

**A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT
ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
HATÁROZATAI 1944—1948**

AZ MSZMP
KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK
PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZETE

A MAGYAR
KOMMUNISTA PÁRT
ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA
PÁRT
HATÁROZATAI
1944–1948

MÁSODIK, VÁLTOZATLAN KIADÁS

**SZERKESZTETTE:
RÁKOSI SÁNDOR
ÉS SZABÓ BÁLINT**

ISBN 963 09 1366 6

„A párt magáénak vallja a magyar munkásmozgalom forradalmi hagyományait, utóda a Magyar Kommunista Pártnak s a két munkáspárt egyesüléséből létrejött Magyar Dolgozók Pártjának” – szögezi le az MSZMP VII. kongresszusának határozata. A Párttörténeti Intézet e forradalmi hagyományoknak, az egységes munkáspárt létrejöttéhez vezető történelmi útnak a tanulmányozásához kíván segítséget nyújtani, mikor a két munkáspárt: a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt 1944 és 1948 között hozott határozatainak gyűjteményét adja az olvasó kezébe.

Könyvünk aránylag rövid időszakot ölel fel: 1944 szeptemberétől, Magyarország felszabadításának megkezdésétől, 1948 júniusáig, a két munkáspárt egyesüléséig terjedő nem teljes négy esztendő. Ez a négy esztendő azonban gyökeres változásokhoz vezetett a nemzetközi küzdőtéren, és sorsdöntő változásokat hozott a magyar nép életében.

A Vörös Hadsereg 1944 nyarán a Hitler-fasisztákat üldözve átlépte a Szovjetunió határait, a szövetséges hatalmak Franciaországban – ha késve is – megnyitották a második frontot, s megkezdődött Európa népeinek felszabadulása a német fasizmus uralma alól.

Az antifasiszta koalíció nagyhatalmainak háborúja összefonódott Európa népeinek nemzeti felszabadító harcával. Ez a harc nemcsak a Hitler-fasiszták ellen folyt, hanem a fasiszta Németországot kiszolgáló belső osztályerők ellen is. Egyes országokban, így elsősorban Jugoszláviában, a fegyveres felszabadító küzdelem viszonylag gyorsan szocialista forradalommal fejlődött, míg más országokban a háború utolsó időszakában forradalmi demokratikus fordulat feltételei érlelődtek. Fellángolt a felszabadító antiimperialista harc az ázsiai és afrikai országokban is.

A népek harcának eredményeképpen a második világháború nemcsak az agresszorok katonai vereségével végződött. A háború alatt és után, amikor is a tőkés társadalom, az egész imperialista rendszer ellentmondásai kiéleződtek, a forradalmak új hulláma indult el. Világszerte megerősödtek a demokratikus és

szocialista erők. A fasiszta agresszorok leverésében élen haladó Szovjetunió nemzetközi tekintélye és súlya jelentősen megnövekedett. A kommunista pártok befolyása valamennyi kontinensen tovább erősödött, a kommunista és munkáspártok Európa számos országában a hatalom részesei lettek. A felszabadult országokban a néptömegek, munkások, parasztok, haladó értelmiségiek ragadták magukhoz a kezdeményezést, és kibontakozott a harc a demokratikus jogok kivívásáért és megszilárdításáért, a kizsákmányolástól mentes új társadalom megteremtéséért.

A burzsoázia, a reakciós erők a legtöbb európai és sok ázsiai országban is gyengének bizonyultak ahhoz, hogy a munkásosztály, a néptömegek forradalmi előretörésének útját állják. A háború befejezése után azonban a reakciós erők segítségére siettek az amerikai–angol imperialisták. Gazdasági, politikai, sok helyütt fegyveres támogatást nyújtottak a pozícióikban megingott volt uralkodó osztályoknak. A nyugati imperialista beavatkozás Kínában, Görögországban, Vietnamban súlyos és hosszú polgárháborúhoz vezetett. A külső imperialista és a belső reakciós erők összefogása sok országban megakadályozta, hogy a néptömegek harca célt érjen. Az imperialisták reménye: a kapitalizmus pozícióinak világméretű megszilárdítása azonban nem következett be, sőt a kapitalista világrendszer újabb súlyos vereséget szenvedett.

A Szovjetunió, mindenekelőtt az általa felszabadított országokban, útját állta a külső imperialista beavatkozásnak, védelmet és segítséget nyújtott a demokratikus forradalmi mozgalmaknak. 1948 közepére újabb kilenc európai és ázsiai országban győzött a munkáshatalom; létrejött s egyre erősödött a szocialista világrendszer. Ennek döntő szerepe volt az imperializmus gyarmati rendszerének szétesésében, az antiimperialista, nemzeti felszabadító, a demokratikus és a szocialista mozgalmak fellendülésében.

*

E világméretű folyamatnak szerves része az a forradalmi fejlődés, amely 1944 végétől hazánkban is kibontakozott.

A Szovjetunió fegyveres erői 1944 szeptemberének utolsó napjaiban léptek magyar területre, de még fél évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy az ország egész területe felszabaduljon a német fasiszták és magyar kiszolgálóik uralma alól. E fél év alatt Magyarország a német csapatok megszállása, a nyilas terror közepette, területének egy részén nemzeti létének legnagyobb katasztrófáját élte át. Ugyanakkor az ország másik, egyre nagyobb részén – a szovjet hadsereg felszabadító tette nyomán – már megkezdődött népünk történetének kiemelkedő, eredményekben gazdag korszaka. A felszabadulás nyomán létrejött kedvező feltételek mellett az antifasiszta nemzeti ellenállási mozgalom népi demokratikus

forradalommá fejlődött, amely megteremtette a munkásosztály és a parasztság demokratikus uralmát, megszüntette a nagybirtokrendszert, biztosította a nép demokratikus jogait, megvalósította a tőkés termelés és elosztás munkásellenőrzését, majd tovább fejlődve, sikeresen megoldotta a szocialista forradalomba való átmenet feladatait.

A munkáshatalom győzelme a felszabadulást követő évek küzdelmének eredménye volt. Ez alatt az idő alatt a munkásosztály, szövetségben a dolgozó parasztsággal, a városi kispolgárság és értelmiség haladó képviselőivel, jelentős eredményeket ért el a németek által kifosztott, a háborúban lerombolt ország újjáépítésében: 1948-ra a termelés általában elérte, sőt egyes területeken túl is szárnyalta a háború előtti szintet. Az újjáépítő munka egybekapcsolódott a dolgozó nép anyagi és kulturális felemelkedéséért vívott harccal, az alkotóerejének tudatára ébredt nép forradalmi mozgalmának fellendülésével, a tömegek politikai aktivitásának növekedésével. A népi demokratikus állam fokozatosan kisajátította az ipari termelőeszközöket: 1946 elején került sor a bányák államosítására, az év végén a legnagyobb nehézipari üzemek állami kezelésbe vételére. 1947 nyarán törvényerőre emelkedett a hároméves terv, és megtörtént a bankok államosítása. 1948 márciusában minden, száznál több munkást foglalkoztató ipari vállalat a nép államának tulajdonába került. Ezzel a bányászatban és az iparban a dolgozók 85 százaléka a szocialista szektorhoz tartozott. A politikai küzdelmek a gazdasági újjáépítésért vívott harccal szoros összefüggésben bontakoztak ki: a széncsata, a stabilizáció, a hároméves terv s az ezekkel együttjáró államosítások a burzsoázia hatalomból való kiszorításának is fontos határkövei voltak.

A forradalom vezető osztálya kezdettől fogva a munkásosztály volt. Érdekeit, közelebbi és távolabbi célkitűzéseit, a legkövetkezetesebben a Magyar Kommunista Párt fejezte ki. A felszabadulás nyújtotta kedvező lehetőségeket felhasználva, elsősorban a Kommunista Párt politikai és szervező munkája tette alkalmassá a munkásosztályt arra, hogy vezető szerepét megvalósítsa, kapcsolatot teremtsen a társadalom többi dolgozó rétegeivel, s velük szövetségben haladjon előre a demokratikus, majd a szocialista célok megvalósítása felé.

A Magyar Kommunista Párt azonban csak a munkásosztály egy részét tömörítette; jelentős munkástömegek sorakoztak fel a Szociáldemokrata Párt mögé. Ilyen körülmények között a munkásosztály egységes fellépése a két munkáspárt szoros együttműködésének révén valósulhatott meg.

A két munkáspárt együttműködésének, szoros szövetségének az adott viszonyok között számos tényező kedvezett. Mindenekelőtt a második világháború során kialakult új világhelyzet, amelyet a Szovjetunió megnövekedett tekintélye, a demokratikus és szocialista eszmék s ezen eszméket hordozó osztályerők nagyarányú előretörése, az antifasiszta egységfront-népfront-gondolat és -politika gyakorlati eredményei jellemeztek.

A fasiszta agresszió elleni harc nemzetközi méretekben a nagyhatalmak antifasiszta koalíciójának létrejöttét, az egyes országokon belül pedig gyakran ellentétes osztályerők és politikai csoportosulások együttműködését eredményezte. S bár a háború után az antifasiszta koalíción részek keletkeztek, az ellentétes érdekű osztályok között az ellentétek kiéleződtek, a nagyhatalmak békés együttműködésének, a munkásosztály és valamennyi demokratikus erő összefogásának és együttthaladásának gondolata mélyen élt a tömegekben, nemzetközi méretekben valóságos erőként hatott, amivel mindenkinek számolnia kellett.

A nemzetközi fejlődés általános tendenciáján, a nemzetközi erőviszonyok alakulásán túl az együttműködés a magyar társadalom mélyében gyökeredzett. A felszabadulást követő időben egyetlen párt sem vállalhatta volna a siker reményében egyedül az ország kormányzását; az országban kialakult osztály-erőviszonyok, a gazdasági helyzet és az ország nemzetközi státusa a koalíció fenntartását követelte. De mindez még nem ad magyarázatot arra a szoros együttműködésre, amely a két munkáspárt között létrejött s történelmi feladatot teljesített: biztosította, hogy töretlenül érvényesüljön a munkásosztály vezető szerepe, előmozdította, hogy a parasztság, a városi kispolgárság, az értelmiség mind közelebb kerüljön a munkásosztályhoz, s végső soron lehetővé tette, hogy a demokratikus forradalom szocialista forradalomba nőjön át – hazánkban győzzön a munkáshatalom.

E szoros együttműködés magyarázatát a munkásosztály eszmei-politikai állapotaiban, a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt szervezeti erejének, befolyásának és politikai irányvonalának alakulásában, a Szociáldemokrata Párt vezetésében még a háború folyamán megkezdődött változásokban találjuk meg.

Az együttműködés számára szilárd bázisul szolgált, hogy a munkásosztály soraiban a háború alatt és különösen a felszabadulás folyamán nagyarányú balra tolódás ment végbe.

Ez a folyamat mindenekelőtt a Kommunista Párt gyors fejlődésében, politikai és szervezeti erejének ugrásszerű megnövekedésében jutott kifejezésre. A Kommunista Párt – amely ellen az ellenforradalmi rendszer egész hatalmi és ideológiai apparátusával küzdött, s a felszabadulás előtt csak néhány ezer szervezett tagot számlált – a felszabadulás után rövid hetek, hónapok alatt több mint százezer tagot számláló párttá szerveződött. Befolyása különösen a nagy ipari gócpontokon, a bányászok és a Viharsarok agrárproletárjai között volt erős. Soraiba tömörítette a korábban a Szociáldemokrata Párthoz tartozó és a szakszervezetekben tevékenykedő munkások jelentős részét. A Kommunista Párt erős, legális tömegpárttá szerveződése, korábbi politikai befolyásának szervezeti rögzítése új és kedvező feltételeket teremtett a Szociáldemokrata Párt baloldali erőinek megerősödése, a munkás-egységfront megszilárdítása számára.

A Kommunista Párt befolyásának, létszámának gyors növekedése annak volt

a következménye, hogy az események a kommunista politika helyességét igazolták, s hogy a Kommunista Párt volt az egyetlen párt, amely felkészült a felszabadulás utáni feladatokra, s elsőnek mutatta meg a magyar népnek a háborús összeomlásból kivezető utat.

A Magyar Kommunista Párt – mint ezt a kötetben közölt határozatok, dokumentumok mutatják – a marxizmus–leninizmus alkotó alkalmazásával, a nemzetközi viszonyok és a magyarországi helyzet elemzése alapján megtalálta azt az utat, amelyen járva a munkásosztály a nemzet valamennyi dolgozó rétegével együtt haladhat a szocializmushoz. A Kommunista Párt politikája híven kifejezte az ország, a dolgozó nép érdekeit, helyesen tudta megjelölni az előtérben álló fő feladatot s azok végrehajtására összpontosított minden erőt.

Politikáját a legszélesebb nemzeti összefogás és ezen belül a munkásegység gondolata hatotta át. A párt levonta a Tanácsköztársaság és az illegalitás időszakában vívott harcok tanulságait. Tudatában volt annak, hogy a munkásosztály hegemoniája az adott viszonyok között csakis a két munkáspárt akcióegységének útján valósítható meg, hogy a nemzeti összefogás, a munkás-paraszt szövetség megszilárdításának alapja a munkás-egységfront, az teszi lehetővé a burzsoázia fokozatos visszaszorítását, a munkás-paraszt érdekek mind határozottabb érvényesítését, érleli meg fokozatosan az egységes forradalmi munkáspárt létrejöttének feltételeit.

A Kommunista Párt tömegpárttá fejlődése, nagy befolyása a szakszervezetek, az üzemi bizottságok s más forradalmi, népi szervek vezetésére s mindenekelőtt helyes politikai irányvonala a két munkáspárt együttműködésében, az elért eredményekben meghatározó szerepet játszott.

A Kommunista Párt vezető szerepét alapvetően nem befolyásolta, hogy tevékenységében voltak hibák és fogyatékoságok is, amelyek esetenként zavarólag hatottak a két munkáspárt együttműködésére. Nem sikerült teljesen leküzdeni bizonyos szektás módszereket, teljesen felszámolni a szociáldemokratákkal szembeni bizalmatlanságot. Ezt a bizalmatlanságot táplálták a múlt rossz emlékei s a Szociáldemokrata Párt jobboldali, egységfrontellenes erőinek tevékenysége is.

De nemcsak ez játszott szerepet, s nemcsak az egységfront-politika terén voltak bizonyos mulasztások. Az MKP vezető szervei nem mérték fel a megváltozott helyzetből adódó összes új lehetőségeket, nem történt meg a népi demokratikus út kellő elméleti megalapozása. Voltak idők, így pl. az 1945-ös választások előtt, amikor a párt túlértékelte saját befolyását. Más esetekben, például 1947 tavaszán–nyarán, a politikai felvilágosító munka nem tartott lépést a követelményekkel. Voltak hibák a forradalmi múlt, mindenekelőtt a Tanácsköztársaság és az illegális mozgalom résztvevőinek megítélésében is.

A hibák és hiányosságok többek között arra vezethetők vissza, hogy a párt a 25 éves fasiszta terror következtében nem rendelkezett kellő tapasztalattal a le-

gális tevékenységben, az országépítésben, országvezetésben, a tömegmozgalmak irányításában, a legális párt szervezésében. Kádereinek jelentős része elméletileg nem volt kellően felvértezve, s gyakorlati tapasztalata is kevés volt. A hibák egy része azonban a nemzetközi kommunista mozgalomra is kiható sztálini személyi kultusszal, különösen pedig a Rákosi-csoport szerepével függ össze. Ez a csoport bizalmatlanságot táplált a Magyarországon illegalitásban dolgozó kommunistákkal szemben, ami már ekkor nemegyszer a kollektív vezetés elvének megsértését eredményezte.

Ezek a káros jelenségek azonban a tárgyalt időszakban nem vezettek súlyos hibákhoz, s eluralkodásuk a proletárdiktatúra győzelme után sem volt szükség-szerű, elkerülhetetlen folyamat. A Kommunista Párt politikája 1948-ig összhangban volt az ország előtt álló feladatokkal, a magyar dolgozó nép érdekeivel. A párt vezető szervei helyesen mérték fel mind a nemzetközi, mind a magyarországi belső helyzetet, az erőviszonyokat, reális célokat tűztek ki, és élére tudtak állni a népi demokratikus hatalom, majd a szocializmus megteremtéséért küzdő tömegeknek.

A munkásosztály másik nagy pártja, a Szociáldemokrata Párt a háború idején és után ugyancsak nagy változásokon ment keresztül.

Bár a Szociáldemokrata Pártból sok munkás átlépett a Kommunista Pártba, taglétszáma szintén jelentősen megnőtt a felszabadulás után. Soraiba sok olyan munkás került, akiknek munkásmozgalmi harci tapasztalatuk nem volt. Csatlakoztak a párthoz jelentős kispolgári rétegek is: kereskedők, kisiparosok, tisztviselők. A párt gerincét azonban régi munkástagságának megmaradt része képezte, zömmel jól kvalifikált szakmunkások.

A Szociáldemokrata Párt jelentős pozíciókat veszített a szakszervezetekben, befolyása, súlya az üzemi bizottságokban és más forradalmi népi szervben elmaradt a kommunisták befolyása mögött. Ez a munkásosztály soraiban bekövetkezett balratolódást, a korábbi jobboldali szociáldemokrata vezetés csődjét tükrözte, és összefüggött azzal is, hogy a Szociáldemokrata Párt – melynek országos vezetői ekkor szinte valamennyien a fővárosban tartózkodtak – az elsőnek felszabadított déli és keleti országrészben viszonylag lassan szerveződött újjá, és érdemben nemigen tudott állást foglalni a napirendre tűzött feladatokhoz. Ennek ellenére befolyása – különösen Budapesten és az ország többi ipari központjában – a munkástömegekre jelentős volt, taglétszáma nem egy helyen elérte, néhol meghaladta a másik munkáspárt taglétszámát.

A párt összetételében, helyzetében bekövetkezett változások több tekintetben nem a párt baloldali, osztályharcos erőinek kedveztek. Harci tapasztalatokkal nem rendelkező munkás, de főleg a kispolgári rétegek beözlése a pártba kedvező talajt jelentett a jobboldali vezetők számára. Mégis a párt vezetése a felsza-

badulás után a baloldali erők kezébe került, elsősorban ezek az erők szabták meg a párt politikai irányvonalát.

Nagy szerepet játszottak ebben – mint már utaltunk rá – a nemzetközi erőviszonyok, a Szovjetunió megnövekedett tekintélye és befolyása, a Kommunista Párt legális működése és tömegpárttá fejlődése. A legfontosabb azonban a magyar munkástömegek balratolódása, a jobboldali, az osztály-együtműködést szolgáló szociáldemokrata politika lelepleződése és elszigetelődése volt. Ez a folyamat nem a felszabadulás után kezdődött el, hanem már a harmincas években megindult, s a háború időszakában jelentős eredményekre vezetett. Ezt jelzik olyan kiemelkedő események, mint a „Népszava” 1941-es karácsonyi száma, az 1942 márciusi tüntetés előkészítése, végül az 1944 októberi egységkormány létrejötte. A felszabadulás időszakára a Peyer-féle politikát: a nyílt kommunista- és szovjetellenességet, az egyoldalú nyugati orientációt, a burzsoá demokrácia előtti hajbókolást már nemcsak a párt baloldali tömegei és baloldali vezetői utasították el. A centrum, sőt a jobboldal jelentős része is kénytelen volt sok tekintetben a korábbi, Peyer-féle politikától elhatárolni magát.

A Szociáldemokrata Párt baloldala Budapest felszabadulásától kezdve döntő befolyást gyakorolt a párt vezetésére, s a párt politikai irányvonalának kialakításában meghatározó szerepet játszott. A legfontosabb kérdésekben – elméleti-politikai bizonytalansága, egyes kérdések irreális megítélése, esetenként ultrabaloldali állásfoglalása ellenére, a Kommunista Párttal azonos vagy hasonló véleményre jutott. A reakció elleni harcban, a gazdasági újjáépítés, az államosítások kérdésében mindvégig, mondhatni töretlenül együtt haladt a Kommunista Párttal. S ami különösen fontos: felismerte és a kommunistákkal együtt vallotta, hogy a két munkáspárt szoros együtműködése, a munkásegység fenntartása és megszilárdítása a demokratikus és szocialista célok elérésének alapvető feltétele. A két munkáspárt akcióegységét nem átmeneti taktikai lépésnek, hanem olyan feladatnak tekintette, amelynek értelme végső soron az, hogy előkészítse a második világháború végén kötött egyezmény végrehajtását, a munkásosztály teljes politikai és szervezeti egységének megteremtését. A baloldal álláspontjának eme értékelésén mit sem változtat az, hogy voltak időszakok, amikor nem az egyesülés, hanem a két párt szervezeti különállása mellett nyilatkoztak. Az SZDP baloldala, a két munkáspárt együtműködésének politikáját követve, jelentős szerepet játszott abban, hogy a népi demokratikus fejlődés nem maradt csupán kommunista célkitűzés, hanem túlnőve a pártkereteken, a munkáspártok és valamennyi haladó, következetesen demokratikus erő közös ügyévé lett.

A munkásegység fenntartása természetesen harc kérdése volt. Bár a jobboldali erők a felszabadulás után az SZDP-ben háttérbe szorultak, s idő kellett ahhoz, hogy az új helyzetnek megfelelő politikai irányvonalat kidolgozzanak, mégis – főként a fejlődés válságos pillanataiban, a koalíción belüli ellentétek

kieleződése idején – igyekeztek saját befolyásukat érvényesíteni, az SZDP-t az osztályharctól eltéríteni, régi típusú, a burzsoá erőkkal szövetkező párttá tenni. Fő törekvésük ezért a két munkáspárt közötti szoros együttműködés lazítása volt. Ebben a törekvésükben nemegyszer sikerrel használták fel a korszakra jellemző pártversengést, amelynek során a szűkebb pártérdekek kerültek előtérbe, a munkásosztály és az ország érdekeinek rovására. A jobboldal nézetei és törekvései a párt hivatalos dokumentumaiban, határozataiban csak kismértékben tükröződnek; tevékenységük elsősorban a pártszervekben, a baloldali vezetéssel szembeni ellenzékieskedésben nyilvánult meg. A jobboldal fellépése 1947 őszén különösen súlyos válságot idézett elő a Szociáldemokrata Pártban és az egész országban. Nyílt fellépésük azonban végső soron lelepleződésükhöz vezetett, s elősegítette azoknak a feltételeknek a létrejöttét, amelyek a két munkáspárt egyesülését eredményezték.

A munkásegység azonban nemcsak a szociáldemokrata jobboldal elleni harcban alakult ki és szilárdult meg. Az SZDP baloldala – bár a fő kérdésekben a kommunista állásponttal egyetértett, a Kommunista Párt kezdeményezéseit általában helyeselte, azokat elfogadta – számos kérdésben más nézetet vallott, ami éles eszmei-politikai vitákra, esetenként ellentétekre vezetett a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt, illetve annak vezetői között. Így például – bár egy időben mindkét pártban éltek bizonyos illúziók a nagyhatalmak háború utáni együttműködésének lehetőségeit illetően – a szociáldemokrata baloldal olyan illúziókat is táplált, hogy a nyugati országok kormányai, különösen az angol munkáspárti kormány, jelentős szerepet vállalnak a szocializmus európai térhódítása előmozdításában. Ez a nézet külpolitikai orientáció terén lényeges eltérést eredményezett. Zavarta a két munkáspárt együttműködését a pártegység látszatának megőrzésére való törekvés, amely nemegyszer a jobboldali áramlatok elleni harc viszonylagos gyengeségével párosult. A szociáldemokrata baloldal nem mindenben értette meg és tette magáévá a Kommunista Párt nemzeti egységfront-politikáját, s ez, többek között, kifejezésre jutott az SZDP-nek a Nemzeti Parasztpárttal szembeni bizalmatlanságában, e párthoz tartozó politikusok, írók szektás értékelésében. Mindez összefüggött a parasztság szerepének a Szociáldemokrata Pártban hagyományos lebecsülésével s azzal, hogy az SZDP befolyása a paraszti lakosság körében a felszabadulás után is gyenge volt. Véleményeltérések voltak a két munkáspárt történelmi múltjának, szerepének, az egyesülés időpontjának megítélését illetően s számos más kérdésben is.

Mindez összefüggött azzal, hogy – bár a Szociáldemokrata Párt is marxista pártnak tekintette magát – a két munkáspárt ideológiájában jelentős különbségek voltak. Mindenekelőtt a marxizmus értelmezésében. Ebből a szempontból az SZDP rendkívül heterogén képet mutat. A szociáldemokrata jobboldal számos kérdésben arra használta fel a marxista frazeológiát, hogy igazolja, eltakarja

ténylegesen polgári liberális álláspontját, a baloldali pedig, amely valójában marxista alapokon állt, sok tekintetben megrekedt Marx és Engels tanainál, nem tudta a forradalmi elméletet kellőképpen az imperializmus adott viszonyaira alkalmazni. A Kommunista Párt tevékenységét viszont az imperializmus korszakára Lenin által alkalmazott és továbbfejlesztett forradalmi elmélet, a marxizmus-leninizmus vezérelte. Ebből következett a Kommunista Párt vezető szerepe az egységfrontban, valamint az, hogy a két párt egyesülése csakis a Kommunista Párt ideológiája alapján, a marxizmus-leninizmus alapján valósulhatott meg. Mindennek a felismerése a szociáldemokrata tömegek és baloldali vezetőik részéről hosszabb folyamat eredménye volt.

A baloldali némely hibás állásfoglalása esetenként természetesen nehezítette a két párt együttműködését, de a véleménykülönbségek a két párt vezetősége között sohasem mélyültek el annyira, hogy meggátolhatták volna az együttthaladást. Sőt, a viták végső soron erősítették a két munkáspárt egységfrontját, elősegítették a forradalmi marxizmus térhódítását, az egyesülés feltételeinek érlelődését. Többek között e viták eredménye volt, hogy a szociáldemokrata tömegek és baloldali vezetőik felismerték: egyedül a marxi-lenini tanítás s az erre épülő kommunista politika ad helyes választ az ország problémáira.

Kétségtelen azonban, hogy az együttműködés során voltak olyan sajnálatos surlódások, az együttműködést zavaró, azt átmenetileg gyengítő jelenségek is, amelyek elkerülhetők lettek volna. Történtek hibák az egyesülés előkészítése során is, még inkább az egyesülés után. Mindezek a hibák azonban eltörpülnek azok mellett az óriási eredmények mellett, amelyek a két nagy munkáspárt: a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt akcióegysége, majd egyesülése nyomán születtek.

*

A kötetben közöljük a két munkáspárt kongresszusainak határozatait. Az MKP III. és IV. kongresszusának, az SZDP XXXIV., XXXV., XXXVI. és XXXVII. kongresszusának határozattá emelt dokumentumait, valamint az egyesülési kongresszus határozatát és programnyilatkozatát. Az MKP kongresszusainak, továbbá az egyesülési kongresszusnak a határozatai a kiadott korabeli jegyzőkönyvekben teljes terjedelmükben nyilvánosságra kerültek. Az SZDP XXXIV. és XXXV. kongresszusának határozatai teljes terjedelmükben most kerülnek nyilvánosságra először. Közöljük az MKP országos konferenciáinak, illetve az SZDP választmányi üléseinek határozatait. Egyes esetekben közöljük olyan, nem országos értekezlet vagy szerv határozatát is, amelynek országos jelentősége volt. Ilyen pl. az MKP budapesti pártértekezlete 1946 januárjában és az SZDP fővárosi végrehajtó bizottságának határozata 1947 decemberében.

Közöljük az MKP vezető szerveinek üléseiről a korabeli sajtóban megjelent

közleményeket, a Központi Vezetőség ülésén elfogadott határozatokat és azokat, amelyeket a Központi Vezetőség utasítása alapján a Politikai Bizottság ülésén fogadtak el. A Központi Vezetőség egyes ülésein már alkalmazták azt a később rendszeressé váló gyakorlatot, hogy a beszámolót fogadták el határozatként, ilyen esetekre a jegyzetekben utalunk, de a beszámolót nem közöljük. Ezen kívül közlünk az MKP Politikai Bizottságának és Szervező Bizottságának határozatai közül néhányat, amelyeket a párt politikájának megértése szempontjából a legfontosabbnak ítéltünk. Általában csak valamely vezető szerv által elfogadott és véglegesített dokumentumokat közlünk. Egyes esetekben azonban, a kérdés jelentőségére való tekintettel, határozattervezetet is felvettünk a kötetbe. Ezt a címben, illetve jegyzetben feltüntetjük, s lehetőség szerint utalunk arra is, hogy milyen pártfórum nyújtotta be a tervezetet.

A kötet a dokumentumokat 1944 szeptemberétől, a felszabadulás kezdetétől tartalmazza. Így nemcsak az MKP Szegeden, majd Debrecenben működő Központi Vezetősége által elfogadott határozatok, hanem az illegális Központi Bizottság legfontosabb dokumentumai is megtalálhatók benne. A felszabadulás viszonyai között a Kommunista Párt legális és illegális része az ország különböző területein, egymástól elválasztva, eltérő körülmények között, de egységes célok, lényegében azonos program és taktika alapján működött. A párt ekkor is egységes volt, a budapesti és szegedi, illetve debreceni központi vezető szerv az egységes párt központi vezetőségének két része volt. Így nem lehet az MKP történetének új fejezetét a Kommunista Párt Külföldi Bizottsága (KÜB) magyarországi tevékenységének kezdetével, pontosabban a KÜB által alakított szegedi Központi Vezetőség munkájának megindulásával egybekapcsolni, ahhoz szervesen hozzátartoznak az illegális munka és ennek dokumentumai is.

Közöljük az SZDP vezető szerveinek üléseiről a korabeli sajtóban megjelent fontosabb közleményeket, a pártvezetőség ülésein elfogadott határozatokat és azokat, amelyeket a pártvezetőség utasítása alapján vagy hozzájárulásával más, országos pártfórumok hoztak. A kötetben – az MKP dokumentumokkal összevetve – viszonylag kevés azoknak a határozatoknak a száma, amelyeket az SZDP országos választmánya, illetve pártvezetősége fogadott el. Különösen szembetűnő ez 1946-ban. Ez egyrészt azzal magyarázható, hogy a választmány több mint egy évig nem ült össze, s amikor 1946 végén összeült, akkor sem fogadott el külön megszövegezett határozatot. Ez nem volt egyedi jelenség. Az SZDP vezető szerveinek ülésein a viták után nem mindig született egységes állásfoglalás, s így határozat sem készült. A pártvezetőség ülésein is többnyire csak néhány szavas határozatok születtek, illetve határozatot sem mindig fogadtak el, csupán az ~~el~~entétes vélemények rövid összefoglalása található az ülés jegyzőkönyveiben. Itt jegyezzük meg, hogy az SZDP vezető szerveinek üléseiről kiadott közlemények jellege gyakran más, mint az MKP hasonló dokumentumaié, bár funkció-

ját tekintve ugyanaz. Az SZDP közleményei esetenként riportjellegűek, vagy a vezetőségi ülésről szóló beszámoló keretében közli a „Népszava”. Ilyen esetben is csak magát a kommunikét vettük fel a kötetbe, a riport jellegű közlések közreadásától általában eltekintettünk.

Illegálisban elfogadott SZDP-határozatot kutatásaink során nem találtunk. Az első SZDP-dokumentum már a felszabadult Szegedről származik. A kötetben közölt szegedi felhívást azonban nem lehet az országos pártvezetőség dokumentumának tekinteni. Bár ebben az időben az SZDP-nek is két országos vezető szerve volt, ezek közül azonban egyik sem működött Szegeden. A felszabadított területek pártvezetősége csak Debrecenben alakult meg. Ennek szerepe kisebb volt, mint az MKP debreceni vezetőségének szerepe, s bizonyos programbeli, taktikai különbségek is tapasztalhatók a budapesti és a debreceni SZDP-vezetőség állásfoglalásai között. A baloldali erők vezető szerepe ugyanis Budapesten kezdettől fogva határozottabban érvényesült.

Az MKP és az SZDP dokumentumaival együtt közöljük a két munkáspárt és a SZOT közös határozatait és dokumentumait. Ezek sorába felvettük a két munkáspárt összekötő bizottsági üléseiről kiadott legfontosabb közleményeket is. Minden közleményt azért nem vettünk fel a kötetbe, mert több csak a lefolyt tanácskozás tényét közli, érdemi állásfoglalást nem tartalmaz.

Mindkét munkáspárt a felszabadulás után szembe találta magát olyan problémákkal is, amelyeket gyakorlatilag megoldott, de amelyeknek elvi-politikai vonatkozásait írásban nem rögzítették, tehát erről határozatot sem közölhetünk. (Így pl. a munkásellenőrzésről, üzemi bizottságokról.) Bár e kérdések többször szerepeltek a pártok vezető szerveinek napirendjén, nincs írásbeli határozat róluk. Szokás volt az is ebben az időben, hogy lényeges kérdésekben nem a párt vezető szervei által elfogadott határozat, hanem a „Szabad Nép”-ben, illetve a „Népszavá”-ban megjelent egyes vezetők által aláírt vagy aláírás nélküli szerkesztőségi cikk szögezte le a párt vezetőségének, illetve a „Népszava” esetében a pártvezetőség egyes csoportjainak álláspontját. Ilyen dokumentumot csak kivételes esetben közlünk, akkor, ha fontos kérdésekről van szó bennük, s ha külön határozat bizonyítja, hogy a cikk a pártvezetőség egészének, pontosabban: többségének állásfoglalását fejezi ki. Gyűjteményünk ilyen értelemben tehát hiányos, de a legfontosabb dokumentumok, amelyek a munkáspártok politikai vonalát tükrözik, megtalálhatók benne.

A kötet a két munkáspárt határozatait és közös dokumentumait együtt, időrendi sorrendben tartalmazza.

Több fontos dokumentum – amelynek létrejöttében az MKP Központi Vezetőségének és az SZDP pártvezetőségének szerepe volt, de más politikai pártok, szervezetek is részt vettek annak megalkotásában – a Függelékben szerepel. A Függelékben közöljük a Magyar Front, a Magyar Nemzeti Függetlenségi

Front, a Baloldali Blokk nyilatkozatait, felhívásait és e szervek egyes más dokumentumait.

A szövegkiválasztás alapjának a korabeli sajtóban megjelent szöveget tekintettük, ezt összehasonlítottuk a Párttörténeti Intézet Archívumában található eredeti anyaggal. Az eddig még meg nem jelent dokumentumokat a Párttörténeti Intézet Archívumában levő eredeti alapján közöljük, a forrás helyének külön megjelölése nélkül.

Egyes dokumentumok az 1956 őszi ellenforradalom idején megsemmisültek. Ezek sorába tartozik a Magyar Kommunista Párt 1947. április 4-i központi vezetőségi ülésének határozata is. Ezt a dokumentumot annak a gépirásos másolatnak az alapján közöljük, amelyet az eredetiről 1955–1956-ban Szabó Bálint és Szabó Éva, a Párttörténeti Intézet munkatársai gyűjtésük során készítettek.

A kötetben a dokumentumok teljes szövegét közöljük, kivéve néhány esetet, amikor a végrehajtásra vonatkozó rendelkező részt kihagytuk. Erre lábjegyzetben utalunk.

A dokumentumokhoz címeket szerkesztettünk, amelyekben a korabeli sajtó által adott címeket is igyekeztünk felhasználni. Ahol az eredeti cím a szerkesztett címben nem volt felhasználható, ott az eredeti címet is közöltük. Az aláírásokat – mivel az aláíró szervezetek a címben szerepelnek – kihagytuk. A cím után a dokumentum elfogadásának dátumát, ahol ezt nem sikerült megállapítani, ott a megjelenés időpontját közöltük. 1945 májusáig – tehát addig az időpontig, míg két központi vezető szerv működött – megjelöltük a határozat elfogadásának helyét is. A dokumentumok végén utalunk a megjelenés helyére a korabeli sajtóban.

A kötet használhatóságát kívánja segíteni a részletes tartalomjegyzék.

Budapest, 1967. március

1944

A KOMMUNISTA PÁRT KIÁLTVÁNYA A MAGYAR NÉPHEZ

BUDAPEST, 1944 SZEPTEMBER

A Kommunista Párt a fasizmus előretörésének hosszú és sötét évei alatt állást foglalt a magyar munkásosztály és magyar nép feladataihoz. Világosan, félre nem érthető módon rámutatott arra, hogy az ország s a magyar nép sorsa nem a kormány, hanem a nép kezében van letéve. Megmondottuk: egyes-egyedül a magyar nép széles demokratikus nemzeti frontja vezetheti ki a magyar társadalmat abból a katasztrofális helyzetből, ahová a kormány a nép akarata ellenére és megkérdezése nélkül sodorta bele. Világosan és félre nem érthető módon kijelöltük az utat, hogy elkerüljük a biztos pusztulást: harc a német és magyar fasizmus ellen! Harc az uralmon levő reakció megbuktatásáért! A hatalmat vegye át a magyar nép demokratikus frontja! Harc a független, szabad és demokratikus Magyarország megteremtésén keresztül a háborúból való azonnali kilépésért! A Kommunista Párt nemcsak kijelölte az utat a magyar nép előtt, de kibontotta és magasra emelte a harc zászlóját, szervezte és vezette a magyar nép helyes, jogos és egyes-egyedül célravezető harcát. A magyar reakció példátlan terrorral lépett fel ellenünk. Százával és ezrével hurcolták legjobb harcosainkat a kínzókamrákba, a börtönökbe s nem is egyet az akasztófa alá. Hiába minden terror – az eszme megfogant, gyökeret vert, s egyre nagyobb hullámokat vetett a magyar nép demokratikus táborában.

Sajnos azonban a magyar nép óriási többsége, beleértve a munkásság és parasztság jelentős rétegeit is, tétlen maradt, mert túlságosan hiszékeny volt. Hitt a baráti álarcban közeledő német fasizmusnak, amely a vértelen revíziót hozta – hogy aztán az ukrán síkságon fizettesse meg honvéddérral a kétes ajándékot. Hitt a Horthy–Kállay „hintapolitikában”. Hitt abban, hogy minden kockázat és áldozat nélkül előbb-utóbb szépen, zökkenőmentesen „kihintázzák” az országot a háborúból. Bizalmatlanok voltak a Kommunista Párttal szemben is. Túlságosan mély gyökeret vert bennük a 25 esztendőös gyilkos, reakciós „szegedi” rendszer propagandája a „bolsevista hóhérok” ellen, semhogy gyorsan fel tudták volna számolni ezt magukban.

A Kommunista Párt látta és felmérte e gátoló jelentőségét. S a magyar nép érdekeinek szem előtt tartásával, 1943 nyarán kinyilvánította önkéntes feloszlatását,¹ hogy ezzel elhengerítse az útból a magyar demokratikus erők tömörülésének egyik fontos akadályozóját: a Kommunista Párt iránti bizalmatlanságot. De önkéntes feloszlatásakor megkövetelte valamennyi tagjától: rettegést és áldozatot nem ismerve, elsőik legyenek az elsőik között a harcban, mindig magasabbra emelve a zászlót a független, szabad és demokratikus Magyarorszáért! Egyes-egyedül ennek idejében való megteremtésétől függ a magyar nép megmentése a háború borzalmaitól! És tagjaink teljesítették a parancsot. Elsők voltak az elsőik között. Üldözéstől és haláltól nem félve, a Békepártban és azon kívül, mindig magasabbra emelték a harc zászlóját. Ma bebizonyosodott, hogy a Kommunista Párt helyesen járt el, amikor a magyar nép érdekében meghozta a legnagyobb áldozatot, amit csak egy párt meghozhat: önkéntes feloszlatását. Létrejött a legszámottevőbb magyar demokratikus szervezetek – a Független Kisgazdapárt, a Szociáldemokrata Párt és a Békepárt – közös frontba tömörülése: A Magyar Front.

A Magyar Front a magyar nép egyetlen és szilárd harci szövetségese. Befolyása nap nap után nő, mert a történelem és az események vaslogikája előbb-utóbb leleplez minden csalást, becsapást és félrevezetést. A történelem és az események vaslogikája leegyszerűsítette a kérdést, s ma már az egész magyar nép előtt ott áll szörnyű, meztelen valóságában az általunk régen kimondott igazság: a Horthy–Kállay „hintapolitika” nem a magyar nép érdekében történt. Nem a magyar népet akarták kimenteni a háború borzalmaiból, hanem saját reakciós rendszerüket és feudális előjogaikat áthintázní a háború utáni időkre. Ma, amikor a Vörös Hadsereg egységei az Alföldön, Erdély közepén vannak és a Kárpátok északi hágóit ostromolják, a körülmények kizárják a hiszékenységet, a bizalmat és illúziókat keltő „hintázást”. Nyílt brutalitással fordulnak szembe a magyar nép egészének béke- és demokratikus törekvéseivel. A megvert német–magyar reakció immár a magyar nép, a munkásság és parasztság féken tartására összpontosítja erőit. A németek felfegyverzik a fasiszta bérgyilkosokat. Horthyék 1848 hagyományainak megcsúfolásával nemzetvédelmi keresztesekből szerveznek „Nemzetőrséget”. A gyilkosok hideg érzéketlenségével fegyveres erővel akarják rákényszeríteni a népre a háború folytatását, hogy városaink, falvaink pusztulá-

¹ Mint a kiáltvány is hangoztatja, a demokratikus erők tömörülésének megkönnyítése, továbbá a rendőrség, az elnyomó szervek megtévesztése céljából a Központi Bizottság 1943 júniusában kimondta: rölapot kell kiadni, melyben elterjesztik a párt feloszlatásának híret. A Központi Bizottság egyúttal úgy határozott, hogy a pártot ténylegesen nem oszlatja fel, hanem új elnevezés alatt folytatja működését. A Központi Bizottság 1943 júliusában Békepárt néven ült össze és egészen 1944 szeptemberéig, amikor is újból felvette a kommunista nevet, mint Békepárt folytatta tevékenységét. A kommunisták a névváltozás után is törekedtek a párt és a munkásosztály vezető szerepének érvényesítésére; a Békepárt volt a szervezője és vezetője a Magyar Frontnak, a németellenes nemzeti ellenállási harcnak. Valójában tehát nem feloszlatus, hanem névváltoztatás történt. (A Békepártra vonatkozóan lásd még a 21. sz. dokumentum jegyzetét.)

sán, népünk földönfutóvá tételén és halálán keresztül próbálják kicsikarni a békealkudozásoknál reakciós rendszerüknek és előjogaiknak legalább morzsányi meghagyását. Ezt a célt szolgálta annak idején a „hintapolitika” is, Horthy-Kállayval! Ezt szolgálja ma Horthy Lakatossal! Csak a kormányok és módszer változott, a lényeg ugyanaz!

Minden óra, minden perc, amit még eltöltünk a háborúban, gyilkosság a nemzet ellen! Minden egyes napnak minden egyes órája és perce alkalmas arra, hogy kilépjünk a háborúból! A nép érdeke a béke, mert ezzel nyer! A kormány pedig a háború, mert ezzel akarja reakciós életét és rendszerét meghosszabbítani!

Íme, a történelem és az események vaslogikája által leegyszerűsödött igazság, mit már 25 évvel ezelőtt világosan megfogalmazott a Kommunista Párt: A „szegedi gondolat és eszme” politikusai a nemzetgyilkosok bűnszövetkezet!

Íme, a történelem és az események vaslogikája ma már leegyszerűsítve, tisztán, világosan mutatja meg az egész magyar népnek a Kommunista Párt arcát:

A Kommunista Párt a munkásosztály élén az egyetlen, mely képviselte és képviseli a magyar nép egyetemes nemzeti érdekeit!

A Kommunista Párt a munkásosztály élén az egyetlen, mely gerincet adhat a magyar nép egyetemes küzdelmének és biztos kezű vezetéssel kivezetheti népünket a végső pusztulás és összeomlás előtt e szörnyű világégből!

Ezért alakult meg újra éppen most a Kommunista Párt, immár a széles magyar tömegek bizalmát bírva! Azért, mert ez a tizenkettedik óra! Ma már nem elég pusztán az erőgyűjtés! Most, a tizenkettedik órában támadásba kell lendülni a magyar társadalom minden egyes pontján a nemzetgyilkos reakciós klikk megdöntésére, a háború azonnali befejezésére, a békéért, a független, szabad és demokratikus Magyarorszáért!

A Kommunista Párt – szoros szövetségben a Magyar Fronttal – magasra emeli a zászlót, és felszólítja és utasítja összes párttagjait s mindazokat, kik a párt és a Magyar Front politikáját magukévá teszik:

Előre! Veszélyben népünk és hazánk!

Támadunk és győzünk, mert mellettünk a nép a békéért, a független, szabad és demokratikus Magyarorszáért!

Mit akar a Kommunista Párt?

A legszélesebb magyar nemzeti erők összefogását és csatasorba állítását a Magyar Front mögé! a magyar nép legközvetlenebb történelmi célkitűzésének megvalósítására! Ez a harc éppen olyan nemzeti szent ügy, mint 48-as nemzeti szabadságharcunk! Ne tűrjük, hogy a nemzeti erők széthúzása a feladatok tisztázatlansága és zűrzavarossága, valamint az egységes vezetés hiánya miatt még egyszer utolérje Magyarországot az a mélységes gyász, ami elborította 1848 után hosszú időre országunkat. A Kommunista Párt éppen ezért szükségesnek látja, hogy

világosan, félre nem érthető módon leszögezze minden egyes kérdésben álláspontját és ezt a magyar nép tudomására hozza, hogy ezáltal a magyar nép összes demokratikus erői között az összhangot megteremtse és biztosítsa.

A Kommunista Párt a magyarság köztudatában szorosan össze van nőve a proletárdiktatúrára való törekvéssel. A csalás, félrevezetés és pártjának átfestése nem tartozik a Kommunista Párt politikai eszközei közé. A Kommunista Párt a munkásosztály forradalmi pártja! Ezt a jelleget nem adtuk fel, és nem is adjuk fel soha! Tudjuk – a Szovjetunió léte is bizonyítja –, hogy egyes-egyedül a szocializmus képes megoldani az egész emberiség s így a magyar társadalom problémáit is. Ezért a szocialista magyar társadalom megteremtéséről, mint politikai végcélről nem mondtunk le és nem is mondunk le soha!

De a Kommunista Párt és a forradalmi munkásosztály nem a napimádók együgyűségével hódol a szocializmusnak. A Kommunista Párt és a forradalmi munkásosztály mindenkor és mindenekelőtt az egész magyar dolgozó társadalom egyetemes érdekeit képviseli! A nemzetközi munkásmozgalom és a Szovjetunió előretörése, az a támogatás, melyet az egységessé váló munkásosztály a parasztságtól és kispolgárságtól kap, lehetővé teszi a szocializmus kiharcolását, a fasizmus elleni harc, a demokratikus átalakulás állomásain keresztül. A magyar népnek először szabaddá kell lennie, hogy szabad akaratból dönthessen további társadalmi és gazdasági berendezkedése felett! Ma a magyar dolgozó társadalom, a magyar nép közvetlen történelmi és politikai programja: Nemzeti felszabadító harc a német megszálló, rabló, imperialista hatalom kiűzésével a béke azonnali megteremtésére!

A német megszállás, országunknak a háborúba taszítása a magyar reakció műve, mely sok-sok évtizede idegen testként él a magyar nép nyakán, s könyörtelen terrorral évtizedek óta tartja gazdasági és politikai rabszíjon a magyar nép túlnyomó nagy többségét.

Ennek a reakciónak pusztulnia kell!

Nemzeti szabadságharcunknak kettős a jellege s a kettő elválaszthatatlan egymástól:

Harc a megszálló német imperialista hatalom kiűzésével a független Magyarországért!

Harc a magyar reakció megdöntésével a demokratikus Magyarország megteremtéséért!

Olyan demokratikus Magyarországot akarunk, ahol a demokratikus emberi jogok legmesszebbmenő biztosításával a magyar dolgozó társadalom minden egyes rétege: a munkásság, a parasztság, kispolgárság és értelmiség, tekintet nélkül fajra vagy nemzetiségre, egyformán megkapják annak a jogát, hogy osztálysúlyuknak megfelelően részt vehessenek a törvényhozásban, a magyar társadalom építésében és kialakításában, sok évtizedes gazdasági, társadalmi és kul-

turális pörüknek rendezésében, összhangban a nemzet akaratával! A demokratikus Magyarország nem irányul a magántulajdon megdöntésére. De igenis irányul a magántulajdon olyan kinövésének megnyirbálására, mely a magyar dolgozó társadalom óriási többségét feneketlen gazdasági nyomorba taszította, és elesettségükben, aggkorukban mint ócskaságot az út szélére dobta.

Nemzeti felszabadító harcunk legfőbb segítője, országunk felmentője a Szovjetunió.

A Szovjetunió – mint szocialista állam – nem a rabságot, hanem a szabadságot hozza. A Szovjetunióknak nem érdeke, tehát nem is célja, hogy megfosszon politikai és állami függetlenségünköt. A Szovjetunió szétzúzza a német fasizmust és a vele szövetséges magyar reakciót, de nem formálja a maga képére az országot. Ezt mutatja Románia, Bulgária és Finnország esete. A Szovjetunió meghagyja a magyar nép szuverén jogát, hogy saját maga döntsön saját gazdasági és társadalmi berendezkedésének kérdéseiben. A magyar nép tehát nem a Szovjetunió ellen, hanem vele együtt harcol a német imperializmus kiűzéséért, vele együtt a magyar reakció megdöntéséért, a békéért, a független, szabad, demokratikus Magyarorszáért!

Ebben sűríti össze a Kommunista Párt a magyar nép közvetlen politikai feladatait. Ennek a programnak az alapján vezényel ma általános támadást a Kommunista Párt a társadalom minden egyes pontján. S ez általános támadás előestéjén felhívással fordul legeslegelsősorban a munkásosztályhoz és parasztsághoz.

Munkások! Harcunk kemény lesz! Sikere attól függ, osztályunk teljes harcos egységének megteremtésével ki tudjuk-e alakítani azt a szilárd, megbonthatatlan frontot, melyhez bizalommal csatlakozhasson le a magyar nép túlnyomó nagy többsége. Ezen a területen még sok elvégezni való van. A szociáldemokrata és kommunista munkások között még mindig nem teljes az egyetlen harci frontba tartozás érzése. Nemcsak osztályunk, hanem a magyar nép nevében is felhívással fordulunk a Szociáldemokrata Párthoz, a szakszervezetekhez, a szociáldemokrata munkásság és vezetőség legszélesebb tömegéhez: haladéktalanul teremtsük meg a szociáldemokrata és kommunista munkásság szoros harcos és szervezeti egységét! Egységes vezetés! Egységes és egytempójú támadás! Ez a legelső előfeltétele harcunk sikerének! Haladéktalanul teremtsétek meg mindenütt, legelsősorban az üzemekben a szociáldemokrata és kommunista munkások együttműködését! Vissza a szakszervezetekbe! Meg kell szállni az összes sáncokat, ahonnan kiindulhatnak elsőprő támadásaink! A Kommunista Párt világosan, félreérthetetlen módon leszögezte a munkásosztály egyedül helyes programját. Legyetek éberek! Minden más felhívás a proletárforradalomra, proletárdiktatúrára vagy a rendőrség cselvetése, hogy okot találhasson soraink megtizedelésére és a magyar nép elidegenítésére harcos táborunktól, vagy jóhiszemű, de hatásában éppen olyan

kártékony tévedésből származik. Fokozzátok a szabotálást, a termelés megzavarását! Sztrájkoljatok és tüntessetek a fegyverszünet mellett! Ki az utcára! Készüljetek az általános sztrájkra és a fegyveres harcra a németek ellen!

Parasztok! Ezer esztendeje folyik nagy pörötök a földért! Föld helyett csend-országuronyt kaptatok! Harcaitokban egyedül a munkásosztály támogatott őszintén és becsületesen hosszú évtizedek óta. Közös volt mindig a harcunk a magyar reakció megdöntésére, de nem találtuk meg a közös utat. Egymástól elszigetelt harcunk a sok véráldozat ellenére sem járhatott sikerrel soha. A munkásság és parasztság ökle együtt hatalmas erő. Itt az ideje, hogy ütésre lendüljön ez az ököl! Fel a harcra, a támadásra, a munkásosztállyal szoros szövetségben! Egy szem gabonát sem Hitleréknek! Ne szolgáltatassátok be a terményeiteket! Akadályozzátok a németek felvonulását! Torlaszoljátok el az utakat és vasutakat! Segítsétek a szökevényeket! Szerezzetek fegyvert és használjátok a német ellen! Alakítsatok partizáncsoportokat!

Honvédek! Tisztek, altisztek, legénység! Fordítsátok fegyvereiteket a német ellen! A Vörös Hadsereggel együtt szabadítsátok fel országunkat! Fel a harcra a Budapestet körülzáró német erők ellen! Fel a harcra a Dunántúlon megbújó német csapatok ellen! Juttassátok fegyvert a munkásságnak és parasztságnak!

Felhívással fordulunk a Magyar Frontba tömörült demokratikus szervezetekhez. A Kommunisták Párt világosan és félre nem érthető módon leszögezte programját, ami a Magyar Front programja is, és az egész magyar nép programjává kell hogy váljék. A bizalmatlanság elhíntésével nap nap után arra fog törekedni ezután is a „szegedi tábor”, hogy megbontsa harci szövetségünket. Ha az elmúlt két évben meg tudtuk volna akadályozni a függetlenségi mozgalom szétbontását, a magyar nép nem ismerte volna meg soha a hadviselés szörnyű következményeit. Az út világosan áll előttünk. Lépjünk rá bátran, és vezessük közösen döntő támadásra a nemzet összes demokratikus erőit. Támadásra támadással kell válaszolni, szervezeti erőink teljes mozgósításával! Követeljük a kormány azonnali lemondását! Követeljük, hogy a kormány adja át helyét a Magyar Frontnak! Követeljük a honvédség segítségét, hogy a néppel és a felszabadító szovjet csapatokkal együttműködve, kisöpörjük az idegen rabló megszálló csapatokat. Követeljük a munkásság és parasztság felfegyverzésével a demokratikus nemzetőrség szervezését! Követeljük a nemzetiségi elnyomás azonnali megszüntetését, hogy a fasizmus elleni közös harcban visszaszerezhessük a környező népek barátságát! Követeljük a politikai foglyok azonnali szabadon bocsátását! Követeljük a magyar népnek a békéért, a független, szabad és demokratikus Magyarorszáért folyó harca ellen irányuló rendőrségi üldözésnek azonnali leállítását! A magyar Gestapo (Csillaghegy, Svábhegy!) azonnali megszüntetését, tagjainak és vezetőinek azonnali letartóztatását és bíróság elé állítását!

A Kommunisták Párt tudatában van annak, hogy a Magyar Front korántsem

egyesíti még mindig magában a nemzet összes demokratikus erőit. A Kommunista Párt mélyen átérezve a jelenlegi történelmi helyzetet s felelősségének tudatában éppen ezért a kezét nyújtja a kispolgárságnak és értelmiségnek, a katolikus és protestáns egyházaknak, a zsidóságnak, az országunk területén élő összes nemzetiségnek, sőt még a jobboldalnak és nagypolgárságnak is, és felhívja:

Mindenki, aki becsületesen, őszintén szereti népünket, tömörüljön a Magyar Front mögé egyetlen hatalmas nemzeti frontba!

Mindenki, aki becsületesen magyar, be kell álljon a támadók közé!

Mindenki, aki becsületesen magyar, az ma harcol, úgy, ahogy tud! Szét kell zúlítszteni az egész németbarát közigazgatást! Meg kell bénítani az egész németet szolgáló államgépezetet!

A Kommunista Párt programja nemcsak a munkásosztály és a parasztság zárt osztályprogramja! A Kommunista Párt programja nemcsak a Magyar Front programja! A párt programja az egész magyar nép, minden egyes becsületes magyar programja.

Előre a népért!

Támadunk és győzünk, mert mellettünk a nép a békéért, a független, szabad, demokratikus Magyarországért! Halál a német megszállókra! Halál a szegedi nemzetgyilkosok bűnszövetkezetére!

Megjelent sokszorosított illegális röpirat formájában.

2

A KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PROGRAMTERVEZETE A HÁBORÚ UTÁNI IDŐKRE

(BUDAPEST, 1944. OKTÓBER 2.)

MIT KÍVÁN A MAGYAR NÉP A HÁBORÚ BEFEJEZÉSE UTÁN?

1. Jelenlegi alkotmányunk hatályon kívül helyezésével a népköztársaság azonnali kikiáltását.
2. A népköztársaság a magyar dolgozók demokratikus állama. Legelsősorban a munkásosztályra és a parasztságra, a magyar nép nagy többségét kitevő és szí-

lárda demokratikus két osztályára, de úgyszintén a magyar társadalom összes dolgozó rétegeire (kisiparosság, értelmiség stb.) kíván támaszkodni.

Ezért haladéktalanul törvénybe iktatja a minden megszorítás nélküli általános, titkos választójog bevezetését minden 18. életévét betöltött magyar állampolgár számára, tekintet nélkül foglalkozásra, nemre, nemzetiségre vagy fajra,

valamint a teljes szólás- és sajtószabadságot, a teljes szervezkedési, gyülekezési és egyesülési szabadságot minden demokratikus párt és szervezet számára, minden fasiszta és reakciós párt, vagy szervezet végérvényes betiltásával.

3. A népköztársaság a dolgozó nép demokratikus uralmának biztosítására teljesen új alapokra helyezi az állam szerkezeti felépítését. Lebontja a feudális szerkezetű megyei rendszert. Helyébe az állam központi demokratikus felépítését alakítja ki, azon elv alapján, hogy a községek és falvaktól kezdve föl, egészen az államélet legmagasabb fokáig, a nép érdekeit érintő összes tisztségek és szervek az előző pontban meghatározott demokratikus választójog érvényesítésével a nép jelöltjeivel töltendők be.

A népköztársaság alkotmányába iktatja a választó polgárságnak „visszahívási jogát”, melynek értelmében a választó polgárságnak jogában áll megbízottjait, beleértve a parlamentbe kiküldött képviselőiket is, bármelyik időpontban megbízatásuktól megfosztani, s helyükbe a választó polgárság akaratát és érdekeit megfelelőbben képviselő új megbízottakat küldeni. A népköztársaság a „visszahívási jog” alkotmányba iktatásával biztosítja a magyar dolgozó társadalom ellenőrzését a társadalom és az állam életének minden egyes pontján.

A népköztársaság megszünteti a jelenlegi bíraskodási rendszert. Helyébe a demokratikus népi „esküdtbíráskodás” rendszerét vezeti be. Azonnali hatállyal felosztatja a magyar reakció szellemével átitatott csendőrséget és rendőrséget. Állami védőszerveit a demokratikus népi erőkből építi ki. Demokratizálja a hadsereget a jelenlegi reakciós tisztikar leépítésével, a néphadsereg felállításával. Azonnali hatállyal megszünteti a felsőházat, a magyar reakciónak e legerősebb bástyáját. A népköztársaság egyetlen törvényhozó testülete a képviselőház, melynek minden egyes tagját általános, titkos választójog alapján, a „visszahívási jog” fenntartásával a nép választja meg.

4. A népköztársaság gazdasági politikája nem irányul a tőke kisajátítására. De alkotmányába iktatja a munka jogát. Ezért a tőke, a magántulajdon olyan gyökeres megreformálását tűzi ki közvetlen feladatául, hogy azok a kizsákmányolás és spekuláció eszközeivel, a munkanélküliség felidézésével, a házi- és kisipar, valamint a kiskereskedői réteg és értelmiség elnyomásával ne szolgálhassanak a munkásosztály és parasztság, valamint a többi magyar dolgozó réteg gazdasági jólétének, érvényesülésének és boldogulásának akadályozóiul.

5. A munka jogának alkotmányba iktatása mellett, a népköztársaság az összes munkafeltételek (munkabérek, tisztviselői fizetések stb., munkaidő, munka-

higiénia stb.) kialakítását a magyar dolgozó és értelmiség megfelelő és egyedülilletékes, a dolgozók demokratikus elvei alapján felépült szervezeteinek (szakszervezetek, földmunkásszervezetek, KAOSZ, MOSZ¹ stb.) hatáskörébe utalja. A népköztársaság mindenkorai kormánya, összhangban e szervezetekkel, biztosítja a magyar társadalom minden egyes dolgozó osztályának és rétegeinek az adott körülmények között gazdaságilag, társadalmilag és kulturálisan teljesíthető, helyes és jogos összes törekvéseik és követeléseik kielégítését.

Biztosítja továbbá e szervezetek ellenőrzési jogát a termelésben és elosztásban, hogy főképpen az első átmeneti időben a népköztársaság belső ellenségei ne zavarhassák meg a termelés és elosztás rendjét és folyamatosságát.

6. A népköztársaság egyik legközvetlenebb feladata a parasztság helyzetének gyökeres megoldása. Programja e téren: a parasztság mindennemű, a parasztság súlyos gazdasági helyzetéből és az előző kormányok reakciós politikájából származó (adó, bankadósság, eladósodás uradalmaknak stb.) adósságainak törlése (kivéve a szűk értelembbe vett magán- és személyi természetű adósságokat, melyek később lesznek részletezve), továbbá minden egyházi és világi szabad vagy kötött földbirtok 200 holdon felüli kisajátítása a termelő eszközökkel együtt és a parasztság között kártalanítás nélküli szétosztása. Kivéve egyes állami vagy államinak nyilvánítandó mintagazdaságokat, mezőgazdasági üzemeket, erdőségeket, melyek nagysága azonban nem lehet a parasztság földkielégítésének rovására. A népköztársaság e földreform-politika gyakorlati keresztülvitelét a földmunkásság, szegény-, törpe- és kisparasztság tömegei által vidékenként és helyenként demokratikus úton megválasztott bizottságainak hatáskörébe utalja.

A népköztársaság a földhöz juttatott parasztságnak messzemenő állami támogatást nyújt kamatmentes kölcsönök biztosításával, termelőeszközök juttatásával, hogy a legrövidebb időn belül bekapcsolódhassanak a termelésbe.

7. A népköztársaság nemzeti közérdeknek nyilvánítja a népegészségügy felkarolását. Hatékony állami hozzájárulással kiépíti és szaporítja az egészségügyi intézmények, társadalmi intézmények és biztosító intézmények számát, rendezni kívánja ugyancsak hatékony állami hozzájárulással minden dolgozó: munkásság, mezőgazdasági munkásság, kisiparosság, kispolgárság, szabad foglalkozásúak, tisztviselők stb. baleset, betegségi, munkaképtelenségi és aggkori biztosítását. Gondoskodik megfelelő gyermekvédelemről ingyenes szülőotthonok, csecsemő- és gyermekgondozók stb. felállításával.

Az összes társadalmi biztosító intézetek ellenőrzése a megfelelő szervezetek (szakszervezetek, földmunkásszervezetek, KAOSZ, MOSZ stb.) hatáskörébe utaltatnak, melyek tagságuk által demokratikus választás útján e célra ellenőrző bizottságokat választanak.

¹ KAOSZ – Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetsége. MOSZ – Magánalkalmazottak Országos Szövetsége.

8. A népköztársaság a népoktatást és nevelésügyet nemzeti közérdeknek nyilvánítja. Bevezeti az ingyenes gyermekkerteket és elemi oktatást az összes társadalmi osztályok és rétegek számára. Állami támogatással lehetőséget nyújt a társadalom minden egyes gyermekének, tekintet nélkül nemzetiségre, osztálytagozódásra, a legmagasabb fokú oktatás elnyerésére is. Az államháztartás költségén gondoskodik megfelelő számú és fokú iskola kiépítéséről minden nemzetiség számára.

Az oktatást a magyar nép demokratikus hagyományainak megfelelően új szellemi és pedagógiai alapokra helyezi.

9. A népköztársaság az állam területén élő összes nemzetiségeket gazdasági, politikailag és kulturálisan egyenjogúnak nyilvánítja. Biztosítja a nemzetiségeknek a közigazgatásban, az állami élet minden területén való részvételüket, egyenjogú és arányos képviselőket a törvényhozásban és végrehajtásban. A közigazgatás hivatalos nyelvét az adott vidék nemzetiségi összetétele adja meg. Több nemzetiségű vidéken minden nemzetiség nyelve a hivatalos nyelv közé felvételik. Nemzetiségi iskolákban az oktatás az adott nemzetiség nyelvén történik, az adott nemzetiség történelmi és kulturális hagyományainak szellemében, de mindenkor összhangban a magyar népköztársaság demokratikus elveivel. Nemzetiségi iskolák, tanerők kiképzése, nemzetiségi társadalmi és kultúrintézmények ugyanolyan elbírálásban és állami támogatásban részesülnek, mint a magyar nemzetiségieké.

10. A népköztársaság biztosítja minden vallás és felekezet szabad gyakorlását, addig a pontig, amíg ez nem irányul a magyar demokratikus népköztársaság ellen.

Viszont a népköztársaság bejelenti az államhatalom és az egyház teljes mértékű kettéválasztását gazdasági, társadalmi és kulturális téren egyaránt.

11. A népköztársaság a fenti pontban összefoglalt gazdasági, társadalmi és kulturális programját a háború rettenetes pusztításai és országunknak a német rabló imperializmus által történt kifosztása miatt csak fokozatosan valósíthatja meg. E program megvalósításához közvetlen gazdasági alapját képezik: *a)* az állami tulajdont képező ipari mezőgazdasági stb. üzemekből származó bevételek, *b)* a jelenlegi adórendszerünk elvetésével a fokozatos (progresszív) adórendszer bevezetése, annak az elvnek érvényesítésével, hogy a tőke, a magántulajdonra kivetett progresszív adókulcs alapján a tulajdonosoknak az üzemi, vállalati, pénzügyi stb. haszonból csak akkora haszonrész meghagyását biztosítja, amennyi számukra és közvetlen családtagjaik számára társadalmi, gazdasági és kulturális igényeik gondtalan kielégítését, jólétét biztosítja – az ezen felüli haszonrészt az adókulcs kivetésével az állam kisajátítja, hogy gazdasági, társadalmi és kulturális programjának megvalósításán keresztül a magyar dolgozó társadalomnak visszaszámazzassa.

A népköztársaság az állami bevételek helyes és célszerű felhasználása érdekében azonnali hatállyal megszünteti a jelenlegi társadalom rothadságából származó, nem becsületes kétkezi vagy szellemi munkával szerzett nyugdíj-, járadék-stb. jogosultságot, a jutalmazási (tantième) rendszert, az üzemi-, vállalati stb. „igazgatósági” tagságot, gazdaságilag a magyar dolgozó nép nyakán élőködők rendszerének minden nemét és fajtáját.

12. A háborús felelősök letartóztatása, vagyonuk elkobzása és népítélet elé állítása.

13. A háborús károsultak állami kárpótlása, a háborús felelősök és bűnösök elkobzott vagyonából – amennyiben a háborús felelősség és bűnrészesség nem terheli őket.

14. A népköztársaság a zsidó dolgozó rétegeket is – a jelenlegi elvetemült fasiszta politika ez áldozatait – kártérítésben óhajtja részesíteni, a magántulajdon megreformálására hozott törvények keretein belül, egyrészt elkobzott vagyonaik és vagyontárgyaik visszaszármaztatásával, másrészt ezek hiánya esetén a háborús bűnösök és bűnrészesek elkobzott vagyonából.

15. A népköztársaság rokkantházak és üdülők felállításával gondoskodik a háború hadirokkantjainak emberséges életmódjáról és eltartásáról, valamint nemzeti közérdeknek nyilvánítja ezek támogatásra szoruló családtagjainak állami támogatását és nevelését.

16. A népköztársaság külpolitikailag a Szovjetunióval és valamennyi szomszédos demokratikus állammal békés viszonyban és a legszorosabb gazdasági, társadalmi és kulturális együttműködésben kíván élni. Célja, a Duna-medence és Balkán népei egyetlen demokratikus népcsaládjának megvalósulása, összhangban a Szovjetunióval. Addig is vitás területi kérdéseinket, az államhatárok megvonását a legteljesebb nemzetiségi jogok tiszteletben tartása és megadása mellett a kölcsönösség alapján békés úton rendezzük szomszédos államainkkal.

17. A magyar társadalom további gazdasági és társadalmi berendezkedése felől a nemzet akarata dönt a magyar nép demokratikus megkérdezése útján.

A programtervezetet a Kommunista Párt Központi Bizottságának megbízásából Kállai Gyula és Rajk László készítette abból a célból, hogy vita és átdolgozás után a Kommunista Párt javaslatként a Magyar Frontba tömörült pártok elé terjesszék. A dokumentum átdolgozására azonban nem került sor. Az október 15-i nyilas puccs, majd a KB titkárának Rajk Lászlónak a letartóztatása e munkát megakasztotta; a munka folytatása később, különösen a szegedi program (lásd e kötet 5. sz. dokumentumát) nyilvánosságra hozatala és elfogadása következtében időszerűtlenné is vált. (Kállai Gyula közlése alapján.)

A KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT HATÁROZATA A FASISZTÁK ELLENI KÖZÖS HARCRA ÉS A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGÉNEK MEGTEREMTÉSÉRŐL

BUDAPEST, 1944. OKTÓBER 10)

1. A magyar nép harcának sikerét a békéért s a háború gyors befejezésével az új demokratikus Magyarország kialakításáért, egyes-egyedül a munkásosztály harcos, forradalmi egysége, határozottsága és vezetése biztosíthatja. Ezért az SZDP és a KP megállapítja, hogy elengedhetetlenül szükség van a magyar munkásosztály harcos, forradalmi egységének megteremtésére.

2. Az SZDP és a KP megállapítja, hogy a magyar munkásosztály harcos, forradalmi egységének továbbfejlesztése szükségessé tenné a két párt egyesülésével az egységes és egyetlen forradalmi szocialista munkáspárt megalakítását. A jelenlegi körülmények között azonban a két párt egyesülési feltételeinek a kidolgozása csak gátolná a két pártot a közvetlen és a közös harci feladatok elvégzésében, ezért a két párt az egyesülés kérdésének megoldását a háború utáni időre halassza.

3. Az SZDP és a KP megállapítja, hogy mindkét párt végcélja a szocializmus megvalósítása Magyarországon. Magyarország jelenlegi történelmi adottságai-
ban ezt a célt a magyar munkásosztály s a magyar dolgozó társadalom a háború azonnali befejezésén és egy független, szabad, demokratikus Magyarország megteremtésén keresztül érheti el.

4. Az SZDP és a KP a békéért és a független, szabad, demokratikus Magyarország kiharcolásáért politikailag és szervezetileg a legteljesebben együttműködik.

5. Politikai és szervezeti együttműködésének biztosítására a Szociáldemokrata Párt és a KP azonnali hatállyal összekötő bizottságot alakít a két párt vezetősége között. Az összekötő bizottságnak a két párt megbízottai részéről egységes hozzájárulással meghozott döntései mindkét pártra kötelezőek, és minden változtatás nélkül mindkét párt részéről külön-külön is teljes egészében végrehajtandók.

6. Az SZDP és a KP megállapodott abban, hogy a két párt egymástól független sajtótermékeinek és lapjainak meghagyása mellett az összekötő bizottság ellenőrzésével és közös szerkesztéssel egy újságot (lapot) alapít, közös anyagi

hozzájárulással. A lap hivatása: egyrészt gondosan örködni afelett, hogy a magyar munkásosztály és a dolgozók soraiban semmiféle ideológiai, taktikai zűrzavar vagy bizonytalankodás fel ne üthesse a fejét – és másrészt, hogy a két párt közösen vívott harca, tapasztalatainak összegezésével, elősegítse az egységes, forradalmi szocialista munkáspárt szellemének kialakítását.

Éppen e fenti célok szem előtt tartása alapján a lap mindkét párt számára biztosítja a jóakarató, őszinte és építő munkáskritika gyakorlását.

7. Az SZDP és a KP megtartja politikai és szervezeti önállóságát, függetlenségét és szabadságát, úgyszintén kritikai függetlenségét, szabadságát és nyilvánosságát egymással szemben is.

8. Az SZDP és a KP megállapítja, hogy a két párt egyesülési időpontjától függetlenül haladéktalanul megvalósítandó a magyar munkásosztály egysége a szakszervezetek életében. A szakszervezetek a munkásság gazdasági szövetségei érdekeik megvédésére, helyzetük javításának kiharcolására. A magyar munkásosztály szakszervezeteinek magukba kell tömöríteniük a magyar munkásság minden egyes rétegét és tagját, tekintet nélkül párt- vagy politikai állásfoglalására. Szabad Szakszervezetek Szövetsége név alatt az SZDP és a KP megállapodtak a magyar munkásosztály egységes szakszervezetének megteremtésében. Az SZDP és a KP kötelezi magát arra, hogy ezt a megállapodást azonnali hatállyal külön-külön kiadványokban meghirdeti a magyar munkásosztály számára.

9. Az SZDP és a KP kötelezi magát arra, hogy a Szabad Szakszervezetek Szövetségén belül egyik párt sem épít ki semmiféle leplezett vagy nyílt pártszervezetet (bizottságokat, frakciókat, sejteket stb.), továbbá, hogy a szakszervezetek helyi, szakmai, központi stb. vezetőségeinek a munkásság legdemokratikusabb elvei alapján történő megválasztásánál egyik párt sem akadályozza meg a munkásság szabad akaratának kifejeződését.

A két párt azonnali hatállyal felhívással fordul a Szabad Szakszervezetek Szövetségéhez, hogy csatlakozzon a két párt akcióegység-programjához.

10. Az SZDP és a KP megállapítja, hogy a múltban is a szociáldemokrata és a kommunista ifjúság között a legteljesebb mértékben megvolt az egység érzése, úgyszintén szervezetileg és politikailag is a szociáldemokrata és a kommunista ifjúság együttműködése, függetlenül a két pártnak egymáshoz való viszonyától, ezért a két párt megállapodott abban, hogy függetlenül a két párt egyesülésének időpontjától, jelenlegi vagy jövőbeni egymáshoz való viszonyától, javasolja külön-külön saját pártja tagozatának, hogy alakítsák meg azonnal a szociáldemokrata és a kommunista ifjúság egyetlen és egységes szervezetét: az Ifjú Szocialisták Szövetségét. Az SZDP és a KP kötelezi magát arra, hogy a megállapodást azonnali hatállyal külön-külön meghirdeti a szociáldemokrata és a kommunista ifjúság felé, és felszólítja őket, hogy haladéktalanul alakítsák meg az Ifjú Szocialisták Szövetségét s annak vezetőségét, az OIB-t, továbbá, hogy az Ifjú Szocia-

listák Szövetsége tegye magáévá az SZDP és a KP közös programját, és annak alapján kezdje el a szervezési és mozgósítási munkát.

11. A két párt kötelezi magát arra, hogy e határozatot teljes egészében és mindkét párt külön-külön meghirdeti tagsága felé, és felszólítja és utasítja párttagságát, hogy az „összekötő bizottság” mindenkori döntéseit haladéktalanul és minden változtatás nélkül hajtsa végre a magyar nép harca sikerének érdekében.

ZÁRADÉK AZ SZDP- ÉS KP-HATÁROZATHOZ

Az SZDP és a KP fenti határozat letárgyalásánál részt vettek: Szakszervezetek Országos Szövetsége Szakszervezeti Tanácsának (hetes bizottság) teljhatalmú megbízottai (nevüket, tekintettel legális voltukra, titoktartás fedi), azzal a felhatalmazással, hogy egyrészt mint az SZDP vezetőség tagjai a két párt közötti, másrészt mint a Szakszervezetek Országos Szövetsége Szakszervezeti Tanácsának tagjai az SZDP és a KP szakszervezetekre vonatkozó határozataihoz a Szakszervezetek Országos Szövetsége csatlakozását aláírásukkal mindenben megerősítsék. Így a Szabad Szakszervezetek Szövetségével az egységes szakszervezeti mozgalom megteremtése az SZDP és a KP, valamint a magyarországi Szakszervezetek Országos Szövetsége legfelsőbb vezetőségeinek közös határozata.

A szakszervezetek vezetősége a magyarországi munkásság harcoss és szervezett egységének továbbépítése szempontjából kötelezi magát arra, hogy:

1. A legteljesebb politikai összhangban együttműködik a Szociáldemokrata és a Kommunista Párttal. Az SZDP és a KP Magyar Front politikájával, ezért az SZDP és a KP összekötő bizottságának döntéseit a háború mihamarabbi befejezésének, a független, szabad és demokratikus Magyarország kialakításának és a munkásság felszabadításának érdekében mindenkor változtatlanul magáévá teszi, és a legalitás körülményeihez képest, valamint a szakszervezeti szempontok szem előtt tartása mellett végrehajtja.

2. A nyilvános bejelentést – tekintve legális voltukat – mellőzve ugyan, de az SZDP-t és a KP-t a szervezési tennivalók sürgős elvégzésében támogatja. Ezért: a) a Szakszervezeti Tanács (hetes bizottság) a lehető legrövidebb időn belül, szakmánként külön-külön összehívja csak a legmegbízhatóbb és harcokban kipróbált szakszervezeti, szakosztályi stb. vezetőséget, tagságot, üzemi bizalmiakat stb., ahol bejelenti az SZDP és a KP és a szakszervezetek közötti megállapodásokat a munkásság egységének megteremtésére, és felszólítja őket, hogy politikailag mindenkor kövessék az összekötő bizottság döntéseit.

b) Felszólítja e bizalmas értekezletek résztvevőit, hogy haladéktalanul alakítsák meg a szakszervezetekben, üzemekben stb. a Magyar Front szakszervezeti, üzemi stb. bizottságait.

c) E bizottságok feladatai: azonnal sztrájkok, tüntetések szervezése a munkás-

ság gazdasági követelései alapján: szabotázások, robbantások fokozása, előkészület az általános sztrájk kikiáltására és végül a munkásmilícia kereteinek azonnal üzemenkénti és szakszervezetenkénti kiépítése.

d) A vidéki városok szakszervezeteinek legmegbízhatóbb és harcokban kipróbált vezetőinek azonnali felrendelése Budapestre vagy innen a központból megbízható és utasításokkal ellátott kiküldöttek leutaztatása, hogy vidéki városokban, helységekben stb. – beleértve a parasztságot is – az a) és b) pontokban foglalt szervezési munka azonnali hatállyal megkezdődjön. A nagy anyagi kiadásokkal járó vidéki szervezési munkánál az SZDP és a KP hatékony anyagi támogatást vállal, amennyiben pedig az SZDP-re és a KP-ra hárulna a vidéki szervezők kiküldése, az SZDP és a KP vállalja a szervezés teljes anyagi fedezetét.

E záradék a legteljesebb mértékben bizalmas jellegű. Egészében vagy részleteiben nyilvánosságra hozatalának mellőzésével, úgy az SZDP és a KP, mint a Szakszervezetek Országos Szövetsége nevében a Szakszervezeti Tanács (hetes bizottság) kötelezi magát.

A határozat és záradék – a mai napon életbe lép az SZDP és a KP és a Szakszervezetek Országos Szövetsége részéről felhatalmazott megbízottak aláírásával.

A határozatot a Kommunista Párt részéről Kállai Gyula, a Szociáldemokrata Párt részéről Szakasits Árpád írták alá. Az aláírók azonban, tekintve, hogy a hetes bizottság megbízottai a záradékban foglaltakkal nem értettek egyet, és annak aláírását megtagadták, a határozatnak a szabad szakszervezetekre vonatkozó részét függőben hagyták és a záradék megtárgyalását is levették napirendről. Ezzel kapcsolatban az aláírók a következőket szögezték le a határozathoz fűzött kiegészítésben: „A határozat 8. pont 7. sorától (Szabad Szakszervezetek Szövetsége), a 9. és 10. pontok is egyelőre függőben maradnak és éppen így a záradék tárgyalását is az aláírók a napirendről levették.”

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE ÁLTAL ELFOGADOTT IDEIGLENES SZERVEZETI SZABÁLYZAT

(SZEGED, 1944. NOVEMBER 12)

1. A párt neve: Magyar Kommunista Párt. A Magyar Kommunista Párt a magyar munkásosztály pártja, képviseli az egész dolgozó nép, a nemzet érdekeit. Tömöríti magában a legöntudatosabb munkásokat, a szegényparasztságot és az értelmiség leghaladottabb, legharcosabb elemeit. Küzd a független, demokratikus népi Magyarországért, és azon túl a szocializmusért, a kommunizmusért. A párt a marxizmus-leninizmus tanításának alapján áll.

2. A párt tagja az, aki a párt célkitűzéseit magáévá teszi, politikai irányvonalát elfogadja, tevékenyen részt vesz valamely szervezetének munkájában, aláveti magát a pártfegyelemnek, és rendszeresen fizeti a tagsági járulékot.

3. A párt legfelsőbb szerve az országos pártgyűlés, mely megválasztja az új Központi Vezetőséget. A pártgyűlésre a küldötteket a pártszervezetek taglétszámuk arányában választják.

4. A Központi Vezetőség irányítja a párt egész működését két országos pártgyűlés közötti időszakban. A Központi Vezetőség az országos pártgyűlésnek felelős. Szükség esetén a Központi Vezetőség saját kezdeményezésére vagy a pártszervezetek egyharmadának indítványára országos pártértekezletet hív egybe a pártszervezetek vezetőségeinek küldötteiből.

5. A párt alapszervezeteken épül. Alapszervezet az a szervezet, mely tovább nem tagolódik. Alapszervezet lehet: üzemi, körzeti, kerületi és helyi szervezet. Alapszervezet létesítéséhez legalább három tag szükséges.

6. A városokban és községekben a pártnak helyi szervezetei vannak. Minden városban és községben a Magyar Kommunista Pártnak csak egy helyi szervezete lehet. Minden tíz tagnál nagyobb helyi szervezet élén, a taggyűlés által választott három-, öt- vagy héttagú helyi vezetőség áll. A helyi vezetőség a saját kebeléből titkárt választ, aki irányítja a helyi vezetőség munkáját és neki felelős. Olyan pártszervezetekben, melyeknek taglétszáma a tízet meg nem haladja, vezetőség helyett az ügyeket a taggyűlés által választott titkár intézi.

7. A Központi Vezetőség hozzájárulásával egyes városok vagy községek helyi vezetőségei megyei, illetőleg járási vezetőségek szerepét töltik be, és irányítják a párt munkáját a megye, illetőleg a járás területén vagy annak egy részén.

8. A helyi vezetőségeket a Központi Vezetőség erősíti meg. A Központi Vezetőségnek joga van indokolt esetekben egyes helyi vezetőségeknek vagy azok

egyes tagjainak megválasztását semmisnek nyilvánítani. Rendkívüli körülmények között a Központi Vezetőség ideiglenesen kinevezhet helyi vezetőségeket vagy egyes vezetőségi tagokat.

9. Nagyobb városokban a helyi szervezet kerületi szervezetekre tagolódik, melyek kerületi vezetőségeket választanak. Ezek alá vannak rendelve a városi pártvezetőségnek. Budapesten a kerületi szervezetek körzeti szervezetekre tagolódnak.

10. Nagyobb üzemekben üzemi pártszervezetet kell alakítani. Az üzemi párt-szervezet élén az üzemi pártszervezet vezetősége áll. Olyan üzemi pártszervezetekben, melyeknek taglétszáma a tízet meg nem haladja, vezetőség helyett az ügyeket a taggyűlés által választott titkár intézi. Az üzemi pártszervezet a körzeti, kerületi, illetve helyi pártszervezetnek része, és alá van rendelve a megfelelő körzeti, kerületi, illetve helyi pártszervezet vezetőségének.

11. Új párttagok felvételéről a helyi, kerületi, körzeti vagy üzemi vezetőség határoz, és határozatát megerősítés végett a taggyűlés elé terjeszti. Olyan pártszervezeteknél, melyek élén vezetőség helyett titkár áll, tagfelvételtől a taggyűlés határoz. Új tag felvételéhez két párttag írásos ajánlása szükséges.

12. A párt demokratikus felépítésének megfelelően a pártszervezetek és -vezetőségek megvitatják a párt politikáját és feladatait. Véleményeltérés esetén a kisebbség köteles alávetni magát a többség határozatának. A szavazás a párt minden szervezetében és szervében egyszerű szótöbbséggel történik.

13. A párt minden egyes tagjára és szervezetére kötelező a szigorú pártfegyelem. A fegyelmet vagy a párt erkölcsi felfogását megsértő, avagy a párt politikai irányvonalával szembehelyezkedő tagok ellen a pártszervezetek és a helyi vezetőségek eljárást indítanak, és szükség esetén rendszabályokat foganatosítanak. A kiszabott pártbüntetés az eset súlyosságának megfelelően: dorgálás, megrovás, szigorú megrovás, a pártból való kizárás. A kiszabott büntetés ellen a felsőbb pártszervekhez egészen az országos pártgyűlésig lehet fellebbezni, de amíg az ítéletet meg nem változtatja, ez érvényben marad. A Központi Vezetőség a párt érdekeit vagy fegyelmét sértő bármely párttag ellen indíthat eljárást és foganatosíthat rendszabályokat. A Központi Vezetőség feloszlathat olyan pártszervezeteket vagy helyi vezetőségeket, melyek a párt célkitűzéseivel, irányvonalával vagy szervezeti szabályzatával ellentétes működést fejtenek ki. A pártszervezetek, a vezetőségek és a Központi Vezetőség kötelessége őrködni azon, hogy olyan elemek, akik a múltban a dolgozó nép érdekeit és erkölcsi felfogását sértő magatartást tanúsítottak, ne furakodhassanak be a pártba.

14. Az önkormányzati testületekben, a parlamentben és más állami szervben működő párttagok alá vannak rendelve a megfelelő helyi vezetőségnek, illetve a Központi Vezetőségnek, s ezek utasításait kötelesek végrehajtani. A helyi vezetőségeknek, illetve a Központi Vezetőségnek jogában áll a párt olyan tagjait,

akik a párt politikájával szembehelyezkednek és utasításait nem hajtják végre, a fent nevezett testületekből visszahívni. Hasonlóképpen alá vannak rendelve a helyi vezetőségnek, illetve a Központi Vezetőségnek a pártlapok és egyéb pártkiadványok szerkesztői is.

15. A tagsági járulék 500 pengő havi jövedelemig 1⁰/₀, 500 pengőn felül 2⁰/₀. A tagsági járulékok 40⁰/₀-át a helyi vezetőségek a Központi Vezetőségnek tartoznak beszolgáltatni, a visszamaradó 60⁰/₀-kal pedig a pártmunka céljaira maguk rendelkeznek. Minden helyi vezetőség és pártszervezet köteles gondoskodni a pénzügyek pontos kezeléséről és szigorú ellenőrzéséről.

16. A Magyar Kommunista Párt jelen szervezeti szabályzata érvényben marad mindaddig, amíg az egybehívandó országos pártgyűlés végleges szervezeti szabályzatot fogad el.

Megjelent külön broszúrában:

A Magyar Kommunista Párt ideiglenes szervezeti szabályzata.

H. n. 1944.

A Kommunista Párt Külföldi Bizottságának megbízása alapján létrejött Központi Vezetőség első ülését 1944. november 7-én tartotta meg Szegeden. Ez az ülés határozta el ideiglenes szervezeti szabályzat kidolgozását; az elkészült tervezetet az 1944. november 12-i ülés hagyta jóvá. Az első ülésnek a szervezeti szabályzat kidolgozására vonatkozó határozata rendelkezett a párttagsági könyvek kibocsátásáról is. A párttagsági könyvek kibocsátására vonatkozóan a következőket határozták: „A párttagsági könyvek kibocsátását össze kell kötni a pártszervezetek átszervezésével és megszilárdításával. A Központi Vezetőség tagjai felülvizsgálják a helyi pártszervezetek vezetőségeit. A Központi Vezetőség által már megerősített helyi szervezetek vezetőségei intézik a párttagsági könyvek kicserélését. A párttagsági könyvek kicserélését össze kell kötni a pártnak a kétes elemektől való megtisztításával.” (PI Archívum. 1/1-1.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK PROGRAMJAVASLATA A KÖZVETLEN POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI FELADATOK MEGOLDÁSÁRA

(SZEGED, 1944. NOVEMBER 30)

MAGYARORSZÁG DEMOKRATIKUS ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK ÉS FELEMELKEDÉSÉNEK PROGRAMJA. AZ MKP JAVASLATA

Hazánk történelmének legsúlyosabb katasztrófáját éli át. Magyarországot német zsoldba szegődött vezetői beletaszították Hitler imperialista rablőháborújába a Szovjetunió és a többi szabad nemzet ellen. Azért álltak a német fasiszták mellé, mert segítségükkel akarták a szomszéd népeket leigázni, s bent az országban továbbra is könyörtelenül elnyomni és rabságban tartani a magyar népet. Ennek a bűnös politikának végzetes következményeit sínyli ma a nemzet.

A háború elveszett. A vesztett háború népünk egymillió halottjába és rokkantjába került. Az országot kifosztották a németek. Budapest, Debrecen, Győr romokban hevernek. Egy évszázad szorgos munkájának gyümölcsét pusztította el a német háború.

A magyar reakció háborús politikája megrendítette államiságunk alapjait. A hazaárulók bűne, hogy Magyarország szégyenletes zsoldos szerepet játszott ebben a háborúban, a legsötétebb reakció, a német fasizmus oldalán. Az ő bűnük, hogy ki vagyunk rekesztve a szabad nemzetek közösségéből.

Magyarország a hitleri Németország utolsó csatlósa maradt. Még Horthy is, aki az országot Hitler szekeréhez kötötte, megértette, hogy milyen szörnyű romlásba dönti Magyarországot a német szövetség. De Horthy nem tudta végrehajtani politikájának fordulatát, mert nem tudta leküzdeni a néptömegektől való rettegését. Se a népre, se a hadseregre nem akart támaszkodni. És mikor az ország, a vereség keserű tapasztalatán okulva, éppen készült rá, hogy szakítson a hitleri Németországgal és levesse magáról a német fasiszta jármot, a nyilasok németbérenc bandája a nemzet hátába dőfte a tört.

Mohács óta nem volt ilyen súlyos helyzetben az ország. Mindennek ellenére a Kommunista Párt azt hirdeti: lesz magyar újjászületés! Össze kell fogni minden igazán nemzeti, németellenes erőt! Fegyvert kell ragadni a németek és nyilas bérenceik ellen, szabadságunk és függetlenségünk kivívására! Ha a nemzet ki-méletlenül leszámol az országvesztőkkel, ha minden becsületes magyar összefog a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban az új, életerős, demokratikus Magyar-

ország felépítésére, ha a nép veszi kezébe az ország vezetését, akkor Magyarország nem volt, hanem lesz! Ha a magyar nép maga veszi kezébe sorsának intézését, akkor Magyarország megmenekülhet és újjászülethet. A magyar hazafiak harcosszervezetét, Magyarország demokratikus újjáépítését és felemelkedését szolgálja a Magyar Kommunista Párt alábbi programja.

I

1. A magyar nép létérdeke, Magyarország újjáépítésének elengedhetetlen feltétele a nemzet cselekvő részvétele az ország felszabadításában a német iga alól. Azonnal szakítanunk kell Németországgal és ellene fordulni! Minden késlekedés halálos. A magyar népnek minden erejét meg kell feszítenie, az ország minden erőforrását mozgósítania kell, hogy hozzájáruljon a szabadságszerető népek győzelméhez, a barbár német fasiszmus megsemmisítéséhez.

A legmesszebbmenő támogatást kell nyújtani a Vörös Hadseregnek, mely kiűzi a magyar földről a német elnyomókat.

2. A hazaárulókat, a háborús bűnösöket le kell tartóztatni és átadni az erre a célra létesítendő népbíróságoknak. Vagyonukat el kell kobozni.

3. Fel kell oszlatni az összes fasiszta, népellenes, német zsoldban álló szervezeteket. Vagyonukat el kell kobozni, sajtójukat be kell tiltani. Szigorú rendszabályokat kell foganatosítani a feloszlott és betiltott népellenes és hazaáruló szervezetek bármilyen formában való feltámasztása ellen.

4. A közigazgatási szerveket, a bíróságot, a honvédséget, a karhatalmat meg kell tisztítani a nyilas, hazaáruló és egyéb népellenes elemektől.

5. Hatályon kívül kell helyezni mindazokat a törvényeket és rendeleteket, melyeknek célja a reakciós rendszer védelme a néppel szemben, s melyeknek szelleme és rendelkezései ellentétesek a demokráciával.

6. Ki kell engedni a börtönökből és gyűjtőtáborokból a hazafiakat és a nép ügyének harcosait.

7. Meg kell valósítani az általános, titkos, egyenlő, községenkénti, arányos, nőkre is kiterjedő választójogot a parlamenti és önkormányzati választásoknál.

8. Biztosítani kell a sajtó, gyülekezési és egyesülési szabadságot.

9. Vissza kell állítani és széles körűen alkalmazni kell az esküdtbíráskodást.

10. Biztosítani kell a teljes vallásszabadságot.

11. A sajtóból, az oktatásból, a kultúrából, a közéletből ki kell küszöbölni a fasiszta metélyt, a népellenes szellemet, a faji és nemzeti gyűlöletet.

II

1. A mezőgazdasági munkások és cselédek, a törpe- és kisbirtokosok, a magyar nép e legszámosabb és legszegényebb rétegének felemelésére, a magyar demokrácia alapjainak megszilárdítására a legrövidebb határidőn belül, a földigénylők közreműködésével, széles körű földreformot kell végrehajtani, mely sok százezer földnélkülit és szegényparasztot tesz életképes kisgazdaság tulajdonosává.

2. A földreform céljaira igénybe kell venni a hazaárulók, a háborús bűnösök, a Volksbund-tagok, a német hadseregben szolgáltak birtokait, és teljes egészükben minden felszereléssel együtt el kell kobozni.

3. El kell törölni a parasztságot kiszipolyozó Jurcsék-tervet, és fokozatosan szabaddá kell tenni a mezőgazdasági termékek piaci forgalmát. Olyan állat- és terményárakat kell biztosítani, melyek jövedelmezővé teszik a mezőgazdasági termelést és előmozdítják a kisbirtokosok gazdasági megerősödését.

III

1. Hazánk gazdasági önállóságának megszilárdítása és fokozása érdekében erőteljes ipar- és kereskedelemfejlesztő politikát kell folytatni. A fogyasztók millióit és az egész nemzetgazdaságot károsító, élősdű egykéz-vállalatokat meg kell szüntetni. A kartelleket és nagybankokat állami ellenőrzés alá kell helyezni.

2. Állami tulajdonba kell venni a föld mélyének kincseit és azokat az iparvállalatokat, melyeknél a köz érdeke a nyereszkesedés kiküszöbölését követeli meg: a villanytelepeket, a kőolajforrásokat, a bauxit-, szén- és ércbányákat. Államosítani kell a biztosítást.

3. Hatásosan elő kell mozdítani a magánkezdeményezést és a magánvállalkozást az egész nép általános érdekeinek javára.

4. A háború által elpusztított lakóházakat, gyárakat, közlekedést egységes, központi terv alapján állami támogatás és irányítás mellett kell újjáépíteni.

5. Szakítani kell a háborús kormányok inflációs pénzügyi politikájával, mely a dolgozó népet sújtja. Biztosítani kell az államháztartás egyensúlyát és az értékálló pengőt. Az állami adópolitikának a jövedelmek progresszív megadóztatása és az adómentes létminimum elvét kell követnie. A nép vére és verejtéke árán szerzett hadinyereségeket el kell kobozni.

IV

1. A munkásság évtizedes szociálpolitikai követeléseinek megvalósítására és helyzetének megjavítására törvényesen biztosítani kell a 8 órás munkanapot, az

évenkénti fizetett szabadságot, a női és gyermekmunka messzemenő védelmét, a kollektív szerződéseket.

2. Vissza kell állítani a munkásbiztosítás teljes önkormányzatát és a biztosítás valamennyi ágát ki kell terjeszteni a mezőgazdasági munkásokra és cselédekre.

3. A jövő munkásnemzedék egészséges testi és szellemi fejlődésének biztosítására törvényes védelemben kell részesíteni a tanoncokat.

4. A munkanélküliség megelőzésére munkaalkalmakat kell teremteni, és a munkanélkülieket addig is állami segélyben kell részesíteni.

5. A német háború érdekében folytatott munkásellenes bérpolitikát meg kell szüntetni, és a béreket, a fizetéseket a drágaság arányában fel kell emelni.

6. El kell törölni mindazokat a törvényeket és rendeleteket, melyek a mezőgazdasági munkások szabad munkavállalását korlátozzák.

7. Törvényben kell biztosítani a sztrájkjogot, a munkások érdekeinek védelmét.

V

1. Magyarország demokratikus átalakulása elválaszthatatlan a demokratikus külpolitikától. Ezért gyökeresen szakítanunk kell a német imperializmushoz igazodó külpolitikával, mely egy negyedszázad alatt két ízben sodorta az országot háborús vereségbe és nemzeti összeomlásba. Szakítanunk kell a magyar imperialista rögeszmével. Nagy-Magyarország reakciós ábrándjával. Egyszer és mindenkorra szakítani kell azokkal a törekvésekkel, melyek a „magyarság vezető szerepének” ürügye alatt a Duna-medencében élő népek feletti uralomra irányultak, s melyeknek egyetlen eredménye, hogy Magyarország német gyarmattá, a magyar nép a németek szolganépévé vált. Gyökeresen szakítani kell a Szovjetunió-ellenes politikával, mely egyedül és kizárólag a magyar reakció népellenes politikájának folyománya volt, romlásba döntötte az országot, ellenségünké tette az egész haladó emberiséget s szöges ellentétben áll a magyar nemzeti érdekekkel.

2. Jószo szomszédi viszonyt és őszinte együttműködést kell teremteni az összes környező országokkal, mindenekelőtt az új Jugoszláviával és a demokratikus Csehszlovákiával, valamint Nagy-Britanniával és az Egyesült Államokkal és szoros barátságot a hatalmas Szovjetunióval, a népek szabadságának és függetlenségének védelmezőjével, mely segít bennünket a német iga lerázásában.

VI

A német elnyomók és magyar cinkosai elleni harcban, a fasiszta és feudális reakció szétzúzására és a demokratikus átalakulás biztosítására községeként és

városonként a demokratikus pártok megbízottaiból és kipróbált Hitler-ellenes hazafiakból nemzeti bizottságokat kell teremteni. A nemzeti bizottságok a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front helyi szervei, melyek egyesítik a demokratikus, hazafias erőket és vezetik a harcot a demokratikus, népi Magyarországért.

Az új magyar, demokratikus rend megszilárdítására és betetőzésére össze kell hívni az alkotmányozó nemzetgyűlést. Az egybehívandó nemzetgyűlésnek felelős a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front bizottságaira támaszkodó ideiglenes kormány, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kormánya.

A Magyar Kommunista Párt felhívja az összes demokratikus pártokat, szervezeteket és csoportokat, a Független Kisgazdapártot, a Szociáldemokrata Pártot, a Nemzeti Parasztpártot, a szakszervezeteket, a parasztszövetséget, a partizánosztagokat, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front bizottságait és tekintet nélkül pártállására minden magyar hazafit, hogy foglaljanak állást e program mellett, melyet a Kommunista Párt a magyar nép elé terjeszt, mint a nemzeti összefogás és a nemzeti megújulás alapját.

Célunk: a haza megmentése! Harcba hívjuk a nemzetet e program megvalósításáért!

Megjelent: Néplap, 1944. november 30. 1-2. old.

A programjavaslat előmunkálatai még Moszkvában, 1944 szeptember végén, október elején megkezdődtek. A párt Külföldi Bizottsága kibővített ülésen több alkalommal tárgyalta a párt felszabadulás utáni politikai irányvonaláról, a leendő programról. A program végleges szövegét Gerő Ernő és Révai József fogalmazta meg már azután, hogy a felszabadított magyar területre érkeztek. Az MKP Központi Vezetőségének 1944. november 20-i ülésén készített jegyzőkönyvében olvashatjuk: „Politikailag szükséges és célszerű, hogy a Magyar Kommunista Párt felhívással forduljon a már felszabadított területek népéhez. A felhívás célja, hogy felvilágosítsa a felszabadított területek lakosságát a közvetlen politikai és gazdasági feladatokról és azok megvalósítására mozgósítsa a nép széles rétegeit.” (PI Archivum. 1/1-5.) A programjavaslat 1944. november 30-án jelent meg a debreceni „Néplap”-ban. A cím alatt helységnévként mégis Szegedet jelöltük meg, mivel a dokumentum elfogadása idején a Központi Vezetőség még ott tartotta üléseit, és a fenti programjavaslatot – némi változtatással –, Szegeden fogadták el a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programjául. A változtatások a következők: 1. A címe „Magyarország demokratikus újjáépítésének és felemelkedésének útja. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programja” lett, az MKP-t mindenütt MNFF-fel helyettesítették be, és „A Magyar Kommunista Párt felhívja...” kezdetű befejező rész teljes egészében kimaradt. 2. Kimaradt az első bekezdés alábbi mondata: „Azért álltak a német fasiszták mellé, mert segítségükkel akarták a szomszéd népeket leigázni, s bent az országban továbbra is könyörtelenül elnyomni és rabságban tartani a magyar népet.” 3. A harmadik bekezdés első mondatában: „A magyar reakció háborús politikája...” helyett „A magyar fasiszták háborús politikája” szerepel. 4. A program I/2. pontja így módosult: „A hazaárulókat, a háborús bűnösöket le kell tartóztatni...” helyett

„A hazaárulókat, a felelős bűnösöket le kell tartóztatni...” 5. Az I/10. pont kiegészült: „...biztosítani annak anyagi föltételeit”. 6. A II/2. pont így módosult: „A földreform céljaira elsősorban a hazaárulók, a háborús bűnösök, a Volksbund-tagok, a német hadseregben szolgáltak birtokait kell igénybevenni és teljes egészükben minden felszerelésükkel együtt el kell kobozni.” Ezekén kívül néhány, kifejezetten stílus módosítás történt. (A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programját lásd Dél-magyarország 1944. december 3.)

6

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT SZERVEZŐ BIZOTTSÁGÁNAK FELHÍVÁSA

(SZEGED, 1944. DECEMBER 5)

Emeljük fel a zászlót, amelyet a német megszállás pillanatában kiűtött kezünk-ből a németbarát cinkosok erőszaka. Világviharok, belső és külső politikai átforgatómozgások és küzdelmek közepette hol kibontakozva, hol megtépázva, de mindig makulátlanul lengtet e zászló.

Kemény, mostoha, szikes talajon dolgozva, rendkívüli történelmi korszakon keresztül küzdött végig a magyar szociáldemokrácia több, mint félévszázados harcát. Szakadatlan küzdelem volt az élete, éppen ezért egy kitéphetetlen láncszem a magyar állam és főként a magyar dolgozók történelmében. A magyar munkások, parasztok és kispolgárok első öntudatra ébresztője és mindvégig összetartó szellemi kapcsa volt, egyben hídverő az entellektüellek felé.

A demokrácia volt politikai elgondolásának alappillére, fanatikusan bízott a demokrácia átütő, formáló és nevelő erejében. A magyar talaj sajátos viszonyai, a tragikusan bonyolult gazdasági, politikai és társadalmi szerkezet, a történelmi fejlődés számtalan drótagadály hazánkban, a több évtizedes egy helyben topogás bénította lankadatlan politikai harcát, de a felelősség terhével és érzésétől áthatottan képviselte az országot és népet érdeklő politikai és szociális kérdéseket. Bizonyítja ezt a párt politikai programja, amely a szociális jólét, földreform, kulturális haladás és a közegészségügy minden sarkalatos kérdését részletesen felöleli s síkraszáll a sajtó, a szólás és véleménynyilvánítás szabadságáért. Életre hívta a munkásság szervezeteit. (a szabad szakszervezeteket), a munkásság kulturális és sportegyesüléseit.

A szociáldemokrácia gazdasági és politikai mozgalom volt, de egyszersmind egy új erkölcsi és szellemi világrend előőrs is. A tudományos és politikai szocia-

lizmus együtt alkotja a Szociáldemokrata Pártot. Kutatta a társadalmi igazságot, és alkalmazta az elért eredményt. Realitásokból kiindulva az eseményeket előre meglátta, helyes érzéssel megállapította, hogy a szocializmus célkitűzéseinek nagyobb része csak olyan időpontban valósítható meg, amikor a társadalmi, gazdasági és politikai fejlődés világviszonylatban is nivellálódik. Pontosan megállapította, hogy a szebb és boldogabb Magyarországot a parasztság, munkásság és szellemi foglalkozásuk demokratikus egysége teremtheti meg. Vajon ki vonná kétségbe e megállapítás helyességét?! Első megállapítója volt annak is, hogy a függetlenségi gondolat sorsa elválaszthatatlan a demokrácia sorsától.

Erkölcsei tisztaság, elméleti tudás, gyakorlati, politikai és alkotóerők terén világviszonylatban is elismert vezetőket termelt ki magából, és mártíroknak tömegét áldozta a nép felemelkedéséért folytatott harcban. Mint a múltban, úgy most is az ország, sőt Európa, sőt az egész emberiség magas céljainak szolgálatában halad. Alapvető történeti tény, hogy a szociáldemokrata követelésekért éppen azért is kell a harcot folytatni, mert ezt az állam és társadalom gyökeres átalakulása amúgyis elkerülhetetlenné teszi.

Elhagyni a pártot és letérni a fél évszázados verejtékkel megépített útról, egy volna elfeledni a magyar múltnak egy legjelentősebb korszakát. A magyar dolgozók hősi harcára a feledés fátylát borítani egy történelmi tragikummal érne fel.

Munkások, parasztok, polgárok, nők és ifjak a zászló alá szólít benneteket a Szociáldemokrata Párt szervező bizottsága.

Megjelent: Délmagyarország, 1944. december 5. 7. old.

Ez a felhívás a felszabadulás után újjászerveződő Szociáldemokrata Párt első önálló jelentkezése a nyilvánosság előtt.

A KOMMUNISTA PÁRT FEGYVERES FELKELÉSRE HÍVJA FEL NAGY-BUDAPEST NÉPÉT

(BUDAPEST, 1944. DECEMBER 10)

A náci-nyilas rémuralom utolsó napjait éljük. Az utakon már a kényszermunkára hurcolt magyarok ezrei mellett menekülő nyilas patkányok tömege fut Bécs felé.

Nemcsak a fasizmus utolsó órája ütött, hanem 25 év gyilkos ellenforradalmi rendszerét helyezzük a sírba.

A magyar történelem legdöntőbb pillanata ez. Népünk szabadságáért vívott ezeréves harca arat diadalt. A föld a paraszté, az ország a népé lesz a demokratikus Magyarországon.

A szabadság küszöbön áll, de ha élve akarod átlépni ezt a küszöböt, akkor harcolj minden erőddel a németek és a nyilasok ellen!

A menekülő náci és nyilas gyilkosok az egész országnak és népünknek a halált szánták. Hitler és Szálasi megegyezett, hogy a honvédség hatalmukban levő részeit német földre viszik ágyútöltelékek. Téli élelmünket, gépeinket, de még a munkások kis vagyonkáját is elrabolják. Amit nem tudnak megmozgatni, felégetik, felrobbantják. Éhínséget, járványt, évekig tartó munkanélküliséget zúdítanak a túlélőkre. Egész népünket kényszerkiürítéssel német rabszolgapiacra hajtják. Tömeggyilkosokkal akarnak rémült engedelmességet kicsikarni. Szabadságharcosokat, közkatonákat, tiszteket, tábornokokat akasztanak.

Gyilkolják a magyart, üldözik a magyart saját hazájában!

Választanunk kell a demokratikus szabadság és a fasiszta rabság, az élet és a halál között.

A Kommunista Párt felelősségének teljes tudatában végsőig menő harcra, fegyveres felkelésre hívja az egész nemzetet!

Felhívjuk a Magyar Frontba tömörült demokratikus erőket, a Szociáldemokratákat és a Kisgazdapártot és híveiket, hogy szakítsanak passzivitásukkal, teljes erővel vegyék ki részüket a végső harcból.

Felhívunk minden magyart – bármilyen felfogást is vallott – csatlakozzon népünk harcához.

A magyar munkásosztály, a csepeli munkásság mutatja az utat. December 5-én és 7-én tömegtüntetéssel, a helyi katonasággal és rendőrséggel egyesülve kikényszerítették a kényszerkiürítési parancs visszavonását.

Munkások! Munkásnők! Elvtársak!

Kövessük a csepeli példát! A pesti munkások sem fognak elmaradni a pécsiek és miskolciak mögött, akik fegyverrel segítettek a német kiűzésében.

Szüntessük be a munkát! Vonuljunk fel és tüntessünk a fasiszta rablások és gyilkosságok ellen. Alakítsunk munkásosztásokat a honvédséggel és polgársággal együttműködve. Általános sztrájkkal egybekötött fegyveres harccal verjük ki a németet!

Budapest népe!

A győzelmes Vörös Hadsereg körülkeríti városunkat. Ezzel megadja a lehetőséget, hogy harccal megmenthessük Budapestet. Ha nem segítünk a gyengülő, menekülő német kiverésében, városunk rommá válik és maga alá temeti másfél millió lakosát.

Azonnal szervezzük meg Budapest védőőrségeit. Fegyverrel védjük meg üzemeinket, közműveinket a fasiszta rablók és robbantókülönítmények ellen. Fokozzuk a fegyveres partizántevékenységet!

Honvédek! Csendőrök! Rendőrök!

Ne harcoljatok a német ellenség oldalán! Ne tűrjétek, hogy német rabságba vigyenek titeket és a magyar népet! Kövessétek a csepeli honvédek, rendőrök példáját, akik a munkásság ügyét segítették győzelemre vinni. Juttassatok fegyvert a munkásságnak. A Vörös Hadsereggel, a néppel, a munkássággal egyesülve verjük ki a németet, védjük meg hazánkat!

Felhívunk minden magyart, munkást és polgárt, parasztot és értelmiségit: tettel, cselekvéssel vegyen részt a harcban. Ne várjon utasításra tőlünk, és ne engedelmeskedjen a fasiszták parancsainak. Mindenkit egyénileg és személyében teszünk felelőssé a nemzet színe előtt, hogy a néppel vagy a nép ellen harcolt-e?

Szabadítsuk meg országunkat a fasiszta szennytől! Ne legyen honvéd a német oldalán! Ne legyen magyar a német pártján!

Halál a német megszállókra!

Éljen a fegyveres nemzeti felkelés!

Éljen az általános sztrájk!

Éljen a felszabadító Vörös Hadsereg!

Éljen a független, szabad, demokratikus Magyarország!

Megjelent: Néplap, 1945. január 9. 1. old.

A felhívás illegális röplapként került terjesztésre; később megjelent a „Néplap”-ban is.

1945

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(DEBRECEN, 1945. JANUÁR 5)

A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége 1944. december 6-án¹ debreceni székházában ülést tartott, melyen több országos jelentőségű politikai és gazdasági kérdéssel foglalkozott. A Központi Vezetőség megállapította, hogy sürgősen gondoskodni kell az ipari és bányavidékek munkássága élelmezésének feljavításáról. E vidékek munkásai a német elnyomókkal és nyilas bérenceikkel szemben tanúsított ellenállásukkal kiérdemelték az egész magyarság háláját, és méltán számíthatnak az egész nemzet támogatására. Erre annál inkább szükség van, mert a német megszállók és nyilas cselédek az orosz hadsereg bevonulása előtt elszállították az említett vidékeken felhalmozott élelmiszerkészleteket, és ezzel valósággal éhínségre kárhoztatták a magyar munkások tízezreit. Ezért a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége elhatározta, hogy addig is, míg megfelelő kormányintézkedések történnek, azonnali segélymozgalmat kezdeményez Miskolc, Diósgyőr, Ózd, Salgótarján és más iparvidékek munkássága élelmezésének feljavítására. A Központi Vezetőség felhívással fordul az Alföld városainak és községeinek lakosságához, a demokratikus pártokhoz, a szakszervezetekhez, a nemzeti bizottságokhoz, hogy megnyerve a városi és községi önkormányzatok támogatását, sürgősen indítsák meg az élelmiszergyűjtést a súlyos élelmezési nehézségekkel küzdő ipari munkások számára.

A Központi Vezetőség foglalkozott továbbá a munkásság, a parasztság és a demokratikus polgárság köréből hozzá érkezett panaszokkal, melyek szerint az ország bizonyos vidékein a közhivatalokban, a községi és városi önkormányzatokban a gyárak és üzemek vezetőségeiben még mindig ott ülnek a nyilas, németbarát és egyéb reakciós elemek, akik szabotálják az önkormányzati szervek demokratikus újjáalakulását és a demokratikus pártok szervezkedését. A Központi Vezetőség elhatározta, hogy felhívja a megfelelő kormányzati szervek figyelmét arra, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel vessenek véget a reakció ter-

¹ Sajtóhiba. Helyesen: 1945. január 5.

peszkedésének. Egyben utasította a Magyar Kommunista Párt helyi szervezeteit, hogy képviselőik útján hassanak oda, hogy a nemzeti bizottságok kíméletlen harcot folytassanak a nyilasok és egyéb reakciók ellen, s így módon mindenütt biztosítsák a demokratikus átalakulást.

A Központi Vezetőség helyesléssel vette tudomásul a Minisztertanács határozatát a hadüzenetről Németországnak, és felszólítja az összes demokratikus pártokat, hogy szilárdítsák meg a nemzeti egységet és a Magyar Kommunista Párttal válllvetve segítsenek az ideiglenes nemzeti kormánynak mozgósítani az ország minden erőforrását a német elnyomók elleni szent és igazságos háborúra.

Megjelent: Néplap, 1945. január 9. 3. old.

9

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÁLLÁSFOGLALÁSA A FÖLDREFORM KÉRDÉSÉBEN

(DEBRECEN, 1945. JANUÁR 18)

Az ideiglenes nemzetgyűlésnek a magyar néphez intézett szózata, valamint az ideiglenes nemzeti kormány nyilatkozata oly földreform haladéktalan megvalósítását ígérte, mely sok százezer földnélküli és kisparasztot tesz életképes gazdaság tulajdonosává. Az ideiglenes nemzetgyűlés egész lefolyása kétségtelenül megmutatta, hogy a nemzetgyűlés döntő többsége, a gyökeres és széles körű földreform gyors megvalósítását kívánja.

A Magyar Kommunista Párt ezért üdvözli, hogy a Nemzeti Parasztpárt földreformjavaslatával a nyilvánosság elé lépett.¹ A Magyar Kommunista Párt nézete szerint a Nemzeti Parasztpárt földreformjavaslata alkalmas arra, hogy az ideiglenes nemzetgyűlés és az ideiglenes nemzeti kormány ünnepélyes ígérletét a földreformról a gyakorlati megvalósítás útjára vigye.

A Magyar Kommunista Párt el akarja kerülni, hogy a demokratikus pártok álláspontja a földreform kérdésében elaprózódjék, hogy minden párt külön ja-

¹ A Nemzeti Parasztpárt földreformjavaslata a „Néplap” 1945. január 14-i számában jelent meg. Az MKP Központi Vezetősége már 1945. január 5-i ülésén foglalkozott a földosztás kérdéssel. Ekkor határozták el, hogy a Kommunista Párt állásfoglalását a Nemzeti Parasztpárt javaslatának közzététele után, 1945. január 21-én kell nyilvánosságra hozni. A Központi Vezetőség 1945. január 5-i ülése állást foglalt továbbá a föld felosztásáért kibontakozó tömegmozgalom szervezése mellett és megbízta Nagy Imre földművelésügyi minisztert a földreformtörvény előkészítésével.

vaslattal lépjen fel. Éppen ezért csatlakozik a Nemzeti Parasztpárt földreform-javaslatához, és alapjában magáévá teszi, fenntartva jogát arra, hogy a részletekre vonatkozóan megtegye a maga módosító és kiegészítő javaslatait.

A Magyar Kommunista Párt külön hangsúlyozza, hogy egyetért a Nemzeti Parasztpárt földreformjavaslatának következő sarkalatos pontjaival:

1. „A földreform céljaira mindenekelőtt el kell kobozni a hazaárulók, nyilasvezérek, Volksbund-tagok és a magyar nép egyéb ellenségeinek minden birtokát.

A földreform céljaira igénybe kell venni minden úri nagybirtokot, általában véve 100 holdon felül.”

A 100 holdas birtok-maximumot szükségessé teszi, hogy százezreket kell földhöz juttatni. A 100 holdas birtokhatár felemelése azt jelentené, hogy tízezreket, százezreket ütnénk el a földtől. A 100 holdas birtokhatártól eltérni csak kivételes esetekben szabad. A Magyar Kommunista Párt véleménye az, hogy azok a földbirtokosok, akik a nemzeti ellenállásban és a németellenes magyar szabadságharcban érdemeket szereztek, 300 holdig megtarthassák birtokaikat.

2. „A földreform céljaira való igénybevétel alól mentesülnek a parasztbirtokok 200 holdon alul.”

A Magyar Kommunista Párt helyesli, hogy a Nemzeti Parasztpárt földreform-javaslatát megkülönbözteti az úri nagybirtokot a parasztbirtoktól. A földreform célja a feudális reakció megsemmisítése, nem pedig a jómódú parasztság.

3. „Tekintettel az állatállomány rendkívüli lecsökkenésére és a mezőgazdasági gépek óriási hiányára, szövetkezeti vagy községi formában meg kell szervezni az igaerő és a gépek közös használatát, valamint a tenyészállatok tartását.”

A rendkívüli helyzet rendkívüli rendszabályokat követel. Csak a meglevő állatállomány és a gépek közös használatával lehet biztosítani a föld megművelését az új kisbirtokokon. A Magyar Kommunista Párt azonban hangsúlyozza, hogy az igaerő és a mezőgazdasági gépek közös használatának a magántulajdon tiszteletben tartásával kell történnie.

4. „Az igénybeveendő földekből elsősorban a teljesen birtoktalan és törpebirtokos parasztságot kell földhöz juttatni.” „Előnyben részesítendő a földhöz juttatásnál azok, akik a Németország elleni harcban kitüntették magukat, akik elől jártak az ellenállásban a reakciós rendszerrel szemben, és szabadságvesztés büntetést vagy internálást szenvedtek . . .”

5. „Községenként földreform bizottságokat kell szervezni az igénylők képviselőiből . . .”

A Magyar Kommunista Párt nézete szerint a földreformot csak maguknak a paraszttömegeknek tevékeny részvételével lehet végrehajtani.

6. „A földreform végrehajtásának 1945. október 1-ig meg kell történnie, hogy a földhöz juttatandók az 1945–1946-os gazdasági év kezdetén már birtokukba vehessék földjüket.”

A Magyar Kommunista Párt nézete szerint minél gyorsabb a földreform végrehajtása, annál kisebb lesz az elkerülhetetlen gazdasági megrázkódtatás.

Magáévá téve a Nemzeti Parasztpárt földreformjavaslatának alapelveit, a Magyar Kommunista Párt ezzel is útját egyengeti a munkásság és a parasztság szövetségének. A történelmi tapasztalat azt bizonyítja, hogy a munkásosztály támogatása nélkül a parasztság nem tudja törekvéseit megvalósítani. A munkásság és a parasztság szövetsége a magyar demokrácia szilárdságának biztosítója.

A Magyar Kommunista Párt hangsúlyozza, hogy a földreform gyors végrehajtása a magyar demokrácia megvalósításának és megszilárdításának előfeltétele. A földreform haladéktalan végrehajtása biztosítja az új magyar nemzeti haderő harcképességét. A földreform végrehajtása nélkül az ország nem tud kilábolni a gazdasági nehézségekből, nem tudja meggyógyítani a magyar mezőgazdaságon ütött súlyos háborús sebeket.

A Magyar Kommunista Párt ezért felhívja a magyar népet, elsősorban az érdekelt földmunkás- és paraszttömegeket, hogy foglaljanak állást a Nemzeti Parasztpárt földreformjavaslata mellett, és juttassák kifejezésre azt a kívánságukat, hogy a földreformról szóló törvényt az ideiglenes nemzetgyűlés legközelebbi ülésén megtárgyalja és elfogadja.

Megjelent: Néplap, 1945. január 21. 3. old.

IO

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT FELHÍVÁSA BUDAPEST FELSZABADULT LAKOSSÁGÁHOZ

(BUDAPEST, 1945. JANUÁR)

Budapest népel!

Minden hálánk és köszönetünk a Vörös Hadseregé, mely felszabadított bennünket. A Vörös Hadsereg nem akarta elpusztítani fővárosunkat. Nagylelkű ajánlatot tett Budapest védőrségének, melyben szabad elvonulást biztosított minden magyar katonára számára.

A németek válasza az volt, hogy a hadtörténelemben is példátlan galád módon legyilkolták a fehér lobogós orosz parlamentereket.

Ekkor indult meg Budapest igazi ostroma.

A fasiszta banditák, Szálasiék tették tönkre fővárosunkat. Miattuk hever évti-

zedek munkája romokban. Nincs kenyér, nincs víz, nincs villany, sokunk legközelebbi hozzátartozóját siratja.

Ily tragikus helyzetben, mint a mienk, nem volt még ország.

De élni akarunk és élni fogunk!

Budapest ismét főváros lesz. A szabad, demokratikus, független Magyarország fővárosa.

Hogy így legyen, könyörtelen harcot kell vívnunk a fasisztákkal. Meg kell valósítanunk a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban kiteljesedő legszorosabb nemzeti összefogást, és erőnk minden megfeszítésével kell dolgoznunk hazánk újjáépítésén.

E feladatok elvégzéséhez hív harcba minden igaz magyart a Magyar Kommunista Párt.

Megjelent nyomtatott röpcédula formájában.

Ez a felhívás a már legálissá vált budapesti pártmozgalom első felhívása volt, amelyet több más felhívás, röplap követett. Ezekben a Kommunista Párt az élet megindítását sürgeti. Felszólítja a lakosságot, hogy jöjjön elő a pincékből, halogatás nélkül fogjon hozzá a romok eltakarításához, a harcok során megszakadt termelőmunkához.

II

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VEZETŐSÉGÉNEK MEGÁLLAPODÁSA A KÉT MUNKÁSPÁRT EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL

(DEBRECEN, 1945. JANUÁR 21)

A reakció elleni harcban, a demokrácia megvalósításában a két párt együtt halad.

Mindkét párt 3-3 tagból álló állandó tanácskozási bizottságot küldött ki, melynek feladata, hogy a felmerülő országos jellegű politikai és gazdasági kérdésekben lehetővé tegye és biztosítsa a két párt egyöntetű állásfoglalását.

Mindkét párt megőrzi programját és szervezeti függetlenségét, s azt kölcsönösen tiszteletben tartja.

A két párt együttthaladása a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megerősítését szolgálja.

Megjelent: Néplap, 1945. január 26. 3. old.

Az itt közölt debreceni megállapodás aláírásával majdnem egyidőben, 1945. január 25-én tárgyalások folytak a két munkáspárt vezetői között Budapesten is. A tárgyalások eredményeként a következő határozat született: „Gerő Ernő, Száva István, Bechtler Péter, Marosán György, Szamai Lajos és Rozmayer (Bán) Antal felszólalása után az együttes bizottság egyhangúlag kimondja, hogy a Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Párt legszorosabb együttműködését a munkásság, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front és a független demokratikus Magyarország érdekében egyaránt elengedhetetlenül szükségesnek tartja.” (PI Archívum. 253/1-12.)

A két munkáspárt képviselői Budapesten 1945. február 6-án ismét összeültek és elhatározták, hogy összekötő bizottságot létesítenek, s döntésüket nyilvánosságra hozzák. A közlemény a „Szabadság” 1945. február 7-i számában jelent meg, s a következőképpen hangzik: „A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetőségének és a Szociáldemokrata Párt budapesti központjának küldöttei 1945. február 6-án tartott közös értekezletükön az alábbi egyhangú határozatot hozták:

1. A reakció és a fasizmus elleni harcra, a demokratikus Magyarország felépítésére és a munkásegység megvalósítására szükségesnek látjuk, hogy a két munkáspárt között összekötő bizottságot létesítsenek, paritásos alapon, három-három küldöttel.

2. Az összekötő bizottság a két munkáspárt harmonikus együttműködését biztosító 1944. október 10-i pártközi egyezmény valóra váltása érdekében dolgozik.

3. Az összekötő bizottság minden kérdésben tanácskozás útján, közös megállapodással dönt.

4. A két munkáspárt együttműködése a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megerősítését szolgálja és alapelveivel teljes összhangban áll.

5. Amíg a két munkáspárt országos összekötő bizottsága megalakulhat, az itt említett bizottság helyi (Nagy-Budapest) illetékességű.”

A FELSZABADÍTOTT TERÜLETEK ORSZÁGOS SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRTVEZETŐSÉGÉNEK¹ ÉS A „NÉPSZAVA” SZERKESZTŐSÉGÉNEK NYILATKOZATA A „NÉPSZAVA” ÚJRAMEGJELENÉSE ALKALMÁBÓL

(DEBRECEN, 1945. JANUÁR 26)

1944. március 19-én politikai brávók véres terrorja elnémította a magyar szociáldemokrata munkásság és a demokrácia harcos orgánumát: a „Népszavá”-t. Ezen a csípős januári reggelen pedig Debrecen utcáin végigharsan az újságárusok vidám kiáltása: „Népszava”.

Debrecenben, a fasizmus terrorja alól felszabadított ország ideiglenes fővárosában támad fel a „Népszava”, a Szociáldemokrata Párt központi lapja, amelyet csak elnémítani tudtak, de megölni képtelenek voltak Hitler bérencei Budapesten.

Két hónap híján egy évig hallgatott a „Népszava”, de ez a hallgatás csak látzólagos volt. A „Népszava” élt, beszélt, agitált a magyar munkásság lelkében és soraiban, mintha csak naponta régi olvasói kezébe került volna. A „Népszava” betűi elnémultak, de szelleme égő fátylaként lobogott a fasizmus poklának fekete éjszakájában.

A hosszú évtizedek során, amióta a „Népszava” hangadója a magyar dolgozóknak, sokszor üldözték és némitották el a reakciós kormányzatok. A múlt évi események azonban minden képzeletet felülmúló vihart jelentettek pártlapunk történetében. A magyar fasizmus, az országot megszálló hitlerizmussal szövetkezve

¹ A felszabadított területek országos pártvezetőségét 1944. december 21-én alakították meg az ideiglenes nemzetgyűlés szociáldemokrata tagjai. Lásd Néplap, 1944. december 23. 5. old., valamint Népszava [Debrecen], 1945. január 30. 4. old.) Az országos vezetőség létrehozására az SZDP debreceni Végrehajtó Bizottságának javaslata alapján került sor. Ez a javaslat a következőképpen hangzik:

„Végrehajtó Bizottságunk az 1944. évi december hó 18. napján megtartott ülésén az alábbi határozatot az ideiglenes nemzetgyűlés szociáldemokrata frakciója elé való terjesztését határozta el:

1. A párt nemzetgyűlési frakciója az általa behívottak bevonásával alakuljon át pártgyűléssé, mely válassza meg a felszabadított területek országos pártvezetőségét.

2. Mondja ki a pártgyűlés hivatalos lapjának: a „Népszavá”-nak azonnali megindítását, s a lap kiadhatása érdekében kövessen el tőle minden telhetőt.” (PI Archivum. 253/1-1. 1. old.)

A felszabadított területek országos pártvezetősége 1945 április végéig működött; utána Hajdú megyei pártvezetőséggé alakult át. A vezetőség munkájában a budapesti országos vezetőség képviselőjének 1945. január 30-a után Marosán György vett részt. (Lásd PI Archivum. 253/1-1. 60. old., valamint a budapesti országos vezetőségnek a debreceni volt országos pártvezetőség felszámolásáról kiadott közleményét. Népszava, 1945. május 1. 8. old.)

véres rohamra indult a szabadság törhetetlen bajnövője, a „Népszava” ellen. Március 19-én reggel még megjelent a „Népszava”, de délelőtt már SS-legények nyomultak be a párházba, és rohamra mentek az üres szerkesztőségi szobák ellen. A szerkesztőséget feldúlták, íróasztalainkat kiforgatták, az írógépeket összetörték, vagy elrabolták, majd megindították az embervadászatot a „Népszava” munkatársai után. Úgy, mint a Szociáldemokrata Párt vezetőit és a demokratikus felfogású politikusokat, börtönbe és internáló táborba akarták vetni a „Népszava” munkatársait is. Egyeseket, akik még nem értesültek idejében a fordulatról, a párházban fogtak el, másokat a lakásukról hurcoltak el a Gestapo pribékjei. Eszközükben nem voltak válogatósak; ha nem találták az üldözöttet, elvitték feleségét és gyermekét vagy agg szüleit. Minden gátlás nélkül folyt a kegyetlen hajsz a Szociáldemokrata Párt vezetői, a „Népszava” szerkesztői, munkatársai és a szervezett munkások ellen.

Az embervadászat most véget ért Budapesten. A Vörös Hadsereg véget vetett a német és magyar náci banditák véres farsangjának. A vérbe és tűzbe borult budapesti utcákon elhalkul a csatazaj, az üldözöttek előjönnek rejtékhelyeikről – de most még korai seregszemlét tartani. Egyelőre csak kősz hírek érkeznek Budapestről, a Szociáldemokrata Párt ottmaradt vezetőiről és a „Népszava” munkatársairól. Nem tudjuk még, hányan maradtak életben és rejtőztek el, kik szabadultak meg az internáló táborokból, és kik estek áldozatul munkatársaink közül a fasiszta gyilkosok terrorjának.

A Budapesten és az ország nagyipari központjaiban a harcok során lejátszódott események beigazolták a fasiszmusnak a „Népszavá”-tól és a „Népszava” szellemétől való félelmét. Ez a szellem a szocializmus szelleme, a harcos, osztályöntudatos marxista szellem, amelyet a „Népszava” mélyített el a magyarság lelkében. Ez a szellem a példátlan üldözés és elnyomás hónapjai alatt még nagyobb erővel lobogott a munkásságban, mint ezelőtt. A Budapestről, Diósgyőrről, Miskolcra és más városokból, valamint a falvakból érkező hírek egybehangzóan emellett szólnak. A szociáldemokrata mozgalom a párt feloszlata és a „Népszava” eltiprása után földalatti mozgalom lett. Budapesti és vidéki elvtársaink nyomban átlátták kötelességüket: titkos szervezetben összefogni az antifasiszta erőket, a földalatti szervezetekben egységesen felvenni a harcot Szálasiék országrontó uralma ellen, és szabotálni a hitleri hadigépezet munkáját. A felszabadított területekre egyre-másra érkeztek a hírek a szabotázsakciókról. Amikor már Budapest gyárait, üzemeit rabolták ki a fasiszta gyilkosok, jött a felvillanyozó hír Csepelről, hogy a munkásság, dacolva a nyilas bandák gépfegyvereivel, a Gestapo-ügynökök golyószóróival, nyílt utcai tüntetésekkel akadályozta meg a munkásváros kényszerkiürítését. A minden áldozatra kész, harcias, szocialista szellem élt a miskolci munkásság lelkében és Diósgyőr kohói között. A miskolci munkásság fegyverrel kezében vett részt a németellenes akcióban, csatlakoztak hozzájuk

a borsodi bányászok közül is sokan, Diósgyőrött pedig a szervezett munkások elrejtették a felbecsülhetetlen értékű gépeket, és használaton kívüli ócskavasat robbantottak fel helyettük.

A magyar munkásmozgalomnak kétségtelenül ez volt a legnehezebb tűzpróbája. De kiálltuk ezt is! Az elmúlt negyedszázad alatt a magyar reakció, a népi reformok elől mereven elzárkózó feudalizmus nem volt válogatós a munkásosztály elleni harc eszközeiben. A demokráciáért vívott harc szociáldemokrata mártírjainak esése nem a múlt év márciusában kezdődött. Emlékszünk még az elmúlt 25 év zsúfolt internáló táboraira, börtönreire, kegyetlen büntetéseire és a „Népszava”-pörök légióira. Több száz évet tesz ki a „Népszava” munkatársaira kirótt börtönbüntetés. A „Népszava”-t csak Budapesten és a nagy vidéki városokban lehetett terjeszteni, a falvak népéhez már nem engedte lapunkat a szolgabírói önkény és a csendőrszurony. A „Népszava”-agitátorokat elfogták a vasútállomásokon, véresre verték a parasztokat, akiknél „Népszavá”-t találtak. A Szociáldemokrata Párt lapját csak titokban olvashatta és adhatta kézzől kézre a falvak megkínzott, nyomorgó népe.

Az üldözés évei alatt lett harcedzett a szocializmus gárdája és a „Népszava”. Tudtuk most is, hogy rövidesen ismét olvasóink kezében lesz pártlapunk. Amikor a Vörös Hadsereg győztes csapatai sorra megtisztították a városokat és falvakat a német és magyar fasiszták rablóbandáitól, mindenütt nyomban életre kelt a Szociáldemokrata Párt szervezete.

Így történt ez Budapesten is. A Duna-parton még dörögtek az ágyúk, amikor az Aréna úton¹ már megkezdte működését a Szociáldemokrata Párt a régi MÉMOSZ-házban. Meghatott szeretettel és ragaszkodással gondolunk budapesti elvtársainkra, az egyszerű harcosokra és a vezetőkre, akik kiállva az ostrom borzalmait, a fáradalmaktól, éhínségtől, hidegtől elcsigázva nyomban nekiláttak a pártszervezés munkájának.

Az önfeláldozó szocialista meggyőződés, az eszméhez való törhetetlen ragaszkodás jut kifejezésre a „Népszava” megjelenésében is. Alighogy a felszabadított területeken megalakultak az első pártszervezetek, ezekkel együtt született meg az elhatározás: ismét meg kell jelentetni a „Népszavá”-t. A „Népszava” nélkül szinte elképzelhetetlen volt a magyar munkásmozgalom. Sok technikai nehézséget kellett leküzdeni, amíg az elhatározás eljutott a megvalósulásig, de a technikai akadályok ellenére Debrecenben ma ismét megjelenik a „Népszava”, hogy élére álljon a szociáldemokrácia építő munkájának.

Az ideiglenes főváros hajlékot adott a Szociáldemokrata Párt lapjának, amelyet a pártvezetőség a budapesti „Népszava” hét évtizedes programjával ad a munkásság kezébe. Ez a program a szociáldemokrácia programja: hasábjainkon változatlanul hirdetni fogjuk, hogy a fokozatos társadalmi és gazdasági fejlődés

¹ Ma Dózsa György út.

útján akarunk eljutni a szocializmushoz. Hirdetjük és valljuk, hogy ennek a cél-
nak elérése érdekében mindenekelőtt meg kell teremteni a demokratikus Magyar-
országot, az általános, titkos választójog törvénybe iktatásával önrendelkezési jo-
got kell adni a magyar népnek és – mint azt a Szociáldemokrata Párt 1930-ban
kiadott programjában¹ ismételten leszögezte – a nagybirtokokat szét kell osztani
a nincstelen parasztság között.

A lelkiismeretlen fasiszta bérgyilkosok uralma szörnyű katasztrófába sodorta
a nemzetet. Belevitték az országot az oktan és eleve reménytelen háborúba, és
az eszeveszett kaland terhére most a magyar népnek kell viselnie. Tragikus hely-
zetben kell hozzákezdenünk az országépítés demokratikus szellemben történő
munkájához. A „Népszava” minden sorával ennek a történelmi munkának szol-
gálatában áll. Ez a munka csak akkor lehet eredményes, ha a munkáspártok az
országos politikai kérdésekben együtt haladnak, megőrzik pártkereteik és szerve-
zetük függetlenségét.

Ebben a szellemben hirdetjük a demokrácia eszméit és a népuralom követel-
ményeit. Csak így szolgálhatjuk becsületesen az új országépítést, csak ilyen mó-
don nyújthatunk segédkezet az országot felszabadító Vörös Hadseregnek. Tud-
juk, hogy gigantikus feladatok várnak a magyar munkásságra, sok nehézséget és
akadályt kell még legyőznie a dolgozó népnek, amíg jóváteszi az uralkodó osztá-
lyok bűneit, de a jövőbe vetett hittel, szocialista meggyőződésből fakadó bizako-
dással üdvözljük a magyar szabadság hajnalán Magyarország dolgozó népét, a
bányák munkásait, a gyárak, irodák robotosait, a termőföldek művelőit, a ma-
gyar parasztokat.

Megjelent: Népszava (Debrecen), 1945. január 26.

¹ A dokumentum az SZDP XXVII. kongresszusán, 1930. szeptemberében elfogadott agrárprog-
ramra utal. A program követelte a hitbizományi és egyházi birtokok elkobzását, valamint a 200
holdon felüli egyéb birtokok kártalanítás mellett történő kisajátítását, a közcélú mintagazdaságok
kivételével.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FELHÍVÁSA MAGYARORSZÁG DOLGOZÓ NÉPÉHEZ

(BUDAPEST, 1945 JANUÁR)

Munkások!

Elvtársak!

Füstölgő romok, szétbombázott házak, összelőtt barikádok, leszakadt villanyvezetékek, temetetlen holttestek, lefejtett húsú állati csontvázak tárultak Budapest népének a szeme elé, amikor háromhetes ostrom után a házak pincéiből kimeréskedhetett és a rákényszerített patkányéleket legalább néhány órára felválthatta a világossággal és a szabad levegővel. Hogy nincs víz, nincs gáz, nincs villany, ezt már az ágyúzás, bombázás, géppuskarok pincében töltött órái, napjai, hetei alatt is tudta mindenki, mit jelentett a pusztulásnak az az orgiája, amelyet a labancnak és hazaárulónak is utolsó Szálosján-rendszer tébolyult és gonosz uralma szabadított erre az utóbbi időben már közel kétmillió fővárosra és az egész országra, azt csak most lehet fölmérni. Senki sem mondhatja, hogy Hitler magyarországi lakásai nem számolhattak ezzel az eredménnyel, hiszen a legilletékesebb szakértő, Vörös János a honvédezerkar főnöke jelentette ki kiáltványában:

„Budapestet ne védelmezzék, mert ellenkező esetben fővárosunk romhalmazzá, a lakosság pedig télvíz idején hajléktalanná válik és gyönyörű Duna-hidainkat a németek felrobbantják.”¹ Szórol szóra így történt. De még az utolsó pillanatban is mód lett volna ennek a tatárjárás óta példátlan katasztrófának az elkerülésére, mert az ellenállhatatlanul előrenyomuló Vörös Hadsereg meg akarta kímélni Budapestet és december 29-én parlamenterek útján megadásra szólította fel a fővárosban körülzárt német és magyar csapatokat olyan emberséges feltételek mellett, amelyeket józan ésszel a legnagyobb örömmel kellett volna elfogadni. Ehelyett a világtörténelemben példátlan aljassággal és galádsággal a náci banditák a parlamenterek legyilkolásával válaszoltak. Így került sor az esztelen és kíméletlen pusztításra, nem törődve Budapest és az ország sorsával, csupán azzal, hogy így néhány orosz hadosztályt rövid időre leköthetnek, és ezzel valami csekélyke időre meghosszabbíthatják hitvány életüket odaát Németországban, ahová idejében elmenekültek, itthagya az ország lakosságának a pokol minden kínját és szenvedését.

¹ Vörös János felhívását a „Délmagyarország” 1944. november 19-i száma közölte. Az idézett rész ott a következőképpen hangzik: „Budapestet ne védelmezzétek (ti. a magyar katonák. – Szerk.), mert ez esetben a város romhalmazzá, a lakosság télvíz idején hajléktalanná válik és a gyönyörű Duna-hidjainkat felrobbantják.”

Ezer év munkája fekszik ebben az országban és ebben a fővárosban, és az államzeti álszocializmus rövid háromhónapos uralma majdnem mindent, sok helyütt mindent elpusztított. Elpusztított, mert így kellett megszolgáltatnia gazdáinak, hogy 1944. október 15-én lázadás és hazaárulás útján hatalomra segítette. És ki tudja mi mindent pusztított volna még el ennek az országnak az értékeiből, vagy helyesebben mi mindent szolgáltatott volna ki náci Németországnak a Szálosján-Berger-Rajnisch rémuralom, ha még egy-két hónappal tovább tart. Hiszen így is elszállították a magyar ipar túlnyomó részét, a gépeket, a készárúkat, a nyersanyagot, és elhurcolták az emberek százazzeit. Nem kétséges, hogy mindent és mindenkit elhurcoltak és elraboltak volna, teljesen pusztá, kietlen és halott sivatag maradt volna ennek az országnak a helyén, ha a győzelmes Vörös Hadsereg nem szabadítja fel a Szálasi-Veesenmayer-Hitler-trió számításainál jóval korábban az ország lakosságát.

A náci hóhérok és magyarországi pribékjeik szökésével Magyarország munkássága, polgársága és parasztsága, minden becsületes ember visszanyerte szabadságát. A szabadságot visszakaptuk, de szörnyű árat kellett fizetnünk érte, vagy még helyesebben, kell fizetnünk érte. Hiszen a romokat el kell takarítani és helyükre új épületeket kell emelni a szó eredeti és képletes értelmében egyaránt. A földek túlnyomó többsége bevetetlen, az állatállomány 80 százaléka elpusztult, vagy elhajtották a teuton és vandál ősök méltó utódai. A falvak és a városok romokban hevernek, a gyártelepek leszerelve, a hidak felrobbantva. Hihetetlen, emberfeletti munka mindennek a helyreállítása, emberfeletti munka, nem hónapok, esztendő, hanem egész emberöltő számára is. Olyan súlyos és olyan nehéz feladat, hogy senki sem meri vállalni.

Nekünk azonban, nekünk, akik itt születünk, itt élünk és itt halunk meg ebben az országban, nekünk, az ország ipari munkásságának, parasztságának és értelmiségének akarva, nem akarva, vállalnunk kell az újjáépítés munkáját, hiszen arról van szó, hogy saját magunk számára teremtsük meg az emberi élet lehetőségeit.

A Szociáldemokrata Párt már évekkel ezelőtt látta, hogy milyen hatalmas feladatok várnak itt megoldásra a háború után, bár természetesen mi sem mertük volna hinni, hogy ilyen könnyörtelen és esztelen pusztításra képes elvetemültség és gonoszság akár még nyilasokban és hitleristákban is létezhetik. Mégis, számoltunk azzal, hogy sok lesz a tennivaló és a „Népszava” az elmúlt évek során nemegyszer felvázolta a szocialista programot ennek a tennivalónak az elvégzésére. Tudtuk azt is, hogy ez a munka csak úgy végezhető el, ha minden becsületes építő akarát összefog. A „Népszava” emlékeztet 1941. évi karácsonyi száma ebben a szellemben készült és a jobboldal nagyon helyesen rögtön fölismerete, hogy ezzel a híres, és ma már nyugodtan megállapíthatjuk, hogy történelmi karácsonyi számmal a magyar népfront megteremtése történt meg.

Ettől a perctől kezdve egyre szorosabb együttműködés alakult ki az ország dolgozóit magukba foglaló pártok: a Szociáldemokrata Párt, a Béke Párt és a Független Kisgazdapárt között. A program akkor a háború utáni újjáépítés terveinek kidolgozásán kívül elsősorban arra irányult, hogy lehetőleg minél többet megmentsen még abból, ami megmenthető volt, tehát szükségképpen háború- és náciellenes volt.

Az 1944. március 19-én bekövetkezett események bebizonyították, mennyire jogosultak voltak azok az aggodalmak, amelyekkel a baloldali pártok blokkja a politikai események fejlődését kísérte. De bebizonyította azt is, hogy a munkás-ság, parasztság és értelmiség tömörülésére a náci Németországnak Magyarország ellen elkövetett hitvány árulása után még nagyobb szükség van, mint valaha. Az együttműködés szervezeti formát öltött, és megalakult a Magyar Front, melyben részt vett a korábbi három párt mellett a kisparasztozat magába foglaló Nemzeti Parasztpárt, több társadalmi szervezet és az ország katolikus és protestáns egyházainak több megbízottja is. A Magyar Front az illegalitás nehéz idejében, mikor minden egyes résztvevő állandóan az életét tette kockára, s sokan fel is áldozták életüket, még ilyen körülmények között is eredményes munkát végzett. Ennek az eredményes munkának volt a következménye, hogy Horthy Miklós kormányzó október 15-én, négy nappal a Magyar Front két vezetőjével, Szakasits Árpád elvtárrsal és Tildy Zoltánnal folytatott megbeszélés után proklamálta a fegyverletételt, amely megmentette volna Magyarországot mai kétségbeejtő katasztrófájától. Csak a porosz csizmák brutális erőszaka, néhány hitvány katonatiszt árulása hiúsította meg ezt a kísérletet.

A Magyar Front azonban ezután sem adta fel a harcot. Tovább folytatta áldozatos munkáját, amelynek minden szakaszát a mártírok sírjai jelölik meg. De a munka nem volt eredménytelen és a Magyar Front most már Magyar Nemzeti Függetlenségi Front néven itt áll, hogy vállalja azt a munkát, amelyre senki más nem mer, nem akar és nem tud vállalkozni; az újjáépítés munkáját.

Ebben a munkában természetesen fokozott feladat vár a szocialista munkásságra. Ebből a felismerésből kiindulva még a Magyar Front keretein belül a két marxista munkaspárt: a Szociáldemokrata Párt és az időközben Magyar Kommunista Párttá átalakult korábbi Békepárt külön megegyezést kötött, még október tizedikén. A megegyezés kimondja, hogy a magyar ipari munkásság demokratikus küzdelme csak úgy vezethet eredményre, ha az ipari munkásság két nagy pártja mindennapi harcaiban a munkásegység megteremtésére törekszik. A magyar demokrácia sorsa és a szocializmus megvalósítása is attól függ, hogy a két testvérpárt az ország mai súlyos helyzetében hogyan találja meg a harmonikus együttműködés lehetőségét. Ezért a két párt megállapodott abban, hogy mindegyik megtartja szervezeti és politikai önállóságát és fenntartja a kritikai szabadság jogát azzal a távolabbi perspektívával, hogy a demokratikus Magyarország

megteremtéséért folytatott harcaiban a két munkáspárt között teljes politikai egység jöjjön létre, és megfelelő időben a Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Párt egységes forradalmi munkáspárttá egyesüljön. Ebből a szempontból kiindulva a két párt vezetősége elhatározta, hogy a munkásegység megvalósítása érdekében a két párt állandó kapcsolatainak állandó fenntartására és minden függő kérdés megvitatására összekötő bizottságot létesít. Az összekötő bizottságban mindkét párt egyenlő számú delegátussal vesz részt. A Szociáldemokrata Párt és a Kommunista Párt vezetősége megállapodott abban, hogy a Kommunista Párt nem állít fel külön szakszervezeteket, hanem mindkét párt a szabad szakmai szövetségek megteremtésére törekszik. A szakszervezetekben a munkásság egyik pártja sem kezd semmiféle külön szervezkedést és a szakszervezetekben biztosítják minden téren a demokratikus elvek teljes érvényesülését. Végül a két párt elhatározta, hogy a munkásság egységes politikai fellépése és ideológiai tisztaságának megőrzése érdekében adott időben közös lapot indít.

A Magyar Front harcainak, a szocialista munkásság teljes egységének a jegyében indul most a náci rémuralom és az illegalitás keserves tíz hónapja után a Szociáldemokrata Párt abba a küzdelembe, amely az ország újjáépítéséért folyik. Nehéz munka lesz, de magunkért folytatjuk, azért folytatjuk, hogy az ország dolgozóinak elviselhetőbb legyen a sorsuk. Erre a munkára hívunk fel mindenkit, aki nem temetetlen hullák, roskadozó épületroncok között bűzhödt pincék mélyén akar élni, hanem a szabad levegőn, emberhez méltóan.

Munkások! Elvtársak! Dolgozók! Aki vállalkozik erre a munkára, aki nem patkány, hanem ember akar lenni, szabad ember, szocialista ember, az tegye meg kötelességét, jelentkezék kerületi pártszervezetében azonnal, mert nincs idő késlekedésre. Építsük fel a szabad, demokratikus, független Magyarországot.

Megjelent nyomtatott röpiratként.

Ez a felhívás 1945 január végén jelent meg. A felhívást a Szociáldemokrata Párt ideiglenes intézőbizottsága adta ki, amely 1945. január 18-án alakult meg Budapesten. Ideiglenes intézőbizottság alakítására azért került sor, mert az utolsó kongresszuson megválasztott pártvezetőség tagjainak nagy része ekkor a fővárosnak még fel nem szabadított területén, Budán tartózkodott vagy a német és magyar fasiszta hatóságok foglya volt. Az ideiglenes intézőbizottság 1945. február 19-ig vezette a pártot. Ekkor feloszlott és átadta helyét a pártvezetőségnek, amely sorait az intézőbizottság tagjaival kibővítette. (Lásd A pártvezetőség jelentését a XXXIV. kongresszushoz. PI Archívum. 253/1-2., valamint Népszava 1945. július 17. és 1946. január 17. Vezércikk.)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FELHÍVÁSA A FÖLDREFORM VÉGREHAJTÁSÁRA

(BUDAPEST, 1945. FEBRUÁR 23.)

A MAGYAR FÖLD AZOKÉ LEGYEN, AKIK AZT VERÍTÉKÜKKEL
ÖNTÖZIK! DEMOKRATIKUS FÖLDREFORM SZÁMOLJA FÖL
A NAGYBIRTOKOKAT!

A Szociáldemokrata Párt évtizedes, meg nem pihenő küzdelme a magyar föld demokratizálásáért most termi meg gyümölcsseit: a magyar feudalizmus fellegvára, a nagybirtok, felszámolás alá kerül, hogy a föld azoké legyen, akik azt verítékükkel öntözik! Népünk elnyomatásának, szegénységének, kiszolgáltatottságának ősi forrása, a feudális nagybirtok, végre a történelem ítélőszéke elé kerül, és többé az ítéletet föltartóztatni nem lehet: a nagybirtok végre a parasztság kezére jut. Ez a földreform szabadságot jelent az egész magyar nép számára, de jelentenie kell a kenyeret is a város és a falu minden dolgozója részére!

Legkésőbb 1945. október 1-ig bezárólag a parasztság kezére jut a száz holdon felüli nagybirtok.

Ez a forradalmi tény ad majd teljesen új irányt az egész magyar nép sorsának, és itt kell újra bizonyítékot szolgáltatni népünk rátermettségéről, a teljes szolidaritásról a város és a falu dolgozói között. Ismételjük: földet a parasztságnak s kenyeret minden dolgozónak! A parasztság földjéért harcol a városi munkásság – a földhöz juttatott nép feladata, hogy éltesse ezt a földet áldott kenyérünkért. Induljon meg országszerte a magyar föld megművelése!

Város és falu együtt áll résen, hogy a magyar földreform teljes és tökéletes legyen!

Ezért küzd veletek és értetek, híven sok évtizedes programjához, harcaihoz a Szociáldemokrata Párt.

Megjelent: Népszava, 1945. február 23. 1. old.

A Szociáldemokrata Párt a felszabadulás után nem dolgozott ki programot a földosztás végrehajtására, hanem az 1930-ban közreadott agrárprogramját propagálta, azt 1945 februárjában újra meg is jelentette. A Szociáldemokrata Párt budapesti Országos Vezetősége 1945. február 20-án csatlakozott a Kommunista Párt és a Nemzeti Parasztpárt földreformprogramjához. Ezt rögzítette az 1945. február 20-án Budapesten tartott MKP-SZDP összekötő bizottsági ülésről felvett jegyzőkönyv. A jegyzőkönyvben leszögezik: „A Szociáldemokrata Párt Vezetősége a földbirtokreform ügyében együtt halad a földbirtokjavaslatban foglalt határidő és a birtokmaximum kérdésében a Magyar Kommunista Párttal.” (PI Archívum. 253/1-12. 10. old.)

A két munkáspárt egyeztetette álláspontját a földreformrendelet-tervezettel kapcsolatban is. Erről közleményt tettek közzé, amely többek között leszögezi: „A két munkáspárt vezetősége külön-külön már letárgyalta a napokban minisztertanács elé kerülő földreformjavaslatot s most a tanácskozó bizottság ülésén a földreformjavaslatot *mindkét párt elfogadta* azzal a megjegyzéssel, hogy a javaslat részletes tárgyalása során felmerülő módosításokat *közösen* teszi majd meg.” (Néplap, 1945. március 11. 3. old.)

15

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA A DEBRECENI ÉS BUDAPESTI VEZETŐSÉGEK EGYESÜLÉSÉRŐL ÉS A PÁRT SZERVEZETI FELADATAIRÓL

(BUDAPEST, 1945. FEBRUÁR 23—24)

1. A Magyar Kommunista Párt Budapesten és Debrecenben működő központi vezetőségei egységes Központi Vezetőséggé olvadnak össze. A Központi Vezetőség a párt főtítkárául Rákosi Mátyás elvtársat választja meg. Felhatalmazza a Központi Vezetőség Debrecenben működő részét, hogy fontos országos jelentőségű és a kormány ténykedését érintő kérdésekben önállóan határozzon, azzal a feltétellel, hogy a lehetőség szerint előzetesen kérje ki a Budapesten székelő Központi Vezetőség véleményét. A Központi Vezetőség kooptálja tagjai sorába Káliai Gyula elvtársat.

A Központi Vezetőség szükségesnek tartja körülbelül március végére országos pártkonferencia összehívását, mely megválasztja a végleges Központi Vezetőséget.¹

Szükségesnek tartja továbbá a budapesti területi vezetőség megalakításának és a központi pártlap (Szabad Nép) kiadásának sürgős előkészítését, és ezzel a feladattal megbízza a központi párttitkárságot.²

2. A központi pártapparátus felépítését Budapesten a központi pártvezetőség a következőkben határozza meg: *a)* titkárság, *b)* szervezési osztály, *c)* propagandaosztály, *d)* tömegszervezetek és tömegmunka osztálya (ifjúsági mozgalom és

¹ Az országos pártkonferenciát későbbi időpontban, 1945. májusában hívták össze.

² A „Szabad Nép” első legális száma 1945. március 25-én jelent meg Budapesten.

DISZ, Nemzeti Segély, sportmozgalom stb.), e) nőtitkárság, f) káderosztály, g) közigazgatási és gazdaságpolitikai osztály (városi és községi önkormányzatok; a különféle gazdasági szervezetekben dolgozó párttagok munkájának irányítása; a különféle közigazgatási szervezetekben működő párttagok munkájának irányítása; szövetkezeti ügyek), b) gazdasági hivatal.

A szakszervezeti osztály megszüntetendő és helyette a párt szakszervezeti politikájának irányítására Szakszervezeti Bizottság alakítandó (a Központi Vezetőség titkárának elnöklete alatt) a párt legfelelősebb szakszervezeti funkcionáriusaiból.

A Központi Vezetőség utasítja a Párttitkárságot, hogy állítsa össze a központi pártapparátus végleges státusát és tegyen javaslatot az egyes osztályok vezetőire nézve. Utasítja továbbá a káderosztály vezetőjét, Kiss Károly elvtársat, hogy legkésőbb március tizenötödikéig vizsgálja felül a központi pártapparátus egész szerkezetét, beleértve a technikai személyzetet is.

3. A Központi Vezetőség elhatározza, hogy Budapestről a pártszervezési munkát ki kell terjeszteni a Dunántúlra, továbbá Budapesttől északra, délre és nyugatra a debreceni elvtársakkal együtt megállapított demarkációs vonalig.

4. A párt munkájának fokozására és a párt tömegkapcsolatainak megszilárdítására szükséges, hogy vasárnaponként a Központi Vezetőség tagjai és legfelelősebb funkcionáriusai nagy népgyűléseken felszólaljanak.

5. A tapasztalatok kicserélésére, a pártmunka egységesítésére és a gyakorlati pártmunkában előforduló hibák sikeresebb kiküszöbölésére havonként kétszer megjelenő „Pártszervezeti Közlöny”-t kell kiadni.¹ A Központi Vezetőség a közlöny kiadásával a szervezési osztályt bízta meg. A „Pártszervezeti Közlöny” politikai irányítása a párttitkárság feladata.

¹ A közlöny „Pártmunka” címmel 1945. június 15-én jelent meg Budapesten.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK IRÁNYELVEI A PÁRTSZERVEZETEK SZÁMÁRA A FÖLDREFORM VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

(DEBRECEN, 1945. MÁRCIUS 22.)

1. A Nagy Imre elvtárs, földművelésügyi miniszter által kidolgozott rendelet a „nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhöz juttatásáról”¹ a magyar parasztság, az egész magyar dolgozó nép, a magyar demokrácia történelmi jelentőségű győzelme. A földreform fordulatot jelent a magyar történelemben. Végrehajtása biztosítja a magyar demokrácia győzelmét és a feudális reakció restaurációs kísérleteit szinte eleve reménytelenné teszi.

A földreform történelmi jelentősége abban is áll, hogy szilárd alapokra fekteti a magyar munkásság és parasztság szövetségét, véget vet a feudális és fasiszta reakció 25 éves politikájának, mely a paraszttömegeket a városi munkássággal igyekezett szembeállítani.

A Magyar Kommunista Pártnak döntő szerepe volt abban, hogy a földbirtok-reform – három hónapra az ideiglenes nemzeti kormány megalakulása után – valósággá válik. A Magyar Kommunista Párt volt az, amely „Magyarország demokratikus újjáépítésének és felemelkedésének programjában”² már 1944 novemberében követelte, hogy:

„A mezőgazdasági munkások és cselédek, a törpe- és kisbirtokosok, a magyar nép a legszámasabb és legszegényebb rétegének felemelésére, a magyar demokrácia alapjainak megszilárdítására a legrövidebb határidőn belül, a földigénylők közreműködésével, széles körű földreformot kell végrehajtani, mely sok százezer földnélkülit és szegényparasztot tesz életképes kisgazdaság tulajdonosává.

A földreform céljaira igénybe kell venni a hazaárulók, a háborús bűnösök, a Volksbund-tagok, a német hadseregben szolgáltak birtokait, és teljes egészükben, minden felszerelésükkel együtt el kell kobozni.”

A pártnak ez a programjavaslata lett az alapjává az ideiglenes nemzeti kormány nyilatkozatának a földreformról és a Földművelésügyi Minisztérium által kidolgozott rendelet irányelvévé.

¹ A rendelet a Magyar Közlöny 1945. március 18-i számában jelent meg.

² Lásd e kötet 5. sz. dokumentumát.

2. A földért való harc a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves-nép földhöz juttatásáról kiadott rendelet kiadásával azonban még korántsem ért véget.

Megkezdődik a harc a rendelet végrehajtásáért. Súlyos hiba volna azt hinni, hogy most, miután a rendelet megjelent, minden további magától fog menni, hogy a rendelet végrehajtása kizárólag a kormány, a Földművelésügyi Minisztérium dolga.

A rendelet végrehajtását meg kell szervezni, talpra kell állítani magukat az érdekelt paraszttömegeket. A földreform végrehajtásának döntő jelentőségű szervei, a községi földigénylő bizottságok szintén nem fognak maguktól létrejönni. A földigénylő bizottságok megalakítását nem szabad rábízni a parasztság spon-tán, ösztönös akciójára.

Ha azt akarjuk, hogy a földigénylő bizottság a parasztság fegyverévé legyen a földreform végrehajtásáért meginduló harcban, akkor gondoskodni kell róla, hogy olyan igényjogosultakból álljon, akik ezt a harcot valóban vezetni tudják.

A földbirtokos reakció mindent el fog követni, hogy ellenállást fejtson ki a rendelet végrehajtásával szemben, a reakció ellenállását letörni csak szervezett harccal lehet. Erre fel kell készülni, mozgósítani kell rá az erőket.

3. Ma a Magyar Kommunista Párt központi feladata a földreform végrehaj-tásáért folyó harc vezetése és szervezése.

Erre a feladatra kell a pártszervezeteknek legjobb erőiket mozgósítani. Vonat-kozik ez nemcsak a vidéki, hanem a városi pártszervezetekre is. A szervezetek-ben taggyűléseken kell ismertetni a földreform jelentőségét, és konkrétan kidol-gozni a tervet az illető pártszervezet részvételéről a földreform végrehajtásában.

Minden pártszervezetnek (illetve a vezetőségeknek) ki kell válogatni az alkal-mas elvtársakat, mozgósítani kell őket a községekbe és falvakba, hogy a legmesz-szebbmenő segítséget nyújtsák az érdekelt parasztságnak.

Elsősorban olyan elvtársakat kell erre a célra mozgósítani, akik járatosak a parasztmunkában, gyökereik vannak a faluban, de erre a munkára számbajönnek általában a politikai és szervező munkához értő, erélyes, a párt politikáját meg-értő és azt végrehajtani tudó elvtársak. A városi pártszervezeteknek nem szabad szűkkeblűeknek lenniük, és a földreform végrehajtására rendelkezésre kell bo-csátaniuk legjobb tagjaikat, akár arról van szó, hogy az illetékes állami szervek-nek bocsátjuk rendelkezésére a kommunista párttagokat (megyei vagy járási meg-bízottakként), akár arról van szó, hogy közvetlenül pártvonalon küldjük ki a pa-rasztság támogatására, a földigénylő bizottságok szervezésére elvtársainkat.

4. A földreform végrehajtására mozgósított kommunisták legelső kötelessége alaposan áttanulmányozni és minden részletében ismerni az ideiglenes nemzeti kormány rendeletét a földreformról, és a Földművelésügyi Minisztérium végre-

hajtási utasítását a rendelethez.¹ A kommunistáknak érteniük kell ahhoz, hogy magának a rendeletnek a szövegével verjék vissza a reakció ama kísérleteit, melyek a rendelet egyes paragrafusait igyekeznek majd a földigénylők ellen kijátszani.

5. A földreform végrehajtásáért folyó harc súlypontja a községi földigénylő bizottságokon nyugszik. Ezért a legfontosabb és a legsürgősebb feladat a községi földigénylő bizottságok haladéktalan megszervezése. Ennek nem hetek, hanem napok alatt kell mindenütt megtörténnie.

A kommunistáknak azt a célt kell maguk elé tűzniük, hogy legkésőbb március végéig minden megye valamennyi járásában és községében megalakuljanak és működjenek a földigénylő bizottságok.

6. Hogyan kell megalakítani a földigénylő bizottságot? Szervezetten. A falu demokratikus pártjaival, földmunkás helyi csoportjával előre meg kell beszélni, kik azok, akikben a földigénylők bíznak? A földigénylők gyűlésére előkészített listával kell menni.

Olyanokat kell a földigénylő bizottságba beválasztani, akiket a falu népe ismer, mint harcos embereket. A bizottságokban ne csak gazdasági cselédek és mezőgazdasági munkások legyenek, hanem törpebirtokosok is, és feltétlenül olyan kiskgazdák is, akik a földreformrendelet értelmében igényjogosultak.

A földigénylő bizottságnak tehát képviselnie kell a parasztság valamennyi földigénylő rétegét. A kommunistáknak már a földigénylő bizottságok szervezésénél szembe kell szállniuk olyan törekvésekkel, melyek a földigénylő bizottságot kizárólag a falu nincstelenjeinek szervévé próbálják szűkíteni, és ki akarják zárni belőle az igényjogosult kiskgazdákat vagy törpebirtokosokat. A kommunisták kötelessége megakadályozni, hogy a földreform végrehajtása során nincstelenek, törpebirtokosok és kiskgazdák egymással kerüljenek szembe.

7. A kommunistáknak szembe kell szállniuk a falu nincstelen és szegény rétegeiben sok helyt tapasztalható olyan hangulatokkal is, melyek a jómódú parasztság ellen irányulnak, és azt követelik, hogy a földreformrendeletben megszabott 200 holdas birtokhatárt a parasztbirtokokra nézve szintén szállítsák le 100 holdra.

A kommunisták kötelessége megmagyarázni a falu szegénységének, hogy a gazdag parasztság elleni támadás a földesúri reakció malmára hajtaná a vizet, és a középparasztságot is szembeállítaná a mezőgazdasági munkásokkal és törpebirtokosokkal, valamint a magyar demokráciával. Meg kell magyarázniuk, hogy a 200 holdas birtokhatár a parasztbirtokra nézve szükséges a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front egységének fenntartása és a németellenes magyar szabadságharc érdekei szempontjából is.

¹ A földművelésügyi miniszter 33 000/1945. FM számú rendelete a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földműves nép földhöz juttatásáról szóló 600/1945. ME számú rendelet végrehajtása tárgyában. (I. sz. végrehajtási rendelet, Magyar Közlöny, 1945. március 31.)

8. A földigénylő bizottságokban egyesíteni kell a rendelet értelmében igényjogosult valamennyi réteg képviselőjét, de vezető szerepet és túlsúlyt természetesen a földigénylő mezőgazdasági munkásság képviselőinek kell biztosítani. Ez azt jelenti, hogy a földigénylő bizottságokban a lehetőség szerint a döntő szó a szervezett földmunkásoknak jusson. Helytelen és célszerűtlen azonban arra törekedni, hogy a földigénylő bizottságokban okvetlenül kommunista párttagoknak jusson a számszerű többség. A kommunisták a földigénylő bizottságokban nem számszerű többségükkel, hanem erélyükkel, okosságukkal, rátermettségükkel kell, hogy vezető szerepet játszanak.

9. A földigénylő bizottság számára a földreformról szóló kormányrendelet igen fontos jogot biztosít. Az ő feladata megállapítani, hogy milyen birtokokat kell mint hazaárulók, háborús- és népellenes bűnösök földjét elkobozni minden kártalanítás nélkül. Ez azt jelenti, hogy a földigénylő bizottságok az elkobzandó birtokokról szóló határozataikban nincsenek kötve népbíróági ítéletekhez vagy igazoló bizottsági döntésekhez, hanem kizárólag saját belátásukra és jogérzetükre támaszkodva kimondhatják, hogy a községben kit tekintenek hazaárulónak, háborús vagy népellenes bűnösnek. A földigénylő bizottságoknak, anélkül, hogy az önkényeskedés hibájába esnének, bátran élniük kell a földreformrendelet által számukra biztosított joggal. Sokkal bátrabban és erélyesebben mondhatják ki, mint más állami szervek, hogy az elmenekültek, a régi rendszer népellenes elemei, a reakció támaszai, a vitézek stb. bűnösök, a rendelet értelmében földjük tehát elkobzandó. A földreform végrehajtását tehát ily módon összekapcsolhatják a reakció elleni harc kiszélesítésével és az állami, közigazgatási szervezet megtisztításának munkájával.

Vigyázni kell azonban arra, hogy a földigénylő bizottságok ezzel a rendeletben biztosított jogokkal ne lőjenek túl a célon, és ne kerüljenek ellentétbe a földreform alapvető rendelkezéseivel. Nem szabad a gazdag parasztot „népellenessé” nyilvánítani csak azért, mert például rosszul bánt a béresével stb. Itt is érvényes az, amit fent kifejtettünk: nem szabad a gazdagparasztságot és vele együtt a középparasztok tömegeit a feudális reakció karjaiba kergetni.

10. Az illető megyében vagy járásban előre ki kell szemelni egy vagy két nagybirtokot, amelynek felosztásával a földreform kezdetét fogja venni. Helytelen lenne az egész megye vagy járás területén „egyenlően” elosztani az erőket és így szétforgácsolni. Abból kell kiindulni, hogy a földreform végrehajtásánál és az igényjogosultak mozgósításánál a döntő tényező a jó példa. Egy vagy két nagybirtok haladéktalan felosztása lendületet fog adni mindenütt a földigénylő bizottságoknak, és minden agitációnál jobban fogja tette serkenteni a földigénylők tömegeit.

11. A földesúri reakció a legkülönbélebb eszközökkel igyekszik majd elgáncsolni, szabotálni a földreform végrehajtását. Agitálni fog, hogy az igényjogosul-

tak ne jelentkezzenek, nem érdemes földet szerezni, mert nincs állat, felszerelés stb. Igyekezni fog húzni-halogatni a községi földigénylő bizottságok felosztási tervének jóváhagyását. Egymásnak próbálja majd uszítani a nincstelent és a kisgazdát stb., stb. Ezekkel a szabotáló kísérletekkel szemben fel kell lépni a politikai agitáció, a felvilágosítás eszközeivel, de fel kell lépni hatalmi eszközökkel is. A szabotáló közigazgatási tisztviselőkkel szemben élni kell a széles joggal és hatalommal, amelyet megyei és járási megbízottainak a földművelésügyi miniszter biztosít.

Támaszkodni kell arra, hogy ezek a megbízottak, valamint a földigénylő bizottságok tagjai megbízatásuk tartama alatt közhivatalnokoknak tekintendők, akiknek a szervezett népre és a demokratikus rendőrségre támaszkodva joguk van letartóztatni, eltávolíttatni a szabotáló közhivatalnokokat.

12. A szabotázs letörésére azonban a legjobb eszköz a gyors cselekvés, befejezett tények teremtése. Nem szabad megengedni, hogy a reakció a közlekedés mai nehézségeire támaszkodva elhúzza a községi földigénylő bizottságok határozatainak, javaslatainak végrehajtását. A Földművelésügyi Minisztérium végrehajtási utasítása szerint a megyei földbirtokrendező tanácsok három napon belül tartoznak jóváhagyni a községi földigénylő bizottságok felterjesztéseit. Erre támaszkodva a földigénylő bizottságoknak maguknak kell haladéktalanul cselekedniük. A dolog lényege az, hogy a parasztság minél hamarabb birtokon belül legyen. Nem az a baj, hogy a földigénylő bizottságok gyors cselekvése közben a földfelosztásánál hibák is történnek – ezeket a hibákat később ki lehet majd javítani –, hanem abban rejlik a veszély, hogy az adminisztratív intézkedések lassúsága elhúzza a földreform gyors végrehajtását. Éppen ezért a kommunisták feladata odahatni, hogy a paraszt minél előbb a föld birtokában legyen. A földigénylő bizottságok esetleges hibáit később ki lehet javítani, lehet ellenük fellebbezni a megyei és az országos szervhez, de a fellebbező birtokon kívül fellebbezzem.

13. A fent kifejtettek értelmében elengedhetetlenül fontos, hogy földet kapjanak ne csak a földmunkások és a mezőgazdasági cselédek, hanem a törpebirtokosok és az igényjogosult gazdák is. A föld kiosztásánál ügyelni kell arra, hogy pártpolitikai szempontok ne jussanak szerephez olyan értelemben, hogy például a kommunista vagy egyéb párthoz tartozó földigénylőket a földigénylő bizottság előnyben részesítse a többiek rovására.

A föld kiosztásánál feltétlen pártatlanságot kell biztosítani. Viszont ki kell zárni a földigénylők sorából azokat, akik eladták magukat a reakciónak.

14. A kiosztásra kerülő birtokegység ne legyen kicsi. Semmi esetre sem szabad „nadrágszif-parcellákat” kiosztani. Vidékenként természetesen különböző lesz az a minimum, ami kiosztásra kerül, de általában véve ne legyen kevesebb 3–4–5 holdnál.

15. A földigénylő bizottságok munkája, a földreform végrehajtása ne hátrál-

tassa, hanem lökje előre a tavaszi mezőgazdasági munkákat. A föld kiosztása után az új birtokos azonnal kezdje meg a föld megművelését. Ezt sem szabad egyszerűen rábízni a földhöz juttatott igényjogosultra, hanem a földigénylő bizottságok, illetve a földmunkásszervezet és a pártszervezet révén megfelelő ellenőrzést kell gyakorolni. Azt a kishaszonbérlet, aki nem azt a földdarabot kapja meg tulajdonul a földreform során, melyet a termelő bizottság haszonbérletre kiutalt neki, fel kell világosítani, hogy az idei termés a haszonbérletén az övé lesz, és hogy nyugodtan dolgozhat tovább, mert máshol mindenesetre kap földet.

16. A földigénylő bizottságok munkájának minden részletét előre meg kell szervezni, minden apróságra előre kell gondolni, nehogy apró technikai akadályok késleltessék a föld gyors kiosztását. Gondoskodni kell arról, hogy rendelkezésre álljanak földmérők (akik nem okvetlenül mérnökök kell hogy legyenek, lehetnek a dologhoz értő egyszerű parasztok is), gondoskodni kell még a karókról is, amiket a föld kiosztásánál be kell verni a földbe, hogy jelezzék, hogy az illető földdarab kinek a tulajdona. A földosztás megkezdésekor ünnepélyes gyűlést kell tartani, ünnepélyes lakomával, hacsak lehet a kastélyban vagy az úrilakban, és ezzel is kihangsúlyozni a nap ünnepi jelentőségét. A falu népének ilyen külsőségek révén is látnia kell az idők változását, hadd érezze, hogy most ő az úr.

17. A megyei földbirtokrendező tanácsban helyet foglaló kommunisták feladata a községi földigénylő bizottságok munkájának legteljesebb támogatása. Nem elfojtaniuk vagy fékezniük, hanem támogatniuk és buzdítaniuk kell a földigénylő bizottságok öntevékenységet és önálló akcióját. Ha a földigénylő bizottságok a megyei földbirtokrendező tanács előzetes hozzájárulása hiányában cselekszenek, akkor a tanácsban ülő kommunisták feladata nem a sopánkodás, a parasztok „önkénteskedése” fölött, hanem az utólagos jóváhagyás keresztülvitele a törvény céljának érvényesítésére.

18. A kommunistáknak a földreform végrehajtásánál együtt kell működniük a többi demokratikus párttal. Nemcsak a megyei földbirtokrendező tanácsokban, hanem a földigénylő bizottságokban is. Közös gyűléseket kell tartani velük, mindent el kell követni, hogy tagjaik és szervezeteik cselekvően kivegyék részüket a földreform végrehajtásában. Ezzel gyorsítják a föld parasztkézre jutását, és a közös harcban szorosabbra kovácsoljuk a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front egységét. A Magyar Kommunista Párt vezető szerepének a földreform megvalósításánál nem abban kell állnia, hogy a kommunisták minden munkát maguk végeznek és másokat igyekeznek kizárni a munkából, hanem abban, hogy bevonják a közös munkába a többieket, aktivizálják a demokratikus pártok szervezeteit és híveit.

19. A fenti irányelvekben nem terjeszkedtünk ki minden részletre, mert fel-tételeztük, hogy a földreform végrehajtásában részt vevő kommunisták ismerik

a kormányrendelet és a végrehajtási utasítás rendelkezéseit. Ezeknek az irányelveknek az volt a céljuk, hogy a kommunisták figyelmét a döntő politikai szempontokra irányítsák.

Minden kommunista munkáját annak a tudatnak kell áthatnia, hogy a Magyar Kommunista Pártnak éppúgy élen kell haladnia a földreform végrehajtásáért folyó harcban, mint ahogy pártunk élen járt a földreformról szóló rendeletet megelőző harcokban. A cél: a lehető legrövidebb időn, néhány héten belül elvégezni a föld kiosztásának, a földreform végrehajtási munkájának zömét. Ha ez sikerül – és kell sikerülnie –, akkor a magyar demokrácia győzelme biztosított van.

Megjelent: Néplap, 1945. március 27. Melléklet.

Az irányelvek kidolgozását a debreceni Központi Vezetőség határozta el. Ezen a napon ülésezett a Központi Vezetőség Budapesten is, és ugyancsak a földreform végrehajtásával kapcsolatos feladatokról tárgyalt. Határozatában kimondta, hogy a párt fő erejét a földreform végrehajtására kell összpontosítani, s ennek megfelelően intézkedéseket tett a párttagság mozgósítására, Budapestről és Debrecenből mintegy száz kommunistát, köztük több vezető funkcionáriust küldtek vidékre a földosztás gyakorlati végrehajtásának segítésére.

Az SZDP országos vezetősége 1945. március 28-án foglalkozott a földreformrendelet végrehajtásával. Az ülésről kommuniké készült, amely azonban nem lett véglegesítve és a sajtóban nem is jelent meg. A kommuniké alapján megállapítható, hogy az SZDP vezetősége is úgy határozott, hogy szétküldi aktivistáit az ország különböző területeire, hogy segítsék a földigénylő bizottságok munkáját. Ugyancsak elhatározták, hogy a földreform kérdéséről gyűléseket tartanak, valamint plakátokat és röpiratokat küldenek vidékre a földreform mielőbbi végrehajtása érdekében. (PI Archivum. 253/1–4. 28. old.)

17

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(BUDAPEST, 1945. ÁPRILIS 13.)

A Magyar Kommunista Párt Központi Pártvezetősége április 13-án ülést tartott. Az ülésen részt vettek a kommunista miniszterek és államtitkárok is. Rákosi Mátyás főtitkár elvtárs beszámolót tartott a politikai helyzetről. Rámutatott a

demokrácia erősödésére és elért sikereire. Kiemelte, hogy az ipari munkásság komoly eredményeket ért el a háború következtében rombadöntött gazdaság felépítése terén. Nyomatékkal hangsúlyozta, hogy a reakció ellen fokozni kell a harcot. Ezzel kapcsolatban felvetette, hogy a kormányon belül meg kell erősíteni a demokratikus irányzatot.

A reakció elleni harc jegyében kell megszervezni a szakszervezetekkel és a másik nagy munkáspárttal, a Szociáldemokrata Párttal együtt az idei május elseji munkásünnepet, melynek a munkásegységet kell kifejezésre juttatnia.

A továbbiakban behatóan fejtegette a kommunisták feladatait az ország teljes felszabadításával kapcsolatban. Hangsúlyozta, hogy a földreform végrehajtása terén nagy sikereket ért el a magyar demokrácia és hogy a földhöz juttatás gyors végrehajtása immár a Dunántúlon is szükséges. A földreform befejezése után a legfontosabb feladat a földhöz juttatottak széles körű támogatása. Ennek érdekében – fejtette ki Rákosi elvtárs – fenn kell tartani továbbra is és az új birtokosok tömegszervezetévé kell kiépíteni a földigénylő bizottságokat.

A Központi Vezetőség foglalkozott szervezeti kérdésekkel is. Elkülönítette a Központi Vezetőségtől a budapesti területi pártbizottságot, melynek titkárává Kádár János elvtársat jelölte ki. A Központi Vezetőség budapesti és debreceni részének egyesülésével kapcsolatban¹ a Központi Vezetőségen belül új munkamegosztást állapított meg.

A Központi Vezetőség a párt központi lapjának, a „Szabad Nép”-nek főszerkesztőjévé Révai József elvtársat nevezte ki, helyettesévé pedig Horváth Márton elvtársat.

Megjelent: Szabad Nép, 1945. április 15. 4. old.

¹ A Központi Vezetőség Debrecenben működő része a kormány Budapestre költözésével egyidejűleg beszüntette tevékenységét. Az MKP valamennyi országos vezető szerve ettől kezdve Budapesten működött. A továbbiakban a helységnév közlésétől a címben el is tekintünk, mivel a közölt dokumentumok kivétel nélkül Budapesten keltek.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK GAZDASÁGI PROGRAMJAVASLATA

(1945. ÁPRILIS 20)

A MAGYAR GAZDASÁGI ÉLET LEGSÜRGŐSEBB PROBLÉMÁI

1. A magyar gazdasági életnek jelenleg a leggyengébb oldala a közlekedés. A vasutak mozdonyai és teherkocsijai elsősorban a német fasizmus végső megsemmisítését célzó háborút szolgálják és mint ilyenek, természetesen a Vörös Hadsereg rendelkezésére állanak. A magyar gazdasági élet számára csak az a kevés számú mozdony és vagon jöhet számításba, amit a Vörös Hadsereg parancsnoksága erre a célra rendelkezésre bocsát. A háború befejezésekor az ország csak arra a gördülőanyagra számíthat, amit a Vörös Hadsereg önszántából vissza fog adni. Ha tekintetbe vesszük, hogy a békebeli 2800 mozdonyból csak valamivel 10⁰/₀-on felül, a 48 000 vagonból kb. 20⁰/₀ maradt meg (legtöbbször megsérült, vagy javításra szoruló állapotban), s hogy ennek a gördülőanyagnak jelentékeny része román, jugoszláv, cseh stb. származású, úgy világos, hogy ezen a téren szinte előlről kell kezdenünk. A legsürgősebb dolog tehát a mozdony- és vagongyártás megindítása. Erre kell összpontosítani elsősorban az ország gazdasági erőforrásait, mert amíg legalább a fő vonalakon meg nem indul a minimális vasúti közlekedés, amíg legalább a nagyobb városokkal és járási székhelyekkel helyre nem áll a minimális posta- és távíróforgalom, addig a gazdasági élet megindításáról nem lehet szó. A legsürgősebb teendő tehát, hogy mindazokat az üzemeket, melyek eddig vagonokat és vasúti kocsikat, valamint vasúti pályatesthez szükséges felszereléseket gyártottak vagy azoknak gyártására áttérhetnek, számba vegyék és a kereskedelmi minisztérium közvetlen hatáskörébe utalják. Ha ezek a gyárak két minisztérium, az iparügyi és kereskedelmi minisztérium rendelkezése alatt állanak, akkor minden megrendeléshez és intézkedéshez előzetes miniszterközi tárgyalás, megegyezés stb. szükséges, ami természetesen a gyors cselekvés és a termelés hátrányára szolgál. Ugyancsak át kell utalni a kereskedelmi minisztérium hatáskörébe az összes szénbányákat és a kőolajipart. A vasút tudvalevőleg a szénbányák legnagyobb fogyasztója és a szénelosztás csakúgy, mint a petróleumtermékek elosztása elsősorban vasúton történik. A jelenlegi magyar ipar megfelelő átállítás mellett, évi 500 mozdonyt tudna előállítani. Minden hónap, amivel e rendszabályok életbeléptetése késik, több mint 40 új mozdony kiesését jelenti. Erre az intézkedésre tehát haladéktalanul szükség van.

2. A közlekedés megindítása mellett a legsürgősebb teendő az építőipar megindítása. Ha a nyár folyamán nem sikerül a még kijavítható házak tetőit befedni és az épületeken legalább olyan javításokat eszközölni, amelyek a további pusztulást megakadályozzák, akkor őszre a ma még kijavítható épületek jelentékeny része is használhatatlanná válik. Az újjáépítésügyi kormánybiztos alá kell ezért rendelni az összes téglá-, cement- és üveggyárakat és mindazokat az üzemeket, amelyek túlnyomó részben az építőiparra dolgoznak. Amennyiben ez meg nem történne, úgy az újjáépítési kormánybiztos ahelyett, hogy rögtön a hatáskörében intézkedhetne, kénytelen az iparügyi minisztériumhoz fordulni, ami már magában véve megnehezíti és meglassítja azt a gyorsaságot, amire az újjáépítéssel kapcsolatban feltétlenül szükség van. Az újjáépítési kormánybiztos hatáskörének kiterjesztése az építőiparra, a második legsürgősebb tennivaló.

3. Rendkívül sürgős feladatok elé állítja a földreform a mezőgazdasági gépipart is. Az új gazdák jelentékeny részének alig van mezőgazdasági felszerelése és tartani kell tőle, hogy az új aratás szenvedni fog amiatt, hogy a földhöz jutottaknak nincs kaszája, aratógépe, cséplőgépe és hasonló felszerelése. Óriási a hiány pótalkatrészekben. Rendkívül fontos tehát, hogy a mezőgazdasági gépgyártó ipart egységes vezetés alá vonják és termelését úgy irányítsák, hogy első sorban az új gazdák szükségleteit tudja kielégíteni. Emellett a pótalkatrészek gyártását is fokozni kell. Célszerűnek látszik tehát, a mezőgazdasági gépgyárak élére külön kormánybiztost állítani, akinek feladata az új gazdák mezőgazdasági eszközökkel való ellátása.

4. Sok üzem kényszerű munkaszünete, az alacsony munkabérek és a fekete-piacon való spekulációból eredő könnyű kereset a munkások egy részét leszoktatta a szükséges munkafegyelemről. Különösen tapasztalható ez a vasutaknál, ahol a munkások és tisztviselők jó része hónapok óta nem dolgozik. Szóval éppen annál az ágnál, amelynek helyreállítása nélkül eleve is kudarcot kell vallania az egész felépítési tervnek. Ezért feltétlenül szükséges, hogy a munkafegyelem helyreállításához fogjunk s ezt első sorban társadalmi úton, a Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a szakszervezetek propagandájával, de megfelelő rendletekkel is helyreállítsuk. A munkafegyelem helyreállításához feltétlenül szükséges, hogy az ipari munkásság minimális élelmi szükségleteit – kenyeret, főzeléket, bizonyos mennyiségű húst és zsírt – természetben biztosítsunk. Arra is feltétlenül szükség van, hogy a közlekedés és a vele kapcsolatos ipar, az építőipar és a mezőgazdasági gépipar munkásait a többi munkáskategóriákkal szemben élelmezési és ruházati cikkekkel jobban lássuk el s bizonyos fokig privilegizáljuk őket. A munkafegyelem helyreállításához tartozik az általános munkakötelezettség bevezetése is. Lehetetlen megkívánni az ipari munkástól, hogy napi 10–12 órát dolgozzon, miközben a körutakon és a piacokon tízezrével nyüzsögnek és spekulálnak az egészséges, munkaképes férfiak és nők. Munkáskatasztert kell felállítani. Meg

kell vonni az élelmezési jegyeket, súlyosabb esetekben a lakást is a dologkerülőktől és spekulánsoktól.

5. A nyilasok több milliárd értékű papírpénzt, főleg 1000 pengős bankjegyeket raboltak. Ezek forgalomba hozatalának meggátlására sürgősen, a május folyamán elkészülő új 100 és 500 pengős bankjegyekre kell átváltani a régi kibocsátású 1000, 100 és 500 pengős címleteket. Kényszerkölcsönnel vagy egyéb levonásokkal ez az átváltás ne járjon, mert az ilyen intézkedés csak a városi, amúgy is pénzszűkében levő lakosságot sújtaná. Az inflációt a be nem fizetett adók szigorúbb behajtásával, a forgalmi stb. adó beszedésével, a dohányárak, vasúti díjak, postailletékek stb. felemelésével, a földreform pénzügyi rendelkezéseinek szigorú végrehajtásával s hasonló rendszabályokkal meg kell lassítani. Az állami kiadások növekedését is fékezni kell. Közben pedig elő kell készíteni őszre – amikor az aratás után az élelmezési helyzet jelentős javulásával s az ipari növények beszállításával, a közlekedés megindulásával lehet számolni – az államháztartás nyersmérlegét. A mutatkozó deficit lehető legnagyobb részét kölcsönrel és ne új bankjegyek kibocsátásával fedezzék. Az újjáépítés megkezdésének ez az öt intézkedés: a minimális forgalom megindítása, az építés egy központból való irányítása, az új gazdák mezőgazdasági eszközökkel való ellátása és munkafegyelem helyreállításának általános munkakötelezettséggel való párosítása, valamint az infláció meglassítására és fékezésére irányuló intézkedések az alapfeltétele.

Az MKP Központi Vezetősége 1945. április 20-i ülésén hozott határozatot a gazdasági program elkészítéséről. A megszövegezéssel a Központi Vezetőség Titkárságát bízta meg. A szöveg elfogadásáról jegyzőkönyv nem maradt fenn. 1945. április 24-én azonban már az MKP és az SZDP összekötő bizottsága e tervezetet tárgyalta, majd április 28-án a tervezet pártközi értekezlet elé került.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT NYÍLT LEVELE VALAMENNYI SZERVEZETÉHEZ ÉS TAGJAIHOZ

(1945. ÁPRILIS 27)

Elvtársak!

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt közösen fordul hozzátok, hogy ezzel is nyomatékot adjon a munkásosztály és ezen túlmenőleg az egész magyar demokrácia legfontosabb kérdésének, a két párt szoros együttműködésének.

Az ideiglenes nemzetgyűlés és a nemzeti kormány, a fiatal demokráciának e két intézménye, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártokra támaszkodik.

Ennek a tömörülésnek legfontosabb pillére a két munkáspárt összefogása. Minél szorosabb, közvetlenebb ez az összefogás, annál gyorsabban írhatjuk ki a reakció és a nyilas mótety gyökereit, takaríthatjuk el a romokat, s annál biztosabban foghatunk az új, erős, népi Magyarország felépítéséhez. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a két párt minél szorosabb együttműködése a magyar demokrácia döntő tényezője. Az egyre merészebben jelentkező reakció és a lappangó nyilasság legnagyobb reménye az, hogy sikerül éket vernie a két munkáspárt közé, hogy előbb csak meglazítsa, s ha lehet, később szétszakítsa azokat a köteleket, melyek ma a Szociáldemokrata és Kommunista Pártot egybefűzik.

Ezért tartjuk szükségesnek, hogy nyomatékosan felhívjuk a figyelmeteket arra, hogy fűzzétek szorosabbra az együttműködést. Most fordulunk hozzátok, amikor a gyűlölt német fasizmusra a dicső Vörös Hadsereg és az angolszász hatalmak a végső csapásokat mérik, amikor közeleg az annyit óhajtott béke, s küszöbön áll sokat szenvedett hazánk újjáépítésének megkezdése.

Minden közös célkitűzésünket valóra tudjuk váltani, ha az előttünk álló nagy és nehéz feladatok felismerésében az eddiginél szorosabban dolgozunk együtt.

Mindenütt, ahol kommunisták és szociáldemokraták együtt harcolnak, a városi közgyűlésen és községi képviselőtestületekben, a nemzeti bizottságokban, a gyárak üzemi bizottságaiban, a földigénylők között, az igazoló bizottságokban az eddiginél szorosabbra kell fogni az együttműködést. El kell kerülni minden eszközzel azt, hogy az ilyen testületekben a két munkáspárt bármilyen kérdésben is szembekerülhessen egymással. Ne forduljon elő, hogy az egyik vagy másik párt a fiatal demokrácia szerveibe beszivárgott, vagy arra kívülről ható reakciós erőkkal szavazzon, vagy annak útját egyengesse.

A reakció számára nincsen biztatóbb látvány, mint az, amikor a két munkáspárt képviselői egymás ellen szavaznak. Ezt minden körülmények között el kell kerülni. Gondoskodni kell arról, hogy a közgyűlések vagy bizottsági ülések előtt a két párt képviselői ott is előre megállapodjanak a fontosabb kérdésekre vonatkozólag, ahol nincsenek állandó összekötő bizottságok, s így biztosítsák a kommunisták és szociáldemokraták egységes fellépését.

Nyomatékosan fel akarjuk hívni az elvtársak figyelmét a szakszervezetekben folytatandó közös munka fontosságára. A szakszervezetek a múltban a magyar munkásmozgalom szilárd oszlopai voltak. Jelentőségük most, az újjáépítés küszöbén még meg fog növekedni. Minden kommunista és szociáldemokrata tartsa egyik legfontosabb kötelességének, hogy erősítse a szakszervezeteket, segítse felépítésüket, járuljon minden módon hozzá, hogy a szakszervezetek ne csak hamarosan kiheverjék azokat a sebeket, melyeket a letűnt reakció és fasiszta barbárság ütött rajtuk, hanem gyors és erőteljes virágzásnak induljanak.

Ennek viszont legbiztosabb záloga a két párt jó elvtársi együttműködése és vállvetett, közös munkája.

Külön fordulunk azokhoz a szociáldemokratákhoz és kommunistákhoz, akik az elmúlt 25 esztendő folyamán nemegyszer állottak egymással szemközt, s akiknek emiatt most nem könnyű kéz a kézben haladni. Ezeknek az elvtársaknak meg kell érteniük, hogy, ha azt az álláspontjukat, ami annak idején a 10–15–20 év előtti viszonyok folyománya volt, fenntartják, úgy az ma, a gyökeresen változott viszonyok mellett súlyos kárt okoz nemcsak a munkásmozgalomnak, de az egész nemzetnek. Jusson eszükbe, hogy a Kommunista és Szociáldemokrata Párt a közös üldöztetés napjaiban, a legszörnyűbb fasiszta terror idején már nagyon helyesen rálépett a szoros együttműködés útjára. Tekintsenek körül a világon, s látni fogják, hogy az erők összefogásának jegyében harcolnak a környező népek: Olaszország, Franciaország munkáspártjai is. Aki most a régmúlt harcaira hivatkozva, ellenzi a két munkáspárt szoros együttműködését, lényegében a reakció kezére játszik. És ugyanilyen kárt okoz az is, aki a kommunista–szociáldemokrata összefogásban csak valami fondorlatot, manővert lát, amit a két párt ideiglenesen, rövid távra folytat, hogy utána hamarosan szétválva, ki-ki a saját külön útjára térjen. Az ilyen vélemény természetesen csökkenti az összefogás lendületét és eredményeit. Ezek az elvtársak szöges ellentétben állanak úgy a Kommunista Párt, mint a Szociáldemokrata Párt túlnyomó, nagy többségével. Azzal a többséggel, mely a munkásság és a nemzet érdekeinek helyes felismerésével hosszú esztendőkre, az egész felépítési korszakra a két párt egyre szorosabb összefogásában látja az egyedül kivezető utat.

A munkásosztály egységének és a két párt összefogásának fokozott kihangsúlyozása céljából a Szociáldemokrata Párt, a Kommunista Párt a Szakszervezeti Tanáccsal összefogva ünnepli a fővárosban a negyedszázad óta első szabad

május elsejét.¹ Azt akarjuk, hogy ne csak Budapesten, de a vidék minden városában és falujában is hatalmas egységben nyilatkozzék meg a magyar munkások, parasztok, a haladó intelligencia harcos elszántsága. Nyilatkozzék meg a fasizmus és a reakció ellen, a demokrácia mellett, nyilvánítsa ki egységesen háláját és szeretetét a hazánkat felszabadító Vörös Hadsereg iránt és a szabadságukért küzdő többi nemzet felé. Hasson oda minden elvtársunk, hogy az idei május elseje hatalmas, egységes tömegeivel az egész világ felé demonstrálja a magyar dolgozó nép harckészségét, erejét, fegyelmét. Ezért mindenütt ünnepelje a két párt közösen, szakszervezetekkel együtt a munkásság seregszemléjének nemzetközi napját, a május elsejét.

A régi jelszó – egyesülésben az erő – ma érvényesebb, mint valaha. Minél jobban tudjuk egyesíteni a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt erőit, annál gyorsabb lesz a magyar újjászületés, annál inkább megrövidül az idő, mely alatt behegednek a fasizmus ütötte sebek, s annál hamarabb foglalják el hazánk dolgozói azt a helyet, mely őket a nemzet vezetésében méltán megilleti.

Barátság!

Szabadság!

Megjelent: Szabad Nép, 1945. április 27. 3. old.

¹ Az első szabad május elseje alkalmából az MKP az SZDP és a SZOT két nappal a nyílt levél megjelenése után közös májusi kiáltvánnyal fordult a munkásokhoz. A kiáltvány hitet tesz a Szovjetunió iránti hála és barátság mellett, üdvözli a világ szabadságszerető népeit és az új egységes szakszervezeti világmozgalmat. Felhívja a munkásokat az újjáépítéshez szükséges verejtékes munka, súlyos áldozatok és kemény fegyelem vállalására, a gazdasági csődre számító reakció elleni harcra, a munkásegység, a munkás-paraszt szövetség megszilárdítására. Követeli: „A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kormánya a magyar újjáépítés, a szabotáló reakció elleni kíméletlen harc kormánya” legyen. Felszólítja a munkásokat, hogy a május elsejei tüntetésen „mutassátok meg, hogy a 25 éves reakció uralma után a magyar munkásság erősebb, egységesebb, mint valaha! Hadd lássa a reakció, hogy a munkásság erején megtörik minden aknamunkája!” (Szabad Nép, 1945. április 29. 1. old.)

A nagysikerű budapesti május elsejei gyűlésen a résztvevők hasonló tartalmú határozatot fogadtak el. (Lásd Népszava, 1945. május 4. 3. old.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÉRTÉKELÉSE A MÁJUS ELSEJEI TŰNTETÉSEKRŐL

(1945. MÁJUS 4)

A legközelebbi pártnapon olyan értelemben kell a május 1-ét a párttagság elé vinni, hogy aláhúzni a párt erejét, amely május 1-én megmutatkozott, de hangsúlyozni a Szociáldemokrata Párttal való összefogás további szükségességét és eredményeit.

A KV utasítja a szervezési osztályt, hogy rögzítsék le szervezetileg a május elsejei tüntetés eredményeit. Húzzák alá a DISZ és az MNDSZ eredményeit és a tapasztalat alapján még egyszer vessék emlékezetükbe, hogy milyen fontos az ifjúsági és nőmozgalom, és ne történjen meg még egyszer, hogy megpróbálják demoralizálni működésüket.¹

A KV felveti a budapesti községi választások rövid időn belül való megejtésének gondolatát és a szükséges tárgyalások vezetésével megbízza a titkárságot.

A KV elhatározza országos rendezőgárda szervezését.²

¹ A május elsejei felvonulás előkészítése során több pártszervezetben előfordult, hogy az ifjakat, illetve a nőket elvonták a MADISZ, illetve az MNDSZ szervezeteitől.

² A rendezőgárda felállítására csak 1946 januárjában került sor. A rendezőgárda feladatait a Politikai Bizottság 1946. január 10-i határozata a következőkben határozta meg: 1. Örködni a párt biztonsága felett. A rendezőgárda rendszeres szolgálatot ad, hogy a kommunista szervezeteket mindenfajta támadással szemben megvédje. 2. A párt külső megnyilvánulásain, felvonuláson, gyűlésen, ünnepélyen a rendet biztosítja. (PI Archívum. 2/5-10.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA A POLITIKAI HELYZETRŐL ÉS A PÁRT FELADATAIRÓL

(1945. MÁJUS 20—21)

I

A Magyar Kommunista Párt országos értekezletének első szava azoknak a vértanúknak szól, akik huszonöt éven át életüket adták a dolgozók ügyéért, s a legszörnyűbb üldöztetések közepette is magasan lobogtatták a magyar népszabadság zászlaját.

Az első országos pártértekezlet háláját fejezi ki és forró üdvözlét küldi a hazánkat felszabadító Szovjetuniónak, a dicsőséges Vörös Hadseregnek és nagy vezérének, Sztálin elvtársnak. Üdvözlí Anglia, Amerika népét s a többi szabadságszerető nemzeteket, melyek küzdelme meggyorsította a fasiszta barbárság széttűzését. Üdvözlí a hazánkkal szomszédos, megújhodott hősi Jugoszlávia, valamint Románia, Csehszlovákia, a szabadságát visszanyert Ausztria népét. Üdvözlí a kommunista testvérpártokat, melyekkel válllverve harcol a reakció ellen, az emberi haladásért.

Az országos pártértekezlet helyesli és teljes egészében jóváhagyja a Magyar Kommunista Párt központi vezetőségének politikáját: a magyarság demokratikus, hazafias erőinek összefogását, mint a nemzet felemelkedésének legfőbb zálogát. Elsősorban ennek az összefogásnak köszönhető, hogy népünk a német megszállás és a háború szörnyű pusztításai dacára gyorsan megkezdhetette az új, demokratikus Magyarország alapjainak lerakását, létrehozta az ideiglenes nemzetgyűlést, az ideiglenes nemzeti kormányt, megkötötte a fegyverszünetet és útját egyengette annak, hogy nemzetünk visszatérhet a haladó népek családjába.

A nemzeti összefogásnak köszönhető, hogy végre megoldottuk a magyarság évszázadok óta vajdúdó kérdését: a földművesnép földhöz juttatását. A Magyar Kommunista Párt joggal büszke arra, hogy a korszakalkotó munkában az élen járt. A fiatal magyar demokrácia erejének és életképességének fényes bizonyítéka az a fegyelmezetség és határozottság, mellyel földhöz juttatta a falu hárommillió koldusát, s egyben kihúzta a talajt a feudális reakciós nagybirtokosok alól.

Az utolsó hónapok eseményei különös nyomatékkal bizonyították, hogy erős, élenjáró kommunista párt az első és legfontosabb feltétele a sikeres nemzeti

összefogásnak. Ezért súlyos hiba volt két év előtt a párt feloszlata, illetve Békepárttá való alakítása.¹

Az országos pártértekezlet utasítja tehát a pártvezetőséget, hogy politikájának tengelyévé a jövőben is a demokratikus erők szoros együttműködését tegye. Mélyítse el és szilárdítsa meg a munkás-egységfrontot, a Szociáldemokrata Párttal való szoros együttműködést a két munkáspárt április 27-i nyílt levelének² szellemében, és utasítson el minden kísérletet, mely ennek az egységnek megbontására irányul. Működjön szorosan együtt a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front többi pártjaival is, a Független Kisgazdapárttal és a Nemzeti Parasztpárttal.

A népi erők sikerei gyökeresen megváltoztatták hazánk viszonyát a szomszéd demokratikus népekhez, és megvetették alapját az őszinte, egészséges jó viszonynak. Az országos pártértekezlet melegen üdvözli Groza román miniszterelnöknek az erdélyi magyarság kérdésében elhangzott baráti szavait, a román–magyar együttműködés zászlóbontását. Örömmel látja, hogy a Titó marsall vezetése alatt álló Jugoszlávia is hasonló érzelmeket táplál a magyar nép iránt. Hiszi, hogy a csehszlovák köztársaság is hasonló szellemben fogja kezelni az ott élő magyarokat, és ezzel is elősegíti a szükséges jó viszony kialakulását. A Magyar Kommunista Párt a maga részéről mindent meg fog tenni, hogy a szomszéd országokkal a kölcsönös megbecsülésen alapuló szívélyes jó viszony minél gyorsabban kiépüljön és elmélyüljön. A magyar nemzet becsületügyének tekinti, hogy a fegyverszüneti szerződésben vállalt jóvátételt pontosan teljesítse, s ezzel is elősegítse a szoros baráti viszony kialakulását, új, nagy szomszédunk, a Szovjetunió és Magyarország között.

II

A fasiszta barbárság megsemmisítésével és a béke helyreállításával az újjáépítés feladata lép előtérbe.

Az újjáépítés a fiatal magyar demokrácia tűzpróbája, erre kell összpontosítani a nemzet minden erejét. Az országos pártértekezlet helyesli azt a gazdasági programot, amely elsősorban a vasútközlekedés és a posta rendbehozására fekteti a fősúlyt, az építőipart és a mezőgazdasági gépipart helyezi előtérbe. Az eddigi jelentéktelen pénzügyi támogatás helyett az ipar megindítására a legközelebbi három hónapban legalább kétmilliárd pengő állami kölcsön folyósítását tartja

¹ A párt nevének megváltoztatása 1943 nyarán kétségtől átmeneti zavart okozott a párttag-ság körében, és a rendőrséget sem tudta hosszabb időre megtéveszteni. Rákosi és csoportja azonban – amely bizalmatlanságot táplált az illegálisban itthon dolgozó kommunisták jelentős része iránt – kezdettől eltúlozta a névváltoztatás eredményeként mutakozó egyes negatív jelenségeket. Az illegális Központi Bizottság 1943 júniusi határozatát lényegében súlyos hibaként értékelte, amely nem csupán a párt nevének megváltoztatását, hanem a Kommunista Párt tényleges feloszlását eredményezte. A névváltoztatásra és a Békepárt tevékenységének értékelésére vonatkozóan lásd az 1. sz. dokumentum 1. sz. jegyzetét.

² Lásd e kötet 19. sz. dokumentumát.

szükségesnek, hogy az üzemek és vállalatok kifizethessék a munkabért, teljes erővel megindíthassák a termelést. Gondoskodni kell arról, hogy ez az összeg ne legyen „nemzeti ajándék”, hanem ellenértékét az állam később áruban, vagy egyébként, valorizálva visszakapja.

Az országos pártértekezlet követeli, hogy haladéktalanul kobozzák el és vegyék állami tulajdonba a nyilasok, fasiszták vagyonát és üzekeit, és fordítsák az újjáépítés meggyorsítására. Követelik, hogy kíméletlenül üldözzék mindazokat, akik tudatosan hátráltatják vagy szabotálják a felépítés munkáját, akik arra spekulálnak, hogy a gazdasági zűrzavar aláássa a fiatal magyar demokrácia alapjait, de ugyanakkor az újjáépítés érdekében szükségesnek tartja azoknak a gazdasági köröknek és vállalkozóknak a támogatását, akik őszintén részt akarnak venni az ország talpraállításában. Ez a politika elősegíti a felépítést, megrovidíti a dolgozó nép számára a nélkülözések idejét.

Gondoskodni kell arról, hogy az ipari munkásság, elsősorban a vasút számára dolgozók, az építőmunkások, a mezőgazdasági gépipar munkássága a legszükségesebb élelmi- és ruházati cikkeket állami áron megkapja. Kíméletlenül gátat kell vetni az árakat felhajtó spekulációnak, mely lehetetlenné teszi a bérek és árak közötti tűrhető arány kialakulását. Ki kell zárni a közellátás minden ágából azokat, akik hasznos munkát nem végeznek, internálni kell és közmunkára fogni a spekulánsokat, az árdrágítókat, a felépítés minden hátráltatóját.

Az országos pártértekezlet teljes erővel támogatja a bányák államosításának követelését, melyet a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjai magukévá tettek és a bányamunkások országos kongresszusa elfogadott.

Az újjáépítési program megvalósításának egyik legfontosabb előfeltétele, hogy végre teljes erővel meginduljon a fasiszta és nyilas maradványok és a reakció elleni harc. Tűrhetetlen, hogy lanyha igazoltatások folytán egyre-másra visszajöjjenek állásaikba a régi rendszer székértelői, akiknek működése segítette elő a hazánkra szakadt szerencsétlenséget. Tűrhetetlen, hogy a népbíróságok csak a kis nyilas bűnözőket sújtják, az igazi felelősök pedig jelentéktelen büntetésekkel ússzák meg, vagy bíróság elé állításuk érthetetlen módon késik.

A magyar nép akkor fogja vállalni az újjáépítéssel járó áldozatokat, ha látja, hogy az ország demokratizálása teljes erővel halad előre.

III

Az ország újjáépítése az egész nemzet közös erőfeszítését követeli meg. A Kommunista Párt ezúttal is elsősorban vállalja a munkát és az áldozatokat. E célból meg kell erősíteni pártunkat, számba kell venni erőnket, ki kell küszöbölni hibáinkat, melyek gátolnak bennünket az előttünk álló nagy feladatok megoldásában.

A felszabadulást megelőző 25 esztendőös reakciós elnyomás következtében a magyar kommunisták zömének nem volt módjában elsajátítani Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanításait. A párt gyorsan magához vonzotta a magyar dolgozók legjobbjait, de ezek kommunista szellemben való átnevelése, fegyelmezése és összefogása még a jövő feladata. A párttagság érzelmileg még nincs egybeforrva, s sok szervezetben még nincs is meg a kellő kommunista fegyelem. A párttagok eszmei színvonalát következetesen emelni kell, és meg kell szilárdítani a kommunista fegyelmet. A fegyelmet minden eszközzel fokozni kell. E feladat gyors megoldásának egyik feltétele, hogy a pártvezetőség összeköttetése a legkisebb falusi szervezettel is helyreálljon és működjön. Az országos pártértekezlet utasítja az új pártvezetőséget, hogy két hónapon belül építse ki a kapcsolatot a párt minden szervezetével. Az oktatást gyors ütemben fokozza, és ezért a debreceni országos pártiskola mellett létesítsen Budapesten és a Dunántúlon is egy-egy hasonló tanfolyamot. A pártsajtót és annak terjesztését javítsa meg. Sürgősen indítsa meg a párt tudományos folyóiratát és szervezeti közlönyét. Különös gondot fordítson a kommunista propagandára, mely elmarad a követelményektől.

Ezekre az intézkedésekre annál sürgősebb szükség van, mert párttagságunk jelentékeny része a fővárosban, de még inkább a vidéken nem érti meg és így nem tudja a gyakorlatba átvinni a demokratikus erők összefogásának politikáját. Ezt a politikát helyenként opportunista módon úgy értelmezik, hogy a Kommunista Párt az együttműködés kedvéért feladja saját irányvonalát, a többi pártok zászlájába kerül, és végeredményben elhanyagolja a reakció elleni harcot, a demokrácia védelmét.

A fő veszély azonban, amelyre az országos pártértekezlet a legnyomatékosabban felhívja a párttagság figyelmét, a baloldali szektaszellem. Pártunkban különösen vidéken, jelentékeny szerepet játszanak az 1919-es elvtársak, akiket a Tanácsköztársaság bukása után üldöztek, s most legtöbbször negyedszázados visszavonultság után, újra működésbe lépnek. Egy részük jó kommunista munkát végez, de többségük nem érti meg, sőt belsőleg elutasítja a párt vonalát, ennek eredményeképpen nem tud, gyakran nem is akar a többi demokratikus pártokkal együttműködni. Meggyőzés és politikai érvelés helyett nyomással, fenyegetéssel, diktálással akarja a többi pártot annak elfogadására bírni, amit a párt vonalának tart. Ennek következtében helyenként a viszony a többi párttal, a velük való együttműködés megromlik, pártszervezeteik elszigetelődnek a reakció nagy öröme, a demokrácia erői megoszlanak, vagy gyakran egymás ellen küzdenek.

Hasonló „baloldali” diktatorikus vonalra csúsznak azok a kommunisták, akik a felszabadulás első heteiben, amikor a háború még a közelben folyt, amikor a többi pártok még nem voltak megszervezve, vagy gyengék voltak, hozzászótkak ahhoz, hogy a legkülönbözőbb felmerülő kérdéseket egyedül, más szervezetekkel való megtanácskozás nélkül intézzék el.

Azokban a hetekben a parancsszerű intézkedések módszere érthető volt, ma azonban, amikor a többi pártok is megszerveződtek, amikor újra kiépült a közgazgatás, rendkívül káros.

Nem kevésbé káros az, hogy egyes kommunisták, akik közfunkciót töltenek be, pl. a rendőrségen szolgálnak, túlkapásokat követnek el. A kommunista rendőrtisztviselő vagy közalkalmazott, fegyelmével, munkateljesítményével és a szakismeretek gyors elsajátításával tűnjön ki. Szilárdítsa meg a fiatal demokrácia rendjét és tekintélyét. Bizonyítsa be, hogy ez a rend a régivel szemben gyorsan, a széles tömegek szükségleteinek szem előtt tartásával, megértően, túltengő és költséges bürokrácia nélkül, a népért dolgozik. Az a kommunista, aki ehelyett hatalmaskodik, fegyelmezetlen, állásával visszaél vagy korrupt, nemcsak pártjának, de az egész demokráciának árt, s módot ad a reakciónak arra, hogy támadásba menjen át. A gyors felépítés egyik legfontosabb feltétele az erős, demokratikus rend és államapparátus. Annak a „baloldali” szektaszellemű kommunistának, aki ezt meg nem érti és makacsul folytatja káros munkáját, nem lehet helye a Magyar Kommunista Párt soraiban.

A „baloldali” szektaszellem pártunk további fejlődésének és megerősítésének legfőbb akadálya. Azzal fenyeget, hogy pártunk megszerzett népszerűségéből veszít és a reakció megerősödik. Ez a káros módszer a párt belső életében is mind súlyosabban érezteti hatását. Számos esetben előfordul, hogy az ilyen helyi diktátorok a párton belül is meggyőzés helyett parancsolgatnak, régi érdemeikre, vagy szerzett jogaikra hivatkozva meggátolják, hogy náluknál jobb, fiatalabb, új erők kerüljenek a vezetésbe. Pártunkban ezzel a szellemmel teljesen le kell számolni.

A párt helyes irányvonalának meg nem értése, „baloldali” elferdítése kihat a szakszervezetekben és az üzemi bizottságokban dolgozó kommunisták munkájára is, és azzal a veszéllyel fenyeget, hogy miatta szenvedni fog az újjáépítés üteme. Minthogy igen sok helyen az üzem helyreállítása, vagy megindítása a munkásság hősiessé erőfeszítésének volt köszönhető, és a tulajdonos vagy az igazgatóság közreműködése nélkül történt, gyakran előfordul, hogy a munkások nem akarják visszaadni az üzemeket, illetve azok államosítását követelik. E követelések hatása alatt a kommunisták nemegyszer olyan intézkedéseket tesznek, melyek messze túlhaladják az üzemi bizottságok hatáskörét, és ezzel olyan konfliktusokat idéznek fel, melyek végeredményben gátolják vagy lassítják a felépítés menetét. Másutt viszont még azokat a lehetőségeket sem használják ki, melyeket az üzemi bizottságokról szóló kormányrendelet nyújt, és nem védik eléggé a munkások jogos érdekeit. A kommunisták hassanak oda, hogy a munkások helyesen alkalmazzák az üzemi bizottságokról szóló kormányrendeletet, és éljenek a számukra biztosított jogokkal.

A magyar értelmiség jelentékeny része még mindig idegenkedve vagy zavartan áll a fiatal demokráciával szemben, és távolról sem kapcsolódott be úgy az

újjáépítésbe, ahogy ezt saját érdeke és a nemzet jövője megköveteli. A Magyar Kommunista Párt ragadjon meg minden eszközt arra, hogy e rendkívül értékes rétegnek megkönnyítse a demokrácia felé vezető utat. Mutassa meg, hogy a demokratikus, népi Magyarországon foglalhatja csak el az értelmiség azt a helyet, mely műveltségénél és szaktudásánál fogva megilleti. Támogassa szellemileg és anyagilag, és járjon kezére abban, hogy tudását minél gyorsabban az újjáépítés szolgálatába állíthassa. Különös súlyt kell fektetni arra, hogy az üzemekben a mérnökök, a technikai intelligencia és a munkásság között olyan viszony keletkezzék, mely az újjáépítést elősegíti.

A fasiszta és nyilas mótely az ifjúság és a nők közé hatolt be a legmélyebben. Az ifjúság és a nők demokratikus szellemmel való átitatása olyan feladat, melyet csak akkor tudunk gyorsan és tartósan megoldani, ha a Nemzeti Függetlenségi Front pártjai közösen vállalják. Az országos pártértekezlet helyesli, hogy a Magyar Kommunista Párt nem alkotott külön kommunista ifjúsági és női szervezetet, hanem a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget és a Magyar Nők Demokratikus Szövetségét támogatja. A pártvezetőség ezért hasson oda, hogy a kommunisták teljes erővel segítsék úgy az ifjúság, mint a nők egységes, demokratikus szervezetét. Mindent meg kell tenni, hogy azokat a demokratikus pártokat, melyek még nem ismerték fel e téren az együttműködés szükségességét, jobb belátásra bírják.

IV

A fiatal magyar demokrácia minden híve legyen tudatában annak, hogy az ország politikai súlya és nemzetközi tekintélye egyenes arányban áll azzal, hogy milyen alapos munkát végzünk itthon a fasiszmus és a reakció gyökereinek kiirtásában, a magyar demokrácia kiépítésében és megszilárdításában.

Az országos pártértekezlet felhívja a kommunisták figyelmét arra, hogy a Magyar Kommunista Párt és rajta túlmenően az egész munkásosztály szerepe az ország vezetésében arányos lesz azzal a teljesítménnyel, melyet az újjáépítésben véghezvitt. Minél szorgalmasabban, önfeláldozóbban, szakavatottabban dolgozunk az újjáépítésen, annál rövidebb a nélkülözések ideje, annál gyorsabb a nemzet felemelkedése.

A Magyar Kommunista Párt, mint a múltban, úgy a jövőben is az élen fog járni, és nem kíméli erejét ott, ahol kitartó, példaadó munkára, áldozatra van szükség. Felszólítja minden tagját és szervezetét, hogy vegye ki részét erőinek teljes megfeszítésével a felépítés nagy művében.

Megjelent: *Harc az újjáépítésért.*

A Magyar Kommunista Párt 1945. május 20-án és 21-én tartott országos értekezletének jegyzőkönyve.

A Magyar Kommunista Párt kiadása. é. n. 82-89. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA A KOMMUNISTÁK FELADATAIRÓL A SZAKSZERVEZETEK BEN

(1945. MÁJUS 20—21)

A Magyar Kommunista Párt országos pártértekezlete meleg üdvözlét küldi a szabad szakszervezeteknek és a bennük tömörült 400 000 szervezett munkásnak és dolgozónak. Üdvözlí a szakszervezetekben tevékenykedő kommunistákat, akik hatalmas munkát végeztek a szakszervezetek gyors talpraállításában és a szakszervezeti mozgalom nagyarányú kifejlesztésében. A kommunistáknak hervadhatatlan érdemeik vannak abban, hogy néhány hónap leforgása alatt sikerült megalakítani és kiépíteni azoknak a munkás- és alkalmazott rétegeknek a szakszervezeteit, melyek, mint a földmunkások, a vasutasok, a köztisztviselők, az értelmiségi rétegek azelőtt nem, vagy alig voltak szervezve, mert szervezkedésüket megakadályozta a reakció, vagy megszervezésükről lemondottak a magyar szakszervezeti mozgalom vezetői.

Az országos pártértekezlet a magyar szakszervezeti mozgalom döntő vívmányának tekinti a munkásegység megvalósítását a szakszervezetekben, amely elsősorban a kommunisták és szociáldemokraták szoros együttműködésében fejeződik ki. Felszólítja a szakszervezetekben dolgozó kommunistákat, hogy a munkáosztály e nagy vívmányát őrizték mint szemük fényét és a leghatározottabban verjenek vissza minden egységbontó kísérletet. A szakszervezetek egységének megőrzése és megszilárdítása érdekében az országos pártértekezlet nyomatékosan kijelenti, hogy a kommunisták a szakszervezetekben nem alakítanak frakciókat, és elítélnek minden frakciómunkát, bármely oldalról jöjjön is, mint a munkásegység ellen irányuló támadást.

Az országos pártértekezlet megállapítja, hogy a szabad szakszervezetekkel együtt az üzemi bizottságok, melyeknek létrehozásában a kommunisták az élen jártak, hatalmas nemzetmentő munkát végeztek, amikor mozgósították a gyárak, az üzemek munkásait a romok eltakarítására, a termelés megindítására. Üzemi bizottságok vezetésével a munkások éhezve, fázva, bér nélkül, a legtöbbször az igazgatóság távollétében vagy közömbös félreállása mellett hozták rendbe az üzemeket és indították meg a termelő munkát. Az üzemi bizottságok nemcsak a munkásság gazdasági érdekeit képviselő szervek, hanem biztosítják részvételét az üzem és rajta keresztül a gazdasági ellenőrzésben, és így a munkásság részére

felbecsülhetetlen értékű pozíciót jelentenek. Erős, öntudatos, fegyelmezett szakszervezeti mozgalom nélkül az üzemi bizottságok nem oldhatják meg feladataikat.

A demokratikus Magyarországon a szabad szakszervezetek új, a réginél hasonlíthatatlanul jelentősebb szerephez jutottak. A munkásság érdekeinek védelme mellett biztosították az össz munkásság képviselését a különféle állami, gazdasági szervezetekben, a községi és városi önkormányzatokban, az ideiglenes nemzetgyűlésben, a demokratikus Magyarország minden fórumán. A szakszervezetek útján megvalósult munkásegység nagymértékben járult hozzá a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front megszilárdításához. Ily módon a szakszervezetek már nem csupán a munkásság gazdasági harci szervezetei, hanem országépítő erővé fejlődtek. Osztoznak a felelősségben az egész nemzetgazdaságért, az ország, a magyar demokrácia sorsáért és jövőjéért.

A szakszervezetekben működő kommunistáknak oda kell hatniuk, hogy a szakszervezetek a saját programjuknak tekintsék és erejük teljes megfeszítésével segítsenek megvalósítani az ország gazdasági újjáépítésének programját, mely a vasút és közlekedés, az építőipar és a mezőgazdasági gépipar helyreállítását és megindítását helyezi homlokterbe.

A szakszervezetekben dolgozó kommunisták kötelessége, a feladatok megoldása érdekében megszilárdítani a munkafegyelmet, az újjáépítésben közreműködő mérnökökkel, műszaki személyzettel való együttműködés szellemében nevelni a munkásokat. Fel kell lépniük az üzemi bizottságok oly irányú tevékenysége ellen, mely bénítja az üzem vezetését és az igazgatóság gazdasági vagy termelési kezdeményezését.

Ugyanakkor oda kell hatniuk, hogy az üzemi bizottságok éljenek a kormányrendelet által biztosított jogaikkal, erélyesen képviseljék a munkásság érdekeit, fedjék fel és hiúsítsák meg a szabotáló kísérleteket, és az üzemvezetésben érvényesítsék a vállalkozó szűk magánérdekeivel szemben a nemzetgazdaság általános érdekeit.

A szakszervezetekben dolgozó kommunistáknak olyan bérpolitikáért kell sikrásszállniuk, mely a gazdasági újjáépítés érdekében előnyben részesíti a vasútra dolgozó iparágak, bányák munkásait, az építőmunkásságot és a mezőgazdasági gépiparban foglalkoztatott munkásokat. Szembe kell szállniuk azzal, hogy egyes szakmák külön szakmai és testületi érdekeiket az egész munkásság, a magyar demokrácia és az újjáépítés általános érdekei fölé helyezték.

A kommunisták feladata a szakszervezetekben, hogy mindent elkövessenek az újjáépítéshez elengedhetetlen munkaerő-átcsoportosítás, nagyarányú szakmai átképzés és az ifjúság köréből gyors szakmunkás-utánpótlás megszervezése érdekében, oly módon, hogy az egyes foglalkoztatási ágakban felszabaduló munká-

sokat és az újonnan kiképzett fiatalokat az újjáépítéshez elsőrendűen fontos iparágakba lehessen irányítani mint betanított és szakképzett munkásokat.

Az országos pártértekezlet kijelenti, hogy a kommunisták a szakszervezetekben az újjáépítés érdekében a munkabeszüntetés fegyverének, a sztrájknak alkalmazása ellen foglalnak állást anélkül, hogy lemondanának a munkásság sztrájkjogáról. Követelik, hogy a munkaközvetítés joga kizárólag a szakszervezeteket illesse meg.

A szakszervezetekben dolgozó kommunistáknak gondoskodniuk kell arról, hogy a kollektív szerződések, a munkásságnak a legszükségesebb fogyasztási cikkekkel való természetbeni ellátása és az árfelhajtó spekuláció elleni kiméetlen harc útján biztosítsák az elviselhető arány kialakulását a bérek és az árak között.

A kommunisták kötelessége azon munkálkodni, hogy a szakszervezetek igazi szakszervezetek legyenek. Legyen a szakszervezetekben eleven belső élet, taggyűlések, szakmai és bizalmi értekezletek, nevelés, szemináriumok, kultúrmunka, sport. A kommunisták hassanak oda, hogy a tagjárulék ellenében a tagok anyagi előnyökhöz is jussanak, hogy a szakszervezetek újra vezessék be a különféle szolgáltatásokat és segélyezést.

A kommunistáknak el kell érniük, hogy a szakszervezetekben a belső demokrácia megvalósuljon, hogy a vezetőséget válasszák, és hogy a szakszervezeti munkából végleg eltűnjenek a parancsoló és diktatórikus módszerek. A szakszervezetekben a kommunistáknak a meggyőzés módszereit kell alkalmazniuk.

A kommunisták lépjenek fel a legkövetkezetesebben a szakszervezeti fegyelem, a szakszervezeti mozgalom országos központosítása mellett. Küzdjék le a helyenként jelentkező szakszervezeti különállásra irányuló törekvéseket, és biztosítsák az országos szakszervezeti vezetőségek és a Szakszervezeti Tanács vezetését és tekintélyét.

Az egész szakszervezeti mozgalom és az üzemi bizottságok általános erősítése mellett a kommunisták figyelmüket az újjáépítés szempontjából döntő jelentőségű szakmákra, a vasutasokra, a vasasokra, bányászokra, építőmunkásokra összpontosítsák.

Az országos pártértekezlet leszögezi, hogy a jelen körülmények között a szakszervezetek szakmák szerinti felépítését tartja helyesnek és szükségesnek, kivéve a vasutasokat, bányászokat, postásokat, városi és egyéb közalkalmazottakat, ahol a különböző szakmákhoz tartozó dolgozók nyugdíj, illetmény és egyéb tekintetében oly szorosan összetartoznak, hogy szétválasztásuk különböző szakszervezetekben úgy a saját érdekeikre, mint a közösségre káros volna.

A szakszervezetekben dolgozó kommunisták tartsák be a szakszervezeti fegyelmet, és ugyanakkor vegyenek aktív részt a pártéletben, mert a párttal való szoros kapcsolat feltétele a jó szakszervezeti munkának.

Az országos pártértekezlet hangsúlyozza, hogy erős szakszervezeti mozgalom

nélkül a magyar munkásosztály nem tudja betölteni hivatását az ország újjáépítésében, a magyar demokrácia vezetésében, a szakszervezeti munka tehát az egész pártmunka döntő fontosságú kérdése. A szakszervezetekben dolgozó kommunistáknak szoros egységben szociáldemokrata szaktársaikkal, el kell érniük azt, hogy a magyar dolgozók összessége tömörüljön a szakszervezetekben.

Az országos pártértekezlet felhívja a szakszervezetekben dolgozó kommunistákat, kövessenek el mindent arranézve, hogy a magyar szakszervezeti mozgalom minél előbb felvegye az újjászervezett Szakszervezeti Világszövetséggel és mindekenélőtt a Szovjetunió szakszervezeteivel a kapcsolatokat, hogy ezzel is útját egyenesse a nemzet visszatérésének a szabad népek családjába, s lehetővé tegye a romokban heverő ország újjáépítésének meggyorsítását.

Megjelent: *Harc az újjáépítésért.*

A Magyar Kommunista Párt 1945. május 20-án és 21-én tartott országos értekezletének jegyzőkönyve.

A Magyar Kommunista Párt kiadása. é. n. 145–148. old.

23

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉN ELFOGADOTT SZERVEZETI SZABÁLYZAT

(1945. MÁJUS 20—21)

1. A párt neve: Magyar Kommunista Párt. A Magyar Kommunista Párt a magyar munkásosztály pártja, képviseli az egész dolgozó nép, a nemzet érdekeit. Tömöríti magában a legöntudatosabb munkásokat, a parasztság és az értelmiség leghaladottabb, legharcosabb elemeit. Küzd a független, demokratikus, népi Magyarországért. Tevékenységében a marxizmus-leninizmus tanítása vezérli, mely lehetővé teszi számára, hogy helyesen oldja meg azokat a feladatokat, mely elé a társadalmi fejlődés állítja.

2. A párt tagja az, aki a párt célkitűzéseit magáévá teszi, politikai irányvonalát elfogadja, tevékeny részt vesz valamely szervezetének munkájában, aláveti magát a pártfegyelemnek, és rendszeresen fizeti a tagsági járulékot.

3. A párt legfelsőbb szerve az országos pártgyűlés, mely megválasztja a Központi Vezetőséget. A pártgyűlésre a küldötteket a pártszervezetek taglétszámuk arányában választják.

4. A Központi Vezetőség irányítja a párt egész működését két országos pártgyűlés közötti időszakban. A Központi Vezetőség az országos pártgyűlésnek felelős. Szükség esetén a Központi Vezetőség saját kezdeményezésére vagy a pártszervezetek egyharmadának indítványára országos pártértekezletet hív egybe a pártszervezetek vezetőségeinek küldötteiből.

5. A párt munkáját két-három vármegye területén a területi pártbizottság fogja össze és irányítja. A területi pártbizottság öt tagból áll és a területi pártértekezlet választja. Ha a területi pártértekezlet összehívása akadályokba ütközik, úgy a területi pártbizottságot ideiglenesen a Központi Vezetőség nevezi ki.

6. Minden vármegyében a pártszervezetek munkájának összefogását és a pártmunka irányítását öttagú megyei pártbizottság végzi. A megyei pártbizottságot a megyei pártértekezlet választja. Amennyiben a megyei pártértekezlet egybehívása akadályokba ütközik, úgy a megyei pártbizottságot ideiglenesen a Központi Vezetőség nevezi ki.

7. Minden járás területén háromtagú járási titkárság irányítja a pártszervezetek munkáját. A járási titkárságot a járási pártértekezlet választja. Amennyiben járási pártértekezlet egybehívása akadályokba ütközik, úgy a járási titkárságot ideiglenesen a területi pártbizottság nevezi ki és a Központi Vezetőség erősíti meg.

8. A párt alapszervezeteken épül. Alapszervezet az a szerv, mely tovább nem tagolódik. Alapszervezet lehet: üzemi, körzeti, kerületi és helyi szervezet. Alapszervezet létesítéséhez legalább három tag szükséges.

9. A városokban és községekben a pártnak helyi szervezetei vannak. Minden városban és községben a Magyar Kommunista Pártnak csak egy helyi szervezete lehet. Minden tíz tagnál nagyobb helyi szervezet élén a taggyűlés által választott háromtól tizenegy tagú helyi vezetőség áll. A helyi vezetőség a saját kebeléből titkárt választ, aki irányítja a helyi vezetőség munkáját és neki felelős. A vezetőség minden tagja, az egész vezetőség együttes felelőssége mellett, irányítja a pártmunka egy vagy több ágát, úgymint: szervezés, propaganda, káderügyek, községi politika, szakszervezeti munka, tömegszervezetekben végzendő munka, pártgazdaság stb. Olyan pártszervezetekben, melyeknek taglétszáma a tizet meg nem haladja, vezetőség helyett az ügyeket a taggyűlés által választott titkár intézi.

10. A helyi vezetőségeket a legközelebbi felsőbb pártszerv és végső fokon a Központi Vezetőség erősíti meg. A Központi Vezetőségnek joga van indokolt esetekben egyes helyi vezetőségnek vagy azok egyes tagjainak megválasztását semmisnek nyilvánítani. Rendkívüli körülmények között a Központi Vezetőség ideiglenesen kinevezhet helyi vezetőségeket vagy egyes vezetőségi tagokat.

11. Nagyobb városokban a helyi szervezet kerületi szervezetekre tagolódik,

melyek kerületi vezetőségeket választanak. Ezek alá vannak rendelve a városi pártvezetőségeknek. Szükség esetén a kerületi szervezetek körzeti szervezetekre tagolódnak.

12. Nagyobb üzemekben üzemi pártszervezetet kell alakítani. Az üzemi pártszervezet élén az üzemi pártszervezet vezetősége áll. Olyan üzemi pártszervezetekben, melyeknek taglétszáma a tízet meg nem haladja, vezetőség helyett az ügyeket a taggyűlés által választott titkár intézi. Az üzemi pártszervezet a körzeti, kerületi, illetve helyi pártszervezetnek része, és alá van rendelve a megfelelő körzeti, kerületi, illetve helyi pártszervezet vezetőségének.

13. Új párttagok felvételéről a helyi, kerületi, körzeti vagy üzemi vezetőség határoz, és határozatát megerősítés végett a taggyűlés elé terjeszti. Olyan pártszervezeteknél, melyek élén vezetőség helyett titkár áll, tagfelvételtől a taggyűlés határoz. Új tag felvételéhez két párttag írásos ajánlása szükséges.

14. A párt demokratikus felépítésének megfelelően, a pártszervezetek és vezetőségek megvitatják a párt politikáját és feladatait. Véleményeltérés esetén a kisebbség köteles alávetni magát a többség határozatának. A szavazás a párt minden szervezetében és szervében egyszerű szótöbbséggel történik.

15. A párt minden egyes tagjára és szervezetére kötelező a szigorú pártfegyelem. A fegyelmet vagy a párt erkölcsi felfogását megsértő, avagy a párt politikai irányvonalával szembehelyezkedő tagok ellen a pártszervezetek és a helyi vezetőségek eljárást indítanak és szükség esetén rendszabályokat foganatosítanak. A kiszabott pártbüntetés, az eset súlyosságának megfelelően: dorgálás, megrovás, szigorú megrovás, a pártból való kizárás. A kiszabott büntetés ellen a felsőbb pártszervekhez egészen az országos pártgyűlésig lehet fellebbezni, de amíg az ítéletet meg nem változtatja, ez érvényben marad. A Központi Vezetőség a párt érdekeit vagy fegyelmet sértő bármely párttag ellen indíthat eljárást és foganatosíthat rendszabályokat. A Központi Vezetőség feloszlatóhat olyan pártszervezeteket vagy helyi vezetőségeket, melyek a párt célkitűzéseivel, irányvonalával vagy szervezeti szabályzatával ellentétes működést fejtenek ki. A pártszervezetek, a vezetőségek és a Központi Vezetőség kötelessége őrködni azon, hogy olyan elemek, akik a múltban a dolgozó nép érdekeit és erkölcsi felfogását sértő magatartást tanúsítottak, ne furakodhassanak be a pártba. A pártban nincs helye semmiféle külön csoportosulásnak vagy frakciónak, mert ez aláássa a párt egységét és harcképességét.

16. Az önkormányzati testületekben, a parlamentben és más állami szervben működő párttagok alá vannak rendelve a megfelelő helyi vezetőségnek, illetve a Központi Vezetőségnek, s ezek utasításait kötelesek végrehajtani. A helyi vezetőségnek, illetve a Központi Vezetőségnek jogában áll a párt olyan tagjait, akik a párt politikájával szembehelyezkednek és utasításait nem hajtják végre, a fent-

nevezett testületekből visszahívni. Hasonlóképpen alá vannak rendelve a helyi vezetőségnek, illetve a Központi Vezetőségnek a pártlapok és egyéb pártkiadványok szerkesztői is.

17. A Magyar Kommunista Párt szervezeti szabályzata törvény minden párttag és minden pártszervezet számára.

Megjelent: Harc az újjáépítésért.

A Magyar Kommunista Párt 1945. május 20-án és 21-én tartott

országos értekezletének jegyzőkönyve

A Magyar Kommunista Párt kiadása. é. n. 149-152. old.

24

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KIBŐVÍTETT PÁRTVEZETŐSÉGI ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA

(1944. MÁJUS 10—17—24)

A Szociáldemokrata Párt mint a magyarországi ipari, mezőgazdasági és szellemi dolgozók harcos pártja a demokrácia legszélesebb alapjain nyugvó államon belül küzd örök céljaiért, a dolgozók társadalmának felépítéséért, a szocializmusért.

Politikai magatartásának határvonalat szabnak azok a körülmények, melyek között huszonöt év véres ellenforradalma, háborús katasztrófája, nyilasok és náci-bérencek okozta pusztítások, az ország kifosztása után a demokratikus újjáépítés útjára léptünk, és amelyek a gazdasági felépítés minden egyes rendszabálya elé szinte áthághatatlanak tetsző akadályokat gördítenek.

Abban a felismerésben, hogy a demokratikus Magyarországért folytatott harcban a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban tömörülő pártok szolidárisan küzdöttek egymás oldalán, valljuk, hogy e harc folytatásának szerepe az előttünk álló újjáépítési időszakban is rájuk hárul, és a Szociáldemokrata Párt hűséggel állja szövetségét a Front többi pártjával, a magyar dolgozók bizalmának letéteményeseivel.

Azonban tudatában vagyunk annak, hogy a demokrácia felépítése, annak minden terhével és áldozataival elsősorban a munkásosztályra hárul. A gigantikus feladattal a munkásosztály csak a legteljesebb harci egységben, összes erejének a

döntő feladatára összpontosításával birkózhatik meg. Ezért és annak felismerésében, hogy a Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt egy és ugyanazon végcél érdekében vezetni harcát, üdvözljük a május elsején és a győzelmi ünnepeken a magyar munkások százezres tömegeinek egységes megnyilatkozásában szentesített munkásegységet, a két proletárpárt és a Szakszervezeti Tanács szövetségét, és megfogadjuk, hogy a munkásszövetség bizalomteljes fenntartásának és kimélyítésének érdekében a párt minden erejét és minden ipari, mezőgazdasági és szellemi dolgozókra gyakorolt befolyását latbavetjük. Meggyőződésünk, hogy kezdeti nehézségek okozta esetleges súrlódások a két testvérpárt viszonyát nem befolyásolhatják, és bizalommal tekintünk a Magyar Kommunista Párt felé. Tudjuk, hogy Rákosi Mátyás és Szakasits Árpád elvtársaink nyílt levelében¹ lefektetett irányelvek a két párt tömegei meggyőződésének adtak hangot, amikor kinyilatkoztatták, hogy: Aki most a régmúlt harcaira hivatkozva ellenzi a két munkáspárt szoros együttműködését, lényegében a reakció kezére játszik. És ugyanolyan kárt okoz az is, aki a kommunista, szociáldemokrata összefogásban csak valami fondorlatot, manővert lát, amit a két munkáspárt ideiglenesen rövid távra folytat, hogy utána hamarosan szétválva, ki-ki külön útjára térjen.

A Szociáldemokrata Párt az ipari, mezőgazdasági és szellemi dolgozók pártja. A földosztás forradalmi ténye a föld nincstelenjeinek tömegét juttatta ősi jussához, ez alkot belőlük új kisbirtokos réteget. Szervezésük, vezetésük, politikailag és gazdaságilag a Szociáldemokrata Párt elsődleges feladata, hogy fejlődésük irányvonala ne térhessen el az ipari munkásság céljaitól. Ősi termelőerejüknek termelőszövetkezetekben való összefogása és fokozódása az út, amelyen őket vezetnünk kell. Az ipari munkásság is új szerveket alakít ki önmagából, üzemi alkotmány, üzemi bizottságok formájában. Ezek alkotják a proletárpárt politikájának alappilléreit, ezeket építjük ki a jelenben, és ezekkel szabunk irányt a jövőnek.

Mi követeltük először – és örömmel látjuk, hogy e tekintetben is teljes az összhang a két munkáspárt között – a bányák államosítását.²

A Szociáldemokrata Párt a legmélyebb meggyőződéssel vallja, hogy most a dolgozó tömegek minden erejét a magyar ipar és mezőgazdaság felépítésére és újjáteremtésére kell fordítani. A párt is szervezett erejének teljességét ajánlja fel erre az ország- és jövőépítő munkára.

Az ipari munkásosztály proletár öntudattal, szocialista áldozatkészséggel vál-

¹ Lásd e kötet 19. sz. dokumentumát.

² A Szociáldemokrata Párt 1903-as programja tartalmazta a bányák köztulajdonba vételének követelését. (Az 1903-as pártprogramot lásd A magyar munkásmozgalom történetének válogatott dokumentumai. 3. köt. Szikra 1955. 138–141. old.) Az MKP programjavaslata alapján a MNFF is felvette e követelését programjába. 1945. május 12–13-án megtartott bányászkongresszuson pedig mindkét munkáspárt képviselői állást foglaltak a bányák államosítása mellett.

lalja az újjáépítés roppant terheit, de nem csupán újra, hanem valóban újat akar felépíteni. Tudja, hogy a dolgozó tömegek érdekei és az ország egyetemes érdekei között nincs és nem lehet ellentét. Minél hűségesebben képviseljük a munkásérdekeket, annál nagyobb szolgálatot teszünk országunknak.

Éljen a szabad, független, demokratikus, népi Magyarország!

Éljen a munkásság harci egysége!

Éljen a Szociáldemokrata Párt!

Megjelent: Népszava, 1945. május 27. 1. old.

25

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1945. JÚLIUS 1)

Csütörtökön este a Szociáldemokrata Párt Központi Vezetősége Szakasits Árpád elvtárs elnöklése mellett behatóan megvitatta az időszerű kérdéseket és ezek sorában különös figyelmet szentelt a reakció elleni küzdelemnek. Megállapította a pártvezetőség, hogy ebben a küzdelemben különös jelentőséget nyer a két nagy munkáspárt és a szakszervezetek tökéletes és szoros együttműködése. A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt egyértelműen arra törekszik, hogy ennek az együttműködésnek az útjából minden akadályt elhárítson, és egyre zavartalanabbá tegye a két párt viszonyát. Megállapította a pártvezetőség, hogy mindkét párt elszánta magát arra, hogy az együttműködés gondolatának a mozgalom minden területén a legerélyesebben érvényt szerez a vidéken éppúgy, mint a fővárosban és környékén, a politikai élet területén csakúgy, mint az üzemekben. Ez annál könnyebb feladat, mert úgy a két párt vezetősége, mint tömegei teljes mértékben átérzik a szoros együttthaladás szükségességét. A pártvezetőség foglalkozott a rendőrség kérdésével is. Teljes egyetértésben a Magyar Kommunista Párttal azt a véleményét fejezte ki, hogy az új, demokratikus rendőrséget óriási feladatai teljesítésében minden erővel támogatni kell, s egyszerűs mind a két munkáspárt feladata az is, hogy ezt a rendőrséget az oda nem való elemektől megtisztítsa.

A pártvezetőség végül foglalkozott Valentiny Ágoston elvtárs, igazságügy-mi-

niszternek az egyik legutóbbi minisztertanácson tett azon előterjesztésével,¹ amely ismét nyilvánvalóvá tette, hogy a pártvezetőség felfogása s Valentiny elvtárs jogi felfogása között, valamint az adott helyzet megítélése tekintetében olyan alapvető különbségek mutatkoznak, hogy Valentiny Ágoston elvtárs számára elkerülhetlenné vált a konzekvenciák levonása. A pártvezetőség mély sajnálattal állapította ezt meg, mert egyébként Valentiny elvtársat hűséges pártembernek, derék és feddhetetlen szociáldemokratának tartja, aki idáig példaadó módon teljesítette a mozgalom iránti kötelességét, és éppen ezért a Szociáldemokrata Párt és annak vezetősége bizton számít a munkásmozgalom más területén értékes munkájára.²

Megjelent: Népszava, 1945. július 8. 3. old.

26

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1945. JÚLIUS 7)

Az MKP Központi Vezetősége vasárnap, július 8-án³ teljes ülést tartott. Az ülésen részt vettek a Központi Vezetőség tagjain kívül a kommunista miniszterek, államtitkárok és a területi bizottságok titkárai. A napirend a következő volt: 1. A politikai helyzet. Előadó Rákosi Mátyás elvtárs. 2. Az újjáépítés. Előadó Gerő Ernő elvtárs. 3. A szakszervezeti kérdés. Előadó Kádár elvtárs⁴. 4. Terménybeszolgáltatás és természetbeni adó. Előadó Nagy Imre elvtárs.

A Központi Vezetőség megállapította, hogy a fejét mindenütt felütő reakció ellen – szoros szövetségben a Szociáldemokrata Párttal és a többi demokratikus pártokkal – fokozott harc szükséges, és hogy a párt szervezeteit mozgósítani kell erre a feladatra. A reakció elleni harc természetesen nem szabad hogy gyengítse

¹ Valentiny Ágoston az 1945. június 27-i minisztertanácson „A népbíróság hatáskörébe tartozó bűncselekmények nyomozásának hatályosabbá tétele és gyorsítása” című rendelettervezetet terjesztett elő, amelynek értelmében igazságügyi rendőrséget állítanak fel. A rendelet, amelyet a minisztertanács két szótöbbséggel elfogadott, gyakorlatilag kivette a rendőrség hatásköréből a fasiszták, a háborús bűnösök elleni eljárást. A Kommunista Párt tiltakozott a rendelet ellen: leszögezte, hogy az a rendőrség elleni reakciós hajszra része, s a rendelet ellen „a legélesebb harcot” jelentette be. (Lásd Szabad Nép, 1945. június 29.) A minisztertanács a rendeletet később visszavonta.

² Valentiny Ágoston a pártvezetőségi ülés után lemondott miniszteri megbízatásáról.

³ Sajtóhiba. Helyesen: 1945. július 7.

⁴ A harmadik napirendi pont előadója Kossa István volt. Kádár János a napirendhez zárszót mondott.

az újjáépítés munkáját. A Központi Vezetőség örömmel állapította meg, hogy az újjáépítés, elsősorban a közlekedés helyreállítása terén komoly eredményeket értünk el. Ugyanakkor azonban megállapította azt is, hogy a vasúti kocsi- és mozdonypark kijavításában a magánipar messze elmarad az újjáépítési terv teljesítésében az állami üzemek mögött, a mezőgazdasági gépipar és az építőipar pedig jelentősen elmarad a közlekedés helyreállítása mögött. A Központi Vezetőség sürgette, hogy a kormány dolgozzon ki fél évre szóló részletes és átfogó tervet az újjáépítés egyes ágai számára és pénzügyi tervet az infláció megállítása számára.

A Központi Vezetőség felhívta a szakszervezetekben dolgozó kommunisták figyelmét arra, hogy a szakszervezeteket és tagságukat még nem sikerült az új körülményeknek megfelelően átnevelni, hogy a szakszervezetekben sok helyen ma is az a politika érvényesül, mely a reakciós elnyomás éveiben helyes volt, de ma, amikor a munkásság is felelős az ország sorsáért, a szakszervezeteket szembeállítja a nemzet és az újjáépítés érdekeivel. A szakszervezetekben működő kommunisták feladata segíteni leküzdeni ezt a helytelen szakszervezeti politikát és a szakszervezeti mozgalmat az újjáépítés szolgálatába állítani.

A terménybeszolgáltatással és a természetbeni adóval kapcsolatban a Központi Vezetőség leszögezte, hogy Faragho Gábor közellátási és Vásári István pénzügyminiszter tervei¹ rést ütöttek volna a munkásság és parasztság szövetségén, de ezt a veszélyt a párt – a többi demokratikus párttal együtt – elhárította. A kormány rendelete a terménybeszolgáltatásról és a természetbeni adóról bizonyítja, hogy a magyar demokrácia szem előtt tartja a magyar földműves nép érdekeit, és megvédi az új birtokosokat.

Megjelent: Szabad Nép, 1945. július 10. 3. old.

A Központi Vezetőség 1945. július 7-i ülésén megbízta a Politikai Bizottságot, hogy dolgozzon ki határozatot a párt feladatairól és az újjáépítésről. A Politikai Bizottság a Központi Vezetőség ülése után bizottságot küldött ki a határozat végleges kidolgozására. A bizottság által véglegesített szöveget nem találtuk meg, nem is került a Politikai Bizottság elé jóváhagyásra. A határozati javaslat azonban rendelkezésünkre áll. A javaslat a Központi Vezetőség által elfogadott beszámoló fő irányvonalát tartalmazza. A javaslatot ezért az alábbiakban teljes terjedelmében közöljük:

„A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége helyesli, hogy a párt az eddigénél erőteljesebb harcot kezd a reakció ellen. Ennek a harcnak egyik fokozási módja abban álljon, hogy a Kisgazdapárt jobbszárnya ellen a párt lépjen fel nyíltabban, tekintettel arra, hogy a Kisgazdapárt vezetősége ezt eddig nem kellő mértékben tette meg. Ezt a fokozott harcot úgy kell vinni, hogy a többi demokratikus pártokban a baloldal erősödjön s semmi körülmények között ne vezessen a demokratikus erők összefogásának meglazulásához és így közvetve a reakció erősödéséhez.

¹ A két miniszter által készített tervek nem vették tekintetbe az újbirtokos és szegényparasztság gazdasági teljesítőképességét, az általuk tervezet beszolgáltatási, illetve adórendszer teljesíthetetlen feladat elé állította volna e rétegeket.

A Központi Vezetőség megelégedéssel látja, hogy a vasút felépítésében jelentős fejlődés tapasztalható. Ugyanakkor megállapítja, hogy a postánál az újjáépítés lényegesen lassabb és hasonló a helyzet az építkezés és a mezőgazdasági gépipar terén is. A Központi Vezetőség ezért utasítja a szervezeteket és a tagságot, hogy minden erővel hasson oda, hogy a vasút újjáépítésének fokozása mellett a posta, az építkezés és a mezőgazdasági gépipar termelése elérje a vasút fejlődésének ütemét. Ezért a párt mozgósítása mellett fokozottan vonja be az újjáépítésbe a Szociáldemokrata Pártot és a szakszervezetet. Gondoskodni kell róla, hogy a Független Kisgazdapárt és a Parasztpárt odahasson, hogy a földművesek a termést gyorsan beszolgáltassák. Erre a célra mozgósítani kell a földmunkás-szakszervezetet, a földhözjuttatottak szakszervezeteit és a párt többi falusi erőit.

A Központi Vezetőség felhívja a szervezetek figyelmét arra, hogy a vasutas-szakszervezetekben végzett fokozódó munka dacára még nem egy helyen nem fordítanak megfelelő gondot a vasutasok közötti munkára. Még inkább áll ez a postásszakszervezetre. Ezen a helyzeten gyorsan és gyökeresen változtatni kell. Fokozni kell a munkát a vas- és fém munkások szakszervezetében, és gondoskodni kell arról, hogy a szeptember 8-ára összehívott országos kongresszuson szilárd kommunista többség legyen. A földmunkás-szakszervezetben is erősíteni kell a munka ütemét, mert ezt a termésbeszolgáltatással és az őszi vetés biztosításával kapcsolatos feladatok parancsolóan megkövetelik.

A Központi Vezetőség megállapítja, hogy az országos pártértekezletnek a baloldali szektaszellem kiküszöbölésére irányuló határozatát csak kismértékben hajtották végre a szervezetek és tagok. Pártunk fejlődésének legnagyobb akadályává változatlanul az a körülmény, hogy elvtársaink nemcsak a falvak és kisvárosok egy részében, hanem gyakran nagyvárosokban is mint közhivatalnokok, rendőrök, de mint párttitkárok és egyszerű párttagok is diktatorikusan lépnek fel. A meggyőzés és egészséges vonzás helyett parancsolgatnak, fenyegetnek, és ezzel aláássák pártunk befolyását és fejlődését. A Központi Vezetőség ezért utasítja a szervezeteket, hogy minden erejükkel gyorsítsák meg az országos pártválasztmány idevágó határozatainak végrehajtását, és vaskézrel gondoskodjanak arról, hogy a szektaszellem ne gátolja tovább pártunk fejlődését.

A Központi Vezetőség helyesli a képes paraszt hetilap megindításának tervét. Helyesli, hogy pártunk előkészíti a bányák államosítását s más rendszabályokat, melyek a gazdasági élet nem kapitalista szektorának erősítését célozzák. Utasítja a Politikai Bizottságot, hogy az infláció feltartóztatására irányuló tervek kidolgozását gyorsítsa meg, és hozza létre a gazdasági kérdések összefogó és egységes vezetését biztosító, a párt központi gazdasági bizottságát.

A Központi Vezetőség helyesli, hogy a párt felvette az érintkezést a testvérpártokkal, és utasítja a Politikai Bizottságot, hogy az összeköttetést a környező országok testvérpártjaival rendszeresen építse ki."

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT AKCIÓPROGRAM

(1945. AUGUSZTUS 18—20)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT MUNKATERVE MAGYARORSZÁG GAZDASÁGI, POLITIKAI ÉS SZELLEMI ÚJJÁÉPÍTÉSÉRE

A Szociáldemokrata Párt szükségesnek tartja, hogy most, amikor Magyarország fölszabadulván a német iga és a magyar reakció terroruralma alól, megkezdje önálló és szabad, független és demokratikus életét, kinyilatkoztassa, hogy az átmenet nehéz idejében milyen célokat kíván követni, és milyen gazdasági, politikai és társadalmi feladatok megoldására vállalkozik a munkások, parasztok és a szabad értelmiségiek segítségével a nemzet és az egész magyar nép érdekében és hűséges szolgálatában mint a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front egyik felelős kormányzó pártja.

ELVI NYILATKOZAT

A Szociáldemokrata Párt 1945. évi augusztus 18—20-án megtartott országos pártgyűlése kijelenti, hogy az 1903-as évi pártgyűlésen megalkotott pártprogramot változatlanul most is magáénak vallja, elvi alapjaihoz ragaszkodik, és mint a magyar munkásmozgalom egyik legértékesebb történelmi okmányát, érintetlenül megtartja.

Az a több mint négy évtized, amely az 1903-as pártprogram megalkotásától eltelt, mégis szükségessé teszi, hogy a pártgyűlés a múltat áttekintse, a jelen feladatait felmérje és kijelölje az utat a jövő felé.

*

Az első világháborút megelőző tíz esztendő már a feszültségek ideje volt. A tőkés termelési rend belső ellentmondásai egyre sűrűbben és egyre szembe-
tűnőbben jelentkeztek. Az árutermelés gyorsabban növekedett, mint az elérhető
piacok felvevőképessége és még sokkal gyorsabban mint a fogyasztó tömegek
vásárlóképessége. A leszorított munkabérekben, a bér munkások, a munkájukból
élők elviselhetetlenül nyomasztó helyzetében és a korlátlan szabad verseny gaz-
dasági anarchiájában rejtett ennek oka. A következmények pedig egyfelől az

osztályharcok kiélesedésében, másfelől az új piacokért való kíméletlen versengésben jelentkeztek.

A piacokért való versengés mindenütt erős, imperialista jellegű katonai hatalmat teremtett, a fegyverkezés üteme pedig eddig soha nem tapasztalt mértékben meggyorsult. A szabad szakszervezetekben tömörült bér munkások szervezkedésének, nehéz küzdelmeinek és az Európán végigviharzó bérharcok eredményeit ennek a fegyverkezésnek óriási költségei felemésztették, hiszen minden kapitalista országban ezeket a terheket végzettszerűen a munkálkodó népre hárították.

Magyarországon sem történt ez másként. Sőt! Itt a helyzetet a nép számára még inkább elviselhetetlenné tette az a körülmény, hogy az ország népe idegen hatalom hadseregének adózott, idegen ország tőkéseinek szolgáltatta az extra-profitot, és így kettős terhet viselt. Tulajdon urait táplálta vérével és verejtékével, a magyar nagybirtokosokat, ipari tőkéseket és bankárokat, ugyanakkor a belőle könyörtelenül kisajtolta súlyos adók tekintélyes részét a habsburgi imperializmus emésztette fel.

A nép szegénysége és elnyomtatása határtalan volt, s milliók menekültek a nyomornak és a politikai szolgásnak ebből a poklából tengeren túlra. A falvak nincstelenjeit és éhező munkanélkülijeit az ipar nem volt képes befogadni, mert a magyar ipar természetes fejlődésének határt szabott az Ausztriával közös vámterület, amely kedvező volt a magyar nagyagráriusok és az osztrák meg német ipari kapitalisták számára, de végzetesen hatott a magyar iparra, az ipari munkásságra és a földművelő népre. Az általános európai válság, amely a tőkés termelés anarchiájából eredt, Magyarországon még súlyosabb formájában jelentkezett mint egyebütt, és a végletekig kiélesítette az osztályharcot.

A kapitalizmus megoldhatatlan ellentmondásainak következményei elől a háborúba menekült. Az 1914–1918-as háború azonban semmit meg nem oldott. Sőt! Világviszonylatban még jobban megnövekedtek a problémák, és még súlyosabbá vált a tőkés termelési rend válsága. A monarchia pedig Magyarországgal együtt elvérzett a világháború csataterkein.

A háború nyomán keletkezett forradalmak, így a két magyar forradalom is a munkásosztály készületlensége és gyengesége, nemkülönbön pedig az ipari munkások és a parasztok egységének hiánya miatt elhanyaglottak. Csak az orosz proletariátus védelmezte meg tulajdon ellenforradalmáraival és az európai reakcióval szemben a maga felszabadító forradalmát. Megvédelmazte és továbbfejlesztette, és ezzel új tényező lépett a világtörténelem színpadára, mégpedig nem is a tragikus hős szerepében: a Szovjetunió. Ez volt az egyetlen állam, az orosz nép szocialista köztársasága, amely leküzdvén a forradalmi korszak természet-

szerű belső válságait, ellen tudott állani a kapitalista világot ostromló heves válságnak.

*

Ezek a válságok, de különösen a harmincas évek minden eddigit felülmúló világgazdasági válsága abban az egyszerű tényben lelte magyarázatát, hogy a piacokért való versengés nagy háborújának idején, amikor az európai iparüzemek csak ágyút és lőszert gyártottak, ipari termékek szempontjából ellátatlanok maradtak olyan mezőgazdasági területek, agrár jellegű államok, amelyek az európai kapitalizmus kiviteli piacai voltak, de amelyek nem juthatván ipari termékekhez, áttértek ezek gyártására, ipart teremtettek, kapitalizálódtak. Így az európai kapitalizmus eddigi versenytársai mellett a háború után újakat és nemegyszer veszedelmesebbeket talált, mint voltak a régiek. Még súlyosabbá tette a helyzetet, hogy a két világháború között hatalmasan megszorodtak a termelőeszközök, az ipari termelés a teljes gépesedés irányában haladt hihetetlen gyorsasággal és beláthatatlan méretekben, és ezt a roppant erejű, szinte zabolátlan technikai fejlődést még csak nyomon sem követhette a munkások és parasztok életviszonyainak javulása, vásárlókéességük fokozódása, még kevésbé a szellemi kultúra fejlődése. A távolság a technikai fejlődés, valamint a tömegek életszínvonala, nemkülönben a szellemi és szocialista haladás között egyre nőtt, a feszültség egyre elviselhetetlenebbé vált.

Az a körülmény, hogy a háborús szükségletek roppant gabonakészleteket követeltek, a tengerentúli gabonatermelést hatalmasan megduzzasztotta, s így a háború után az európai agrárgazdálkodás szemben találta magát a tengerentúli gabonagyárakkal, ezeknek olcsón az európai piacokra zúdult gabonatömegeivel. Ebből a tényből lenyűgöző erejű mezőgazdasági válság keletkezett, amely együtt az ipari válsággal és a hitelszervezet összeomlásával katasztrofális munkanélküliséget idézett föl, és olyan pusztító körforgást indított meg, amelyből nem látszott szabadulás. Roppant erejű szociális földcsuszamlás következett be, amely eladdig biztonságos elhelyezkedésű társadalmi osztályokat rántott le magával a mélybe és óriási méretű szerkezeti változást okozott a társadalomban.

*

Ez a világgazdasági válság, amely a robbanásig növelte a társadalmi feszültséget, és beláthatatlan zűrzavarba döntötte az úgynevezett polgári társadalmat, elviselhetetlen ideológiai zűrzavarra is vezetett. Ebben a zűrzavarban a versenykapitalizmus kitermelte a politikai szabad versennyel szemben a politikai monopóliumot, az egypártrendszert, a vezérelvet, azaz a fasizmust. Az állami rabszolgásnak és a militarista imperializmusnak ez a szörnyű gépezete végvesze-

delemmel fenyegette az egész kultúremberiséget. A gyarmatok felett uralkodó országok kapitalistáinak extraprofitját, a fasiszta országok kapitalistái az állami rabszolgaságba kényszerített tömegek fokozottabb kizsákmányolása révén akarták megszerezni és meg is szerezték.

Magyarországon mindez hamarabb kezdődött. A magyar középosztály legerkölcstelenebb, legértéktelenebb és legfelelőtlenebb rétegeinek ellenforradalmi lázadásával, a szegedi gondolattal, Siófokkal és Orgovánnyal. Nem csodálni való, hogy a német és olasz fasiszta hatalmak készséges szövetségesre leltek a magyar fasizmusban, amely azután, amikor a második világháború végzetes ideje elérkezett, odakötötte a szerencsétlen Magyarországot a fasiszta imperializmus hódító háborújához.

A második világháború, amelyet minden idők legelvetemültebb terroruralma robbantott ki, valóban világháborúvá szélesült, és nem volt nép és nemzet, amely kivonhatta volna magát alóla. S mikor a náci hordák megtámadták a Szovjetuniót, nem volt többé kétséges, hogy ez a háború világnézeti küzdelemmé vált, a demokrácia és a fasizmus gigászi méretű mérkőzésévé.

A magyar nép: a munkások és parasztok tömegei a Szociáldemokrata Párt vezetésével lélekben a demokrácia oldalán sorakoztak fel, de örök szégyene Magyarországnak, hogy az uralkodó osztályok Hitler és Mussolini sváb–magyar zsoldosai ennek ellenére a fasiszta diktatúrák szolgálatába állították az ország egész gazdasági, politikai és fegyveres erejét és a magyar honvédséget, cél, ok és értelem nélkül a baráti Szovjetunió ellen vetették harcba.

*

A hosszú esztendőkön át folytatott véres és irtózatoss viaskodás végül a demokratikus hatalmak döntő győzelmével fejeződött be az európai harctereken, és nem kétséges, hogy a csendes-óceáni háborúban is a demokrácia lesz a győztes.

Magyarország is felszabadult azoknak a diadalmas orosz fegyvereknek segítségével, amelyeknek oroszlánrésze volt abban, hogy a világ megmenekült a történelem legbecstelenebb terroruralmától, az európai kultúra végzetes veszedelmétől.

És most el kell következnie az újjáépítésnek. Mindenütt! Egész Európa romokban hever. Az anyagi összeomlás éppen olyan súlyos, mint amilyen végzetes a szellemi és erkölcsi pusztulás. És még sincsen ok a kétségbeesésre. A három demokratikus nagyhatalom: a Szovjetunió, Nagy-Britannia és az Egyesült Államok szoros és szívélyes baráti együttműködésben megteremtették a világ gazdasági, politikai és szellemi újjáépítésének nagyszerű terveit s alapjait és a népek békéjének, egyetértésének szilárd biztosítékait.

A potsdami konferencián¹ a Szovjetunió nagylelkű támogatásával Magyarország számára is megnyitotta az utat a gyors békéhez és az Egyesült Nemzetek demokratikus és békés közösségéhez.

Magyarország önálló, független, szabad államiságának feltételei nem voltak kétségesek már akkor sem, amikor a Szovjetunió az ideiglenes magyar kormánnyal fegyverszüneti egyezményt kötött. Potsdam után ezek a feltételek még bizonyosabbak és még világosabbak. De Magyarországnak újra és újra tanúbizonyságot kell tennie arról, hogy csakugyan a demokrácia felé halad és akar haladni, hogy belső életét az atlanti charta² szerint rendezi be, hogy a demokratikus szabadságjogok szellemében építi fel gazdasági, politikai és társadalmi intézményeit, és szellemi életét is így akarja kialakítani.

Ugyanebben a szellemben kell törekednie arra is, hogy a szomszédos népekkel jó baráti kapcsolatokat létesítsen, és olyan gazdasági szerződéseket hozzon létre, amelyek biztosítják a zavartalan és tevékeny együttműködést. A Szovjetunióval a hálás barátság érzésétől áthatott bizalomteljes, tartós és szilárd kapcsolat megteremtésére kell törekedni.

*

A Szociáldemokrata Párt ezeknek az alapelveknek egyik legjelentékenyebb leteleményese, és mint Magyarország legrégebb és legnagyobb demokratikus pártja, a demokrácia és a szabadság elvei alapján lát hozzá az újjáépítés nagy feladatainak elvégzéséhez. Meggyőződése, hogy ez a törekvés sikerrel jár, mert jogosan számít mindenekelőtt a szociáldemokrácia híveinek odaadó, buzgó támogatására, a munkások, a parasztok és szabad értelmiségiek öntudatos, fegyelmezett és fáradhatatlan munkájára, és nem feledkezik meg arról, hogy a Szovjetunió milyen őszinte barátja és készséges segítője a demokráciát építő szorgalmas és munkás népeknek, sem arról, hogy Nagy-Britannia népe a legutóbbi választásokon a Munkáspárt kezébe tette le bizalmát, és így a szociáldemokrácia mindenütt erős és biztos támasztékra tett szert, s az angol munkáskormány is hatékony és jelenté-

¹ A potsdami konferencián (1945. július 17–augusztus 2.) a három nagyhatalom: a Szovjetunió, az Amerikai Egyesült Államok és Anglia képviselői vettek részt a kormányfők vezetésével. A konferencia fő kérdése a német kérdés volt: egy esetleges újabb német agresszió megelőzése, Németország teljes lefegyverzése és demokratizálása, az ország háború utáni igazgatása és a jóvátétel kérdése. A konferencia többek között elhatározta, hogy rövid időn belül a külügyminiszterek tanácsának elő kell készítenie a békeszerződéseket Olaszország, Románia, Bulgária, Magyarország és Finnország számára. Állást foglalt amellett, hogy a békeszerződés megkötése után lehetővé kell tenni a fenti országok számára az ENSZ-be való belépést.

² Roosevelt és Churchill 1941. augusztus 14-én nyilatkozatot fogadott el, amely atlanti charta néven vált ismertté. Ebben a két kormányfő kinyilvánította a háborúban követendő célokat. Többek között állást foglaltak a fasiszta önkény felszámolása, az agresszorok lefegyverzése mellett. Leszögezték, hogy nem törekednek idegen területek meghódítására, nem avatkoznak be más országok belügyeibe. Viszont törekedni fognak a népek közötti gazdasági együttműködés megteremtésére, az általános biztonság kialakítására a háború után. Az atlanti chartához 1941. szeptember 24-én a Szovjetunió is csatlakozott.

keny biztosítéka annak, hogy az európai demokrácia szilárd alapokon épülhet fel a népek boldogítására.¹

A Szociáldemokrata Párt természetesen világosan látja és tudja: A tőkés termelési rend és a belőle eredő igazságtalanságok, aránytalanságok és zavarok nem szűnnek meg azzal, hogy demokratikus intézmények létesülnek s hogy az állam-kormányzatban a demokrácia elvei érvényesülnek, de tudja azt is, hogy az igazságtalanságok, aránytalanságok, zavarok és ezek következményei lényeges mértékben csökkenthetők, s mindenekfölött tudja azt, hogy a szocializmushoz a demokrácián át vezet az út. Ezért hirdeti őszinte és tiszta meggyőződéssel: ma a demokráciáért, holnap a szocializmusért.

*

Ma a demokráciáért és az ország újjáépítéséért. Ez a kettő: egy. Csak a demokrácia tiszta légkörében sikerülhet az ország újjáépítése, és csak a reakció ellen folytatott kíméletlen harc biztosíthatja az újjáépítés sikerét. De megfordítva: újjáépítés nélkül nincs, mert nem lehet demokrácia. Mert a belső gazdasági rothadás, a közlekedés hiánya, az ipar ziláltsága, a munkafegyelem meglazulása vagy éppen fölbomlása, a feketepiac hiénáinak garázdálkodása, az infláció veszedelmes láza megsemmisíti az egészséges demokrácia minden lehetőségét.

Ezért a Szociáldemokrata Párt legelső és legfontosabb feladatának tartja, hogy szervezeteit, tömegeit, minden anyagi és szellemi erőforrását az ország ipari, mezőgazdasági és szállítási hálózata újjászervezésének és újjáépítésének szolgálatába állítsa. Megköveteli ezért tagjaitól s híveitől, hogy teljes erejükkel dolgozzanak az új Magyarország fölépítéséért, és ugyanilyen elszántan harcoljanak a reakció, a feketepiac, a lustaság és a korrupció ellen. Ne tűrjék el soha és sehol a közvagyon semilyen pusztítását, rongálását vagy elherdálását. Lépjenek fel mindenütt könyörtelen eréllyel minden korrupciós jelenséggel szemben és azok ellen is, akik akár az üzemekben, akár a hivatalokban a munkafegyelem alól magukat kivonják.

A Szociáldemokrata Párt éppen ezért különös gondot fordít arra, hogy a rendőrség, a közigazgatás és a hadsereg megtisztuljon az oda nem való kártékony és reakciós elemektől. És mind a három intézmény az új magyar demokráciának olyan eszköze legyen, amelyre bizalommal tekinthet az ország népe, s amely biztosítéka lehet a szabadság és demokrácia rendjének, a közbiztonságnak és a

¹ 1945 júliusában tartott választásokon a Labour Party nagy győzelmet aratott. A választásokat követően, 1945. július 26-án és 27-én, a Népszavában a párt vezetői cikkekben méltatták az angliai választásokat, amelyeket történelmi jelentőségű győzelemnek, szociális forradalomnak értékelték. Az Attlee-nak küldött táviratokban annak a meggyőződésüknek adnak kifejezést, hogy a Labour Party győzelmével diadalra jut „a szocialista építőmunka Európában és az egész világon”, s a munkáskormány „valamennyi kis és nagy nemzet jólétének, szabadságának és békéjének javára fog dolgozni”. (A táviratokat lásd Népszava, 1945. július 28. 3. old.)

nép szolgálatának. A párt gondoskodik majd arról, hogy ezekbe az intézményekbe minél tömegesebben juthassanak be a munkásosztály és a parasztság fiai.

A Szociáldemokrata Párt hatalmas tömegei minden áldozatra képesek az országért, de természetesen abban a biztos tudatban, hogy a felszabadított és újjáépített ország nem lesz többé a harácsolók, a kizsákmányolók, a haszonélvezők szabad vadászterülete, hanem a dolgozók boldog, békés hajléka. A szociáldemokraták a szocializmus megvalósításának előfeltételeit akarják megteremteni, amikor a demokratikus, szabad és független népállamot felépíteni segítik.

Ez a munka szilárd, egységes, tekintélytartó baloldali kormányzatot, az ország gazdasági földrajzi és társadalmi viszonyaihoz alkalmazkodó értelmes és megvalósítható munkatervet, általános, tehát mindenkire kiterjedő munkakötelezettséget s mindenekfölött a munkásosztály teljes egységét igényli és követeli meg.

A két nagy munkáspárt: a Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt szoros együttműködése szellemi és cselekvésbeli egysége és zavartalan együttthaladása a biztosítéka annak, hogy az egész munkásosztály bizalomteljesen vállalja a ránehezedő terheket s áldozatokat, lemondjon ma különben jogos igényeinek teljesüléséről, mert tudja, hogy holnap, amikor az újjáépítés nagy műve befejeződik, föltétlenül megkapja mindazt, amihez jussa van. A Szociáldemokrata Párt, amikor ezt megállapítja, nem feledkezik meg régi hűséges fegyvertársáról, a Független Kisgazdapárttól, sem a Nemzeti Parasztpárttól, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front változatlan egységét szükségesnek és fönntartandónak tartja mint a demokratikus átalakulás biztosítékát.

A Szociáldemokrata Párt küzdelmes történelmi múltja, elveihez való törhetetlen ragaszkodása a biztosítéka annak, hogy az ország ipari munkássága és mezőgazdasági népessége: munkások, kis- és törpebirtokosok s a szabad értelmiségiek bizalomteljesen nézhetnek jövőjük elé. A Szociáldemokrata Párt híven programjához, minden dolgozó ember teljes, tehát: gazdasági, politikai és társadalmi felszabadításáért küzd. Az a munkaterv, amellyel most az ország népe elé áll, a végső fölszabadulás felé vezető útnak egyik fontos szakaszát jelöli meg. Ezt az útszakaszt kell most megépítenünk. A párt biztosan számít arra, hogy az ország népének többsége elfogadja ezt a munkatervet, követi és segíti a pártot ennek megvalósításában és ezzel munkálja tulajdon felszabadulását és az ország jövőjét.

MAGYARORSZÁG GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZELLEMI ÚJJÁÉPÍTÉSÉNEK MUNKATERVE

A Szociáldemokrata Párt a felszabadulást követő időben megvizsgálta az ország gazdasági és társadalmi helyzetét, fölmérte a háború pusztításait, számba vette a jóvátételi kötelezettségeket, és alapos megfontolások után az alább követ-

kezőkben állapította meg azt a munkatervet, amelynek alapján az ország gazdasági, politikai, társadalmi és szellemi újjáépítése megvalósítható. Ez egyúttal közelebb visz bennünket a szocializmus előfeltételeinek megteremtéséhez.

A Szociáldemokrata Párt munkaterve a következőket tartja szükségesnek és elvégzendőnek:

I. ALKOTMÁNY, POLITIKA, KARHATALOM

1. Magyarország államformája: *népköztársaság*.
2. A köztársaság elnökét három évre választják.
3. Az egykamarás alkotmányozó nemzetgyűlés képviselőit az ország népe az általános, egyenlő, titkos és arányos választójog alapján választja.
4. Választó minden huszonegyedik életévét és választható minden huszonnyolcadik életévét betöltött férfi és nő. Fasisztáknak sem aktív, sem passzív választójoga nincs.
5. A választás lajstromos.
6. Szigorú összeférhetetlenségi törvény akadályozza meg, hogy a nép képviselőit anyagi eszközökkel befolyásolhassák, korrumpálják.
7. A végrehajtó hatalom minden szervét a törvényhozás állandó ellenőrzése és felsőbbsége alá kell helyezni.
8. Törvény biztosítsa valamennyi közület számára a megválasztott tisztviselő visszahívásának jogát. Szükséges a képesítési törvény demokratikus reformja.
9. Az elavult és aránytalan megyei beosztás helyett korszerű, nagyobb egységekbe foglalt kerületi beosztás.
10. A demokratikus jogok nem terjedhetnek ki a demokrácia ellenségeire.
11. Politikai napilappal egyelőre csak a kormány és a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjai rendelkezhetnek.
12. A karhatalmi alakulatokat, a honvédséget és rendőrséget meg kell tisztítani a reakció minden maradványától. A meg nem felelők helyébe rövid tanfolyamokon kiképzett, megbízhatóan demokratikus, anyagilag megközelíthetetlen, munkásokból és tisztviselőkől álló új tiszti- és tisztviselőkart kell szervezni, az önkormányzatok ajánlatának figyelembevételével.

II. ÖNKORMÁNYZAT, KÖZIGAZGATÁS, BÍRÁSKODÁS

1. Valóságos és tiszta önkormányzat felel meg a demokrácia és népszuverenitás elvének.
2. A központi hatalom az önkormányzatok életébe csak akkor avatkozzon be, ha olyan zavarok következnek be, melyeket önkormányzati úton kiküszöbölni nem lehet vagy pedig ha országos érdekű ügyről van szó.
3. Az önkormányzati szerveket ugyanolyan választójog alapján választják,

mint a nemzetgyűlés tagjait. Az önkormányzati szervek tisztviselőiket minden külső beavatkozástól mentesen titkosan választják.

4. A közigazgatás alapja az önkormányzat, melyet a központi kormány ellenőríz és irányít.

5. A pénzügyi közigazgatás megszervezésénél is alapelv az önkormányzat, központi ellenőrzés és irányítás mellett.

6. Az igazságszolgáltatás egyszerű, gyors, mindenki által áttekinthető és igazságos legyen.

7. A demokráciaellenes bűncselekmények megtorlása a jövőben is a népbíróságok feladata.

8. A büntetőbíráskodás területén a tiszta demokrácia szellemében az esküdtbíráskodás elvének kell érvényesülnie.

9. A bíráskodásban helyet kap a szakjogász mellett a laikus elem is, amely ott a nép jogi felfogását érvényesíti.

10. A rendőri büntetőbíráskodás rendszerét egységesíteni, és a kisebb jelentőségű vétségekre is ki kell terjeszteni. A rendőrbírói ítéletek fellebbezési fóruma a közigazgatás.

III. KÜLPOLITIKA

1. A demokratikus külpolitika előfeltétele a jól tájékozott és szabadon megnyilvánuló külpolitikai közvélemény. A külügyi kormányzatnak állandóan és őszintén tájékoztatnia kell a nemzetgyűlést, a szakszervezetek és a nagy demokratikus pártok vezetését tevékenységéről.

2. Minden reakciós külpolitikai elgondolást ki kell küszöbölni. Demokratikus belső fejlődésünk és minden imperialista elképzeléstől mentes külpolitikánk az alapja a szabad nemzetek között való elhelyezkedésünknek.

3. Külpolitikánk alapja jelenleg az 1945. január 20-án Moszkvában aláírt fegyverszüneti egyezmény.

4. Fenntartás nélkül szolgáljuk az atlanti chartában és az egyesült nemzetek alapokmányában¹ lefektetett külpolitikai elveket. Békés együttműködésre törekszünk valamennyi nemzettel, és részt akarunk venni a nemzetközi biztonság megszilárdítására, a világbéke biztosítására és a világgazdaság újjáépítésére törekvő munkában.

5. A Szovjetunióval őszinte jóviszonyt, szoros gazdasági, kulturális és politikai barátságot kívánunk.

6. Valamennyi demokratikus állammal, elsősorban a szomszédos államokkal és

¹ Az egyesült nemzetek alapokmányát 1945. június 26-án fogadták el San Franciscóban az ENSZ létrehozását előkészítő értekezleten. Az alapokmány hitet tesz a béke megőrzése, a népek közötti sokoldalú együttműködés és a biztonság, a kis és nagy nemzetek egyenjogúsága, a békét biztosító nemzetközi szerződések betartása, valamint az alapvető emberi jogok, a népek önrendelkezése és egyenjogúsága mellett.

azokkal is, melyekkel közös határunk nincs, de mindenekelőtt a munkáspárti vezetés alatt álló Angliával, továbbá az USA-val, Franciaországgal szoros baráti és gazdasági kapcsolatok kiépítését kívánjuk.

7. Nemzetiségi politikánk alapelve a teljes jogegyenlőség és szabadság. A nemzetiségi politika háborús bűnösei népbíróság elé állítandók.

8. A határon túl élő magyarok védelmében a szomszédállamoktól hasonló nemzetiségi politika megvalósítását várjuk el, mint amilyet a demokratikus Magyarország alkalmaz nemzetiségeivel szemben.

IV. KÖZSÉGPOLITIKA

1. A háború viharában tönkretett helységek újjáépítése.

2. A községi önkormányzat biztosítása.

3. Adókivetési jog a községi beruházások, elsősorban a tömeges lakásépítés, szociális, egészségügyi és kulturális szükségletek fedezésére. Az adózás elve: erős progresszivitás és luxusadók fokozott kivetése.

4. Közüzemek létesítése és fejlesztése a dolgozó nép érdekeit védő tarifapolitikával.

5. Lakóvédelem, olcsó kislakások építése.

6. Fokozott küzdelem a népbetegségek ellen. Kórházak gyarapítása, ingyenes fürdők létesítése, iskolaorvosi intézmény továbbfejlesztése.

7. Ingyenes közoktatást, rendszeres iskolai étkeztetést, napközi és tanulótthonok létesítését. Nyilvános könyvtárak létesítését és szaporítását.

8. Országos községi politikai bizottság létesítését, melynek az a feladata, hogy az országban működő községi, törvényhatósági bizottságok munkáját összehangolja.

V. MEZŐGAZDASÁG

A földhöz jutott népnek lehetőséget kell nyújtani, hogy a földjét saját és a közösség előnyére a legintenzívebben művelhesse meg. Ezért megvalósítandó:

1. A széles körű ingyenes gazdasági szakoktatás, ennek előmozdítására állami mintagazdaságok létesítése.

2. Állattállományunk (igavonó és tenyészállat) megfelelő kifejlesztése külföldről való behozatal révén is.

3. Olcsó mezőgazdasági gépakció a hiányzó és elpusztult gépi berendezés pótlására.

4. Termelő és értékesítő szövetkezetek létesítése, mert ezek biztosítják:

a) a birtokosok összefogása révén a nagybirtok minden előnyét;

b) tervszerű termelésben minden lehetőség kihasználását;

c) tökéletesebb gépek és szerszámok beszerzését;

d) nemesített vetőmagvak és tenyészállatok beszerzését;

- e) belterjes gazdálkodáshoz szükséges hitelek biztosítását és nyújtását;
- f) a termények tervszerű értékesítését;
- g) közvetlen kapcsolat a városi termelő és fogyasztó szövetkezetekkel és így az agrárollót feleslegesen tágitó közvetítők kikapcsolását;
- h) mezőgazdasági ipartelepek (cukor-, szesz-, olaj-, konzervgyárak) létesítését és fenntartását a kisbirtokosok számára is, akik csak a szövetkezeti egyesülésben juthatnak mindazokhoz az előnyökhöz, melyekkel eddig csak a nagybirtok rendelkezhetett, és amely előnyök hiánya a múltban a kis- és törpebirtokosokat a földjük rabszolgájává tette.
- 5. Állami, gépi állomások létesítése az ország minden részében, traktorokkal mélyszántást végző gépekkel, arató- és cséplőgépekkel.
- 6. Olcsó műtrágyaakciókkal a műtrágyázás népszerűsítése.
- 7. Képzett agrármérnökök kiküldése és vegyvizsgálati állomások létesítése azért, hogy minden földön az ott legjobban megfelelő műtrágyát alkalmazzák és a legjobban megfelelő terméket termeljék.
- 8. Ipari növények és olajos magvak termelésének tervszerű fokozása.
- 9. Kertgazdaságok létesítése és fokozása ipari gócpontok és nagyvárosok övezetében.

10. Mind a mezőgazdaságban, mind az iparban dolgozók érdekeinek érvényesítését és hatékony védelmét.

11. A földreform teljes és végleges végrehajtása érdekében a telepítések és a földbirtokrendezés végrehajtása.

12. Szociálpolitikai védelem a mezőgazdasági munkások és kisbirtokosok számára, akik betegség, baleset, rokkantság és aggkor esetén az ipari munkássággal azonos elbánásban részesüljenek.

13. Hajózási és öntözőcsatornák létesítése a tervszerű termelés eredményének fokozása és a közlekedési lehetőségek fejlesztése érdekében.

VI. IPAR, KÖZLEKEDÉS, BÁNYÁSZAT

1. Az ország valamennyi termelő erejének összefogása a háború sújtotta gazdasági élet újjáépítésére a dolgozó nép érdekeinek szolgálatában.

2. Pontos adatfelvétel a nyersanyagkészletekről és ipari termelőképességünk-ről, hogy ezek ismeretében termelésünk a legfontosabb és legsürgősebb szükségletkielégítést szolgálja.

3. Gyáriparunk célszerű újjáépítése a jóhiszemű és aktív magántőke támogatásával.

4. Az elhagyott javak bekapcsolása a gazdasági életbe, az újjáépítés szempontjainak figyelembevételével.

5. A bányák, ezt követően a villamosáram-szolgáltatás és távvezetékek, valamint egyes kulcsiparok államosítása a közösség érdekeinek fokozott védelmében.

6. Tervszerű munkaerő-gazdálkodás az életfontosságú iparok érdekében – a luxusiparok terhére, általános munkakötelezettség bevezetése.

7. A termelés biztosítása és fokozása érdekében: termelési eszközök és nyersanyagok igénybevétele vagy áthelyezése, a termelést gátló (szabotáló) vállalat-tulajdonosok vagy vezetők ideiglenes eltávolítása az üzemekből.

8. Ipari nyersanyagforrásaink tervszerű kiépítése, olaj-, szén-, bauxittermelésünk fokozása. Vasérchiányunk pótlása érdekében könnyűfémiparunk fejlesztése.

9. Kedvezményes élelmiszer- és ruhaellátás az újjáépítésben dolgozók számára.

10. Prémiumos bérrendszer a termelésben különös eredménnyel dolgozók számára.

11. Vasúti, vízi és közúti közlekedés helyreállítása, majd továbbfejlesztése. A magánkézben levő gépi közlekedési eszközök tervszerű felhasználása a közellátás szolgálatában.

12. Motoros járművek minél nagyobb mérvű behozatala külföldről.

13. Bekapcsolódás és élénk részvétel a nemzetközi légi személy-, áru- és postaforgalomba.

14. A kisipar és kézműipar bekapcsolása – állami támogatás mellett – az újjáépítés és jóvátétel feladataiba.

VII. KERESKEDELEM

1. A lánckereskedelem kikapcsolása, hogy a termék minél rövidebb úton, így minél olcsóbban jusson a fogyasztóhoz. A feketekereskedelem elleni harc elsősorban a termelés fokozása és az igazságosabb elosztás, másodsorban könyörtelen büntető intézkedések révén.

2. A korlátozott mennyiségű közszükségleti cikkek arányosabb elosztása érdekében a kiskereskedők beszerzési szövetkezetbe való tömörítése.

3. Az árdrágítás vagy áruhamisítás bűnét elkövető kereskedőtől az iparengedély elvonandó.

4. A legsürgősebben munkásszövetkezeteket kell létesíteni, amelyek feladata, hogy a dolgozókat a szükséges fogyasztási cikkekkel ellássa.

5. Külkereskedelmünk elsőrendű feladata: az újjáépítés szolgálata.

6. Nyersanyagszükségleteink fedezésére kereskedelmi megállapodások létesítése a baráti és szomszédos Szovjetunióval, Romániával, Csehszlovákiával, Jugoszláviával és a világpolitikai helyzet alakulásának megfelelően a távolabb fekvő országokkal is.

7. Olyan államközi szerződések létesítése, melyek lehetővé teszik, hogy nyersanyagért késztermékben vagy bér munka teljesítésével fizessünk.

8. Kiviteli kereskedelmünk feladata, hogy azokat a fizetési eszközöket biztosítsa, melyek az újjáépítés és jóvátétel elvégzésénél a külföldi bevásárlások kapcsán feltétlenül szükségesek. Ezért kiviteli kereskedelmünk az Országos Szövetkezeti Tanács ellenőrzése alatt csakis állami monopóliumok vagy szövetkezetek útján bonyolítható le.

9. A kistermelők exportképes termelésfeleslegét szövetkezeti szervezés útján kell külkereskedelmünkben hasznosítani.

VIII. PÉNZÜGY

1. Könyörtelen harc a lelkiismeretlen spekuláció inflációs politikája ellen.
2. Fizetési eszközök kibocsátása csak az újjáépítés és jóvátétel szükségleteinek megfelelően, a legszigorúbb ellenőrzés mellett történhet.

3. Hitelpolitikánk irányítója kizárólag az állam lehet. A hitelpolitika feladata: a mezőgazdaság, ipar és közlekedés tervszerű újjáépítésének – megfelelő ellenőrzés mellett – anyagi eszközökkel való ellátása.

4. A kötött deviza- és valutagazdálkodás az újjáépítés érdekében fenntartandó és minden intézkedéssel megakadályozandó a spekuláns tőke külföldre való áramlása.

5. A túlméretezett bankszervezet lebontása, a megmaradó részvény- és egyéb magánbankok állami ellenőrzés alá helyezése.

6. Az államháztartásban egyensúlyba kell hozni az adóbevételeket a közigazgatási kiadásokkal. Az adóbevételek terén a közvetlen és át nem hárítható adózás elve érvényesüljön.

7. Az adórendszer legyen egyszerű, áttekinthető, meredeken progresszív. A kis jövedelem adómentes. A vagyon utáni adózás arányát, valamint az ajándékozási és örökösödési illetéket erősen fel kell emelni. A kataszteri földadó helyébe földértékadót, a házadó helyébe telekértékadó rendszert kell bevezetni.

8. Adórendszerünk kímélje a munkabér-jövedelmet, arányosan adóztassa a termelésben részt vevő tőke hasznát és büntetésszerűen sújtsa a tőkének az újjáépítéstől tartózkodó részét.

IX. SZAKSZERVEZETEK, ÜZEMI BIZOTTSÁGOK

1. Üzemi bizottságok intézményes létesítése az állami és magángazdálkodás minden ágában, összes hatóságoknál és intézményeknél.

2. Az üzemi bizottságok szerepe:

a) a magángazdaságban: ellenőrző, kezdeményező, az alkalmazottak szociális és bérpolitikai érdekét védő. Érvényt szerez az újjáépítés és közellátás érdekeinek a profitérdekkel szemben. Helyreállítja és fokozza a munkafegyelmet ott, ahol erre szükség van. A munkásság egészségének és testi épségének szem előtt

tartásával új munkamódszerek bevezetése a termelés fokozása érdekében. Az üzemvitelt érintő valamennyi kérdésben tájékozódást keres;

b) az állami üzemekben az üzemi bizottságok nagyobb hatáskört töltenek be, mint a magángazdaságban. Gondoskodnak a termelési lehetőség legmagasabb fokú kihasználásáról éppoly felelősséggel, mint a vállalatvezetők. Felelőségük nemcsak az üzemben dolgozókkal, hanem az egész közösséggel szemben áll fenn.

3. Az üzemi bizottságok kötelesek a törvényben biztosított jogaikkal élni, de nem avatkozhatnak bele a hatáskörükön túl terjedő kérdésekbe és különösen nem akadályozhatják a vállalat munkáját.

4. A Szociáldemokrata Párt minden erejével támogatja a szakszervezeteket az üzemi bizottságok továbbképzésében a termelésfokozás és ellenőrzés szempontjából.

5. Kollektív szerződések megkötése és azok végrehajtásának ellenőrzése fizikai, értelmiségi munkakörökben.

6. A szakszervezetek támogatása abban, hogy az arra érdemes dolgozók külön anyagi juttatásban részesüljenek a társadalom részéről megnyilvánult erkölcsi elismerésen felül.

7. A munkaközvetítés a gazdasági élet minden területén kizárólag szakszervezeti feladat.

X. SZÖVETKEZETI MOZGALOM

1. Korszerű szövetkezeti törvény létesítése.

2. Minden dolgozónak fogyasztási szövetkezetbe való tömörítése.

3. Beszerző, termelő, hitel- és értékesítő szövetkezetek alakítása a kézműiparosság részére. Ezek segítségével részesci lehetnek a nagybani beszerzés útján a gépek alkalmazása minden előnyének, valamint közvetlen kapcsolatot teremthetnek a fogyasztók széles rétegével.

4. Termelő, beszerző és értékesítő szövetkezetekkel biztosíthatjuk a földműves lakosság számára a nagyüzemi termelés és a nagybani értékesítés minden előnyét.

5. Értékesítő szövetkezetek létesítése azért, hogy a földműves lakosság terményfeleslege is bekapcsolódhassék a kiviteli kereskedelembe.

6. Kereskedői (értékesítő) szövetkezetek feladata a közszükségleti cikkek árnycsökkentése és árukivitel jelentős részének lebonyolítása.

XI. SZOCIÁLPOLITIKA

A Szociáldemokrata Párt azt kívánja, hogy mindazok a pihenési, üdülési és felfrissülési lehetőségek, amelyeket eddig a vagyonos osztályok kizárólagos joggal önmaguk számára biztosítottak, a jövőben a dolgozó osztály rendelkezésére álljanak. Ezért szükséges:

1. Gyógyfürdők és gyógyforrások államosítása.
2. Az állami fürdőhelyek, gyógyforrások és fürdők, állami üdülőtelepek és gyógyszállók átadása a társadalombiztosító intézetek kezelésébe.
3. A társadalombiztosítás egészségvédő szolgálata keretében a Balaton mentén, valamint a magaslati helyeken levő gyógyüdültetés gyökeres megszervezése a legszélesebb dolgozói rétegek számára.
4. A dolgozó osztályok gyermekeinek testi, lelki jólétéről való gondoskodás állami feladat, melyet abban a szellemben kívánunk megoldani, mint a szocialista vörös Bécs városa 1919–1934 között.¹
5. A betegségbiztosítás körében szűnjenek meg az osztálykülönbségek. Azonos betegellátási feltételek teremthetők minden ipari és mezőgazdasági munkás, bányász, magán- és közalkalmazott számára.
6. A biztosító intézetek ügykezelése egyszerűsítendő, fölös adminisztrációja kiirtandó, a kisebb intézeteket egybe kell olvasztani, hogy ezáltal is az eddiginél lényegesen nagyobb része a járulékoknak legyen közvetlenül a dolgozók gyógykezelésére fordítható.
7. Az állam, közületek, társadalombiztosító intézetek szervezzék együttesen és országosan a népbetegségek elleni harcot.
8. Történjék gondoskodás az egész lakosság átvizsgálásáról gümőkór és nemibetegségek szempontjából, az így felfedezett fertőző betegek elkülönítéséről és gyógykezeléséről. E célra nagyobb kastélyok és gyógyszállók is igénybe vehetők.
9. Tüdőbetegek részesüljenek fokozott, különleges ételmeiszerellátásban.
10. A nemibetegségek leküzdéséhez szükséges gyógyszerek gyártása fokozandó, ha kell, egyes gyógyszergyárak állami kezelésbe vétele útján is.
11. A javító-, letartóztató- és elmeigógyintézetek személyzete a modern lélektan követelményeinek megfelelően átképzendő.
12. A falvak és városok lakossága részére új kutak fúrásával egészséges ivóvíz biztosítandó.

XII. TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS

1. Minden dolgozó számára kötelező és általános betegség, baleset, rokkantság elleni biztosítást foglalkozásra és jövedelemre való tekintet nélkül.
2. A társadalom gondoskodik az aggok, rokkantak, özvegyek és árvák emberséges és méltó ellátásáról. Ennek érdekében a társadalombiztosítás mai rendszerének alapvető megváltoztatása szükséges.
3. A társadalombiztosítás teljes önkormányzata a biztosítottak vezetése mellett.

¹ Bécsben 1934 előtt a szociáldemokratáknak többségük volt a városi képviselőtestületben s az akkori viszonyok között több jelentős haladó szociálpolitikai intézkedést foganatosítottak.

A Szociáldemokrata Párt elvi álláspontja, hogy a lakás közszükséglet, és nem lehet nyereszkezdés tárgya. Ennek megfelelően szükségesnek tartja:

1. Az ép, sértetlen lakások lakóvédelmének fenntartását.
2. A rendeletileg életbe léptetett lakbérpótléknak teljesen a lakóházak újjáépítésére való fordítását.
3. Céltudatos lakáspolitikát a sérült házak helyreállítása, és amennyire ezt a termelőeszközök és jóvátételi szállítások gyártása fokozatosan megengedi, tömeges modern kislakások építése útján.

XIV. ANYA- ÉS GYERMEKVÉDELEM

Az anyaságot a közösségnek tett szolgálatként kell elismernünk, az anya és a gyermek védelmét tehát közösségi feladatként kell elvégezni. Ennek az elvnek gyakorlati megvalósítása céljából:

1. A sokgyermekes család gazdasági ellátását a kenyérkereső családtagok teljesítményétől függetleníteni kell.
2. A terhes, szülő- és szoptató anyák védelmére, akár kenyérkereső foglalkozást űz, s így beletartozik a szociális biztosításba, akár a háztartásban dolgozik, különleges anyasági biztosítást kell megszervezni.
3. Anyasági tanácsadókat, szülőotthonokat kell elsősorban a társadalombiztosító intézeteknek felállítaniuk, amelyek a terhesség, szülés és szoptatás idejére egészségügyi segítségen kívül anyagi ellátásban is részesítik az anyákat.
4. A házasságon kívül született gyermek teljes egyenjogúsítását törvénybe kell iktatni.
5. A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi nevelése érdekében a modern pedagógia és orvostudomány követelményeinek megfelelő iskola előtti intézmények (napközi otthonok, gyermekkertek, játszóterek, stb.) létesítendőek.
6. Az elhagyott gyermek közösségi gondozását gyökeresen át kell szervezni és a gondozásból ki kell küszöbölni a szegényellátás elvét.
7. A testileg vagy szellemileg fogyatékos gyermekek számára különleges nevelőintézeteket kell felállítani, részükre a fogyatékoságuk által szabott határon belül elérhető legmagasabb munkaképességet kell biztosítani.
8. A születésszabályozás kérdését a modern eugenetika eredményei alapján kell rendezni.

XV. KÖZOKTATÁS, NÉPNEVELÉS

A közoktatás és népnevelés a demokratikus közösségi élet számára nevelő állampolgárokat, ezért alapelvei legyenek: demokratikus és szociális szellem, önálló, szabad jellem, az emberiség nemzeti és nemzetközi egymásrautaltságának és együttműködésének tudata. E célok elérésére törekszünk:

1. Az iskoláztatás és nevelés állami feladattá emelésére, ennek költségeit az állam fedezze, anyagát és szellemét a demokrácia követelményei szerint az állam határozza meg. A felekezeti iskolák tanterve és tananyaga azonos az állami és községi iskolákéval.

2. Az oktatás szellemének a gyakorlati élethez való alkalmazására, ennek alapja a munkaiskola, amely az iskolai közösségben önállóságra, a munka megbecsülésére és munkafegyelemre nevel.

3. A tanítás ingyenességére, amely magában foglalja a tanszerek és taneszközök ingyenességét is.

4. Nyolcosztályos egységes kötelező népoktatás bevezetésére városban és falun egyaránt.

5. A közép- és felsőfokú iskoláknak a tehetséges gyermek előtt való megnyitására. Az alapműveltségen túl, amely az ország általános kultúrképét alakítja ki, a magasabb képzettség, szaktudás vagy kutatómunkára való képesítés megszerzését se akadályozhassák gazdasági feltételek.

6. A falusi és tanyai iskolák mellé, valamint városi felsőbb iskolákban továbbtanuló tehetséges gyermekek és ifjak részére nevelőintézetek megszervezésére.

7. Az oktatószemélyzet gazdasági színvonalának oly mértékű emelésére, amelyent csak az újjáépítés előrehaladásának mértéke megenged, és amely őket fokozatosan mentesíti anyagi gondoktól, és lehetővé teszi számukra, hogy minden szellemi és erkölcsi erejüket feladataik elvégzésére fordíthassák.

8. Az iskolán kívüli népművelés demokratikus és szociális szellemű megszervezésére.

9. Az iskolai és társadalmi testnevelésnek a militarista formáktól és szellemtől való teljes felszabadítására.

10. A főiskolákon a reakciós, népellenes szellem teljes kiirtására.

11. Főiskolai oktatásunk legyen:

a) szakemberképzés,

b) nevelőképzés,

c) tudósképzés.

Addig, míg az új iskolarendszer ki nem épül, a főiskolákra való felvétel vagy vizsga eredményétől függjön; különösen tehetséges munkás- és parasztfiak számára kollégiumok létesítendők.

12. Tekintettel arra, hogy főiskoláink az ellenforradalom huszonöt évében a reakció fészkei voltak, az egyetemi tanszékek betöltésénél az egyetemi képesítéstől el kell tekinteni és főiskoláink tanszékeit meg kell nyitni a nemzet legkiválóbb tudósai számára, függetlenül attól, hogy milyen úton jutottak tudásukhoz.

13. Marxista kutatóintézet felállítása a budapesti tudományegyetemen.

A Szociáldemokrata Párt fennállása óta soraiban tudja a szellemi munkaterületeken dolgozók legelőrehaladottabb rétegét. A szervezett munkásság az értelmiség ezen élcsapatát örömmel fogadta pártjába, gazdagodott tudásával, viszont szocialista öntudattal gazdagította a hozzá csatlakozottakat. Magatartását az értelmiséggel szemben a következő alapelvek határozzák meg:

1. Az ország anyagi, szellemi és erkölcsi újjáépítése során az értelmiség minden ágazatára hatalmas feladatok várnak. E feladatok ellátására azonban az értelmiségnek csak az a része lesz méltó, amelyikben magasabb szaktudás, nagyobb iskolai képzettség párosul erkölcsi tisztasággal, az újjáépítés határtalan feladatainak megfelelő határtalan munkakészséggel, áldozatvállalással, és amely képes korábbi osztálykapcsolataitól, korábbi osztály-előítéleteitől megválni.

2. A technikai intelligenciát – mérnököket, technikusokat, vegyészeket stb. – az ipari és mezőgazdasági újjáépítés tervező és kivitelező munkájában vezető szerep illeti meg, ennek megfelelő magas színvonalú gazdasági ellátással, de megköveteljük tőlük, hogy feladatukat a munkásság szervezeteivel, üzemi bizottságokkal, szakszervezetekkel teljes egyetértésben végezzék és legyenek büszkéik történelmi szerepükre, mely egy új országot épített velük és abban a fizikai és szellemi dolgozók új társadalmát.

3. Jogászainkra vár a feladat, hogy megépítsék a demokrácia jogrendjét, juttassák érvényre a nép jogi felfogását alkotmányos berendezéseinkben, teremtsék meg a munkajog alapjait, váljanak a kialakulóban levő új társadalom építőmestereivé, de irtsák könyörtelenül jogrendszerünkől azokat a csökevényeket, melyeket a néptiprásnak évszázadai hagytak benn törvényeinkben.

4. Orvosaink legyenek a nép egészségének lelkiismeretes őrei, vállalják azokat az áldozatokat, amelyeket egy kirabolt ország minden polgárára ró, és egyéni érdekeik háttérbe helyezése árán is gondoskodjanak arról, hogy az ország népe a fővárosban és a nagyobb városokon kívül is részesüljön megfelelő, gyors és eredményes orvosi ellátásban.

5. Oktatóink a tanyai elemi iskola tanítójától főiskoláink büszke katedráinak professzoráig hordozzák magukban a tudatot, hogy az ő kezük alatt az új ember-típusnak kell felnőni, a demokrácia építőinek, a szocializmus harcosainak.

6. A köz- és bizonyos mértékben a magántisztviselői karra hárul a legnagyobb feladat, mert létérdeke, hogy megteremtse maga számára a dolgozó nép széles tömegeinek bizalmát. Ehhez pedig a körében rejtőző fasiszták könyörtelen kiközösítésén felül gondolkodásának és magaviseletének gyökeres átalakulása szükséges: csak így lehet a nép szolgálja, a közösség építője.

7. Feladatunknak tekintjük, hogy pártunk kapuit szélesre kitárjuk az értelmiségi dolgozók előtt, legyenek azok fix állásúak, vagy szabad foglalkozásúak. Fel tárjuk előttük a valóságos osztályhelyzetüket, mely őket mindinkább a munkás-

ság mellé sorozza. Vezetjük őket erős kézzel egy számukra még bizonytalan talajon, de felszabadítjuk a soraikból való minden értéket, melyet egy szűk látókörű osztálytársadalom eddig elnyomott. Ezzel az ország dolgozói uralta közéletet oly szellemi gazdagsághoz juttatjuk, amelyre az elmúlt reakciós korszakban gondolni sem lehetett.

XVII. SZELLEMI ÉLET

Miután a demokráciát őszintén demokratikus gondolkodású tömegek nélkül sem megvalósítani, sem megszilárdítani nem lehet, pártunk a demokratikus nevelésben, az új iskolán, az ingyenes és kötelező oktatáson kívül megvalósítandónak tartja:

1. A sajtónak, filmnek, rádiónak, színháznak, művészetnek, tudománynak és irodalomnak maradéktalan felhasználását és beállítását a dolgozó tömegek szellemi felszabadítására, az új embertípus kialakítására.

2. Az iskolán kívüli népoktatás széles körű kiépítését.

3. Olcsó könyvek kiadását az igazi történelmi, társadalmi, gazdasági, irodalmi stb. ismeretek széles körben való terjesztésére addig is, amíg az új iskola hatásai nem jelentkeznek.

4. Követeljük a rádió, film, képzőművészeti kiállítások, színházi előadások és hangversenyek demokratikus, a nagy tömegek számára hozzáférhető és a dolgozókat nevelő alkalmazását.

5. Az állam és az összes közületek anyagi és erkölcsi támogatását a munkásosztály sajátos kultúrtörekvései és kultúrszervei számára.

6. A selejtes és mérgező álkultúra kiirtását.

7. Miként a filmszínházakat és a rádiót, a szükséges előfeltételek megteremtése után, a színházakat is ki kell venni a magántőke kezéből. A színház mint a népművelés egyik eszköze nem lehet magánhaszon játéka, csak demokratikus pártoknak és tömegszervezeteknek lehet színházuk.

8. A munkásosztály szervezeteinek, köztük elsősorban a Szociáldemokrata Pártnak feladata a munkáskultúrszervek, kultúr csoportok, dalkarok, szavaló- és mozgáskórusok, színjátszó csoportok, irodalmi és zenei szemináriumok, képzőművészeti kiállítások életre hívása.

9. Követeljük a fiatal művészek, a szocialista alkotók legkiválóbbjainak támogatását és nyilvánossághoz juttatását.

Nem vagyunk álmodozók, a történelmi materializmus alapján állunk, tudjuk, hogy a proletariátus társadalmi felszabadítása nélkül vagy előtt teljes szellemi felszabadítása elérhetetlen. Ez azonban csak azt jelenti, hogy a kultúrát a demokráciáért és szocializmusért folytatott küzdelem egyik legfontosabb területének tekintjük. A szocialista kultúrpolitika legmagasabb feladata új harcosokat nevelni, az eddiginél tökéletesebb fegyvereket kovácsolni, hogy az új harcosok

az új fegyverekkel kiküzdhessek a társadalmi felszabadulást, és megvethessék alapjait az első igazán szabad és igazán emberi kultúrának.

Szabad ország, szabad föld, szabad nép!

Megjelent: A Szociáldemokrata Párt munkaterve,
Magyarország gazdasági, politikai és szellemi újjáépítésére.
Budapest 1945. 1–13. old.

Az akcióprogramot Szakasits Árpád terjesztette be, azzal, hogy az az „átmenet-gazdálkodás programja”. Szakasits Árpád beterjesztése előtt több előadói beszéd foglalkozott a programmal, amelyekre Szakasits Árpád előterjesztése során hivatkozott is. Így dr. Riesz István külpolitikai referátumára, Bán Antalnak és Szeder Ferencnek a gazdasági újjáépítéssel foglalkozó előadói beszédére. Ezek és más referátumok is az akcióprogram egyes fontos pontjainak az elemzésével, részletes indoklásával foglalkoztak. Egyes előadók az általuk tárgyalt kérdésről külön határozati javaslatot is beterjesztettek, ezeket a kongresszus az akcióprogram megszavazása előtt, külön is határozattá emelte. Így a kongresszus Kéthly Annának „Munkásság, parasztság, értelmiség és a magyar demokrácia” című napirendi pont előadójának, Justus Pálnak a pártoktatással kapcsolatos napirend előadójának, dr. Riesz Istvánnak „Új magyar külpolitika és a Szociáldemokrata Párt” című napirend előadójának határozati javaslatait elfogadta és határozattá emelte. Ezeket a határozatokat, valamint a szervezeti szabályzatot az akcióprogram után közöljük. Nem közöljük azokat a gyakran néhány szavas határozatokat, amelyeket a „Pötelőterjesztések és indítványok” című napirendi pont keretében egyes szervezetek, csoportok indítványai alapján fogadtak el, általában azzal, hogy a kérdést, javaslatot a pártvezetőség elé utalják.

28

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A „MUNKÁSSÁG, PARASZTSÁG, ÉRTELMISÉG ÉS A MAGYAR DEMOKRÁCIA” CÍMŰ NAPIRENDDDEL KAPCSOLATBAN

1945. AUGUSZTUS 18–20)

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt 1945. évi augusztus hó 18–20-án tartott XXXIV. országos kongresszusa megállapítja, hogy

1. a demokratikus Magyarország felépítésének anyagi, gazdasági, szellemi és erkölcsi akadályai az elmúlt rendszer bűneinek és mulasztásainak maradványai.

Eltakarításuk és megszüntetésük bel- és külpolitikai szempontból egyaránt közérdek, ezt a feladatot pedig a parasztság, munkásság és értelmiség közös erőfeszítéseivel végezhetjük el.

2. Az értelmiségi csoportok munkájuk természeténél fogva maguk is az elnyomott osztályhoz tartoznak. E tény felismerését eddig megakadályozták azok a mesterséges válaszfalak, amelyek a múltban a parasztság, munkásság és értelmiség megértését és a közös elnyomó elleni harcban való együttműködését gátolták. E választófalak a valóságban azonban nem jelentettek osztálykülönbséget, mint ezt mindkét oldal felé az elnyomók propagandája elhitetni kívánta. E választófalak lebontása, a fizikai és értelmiségi dolgozók egyesülése, a demokratikus Magyarország felépítésének akaratában tisztázza és áttekinthetővé teszi a dolgozók valódi osztályhelyzetét, ezzel pedig erőteljesebbé és hatásosabbá alakítja a társadalmi harcokat a valódi osztálykülönbségek feloldásáért, a szocializmusért.

3. A demokratikus közelet gazdasági, politikai és szellemi feladatainak ellátására szükséges további munkaerők nevelésének és képzésének ügyét a demokrácia élet-halál kérdésének tartjuk, ezt az ügyet úgy a párton belül, mint az új Magyarország hivatalos fórumain is a legmegfelelőbben és legmesszebbmenően szolgálnunk kell. Követeljük, hogy demokratikus intézményeink biztosítsák mindenki számára az egyenlő indulási feltételeket, a tehetség anyagi és erkölcsi támogatását. Ezek alapján nem képződhet többé egymástól elkülönített és egymás ellen felhasználható csoport a dolgozók között, egyúttal pedig annak lehetőségét is megakadályozzuk, hogy bizonyos foglalkozási ágak egyes kiváltságos rétegek kizárólagos munkaterületévé váljanak, amelyre való bejutást származási vagy anyagi szempontok irányítják. A demokratikus közösség érdekében végzett minden munkafajta emberhez méltó gazdasági és társadalmi értékelésével jogot nyerünk arra, hogy a fizikai vagy értelmiségi foglalkozásra való kiválasztás kérdésében csak a képesség, tehetség és hajlam döntsön. A választott munkahely elégítse ki az egyén fizikai és lelki alkatát, hogy ezzel az egyén nyugalma és a demokratikus közösségbe való beilleszkedés képességét biztosíthassuk.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRTOKTATÁSRÓL SZÓLÓ NAPIRENDDDEL KAPCSOLATBAN

(1945. AUGUSZTUS 18—20)

Mondja ki a pártgyűlés, hogy szükségesnek tartja hároméves társadalomtudományi pártfőiskola létesítését, mely szocialista vezetőket, pedagógusokat, elméleti embereket és újságírókat képezne ki. A tanítás az esti órákban történnék, hogy ipari munkások minél nagyobb számban vehessenek részt. A felvételt előzetes vizsga letételéhez kötnők. A hallgatók száma 150–200 fő lehetne. A főiskola három szakra oszlanék: elméleti kiképzés, szocialista vezető- és oktatóképzés, újságíróképzés. Tananyaga: A szocialista elméleten kívül – marxizmus, közgazdaságtan, társadalomfejlődés, osztályharcok története, munkásmozgalom története, állambölcselet, alkotmányjog, politikai ismeretek, közigazgatásban, pedagógia, bölcészet, tömeglélektan volna. Az előadókat részint pártunk legjobb előadóiból, részint kívülről álló szakoktatókból választanánk ki. Kívánatos volna, hogy a pártfőiskola működését már az 1945–1946-os iskolaévben megkezdhesse, a következő évben az első és második, 1947-től kezdve pedig mindhárom évfolyama működhessen. Már az első év befejezése után a pártfőiskola sikeres elvégzéséhez kellene kötni bizonyos magasabb párt- és közületi pozíciók betöltését.

A pártgyűlés utasítja a pártvezetőséget, hogy a pártfőiskola felállításának előkészítését haladéktalanul kezdje meg, bocsásson a pártfőiskola rendelkezésére megfelelő külön épületet 150–200 hallgató befogadására alkalmas előadóterem mellett, könyvtárral és dolgozószobákkal, mely utóbbiakat nemcsak a pártfőiskola hallgatói használhatnák.

A pártgyűlés meg van győződve arról, hogy a pártfőiskola felállításával és megfelelő működésével betölthetné azt az űrt, amely képzett szocialista vezetők, szocialista gondolkodók és újságírók hiányában ma fájdalmasan mutatkozik, és amelyet az ellenforradalom negyedszázados uralma alatti számos, részben kényszerű mulasztásunk idézett elő.

A főiskola 1945. december 17-én nyílt meg. (Lásd Népszava, 1945. december 19.)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA AZ „ÚJ MAGYAR KÜLPOLITIKA ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT” CÍMŰ NAPIRENDDEL KAPCSOLATBAN

(1945. AUGUSZTUS 18—20)

A Magyarországi Szociáldemokrata Párt 1945. évi kongresszusa megállapítja, hogy Magyarország csak úgy nyerheti vissza a szövetséges nagyhatalmak bizalmát, amely elengedhetetlenül szükséges Magyarország újjáépítéséhez, valamint bel- és külpolitikai helyzetének stabilizálásához, ha gyökeresen szakít az eddigi reakciós rendszerek imperialista, sovinszta és irredenta külpolitikai elgondolásai-val, és fenntartás nélkül szolgálja azokat az eszményeket, amelyek az atlanti chartában, valamint a teheráni, jaltai és potsdami konferenciák határozataiban kifejezésre jutottak. A pártgyűlés felfogása szerint a magyar külpolitika alapeszméje a bensőséges és őszinte együttműködés a Szovjetunióval. Ezt a viszonyt barátsági és kölcsönös megsegítési szerződés megkötésével, valamint gazdasági és kulturális egyezmények rendszerével kell megalapozni és kiépíteni. Nagy-Britanniával és az Egyesült Államokkal, valamint Franciaországgal és minden szabadságszerető néppel politikai, gazdasági és kulturális téren egyaránt baráti kapcsolatot kívánunk, mert a békét, az újjáépülést és a fejlődést csak valamennyi nemzet összefogása, a demokratikus nagyhatalmaknak minden népre kiterjedő védő és segítő politikája valósíthatja meg.

Megállapítja a pártgyűlés, hogy az itt körvonalazott cél csak akkor valósítható meg, ha Magyarország a környező népekkel gazdasági, politikai, kulturális téren a legbensőségebb viszonyt építi ki, belátva azt, hogy ezekkel az államokkal természetszerű egymásrautaltság áll fenn, s az ország jól felfogott érdekében kerülni kell minden olyan külső vagy belső intézkedést, amely a környező államokkal való jó viszonyt a legkisebb mértékben is megronthatná, s viszont mindent meg kell tenni, ami ezt bensőségessé, szívélyessé teszi.

A magyar népnek joga van a magyar külpolitika minden ténykedésébe és szándékába betekintést nyerni, mert csak így tudja a demokratikus elvnek megfelelően az ország külpolitikáját befolyásolni, sőt irányítani. A pártgyűlés tehát kötelességé teszi a kormánynak, hogy minden külpolitikai lépéséről az ország lakosságát híven és pontosan tájékoztassa.

Az akcióprogram külpolitikai részén és a fenti határozaton kívül még egy külpolitikai témájú dokumentumot fogadott el a kongresszus. A „Pótelőterjesztések és indítványok” című napirendi pont tárgyalásánál minden vita nélkül egyhangúan elfogadták a dr. Ladányi Ármin és társai által beterjesztett következő indítványt:

„A Szociáldemokrata Párt kongresszusa előtt az európai egyesült államok eszménye lebeg. Addig is, míg ez meg nem valósulhat, szükségesnek látja a Duna menti államok békés együttműködésének biztosítására a nagyhatalmak, különösen és elsősorban nagy szomszédunk, Szovjet-Oroszország támogatásával a dunai konföderáció megalakítását.

Első lépésként követeli: a vámhatárok eltörlését, a szabad áruforgalom biztosítását, az útlevelekényszer megszüntetését, egységes valutát, a Duna menti államok jegybankjainak szoros együttműködését, demokratikus államforma keretében a nemzeti jogok teljes és kölcsönös elismerését, a Duna menti államok újjáépítésére egységes ötéves terv kidolgozását, az irányított gazdálkodás elvei szerint.

A népek békés együttműködésének megvalósítása előkészítésére szükségesnek tartja a Duna menti államok összes szocialista pártjai közös értekezletének sürgős megtartását. Ennek előkészítésével megbízza a pártvezetőséget, illetve az évégett kiküldendő bizottságot.” (PI Archívum. 253. XXXIV. pártgyűlés jegyzőkönyve, 493. old.)

Tekintve, hogy a külpolitikai napirend – ugyancsak elfogadott – referátuma, az indítvánnyal ellentétben határozottan elutasítja az európai egyesült államok, a dunai konföderáció problémájának felvetését („Ne fussunk nagy frázisok után, ne elevenítsük fel a Duna-medence államai összeműködésének gondolatát...” Ugyanott, 347. old.), jogos a feltételezés, hogy az indítvány egyhangú elfogadása a kongresszus részéről formális jellegű volt.

31

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT SZERVEZETI SZABÁLYZAT

(1945. AUGUSZTUS 18—20)

I. A PÁRT TAGJAI

1. §. A Szociáldemokrata Párt tagja az, aki a pártba belép, aki a párt programját magáénak vallja, annak megvalósításáért küzd, a pártot anyagi erejéhez mérten támogatja, az illetékes testületek határozatainak, a pártszervezeti és működési szabályzat rendelkezéseinek magát aláveti.

2. §. A pártba való fölvételről a helyi végrehajtó bizottság határoz. A párt minden szervének joga van a fölvétel ellen kifogást emelni. A fölvétel elutasítása vagy kifogás esetén másodfokon a fővárosi, illetve a környéki végrehajtó bizott-

ság – vidékieknél a pártvezetőség –, harmadfokon a pártvezetőség és végső fokon a pártgyűlés határoz.

3. §. A párttagok kötelesek a megfelelő szakmai szervezetekbe is belépni.

4. §. A Szociáldemokrata Párt tagja más párthoz vagy annak szervezetéhez nem tartozhatik, sem azok érdekében nem működhetik.

5. §. A párttagság megszűnik törlés, kilépés (6. §) és kizárás (7. §) esetén.

II. KILÉPÉS ÉS KIZÁRÁS A PÁRTBÓL

6. §. Kilépettnek tekintendő az a párttag, aki ezt a szándékát írásban az illetékes pártszervezet végrehajtó bizottságának bejelenti, vagy aki pártszervezeti járulékával három hónapon túl hátralékban marad, anélkül, hogy erre a pártszervezet végrehajtó bizottságától engedélyt nyert volna.

7. §. Választott bírósági eljárás nélkül köteles a pártvezetőség azonnal kizárni azt a párttagot, aki

a) a pártprogram alapelveit megtagadja, vagy a párt érdekei ellen súlyosan vét;

b) más politikai pártba lép, vagy annak érdekében működik;

c) más politikai párt alakítására mozgalmat indít, vagy ilyen mozgalomban részt vesz;

d) a pártot vagy annak intézményeit anyagilag szándékosan megkárosítja;

e) becsstelen cselekedetet követ el;

f) a pártvezetőség előzetes hozzájárulása nélkül más politikai párt tagjaival együttműködik, vagy a párthoz nem tartozó szervezetekben tevékenységet vállal;

g) visszahívás ellenére nem mond le a párt révén nyert köztisztviségről.

8. §. A kizárás elleni föllebbezés – birtokon kívül – a pártgyűlés elé tartozik.

9. §. A pártból kizárt tag fölvételét újból kérheti. A fölvétel kérdésében az illetékes pártszervezet írásbeli véleményt terjeszt a pártgyűlés elé. A fölvétel fölött a pártgyűlés dönt.

III. PÁRTJÁRULÉK

PÁRTSZERVEZETI JÁRULÉK

10. §. Minden párttag köteles a lakása szerint illetékes pártszervezetben vagy üzemhelye szerint az üzemi pártszervezeti csoportban pártszervezeti járulékot fizetni. A pártszervezeti járulékot a járulékbélyeggel nyugtázzák.

Az üzemi pártszervezeti csoport tagja a lakása szerint illetékes pártszervezetnek is tagja lehet.

A JÁRULÉKOK FELOSZTÁSA ÉS ELSZÁMOLÁSA

11. §. A pártszervezeti járulékot a központi pénztárban kell befizetni.

A pártszervezeti járulékból a helyi mozgalom költségeinek fedezésére a párt-

szervezet meghatározott százalékot kap. A százalék arányát a pártvezetőség javaslatára a pártválasztmány állapítja meg. A központi pénztárba fizetendő párt-szervezeti járulékot a helyi végrehajtó bizottságok legkésőbb minden hónap 10-ig az elszámolási lappal együtt kötelesek a központi pénztárba befizetni.

A járulékbélyegeket és tagsági igazolványokat a központi párttitkárság adja ki a pártszervezetek végrehajtó bizottságainak.

A járulékok kezelésére és elszámolására a központi párttitkárság ügykezelési szabályzata irányadó.

PÓTJÁRULÉKOK KIVETÉSE

12. §. A pártszervezetek munkásotthon fenntartására, titkársági költségekre, könyvtáralapra vagy más kulturális célra pótajárulékot is kivethetnek. Budapesten a fővárosi végrehajtó bizottság, környékén a környéki végrehajtó bizottság és vidéken a helyi végrehajtó bizottság jóváhagyása alapján. A pótajárulék kivetésére vonatkozó határozat csak a pártvezetőség hozzájárulása után hajtható végre.

Ha a fővárosi vagy környéki végrehajtó bizottság, illetve a pártvezetőség egy hónapon belül nem dönt, a határozat végrehajtható.

IV. A PÁRT SZERVEZETI TAGOZÓDÁSA

A) PÁRTSZERVEZETEK

13. §. Minden község területén pártszervezet alakítandó. A fővárosban, közvetlen környékén és a nagyobb vidéki városokban annyi pártszervezet alakítható, ahány ott a helyi viszonyok szerint szükséges. Vidéki pártszervezet megalkakulását a pártvezetőségnek, környékét a környéki végrehajtó bizottságnak, fővárosit a fővárosi végrehajtó bizottságnak kell jóváhagyás végett bejelenteni.

B) PÁRTSZERVEZETI CSOPORTOK

14. §. Az agitációs tevékenység és pártszervezeti munka végrehajtására szükség szerint pártszervezeti csoportokat kell alakítani. A csoportok területe lehetőleg a szavazókörrrel egyező.

A pártszervezet területén a szükséghez képest üzemi pártszervezeti csoportok alakítandók.

I. FŐVÁROSI ÉS KÖRNYÉKI PÁRTSZERVEK

PÁRTSZERVEZETI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG.- ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG

15. §. A pártszervezetek 7-11 tagú végrehajtó bizottságot, valamint 3 póttagot és 3-5 tagú ellenőrző bizottságot, valamint 2 póttagot választanak a pártszervezet évi tag- vagy küldöttgyűlésén. A végrehajtó bizottság saját kebeléből elnököt, alelnököt, titkárt, jegyzőt és pénztárost, az ellenőrző bizottság elnököt és jegyzőt választ.

A végrehajtó bizottság ülésein tanácskozási joggal résztvesznek:

a) az ellenőrző bizottság tagjai;

b) a pártszervezeti nőbizottság elnöke és titkára (amennyiben nem végrehajtó bizottsági tagok);

c) a pártszervezeti SZIM elnöke és titkára (amennyiben nem végrehajtó bizottsági tagok.)

A végrehajtó bizottság megalakítja és irányítja a területén megalakult csoportokat, az üzemszervezési titkárság bevonásával a helyi üzemi pártcsoportokat, a SZIM bevonásával a helyi ifjúsági csoportokat, ellenőrzi tevékenységüket; kiépíti területén a házi és utcai pártmegbízottak szervezetét, irányítja azok agitációs tevékenységét, gondoskodik a pártszervezeti járulékok beszédéséről, elszámolásáról és beszolgáltatásáról, a „Pártszervezet” kézbesítéséről, füzetek és agitációs röpiratok terjesztéséről és Budapesten a fővárosi, környéken a környéki végrehajtó bizottság által hozzáutalt és a választásokkal kapcsolatos minden munkát irányít, elvégez és elvégeztet.

Tevékenységről rendszeresen beszámol a pártszervezeti tag- vagy küldöttgyűlésnek és havi jelentést tesz a fővárosi, környéken a környéki végrehajtó bizottságnak.

Az ellenőrző bizottság feladata a pártszervezet anyagi ügyeinek, elszámolásainak és ügyvitelének rendszeres ellenőrzése.

16. §. 500 taglétszámon felüli pártszervezet évi küldöttgyűlésen, az 500 taglétszámon aluli pártszervezet évi taggyűlésen titkos szavazással választják a végrehajtó és ellenőrző bizottságot. A küldöttgyűlésre a küldetési jogot a működési szabályzat állapítja meg. Ha a helyi viszonyok ezt nem engedik meg, csak a fővárosi vagy a környéki végrehajtó bizottság hozzájárulásával lehet ettől eltérően a választást megejteni.

A taggyűlésen csak az egyhuzamban 6 hónapnál régebb tagnak van szavazati joga.

CSOPORTVEZETŐSÉG

17. §. A pártszervezet területén megalakult minden pártszervezeti, illetve üzemi csoport taggyűlésen 5-7-9-11 tagú csoportvezetőséget, 3 pótagot és 3-5 tagú ellenőrző bizottságot, valamint 2 pótagot választ.

A csoportvezetőség végzi a mozgalmi és agitációs tevékenység területén mindazokat a feladatokat, amelyeket a pártszervezeti végrehajtó bizottság számára kijelöl.

Működéséről a csoportvezetőség a csoport taggyűlésén számol be, és rendszeres jelentést tesz a végrehajtó bizottságnak, amellyel állandó kapcsolatot tart fenn.

18. §. A pártszervezet végrehajtó bizottsága, ellenőrző bizottsága, a pártszervezeti, üzemi és SZIM-csoportok elnökségei (elnök, titkár, pénztáros) és a pártszervezeti nőbizottság alkotják a pártszervezet összellenökségét. Az összellenökség tartja fenn a kapcsolatot a pártszervezet és a területén működő csoportok között.

Az összellenökség irányítása a végrehajtó bizottság feladata. Üléseit havonként tartja.

PÁRTSZERVEZETI ELNÖKÖK ÉS TITKÁROK

19. §. A fővárosi és környéki pártszervezetek elnökei és titkárai havonként értekezletet tartanak. Az elnöki tisztelet a fővárosi és a környéki végrehajtó bizottság tagjai látják el. Előadóját esetenként a központi párttitkárság vagy a fővárosi és a környéki végrehajtó bizottság jelöli ki. Az értekezlet azokkal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek a budapesti, illetve a környéki pártmozgalmat érintik.

FŐVÁROSI ÉS KÖRNYÉKI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGOK

20. §. A fővárosi pártszervezet mozgalmának élén a fővárosi, a környék mozgalmának élén a környéki végrehajtó bizottság áll. A fővárosi vagy a környéki végrehajtó bizottság 13–13 tagját és 3–3 póttagját a fővárosi, illetve a környéki pártértekezlet titkos szavazással választja.

21. §. Ülésein *tanácskozási* joggal részt vesznek:

- a) a központi párttitkárság megbízottja;
- b) a pártvezetőség 1 tagja;
- c) a fővárosi, illetve a környéki alkalmazott titkárok;
- d) a nőtitkár;
- e) az ifjúsági titkár;
- f) a szakszervezetek egy szociáldemokrata küldötte;
- g) a fővárosi községi frakció titkára.

22. §. *Hatásköre és feladata:* a fővárosi, illetve a környéki pártmozgalom, a pártagitáció egységes irányítása, a párt szerveinek egyöntetű kiépítése és ellenőrzése, az országos pártgyűlés, a pártválasztmány és a pártvezetőség határozatainak végrehajtása; a képviselői és a törvényhatósági választások előkészítése, a választási adminisztráció megszervezése, községpolitikai akciók kezdeményezése és azoknak a községi képviselőtestülethez utalása. Irányítja és foglalkoztatja az elnökök és titkárok értekezletét. A pártvezetőség határozatait a fővárosi, illetve a környéki végrehajtó bizottság a központi párttitkársággal együtt hajtja végre.

Nagyobb jelentőségű, az egész fővárost vagy a környéket érintő kérdéseket a végrehajtó bizottság a pártvezetőséggel együttesen tárgyalja.

23. §. A fővárosi és a környéki végrehajtó bizottságnak joga van a területén levő olyan pártszervezet vagy pártszervezeti végrehajtó bizottság működésének

felfüggesztésére, amely a fővárosi, illetve a környéki végrehajtó bizottság vagy más párttestület vagy szerv határozatainak ellenszegül vagy pártellenes magatartást tanúsít.

A fővárosi és a környéki végrehajtó bizottságok határozata, birtokon kívül a pártvezetőséghez megföllelbebezhető.

A felfüggesztett pártszervezetet a felfüggesztéstől számított 3 hónapon belül tartozik újjáalakítani, e célra a tag- vagy küldöttgyűlés egybehívását elrendelni és ezen az új vezetőséget megválasztani.

Ha a pártszervezet működése czután is veszélyezteteti a párt érdekeit, a fővárosi, illetve a környéki végrehajtó bizottság előterjesztett javaslatára a pártvezetőség határoz a pártszervezet további működése fölött.

FŐVÁROSI ÉS KÖRNYÉKI PÁRTÉRTEKEZLETEK

24. §. A fővárosban, illetve a környéken működő pártszervezetek évenként külön pártértekezletet tartanak.

25. §. A pártértekezletre úgy a fővárosi, mint a környéki pártszervezetek 500 tagig 1 küldöttet, minden további 1000 tag után még 1-1 küldöttet választanak. A második és minden további küldött kiszámításánál 75 százalék már egésznek számít.

A pártszervezetek tag- vagy küldöttgyűlésen választják küldötteiket a 16. § rendelkezései szerint.

26. §. A pártértekezletnek hivatalból tagjai

1. *teljes joggal:*

- a) a pártvezetőség és az ellenőrző bizottság tagjai;
- b) a fővárosi vagy a környéki végrehajtó bizottság tagjai;
- c) a községi frakció intéző bizottságának 2 tagja;

2. *tanácskozási joggal:*

- a) a központi párttitkárság képviselője;
- b) a Budapest vagy a környék területén megjelenő pártlapok szerkesztői;
- c) a budapesti vagy a környéki nőbizottság elnöke és titkára;
- d) a SZIM központi vezetőségének elnöke és titkára;
- e) az Országos Oktatásügyi Bizottság 1 tagja;
- f) az Országos Nemzetiségi Bizottság 1 tagja;
- g) a fővárosi vagy a környéki alkalmazott titkárok;
- b) a szakszervezetek 1 szociáldemokrata küldötte;
- i) az Országos Községpolitikai Bizottság 1 tagja.

A végrehajtó bizottság saját jelentése fölött nem szavazhat.

27. §. A pártértekezlet *hatásköre:*

a) határozathozatal a végrehajtó bizottság, valamint a községi frakció jelentése fölött;

b) a végrehajtó bizottság választása;

c) állásfoglalás a fővárosi, illetve a környéki pártszervezeti mozgalmat és a községi politikát érintő minden kérdésben az országos pártgyűlés, a pártvezetőség és a pártválasztmány által megszabott irányelvek szellemében.

28. §. Indítványokat legalább 8 nappal a pártértekezlet előtt kell az illetékes végrehajtó bizottsághoz benyújtani. A pártértekezleten benyújtott indítványokat legalább 10 küldöttnek kell aláírni.

2. VIDÉKI PÁRTSZERVEK

HELYI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁG. – ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG

29. §. A vidéki pártszervezetek élén a helyi taggyűlés által választott 7–11 tagú végrehajtó bizottság és 3–5 tagú ellenőrző bizottság áll. Azonkívül választandó 3 végrehajtó bizottsági és 2 ellenőrző bizottsági póttag. A végrehajtó bizottság saját kebeléből elnököt, alelnököt, titkárt, jegyzőt és pénztárost, az ellenőrző bizottság elnököt és jegyzőt választ.

30. §. A végrehajtó bizottság ülésein *tanácskozási* joggal részt vesz a pártszervezeti nőbizottság elnöke és titkára, a SZIM helyi elnöke és titkára, a helyi községi frakció elnöke és titkára és az alkalmazott titkár, ha nem választott tagok.

31. §. A végrehajtó bizottság a szükséghez képest csoportokat alakít, ezek vezetésével állandó kapcsolatot tart fenn, ellenőrzi és irányítja tevékenységüket. Irányítja a helyi pártmozgalmat a pártgyűlés, a pártvezetőség és a pártválasztmány határozatainak szellemében. Előkészíti és szervezi a választási mozgalmakat, irányítja és vezeti a választásokat, a választásokkal kapcsolatos minden adminisztrációs és agitációs munkát elvégez, és intézi a helyi, községi és törvényhatósági jelöléseket. Irányítja és ellenőrzi a helyi pártlapokat a központi sajtóosztály irányítása alapján.

Állandó érintkezést tart fenn a megyei végrehajtó bizottsággal, rendszeres jelentést tesz a mozgalom minden fontosabb ügyéről a megyei titkáron keresztül a központi párttitkárságnak. Az egész mozgalmat érintő kérdésekben hozott határozatainak végrehajtásához a pártvezetőség hozzájárulását kell megszereznie.

32. §. Az ellenőrző bizottság feladata a pártszervezet anyagi ügyeinek, elszámolásainak és ügyvitelének rendszeres ellenőrzése.

CSOPORTVEZETŐSÉG

33. §. A pártszervezetek területén működő csoportok taggyűlésen 7 tagú csoportvezetőséget, 3 póttagot, 3 tagú ellenőrző bizottságot és 2 póttagot választanak. Ha a csoport taglétszáma kicsiny, a csoportvezetőség 3 tagból is állhat, az ellenőrzést ebben az esetben a csoportvezetőség egy tagja gyakorolja.

34. §. A csoportvezetőség végzi a szervezésnek és az agitációnak mindazokat a

főadatait, amelyeket a pártszervezet végrehajtó bizottsága számára kijelöl. Működéséről havonként beszámol a végrehajtó bizottságnak és a csoport taggyűlésnek.

PÁRTSZERVEZETI ÖSSZVEZETŐSÉG

35. §. A pártszervezet végrehajtó bizottsága, ellenőrző bizottsága, a csoportok vezetőségei, a pártszervezeti nőbizottság és a SZIM vezetősége alkotják a pártszervezeti összvezetőséget. Az összvezetőség tartja fenn a kapcsolatot a pártszervezet és a területén működő csoportok között.

Az összvezetőség irányítása a végrehajtó bizottság főadata. Üléseit havonként tartja. Meghallgatja a jelentéseket, és állást foglal a helyi mozgalom ügyében.

HELYI TAGGYŰLÉS

36. §. A pártszervezetek évenként egyszer helyi taggyűlést tartanak. A taggyűlést a végrehajtó bizottság hívja egybe.

37. §. A taggyűlés a párttagok küldötteiből alakul. A küldetés szabályait a helyi végrehajtó bizottság állapítja meg a helyi viszonyoknak és a 16. § rendelkezéseinek megfelelően.

38. §. A taggyűlésen hivatalból részt vesznek

1. *teljes joggal:*

a helyi végrehajtó bizottság és ellenőrző bizottság, a saját jelentésük fölötti szavazás kivételével;

2. *tanácskozási joggal:*

a) a helyi párttitkár;

b) a helyi pártlap szerkesztője;

c) a pártszervezeti nőbizottság elnöke és titkára;

d) a községi frakció intéző bizottságának egy tagja;

e) a helyi SZIM elnöke és titkára;

f) a szakszervezetek egy szociáldemokrata küldötte.

39. §. Hatásköre:

a) határozathozatal a helyi végrehajtó bizottság és az ellenőrző bizottság jelentése fölött;

b) a helyi végrehajtó bizottság és az ellenőrző bizottság választása;

c) állásfoglalás a helyi pártmozgalom és a városi vagy községi politikát érintő minden kérdésben, valamint a szervezeti és agitációs ügyekben;

d) ellenőrzés gyakorlása a területén megjelenő pártlapok fölött.

Az egész mozgalmat érintő határozatainak végrehajtásához a pártvezetőség hozzájárulását kell megszereznie.

40. §. Minden vármegye területén megyei végrehajtó bizottság választandó. A megyei végrehajtó bizottság 11–15 tagból és 3–4 póttagból áll, amelyet a megyei értekezlet titkos szavazással választ. Hatásköre kiterjed a megye területére; székhelyét a helyi viszonyoknak megfelelően a megyei értekezlet állapítja meg.

A megyei végrehajtó bizottság saját kebeléből elnököt, alelnököt és titkárt választ. A végrehajtó bizottság a vármegyei választásokat előkészíti, a megyében levő helyi végrehajtó bizottságok meghallgatásával a vármegyei törvényhatósági bizottsági tagokat kijelöli és a jelölőlistákat a megyei értekezlet elé terjeszti. A szükséghez képest megalakítja a járási végrehajtó bizottságot. A megyei végrehajtó bizottság titkára útján irányítja a megyei pártmozgalmat.

Tevékenységről rendszeres jelentést tesz a központi párttitkárságnak és a megyei értekezletnek.

MEGYEI ÉRTEKEZLET

41. §. A vármegye területén működő pártszervezetek – Budapest kivételével – küldöttei évenként legalább egyszer, de a szervezeti és agitációs tevékenység szükségleteinek megfelelően többször is, megyei értekezletet tartanak.

42. §. A küldetési jogot a megyei végrehajtó bizottság állapítja meg, a pártszervezetek taglétszámának arányában.

43. §. A megyei értekezlet-tagjai:

1. *teljes joggal:*

a) a megyei végrehajtó bizottság tagjai (jelentésük fölötti szavazás kivételével);

b) a megye területén működő párttitkárok;

c) a megye képviselői;

2. *tanácskozási joggal:*

a) a helyi pártlapok szerkesztője;

b) a megyei nőbizottság elnöke és titkára;

c) a SZIM megyei bizottságának elnöke és titkára;

d) a megyei törvényhatósági frakció elnöke és titkára;

e) a szakszervezetek egy szociáldemokrata küldötte.

A vármegyei törvényhatósági választások kérdésében az önálló törvényhatóságok küldöttei nem szavazhatnak.

44. §. A megyei értekezlet *hatásköre:*

a) határozathozatal a megyei végrehajtó bizottság jelentése fölött;

b) a megyei végrehajtó bizottság választása;

c) állásfoglalás és határozathozatal mindazon ügyekben, amelyeket a megyei végrehajtó bizottság eléje utal.

45. §. Az értekezlet helyét és idejét a megyei végrehajtó bizottság állapítja meg.

V. A PÁRT VEZETÉSE

46. §. Az országos pártgyűlés a párt vezetésére 21 rendes és 3 póttagból álló pártvezetőséget, valamint 7 rendes és 2 póttagból álló ellenőrző bizottságot választ (101. §).

A pártvezetőség tagjai közé vidéki tagokat is kell választani.

PÁRTVEZETŐSÉG

47. §. A pártvezetőség a pártmozgalomnak a pártgyűlés által választott legfelsőbb testülete. Tevékenységéért csak a pártgyűlésnek felelős.

A pártvezetőség irányítja a párt ügyeit az országos pártgyűlés határozatainak szellemében; megszabja és ellenőrzi a pártlapok elvi magatartását; ellenőrzi és irányítja a pártmozgalmat, a pártszervezetek működését, és felügyeletet gyakorol a pártintézmények fölött. A párt vagyonát és a párt pénzét a pártvezetőség kezeli, illetve azok kezeléséért felelős. A pártot vagyoni jogi ügyekben harmadik személyekkel és hatóságokkal szemben a központi főtitkár képviseli.

48. §. A pártvezetőségnek hivatalból tagjai – *tanácskozási joggal*:

- a) az ellenőrző bizottság tagjai;
- b) a főtitkár;
- c) a parlamenti csoport elnöke;
- d) a vezető titkárok közül azok, akiknek az üléseken való részvételi jogát a pártvezetőség megállapítja;
- e) a párt központi közlönyének szerkesztője;
- f) a párt tudományos folyóiratának szerkesztője;
- g) a fővárosi végrehajtó bizottság egy tagja;
- h) a környéki végrehajtó bizottság egy tagja;
- i) a párt gazdasági hivatalának vezetője;
- j) a szakszervezetek egy szociáldemokrata küldötte.

49. §. A pártvezetőségnek joga van a párt minden szervének ülésén vagy összejövetelén megjelenni vagy arra küldöttet küldeni.

A pártvezetőségnek jogában áll az olyan pártszervezetet működésétől felfüggeszteni vagy föloszlatni, amely a párt érdekeit veszélyezteti vagy a munkásmozgalomra káros tevékenységet fejt ki. A pártvezetőség köteles ilyen intézkedését a legközelebbi pártválasztmánynak bejelenteni. A fölfüggesztés és a föloszlatás kérdésében a pártszervezeti szabályzat 23. §-ának rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

50. §. A párt minden szervének a párt egészét érintő fontosabb politikai vagy gazdasági ügyekben hozott határozata csak akkor érvényes, ha a pártvezetőség

hozzájárult. A pártvezetőség bármikor ellenőrizhet minden pártszervezetet és azok intézményeit, fölvilágosításokat és elszámolásokat követelhet.

51. §. A pártvezetőség a párt és minden szerve gazdasági ügyeinek vitelére, vállalkozásainak létesítésére és ellenőrzésére 5 tagból álló Központi Gazdasági Bizottságot (152. §) küld ki.

52. §. A pártvezetőség előkészíti a pártgyűlést, gondoskodik a pártvezetőség évi tevékenységét összefoglaló jelentésről. A jelentésnek föl kell ölelnie valamennyi pártintézmény és pártvállalat gazdasági tevékenységét. Az összefoglaló jelentést a pártgyűlés elé kell terjeszteni a parlamenti csoport jelentésével együtt. A pártvezetőség a pártgyűlésnek beszámol a hozzá érkezett indítványokról, és felelős a pártgyűlés határozatainak végrehajtásáért.

53. §. Minden egyes pártgyűlés után a párt főtítkárát, annak helyettesét, a parlamenti és a fővárosi törvényhatósági csoport titkárát, a párt központi közlönyének és tudományos lapjának szerkesztőjét és a párt gazdasági hivatalának vezetőjét a pártvezetőség kijelöli, illetve megerősíti állásában.

A pártalkalmazottak fölöttes fóruma a pártvezetőség, az ellenőrzést tevékenységük fölött ő gyakorolja, illetve megbízottaival gyakoroltatja. Pártalkalmazott fölvetelésnek, fizetésének megállapítása és elbocsátásának joga egyedül a pártvezetőséget illeti meg. A párt minden szerve, még ha saját pénztárának terhére is, állandó alkalmazottat vagy bármilyen munkaerőt csak a pártvezetőség jóváhagyó határozata után alkalmazhat.

A pártlapok szerkesztéségi és kiadóhivatali személyzetének alkalmaztatása, fizetése és elbocsátása ügyében is a pártvezetőség dönt.

A PÁRTVEZETŐSÉG ELNÖKSÉGE

54. §. A pártvezetőség megválasztását követő első ülésen saját kebeléből 7 tagból álló elnökséget, illetőleg politikai bizottságot választ.

A politikai bizottság a pártvezetőségnek felelős testület. A pártvezetőség irányelveinek megfelelően intézi a párt bel- és külpolitikai ügyeit, fenntartja az érintkezést a nemzetgyűléssel, a kormánnyal, a szakminiszterekkel, a párt nemzetgyűlési frakciójával és a többi politikai párttal. Halasztást nem tűrő politikai kérdésekben dönt, döntéséről a pártvezetőség legközelebbi ülésén jelentést tartozik tenni.

55. §. Hivatalból tagjai:

- a) a központi főtítkár vagy annak helyettese,
- b) a parlamenti csoport elnöke.

Az elnökség letárgyalja és előkészíti a pártvezetőség elé kerülő összes ügyeket, amelyeket az előadók terjesztenek a pártvezetőség elé.

56. §. A 7 tagú ellenőrző bizottság a pártvezetőségtől független testület, amelynek tagjai közé pártalkalmazott nem választható. Az első ülésen saját kebeléből elnököt és jegyzőt választ, az elnök nevét és lakcímét a párt központi közlönyében közzéteszi.

57. §. Az ellenőrző bizottság ellenőrzi a párt gazdasági ügyvitelét és pénzkezelését. Minden előzetes bejelentés nélkül bármikor megvizsgálhatja – de havonként legalább egyszer köteles megvizsgálni – a párt pénztárát, az üzleti könyveket és az egyes üzletágak ügyvitelét. Hatásköre kiterjed a párt minden intézményére és vállalatára. Állandó érintkezést tart fenn a Központi Gazdasági Bizottsággal (51., 152. §-ok).

58. §. Az ellenőrző bizottság hatáskörébe tartozik a választott bírósági eljárásban a másodfokú döntés (159., 165., 166. §-ok), a választott bírósági ítéletek elleni föllebbezés hozzá intézendő. Ha a választott bírósági eljárás lefolytatása bármely okból lehetetlenné válna, az ellenőrző bizottság ítélezik az eléje utalt ügyekben (164. §).

59. §. Az ellenőrző bizottság tagjait a hivatásuk közben tudomásukra jutott és a párt ügyeire vonatkozó adatok, okmányok stb. tekintetében a legszigorúbb titoktartás kötelezi.

60. §. Az ellenőrző bizottság tagjainak a pártvezetőség ülésén tanácskozási joguk van.

61. §. Az ellenőrző bizottság tagjai közül minden évben legalább kettőt a lelépő ellenőrző bizottság tagjai közül kell megválasztani.

62. §. Gazdasági kérdésekben az ellenőrző bizottság egyhangú határozata alapján a pártvezetőség köteles pártgyűlést egybehívni és az ellenőrző bizottság határozatát indokaival együtt a pártválasztmánynak bemutatni.

VI. ORSZÁGOS PÁRTVÁLASZTMÁNY

63. §. Az országos pártválasztmány tagjai a pártszervezetek küldöttei.

64. §. Minden pártszervezet, ha a megelőző naptári évben havonta átlag 1000 tag után járulékot fizetett, 1 küldöttet, 2000 után még 1 küldöttet és minden további 3000 után még 1–1 küldöttet küldhet; a második és minden további küldött számításánál 75 százalék már egésznek számít.

65. §. A pártválasztmány küldötteit taggyűlésen, küldöttgyűlésen titkos szavazással kell választani. A fővárosban és a környéken a 16. §, vidéken a 37. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

Pártválasztmányi küldött csak az lehet, aki megszakítás nélkül legalább három éve tagja a pártnak.

66. §. A pártválasztmánynak hivatalból tagjai

1. teljes joggal:

- a) a pártvezetőség és az ellenőrző bizottság tagjai;
- b) a központi főtitkár;
- c) a központi pártlap főszerkesztője;
- d) a fővárosi végrehajtó bizottság 1 tagja;
- e) a környéki végrehajtó bizottság 1 tagja.

2. tanácskozási joggal:

- a) a parlamenti csoport intéző bizottságának tagjai;
- b) a párt osztályvezető titkárai;
- c) a gazdasági hivatal vezetője;
- d) a pártlapok szerkesztői;
- e) az Országos Nőbizottság 1 tagja;
- f) az Országos Községpolitikai Bizottság 1 tagja;
- g) az Országos Oktatásügyi Bizottság 1 tagja;
- h) a SZIM központi vezetőségének 1 tagja;
- i) a párt miniszter, államtitkár és főispán tagjai;
- j) a szakszervezetek 2 szociáldemokrata küldötte;
- k) a párt tudományos lapjának szerkesztője.

67. §. A pártválasztmány a pártvezetőséggel együtt vitatja meg a pártot érintő fontos politikai kérdéseket és megállapítja az országos pártgyűlés napirendjét.

68. §. Minden országos jelentőségű vagy az egész pártot érintő kérdést a pártvezetőségnek a pártválasztmány elé kell vinnie.

69. §. A pártválasztmányt a pártvezetőség hívja egybe *minden hónapban* és szükség esetén gyakrabban is, a napirend megjelölésével. Ha 30 pártválasztmányi tag az indokok megjelölésével rendkívüli pártválasztmányi ülés egybehívását kívánja, a pártvezetőség tartozik azt 8 napon belül egybehívni. A meghívókat legalább 3 nappal az ülés előtt kell kikézbesíteni.

70. §. A pártválasztmány küldötteinek költségei a helyi pártszervezet pénztárát terhelik.

71. §. A pártválasztmány üléseinek levezetésére alakuló ülésen elnököt és 3 alelnököt választ.

72. §. Az országos pártválasztmány választja meg titkos szavazással az Országos Községpolitikai Bizottságot (94. §), az Országos Oktatásügyi Bizottságot (140. §), a pártalkalmazottak fegyelmi bizottságának 2 tagját (158. §) és a választott bírósági testületet (162. §).

73. §. A pártválasztmány ügyrendjét maga alkotja meg. Az ülések jegyzőkönyvének feltételeiről a központi titkárság gondoskodik.

VII. ORSZÁGOS PÁRTGYŰLÉS

74. §. Az országos pártgyűlés a párt legfőbb testülete. Minden pártügyben végérvényesen határoz. A pártgyűlés a pártszervezetek választott küldötteiből alakul.

75. §. A pártgyűlési küldetés alapja a taglétszám. Minden önálló kerületi párt-szervezet (Budapest) környéki, városi vagy falusi pártszervezet, amely évi átlagban havonta legalább

500 tag után pártjárulékot fizet, 1 küldöttet
1 500 tag után pártjárulékot fizet, 2 küldöttet
3 000 tag után pártjárulékot fizet, 3 küldöttet
5 000 tag után pártjárulékot fizet, 4 küldöttet
7 000 tag után pártjárulékot fizet, 5 küldöttet
10 000 tag után pártjárulékot fizet, 6 küldöttet

minden további 3000 tag után további egy-egy küldöttet, egészen 20 küldöttig, azután pedig minden további 5000 tag után 1–1 küldöttet választ.

76. §. A pártgyűlési küldöttek számát a pártgyűlést megelőző naptári évben ténylegesen befizetett pártjárulék alapján kell kiszámítani. A kiszámítás a központi párttitkárság feladata. Számítását az országos ellenőrző bizottság felülbírálja és szükség esetén helyesbíti. A párttitkárság értesíti a szervezeteket arról, hogy hány küldött választására van jogosultságuk.

77. §. A második és minden további küldött kiszámításánál 75 százalék egésznek számít.

78. §. A pártgyűlés küldötteit a szervezetben szokásos módon választják, titkos szavazással. A választásról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelyben a választás módját, eredményét, a megválasztott küldött nevét, lakcímét és párttagsági idejét föl kell tüntetni. A jegyzőkönyvet az ülés elnöke és jegyzője írja alá, és a központi párttitkárságnak beküldi. A jegyzőkönyv a megbízólevél, amelynek alapján állítja ki a központi párttitkárság a pártgyűlési küldöttigazolványt.

Pártgyűlési küldött csak az lehet, aki *legalább 3 éve megszokítás* nélkül tagja a pártnak.

79. §. A pártgyűlésnek hivatalból tagjai

1. *teljes joggal:*

- a) a pártvezetőség és az ellenőrző bizottság tagjai;
- b) a főtitkár.

2. *tanácskozási joggal:*

- a) a parlamenti csoport intéző bizottságának tagjai;
- b) a központi párttitkárság osztályvezető titkárai;
- c) a gazdasági hivatal vezetője;
- d) a pártlapok szerkesztői;
- e) a fővárosi végrehajtó bizottság egy tagja;
- f) a környéki végrehajtó bizottság egy tagja;
- g) az Országos Nőbizottság egy tagja;
- b) az Országos Községpolitikai Bizottság egy tagja;

- i)¹ az Országos Oktatásügyi Bizottság egy tagja;
- k) az Országos Nemzetiségi Bizottság egy tagja;
- l) a párt tudományos lapjának szerkesztője;
- m) a SZIM egy tagja;
- n) a szakszervezetek két szociáldemokrata küldötte;
- o) a Fogyasztási és Termelő Szövetkezeti Tanács egy szociáldemokrata tagja;
- p) a pártvezetőség által meghívott előadók.

80. §. A pártvezetőség és az ellenőrző bizottság tagjai saját jelentésük fölött nem szavazhatnak.

81. §. A pártgyűlést a pártvezetőség hívja egybe. A meghívást a megtartásra kitűzött idő előtt 8 héttel az ideiglenes napirend megjelölésével a párt központi közlönyének háromszor egymás után bekövetkező vasárnapi számában közzé kell tenni.

82. §. A pártgyűlésen részt vevők megbízatását a pártgyűlés által választott igazoló bizottság bírálja felül.

83. §. A pártgyűlés feladatai:

- a) határoz a pártvezetőség, az ellenőrző bizottság és a parlamenti frakció jelentése fölött;
- b) megválasztja a pártvezetőséget, az ellenőrző bizottságot;
- c) állást foglal az egész pártéletről, a munkásmozgalmat, a pártszervezeteket, a párt politikai tevékenységét és taktikáját érintő minden kérdésben;
- d) határoz a szabályszerűen benyújtott indítványok fölött.

84. §. A pártszervezetek a pártgyűlés napirendjét illető indítványokat és határozati javaslatokat a pártgyűlés előtt legalább három héttel a pártvezetőséghez nyújtják be. A pártvezetőség a beérkezett indítványokat és határozati javaslatokat saját indítványaival együtt két héttel a pártgyűlés előtt a küldötteknek nyomtatásban megküldi. A pártgyűlésen benyújtott indítványok és határozati javaslatok csak akkor tárgyalhatók, ha azokat legalább 20 küldött aláírja.

85. §. A pártgyűlés ügyrendjét maga alkotja meg.

86. §. A pártgyűlés határozatait általános szótöbbséggel hozza. A titkos szavazást 30 küldött kérelmére el kell rendelni. Minden küldött egy szavazatot gyakorol. 50 küldött kívánságára tagszavazást kell elrendelni. Ebben az esetben minden szervezetnek csak 1 küldötte szavaz annyi szavazattal, ahány tagja az illető szervezetnek van.

87. §. A pártgyűlés a pártvezetőség (46. §) és az ellenőrző bizottság (56. §) tagjainak és póttagjainak jelölésére saját kebeléből 7 tagú jelölő bizottságot küld ki. A jelölő bizottság ülésén minden küldöttnak joga van megjelenni, észrevételeit és kívánságait előterjeszteni. A jelölő bizottság a saját javaslatát és a hozzáérkezett jelölőlistákat minden indokolás nélkül köteles bejelenteni a pártgyűlésnek.

¹ A j pont az eredetiben kimaradt.

A bejelentett jelölőlistákból teljesen azonos formájú és kiállítású szavazólapokat készített, és átadja a szavazatszedő bizottságnak, mely azoknak egyidőben való kiosztásáról gondoskodik.

A pártvezetőségben a nem alkalmazott választott tagok többsége biztosítandó. Ez alól felmentést a pártgyűlés adhat.

88. §. A pártvezetőség és az ellenőrző bizottság választása titkos szavazással történik. A szavazás megejtésére és eredményének megállapítására a pártgyűlés hétfagú szavazatszedő bizottságot választ. A szavazatszedő bizottság jegyzőkönyvben megállapítja a szavazás eredményét, és nyomban előterjeszti a pártgyűlésnek.

89. §. Pártgyűlés évenként tartandó, de a pártválasztmány fontos okokból, a pártvezetőség előterjesztésére, kétharmad szótöbbséggel egy évre elhalaszthatja.

90. §. Rendkívüli pártgyűlést a pártvezetőség bármikor összehívhat. Az egybehívást az ideiglenes napirenddel együtt köteles a párt központi közlönyének háromszor egymás után következő számában közzétenni.

Ha az ellenőrző bizottság (62. §) vagy a pártválasztmány kívánja, a pártvezetőség köteles az egybehívók által megjelölt napirenddel rendkívüli pártgyűlést egybehívni, és a meghívást legalább két héttel előbb a párt központi közlönyének háromszor egymás után következő számában közzétenni.

Rendkívüli pártgyűlésre ugyanazok a szabályok érvényesek, mint a rendes pártgyűlésre.

91. §. A párt minden szerve, amely a pártszervezeti szabályzat alapján működik – kivéve a pártgyűlés által választott testületeket –, a pártgyűléssel kapcsolatban újjáalakul és megválasztja kiküldötteit a különböző testületekbe.

VIII. PARLAMENTI CSOPORT

92. §. A párt országgyűlési képviselői parlamenti csoportot alkotnak. A parlamenti csoport ülésein *teljes joggal* részt vesznek a pártvezetőség tagjai; *tanácskozási joggal*:

- a) az ellenőrző bizottság tagjai;
- b) a párt központi közlönyének főszerkesztője;
- c) a párt miniszter és államtitkár tagjai.

A csoport politikai magatartását a pártvezetőséggel együttesen állapítja meg. Politikai tevékenységéről az országos pártgyűlésen tesz jelentést.

A parlamenti csoport saját kebeléből intéző bizottságot választ, amelynek végrehajtó szerve a parlamenti csoport titkársága.

INTÉZŐBIZOTTSÁG

93. §. Az intézőbizottság 7 tagból áll. Elnökét saját kebeléből választja, aki egyben a parlamenti csoportnak is elnöke.

Az intézőbizottság tartja fenn a kapcsolatot a parlamenti csoport és a pártvezetőség között.

Az intézőbizottság ülésein hivatalból tanácskozási joggal részt vesz a *parlamenti csoport titkára, vitarendezője és a pártvezetőség egy tagja*.

IX. TÖRVÉNYHATÓSÁGI SZERVEZET

ORSZÁGOS KÖZSÉGPOLITIKAI BIZOTTSÁG

94. §. Az Országos Községpolitikai Bizottság 7 tagból áll, amelyből 3 tagság a vidéki törvényhatóságokat illeti meg. A pártvezetőség előterjesztése alapján az országos pártválasztmány választja meg (72. §). A bizottság saját kebeléből választ elnököt, alelnököt és titkárt.

Az Országos Községpolitikai Bizottságnak hivatalból tagjai *tanácskozási joggal*: a párt főtitkára vagy annak helyettese, a fővárosi községi frakció titkára, a fővárosi végrehajtó bizottságnak, a környéki végrehajtó bizottságnak, az Országos Nőbizottságnak, a SZIM központi vezetőségének és az Országos Nemzetiségi Bizottságnak 1–1 tagja.

95. §. Az Országos Községpolitikai Bizottság feladata a pártgyűlés által megállapított alapelveknek megfelelően a környéki és vidéki szociáldemokrata községi politika egységes elvi irányítása, a környéki és vidéki községi frakciók tevékenységének irányítása, ellenőrzése és a községpolitikai anyag összegyűjtése. A pártvezetőség hozzájárulásával községpolitikai lapot és szükség szerint füzeteket adhat ki.

Állandó kapcsolatot tart fenn a környéki és vidéki községi frakciók intézőbizottságaival.

Az Országos Községpolitikai Bizottság működéséről szóló jelentést a pártvezetőség terjeszti az országos pártgyűlés elé.

KÖZSÉGI FRAKCIÓ — INTÉZŐBIZOTTSÁG

96. §. Minden községben a választott községi képviselőtestületi tagok frakciót alkotnak. A frakció létszámának megfelelően 5–7 tagú intézőbizottságot választ. Az intézőbizottság saját kebeléből választ elnököt és titkárt, aki egyben elnöke és titkára a frakciónak is.

97. §. Az intézőbizottságnak hivatalból tagja *tanácskozási joggal*: a területén működő pártszervezet végrehajtó bizottságának és a helyi nőbizottságnak, Budapesten a fővárosi végrehajtó bizottságnak, környékén a környéki végrehajtó bizottságnak 1–1 tagja.

98. §. A községi frakció intézőbizottsága irányítja a községi frakciót a helyi végrehajtó bizottsággal együtt. Fontosabb elvi taktikai kérdésekben – véleményeltérés esetén a kisebbség meghallgatásával – az Országos Községpolitikai Bizottság javaslata alapján a pártvezetőség dönt.

Az intézőbizottság előkészíti az önkormányzat elé kerülő minden ügyet, kijelöli az előadót, megállapítja magatartását és ennek megfelelő előterjesztést tesz a frakció ülésén.

Minden környéki és vidéki községi frakció állandó érintkezést köteles fenntartani az Országos Községpolitikai Bizottsággal, amelynek rendszeres jelentést tesz.

99. §. A községi frakció ülésein teljes joggal részt vesznek vidéken a helyi végrehajtó bizottság, Budapesten a fővárosi végrehajtó bizottság, környéken a környéki végrehajtó bizottság tagjai.

X. KÖZ- ÉS PÁRTTISZTSÉGEK

PÁRTTISZTSÉGEK

100. §. A párt szervei által bármilyen tisztségre, megbízásra, kiküldetésre, értekezleten és pártgyűlésen való képviseltetésre csak az ajánlható, illetve választható meg, aki tagja a lakása, illetve az üzeme szerint illetékes pártszervezetnek.

101. §. A központi pártvezetőség és az ellenőrző bizottság tagjává csak az választható, aki legalább 8 éve, a pártválasztmányba, pártgyűlési küldöttnak, aki legalább 3 éve megszakítás nélkül tagja a pártnak.

102. §. Csak az választható a pártszervezeti végrehajtó bizottságba, a fővárosi végrehajtó bizottságba, a környéki végrehajtó bizottságba, országos bizottságokba, aki legalább 3 éve megszakítás nélkül tagja a pártnak; pártszervezeti csoportvezetőségi és bizalmi tisztségekre legalább egyévi párttagság szükséges. Kivétel párttisztségeknél csak az újonnan alakult pártszervezetekben tehető.

103. §. A párt minden szervezetének vezetőségében, testületében és delegációjában a nőknek taglétszámuk arányában képviselőt biztosítandó.

ORSZÁGGYÜLÉSI KÉPVISELŐJELÖLÉS

104. §. Az országgyűlési képviselőválasztások kiírása után egybehívott országos pártválasztmány saját kebeléből 7 tagú jelölő bizottságot választ, amelynek három tagja vidéki.

A jelölő bizottságnak teljes jogú tagjai ezenkívül még:

- a) a párt főtitkára vagy helyettese;
- b) a parlamenti frakció elnöke;
- c) a fővárosi végrehajtó bizottság elnöke és
- d) a környéki végrehajtó bizottság elnöke.

A jelölésekre vonatkozóan minden pártszervezet írásos előterjesztést tehet a párttitkárságnak, illetve a jelölő bizottságnak.

105. §. A jelölő bizottság a saját kebelében előadót választ és a képviselőjelöléseket (jelölőlistákat) elkészíti, majd javaslatát a párt főtitkárához juttatja.

A pártvezetőség a jelölő bizottság javaslatait a maga kebelében megtárgyalja

és a saját javaslataival együtt végleges döntés céljából az Országos Pártválasztmány elé terjeszti.

Abban az esetben, ha a pártvezetőség és a jelölő bizottság javaslata eltér egymástól, a jelölő bizottság javaslatát annak előadója terjeszti a pártválasztmány elé.

A pártvezetőségnek azon az ülésén, amelyiken a jelölések ügyében állást foglal, a jelölésben érdekelt pártvezetőségi tag nem vehet részt addig, amíg személyéről van szó.

Az országos pártválasztmány az előterjesztések letárgyalása után titkos szavazással dönt a jelölések fölött. De a pártválasztmány minden tagjának joga van ahhoz is, hogy bármelyik jelöltre vonatkozóan egyéni titkos szavazást kérjen, amit el is kell rendelni.

106. §. Országgyűlési képviselővé csak az jelölhető, aki a pártnak legalább 5 év óta tagja. Ez alól fölmentést a pártvezetőség javaslatára csak a pártválasztmány adhat.

MEGYEI, VÁROSI ÉS KÖZSÉGI KÉPVISELŐTESTÜLETI ÉS TÖRVÉNYHATÓSÁGI BIZOTTSÁGI TAGOK JEJÖLÉSE

107. §. A városi és megyei törvényhatósági bizottsági tagságra való jelöléseket a helyi pártszervezetek intézik. A helyi végrehajtó bizottság a jelölőlistát az összelnökség elé terjeszti, amely a jelölések fölött határoz. A megyei jelölések fölött a megyei végrehajtó bizottság a pártvezetőség kiküldöttének bevonásával határoz. Vitás esetekben a pártvezetőség végérvényesen dönt.

A párt törvényhatósági képviselőjelöltjének csak az tekinthető, akit a 109. §. betartásával jelöltek. A községi képviselőtestületbe a községi pártszervezetek végrehajtó bizottsága jelöl. A jelölés fölött a pártszervezeti összvezetőség dönt.

108. §. Budapesten a törvényhatósági bizottsági tagok jelölésére ugyanazok a szabályok érvényesek, mint az országgyűlési jelöléseknél (lásd 104. és 105. §-okat), azzal a különbséggel, hogy a jelölő bizottság nem választott teljes jogú tagjai: a községi frakció elnöke és titkára, a fővárosi végrehajtó bizottság elnöke.

109. §. Törvényhatósági bizottsági tagságra Budapesten csak az jelölhető, aki legalább 5 éve, vidéken, aki legalább 3 éve tagja a pártnak. Ez alól kivételt a pártvezetőség javaslatára a pártválasztmány és vidéken a helyi végrehajtó bizottság engedélyezhet.

XI. A VISSZAHÍVÁS JOGA

110. §. A pártválasztmánynak és a pártvezetőségnek joga van a párt útján nyert köztiszttség viselőjét mindenkor visszahívni. A visszahívás fölött a pártvezetőség előterjesztése alapján az országos pártválasztmány titkos szavazással, kétharmad többséggel határoz. A visszahívásra vonatkozó javaslatot a pártválasztmány ülésének meghívójában föl kell venni.

111. §. Vidéken a megyei, városi, községi tisztségek viselőit a helyi végrehajtó bizottság javaslata alapján a taggyűlés, környéken az összelnökség visszahívhatja. A visszahívásra vonatkozó javaslatot az értekezlet meghívójában közölni kell. A visszahívást az értekezlet titkos szavazással, kétharmad többséggel mondhatja ki, a határozatot végrehajtás előtt jóváhagyás végett a pártvezetőségnek kell megküldeni.

XII. NŐMOZGALOM

PÁRTSZERVEZETI NŐBIZOTTSÁG

112. §. Minden pártszervezet keretén belül a nőtagokból a nőtagok létszámának arányában 5–7 tagú nőbizottságot kell választani.

A pártszervezeti nőbizottság vezeti a helyi nőmozgalmat, a pártszervezet keretén belül a dolgozó nőket a pártagitáció és a pártsajtó terjesztésének munkájába bevonja és politikai tevékenységüket irányítja.

A pártszervezeti nőbizottság a pártszervezet végrehajtó bizottságával és a csoportok vezetőségeivel egyetértésben működik.

BUDAPESTI NŐBIZOTTSÁG

113. §. A főváros nőmozgalmának élén a Budapesti Nőbizottság áll. Feladata: fővárosi pártszervezeti nőbizottságok alakítása, foglalkoztatása, a nőbizottságoknak az agitációs munkákba való bevonása.

114. §. A budapesti kerületi nőbizottságok minden év első hónapjában külön értekezletet tartanak, az év munkájáról beszámolnak, és megválasztják a Budapesti Nőbizottság 11 tagját és 3 póttagját.

A küldetési jogot a párt működési szabályzata állapítja meg.

Az értekezleten hivatalból teljes joggal részt vesz:

- a) a pártvezetőség megbízottja,
- b) az Országos Nőbizottság (a jelentés fölötti szavazás kivételével),
- c) a Budapesti Nőbizottság,
- d) a nőtitkár,
- e) a nők lapjának szerkesztője.

115. §. A környéki nőmozgalomra a 113., 114. §. rendelkezései irányadók.

ORSZÁGOS NŐBIZOTTSÁG

116. §. A nőmozgalmat az országos nőértekezlet által titkos szavazással választott Országos Nőbizottság vezeti. Az Országos Nőbizottság 11 tagját, 3 póttagját és 3 tagú ellenőrző bizottságát, valamint 1 póttagját az országos nőértekezlet választja.

117. §. Hatásköre: a pártszervezeti nőbizottságok ellenőrzése, a nők politikai tevékenységének irányítása, gazdasági és szociális helyzetükre vonatkozó adatok

gyűjtése. Az Országos Nőbizottság irányítja a nők lapját és a pártvezetőségnek a lap szerkesztőjének személyére vonatkozó javaslatot tesz.

A pártvezetőség az Országos Nőbizottság javaslata alapján nőtitkárt alkalmaz, akinek munkakörét az Országos Nőbizottsággal együtt állapítja meg. A nőtitkár tartja fenn a kapcsolatot a pártszervezeti nőbizottságokkal és gondoskodik a nőmozgalom egységes politikai irányításáról, az agitációs és adminisztrációs munkák elvégzéséről.

118. §. Az Országos Nőbizottság állandó kapcsolatot tart fenn a pártszervezeti végrehajtó bizottságokkal és a központi párttitkársággal, amelynek rendszeres jelentést tesz.

Az egész mozgalmat érintő határozatainak végrehajtásához a pártvezetőség hozzájárulását kell megszerezni.

ORSZÁGOS NŐÉRTEKEZLET

119. §. Az országos pártgyűléssel kapcsolatosan a pártszervezeti nőbizottságok küldöttei országos nőértekezletet tartanak.

120. §. A küldetési jogot a párt működési szabályzata állapítja meg.

121. §. Az értekezleten hivatalból részt vesz

1. *teljes joggal*:

a) az Országos Nőbizottság és ellenőrző bizottság, a saját jelentésük fölötti szavazás kivételével;

b) a nőtitkár;

c) a nők lapjának szerkesztője;

d) a pártvezetőség megbízottja.

2. *tanácskozási joggal*: az Országos Oktatásügyi Bizottságnak, a fővárosi végrehajtó bizottságnak, a környéki végrehajtó bizottságnak és a SZIM központi vezetőségének 1-1 tagja.

122. §. Az országos nőértekezlet hatásköre:

a) a határozathozatal az Országos Nőbizottság és az ellenőrző bizottság jelentése fölött;

b) az Országos Nőbizottság és ellenőrző bizottság választása;

c) határozathozatal a nőmozgalmat érintő minden kérdésben.

XIII. SZOCIÁLDEMOKRATA IFJÚSÁGI MOZGALOM

SZIM-CSOPORT—CSOPORTVEZETŐSÉG

123. §. A pártszervezetek 21 éven aluli tagjaiból az ifjúság szociáldemokrata nevelése céljából meg kell alakítani a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom (SZIM) helyi csoportjait, amelyek pártszervezeti csoportként működnek.

A SZIM-csoportba való belépés nem kötelező.

124. §. A helyi végrehajtó bizottság a SZIM központi vezetősége javaslatára megengedheti, hogy 21 éven felüli tagok is tevékenykedhetnek a SZIM-ben. Ezek száma azonban a SZIM-csoportok taglétszámának 10 százalékát nem haladhatja meg.

125. §. Minden SZIM-csoport a maga kebelében taggyűlésen választja a vezetőség 7 rendes és 5 póttagját, az ellenőrző bizottság 3 tagját és 2 póttagját. A csoportvezetőség ülésein tanácskozási joggal a pártszervezeti végrehajtó bizottság 2 tagja vesz részt. A vezetőség saját kebeléből elnököt, titkárt és pénztárost választ.

126. §. Ahol a szervezeti taglétszám ezt szükségessé teszi, az ifjúsági titkár előterjesztésére a pártvezetőség alkalmazott titkárt állít.

127. §. A helyi csoport működését a pártszervezet végrehajtó bizottsága is ellenőrzi.

A SZIM ORSZÁGOS KÖZPONTI VEZETŐSÉGE

128. §. A SZIM központi vezetőségét az országos SZIM-értekezlet titkos szavazással választja. A vezetőség 11 rendes, 7 póttagból és 3 tagú ellenőrző bizottságból áll.

129. §. Hatásköre: az ifjúság politikai tevékenységének egységes irányítása – a pártvezetőség által alkalmazott titkárral –, gazdasági és szociális helyzetükre vonatkozó adatok gyűjtése. Ellenőrzi a SZIM-csoportok működését.

A SZIM központi vezetősége javaslatára a pártvezetőség ifjúsági titkárt alkalmaz, akinek munkakörét, a SZIM központi vezetőségével együtt állapítja meg. Az ifjúsági titkár tartja fenn a kapcsolatot a SZIM központi vezetősége és a pártvezetőség között, gondoskodik az agitációs és adminisztrációs munkák elvégzéséről.

130. §. A SZIM országos központi vezetőségének ülésein *tanácskozási joggal* részt vesz:

- a) a pártvezetőség 1 tagja;
- b) a fővárosi végrehajtó bizottság 1 tagja;
- c) a környéki végrehajtó bizottság 1 tagja;
- d) az Országos Oktatásügyi Bizottság 1 tagja és
- e) az Országos Nőbizottság 1 tagja.

A SZIM központi vezetősége működéséről rendszeres jelentést tesz a párt vezetőségének.

Az egész mozgalmat érintő határozatainak végrehajtásához a pártvezetőség előzetes hozzájárulása szükséges.

131. §. A pártszervezeti SZIM-csoportok küldöttei a szükséghez képest, de legalább évenként az országos pártgyűléssel kapcsolatban országos SZIM-értekezletet tartanak.

A küldetési jogot a működési szabályzat állapítja meg.

Az országos értekezleten részt vesznek

1. *teljes joggal:*

- a) a SZIM központi vezetősége, a saját jelentése fölötti szavazás kivételével;
- b) az ifjúsági titkár;
- c) a pártvezetőség 1 tagja;

2. *tanácskozási joggal:*

- a) a fővárosi végrehajtó bizottság 1 tagja;
- b) a környéki végrehajtó bizottság 1 tagja;
- c) az Országos Oktatásügyi Bizottság 1 tagja;
- d) az Országos Nőbizottság 1 tagja.

132. §. Hatásköre:

- a) határozathozatal a SZIM központi vezetőségének jelentése fölött;
- b) a SZIM központi vezetőségének és ellenőrző bizottságának választása;
- c) határozathozatal a SZIM-et érintő minden kérdésben.

XIV. NEMZETISÉGI MOZGALOM

HELYI BIZOTTSÁG

133. §. A nagyobb számban együttélő nem magyar ajkú párttagok nemzetiségek szerint, a pártszervezetek keretein belül, 5–7 tagú helyi bizottságot választhatnak.

A bizottság föladata a szervezeti és agitációs tevékenység irányítása a nemzetiségek között. Szoros érintkezést tart fenn a pártszervezet végrehajtó bizottságával.

Működéséről a taggyűlésnek és az Országos Bizottságnak számol be.

ORSZÁGOS BIZOTTSÁG

134. §. Az Országos Bizottság az országos értekezlet által titkos szavazással választott 11 tagból és 5 tagú ellenőrző bizottságból áll.

135. §. Az Országos Bizottság föladata a munkásmozgalom szerveivel való egyetértésben és azokon keresztül a nem magyar ajkúak szervezése, politikai tevékenységük irányítása, kulturális érdekük védelme és képviselése. Az Országos Bizottság irányítja a kiadásában megjelenő nemzetiségi sajtót; akciókat kezdeményez a nagyobb számban együtt élő nem magyar ajkúak által lakott területen és vezeti a választási mozgalmat a területén működő pártszervezetek vezetőségeivel együtt.

136. §. Az Országos Bizottság állandó érintkezést tart fenn a központi párttitkársággal, és annak rendszeres jelentést tesz tevékenységéről és a mozgalom állásáról.

Az egész mozgalmat érintő határozatainak végrehajtásához a pártvezetőség előzetes hozzájárulása szükséges.

ORSZÁGOS ÉRTEKEZLET

137. §. A helyi bizottságok kiküldöttei rendszerint évenként országos értekezletet tartanak. A küldetési jogot a működési szabályzat állapítja meg.

138. §. Az országos értekezletnek hivatalból tagjai

1. *teljes joggal:*

a) az Országos Bizottság tagjai (a saját jelentésük fölötti szavazás kivételével);

b) az illető nemzetiségi lap szerkesztője;

c) a pártvezetőség 1 tagja;

2. *tanácskozási joggal:*

a) az Országos Községpolitikai Bizottság 1 tagja;

b) az Országos Nőbizottság 1 tagja;

c) a SZIM központi vezetésének 1 tagja;

d) az Országos Oktatásügyi Bizottság 1 tagja;

e) a parlamenti csoport intéző bizottsága;

f) a fővárosi végrehajtó bizottság 1 tagja;

g) a környéki végrehajtó bizottság 1 tagja;

b) a külpolitikai és nemzetiségi osztály titkára.

139. §. Hatásköre:

a) határozathozatal az Országos Bizottság jelentése fölött;

b) az Országos Bizottság választása;

c) mindazon kérdéseknek a tárgyalása, amelyeket az Országos Bizottság hozzáutal.

XV. ORSZÁGOS OKTATÁSÜGYI BIZOTTSÁG

140. §. A munkásoktatás ügyeinek intézése a 11 tagú Országos Oktatásügyi Bizottság feladata. A bizottságot az országos pártválasztmány választja meg. Hatásköre kiterjed az egész országra s minden oktatási és kulturális tevékenységet ellenőriz. Feladata az oktatás irányítása és ellenőrzése, a munkásság szellemi színvonalának emelése; előadások, tanfolyamok, tanulmányi kirándulások közvetítése; munkáskönyvtárak szervezése és fejlesztése; tanítási eszközök központi beszerzése; a tömegek szórakoztatására, ünnepek rendezésére az összes munkás-kultúregyesületek összefogása.

141. §. Feladata kiterjed a közoktatás, nevelés és kultúra minden kérdésére.

Ezeket a kérdéseket a parlamenti frakció intézőbizottságával és a párt illetékes fórumaival együtt vitatja meg.

142. §. Az oktatás feladatainak költségeire szükséges anyagi eszközöket a Szociáldemokrata Párt és az oktatást igénylő szervezetek fedezik.

A pártoktatás tervezetét az Országos Oktatásügyi Bizottság a pártvezetőség elé terjeszti. Az Országos Oktatásügyi Bizottság működéséről szóló jelentést a pártvezetőség terjeszti az országos pártgyűlés elé.

143. §. Az oktatás tervszerű vitele érdekében minden pártszervezet 5 tagú oktatásügyi bizottságot alakít, amelynek egy-egy küldötte tagja az Országos Oktatásügyi Bizottság mellett működő Oktatásügyi Választmánynak. Az Oktatásügyi Választmány hatáskörét működési szabályzat állapítja meg.

144. §. Az Országos Oktatásügyi Bizottságba egy-egy tagot delegál teljes joggal a pártvezetőség, a fővárosi végrehajtó bizottság, a környéki végrehajtó bizottság, az Országos Nőbizottság, a SZIM központi vezetősége és a vidéki titkárság. Az Országos Oktatásügyi Bizottságnak joga van üléseire olyan elvtársakat meghívni, akiket szakkérdésekben meghallgatni kívánatosnak tart.

XVI. PÁRTSAJTÓ

A PÁRT KÖZPONTI KÖZLÖNYE

145. §. A párt központi közlönye a „Népszava” Budapesten megjelenő napilap. A párt központi közlönyének elvi és taktikai magatartását a pártvezetőség szabja meg, és igazgatása fölött az ellenőrzést gyakorolja. A párt hivatalos közleményei a szerkesztői rész szembeötlő helyén közlendők.

146. §. A pártlapokban – ideértve a központi közlönyt is – a párt hivatalos fölfogásával ellentétes taktikai vagy politikai közleményeknek is helyet kell adni, amennyiben azok pártérdeket nem sértenek. Vitás esetben a közlés tekintetében a pártvezetőség dönt.

PÁRTLAPOK

147. §. Pártlap csak a pártvezetőség előzetes hozzájárulásával indítható. A pártvezetőség hozzájárulása nélkül megindított pártlaptól a pártvezetőség megvonhatja a pártjellegét. Ilyen esetben a pártvezetőség határozatát köteles a párt központi közlönyében közzétenni és a pártválasztmánynak bejelenteni.

148. §. A pártvezetőség a központi sajtóosztályon keresztül irányítja és ellenőrzi a párt minden lapjának elvi magatartását.

149. §. A vidéki pártlapok elvi irányítását és ellenőrzését a központi sajtóosztály és a helyi végrehajtó bizottságok gyakorolják. A vidéki pártsajtó egységes irányítása és ellenőrzése a pártvezetőség joga. A helyi végrehajtó bizottság és a helyi szerkesztőség között fölmerülő vitás ügyekben a pártvezetőség dönt.

150. §. A pártlapban megjelenő hirdetéseket feltűnően külön kell választani a lap szövegétől, és föl kell tüntetni, hogy a szerkesztőség és a kiadóhivatal a közleményért felelősséget nem vállal. A „Közlemények” rovatban helyezendők el az úgynevezett szöveg hirdetések. E rovat címe alatt meg kell jelölni, hogy a rovatban közölt közlemények fizetett hirdetések. A hirdetéseket a pártvezetőség ellenőrzi és bizonyos hirdetések közlését meg is tilthatja. E jogot vidéken a helyi végrehajtó bizottság gyakorolja.

XVII. PÁRTTAGOK ÉS PÁRTSZERVEK GAZDASÁGI TEVÉKENYSÉGE

151. §. A párt szervei gazdasági vállalkozásokat csak a pártvezetőség hozzájárulásával létesíthetnek, ilyen vállalkozásokban csak a pártvezetőség előzetes hozzájárulásával vehetnek részt. Munkásotthon vagy pártklub alapjaihoz való gyűjtéshez, otthon-részjegyek kiadásához, amelyet a párt szervei létesítenek, meg kell szerezni a pártvezetőség előzetes hozzájárulását.

A párt szerveinek keretében alakult gazdasági vállalkozásokról szóló jelentéseket, mérlegeket a pártvezetőségnek be kell mutatni. Ilyen üzemek a pártvezetőség ellenőrzése alatt állanak. A pártvezetőségnek joga van az üzleti könyvekbe betekinteni és a kívánt fölvilágosításokat megszerezni.

152. §. A párt és minden szerve gazdasági ügyeinek vitelére, gazdasági vállalkozások létesítésére és ellenőrzésére a pártvezetőség 5 tagból álló *Központi Gazdasági Bizottság*ot küld ki.

153. §. Párttagok és pártszervezetek csak a pártvezetőség előzetes hozzájárulásával és tudomásával alakíthatnak szövetkezetet vagy szövetkezeti vállalkozást.

154. §. A pártban vezető tisztséget viselő párttagok kapitalista vállalatokban igazgatósági vagy felügyelőbizottsági tagságot csak a pártvezetőség vagy az illetékes helyi végrehajtó bizottság előzetes hozzájárulásával vállalhatnak. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a munkásmozgalom intézményeire és vállalataira.

XVIII. PÁRTALKALMAZOTTAK

155. §. A pártnál csak olyan párttagok alkalmazhatók, akik a pártnak legalább 3 éve tagjai. Fontosabb tisztségekkel (pártlapok szerkesztői, titkárai) csak azok bízhatók meg, akik a pártnak legalább 5 éve tagjai. Fölmentést ez alól a pártvezetőség javaslata alapján az országos pártválasztmány adhat.

156. §. A pártalkalmazottak jogviszonyáról a szolgálati és fegyelmi szabályzat rendelkezik, amelyet a pártvezetőség hagy jóvá.

A szolgálati és fegyelmi szabályzat életbe léptetéséig hatályban marad a következő rendelkezés:

A párt összes alkalmazottainak panaszai dolgában, úgyszintén az ellenük irányuló panaszok fölött fegyelmi bizottság dönt. E bizottságba két tagot a pártve-

zetőség, két tagot az illető alkalmazott küld ki, két tagot pedig az országos pártválasztmányt választ. A bizottság elnöke az ellenőrző bizottság elnöke. A bizottság az alkalmazottak fegyelmi ügyeiben első fokon határoz. Végérvényesen a pártválasztmány dönt.

Ez a rendelkezés nem érinti a pártvezetőségnek az 53. §-ban foglalt elbocsátási jogát.

XIX. VÁLASZTOTT BÍRÓSÁGI ELJÁRÁS

157. §. Választott bírósági eljárásnak van helye a párttagok között felmerülő vitás esetekben, továbbá akkor, ha a párttag a pártprogram, a párt- vagy a szakszervezeti mozgalom ellen vét, vagy a szociáldemokrata felfogás szerint helytelen cselekedetet követ el.

158. §. Választott bírósági eljárást a párttag csak illetékes pártszervezete hozzájárulásával kérhet. Választott bírósági eljárást elrendelhet a fővárosi, vidéken és a környéken a helyi végrehajtó bizottság.

159. §. A választott bírósági eljárás megindítására vonatkozó kérdéshez a hozzájárulást a szervezet megtagadhatja, ha az ügyet nem találja eljárásra alkalmasnak. A visszautasítás vagy elrendelés ellen az érdekeltek 8 napon belül az ellenőrző bizottsághoz föllebezhetnek. Az ellenőrző bizottság döntése után a végrehajtó bizottságok haladéktalanul intézkednek a választott bíróság összehívásáról.

160. §. A választott bíróság megalakításáról Budapesten a központi párttitkárság, környéken és a vidéken a helyi végrehajtó bizottság gondoskodik.

161. §. A választott bírósági eljárás megindítására vonatkozó határozatot az érdekeltekkel 8 napon belül közölni kell. Újabb 8 napon belül intézkedni kell a megalakítás iránt és további 8 napon belül össze kell hívni a választott bíróságot.

162. §. Az országos pártválasztmány alakuló ülése 50 tagból álló állandó választott bírósági testületet és 20 tagból álló elnöki csoportot választ, amelynek megbízatása a legközelebbi pártgyűlésig terjed. Választott bírák és elnökök csak legalább 3 éves párttagok lehetnek.

E választott bírák és elnökök hatásköre csak azokra a választott bírósági eljárásokra terjed ki, ahol a választott bírósági eljárást kérő fél vagy azt elrendelő szervezet fővárosi vagy környéki.

A választott bíróságot sorsolás útján alakítják meg. Az a szervezet, amely a választott bírósági eljárás megindításához hozzájárult vagy azt elrendelte, értesíti erről a központi párttitkárságot, amely a 161. §-ban előírt határidő figyelembevételével az érdekelt feleket behívja és előttük négy választott bírót és egy elnököt kisorsol.

A kisorsolt elnökök és választott bírák csak súlyos indokkal kérhetik felmentésüket. Az indok helytállósága fölött a fővárosi végrehajtó bizottság dönt, és

abban az esetben, ha a fölmentésnek helyt ad, megfelelő számú új választott bírót, illetve új elnököt sorsoltat ki.

A választott bíróságban érdekelt feleknek a bíró, illetve elnöksorsolásnál kétszer van joguk indok nélkül kifogást emelni a kisorsoltakkal szemben. Ez esetben nyomban újra kell sorsolni.

163. §. Vidéken az érdekelt felek a választott bíróság két-két tagját a párttagok sorából nevezik meg, és ezek választanak elnököt. Amennyiben az elnök személyében megegyezni nem tudnak, az elnököt a helyi végrehajtó bizottság jelöli ki. Ha a választott bírósági eljárás alá vont párttag választott bírót 8 napon belül sem nevezi meg, a választott bírósági eljárás meghiúsultnak tekintendő, és az ügyben az országos ellenőrző bizottság határoz.

164. §. Ha a panaszlott kellő igazolás nélkül nem jelenik meg a választott bíróság előtt, ha a felek a tárgyalást bármilyen módon lehetetlenné teszik, a választott bírósági eljárás meghiúsult és az ügyben az országos ellenőrző bizottság határoz.

165. §. A választott bíróság határozata szólhat: 1. kölcsönös nyilatkozattételre, 2. megintésre, 3. rosszallásra, 4. bocsánatkérésre, 5. párt- vagy köztisztviségek viselésétől való eltiltásra, vagy 6. kizárásra.

A választott bíróság határozatában kimondhatja, hogy a határozatot a pártlapban közzé kell tenni. Az ilyen határozatot akkor is az ellenőrző bizottsághoz kell fölterjeszteni, ha a közzététel elrendelése ellen egyik fél sem tett ellenvetést. A közzététel kérdésében az ellenőrző bizottság 30 napon belül dönt.

166. §. A választott bírósági döntést a felek 15 napon belül megfellebbezhetik (165. § 5. és 6. pontjai esetében birtokon kívül) az ellenőrző bizottsághoz és végső fokon a pártgyűléshez. Az elmarasztalt terhére csak annak meghallgatása után változtatható meg a választott bírósági határozat. A pártgyűléshez intézett másodfokú fellebbezést az ellenőrző bizottság határozatának kézbesítésétől számított négy héten belül a pártvezetőséghez kell benyújtani.

167. §. A választott bírósági határozat ellen újrafelvételi eljárás csak akkor indítható meg, ha az ilyen irányú kérelmet a pártszervezet javasolja.

168. §. A választott bírósági eljárást külön ügyrend szabályozza.

XX. PÁRTSZERVEZETI SZABÁLYZAT MÓDOSÍTÁSA

169. §. A pártszervezeti szabályzatot csak a pártgyűlés módosíthatja. A módosításra vonatkozó indítványok csak akkor tárgyalhatók, ha azokat legalább hat héttel a pártgyűlés előtt a pártvezetőséghez benyújtották.

XXI. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

170. §. A jelen pártszervezeti szabályzatban foglalt és választás útján létrejövő testületekben – a taglétszám arányában póttagok választandók.

A póttagok csak behívás esetén kezdik meg tevékenységüket.

A póttagok a nyert szavazatok sorrendjében hívandók be. Egyenlő szavazatot nyert póttagok között a behívás sorrendjére vonatkozólag sorshúzás dönt. Póttag semmiféle testület ülésén részt nem vehet.

Amennyiben valakit, valamely tisztségre szabályellenesen választottak meg, helyébe póttag hívandó be.

XXII. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATOK. — ÉLETBELEPES

171. §. A jelen szervezeti szabályzat alapján megalkotott testületek működési vagy ügykezelési szabályzata nem állhat ellentétben a szervezeti szabályzat rendelkezéseivel. A működési szabályzatokat a pártszervezeti szabályzat életbe léptetésétől számított 6 hónapon belül a központi titkárság az illetékes testületek bevonásával készíti el. A működési szabályzatok csak a pártvezetőség és a pártválasztmány jóváhagyása után léphetnek érvénybe.

172. §. Az 1945. augusztus 18-án és a következő napjain megtartott XXXIV. pártgyűlés jelen pártszervezeti szabályzatot elfogadta, és annak határozmányait életbe lépteti.

Megjelent külön brosrúában: A Szociáldemokrata Párt Szervezeti szabályzata. (Függelék: Választott bírósági ügyrend.) Elfogadta és érvénybe léptette az 1945. évi augusztus 18-20-án megtartott XXXIV. pártgyűlés. Budapest, 1945.

32

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK DÖNTÉSÉRŐL A KÖZÖS LISTA TÁRGYÁBAN

(1945. AUGUSZTUS 29)

A Szociáldemokrata Párt vezetősége – miután a Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt politikai bizottsága két ízben tartott együttes ülésén megvitatta mindazokat az időszerű problémákat, amelyek a két párt között felmerültek – a nagy-budapesti községi választásokra vonatkozólag úgy döntött, hogy a választásokon közös listával vesz részt. Ez a határozat azonban nem vo-

natkozik a Szociáldemokrata Pártnak a nemzetgyűlési választások során követendő magatartására. Ennek ügyében annak idején a Szociáldemokrata Párt vezetősége és pártválasztmánya együttesen foglalt állást.

Megjelent: Népszava, 1945. augusztus 29. 1. old.

A két munkáspárt közös listán való indulását a fővárosi, illetve a Pest környéki községi választásokon a Kommunista Párt kezdeményezte az MKP Politikai Bizottságának 1945. augusztus 15-i határozata alapján. A kommunista javaslat nagy vitát váltott ki a Szociáldemokrata Pártban, sokan élesen elleneztek a javaslat elfogadását. A fővárosi és környéki pártértekezlet is megvitatta a kérdést és az alábbi határozatot hozta:

„A Szociáldemokrata Párt fővárosi és környéki pártértekezlete több órás tanácskozáson vitatta meg azt a kérdést, hogy a fővárosi, illetőleg a községi választásokon a Szociáldemokrata Párt közös listán induljon-e a Magyar Kommunista Párttal. A pártértekezlet úgy határozott, hogy a végleges döntést rábízza a pártvezetőségre azzal, hogy a Magyar Kommunista Párttal előbb bizonyos kérdéseket megnyugtató módon tisztázzon.” (Népszava, 1945. augusztus 28. 2. old.)

33

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK A KÖZELLÁTÁSSAL FOGLALKOZÓ ÜLÉSÉRŐL

(1945. SZEPTEMBER 13)

A Szociáldemokrata Párt vezetősége csütörtöki ülésén Rónai Sándor közellátási miniszter elvtárs kimerítő beszámolója alapján behatóan foglalkozott az ország közélélmzési helyzetével. A pártvezetőség megállapította, hogy a német hadsereg, az SS és a nyilasok lelkiismeretlen rablásai és pusztításai következtében a magyar mezőgazdaság katasztrofális helyzetbe jutott. Ez, természetesen, nem maradhatott hatás nélkül az ország közellátási helyzetére, amely elsősorban éppen a fenti okoknál fogva tagadhatatlanul súlyos és csak erélyes intézkedésekkel akadályozható meg, hogy még súlyosabbá ne váljék.

Megállapította a pártvezetőség, hogy az ország szempontjából életbevágóan fontos a termelésnek nemcsak fenntartása, hanem fokozása is. Ez pedig lehetetlen a dolgozó rétegek, elsősorban az ipari munkásság ellátásának a biztosítása nélkül. Ezt kívánják meg az igazság követelményei is, mert lehetetlen lenne olyan

állapot fenntartása, amely nem biztosítja a legelősebb szükségleti cikkeket azok számára, akik minden erejük megfeszítésével dolgoznak az ország újjáépítésén, ugyanakkor pedig egyes rétegek mindent meg tudnak maguknak szerezni, mert bőven rendelkeznek pénzzel.

Éppen ezért a pártvezetőség elengedhetetlennek tartja mindazoknak a kizárását a közellátásból, akik nem tudják hiteltérdemlően igazolni, hogy a termelés szempontjából hasznos tevékenységet fejtenek ki. Az így megtakarított készleteket arra kell fordítani, hogy a nehéz testi munkát végzők az átlagosnál bővebb hatósági ellátásban részesüljenek, ezt a bővebb ellátást azonban egyedül a nehéz testi munkások számára szabad fenntartani.

Az ipari munkásság és tisztviselők ellátásának biztosítására helyesnek tartja a pártvezetőség az üzemi és gyári beszerző csoportok létesítését anélkül, hogy ez a kötött forgalmú élelmiszereknél kettős ellátást jelentene.

Foglalkozott a pártvezetőség a termésbeszolgáltatás kérdésével is, és megállapította, hogy a termésbeszolgáltatással kapcsolatos, bárki részéről megkísérelt szabotázsakciókkal szemben a legszigorúbb és a legkíméletlenebb megtorló intézkedéseket kell alkalmazni.

Végül helyesléssel vette tudomásul a pártvezetőség Bán Antal iparügyi miniszter bejelentését arról, hogy eddig több száz millió pengő értékű iparcikket bocsátott a közellátásügyi tárca rendelkezésére abból a célból, hogy a termésbeszolgáltatásnak eleget tett mezőgazdasági lakosság igényét kielégítse. Közölte az iparügyi miniszter azt is, hogy az akciót a jövőben is folytatja, sőt kibővíteni igyekszik.

Leszögezte a pártvezetőség, hogy a közellátás kérdését az ország egyik legfontosabb problémájának tekinti, amelyet a termelés biztosítására és a szociális követelmény szempontjainak figyelembevételével kell megoldani.

Megjelent: Népszava, 1945. szeptember 15.

A fenti közlemény megjelentetésére vonatkozó határozat a következőképpen szól: „A »Népszava«-ban kommunikében közlendők a pártvezetőségi ülésen felmerült ötletek és az összekötő bizottsági ülésen is meg kell azokat tárgyalni.” (PI Arch. 2/19-16.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT VÁLASZTÁSI PROGRAMJA

(1945. SZEPTEMBER 22)

Választások előtt áll Nagy-Budapest, választások előtt áll az ország népe.

Ezekén a választásokon dől el: sikerül-e meggyógyítani a vesztes háború ütötte sebeket, megszilárdítani a magyar demokráciát, biztosítani a nemzet egységét, megalapozni a magyarság jövőjét.

A DEMOKRÁCIA MEGSZILÁRDÍTÁSA

Az ország helyzete súlyos. A magyar reakció háborús bűneiért a magyar nép szenved. Horthyék, Szálasiék tették hadszínterré az országot, ők az okai, hogy a magyar ipar, a magyar mezőgazdaság termelőerőinek tekintélyes része elpusztult, miattuk éheznek a városok népe, miattuk szenved a lerongyolt magyar paraszt. A választásokon ítélni kell az országvesztő reakció fölött. Mondja ki a nép: a régi rendszer nem térhet vissza soha többé! A népellenes reakciónak pusztulnia kell!

A fiatal magyar demokrácia súlyos örökséget vett át, de sikerrel indította el a nemzeti újjászületés munkáját.

Az ország megmentésére nemzeti egységbe fogtak össze a demokratikus pártok. A szétesett állam újra talpraállt: a fő hatalmat átvette az ideiglenes nemzetgyűlés. Megalakult a független magyar nemzeti állam új végrehajtó hatalma: az ideiglenes nemzeti kormány.

Az új demokratikus államhatalom végrehajtotta a földreformot, 600 000 magyar parasztszalad tulajdonába adta a nagybirtok 4 millió hold földjét.

Megindult a romok eltakarítása, a gazdasági újjáépítés, a vasúti forgalom, a szénbányászat, az ipari termelés talpraállítása.

A nemzeti újjászületés munkájában mindenütt a Kommunista Párt járt elől mint kezdeményező, előrehajtó, vezető erő.

A fiatal magyar demokrácia eddigi vívmányait a választásokon kell biztosítani. Tovább kell menni az ország újjáépítése terén. Szilárd, megbízható többséget kell az új nemzetgyűlésbe küldeni, hogy az újjáépítés művét bátran, erélyesen vigyük előre, leküzdvé minden reakciós ellenállást. A bátorság, az erély pártja: a Kommunista Párt. A magyar demokrácia legszilárdabb, legmegbízhatóbb támasza: a Kommunista Párt. Az újjáépítést elgáncsoló reakció legkérlelhetetlenebb ellensége: a Kommunista Párt. A Kommunista Pártot kell győzelemre juttatni a választásokon.

AZ ÚJJÁÉPÍTÉS HÁROMÉVES TERVE

Az ország helyzete súlyos, de van belőle kiút. Hazánk gazdag ország, népünk dolgos nép. Ha belső erőforrásainkat ésszerűen, gazdaságosan használjuk ki, akkor nem évtizedek, de évek alatt felépíthetjük a rombadöntött hazát. Nemcsak fiaink és unokáink, hanem a magunk számára akarjuk felépíteni az országot! Ne csak a jövő nemzedék, hanem már ez a nemzedék lássa hasznát az újjáépítésnek!

A Magyar Kommunista Párt a nép elé terjeszti választási programját, az ország felépítésének hároméves tervét.

Három esztendő alatt el lehet, el kell érünk, hogy a magyar dolgozók megszabaduljanak nyomasztó gondjaiktól. Három év alatt biztosítjuk a nép kenyerét, élelmezését. Három év alatt biztosítjuk a nép ruházkodását. Három év alatt mindenkinek lesz emberhez méltó lakása. A magyar újjáépítés hároméves terve: a magyar ipar és közlekedés, a magyar mezőgazdaság helyreállításának, a háborús romok eltakarításának terve.

Ahhoz, hogy a hároméves újjáépítési terv megvalósítását megkezdjük, erélyes végrehajtó szerv és szigorú tervszerűség szükséges. Ezért javasoljuk:

1. Háromtagú miniszteri bizottság alakítását az újjáépítés teljhatalmú vezetésére.

2. Hathónapos gazdasági és pénzügyi kormányzati program kidolgozását azonnal végrehajtandó rendszabályokról a legégetőbb bajok orvoslására.

AZ INFLÁCIÓ MEGSZÜNTETÉSE

A magyar dolgozó népet, az újjáépítést fenyegető legnagyobb veszély: az infláció, a pénzromlás.

A Magyar Kommunista Párt az infláció megállítására, a pengő értékállandóságának biztosítására javasolja:

1. Az alapanyagok (vas, szén, villany, nyersolaj) közszolgáltatások, gabona, kenyér árainak hatósági maximálását és fokozatos rögzítését. Ezen a téren a szabad forgalomról áttérést a szigorúan kötött gazdálkodásra:

2. Az államháztartás egyensúlya érdekében tervszerű pénzügyi politikát, szigorú takarékossgot, az állami hitelek megszorítását, az állami és közületi bevételek fokozását. Olyan adórendszert, mely a közterhek javát a tehetősek, a gazdagok vállára rakja. A spekulációs nyereség teljes elkobzását.

3. A pénzhígítás megakadályozására a bankjegyek kicserélését, melyet a vagyonosokra kiterjedő egyszeri kényszerkölcsonnel kell egybekötni.

4. A bankok hitelpolitikájának állami ellenőrzését és irányítását. Szigorú rendszabályokat annak megakadályozására, hogy a termelésnek szánt hitelek a spekulációt táplálják.

5. A pengő értékének rögzítésére belföldi és külföldi kölcsön felvételének elő-

készítését s biztosítását oly feltételek mellett, melyek a magyar állam függetlenségét nem sértik.

6. A Németországba hurcolt magyar arany- és valutakészlet visszaszerzése. A külföldön levő magyar bankbetétek és értékek zárolása.

A pénzromlás megállítására, sürgős pénzügyi rendszabályok mellett, a termelés fokozása szükséges. Ennek érdekében a Magyar Kommunista Párt javasolja:

1. Az újjáépítés feladatainak sürgősségi sorrend szerinti végrehajtását. Az erőket ipari téren a vasút, a hidak, a közlekedés, a mezőgazdasági gépipar, a szén- és ércbányászat, valamint a textilipar talpraállítására, termelésének fokozására; mezőgazdasági téren az új gazdák megsegítése, a gabonavetésterület fokozására és az állat- és gépállomány fokozatos pótlására kell összpontosítani.

2. Államilag irányított központi nyersanyaggyártást, a hazai nyersanyagforrások számbavételét és fokozott feltárását.

3. A kisipar bekapcsolását az újjáépítésbe, ebből a célból a kisipar nyersanyaggal, forgótőkével való ellátását.

4. Külkereskedelmi szerződések kötését minden országgal, melytől gazdasági segítséget kaphatunk. A külkereskedelem állami ellenőrzését.

5. A Németországba hurcolt gépek és értékek visszaszerzését.

6. Állami munkaerő-gazdálkodást: a munkakötelezettség bevezetését és szigorú végrehajtását. Fegyházba, kényszermunkára a feketézőket! A szükség szerint és a szakszervezetek közreműködésével a munkaerő átirányítását az újjáépítés és nemzetgazdaság szempontjából kevésbé fontos foglalkozási ágakból a döntő fontosságú termelési ágakba, megfelelő szakmai átképzés után. A teljesítmény szerinti bérek, a prémiumrendszer bevezetését.

7. Az elhagyott javak ne szolgálják a magánvagyonosodást, hanem a nemzetgazdaság újjáépítését. Elhagyott javakat általában csak közületeknek vagy szövetkezeteknek adjanak át.

8. A magánkezdeményezés hasznosítását az újjáépítés érdekében; a magánvállalkozás érdekeinek alárendelését a nemzetgazdasági érdekeknek. Ezért: állami árellenőrzést, az ipari termelés állami irányítását! A közszükségleti árukat gyártó iparágak termelésének legalább 70 százalékát ki kell vonni a szabad forgalomból, és fenn kell tartani a dolgozók közvetlen ellátásának céljaira maximált árakon.

9. A szén- és bauxitbányák, az olajforrások, az energiaforrások, áramfejlesztőtelepek államosítását vagy községecsítését.

10. Szélesíteni kell a nemzetgazdaságnak azt a területét, melyben nem a magánhaszon, hanem a közérdek az irányadó.

A közellátás biztosítására a Magyar Kommunista Párt a következő sürgős rendszabályokat javasolja:

A KÖZELLÁTÁS BIZTOSÍTÁSA

1. A terménybeszolgáltatásról és a természetbeni adóról szóló rendeletek szigorú végrehajtását, a készletek elkobzásáig menő büntetések kiszabását azokra, akik nem szolgáltatják be a kirótt terménymennyiséget, valamint szigorú büntetőjogi felelősségre vonását azoknak a közhivataloknak, akik a rendeletek végrehajtását szabotálják. A szabad gabonaforgalom engedélyezését csak a beszolgáltatás és a természetbeni adó teljesítése után.

2. A közellátásnál előnyben kell részesíteni az újjáépítés számára elsőrendű fontos termelési ágakban dolgozókat.

3. A közszükségleti árukat gyártó iparok termelésének a dolgozók közvetlen ellátására (állami akciók) jutó részből legalább 50 százalékot a mezőgazdaság számára kell fenntartani az iparcikkek ellenében történő terménybeszolgáltatás céljaira.

4. Az üzemi ellátás, az üzemi beszerzés rendszerének előmozdítását. A fogyasztási és beszerzési szövetkezetek támogatását. A községi élelmiszerüzemek tevékenységének kiterjesztését, ugyanakkor a kiskereskedelem támogatását, hogy kivehesse részét az áruelosztás feladataiból.

5. A gabonaforgalom és általában a közellátás terén a kötött gazdálkodás és a szabad forgalom ésszerű összeegyeztetése. Az élelmiszerrel való hivatásszerű spekuláció szigorú üldözése a nagy élelmiszeruzsorások kemény megbüntetése, egészen a halálbüntetésig. A közellátás egységes elvek szerinti megszervezése az egész országban: a helyi önkormányzatok és hatóságok önálló rendelkezési jogának, a helyi közellátási elzárkózásnak megszüntetése.

6. Az ország ideai élelmiszer-szükségletének fedezése részben behozatal útján. Az e célból szükséges kereskedelmi tárgyalások azonnali előkészítése és megindítása.

A MEZŐGAZDASÁG TALPRAÁLLÍTÁSA

Az ország közellátását végső soron azonban csak a mezőgazdaság talpraállításaával lehet biztosítani. Erre a célra a Magyar Kommunista Párt javasolja:

1. A földreform gyors befejezését, a kiosztott 4 millió hold földnek a 600 000 új birtokos telekkönyvi tulajdonába való átírását, hogy helyreálljon a termelő munkához szükséges tulajdonbiztonság a mezőgazdaságban.

2. A svábok kitelepítésének azonnali megkezdését és a sváb földekre magyar földművesek telepítését.

3. A megmaradt ló- és igásállat-állomány igazságosabb elosztásának állami beavatkozással való előmozdítását.

4. Az állatállomány helyreállítására a hazai tenyészállomány ésszerű kihasználását és külföldi tenyészállatok behozatalát.

5. A felosztott nagybirtok gépi és egyéb felszerelésének okszerű kihasználására az új birtokosok szövetkezetbe tömörítése.

6. Az új kisgazdaságok felsegítésére hosszú lejáratú, olcsó állami hiteleket, állami felszerelés-, igaerő- és vetőmagakciókat.

Ezek az azonnali rendszabályokon túl a Magyar Kommunista Párt a magyar mezőgazdasági termelés korszerű átszervezése érdekében javasolja:

1. Az egyoldalú szemtermelésről fokozatos áttérést az ipari növények és kerti vetemények termelésére. Ennek előmozdítására termelési prémiumrendszer bevezetését.

2. Talajjavítással, műtrágyázással, növénynemesítéssel, az öntözőcsatornahálózat kiépítésével növelni kell az alacsony termésátlagokat.

3. A mezőgazdasági szakoktatás széles körű kiterjesztésével a parasztság közkincsévé kell tenni a modern agrártudományokat.

4. Termelő, beszerző és értékesítő szövetkezetek széles hálózatát kell kiépíteni, hogy a parasztság számára biztosítsuk azokat az előnyöket, melyeket a földesuraknak a nagybirtok nyújtott.

5. A mezőgazdasági és ipari árak fokozatos aránybahozását, az ország újjáépítésével párhuzamos visszatérést az 1 pár bakancs = 1 mázsa búza arányhoz.

6. A mezőgazdasági érdekképviseltek átszervezését népi demokratikus alapon. Az új földműves érdekképviseltek alapja: a termelőbizottságok és a földigénylő bizottságok egyesítéséből létrejött földművesbizottság legyen.

Ez az útja annak, hogy Magyarországot kert-Magyarországgá alakítsuk át, Európa éléstárává, belterjes, sokoldalú, virágzó kisgazdaságok országává.

DEMOKRATIKUS NEMZETI KÜLPOLITIKA

A magyar demokrácia megszilárdításának, az ország újjáépítésének elengedhetetlen feltétele: helyes nemzeti külpolitika.

A magyar külpolitika alapelveiként a Magyar Kommunista Párt javasolja:

1. A szovjet–magyar barátság politikájának következetes folytatását és elmélyítését. Barátságot Angliával és az Egyesült Államokkal. A szomszéd államokkal való jószomszédi és baráti viszony ápolását, a gazdasági és kulturális kapcsolatok kiépítését Angliával és az Egyesült Államokkal. Szovjet–angol–amerikai gazdasági segítség elérését Magyarország számára.

2. Az ország függetlensége érdekében vissza kell utasítani minden olyan külföldi beavatkozást Magyarország belügyeibe, mely a demokrácia kiépítésének és megszilárdításának lassítását célozza és a magyar reakciónak nyújt támaszt. Magyarország szívesen tanul a külföldtől, de demokráciánk magyar talajból sarjadó nemzeti hagyományainkra épülő magyar demokrácia lesz!

3. Szilárdan vissza kell utasítani a Szlovákiában élő ősi magyar lakosság kite-

lepitését célzó csehszlovák politikát. A nagyhatalmak megnyerése e magyar álláspont támogatására.

4. A Jugoszláviában, Romániában, Szlovákiában élő magyarokkal intenzív kulturális kapcsolatok kiépítését, a velük való szellemi és lelki egység megóvását, kulturális és nemzeti érdekeik védelmét a szomszéd demokráciákkal való szoros barátság ápolása útján.

5. A magyar külpolitika legfőbb célja: a dunai népek békéjének és egyetértésének biztosítása a kossuthi ideál, a Duna-föderáció útjának egyengetése. Ennek előmozdítására törekedni kell a kereskedelmi forgalom minél intenzívebb kiépítésén túl, a román–jugoszláv–magyar vámunió megvalósítására.

6. Sikeres magyar külpolitika alapja: demokratikus belpolitika. Minél szilárdabb a magyar demokrácia, minél inkább bizonyítja be tettekkkel a magyar nép, hogy erélyesen fel tudja számolni a magyar reakciót, annál erősebb lesz a demokratikus külföld bizalma Magyarország iránt, annál szilárdabb lesz Magyarország nemzetközi helyzete. A megbízható, szilárd, demokratikus erők, elsősorban a munkás-egységfront, a Magyar Kommunista Párt győzelme a választásokon éppen ezért a magyarság nemzeti érdeke!

BIZTOS TÖBBSÉGET A REAKCIÓ MEGSEMMISÍTÉSÉRE

A hároméves újjáépítési terv végrehajtásának feltétele: szilárd, megbízható, demokratikus többség, mely biztosítja a nemzet előtt álló feladatok megoldásához szükséges kormányzati erélyt. Olyan kormányzatra van szükség, mely a nemzet érdekében kíméletlen szigorral lesújt a feketézőkre, az újjáépítés szabotálóra, azokra, akik a gazdasági csődre spekulálnak, denúciálják a külföld előtt a magyar demokráciát. Olyan kormányzatra van szükség, mely akar és tud megsemmisítő csapást mérni a reakcióra és a fasiszmus maradványaira!

A reakció legkövetkezetesebb ellensége, a magyar demokrácia legszilárdabb támasza: a munkásság. Ezért hirdeti a Magyar Kommunista Párt: munkásegységgel – a dolgozók többségéért – a demokráciáért.

A munkásegység a nemzeti egység alapja! Aki a munkásegységet akarja megbontani, az a nemzeti egység ellensége!

A magyar demokrácia győzelmének biztosítója: a munkásság és a parasztság szilárd szövetsége. A reakció a várost a faluval, a falut a várossal igyekszik szembeállítani. A reakcióval szemben a Magyar Kommunista Párt a város és a falu dolgozóinak megbonthatatlan szövetségéért száll síkra!

A reakció a hívőket, az egyházat akarja szembeállítani a kommunistákkal. A Magyar Kommunista Párt a vallásszabadság biztosításáért száll síkra, tisztelben tartja mindenki vallásos hitét, a magyar jövő biztosításáért, a haza felvirágoztatásáért együtt akar haladni a magyar nép hívő tömegeivel. A Magyar Kommunista Párt az egyházak és a magyar demokrácia közötti jó együttműkö-

désért száll síkra, és ezért tiszteletben tartja az egyházak jogállását. A Magyar Kommunista Párt a családi élet szilárdságáért és boldogságáért, anyagi és lelki alapjainak biztosításáért, a család intézményes védelméért száll síkra.

A Magyar Kommunista Párt a közösség érdekei által vont határokon belül a személyes szabadságért, az egyén jogainak és a magántulajdonnak sérthetetlenségéért és biztosításáért száll síkra.

Az ország újjáépítésének roppant feladatát egyetlen osztály, egyetlen párt sem tudja egymaga elvégezni. Szükség van a munkásság, a parasztság, a haladó értelmiség összefogására, minden építő erő egyesítésére. A Magyar Kommunista Párt a nemzeti egység megszilárdításáért küzd, a demokratikus pártok összefogását vallja, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontért száll síkra. A magyar demokrácia kormányzatát a jelenben éppúgy, mint a jövőben a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontra kell építeni. Ezért fordul a Magyar Kommunista Párt a reakció és a demokratikus pártok reakciós jobbszárnya ellen, melyek a nemzeti egységet, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontot akarják megbontani.

Csak szilárd, megbízható, demokratikus többség biztosíthatja:

1. A törvények, kormányrendeletek erélyes végrehajtását, a közigazgatásban maradt reakciós elemek szabotálásának letörését.

2. A közigazgatás megtisztítását a reakciósoktól és felfrissítését a munkásság, parasztság és haladó értelmiség sorából jövő új erőkkel.

3. A korrupció elleni kérlelhetetlen harcot, a demokrácia tiszta és szigorú erkölcsének érvényesülését a közéletben.

4. A hadsereg, elsősorban a tisztikar, demokratikus szellemét, a tisztikar felfrissítését új, demokratikus erőkkel.

5. A közoktatásügy demokratikus reformját, a közép- és főiskolák kapuinak megnyitását a munkásság és parasztság gyermekei számára, szabad érvényesülést az ifjúság számára.

6. A demokratikus rendőrség fegyelmének és szakértelmének emelését, a reakció és a fasiszmus elleni harcának nagyobb erélyét, az önkényeskedések megszüntetését, a jogrend és a közbiztonság megszilárdítását.

Csak szilárd, megbízható, demokratikus többség biztosíthatja az országban a belső rendet, az állami fegyelmet.

Csak szilárd, megbízható, demokratikus többségre támaszkodó kormányzat gyorsíthatja meg a békekötést, Magyarország felvételét az egyesült nemzetek sorába.

Csak erős, demokratikus kormányzat rövidítheti meg országunknak a fegyverszüneti szerződésben megszabott külföldi ellenőrzését és így teljes nemzeti szuverenitásunk visszanyerését.

Szilárd, megbízható demokratikus többség feltétele: a Magyar Kommunista Párt, a munkás-egységfront, a dolgozó nép választási győzelme. Ez az alapja

olyan erős, demokratikus kormányzatnak, mely végre tudja hajtani az újjáépítés hároméves tervét, a független, demokratikus, népi Magyarország gyors ütemű felépítését.

A Magyar Kommunista Párt ezért harcol! Minden becsületes, dolgozó magyar támogatja nemzetmentő, országépítő munkáját!

Megjelent: Szabad Nép, 1945. szeptember 23. 1–2. old.

A Központi Vezetőség 1945. augusztus 23-án foglalkozott a választások előkészítésével. Az ülés úgy határozott, hogy a választási programot a Politikai Bizottság dolgozza ki és a megfelelő időben hozza nyilvánosságra. A PB. 1945. szeptember 22-i ülésén hagyta jóvá a közölt dokumentumot. – A Szociáldemokrata Párt külön választási programot nem adott ki, hanem a párt XXXIV. kongresszusán elfogadott munkatervet (Lásd e kötet 27. sz. dokumentumát) népszerűsítette. A munkatervről cikksorozat indult. (Lásd Népszava, 1945. szeptember 19., 21., 27., 29., október 3., 11., 26., november 6., 10., 14. és 25-i számait.)

35

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS VÁLASZTÁSI KIÁLTVÁNYA NAGY-BUDAPEST NÉPÉHEZ

(1945. SZEPTEMBER 26)

Munkások! Polgárok! Magyarok!

Október 7-én választja meg Nagy-Budapest népe új önkormányzati testületeit.

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt a választásokon közös listával indul.

A két munkaspárt – fenntartva szervezeti önállóságát – véd- és dacszövetséget kötött a reakció ellen az új, demokratikus Budapest kiharcolására.

A munkásegységnek, a dolgozók egységlistájának célja: végleg megsemmisíteni a régi városháza reakciós, fasiszta, antiszociális, népellenes szellemét. Biztosítani akarjuk, hogy a budapesti törvényhatóságban és a Pest környéki önkormányzatokban a dolgozó nép érdekei érvényesüljenek! Új Budapestet akarunk! Azt akarjuk, hogy Nagy-Budapest a magyar demokrácia fellegvára legyen!

Ezért akarunk munkástöbbséget Budapesten!

A magyar demokrácia legszilárdabb támasza: a munkásosztály!

A dolgozó nép érdekeinek legkövetkezetesebb képviselői: szociáldemokraták és kommunisták. A magyar újjáépítés legáldozatkészebb munkásai kommunisták és szociáldemokraták. A reakciónak, az újjáépítés szabotálójának és elgáncsolójának, a feketézésnek és korrupciónak legkérelhetetlenebb ellenfelei és üldözői: szociáldemokraták és kommunisták. A két munkáspárt a demokrácia belső rendjének, a termelőmunka biztonságának legszilárdabb őre és védelmezője. Ezért a munkástöbbség kivívása Nagy-Budapesten nemcsak munkásérdek, hanem érdeke minden dolgozó néprétegnek. A munkásegység táborához kell csatlakoznia, a dolgozók egységfrontjára kell szavaznia minden kétkezi és szellemi munkásnak, a gyárak és az irodák dolgozóinak, kisiparosnak és kiskereskedőnek, tanárnak és mérnöknek, tanítónak és orvosnak, közalkalmazottnak és szabad foglalkozású értelmiséginek, nőknek és ifjúságnak!

Munkásegységgel – munkástöbbségért – a dolgozók új, demokratikus Budapestjéért!

A dolgozók egységfrontja küzd:

1. A fasiszták által lerombolt Nagy-Budapest gyors ütemű felépítéséért! Nagy-Budapest minden dolgozójának emberhez méltó lakást biztosítunk három esztendő alatt! Letörjük a lakásuzsorát, megszüntetjük a lakásnyomort!

A romba dőlt vagy megsérült házak és lakások újjáépítésének vagy tatarozásának költségeit ne csak a dolgozók viseljék. A lakóvédelmet fenn kell tartani, ki kell építeni. A lakbérpótlékot teljes egészében a lakóházak újjáépítésére kell fordítani. Céltudatos és tervszerű újjáépítő- és lakáspolitikát: a gazdagok villái helyett elsősorban a dolgozók lakásait és házait kell rendbehozni. Modern kislakások építését! Építési kölcsönt a házhelyhez juttatottaknak!

A dolgozók egységfrontja küzd:

2. Nagy-Budapest közellátásának biztosításáért. Kíméletlen harcot indítunk az élelmiszer-uzsorások, a feketepiac hiénái ellen. Kényszermunkára, fegyházba a feketézőket! Halál a nagy élelmiszerspekulánsokra!

A közellátásban előnyben kell részesíteni a dolgozó néprégeket! Jobb ellátást azoknak, akiknek munkája fontosabb a közösségnek. Az üzemi beszerző szövetkezetek támogatását! A városi élelmiszerüzemek fejlesztését!

A dolgozók egységfrontja küzd:

3. Az önkormányzatok adókivetési jogáért a községi beruházások, elsősorban a lakásépítés, szociális, egészségügyi és kulturális kiadások fedezésére. A dolgozók tömegci helyett a tehetősek viseljék a nagyobb terheket! Minél nagyobb az adózási képesség, annál nagyobb legyen az adó. A feketézők jövedelmét el kell kobozni!

4. A közüzemek fejlesztéséért, a közszolgáltatási üzemek (villanytelepek, gáz- és vízművek) községestítéséért. A közüzemek tarifapolitikájában nem nyerészke-

désre kell törekedni, hanem a közönség kiszolgálására és a dolgozók teherbíró képességére kell tekintettel lenni. A községi üzemek munkásainak és alkalmazottainak jogait és emberséges megélhetését biztosítani kell.

A dolgozók egységfrontja küzd:

5. Az anya-, csecsemő- és gyermekvédelem nagyarányú kiépítéséért! A családi élet szilárdságának és boldogságának anyagi biztosításáért. Szülőotthonok, gyermekkertek, napközi otthonok, óvodák létesítéséért. Kerületenként egészségvédelmi intézmények gyarapításáért. Fokozott harcot a népbetegségek ellen. Kórházak gyarapításáért, ingyenes fürdők létesítéséért, az iskolaorvosi intézmény továbbfejlesztéséért.

6. Demokratikus iskolareformért, amely biztosítja az ifjúság demokratikus szellemű nevelését, és a dolgozók gyermekei előtt megnyitja a közép- és főiskolák kapuit. A szegénysorsú közép- és főiskolai tanulók számára ingyenes oktatást.

7. Az ifjúság szellemi és testi fejlődésének nagyarányú előmozdításáért: a nyilvános könyvtárak szaporításáért, a testedzés támogatásáért, sportpályák, játszóterek létesítéséért.

8. A főváros és a Pest környéki községek és városok önkormányzatának kiépítéséért, az autonómiaellenes törvények és rendeletek hatályon kívül helyezéséért, a demokratikus központi kormányzat intézkedési és ellenőrzési jogának csorbítása nélkül.

A városi és községi közigazgatást meg kell tisztítani a reakciós elemektől, fel kell frissíteni a munkásokból, a haladó értelmiségből, a dolgozó néprétegekből származó új erőkkel.

A közigazgatást fokozott népi ellenőrzés alá kell helyezni, hogy a bürokrácia helyett gyors és előzékeny ügykezelést teremtsünk. A városi alkalmazottak előléptetésénél ki kell irtani a protekciós rendszert és messzemenően érvényesíteni kell a szakértelem, a rátermettség, a tehetség alapján való érvényesülés elvét, a képesítés elvének lazításával is.

A dolgozók egységfrontjának választási győzelmével boldogulnak a kisiparosok, mert a munkáspártok biztosítják nyersanyag- és árubeszerzésüket, részvételeket Budapest újjáépítésében.

A dolgozók egységfrontjának választási győzelmével boldogulnak a kiskereskedők, mert a lánckereskedelem és a feketepiac megsemmisítésével a tisztességes kiskereskedelem jelentősége az áruforgalomban fokozódik.

A munkáspártok választási győzelmével boldogul az értelmiség. Az orvosok nem lesznek évekig munka nélkül, mert a budapesti munkástöbbség szociálpolitikája szakorvosi kezelést biztosít minden dolgozónak. A mérnök szakképzettségének megfelelő magas fizetést kap, és munkáját a dolgozók megbecsülik. A tanároknak és tanítóknak nemzetnevelő munkájuk értéke szerint megbecsülésben, fizetésben, utánképzési lehetőségben lesz részük. A magán- és közalkalmazottak

érvényesülésénél a protekció és családi összeköttetés helyett biztosított jogok, szakértelem és rátermettség fog dönteni.

A dolgozók egységfrontjának választási győzelmével boldogulnak a nők, mert egyenlő munkáért egyenlő bért kapnak, és egyenrangúakként foglalhatják el helyüket a közéletben.

A dolgozók új Budapestje biztosítja az ifjúság boldogulását, szabad érvényesülését.

A dolgozók egységfrontjának választási győzelme a záloga annak, hogy Magyarország fővárosa újjáépül és szebb lesz, mint valaha.

A romjaiból újjászülető Budapest nem a nyomortanyák és a dőzsölő fényűzés városa lesz, hanem az újjászülető magyarság büszkesége, a nemzeti kultúra központja, a dolgozók demokratikus Magyarországának gyönyörű fővárosa. Budapest újjászületésére szavaztok, ha a dolgozók egységlistájára szavaztok!

Munkások! Polgárok! Magyarok!

A nagy-budapesti választásokon nemcsak Budapest jövőjéről dönt a főváros népe. A nagy-budapesti választás az országos választások főpróbája! A nemzet jövőjéről, a demokrácia sorsáról, a magyar újjáépítés sikeréről van szó! A magyar reakcióra kell megsemmisítő csapást mérni, mely befurakodva a demokratikus pártokba, igyekszik megbontani a nemzeti egységet, alá akarja ásni Magyarország megszilárduló nemzetközi helyzetét, zavart és rendetlenséget akar előidézni, hogy elgáncsolja az újjáépítés művét. Aki a magyar demokráciát meg akarja szilárdítani, szorosabbra akarja kovácsolni a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front sorsát, biztosítani akarja az újjáépítés sikerét a reakció hátbatámadásával szemben, meg akarja vetni a nemzet felemelkedésének alapját, az október 7-én a dolgozók egységfrontjára szavaz!

Megjelent: Szabad Nép, 1945. szeptember 27. 1. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK FELHÍVÁSA A PÁRTSZERVEZETEKHEZ ÉS A PÁRTTAGOKHOZ AZ ORSZÁGOS VÁLASZTÁSOK ALKALMÁBÓL

1945. OKTÓBER 22)

Elvtársak!

November 4-én választ a magyar nép. Most fog megmutatkozni, hogy mennyire jutott előre nemzetünk a demokratikus fejlődés útján, most kell választ adnunk arra, hogy olyan demokráciát akarunk-e, amely vaskézzel sújt le a nép ellenségeire, mely meg fog birkózni az egyre elviselhetetlenebb nyomorúsággal, mely kisöpri a közigazgatásból azokat, akik hivatalukat a nép ellen használják. Félreérthetetlen választ kell november 4-én adni azoknak, akik már készülődnek a földreform eredményeinek a megtámadására. November 4-én 700 000 új gazdának kell megbizonyosodnia afelől, hogy a föld, melyet a magyar demokrácia juttatott nekik, örök időkre az övé és ivadékaié marad. E választáson kell megvédeni a kivívott demokratikus jogokat és újakat szerezni hozzá. November 4-én a belső szabotázs, a gazdasági zűrzavar, az éhség, nyomorúság és a rend közt kell választani. A reakció támadásával szemben győzelemre kell vinni a munkás-ság, a parasztság, a haladó értelmiség szilárd, demokratikus uralmát.

Kemény harcokban edződött pártunk, a Magyar Kommunista Párt felsorakozik a választási küzdelem döntő, végső szakaszában. Erőnket megsokszorozza a feladat nagysága s az a tudat, hogy népünk életéért, szabadságáért és jövőjéért harcolunk. A Horthy-rendszer börtöne után a nyomorúság börtönébe akarják zárni a dolgozó tömegeket a régi rend hívei, a demokrácia ellenségei. Gazdasági zűrzavar és éhség formájában szabadítják ránk a pusztulást.

A veszély elhárításához a választásokon pártunk mögé kell állnia a dolgozó nép döntő tömegeinek, pártunk mögé, mely fenyegető válságok idején mindig megmutatta a helyes utat. Élen jártunk a német fasizmus elleni harcban, mi adtunk programot a szörnyű összeomlás után Szegeden a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontnak, mi szólítottuk fel az országot az újjáépítésre, s most a választások előtt hároméves tervünkkel mi mutattuk meg a kiutat a nyomorúságból.

Minden terv csak annyit ér, amennyit végrehajtanak belőle. S annyit hajthatunk végre, amennyi támogatásban részesít bennünket e választásokon a magyar nép. A választáson dől el, hogy a nyomorúság, az élelemhiány, a bizonytalanság tovább tart-e, vagy a demokrácia erői, élükön pártunkkal, végre rendet teremtenek-e.

Erőnket megsokszorozza, hogy saját lobogónk alatt saját jelszavainkkal külön listával indulunk a választásokon. Külön indulásunk nem gyengíti a munkásegyeséget: a Szociáldemokrata Párttal továbbra is vállvetve küzdünk az újjáépítésért és a demokrácia megerősítéséért. Pártunk választási győzelme a nemzeti egység megszilárdulását is jelenti, mert ezzel a nemzeti összefogást kezdeményező és azért legkövetkezetesebben küzdő párt erősödik meg.

Minden egyes elvtársunk legyen tudatában annak, hogy önfeláldozó, lelkesedéstől fűtött, céltudatos munkáján múlik a választás eredménye. Fáradtságot nem ismerő munkával győzzünk meg minden magyar dolgozót, a haladás minden hívét arról, hogy támogatnia kell a választáson a Magyar Kommunista Pártot, azt a pártot, melytől legjobban fél a demokrácia minden ellensége.

Minden dolgozó, a demokrácia minden igaz híve a Magyar Kommunista Pártra, a 4-es listára szavazzon!

Fel a harcra!

Vigyük győzelemre a Magyar Kommunista Párt, a magyar demokrácia, a magyar nép ügyét!

Megjelent: Szabad Nép, 1945. október 24. 1. old.

Az MKP Központi Vezetősége 1945. október 11-én tárgyalta az országos választásokkal kapcsolatos teendőkről. A felhívás közzétételéről a Politikai Bizottság 1945. október 22-i ülése hozott határozatot.

A Szociáldemokrata Párt külön felhívást nem tett közzé. Az SZDP országos választmányja október 12-i ülésén tárgyalta az országos választásokkal kapcsolatos feladatokat. Az ülésről riport jellegű közlemény jelent meg a „Népszava”-ban. A közlemény szerint az ülésen mindkét előadó (Szakasits Árpád és Bán Antal) leszögezte, hogy a Szociáldemokrata Párt megmarad eddigi politikája, a két munkaspárt együttműködése mellett, hogy külön listán indulás „nem érinti a testvéri munkaspárthoz fűződő baráti kapcsolatokat”. Ugyanakkor erőteljesen hangsúlyozták a párt politikájának önállóságát és függetlenségét, körvonalazták az SZDP középutas politikájának egyes vonásait:

„A két szélsőség között a Szociáldemokrata Párt a közép, amely körül kikristályosodik a tiszta demokrácia. A Nyugat és Kelet demokráciáját össze kell egyeztetnünk, és erre csak a Szociáldemokrata Párt képes. Mi őszintén valljuk az orosz barátság szükségességét, de Nyugat felé is ki akarunk tárni minden ablakot” – olvashatjuk a közleményben.

A koalícióval kapcsolatban a közleményben a következő állásfoglalást találhatjuk: „A Szociáldemokrata Párt hajlandó a mai nehéz helyzetben is részt vállalni a felelősségből és a kormányzás nehéz munkájából. Hajlandók vagyunk részt venni egy koalíciós minisztériumban, de előbb kétségtelen bizonyosságot akarunk szerezni arról, hogy a koalícióban részt vevő többi párt miként vélekedik a megvalósítandó programról, a bányák és energiatelepek államosításáról, a kötöttebb gazdálkodásról, a hiánygazdálkodásról, a szociális reformokról és a reakció elleni erőlesebb harcról.” (Népszava, 1945. október 13. 1. old.)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK JAVASLATAI AZ INFLÁCIÓ MEGFÉKEZÉSÉRE

(1945. OKTÓBER 23)

A Szociáldemokrata Párt az alábbi gazdasági követeléseket terjeszti elő:

1. ÖSTERMELÉS

a) Mezőgazdaság.

Falusi termelési szövetkezetek megalakítását, melyek kollektív felelősséggel tartoznak a földnek adott körülmények közötti legintenzívebb megműveléséért és a terményfeleslegek beszolgáltatásáért. A szövetkezetben igazoltan demokratikus mezőgazdasági szakértő is alkalmazandó. A falusi szövetkezetek megyei szövetkezetekben tömörülnek. Az összes megyei szövetkezetek egy központi országos szövetkezetbe csúcsosodnak. A központi országos szövetkezet hivatott ugyancsak szövetkezeti úton a falu–város közötti csereakciót lebonyolítani.

A mezőgazdasági termelés legszigorúbb ellenőrzését kívánja azon elv alapján, hogyha a föld azé, aki megműveli, akkor attól, aki nem műveli meg, a föld elvehető legyen, és olyannak adandó át, aki a megművelést végrehajtja. E célból helyi (falusi) bizottságok állítandók fel, és a renitensek katonai módra rendeltetők ki a földekre munka elvégzése céljából. Ugyanez vonatkozik a termelvények beszolgáltatására is. Aki a beszolgáltatásnak nem tesz eleget, attól a föld ugyancsak elvehető. Az új birtokosok birtokainak telekkönyvi átírása is függővé teendő attól, hogy milyen mértékben munkálja meg földjét és tesz eleget beszolgáltatási kötelezettségének. A gazdák megnyugtatóására a beszolgáltatás ellenértéke pénzen kívül, amennyiben nem áll azonnali (prompt) szükséges iparcikk a gazdák rendelkezésére, úgy záros határidőn belül lejáró, iparcikkre szóló utalványban is törtenhetik a fizetés. Az ilyen utalványt az állam bocsátja ki.

b) Bányászat.

Követeljük a bányák haladéktalan államosítását.

2. IPAR

Követeli az energiatermelő üzemek: villamos áram szolgáltatás, távvezetékek, olajfinomítók államosítását.

Követeli a magánkezekben levő magyar nehézipar államosítását.

Egyéb ipari vonalon fenntartja a magánkezdeményezést, azonban követeli az

egész termelésnek és a termelt áruk egészen a fogyasztókig terjedő útjának leg-szigorúbb ellenőrzését.

Követeli az ipari termelésnek adott körülmények között tervszerű sorrend sze-rinti irányítását. Elsődleges fontosságúnak kívánja elismertetni a jóvátétellel, leg-szükségesebb újjáépítéssel, valamint a falu-város csereakcióhoz szükséges cik-keknek gyártásával foglalkozó iparágakat. Az újjáépítés során követnünk kell az első orosz ötéves tervből tanult példát, és a tőkejavak, valamint az energiaszol-gáltatások termelésének háttérbe kell szorítani a fogyasztási cikkek termelését. Be kell rendezkednünk átmenetileg erre a kimondott kényszertakarékosságra az egész vonalon. A fogyasztási cikkeket illetően a nélkülözhetetlen élelmiszerek és a munkásság számára legszükségesebb ruhaneműkön és gyógyszereken túl néhány évig nem mehetünk. A termelés fokozása érdekében be kell vezetni az akkordbéreket és a termelést prémiumok segítségével kell erősíteni.

3. KÖZLEKEDÉS

A tőkejavak termeléséhez tartozik legelsősorban a közlekedési apparátusunk erélyes helyreállítása.

4. KERESKEDELEM

A túlméretezett kereskedelem oly módon bontandó le, hogy nemcsak további iparigazolványok szünttetendők be, hanem a meglevők is bevonassanak ama elv alapján, hogy csakis annak maradhat meg iparigazolványa, aki megfelelő forgal-mat mutat ki, és az után rendszeresen le is adózik. Így természetesen tekintettel kell lenni egy bizonyos körzeti beosztásra, hogy körzetenként álljanak megfelelő boltok a nagyközönség rendelkezésére.

A belkereskedelem egész vonalán igyekezni kell megfelelő szövetkezeti hálóz-atot kiépíteni, a szövetkezetekbe megbízható és demokratikus szakértő keres-kedők munkavállalóként bevonhatók, azonban természetesen ebben az esetben nem dolgozhatnak saját számlájukra.

A külkereskedelem az irányított termelésnek megfelelően szigorú állami ellen-őrzés alatt folytassa importtevékenységét, és azt megfelelő exporttal kell egyen-súlyba hozni. Ennél a munkánál a szakértelemmel és nemzetközi összeköttetések-vel bíró kereskedők bizományosként bevonhatók.

A forgalomba kerülő áruk elosztása szigorúan kötött rendszer alapján tör-ténjék.

Kívánjuk az általános munkakötelezettség bevezetését. Munkavállalását min-denki munkajeggyel tartozik igazolni, melyek csakis hatóságilag megállapított, társadalmilag szükséges munkára adhatók ki. A fogyasztási cikkekre szóló jegye-ket viszont ugyancsak kizárólag azok kaphatnak, akik munkajeggyel igazolják, hogy a társadalmilag szükséges munkában tevékenyen részt vesznek.

5. PÉNZÜGY

Követeli a párt az államháztartás egyensúlya érdekében az állami bevételek hatalmas fokozása minél eredményteljesebb végrehajtását, mert teljesen lehetetlennek tartjuk, hogy a 128,8 milliárd állami kiadásból, melyben ha a jóvátételi 66,1 milliárdot le is vonjuk, a maradék 62,7 milliárddal szemben csupán 10,8 milliárd bevétellel lehessen számolni. Az ily módon keletkező 51,9 milliárd P deficitet feltétlenül el kell tüntetni.

E célból kívánjuk a jövedék- és monopolbevételek növelését (a vámtételek kivételével). A jelenlegi, háború utáni inflációs helyzetre való tekintettel követelnünk kell a forgalmi és fogyasztási adók növelését és azoknak lehetőleg naponként való lerovását is. Követeljük a jövedelmi, kereseti és társulati adók helyébe lépő, minden bruttó bevétel után fix százalékos adónak havonkénti lerovását.

Követeljük az adóhátralékok valorizálását, valamint az adó pontos be nem fizetésének (adószabotázs) bünyügi útra való terelését.

Követeljük az üzlethelyiségek megadóztatását, valamint lakásfogyasztási adó bevezetését degresszív alapon, az egy szobára eső lélekszám arányában.

Követeljük a föld- és telekértékadó bevezetését.

Követeljük az állami kiadásokban a lehetőség szerinti takarékoság érvényesítését, mert egyes miniszteriális tárcákban, elsősorban a honvédelmi tárcában, mind létszámbeli, mind a dologi kiadások erősen csökkenthetők.

Követeljük, hogy az összes állami és egyéb közületi üzemek teljesen saját lábukra álljanak, ezek költségvetésüket deficitmentesen szabják meg, és semmiféle külön állami segítségben ne részesülhessenek.

Követeljük, hogy az állam részéről a továbbiakban minden néven nevezendő hitelezés megszűnjék, mert a 13 milliárd pengőben megállapított akcióhitelek kerete egymagában nagyobb összeget képvisel, mint a 10,8 milliárdnyi, költségvetés szerint előirányzott összes állami bevételek.

Követeljük a Nemzeti Banknak, valamint az összes nagy pénzintézeteknek a Pénzügyi Központ közbeiktatásával – valamint a biztosító intézeteknek – legszigorúbb állami ellenőrzését, hogy az ország hitelszervezete is az irányított termelésnek megfelelőképpen dolgozzék.

Követeljük, hogy a kettős árrendszerrel kapcsolatos árkiegyenlítő alap semmi szín alatt se dotáltassék az államháztartás terhére, hanem kizárólag fényűzési cikkek vagy más, nem elsőrendű fontossággal bíró cikkek feláraiból és általában a jómódúak által fizetendő pótlékokból vagy esetleges exportfeleslegek lefőlézéséből kell az árkiegyenlítő pénztári alapot egyensúlyba hozni.

Követeljük, hogy a teljes program ellenőrzésén és lebonyolításának biztosításán, végig az egész vonalon, a legdemokratikusabb és legreakcióellenesebb vég-

rehajtó hatalom örökdjék. E végrehajtó hatalom összes posztjain csakis minden tekintetben megbízható egyének működhessenek.

A javaslatok a kormány számára készültek. A javaslatot hírül adó kommuniké a következőképpen hangzik:

„A Szociáldemokrata Párt által kiküldött szakértői bizottság kidolgozta és a párt-vezetőség elé terjesztette az infláció lefékezésére vonatkozó sürgős javaslatait. A javaslatok rövidesen a kormány elé kerülnek.

Elsősorban az államháztartás bevételi tételeinek fokozását, az állami hitelek beszüntetését és az ország minden termelési ágazatában bevezetendő kötöttgazdálkodást szorgalmazza a bizottság legfontosabb javaslatai.” (Népszava, 1945. október 24.)

38

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK NYILATKOZATA MINDSZENTY JÓZSEF HERCEGPRÍMÁS PÁSZTORLEVELÉRŐL

(1945. NOVEMBER 2.)

Az ország katolikus templomaiban november elsején felolvasták Mindszenty József hercegprímás pásztorlevelét a küszöbönálló választásokról. A pásztorlevél a pártatlanság örve alatt, a tények meghamisításával, példátlan beavatkozás a választási küzdelembe a reakció mellett, a munkáspártok ellen. A pásztorlevél megtévesztéssel igyekszik befolyásolni a katolikus hívőket politikai álláspontjukban, egyben kísérlet arra, hogy felborítsa azt az egyezményt, mely a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front négy pártja között a nemzeti egység, a reakció elleni kíméletlen harc, az ország előtt álló súlyos gazdasági kérdések megoldása érdekében létrejött. A pásztorlevél védelmébe veszi a nemzetrontó nagybirtokosokat, leplezetlen támadást intéz a demokratikus földreform ellen, mely a magyar parasztok százazreit földhöz juttatta, és kezére játszik azoknak a külföldi köröknek, amelyek újból nyeregbe szeretnék segíteni a magyar reakciót.

Meg vagyunk győződve róla, hogy a katolikus hívők többsége, sőt az egyház képviselőinek számottevő része nem ért egyet Mindszenty Józsefnek ezzel a fellé-

pésével, amely az egyházat a népellenes reakció eszközévé akarja süllyeszteni, és azzal fenyeget, hogy az egyház maga is pártharcok színhelyévé válik.

Megállapítjuk, hogy Mindszenty József pásztorlevele – amelyet sok helyütt a papok kihirdetés alkalmával azzal egészítettek ki, hogy felhívták a hívőket egy bizonyos pártra való szavazásra – kérdésessé teszi a választások érvényességét.

A Magyar Kommunista Párt ismételten és ünnepélyesen kijelentette, hogy a teljes vallásszabadság híve, hogy tiszteletben tartja mindenki vallásos hitét. Leszögeztük azt is, hogy amennyiben a katolikus egyház nem fordul a demokrácia ellen és a politikai harcban pártatlan magatartást tanúsít, tiszteletben tartjuk jogállását. Ezt változatlanul valljuk ma is. A történetek után azonban kijelentjük, hogy a jövőre nézve levonjuk a következtetéseket, és bizonyos egyházi körök támadását, amelyek a reakció segédcsapatává szegődnek, ugyanolyan eréllyel fogjuk visszaverni, mint a magyar demokrácia ellen intézett bármely oldalról jövő támadást.

Megjelent: Szabad Nép, 1945. november 3. 1. old.

A pásztorlevelet a Nemzeti Függetlenségi Front többi pártja is elítélte. Nyilatkozatukban többek között leszögezik:

„A hercegprímás pásztorlevele példátlan és illetéktelen beavatkozás a napi politikába és a választások menetébe. A magyar demokrácia legnagyobb vívmánya: a földreform a magyar nép évszázados vágyait valósítja meg. A pásztorlevél azzal vádolja meg a demokratikus pártokat, hogy a földreformot a volt nagybirtokosok ellen érzett bosszúvágyból és büntetésként vitték keresztül. A pásztorlevél ezzel az igazságtalan és méltánytalan beállítással a népellenes reakció törekvéseit támasztja alá, s így a demokrácia ellen irányított nyílt támadásnak kell tekintenünk, amelyet a leghatározottabban visszautasítunk.” (Szabad Nép, 1945. november 3. 1. old.)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FŐTITKÁRSÁGÁNAK NYILATKOZATA A PEYER KÁROLYT ÉRT TÁMADÁSRÓL¹

(1945. NOVEMBER 4)

A főtitkárság nem tartja szerencsésnek, hogy a másik nagy munkáspárt beavatkozik a Szociáldemokrata Párt belső ügyeibe. Ez nem szolgálja a két munkáspárt között fennálló és egyre zavarmentesebbé váló jóviszonyt.

Peyer Károly elvtárs tavaly a döntő pillanatban Mauthausenben, a német Gestapo fogságában volt, és így sem segíteni, sem hátráltatni nem volt módjában a magyar munkásság ellenállási mozgalmát.

– Ezt megelőzően minden tárgyilagos bírálatnak is meg kell állapítania, hogy a háború alatt Peyer Károly elvtárs élesen szembefordult a német nemzetiszocializmussal és az azt szolgáló magyar kormányzatokkal. A Külügyi Bizottságból is e magatartása miatt szorították ki.²

– Nem tudunk arról, hogy Peyer Károly a kommunista pártot támadta volna. Ha tette volna, azt mi természetesen a legnagyobb mértékben helytelenítenénk. Peyer Károly elvtárs sem követhet más politikát, mint amit a párt országos kongresszusa, a párt vezetősége és a párt minden egyes tagja számára megszabott.

Megjelent: Népszava, 1945. november 4. 2. old.

¹ Rákosi Mátyás az 1945. október 31-i sportcsarnoki nagygyűlésen többek között az alábbiakat mondotta: „Különböző mesterkedésekkel kísérletezik a reakció a munkásság soraiban is. Az utóbbi időben sokat szerepel egy régi ismerősünk: Peyer Károly. Jól ismerjük működését: 25 esztendőn keresztül volt a Horthy-rendszer kezes ellenzékes, és oroszlánrésze volt abban, hogy a magyar dolgozók tavaly, a döntő pillanatban nem tudták úgy felvenni a harcot a fasizmus ellen, ahogy azt az ország és a dolgozók érdeke megkövetelte. Ez a Peyer Károly most azzal foglalkozik, hogy a reakció helyett a Kommunista Pártot támadja. Erre is meg fogja kapni a megfelelő választ.” (Szabad Nép, 1945. november 3. 2. old.) Rákosi Mátyás valószínűleg Peyer Károlynak az 1945. október 21-i választási beszédére utal, amelyben Peyer burkoltan a Kommunista Pártot önkényeskedéssel vádolta, hangoztatta, hogy ő „a leghatározottabban állást foglalt” a közös lista ellen és a Kisgazdapárttal való együttműködést szorgalmazta. (PI Archívum. 2/13–3.)

² Peyer Károlyt más képviselőkkel együtt 1942 februárjában a szélsőjobboldal nyomására kihagyták az országgyűlés Külügyi Bizottságából.

KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK A VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYÉVEL FOGLALKOZÓ ÜLÉSÉRŐL

(1945. NOVEMBER 21—22)

A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége november 22-én teljes ülést tartott.¹ Napirenden szerepelt Rákosi Mátyás elvtárs beszámolója a politikai helyzetről és az MKP feladatairól.

Rákosi elvtárs beszámolójában foglalkozott a világpolitikai helyzettel, majd a magyarországi választások eredményeit és tanulságait elemezte. Megállapította, hogy a választásokon a párt komoly sikert ért el, de óva intett a siker túlbecsülésétől és a babérokon való megnyugvás hangulataitól. Feladatként jelölte meg a párt szervezeti és politikai megerősítését, széles körű nevelőmunka megindítását. Megállapította, hogy a pártban még nem sikerült teljesen leküzdeni a „baloldali” szektaszellemet, de egyben felhívta a figyelmet a növekvő jobboldali veszedelemre is. Ezzel kapcsolatban különösen az antiszemitizmus és a korrupció elleni megalkuvás nélküli harc szükségességét hangsúlyozta.

A Tildy-kormány feladatairól szólva, kiemelte, hogy a négy demokratikus párt közös nyilatkozata értelmében a gazdasági kérdések megoldása van előtérben: az államháztartás viszonylagos egyensúlyának megteremtése, a közellátás megszervezése és a széntermelés fokozása. A kormányprogram végrehajtására kell összpontosítani az erőket.

A reakció elleni harc erélyes folytatásával kapcsolatban Rákosi elvtárs hangsúlyozta, hogy a földreform elleni minden támadást vissza kell verni, és csírájában kell elfojtani a reakció terrorisztikus fellépéseit a Kommunista Párt ellen.

A Központi Vezetőség Rákosi elvtárs beszámolója alapján beható vita után újra hitet tett a nemzeti egység és ezen belül a munkásegység politikája mellett, amely egyedül képes kivezetni az országot mai súlyos helyzetéből. A Magyar Kommunista Párt küzd mindazok ellen, akik a demokratikus pártokon belül kísérlik meg a nemzeti egység és a munkás-egységfront aláadását.

A Központi Vezetőség jóváhagyta a Politikai Bizottság döntését négy kommunista miniszternek a Tildy-kormányba való belépéséről, valamint a kommunista politikai államtitkárok és főispánok kinevezéséről.

Megjelent: Szabad Nép, 1945. november 25. 2. old.

¹ Pontosán: november 21- és 22-én ülésezett a Központi Vezetőség.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA AZ ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYEIRŐL ÉS A PÁRT ELŐTT ÁLLÓ FELADATOKRÓL

(1945. DECEMBER 1)

I

1. A Kisgazdapárt megkapta 57 százalékát az összes szavazatoknak, bár ez a párt lényegesen nagyobb szavazatszámot remélt. Ez nem változtat azon a tényen, hogy Európának ezen a részén Magyarország az első ország, ahol a demokrácia balszárnya a választásokon kisebbségbe jutott. A Kisgazdapárt sikerét előmozdította a választójog túlságosan szabadelvű alkalmazása, amely lényegében nem zárta ki a fasisztákat. Hozzájárult ehhez, hogy a konzervatív, reakciós és fasiszta tömegek tudatosan a Kisgazdapártra szavaztak. Jellemző, hogy a katolikus egyház nem engedte szavazóit a Polgári Demokrata Pártra szavazni, nehogy a reakciós erők elaprózódjanak. Hozzájárult a Kisgazdapárt választási eredményéhez az a körülmény, hogy ez a párt az összes konzervatív és nyugalmat követelő rétegekkel szemben mint a „rend pártja” tudott mutatkozni. Nemzeti jellegének túlzott aláhúzásával az oroszellenes elemek szavazatait is magába egyesítette. Végül „ellenzéki” magatartásával a meglevő nehézségekért és bajokért sikerült neki a felelősséget a munkáspártokra hárítani.

2. A Kommunista Párt 17 százalékos szavazati aránya, ha tekintetbe vesszük az élelemhiányt, a pénzromlást, a hercegprímás levelét és egyéb rendkívüli és a párt eredményeit hátrányosan befolyásoló körülményeket, kielégítőnek mondható. Pártunkra szavazott a nagyipari munkásságnak többsége, a bányászok túlnyomó többsége és a Tiszántúl agrárszocialista és demokrata hagyományokkal rendelkező parasztságának jelentékeny része. A választások megmutatták, hogy pártunknak úgy a városban, mint a falun mély gyökerei vannak. A választások eredménye megdöntötte a reakciónak azt a reményét, hogy pártunk jelentéktelen, a tömegektől elszigetelt kis csoport lesz. Most már mindenki előtt világos, hogy pártunk a magyar politikai életnek egyik legbefolyásosabb tényezője marad.

3. A Szociáldemokrata Párt választási eredményei jóval a várakozáson alul maradtak. E sikertelenségnek oka kétségtávol a falusi munka elhanyagolása. A választások megmutatták, hogy a szociáldemokrata befolyás a kispolgári réte-

gekben és az értelmiség között sem olyan széles, mint ahogy ez a köztudatban volt. Figyelemre méltó körülmény azonban, hogy a Szociáldemokrata Párt úgy Budapesten, mint a vidéki városokban még mindig erősebb mint a Kommunista Párt.

4. A Nemzeti Parasztpárt 7 százalékos arányával a leggyöngébb a baloldali demokratikus pártok között. Választási sikertelensége elsősorban ingadozó, nem egyenes vonalú politikai vonalvezetésének tudható be. Az a választási propaganda, amely a Kommunista Párttal szemben is elhatárolta magát, s ugyanakkor nem volt elég következetes a Kisgazdapárttal szemben, a Parasztpárt bal- és jobbszárnyának lemorzsolódását eredményezte.

II

1. A választások tanulságai alapján pártunknak minden erejével arra kell törekedni, hogy a jelenlegi kis táborát az ipari munkásságon belül minden erővel megszilárdítsa és növelje. E célból feltétlenül több munkát kell szentelni a tömegszervezeteknek, elsősorban a szakszervezetnek. E téren a kommunista munka megerősítésére és elmélyítésére annál is nagyobb szükség van, mert a Szociáldemokrata Párt megkísérli a szakszervezetek többségét újra megszerezni.

2. Meg kell változtatni a párt eddigi munkamódszereit az ifjúsági és női tömegek között. A MADISZ-ban és MNDSZ-ben végzendő munkát erősíteni kell. Gondoskodni kell a két szervezet anyagi forrásainak megerősítéséről is. Ugyanakkor azonban nagyobb pártszervezeteknél külön ifjúsági és női aktívákat kell szervezni. Speciális oktatással, szemináriumokkal nevelni kell őket, hogy a fentemlített két szervezetben, de azon túlmenően az ifjúsági és női tömegekben az eddiginél eredményesebben mélyítsék el a párt befolyását.

3. Az értelmiségi munkát is az eddiginél rendszerebben és átgondoltabban kell folytatni, mert a választás eredményei mutatják, hogy e téren messze elmaradtunk.

4. A sportegyesületekben és egyéb tömegszervekben is revízió alá kell venni eddigi működésünket, és ki kell dolgozni azokat a rendszabályokat, melyek e szervezetekben a kommunista befolyás elmélyülését eredményezik.

5. A választások megmutatták, hogy helyenként lényegesen kevesebb szavazatot kaptunk, mint a kimutatott tagság. Ez azt bizonyítja, hogy a tagfelvétel körül komoly hibák történtek, s hogy a felvett tagok egy részét újra elvesztettük. A választások eredményei azt is igazolták, hogy ahol a helyi vezetők – különösen a falvakban – népszerű, megbecsült és befolyásos elvtársakból állottak, ott a párt befolyása ennek megfelelően a szavazatokban is megmutatkozott. A jövőben az eddiginél hasonlíthatatlanabban több gondot kell fordítani arra, hogy a párt élén, különösen a vidéken idősebb, ismert és megbecsült elvtársak, jó helyi veze-

tők álljanak. Az ilyen elvtársak kiképzésére és előléptetésére a legnagyobb gondot kell fordítani.

6. Megállapítást nyert, hogy ott, ahol a párton belül korrupciós esetek fordultak elő, ez a párt befolyására igen káros hatással volt. A korrupció ellen az eddiginél hasonlíthatatlanul szervezettebben és erélyesebben kell fellépni a párton belül.

7. A választások eredményéből megállapítható, hogy az új gazdák többsége nem pártunkra szavazott, sőt igen jelentékeny részük, különösen a Dunántúl, a Kisgazdapártra adta szavazatát. Ez azt mutatja, hogy pártmunkánk e téren szintén alapos revízióra és javításra szorul. Az eddiginél nyomatékosabban és rendszeresebben kell a falun képviselnünk az új gazdák érdekeit. A bekebelezés, a vetőmag, a szántás és egyéb gazdasági követelés támogatását. Feltétlenül el kell kerülni, hogy a falun a Kommunista Párt csak mint a szegénység és az új gazdák érdekeinek képviselője lépjen fel és a falusi agitáció és propaganda mindenütt a középparaszttság érdekeit is karolja fel.

8. Pártunk választási agitációja folyamán kiderült, hogy sok szervezetünk és elvtársunk még mindig nem tudja elég meggyőzően nemzeti vonalunkat képviselni, nem tudja pártunkat, mint a magyar demokratikus nemzeti hagyományok örökösét és továbbvivőjét népszerűsíteni. Gondoskodni kell róla, hogy ezt a hibát, mely különösen a vidéken éreztette hatását, gyorsan kiküszöböljük.

9. Sokat ártott pártunk befolyásának az a körülmény, hogy a baloldali szektaszelleműeket és a vele járó kisebb-nagyobb helyi diktátorokat nem sikerült kiküszöbölni. Ez pártunk befolyásának csökkenéséhez és sok helyen pártunk elszigeteléséhez vezetett. Ez a szektaszellem és a vele járó káros hatások kiküszöbölésére változtatlanul a legnagyobb figyelmet kell fordítani. Ugyanakkor azonban nem szabad szem elől téveszteni, hogy ugyancsak a választásokkal kapcsolatban egy sor jobboldali elhajlás is mutatkozott. A tagság egy része nem hajtotta végre a vállalt feladatokat (házi agitáció, ragasztás, stb.), vagy egyáltalán nem vett részt az önkéntes pártmunkában, nem mutatkozott olyan fegyelmezettnek, amilyennek kommunista párttagoknak lenni kell. A választási propaganda folyamán helyenként komoly jobboldali elhajlások mutatkoztak, pl. az egyház felé. Ezekkel az elhajlásokkal és a pártfegyelem meglazulásával szemben is erősebben fel kell venni a harcot.

10. Csepelen, egyes budapesti kerületekben, sőt vidéken is a régi deményista frakció¹ újra felütötte a fejét. Ezzel a jelenséggel szemben minden eszközzel fel kell venni a harcot.

¹ A Demény-féle frakció a húszas évek elején jött létre. Kezdetől fogva szembehelyezkedett a KMP politikájával. 1936 után különösen Pesterzsébeten, Csepelen és Kőbányán jelentős politikai és szervezeti befolyásra tett szert. Ellenezte a KMP népfrontpolitikáját, álradikalizmusa – a proletárdiktatúra azonnali megvalósításának követelése – sok zavart okozott a munkások körében. Akadályozta a KMP politikai és szervezeti befolyásának kiterjesztését a fenti munkás-

11. A párt ideológiai megerősítése és a káderek nevelése céljából az oktatást az eddiginél mélységben és szélességben jobban ki kell fejleszteni. A vezető káderek képzésére 6 hónapos központi pártiskolát kell szervezni. Az eddigi középfokú 2 hónapos pártiskolák számát fel kell emelni 4-re. Minden járási székhelyen 2 hetes mozgó pártiskolát kell felállítani. Az esti szemináriumok számát növelni kell, és biztosítani a központi vezetés útján az ideológiai színvonalat. Célul kell kitűzni, hogy a tél folyamán a párt funkcionáriusai – a tagságnak legalább 10 százaléka – valamely iskolán vagy szemináriumon keresztülmenjen.

12. A párt növekedésével kapcsolatban olyan szervezeti intézkedések váltak szükségessé, amelyek biztosítják, hogy a tagság minél nagyobb része aktíve bekapcsolódjék a pártmunkába.

13. Azokban a megyékben és városokban, ahol a választásokon a párt az országos átlagon felüli szavazatot kapott, gondoskodni kell befolyásuk további elmélyítéséről és megerősítéséről. Azokon a helyeken, ahol pártunk befolyása még gyenge – elsősorban a Dunántúl nyugati részén – a helyi erők növelése mellett a központból odairányított funkcionáriusokkal is meg kell gyorsítani pártunk növekedését és fejlesztését. A Központi Bizottság az erőknek erre az átcsoportosítására a legnagyobb gondot fordítsa.

III

Az országos választások után is pártunk politikájának alapvonala a nemzeti összefogás. Ezért helyes, hogy pártunk változatlanul részt vesz a kormányban. Helyes az is, hogy pártunk a választási eredmények dacára azt az álláspontot képviselte, hogy a baloldali demokratikus pártok a kormányban 50 százalékkal részesedjenek, és annak demonstrálására, hogy a kormány politikájában jobbrafordulás nem történik, magunknak követeltük a belügyi tárcát és a két munkáspárt vezetőinek a miniszterelnök-helyettesi tárcát. Helyes a gazdasági intézkedések gyors keresztülvitelére egy háromtagú gazdasági főtanács létrehozása is, melynek tagjai a miniszterelnök mellett a kommunista közlekedésügyi miniszter és a szociáldemokrata iparügyi miniszter.

Minthogy a miniszterelnök és a miniszterek többsége kigazda, agitációkban és propagandánkban ezt a körülményt nem szabad figyelmen kívül hagynunk, és nem szabad megengednünk, hogy mint a múltban a nehézségekért és hiányokért a Kommunista Pártot tegyék felelőssé. A kormány kigazda jellegének kidom-

kerületekben. A frakció számos tagja azonban őszintén akart harcolni a dolgozó nép ügyéért, azt hitték, hogy tevékenységükkel a munkásosztály felszabadítását segítik elő. 1944 őszén a frakció tagjai közül sokan együttműködve a kommunistákkal eredményesen szervezték az antifasiszta ellenállást, különösen Csepelen és Pesterzsébeten. A felszabadulás után a frakció tagjainak jelentős része az MKP tagja lett és fontos pártmegbízatást teljesített. A frakciósok közül többen azonban még a felszabadulás után is folytatták káros tevékenységüket.

borítása mellett a párt minden erejét összpontosítsa arra, hogy követelései minél gyorsabban megvalósuljanak. Ezek a követelések:

1. A dolgozók, elsősorban a bánya, a vasút és a nagyipar dolgozóinak élelemmel és iparcikkkel való ellátása. Az élelem begyűjtése céljából szükség esetén rekvirálás.

2. A jó, értékálló pengő létrehozása az állami jövedelmek fokozásával, az állami kiadások csökkentésével és elsősorban a gazdagok megadóztatásával.

3. A reakció elleni harc fokozása és az államgépezet megtisztítása a leigazolt reakciós tisztviselőktől.

4. A földreform befejezése és biztosítása.

5. A bányák, erőműtelepek államosítása.

6. A rend és biztonság megerősítése. A rendőrség demokratikus jellegének fejlesztése.

7. E követelések megvalósításánál tartózkodni kell olyan akcióktól és tüntetésektől, amelyek – mint a közelmúlt eseményei mutatják – nemegyszer kicsúsztak helyi szervezeteink kezéből és olyan kilengésekre vezettek, amelyek végeredményben aláássák pártunk befolyását, elszigetelnek bennünket a tömegektől és a reakció malmára hajtják a vizet.

E követelések végrehajtásának alapfeltétele az erős, egységes Kommunista Párt, a biztosítéka annak, hogy a demokrácia baloldalán álló pártok – a Szociáldemokrata Párt és a Parasztpárt – továbbra is kitartsanak az eddigi vonal mellett. Csak erős, összekovácsolt Kommunista Párt gyorsíthatja meg a differenciálódást a Kisgazdapárton belül és segítheti elő azt a folyamatot, melynek során a Kisgazdapárt reakciós jobbszárnya leválik.

Az országos választásokon befejeződött pártunk harcának egy szakasza. A választások bebizonyították, hogy pártunk nem homokra épült, kérész életű szervezet, hanem a magyar dolgozó nép minden rétegében mély gyökerekkel rendelkező, sok százezer szavazó által támogatott és a nemzet formálására nagyra hivatott párt. Az előttünk álló rendkívül nehéz tél pártunkra nem egy téren olyan feladatokat ró, amelyek sokban hasonlítanak a felszabadulás első heteiben és hónapjaiban vállalt önfeláldozó munkára. Pártunk jövődő befolyása nem utolsósorban azoktól a teljesítményektől függ, amelyeket gazdasági téren, elsősorban a szénbányászat, a vasút és az ipari termelés emelésének terén, valamint a munkafegyelem helyreállításával el tudunk érni. Legyen ennek tudatában minden szervezetünk, minden párttagunk, minden elvtársunk és a választásokban megerősödött önbizalommal, lendülettel és önfeláldozással fogjon az előttünk álló feladatok megvalósításához.

A közölt dokumentum a Központi Vezetőség 1945. november 21–22-i ülésének az országgyűlési választásokról adott értékelését és a párt feladatait tartalmazza.

A Központi Vezetőség ülésén határozati javaslatot nem terjesztettek be, hanem Rákosi Mátyás beszámolóját fogadták el. A KV-ülést követően azonban a Titkárság 1945. november 26-i ülésén úgy döntött, hogy a KV-ülés anyagából két – a választásokról, valamint a gazdasági kérdésekről – szóló határozatot kell készíteni. Az elkészített határozatokat a Titkárság december 1-i ülésén megtárgyalta, elfogadta, de úgy döntött, hogy azokat nem kell nyilvánosságra hozni, csak a párt megyei titkárai-val kell közölni. A dokumentumot egyébként 1945. november 21-i dátummal látták el.

42

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK JAVASLATAI AZ ORSZÁGOT FENYEGETŐ GAZDASÁGI KATASZTRÓFA ELHÁRÍTÁSÁRA

(1945. DECEMBER 1)

Az újjáépítés terén elért sikerek ellenére az ország gazdasági helyzete rendkívül súlyos. Az infláció olyan méreteket öltött, hogy a kormányzat már nem tartja kézben. Nagy-Budapest, az ipari központok, valamint a bányavidékek élelmezése annyira leromlott, hogy a hiányos táplálkozás folytán a munka termelékenysége napról napra esik. Az állam kezében nincsenek számottevő élelmiszerkészletek, s az ellátatlan lakosság élelmezése nemcsak jövő aratásig, de még a legközelebbi hetekre sincs biztosítva. Mindehhez járul a ruházatban és főként lábbeliben mutatkozó rendkívüli hiány. A széntermelés veszedelmesen csökken s ennek folytán a vasút, valamint az ipar kénytelen üzemét mindinkább korlátozni.

Tekintettel arra, hogy a nemzetgazdaság és a nép minimális szükségleteinek kielégítése mellett a kormány eleget kíván tenni az 1945. január 20-án megkötött fegyverszüneti egyezményben és az ebből folyó, 1945. június 15-én megkötött szállítási szerződésben vállalt kötelezettségeinek, – egységes, átgondolt gazdasági tervre és kérlelhetetlen szigorral végrehajtandó intézkedésekre van szükség, hogy elkerüljük a fenyegető gazdasági összeomlást s az ezzel járó szinte kiszámíthatatlan szociális következményeket.

Az ország gazdasági helyzetének gyökeres megjavítása lényegileg három alapvető kérdés megoldásától függ:

1. Az államháztartás viszonylagos egyensúlyának megteremtése és az infláció megfékezése.

2. Az élelmezés biztosítása a következő aratásig.

3. A széntermelés oly mérvű fokozása, mely lehetővé teszi ipari és közlekedési kapacitásunk kihasználását.

E három kérdés szorosan összefügg, és csakis együttesen oldható meg. Megoldásuk biztosítja az összes többi kérdések és feladatok megvalósítását, és alapját képezi a magyar demokrácia gazdasági megszilárdulásának.

I. PÉNZÜGYI RENDSZABÁLYOK

A pénzügyi rendszabályok lényegileg három csoportra oszthatók: az állami bevételek fokozása, az állami kiadások csökkentése és a jelenlegi pénzügyi gépezet átszervezése.

1. Az állami bevételek fokozása céljából szükséges:

a) az adózás rendszerének olyan átszervezése, hogy a szabad foglalkozást űzők (kereskedők, gyárosok, iparosok, vállalkozók, bankárok stb.) adójukat külső jelek alapján megállapított összegben, a drágaság mértéke szerint megfelelő szorzószám alkalmazásával, havonta előre fizessék. Késedelem esetén az adóhátraléknak a drágasági szorzószámmal megszorított és a késedelmi kamattal megnövelt összegét kell fizetni. Egy hónapot meghaladó késedelem az iparengedély megvonásával jár.

b) Új adónemek (üzlethelyiség és vállalati helyiségsadó, valamint lakásadó, továbbá rendkívül felemelt fényűzési adó) olyan módszer szerint kivette és behajtva, mint az a) alatti. Az egészen kis lakások mentesítése a lakásadó alól.

c) Egyszeri vagyonszármazás erősen progresszív alapon.

d) A magántartozásoknak bizonyos összegen felül az állam által való átvétele és kiegyenlítése jelenlegi pengőben s az így átvett tartozásoknak valorizált fundálása az állam által, hogy ily módon az adósságok elértéktelenedése ne egyesek hasznát, hanem az állam érdekeit szolgálja.

e) Az országban feltalálható nyersanyag- és készárukészleteknek bizonyos mentesített minimumon felüli zárolása és igénybevétele az állam által maximált áron, ezen túl az újonnan termelt iparcikkek bizonyos hányadának lefoglalása az állam számára, ugyancsak maximált áron [a), d) és c) alatti rendszabályok célja többek között: a hiányzó aranyfedezetnek legalább részben áru fedezettel való pótlása, továbbá a dolgozók szükségletének és az exportot szolgáló cllentételeknek a biztosítása].

f) Meghatározott időpontban és megfelelő előkészítés után a pengő bevonása és új pénz kibocsátása oly módon, hogy az új pénzből senki nem kaphat egyszerre kézzhez többet, mint a kormány által megállapított egy havi létminimum, ami pedig az üzemeket és a vállalkozásokat illeti, ezeknek a zárolt folyószámláról csakis a munkabérek és nyersanyag, valamint egyéb közvetlen üzemi szükségletek fedezésére szolgáló összeg folyósítandó szigorú ellenőrzés mellett.

g) Külföldi kölcsönök felvétele, amennyiben ez nemzeti függetlenségünk sérelme nélkül lehetséges.

2. Az állami kiadások csökkentése érdekében szükséges:

a) Az állami és közületi alkalmazottak létszámának jóval az 1938-as alatti színvonalra való csökkentése oly módon, hogy az állam egyúttal megszabaduljon a reakciós elemektől (tehát mindenekelőtt azok bocsátandók el, akiket az igazolási eljárás során feddésre vagy áthelyezésre ítélték vagy pedig vezető állásra alkalmatlannak minősítettek, de természetesen olyan reakciós elemek is, akik az igazolási eljárás lanyhasága folytán simán úszták meg az igazolást); de meg kell szabadulni olyanoktól is, akik nem végzik munkájukat kellő szorgalommal és lelkiismeretességgel, vagy akik nem alkalmasak a rájuk bízott munka elvégzésére; általában nem volnának elbocsáthatók az újonnan bekerült demokratikus elemek; bizonyos koron alul az elbocsátás nyugdíj nélkül történék, de a nem reakciós elemek elbocsátásánál gondoskodni kellene az elbocsátandók elhelyezéséről más munkakörben, főként a magániparban és a mezőgazdaságban, esetleg szellemi munkásoknak fizikai munkán való alkalmazása útján is, megfelelő átképzés után.

b) A nyugdíjazott közalkalmazottak felülvizsgálása olyképpen, hogy megvonják a nyugdíjat azoktól, akiket reakciós magatartásuk miatt kényszernyugdíjaztak, továbbá azoktól is, akik munkaképesek ugyan, de nem hajlandók elfogadni a nekik felajánlott munkát.

c) Az állami üzemek és általában fontos közüzemek, mindenekelőtt a vasút és posta fokozatos rászorítása arra, hogy önmagukat eltartsák (a kifejezetten újjáépítési beruházásokon kívül).

d) Az állam, illetve a Magyar Nemzeti Bank által folyósított hitelek rendkívüli megszorítása oly módon, hogy csakis a teljességgel nélkülözhetetlen kiadásokat fedezzük; az állam által nyújtott hitelek előzetes ellenőrzése.

e) Az állam, illetve a Magyar Nemzeti Bank által adott hitelek százszázalékos valorizálása.

f) A magánvállalatoknak nyújtott hiteleknél a-vállalat részvényei, illetve vagyona bizonyos hányadának az államra való átruházása.

3. A pénzügyi gépezet átszervezése céljából szükséges:

a) A Pénzügyminisztérium és a Magyar Nemzeti Bank megtisztítása a reakciós elemektől, még mielőtt ez az egész vonalon megtörténék.

b) A Magyar Nemzeti Bank állami jellegének kidomborítása és teljes alárendelése a pénzügyminisztetnek.

c) Az adóbehajtó apparátusban kíméletlen harc a korrupció ellen, a korrupció elemek eltávolítása és új népi elemeknek az apparátusba való felvétele.

II. RENDSZABÁLYOK A KÖZELLÁTÁS BIZTOSÍTÁSÁRA

A közellátás biztosítása érdekében a következő fontos feladatokat szükséges megoldani:

1. Állami készletek gyűjtése olyan mennyiségben, mely lehetővé teszi az ellátatlanok, elsősorban a munkabérből és fizetésből élő munkavállalók és családtagjaik, valamint az öregek és betegek ellátását a legközelebbi aratásig.

Ennek érdekében meg kell állapítani, hogy mekkora az a minimum, melyre szükség van az új termésig (figyelembe véve természetesen a terméseredményeket és azt, hogy a hiányzó élelmiszerek egy részét más élelmiszerekkel kell pótolni) minden fajtájú mezőgazdasági termékből. Az így megállapított mennyiségeket fel kell osztani az egyes vármegyékre és azokon belül az egyes járásokra és községekre, tekintettel az egyes vármegyék, járások és községek helyzetére és gazdasági szerkezetére. A kivetett mennyiségeket havi részletekre kell osztani olyképpen, hogy a kivetett mennyiségek begyűjtése legkésőbb 1946 február végéig megtörténjék, vagyis addigra biztosítva legyen az új aratásig szükséges élelmiszer. A beszolgáltatásért személyesen felelőssé kell tenni a vármegye főispánját, illetve a járási főjegyzőt, illetve a polgármestert. Azok a felelős közigazgatási tisztviselők, kezdve a főispántól lefelé, akik nem teljesítik a rájuk kiszabott feladatot, minden esetben letartóztatandók és népbíróság elé állítandók (erre külön jogszabályt kell alkotni). Minden vármegyében, járásban, községben közhírré kell tenni, hogy az illető vármegye, járás, község miből mennyit és mikorra köteles beszolgáltatni; továbbá közhírré kell tenni azt is, hogy a község, járás illetve vármegye, mely az így előírt beszolgáltatási kötelezettségének eleget tett, a beszolgáltatás után szabadon kereskedhet és az új termésig minden további beszolgáltatási kötelezettségtől mentesül; közhírré kell tenni ezenfelül azt is, hogy a beszolgáltatandó árukért az állam azonnal fizet (az ár, melyet az állam fizet, jóval alacsonyabb a szabad piaci árnál, de nem annyira alacsony, hogy a beszolgáltatás elkobzásnak volna tekintendő); ezt is közhírré kell tenni, hogy amely vármegye a rá kivetett havi részletet, illetve részleteket időre beszolgáltatja, kap (előre meghatározott mennyiségű) sót, petróleumot, szeszt, dohányt, textilárut, tüzelőt, bőrárut stb. meghatározott állami áron, de nem a beszolgáltatott áru mennyiségének megfelelő, hanem ennél kisebb értékösszegben. Viszont az a vármegye, amely nem tesz eleget időben beszolgáltatási kötelezettségének, nem kap sem sót, sem petróleumot sem egyéb iparcikket. A beszolgáltatásnak vonatkoznia kell nemcsak az élelmiszerekre, hanem mindenfajta egyéb mezőgazdasági termékre (gabonafélék, tengeri, köles, hajdina, burgonya, hagyma, zöldség, gyümölcs, hús, olajos mag, zsír, baromfi, tojás, len, kender, gyapjú, nyersbőr, bor, toll stb. stb.). Az így beszolgáltatott termékek részben közvetlenül vagy ipari feldolgozás útján a belső fogyasztás, kisebb részben a kivitel céljait szolgálják.

Az állami készletek összegyűjtésének és megfelelő tárolásának, valamint elszállításának biztosítására ki kell építeni a Közellátásügyi Minisztérium helyi szerveit, főként nagyüzemi erélyes munkásokból, akik más munkakörben már bizonyos szervezőképességről tettek tanúbizonyságot. El kell látni őket közlekedési eszközzel és biztosítani kell a munkájuk elvégzéséhez szükséges hatáskört. Feladatuk: a közigazgatással karöltve megállapítani, felkutatni és szükség esetén egybe venni a helyi készleteket, mozgósítani a lakosságot a beszolgáltatás teljesítésére és a beszolgáltatás kérdésében ellenőrizni a helyi közigazgatást.

2. Addig is, amíg megfelelő készleteket sikerül összegyűjteni, továbbra is fenn kell tartani és ki kell fejleszteni az üzemi ellátást. Sőt még akkor is, ha a lakosság rendszeres ellátása már biztosítva lesz, az üzemi munkásság és alkalmazottak számára az elosztást az üzemeken keresztül kell megvalósítani és az üzemi étkezdéket minden körülmények között fenn kell tartani és a lehetőségekhez képest meg kell javítani.

3. Az államilag összegyűjtött készletek alapján az elosztást úgy kell megszervezni, hogy ezekből a készletekből élelemhez csakis azok jussanak, akik tényleg ellátatlanok s elsősorban azok és azoknak a hozzátartozói, akik a közre hasznos munkát végeznek. Mindenekelőtt biztosítani kell a bányászok, a vasutasok, a jótétemeli munkáknál foglalkoztatottak és a legfontosabb építkezéseknél dolgozók élelmezését. De ezeknél is különbséget kell tenni a munka fontossága és többé vagy kevésbé nehéz volta szerint, és ennek megfelelően kell az adagokat megállapítani.

4. Tekintettel arra, hogy minden valószínűség szerint az élelmezési nehézségek az 1946-1947-es esztendőben sem fognak teljes mértékben megszűnni, már most ki kell dolgozni és közhírré kell tenni a jövő évi termésre vonatkozó rendeletet. E rendelet lényege a természetbeni adó volna, melyet kivétel nélkül fizetni kellene minden mezőgazdasági termékből oly módon, hogy ez ne gátolja, hanem ösztönözze a mezőgazdasági termelést (tehát nem a termelt mennyiség bizonyos hányadát kell adóban fizetni, hanem az adót holdanként vagy egyéb alapon úgy megállapítani, hogy a termelő érdekelve legyen abban, hogy minél többet termeljen, mert az adófizetési kötelezettségének mértéke a termés eredményétől független lesz). A természetbeni adó összegét oly módon kell megállapítani, hogy ez fedezze a legközelebbi gazdasági évre az élelmiszer-szükségletet. Azt az elvet kell megvalósítani, hogy az összes termékeket a forrásnál kell megfogni, így például a gabonát a cséplőgépnél. A természetbeni adókimutatásnál progresszív rendszert kell alkalmazni. A termelőknek meg kell magyarázni, már a tél folyamán, az új rendelet lényegét. Fel kell őket világosítani arról, hogy a természetbeni adón kívül a jövő évben nem lesz semmiféle beszolgáltatás vagy rekvirálás. Ugyanakkor szigorú szankciókat kell megállapítani azokra, akik a természetbeni adó fizetésének nem tesznek eleget, vagy azt nem időben teljesi-

tik. Mindez azért fontos, hogy a termelők megértsék, hogy azok a rendszabályok, melyeket a legközelebbi hetekben és hónapokban leszünk kénytelenek foganatosítani az élelmezés biztosítására, ideiglenes jellegűek, hogy ezek a rendszabályok csakis erre az évre vonatkoznak, s hogy ezek ne gyakoroljanak kedvezőtlen befolyást a tavaszi munkálatokra.

III. RENDSZABÁLYOK A SZÉNTERMELÉS FOKOZÁSÁRA

A széntermelés további esésének meggátlására és a széntermelés fokozására szükséges:

1. Új szénkormánybiztos kinevezése, mert a jelenlegi nyilvánvalóan nem képes megbirkózni a rábízott feladattal. Új szénkormánybiztosként javasoljuk Vas Zoltánt. A szénkormánybiztos feladata a termelés, az anyagellátás, a munkások élelmezésének és az elosztásnak a biztosítása. A szénkormánybiztosságot el kell látni a szükséges közlekedési eszközökkel, és biztosítani kell számára a legjobb hírközlési szolgálatot.

2. A bányák munkásainak és műszaki személyzetének élelmezésére kompenzációs célokra át kell engedni a kitermelt szénmennyiség bizonyos százalékát oly módon, hogy a széntermelés emelkedésével a csere célját szolgáló szénmennyiség nemcsak abszolút mennyiségben, de százalékban is emelkedjék. A beszerzett élelmiszereket, ruhaneműt, cipőt úgy kell elosztani, hogy elsősorban a vezető foglalkozásbeliek és főként a lent dolgozó munkások részesüljenek előnyben. Az ellátás megszervezésére bányamedencénként, később pedig országosan bányászkonzumszövetkezetet kell megszervezni.

3. A jelenlegi prémiumos rendszer helyett, mely a gyakorlatban egyszerűen átlagmunkabérnek bizonyult, tehát többletteljesítményre nem vagy alig ösztönöz, be kell vezetni a teljesítményi munkabért (akkordrendszer). Meg kell szüntetni a vasárnapi műszakot.

4. A bányákban helyre kell állítani a felelős egyszemélyi vezetést. Le kell váltani a megbízhatatlan vezetőket, de azoknak, akiket meghagynak, biztosítani kell az üzemvitelnél a teljes rendelkezési jogot. A bányákba vissza kell vinni a mérnököket és aknászokat, a mérnökök igazolását pedig záros határidőn belül, de legkésőbb december 31-ig be kell fejezni.

5. Meg kell akadályozni, hogy a kitermelt szén különféle csatornákon elfolyjon. Ezért ellenőriztetni kell a bányákhoz vezető utakat, be kell szüntetni a szekerezést és a tehergépkocsikon történő fekete szénzállítást, külön színű szénfuvarlevelet kell bevezetni és kísértetni kell a szénzállítmányokat.

6. A szénkormánybiztos hatáskörébe kell utalni a villanyáram-fogyasztás szabályozását, és ezen a téren a legnagyobb takarékossgal kell eljárni. Ki kell kapcsolni a villanyáram-fogyasztásból a nem elsőrendűen fontos üzemeket, limitet kell megállapítani az összes többi üzemek számára, valamint az üzletek,

kávéházak, vendéglők stb. és a magánháztartások számára is. Amennyiben a fogyasztó a limitet túllépi, az áramszolgáltatásból ki kell kapcsolni, kivéve az elsőrendűen fontos üzemeket. Ezeknél az üzem vezetőjét limittúllépés esetén büntetőjogilag kell felelősségre vonni.

7. Addig is, míg megvalósul a bányák államosítása, haladéktalanul állami kezelésbe kell venni a szénbányákat (ugyanúgy, ahogy azt Lengyelországban már megcselekedték).

IV. EGYÉB RENDSZABÁLYOK

A felsorolt rendszabályok megvalósítására szükséges egy teljhatalommal rendelkező kormányzati szerv, a Gazdasági Főtanács megalakítása. Ennek feladata volna, hogy más gazdasági természetű kérdésekben is az egyes szakminiszterekre és a különböző állami szervekre kötelező döntéseket hozzon. A legsürgősebb rendszabályok, melyeket a már felsoroltakon kívül meg kellene valósítani, a következők:

1. Az Országos Gazdasági Tanács feloszlata, minthogy az feladatának nem felel meg, és nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.

2. A kormánybiztos-infláció megszüntetése oly módon, hogy a pénzügyi és hazahozatali kormánybiztosságokon kívül minden egyéb kormánybiztosságot be kellene olvasztani a megfelelő szakminisztériumokba.

3. Akkordmunkabér bevezetése az ipar különféle ágaiban és a mezőgazdaságban is, általában mindenütt, ahol ez technikailag lehetséges.

4. A munkások és tisztviselők elbocsátását megtiltó kormányrendelet módosítása olyképpen, hogy az ne képezze a munkafegyelem megszilárdításának akadályát.

5. Ár-, tarifa- és béremelés csak egyszerre és ugyanazon időpontban történhet az egész ország területén. Ebből a célból az egyes foglalkoztatási ágakban a béreknél és fizetéseknél mutakozó aránytalanságok megszüntetése.

6. A legközelebbi időben halálos ítéletek hozatala és ezek végrehajtása nagy valutázók, feketézók, árdrágítók és csempészek ellen, mert csak ezzel lehet a tömegeket meggyőzni arról, hogy a kormányzat nemcsak ígéri az erős kéz politikáját a nép nyomorának vámszedői ellen, hanem ezt tényleg meg is valósítja.

A közölt dokumentum eredetére vonatkozóan lásd a 178. oldal jegyzetét. Ezen a dokumentumon 1944. november 22-i dátum szerepel.

A SZABAD SZAKSZERVEZETEK SZOCIÁLDEMOKRATA FRAKCIÓJÁNAK HATÁROZATA

(1945. DECEMBER 1)

A szabad szakszervezetek szociáldemokrata frakciója szombaton délután tartott ülésén foglalkozott a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége (Szakszervezeti Tanács) vasárnapi küldöttközgyűlésén tárgyalásra kerülő alapszabály-tervezettel és a Szakszervezeti Tanácsnak ez alapszabályok alapján leendő összetételével.

Sajnálattal állapította meg az értekezlet, hogy nem sikerült annak a felfogásának érvényt szereznie, hogy a paritás elve érvényesüljön. Márpedig az értekezlet a mai súlyos gazdasági helyzetben a magyar munkásosztály érdekében elengedhetetlennek tartja az erőviszonyok egyensúlyának biztosítását. Az értekezlet úgy döntött, hogy a küldöttközgyűlésen nem jelenik meg és a Szakszervezeti Tanács munkájában nem vesz részt.

Ez a határozata azonban a legcsekélyebb mértékben sem befolyásolja azt a megingathatatlan meggyőződését, hogy a szabad szakszervezetek egységét minden körülmények között – az egyenjogúság alapján – fenn kell tartani és meg kell védelmezni.

Népszava, 1945. december 2. 3. old.

Az 1945 januárjában megalakított Szakszervezeti Tanácsban a kommunisták voltak többségben. A Kommunista Párt a szakszervezetek vezetőségében és az üzemi bizottságokban meglevő nagyobb befolyásra hivatkozva ragaszkodott ahhoz, hogy az 1945. december 2-i szakszervezeti küldöttközgyűlésen megválasztandó tanácsban a kommunista többség fennmaradjon. A Szociáldemokrata Párt szakszervezeti frakciója viszont a jobboldali vezetők nyomására a paritás elvét kívánta a választások során érvényesíteni. Miután ezt az MKP nem fogadta el, vita után, a fenti kommuniké kiadása mellett döntöttek. A kommuniké egyébként az SZDP főtítkárságának tudtával és beleegyezésével született és került nyilvánosságra a „Népszavá”-ban. (PI Archívum. 253/1-64. 23., 61. old.) Ugyanakkor a Kommunista Párt képviselőivel további tárgyalásokra került sor, amelyeknek eredményeként megegyezés született; a szociáldemokrata frakció tagjai megjelentek a küldöttközgyűlésen. A „Népszava” 1945. december 4-i száma erről a következőképpen tudósít: „A Szociáldemokrata Párt szakszervezeti frakciója a »Népszava« vasárnapi számában nyilatkozatot közölt, amelyben álláspontját leszögezte. Ezzel a nyilatkozattal kapcsolatban közöljük, hogy a szombati és vasárnap reggeli tárgyalások eredményre vezettek, és így lehetővé vált, hogy a szociáldemokrata szakszervezeti frakció a Szakszervezeti Tanács küldöttköz-

gyűlésén megjelenjék, és tanácskozásán részt vegyen. Így a kérdések áthidalása után a szociáldemokrata szakszervezeti frakció a Szakszervezeti Tanács munkájában továbbra is részt vesz, mivel a tárgyalások a legjobb megértésben folytak le. A tárgyalások eredményében nagy része volt Kossa István elvtársnak, akinek erőfeszítései jelentősen hozzájárultak a munkásegység erősítéséhez. Ez a megállapodás remélhetőleg biztosítékot nyújt a további zavartalan együttműködésre." A küldöttközgyűlésen megválasztott Szakszervezeti Tanácsban a Kommunista Pártnak minimális többsége volt.

44

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A PÁRTBÍRÓSÁGOKRÓL

(1945. DECEMBER 10)

A már működő központi pártbíróóság¹ mellett minden megyei bizottságnál, városi vezetőségnél és Budapesten a kerületi vezetőségnél meg kell alakítani a pártbíróóságot.

A pártbíróóságot a pártnak legrégebbi, legtekintélyesebb, legtapasztaltabb, erkölcsileg tiszta, a kádereket jól ismerő tagjaiból kell megalakítani.

A pártbíróóság 3 állandó és 2 póttagból, a központi pártbíróóság 5 állandó tagból áll.

A pártbíróóságot az a vezetőség választja, amely mellett működik. A pártbíróóság elnökét ugyancsak választani kell. A pártbíróóság tagjai lehetőleg ne legyenek a szervezet titkárai.

Alapszerveknél pártfegyelmi ügyekben a szervezet vezetősége dönt, szükség esetén a határozatot a taggyűlés elé terjeszti jóváhagyásra. Az így hozott kizárási határozat csak a felettes pártbíróóság megerősítése után lesz érvényes.

Az alapszervek pártfegyelmi ügyekben, továbbá a pártbíróóságok a párt szervezeti szabályzatának 15. pontjában meghatározott esetekben és módon járnak el.

A pártbíróóságok olyan párttagok fegyelmi ügyeit bírálják el, akik a pártfegyelmet vagy a párt erkölcsi felfogását megsértették, avagy a párt politikai irány-

¹ A központi pártbíróóságot a Központi Vezetőség Titkársága 1945. február 4-i ülésén küldte ki, és a Központi Ellenőrző Bizottság létrehozásáig működött. A KEB-re vonatkozóan lásd a következő dokumentumot.

vonallával szembehelyezkedtek. Ezek ellen szükség esetén rendszabályokat fogadatosítanak. E rendszabályok, pártbüntetések az esetek súlyosságának megfelelően a következők:

1. dorgálás,
2. megrovás,
3. szigorú megrovás,
4. a pártból való kizárás.

A felsorolt pártbüntetések mellett bizonyos esetekben a pártbíróság a párttiszttség viselésétől való eltiltást is kimondhatja.

A fegyelmi ítéletnek mindig olyannak kell lennie, hogy az a pártfegyelmet erősítse, a párttagságra nevelő hatást gyakoroljon és a párt tekintélyét emelje.

A pártbíróságok a saját pártszervezeteik tagjainak pártfegyelmi ügyeiben illetékesek.

A Központi Vezetőség bármely párttag ellen, a megyei bizottság pedig a saját megyéjében szervezett bármely párttag ellen indíthat eljárást és foganatosíthat rendszabályokat, ha azok fegyelmi eljárásra okot adtak.

A pártfegyelmi ügyek tárgyalásánál a fegyelmi eljárás alá vont párttag jelenléte feltétlenül szükséges, erről csak kivételes, indokolt esetekben lehet eltérni. Az ilyen esetről a Központi Vezetőséget értesíteni kell.

A kiszabott büntetés ellen a felsőbb pártszervekhez (pártbíróséghez) egészen az országos pártgyűlésig lehet fellebbezni, de amíg az ítéletet a felsőbb szerv meg nem változtatja, az érvényben marad.

Fellebbezéssel mindig a közvetlen felsőbb pártbíróséghez kell fordulni. A fellebbezési tárgyaláson a fegyelmi alá vont párttagnak és annak a pártszerv képviselőjének is, amelyik a döntést hozta, meg kell jelennie.

A fegyelmi ítéletekről a fegyelmi alá vont párttagot, továbbá azt az alapszervet, amelynek tagja, írásban kell értesíteni. De közölni kell a fegyelmi ügyekben hozott ítéleteket a Központi Vezetőséggel is.

A Központi Vezetőség 1945. november 21–22-i ülésén bízta meg a Politikai Bizottságot a határozat kidolgozásával, amely azt december 10-i ülésén fogadta el.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA A PÁRT SZERVEZETI KÉRDÉSEIRŐL

1949. DECEMBER 15)

I. Pártunk szervezeti fejlődése terén a felszabadulás óta két szakaszt különböztethetünk meg. Az első a felszabadulástól májusig tartott, ebben az időszakban szervezeti téren a fő dolog az volt, hogy lerakjuk pártunk alapjait és kiépítsük szervezeteinket. Az illegalitás alatt lényegében Budapesten és néhány nagyobb vidéki városban voltak kommunista pártszervezetek. A feladat abban is állott, hogy pártunkat országos párttá építsük ki. Ebben az időszakban helyes volt az az irányelv, hogy ne tárjuk ki teljesen pártunk kapuit, és egyelőre csak a munkásság, parasztság és értelmiség legjobbjait vonjuk be pártunkba. Az alap lerakásánál a minőségnek kellett a döntő szempontnak lennie, mert csak így volt lehetséges pártunknak szervezeti és ideológiai egységét rövid idő alatt biztosítani és szervezeteinknek szilárdabb alapot adni. Így megteremtettük azt az alapot, amelyen a párt mint tömegpárt felépülhet.

A pünkösdi országos értekezlet után szervezeteink kiépítése az egész országban végbement, pártunk erős tömegpárttá fejlesztése állott feladatként előttünk. Ezért tártuk ki pártunk kapuit, és elkezdtük a tömeges tagtoborzást. A tagtoborzás politikája helyesnek bizonyult, mert lehetővé tette, hogy pártunk jobban összeforrjon a magyar munkásosztállyal és a falu szegénynépével. Ez lehetővé tette, hogy pártunk mint erős tömegpárt, mint az ország második pártja került ki a választási harcból.

Amíg pártunk nem volt igazi tömegpárt, s amíg szervezeteink kis taglétszámmal rendelkeztek, nem volt szükség arra, hogy az alapszervezetek taglétszámát a szervezeti szabályzat közelebről meghatározza. Most, amikor számos alapszervezetünk Budapesten 2000–3000, vidéken 800 taglétszámot is elért, szükségessé vált az alapszervezetek taglétszámának közelebbi meghatározása és korlátozása.

Melyek a nagy taglétszámú alapszervezetek hátrányai?

a) A vezetőségek nem ismerik eléggé a tagságot, a tagság pedig nem ismeri eléggé a vezetőséget; a vezetőségeknek nincs módjukban a tagokat összefogni, irányítani és valóban párttagokká nevelni. Mindez pártunk mozgósító- és átütőerejének csökkenését jelenti.

b) Pártunk mozgósító erejének csökkenése viszont megnehezíti, hogy pártszervezeteink körül komoly rokonszenvező réteg létesüljön.

c) A nagy taglétszámú alapszervezetek azzal a hátránnyal is járnak, hogy az aránylag kisszámú aktív párttagság mellett kialakul a passzív párttagok nagy csapata, s ez a tömeg fékezi a szervezetek aktivitását, mozgékonyosságát, s útját állja számszerűleg megfelelő pártaktíva kialakulásának. A párttagság egy része nem érzi, hogy tényezője, felelős része a pártnak, viszont a pártmunkát végző aktíva túl van terhelve munkával. Másrészt a fiatal párttagok nem egy esetben félnek pártmunka vállalásától, mert úgy látják, hogy ez túl sok és túl nehéz feladat elé állítja őket.

A nagy taglétszámú alapszervezetek szinte lehetetlenné teszik a párttagság komoly nevelését s a pártfegyelem megszilárdítását. Pártnapokon a tagság zöme nem tud hozzászólni a kérdésekhez, s ez megnehezíti, hogy szívvel-lélekkel párttaggá válják, hogy a párt ügyét személyes ügyének tekintse.

II. Az eddig nyert pártépítési tapasztalataink igazolják, hogy pártunk csak úgy tudja az előtte álló nagy feladatokat sikeresen megoldani, szerepét betölteni, ha szervezeteit is úgy építi fel, hogy azok növeljék, erősítsék a párt vonzó- és mozgósító erejét. Ebből a felismerésből kiindulva a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége elhatározza – a párt alapszervezetei: üzemi, körzeti és falusi pártszervezetek. Az üzemi pártszervezetek tagságát az üzemben dolgozó párttagok képezik. Olyan üzemekben, ahol több műhely van, ki kell építeni a műhelypártszervezeteket. Az egész üzem területén működő műhelypártszervezeteket az üzemi pártszervezet fogja össze és irányítja. Azok az üzemi pártszervezetek, amelyek meghaladják az ötszáz taglétszámot, Budapesten közvetlenül a Nagy-Budapesti Pártbizottságnak, vidéken a megyei pártvezetőségnek vannak alárendelve.

Nagy-Budapest területén a különböző üzemekben működő BSZKRT, postás, vasutas pártszervezetek egységes irányítására létre kell hozni a BSZKRT, postás, vasutas nagy-budapesti pártvezetőségeket. Ezek a vezetőségek szervezetiileg közvetlenül a nagy-budapesti pártbizottságnak vannak alárendelve.

A körzeti pártszervezet mint pártunk alapszerve, továbbra is megmarad, de szükséges, hogy a jelenlegi nagy taglétszámú körzeteket tovább tagoljuk. Egy-egy körzet taglétszáma ne legyen több 3–500-nál.

A falusi pártszervezetekben döntő feladat, hogy a pártszervezetek működésének népi jelleget és tartalmat adjunk. Pártszervezeteink alakítsanak olvasóköroket, társas köroket stb., lehetőség szerint a párthelyiségen belül, ahol könyvtárat, újságokat, rádiót, meleget és szórakozást találnak a párttagok és pártonkívüliek, ahol a falu népe ügyes-bajos dolgaira, sérelmeire orvoslást talál. Hogy falusi pártszervezeteink ilyen szellemben dolgozhassanak, szükséges, hogy élükön lehetőleg tekintéllyel bíró parasztemberek álljanak. Ezeknek az elvtársaknak kiválógatása és nevelése elsőrangú pártfeladatunk.

A tanyai központokban ki kell építeni az önálló tanyai pártszervezeteket.

Ezeknek feladata lesz, hogy a közelükben működő kisebb tanyák pártszervezetit és tagjait összefogják és irányítsák.

A megyei és járási pártbizottságok, illetőleg titkárságok, továbbá a kerületi, helyi és üzemi vezetőségek eddigi összetételükben nem segítették elő vezető káderek gyors kifejlődését, sőt helyenként ennek akadályát képezték. Ezért a jövőben a megyei pártbizottságok, járási titkárságok, nagyobb városok helyi vezetőségei, a budapesti kerületi vezetőségek és nagyobb üzemek vezetőségei 25-31 tagú választmányból és ezen belül 7-11 tagú végrehajtó bizottságból állanak.

A választmány feladata, hogy havonként megtartandó választmányi ülésen foglalkozzék a végrehajtó bizottság beszámolójával, kidolgozza a további munkatervet, s gondoskodik arról, hogy a párttagság a vezetőségek munkájáról rendszeres beszámoló útján értesüljön. A választmány tagjai a legjobb képességgel és tekintéllyel bíró elvtársak legyenek, akiket lehetőleg úgy kell kiválogatni, hogy a választmányban a párttagság minden fontosabb rétege (pl. elvtársnők, ifjúság, értelmiség, parasztok, üzemi munkások, kisiparosok, kiskereskedők stb.) képviselve legyen.

A választmányok létesítése lehetővé teszi vezető káderek eddiginél gyorsabb kifejlődését, továbbá szorosabbra fűzi és közvetlenebbé teszi a vezetőség és a párttagság kapcsolatát. A választmányok útján a vezetés és ellenőrzés munkájába bevonjuk a párttagság fontosabb rétegeinek legjobb képviselőit, és ezáltal további lépést teszünk a párton belüli demokrácia megerősítése terén.

A szervezeti újítások végrehajtásánál nem a gyorsaságra, hanem az alaposaságra kell az irányt venni, arra, hogy mindenütt előre biztosítsuk az új körzet-, üzem- stb. vezetőségek számára alkalmas embereket.

III. A területi bizottságok létesítése és fenntartása helyes volt. Szükség volt a területi pártbizottságokra, mert a közlekedési viszonyok miatt a pártszervezetek kapcsolata a központtal nem volt biztosítva, és a megyei és járási bizottságok részben nem voltak meg, részben gyengék voltak. Az elmúlt hónapokban megyei pártbizottságok és járási titkárságok az egész országban megalakultak, és ugyanakkor nyilvánvalóvá vált, hogy a területi bizottságok képtelenek a hozzájuk tartozó egész területet átfogni, irányítani és ellenőrizni. Tevékenységük főként a székhelyükhöz tartozó vármegyére terjedt ki, a területhez tartozó többi megyére pedig többnyire csekély befolyást gyakoroltak. A területi bizottságok nem tudtak eléggé megfelelni annak a feladatnak, hogy a pártszervezeteket közelebb hozzák a központ irányításához.

Ebből a tapasztalatból kiindulva a Központi Vezetőség elhatározza:

a) A területi pártbizottságok megszüntetését, b) a budapesti területi bizottság helyett Nagy-Budapesti Pártbizottság létesítését, amely felöleli Nagy-Budapest közigazgatási területét, c) a megyei pártbizottságok és járási titkárságok megerősítését, részben a területi bizottságoknál felszabadult elvtársak bevonásával.

A területi pártbizottságok megszüntetésénél el kell kerülni minden sematizmust és csak akkor lehet végrehajtani, ha már a megyei bizottságok és legfőbb járási titkárságok lényegesen megerősödtek. Minden területi bizottság megszüntetésére a Központi Vezetőség politikai bizottságának külön határozatot kell hoznia.

A területi bizottságok kikapcsolása a megyei, járási és helyi pártszervezeteket közelebb hozza a központ egységes irányításához. A megyei bizottságok önállóságban, felelősebben foglalkozhatnak megyéjük politikai és szervezeti kérdéseivel.

A járási titkárságok megerősítésére a gyakorlatban bevált járási titkárok pártiskolán vesznek részt. A gyakorlatban be nem vált járási titkárokat újakkal kell felcserélni. A nagyobb járásokban, ha szükséges, több körzeti titkárságot kell létesíteni, úgyhogy egy körzeti titkárságra ne essék több 15–20 községnél.

IV. A korrupció elleni harc és a pártmorál megerősítésére a Központi Vezetőség öttagú Központi Ellenőrző Bizottság (KEB) létesítését határozza el. A Központi Ellenőrző Bizottságot a Központi Vezetőség választja meg, és annak van alárendelve.¹

V. A Központi Vezetőség elhatározza az eddigi 2, 5, és 10 pengős tagdíj helyett:

I. Tagdíjosztály: a kereset havi 1 százaléka. Azok a párttagok fizetik, akik órabért, heti vagy havi fizetést kapnak, tehát valamilyen formában fixfizetéssel rendelkeznek.

II. Tagdíjosztály: két darab „Szabad Nép” mindenkori ára. Azok a párttagok fizetik, akik őstermelők (gazdák, szegényparasztok, földmunkások).

¹ A Politikai Bizottság 1946. január 21-i ülésén a KEB feladatait és működését a következőképpen határozta meg:

„A KEB feladata: kiméletlen harc a párton belül a korrupció ellen, valamint a pártmorál megszilárdítása.

Joga van:

a) Komoly korrupciós gyanú alapján a *párt bármely tagja ellen* vizsgálatot indítani.

b) Ellenőrizni a párttagok magánéletét. Amennyiben párttagok kommunistához nem méltó életmódot folytatnak, ezek ellen vizsgálatot indítani.

c) A párt gazdasági intézményeit, vállalatait felülvizsgálni és azok ténykedéseiről jelentést bekérni.

A párt minden tagja – a párt- és közéleti tisztségre való tekintet nélkül – köteles a KEB felszólítására írásban vagy szóban az igazságnak megfelelően a kért felvilágosítást megadni.

A KEB köteles minden hozzá befutott vagy általa felderített korrupciót gyorsan és pártszerűen kivizsgálni, arról a KV Politikai Bizottságának jelentést tenni, amely maga dönt az ügyben.

A KEB köteles munkájáról a KV-nek beszámolni.”

III. Tagdíjosztály: összege annyi, amennyi a „Szabad Nép” egy példányának ára, tehát jelenleg 100 pengő. Azok a párttagok fizetik, akik kereset nélküliek (háztartásbeli, munkaképtelen stb.).

Megjelent: Pártmunka, 1945. december 15. 234–239. old.

A határozat kidolgozására a Központi Vezetőség 1945. november 21–22-i ülésének döntése alapján került sor. Hogy a határozatot melyik pártszerv és pontosan mikor fogadta el, nem sikerült megállapítani.

1946

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT NAGY-BUDAPESTI PÁRTÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA

(1946. JANUÁR 5—6)

I. 1. Az MKP nagy-budapesti pártértekezlete üdvözlí a pártvezetőségnek a nemzeti egység fenntartására és megerősítésére irányuló politikáját. Üdvözlí, hogy a párt – támaszkodva a választásokon megnyilvánult tömegerejére – részt vesz a kormánykoalícióban abból a célból, hogy az ország gazdasági talpraállításának, a reakció elleni harc végigküzdsének feladatait a demokratikus pártok közös erővel hajthassák végre.

2. A pártértekezlet a teljes kormányprogram végrehajtását sürgeti, ugyanakkor üdvözlí a kormány első komoly intézkedéseit a közellátás igazságos megszervezése, a pénzromlás megfékezése érdekében.¹

Ezek az intézkedések sokszor fájdalmas áldozatokat követelnek a dolgozó tömegektől is, amiket azonban a magyar demokrácia gazdasági alapjainak megszilárdítása és a gazdasági csödre számító reakció terveinek megghiúsítása érdekében meg kell hozni.

A pártértekezlet ugyanakkor nyomatékosan felhívja a kormány figyelmét arra, hogy az áldozatok a dolgozó nép számára csak akkor elviselhetők, ha együtt járnak a vagyonos rétegek komoly megterhelésével és a reakció elleni erélyes harccal.

3. A pártértekezlet figyelmeztet arra, hogy az eddigi intézkedések csak az első lépések hazánk legégetőbb gazdasági bajainak orvoslására, melyeket további erélyes rendszabályoknak kell követniük.

Követeljük:

a) A dolgozó tömegek, elsősorban az ipari munkásság ellátásának biztosítását.

¹ 1945 decemberében több kormányintézkedés látott napvilágot a közellátás megszervezése és a pénzromlás megfékezése érdekében. Így rendelet tiltotta meg, hogy magánosok személyenként 50 kg lisztnél többet tartalékoljanak, korlátozzák a liszt ipari célra történő igénybevételét; 75 százalékos bankjegydézmát hajtottak végre; a bányákat állami kezelésbe vették; a gazdasági rendőrség széles körű akciót indított a feketézők, árurejtegetők ellen stb. December elején alakult meg a Gazdasági Főtanács is, s nagy szerepet játszott a tőkés termelés és elosztás állami ellenőrzésében és irányításában.

a falusi árucseré-akció folytatását, de egyben az elrejtett élelmiszerkészletek felkutatását és igénybevételét.

b) Az igénybe vett ipari árukészletek ármegszabásánál, valamint az állami akciók céljára zárolt árumennyiség megállapításánál a közérdek szigorú érvényesítését az árutulajdonosok és gyárosok haszonérdekeinek rovására. A dolgozó nép nyomora miatt parancsoló szükségesség a kötött gazdálkodás minél hiánytalanabb bevezetése, az ipari termelés és a készletek elosztása területén is.

c) Az infláció elleni harc sikere érdekében olyan gazdaságpolitikai rendszabályokat, melyek jutalmazzák az ipari termelés emelését és büntetik a szabotálók, akik mesterségesen rögzítik az ipari termelés mai alacsony színvonalát.

d) Ugyancsak a termelés fokozása, a munkafegyelem megszilárdítása érdekében a kollektív szerződésekben biztosítékokat a reálbér további romlása ellen, valamint a progresszív akkordbérrendszer bevezetését, mely szerint a többet és jobban dolgozók arányosan magasabb bért és jobb ellátást kapjanak.

e) A gazdagok teherviselésének hathatósabb megvalósítására iparágak szerint adóközösségek szervezését az illető ipar- vagy foglalkozási ág egy összegben történő kollektív megadóztatásával.

f) A németek és nyilasok által nyugatra hurcolt sok milliárd értéket képviselő magyar aranykészlet, kocsi- és mozdonypark, állatállomány, nyersanyag- és árukészlet, gépek és berendezések hazaszállításának szorgalmazását. Ezekkel a magyar javakkal a nép nyomorán, a pénzügyeken, az ipari termelés és a forgalom súlyos nehézségein egycsapásra érezhetően lehetne segíteni.

4. A pártértekezlet hangsúlyozza, hogy az ország gazdasági talpraállításának elengedhetetlen politikai feltétele: a reakció elleni harc erélyes végigküzdése. Sajnálattal állapítja meg, hogy míg gazdasági téren a Tildy-kormány megtette az első lépéseket, a reakció elleni harc területén komolyan elmaradt.

5. A pártértekezlet követeli:

A kormányprogramnak a közigazgatás, a minisztériumok, a hadsereg, a rendőrség megtisztítására vonatkozó pontjának haladéktalan megvalósítását.

A pártértekezlet tiltakozik azok ellen a reakciós kísérletek ellen, melyek a „szakértelemre” való hivatkozással nem a régi reakciós, hanem az új demokratikus elemeket akarják eltávolítani. Követeli, hogy az eltávolítandó elemek kijelölésénél biztosítsák a demokratikus népi szervezetek (szakszervezetek, nemzeti bizottságok stb.) beleszólási jogát. A pártértekezlet megállapítja, hogy az államgépezet megtisztítása a reakciós közhivatalnokoktól a magyar demokrácia próbaköve, továbbfejlődésének feltétele és ezért ennek a követelésnek a megvalósítására harcba hívja a demokrácia minden hívét.

6. A pártértekezlet a reakció elleni küzdelem egyik legsürgősebb követelményének az igazságügy demokratizálását tekinti. A dolgozó nép megdöbbenéssel

és felháborodással látja, hogy a magyar demokrácia jogszolgáltatása egyre kirívóbb ellentétbe jut a nép jogérzékével. Ezért a pártértekezlet követeli:

a) A reakciósnak és feketézőknek kedvező bírók és ügyészek ellen fegyelmi eljárás megindítását, azonnali felfüggesztésüket.

b) A nemzetgazdaság érdekei ellen vétők (szabotálók, feketézők, adócsalók, árdrágítók, árurejtegetők) bűnügyének a rendes bíróságok hatásköréből a népbíróságok elé utalását. Ennek megfelelően a népbíróságok szervezetének kiépítését, a népbírók továbbképzésének intézményes biztosítását és anyagi helyzetük megjavítását.

c) A rendes bíróságok hatáskörében csak kereskedelmi, magánjogi és kisebb jelentőségű bűnügyek maradjanak. Az igazságügyi szervezet ilyen értelmű reformja következtében feleslegessé váló bírói személyzet elbocsátását.

d) A feketézők, árdrágítók, a népnymor haszonélvezői és vámszedői elleni eljárásban végre áttérést a szavakról a tettekre.

7. A pártértekezlet szigorú megtorló rendszabályokat követel az egyre jobban elharapódzó közéleti korrupció ellen. A korrupció fő forrása a közigazgatási reakció és a gazdasági élet szabotálóinak szövetsége. A korrupció elleni eredményes harcra tehát egy olyan állami szervet kell teremteni, mely ellenőrzi a kormányrendelet végrehajtását és felfedi a közhivatalok és a gazdasági szabotőrök titkos kapcsolatait. A pártértekezlet helyesli és támogatja a Szakszervezeti Tanács javaslatát egy ilyen állami ellenőrző szerv teremtésére, mely a szakszervezetek megbízottaiból kell hogy álljon.

8. A pártértekezlet a rendészeti, igazságszolgáltatási és törvényhozási rendszabályok mellett ideológiai harcot is hirdet és követel a reakció ellen. Ebben az ideológiai harcban az egyik legfontosabb feladat: a harc a terjedő antiszemitizmus ellen. Az antiszemitizmus a barbár fasizmus kannibál ideológiájának maradványa, a reakció eszköze a dolgozók tisztánlátásának megzavarására, egységük megbontására, figyelmük elterelésére az országvesztők bűneiről, nyomorúságuk valódi okairól és okozóiról. Az antiszemitizmus ideológiája összeférhetetlen a demokratizmussal. A Kommunista Párton belül nem szabad megtérni az antiszemitizmusnak tett legkisebb engedményt sem.

9. A pártértekezlet megállapítja, hogy a gyülekező reakció egyik legveszedelmesebb góca a klerikális reakció, amely a katolikus egyház felső köreinek vezetésével szervezkedik.

Nem kevésbé veszedelmesek a Kisgazdapártban szervezkedő jobboldali erők. A Kisgazdapárt jobbszárnya, mely a koalíciós kormány megalakulásával elszenvedett veresége után egy időre visszavonult, most újra támadásba megy át. A pártértekezlet valamennyi demokratikus erő közös fellépését követeli mindazok ellen, akik, – akár a Függetlenségi Fronton belül, akár azon kívül – bomlasztani próbálják a nemzeti egységet.

10. A pártértekezlet a két munkáspárt, a Szociáldemokrata és a Kommunista Párt egységfrontjának megszilárdítását és kiépítését a magyar demokrácia létérdekének tartja. Éppen ezért hívja fel a figyelmet a Szociáldemokrata Párt jobboldalának aknamunkájára¹ a Kommunista Párt, a munkás-egységfront és ezzel az egész magyar demokrácia ellen.

11. A kormányprogram erélyes és gyors végrehajtása gazdasági és politikai téren egyaránt azért is szükséges, hogy a dolgozó tömegek hite a demokráciában megszilárduljon. A magyar munkásság és parasztság tömegei növekvő elégedetlenséggel tekintenek arra a demokráciára, amelynek szavai és tettei között szakadék tátong, mely búvóhelyet és ugródeszkat jelent a nép ellenségeinek és melyben nem érvényesül a szociális igazságosság elve. A magyar demokrácia létérdeke, hogy a tömegek elégedetlensége ne csapjon át közönybe és kiábrándulásba.

A pártértekezlet a tömegek széles körű mozgósítását tartja szükségesnek a kormányrendeletek végrehajtásának ellenőrzésére, a szabotálók, a közvagyon tolvajainak, az árurejtegetőknek, adócsalóknak leleplezésére, az elrejtett élelmiszerkészletek felkutatására, a közigazgatás megtisztítására a reakciósoktól.

A további rendszabályok az ország gazdasági talpraállítására és a reakció elleni harcra múlhatatlanul kiélezik az ellentétet a demokrácia harcoss hívei és a nép ellenségei között. Az elkerülhetetlenül élesedő harcokat a reakcióval a magyar demokratikus erők csak a nép tömegeire támaszkodva tudják sikerrel megvívni. A Magyar Kommunista Párt el van szánva rá, hogy a reakció ellen a dolgozó nép élén, a megfelelő időpontban a tömegharc megfelelő eszközeit is alkalmazni fogja.

12. A magyar demokrácia továbbfejlődésének biztosítására a pártértekezlet követeli:

a) A januárban összeülő nemzetgyűlés hozzon törvényt Magyarország új államformájáról, a köztársaságról.

b) Iktassa törvénybe a szénbányák államosítását, hogy azután haladéktalanul hozzá lehessen fogni a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front teljes államosítási programjának megvalósításához, a föld méhében rejlő kincsek, energiaforrások, villanytelepek köztulajdonba való vételéhez.

13. A pártértekezlet megállapítja, hogy a magyar demokrácia belső megszilárdítása és a reakció visszaverésére és megsemmisítésére irányuló erélyes küzdelem a legjobb módja a békekötés előkészítésének. A sovinizmus újjáéledése, engedmények a magyar nacionalista nagyzási hóbortnak nem javítják meg, ellenkező-

¹ A Szociáldemokrata Párt egyes szervezetei és vezetői az üzemekben demagóg módon léptek fel, s részük volt abban, hogy több helyen munkabeszüntetésre került sor. E jelenséggel a Szociáldemokrata Párt vezetősége többször foglalkozott, és a vita eredményeként elítélte a felelőtlen hangulatkeltést. (Lásd pl. PI Archivum. 233/1-62. 65.)

leg megrosszabbítják az ország helyzetét a küszöbönálló béketárgyalásokon. A szovinizmus és a belső reakció ellen nem szavakkal, hanem tettekkel folytatott harc megjavítja esélyeinket, és kilátást nyújt a magyar nemzeti érdekek érvényesítésére a békekötésnél.

II. 1. A párt előtt álló feladatok szükségessé teszik, hogy növeljük szervezeteink ütőerejét, erősítsük a dolgozó tömegekkel való kapcsolataikat és fokozzuk tömegmozgósító képességüket. Ezért kell változtatni szervezeti formáinkon, a taglétszám további növelésével erősíteni szervezeteinket, ezért kell megszilárdítanunk tagságunk ideológiai egységét és emelni politikai színvonalát.

2. A pártértekezlet nyomatékkaal felhívja a figyelmet – a Központi Vezetőség 1945. decemberi határozatai¹ értelmében – budapesti alapszervezeteink, a körzetek átépítésére. A túl nagy körzetek átépítése 3–500 taglétszámú körzetekké, lehetővé teszi párttagságunk fokozatos bevonását a mindennapi pártmunkába, a tagság és a vezetőség közötti szervezettebb és közvetlenebb kapcsolat kiépítését. Ugyanebből a célból ki kell fejleszteni és rendszeresíteni kell a körzeti aktívá megbeszéléseit.

Ez a szervezeti forma nagymértékben megkönnyíti a kommunistáknak, hogy sokkal behatóbban, mint eddig, törődjenek a dolgozók gondjaival, és legyenek segítségükre ügyeik elintézésénél mind a hatóságoknál, mind pedig társadalmi önségély útján. Ilyen módon a pártszervezet a népet saját érdekei alapján be tudja vonni a kormányrendeletek végrehajtásának ellenőrzésébe, harcot indít a korrupció ellen, javítja a közerkölcsöt, és megerősíti a nép bizalmát a demokratikus rend iránt.

3. A pártértekezlet üdvözlí a Központi Vezetőség határozatát, melynek értelmében a legfontosabb budapesti nagyüzemek pártszervezeteit közvetlenül a Budapesti Pártbizottság vezetése alá helyezi. Ez a szervezeti rendszabály egyrészt azt célozza, hogy a nagyüzemi pártszervezeteink országos fontosságuknak megfelelően egy tekintéllyel és politikai tapasztalattal bíró vezető pártszervtől kapjanak közvetlen irányítást, másrészt azt, hogy a budapesti pártbizottság munkájában a nagyüzemek munkásságának politikai és gazdasági kérdései súlyuknak és jelentőségüknek megfelelő teret kapjanak.

Kerületi és nagyüzemi szervezeteink munkájának összhangját a közös feladatok megoldásával továbbra is biztosítani kell.

4. Ezeknek a szervezeti rendszabályoknak az eredményei csak akkor fognak igazán megmutatkozni, ha körzeti és üzemi alapszervezeteink egyaránt rátérnek arra a módszerre, hogy minden egyes párttaggal egyénileg foglalkozzanak, képességeinek megfelelő feladatokkal bízzák meg. Az egyes párttag és a pártszervezet közötti kapocs megerősítésére gondoskodni kell a tagjárulék rendszeres behajtásáról, és ezért minden párttagot fel kell keresni.

¹ Lásd e kötet 45. sz. dokumentumát.

5. A párttagság és a vezetőség egységének és összeforrottságának előmozdítására érvényesíteni kell a pártélet minden területén a párton belüli demokráciát. Át kell térni a körzeti, nagyüzemi, kerületi vezetőségek választására.

6. A pártértekezlet felhívja a szervezetek figyelmét a pártoktatás rendkívüli fontosságára. Csak a marxizmus-leninizmus elméletével felvértezett kommunista tudja megérteni és a gyakorlatba átültetni pártunk politikai irányvonalát, tudja megállni a helyét a bonyolult és nehéz helyzetben. A pártoktatás elsőrendű politikai feladat, melynek végrehajtásával, ellenőrzésével, tapasztalatainak hasznosításával a szervezetek vezetőségének kell rendszeresen foglalkozniuk.

7. A pártnap a párttagság összetartásának fő eszköze és egyik eleven kapcsolatunk a párton kívüli tömegekhez. Ezért a pártnap gondos és lelkiismeretes előkészítése a vezetőségek elemi kötelessége. A pártértekezlet helyesli, hogy a Budapesti Pártbizottság a pártnapok vonzóerejének növelésére havonként egyszer kulturális pártnapot, havonként egyszer pedig szervezeti kérdések megtárgyalására, a végzett munka ellenőrzésére taggyűlést rendszeresített.

8. Pártszervezeteink jó munkát csak akkor végezhetnek, ha rendszeresen és gondosan figyelik az emberek fejlődését, törődnek nevelésükkel és így biztosítják a káderek utánpótlását. Különös gondot kell fordítani az üzemi munkáskáderek fejlődésének előmozdítására.

A pártszervezetek vezetőségei a tömeg közti munkában kivált, a nép bizalmát bíró, tiszta kezű és politikailag szilárd elvtársakból álljanak. Viszont el kell távolítani a vezetőségekből azokat, akik vétettek a proletár erkölcsök ellen, tisztességüket saját előnyükre használták fel, akik a politikai és szervező munkában tehetetlennek bizonyultak, akik a feladatok konkrét és érdembeli intézése helyett üres fecsegéssel foglalkoznak. A vezetőségi tagok választásánál ezeket az elveket bátran kell alkalmazni, tekintet nélkül az úgynevezett „szerzett jogokra”.

III. 1. A pártértekezlet felhívja a szervezeteket, hogy legjobb erőiket bocsássák a szakszervezetek rendelkezésére, melyekre a mai helyzetben roppant felelősségteljes feladatok hárulnak az ország újjáépítése, a rendkívül nehéz anyagi helyzetben élő dolgozók érdekeinek megvédése és az előretörő reakció visszaverése terén. Minden kommunista kötelessége, hogy tagja legyen a szakszervezetnek, és ott munkájával, fegyelmezettségével, a munkásegység és a demokrácia érdekeinek védelmében példát mutasson.

2. Az üzemi bizottságok küszöbönálló újjaválasztásával kapcsolatban a pártértekezlet felhívja üzemi szervezeteinket, gondoskodjanak róla, hogy a választások a munkásegység újabb győzelmét eredményezzék, és semmi esetre se járjanak a munkáspártok viszonyának megromlásával.

Az üzemi bizottsági választásokat fel kell használni arra, hogy az üzemi bizottságok kommunista tagjainak munkáját az üzemi pártszervezet ellenőrizze, nem váltak-e méltatlanná a munkásság bizalmára. Az üzemi pártszervezeteink-

nek oda kell hatniuk, hogy szocdem elvtársainkkal együtt elérjük az üzemi bizottságok megtisztítását oly elemektől, akik nem a munkásság és a demokrácia érdekében ellenőrizték a vállalkozókat, hanem szabotáláshoz és korrupcióhoz nyújtottak segédkezet.

3. A pártértekezlet felszólítja a pártszervezeteket, hogy a reakció munkájának ellensúlyozására, a nők és az ifjúság demokratikus nevelésének előmozdítására, támogassák a nők és az ifjúság demokratikus tömegszervezeteit.

4. A dolgozó értelmiség, kisiparosok, kiskereskedők számára a pártszervezeteknek meg kell könnyíteniük, hogy a párton belül megtalálják a helyüket. Ebből a célból rugalmas szervezeti formákat és módszereket kell alkalmazni, értekezleteket, ankétokat kell rendezni számukra, melyekre meg kell hívni pártkülönbségre való tekintet nélkül az illető réteg minden képviselőjét.

5. A pártértekezlet utasítja a budapesti kommunista törvényhatósági frakciót és a Budapest környéki községi testületek kommunista frakcióit, hassanak oda, hogy szoros együttműködés létesüljön a szocdem párt községi frakcióival és a két munkáspárt közösen szorgalmazza annak a községpolitikai programnak a kidolgozását, melyre a demokratikus erők együttműködésének a városházán épülnie kell. Enélkül a városházán tervszerű közös munka lehetetlen, és mert ez a feltétele a kommunista párt együttműködésének a városi politikában.

IV. A párt előtt álló nagy feladatok megoldásának feltétele a párttagság szilárd szervezeti és ideológiai egysége, felvértezettsége a reakciónak a munkásságra gyakorolt befolyásával szemben.

Ezt a befolyást tükrözik a párton belül fellépő jobb- és baloldali jelenségek.

A demokrácia erőviszonyainak és a párt politikájának meg nem értéséből fakadó baloldali szektaszellem mellett az utóbbi hónapokban felütötték fejüket egyes nagy-budapesti szervezetekben frakciós elemek (deményisták), akik leleplezték magukat, mint a reakció egyenes ügynökei.¹

A pártértekezlet helyesli és megerősíti a csepeli szervezetünk határozatát, melyvel ezeknek a frakciós elemeknek egy csoportját kizárta a pártból.

A pártértekezlet utasítja a pártszervezeteket, hogy tisztítsák meg soraikat a Kommunista Pártot a reakció érdekében tudatosan bomlasztani igyekvő elemektől.

A jobboldaliság a pártban kifejeződik egyes párttagok semmittevésében, reájuk bízott pártfeladatok végre nem hajtásában, áldozatoktól való visszariadásában, a fegyelem megszegésében és a kommunista erkölcsbe ütköző magatartásban.

A jobboldaliság képviselőivel szemben elsősorban a nevelés és meggyőzés eszközeivel kell fellépni, de egyes kirívó esetekben a szervezeti rendszabályokat is kell alkalmazni, melyek egészen a pártból való kizárásig terjedhetnek.

¹ A deményistákra vonatkozóan lásd a 41. sz. dokumentum 1. sz. jegyzetét.

V. A nagy-budapesti pártszervezet az MKP legerősebb, ideológiailag legfejlettebb szervezete. Még inkább azzá lesz, ha nem hunyjuk be szemünket hibáink és fogyatékoságaink előtt, és mindent elkövetünk, hogy pártunk megnyerje a nagy-budapesti dolgozók többségének bizalmát és támogatását. Legyen ennek a kötelességének tudatában minden nagy-budapesti kommunista.

Nagy-Budapest kommunistái jártak az élen akkor, amikor a földreform végrehajtására kellett mozgósítani elvtársainkat.

Nagy-Budapest kommunistái siettek a választásokon a párt gyenge vidéki szervezeteinek segítségére, ők támogatták a reakció ellen magukra hagyott, elszigetelt dunántúli szervezeteinket.

Nagy-Budapest kommunistái százával mentek vidékre, hogy mint megyei, járási, falusi szervezők és funkcionáriusok megerősítsék a párt még gyenge vidéki kádereit.

A nagy-budapesti pártszervezetnek és minden párttagnak továbbra is élen kell járni és példát kell mutatnia szilárdságban, fegyelmezettségben, öntudatban és harckészségben!

A jelen gazdasági nehézségeket rövid idő alatt le fogjuk küzdeni! A reakció terveit gazdasági és politikai zűrzavar előidézésére meghiúsítjuk! A magyar dolgozó nép erejére támaszkodva megverjük a reakció sötét erőit! A magyar népi demokrácia ügyét hamarosan végleges győzelemre visszük! Nagy-Budapest kommunistái ebben a harcban is elől fognak járni!

A határozatot kinyomtatták. Nyilvánosságra azonban nem került, belső pártanyagként terjesztették.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÉS A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK KIÁLTVÁNYA A DOLGOZÓKHOZ AZ ÜZEMI BIZOTTSÁGI VÁLASZTÁSOK ALKALMÁBÓL

(1946. JANUÁR 12)

Egy esztendeje annak, hogy a fiatal magyar demokrácia új fegyvert adott a dolgozók kezébe: az üzemi bizottságokat. Most, amikor országszerte esedékessé vált az üzemi bizottságok újjáválasztása, meg kell vizsgálnunk, hogyan használtuk ezt a fegyvert.

Örök érdeme a magyar dolgozóknak, hogy mikor az üzemek és vállalatok fasiszta vezetői hitvány módon cserbenhagyták az országot, a dolgozók felsőbb utasítás nélkül, öntevékenyen üzemi bizottságokat alakítottak. Az üzemi bizottságok irányításával indult meg a romeltakarító munka, ők indították meg a termelést és sok intézményünket ők hívták életre.

Bár az ország szétesett közigazgatása, a közlekedés és posta hiánya miatt központi irányítás nélkül igen sok eltérés mutatkozott az egyes üzemi bizottságok között, mégis hasznos, jó szolgálatot tettek az országnak, a magyar népnek. A Szakszervezeti Tanács, a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt a legteljesebb mértékben támogatta a magyar dolgozók ama követelését, hogy az üzemi bizottságok létezése törvényesíttessék. Így született meg az üzemi bizottságok működéséről szóló rendelet, mely messzemenő jogokat biztosított az üzemi bizottságoknak.¹

A reakció hamar felismerte a veszélyt, amely az üzemi bizottságok részéről fenyegette, ha azok jól működnek és élnek a rendelet adta lehetőségekkel.

Ezért azonnal az alakulás pillanatától kezdve minden eszközzel megindult az ostrom a üzemi bizottságok rendszere ellen. Amikor látták, hogy tervük nyílt támadással nem sikerült, kerülő utat választottak.

Az alakulás idején választott üzemi bizottságokba egyes helyeken nem a legjobb elemek kerültek be, és a tőkések ezeket környékezték meg. Közvetlen egyéni

¹ Az üzemi bizottság működését szabályozó első kormányrendelet 1945. február 18-án jelent meg. Ezt fejlesztette tovább az 1945. június 3-i rendelet. (Lásd Magyar Közlöny, 1945. 5., 43. sz.)

juttatásokkal és egyéb kedvezményekkel néhol a maguk érdekeinek szolgálatába állították az üzemi bizottságok egyes tagjait, sőt helyenként egyes üzemi bizottságokat is, hogy megkíséreljék lejáratni az üzemi bizottságok egész rendszerét.

Most, amikor új választásra hívjuk fel az üzemek és vállalatok dolgozóit, nyomtatékosan rámutatunk arra, hogy a Szakszervezeti Tanács a Szociáldemokrata Párttal és a Kommunista Párttal egyetértésben a leghatározottabban visszautasít minden támadást az üzemi bizottságok rendszere ellen. Kövessünk el mindent, hogy az üzemi bizottságok a jövőben a magyar demokrácia legszilárdabb bástyájává váljanak.

A küszöbönálló választásokon küldjük be mindenütt az üzemi bizottságokba az arra legalkalmasabbakat. Gondoskodjunk róla, hogy az üzemi bizottságokba csak azok kerüljenek be, akik tisztakezűek, meg nem alkuvók és a dolgozók érdekeit védik.

Felhívjuk a helyi szakszervezeteket, szociáldemokrata és kommunista pártszervezeteket, hogy mindenütt a legnagyobb egyetértésben, a munkásegység szellemében készítsék elő az üzemi bizottságok választását. Legyenek az üzemi bizottságok hű őrei és bátor harcosai a magyar dolgozók ügyének.

Éljenek az új, erős, meg nem alkuvó üzemi bizottságok!

Éljen a magyar dolgozók harci egysége!

Megjelent: Szabad Nép, 1946. január 12. 1. old.

48

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT JAVASLATAI AZ ORSZÁG GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI HELYZETÉNEK RENDEZÉSÉRE

(1946. FEBRUÁR 11)

A nemzetgyűlési választások óta az ország gazdasági és különösen pénzügyi helyzete tovább romlott. Bár a főváros és a nagyobb ipari központok ellátása némileg rendszeresebbé vált, a széntermelés valamelyest fokozódott, a közlekedés kissé javult, az iparcikkek zárolása bizonyos eredménnyel járt, az adóbevételek némileg emelkedtek, mindezzel szemben azonban a bankjegydézsma nem járt a kívánt eredménnyel, a termelők élelmiszerfeleslegeinek számbavétele és begyűjtése alig kezdődött el, az állami kiadások csökkentése terén úgyszólván semmi sem történt, a felduzzadt államgépezet csökkentése meg sem kezdődött. A helyzet

súlyosbodását főképpen azonban a drágaság és az infláció ütemének fokozódása jellemzi, mely egész gazdaságunkat és politikánkat alapjában rendítheti meg.

A gazdasági és pénzügyi helyzet további romlásának legfontosabb okai: tervszerűtlenség és lanyhaság a gazdasági rendszabályok meghozatalánál és érélytelenség végrehajtásuknál, a nagytőke és a nagybankok nemzetietlen, önző magatartása és sokszor egyenes ellenállása, az állami szervek és a bürokrácia jelentékeny részének nemtörődömsége, sokszor összejátszása a saját önös érdekeiket az államérdek fölé helyező reakciós gazdasági körökkel; az államigazgatásban és a gazdasági életben egyre jobban elharapódzó korrupció, mely ellen komoly küzdelem párt- és személyi szempontok miatt, a kéz kezét mos elvének megfelelően, nem folyik.

A gazdasági és pénzügyi helyzet további romlását előidéző okok érélyes kiküszöbölése nélkül a magyar demokrácia gazdasági alapjainak megszilárdítása, a reakció terveinek keresztülhúzása nem lehetséges. Hazánk boldogabb jövőjének, a dolgozó magyar nép emberi életének biztosítása megköveteli, hogy komoly erőfeszítéseket tegyünk a pénzügyi zűrzavar elhárítása, gazdasági helyzetünk megszilárdítása érdekében. A gazdasági és pénzügyi rendszabályok meg kell hogy hiúsuljanak, ha végrehajtásukat kizárólag az állami igazgatásra bízuk, a nép cselekvő támogatása nélkül. Átfogó, a gazdasági és pénzügyi élet minden területére kiterjedő kormányzati szanálási tervre van szükség, oly tervre, mely széles néprétegek cselekvő támogatását váltja ki, és felsorakoztatja őket a gazdasági zűrzavarra spekuláló reakció ellen.

Az ország gazdasági és pénzügyi helyzetének megszilárdítására a Magyar Kommunista Párt a következő rendszabályokat javasolja:

I. PÉNZÜGYI TÉREN

Fokozatosan egyensúlyba kell hozni az államháztartást, a legszigorúbb takarékossgot kell bevezetni, hogy megszüntessük az anarchiát az állami pénzügyek terén, megakadályozzuk egyes tőkéscsoportok meggazdagodását az államkincstár kifosztása révén és megszüntessük az élőködést az állam, tehát végső soron a dolgozó nép terhére.

1. 1946-ra negyedévenként adópengőben költségvetést kell összeállítani, melyet a Minisztertanács erősít meg. Az állam által nyújtott hiteleket a legnagyobb mértékben meg kell szorítani és az újjáépítés céljaira nyújtott hiteleket is lényegesen csökkenteni kell. Az újjáépítés céljaira engedélyezett hiteleknél szigorú sorrendiséget kell megállapítani, mégpedig oly módon, hogy elsősorban a közlekedés (vasút, hidak), a vas- és kohóipar, a bányáipar (szén, bauxit, kőolaj) munkájának gyors emelkedését lehessen biztosítani.

2. A Minisztertanács által elfogadott költségvetés alapján a pénzügyminiszter havonként bocsátja az egyes tárcák és más szervek rendelkezésére a költségvetés-

ben engedélyezett hiteleket. A költségvetésben nem foglalt hiteleket a pénzügyminiszter saját hatáskörében nem engedélyezheti, hanem minden egyes esetben kizárólag a Minisztertanács előzetes hozzájárulása alapján utalványozhat.

3. A minisztereket kötelezni kell, hogy tárcájuk számára a költségvetésben igényelt minden egyes tételt részletesen megindokoljanak.

4. Csökkenteni kell a minisztériumok, az államtitkárok és a vezető minisztériumi állások számát.

5. A legmesszebbmenő takarékossgot kell életbe léptetni a külképviselőkénél. A létszámot a minimumban kell megállapítani, és azt az elvet kell megvalósítani, hogy a szegény Magyarországot külföldön képviselő követeknek és tisztviselőknek a lehető legszerűebb életmódot kell folytatniuk.

6. Az állami alkalmazottak illetményeinek kiutalásánál szigorúan alkalmazkodni kell a költségvetésben megállapított létszámhoz és illetményekhez.

7. Kötelezni kell az önkormányzatok vezetőit, hogy kiadásait fokozatosan saját bevételeikből fedezzék. Még ebben az évben el kell érni az önkormányzatoknak nyújtott mindennemű állami támogatás beszüntetését.

8. A helyi hatóságoknak a legszigorúbban meg kell tiltani, hogy az általuk beszédett és az államot illető jövedelmeket saját közületi céljaikra visszatartsák. Azokat, akik ezt mégis megteszik, bíróság elé kell állítani.

9. A köztisztviselők létszámát május 1-ig oly mértékben kell csökkenteni, hogy a létszám az 1938-asnál 10 százalékkal alacsonyabb legyen. A létszámcsökkentés végrehajtására miniszteri bizottságokat kell létesíteni, melyekben képviselést kell biztosítani a Szabad Szakszervezetek Központi Tanácsának. Az elbocsátott köztisztviselőknek 45 éves korig végkielégítést kell adni. Nem lehet nyugdíjat adni olyan köztisztviselőnek, akit nem igazoltak vagy akit büntetéssel (kényszer-nyugdíjazás, vezető állásra alkalmatlanság, előléptetésből való kizárás, áthelyezés, feddés) igazoltak. Katonatiszteknek nyugdíjat csak külön minisztertanácsi határozattal lehet folyósítani. Mindenki, aki eddig nyugdíjat élvezett, köteles 1946. május 1-ig a ránézve illetékes miniszteri bizottságnál nyugdíjjogosultságának megállapítását kérni és megfelelő okirattal igazolni a demokrácia szempontjából való megbízhatóságát, munkaképtelenségét, továbbá, hogy nincs egyéb jövedelemforrása. A miniszteri bizottság dönt a nyugdíj meghagyásáról, leszállításáról vagy megvonásáról.

10. Az állami terhek csökkentése céljából a honvédség létszámát átmenetileg 10 000 főben kell megállapítani, a rendőrség létszámát pedig 5000 fővel kell csökkenteni.

11. Kötelezni kell a pénzügyminisztert arra, hogy záros határidőn belül, az érdekeltek meghallgatása után, terjesszen tervet a Minisztertanács elé a minisztériumok és egyéb kormányzati szervek dologi kiadásainak csökkentésére oly módon, hogy legkésőbb május 1-től kezdve a csökkentés életbe léphessen.

12. Meg kell tiltani, hogy a minisztériumok vagy ezeknek vállalatai vagy más közhivatalok külön jövedelemre tegyenek szert. Minden ilyen jövedelmet a Pénzügyminisztérium útján a rendes állami költségvetés számára kell hasznosítani.

13. A Gazdasági Főtanácsot arra kell kötelezni, hogy záros határidőn belül tegyen javaslatot a Minisztertanácsnak a fölösleges hivatalok és intézmények megszüntetésére, esetleg különféle hivatalok összevonására.

14. Haladéktalanul be kell szüntetni az eltávozott katonatisztek és egyéb állami és közületi alkalmazottak családtagjainak a fél fizetés folyósítását, továbbá a Nyugatról vagy hadifogságból hazatért tisztek számára illetményeik visszamenőleges kifizetését. A hadifoglyok hozzátartozóinak segélyezésénél az egyenlő elbánás elvének kell érvényesülnie, tekintet nélkül rangra, hivatali vagy társadalmi állásra.

15. Folyó év április 1-től kezdve erősen progresszív jellegű, másra át nem hárítható újjáépítési adót kell bevezetni, melyet minden 20 és 55 év közötti lakosnak fizetnie kell, és amely alól csak a kizárólag bérből és fizetésből élő dolgozó rétegek létminimuma mentes.

16. A legszigorúbb eszközökkel kell megakadályozni, hogy a feketepiac hiénái a jövedéki cikkeken (dohány, só, élesztő, gyufa) meggazdagodjanak. Az előállítási, illetve behozatali ár és a kicsinybeni eladási ár közötti különbséget az államnak a maga számára kell igénybe vennie, hogy így is növelje jövedelmét és csökkentse a dolgozók terheit. Jövedéki kihágás esetén az árut el kell kobozni, súlyosabb esetekben a kihágás elkövetőjét vagyonelkobzással kell sújtani.

17. Hogy a jelenlegi magas szeszárak ne egy kis tőkéscsoport meggazdagodását szolgálják, hanem az állam jövedelmét fokozzák és így a dolgozók terheit csökkentse, a szesz és szeszkes italok (tiszt szesz, pálinka, rum, likőrféleségek stb.) gyártását és forgalomba hozatalát teljes állami monopóliummá kell tenni, és a szeszgyárakat állami kezelésbe kell venni.

18. Az állam által 1938 óta magánvállalatoknak nyújtott sokmillióس beruházási hozzájárulásokat, támogatásokat és segélyeket, melyeket egyes tőkések és tőkéscsoportok nemzeti ajándékként kaptak, az állam javára kell értékesíteni, akár a juttatásoknak eredeti értékben való behajtása, akár az államnak a vállalatban megfelelő arányban való részesedése útján.

19. Vissza kell állítani a földadó pengőben való fizetését a természetbeni fizetés helyett. A földadó fizetése alól két évre mentesíteni kell az új és régi kis- és törpebirtokosoknak azt a rétegét, amelynek számára ez túlságosan súlyos terhet jelentene.

20. A jövedelemadó skáláját progresszíven úgy kell megállapítani, hogy a nagykereskedők, nagyiparosok, gyárosok, bankárok, nagyvállalkozók, fényűzési jellegű foglalkozási ágak jövedelmüknek átlag nem kevesebb mint 50 százalékát fizessék.

21. Az 5 százalékos forgalmi adót az egész forgalom után kell beszedni, vagyis nem szabad megengedni, hogy a forgalom összegéből levonják a különféle adók címén fizetett összegeket. Ha már az állam forgalmi adóval kénytelen terhelni a dolgozókat, nem tűrhető, hogy a forgalmi adó egy részét magánosok elvonják az államkincstártól. A forgalmi adó nem fizetése esetén az iparengedélyt meg kell vonni. Csalás esetén az egész árukészletet is el kell kobozni, és mindenkor internálni kell a csalás elkövetőjét.

22. A közmunkaváltságot a Pénzügyminisztérium hatáskörébe kell utalni.

23. A részvénytulajdonosokat kötelezni kell részvényeik bemutatására, annak megakadályozására, hogy hazafiatlan elemek a nemzeti vagyont elidegenítsék. A bemutatás alkalmából a részvények bemutatói azok árfolyamértéke után 10 százalékos egyszeri adót kötelesek leróni. Azok a részvények, melyek után az adót nem fizették be, az állam tulajdonába mennek át.

24. Magyar állampolgárok és vállalatok külföldön levő tulajdonát és követeléseit be kell jelenteni a Nemzeti Banknál. Aki a bejelentési kötelezettséget elmulasztotta, azt belföldi vagyonának elkobzásáig terjedő büntetéssel kell sújtani.

25. A Minisztertanácsnak havonként kell megállapítania a költségvetésben mutatkozó hiány fedezésére szükséges bankjegykibocsátás összegszerű mértékét. A Nemzeti Banknak meg kell tiltani, hogy ezen az összegzen felül pénzt bocsásson ki.

26. A pénzügyminisztert kötelezni kell, hogy a papírpénz kibocsátásának fedezésére szolgáló kincstárjegyeket ne a bankoknak és pénzintézeteknek, hanem közvetlenül a Nemzeti Banknak adja át. Tűrhetetlen, hogy a nagybankok és Nemzeti Bank a bankjegykibocsátáson sok milliárdos jogosulatlan hasznot húzzanak, melynek révén egyenesen érdekelve vannak az infláció fokozásában.

A Nemzeti Bankot valóban a nemzet bankjává kell tenni, és minden tekintetben alá kell rendelni a pénzügyi kormányzatnak, a magánbankokat pedig a pénzjegykibocsátásból ki kell kapcsolni. Az állam ezentúl a bankjegykibocsátásnak csak technikai költségeit fedezi, minden egyéb térítés nélkül.

27. A külföldi valuták és devizák jegyzését haladéktalanul be kell szüntetni, és utasítani kell a Nemzeti Bankot, hogy a beváltásra bemutatott külföldi fizetési eszközökért olyan árat fizessen, mely nem haladja lényegesen túl a jegyre kiszolgáltatót élelmiszerek és egyéb közszükségleti cikkek és szolgáltatások árszínvonalának alapján kiszámított árfolyamot. Ez a rendszabály szükséges ahhoz, hogy véget vessünk a külföldi valutákkal való lelkiismeretlen spekulációnak, mely az árak indokolatlan felhajtására vezet.

28. A valuta, arany- és ezüstpénz, arany- és ezüstérmék, valamint az arany- és ezüstrudak tulajdonosait kötelezni kell, hogy a tulajdonukban levő ilyen értékeket a Nemzeti Banknál letétbe helyezték. A legszigorúbban kell büntetni az említett értékekkel való kereskedést.

29. Felül kell vizsgálni a magánbankok működését, és olyan rendszabályokat kell kidolgozni, melyek alkalmasak a jelenlegi Magyarország számára túlméretezett és mindinkább élőldi jelleget öltő bankapparátus csökkentésére. A bankokat, egész üzletvitelükre kiterjedő, szigorú állami ellenőrzés alá kell helyezni annak megakadályozására, hogy a banktőke elsősorban a spekuláció területén tevékenykedjék, az ipar és az egész nemzetgazdaság talpraállításának előmozdítása helyett.

I. AZ ANYAGGAZDÁLKODÁS, AZ ELLÁTÁS ÉS AZ ÁRPOLITIKA TERÉN

Rendet kell teremteni a gazdasági életben. Biztosítani kell, hogy szűkös anyagszállításaink felhasználása a nemzetgazdaság és a nép érdekeinek feleljen meg és ne aszerint történjék, hogy hol melyik termelési ágban kecsegteti a tőkéseket magasabb haszon. A termelés fokozása és az elemi társadalmi igazságosság megköveteli a dolgozók élelemmel és egyéb szükségleti cikkekkal való tervszerű ellátásának megszervezését.

1. Központi anyaghivatalt kell felállítani és ezt a Gazdasági Főtanácsnak kell alárendelni. A központi anyaghivatal feladata: a nemzetgazdaság szempontjából fontos ipari és mezőgazdasági anyagok számbavétele és a rendelkezésre álló anyagok elosztása oly módon, hogy ne tékozzák el az anyagokat fényűzési vagy nem elsőrendűen szükséges cikkek gyártására.

2. Szigorú büntetést kell megállapítani azokra, akik megsértik a kormánynak az anyaggazdálkodásra vonatkozó rendelkezéseit. Súlyosabb esetekben a büntetésnek magában kell foglalnia a teljes vagyonek kobzást és az internálást.

3. Fokozatosan ki kell terjeszteni a jegyrendszer alapján történő ellátást az összes alapvető élelmiszerekre és iparcikkekre. A jegyrendszer alapján történő ellátásból részben vagy egészben ki kell zárni a tehetősebb rétegeket, és minden hatósági ellátásból ki kell zárni azokat, akik meg nem állapítható jövedelemből élnek (feketézők). A tehetősebb rétegek számára lehetővé kell tenni, hogy bizonyos cikkeket magas áron az államtól vásárolhassanak. Ezzel el lehet érni, hogy az állam jövedelmét a tehetősek rovására növeljük és a közszükségleti cikkeket olcsóbban adjuk a dolgozóknak.

4. Fokozatosan rá kell térni arra, hogy a munkáltatók a munkabér természetbeni részének fedezésére fordítandó összegeket a Közellátási Minisztérium rendelkezésére bocsássák, és az szerezzé be a természetbeni ellátáshoz szükséges árukat.

5. Teljes erővel végre kell hajtani az élelmiszer-önellátók elszámoltatásáról szóló rendeletet, és azokat, akik elrejtett készletek felkutatásában segédkeznek, természetbeni jutalomban kell részesíteni.

6. Haladéktalanul közzé kell tenni az 1946. évi terménybeszolgáltatási rendeletet, melynek ki kell terjednie valamennyi mezőgazdasági termékre és erősen

progresszívnek kell lennie. Az új terménybeszolgáltatási rendelet alapján az államnak az új gazdasági évben 8–9 millió métermázsa kenyérgabona, 800 000 métermázsa zsiradék és megfelelő mennyiségű egyéb mezőgazdasági termékhez kell jutnia, hogy ily módon az ellátatlanok ellátását az 1945–46-os színvonal kétszeresére lehessen emelni, és ezenfelül még bizonyos tartalékok is álljanak az állam rendelkezésére.

7. Fokozatosan meg kell szüntetni az egész nemzetgazdaságban a csere rendszerét, és át kell térni a pénzben történő vásárlásra.

8. Az árak szabályozását a Gazdasági Főtanács hatáskörébe kell utalni, és össze kell kapcsolni a központi anyaghivatal munkájával. Az árszabályozásnál azt kell irányadónak venni, hogy fokozatosan, abban a mértékben, amint az állam készleteket gyűjt és megvalósítja az anyaggazdálkodást, meg kell állapítani az összes alapanyagok és fontosabb árucikkek árát. Az árakat egyelőre hétről hétre a tényleges, megbízható módon ellenőrzött termelési, illetve beszerzési költségek alapján, a szociális szempontok egyidejű figyelembevételével kell megállapítani.

III. A JÓVÁTÉTELI SZÁLLÍTÁSOK TERÉN

1. Haladéktalanul meg kell szervezni a kormány által már elhatározott jóvátételi hivatalt. Ennek hatáskörébe kell utalni a jóvátételi kérdéseken kívül a Vörös Hadsereg és a SZE.B ellátásával összefüggő összes kérdéseket.

2. A jóvátételi szállítások ellenőrzésére külön, önálló, kis létszámú, de magas szakképzettséggel bíró emberekből ellenőrző szervet kell létesíteni, mely a jóvátételi főellenőrből és ellenőrökből áll. Az így felállítandó szerv feladata, hogy megvizsgálja az eddig kiadott és ezután kiadandó rendelkezéseket, valamint a folyósított és folyósítandó hiteleket, kíméletlenül eljárjon minden korrupció és pazarlás ellen, véget vessen az eddigi rendszernek, mely mellett a jóvátétel takarója alatt fosztogatták az államkincstárt és a nemzet súlyos kötelezettségeiből egyesek súlyos vagyonokat gyűjtöttek. A jövőben jóvátételre hitelt csak akkor lehet folyósítani, ha az ellenőrző szerv a kérelmet előzetesen jóváhagyta. A jóvátételi munkákat rezsirendszer helyett ezentúl szabály szerint egységáras alapon kell kiadni és ennek módozatait külön ki kell dolgozni.

3. Ipari és mezőgazdasági téren egyaránt meg kell állapítani teljesítőképességünket 1946-ra és a szovjet kormányt kérni kell, hogy a jóvátétel fizetésének módozatairól új tárgyalásokat kezdhessünk. Kérünk kell a szovjet kormányt, hogy a jóvátételi szállításokat úgy lehessen elosztani, hogy az első évekre kevesebb, míg a további évekre lényegesen több szállítás jusson. Kérünk kell azt is, hogy amennyiben sikerül visszaszerezelnünk külföldre elhurcolt javainkat, úgy a jóvátételt részben ezekkel fizethessük. Vállalt kötelezettségeinket viszont minden körülmények között teljesítenünk kell.

IV. A TERMELÉS, SZÁLLÍTÁS ÉS KERESKEDELEM TERÉN

A pénzromlás meggátolására irányuló erőfeszítéseink csak akkor lehetnek eredményesek, ha a kormányzat intézkedései kiterjednek a termelés, szállítás és elosztás területére is. Csak ha a dolgozó nép látja, hogy a demokratikus kormányzat magának biztosítja a termelésben a kulcspozíciókat, ha a kormányzat nem aprózza el intézkedéseit, hanem a fő feladatok megoldására fordítja figyelmét, lehet olyan termelési színvonalat elérni, mely szilárd gazdasági alapra helyezi a magyar demokráciát.

1. A legközelebbi hónapokban meg kell valósítani a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front programjában lefektetett államosítási tervet: mindenképp államosítani kell a szénbányászatot és a vele összefüggő vállalatokat, továbbá a bauxit- és alumíniumtermelést, a kőolajtermelést és -feldolgozó üzemeket, valamint államosítani vagy községecsíteni kell az erőműtelepeket. A kártalanításnál annak az irányelvnek kell érvényesülnie, hogy az államosítás a legközelebbi években az állam számára ne jelentsen lényeges megterhelést. A jóvátételi szállítások oroszlánrészét teljesítő és az ország egész ipara szempontjából döntő jelentőségű néhány nagyüzemet (csepeli Weiss Manfréd, a Ganz-művek, a Rimamurányi Vas-művek) állami kezelésbe kell venni. Ezekkel a rendszabályokkal Magyarország még mindig elmaradna Európa és különösen a szomszéd államok hasonló rendszabályai mögött. Ezeket a minimális rendszabályokat viszont gyorsan kell végrehajtani, hogy a magyar gazdasági életben végre tiszta helyzetet teremtsünk, véget vessünk a bizonytalanságnak, és ezzel is biztosítsuk a termelés fellendülésének feltételeit.

2. A mezőgazdasági termelés fellendítésének múlhatatlan feltétele a földreform befejezése, az új gazdák tulajdonának telekkönyvi beiktatásával. A legerélyesebb visszautasítása minden olyan reakciós törekvésnek, mely a földhözjutottak tulajdonjogát a kiosztott földeken bizonytalanná igyekszik tenni. Viszont ki kell dolgozni a kiosztott földek ellenértékének törlesztési tervét, hogy az új gazdák aratás után megkezdhezzék a törlesztést.

3. A kis- és középparasztság, a városi fogyasztórétegek, valamint a kisiparosok érdekeinek előmozdítására, a feketekereskedelem leküzdésére, a közérdek érvényesítésére támogatni kell, az állam teherbíró képességéhez mérten, a szövetkezeti mozgalmat, melynek területén messze elmaradtunk valamennyi szomszéd ország eredményei mögött. A termelő, fogyasztó és értékesítő szövetkezetek kifejlesztésére minél előbb meg kell alkotni a szövetkezeti törvényt.

4. Gazdasági életünk alapja a széntermelés, melyet a legközelebbi hetekben napi 25 000 tonnára kell fokoznunk. Be kell vezetni a pénz- és természetbeni akkordberek rendszerét. A vágároknak és általában a bányákban dolgozóknak a bérét és fizetését lényegesen magasabban kell megállapítani, mint a külszínen és

irodákban dolgozókat. A bányában lent dolgozók létszámát pedig április 1-ig 5000-rel emelni kell.

5. A Szakszervezeti Tanáccsal és a megfelelő szakszervezetekkel együtt ki kell dolgozni azokat a rendszabályokat, melyek alkalmasak a munkafegyelem megszilárdítására és az újjáépítés és jóvátételi kötelezettségeink teljesítése szempontjából döntő jelentőségű iparágaink talpraállításának meggyorsítására.

6. A túlméretezett kereskedelem csökkentése érdekében sürgősen felül kell vizsgálni az iparengedélyeket.

7. A külkereskedelem tervszerűsítése érdekében 1946-ra külkereskedelmi tervet kell kidolgozni. Intézményesen kell biztosítani az állam által a külkereskedelmi egyezményekben vállalat kötelezettségeink teljesítését, s ezáltal a számkra szükséges cikkek és nyersanyagok behozatalát. Meg kell szüntetni a külkereskedelem állami finanszírozását.

8. Az állami üzemeket (MÁV, MÁVAG, Posta stb.) arra kell kötelezni, hogy üzemvitelüket még ez évben hozzák egyensúlyba.

9. A pénzügyminisztert fel kell hatalmazni arra, hogy a különböző tárcákhoz tartozó intézményeket, hivatalokat és vállalatokat jövedelmezőség szempontjából felülvizsgálja és jövedelmezőségük érdekében az illetékes minisztereknek, illetve a Gazdasági Főtanácsnak javaslatokat tegyen.

Mindezek a gazdasági és pénzügyi rendszabályok mindenekelőtt az új, értékálló pénz megteremtését hivatottak előkészíteni. Erre azonban csak akkor kerülhet sor, ha államháztartásunk viszonylagos egyensúlyát sikerült már biztosítani, ha a kormányzat a pénzügyek terén a gyeplőt keményen kézben tartja, ha a költött gazdálkodás és a jegyrendszer alapján történő ellátás biztosításával sikerült rögzíteni az árakat és a reálbéreket, ha az állam kezében levő árukészletek a jelenleginek sokszorosára emelkednek.

A stabilizációt jelentősen meggyorsítaná nyugatra hurcolt, mintegy 17 milliárd aranypengőt kitevő nemzeti javaink visszaszerzése, továbbá külföldi államkölcsön felvétele. Ezért a kormányzatnak mindent el kell követnie külföldre hurcolt javaink visszaszerzésére és elfogadható feltételek mellett, külföldi kölcsön felvételére.

A magyar demokrácia földet adott a parasztnak, megteremtette a köztársaságot, szabadságot, politikai jogokat adott a dolgozó népnek. Az alkotmányban megfogalmazott emberi jogokat valóra váltani, a dolgozók életszínvonalát emelni és emberhez méltó megélhetésüket biztosítani, a demokratikus rendet a reakció megsemmisítésével végleg megszilárdítani, csak gazdasági és pénzügyi helyzetünk rendezése, a demokrácia gazdasági megerősödése útján lehet.

A Magyar Kommunista Párt kész ennek a célnak az érdekében minden erejét latbavetni.

Megjelent külön brosrában:

A Magyar Kommunista Párt javaslatai az ország gazdasági és pénzügyi helyzetének rendezésére.

Szakra 1946. 1–8. old.

A javaslatokat a Politikai Bizottság 1946. február 11-i ülése hagyta jóvá. A PB határozatot hozott arról is, hogy a javaslatokat február 13-án a kormánynak benyújtja és a február 16-i sportcsarnoki gyűlésen nyilvánosságra hozza. A Titkárság február 20-i határozata alapján a teljes szöveget is kiadták a pártfunkcionáriusok részére külön brosrában.

A Kommunista Pártnak ez a javaslata, valamint az SZDP ugyancsak februári javaslata (Lásd a következő dokumentumot.) képezte az alapját a kormány gazdasági és pénzügyi tervének, amelyet a sajtó 1946. április 7-én hozott nyilvánosságra.

49

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT JAVASLATAI AZ ORSZÁG GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI HELYZETÉNEK RENDEZÉSÉRE

(1946. FEBRUÁR)

Magyarország felszabadítása – fokról fokra, lépcsőzetesen – közel fél esztendőt vett igénybe. Az ország közigazgatása, közlekedése és gazdasági élete mindenkor erősen a fővárosban összpontosult, és a hosszú hadjárat, valamint Budapestnek szinte kéthavi ostroma a közigazgatás, közlekedés és általában a gazdasági élet szervezettségét megbontotta. Ennek következtében gazdasági életünk kötöttsége is felbomlott és a háború átgördülésének nyomán mindenütt a „segíts magadon” felelőtlen elve érvényesült. Később az egymásrautaltság és a közösségi érzés lassanként újból tért hódított, de nem terjedt tovább bizonyos helyi jellegnél, mely csak egy bizonyos terület vagy üzem közösségét jelentette, és idegenül állt – és áll részben ma is – a centrális államhatalommal szemben.

Igy fejlődött ki egy kettős gazdasági élet. Az egyik a központi hatalomtól függetlenül és általa nehezen áttekinthető módon az élet primitív törvényei szerint szervezetlenül dolgozik, és kifejlesztett egy új kapitalizmust a régi roncsai mellé, mely ma már saját érdekei védelmére politikai síkon is a reakciót szolgálja. A másik pedig a kormánynak az ország teljes felszabadítása utáni kezdeménye-

zéseiből eredt, amidőn hozzálátott közlekedési apparátusunk helyrehozatalához, ipari üzeink és bányáink rendbehozatalához, jóvátételi kötelezettségeink teljesítéséhez stb. Megfelelő módon ezen a téren mutathatunk rá némi javulásra gazdasági életünkben, míg az előbb említett szektorban, illetőleg annak következtében gazdasági életünk egyre romlik. Ez a szektor eredményezte elsősorban azt, hogy a tényleges áruhiány, a rendelkezésre álló árumennyiség helytelen elosztása következtében hatalmas áremelkedésekben mutatkozik, melyek fokozottabb pénzszükségletet idézve elő, megnyitották az infláció zsilipeit.

Mindehhez pedig hozzájárul az a tény, hogy a közigazgatási szerveinkben működők nagy része részben technikai, részben politikai okokból nem áll a helyzet magaslatán, és ezáltal gátat szab annak, hogy a centrális államhatalom minél nagyobb részt hasítson ki magának a szervezetlen gazdasági szektorból, hogy azt minél gyorsabban végleg eltüntethesse. Technikai okokból azért, mert a hadjárat következtében, kivált közlekedési szempontból a zökkenésmentes, gyors együttműködésnek számos esetben akadályai mutatkoznak; politikai szempontból pedig azért, mert a demokrácia gyakori elnéző, felejtő és megbocsátó gesztusai ellenére – sőt, talán épp ennek következtében – a régi gárda a régi szellemben, sokszor szántsándékkal sabotálva működik, az újak pedig még ez ideig nem selejtezték ki annyira, hogy a rostán csak a mesterségét már megtanult és bevált elemek juthattak volna át.

Fent vázolt helyzet szabja meg feladatunkat. Amidőn tehát a gazdasági javulást szorgalmazó, 31 pontból álló javaslatunkat beterjesztjük, már előljáróban le kell szögeznünk, hogy egész jelenlegi gazdasági életünket programatikusan három fajta tevékenység determinálja:

I. a jóvátétel:

II. közlekedési apparátusunk, hídjaink és a legfontosabb termelő üzemek újjáépítése:

III. a falu-város csereakció.

Magát a szanalást pedig két alappillérre kell helyoznünk:

a) államháztartásunk egyensúlyának biztosítására (különös tekintettel arra, hogy a forgalomba kerülő bankjegyeknek kb. 95 százaléka a kincstárjegyekre fizettetik ki):

b) termelésünk fokozására.

Ez eleve megszabja, hogy javaslatunk a problémák pénzoldalával, majd áruoldalával, ezzel kapcsolatban pedig a jól működő végrehajtó szervezetekkel foglalkozzék.

1. Az állami apparátus költségvetésének kiadási oldala adópengőben havonta megállapítandó, kiutalás hetente eszközöltetik.

2. A költségvetés két részre bontandó: rendes és rendkívüli részre. Utóbbi a

jóvátételi, valamint halaszthatatlan beruházási és újjáépítési kiadásokat foglalja magában.

3. Amilyen arányban nagyobb a jelenlegi bankjegyforgalom az 1939. szeptember 1-inél, olyan arányban állapítandó meg a dologi kiadások lehető legfelsőbb határa az 1939. évi átlaghavi dologi kiadásoknak megfelelően. Ugyanis ma ugyan határozottan nagyobb az állami tevékenység, és ezt még növelni is akarjuk, azonban a ténylegesen rendelkezésre álló dologi jószágok száma lényegesen kevesebb.

4. Ugyanez vonatkozik a személyi kiadásokra is. A köztisztviselők közül kivétel nélkül mindazokat, akiket már az igazoló bizottság nem igazolt simán, állásukból 3 hónapon belül el kell bocsátani. Következésképpen a Népbíróság által utólag megváltoztatott bármely döntés nem jöhet figyelembe. Sima igazolás alatt az értendő, hogy az igazolás alá vont még írásbeli feddést sem kapott.

5. Az elbocsátottak nyugdíjai következőképpen nyernek elintéztést.

45 éves korig 1 havi végkielégítés,

45–50 éves korig 3 havi végkielégítés,

50 éven felül miniszteri bizottság által meghatározandó mérsékelt nyugdíj, de kötelesek a jogosultak okirattal bizonyítani demokratikus megbízhatóságukat, munkaképtelenségüket és egyéb jövedelmeik hiányát,

60 éven felül teljes nyugdíj, de kötelesek a jogosultak okirattal bizonyítani demokratikus megbízhatóságukat, munkaképtelenségüket és egyéb jövedelmeik hiányát.

6. Az önkormányzatok deficitjét az állam nem viselheti. Az önkormányzatok költségvetésére pontosan éppúgy vonatkoznak a fenti rendelkezések, mint az államéra, mind a dologi, mind a személyi kiadások vonalán. Az önkormányzati tisztviselőkre is vonatkoznak a 4. pontban előadottak.

7. Hadseregünk mindössze 10 000 főből és 800 tisztből állhat. Különös gond fordítandó arra, hogy e 10 800 fő csak külön igazolt, s demokratikus pártok által ellenőrzött megbízható egyénekből állhat. A hadsereg határszolgálaton kívül tartozik részt venni a városi és vidéki közrend őrzésében is, és ily módon a katonai alakulatok a rendőrhatalóságok rendelkezésére álljanak. Amennyiben a rendőrség jelenlegi létszáma a hadsereg létszámával együtt a közrend és a gazdasági rend fenntartása érdekében nem bizonyulna elegendőnek, úgy a demokratikus pártok külön felelőssége mellett a pártok által megnevezett megbízható egyének kéthavi rendőri szolgálatra behívandók, és azok katonai szolgálat mintájára kötelesek szolgálatukat ellátni.

8. A hadsereg tagjaira is vonatkoznak a 4. és 5. pontban körülírt köztisztviselő-elbocsátások módozatai.

9. Nyugatra távozottak, kik eddig vissza nem tértek, elbocsátottaknak tekintendők.

10. A kormánynak joga van a simán igazoltak közül bárkit is B-listára helyezni és elbocsátani.

11. A közüzemek deficitjeit sem az állam, sem az önkormányzatok nem viselhetik. A közüzemek kötelesek még ebben az évben magukat deficitmentessé tenni és díjszabásaikat a tényleges helyzetnek megfelelő módon megszabni.

12. Az állami költségvetés kiadási oldalával egyensúlyba kell hozni a bevételeket. Addig is, míg a normális adózás nem indul meg, szükségadó bevezetését javasoljuk. Ez a szükségadó kétféle eljárással vettetnék ki. Vagy topográfiai módon, azaz a városokat, valamint a vidéki területeket kisebb körzetekre bontanók, mely körzetre havonta kirovatnék bizonyos globális összeg és ezt a körzet lakói kötelesek egymás között felosztani és behajtani, vagy pedig az egyes foglalkozási ágakra rovatnék ez ki és ugyancsak helyi körzetek alapján osztatnék fel és hajtandó be havonta az érdekeltek által. A kirovást és a behajtást egy a kormánykoalícióban részt vevő demokratikus pártok és a Szakszervezeti Tanács kiküldötteiből álló bizottság ellenőrzi. A szükségadó be nem fizetése vagy általános adószabotázs a nem fizető azonnal munkatáborba való helyezését vonja maga után.

13. A 11. pontban említett helyi körzetekben megfelelő módon a forgalmi adók naponta fizetendők, illerve szedendők be.

14. A Nemzeti Bank a szelektív hitelpolitika figyelembevételével magángazdaság részére csak a Gazdasági Főtanács által megszabott keret erejéig visszeszámítható váltókat. Kincstárjegyekre pedig havonta csakis a ténylegesen befolyt adók, illetve visszaváltott kincstárjegyeknek megfelelően nyújthat hitelt. Kivételt ez alól csak a Gazdasági Főtanács tehet, de a keret nagyságát ebben az esetben ő is köteles 1 hónapra előre megszabni.

15. Az állam által beruházási célokra adott kölcsönöket vagy egyéb szubvenciókat eredeti felértékelés szerint kell a magánvállalatoktól behajtani, esetleg ezek ellenében részesedést az állam javára biztosítani.

16. A túlméretezett részvénybank-apparátus lebontandó. A bankok fúzióra kényszeríttessenek. Tisztviselőikre a köztisztviselő-leépítés rendelkezései is vonatkoztassanak. Magánbankok iparigazolványai, értéktőzsdei ügynökök iparigazolványai bevonassanak. A részvények megfelelő illeték ellenében nosztrifikáltassanak. A bankok a Pénzügyi Központ megbízottainak jelenlevő állandó ellenőrzése alatt álljanak.

17. A túlméretezett kereskedelem lebontandó. Az 1939. január 1. óta adott iparigazolványok 6 hónapon belül érvényüket veszítik, kivéve az 1945. január 18. óta adott iparigazolványokat. Az elvesztett iparigazolványok tulajdonosai a kereskedelmi kamaráknál kérhetik működésük kivizsgálását rehabilitációjuk érdekében. Ennek lefolyása alatt azonban tevékenységet nem folytathatnak, készleteiktől pedig megválni kötelesek. Újabb iparigazolványok nem adhatók ki to-

vábbi intézkedésig, kivéve azokat, akik jogutódai olyan tényleges kereskedőknek, akik a fasiszmus alatt elpusztultak, üzlettel bírnak vagy az üzletet a fasiszták vették el.

18. A mezőgazdasági termelést illetőleg megszabandó, hogy a mezőgazdasági lakosság kalóriája legfeljebb 20 százalékkal mehet az átlagos városi kalória fölé. Megfelelőképpen a számbavételnek a termés learatásának pillanatában kell megtörténnie, és a meghatározott mennyiségek beszolgáltatása erélyesen szorgalmazandó. A mezőgazdasági lakosság adózása terményben történjék. Az új gazdák javára szolgáló végleges telekkönyvi átírás junktimba hozandó a tényleges beszolgáltatással.

19. Követeljük, hogy az agrárpártok sajtójukban, pártnapjaikon, gyűléseiken ugyanolyan felvilágosító propagandát fejtsenek ki a mezőgazdasági lakosság felé, hogy a javulásig vezető utat át kell koplalnunk, miként ezt a munkáspártok igen népszerűtlen módon saját munkástömegeik felé teszik.

20. A falu-város csereakciót a közellátási kormányzat végezze központosítva, a Gazdasági Főtanács legfőbb ellenőrzése mellett. Az üzemi ellátás, mely önző módon osztály-öntudatlanságra viszi a munkásságot, számos helyen korrumpálja az üzemi bizottságokat, és általában ellentétben áll a közérdekkel, fokozatosan megszüntetendő. Még pedig úgy, hogy eleinte a közellátási kormányzat csak ellenőrzi az üzemek falu-város csereakcióját, később mindjobban összevonja azokat, míg végül teljesen el nem tűnnek, és centrálissá válik az egész folyamat.

A városokban az összes közterek, kertes házakban a kertek, veteményesekkel ültetendő be. Erre a kertes házak tulajdonosait kötelezni kell.

21. A bányák hozama minden erővel fokozandó. Széntermelésünknek 6 hónapon belül el kell érnie a havi 100 000 vagont. Ennek érdekében az ipari munkások közül kell e célra alkalmas bányamunkásokat toborozni.

22. Az ipari termelés megfelelő fokozása érdekében munkaerő-gazdálkodási kataszter állítandó fel. Általános munkakötelezettségi törvény hozandó, melynek értelmében 16 és 60 esztendő között mindenki munkaköteles (diákok kivételével). Nők is, ha háztartási alkalmazottat tartanak. A munkaerő-hivatal ellenőrzi, vajon a bejelentett munka valóban fontos természetű-e, és a bejelentett nem alkalmazható-e más helyen eredményesebben. Joga van ellenőrizni, hogy valamilyen vállalkozás mennyi alkalmazottat tartson. A leépített tisztviselők, tisztek, valamint iparjogosítványukat veszített kereskedők beállítandók a tényleges termelő ipari munkába.

23. Az eredményesebb munka érdekében elsősorban az állami és önkormányzati hivatalokban bevezetendő a napi 10 órás munkaidő, hogy ezzel is pótolhatók legyenek a leépítettek, illetve munkaerő szabaduljon fel tényleges termelési célokra.

24. Az összes fogyasztási cikkekre pontrendszer vezetendő be.

25. Szorgalmaznunk kell a termelő-, elsősorban mezőgazdasági termelőszövetkezetek kiépítését. A kisebb fogyasztási szövetkezetek viszont vonassanak be nagyobb és átfogóbb fogyasztási szövetkezetbe.

26. A dolgozókat joggal elkeserítő luxusüzemek és luxusüzletek megszüntetendők. Ha ezek gazdaságilag nem is jelentenek nagy tételt, lélektani hatásuk rendkívül rossz. A megszüntetés módja lehet egyszerű betiltás vagy súlyos és naponként beszedendő adózás.

27. A tervszerű gazdálkodás megindításának érdekében Országos Anyaghivatal állítandó fel, mely számba veszi és ellenőrzi az összes nyersanyagokat.

28. Az árucseré-forgalom hatályosabb ellenőrzése érdekében Országos Gépjárműközpont állítandó fel, melynek hatáskörébe tartozik a gépjárművek engedélyezése és használata feletti felügyelet.

29. A külkereskedelmet teljesen a termelés fokozásának érdekébe kell beállítani. Elsősorban bányafa, fa, vas, robbanó anyagok, amire nélkülözhetetlenül szükségünk van ennek érdekében. Külkereskedelmünk ne engedje magát az úgynevezett szabad aranydevizáktól elkápráztatni, mert bennünket nem az aranydeviza érdekel, hanem az, amit érte vásárolhatunk, valamint az is, hogy milyen csere-relációban vásárolhatjuk azt. Ezért fontosabb az orosz és általában velünk szomszédos országokkal való külkereskedelem, ami a szállítási nehézségekkel is könnyebben tud megbirkózni. Ellenként nem számíthatunk agrártermékekre a bor és magvak stb. kivételével, éppen ezért kell minden lehető megtenni alumíniumgyártásunk újjáéledéséhez, bauxittermelésünk fokozásához, olajtermelésünk növeléséhez, illetve finomítóink rendbehozatalához, vegyi iparunk fejlesztéséhez stb. Ebből a szempontból külkereskedelmünk állami ellenőrzése mulaszt-hatatlanul szükséges. Külpolitikánknak tehát számot kell vetnie gazdasági szükségességeinkkel, és egyedül ez képezze annak alapját: teremtsen meg a körülöttünk levő országokkal való eredményes árucseré-forgalom kiépítéséhez szükséges hangulatot.

30. Ugyancsak külpolitikánk elsőrendű feladata, hogy a nyugatra szállított értékek közül minél többet visszajuttattasson. Elsősorban szerszámgépeinkre volna rendkívül nagy szükség, továbbá a különféle közlekedési eszközökre stb.

31. A jóvátételt illetőleg – annak hangsúlyozása mellett, hogy a jóvátétel teljesítése nemzeti becsület kérdése – a Szövetséges Ellenőrző Bizottságtól olyan konstrukciót kell kérnünk, mely bizonyos átmeneti időt engedélyez számunkra, hogy azalatt előre megállapított termelésfejlesztő programot hajthassunk végre abból a célból, hogy továbbiakban jóvátételi kötelezettségeinknek mindjobban tethessünk eleget, ezért 1946-ra a jóvátételi szállítások erős csökkentését kell kérnünk, hogy azalatt olyan tőkejavakat termelhessünk, mely segítségével termelésünket évről évre jobban fokozhatnók, és a hatesztendő törlesztés keretét mégis fenntarthatnók.

Gazdasági helyzetünk javulása elképzelhetetlen, ha ezekhez a célkitűzésekhez nem ragaszkodunk a legerélyesebben. Nem vettük fel, mert nem tartozik szigorúan a sürgős szanálás feladatkörébe, legfontosabb gazdasági követelésünket, azonban mégsem zárhatjuk le fejtegetéseinket anélkül, hogy azt meg se említsük: a bányáknak, energiatermelő üzemeknek, úgynevezett nehézipari vállalatainknak államosítását, hosszú lejáratra szóló, alacsony kamatozású kötvények ellenében, valamint a Magyar Nemzeti Banknak és a többi bankoknak hatályos állami ellenőrzését. Ugyanez vonatkozik a biztosító társaságokra is. Mert hiába vagyunk részese akármilyen mértékben a politikai hatalomnak, ha ugyanakkor eltűrjük, hogy gazdasági téren – a mezőgazdasági szektort kivéve – változatlanul helyükön maradnak a régi hatalmasságok, párosulva az új kapitalistákkal, akiknek vagyona nem látható, mindössze vagyonuk hatása. Ezen csak a szervezetlenség felszámolásával segíthetünk, amire – véleményünk szerint – csupán javaslataink kíméletlen megvalósítása az egyedül alkalmas mód.

A közölt javaslatot Szakasits Árpád február 19-én nyújtotta át a miniszterelnöknek. (Lásd Népszava, 1946. február 20. 2. old.), majd február 21-én megküldte a köztársasági elnöknek is. (PI Archívum. 253/1–122. 37. old.) Nem tudtuk pontosan megállapítani, hogy a pártvezetőség mikor fogadta el a tervet. Erre vonatkozóan a „Népszava” 1946. február 24-i száma tudósít. Itt többek között az alábbiakat olvashatjuk: „Szakasits Árpád elvtárs, főtitkár a pártvezetőség legutóbbi ülésén előterjesztette a Szociáldemokrata Párt javaslatát az ország szanálására vonatkozóan... A pártvezetőség tagjai egyhangúlag megállapították, hogy azt a nagy jelentőségű tervet a legsürgősebben a minisztertanács elé kell bocsátani, és azután azonnal realizálni kell...” A közölt szöveg a sajtóban nem jelent meg, azonban a „Népszava” február 24-i száma részletesen ismerteti a javaslatok tartalmát.

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT

ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1946. FEBRUÁR 14.)

A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt csütörtökön délután több órás összekötő ülést tartott. Ezen a közös tanácskozáson a két munkáspárt kiküldöttei alaposan megvizsgálták és megvitatták a politikai és gazdasági helyzetet, hogy a felvetődő kérdésekben közös magatartást és közös akcióprogramot határozzanak el. A tanácskozás során elsősorban a belpolitikai helyzetet vitatták meg és megállapították, hogy a magyar reakció néhány hónapos aléltóságából magához térve már nem csupán jelentkezik, hanem számos területen ellentámadásba megy át. Ez a jelenség – s ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni – bizonyos szerény méretben már a Függetlenségi Frontba tartozó és a koalíciós kormányzásban részes pártok némelyikét sem hagyta érintetlenül.

A két munkáspárt, abban a meggyőződésben, hogy a magyar jövő szerencsés és sikeres alakulása elválaszthatatlan a magyar demokráciától, abban a hitben és meggyőződésben, hogy a dolgozók két nagy pártja saját tömegei, de a történelem előtt is részese a felelősségnek, szilárdul el van határozva arra, hogy a magyarországi reakció minden kihívásával szemben elszántan felveszi a harcot. A dolgozó magyarok százazrei 14 hónapon át tanújelét adták annak, hogy semmi áldozattól sem riadnak vissza, ha az ország újjáépítéséről van szó. Éppen ezzel a magatartással jogot szereztek arra, hogy a mások verejtékes munkája idején spekulációval, feketézéssel és loplópással foglalkozó, akadékoskodó és összeesküvő reakcióval szemben aktívan lépjenek fel. Ha a magyar reakció úgy véli, hogy elérkezett a próbálkozás ideje, akkor a munkáspártok teljesen egyöntetű, elszánt harckészségét találja szemben magával. A két munkáspárt szilárdan elhatározta, hogy a teljes munkásegység jegyében minden erejével s minden eszközzel felveszi a harcot a provokáló reakcióval.

Az összekötő ülés megállapította, hogy az ország súlyos gazdasági bajai a termelésben helyenként mutatkozó nehézségek nem csupán az ország kifosztására és elszegényedésére vezethető vissza, hanem arra a módszeres szabotázsra is, amelyet bizonyos reakciós gazdasági körök részéről tapasztalt a magyar demokráciával szemben. A munkáspártok szakértői a gazdasági kérdések, így elsősorban az infláció veszedelmének csökkentése tárgyában részletes javaslatot dolgoz-

tak ki, amely a közeljövőben illetékes fórumok, s a nyilvánosság tudomására is kerül. A tanácskozás a továbbiak során kiterjedt a kormányzat több belpolitikai és külpolitikai vonatkozásban megmutatkozó hiányosságaira, a köztisztviselők, illetve a közigazgatás megtisztításának, s ezzel a demokrácia hatályosabb védelmének problémájára is.

A több órás tanácskozás a munkásegység szellemében, teljes összhangban s teljes megegyezéssel ért véget.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. február 16. 3. old.

51

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A NÉPI MEGMOZDULÁSOKRÓL

(1946. MÁRCIUS 12)

A Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottsága 1946. március 12-én tartott ülésén behatóan megvizsgálta az ország különböző vidékein az utóbbi hetekben lefolyt tömegmozgalmakat, amelyek a földreform során juttatott földek megvédésére és a közigazgatásnak a reakciós elemektől való megtisztítására irányultak. A Politikai Bizottság megállapítja:

1. A népi tömegmegmozdulásokat, tüntetéseket, felvonulásokat a dolgozók jogos elégedetlensége váltotta ki a reakciós elemek arcátlan előretörésével, a közigazgatás megtisztításánál tapasztalt huzavonával és a földreform eredményei ellen intézett támadásokkal szemben.

2. Ezek a tömegmegmozdulások hatalmas segítséget jelentettek a Magyar Kommunista Pártnak, a vele szövetkezett demokratikus pártoknak és szervezeteknek s nem utolsósorban a Független Kisgazdapárt paraszti tömegeinek, és döntőleg járultak hozzá a reakció elleni harc sikeréhez, a demokratikus összefogás megszilárdításához.

3. Egyes községekben azonban a népi tömegmegmozdulások során olyan káros jelenségek léptek fel, amelyek nem szolgálták a reakció elleni harc és a valóban demokratikus erők szorosabb összefogásának az ügyét. Ezeket a jelenségeket a Magyar Kommunista Párt a leghatározottabban elítéli. Különösen elítéli a Ma-

gyar Kommunista Párt Politikai Bizottsága azokat a rendszabályokat, amelyeket egyes csoportok a Szociáldemokrata Párthoz tartozó tisztviselők ellen, a Szociáldemokrata Párttal való előzetes megállapodás nélkül foganatosítottak. Hasonlóképpen helyteleníti a Politikai Bizottság néhány, a Nemzeti Paraszt Párthoz tartozó tisztviselő eltávolítását is.

Minthogy az a harc, amelyet a Magyar Kommunista Párt a reakció előretörése ellen, a földreform eredményeinek megvédése és a demokratikus összefogás megszilárdítása érdekében kezdeményezett, meghozta az első komoly sikert, és figyelembe véve a tömegmegmozdulások során történt egyes helyi túlkapásokat és hibákat, a Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottsága elhatározza:

1. A súlypontot az államgépezetnek a reakciós elemektől való megtisztításáért folytatandó küzdelemben át kell helyezni az összes demokratikus erőkkel közösen szervezett szívós, kitartó munkára és mindenekelőtt a Nemzeti Bizottságokon keresztül kell végezni. Ezért felhívjuk pártszervezeteinket, hogy teljes erővel támogassák az erre a célra alakítandó bizottságok munkáját.

2. A legszorosabb együttműködést kell megvalósítani a Szociáldemokrata Párt megfelelő helyi és üzemi szervezeteivel, következetesen meg kell erősíteni a munkásegységet, mint a demokratikus erők szorosabb összefogásának legfőbb biztosítékát.

3. Utasítja a központi szervezési osztályt, hogy haladéktalanul vizsgálja felül az egyes helyeken elkövetett túlzásokat és hibákat, és ahol bebizonyosodik, hogy a párttól idegen elemek befolyására kilengések történtek, ezek elkövetőit vonja felelősségre, s ellenük a legszigorúbb rendszabályokat foganatosítsa.

4. Felhívja a párt összes szervezeteit, hogy lankadatlan energiával folytassák munkájukat a demokrácia megszilárdítása érdekében, álljanak továbbra is résen minden reakciós kísérlettel vagy megmozdulással szemben, és kövessenek el mindent, hogy mindenütt maradék nélkül, de túlzásoktól mentesen végrehajtsák a politikai válság megoldását jelentő megállapodásokat, s ezzel elősegítsék sokat nélkülöző népünk mielőbbi felemelkedését.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. március 14. 3. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS FUNKCIONÁRIUS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA

(1946. MÁRCIUS 24—25)

Az MKP megyei bizottságainak és járási titkárainak első országos értekezlete helyesléssel és teljes egyetértéssel veszi tudomásul Rákosi Mátyás elvtárs beszámolóját a politikai helyzetről és a párt feladatairól. Felhívja a párt vidéki szervezeteit, hogy teljes erővel ültessék át a gyakorlatba a Központi Vezetőség irányelveit.

Az értekező üdvözli a Központi Vezetőség helyes politikáját, bátor és határozott politikai kezdeményezését, amellyel az elmúlt hetekben az előretörő reakcióval szemben a néptömegeket mozgósította, és szoros szövetségben a Szociáldemokrata Párttal, a Nemzeti Paraszt Párttal és a Szakszervezeti Tanáccsal megszervezte a magyar demokrácia balszárnyának ellentámadását a Kisgazdapárt jobbszárnyán gyülekező reakciós erők ellen.

Az értekező megállapítja, hogy a baloldali demokratikus pártok és a szakszervezetek, valamint a mögöttük álló tömegek harca nem a Kisgazdapárt, hanem csupán annak reakciós jobbszárnya ellen irányult. Azt célozta, hogy a Kisgazdapárt paraszti, demokratikus elemeit kiszabadítsa a reakciós nagytőkét, a közigazgatási reakciót, a nagybirtok maradványait képviselő jobboldal hálójából, és szorosabbra fűzze a Kisgazdapárt paraszti, demokratikus zömének szövetségét a demokrácia balszárnyával.

Az értekező leszögezi, hogy a harc komoly eredményekkel járt. Üdvözli, hogy a földreform vívmányainak megvédése, a közigazgatás megtisztítása a reakcióktól, a Szakszervezeti Tanács képviselőinek bevonásával, az államosítás továbbvitele, a magyar nehézipar legfontosabb üzemének állami kezelésbe való vétele, a bankok állami ellenőrzése immár valamennyi demokratikus párt közös programjává, kormányprogrammá lett.¹ Ennek a kormányprogramnak a végrehajtása az ország gazdasági talpraállításának feltétele. Csak ennek a programnak a végrehajtása biztosíthatja azt, hogy az újjáépítés és a gazdasági, valamint pénz-

¹ Ezeket a követeléseket először az MKP február 11-i programja fogalmazta meg, majd a Baloldali Blokk is magáévá tette. A március 7-i budapesti tömegtüntetés után a Kisgazdapárt vezetői is elfogadták azokat. Álláspontjukat 1946. március 12-én közzölték a Baloldali Blokk pártjainak képviselőivel. (Lásd Szabad Nép, 1946. március 13. 1. old.) A kormányprogramot április 7-én tették közzé.

ügyi szanálás terheit, amelyek eddig nagyjából a dolgozó néprétegeket sújtották, az igazi közteherviselés szellemében elsősorban a vagyonos rétegek viseljék.

Az értekezlet elégtétellel állapítja meg, hogy a Kiszgazdapárt vezetősége eltávolította a pártból a reakciós jobbszárny 20 képviselőjét. Az értekezlet üdvözlöi a Kiszgazdapárt haladó demokratáinak fellépését,¹ akik közösséget vállalva a demokrácia balszárnyának követeléseivel, jelentősen hozzájárultak a válság megoldásához.

Amikor azonban az értekezlet megállapítja a reakció ellen indított harc komoly eredményeit, óva int ezeknek az eredményeknek a túlbecsülésétől. Már is működésbe léptek azok az erők, amelyek a Kiszgazdapárt vezetősége és a baloldali demokratikus pártok között létrejött egyezmény végrehajtását húzni-halasztani igyekeznek. Olyan törekvések kezdenek érvényesülni, amelyeknek célja: elkenődni a Kiszgazdapárt megtisztításának elvi jelentőségét, megakadályozni a tisztogatás folytatását és meggátolni a politikai válságból szükséges következtetések levonását.

Az értekezlet ezért politikai éberségre, harci készenlétre hívja fel a párt minden szervezetét, a munkásságot, az egész dolgozó népet, valamint a baloldali demokratikus pártokat, a Kiszgazdapárt balszárnyát és minden őszinte demokratáját. Nem szabad megengedni, hogy a Kommunista Pártban, a demokrácia balszárnyának soraiban, a dolgozó néptömegekben az elért sikerekkel való megelégedés hangulata kapjon lábra. A magyar reakció a demokratikus erők ellentámadására visszavonult, de megverve még nincs, és most újra rendezi erőit. A politikai válság megoldása nem jelenti a reakció elleni harc megszüntetését, ellenkezőleg: a harcot a változott helyzetnek megfelelően, új eszközökkel folytatni és fokozni kell.

E harc sikerének legfontosabb feltételei a következők:

A reakció elleni tömegharc tanulságainak helyes levonása. Az értekezlet teljes mértékben helyesli a Politikai Bizottság március 12-i határozatát,² amely leszögezte, hogy a dolgozó néptömegek harcos megmozdulása, bátor kezdeményezése nélkül a reakció visszaszorítása nem járt volna sikerrel. Az értekezlet köszönetét küldi azoknak a munkás- és paraszttömegeknek, amelyek a párt hívó szavára kivonultak az utcára, és ezzel biztosították a demokratikus erők ellentámadásának sikerét. A tömegek – elsősorban a budapesti nép – fegyelmezett és szervezett magatartást tanúsítottak. De helyenként túlkapások és kilengések történtek, amelyeket az értekezlet elítél, mert veszélyeztették a baloldali demokratikus erők, elsősorban a két munkáspárt egységét.

¹ Dobi István, Ortutay Gyula és a Kiszgazdapárt más baloldali vezetői nyilatkozatot adtak ki, amelyben leszögezik, hogy egyetértenek az MKP, az SZDP és az NPP reakció elleni harcával, és állást foglalnak amellett, hogy a Kiszgazdapárt vezetősége kezdjen harcot a párt reakciós csoportja ellen. (A nyilatkozat megjelent: Szabad Nép, 1946. március 7.)

² Lásd e kötet 51. sz. dokumentumát.

A baloldali demokratikus pártok és a szakszervezetek szoros szövetségének fenntartása és megerősítése. A demokrácia megszilárdításának, a reakció elleni harc folytatásának érdekei megkövetelik, hogy a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Paraszt Párt és a Szakszervezeti Tanács összefogása szervezetenként fennmaradjon és rögzítődjék, mégpedig nemcsak felül és központilag, hanem alul, a vidéken is. A demokrácia balszárnyának szervezeti összefogása megerősíti a Függetlenségi Frontot, mert a Kisgazdapárt reakciós, jobboldali elemeivel való gyorsabb szakításra fogja ösztönözni mindenütt a Kisgazdapárt őszinte demokratáit.

A munkásegység megszilárdítása, a két munkáspárt szoros szövetségét zavaró körülmények kiküszöbölése. Az értekezlet – a Politikai Bizottság március 12-i határozatának szellemében – újra hangsúlyozza, hogy a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt akcióegysége a magyar demokrácia létérdeke. Aki ezt az egységet lazítja, a reakció kezére játszik. A Magyar Kommunista Párt minden erejével a munkásegység megszilárdításán dolgozik, és kész a saját soraiban erőiesen fellépni azok ellen, akik „baloldali” szektaszellemükkel a Szociáldemokrata Párt tagjai elleni túlkapásaikkal megnehezítik a két munkáspárt baráti és bajtársi együttműködését. Ugyanakkor azonban kötelességünk szociáldemokrata elvtársaink figyelmét felhívni arra, hogy pártjukba olyan elemek is betódulnak, amelyek népellenes üzelmeik miatt a Szociáldemokrata Pártban próbálnak menedéket keresni. Főként ezek azok, akik zavarják a két munkáspárt együttműködését.

Az értekezlet üdvözlí, hogy május 1-ét a munkáspártok és a szakszervezetek közösen rendezik, és felszólít minden pártszervezetet, használják ki május 1-ét, a munkásszolidaritás hagyományos ünnepét a munkásegység megerősítésére.

A Magyar Kommunista Párt szervezeti megerősítése és ideológiai egységének megszilárdítása. A Kommunista Párt szilárd és bátor kezdeményezése a reakció elleni harcban feléje fordította széles munkás-, paraszt- és értelmiségi rétegek rokonszenvét. Még azok a néprétegek is, amelyeket a reakciós propagandának sikerült a kommunisták ellen hangolnia, most újra várakozással tekintenek a pártra. A Kommunista Párt növekvő tekintélyét pártunk szervezeti megerősítésére kell felhasználni. Pártszervezeteinknek a meggyőzés eszközével erőlyes tagtoborzást kell végrehajtaniuk. Három hónap alatt el kell érnünk, hogy ne legyen olyan községe az országnak, amelyben nincs kommunista pártszervezet.

Ugyanakkor az értekezlet megállapítja, hogy egyes szervezeteinkbe olyan elemek is beszivárogtak, amelyek nem valók a Kommunista Pártba. Ezért pártszervezeteink kötelessége – különösen ott, ahol a Kommunista Párt ideológiájával és politikájával szöges ellentétben álló túlkapások és kilengések történtek – gondosan, egyéni vizsgálat alapján eltávolítani a pártból ezeket az elemeket. Ezzel

kapcsolatban az értekezlet nyomatékosan felhívja a pártszervezeteink figyelmét az antiszemitizmus elleni könyörtelen harc szükségességére.

Az értekezlet megállapítja, hogy a reakció elleni harc erélyes folytatása mellett összpontosítani kell az erőket a döntő gazdasági és állampolitikai feladatok megoldására. Ezek közül az értekezlet elsősorban a következőkre hívja fel pártszervezeteink figyelmét.

A széncsata folytatása és győzelmes befejezése, hogy biztosítsuk az ipari termelés növelését.

Vas- és kohóiparunk teljes üzembe helyezése, a nehézipari termelés komoly fokozása, az újjáépítés ütemének növelése és jóvátételi kötelezettségeink teljesítése érdekében.

A tavaszi mezőgazdasági munkák elvégzése, az ország kenyérének, a városi dolgozó nép jobb ellátásának biztosítása.

A földreform gyors befejezése, a telekkönyvezés végrehajtása, az új gazdák támogatása, mindenekelőtt a szövetkezetek előmozdítása útján.

Ezeknek a feladatoknak a megoldása a legfontosabb feltétele az áruhiány leküzdésének, az államháztartás rendbehozásának, az infláció megszüntetésének, a szanálás végrehajtásának a dolgozó nép érdekei szerint. Ezeknek a gazdasági feladatoknak a megoldásával húzzuk legjobban keresztül a gazdasági csődre spekuláló reakció terveit. Ezért pártszervezeteinknek, minden egyes kommunisztának a bányákban, a nehéziparban, a mezőgazdaságban, az üzemi bizottságokban, a termelő bizottságokban, az állami és önkormányzati szervezetekben elsőrendű kötelességük példamutatóan és áldozatkészen segíteni az állami szervezeteknek és a népnek ezeknek a döntő feladatoknak a megoldásában.

A legfontosabb feladat az állami élet megszilárdítása terén a közigazgatás megtisztítása. Ennek a feladatnak megoldásánál most a súlypont a központi szervek működésére helyeződik át. De e szervek működése csak akkor lesz eredményes, ha a néptömegek segítségükre lesznek a reakciók eltávolításában és ellenőrzik munkájukat. Ezért pártszervezeteink kötelessége a néptömegek aktivitását ébren tartani, előkészíteni a központilag meginduló tisztogatást, és ebbe a munkába bevonni a népi tömegszervek, elsősorban a Nemzeti Bizottságok révén az összes demokratikus erőket.

Visszatekintve az elért sikerekre, a Magyar Kommunista Párt további harcra és fokozott munkára szólítja fel tagjait és szervezeteit, a munkásságot, az egész dolgozó népet, a demokratikus testvérszervezeteket a magyar népi demokrácia végső győzelmének kivívására.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. március 28. 1. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS FUNKCIONÁRIUS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA

(1946. ÁPRILIS 27)

Több mint egy esztendő telt el azóta, hogy a felszabadult országban a két munkáspárt együttműködésére alapozottan megindult a harc a magyar demokrácia megteremtése, a termelés megindítása és a független magyar állam szervezetének átalakítása érdekében. Megállapíthatjuk, hogy ennek a harcnak a sikerei, eredményei, elsősorban a két munkáspárt együttműködésének, a munkásegységnek köszönhetők. Megvalósítottuk a földreformot, s ezzel megsemmisítettük a magyar feudalizmust. Megalkottuk az új üzemi alkotmányt, megtartottuk Európa legszabadabb választását, megteremtettük a magyar köztársaságot. Sajtószabadság és szólásszabadság van az országban. Az ipari, mezőgazdasági és szabad értelmiségi dolgozók példátlan áldozatkészséggel viselték az ország újjáteremtésének terhét. Mindez megbecsülést és elismerést hozott demokráciánk számára, aminek kifejezése volt kormányunk nemzetközi elismerése, s amit betetőzött a kormánydelegáció legutóbbi látogatása Moszkvában.¹ A hazánkat felszabadító Szovjetunió kormánya nemcsak Magyarország függetlenségét biztosította újólá, hanem olyan politikai és gazdasági támogatásban részesített bennünket, mely alapja a magyar demokrácia belső megszilárdulásának és jogos nemzeti igényeink kielégítésének.

Mindezekből le kell vonnunk a következtetést, ha a megkezdett úton tovább haladva, le akarjuk küzdeni mindazokat a nehézségeket, melyek még előttünk állanak. Valahányszor a demokrácia veszedelemben volt, a két munkáspárt együttműködése töretlenül és biztonsággal lépett fel a támadással szemben. Fellépésünket mindig siker koronázta, s e siker titka éppen az egységben keresendő.

Az elmúlt 16 hónap minden eredménye azt igazolja, hogy a munkásegységgel áll vagy bukik a magyar demokrácia. Ezért kell erősíteni és biztosítani. Aki a munkásegységet kívülről vagy belülről megbontani, lazítani próbálja, a reakció kezére játszik.

A mindennapi életben súrlódások elkerülhetetlenek. Öntudatos szocialista bármely pártban szolgálja is a munkásmozgalmat, tartsa kötelességének, hogy a súrlódásokat a maga hatáskörén belül elsimítsa. Személyi kérdéseket szocialistá-

¹ 1946. április 9–18-ig magyar kormányküldöttség tartózkodott a Szovjetunióban. A küldöttséget Nagy Ferenc miniszterelnök vezette, tagjai voltak: Szakasits Árpád miniszterelnök-helyettes, Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter és Gyöngyösi János külügyminiszter.

hoz illő önmérséklettel a mindenütt létesítendő helyi összekötő bizottságok tárgyalják le, a kölcsönös méltányosság szellemében. Két munkáspárt képviseli az egy és oszthatatlan munkásosztály érdekét, mindkét párt külön-külön érdeke, hogy a másik minél erősebb, minél egységesebb támasza legyen a munkásegységnek és ezen keresztül a magyar demokráciának. A széles magyar dolgozó tömegeket felvilágosítva osztályhelyzetükről s a nemzet valódi érdekeiről, igyekezzünk megnyerni és beszervezni a munkáspártokba.

A magyar demokrácia, a magyar dolgozók érdeke parancsolólag megköveteli, hogy a munkáspártok energiájuk zömét a döntő gazdasági kérdések megoldására, a pénzromlás megakadályozására, az aratás után a jó, értékálló pénz megteremtésére, a gazdasági szanálásra fordítsák, hogy el lehessen érni a dolgozók élet-színvonalának komoly emelését.

Külpolitikában őszinte barátságot kívánunk elsősorban a szomszéd népekkel, s köztük is legfőképpen a hazánkat felszabadító szocialista Szovjetunióval. Őszinte barátságot kívánunk a győztes nyugati nagyhatalmakkal, Nagy-Britanniával, az Egyesült Államokkal, Franciaországgal, a világ valamennyi demokratikus nemzetével. Ennek a programnak a megvalósítását csak a két munkáspárt szoros, őszinte együttműködése teszi lehetővé.

Aki igazán harcosa és részese a munkásság nagy ügyének, tartsa kötelességének, hogy minden erejével erősítse, szilárdítsa és javítsa a munkásegységet a nemzet, a munkásosztály és a szocialista eszme érdekében.

Legyen a május 1-i tüntetés ne csak a munkásegység hatalmas megnyilvánulása, de egyben figyelmeztetés is a reakciós erők felé, hogy el vagyunk szánva a dolgozó tömegek erejét latbavetve biztosítani a demokrácia eddigi vívmányait és további fejlődését.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. április 28. 1. old.

A közös funkcionárius értekezlet összehívását megelőzte a két munkáspárt összekötő bizottságának 1946. április 4-i ülése, amelyről közleményt jelentettek meg a sajtóban. (Lásd Szabad Nép, 1946. április 6. 3. old.) A közlemény megállapítja a két munkáspárt nézeteinek azonosságát a „közeljövőben megoldásra váró belpolitikai kérdésekben”, a gazdasági intézkedésekben, a tisztviselői létszám csökkentésében, a nyugdíjazások és a telepítés kérdésében. A közleményben bejelentették, hogy „a május 1-i munkásünnepséget a két munkáspárt és a Szaktanács együttesen rendezi, a munkásegység és a reakció elleni harc szellemében”. Erre vonatkozólag a munkáspártok és a SZOT képviselőiből alakult bizottság április 7-én közleményt jelentetett meg (Lásd Szabad Nép, 1946. április 7. 3. old.), amelyben minden pártszervezetet felszólított közös május 1-i bizottság alakítására a szakszervezetek képviselőinek bevonásával.

A két munkáspárt és a SZOT májusi kiáltványa ugyanaznap jelent meg, mint a közös funkcionárius értekezlet határozata. (Lásd Szabad Nép, 1946. április 28. 1. old.) A kiáltvány állást foglal a magyar és a nemzetközi munkásosztály egysége, a

szabad népek testvérisége, a Szovjetunióval való szolidaritás mellett. A második szabad május elsejét, „a magyar demokrácia megszilárdításáért, a reakció megsemmisítéséért vívott harc” seregszemléjének nyilvánítja. A kiáltványban kiadták a „Balra tarts” jelszavát, és harcba hívták a munkásokat és a parasztokat a Baloldali Blokk követeléseinek megvalósításáért.

A kiáltvány a következő szavakkal fejeződik be:

„A magyar demokrácia győzelmének biztosításán, a reakció megsemmisítésén, az ország újjáépítésén keresztül előre a szocializmushoz!

Ki az utcára május 1-én!

Tüntessetek:

A munkásegységért!

A munkásság és parasztság szövetségéért!

A reakció teljes megsemmisítéséért!

A márciusi ígéretek haladéktalan teljesítéséért, a közhivatalok megtisztításáért, az államosításért, a földreform biztosításáért! A magyar békéért. A magyar-szovjet barátságért! A magyar demokrácia győzelméért!”

54

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÁLLÁSFOGLALÁSA A KÉT MUNKÁSPÁRT EGYESÜLÉSÉNEK ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK KÉRDÉSÉBEN

(1946. ÁPRILIS 30)

1946. április 27-e emlékezetes napja marad a magyar munkásmozgalomnak. A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt nagy-budapesti funkcionáriusai zsúfolásig megtöltötték a Sportcsarnokot, hogy meghallgassák Szakasits Árpád és Rákosi Mátyás elvtárs nagy politikai beszámolóját s a két párt vezetésének új utasításait a munkásegység felmerült kérdéseiben.

Szakasits elvtárs visszapillantást vetett a munkásegység jegyében eltöltött közel másfél esztendőre. S minthogy ennek a munkának betetőzése volt a magyar kormánydelegáció moszkvai látogatása, úgy Szakasits elvtárs beszámolója is a Szovjetunióban szerzett benyomásokban csendült ki. Hallottunk eddig kormánynyilatkozatokat arról, hogy a Szovjetunió gazdasági és politikai területen milyen baráti segítséget és támogatást nyújt a magyar demokráciának. Boldogan s a fel szabadulás érzésével hallottuk azokat a baráti, szocialista szellemű nyilatkozato-

kat, amelyek a magyar állami függetlenség értékeléséről szólottak, s éreztük, hogy ezzel a magyar reakció megsemmisítő csapást szenved.

Mindez az egész magyar közvéleménynek szólt, pártállásra való tekintet nélkül. Szakasits elvtárs beszámolójából a szociáldemokraták és a kommunisták a szocialista benyomásairól hallottunk a szocialista Szovjetunióról. Meghallottuk, hogy hogyan dolgozik a Szovjetunió ipari, mezőgazdasági és értelmiségi munkása, megtanultuk, hogy hogyan harcol a szovjet asszony országa újjáépítéséért és a termelés fokozásáért – egyszóval megtanultuk azt, hogy miként épül a Szovjetunióban a szocializmus országa.

A Szovjetunió nagy példája a tanulmányok kimeríthetetlen hőforrása a világ minden munkásmozgalma számára. A szocialista öntudatra nevelt dolgozók hősies küzdelme ez egy „jobb, igazabb és emberségesebb világért, amelynek közép-pontjában maga az ember áll. Érte történik minden, érte van az állam, érte dolgozik az ipar, s érte alkot a tudós. Tudomány és munka a Szovjetunió két nagy szentsége, aki ebben részes, az részese magának az egész építőmunkának!

„Ez a gazdag és hatalmas nép, ez a győzelmes birodalom nyújtotta felénk őszintén, fenntartások nélkül teljes lélekkel baráti jobbát. Ha azt látja a Szovjetunió, hogy megvan bennünk minderre a készség, akkor segíteni fog bennünket, akkor kész lesz mindig arra, hogy velünk politikai barátságban éljen és jótékony, eredményes gazdasági kapcsolatokat létesítsen a magyar néppel. A két munkáspárt el van szánva arra, hogy így cselekedjék. Tömegeink akarata is ez, érdeke is ez.”

Ezekben a mondatokon összegezte Szakasits elvtárs moszkai tapasztalatát. Beszéde további során ennek az összegezésnek következményeit vont le. Ezeket a nagy célokat a két munkáspárt, amelynek külön-külön önállóan megvan a maga történelmi múltja, jelen hivatása és jövőbeli nagy feladatai, „fenntartás nélküli szoros testvéri együttműködésben” haladnak tovább a nagy célok felé. Meg kellett ezt mondani ezen a nagygyűlésen, amelyet az egész ország dolgozó népe hallgatott, hogy minden szociáldemokrata és minden kommunista érezze kötelességének az esetleg előadódó kisebb vagy nagyobb súrlódások elsimítását. Ezek jelentősége messze eltörpül az együttműködés nagy érdekei mellett. Szociáldemokraták és kommunisták – mint ezt Szakasits és Rákosi elvtársak egyaránt hangsúlyozták –, tartsák kötelességüknek, hogy egymás között elvtársi bizalommal intézzék el a mutatkozó nézeteltéréseket.

A múlt tanulságaiból mindkét párt megtanulta a magáét. Ami a testvérpártra vonatkozik, Rákosi elvtárs világosan és nyíltan elmondotta. Reánk az tartozik, hogy a Szociáldemokrata Párt őrzi és fenntartja régi tradícióit, és nem hajlandó módot adni arra, hogy ezeket a hagyományokat elhomályosítva a szocialista munkásság e forradalmi pártjából „kispolgári ábrándok őrzője és kergetője”

legyen. A tiszta szocialista szellem hordozói leszünk és töretlenül, épségben akarjuk megőrizni politikai vonalunkat és világnézeti szemléletünket.

Tudjuk, hogy a szocialista munkásmozgalomnak minden országban más és más feltételei vannak. Amilyen mértékben valljuk, hisszük és hirdetjük a proletariátus nemzetközi összetartozását s összefogásának szükségességét, úgy valljuk azt is, hogy Magyarországon a hazai hagyományok, a hazai viszonyok szabják meg a munkásmozgalom feltételeit. Ezek a fent vázolt hivatás teljesítéséhez kötelezően írják elő, hogy a két munkáspárt a maga hagyományainak megfelelően önállóan és függetlenül, tömegei akaratának megfelelően haladva a maga útján, szoros együttműködésben, egymást mindenben támogatva építse a magyar demokráciát. Hitünk, hogy a két munkáspárt önállóságát és függetlenségét történelmi szükség-szerűség szabta meg s történelmi szükség-szerűség lesz majd a jövőben, amikor a szocializmus megvalósításáért még szorosabb kapcsolatban harcolunk egymás mellett. A Szociáldemokrata Párt múlt évi kongresszusán *Rákosi Mátyás* elvtárs mondta, hogy a két párt egybeolvadásának ideje még nem érkezett el és vétene a munkásegység érdekei ellen az, aki ezt a kérdést idő előtt felveti. Teljes egészében magunkévá tettük akkor és magunkévá tesszük ma is *Rákosi* elvtárs megállapítását, mert erősebb és szilárdabb a két önmagában egységes, független és önálló munkáspárt őszinte együttműködése, mint amilyen erőt jelenthetne a nem egységes közös párt.

Amikor május elseje előtt a két párt vezetősége, funkcionáriusait közös gyűlésen és a szoros baráti együttműködés szellemében tájékoztatni kívánta ezekről a kérdésekről, szeme előtt lebegett az is, hogy külföldi országokban a munkásmozgalom fejlődésének útja helyenként eltérést mutat a magyar fejlődéstől. Mások az előfeltételek Németországban vagy Romániában, megint mások Franciaországban, Olaszországban vagy Nagy-Britanniában, és más problémák megoldása vár a két magyarországi munkáspártra.

A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt együttműködését az egész nemzetközi munkásmozgalom ragyogó és a maga nemében egyedülálló példának tekinti. A világ proletariátusa tisztelettel figyel ez irányú erőfeszítéseinkre, és azt várja tőlünk, hogy még tovább haladjunk a megkezdett úton, még jobbra, még tökéletesebbé tegyük közös munkálkodásunkat.

A magyar demokrácia és az egész dolgozó magyar nemzet életérdeke, hogy ennek a várakozásnak megfeleljünk. Csak úgy tehetünk eleget ennek a hivatásnak, ha a magunk sorai között teljesen tiszta és világos helyzetet teremtünk. Programunk adva van. A szociáldemokrácia vonalán haladunk, a demokrácia balszárnyán, az ipari, mezőgazdasági és értelmi dolgozók osztályérdekeiért harcolunk, s ez osztályérdekekben megalkuvást nem ismerünk. Célunk a szocializmus megteremtése s a szocializmushoz vezető út rövidítése. Aki ezen az úton nem akar vagy nem tud követni bennünket, annak a magyar munkásmozgalomban

nincsen helye sem a jelenben, sem a jövőben. Aki közöttünk van és közöttünk marad, szocialista hittel harcoljon ezekért a célokért, s harcoljon értük elsősorban a testvérpárttal való szoros, őszinte együttműködés szellemében.

A demokrácián át így készítjük elő a szocialista Magyarországot, amely elfogalja majd méltó helyét abban az új, szabadabb és igazabb társadalomban, amely a két világháború vajúdasából s a világ proletárjainak összefogásával valósul meg.

Megjelent: Népszava, 1946. április 30. 1. old.

Az állásfoglalás a pártvezetőség április 29-i ülésének határozata alapján vezércikként került közlésre a „Népszava” 1946. április 30-i számában. (Lásd PI Archivum. 2/19-1.) Ugyanezen az ülésen elhatározták, hogy Szakasits Árpád május 1-i vezércikkében is kitér a munkásegység és az egyesülés kérdéseire. Szakasits Árpád a pártvezetőség megbízása alapján többek között a következőket írta: „Amilyen határozottsággal és őszinteséggel állunk a két munkáspárt együttműködésének és szövetségének alapján... éppen olyan meggyőződéssel hisszük és valljuk, hogy a szövetségen belül az önálló, független és teljes szellemi és cselekvésbeli szabadságának birtokában élő Szociáldemokrata Pártra ebben az országban még súlyos, senki más által el nem végezhető munka és nagy jelentőségű történelmi hivatás vár. A két nagy munkáspárt testvéri szövetsége csak akkor lehet szilárd, megbonthatatlan és időtálló... ha egyik oldalról sem vetik fel a két párt teljes egyesülésének, fúziójának kérdését. Ennek az ideje, meggyőződésünk szerint el sem érkezett.” (Népszava, 1946. május 1. 1. old.) Ez az állásfoglalás – mint ezt a pártvezetőségi ülés jegyzőkönyve is leszögezi – válasz volt Rákosi Mátyás 1946. április 27-i sportcsarnoki beszédére. Ebben a beszédben Rákosi Mátyás többek között kijelentette: „A munkásegység kérdésében néha az az érzésünk, hogy kezdünk elmaradni a szomszéd országok munkásmozgalmaitól. Németországban létrehozták a két párt egyesülését, mert átlátták, hogy a fasizmus továbbra is fennálló veszedelmének leküzdésére a munkásság minden erejét összpontosítani kell és nem fecséremlheti el energiájának egy részét az egymás közti versengésre.” Majd a romániai és olaszországi együttműködés példáira hivatkozott és leszögezte: „...itt is elemi erővel követelik a két munkáspárt szorosabb együttműködését, esetleg egyesülését.” (Szabad Nép, 1946. április 30.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT TERVEZETE AZ ÉRTÉKÁLLÓ PÉNZ MEGTEREMTÉSÉRE

(1946. MÁJUS 8)

I. A STABILIZÁCIÓ IDŐPONTJA

Gazdasági életünk számos területén a javulás határozott jelei mutatkoznak. Földműves lakosságunk minden talpalatnyi területet bevetett. Széntermelésünket sikerült lényegesen felfokozni. Az ipari termelés mértéke hónapról hónapra emelkedik. Közlekedésünk javulása gyors ütemben kapcsolja újból egybe a fasiszta pusztítás következtében egymástól elszigetelt országrészeket. Külkereskedelmünk élénkül. Export–import forgalmunk, úgy a Szovjetunióval, mint a szomszédos és nyugati államokkal erősen fejlődik.

Az egyetlen terület, ahol a gazdasági javulás jelei nem mutatkoztak, sőt ellenkezőleg: az utóbbi hetekben fokozódó kiéleződés jelentkezik: a pénzügyek. Az infláció újból rendkívül felgyorsult és operatív beavatkozás nélkül egy-két hónapra belül az inflációs pénzügyi gazdálkodás lehetetlenülésétől kell tartani. Az a veszély fenyeget, hogy a gazdasági élet egész területén már elért és a jövőben elérhető eredményeket az infláció megsemmisíti. Pénzügyeink rendezése halaszt-hatatlan és eredményt csak mélyreható beavatkozással érhetünk el. Hogy a beavatkozás milyen természetű legyen, hogy már most a végleges valutastabilizálásra vegyünk irányt vagy pedig csak az infláció lefékezésére, az attól függ, hogy a valutastabilizációt mikor, milyen időpontban kívánjuk végrehajtani.

Igen nyomós okok szólnak amellett, hogy a végleges valutastabilizációt augusztus elsejével hajtsuk végre. Ebben az esetben az új termés értékesítése és a beszolgáltatásra kerülő termények átvétele már jó pengőben történnék, ugyancsak jó pénzben kapná meg az állam a földműves lakosságtól járó földadót és jövedelmi adót. Ha a stabilizációt későbbre halasztjuk, ezzel az egész beszolgáltatást veszélyeztetjük, mert a gazda napok alatt elértéktelenedő pénz ellenében csak huza-kodva tenne eleget a beszolgáltatási kötelezettségének, ami viszont a közellátásunk megszervezését tenné lehetetlenné.

De aggályos volna a stabilizáció időpontjának későbbre halasztása más okból is. A stabilizáció végrehajtása a jövedelem elosztásban hirtelen változásokat okoz, a kalkulációs számításokban eltolódásokat idéz elő, és a könnyű fajsúlyú gazdasági egzisztenciák alól kihúzzák az alapot. A hitelek a stabilizációt követő két-három hónapon belül erősen megszorítandók. Mindez rázkódtatással jár és ennek nyomán, különösen, ha erre nem készülünk fel jól, átmeneti munkanélküliség is felléphet. Ez a nyári és kora őszi időszakban sokkal kevésbé veszélyes, mint

késő ősszel és télen, amikor az időjárási viszonyok éppen azoknak a munkaigényes közmunkáknak az elvégzését akadályozzák, amelyek a legalkalmasabbak az átmeneti munkanélküliség levezetésére (út- és vasútépítés, romeltakarítás, földmunkák stb.).

II. AZ ÁLLAMHÁZTARTÁS EGYENSÚLYÁNAK HELYREÁLLÍTÁSA

A valutastabilizáció legfontosabb előfeltétele az államháztartás egyensúlyba hozatala. Bár az egyensúly teljes helyreállítása az alatt részletezett költségvetés szerint az első évben nem lehetséges, stabilizáció a kimutatott 120 millió pengős deficit mellett is minden aggály nélkül megvalósítható.

SZANÁLÁSI KÖLTSÉGVETÉS AZ 1946—1947-ES GAZDASÁGI ÉVRE

Bevételek:

Egyenes adók:

Földadó	60 millió P
Házadó	40 millió P
Társulati adó	20 millió P
Alkalmazottak adója	20 millió P
Kereseti és jövedelmi adó	50 millió P
Összesen:	190 millió P

Forgalmi adók	120 millió P
Illetékek	50 millió P
Fogyasztási adók:	
Cukoradó	30 millió P
Ásványolajadó	15 millió P
Gyufa, szivarkapapír stb.	15 millió P
Összesen:	60 millió P

Jövedékek:

Dohányjövedék	100 millió P
Szeszegyedáruság	50 millió P
Sójövedék	20 millió P
Vámjövedék	30 millió P
Összesen:	200 millió P

Tárcabevételek	50 millió P
Összesen:	670 millió P

Kiadások:

Közigazgatás személyi kiadásai	300 millió P
Közigazgatás dologi kiadásai	100 millió P
Üzemek hiánya	50 millió P
Újjáépítési beruházások	100 millió P
Nemzetközi kötelezettségek:	
Jóvátétel	210 millió P
SZEB	30 millió P
	240 millió P
Összesen:	790 millió P
Deficit az első évben	120 millió P

A stabilizációs terv méretezésénél abból indultunk ki, hogy nemzeti jövedelmünk az új gazdasági évben eléri a 3,7 milliárd békepengőt. Ennek 25%-os közteherrel való igénybevétele 900 millió pengőt eredményez, amiből az államot megillető és realizálható hányadot 670 millió pengőben jelöltük meg. A különbözet a közületi háztartások céljaira áll rendelkezésre.

Hogy számításunk reális, annak igazolására az alábbi – a költségvetés összeállításánál figyelmen kívül hagyott – tartaléklehetőségeket említjük meg.

1. A bevételi előirányzatban nem szerepel a vagyoadó, abból kiindulva, hogy a stabil pénz bevezetése előtt a vállalatok státushelyzete nem állapítható meg, és így kivetés sem végezhető. Nincs azonban akadálya annak, hogy az 1946. január 1-i leltár alapján vagyonszármazás-előlegeket szedjünk a vállalatoktól, mely összegek azután a későbbi kivetésbe beszámíthatók. Ily módon az iparvállalatoktól és a mezőgazdaságtól az árutartalék növelésére, az ingatlan vagyon alapján pedig a valuta fedezeti alap növelésére jelentős eszközöket nyerhetünk.

2. Az év második felében a külföldi áruhitel-lehetőségek valószínűleg erősödni fognak.

3. A terv összeállításánál az amerikai 10 millió dolláros hitel és az Unra-ségely nem vétetett számításba. Jóllehet ezek az árutartalék szempontjából jelentékeny tételek.

4. A postabélyeg múzeumának értékesítése 5–10 millió svájci frank devizát biztosíthat.

5. Az új gazdák földvételár törlesztései az első időkben szintén felhasználhatók a pénzügyi alátámasztásra.

6. A jóvátételi megállapodások, különösen pedig a Casbi¹-követelés beszámítása a kiadási keretet esetleg az előirányzat alá csökkenti.

¹ Román állami szerv, amely a második világháborúban Romániával szemben álló államok polgárainak tulajdonát, így a magyarokét is zar alá vette.

III. A VALUTA- ÉS ÁRUTARTALÉK

A valutastabilizáció végrehajtásának fontos előfeltétele a valuta- és árutartalék gyűjtése. Csak ennek segítségével tarthatjuk az árszínvonalat az alatt a két-három hónap alatt, amíg a bevételi eredmények felfejlődnek a költségvetésben előirányzott nívóra. Az arany- és devizatartalék, mely a pénz eszmei fedezetül szolgál, legnagyobbbrészt ugyan szimbólikus jelentőségű, de valószínű, hogy az első két-három hónapban ennek a tartaléknak egy csekélyebb részét, az új pénz értékállandóságának biztosítására és piac szabályozására fel kell használni.

Magát a deviza- és aranytartalékokat mintegy 210 millió pengő értékűre becsüljük a következő részletezés szerint:

A Nemzeti Bank amerikai letétben levő aranya 180 millió P

A Nemzeti Bank svájci devizakészletei és

aranykészletei

20 millió P

Összesen: 200 millió P

Természetesen maga a stabilizáció 50–75 százalékkal kevesebb arany- és devizatartalék mellett is végrehajtható. A deviza- és aranytartalékon kívül feltétlenül szükséges árutartalék gyűjtése. Az első hónapokban ugyanis, amikor már a magasabb bérek kerülnek kifizetésre, de az új pénz a forgalmat csak fokozatosan indítja meg, elengedhetetlen, hogy a legfontosabb fogyasztási cikkek árait, hatósági intervenciók eladásokkal stabilan tartsuk, és megtörjük az új valutával szemben jelentkező bizalmatlanságot. Az árutartalék gyűjtésére elsősorban a beszállítási kötelezettségből eredő élelemtartalék szolgál, de ezenfelül ruházati és egyéb cikkekben is jelentékeny készletet kell felhalmozni, mely a stabilizáció végrehajtása után hosszabb időn keresztül változatlan árszínvonalon forgalomba hozható. Kíváncsú, hogy a már meglévő készletek, a különböző lefoglalásokból ezután megszerezhető készletek, továbbá az amerikai 10 millió dolláros kölcsönből vásárolt készletek tartalékoltassanak arra az időre, amikor a stabilizációt végrehajtjuk. Olyan cikkekből, melyek a piaci árfejlődést döntően befolyásolják és amelyekből a honi készlet elégtelen, import útján kell az ártartáshoz szükséges tartalékokat megszerezni, még ha ezáltal a devizatartalék egy kisebb részét fel is áldozzuk. Meglévő devizaköveteléseinket teljes egészében arany- és árutartalékunk közvetlen vagy közvetett megerősítésére kell felhasználni.

IV. ELŐKÉSZÍTŐ INTÉZKEDÉSEK

1. A bevételi előirányzat realizálásához gondoskodni kell megfelelő adóügyi rendelkezések kibocsátásáról. Minthogy a nemzeti jövedelem nagyobb hányada a mezőgazdasági lakossághoz kerül, feltétlenül szükséges, hogy a beszállítási kötelezettséget az adózással szervesen összekapcsoljuk, a jelenleg érvényben levő földadó- és jövedelmi adó rendeletek maradéktalan végrehajtása

lehetőséget ad arra, hogy a beszolgáltatásra kerülő termékek mintegy 50%-át adó címen vegyük igénybe, a második 50%-ot viszont készpénzben megfizetjük.

2. A szabad foglalkozásúak és a vállalatok adózását május 15-én megjelenő új rendelet szabályozza.

3. Úgy az államháztartás egyensúlyának helyreállítása, mint árpolitikai okokból szükséges, hogy a házbérijövedelmeket helyreállítsuk. A munkabérek valorizálásánál a békebeli bérszínvonalban jelentékeny hányadot kitevő lakbérösszeg nem hagyható figyelmen kívül, mert különben 100 pengő alatti havi fizetések és munkabérek adódnának. Az egy- és kettőszobás lakásoknál 40%-ot, a háromszobás lakásoknál 60%-ot, nagyobb lakásoknál és üzlethelyiségeknél 100%-os valorizációra gondolunk. Ugyanakkor azonban a házadórendszer segítségével a bérijövedelemnek mintegy 80%-át igénybe venni kívánjuk. Ezáltal tekintélyes községi és állami bevétel jelentkezik, emellett az új építkezésekre kimondandó adómentesség és szabad bérmegállapítás az építkezésekre is serkentőleg hat.

4. A kiadások redukciója érdekében feltétlenül szükséges a B. lista legrovidebb időn belül való végrehajtása. Ezzel nemcsak a kiadások egy részét takarítjuk meg, hanem megteremtjük az előfeltételeket az adóapparátus megszilárdítására is. Ki kell küszöbölni a pénzügyi közigazgatásból a politikailag megbízhatatlan elemeket, hogy azután a megmaradó közalkalmazottakat hivatalukban megerősítsük és működésüket a központi hatalommal alátámasszuk.

Az állami apparátus leépítését június 30-ig be kell fejezni.

A B. lista összeállításánál már most a stabilizáció utáni bürokratikus kereteket kell megállapítani. Előre kell látnunk, hogy stabil pénz esetén számos feladat lényegesen egyszerűbben nyer megoldást, és az átmeneti időre felépített szervek, a stabilizáció után feleslegessé válnak (textiliroda, bőriroda, belkereskedelmi igazgatóság, ipari, mezőgazdasági csereiroda stb.). Ezeknek a hivataloknak, az áruforgalommal kapcsolatos szerepét a szövetkezeteknek és kereskedelemnek kell átvenni, az irányítást pedig a minisztériumok csekély létszámmal el tudják látni.

5. A leépítést ki kell terjeszteni a magángazdálkodásra is. Az állami kezelésbe vett vállalatok vízféjű tisztviselő apparátusa a jóvátételi és újjáépítési terheket indokolatlanul emeli.

6. Haladéktalanul (május 31-ig) fel kell állítani az anyag- és árhivatalt. Rendezni kell a személyi kérdéseket és gondoskodni kell a hivatal útján a stabilizációs előkészítő munkák időre való elvégzéséről. Számba kell venni, hogy melyek azok a nemzetgazdaság számára feltétlenül szükséges anyagok és áruk, amelyekből az aratás után sem áll elegendő készlet rendelkezésre, és amelyek belföldi szabadpiaci ára ezért lényegesen magasabb a világpiaci árnál. Ezeket be kell állítani az ugyancsak elkészítendő külkereskedelmi tervbe, és behozatalukról az export megszervezése útján kell gondoskodnunk.

Az árhivatalnak július 15-ig el kell készítenie a stabilizációs ár- és munkabér-

rendszer. A jelenlegi teljesen széttöredezett árszínvonalat közelebb kell hozni a világgpiaci árszínvonalhoz. Az új árszínvonal figyelembevételével kell azután valorizálni a munkabéreket, kb. a békebeli színvonal 65⁰/₀-án.

7. A stabilizáció időpontjáig feltétlenül rendezni kell jóvátételi kötelezettségeinket és a Szövetséges Ellenőrző Bizottság és a megszálló hadsereg ellátási költségeit. Tisztázni kell külföldi javaink sorsát, és meg kell kötni a békeszerződést.

8. El kell készíteni a kiadási tételek szerint messzemenően részletezett költségvetést a legszigorúbb takarékosági elvek alkalmazásával.

9. Meg kell kezdeni az új pénz kibocsátásának technikai előkészítését. Arany-pengő elnevezést javasolunk, mely azonban a pengőnél értékben kisebb lenne. Az arányt úgy volna helyes megállapítani, hogy 1 kg színarany 8000 aranypengőnek feleljen meg. Így a dollár és aranypengő viszonya 1:7-hez felelne meg. Utasítani kell a pénzverdét, hogy a váltópénzek verését kezdje meg. A bankjegynyomdát pedig arra, hogy kezdje meg az új bankjegyek előállítását.

V. POLITIKAI ELŐFELTÉTELEK

A stabilizáció úgy az ipari munkásságtól, a köz- és magánalkalmazásban levő tisztviselőktől, mint a földműves lakosságtól jelentékeny áldozatot követel. A stabilizáció sikerének biztosítása céljából munkabéreket az első két-három hónapban viszonylag alacsonyabb reálnívón kell tartani, ugyanakkor pedig a mezőgazdaság felé a legnagyobb eréllyel kell érvényt szerezni a beszolgáltatási és adózási rendeleteknek. A stabilizáció végrehajtása tehát a koalíció erőinek szoros összefogását kívánja. Éppilyen fontos, hogy a kormányintézkedések is tökéletesen összehangolódjanak. A stabilizáció irányító munkálatainak egyetlen kézben kell összpontosulni tárcák feletti hatáskörrel.

A rendelkezésre álló idő a feladatok nagyságához és azok szerteágazó jellegéhez képest rövid. Ezért a kivitelezés gyors, erélyes és következetes intézkedéseket kíván.

A tervezetet a Politikai Bizottság 1946. május 8-i ülése fogadta el. Az ülésről a „Szabad Nép” 1946. május 11-i számában az alábbi közlemény jelent meg: „Az MKP Politikai Bizottsága május 8-án tartott ülésén megtárgyalta a magyar pénzügyek rendbehozásáról és az értékálló pénz kibocsátásáról szóló tervet. A terv szerint jó, új pénz kibocsátására körülbelül augusztus első napjaiban kerül sor. Az MKP Politikai Bizottsága a tervet elfogadta és megbízta Rákosi Mátyás elvtársát, hogy azt a kormány elé terjessze.” A minisztertanács május 14-én tárgyalta a tervezetet, ekkor azonban még végleges döntés nem született. (Szabad Nép, Népszava, 1946. május 15.) Ezt követően a két munkáspárt egyeztetette elképzeléseit. A tárgyalások eredményéről az alábbi közleményt tették közzé: „A jó pénzért folyó küzdelemnek jelentős állomása volt az az értekezlet, amelyet a Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt vezetői tartottak a tegnapi nap folyamán a pénzügyi program végleges kidolgozására. Ezen

az értekezleten a két munkáspárt gazdasági terveit véglegesen összehangolták. A Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt szakértői megállapodtak a részletekben és abban, hogy a szanálást és a pénzstabilizálást gyors ütemben kell végrehajtani, de úgy, hogy annak terheit ne a dolgozó rétegek viseljék. Elhatározták továbbá, hogy az MKP és az SZDP együttesen terjeszti be közös programját, és ugyancsak egyesült erővel indul harcba azért, hogy a magyar gazdasági élet minél előbb megszilárduljon és a szilárd pénz bevezetésével megszabaduljunk az inflációtól, amely csak a dolgozókat sújtja." (Szabad Nép, 1946. május 22. 2. old.) A Szociáldemokrata Párt stabilizációs tervét a „Népszava” cikkben körvonalazta. (Népszava, 1946. május 12. 7. old.)

56

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK KONGRESSZUSI VERSENYFELHÍVÁSA

(1946. JÚNIUS 9)

Az összes pártszervezetekhez!

Pártunk összes tagjaihoz!

A Központi Vezetőség május 17-i ülésének határozata értelmében ez év őszén összeül a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa.

A kongresszus hatalmas esemény pártuk történetében, melyre az egész pártunknak, az ország valamennyi pártszervezetének és minden párttagnak fel kell készülnie.

Pártszervezeteink és párttagjaink megfeszített munkával tegyék lehetővé, hogy a kongresszuson a választott küldöttek a legjobb eredményekről számolhassanak be. Kövessünk el mindent a kongresszusig pártszervezeteink ideológiai és szervezeti megszilárdításáért, pártunk politikai és szervezeti tömegbefolyásának növeléséért.

A III. kongresszus jobb előkészítése érdekében a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége országos kongresszusi versenyt szervez valamennyi pártszervezetünk részvételével.

A Központi Vezetőség hét vörös selyemzászlót tűz ki jutalmul a legjobb megyei, járási, falusi, városi, kerületi, üzemi és körzeti pártszervezetek számára.

A kongresszus vörös zászlaját azok a pártszervezetek kapják, amelyek mostantól kezdve a legjobb eredményt érik el a pártépítő munkában. Amelyek:

1. A Központi Vezetőség utasításait pontosan és jól hajtják végre.

2. A legjobban biztosítják a szanálási rendeletek végrehajtását, a legjobban mozgósítják a dolgozókat az ipari és mezőgazdasági termelés megjavítására.

3. A legjobban szervezik meg a rendszeres tömegagitációt és a mindennapi aprómunkát.

4. A legjobban kidolgozzák városi vagy községi politikai programukat és biztosítják annak végrehajtását.

5. A legjobban növelik pártunk tömegbefolyását, és rendszeres tagtoborzással megerősítik szervezeteiket.

6. A legjobban kiszélesítik és megerősítik a pártaktívát, és munkájukat rendszeressé teszik.

7. A területükön működő demokratikus tömegszervezeteket legjobban megerősítik.

8. A legjobban megszervezik a rendezőgárdát.

9. Pontos szervezeti kimutatást és jelentést adnak.

10. A helyi viszonyokra legjobban alkalmazzák pártunk programját, legtöbb önállóságot és kezdeményezést tanúsítanak és a legjobb javaslatokat dolgozzák ki a pártmunka megjavítására.

11. A kongresszusi versenyt a legjobban szervezik meg a területükön.

Az országos verseny keretén belül szervezzük meg az egyes pártszervezetek közötti versenyt is, egyik megyei, járási, falusi, városi, kerületi, üzemi és körzeti pártszervezet hívja ki versenyre a másikat, versenyezzenek egymás között a párttagok is, és szervezzük meg a verseny állásának havonkénti ellenőrzését.

A kongresszusi verseny ellenőrzésére és az eredmény eldöntésére a központi szervezési osztályon öttagú zsűrit szervezünk.

A versenyzászlók kiosztása a III. pártkongresszus ünnepélyes megnyitásán történik, ahol jutalmul a győztes pártszervezetek legjobb pártmunkásai megjelennek.

A Központi Vezetőség felszólítja az összes pártszervezeteket, párttagokat, hogy lelkes, odaadó munkával vegyenek részt a versenyben, és minden erejükkel hassanak oda, hogy a III. pártkongresszusig előttünk álló időben pártunk fejlődése meggyorsuljon és fokozódjék.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. június 9. 3. old.

A Központi Vezetőség 1946. május 17-i üléséről rövid közlemény jelent meg, amelyben közlik, hogy a KV elhatározta a III. kongresszus összehívását 1946. szeptemberére. (Lásd Szabad Nép, 1946. május 19. 3. old.)

A kongresszus pontos idejét, napirendjét, a küldöttek választásának módját a Központi Vezetőség 1946. augusztus 2-i üléséről kiadott közlemény szabta meg. (Lásd Pártmunka, 1946. augusztus 15. 207. old.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK IRÁNYELVEI A KÖZSÉGPOLITIKAI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

(1946. JÚNIUS 24)

Minden pártszervezetnek az alább megadott irányelvek és utasítások alapján el kell készítenie községének, illetőleg városának községpolitikai programját. Ha ezt a községpolitikai programot a pártszervezet népszerűsíti, és megvalósításért pártvonalon és közigazgatási vonalon (törvényhatósági bizottságokon vagy képviselőtestületeken keresztül) harcot indít, a tömegek fel fogják ismerni azt, hogy pártunk nemcsak országos, hanem községi és városi viszonylatban is foglalkozik a problémák rendszeres megoldásával, tudja azt, hogy mit akar és harcol is ezért. Ez a községpolitikai munka nagymértékben fogja helyi vonatkozásban is megerősíteni pártunk tekintélyét és befolyását.

Ezért hívjuk fel a vidéki pártszervezeteinkben dolgozó elvtársaink figyelmét ennek a munkának nemcsak közigazgatási, hanem politikai fontosságára is. Akkor indulunk a községi választások elé jól felkészülten, ha meg tudjuk mutatni a tömegeknek, hogy a község vagy város sorsának intézését legmegnyugtatóbb módon a mi pártunk kezébe teheti le.

MUNKATERV

Minden pártszervezet dolgozza ki községének vagy városának községpolitikai programját. Ehhez az az első lépés, hogy a községi élet minden vonatkozásában felmerülő problémákat vegyék sorra, foglalják rendszerbe és tárgyalják meg. A megoldásra vonatkozó elgondolásokat kell azután egységes tervbe foglalni.

A községpolitika ugyanis azoknak a terveknek az egységbe foglalása, amelyeket pártunk az illető város vagy község területén az önkormányzatok hatáskörében gazdasági, kulturális és szociális téren meg akar valósítani. Ezeknek a terveknek bele kell illeszkedniük az ország politikai irányvonalába és egyrészt a kormány politikájának az illető önkormányzat területén való megvalósítására, másrészt a helyi lehetőségek felhasználásával az önkormányzat lakossága élet-színvonalának emelésére kell irányulniuk.

Ennek a programnak az alapján kell a kommunista képviselőtestületi, törvényhatósági bizottsági, nemzeti bizottsági tagoknak és tisztviselőknek végezni a

munkájukat. Ahhoz, hogy a munka hatásos legyen, a különböző közigazgatási pozíciókban dolgozó elvtársaknak tervszerűen együtt kell működni, és ezt az együttműködést a helyi pártszervezetnek kell irányítania és vezetnie.

Ezért mindenütt haladéktalanul meg kell alakítani a képviselőtestületi (törvényhatósági) frakciót. A frakcióban azonban nemcsak a képviselőtestületeknek (törvényhatósági bizottságnak), hanem köztisztviselőknek is helyet kell foglalni.

A frakciónak minden törvényhatósági bizottsági vagy képviselőtestületi ülés előtt össze kell ülnie, meg kell beszélnie a tárgyalásra kerülő kérdéseket, és egy-
eséges álláspontot kell kialakítania. Ugyanígy itt kell megtárgyalni a községpolitikai program egészét is, valamint azokat a részleteket is, amelyeket esetről esetre a törvényhatósági bizottság vagy képviselőtestület elé terjeszt a frakciónak azzal megbízott tagja. Magától értetődik, hogy a nemzeti bizottsági, termelési stb. bizottsági tagjainknak és köztisztviselő elvtársainknak munkájukat pártunk községpolitikai programjának irányában kell kifejtetniük.

Elsőrendűen fontos, hogy a törvényhatósági bizottsági, illetve képviselőtestületi frakció szoros együttműködést fejtsen ki a Szakszervezeti Tanács, a Nemzeti Parasztpárt és elsősorban a Szociáldemokrata Párt törvényhatósági bizottsági, képviselőtestületi, nemzeti bizottsági tagjaival.

A legélesebb harcot kell indítanunk minden vonalon a korrupció ellen. Ezért elsősorban a különféle bizottságokban pártunkat képviselő elvtársaknak és a kommunista köztisztviselőknek kell feddhetetleneknek lenniük. Pártszervezeteinknek a legéberebben kell őrködniük afelett, nehogy bizottsági tagjaink munkájukat saját személyes érdekükben fejtsék ki, és például a földosztásnál kedvezzenek maguknak, vagy a terménybeszolgáltatás terheit másokra hárítsák.

Rendkívül fontos az is, hogy a képviselőtestületi és törvényhatósági bizottsági tagok rendszeresen, legalább havonta egyszer beszámolót és panasznapot tartsanak községükben, városukban, illetőleg körzetükben. A pártszervezeteknek utasítani kell erre az elvtársakat és ellenőrizni kell, hogy ez tényleg megtörténjék.

A közigazgatásban dolgozó elvtársainknak állandóan ismerni kell a megfelelő rendeleteket. Városokban a pártszervezet közigazgatási felelőse gondoskodik arról, hogy a frakció tagjaival ezeket a rendeleteket megismertesse. Községekben a jegyzőt kell rászorítani arra, hogy az egész képviselőtestület, valamint a nemzeti bizottsági és a termelő bizottsági tagok előtt ismertesse a megjelenő rendeleteket. Természetesen ügyelni kell arra, hogy ez ne formális munka legyen, hanem ezáltal a képviselőtestületi stb. tagok tényleg megismerjék a rendeleteket.

AZ ÖNKORMÁNYZATOK KÉRDÉSE

Pártunk az önkormányzatokat támogatja és fejleszteni akarja. Az önkormányzatok azonban nem saját jogú joghatóságot gyakorolnak, hanem hatóságuk olyan széles terjedelmű, amennyit az állam saját szuverenitásából számukra átenged.

Ennek következtében nem lehetünk hívei az önkormányzati rendszer olyan el-fajulásának, amikor mindegyik önkormányzat önálló független kis országgént semmibe sem veszi a központi államhatalom törvényhozó és végrehajtó hatalmát. Álláspontunk az, hogy feltétlenül szükség van erős központi, demokratikus hata-lomra, amelyik törvényhozási úton biztosítja az önkormányzatok részére azt a hatáskört, amelyik sem a központi államhatalom egységét nem veszélyezteti, sem az önkormányzatok hatáskörét nem teszi papírformává. Ismét le kell szögezni hogy pártunk elítéli a Horthy-reakciónak azt a törekvését, amelyik az önkor-mányzatok elsorvasztására irányult, elítéli a fasiszmus nyílt önkormányzatellenes diktatúráját, és egészséges, életképes önkormányzatokat akar.

Az önkormányzatoknak kettős a feladatuk: végre kell hajtaniuk saját terüle-tükön az országos jogszabályokat (ugyanakkor kezdeményezzenek is az állam megfelelő szervei felé ezen a téren) és meg kell oldaniuk saját területük külön-leges problémáit, tehát intézkedniük kell saját belügyeikben olyan mértékben, amilyen mértékben ezt a törvényhozás rájuk bízta.

Az önkormányzatok csak akkor lesznek élő és fejlődő egységek, ha testületi szervei (a képviselőtestületek és törvényhatósági bizottságok) és a népi szervek (nemzeti és termelési bizottságok stb.) maguk is élő, ténylegesen működő szervek. Pártszervezeteinknek tehát arra kell törekedniük, hogy ezek a testületi szervek ne csak ritkán és formálisan tartsanak ülést, hanem legalább havonként egyszer érdemi ülések legyenek. Ezeken az üléseken foglalkozni kell a város vagy község időszerű kérdéseivel, és olyan határozatokat kell hozni, amelyek meg-oldják azokat. Természetesen ennek a munkának a kommunista törvényhatósági vagy képviselőtestületi frakció vezetése alatt a pártszervezet által kidolgozott községpolitikai program alapján kell folyni.

A legszigorúbban és állandóan ellenőrizni kell azt, hogy az önkormányzati tisztviselők (jegyző, polgármester stb.) helyesen hajtják-e végre az állam tör-vényeit, rendeleteit és az önkormányzat határozatait. Be kell számoltatni ezeket a tisztviselőket tevékenységükről, és a legnagyobb mértékben érvényesíteni kell velük szemben az egyéni felelősséget.

AZ ÖNKORMÁNYZATOK HÁZTARTÁSA

A jó községpolitikának első előfeltétele az, hogy saját háztartásának egyensú-lyát biztosítsa, vagyis hogy kiadásait saját bevételeiből megyei vagy állami segít-ség nélkül fedezni tudja. A legtöbb város és község már most legalábbis részben el tudja ezt érni. Már most meg kell tenni tehát az előkészületeket, hogy az állam-háztartás egyensúlyba hozatala után minden város és község maga tudja fedezni kiadásait.

KÖLTSÉGVETÉS

Az önkormányzatok háztartásának egyensúlyba hozatalához a pontos és részletes költségvetés az első lépés. Véget kell vetni annak az állapotnak, hogy minden tervszerűség és előirányzat nélkül és főként minden ellenőrzés nélkül kezeljék az önkormányzatok tisztviselői a bevételeket és kiadásokat.

A pártszervezetek utasítsák a törvényhatósági bizottsági, illetve képviselőtestületi frakciókat, hogy a Baloldali Blokk törvényhatósági, képviselőtestületi tagjaival egyetértésben követeljenek költségvetést, és ne engedjék magukat leszerelni azzal, hogy erre majd csak a szanálás után kerülhet sor. A költségvetést már most az adott lehetőségek mellett el lehet készíteni.

Törvényhatósági bizottsági és képviselőtestületi bizottsági tagjaink hassanak oda, hogy a törvényhatósági bizottságok, illetve képviselőtestületek a költségvetés pontos végrehajtását a zárószámadáson keresztül a legszigorúbban ellenőrizze. Követeljük meg, hogy az ülés előtt néhány nappal írásban adják ki a törvényhatósági bizottsági vagy képviselőtestületi tagoknak a zárószámadás vagy költségvetés adatait, hogy elvtársaink azokat az ülés előtt tanulmányozhassák és megvitathassák.

A község vagy város pénztárába befolyó készpénz értékállandóságát (adópengőben való elhelyezést) befektetés útján vagy más módon biztosítani kell. A bevételeket először fokozatosan a legsürgősebb dologi kiadások fedezésére kell fordítani.

A községpolitikai programból az adott költségvetési időszakban fontossági és sürgősségi sorrendben annyit kell megvalósítani, amennyire a bevételek fedezetet nyújtanak.

TAKARÉKOSSÁG

A községpolitikai program összeállításánál a legteljesebb takarékoságot kell keresztülvinni személyi és dologi téren egyaránt. Ellenőrizni kell, hogy az önkormányzatok vezető tisztviselői ezt a takarékoságot végre is hajtják. A személyi kiadásokat az eddigi ügyvitel egyszerűsítésével, egyes hivatalok összevonásával, rosszul dolgozó tisztviselők kicserélésével, a munkafegyelem fokozásával, a leépítés szigorú végrehajtásával és a reakciós elemek gyökeres kitakarításával lehet csökkenteni. Különösen vonatkozik ez a városokra, ahol több a hivatal és az alkalmazott.

A nagyobb városokban a törvényhatósági bizottság vagy képviselőtestület küldjön ki albizottságokat, amelyek felülvizsgálják a hivatalok és közüzemek ügyvitelét, és tervezetet dolgoznak ki ezeknek egyszerűsítésére, az ún. racionalizálásra. Ezt a racionalizálási tervet szintén bele kell illeszteni a községpolitikai programba. Közérdekű közüzemeknél el kell érni azt (hogya már jövedelmezővé

semmiképpen sem tehető), hogy legalább önellátókká legyenek, tehát ne szoruljanak a város támogatására.

Ugyancsak a legszigorúbb takarékosagra van szükség a dologi kiadások terén is, még a látszólag kis tételeknél is (papír-, nyomtatvány-takarékosság, kiadások ellenőrzése stb.).

MEGLEVŐ JÖVEDELEMFORRÁSOK

Az önkormányzatokat megillető adóbevételek ma nem jelentenek számottevő bevételi forrást a község vagy város részére, ezért általában elhanyagolják az adóbehajtást. Ez az állapot állami és önkormányzati szempontból egyaránt tartóhatatlan.

Pártunk álláspontja az, hogy egész adórendszerünk gyökeres átdolgozásra szorul. Addig is azonban, míg ez megtörténhet, az önkormányzatoknak fokozott súlyt kell fektetni a közszolgáltatások késedelem nélküli kivetésére és erőteljes, gyors, de méltányos behajtására. Az önkormányzatok hatáskörébe eső kivetésnél és a behajtásnál egyaránt szem előtt kell tartani, hogy az igazságos legyen, a teherbíróképesség arányában történjék, tehát progresszíven a nagyobb vagyonokat és jövedelmeket terhelje.

A városi adóhivatalokat felül kell vizsgálni, ügymenetüket egyszerűsíteni kell. Gondoskodni kell arról, hogy az adófizetési időszakokban a lakosság gyorsan, hosszas sorban állás nélkül fizethessen adót.

Ahol baj mutatkozik az adóbehajtás körül, küldjön ki a képviselőtestület vagy törvényhatósági bizottság albizottságot az adóbehajtás ellenőrzésére. Az önkormányzatoknak a behajtott adót az őket megillető rész kivételével haladéktalanul továbbítani kell az állami adópénztárba.

Tájékoztatásul közöljük azokat az adónemeket, amelyek egészben vagy részben az önkormányzatokat illeti meg:

általános kereseti adó,
alkalmazotti kereseti adó,
bor- és húsfogyasztási adó,
sör- és szeszfogyasztási adópótlék,
italmérési engedély illeték,
szeszestital forgalmi illeték,
adóbehajtási illetékek,
marhalevél díjak,

anyakönyvi kivonatok illetékdíjai,
forgalmiadó kezelése utáni részesedés,
ásványvíz- és szikvízadó,
mezőrendőri adó,
házbérfillér,
köztisztasági illeték,
tűzvédelmi járulék
és még néhány kevésbé fontos.

A felsorolt adónemeken kívül községi pótagót lehetne kivetni, ha az önkormányzati költségvetésben hiány mutatkozik. A községi pótagó alapja a földadó, házadó, társulati- és tantième-adó. A vármegyében ezenkívül az általános kereseti adó után is ki lehet vetni vármegyei pótagót.

A kommunista frakció kezdeményezésére a törvényhatósági bizottságnak vagy

képviselőtestületnek felül kell vizsgálnia, hogy a községet illető különféle jogosítványok (italmérési jog, helypénzbeszedési jog, kövezet-, híd- és révvám stb.), teljesen ki vannak-e használva. Gondoskodni kell arról, hogy a város vagy község vagyona (ház- és egyéb ingatlanok, gazdaságok, használatra kiadott mérlegek, apaállatok stb.) kellőképpen jövedelmezzen.

ÚJ JÖVEDELEMFORRÁSOK

A legszigorúbb takarékoság és a meglevő jövedelemforrások kihasználása mellett gondoskodni kell új jövedelemforrásokról. Természetesen más és más lehetőség adódik minden községben és városban ilyen új jövedelemforrások létesítésére. A közüzemek létesítésének tervbevételénél tartsuk szem előtt azt is, hogy a lehetőség szerint kevés beruházást igénylő, egyszerűen megoldható és mégis jövedelmező üzem megvalósítását tűzzük ki célul. Igen nagy anyagi lehetőség nyílik pl. városi vagy községi strandfürdő létesítésében vagy a természetadta gyógyászati, idegenforgalmi lehetőségek kihasználásában. Falvakban községi jégvermeket, olajsajtolókat, vándorló malmokat lehet létesíteni, városokban vízműveket, jéggyárakat, vágóhidakat stb. Természetesen minden pártszervezetnek magának kell megtalálnia a községpolitikai program kidolgozásának azt az állandó vagy alkalmi jövedelemforrását, amelyik az illető városban vagy községben adódik. Ennek megvalósítását és kihasználását föl kell vennie községpolitikai programjába, és azután gondoskodni kell arról, hogy a törvényhatósági bizottság vagy képviselőtestület útján végrehajtsák.

GAZDASÁGI FELADATOK

Az önkormányzatoknak nemcsak az a feladatuk, hogy háztartási egyensúlyuk megszilárdítása érdekében közüzemeket létesítsenek, hanem mindent el kell követni, hogy a község lakosságának anyagi jólétét és ezzel az egész község gazdasági fellendülését elősegítsék. A pártunk által kidolgozott községpolitikai programnak tehát ezeket a kérdéseket is szem előtt kell tartania, és ilyen irányban is konkrét tennivalókat kell tartalmaznia.

Ezeket a tennivalókon belül községpolitikai vonalon és általában a közigazgatásban dolgozó elvtársainknak mindent el kell követni a falusi dolgozó nép támogatására.

SZÖVETKEZETEK

Községpolitikai programunk gazdasági részét a szövetkezetek támogatásának jegyében kell elkészíteni. Két szempontból van erre szükség. Egyrészt a község lakossága olyan feladatokat tud megoldani ezáltal, amelyeket egyébként egyéni kezdeményezéssel nem tudna megoldani, másrészt – különösen a szegény lakosság – csak szövetkezeti alapon tud gazdasági kezdeményezéshez fogni.

A pártszervezet által kidolgozott községgpolitikai program megvalósítása terén a közigazgatásban dolgozó elvtársaknak támogatniuk kell a szövetkezeteket. Éltre kell hívni újból a közellátási szempontból is fontos tejszövetkezeteket. Oda kell hatni, hogy az iparcikkek és mezőgazdasági termék csereakciót mindenütt a termelők közül alakult szövetkezetek bonyolítsák le. Gyümölcstermelő vidékeken gyümölcsfeldolgozó és -értékesítő szövetkezeteket, szövetkezeti borpincéket kell létesíteni.

A háziiparral foglalkozókat szövetkezetekbe kell tömöríteni, hogy azok a beszerzést és értékesítést szövetkezeti alapon szervezzék meg.

Családi házak építésére vagy a lakóházak helyrehozására szövetkezeteket kell alapítani, különösen ott, ahol a házhelyakciók voltak vagy lesznek. Ezek a szövetkezetek az építkezést lehetővé teszik a nincstelenek számára is, és a jövőben könnyebben juthatnak kedvező építkezési kölcsönhöz, mint az egyes kisemberek.

Amikor alább foglalkozni fogunk a mezőgazdasági ipar fejlesztésével, fel fogjuk hívni a figyelmet olyan üzemekre, amelyeknek megvalósítása a község lakosságának előnyére szolgál. Helyes ezeket az üzemeket szintén szövetkezeti alapon megszervezni. Általában a gazdasági természetű alapítások a községben vagy városban lehetőleg szövetkezeti alapon jöjjenek létre.

Ugyanakkor azonban, amikor az önkormányzat támogatja a szövetkezeteket, találjon módot arra is, hogy ellenőrizze azok működését, és akadályozza meg állszövetkezetek létrejövetelét.

MEZŐGAZDASÁG

A pártunk által kidolgozott községgpolitikai program egyik fontos részét kell képeznie mezőgazdasági vidéken és falvakban a mezőgazdaság fejlesztésének. Ezt a feladatot az elkészített program alapján főként a termelési bizottságok útján kell megvalósítani. Tervet kell kidolgozni a földek maradéktalan megművelésére, a terménybeszolgáltatás végrehajtására és ellenőrzésére, valamint a belterjes és ahol erre mód van, a kertgazdálkodásra való áttérésre. Nyilvántartásba kell venni a mezőgazdasági gépparkot, és gondoskodni kell a termelési bizottságok útján ennek teljes kihasználásáról. Mezőgazdasági tanfolyamot kell létesíteni, ahol lehet mintagazdaságokat, faiskolákat kell alapítani.

Az állatállomány növelése érdekében a községeknek gondoskodni kell jó apaállatok beszerzéséről, keltetőtelepek létesítését kell elősegíteni, meg kell szervezni a fertőző állatbetegségek elleni védekezést, be kell szerezni a szükséges szérumokat stb. Községgpolitikai vonalon is elő kell segíteni a házinyúltenyésztést. Ennek érdekében az önkormányzatoknak is meg kell adni a lakosságnak minden segítséget tenyészállatok beszerzésével, felvilágosító előadások tartásával.

A szövetkezetek támogatása mellett szem előtt kell tartani a községpolitikai program kidolgozásánál a magánkezdeményezés fontosságát, a kereskedelem és ipar terén egyaránt. Nem szabad elfelejteni azt, hogy az egész falu vagy város lakosságának előnyét szolgálja az, ha valahol egészséges kereskedelmi és ipari tevékenység folyik. Emellett ezáltal az adóbevételek emelésével az önkormányzat anyagi ereje is növekszik.

Községpolitikánknak és a közigazgatásban dolgozó kommunistáknak támogatniuk kell a tisztességes kiskereskedelmet és kisipart. Erre mód kínálkozik pl. a helyiségkiutalásoknál, de azáltal is, hogy az önkormányzat a saját hatáskörében a legszigorúbban eljár az illegális, iparendély nélküli kereskedőkkel, kontárokkal, a feketézőkkel és a spekulánsokkal szemben.

Az ipar fejlesztése nemcsak nagy városok és iparvidékek községpolitikai programjának feladata. A mezőgazdasági vidékeken is kell községpolitikai vonalon támogatni a mezőgazdasági és háziipart. Természetesen az iparvidékeken is – ahol egyébként ezek a vállalkozások többnyire nagykapitalista alapon történnek – gondoskodni kell pártunk községpolitikai programjának a kisipar támogatásáról. Mezőgazdasági vidékeken (mezővárosokban és falvakban) elő kell segíteni kocsí-, szerszámgyárak, traktor-, gépjávitóüzemek, gabona- és paprikamalmok, olajütők, szeszfőzők, vaj- és sajtgyárak, főzelék- és gyümölcsaszalók, szappanfőzők, hordógyárak, konzervgyárak, mészégetők, téglá- és cserépgyárak, bőrüzemek, kötélgyárak, kender- s lenfeldolgozó üzemek stb. keletkezését.

A községpolitikai programban külön gondot kell fordítani a háziipar támogatására. A fentebb említett szövetkezetek létesítésén kívül tanfolyamokat kell rendezni, hogy a helyi adottságoknak megfelelően a lakosság minél szélesebb rétege – és főként az egyéb munkára alkalmatlanok – foglalkozzék háziiparral.

KÖZLEKEDÉS

Az utak terén a községek teendői inkább bekötő és tagutakra korlátozódnak. Ezeknek rendbehozása, a háborús károk eltüntetése, a felrobbantott hidak és áttereszek ideiglenes rendbehozása azonban elsőrendű feladatot képez. Ezekre a községpolitikai programban feltétlenül ki kell térni, és ha szükséges, a munkákat önkéntes közmunkával is el kell végeztetni. A később megvalósítandó, de már most elkészítendő terveknek ki kell terjedniük a hidak, áttereszek végleges felépítésére, utcák kövezésére, járdák létesítésére, a közvilágításra, fásításra stb.

A községpolitikai programban tervet kell kidolgozni arra vonatkozóan is, hogy az állami feladatokat képező út- és hídjavítások terén miben tud a község vagy város az állam segítségére lenni, hogy ezáltal is siettesse a község vagy város szempontjából fontos feladatok megoldását. Ugyancsak később megvalósítandó feladat a közvetlen közlekedési kapcsolat nélküli községeknél ennek a kapcsolat-

nak a megteremtése, szárnyvasút, autóbuszjárat, posta, telefon, távírda létesítésével. A gazdasági helyzet miatt ezeknek a megoldásoknak kivitelezésére nem kerülhet a legközelebbi jövőben sor, de a kezdeményező és előkészítő lépéseket már most meg kell tenni.

Gondoskodni kell a tűzoltás megoldásáról – ha egyelőre csak szükségszerűen is. Minden községben elő kell készíteni az adott lehetőségekhez képest a tűzoltáshoz szükséges felszerelést. Iparvidékeken ideiglenes megoldásként igénybe kell venni a község és város területén levő iparvállalatok feleslegessé vált légoltalmi tűzoltó felszerelését.

KÖZELLÁTÁS

A közellátás terén a község vagy város tevékenysége nem merülhet ki abban, hogy nyilvántartja az ellátatlanokat és szétosztja a közellátási kormányzat részéről kiutalt élelmiszereket. Tervszerűen kell mindenütt a közellátásban részesítendők számát apasztani. Különösen a falu közellátási gondjain sokat segít, ha felvilágosítással, propagandával rá tudják venni az embereket az önellátásra, konyhakertek létesítésére, részes munka vállalása útján stb. A törvényhatósági bizottságnak vagy képviselőtestületnek a legszigorúbban kell ellenőrizni azt, hogy csak a dolgozók vagy az önhibájukon kívül munkához nem jutók részesülhessenek közellátásban.

A közellátásra szoruló helyzetén is lehet javítani, pl. úgy, hogy a város vagy község sertéshizlaldát létesít, a közüzemi malom vagy olajütő termelésének néhány százalékát elvonja vagy a város által termelt iparcikkeket mezőgazdasági vidékre küldi cserélni, természetesen mindenütt a fennálló törvényes rendelkezések legszigorúbb betartásával.

SZOCIÁLPOLITIKA

Helyes szociálpolitika csak intézményes lehet és megoldása a népjóléti kormányzat feladata. Amíg azonban erre sor kerülhet, addig is az önkormányzatok elsőrendű feladata – és erre a községpolitikai programban is ki kell térni –, hogy az elaggott, elhagyott, munkaképtelen, beteg egyénekről és a gyermekekről gondoskodjanak. E teendőket fel kell venni a községpolitikai programba, de megvalósításuknak főként társadalmi úton kell megtörténnie. Az önkormányzatoknak be kell vonni szociálpolitikai munkájukba a társadalmi egyesületeket (Nemzeti Segély, MNDSZ), azok működését összhangba kell hozni, és támogatni kell őket munkájukban.

Szociálpolitikai feladat pl. étkeztetési akció, tejakció, felruházási akció létesítése, napközi otthonok, bölcsődék, óvodák, szegényházak alapítása. Különösen fontos a napközi otthonok felállítása a mezőgazdasági vidékeken a nyári mezőgazdasági munkák idejére. A helyi földigénylő bizottságok vagy földbirtokren-

dező tanácsok útján lehet biztosítani ezeknek az intézményeknek az elhelyezését.

KÖZEGÉSZSÉGÜGY

A községpolitikai programnak nagyon sok megoldandó feladata van ezen a téren is. Ilyen pl. az orvosi kezelés megoldása felnőttek és gyermekek számára, kórházak, tüdőbeteg- és nemibeteg-gondozók, szülőotthonok, mentőállomások létesítése és fenntartása, községi és körorvosi rendelők és lakások építése, a gyógyszerellátás megoldása, védőoltások beszerzése, általában a járványok elleni védekezés, kutak tisztántartása, vízvezeték és csatornahálózat létesítése.

A gazdasági helyzet nem engedi ugyan meg, hogy mindezeket a feladatokat a község vagy város egy csapásra megoldja, azonban már most meg kell határozni, hogy mire van szükség és a legfontosabbak megoldását – ha szükségmegoldásként is – meg kell kezdeni. Ha nem tud a község vagy város mentőautót szerezni, ideiglenesen lóvontatású kocsit kell beállítani. Ha nem lehet kórházat építeni, ideiglenesen be lehet rendezni kórháznak egy üres kastélyt vagy laktanyát.

Gondoskodni kell arról, hogy a községi és tisztiorvosok rendszeresen látogassák az orvos nélküli községeket és tanyákat.

Községpolitikai programunkban igen nagy súlyt kell helyezni a felvilágosító tanfolyamokra, egészségügyi nevelésre és az egészségvédő körök támogatására.

KÖZSÉGFEJLESZTÉS

Pártunk községpolitikájának feltétlenül foglalkoznia kell a reális községfejlesztési tervekkel és gondolatokkal. Meg kell állapítanunk a község vagy város terjeszkedésének irányát, meg kell határozni a terek, utcák, sétányok helyét, a létesítendő középületeket, és minden munka, ami már most megvalósítható (a háborús rombolások eltakarítása, az újjáépítés megindítása stb.) beillesztendő ebbe az átfogó községfejlesztési tervbe. Igen sok község pl. messze esik a vasútállomástól. Ilyen helyeken a falunak az állomás felé kell terjeszkednie és a földreform során a fennálló rendeletek figyelembevételével és a törvények által nyújtott módon házhelyeket kell kisajátítani a tervezett utcákban. Ugyanez vonatkozik a községek és városok belterületén spekulációs célokra beépítetlenül tartott területekre is. A megsérült köz- és magánépületeket helyre kell hozni, és új épületek emelésével meg kell az építkezést indítani. Közüemi vagy szövetkezeti alapon téglá- és cserépgyárakat, mészégetőket kell létesíteni, vagy ha ilyen már van, gondoskodni kell azok üzembe helyezéséről. Igénybe kell venni – esetleg kártalanítás mellett – a romházak építési anyagait.

A fennálló lakáshiányon városokban és falvakban is az idevágó rendeletekre támaszkodva összeköltöztetéssel lehet segíteni. Esetleg kevés befektetéssel és anyaggal kastélyokat, laktanyákat kislakásokká lehet átalakítani. Egészséges

munkástelepek emelésének, egészségtelen lakások eltüntetésének, különféle középületek építésének tervét is ki lehet dolgozni, ha a megvalósításra csak később kerülhet is sor.

KULTURÁLIS KÉRDÉSEK

A legfontosabb feladat elhárítani a meglevő iskolák működése előtt emelkedő akadályokat. Ha szükséges rohammunkával, helyre kell állítani az iskola épületét. Ha ez nem lehetséges, ideiglenesen máshol kell helyet találni az iskola részére, amíg új épületet lehet emelni. Gondoskodni kell a legfontosabb tanszerek beszerzéséről, téli tüzelőanyag biztosításáról. A megrongált kulturális intézményeket (múzeum, könyvtár, színház) helyre kell állítani, és vissza kell őket adni rendeltetésüknek vagy állaguknak megóvásáról gondoskodni kell.

Nagy szerepet kell juttatni az iskolán kívüli népművelésnek. A munkát az önkormányzatok társadalmi úton, a szabadművelési tanácsok bevonásával végezzék el. Háziipari, mezőgazdasági, egészségügyi tanfolyamokat kell rendezni, népfőiskolákat, munkásakadémiákat kell létrehozni, népkönyvtárakat, olvasóköroket alapítani, támogatni kell a munkásszínjátszó egyesületeket, dalárdákat stb.

Különösen nagy gondot kell fordítani az ifjúság demokratikus nevelésére, ezért az önkormányzatoknak erkölcsileg és anyagilag támogatni kell a demokratikus ifjúsági egyesületeket. A községpolitikai programnak foglalkoznia kell a sport fejlesztésével és támogatásával is. Sportegyesületeket kell alapítani, sporttelepeket kell létesíteni, felszerelés juttatásával és sportolási lehetőség megteremtésével segíteni kell a dolgozók testedzését.

ÁLTALÁBAN

A fentiekben azokat az irányelveket adtuk meg, amelyeknek alapján az egyes pártszervezeteknek ki kell dolgozniuk községpolitikai programjukat, és megmu-tattuk azokat a kérdéseket, amelyekkel a programban foglalkozni kell.

Nyomatékosan felhívjuk a pártszervezetek figyelmét, hogy nem lehet közpon-tilag kidolgozni olyan községpolitikai programmintát, amely egyaránt érvényes lenne az ország minden városára és községére. A fenti irányelveket a pártszerve-zetek használják fel, és azok alapján készítsék el községpolitikai programjukat.

Ismételten rámutatunk a községpolitikai munka fontosságára, és ennek alapján kérjük az elvtársakat, hogy szervezzék meg a községpolitikai program elkészí-tését. Haladéktalanul kezdjék azt el és legkésőbb az irányelvek kézhezvételétől számított 14 napon belül programtervezetüket az Országos Közigazgatási Osztályhoz jóváhagyásra terjesszék fel.

Megjelent: Irányelvek a községpolitikai program elkészítéséhez.
Az MKP Országos Közigazgatási Osztálya kiadása. Bp. 1946.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT NAGY-BUDAPESTI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FŐVÁROSI ÉS KÖRNYÉKI TITKÁRSÁGAINAK KÖZÖS FELHÍVÁSA A JÓ PÉNZ MEGTEREMTÉSÉRE

(1946. JÚLIUS 5.)

Nagy-Budapest dolgozóihoz!

Nagy-Budapest kommunista és szociáldemokrata szervezeteihez!

Eltársak! Munkások!

Másfél évi áldozatkész munkával iparunk újjáépítése terén jelentős eredményeket értünk el, azonban a fasiszta háború pusztítása és átkos öröksége, a ránk szakadt pénzromlás már-már elviselhetetlen helyzetet teremtett.

A két munkáspárt elhatározta, hogy minden erejét a jó pénz megteremtésére, az ország gazdasági szanálására összpontosítja. Követelésünk: a jó pénz megteremtése augusztus elsejére – kormányprogram lett. Ma már teljes erővel folyik előkészítése és megvalósításától csupán néhány hét választ el bennünket. Tudjuk, hogy a stabilizáció egymagában nem jelenti a fasiszta pusztítás nyomán támadt gazdasági nehézségek teljes megszüntetését. De azt is tudjuk, hogy az értékálló pénz egymagában is könnyebbséget hoz, és a dolgozók helyzetében a javulás első komoly állomását jelenti.

Az utolsó, legnehezebb hetek átvészélése és augusztus elseje után a jó pénz védelme rendkívül nagy feladatot ró a kormányra. A dolgozók elvárják a kormánytól, hogy minden téren, de különösen a közellátás terén, megtegyen minden szükséges intézkedést. Minden eszközzel gondoskodni kell az élelem Budapestre szállításáról. Kérlelhetetlen szigorral kell folytatni a harcot a feketézők, árurejtegetők és árdrágítók ellen. A dolgozó nép azt várja a kormánytól, hogy a forint védelme érdekében megfelelő rendszabályokat foganatosítson, és drákói szigorral, halállal büntesse azokat, akik a jó pénz ellen spekulálnak.

Nagy-Budapest dolgozói! Elvtársak!

A jó pénzért folytatott küzdelem nemcsak kormányzati feladat, hanem egyben az egész dolgozó nép harca is. A reakció rémhírterjesztéssel és az elégedetlenség szításával az utolsó hetekben rohamra indult a gazdasági életben is. Így szeretné a dolgozókat saját érdekeik – a demokrácia ellen fordítani. Az infláció haszonélvezői, a valutasíberék, feketézők, Horthy és Szálasi ittmaradt fasisztái, levitézlett

földesurak, a klerikális reakció emberei, a magyar nép minden ellensége harcol a stabilizáció, a jó pénz ellen.

Verjetek vissza minden támadást!

Ezekben a nehéz hetekben és a stabilizáció után tegyetek meg mindent a termelés emeléséért. A mi forintunk igazi aranyalapja a termelő munkáskéz és a megtermelt áru. Minél több az áru a piacon, annál inkább javul a dolgozók ellátása. Küzdjetek az adócsalók ellen, az állam jövedelmének fokozásáért! Küzdjetek a takarékoságért. Az üzemi bizottságok már most szálljanak szembe a hazafiatlan, szabotáló tőkések mesterkedéseivel. Jogotok és kötelességetek szerint a legszigorúbban ellenőriztétek a nyersanyag, félkész- és készáru készleteket. Örködjetek afelett, hogy az áru törvényes útján a fogyasztókhoz kerüljön, ne pedig a láncolók kezére. Legyetek résen! Augusztus elseje után az infláció nyereszkezői nem kapnak pénzt az államtól. Lesznek tőkések, akik pénzhiányra fognak hivatkozni, holott teli raktáraik vannak. Kényszerítsétek a nép ilyen ellenségeit arra, hogy hitelkérés helyett adják el áruikat, szolgáltatassák be összeharácsolt valutájukat, aranyukat az államnak. A reakció emberei elbizakodottak, és lebecsülik a nép erőit, de a dolgozó nép ereje nagyobb. Ha állhatatosak leszünk, elérjük a magunk elé tűzött célt. A jó pénzzel súlyos csapást mérünk a reakcióra.

Szociáldemokrata és kommunista elvtársak!

A mi munkássegységünk, a mi szilárd egységes frontunk legyőz minden nehézséget. Egyetértésben, egységesen, a legnagyobb eréllyel végezzétek a rátok váró munkát. Legyetek kemények. Harcoljatok jól. Védjétek ki a jó pénz, a dolgozók élete ellen irányuló támadásokat. Jelszavatok legyen: Minden erővel elősegítjük a jó pénz megteremtését, és azt minden eszközzel megvédjük a nép minden ellenségével szemben.

Fel a közös harcra! A jó pénzért, az ország gazdasági életének stabilizálásáért!

Megjelent: Szabad Nép, 1946. július 5. r. old.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÁLLÁSFOGLALÁSA A MISKOLCI ESEMÉNYEKSEL KAPCSOLATBAN

(1946. AUGUSZTUS 3.)

MISKOLC

Aggodalommal és mélységes felháborodással vettük tudomásul a miskolci események hírét. A sajnálatos eset alakulásai és körülményei világosan mutatják, hogy immár nem első ízben, ismét olyan jelenséggel állunk szemben, amely hatásaiban, lefolyásában és keletkezésében is ellenforradalmi, fasiszta jellegű megmozdulás.

Pártunk álláspontját világosan és félreérthetetlenül megfogalmaztuk már a kunmadarasi nyomorult merénylet alkalmával,¹ ha most ismét szükségesnek tartjuk, hogy érdemében foglalkozzunk a véres fasiszta kilengéssel, ezt azért tesszük, mert felmértük az esemény nagy belpolitikai és külpolitikai jelentőségét.

A Szociáldemokrata Párt a munkásság osztályharcos, forradalmi pártja. Természetes tehát, hogy egyetlen pillanatra sem mondunk le a tömegmegmozdulás, a szervezett és helyes politikai vonalra irányított demonstráció hatalmas fegyveréről. Ez nem jelenti azonban azt, hogy hajlandók lennénk tolerálni a sötét politikai célok érdekében háttérből irányított, alaktalan fasiszta akciókat, amelyeknek egyetlen célja a nyugtalanságkeltés és az indulatok felkorbácsolásával történő ellenforradalmi szervezkedés, egyetlen és elkerülhetetlen következménye pedig a demokratikus rend megtámadása és ezzel az ország belső és külpolitikai helyzetének rontása.

Teljesen közömbös számunkra, hogy az ilyen bűncselekményekbe torkolló úgynevezett demonstrációk szervezői és résztvevői milyen párt zászlaját használják fel kalózlöbögőként, még ha a miénk lenne is; nem befolyásolja ítéletünket az, hogy milyen áldemokratikus jelszavakat hangoztatnak az ilyen merényletek szervezői és résztvevői, akár tudatosan, akár félrevezetetten tolják is cselekedetükkel a reakció, az ellenforradalom szekerét. A békekonferencia összeülése napján és a stabilizáció első óráiban nem lehet mentséget találni az ilyen kilengésekre. Még élesebbé teszi ezt az időbeli egybeesést az, hogy az emlékezetes békéscsabai

¹ Fasiszta elemek 1946. május 21-én pogromot rendeztek Kunmadarason, amelynek sok áldozata volt. A „Népszava” szerkesztőségi megjegyzésben és vezércikkben foglalkozott az események értékelésével. (Lásd Népszava, 1946. május 23., 24.)

esemény¹ a munkásság májusi ünnepének előestéjén, Kunmadaras fasiszta mérenylete pedig közvetlenül a kormánydelegáció nyugati utazása előtt történt.

Világosan és határozottan különbséget kell tennünk forradalmi akció és ellenforradalmi aknamunka között. Ugyanilyen határozottsággal el kell választanunk a szervezett és politikailag irányított tömegdemonstráció erős és tiszta fegyverét az egyéni kezdeményezésből fakadó, akarva vagy akaratlanul ártalmas, zavaros terrorcselekményektől. A munkásság küzdelmeinek elősegítését és a demokrácia védelmét nem bízhatjuk arra, hogy felizgult és megvadult csoportok agyonvernek egyes személyeket.

Különösen feltűnővé teszi a kunmadarasi és miskolci vérengzéseket az a tény, hogy az áldozatok mindkét esetben olyan vallásfelekezeti tagjai közül kerültek ki, amely felekezethez tartozó személyek a közelmúlt fasiszta terrorjának szörnyűséges számban estek áldozatául. E tekintetben még az sem tetetheti magát vaknak, aki szándékosan be akarná hunyni a szemét. Évszázadok óta, különösen az utolsó évtizedekben, a mindenkori retrográd áramlatok, a mindenkori reakció fegyvere volt az egyre féktelenebb antiszemitizmus, antiszemita izgatás. Ha valaki még az utolsó évek félelmes tanulságai nyomán, a náciizmus vérengző ámokfutása után sem hajlandó tudomásul venni azt, hogy az antiszemitizmus pokoli mérég, amely ellenforradalmi tébolyba kábítja a lelkeket, az gyógyíthatatlan fasiszta, és ehhez képest kell megtorlást alkalmaznunk vele szemben.

Kíméletlen és könyörtelen megtorlást követelünk! Követeljük olyan intézkedések azonnali megtételét, amelyek csírájában megakadályozzák hasonló események előfordulását! Követeljük, hogy a megbújó és pokolgépeket lerakó fasisztákkal úgy bánjanak el, amint a demokráciának ellenségeivel el kell bánnia!

Megjelent: Népszava, 1946. augusztus 3. 1. old.

1946. július 30-a és augusztus elseje között Miskolcon súlyos zavargásokra került sor. A munkásoknak a feketézők elleni szervezett tüntetése lincseléssé fajult. Fasiszta, lumpenelemek, kihasználva a tömegmegmozdulást, antiszemita izgatásba kezdtek, bujtogattak a rendőrség és a rendszer ellen, meg is támadták a rendőrséget. Az eseményeknek két halálos áldozata is volt. A Szociáldemokrata Párt vezetősége úgy határozott, hogy az eseményekkel kapcsolatos állásfoglalását a „Népszava” vezércikként közli, és utasította a vidéki szociáldemokrata lapok szerkesztőit, hogy a cikket első oldalon közöljék lapjukban. (PI Archivum. 233/1-79.) A Kommunista Párt Politikai Bizottsága augusztus elsejei ülésén intézkedett az ügy kivizsgálásáról, a miskolci és diósgyőri pártszervezet megerősítéséről, a politikai munka megjavításáról. A sajtóban a Kommunista Párt vezető szerve által elfogadott közlemény nem jelent meg, de a „Szabad Nép” több ízben is foglalkozott a miskolci eseményekkel. Elítélte a zavargásokat, állást foglalt a lincselésben bűnös elemek és felbujtók szigorú felelősségre vonása mellett, ugyanakkor szót emelt a Kisgazdapárt jobboldalának mesterkedései ellen, amelyek azt célozták, hogy az eseményeket a munkásosztály és a munkáspártok ellen használják fel. (Lásd Szabad Nép, 1946. augusztus 2-4.)

¹ Békéscsabán a tavaszi népmozgalmak során került sor kilengésekre. Erre vonatkozóan lásd a kötet 51. sz. dokumentumát.

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT

ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1946. SZEPTEMBER 4)

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt szeptember 4-én délután összekötő bizottsági ülést tartott. Ezen a tanácskozáson megvitatták a bel- és külpolitikai helyzetet, valamint a stabilizációval kapcsolatban felmerülő kérdéseket, így elsősorban a munkanélküliség problémáját. A felmerült kérdésekben a két párt a munkásegység szellemében szempontjaik és céljaik azonosságát állapítva meg a követendő magatartás és eljárás tekintetében is teljes megegyezésre jutott.

A két munkaspárt a közelgő parasztnapok¹ alkalmából köszönti a Budapestre érkező parasztságot. Szívesen látja őket Budapest nagyüzemeiben, ahol alkalmuk lesz meggyőződni arról, hogy míg ők a földeken teljesítik a nemzet iránti kötelességüket, addig Nagy-Budapest ipari dolgozói áldozatkészen fáradoznak azon, hogy az ország fogyasztására minél jobb iparcikk álljon rendelkezésre. Ez a találkozás a dolgozók szolidaritásának jegyében kell, hogy megtörténjék. A két munkaspárt figyelmeztető szóval fordul mindenkihez: nehogy a parasztnapokat bárki reakciós célok érdekében próbálja kihasználni. Nagy-Budapest dolgozói nem fognak engedni semmifajta provokációnak és hiszik, hogy ugyanez az elhatározott szándéka a Budapestre érkező dolgozó parasztságnak is. Kívánjuk és reméljük, hogy a parasztnapok a magyar demokrácia erősítése, a munkás- és parasztegység jegyében folynak le.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. szeptember 6. 2. old.

¹ A parasztnapok szeptember 8–10-én kerültek megrendezésre Budapesten. Szervezőjük a Független Kisgazdapárt volt. A párt jobbszárnya a megmozdulást több százezer paraszt mozgósításával munkás- és kommunistaellenes tömegdemonstrációnak szánta. Tervük azonban megghiúsult. Munkásellenes megmozdulásra nem került sor; a Hősök terén megrendezett nagygyűlés – amelyen mintegy ötezezer paraszt vett részt – kiáltványt intézett a munkásokhoz s elítélte azokat, akik a parasztság és az ipari munkásság között ellentétet akarnak szítani. (Kis Újság, 1946. szeptember 10. 2. old.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK FELHÍVÁSA FALUJÁRÓ MOZGALOM SZERVEZÉSÉRE

(1946. SZEPTEMBER 20)

Növeljük országos mozgalommá a falujárást!

A nyári hónapokban pártszervezeteink munkájában nagy jelentőséget nyert a falulátogatás, a falu megsegítése. Mindazok a városi és üzemi pártszervezetek, melyek a falvakat látogatják és a falusi pártszervezetek, ahová a városi elvtársak ellátogattak, felismerték e munka fontosságát. Nem kétséges, hogy a rendszeres falulátogatás növelte pártunk befolyását és népszerűségét a falvakban, és igen sok helyen a falu népe ezen a munkán keresztül tanulta meg igazán a kommunistákat becsülni.

A budapesti üzemek és kerületek, a debreceni üzemek, a szegedi és nyíregyházi pártszervezetünk, tatabányai, egercsehi, salgótarjáni bányász elvtársaink és egész sor más városi és üzemi pártszervezetünk végez ezen a téren eredményes munkát. A falulátogató csoportokat különböző szakmunkásokból: szerszám- és gépjavításhoz értő lakatosokból, famunkásokból, építőkből, villanszerelőkből, cipészekből, szabókból, varrónőkből, továbbá orvosokból, ügyvédekből, gondozónőkből és jó agitátorokból állítják össze.

A szakmunkások a falvakban a legkülönbözőbb ingyenes, elsősorban közérdeket szolgáló munkálatokat végzik el. Templomokat, iskolákat, utat, hidat, kutakat, kultúrházat javítanak ki, gépeket, szerszámokat, edényeket javítanak meg, szegényparasztok lakásait hozzák rendbe, villanyt szerelnek, megjavítják a falusi dolgozók cipőit, ruháit.

Az orvosok ingyenes vizsgálatokat végeznek el, fogat húznak, esetleg kórházba utalnak, gyógyszereket osztanak ki.

Az óvónők, gondozónők mesedélutánokat tartanak, meglátogatják a gyermekes családokat.

Az ügyvédek panaszokat írnak össze, gondoskodnak az orvoslásukról, jogi tanácsokat adnak, segítenek az úgazdáknak, beadványokat, kérvényeket fogalmaznak, eljárnak ügyeikben a hatóságoknál.

A gépjárművel rendelkező falulátogató csoportok szállítási munkáknál segítenek, sok helyen ők végezték el a termés behordását.

Most, amikor pártunk előtt döntő feladatként áll befolyásunk megerősítése a dolgozó parasztság soraiban és a középparasztság széles rétegeinek megnyerése, a falulátogatás jelentősége még fokozódik. Azon kell lennünk, hogy ez a munka

az eddiginél szélesebb mederben, tervszerűen és rendszeresen folyják, hogy azok a városok és üzemek is bekapcsolódjanak a falulátogatásba, amelyek ez ideig nem vettek részt benne.

A falujárásnak az egész magyar vidéket átfogó mozgalommá kell kifejlődnie. Fel kell használnunk az eddigi jó tapasztalatokat és a gyengeségeket ki kell küszöbölni.

A városi és üzemi pártszervezeteknek a falulátogatás munkájában szorosan együtt kell működniük a falusi pártszervezetekkel. A falu népének megsegítését, falusi elvtársak bevonásával, mozgósításával kell elvégeznünk úgy, hogy a munkán keresztül falusi pártszervezetünk megerősödjön, befolyása és tekintélye a faluban megnövekedjen.

A falusi pártszervezet, ahová a városi elvtársak ellátogatnak, minden alkalommal készüljön fel fogadásukra. Ezért tudniuk kell előre érkezésükről, és tudniuk kell, hogy milyen szakmunkások jönnek. A falusi elvtársak már előre írják össze a faluban azokat, akik számára javítási munkákat kell elvégezni. De az összeírás alapján értesítsék is a falusi elvtársak a városi szervezeteket, milyen munkákra volna szükség, hogy a városból megfelelő szakembereket, szükséges anyagokat hozzanak.

A városi elvtársak vonják be mind a közérdekű javítómunkákba, mind az agitációs munkába a falusi elvtársakat. Ha ezt elmulasztják a városi elvtársak, akkor sok esetben a falu népe azt mondja, hogy a városi kommunisták azok rendesei, de a helybeliek tehetetlenek; így nem növekszik meg falusi pártszervezetünk népszerűsége és tekintélye. A javító munkákat a Kommunista Párt helyiségében, udvarában vagy annak közelében végezzük. A városi elvtársak minden egyes alkalommal beszéljék meg a falusi elvtársakkal, hogy látogatásuknak hatását agitáció útján hogyan használják fel a helyi szervezetek megerősítésére. A házi agitációkban a helyi tagság zöme vegyen részt.

Különös gonddal foglalkozzanak a falulátogató elvtársak a falusi pártszervezet munkájának megjavításával.

A városi elvtársaknak ismerniük kell a falu problémáit, tanulmányozniuk kell a faluval kapcsolatos pártkiadványokat (Szabad Föld, Parasztprogram-tervezet stb.), mert csak így képesek helyes állásfoglalásra. A helyi vezetőséggel tartsunk megbeszéléseket. Nagy jelentősége van annak, ha a városi elvtársak a falusi pártszervezetben időnként pártnapot tartanak. Segítsenek a falusi pártszervezeteknek a falulátogató csoportok abban, hogy a falusi pártszervezet a nép otthonává válhasson. Támogassák a falusi elvtársakat a pártház, a párthelyiség rendbehozásánál, meszelésénél, feldíszítésénél.

Törődjenek a városi elvtársak azzal, hogy megismerjék a párttagság és azon túlmenőleg az egész falu véleményét a Kommunista Párt helyi vezetőségéről. Ne egyesek véleménye legyen a döntő. Ne avatkozzanak be a városi elvtársak szer-

vezeti kérdésekbe, személyi viszályokba, hanem ilyen tapasztalataikról tegyenek azonnal jelentést a felettes járási vagy megyei vezetőségnek.

Általában viselkedjenek a városi elvtársak pártszerűen, óvakodjanak minden fölényeskedéstől. A falulátogatást ne használjuk fel sem bevásárlásra, sem ivásra.

Ne legyünk erőszakosak, szerényen és a meggyőzés módszerével dolgozzunk. Ne szorítsuk háttérbe ottlétünk alatt a falusi elvtársakat, hanem ellenkezőleg, őket állítsuk előtérbe, és tüntessük őket fel úgy, hogy a falu bennük lássa a segítség kezdeményezőit, szervezőit.

A panaszfelvételt ne a városi elvtársak intézzék egyedül, hanem együtt a helyi elvtársakkal. A helyi elvtársak hétközben is írják össze a panaszokat, és vasárnap adják át azokat az ügyeket a városi elvtársaknak, melyeket a városban kell elintézni. Az ügyek elintézéséről ne csak a városi elvtársak, hanem a helyi elvtársak is számoljanak be.

A falulátogató elvtársak és a falu közötti kapcsolatot azáltal is szorosabbá tehetjük, ha megadjuk a faluban a városi pártszervezet címét, ahová a falusiak ügyes-bajos dolgaikkal elintézés végett fordulhatnak.

Kultúrcsoportok, ha a falulátogatásban részt vesznek, ne csak saját előadásukkal nyújtsanak segítséget, hanem szervezzenek helyi kultúrcsoportot, vezessék be őket a munkába, és lássák el megfelelő anyaggal.

A falulátogatás munkájában egyre több szervezetünk vesz részt. Szükséges, hogy minden városban a vezetőségen belül legyen egy elvtárs, aki ezt a munkát felelősen irányítja, ellenőrzi, a hibákat kiküszöböli és a jó tapasztalatok átadásáról gondoskodik.

Összefoglalva: a falulátogatás munkáját a városi és helyi elvtársaknak együttesen kell elvégezni, a falunak nyújtott segítséget és támogatást a falusi pártszervezet bevonásával kell megvalósítani úgy, hogy a helyi pártszervezetünk számban, befolyásban, népszerűségben növekedjék. Az ilyen munka által meg kell erősödni a munkás-paraszt szövetségnek, a Magyar Kommunista Pártnak. Városi és falusi elvtársaink figyeljék a falulátogató csoportok munkáját, ennek hatását a faluban, melynek legbiztosabb fokmérője a helyi pártszervezet megerősödése.

Megjelent: Pártmunka, 1946. szeptember 28. 275–279. old.

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT
ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1946. SZEPTEMBER 20)

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt összekötő bizottsága péntek délután 4 órakor ülést tartott. Megtárgyalta az összes időszerű kül- és belpolitikai kérdéseket és a munkásegység előtt álló feladatokat. A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt teljesen egységes abban, hogy a két munkáspárt viszonyából a legsürgősebben ki kell küszöbölni mindazt, ami zavarja a minél szilárdabb és ütőképesebb munkásegységet.

Az összekötő bizottság megállapította, hogy a két munkáspárt nézetei a belpolitikai helyzet alakulásáról és az ezzel kapcsolatos feladatokról és célokról teljesen azonosak. A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt el van szánva rá, hogy a nemzetgyűlésen és a nemzetgyűlésen kívül egyre szemérmetlenebbül fellépő reakciós provokációkat¹ határozottan visszaveri. A két munkáspárt megállapítja a szoros összefüggést a reakciós előretörés és a nagytőkének ama szándéka között, hogy a stabilizációt a város és a falu dolgozó osztályainak terhére, a maga javára használja ki. A reakció már-már ellenforradalmi terveinek meghiúsítására a két munkáspárt elhatározta, hogy a dolgok ilyen fejlődését nem nézi tétlenül. A két munkáspárt nem tűrheti, hogy ezek a reakciós jobboldaltól és a vele szövetkező kiscgazdapárti csoporttól kiinduló provokációk a béketárgyalások alatt veszélyeztessék nemzeti érdekeinket és a kül- és belföld demokratikus közvéleménye előtt kompromittálják a magyar demokráciát. A két munkáspárt el van szánva rá, hogy minden erővel szembeszáll az államosítás lejárátását célzó mesterkedésekkel, határozottan megvédi a magyar szakszervezetek szerzett jogait és a magyar demokrácia fejlődésének biztosítása érdekében a szocialista munkásmozgalom harcok hagyományainak szellemében latbaveti a munkásság és a dolgozó parasztság szervezett tömegerejét. A koalíciót aláásó jobboldali pro-

¹ A Kiscgazdapárt jobboldala 1946. augusztusában-szeptemberében a nemzetgyűlésen, a sajtóban és gyűléseken minden korábbinál jobban szította a kommunista- és munkásellenes parasztdemagógiát. Fokozta támadásait a kommunista vezetés alatt álló rendőrség ellen, rágalmazta a Kommunista Párt tagjait és szervezeteit, valótlan híreket terjesztett a paraszti érdekképviselőt kérdésében elfoglalt kommunista álláspontról, a kommunisták sovinizmus elleni harcát úgy állította be, mint ami súlyos károkat okoz a magyar béke ügyének stb. stb.

vokációk meghíúsítása és a kormányzati egység biztosítása érdekében a két munkáspárt követeli a koalíciós egyezmények megtartását és végrehajtását.

Az összekötő bizottság elhatározta, hogy a további teendők megbeszélésére összehívja a Baloldali Blokk végrehajtó bizottságát.

A két munkáspárt összekötő bizottságának ülése éjjel 11 órakor ért véget.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. szeptember 22. 1. old.

Azzal kapcsolatban, hogy a fent közölt kommuniké és a munkáspártok vezetőinek ezt követő megnyilatkozásai harcba szólították a tömegeket a reakció ellen, Kovács Béla a Kisgazdapárt főtítkára felhívást intézett a Kisgazdapárt valamennyi szervezetéhez és tagjához. A felhívás kategórikusan elutasítja a tüntetéseket, a tömegharc eszközeit a napirenden levő kérdések megoldásában: „Mi senkivel és senki ellen nem akarunk az utcán politizálni” – írja. A harcot a parlamentre és a gyűlésekre óhajtja szűkíteni. Felszólít mindenkit, ne helyezkedjen szembe az esetleges tüntetésekkel, hogy „semmi esetre se adjanak alapot, hogy bárkik később a mi tömegeink provokáló fellépésére hivatkozhasanak, azzal próbáljanak esetleg takargatni olyan cselekedeteket, amelyek különben talán menthetetlenek volnának”. (Kis Újság, 1946. szeptember 27. 1. old.)

A Szociáldemokrata Párt főtítkársága hivatalos nyilatkozatában Kovács Béla felhívását „egyszerű pánikkeltésnek és rémhírterjesztésnek” minősítette. Leszögezte, hogy az ország nyugalmanak megbontóit a Kisgazdapártnak nem a munkáspártok, hanem saját soraiban kell keresnie. A főtítkárság nyilatkozata rámutat a parlamenti erőviszonyok visszásságaira: „Mert valóban ostoba az a parlamenti számtan, amely a demokrácia többsége mellett történt választások után a többségi pártban elhelyezkedett reakciós töredék kezébe adja a kormányzat terrorizálásának fegyverét. S mi, szocialisták hozzászoktunk, hogy harcainkat, ha kell, az utcára vigyük ki, s megmutassuk erőnket. Van, aki a szalonokban intrikálva politizál – van, aki az utcán. De, hogy az utóbbi az erő és az igazság, azt valljuk és hirdetjük. Ha a bankárok intrikája lehetetlenné teszi, úgy majd az utcán politizáló proletártömegek kiverekszik, hogy a nemzetgyűlés demokratikus többsége valóban érvényesüljön is.”

A nyilatkozat élesen visszautasítja azt a Kovács Béla felhívásában foglalt vádat, hogy mindez a Kommunista Párt kongresszusának előkészítését szolgálja. „Azt odaát, úgy látszik, egyesek nem is tudják elképzelni, hogy egy politikai akció mögött nem taktikai és pártérdek, hanem az ország sorsáért való komoly aggodalom áll” – jegyzi meg a nyilatkozat. (Népszava, 1946. szeptember 28. 1. old.)

A Kommunista Párt vezércikkben foglalkozott Kovács Béla felhívásával. Ebben megjegyzi, hogy nem kíván részletesen válaszolni a felhívásra, „a választ mindazokra a kérdésekre, amelyek körül a magyar politikai életben harc folyik, a III. pártkongresszus fogja megadni”. Ugyanakkor Kovács Béla nyilatkozatáról szólva a vezércikk is leszögezi: „a pánikkeltés eszközével élni a munkáspártok politikai nyilatkozatával szemben, semmi egyéb olcsó demagógiánál”. (Szabad Nép, 1946. szeptember 28. 1. old.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

III. KONGRESSZUSÁNAK KIÁLTVÁNYA

A MAGYAR NÉPHEZ

(1946. SZEPTEMBER 28—OKTÓBER 1)

Hatszázötvenezer kommunista képviselőjében ült össze a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa, hogy megtárgyalja az ország dolgait és megtalálja a kivezető utat a magyar demokrácia válságos helyzetéből.

Kongresszusunk tanácskozásait ugyanez a mély felelősségérzet hatotta át, amelyet népünk sorsáért éreztünk akkor, amikor pártunk, áldozatot és legjobbjaink életét nem kímélve küzdött az országvesztők nemzetellenes háborúja ellen a haza megmentéséért, nemzeti függetlenségünkért, a magyar újjászületésért. Pártunk tett legtöbbet a súlyos béke elhárításáért. Ezzel a felelősségérzettel álltunk az első sorokba, amikor minden becsületes építő szándékú magyar összefogásán kellett munkálkodni, amikor az ország testén ütött sebek gyógyításához kellett fogni: élen jártunk a termelőmunka megindításánál, a bányákban és a gyárakban, városaink megmentésében az éhhaláltól, a széthulló ország már-már elhaló vérkeringésének felélesztésénél, közlekedésünk, hídjaink újjáteremtésénél. Pártunk vette ki legtevékenyebben részét a földreform nagy, történelmi művéből; ennek köszönheti a paraszt, hogy megkapta ezeréves jussát, a földesúri földet, az ország pedig, hogy kenyere van. Pártunk küzdött legerélyesebben a pénztromlás ellen, amely korbács volt a népnek, aranyeső az üzérkedőknek. Mi kezdeményeztük és küzdöttük végig a harcot a jó forintért.

Ha okosan fogunk élni szabadságunkkal, ha bátran szembeszállunk a nehézségekkel, ha a köz érdekében gazdaságosan használjuk, amink van, ha szorgalommal dolgozunk és fogunkhoz verjük az ország garasát, akkor rövid néhány év alatt talpraállunk! De a magyar nép tudni akarja, és joga van tudni, kinek vesződik és verejtékezik, kinek építi az országot?

A magyar nép magának akar országot építeni: népi demokráciát akar!

A népi demokrácia: a nemzeti közösség érdekeinek érvényesítése, a profitvadászó nagytőke önző érdekeivel szemben.

A népi demokrácia: a közösséget kiuzsorázó mammutvállalatok államosítása, a bankok és a külkereskedelem állami ellenőrzése!

A népi demokrácia: a dolgozó parasztság megsegítése, szövetségeink állami támogatása!

A népi demokrácia: a dolgozók mai alacsony életszínvonalának fokozatos emelése!

A népi demokrácia: a művelődés kapuinak megnyitása a nép előtt!

A népi demokrácia: a munkásság, a parasztság és haladó értelmiség megbont-hatatlan szövetsége és döntő szava az államéletben!

Tovább küzdve a termelés növeléséért, az értékálló forint biztosításáért, a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa a dolgozók életszínvonalának emelése érdekében követeli:

az iparcikkek és közszolgáltatások árainak leszállítását, a munkások legrosszabbul díjazott rétege és az alsó fizetési osztályokba tartozó köztisztviselők fizetésének felemelését,

a munkások számára családi pótlék bevezetését,

a termelést fölöslegesen drágító igazgatók és egyéb vezető tisztviselők fizetésének csökkentését, létszámuk apasztását,

erélyes és tervszerű állami rendszabályokat a munkanélküliség leküzdésére. Munkát minden dolgozónak.

A parasztság megsegítésére követeljük:

a földreform befejezését, a telekkönyvezés végrehajtását 1947 júniusáig,

a termelési hitelt a mezőgazdaság számára,

a malomuzsora megszüntetését, a malmok községecsítését,

a földreform során ki nem elégített igényjogosultak, a lakosságcsere kapcsán hazatérő magyar földművesek elhelyezésére a telepítés folytatását és tervszerű megszervezését.

Nemzetgazdaságunk fejlesztésére, iparunk, közlekedésünk és mezőgazdaságunk újjáépítésére követeljük: hároméves állami gazdasági tervünk kidolgozását és végrehajtását!

Az államszervezet további demokratizálása érdekében követeljük:

feudális szerkezetű közigazgatásunk demokratikus reformját, erőteljes helyi önkormányzatok kiépítését és a központi kormányhatalom tekintélyének további erősítését, a közigazgatás tisztviselőkarának felfrissítését a parasztság és a munkásság soraiból.

Közoktatásügyünk demokratizálása ügyében követeljük:

az általános iskola kiépítésének meggyorsítását, egységes állami tankönyvek kötelező használatát az összes iskolákban, az értelmiség megújítását a parasztság és munkásság soraiból, egész kultúránk és művelődésügyünk átforgatását demokratikus, népi szellemben.

A népi demokrácia hazánk felvirágzásának, nemzetünk boldogulásának útja. Biztosítja a belső békét, rendet és nyugalmat. Biztosítja Magyarország helyét a világban, nemzeti jogaink, igazságos törekvéseink érvényesítését.

Hazánk felemelkedésének áll útjában, aki a népi demokrácia útjában áll! A népi demokrácia ellenségei azt szeretnék, ha az ország újra a nagytőke szabad vadászterülete lenne, ha a bankuzsora megint a paraszt nyakát fojtogatná, ha a

munkás a munkáltatónak lenne kiszolgáltatva kényre-kedvre, ha a karhatalom az urak eszköze lenne a nép féken tartására.

A Kisgazdapárt reakciós jobboldala a népi demokrácia ellenségeinek szolgátaba szegődött, bomlasztja a kormányzat egységét, bénítja a törvényhozás munkáját, megmérgezi a közéletet. A parasztságot el akarja szakítani leghűbb szövetségésétől: a munkásosztálytól; éket akar verni a két munkáspárt közé; a szabad szakszervezetek kivívott jogait akarja csorbítani a nagytőke érdekében. A parasztságot a munkásság ellen akarja kijátszani, hogy kisemmizze mindkettőt. A dolgozók sorainak megbontásával akarja aláaknázni a demokráciát, nyeregbe ültetni a nép ellenségeit.

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa harcba szólítja a magyar népet, munkásokat, parasztokat, haladó értelmiséget a reakció sötét tervei ellen.

Le a belső béke megbontóival! Pusztuljanak a nemzeti egység árulói!

Ki a nép ellenségeivel a koalícióból!

A Magyar Kommunista Párt III. országos kongresszusa hitet tesz a megbontathatlan, harcos munkásegység mellett. A sziklaszilárd munkásegységen megtörik a demokrácia ellenségeinek minden fondorlata! A reakciónak azt üzenjük: El a kezekkel a szakszervezetektől!

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa hitet tesz a munkásság és parasztság testvéri szövetsége mellett. Üzenjük a Kisgazdapárt demokratikus parasztjainak: ne hallgassanak azokra, akik el akarják hitetni velük, hogy a munkások ellenségeik! Ne adják oda magukat eszközül a munkáspártok ellen! Emlékezzenek Nagyatádi elrettentő példájára! Fogjanak össze a munkásság szervezeteivel, a Baloldali Blokkal! A Magyar Kommunista Párt azt akarja, hogy a parasztság jelentőségének és számarányának megfelelően érvényesüljön a köz- és államélet minden területén:

a népi demokráciában erős parasztdemokráciát!

A magyar dolgozók eddig sem kíméltek erőt és fáradságot, hogy előbbre vigyék az ország ügyét. Ezután is készek munkára és áldozatra. De a nép nem a nagytőkének, magának akarja építeni az országot!

Munkások! Parasztok! Értelmiségiek!

Álljatok készen hívó szavunkra! Sorakozzatok fel a Magyar Kommunista Párt mögé a demokrácia vívmányainak védelmére, a reakció letörésére, a népi demokrácia győzelmének kivívására!

Megjelent: A népi demokrácia útja.

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusának jegyzőkönyve.

Szakra 1946. 309–312. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

III. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA

(1946. SZEPTEMBER 28—OKTÓBER 1)

I. A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa tudomásul veszi a Központi Vezetőség beszámolóját, és az abban foglalt politikai irányvonalat jóváhagyja.

A kongresszus megállapítja, hogy a párt helyesen ismerte fel az ország függetlenségét fenyegető veszedelmet, idejekorán hívta fel a nemzet figyelmét arra, hogy a Horthy-rendszer a belső népi erők gúzsba kötésével és a támadó háborút előkészítő fasiszta imperialistákra való orientációjával romlásba viszi Magyarországot.

A Magyar Kommunista Párt nyugodt lelkiismerettel mondhatja el, hogy minden tőle telhetőt megtett az ország romlásának, a háborús összeomlásnak, a nemzeti javak megsemmisülésének, sok százezer magyar élet pusztulásának megakadályozására. Azért a szégyenért, hogy Magyarország csatlósa volt a legbarbárabb és legsötétebb nemzetközi reakciónak, a német fasizmusnak, a felelősség Horthy Miklóst és a magyar feudális, nagytőkés uralkodó osztályokat terheli, amelyek önös érdekeiket a nemzet érdekei fölé helyezve, a néptől, a demokráciától való féltelmükben szálláscsinálói voltak a nyilas hazaárulóknak, okozói a nemzet szerencsétlenségének, a rossz békének.

A Magyar Kommunista Párt több mint egy évtizede kezdte el küzdelmét a fenyegető katasztrófa elhárításáért. Legjobbainak életét és szabadságát áldozva, mindent latba vetett, hogy egységes frontba tömörítse a nemzet valamennyi egészséges erejét. Ennek a célnak az érdekében küzdött következetesen már az illegálitás alatt a munkásegységért.

Nem rajtunk múlt, hogy a munkásegység, a nemzeti egység túl későn valósult meg és hogy emiatt a magyar nép a német fasizmus ellen a saját felszabadításáért folyó harcban nem játszotta azt a szerepet, melyre múltja és jelen érdekei kötelezték volna.

II. Az országot felszabadító Vörös Hadsereg csapásai alatt összeomlott nemcsak Szálasiék gyalázatos fasiszta terroruralma, hanem Horthy 25 esztendő, félf feudális, népellenes rendszere is. Szétmállott a régi államszervezet, a reakciós és félfasiszta pártok eltűntek. A régi rendszer urai, nagybirtokosok, tőkések, vezető állami tisztviselők, katonatisztek nyugatra menekülve, magára hagyták népünket a gazdasági pusztulás és zűrzavar, az állami és társadalmi rend felbomlása közepette.

Az elalélt és kábult ellenzéki pártokat, melyek az események más fordulatra számítottak, szintén magával sodorta az általános összeomlás.

Az egyetlen párt, mely szilárdan állt, tudta, hogy mit akar és kivezető utat mutatott a nemzetnek: a Kommunista Párt volt. A Kommunista Párt volt kénytelen kézbe venni a kezdeményezést, hogy az elalélt demokratikus pártok újjáélesztése, a nemzeti bizottságok megszervezése, az államszervezet új alapjainak lerakása útján megteremtse a feltételeit az ideiglenes nemzetgyűlés összehívásának, az ideiglenes magyar nemzeti kormány megalakításának.

A Kommunista Párt eme önzetlen és előrelátó munkája nélkül nem jöhetett volna létre a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, nem jelentkezhettek volna azok a demokratikus erők, melyek a Szovjetunió segítségével kezükbe vehették az ország sorsának irányítását. A Kommunista Párt nélkül Magyarország Németország sorsára jutott volna, míg így gyors ütemben nyeri vissza teljes nemzeti függetlenségét és állami szuverenitását.

Az ország felszabadulása nemcsak a régi rendszer összeomlására vezetett, hanem új, hatalmas népi erőket is mozgásba hozott. A munkásosztály és a parasztság saját kezdeményezésére és saját erejével látott hozzá a gazdasági és állami élet megindításához és újjászervezéséhez. Abban a szinte légüres térben, mely a régi rendszer csúfos bukása után keletkezett, a munkásosztály és a parasztság volt az egyetlen szervezett államépítő és államvezető erő.

A munkásosztály politikai és gazdasági szervezetei (párt- és szakszervezetek, üzemi bizottságok) rohamosan növekedtek, és rövid hetek, hónapok alatt az egész országot átfogták. Milliók ébredtek első ízben politikai életre. A munkáság segítségével a föld nélküli és szegényparasztság birtokba vett 4 millió hold földesúri földet, végrehajtotta azt a történelmi feladatot, melynek megvalósításért magyar parasztnemzedékek egész sora hiába küszködött. Majd később, 1946 elején a magyar demokrácia törvénybe iktatta a köztársaságot.

De a régi, reakciós rendszer támaszát alkotó társadalmi rétegek, melyek az összeomláskor nem semmisültek meg, hanem csak eltűntek, szétszóródtak, visszahúzódtak, a gazdasági és állami élet fokozatos megszilárdulásával ismét gyülekeztek, újra rendezték soraikat, visszaszivárogtak az országba, a gazdasági, állami és kormányzati pozíciókba. A munkásságnak és parasztságnak az állami és társadalmi életben megnövekedett szerepével és befolyásával, a demokratikus fejlődéssel elégedetlenek, a dolgok menetét reakciós irányban megváltoztatni törek-szenek:

A levitézlett, földjüket veszített nagybirtokosok, akiket mint osztályt a földreform megszüntetett, de akik annál féktelenebbül gyűlölik a demokráciát; az évtizedek óta, de különösen az ellenforradalom alatt a nagybirtokos osztállyal gazdaságilag és politikailag szövetkezett, a Horthy-rendszerben élvezett kiváltságait visszahódítani akaró nagytőkések, akik gazdasági hatalmuknál fogva a demok-

ráciaellenes törekvések fő mozgatóerejét alkotják; a népi érdekközösséget már régen megtagadó, az urakkal szövethető szűk zsírosparasztréteg; a felső papság, elsősorban a magas katolikus klérus, mely a feudális rend egyik fő támasza volt Magyarországon; a régi, munka helyett basáskodáshoz szokott úri bürokrácia, mely nem akar beleilleszkedni az új demokratikus rendbe; mert nem akarja a népet szolgálni. A reakció erőit gyarapította, a demokrácia táborát gyengítette a vesztt háború és a gazdasági pusztulás következtében fellépő infláció, melyet a reakció erői mérsékelten gyorsítottak és fokoztak. Az infláció mérhetetlen nélkülölözést és szenvedést okozott a dolgozóknak. Ugyanakkor szinte korlátlan harácsolási lehetőséget nyitott a feketézölöknek és vagyonos rétegeknek, s már-már azzal a veszéllyel fenyegetett, hogy a dolgozó tömegek szembefordulnak a demokráciával.

A reakciót erősítették és bátorították a szövetséges nagyhatalmak között felmerült ellentétek is.

A megváltozott helyzet kifejezésre jutott az 1945 őszi választásokon, amikor a reakció egységesen sorakozott fel a Független Kisgazdapártnak, annak a pártnak a támogatására, amelyet eszközül akart felhasználni céljai elérésére.

A demokratikus koalíció, amely kezdetben, az ideiglenes nemzetgyűlés idején a munkásság, a parasztság és részben az értelmiség és haladó polgárság összefogását jelentette, lassanként megváltoztatta jellegét, a reakció erőinek a koalícióba való benyomulása és a koalíció egyes elemeinek jobbrtolódása révén. Ez a koalíció az utóbbi hónapokban szinte állandó, hol lappangó, hol nyílt válságának döntő oka.

A növekvő reakciós veszély hatása alatt a koalíció balszárnya megalakította a Baloldali Blokkot, mely 1946 márciusában széles munkás- és paraszttömegek mozgósítása útján megvédte a földreformot, kimozdította a holtpontról az államosítás ügyét, elfogadtatta a Független Kisgazdapárttal a közigazgatás megtisztítását. A tömegek nyomására a Független Kisgazdapárt vezetősége eltávolította a párt nemzetgyűlési csoportjából a reakciós jobbszárnny egy részét. A Baloldali Blokk fellépése azonban csak időlegesen akasztotta meg a reakció szervezkedését és előnyomulását a Független Kisgazdapártban.

A Független Kisgazdapártban mind eredményesebben terjeszkedő reakció arra törekszik, hogy ezt a pártot végleg Nagyatádi útjára vigye, hogy a parasztságot szembefordítsa természetes szövetségesével, a munkásosztállyal, hogy azután a hatalom birtokában kisémmizze a parasztságot is. A koalíción belül lényegében ákörül folyik a harc, hogy kivel megy együtt a parasztság zölme: a munkássággal-e előre a demokratikus fejlődés útján vagy pedig a nagytökével, visszafelé, oda, ahová a reakció akarja vinni az országot.

III. A koalíció mindinkább állandósuló válsága megakasztja a magyar demokrácia fejlődését, bénítja a kormányzat kezdeményezését, kerékkötölje a törvény-

hozás munkájának és az országban általános nyugtalanságot és elégedetlenséget vált ki. Minden társadalmi osztály érzi: a magyar demokrácia válaszút előtt áll.

A demokratikus és a reakciós erők gyülekezése és szembekerülése még határozottabbá vált a magyar békeszerződés kapcsán és az augusztus elsejével megkezdődött stabilizáció folytán.

Magyarország külpolitikájában arról kell dönteni, vajon továbbra is, ahogy az évtizedeken keresztül történt, idegen, imperialista törekvések eszköze legyen-e a magyarság, vagy pedig saját érdekeit és jövőjét szem előtt tartva, minden kényszerű, a múltban oly végzetes hintapolitikával szakítva, őszintén és határozottan haladjon a Duna völgye népeivel, elsősorban a Szovjetunióval való gazdasági és politikai együttműködés útján. De ez a külpolitika csak úgy vezethet eredményre, ha valóban demokratikus belpolitikával párosul, ha Magyarország felcsatlakozik ahhoz a demokratikus fejlődéshez, melynek útján legtöbb szomszédunk halad. A kemény és szigorú békefeltételek ellenére ez a politika lehetővé fogja tenni, hogy a dunai népek nagy családjában Magyarország önérzettel és egyenrangú félként képviselje nemzeti érdekeit. Csak ez a nyílt és őszinte politika teszi lehetővé, hogy kiküszöböljünk minden kétértelműséget Magyarország és a nyugati hatalmak viszonyából és kiépítsük baráti és gazdasági kapcsolatainkat Nyugat szabad nemzetével (kereskedelmi szerződések, külföldi hitelek, nyugatra hurcolt javaink visszaszerzése), elsősorban az Amerikai Egyesült Államokkal, Angliával és Franciaországgal.

A stabilizáció megvalósításával arról kell dönteni, hogy gazdaságilag milyen úton haladjon az ország. A stabilizáció megállította a dolgozó rétegek elnyomódását, véget vetett a spekuláció tobzódásának, megerősítette a demokrácia gazdasági alapjait. Ugyanakkor azonban megnövelte a demokráciával szembenálló rétegek gazdasági erejét is. A dolgozók a stabilizációt kiindulópontnak tekintik arra, hogy a termelés növelése útján emeljék saját életszínvonalukat. A nagytőke arra vesz irányt, hogy a stabilizáció előnyeit mértéktelenül magas ipari árak útján a maga számára biztosítsa, és terheit (munkanélküliség, agrárrolló stb.) a város és a falu dolgozó rétegeinek vállára rakja.

Tekintettel arra, hogy a demokratikus fejlődés alapja a nemzetgazdaságnak a nép érdekeinek megfelelő átszervezése, a Magyar Kommunista Párt a nemzetgazdaság demokratikus reformjáért száll síkra.

Ennek megfelelően a Magyar Kommunista Párt küzd a közérdek érvényesítéséért, a profithajhászó nagytőke önző érdekeivel szemben. Nem akarja gátolni a széles körű polgári magánkezdeményezést, de szigorú korlátozását követeli a nagytőke hatalmának a gazdasági életben. Küzd az állami és községi termelési formák fejlesztéséért. Küzd a szövetkezetek széles körű kiépítéséért a városban és a falun, mert a szövetkezeteknek a népi demokrácia egyik fő gazdasági pillérévé kell válniuk.

Követeljük a termelés és hitel állami irányítását, a bankok és a külkereskedelem állami ellenőrzését, a demokratikus pártok államosítási programjának haldéktalan végrehajtását, a köz érdekeivel szembehelyezkedő, a tulajdonukban levő termelőeszközöket nem gazdaságosan használó nagytőkések üzemének állami igénybe vételét, a kiskereskedelem és a kisipar támogatását.

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa döntő feladatnak tekinti az értékálló forint, a stabilizáció végleges biztosítását. Ennek érdekében a legfontosabb teendők:

a) hathatósan előmozdítani a termelés további fokozását mind ipari, mind mezőgazdasági téren (a teljesítménybér-rendszer következetes megvalósítása, a széntermelés fokozása 1947. január 1-ig napi 25 000 tonnára, vas- és acéliparunk teljesítőképességének teljes kihasználása; textil- és bőriparunk, valamint a háztartási cikkek gyártásának oly színvonalra emelése, hogy a lakosság legelemibb szükségleteit kielégíthesse; gabonaneműekben a háború előtti vetésterület elérése, a termésátlagok növelése, a műtrágyagyártás fokozása, a műtrágyaárak leszállítása útján, a tenyészállat-behozatal növelése állatállományunk szaporítása és feljavítása céljából; traktorállományunk karbantartása állami felügyelet alatt, olcsó üzemanyagokkal való ellátása és a hazai traktor-, mezőgazdasági kisgép- és szerszámgyártás tervszerű fejlesztése);

b) az iparban a termelési költségek leszállítása széles körű racionalizálással, melyet az államnak kell előmozdítania és irányítania;

c) iparunk, közlekedésünk és mezőgazdaságunk újjáépítésére és fejlesztésére 3 éves állami gazdasági terv kidolgozása, saját pénzügyi lehetőségeink figyelembevételével, törekedve külföldi beruházási és áruhitelekre, tőkebehozatalra;

d) az államháztartás egyensúlyának a legszigorúbb takarékossgal való biztosítása, a jóvátételi és egyéb termelési hitelek hova fordításának folyamatos ellenőrzése, a nemzeti jövedelem emelkedésével párhuzamosan az adóbevételek fokozása, mindenekelőtt a vagyonos rétegek terhére; az államosított és állami kezelésbe vett üzemek gazdaságossá tétele; az állami ügykezelés egyszerűsítése, a felesleges hivatalok megszüntetése, illetőleg összevonása.

Tovább küzdve a termelés növeléséért, a Magyar Kommunista Párt napirendre tűzi a harcot a dolgozók életszínvonalának emeléséért.

Követeljük: az iparcikkek és közszolgáltatások árainak további leszállítását, a munkásság legrosszabbul díjazott rétege és az alsó fizetési osztályokba tartozó köztisztviselők fizetésének felemelését, a munkások számára családi pótlék bevezetését, a termelést fölöslegesen drágító igazgatók és egyéb vezető tisztviselők fizetésének csökkentését, létszámuk apasztását. Követelünk érélyes és tervszerű állami rendszabályokat a munkanélküliség leküzdésére, munkát minden dolgozó számára. Követeljük a szakszervezetek jogkörének, a szakszervezeti alkotmány-nak törvénybe iktatását. A kartellek és bankok kizsákmányolásával szemben,

mely a parasztság nagy tömegeinek elnyomódásával és lesüllyedésével jár együtt, a Magyar Kommunista Párt küzd a paraszti kisgazdaságok, elsősorban az újjazdák megsegítéséért és megerősítéséért, a parasztság szövetkezeti mozgalmának hatékony állami felkarolása útján. Küzd a kartellek, magánérdekeket szolgáló egykézvállalatok feloszlatásáért, a bankuzsora feléledésének megakadályozásáért.

Követeljük: a földreform befejezését, a telekkönyvezés 1947 júniusáig való végrehajtásával, a parasztság hitelellátását a Nemzeti Bank, valamint a magánbankok útján. Követeljük a nagymalmok államosítását, a középalmok közsegítését és a kismalmok községi ellenőrzését. A földreform során ki nem elégített igényjogosultak, a lakosságcsere-egyezmény kapcsán hazatérő magyar földművesek elhelyezésére a telepítés folytatását és tervszerű megszervezését: hathatós állami segítséget a parasztságnak a mezőgazdaság átállításában minőségi termelésre.

A Magyar Kommunista Párt programja: jómódú, művelt parasztságot, virágzó mezőgazdaságot!

A magyar nemzetgazdaság demokratikus reformprogramjának megvalósítása szilárd gazdasági alapokra helyezi a népi demokráciát. De a gazdasági reformok mellett a magyar népi demokrácia kifejlesztése és megszilárdítása megköveteli:

a) elmaradt feudális szerkezetű közigazgatásunk demokratikus reformját, erőteljes helyi önkormányzatok kiépítését, elsősorban a dolgozó parasztság érdekeinek megfelelően; ugyanakkor a központi kormányhatalom tekintélyének további erősítését; a közigazgatás tisztviselői karának felfrissítését a parasztság és a munkásság soraiból;

b) pártokon felül álló, demokratikus szellemű, fegyelmezett, szakképzett, erkölcsileg feddhetetlen rendőrséget, melynek valóban mintaszerű működéséhez elengedhetetlenül szükséges, hogy személyzetének felelősségteljes munkájához mért életszínvonalat biztosítson a kormányzat; hogy demokratikus nevelésben részesüljön, hogy soraiban a nép ellenségei ne kapjanak helyet, és amelynek a reakció rágalmaival szemben büntetőjogi védelmet kell nyújtani;

c) a közoktatásügy újjászervezését népi alapokon. A tanításból és a tanügyi igazgatásból ki kell küszöbölni a reakció szellemét és képviselőit. Kötelezővé kell tenni az összes iskolákban – beleértve az egyházi iskolákat is – az egységes, az állam által kiadott tankönyvek használatát. Az általános iskola kiépítésének meggyorsítását. A népi kollégiumok szervezésének hathatós társadalmi és állami támogatását az értelmiség felfrissítésére a parasztság és a munkásság gyermekeivel; a demokratikus szellemű oktatás biztosítását a főiskolákon; egész kultúránk és művelődésünk megújítását demokratikus népi szellemben.

Ez a nemzetgazdasági, közigazgatási és művelődési reformprogram a munkásság érdeke, mert biztosítja életszínvonalának emelését, és módot ad neki a ter-

melés és az egész államélet irányításában való közreműködésre, kulturális felemelkedésre.

Ez a program a parasztság millióinak érdeke, mert megvédi a termelőmunkán alapuló kis magántulajdont a harácsoló nagytőkével szemben és megnyitja az útját a paraszti demokrácia kibontakozásának mind gazdasági, mind politikai, mind művelődési téren.

Ez a program az értelmiség érdeke, mert biztosítja anyagi felemelkedését, és lehetővé teszi számára, hogy ne magánérdekeket, hanem a népet, a közt szolgálja.

Ez a program tehát az egész dolgozó nemzet közös programja.

Ez a program azt jelenti: nem a nagytőkének, a népnek építjük az országot!

IV. A reakciós jobboldal a nemzeti egység, a koalíció felbomlasztására vesz irányt. Ezért állandósulnak a koalíció válságai, melyekből a kivezető utat a jobboldal abban véli megtalálni, hogy biztosítani akarja a maga döntő befolyását a kormányzatra és az államszervezetre, igyekszik rákényszeríteni a formális többséggel rendelkező, de csak a demokrácia kisebbségét képviselő Független Kisgazdapárt akaratát a demokrácia tényleges többségét és derékhadát alkotó Baloldali Blokkra, meg akarja bontani a munkásegységet és a Baloldali Blokk sorait; előbb a Kommunista Pártot szeretné elszigetelni, hogy gyengítse az egész munkásosztály befolyását a kormányzatra, és azután megkísérelje kiszorítani a munkásság és a dolgozó parasztság képviselőit a kormányzathoz és a hatalomból. Nem törődve az ország érdekeivel és veszélyeztetve a nemzet belső békéjét, a reakciós jobboldal demagóg módon kihasználja a fasizmus ideológiai maradványait (antiszemitizmus), a súlyos béke következtében fellángoló sovíniszta hangulatot, a gazdasági nehézségek következtében a nép egyes elmaradottabb rétegeiben fellépő elégedetlenséget. A községi választásokon újra egységfrontba akarja tömöríteni a reakció erőit, hálójába akarja keríteni nemcsak a Független Kisgazdapárt paraszti tömegeit, de demokratikus vezetőit is, hogy az ő felhasználásával próbálja elérni sötét, népellenes céljait.

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa elhatározza, hogy mozgósítja a párt erőit az összes demokratikus pártokkal és szervezetekkel közös harcra a reakciós jobboldal tervének megghiúsítására, a demokrácia további fejlődésének biztosítására.

Örömmel üdvözlí a Szociáldemokrata Párt határozott állásfoglalását a reakció elleni közös harc mellett és a munkásegység megbontására irányuló kísérletek visszautasítását. A pártnak mindent el kell követnie a munkásegység, a Szociáldemokrata Párttal való együttműködés erősítésére és ennek érdekében oda kell hatnia, hogy saját soraiban senki se zavarhassa büntetlenül a munkásegységet.

A Baloldali Blokk megszilárdítására a Nemzeti Parasztpárt bomlasztását célzó reakciós kísérletek megghiúsítására, a munkás-paraszt szövetség, valamint a reak-

cío elleni közös harc elvi alapján szorosabbra kell fűzni a szövetséget a Nemzeti Parasztpárttal.

A kongresszus utasítja a Központi Vezetőséget, hogy ne engedje csorbítani a munkásosztály és a demokrácia hatalmi pozícióit és a párt minden erejével küzdjön azért, hogy a reakciós jobboldal befolyása az államszervezetre ne gyarapodjék.

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa felszólítja a párt valamennyi szervezetét, hogy készüljön a választásokra. Egyben utasítja a Központi Vezetőséget, küzdjön a Baloldali Blokkal, elsősorban szociáldemokrata testvérpártunkkal karöltve azért, hogy az új választójogi törvény zárja ki a reakciókat, a fasisztákat és hozzátartozóikat a választójogból, tekintetbe véve az 1945 őszi választások tanulságát és azt, hogy a demokrácia nem bízhatja sorsát saját ellenségeire.

Szükség esetén karöltve a Baloldali Blokkal és más demokratikus szervezetekkel, a pártnak latba kell vetnie a munkásság és a dolgozó parasztság szervezett tömegerejét.

A Magyar Kommunista Pártnak szívós felvilágosító munkával meg kell győznie a Független Kisgazdapárt demokratáit, hogy a reakciós jobboldal ellen folytatott harc nem irányul a Kisgazdapárt egésze és paraszti tömegei ellen, és elő kell mozdítania, hogy a Kisgazdapárt demokratikus része közös harc útján a jobboldallal szemben, szövetségre lépjen a Baloldali Blokkal, és így létrejöjjön a magyar demokrácia új, szilárd kormányzati alapja. A Magyar Kommunista Párt a demokrácia minden egészséges építő erejével együtt akar küzdeni a koalíció válságának megoldásáért, állandó, egységes, munkaképes, demokratikus kormányzat megteremtéséért. Ezért követelik: Ki a nép ellenségeivel a koalícióból!

V. Híven nagy és harcos múltjához, a fasizmus és a háború elleni küzdelemben betöltött szerepéhez, a felszabadulás után az ország talpraállítása és újjáépítése terén kifejtett hatalmas kezdeményező és szervező munkájához, a Magyar Kommunista Párt ezután is teljes odaadással és önzetlenséggel szolgálja a magyar népi demokrácia ügyét.

A III. kongresszus által megszabott feladatok elvégzéséhez az kell, hogy pártunk szervezetiileg megerősödjék és ideológiailag megacélozódjék.

A Magyar Kommunista Párt kyszámú, főleg a fővárosra és néhány vidéki górcsra szorító, földalatti forradalmárok pártjából rövid idő alatt a magyar nép hatalmas tömegpártjává, az ország egyik kormányzó pártjává lett. Ez azt bizonyítja, hogy pártunk több mint negyedévszázados hősi munkája nem volt hiábavaló, hogy az ellenforradalom rágalomhadjárata, minden uszítása ellenére kitéphetetlen gyökeret eresztett a magyar néptömegekbe.

Pártunk gerincét a nagyipari munkásság alkotja. Mögötte áll a bányamunkásság döntő többsége. Soraiban van a magyar parasztság, elsősorban a Tiszántúl

legharcosabb, régi, demokratikus, agrárszocialista hagyományokkal rendelkező része. Pártunk a parasztság közötti szervezettségét és befolyását tekintve, az ország második parasztpártja. A haladó magyar értelmiség egyre növekvő számban ismeri fel pártunkban a nemzet, tehát saját pártját.

Azonban pártunk növekedése és erősítése nem egyenletes. Szervezeti fejlődése és tömegbefolyása az ország többi területeihez képest elmaradt, főként a Dunántúlon és a vidék legfontosabb városaiban. A feladat: még erősebbé tenni a párt szervezeteit és befolyását, ahol már erős és az erők helyes elosztásával elősegíteni pártszervezeteink gyors ütemű megerősödését ott, ahol elmaradtak. Ez, többek között, szükségessé teszi, hogy az eddiginél nagyobb gondot fordítsunk a közép-retegek (kisiparosok, kiskereskedők stb.) felvilágosítására és jogos érdekeik védelmére.

Tekintettel a párt taglétszámának rohamos növekedésére a felszabadulás óta, tekintettel arra, hogy a Kommunista Pártba százezrével léptek be olyanok, akik nem vettek részt az illegális mozgalomban vagy még a legális munkásszervezetek életében sem, és figyelembe véve, hogy az illegalitás idején a párttagság nem sajátíthatta el kellőképpen a marxizmus-leninizmus tanításait, pártunk a felszabadulást követő másfél év alatt nagy súlyt helyezett a párttagság nevelésére, az iskolák és tanfolyamok egész sorát létesítette, és ezen a téren komoly eredményeket ért el. De másfél év alatt nem lehetett 25 esztendő ellenforradalmi, romboló és mérgező munkáját semlegesíteni. Ezért a III. kongresszus döntő feladatként tűzi a Központi Vezetőség elé a párttagság kommunista nevelését és a pártfegyelem megszilárdítását.

Kisebb számmal jöttek a pártba olyan munkások és szegényparasztok is, akiknél nagyobb vagy kisebb mértékben fogott az ellenforradalom és a fasiszmus fertőző propagandája. Az ilyen elemeket, megfelelő ellenőrzés mellett, a demokrácia érdekében kifejtett tartós gyakorlati munkájuk közben kell kipróbálni. A legcsekélyebb engedményt nem szabad tenni azoknak a reakciós és fasiszta ideológiai maradványoknak, melyeket esetleg magukkal hoztak (antiszemitizmus, sovinizmus stb.), de elő kell segíteni átnevelésüket. A javíthatatlanokat, visszaesőket pedig el kell távolítani a pártból.

Az elért komoly eredményeket a párt mindenekelőtt káderei önfeláldozó munkájának köszönheti. Régi, kipróbált munkásmozgalmi káderek ezrei jöttek pártunkba, és eggyéolvadtak az illegális Kommunista Párt földalatti harcokban nevelődött kádereivel.

Kádermunkánknak azonban még számos gyengesége van. Kevés gondot fordítunk új vezető káderek kiválasztására és kinevelésére, különösen falun. A munka folytonosságának és minőségének rovására túl gyakran cseréljük a szervezetek vezetőit, ami hátráltatja tekintélyes, begyökerezett, helyi vezetők kifejlődését. A feladat: gyökeresen megjavítani a központi káderosztály munkáját, kiemelni a

kádermunkát szűk reszortjellegéből és a pártszervezetek vezetőségeinek közös gondjává tenni.

A szakszervezetekben, a magyar munkásosztály e legfontosabb egységes tömegszervezeteiben dolgozó kommunisták feladata egyrészt odahatni, hogy még inkább megszilárduljon a munkafegyelem és emelkedjék a termelés, másrészt elérni, hogy a szakszervezetek megvédjék a munkásság érdekeit, képviseljék s harcolják ki jogos követeléseit. Minden támadással vagy egységbontó kísérlettel szemben a kommunistáknak a szociáldemokratákkal együtt meg kell védeniük a magyar munkásosztály nagy vívmányát, a szakszervezetek egységét.

A közhivatalokban, az állami, városi, községi szervezetekben, az önkormányzatokban, a karhatalomban, az összes hatósági funkciókban, valamint a gazdasági életben és a termelés vezetésében dolgozó kommunistáknak jó szakemberekké kell válniuk, de ugyanakkor jó kommunistáknak kell lenniük, akik példát mutatnak a szolgálati és munkafegyelemben, kötelességteljesítésben, egyéni becsületességben és a nép önzetlen szolgálatában.

Le kell küzdeni a pártban még mindig gyakran észlelhető közömbösséget a nők és az ifjúság demokratikus tömegszervezeteiben és általában a tömegszervezetekben (sport, kultúregyesületek stb.) végzendő munkával szemben.

Pártszervezeteinknek gondosan mérlegelniük kell a kongresszus, a Központi Vezetőség és a felső pártszervek határozatait, irányelveit és utasításait, végrehajtásuknál figyelemmel kell lenniük a helyi viszonyokra. Ügyelniük kell arra, nehogy az utasításokat túlozva, mereven végrehajtva, végletekbe esve lejárassák a nép előtt a párt helyes politikáját.

Továbbra is a legerélyesebb harcot kell folytatni azok ellen a kommunisták ellen, akik a párttagság és a nép felé a meggyőzés, érvelés és a felvilágosítás helyett a fenyegetődzés és parancsolgatás módszerét alkalmazzák. Az ilyen elemeket el kell távolítani a felelős funkciókból.

A kongresszus nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a tagtoborzást is a meggyőzés eszközével és szigorúan az önkéntesség alapján kell folytatni. A Kommunista Pártnak nincs szüksége olyan tagokra, akik anyagi előnyök ígérgetésére, vagy kényszer hatása alatt lépnek soraiba.

Pártszervezeteink munkájának legnagyobb fogyatéka, hogy túlnyomóan az általános politikai kérdésekkel foglalkoznak és a legtöbbször elhanyagolják a nép mindennapos gondjaival, ügyes-bajos dolgaival való törődést. A stabilizáció idején, amikor a gazdasági viszonyok rendezettebbé válnak és a dolgozók életében minden fillér, minden apró megtakarítás, minden kis könnyítés fokozott jelentőséggel bír, az egész pártmunkánkban különös fontosságúvá válik éppen az aprómunka, a dolgozók napi érdekeinek felkarolása és védelme.

Ezen a téren egyes pártszervezetek már elérték bizonyos kezdeti sikereket, így pl. a nagy-budapesti pártszervezet, melynek kitűnő kezdeményezését, a falujá-

rást, ki kell fejleszteni és általánossá tenni. Hasonló eredményes kezdeményezések történtek a községi politika terén és egyéb területeken is (budapesti iskolaakció, napközi otthonok, üzemi szociálpolitika, vetőmaghitel stb.). Mindez azonban még nem eléggé rendszeresen, sokszor csak esetről esetre történik, és gyakran túlteng az agitáció a népnek nyújtott tényleges segítség rovására. A dolgozó nép napi érdekeinek védelmére és felkarolása irányában tehát az egész pártnban fordulatot kell végrehajtani, hogy ez az aprómunka pártszervezeteink mindennapi, rendszeres munkájává váljék, erősítse pártunk és a dolgozó tömegek kapcsolatát, megszerettesse pártunkat a néppel.

A Kommunista Párt eszmei alapon áll, az elvi szilárdság és állhatatosság pártja. A dolgozó nép, az ország napról napra felmerülő kérdéseinek megoldásán fáradozva nem merül el a mindennapos gondokba, politikáját nem időleges, múltó szempontok, hanem a munkásosztály, a nép, az emberi haladás nagy egyetemes érdekei vezérlik. A párt ideológiájának tisztasága biztosítéka annak, hogy a mindinkább fokozódó gyakorlati napi munka közben se tévessze szem elől az irányt és a célt. Ezért elsőrendű feladat a párt elméleti munkájának fejlesztése és Marx-Engels-Lenin-Sztálin tanításainak elsajátítása a párttagság, különösen a pártkáderek által.

VI. A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa a népi demokráciáért való küzdelemre szólítja fel a munkásságot, a parasztságot, a haladó értelmiséget.

A népi demokrácia biztosítja Magyarország termelőerőinek fejlesztését a dolgozók javára, elősegíti a belső piac kiszélesítését a nép anyagi és szellemi kultúrájának, életszínvonalának emelése útján.

A belső válságok és ellentétek kiéleződése helyett, a népi demokrácia útja a belső béke, a nemzeti egység útja.

Csak a népi demokrácia teszi lehetővé Magyarország jogos nemzeti igényeinek érvényesítését és nemzetközi helyzetének megszilárdítását.

A veszített háború, a pusztulás, népünk életszínvonalának rendkívüli süllyedése, a nemzeti létünket és érdekeinket súlyosan érintő béke után, a népi demokrácia jelenti a magyarság számára az újjászületést és felemelkedést: az erős, megelégedett, jó módú nép Magyarországot!

Csak a népi demokrácia teszi lehetővé, hogy országunk a társadalmi fejlődés útján, polgárháború nélkül haladjon a szocializmushoz.

Megjelent: A népi demokrácia útja

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusának jegyzőkönyve.

Szikra 1946. 326-333. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

III. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT

PROGRAMTERVEZET A MEZŐGAZDASÁGI

TERMELÉS FEJLESZTÉSÉRE ÉS A DOLGOZÓ

PARASZTSÁG HELYZETÉNEK MEGJAVÍTÁSÁRA

(1946. SZEPTEMBER 18 — OKTÓBER 1.)

A háború, amibe a reakciós és fasiszta országvesztők belehajtották a magyar népet, felmérhetetlen károkat okozott a mezőgazdaságnak. Amit a magyar földművesnép munkájával és szorgalmával alkotott, jórészt veszendőbe ment. Elpusztult a felszerelés, az igavonó jószág- és haszonállat-állomány, a szorgalommal összegyűjtött készletek, vagyis a termelőeszközök jelentékeny része. A gazdasági épületekben és berendezésekben is sok kár esett, a föld termőereje is kimerült.

A reakciós, fasiszta rendszernek, amely szerencsétlenségbe döntötte az országot, a régi hűbéri világból ittmaradt földesúri nagybirtokrendszer volt az alapja és fő támasza. A népi demokrácia történelmi alkotása, a földreform a földesúri birtokkal együtt szétzúzta a régi korhadtnépellenes rendszer egyik alappillérét. A földreform tehát nemcsak a földhözjuttatottaknak volt érdeke, hanem az egész dolgozó parasztságnak is, amely a régi rendszerben nem tudott boldogulni, mert politikai felszabadulásának, valamint gazdasági és kulturális felemelkedésének útját állták a latifundiumok és hitbizományok.

A földreform elhárította az útból ezt a nagy akadályt és a reakciós fasiszta rendszer megszüntetése után, a népi demokratikus rendszerben megnyílt a kisbirtokosok előtt a gazdasági fejlődés és anyagi gyarapodás lehetősége. Ugyanakkor hatszázezer földhözjuttatott kapcsolódott be a mezőgazdasági termelésbe a földreform során kapott, tulajdon birtokukon folytatott önálló gazdálkodással. Ezáltal a magyar mezőgazdaságban a felosztott latifundiumok és hitbizományok helyén végérvényesen a kisbirtokrendszer lett az alapja a termelésnek.

A magyar mezőgazdasági termelés a múlt kisbirtokellenes gazdaságpolitikája és a bankok, kartellek, egykezek uzsorája miatt egyoldalú, külterjes, primitív volt olyannyira, hogy fejlődésében messze elmaradt a fejlettebb országok termelési színvonala mögött. A háborús pusztítások által tönkretett, ilyen elmaradt mezőgazdaságot kapott örökségbe a magyar népi demokrácia.

A törpe- és kisparaszti birtokok kettős iga alatt voltak: a nagybirtok és a nagy-
tőke iga alá. Ezek szedték le a kisparasztság munkájának gyümölcsét. Ezért

maradt a kisbirtokos parasztság gazdaságilag olyan gyenge, hogy egy-egy rossz termés vagy elemi csapás ezrével és tízezzel juttatta őket a tönk szélére, és csak egy keskeny gazdarétegnek sikerült az ilyen válságos időket a maga gyarapodására kihasználni.

Az ilyen elmaradt termelés nem képezheti a demokratikus rendszer mezőgazdasági alapját. A népi demokrácia feladata az ország gazdasági felvirágoztatása, ennek pedig előfeltétele a kisbirtokos termelés fellendítése, korszerű reformja és ezáltal a parasztság helyzetének megjavítása. Hogy ez megvalósuljon, a dolgozó parasztságnak el kell döntenie, kivel akar együtt menni. Ha el akarja kerülni, hogy újabb katasztrófába sodorják, ha meg akar szabadulni a gazdasági bizonytalanságtól és a holnap gondjaitól, ha nem akar újra a nagytőke, a bankok, iparmágnások és az uzsorakereskedelem hatalma alá kerülni, akkor a munkásosztállyal együtt kell haladnia.

A munkásság és a dolgozó parasztság együttes harcban megvalósította a földreformot, és ezzel valóra váltotta a parasztság nemzedékről nemzedékre öröklött vágyát: azé lett a föld, aki megműveli.

A földreform befejezése után most új feladatokat kell megoldani: a kisbirtokrendszert gazdaságilag megszilárdítani, a termelést pedig belterjessé, sokoldalúvá, jövedelmezővé tenni.

A Magyar Kommunista Párt ezzel a programjával és annak megvalósításával segítségére igyekszik lenni a dolgozó parasztságnak, hogy megalapozza jobb jövődjét és boldogulását, hogy a parasztság ne legyen a nagytőke rabszolgája. A mezőgazdaságot pedig a termelés fejlesztésével a jólét forrásává akarja tenni.

A kisbirtokokon nyugvó mezőgazdasági termelés felvirágoztatására, a dolgozó parasztság anyagi, szociális és kulturális színvonalának felemelésére és ezáltal a népi demokrácia megszilárdítására a Magyar Kommunista Párt az alábbiakat tartja szükségesnek:

I. A FÖLDBIRTOKVISZONYOK VÉGLEGES RENDEZÉSE ÉS A KISPARASZTI FÖLDTULAJDON MEGSZILÁRDÍTÁSA

Mint a gazdasági élet minden ágában, a mezőgazdaságban is a termelőmunka elengedhetetlen előfeltétele a biztonság, nyugalom és rend. Az, hogy új birtokos és régi gazda egyaránt biztonságban legyen afelől, hogy birtokában senki sem háborgatja, földtulajdonát a népi demokrácia törvénye védelmezi, hogy munkájának gyümölcsét háborítatlanul élvezheti.

Ezért:

1. Szigorúan a törvény szellemében és pontosan a kitűzött határidőre végre kell hajtani a földreform befejezéséről intézkedő 1946. évi IX. törvénycikket.¹

¹ A törvénycikket („A telepítésről és a földreform befejezésének előmozdításáról”) lásd Országos Törvénytár, 1946. május 13. 3. sz.

2. Meg kell gyorsítani és legkésőbb 1947. június 30-ig be kell fejezni a föld-reform során juttatott birtokok és házhelyek tulajdonjogi bekebelezését (telek-könyvezését), ha kell: a földmérnökök és segédek számának növelésével.

3. Szorgalmazni kell a volt sváb birtokokra irányuló belső telepítés gyors le-bonyolítását, biztosítani kell annak tervszerűségét és a hátramaradó vagyon, élő és holt felszerelés jó karban való megőrzését.

4. A termelés folytonossága érdekében, demokratikus szellemben megalkotott haszonbérleti törvénnyel rendezni kell a kishaszonbérlok bizonytalan helyzetét, maximálni kell a földhaszonbéreket.

5. A mezőgazdasági ingatlanforgalomban biztosítani kell az állam elővásárlási jogát a földreformból kimaradt jogos igénylők kielégítésére, a termelés terén kiváló teljesítményt felmutató birtokosok jutalmazására vagy kísérleti és minta-birtokok létesítésére.

6. A legsürgősebben meg kell teremteni a dolgozó parasztság valóban népi demokratikus érdekképviselőt, amely a termelés fejlesztése és a parasztság helyzetének javítása terén meg tudja védeni érdekeit és ki tudja küzdeni köve-telését.

7. A munkaviszonyok demokratikus szellemben való rendezésére, a munkaerő hathatósabb védelmére sürgősen új mezőgazdasági munkajogi törvényt kell hozni.

8. A termelés hathatósabb védelmére az elharapódzott mezői lopások meg-akadályozására új mezőrendőri törvényt kell alkotni.

II. A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS FEJLESZTÉSE ÉS ÁTSZERVEZÉSE

A) TÖBBTERMELES

A mezőgazdaságban történt háborús pusztítások, a háborús pusztítások követ-keztében beállott élelmiszerhiány, a birtokviszonyokban végbement gyökeres változás, amely az önálló gazdálkodásra csak most felkészülő, gazdaságilag gyenge, termelés tekintetében pedig elmaradt birtokok számát növelte, továbbá a mezőgazdasági világpiac alakulása azt mutatja, hogy a mezőgazdaságban még jó pár esztendeig a fő feladat a többtermelés. Ezt a feladatot egyrészt a földreform során keletkezett több százezer új birtok gazdasági talpraállítása és megerősítése, továbbá a termőföld hozamának növelése és új, eddig műveletlen területeknek a termelésbe való bevonása által lehet és kell megoldani. Ennek érdekében a Ma-gyar Kommunista Párt az alábbiakat tartja szükségesnek:

1. Minden rendelkezésre álló eszközzel támogatni kell az Újbirtokosok és Földhözjuttatottak Országos Szövetségét a földreform során keletkezett vagy kiegészített parasztbirtokok gazdasági talpraállítására és megerősödésére irányuló programjának megvalósításában.

2. A nagy kiterjedésű és a korszerű termelésre alig hasznosítható szikes terüle-

tek feljavítására, továbbá az öntözőcsatorna-hálózat kiszélesítésére, valamint a lápok, mocsarak lecsapolására szükséges munkálatok anyagi feltételeinek megteremtésére elő kell segíteni az érdekeltek társulását és biztosítani kell az állam hozzájárulását a földművelésügyi minisztérium költségvetésének keretében.

3. A homokos, laza talajok megkötése céljából kötelezővé kell tenni a községek számára a fásítást, elsősorban ott, ahol a fákat kiirtották.

4. Ideiglenes földadómentességben vagy kedvezményben kell részesíteni azt a gazdát, aki terméketlen földterületeket munkával vagy befektetéssel művelhetővé tesz, ültetvényeket telepít stb.

5. A talajerő pótlására és fenntartására gondoskodni kell a műtrágyagyártás fokozásáról és olyan árakon való forgalombahozataláról, melyek mellett a műtrágyafogyasztás kifizetődő a gazdák számára.

6. Az istállótrágya szakszerű kezelésére, a kevés állatlétszámra való tekintettel elő kell mozdítani a korszerű trágyatelepek létesítését.

7. Erőteljesebben kell folytatni a tagosítást, egyidejűleg csökkenteni kell a technikai költségeket.

8. Szakszerű talajelőkészítés és megmunkálás (elsősorban a tarlószántás és az őszi mélyszántás) és a hozzá szükséges gépek és igaerő biztosítása érdekében:

a) a mezőgazdasági kivitel keretében biztosítani kell a nálunk nem gyártott vagy kellő számban rendelkezésre nem álló talajművelő- és vonógépek és ezek alkatrészeinek vámmentes behozatalát;

b) el kell rendelni a magánkézben levő talajművelő- és vonógépek (szántógépek, traktorok stb.) évi kötelező szántásnormáját a mindenkori búzaárhoz viszonyított méltányos, holdankénti egységár mellett;

c) meg kell szüntetni az igaerő vidékenkénti aránytalan elosztását oly módon, hogy állami garanciavállalás mellett jószágban hiányt szenvedő vidékek földművesszövetkezetei bonyolítsák le a felvásárlást;

d) a vitás állatügyeket olyképpen kell rendezni, hogy az állatok a gazdálkodó és állattal nem rendelkező egyén tulajdonában maradjon. Az új gazdákat előnyben kell részesíteni;

e) sürgősen el kell rendelni a mezőgazdasági termeléssel nem foglalkozó egyének vagy vállalatok loállományának összeírását abból a célból, hogy a mutakozó felesleget a közérdek sérelme nélkül, kötelező eladás útján a földművesszövetkezetek a mezőgazdaság számára vegyék igénybe.

9. A gazdák nemesített vetőmagellátásának kiterjesztése céljából a földreform során tartalékolt földalapból és a gazdákkal kötött termelési szerződések útján növelni kell a vetőmagnemesítő és szaporító gazdaságok számát.

10. A lecsökkentett állatállomány pótlására elő kell segíteni a külföldi tenyészállat-behozatalt, és állami vagy szövetségi tenyészgazdaságokon szaporítás céljából a parasztság rendelkezésére kell bocsátani.

11. A haszonállat-állomány fejlesztése és hozamának növelése céljából az államnak anyagi erejükhöz mértén támogatni kell a gazdákat kölcsönökkel, valamint takarmánynövény, és fű-, vetőmagakciókkal, hogy szálatakarmány-termésük mennyiségét rétek és kaszálók feljavításával, újragyepesítéssel, lecsapolással vagy öntözéssel növeljék.

12. Nagyobb súlyt kell fektetni az aprójószág (baromfi) tenyésztésére, amit állami és szövetkezeti keltetőközpontok létesítésével kell előmozdítani.

13. Fokozottabb intézkedéseket kell foganatosítani a jószág és baromfiállomány megóvására. Állami ellenőrzés alá kell helyezni a védőanyagot gyártó üzemeket és méltányos áron, szövetkezeteken keresztül kell védőanyagokat a gazdákhöz juttatni. El kell rendelni az állatállomány kötelező oltását. Csökkenteni kell az állatorvosi díjat.

14. A parasztság vagyonának, termésének, élő és holt felszerelésének védelmére:

a) hatékonyabb intézkedéseket kell tenni az árvíz elleni védekezésre. Az ármentesítő társulatokat kötelezni kell a háború alatt elpusztult vagy megrongálódott védőművek, berendezések és felszerelések rendbehozására és pótlására;

b) államosítani és utána kötelezővé kell tenni a mezőgazdasági elemi biztosítást, elsősorban annak legfontosabb ágait: a tűz-, jég- és állatbiztosítást.

B) MINŐSÉGI TERMELÉS

A többtermelés mellett fokozódó jelentőségre tesz szert a minőségi termelés. Megkönnyíti az értékesítést, jobb árakat biztosít a gazdának, jövedelmezőbbé teszi a termelést. Ez kétségtelenül nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a mezőgazdaság fejlesztéséhez és átállításához az anyagi feltételek megteremtésében maga a mezőgazdaság mind nagyobb szerepet vállaljon. Általános nemzetgazdasági érdek követeli tehát, hogy már most meg kell tenni a kezdő lépéseket a minőségi termelésre való fokozatos áttérés felé.

Ezért szükségesnek tartjuk:

1. az ország talajminőségi térképezésének folytatását és befejezését, hogy lehetővé váljon a helyi adottságoknak, talaj- és klimatikus viszonyoknak legmegfelelőbb vetésforgó bevezetése;

2. évről évre növelni az állami kísérleti gazdaságokból, állami akció keretében, a parasztság körében kiosztásra kerülő nemesített gabona, takarmány-, ipari növény stb. vetőmagvak mennyiségét;

3. helyes árpolitikával, piackutatással, a bel- és külföldi értékesítés szövetkezeti megszervezésével serkenteni a gazdákat a minőségi termelésre;

4. az állami kísérletügyi intézmények és gazdaságok fejlesztését olyan irányban, hogy azokat a kísérleteket és kutatásokat mozdítsák elő, amelyek a kisparasztbirtokok fejlesztését célozzák;

5. a parasztság kísérleti tevékenységét elősegíteni azáltal, hogy az illetékes szervek szerződést kötnek a kísérletezni óhajító gazdákkal, az illető táj adottságainak legjobban megfelelő növényfajták termelésére, illetve állatfajták tenyésztésére;

6. az e téren legnagyobb sikereket felmutató birtokokat mintagazdaságokká kell nyilvánítani azzal a feladattal, hogy gazdatársait, elsősorban a földhözjuttatottakat példaadással és tanácsokkal okszerű termelésre serkentsék;

7. állami műtrágya, rézgalic, oltóanyag, vetőmag stb. akciókból elsősorban ezeket a kisparaszti és szövetkezeti mintabirtokokat, szőlőket, gyümölcsösöket kell juttatásban részesíteni;

8. az állami kísérleti telepeken és intézetekben a parasztság számára díjmentesen kell vizsgálatokat végezni;

9. mind szélesebb körben községi vagy szövetkezeti mintagyümölcsösöket és legalább járasonként faiskolákat kell létesíteni az oltványellátás biztosítására;

10. állami kedvezményekkel és juttatásokkal elő kell segíteni a kertgazdaságok fejlesztését és a kerti növények minőségének megjavítására szolgáló berendezések (melegágynak, üvegházak, öntözőberendezések) létesítését.

C) A TERMELÉS ÁTÁLLÍTÁSA

A magyar mezőgazdaságot az egyoldalú szemtermelés, a kevés kézi munkát igénylő termelési ágak túltengése jellemzi egészen napjainkig. Ez volt az egyik oka a parasztság szegénységének, alacsony életszínvonalának. A termelés fejlesztésére és jövedelmezőségének növelésére nem elegendő tehát csak a több és jobb termelésre törekedni, hanem meg kell változtatni az egyes mezőgazdasági kultúrák mai egészségtelen területi arányát. Fokozatosan át kell térni a táj adottságainak legjobban megfelelő, intenzív termelési ágakra, ipari növények, takarmánfélék és egyéb jövedelmező kultúrák termelésére és nem utolsósorban a mezőgazdaság iparosítására, a termékek feldolgozására stb. Ebből a célból:

1. oda kell hatni, hogy a földművelésügyi szervek, a termelési bizottságok vagy más által elkészített vetéstervekben a termelés belterjes irányba való fokozatos átállításának szempontjai érvényesüljenek;

2. a vetésforgó kiszélesítése céljából állami vetőmagakcióval tervszerűen növelni kell a szálás takarmánynövények területét. A vetésforgó fejlesztését állami kedvezménnyel vagy juttatással kell jutalmazni;

3. a termelési szervek irányítása mellett növelni kell az ipari növények, főképpen a cukorrépa, olajosmagvak, dohány, len és kender termőterületét. Serkentésképpen a mezőgazdasági ipari üzemeknek a termelőkkel kötött szerződéseiben megfelelő természetbeni juttatásokat kell biztosítani a gazdák számára;

4. a kertgazdálkodás fejlesztésével, valamint fokozottabb gyümölcs- és szőlő-

termeléssel meg kell teremteni a nyersanyagbázisát a mezőgazdasági feldolgozó (konzerv stb.) ipari üzemek szövetkezeti alapon létrejövő, széles hálózatának;

5. a rizstermelők szövetkezeti tömörítésével elő kell segíteni a rizstelepek megrongált öntözőberendezésének helyreállítását és a rizstermelés fokozását.

III. GÉPESÍTÉS

Annak a nagy országos feladatnak a megvalósításában, amelyet a mezőgazdaság fejlesztése terén a Kommunista Párt programtervezete kitűzött, igen fontos szerepet játszik a gépesítés. Ha a magyar mezőgazdasági termelés nemcsak a kisparaszti birtokokon, hanem a nagykiterjedésű latifundiumokon és mammut-hitbizományokon is elmaradt, ósdi, primitív volt, annak egyik legfőbb oka az volt, hogy a gépek alkalmazása messze elmaradt a követelmények mögött. Ebből adódik viszont, hogy ha be akarjuk hozni lemaradásunkat és a termelést nagy lépésekkel tovább akarjuk előrevinni, a mezőgazdaság gépesítését minden eszközzel elő kell segíteni.

Gépek alkalmazása, elsősorban talajelőkészítő és megmunkálógépeké a földművelés terén, a villanyenergia és villamos gépeké pedig főképpen az állattenyésztés terén jelentősen csökkenti a termelési költségeket, növeli a hozamot, és ezáltal fokozza a termelés jövedelmezőségét, megkönnyíti és megrövidíti az emberi munkát, ami a dolgozó parasztság gazdasági, szociális és kulturális felemelkedésének egyetlen járható útja.

A nagybirtokrendszer megszüntetése után a kisbirtokrendszerre történt áttérés a gépesítés terén új feladatokat állított a demokrácia elé. Ennek figyelembevételével a következőket tartjuk szükségesnek:

1. a mezőgazdasági gépalkatrész- és szerszámgyárak állami ellenőrzését és fokozatos állami tulajdonba vételét;

2. a nagybirtok termelési viszonyaihoz alkalmazkodott mezőgazdasági gépgyártást a kisbirtok gazdasági szükségleteinek megfelelően át kell szervezni;

3. a gépállomány karbantartására és szükséges javítások elvégzésére községi vagy szövetkezeti javítóműhelyek széles hálózatát kell kiépíteni;

4. a hazai gyárak által előállított vagy külföldről behozott talajmegmunkáló- és vonógépeket, vállalkozók kizárásával, elsősorban a szövetkezeteknek kell juttatni;

5. meg kell tiltani a mezőgazdasági gépek, alkatrészek és eszközök kivitelét mindaddig, amíg a belső szükséglet nincs kielégítve;

6. vámmentes behozatalt biztosítani mindazon mezőgazdasági gépekre és eszközökre, amelyeket a magyar ipar nem gyárt, illetőleg nem elegendő mennyiségben állít elő;

7. a hazai gyártás és a behozatal fokozásával csökkenteni kell az árakat, hogy

ezek a mezőgazdasági gépek és eszközök hozzáférhetőek legyenek a parasztság számára;

8. a kiírt amerikai hadfelszerelésből a kormány szervei által felvásárolt vonógépek egy részét a gépszövetkezeteken keresztül a mezőgazdaság szolgálatába kell állítani;

9. az UNRA-szállítmányok keretében Magyarországra érkező mezőgazdasági gépeket és felszereléseket, a vállalkozók és nem agrárjellegű társulatok kizárásával, a földművesszövetkezeteknek kell juttatni;

10. a gépállomány teljesítőképességének minél nagyobb arányú kihasználása érdekében csökkenteni kell a mezőgazdasági célra szolgáló üzemanyag- és kenőolajárakat;

11. a gépmunka széles körű alkalmazásának lehetővé tétele céljából szaporítani kell a gépkezelői tanfolyamok számát.

IV. MEZŐGAZDASÁGI SZAKOKTATÁS

Földművelésünk és állattenyésztésünk fejletlenségének sok tekintetben a gazdasági szakismeretek hiánya az oka. A termelést belterjes irányba fejleszteni és azáltal jövedelmezővé tenni csak úgy lehet, ha messzemenő gondoskodás történik a gazdasági szakismereteknek a kisparasztság körében való minél szélesebb arányú elterjesztéséről.

Különösen fontos ez most a földreform után, amikor több százezer olyan új birtokos kapcsolódik a mezőgazdasági termelésbe, akik korábban önálló gazdálkodást nem folytattak. Ez, valamint a mezőgazdasági termelés reformja terén megoldásra váró feladatok megkövetelik, hogy a szakismeretek akár oktatás, akár példaadás útján a parasztság széles rétegeinek közkincsévé váljanak. Ezért a következőket javasoljuk:

1. az alsó-, közép- és felsőfokú gazdasági iskolákban, valamint az agráregyetemen megfelelő reform útján az oktatást a kisbirtokrendszer és a belterjes gazdálkodás szolgálatába kell állítani;

2. tovább kell fejleszteni és szélesebb körben kell szervezni az iskolán kívüli szakoktatást és továbbképzést, téli tanfolyamokat és vándoriskolákat kell szervezni, ki kell bővíteni a tangazdaságok és kísérleti telepek hálózatát;

3. a földhözjuttatottak részére kötelezővé kell tenni a téli gazdasági tanfolyam látogatását. A szervezés a földművesszövetkezetek feladata;

4. állami mintabirtokok és minta-parasztgazdaságok részvétele mellett, a kisbirtokos parasztság széles köreinek bevonásával termelési versenyeket kell rendezni; a nyerteseket díjazásban vagy kedvezményben kell részesíteni;

5. a termelési sikerek bemutatására, a gazdák ösztönzésére és a legeredményesebb termelési módok népszerűsítésére mezőgazdasági kiállításokat kell rendezni;

6. a legjobb termelési sikereket felmutató kis- és törpebirtokosok, valamint a

mezőgazdasági szakiskolák és tanfolyamok legjobb hallgatói számára csoportos tanulmányutakat kell szervezni az ország különböző vidékeire és külföldre is;

7. a szegényparasztszülők tehetséges gyermekei számára ösztöndíjak alapításával és juttatásával kell előmozdítani tanulmányaik folytatását;

8. ennek a célnak a szolgálatába kell állítani a népi kollégiumokat, ahol a parasztifjakat internátusi ellátásban kell részesíteni.

V. SZÖVETKEZETEK

Az egyesülésben felmérhetetlen erő rejlik. Amire egy-egy birtokos a maga erejéből képtelen, összefogással, szövetkezéssel megvalósítható. A földreform eredményeinek megszilárdítása, a kisbirtokrendszerre való áttérés után, a termelés reformja meghaladja egy-egy birtokos gazdasági erejét és lehetőségeit, és csak úgy valósítható meg, ha az erőforrásokat szövetkezeti tömörüléssel ennek a célnak a szolgálatába állítjuk. A nagyüzem előnyeit a törpe- és kisbirtokos parasztság számára biztosítani csakis a kistermelők szövetkezeti tömörülésével lehet. De egyéb fontos feladatok is hárulnak a szövetkezetekre.

Az állam szűkös anyagi lehetőségei mellett, amikor a kormányzat részéről várható támogatás távolról sem elegendő, a kisparasztság erőforrásainak mozgósításával jórészen a szövetkezeteknek kell előteremteni a mezőgazdasági termelési reform megvalósításának anyagi előfeltételeit.

A nagytőke kizsákmányolása, a bankok uzsorája és a kereskedelem spekulációja ellen termelő-, beszerző-, értékesítő- és hitelszövetkezetek létesítése a leghatásosabb védelem. Ezért a kisparasztság életbevágó érdeke, hogy:

1. új szövetkezeti törvény valóban népi demokratikus alapra helyezze a szövetkezeteket és erélyesen küzdjön az álszövetkezetek ellen;

2. a régi agrárszövetkezeteket meg kell tisztítani a népellenes elemektől és a vezetést a dolgozó parasztságnak kell kezébe venni;

3. elő kell mozdítani a törpe- és kisbirtokosok önkéntes társulását és szövetkezetbe való tömörülését, hogy ennek előnyeit a maguk számára hasznosíthassák;

4. az állam, anyagi erejének és lehetőségének növekedésével párhuzamosan, fokozottabb támogatást nyújtson a szövetkezeteknek, és adó-, fuvardíj- stb. kedvezményekkel segítse elő megerősödésüket;

5. talajművelő- és vonógépek külföldi behozatalát és hazai beszerzését a gép-szövetkezetek számára kell biztosítani;

6. a mezőgazdasági munkanélküliség csökkentésére és a kisparasztság mellékjövedelmének fokozására elő kell mozdítani a háziipari szövetkezetek alakítását;

7. ki kell szélesíteni a szövetkezeti vezetői tanfolyamokat, hogy a parasztság soraiból minél több szakerő álljon rendelkezésre a szövetkezeti hálózat megszervezésénél.

VI. HITEL

A mezőgazdasági termelés fejlesztése szempontjából döntő jelentőségű a mezőgazdaság tőkeszükségletének biztosítása. Olcsó hitelre van szüksége a parasztságnak, hogy gazdaságát felszerelje, hogy többet és jobbat tudjon termelni. Különösen a földhözjuttatottak helyzetét súlyosbítja a felszerelés és tőke hiánya. Számolni kell azzal is, hogy az államtól egyelőre nem lehet várni nagyobb hitelakciókat.

A mezőgazdaság hitelezése szempontjából rendkívül fontos az a körülmény, hogy az értékálló pénz megteremtésével a közgazdaság minden ágában, így a mezőgazdaságban is számolni lehet bizonyos tőkeképződésre. De más hitelforrásokat is biztosítani kell a mezőgazdaság számára, hogy a termelési reform, amely az ország létérdeke, megvalósulhasson. Mindezek figyelembevételével javasoljuk:

1. amint a gazdasági életünk megszilárdulását nyomon követő tőkeképződés lehetővé teszi, nagyobb összegű belföldi kölcsön kibocsátását a mezőgazdaság fejlesztésére;

2. régi és új birtokosok vezetésével szövetkezeti agrárbank felállítását a mezőgazdasági hitelakciók lebonyolítására, a földhözjuttatottak megváltási összegének (földalap) kezelésére;

3. a pénzügyi intézetek állami ellenőrzés alá helyezését és arra való kötelezését, hogy takarékbetét-állományuk 15–20 százalékát mezőgazdasági beruházásokba fektessék;

4. a Nemzeti Banknál oda kell hatni, hogy kihelyezési állományának mintegy 25 százaléka mezőgazdasági hitel legyen;

5. a mezőgazdasági terményeket feldolgozó iparvállalatokat szerződéses termelésnél kötelezni kell előlegek nyújtására;

6. ki kell építeni a közraktári hitelt a közraktárakban tárolt mezőgazdasági terményekre, hogy a gazdák pénzhez juthassanak anélkül, hogy terményeiket kedvezőtlen feltételek mellett legyenek kénytelenek értékesíteni.

VII. ÉRTÉKESÍTÉS

A beszerzés és értékesítés, az agrárolló, általában a mezőgazdasági és ipari árpolitika döntő befolyással bír nemcsak a parasztság mai helyzetének alakulására, hanem a mezőgazdasági termelés jövő fejlődésére is. A több és jobb termelés elsősorban magában a mezőgazdaságban végbemenő tőkeképződéstől függ, amelyre az áralakulás jelentékenyen kihat. Tehát országos nemzetgazdasági érdek a mezőgazdaság szempontjait figyelembe vevő árpolitika. Ezért követeljük:

1. a mezőgazdasági termelés szempontjából fontos nyersanyagok, gépek, eszközök, üzemanyag stb. árának leszállítását;

2. a parasztság számára szükséges iparcikkek árának a búza árához való arányosítását és ezáltal az agráröllő szűkítését;
3. a községi iparosok árait is a mezőgazdasági termények árainak figyelembevételével kell hatóságilag megállapítani;
4. a közvetítő kereskedelem haszonkulcsának lényeges csökkentését, egyben biztosítani a gazdák számára a hatóságilag megállapított maximális árakat;
5. a mezőgazdaság termelvényeinek forgalomba hozására és iparcikkszükségletének biztosítására szétágazó beszerző és értékesítő szövetkezeti hálózat megszervezését;
6. a termények külföldi értékesítését ne az egyéni haszonra dolgozó egykezek, hanem szövetkezet bonyolítsa le a világpiacok felé;
7. a külföldi értékesítésből nyert valutát nagyobb részben a mezőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges gépek, tenyészállatok, műtrágya stb. behozatalára kell fordítani;
8. beszerző szövetkezetek útján a falu-város árucsereforgalmában ki kell küszöbölni minden olyan tényezőt, amely emeli a termelőeszközök és iparcikkek árát;
9. amíg hiány van, a mezőgazdasági felszerelés, védőszerkek, üzem- és építőanyagok forgalmát meg kell kötni, és kizárólag szövetkezeteken keresztül lebonyolítani;
10. zárolni kell a legyártott és raktáron levő mezőgazdasági gépeket, és csak szövetkezeteken keresztül értékesíteni;
11. a szövetkezeti beszerzésnek és értékesítésnek fuvardíj- és egyéb kedvezményekkel való elősegítését;
12. az értékesítés előmozdítására rendbe kell hozni a közraktárakat, állami támogatással szövetkezeti tárházakat kell létesíteni; illetve a nagybirtok megfelelő épületeit ilyen célra átalakítani;
13. a piacra való szállítás megkönnyítése céljából kötelezni kell a községeket közmunka keretében az utak és hidak rendbehozására.

VIII. BESZOLGÁLTATÁS

A kötelező beszolgáltatást, ami a parasztság számára kétségtelenül súlyos teher, a reakciós fasiszta kormányok vezették be, amikor belerántották az országot a háborúba. A mezőgazdasági termelés a háborús pusztítások következtében annyira lecsökkent, hogy a lakosság minimális életszükségletét sem fedezte. Márpedig a városi dolgozók ellátásának biztosítása nélkül megáll az élet az országban. Ha megakad a munka az iparban, nem tud talpraállni a mezőgazdaság sem. A népi demokrácia ezért kénytelen átmenetileg fenntartani a kötelező beszolgáltatást. De minden törekvés arra irányul, hogy minél előbb megszüntesse és megszabadítsa a parasztságot a háború eme súlyos maradványától. Ennek azon-

ban elengedhetetlen feltétele a mezőgazdasági termelés fokozása, a lakosság szükségleteit fedező élelmiszerterménység. Amint ezt elérjük, feleslegessé válik a beszolgáltatás. Azonban addig is orvosolni kell a még mindig fennálló sérelmeket és igazságtalanságokat. Ezért követeljük, hogy:

1. a mezőgazdaságban a beszolgáltatást birtokkategóriánként progresszívan és a föld minőségének figyelembevételével vessék ki;

2. aszály és egyéb elemi kár sújtotta vidéken, vagy ahol a rossz talajviszonyok miatt a holdankénti termelés alacsonyabb 5 mázsánál, a beszolgáltatást a károsodás arányában csökkentse. Akinek 3 mázsánál kevesebb termett, mentesüljön a beszolgáltatás alól;

3. mentesíteni kell a dézsma alól a mezőgazdasági munkás keresetét és a legszegényebb parasztok természetbeni jövedelmét, ha saját termés és részkeresete nem haladja meg a fejadagot;

4. legalább felére kell csökkenteni a vámörlési díjat;

5. a sok visszaélés és a parasztság kiuzsorázásának megakadályozására sürgősen megalkotandó törvénnyel a malmokat községecsíteni kell;

6. a jószágbeszolgáltatást a holdankénti kivetés alapjára kell helyezni és kötelezővé kell tenni a vagyonos iparosok és kereskedők számára is azzal, hogy ha nem is tartanak jószágot, beszolgáltatás céljára vásárolják meg;

7. állami akció keretében iparcikket, ruhát, lábbelit, gépet, tenyészállatot kell adni azon községek, járások vagy megyék jutalmazására, amelyek beszolgáltatási kötelezettségüknek a kitűzött idő előtt pontosan eleget tesznek.

IX. A MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁSSÁG HELYZETÉNEK MEGJAVÍTÁSA

A mezőgazdasági termelés fejlesztésével egyidejűleg fokozott gondot kell fordítani a mezőgazdasági munkásság helyzetének megjavítására. A több munkáskezet foglalkoztató, belterjesebb művelési ágakra való áttérés mellett a mezőgazdasági munkaviszonyokat oly módon kell szabályozni, hogy a termelés érdekeinek figyelembevételével biztosítsuk a mezőgazdasági munkásságnak egyre emelkedő életszínvonalát.

Haladéktalanul le kell küzdeni a mezőgazdaságban mutatkozó munkanélküliséget. Ezért javasoljuk:

- a háború alatt megrongálódott megyei utak kijavítását;
- a társulatok kezelésében levő belvízszabályozó csatornák kijavítását;
- az árvédelmi társulatok kezelésében levő védgátak és árvédelmi berendezések rendbehozását;
- a megkezdett öntözőművek munkálatainak befejezését és új öntözőművek létesítését;
- a háború után elhanyagolt halastavak rendbehozását;

f) erdőtelepítési munkálatok haladéktalan megindítását.

Rendezni kell a mezőgazdasági dolgozók szociális biztosítását. Ezért javasoljuk:

1. a mezőgazdasági munkásság és szegényparasztság intézményes biztosítását;
 - a) 5 holdig kötelező biztosítást;
 - b) 5-15 holdig önkéntes biztosítást;
2. minden faluban szülőotthonok és napközi otthonok létesítését;
3. a ki- és bejelentési rendszer eltörlését; helyette a tagsági könyv bevezetését.

X. LEGSÜRGŐSEBB FELADATOK

A Magyar Kommunista Párt programtervezetében kitűzött feladatok megvalósítása csak fokozatosan, huzamosabb idő alatt lehetséges. A legsürgősebben az alábbi feladatok megvalósítását tartjuk lehetségesnek és szükségesnek:

1. a földreformot be kell fejezni. Meg kell gyorsítani a juttatott termőföldek és házhelyek tulajdonjogi bekebelezését;
2. a gazdasági felszerelések és egyéb iparcikkek árát lényegesen le kell szállítani;
3. a közvetítő kereskedelem hasznát csökkenteni kell;
4. aszály és elemi károk sújtotta vidékeken, vagy ahol a rossz talajviszonyok miatt a holdankénti termés alacsonyabb 5 mázsánál, a károsodás arányában csökkenteni kell a beszolgáltatást;
5. mentesíteni kell a dézsma alól a mezőgazdasági munkások részkeresetét és a legszegényebb parasztok természetbeni jövedelmét, ha saját termésük és részkeresetük nem haladja meg a család fejadagját;
6. legalább felére kell csökkenteni az őrlési díjat. Törvényt hozni a malmok községezésére;
7. mérsékelni kell a hátralékos haszonbértartozásokat;
8. a kishaszonbérletek bérösszegét törvényesen szabályozni kell. Szántóföldi művelésnél a kataszteri tiszta jövedelem minden aranykoronája után legfeljebb 10 kg, kerti művelésnél pedig 20 kg legyen a haszonbér;
9. a mezőgazdasági munkanélküliség leküzdésére áttérni a belterjesebb gazdálkodásra. Elősegíteni az út- és csatornaépítkezéseket. A szövetkezeti háziipar megszervezésével emelni kell a nincstelen földmunkásság és a törpebirtokos parasztság életszínvonalát;
10. a mezőgazdasági termelés emelése érdekében demokratikus érdekképviselő megteremtését a dolgozó parasztság vezetésével;
11. a lecsökkent állatállomány pótlására külföldről tenyészállatokat kell behozni az exportált mezőgazdasági terményekből származó valuta jelentős részének felhasználásával;

12. sürgősen tető alá kell hozni a szövetkezeti törvényt, amely valóban népi demokratikus alapokra helyezi a szövetkezeteket;
13. a földművesszövetkezetek indítását hitellel, előnyös kölcsönökkel, fuvar- díj- és egyéb kedvezményekkel fokozottabban támogatni kell;
14. a földreform során alakult szövetkezeti gyümölcsösök karbantartását és fejlesztését fokozottabb mértékben elő kell segíteni védőszerek és hitelek nyújtásával;
15. a gépállomány karbantartására és javítására községi vagy szövetkezeti gépjavítóműhelyeket kell létesíteni;
16. a kiárusított amerikai hadfelszerelésből a kormány szervei által felvásárolt vonógépeket a gépszövetkezeteken keresztül a mezőgazdaság szolgálatába kell állítani;
17. az UNRA-szállítmányok keretében Magyarországra érkező mezőgazdasági gépeket és felszereléseket a földművesszövetkezeteknek kell juttatni;
18. a pénzintézeteket állami ellenőrzés alá kell helyezni és arra kötelezni, hogy a takarékbetét- és folyószámla-állományuk 15–20 százalékát mezőgazdasági beruházásokra fordítsák;
19. mezőgazdasági terményeket feldolgozó üzemeket szerződéses termelésnél kötelezni kell előlegek nyújtására;
20. a mezőgazdasági felszerelések, védőszerek, üzem- és építőanyagok forgalmát meg kell kötni és kizárólag szövetkezeteken keresztül lebonyolítani;
21. a kölcsön iga- és fuvardíjakat törvényesen pénzben állapítsák meg, hogy a robot és az igauzsora megszűnjön.

A Magyar Kommunista Párt a mezőgazdaság fejlesztésére és a dolgozó parasztság helyzetének megjavítására elkészített programtervezete új irányt szab az elmaradt, egyoldalú mezőgazdasági termelésnek, és rávezeti a belterjes művelés, a több- és jobbtermelés útjára. A földreform megvalósítása, a kisbirtokrendszerre történő áttérés után most megindítja a termelési reform hatalmas munkáját, amely megváltoztatja a falu képét, az új, boldog élet alapjait rakja le a faluban.

Amikor a Magyar Kommunista Párt elsőnek az országban megkezdte a küzdelmet a programtervezetében kitűzött célok megvalósításáért, tudatában van annak, hogy a reakció elleni harc legnehezebb szakaszán, a gazdasági fronton kell győzelemre vinni a népi demokrácia ügyét. Programtervezete még szorosabbra fűzi a győzelem zálogát, a munkás-paraszt szövetséget, hogy a két hatalmas dolgozó réteg együttes erejével vigye előre a közös ügyet és lépésről lépésre haladva, elvezesse a dolgozókat egy jobb élet világába.

A Magyar Kommunista Párt a tettek pártja. Beváltatlan ígérek nem nyomják lelkiismeretét. A földreform befejezése: a jó pénz megteremtése után most a mezőgazdaság fellendítését és a parasztság helyzetének megjavítását tűzte ki célul maga elé. És mint a múltban mindig, ezúttal is beváltja ígéretét. Addig azonban

megfeszített erővel nagy munkát kell végezni. A program megvalósítása nem könnyű, nem is megy egyszerre, hanem fokról fokra, lépcsőről lépésre. A Kommunista Párt azonban, hogy követelései minél előbb valósággá váljanak, ezért a dolgozó parasztság érdekében minden tekintélyét, befolyását és tömegerejét a kormányban, a parlamentben és kinn az országban latba veti.

A Magyar Kommunista Párt zászlaja alá szólítja az egész dolgozó parasztságot, saját maguk és az ország jobb sorsáért, boldogabb jövőjéért meginduló küzdelemben. Szent meggyőződése, hogy a közös nagy munkát siker koronázza, mert hiszi, hogy programjának célkitűzései a dolgozó parasztság körében osztatlan helyeslésre és egyöntetű támogatásra találnak.

Megjelent: A népi demokrácia útja

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusának jegyzőkönyve.

Szika 1946. 336–348. old.

66

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT III. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT SZERVEZETI SZABÁLYZAT

(1946. SZEPTEMBER 28 — OKTÓBER 1)

I. A PÁRT NEVE

1. A párt neve: Magyar Kommunista Párt.

A Magyar Kommunista Párt a magyar munkásosztály pártja, képviseli az egész dolgozó nép, a nemzet érdekeit. Soraiban a legöntudatosabb munkások, a dolgozó parasztság és az értelmiség leghaladottabb, legharcosabb elemei tömörülnek.

A Magyar Kommunista Párt folytatója a magyar nép szabadságharcainak, a magyar történelem haladó nemzeti hagyományainak. Küzd a független, szabad Magyarországon a népi demokrácia maradéktalan megvalósításáért. Tevékenységét Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanításai vezérlik. Végcélja az ember ember által való kizsákmányolásának megszüntetése, a szocialista, kommunista társadalmi rend megvalósítása.

II. A PÁRTTAGOK JOGAI ÉS KÖTELESSÉGEI

2. A párt tagja az, aki a párt célkitűzéseit magáévá teszi, politikai irányvonalát elfogadja, részt vesz valamely szervezetének munkájában, aláveti magát a

pártfegyelemnek, rendszeresen fizeti a tagsági járulékot. Párttag csak az lehet, aki 16. évét betöltötte.

3. A párttag joga, hogy

a) részt vegyen a párt politikai és szervezeti kérdéseinek megvitatásában és a határozatok meghozatalában;

b) a párt taggyűlésein pártszerű bírálatot gyakoroljon a párt munkája és tagjainak ténykedése s magatartása felett;

c) részt vegyen a vezető szervek megválasztásában mint választó és választható;

d) bármely kérdéssel és beadvánnyal a felsőbb pártszervezethez forduljon.

4. A párttag kötelessége, hogy

a) minden erejével harcoljon a dolgozó nép, a magyar nemzet, a párt ügyéért;

b) szakadatlanul emelje politikai és kulturális színvonalát, elsajátítsa a marxizmus-leninizmus tanításait;

c) fegyelmezetten és éberén öröködjék a párt egysége fölött, védje a pártot az ellenséggel szemben és példás erkölcsi magatartást tanúsítson.

III. A PÁRT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

A BELSŐ PÁRTDEMOKRÁCIA

5. A Magyar Kommunista Párt szervezetileg a demokratikus centralizmus elvén épül fel. Ez azt jelenti, hogy

a) a párt összes vezető szerveit taggyűlésen, pártértekezleten, országos pártkongresszuson demokratikusan választják meg;

b) a vezető szervek a pártszervezetekben tevékenységükről rendszeresen beszámolni kötelesek;

c) a pártszervezetek és vezetőségek szabadon megvitatják a párt politikáját és feladatait. Véleményeltérés esetén a kisebbség köteles magát alávetni a többség határozatának. A szavazás a párt minden szervezetében és szervében egyszerű szótöbbséggel történik. A határozatot a párttag köteles végrehajtani;

d) a pártkongresszus és a vezető pártszervek határozatait az alsóbb szervek és a párttagok kötelesek végrehajtani abban az esetben is, ha egyes párttagok vagy pártszervezetek nem értenek egyet vele.

A PÁRT LEGFELSŐBB SZERVE

6. A párt legfelsőbb szerve az országos kongresszus, melyet a Központi Vezetőség kétévenként hív össze. A Központi Vezetőség saját kezdeményezésére vagy a tagság egyharmadának indítványára rendkívüli pártkongresszust vagy pártértekezletet hívhat össze. A pártkongresszus küldötteit a pártszervezetek taglétszámának arányában taggyűléseken vagy pártértekezleteken demokratikusan választják meg.

7. A kongresszus:

a) meghallgatja és elbírálja a Központi Vezetőség beszámolóját, jóváhagyja vagy módosítja a párt programját és szervezeti szabályzatát, kidolgozza a politikai, taktikai és szervezeti irányvonalát;

b) meghatározza a Központi Vezetőség és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjainak és póttagjainak számát és c) a szerveket demokratikusan megválasztja.

A KÖZPONTI VEZETŐSÉG

8. A Központi Vezetőség irányítja a párt működését két országos pártkongresszus közötti időszakban; képviseli a pártot más pártok, szervezetek vagy állami intézmények, hatóságok felé. Kijelöli a központi pártsajtó szerkesztőit, intézi a párt anyagi ügyeit és rendelkezik a párt káderei felett.

A Központi Vezetőség legalább kéthavonként ülésezik és az országos pártkongresszusnak felelős.

9. A Központi Vezetőség saját tagjaiból megválasztja:

a) a politikai munka irányítására a Politikai Bizottságot, mely végrehajtja a Központi Vezetőség határozatait, és két központi vezetőségi ülés között dönt a párt összes kérdéseiben;

b) a szervezési munka vezetésére a Szervező Bizottságot. A Szervező Bizottság feladata: a párt apparátusának és szervezeteinek összefogása, szervezeti irányítás és ellenőrzés. A Szervező Bizottság fontosabb döntéseit jóváhagyás végett a Politikai Bizottság elé terjeszti;

c) a párt folyó ügyeinek intézésére a Főtitkárságot.

A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG

10. A Központi Ellenőrző Bizottság 7 tagból és 3 póttagból áll.

11. Az Ellenőrző Bizottság feladata:

a) őrködni a párttagok politikai és erkölcsi tisztasága felett;

b) kíméletlen harcot folytatni a pártszerűtlen és pártellenes (frakciós) tevékenység és korrupció minden fajtája ellen;

c) őrködni, hogy a dolgozó nép érdekeit és erkölcsi felfogását sértő elemek vagy az osztályellenség ügynökei ne furakodhassanak be a pártba.

12. A Központi Ellenőrző Bizottság e feladatok végrehajtására a párttagok ellen vizsgálatot indíthat és a szervezeti szabályzatban meghatározott pártbüntetéseket alkalmazhatja.

13. A Központi Ellenőrző Bizottság döntéseit a párttagok kizárásáról a Központi Vezetőség elé terjeszti jóváhagyás végett.

14. A pártszervek, illetőleg az alapszerv vezetősége maguk vizsgálják ki a fegyelmi ügyeket és hoznak döntéseket, melyeket jóváhagyás végett a felsőbb szervekhez kell felterjeszteni.

15. A megye pártszervezeteinek felső szerve a megyei pártértekezlet, mely demokratikusan megválasztja a 34 tagból álló megyei választmányt.

16. Két megyei értekezlet között a megyei választmány a megyei pártszervezetek vezető szerve. A mindennapi gyakorlati munka vezetésére, a megyei pártszervezetek összefogására s irányítására a választmány tagjai közül 7 tagból álló megyei bizottságot választ. A választmány havonta, a megyei bizottság hetenként egyszer ülészik.

17. A járás valamennyi pártszervezetének felső szerve a járási pártértekezlet, mely megválasztja a 25-31 tagból álló járási választmányt. A járási választmány a járási pártszervezetek összefogására és irányítására tagjai közül 5 tagú járási bizottságot választ.

18. A nagy-budapesti, illetőleg nagy-szegedi pártszervezetek felső szerve a nagy-budapesti, illetőleg nagy-szegedi pártértekezlet, mely 31 tagú pártbizottságot választ. A pártbizottság tagjai közül, a nagy-budapesti, illetőleg nagy-szegedi pártszervezetek összefogására és irányítására 11 tagú végrehajtó bizottságot választ. A nagy-budapesti és nagy-szegedi végrehajtó bizottságot közvetlenül a Központi Vezetőség irányítja.

19. A budapesti pártszervezetek kerületi szervezetekre tagozódnak. A kerületben levő pártszervezetek felső szerve a kerületi pártértekezlet, mely 25-31 tagból álló kerületi választmányt választ. A kerületi választmány tagjai közül a kerületi, körzeti és üzemi alapszerveinek irányítására 7-11 tagú kerületi pártbizottságot választ.

20. A városok pártszervezeteinek felső szerve a városi pártértekezlet, mely 25-31 tagból álló városi választmányt választ. A választmány tagjai közül a körzeti és üzemi alapszervek összefogására és irányítására 7-11 tagú városi pártbizottságot választ.

21. Minden városban és községben a Magyar Kommunista Pártnak csak egy helyi vezetősége lehet, mely összefogja és irányítja a városban vagy községben működő összes alapszervek és párttagok munkáját.

22. A nagy-budapesti és a megyei pártbizottság tagjai közül titkárt választ. A városi, kerületi, járási pártbizottságok és az alapszervek vezetősége tagjai közül elnököt és titkárt választ. A titkár irányítja a vezetőség munkáját. Munkájáért a felsőbb szervnek és saját vezetőségének felelős. Az elnök nyitja meg és vezeti a vezetőség üléseit, a nyilvános taggyűléseket, segíti a titkárt feladatának elvégzésében és a titkárral együtt képviseli a pártot más pártok, szervezetek és hatóságok felé. A vezetőségen belül munkamegosztás van. A vezetőség minden tagja az egész vezetőség együttes felelőssége mellett irányítja a pártmunka egyes ágait: a szervező, propaganda-, közigazgatási és szakszervezeti munkát, a tömegszervezést, a pénztárosi teendőket stb.

23. A megyei, járási, városi és kerületi választmányt és pártbizottságot végső fokon a Központi Vezetőség erősíti meg. A Központi Vezetőségnek joga van indokolt esetben egyes helyi vezetőségnek vagy azok egyes tagjainak megválasztását semmisnek nyilvánítani. Rendkívüli körülmények között a Központi Vezetőség ideiglenesen behelyezhet helyi vezetőséget.

IV. ALAPSZERV

24. A párt alapszerveken épül. Az alapszerv a párt önálló szervezeti egysége, amely tovább már nem osztható. Alapszervek az üzemi, körzeti, falusi és tanyai pártszervezetek. Minden alapszerv támpontja a pártnak a tömegek közt folytatott politikai, agitációs, propaganda- és szervezési munka elvégzésében. Alapszerv létesítéséhez legalább 3 tag szükséges.

25. Az alapszerv feladatai: részvétel a párt politikájának kimunkálásában, a párt politikájának hirdetése és propagálása, a pártirodalom és sajtó rendszeres terjesztése; politikai nevelés, tagtoborzás, tagdíjszedés, a dolgozó tömegek mindennapi érdekeinek megvédése, a párt utasításainak végrehajtása.

26. Az üzemi pártszervezetek felső szerve az üzemi párttaggyűlés, mely 5–11 tagú pártvezetőséget választ. Az üzemi pártszervezet a városi, kerületi vagy körzeti pártszervezet része, és vezetőségüknek van alárendelve.

27. Az 1000 pártagnál nagyobb üzemi pártszervezeteket közvetlenül a nagybudapesti, vidéken a megyei bizottság irányítja. Az ilyen nagyobb üzemi pártszervezetek élén 25 tagból álló üzemi választmány áll, mely tagjai közül a mindennapi munka vezetésére 7–11 tagú üzemi pártbizottságot választ.

28. A nagyobb tagsággal rendelkező városi, kerületi vagy nagyközségi helyi szervezet körzetekre, alapszervekre tagozódik. A körzeti alapszerveknek 100–150 tagjuk van. Ha a létszám túlhaladja a 400-at, a felsőbb szerv engedélyével új körzetet létesíthetnek.

A körzeti alapszerv felső szerve a körzeti taggyűlés, mely 5–7 tagú körzeti vezetőséget választ.

29. A falvakban és tanyacsoportokon falusi és tanyai pártszervezet alakul. A falusi és tanyai pártszervezet felső szerve a falusi és tanyai párttaggyűlés, mely 3–11 tagú vezetőséget választ.

30. Olyan pártszervezetekben, melyeknek taglétszáma a 10-et nem haladja meg, a vezetőség helyett a taggyűlés által megválasztott titkár intézi az ügyeket.

31. Az alapszerv vezetését a felsőbb pártszerv erősíti meg.

32. Új párttagok felvételéről az alapszerv pártvezetősége egyéni elbírálás alapján határoz, és határozatát megerősítés végett a taggyűlés elé terjeszti. Olyan pártszervezeteknél, melyek élén vezetőség helyett titkár áll, tagfelvételtől a taggyűlés határoz.

33. Az a párttag, aki három hónapig indokolatlanul nem fizet tagsági díjat, és kötelezettségének felszólítás után sem tesz eleget, párttagságát elveszti.

V. NEMZETGYŰLÉSI, TÖRVÉNYHATÓSÁGI ÉS KÖZSÉGI FRAKCIÓK

34. A nemzetgyűlésen, törvényhatósági bizottságokban, községi képviselő-testületekben működő tagok frakciót alakítanak. A frakciók élén 3–5 tagú választott vezetőség áll, amelyet a megfelelő felsőbb pártszerv erősít meg, és mely a megfelelő helyi vezetőségnek, illetve a Központi Vezetőségnek van alárendelve, és ezek utasításait köteles végrehajtani.

A Központi Vezetőségnek, illetve a helyi vezetőségnek vannak alárendelve a kormányban, közigazgatásban, az összes párton kívüli tömegszervezetekben és egyébütt dolgozó párttagok is.

A központi, illetve a helyi vezetőségnek joga, hogy a párt tagjait a testületekből visszahívja.

VI. PÁRTFEGYELEM

35. A párt minden egyes tagja és szervezete köteles alávetni magát a pártfegyelemnek.

A fegyelmet és a párt erkölcsi felfogását sértő vagy a párt politikai irányvonálával szembehelyezkedő tagok ellen a pártszervezetek, a helyi vezetőségek és az Ellenőrző Bizottság eljárást indítanak és szükség esetén rendszabályokat fogalmozósítanak.

A kiszabott pártbüntetés az eset súlyosságának megfelelően: dorgálás, megrovás, szigorú megrovás és a pártból való kizárás. A kiszabott büntetés ellen a felsőbb pártszervekhez, egészen az országos pártkongresszusig lehet fellebbezni, de amíg felsőbb szerv meg nem változtatja, a büntetés érvényben marad.

36. A Központi Vezetőség a párt érdekeit vagy a fegyelmet sértő bármely párttag ellen indíthat eljárást, foganatosíthat rendszabályokat. A Központi Vezetőség feloszlató olyan pártszervezeteket vagy helyi vezetőségeket, melyek a párt célkitűzéseivel, irányvonalával vagy szervezeti szabályzatával ellentétes működést fejtenek ki.

37. A pártban nincs helye semmiféle külön csoportosulásnak, vagy frakciónak, mert aláássa a párt egységét és harcképességét.

38. A Magyar Kommunista Párt szervezeti szabályzata a párt alkotmánya, törvény minden párttag és pártszervezet számára.

Megjelent: A népi demokrácia útja.

A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusának jegyzőkönyve.

Szakra 1946. 321–323. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE SZERVEZŐ BIZOTTSÁGÁNAK KÖRLEVELE A PÁRTSZERVEZETEK VEZETŐSÉGEIHEZ A PÁRTTAGGYŰLÉSEK SZEREPEÉRŐL

(1946. OKTÓBER 17)

A Magyar Kommunista Párt ereje növelésének egyik döntő előfeltétele, hogy minden szervezetünk élén a párttagság által tisztelt, szeretett vezetők, olyan vezetőségek álljanak, melyek össze vannak forrva a tagsággal. Ezen a téren is, mint pártunk minden területén, javulás tapasztalható. Pártunk legális működése óta számos szervezetünkbe arra érdemes, tiszteletnek örvendő és jól dolgozó párttagok kerültek. Meg kell azonban mégis állapítanunk, hogy sok tennivalónk maradt még, hogy elérjük azt az állapotot, amikor minden pártszervezetünk élén jó vezetők állanak, akik a tagság és a dolgozó nép teljes megalégedésére végzik el nehéz feladatukat.

Pártunk történelmi jelentőségű III. kongresszusa után a Szervező Bizottság egyik feladatának tekinti, hogy segítségével siessen pártunknak a feladat eredményesebb megoldásában is.

Mi az oka, elvtársak, annak, hogy nem alakulnak ki olyan vezetőségek szervezetekben, amelyek bírják a tagság teljes támogatását és szeretetét?

Először is az, hogy szervezetek vezetőségeinek nagy része a tagság rendszeres ellenőrzése nélkül dolgozik.

A tagságnak pártszervezeteink taggyűlésein nyílik lehetősége a vezetőség munkájának ellenőrzésére. Meg kell azonban állapítani, hogy pártunkban a pártnapok háttérbe szorították a taggyűléseket. Miután pártnapokat rendszeresen hetenként tartanak szervezetek – taggyűléseket nem tartanak, vagy csak nagyon ritka esetben. Ennek nagyon komoly és káros kihatása van pártszervezeteink belső életére, egész működésére. Ha nincs rendszeres taggyűlés, a vezetőségek nem számolnak be munkájukról és a tagságnak nem nyílik alkalma véleményt mondani vezetőségének tevékenységéről. Számos pártszervezetben ennek következtében szakadék keletkezik a vezetőség és a tagság között. A vezetőségek nem érzik a tagság rendszeres ellenőrzésének és támogatásának erejét, emiatt sok esetben hibát követnek el, a vezetést nem a meggyőzés, hanem az utasítás, a parancsolás eszközeivel gyakorolják. Másrészt a tagság gyakran elégedetlen, mert úgy érzi, hogy nem kap teret arra, hogy a pártmunkában megfelelően részt vehessen, nem

élhet pártunk szervezeti szabályaiban biztosított jogaival. Ezek a jelenségek pártunk belső demokráciáját gyengítik, tagságunk egy részét passzivitásba taszítják és elkedvetlenítik.

A Magyar Kommunista Párt Szervező Bizottsága elhatározta, hogy

a) pártunk minden alapszervezete havonta egyszer rendszeresen taggyűlést tartson;

b) a taggyűlésen a vezetőség számoljon be elvégzett munkájáról és ismertesse a tagsággal a következő hónapra szóló munkatervét;

c) a tagság feladata nemcsak abban áll, hogy meghallgassa a vezetőség beszámolóját, munkatervét, hanem azt alapos vita tárgyává is tegye. Fel kell világosítani minden párttagot arról, hogy nemcsak joga, de kötelessége is pártszerű kritikát gyakorolni a vezetőség munkája fölött, és indítványával, tanácsaival, hozzászólásaival a vezetőség jó munkáját elősegíteni. Feltétlenül elkerülendő, hogy a kritika személyeskedéssé vagy elvtelen veszekedésekké fajuljon el;

d) a pártszervezetek vezetőségei vegyék figyelembe és hasznosítsák munkájuk megjavítására a taggyűlésen elhangzott pártszerű kritikát, javaslatot, hozzászólást;

e) a taggyűléseken nemcsak a titkárok beszámolóját, hanem egyes osztályok vezetőinek munkájáról szóló jelentéseket, más pártszervezeti vagy helyi jellegű községet, várost vagy üzemet érintő politikai, gazdasági és kulturális kérdést is napirendre lehet tűzni. A taggyűlésen időnként számoljanak be munkájukról a közigazgatásban és népi szervekben dolgozó elvtársak;

f) ha a pártszervezetek vezetőségei egy párttagot fegyelmi büntetéssel sújtanak, úgy a vezetőség feladata, hogy erről beszámoljon a tagságnak;

g) amennyiben szükségesnek bizonyul, hogy a vezetőség egyik vagy másik tagját el kell távolítani a vezetőségből, mert munkáját nem végzi el, vagy mert árt a párt érdekeinek, úgy a vezetőségnek ezt is a taggyűlés elé kell terjesztenie és javaslatokat kell tennie új vezetőségi tagok megválasztására;

h) a pártszervezetek vezetőségei minden taggyűlést készítsenek jól elő és gondoskodjanak arról, hogy a tagság minél nagyobb többsége részt vegyen.

A Szervező Bizottság meg van győződve arról, hogyha minden pártszervezetben e felsorolt szempontokat magukévá teszik, úgy ez a párt belső demokráciájának megerősödéséhez fog vezetni. Így elérjük, hogy a tagság érezni fogja, hogy közreműködik szervezeteink munkájában, és ez magával hozza tagságunk nagy részének aktivizálódását. Meg fog valósulni a határozatok rendszeres ellenőrzése és az ellenőrzésben az egész párttagság részt fog venni. A taggyűlések rendszeres megtartásának komoly nevelő hatása is van; párttagjaink látni és érezni fogják, hogy pártszervezeteink munkájáért nemcsak a vezetőség, hanem minden párttag felelős. Ezúton haladva ki fog fejlődni minden szervezetben a párttagsággal egybeforrott, népszerű vezetőség, több és több vezetésre alkalmas elvtárs fog fel-

tünni a tagság soraiból, és megnő azoknak a párttagoknak a száma, akik szívesen, önkéntesen végzik majd el azokat a feladatokat, amelyeket a pártszervezet rájuk ró. Ennek következtében megerősödnek pártszervezeteink, és sokkal nagyobb eredménnyel fogjuk majd végrehajtani III. kongresszusunk nagy jelentőségű határozatait.

Megjelent: Pártmunka, 1946. október 28. 284–286. old.

68

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÁLLÁSFOGLALÁSA A BALOLDALI BLOKK KÖVETELÉSEIRE ADOTT KISGAZDAPÁRTI VÁLASSZAL KAPCSOLATBAN ¹

(1946. OKTÓBER 25.)

A Független Kisgazdapárt elküldte válaszát a Baloldali Blokk kívánságaira, s a válaszban kifejtette a maga álláspontját. Közölte, hogy elfogadja kívánságainkat tárgyalási alapnak, s ehhez hozzáfűzi a maga javaslatait is. A Kisgazdapárti sajtó is úgy közölte a választ, mintha az a Baloldali Blokk javaslatait – az egyetlen választójogi reform kivételével – teljesen elfogadta volna.

Ha kicsit közelebbről vizsgáljuk a dolgokat, akkor azonban egészen más képet kapunk. Részletes vizsgálat után kiderül, hogy minden „elfogadott” kívánsághoz némi kis módosítás, átszövegezés került, s mindegyik csak egy célt szolgál: elkenni az intézkedések igazi értelmét, elmosni és elhomályosítani igazi céljait.

Ha sorra vesszük a válaszokat, akkor először az a benyomás alakul ki, mintha a Kisgazdapárt mindenütt képviselné a parasztság szempontjait, s annak érdekeit védené. Így kívánja, hogy az árelenőrző bizottságban vegyen részt a parasztság képviselője, aki, persze, nem más, mint a Parasztszövetség. A Parasztszövetség

¹ A Baloldali Blokk 1946. október 18-án nyújtotta át kívánságait a Kisgazdapárt vezetőségének. (Lásd e kötetben a Függelék 10. sz. dokumentumát.) A Kisgazdapárt válaszát október 23-án juttatta el a Baloldali Blokk vezetőihez. (Lásd Kis Újság, 1946. október 24.) A Szociáldemokrata Párt vezetősége október 24-i ülésének állásfoglalását a „Népszava” aláírás nélküli cikként hozta nyilvánosságra. (Lásd PI Archivum. 253/1–79.) A Kommunista Párt vezetősége a „Szabad Nép” vezércikkben foglalkozott a Kisgazdapárt válaszával. A vezércikk, az SZDP állásfoglalásával egybehangzóan, többek között leszögezte: „a Kisgazdapárt válasza formában meszemenően előzékeny ugyan, érdemben azonban, ha az egyes pontokat közelebbről megnézzük, kiderül, hogy a Baloldali Blokk álláspontjához való közeledés vagy annak elfogadása legtöbbször, sajnos, csak látszat.” (Szabad Nép, 1946. október 25. 1. old.)

egyszerű pártintézmény, ezt mindenki tudja. Nem lehet és nem szabad senkinek félrevezettetni magát ettől az elködösítő manővertől. A Parasztszövetségben foglal helyet az egész parasztság, hanem csak a kisgazdapárti parasztok egy része. Semmi olyan megoldást nem vehetünk tudomásul, ahol a parasztság képviselőjének a Parasztszövetséget akarják beállítani. Vonatkozik ez az árellenőrzésre és a gazdasági élet minden más területére is.

S itt mindjárt térjünk ki egy lényeges kérdésre. A kisgazdapárti válasz közvetlen egyszerűséggel közli, hogy a Parasztszövetség szakszervezetté alakul, s mint ilyen, teljes egyenrangúságot követel. Talán mégis jó lenne, ha a Kisgazdapártban először megtanulnák, hogy mi is az a szakszervezet. Ezt illenék tudni, mielőtt ilyen lehetetlen tervekkel állnak elő. A szakszervezet a munkavállalók védelmi szervezete, s nem a közép- és nagybirtokosok érdekképviselője! Ezen az alapon holnap a GYOSZ és a TÉBE is kijelenthetné, hogy szakszervezetnek tekinti magát, és kéri a jogokat. Ezekkel a kérdésekkel ne tréfáljanak az urak, mert itt nincs helye trükköknek és fogásoknak.

Ugyanez a megjegyzés áll a szakszervezeti alkotmányra is. A Baloldali Blokk elég határozottan fogalmazta meg a maga mondanivalóját erről. Mi egyszakaszos törvényt akarunk, amely kimondja, hogy a kollektív szerződések megkötésének és a munkás-közvetítésnek joga azokat a szakszervezeteket illeti meg, amelyek tagjai a Szakszervezeti Tanácsnak. Mi „alkotmány” és törvényes rendezés nélkül évtizedeken át meg tudtuk tartani a szakszervezeteket minden nemzeti munkaközponttal és hasonlókkal szemben, s most sem kérünk abból, hogy bennünket más védjen meg. Minden ellenforradalom a „munka szabadságának” biztosításával kezdte és terrorral végezte. Nem kérünk és nem fogadunk el védelmet más-tól, csak saját magunktól.

Az üzemi alkotmányról is alapvetően eltérő a véleményünk. Az üzemi bizottságban csak az foglalhat helyet, aki maga dolgozó tagja az üzemnek. Ez világos, és nem kíván magyarázatot. De az üzemi bizottság feladata, hogy a termelés folyamatosságáról, a termelőképeség teljes kihasználásáról is gondoskodjék, tehát képviselőjének mint teljes jogú tagnak helyet kell biztosítani a vállalatok igazgatóságában. Enélkül az egész csak hatáskör nélküli, üres formalitás.

A malmok kérdésében nem fogadjuk el az állami ellenőrzést. A nagymalmok üzeme a magyar gazdasági élet egyik legfontosabb kérdése. A nagymalmokat átlamosítani kell, de szívesen vesszük, ha az államosított nagymalmok és az ellenőrzött kismalmok ügyeit központilag intézi az erre hivatott iparügyi minisztérium.

A mezőgazdaság hitelezését mi követeljük és mi harcolunk érte. De nincs értelmű túlhajtani a mértéket, mert akkor semmi sem lesz az egészből. Nem kell 50 százalékos arányt kikötni, de ki kell kötni, hogy a hitelből nem a zsírosparaszt, hanem a most földhöz jutott szegényparasztot kell részeltetni. Ennek nyomát sem látjuk a kisgazdapárti programban.

A földalapból befolyt összegekből nem az új gazdákat „is” lehet segítségben részesíteni, hanem elsősorban az ő érdekeikre kell tekintettel lenni.

Alapítan állítása a válasznak, hogy a Baloldali Blokk elfogadta a kisgazdapárti mezőgazdasági érdekképviselői törvénytervezetet. A valóság, hogy mi kívánjuk és sürgetjük ennek a kérdésnek megoldását, de nem fasiszta-korporációs alapon, hanem egy új, demokratikus és a szegényparasztság érdekeit védő, a mezőgazdaság átszervezését, a parasztság oktatását jól megoldani képes testület alapján. Nem akarjuk, hogy a mezőgazdasági érdekképviselő politikai fegyver és államilag fizetett pártszervezet legyen, amelyben a szegényparasztság szempontjai helyett a középbirtokosok érdekei érvényesülnek.

Nem tudjuk, hogy a pénzügyminiszternek mik a tervei a bankok ellenőrzésére, de tudjuk, hogy mi mit akarunk. Elejét venni a bankok pénzrontó spekulációjának s rákényszeríteni őket, hogy azt csinálják, ami hivatásuk: hitellel lássák el az arra rászoruló kisembereket! Erről kell gondoskodni az állami ellenőrzésnek.

A tankönyveknél elég volt a bizottságosdiból. Elsősorban el kell rendelni az egységesen kötelező, államilag kiadott tankönyvek bevezetését, mert a tankönyvön nem lehet senkinek magánhaszna! Még kevésbé lehet magánszempontja a szerkesztés tekintetében.

Ilyenek azok a pontok, amelyekben egyetértünk! Mi lehet akkor az, ahol nincs egyetértés. Választójog s a politikai garanciák kérdése lép itt előtérbe. A választójogról elmondtuk a magunk véleményét, s bátran mondhatjuk: aki azzal akarja nevetségessé tenni magát, hogy bennünket jogfosztás szándékával vádol, ám tegye. A választójogból mégis ki kell rekeszteni ideiglenesen azokat, akiket a magyar demokrácia nem tartott arra alkalmasnak, hogy például közhivatalaiban helyet foglaljon. De nem kívánatosak azok sem, akik rendőri felügyelet alatt álltak politikai megbízhatatlanságuk miatt, vagy azok, akiknek közvetlen hozzátartozójukat háborús bűncselekmény miatt elítélték. Aki ezeknek a szavazati jogát védi, az nagyon sokat mond el – önmagáról.

S végül essék szó a politikai garanciákról. Ha módunkban lenne bízni abban, hogy a Kisgazdapárt mai összetételében valóban őszintén akarja a demokráciát, akkor nem lenne szükség még megállapodásra sem. Megmondtuk s megmondjuk nyíltan, hogy éppen ez az, amiben nem bízunk. Ezt a bizalmatlanságot nem lehet azzal eloszlatni, hogy a Kisgazdapárt bennünket kér fel, hogy a mi pártjainkban megmutatkozó koalícióellenes magatartást büntessük. Ez nem őszinte és nem méltó az egész probléma komolyságához.

Nem akarunk itt a további részletekbe menni, holott még lenne és lesz szavunk például az egyházi kérdésről. De annyit meg kell állapítanunk, hogy a helyzet megítélésében nem tévedtünk. A Kisgazdapárt nem tud vagy nem akar elszakadni a nagytőkések és a középbirtokosok érdekeinek képviselőtől. Mi

védjük a városi dolgozót, mi követeljük a szegényparaszt megsegítését; ők kitérnek minden elől, ami ennek a kérdésnek érdemét illeti, fenn akarják tartani ezt a langyos, konszolidációs politikát, amely nem a rászorultak, hanem a kizsákmányolók, a gazdagok pozícióit védik falun és városban egyaránt. Ezt neveztük mi az osztályharc kiéleződésének, s ezt nevezzük továbbra is az ellenforradalom egyesek részéről öntudatlan, de nagyon sokak részéről tudatos előkészítésének.

A meginduló közvetlen tárgyalásoknál lényegében erről lesz szó – s ez dönti el a magyar demokrácia jövőjét. Mi csak annyit fűzünk már ehhez, hogy ott leszünk a döntésnél, és általunk ott lesz a fenyegetett magyar dolgozók végeláthatatlan tömege is.

Megjelent: Népszava, 1946. október 25. 3. old.

69

KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1946. NOVEMBER 14)

Az MKP Politikai Bizottsága november 14-én délután 6 órakor ülést tartott. Foglalkozott a közellátás és a drágaság kérdésével. Megbízta Rákosi Mátyás elvtársat, hogy a november 15-i minisztertanácson napirend előtt tegye szóvá a közellátás terén és a Közellátásügyi Minisztérium munkájában mutatkozó hiányokat és mulasztásokat, tegyen javaslatokat a drágaság letörése érdekében szükséges rendszabályokról, javasolja továbbá, hogy a Gazdasági Főtanács legközelebb összehívandó rendkívüli ülését a dolgozók e legégetőbb kérdéseinek szentelje.

A Politikai Bizottság foglalkozott továbbá a földreform befejezése körüli viszszasságokkal. Megállapította, hogy a földigénylő bizottságokba, amelyek elévülhetetlen érdemeket szereztek a földreform végrehajtása körül, helyenként reakciós elemek furakodtak be. Ezek a kiosztott földek újrafelosztását követelik, szembeállítják egymással az új gazdákat, nyugtalanságot szítanak a faluban, és zavarják a földreform befejezését.

Ezért a Politikai Bizottság az új gazdák háborítatlan birtoklásának biztosítása érdekében a következőket javasolja a kormánynak:

1. Azokban a községekben, ahol a telekkönyvezés műszaki munkái befejeződtek, a földigénylő bizottságok szűnjenek meg.
2. Az összes földigénylő bizottságok 1947. március 15-ig köteleztessenek munkájuk befejezésére, és szűnjenek meg.
3. A kormány tiltsa meg a már kiosztott földek bármilyen jogcímen történő újrafelosztását.
4. A földigénylő bizottságok ellen indított pereket azonnal meg kell szüntetni.

Végül a Politikai Bizottság foglalkozott a Baloldali Blokk és a Kisgazdapárt között folyó tárgyalásokkal. Elhatározta, hogy a dolgozó nép követeléseinek megfelelően a tárgyalások eredményesebb vitele és a reakció elleni fokozottabb harc érdekében, a további teendők megbeszélésére javasolja a Baloldali Blokk végrehajtó bizottságának összehívását.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. november 15. 3. old.

70

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT NYILATKOZATÁVAL ÉS NAGY FERENC MINISZTERELNÖK HOZZÁFÜZÖTT BESZÉDÉVEL KAPCSOLATBAN ¹

(1946. DECEMBER 4)

A nyilatkozat és a miniszterelnök beszéde fejlődést jelent abban a tekintetben, hogy leszögezi a változást, mely Európában az utóbbi hetek folyamán végbement, megállapítja a bekövetkezett balratolódást és azt, hogy e folyamat alól a magyar belpolitika nem vonhatja ki magát. A nyilatkozat állást foglal a terménybeszol-

¹ A nyilatkozat és a beszéd a Független Kisgazdapárt 1946. december 3-i képviselői értekezletén hangzott el. (Lásd Kis Újság, 1946. december 4.) A Szociáldemokrata Párt vezetősége hivatalos állásfoglalást nem tett közzé. A „Népszava” 1946. december 4-i száma ismerteti a szóban forgó kisgazda-nyilatkozatot. A nyilatkozathoz rövid szerkesztőségi megjegyzésben foglalnak állást. Ebben leszögezik, hogy a kisgazda-határozat bizonyos közeledést jelent a baloldal felé,

gáztatás mellett, követeli a spekuláció eddiginél fokozottabb üldözését, magáévá teszi a hosszú időre szóló irányított gazdasági terv gondolatát. Az eddiginél éle-
sebben lép fel a reakciós Szabadság Párt ellen, és megállapítja, hogy az egyházak
nálunk elmaradnak a demokrácia fejlődése mögött.

Azonban ezt a közeledést a Baloldali Blokk álláspontja felé lerontja az a tény,
hogy mind a nyilatkozat, mind a miniszterelnök beszéde hallgatással mellőzi a
legdöntőbb politikai kérdést: a Kiszgazdapárton belül elhelyezkedett reakciós
elemek elleni harcot, mely nélkül a magyar demokrácia gazdasági követeléseit
megvalósíthatatlanok. Nem lehet letörni a spekulációt, nem lehet felemelni a
dolgozó tömegek életszínvonalát, ameddig ezek a népellenes elemek a Kiszgaza-
párton keresztül meg tudják akadályozni a spekulánsok elleni kíméletlen rend-
szabályok megvalósítását és támogatják a nép ellenségeinek minden megnyilvánu-
lását. A nyilatkozat a reakciót kizárólag a Szabadság Pártban látja, holott
köztudomású, hogy a Sulyok-párt fő erejét a Kiszgazdapárt jobbszárnya képezi.
E reakciós elemek jelenléte a kormányzati koalícióban a legfőbb akadálya an-
nak is, hogy a határon túli magyarság érdekében eredménnyel lépünk közbe.
Nem nyilatkozik a Kiszgazdapárt arról sem, vajon fenntartja-e azt az álláspont-
ját, hogy a demokratikus Magyarországon a közoktatásügyi miniszter nem lehet
protestáns ember, holott ez még Ferenc József uralkodása alatt is ismételt
előfordult.

Mindezek figyelembevételével az MKP Politikai Bizottsága megállapítja, hogy
a Kiszgazdapárt nyilatkozata a benne foglalt pozitív gazdasági követelések elle-
nére politikailag lépés visszafelé, különösen a Magyar Nemzeti Függetlenségi
Front 1946. július 16-i nyilatkozatával szemben, ahol a Kiszgazdapárt vezetősége
a legélesebb harcot hirdette meg „a Kiszgazdapártba befurakodott reakciós elemek
ellen”.² Ezt a harcot, mely nélkül gazdasági nehézségeinket nem tudjuk legyűrni,
a Kiszgazdapárt mind a mai napig meg sem kezdette, annak ellenére, hogy min-
den demokrata számára világos ennek szükségese és elkerülhetetlen volta.

Az MKP Politikai Bizottsága utasítja képviselőit, hogy a pártközi értekezleten
vessék fel ezt a központi kérdést, szorgalmazzák az elhúzódo tárgyalások gyors
befejezését, és csakis olyan megállapodást fogadjanak el, amely valóban biztosítja
a drágaság és a reakció letörését és hazánk demokratikus irányban való fejlődé-
sét.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. december 5. 3. old.

ugyanakkor hangsúlyozzák, hogy a határozat „a válságot nem oldja meg... A Baloldali Blokk
ragaszkodik politikai követeléseikhez is, mert azok szerves kiegészítői és egyedüli biztosítékai a
Kiszgazdapárt által most elfogadottaknak. Mindenképpen illuzórikus bármilyen egység vagy meg-
állapodás a Kiszgazdapárttal addig, amíg a reakció képviselői bent ülnek a kiszgázák soraiban.”
(Népszava, 1946. december 4. 2. old.)

² Lásd e kötetben a Függelék 9. sz. dokumentumát.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÁLLÁSFOGLALÁSA A PEYER KÁROLY ÉS TÁRSAI ÁLTAL BENYÚJTOTT MEMORANDUMHOZ¹

(1946. DECEMBER 14)

A PÁRTVEZETŐSÉG VÁLASZA: ÍTÉLJEN AZ OSZTÁLYTUDATOS SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁSSÁGI

A pártvezetőség a hozzá benyújtott memorandumot abban a reményben tanulmányozta, hogy abból a munkásmozgalomban évtizedes múlttal rendelkező gyakorlott vezetők elvi állásfoglalását ismeri meg. Bízott benne, hogy a párt múltjának megfelelően s a párt demokratikus hagyományainak szellemében a pártvezetőség politikai gesztiójának elfogulatlan, szocialista kritikáját kapja. Ennek megfelelően teljes tárgyilagossággal, elfogultságtól menten vizsgálta meg a memorandumot egészében és részleteiben csakúgy, mint azokat a körülményeket, amelyek a memorandum átnyújtásával kapcsolatban mutatkoztak. A pártvezetőség szükségesnek tartja, hogy a beadványhoz a következő megjegyzéseket fűzze:

A párt minden tagjának nemcsak joga, hanem kötelessége a pártalkotmány előírásai szerint kritikát gyakorolni a párt vezetése felett. Természetes és kötelező azonban minden párttagra, hogy ezt a kritikát a párt keretén belül, a párt

¹ Peyer Károly és négy társa: dr. Valentiny Ágoston, dr. Györki Imre, Brumiller László, Pozsgay Gyula 1946. december 8-i dátummal egy terjedelmes memorandumot nyújtott be a pártvezetőséghez. A memorandum bevezetőül leszögezi, hogy nem akarják a pártegységet, a két munkáspárt együttműködését megbontani, nem kívánnak „oroszellenes politikát támogatni”. Ugyanakkor a memorandum bírálóat tárgyává teszi a pártvezetőség felszabadulás utáni egész tevékenységét, amelynek során hol burkolt, hol nyílt támadást intéz a munkás-egységfront, a Kommunsita Párt, a Szovjetunió ellen, és követeli a Szociáldemokrata Párt politikai irányvonalának megváltoztatását. Így például a memorandum szövege teszi: a párt elvi és taktikai hibát követett el, amikor az 1945. őszi törvényhatósági választásokon a Kommunista Párttal közös listán indult; nem utolsósorban ez a tény lerontotta a Szociáldemokrata Párt iránt korábban megnyilatkozott bizalmat; a helyzet e tekintetben azóta is romlott, s kezd katasztrofálissá válni; fennáll a veszély, hogy a párt letér a demokrácia útjáról, és más politikai párt függvényévé válik, az ország idegen hatalom csatlósa lesz; a párt át nem gondolt, rögtönzött politikát követ; az ország gazdasági helyzete súlyos, s ezzel szemben a pártvezetőség tehetetlen stb. Peyer Károly a memorandumot a párton kívül is terjesztette, többek között nyugati diplomáciai képviselőknek is eljuttatta. Emiatt Brumiller László aláírását visszavonta. Peyerék tárgyalásokat kezdeményeztek a Kommunista Párt vezetésével, amelynek során biztosítani igyekeztek a másik munkáspártot, hogy akciójuk nem a munkásegység ellen irányul. Peyerék arra törekedtek – természetesen sikertelenül –, hogy megnyerjék az MKP támogatását, de legalábbis azt szerették volna elérni, hogy a másik munkáspárt ne keresse a törekvésüket, amely az SZDP vezetésének megszerzésére irányult. A memorandumot, Brumiller levelét a pártvezetőség állásfoglalásával egyidejűleg hozta nyilvánosságra a „Népszava”.

illetékes fórumai előtt gyakorolja és belső pártügyet nyilvánosság elé ne vigyen. Sajnálattal kellett megállapítani, hogy a memorandum egyidejűleg a párton kívül álló politikai és hatósági fórumok, sőt külföldi sajtóképviselők kezéhez is eljutott, s ez a párt történetben eddig példátlanul álló magatartás jellemzi a memorandum aláíróit.

A pártvezetőség ennek folytán szükségesnek tartja, hogy az egész memorandumot nyilvánosságra hozza, hogy ezzel is tanújelét adja annak, hogy a legszélesebb nyilvánosság bírálatától sincs félnivalója, s a magyar munkástömegek előtt minden titkolódzás nélkül, teljes nyíltsággal vállalja a felelősséget mindazért, amit tett. Szükségesnek tartja azonban leszögezni, hogy sem egy, sem öt párttagnak nincsen joga a pártvezetőség felelősségre vonásával a kongresszus szuverén jogát vitássá tenni. Azzal, hogy a memorandum aláírói a kongresszust megelőzően a memorandumot a pártvezetőség állásfoglalásának be nem várásával idegen kezekhez juttatták el, önmaguk tettek tanúbizonyságot a munkásosztály előtt, hogy azt a pártfegyelmet, amelyet ők a maguk vezető szerepe idején kíméletlen erővel érvényesítettek, abban a pillanatban, amikor az számukra jelentene kötelezettséget, nem tartják tiszteletben. Nem érzik ezt a kötelezettséget annak ellenére, hogy lépésükkel nyilvánvalóan a párt egységét, a mozgalom belső fegyelmét segítették aláásni, és ezzel tudva vagy öntudatlanul nemcsak ártottak a szociáldemokrata munkásmozgalomnak, hanem idegen ellenséges osztályérdeket szolgáltak.

A pártvezetőség egyáltalán nem érzi kötelességének azt, hogy öt párttag beadványára részletesen válaszoljon, mert minden alkotmányos formájú kritikára a választ a pártkongresszus adja meg. Miután a pártvezetőségnek semmi oka sincs a kritika elől kitérni, szükségesnek tartjuk a magyar szociáldemokrata munkásság előtt a memorandummal kapcsolatban néhány fontos momentumra rámutatni.

Nem felel meg a valóságnak, hogy a párt ereje csökkent volna, s nem felel meg a valóságnak az sem, hogy befolyása az ország kormányzásában és közigazgatásában vagy általában politikai életében csökkent volna. A valóság ezzel szemben az, hogy a párt tagjainak száma az utóbbi esztendő során igen jelentős mértékben emelkedett. Valóság az, hogy a párt az ország közigazgatásában erejének megfelelően foglal el pozíciókat és súlya, tekintélye, kezdeményező szerepe mind külpolitikai, mind belpolitikai tekintetben minden várakozást felülmúlóan emelkedett. Konkrét cselekményekre itt rámutatni talán felesleges, mert azok, akik a pártéletben részt vesznek, és nemcsak a kényelmes, sértődött bírálgatás szerepét vállalják, látják, fel tudják mérni, hogy a párt milyen munkát végzett. A termelés megindításától, a stabilizáción keresztül, egészen az ország külpolitikai helyzetének megszilárdításáig, a párt munkája minden vonalon hathatósan érvényesült.

A memorandum szerkesztői nem ügyeltek arra, hogy saját, nem túlságosan

emelkedett szempontjaikat kellőképpen elrejtse. A memorandumon belül súlyos ellentmondások vannak. Az egyik helyen azt írja, hogy a párt gyengül, másik helyen azt állítja, hogy a taglétszám emelkedett. Azt állítja, hogy a párt befolyása a közigazgatásban és a kormányzásban csökkent, de ugyanakkor nem átalítja, hogy az országban mutakozó bajokért oly formában hárítja a pártvezetőségre a felelősséget, mintha egyedül lennének urak ebben az országban.

MIRŐL BESZÉL ÉS MIRŐL HALLGAT A MEMORANDUM?

Külön nyomatékkaal kell rámutatni arra a lelkiismeretlen demagógiára, amely a természetesen jelenlevő általános elégedetlenségből akar politikai hasznót húzni. Tudatlanságból vagy jóhiszeműség hiányából eredhet csak az a vád, hogy a munkásosztály rossz életszínvonaláért a pártvezetőség felelős. Magukat szocialistának valló, gyakorlott politikusok azt akarják elhitetni a tömegekkel, hogy a nehézségekért a jelenlegi politika felelős, és elhallgatják a huszonöt éves ellenforradalom, a fasizmus és a háború mérhetetlen pusztításait, anyagiak és szellemiek terén egyaránt. Az iskolázott és fegyelmezett szocialista munkástömegek erre a munkásosztály öntudatát arcul csapó beállításra önmaguk adják meg a választ.

A memorandum a pártegység fenntartását tartja kívánatosnak, s ennek védőjeként kíván bemutatkozni. Fel kell tennünk a kérdést: azzal kívánták-e szolgálni a párt egységét, hogy párton kívül álló, sőt a munkásosztályon és az országon kívül álló fórumok elé vitték kritikájukat? S itt rá kell mutatni arra, hogy ugyanakkor, amikor ők a párt függetlenségének védelmezőiként tüntetik fel magukat, „hivatalos” tárgyalásokat folytattak más pártok vezetőségével, s biztosítani igyekeztek a másik munkáspártot arról, hogy az ő vezetésük alatt a munkásegység még szorosabb lesz, mint eddig volt. Ugyanazok tették ezt, akik hónapok óta éppen a munkásegység ellen való lázítással igyekeztek maguknak a szociáldemokrata munkásmozgalomban – persze, minden komoly eredmény nélkül – olcsó demagógiával híveket toborozni.

Mindezek alapján a pártvezetőség szükségesnek tartotta, hogy a memorandumot a fenti megjegyzésekkel együtt nyilvánosságra hozza. Mindenesetre, mint szocialisták, szomorúsággal kell megállapítanunk, hogy a munkásmozgalomban évtizedeken át vezető helyen szerepelt politikusok, az ország s a párt politikájának bírálásakor ilyen kevés osztályöntudatról és ilyen hiányos szocialista szemléletről tettek tanúbizonyságot.

A párt tömegei a kongresszus alkalmával nyilván igazán szocialista szemzőgből, osztályöntudatos marxisták módjára fogják a párt politikáját bírálat tárgyává tenni. Ezen a téren szocialistákhoz illő módon maga a pártvezetőség jár elől, amikor a kongresszusi jelentésben mind ideológiai, mind a munkásmozgalmi szempontok szerint igen szigorú önkritikát fog gyakorolni működése felett.

Annyit végezetül le kell szögezni, hogy ennek a memorandumnak aláírói között volt olyan, aki nem tudott arról, hogy milyen úton és milyen körülmények között fogják ezt a memorandumot felhasználni. A „Népszava” fentebb közli azt a bejelentést, amely megtagadja azt a metódust, és arra utal, hogy jóhiszeműségével visszaéltek. Ez mindennél jellemzőbb a célokra és eszközökre, amelyeket felhasználnak. Az a hasonlóság, amely az ő kritikájuk és például a nyíltan ellenség szerepét betöltő Sulyok Dezső kritikája között mutatkozik, világosan fényt vet arra, hogy az akció szervezőit nem az osztályérdekek, hanem hiú, személyi szempontok vezették arra az útra, amely a munkásosztály ellenségeivel közös. Annak megállapítását, hogy ez az egész akció kinek akar ártani és kinek használ, és ennek alapján az ítélet kimondását a párt kongresszusára, de mindenekfelett az osztályöntudatos magyar munkásságra bízunk.

1947

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1947. JANUÁR 10—12)

A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége folyó hó 11-én és 12-én ülést tartott. Az ülés első napján Rákosi Mátyás elvtárs tartott beszámolót „A kül- és belpolitikai helyzet és pártunk feladatai” címen. Követelte a Horthy-rendszer visszaállítására összeesküvők szervezkedésének kíméletlen felgöngyölítését¹ és azt, hogy a Kisgazdapárt demokratái végre számoljanak le a pártjukat fedezékül használó reakciókkal. Rákosi elvtárs nyomatékosan hangsúlyozta az aprómunka és az országos politikai kérdések összekapcsolásának fontosságát a párt-szervezetek munkájában.

Az ülés második napján Gerő Ernő elvtárs, a hároméves államgazdasági tervről számolt be. A beszámolót követő vita során a Központi Vezetőség hangsúlyozta a hároméves terv alapvető jelentőségét a dolgozók életszínvonalának felemelése szempontjából. Mindkét előadó kiemelte, hogy a hároméves terv megvalósításának nélkülözhetetlen feltétele egy reakciós befolyásoktól megtisztított, őszintén demokratikus kormányzás.

A Központi Vezetőség egyhangúlag elfogadta a Politikai Bizottságnak a két napirendi pontra vonatkozó javaslatait.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. január 15. 3. old.

¹ A Belügyminisztérium szervei 1946 decemberében fedték fel a köztársaság ellen irányuló földalatti szervezkedés tényét. Az összeesküvésre vonatkozó, első, átfogó belügyminisztériumi közleményt a „Szabad Nép” 1947. január 5-i száma közli. Az összeesküvéssel az MKP vezetősége a nyilvánosság előtt először a Politikai Bizottság 1946. december 30-i üléséről kiadott rövid közleményben foglalkozott. (Lásd Szabad Nép, 1947. január 1. 2. old.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT HÁROMÉVES TERVJAVASLATA

(1947. JANUÁR 11–12)

NÉPÜNK FELEMELKEDÉSÉNEK HÁROMÉVES TERVE

A magyar nép új országépítő feladatok előtt áll. Az ellenforradalmi, reakciós Horthy-rendszer 25 éven át bénította az ország gazdasági, szociális és kulturális fejlődését. Egyes nagydobra vert kirakatteljesítmények mit sem változtattak azon a tényen, hogy Horthy-Magyarországban a dolgozók nyomorúságos élet-színvonalra voltak kárhoztatva, hogy a mezőgazdaság kilátástalan elmaradottságban tengődött, az ipari termelést külföldi és „hazai” kartellérdekek fölőzték le és verték béklyókba. A Horthy-uralom végzete beteljesedett a háborús katasztrófában és a német megszállás szégyenében. A felszabadulás hazánkat feldúlva, nemzetgazdaságunkat szétzilálva, termelőeszközeink java részét szétrabolva találta. Éhséggel és nyomorral küzdve indították meg a dolgozók a termelést és tették lehetővé, hogy az infláció zűrzavarát a stabilizáció rendezett gazdasági élete váltsa fel.

Most, mikor az ország már idestova kilábalt a háború és a gazdasági összeomlás állapotából, teljes nagyságában jelenik meg előttünk az új és immár reálisan megvalósítható feladat: újjáépíteni az országot, behozni és jóvátenni a lehető legrövidebb idő alatt legalább egy részét annak, amit a reakciós és fasiszta kormányok elmulasztottak és elvétettek, a korszerű fejlődés útjára lépni, hogy jobb, emberibb életet tudjunk biztosítani a magyar népnek.

Az országnak ez a gazdasági, szociális és kulturális újjáépítése csak egységesen irányított munkával, csak hosszabb lejáratú, az államhatalom által végrehajtott terv keretei között lehetséges. Az újjáépítés hatalmas munkáját gyors ütemben és nagy, esetleg végzetessé válható zökkenők nélkül csak úgy lehet elvégezni, ha e célból az összes rendelkezésre álló eszközöket és erőforrásokat minden mellékszempontra, minden széthúzás és szervezetlenség kiküszöbölésével, következetesen és előre meghatározott program szerint használjuk fel.

Az első világháború után, amikor sokkal kevesebb pusztulás sújtotta az országot, a Horthy-rendszernek hét évre volt szüksége, hogy a gyáripárban elérje a békebeli termelés színvonalát; ami pedig a mezőgazdaságot illeti, az állatállomány még 1938-ban is kisebb volt, mint az első világháború előtt. Mi nem így akarjuk újjáépíteni az országot. Csak a tervszerűség biztosíthatja azt, hogy az ország újjáépítését ne gátolhassák meg és ne téríthessék el a helyes úttól önző

profitérdek, hogy az új Magyarország tényleg a közérdek és a dolgozók törekvése szerint épüljön fel.

Hosszabb lejáratú, elsősorban gazdasági, de egyszersmind szociális és kulturális terv felállítása és mielőbbi megvalósítása következőképp elsőrendű fontosságú érdeke az egész nemzetnek. Ezt az általános nemzeti érdeket szolgálja a Magyar Kommunista Párt hároméves tervjavaslata.

Hároméves tervünk abból indul ki, hogy hazánkban jelenleg fennállnak a szükséges előfeltételek ahhoz, hogy saját erőinkre támaszkodva, válság- és anarchia-mentes gazdaságot folytassunk. Az ország újjáépítését lényegesen megkönnyítené és meggyorsítaná, ha jelentős külföldi tőkéket használhatnánk fel erre a célra anélkül, hogy ez a tőkebehozatal a legcsekélyebb mértékben is érintené hazánk keservesen visszanyert politikai és gazdasági függetlenségét. Külföldi, főleg magánhitelek szerzése kétségtelenül igen fontos feladat marad, azonban ilyen nagy összegű hitelekkel a jelenlegi körülmények között, teljes bizonyossággal nem számolhatunk. Következőképp hároméves tervünket egyelőre kizárólag az ország belső erőforrásaira alapozzuk.

Ezek az erőforrások, amelyek a háborús rombolások ellenére is szilárd alapot biztosítanak az ország újjáépítésére, nemcsak termelőerőinkből, az ország fontos természeti kincseiből, délkelet-európai méretekben jelentős gyári berendezéseinkből, általában nagy szakképzettséggel bíró munkásainkból, mérnökeinkből állnak. A felszabadulás után bekövetkezett gazdasági és társadalmi átalakulások új erőket szabadítottak fel, új lehetőségeket teremtettek. A nagybirtok felosztása, a földreform kétségtelenül kiküszöbölte a magyar falu és az egész magyar társadalom korszerű fejlődésének egyik legfőbb kerékkötőjét. Az ipari termelés több kulcspozíciójának államosítása széles rést tört azokon a falakon, amelyek közé a monopóliumok és a kartellek szorították be nemcsak az ipart, hanem az egész magyar gazdasági fejlődést. Az ország demokratizálása, a dolgozó rétegek hivatott képviselőinek részvétele az államhatalomban, módot nyújt arra, hogy az állam egyre növekvő, irányító és ellenőrző szerepét ne a tőkések, hanem a nép javára töltsse be. Mindez lehetségessé teszi jelenleg, hogy bizonyos keretek között tervszerű gazdaságot vezessünk be.

Ennek a tervszerű gazdaságnak természetesen számolnia kell a termelés majdnem minden ágában, de főként a mezőgazdaságban fennálló nagyszámú és nagy gazdasági és társadalmi jelentőségű magángazdasággal. Meg kell találni a módot arra, hogy a magánvállalatoknak és magángazdaságoknak ezt a tömegét közvetlenül érdekeltté tegyük az ország újjáépítésében, számukra fejlődési lehetőségeket biztosítsunk, és így bevonjuk őket a terv megvalósításába, beillesszük őket az országot újjáépítő munka kötelező kereteibe. A hároméves terv korlátokat szab a harácsoló nagytőke kizsákmányoló törekvéseinek, de előnyöket biztosít a pa-

rasztok, kisiparosok és kiskereskedők tömegeinek, akiknek közvetlen érdekük fűződik az ország gyors és eredményes újjáépítéséhez.

Minél jobban növekszik a dolgozó tömegek befolyása és részvétele az államhatalomban, minél jobban kiszorul a monopoltőke érdekeit képviselő reakció a demokratikus intézményekből, annál több lehetőség fog nyílni a gazdasági, szociális és kulturális életnek a közösség érdekében való irányítására, a tervgazdaság megszilárdítására és kiterjesztésére. A népi demokrácia további fejlődése tehát a hároméves terv megvalósításának egyik döntő feltétele.

A hároméves terv célja: Magyarország újjáépítése népünk érdekei szerint, népünk javára. Ebből következik, hogy az alapvető feladat, amelyet tervünk meg kíván valósítani: a dolgozó lakosság életszínvonalának gyors ütemű emelése. Magyarország felemelkedése csak úgy válhat valóra, ha a széles népi rétegek életfeltételei tetemesen megjavulnak, nemcsak a mostani, háború utáni helyzet-hez, hanem a háború előtti állapotokhoz képest is. A Horthy-rendszer idejében állapította meg egy baloldalisággal nem gyanúsítható statisztikus: „Az általános életszínvonal alakulása Magyarországon két szempontból érdemel figyelmet: 1. egyrészt, mert abszolút értelemben igen alacsony, 2. másrészt, mert igen egyenlőtlenül alakul.”¹

A hároméves tervnek véget kell vetnie annak, hogy széles néptömegek koldusokként éljenek, véget kell vetnie annak a nyomorúságos helyzetnek, melyet a nagybirtok és a monopoltőke számunkra országunkban hosszú korszakokon át fenntartott. A hároméves tervjavaslatot előterjesztő Magyar Kommunista Párt nem felejt el Sztálin szavait: „A szabadság egymagában még távolról sem elegendő. Ahhoz, hogy jól és vidáman lehessen élni, az kell, hogy a politikai szabadság áldásait anyagi jólét tetőzze be.”

Tervjavaslatunk ezért előirányozza a munkások, köz- és magánalkalmazottak, tanítók és orvosok, nyugdíjasok és rokkantak keresetének a maihoz képest 35⁰/₀-kal való emelését a terv végrehajtásának első éve folyamán, vagyis 1947–1948-ban: összesen 55⁰/₀-os emelését a jelenlegihez képest 1948–1949-ben, míg a hároméves terv megvalósításának utolsó éve folyamán a dolgozók keresete egy a mainál 80⁰/₀-kal magasabb színvonalat fog elérni. Ez egyszersmind azt is jelenti, hogy míg egyes kiváltságos elemek lényegesen kevesebbet fognak keresni, mint Horthy Magyarországon kerestek, a széles népi rétegek jövedelme nemcsak el fogja érni, de meg is fogja haladni a háború előttit. Meg fog javulni ugyancsak a dolgozó parasztság tömegeinek helyzete is, részben a terv által előirányzott belterjesebb gazdálkodás eredményeként, részben pedig azért, mert tervünk előirányozza az 1938-as árviszonyokhoz képest jelenleg mutatkozó agrárolló megszüntetését. A társadalombiztosítás kiépítése, a mezőgazdasági munkásokra,

¹ *Matolcsy Máttyás* (volt nyilaskeresztes országgyűlési képviselő): *Új élet a magyar földön*. Cserépfalvi 1938. 29. old.

kisiparosokra és kiskereskedőkre való kiterjesztése, valamint a szociális és kulturális intézmények fejlesztése, amit a terv előírányoz, ugyancsak a lakosság életfeltételeinek lényeges megjavulását fogják maguk után vonni.

A terv három éve tehát a tömegnyomor végleges felszámolásának, az anyagi jólét emelésének időszaka lesz.

Hároméves tervünknek ezt az alapvető feladatát csakis ipari és mezőgazdasági termelésünk, valamint közlekedésünk gyors ütemű fejlesztésével érhetjük el. A termelés növelése, nagy jószágmennyiségek előállítása számunkra nem öncél, hanem elengedhetetlen feltétele a nép tényleges jóléte és a dolgozók reális keresete emelésének. Az életszínvonal emelése hazánkban csak nagyobb termelésen alapulhat. Ehhez pedig nélkülözhetetlen a termelőerők fejlesztése, célszerű elosztása és felhasználása.

A hároméves terv második feladata tehát abban áll, hogy biztosítsa a termelés fellendülését, békebeli színvonalának elérését és azokban a termelési ágakban, melyekben ez lehetséges, ennek túlhaladását.

Ami a bányászat-kohászatot és a gyáripart illeti, a hároméves terv végrehajtásának eredményeként az első 41,7%-kal, a második 27,7%-kal fogja meghaladni az 1938-as termelési színvonalat. A kisipar ugyancsak az 1938-as termelésnél 10%-kal magasabb fokot fog elérni. A bányászat már 1947–1948-ban, az ipar 1948–1949-ben el fogja érni a békebeli termelés szintjét. Az 1946-os színvonalhoz viszonyítva a gyáripár 1950-ig kétszeresére fogja emelni termelését.

A terv az egyes termelési ágak fejlődésének ütemét aszerint szabja meg, hogy a) milyen nagyok azok a szükségletek, amelyeket ki kell elégíteniük, b) milyen nagy jelenlegi gyártási kapacitásunk és milyen beruházást igényel a kapacitás esetleges kibővítése, c) milyenek nyersanyagbeszerzési lehetőségeink az országon belül és szükség esetén külföldön. Így a bányászatnak és kohászatnak a tervben előírányzott, különösen gyors fejlődése arra vezethető vissza, hogy egyrészt a szénben és nyersanyagban való ellátás növelése nélkül a többi termelési ág nem tudná termelését növelni és hogy másrészt a bányászat tárja fel azokat a hazai természeti kincseket, amelyeknek fokozott kiaknázása a magyar nemzetgazdaság szempontjából elengedhetetlenül szükséges. Gyáripari tervünk szerint Magyarország 1949–1950-ben:

12 000 000 tonna szenet (1938-ban 9 340 000);

432 000 tonna nyersvasat (1938-ban 335 000);

765 000 tonna martinacélt (1938-ban 603 000);

540 000 tonna hengerelt vasat (1938-ban 400 000);

14 000 tonna alumíniumacélt (1938-ban 1300);

560 millió 1938-as pengő értékű gépet (1938-ban 390 millió) fog termelni.

Az 1946 novemberi termeléshez képest az 1949–1950-re előírányzott mennyi-

ségek szénben 60,4%-os, hengerelt vasban 75,3%-os, alumíniumban 442%-os növekedést jelentenek.

Általában azoknak az iparágaknak a termelése, melyek főképp termelőeszközöket gyártanak és melyeket gyakran a „nehézipar” szó alatt foglalnak össze, a terv szerint gyorsabb ütemben fejlődik, mint a jobbra fogyasztási cikkeket gyártó iparágaké. Míg a vas- és fémipar termelése 53,6%-kal, a gépiparé 43,6%-kal emelkedik, addig a textilipar csak 21,6 és az élelmezési ipar 15,6%-kal, növekszik az 1938-as termelési színvonalat véve alapul. Ez a tény egyáltalán nem mond el- lent annak a követelésünknek, hogy a többtermelés a dolgozó lakosság szükség- leteinek minél teljesebb fedezésére irányuljon. Több nyersvasra, több acélra, több alumíniumra elsősorban azért van szükség, hogy több közlekedési eszközt, több mezőgazdasági gépet, több elektromos berendezést tudjunk előállítani, és ezek nélkül a gépek és berendezések nélkül sem a gyengén felszerelt magyar mező- gazdaság, sem az ipar nem tudná növelni a közvetlen fogyasztásra szánt cikkek termelését. A „nehézipar” gyors fejlesztése tehát előfeltétele a fogyasztási cikkek tömeges előállításának, ugyanakkor pedig az ország további gazdasági fejlődésé- hez ad szilárd alapot.

Az ipari termelésre vonatkozó hároméves tervjavaslat egyébként különlegesen gyors fejlődést biztosít a legfontosabb közszükségleti cikkek gyártásának. Így a terv eredményeként a magyar ipar – a kisipar értékes hozzájárulását is hozzá- számítva – piacra fog dobni:

1949–1950-ben:	1938-ban volt:
250 000 000 m pamutszövetet	190 000 000 m
5 250 000 kg kötöttárut	4 440 000 kg
3 840 000 tucat selyem- és gyapjúharisnyát	3 340 000 tucat
6 940 000 pár cipőt	6 600 000 pár
100 000 db kerékpárt	60 000 db
1 450 000 q cukrot	999 000 q
14 700 000 q lisztet	12 892 000 q
103 000 000 1938-as pengő értékű konzerv- és húsfeldolgozó ipari terméket,	
szemben 80 453 000 pengő 1938-i értékkel.	

Ez annyit jelent, hogy a terv megvalósításának utolsó évében a termelésből minden lakosra 27 méter pamutszövet fog jutni, míg a mai termelés mellett (1946 novembert véve alapul) csak 13 jut. Ugyanakkor mindenkire fog esni 3 és fél pár harisnya, míg a mai termelés csak a lakosság háromnegyed részét látja el évi egy pár harisnyával. Cukorból jelenleg 6 kg, a terv harmadik évében 15 kg jut egy főre. Ami pedig a cipőt illeti, az 1949–1950-es termelés 505%-kal fogja megha- ladni a mostanit.

Az ipari termelés előirányzott fellendülése tehát részint közvetlenül, részint közvetve a nép jólétének emelését szolgálja.

Ami a mezőgazdasági termelést illeti, a hároméves terv maximális erőfeszítést követel meg, hogy a gazdasági életnek ebben a hazánkra nézve alapvetően fontos ágában elérjük a békeévek színvonalát. Ez kétségtől nagy nehézségekbe ütközik, mert egyrészt a magyar talaj nagymértékben kimerült a sok évtizedes és a háborús évek alatt még fokozott rablógazdaság következtében, míg az állattenyésztés a háború alatt különösen súlyos és csak fokozatosan helyreállítható károkat szenvedett. Számolunk azonban mint pozitív tényezőkre *a)* a földreform által teremtetett demokratikus birtokmegosztásra, ami lehetővé teszi a hagyományos külterjes gazdálkodás fokozatos leépítését és az intenzív, belterjes gazdálkodásra való áttérést, *b)* arra a segítségre, amelyet az ipar tud növekvő méretekben a mezőgazdaságnak nyújtani gépekkel és műtrágyával, véd- és oltószerekkel, elektromos árammal való fokozott ellátás formájában és *c)* a földművelőszövetkezetek fejlődésére, amelyek lehetővé teszik elsősorban az új gazdák és általában a dolgozó parasztok számára, hogy a lehető leggazdaságosabban műveljék meg kis földjüket és hogy kedvező körülmények között részesüljenek mezőgazdasági géphasználatban, műtrágyaellátásban stb.

Ezekre a kedvező körülményekre támaszkodva, a hároméves tervjavaslat végrehajtása véget vet a magyar mezőgazdaság évtizedes megtorpanásának; nemcsak a háború előtti termelést akarja helyreállítani, hanem új utakat nyit a magyar falu előtt. Míg a Horthy-rendszer 25 év alatt csak szavakban hirdette a belterjes gazdálkodást, de tényleg mit sem változtatott a szántóterületnek az egyes termékek közti megosztásán, sem pedig az állandóan visszatérő szálastakarmányhiányon és az ország állatállományának hanyatlásán, a hároméves terv az első nagy lépést jelenti a belterjes gazdálkodás bevezetése útján. A terv szerint a búza és a rozs vetésterülete 1949–1950-ben 7,5%-kal lesz kisebb, mint az 1940 előtti évtizedben, míg a cukorrépa vetésterülete 46%-kal, a dohányé 33%-kal, a napraforgóé 1900%-kal, a máké 110%-kal, a kenderé 40%-kal, a lucernáé 9%-kal, a kerti növényeké 60%-kal fogja meghaladni a háború előtti. Nyilvánvaló, hogy a vetésterület ilyen arányú átcsoportosítása a falu számára több munkaalkalmat és nagyobb kereseti lehetőségeket biztosít, a városi lakosság számára egészségesebb táplálkozást tesz lehetővé; a nemzetgazdaságot pedig értékes nyersanyagokkal és értékes kiviteli cikkekkel látja el.

Ennek együtt kell járnia a termésátlagok gyors növekvésével és az állattenyésztés fellendülésével. A terv három év alatt helyre akarja állítani a második világháború folytán állattenyésztésünkben beállt csökkenés legnagyobb részét úgy, hogy szarvasmarha-állományunk e három év alatt 50%-kal fog gyarapodni és 1949–1950 folyamán már eléri a háború előtti 90%-át. Sertésállományunk meg fogja haladni majdnem 50%-kal a háború előtti, és bőséges zsír- és szalonnaellátást biztosít a falunak és az ország egész lakosságának.

A mezőgazdasági és ipari termelés gyors emelkedésével lépést kell tartania a

közlekedésnek is, hogy a növekvő árumennyiség eljusson a fogyasztóhoz vagy az árut feldolgozó üzemekhez. A terv végrehajtása a három év folyamán nemcsak helyreállítja közlekedési hálózatunkat, hanem azt képessé teszi arra, hogy 15%-kal nagyobb áruforgalmat bonyolítson le, mint 1938-ban. Ez nagy erőfeszítést követel, mert a közlekedés és különösen a vasutak a háború legtöbbet szenvedett károsultjai közé tartoznak.

A termelésnek és a közlekedésnek a tervben előirányzott fejlesztését részben a fennálló termelési és közlekedési eszközök teljesítőképességének fokozottabb kihasználása, a termelés és a forgalom messzemenő racionalizálása, a munka termelékenységének hathatós emelése útján fogjuk elérni. Nyilvánvaló azonban, hogy a többtermelésnek ezek a forrásai nem biztosítják eléggé a terv termelési programjának megvalósítását. Szükség van a termelőeszközök nagymérvű felújítására és kiegészítésére, új termelő-, valamint közlekedési eszközök és berendezések létesítésére, új beruházásokra.

Tervünk három év alatt összesen 6 114 180 000 forintot irányoz elő beruházási célokra. Ennek a hatalmas összegnek 19,36%-át a mezőgazdasági termelés fejlesztésére, 24,12%-át a közlekedés újjáépítésére, 14,44%-át az ipar korszerűsítésére, 10,25%-át a bányászat és kohászat fejlesztésére, 26,07%-át szociális és kulturális intézményeinkre szánjuk, míg 120 millió forintot (1,96%-ot) tartalékolunk egyéb, ma még előre nem látható befektetésekre. A mezőgazdasági beruházásokhoz hozzászámítva a közvetlenül a falu céljait szolgáló szociális, kulturális és egyéb befektetéseket is, a falu összes részesedése a beruházásokban 1918 millió forintot, az összes beruházások 31,37%-át teszik ki. Ez az arányszám mutatja, hogy az új magyar demokrácia komoly és tényleges gondot fordít a falura, és nem riad vissza az áldozatoktól, hogy a parasztság segítségére siessen. Különösen kirívó ez a százalékszám, ha összevetjük a Horthy-rendszer befektetési politikájával.

A háború előtti utolsó három év folyamán (1936 július és 1939 július között) összesen 84 800 000 pengőt ruháztak be a magyar mezőgazdaságba, tehát forintra átszámítva egyharmadánál is kevesebbet, mint amit a mi hároméves tervünk előirányoz. A mezőgazdaság egyik polgári kutatója, Malcomes, a magyar mezőgazdaság egész holt felszerelésének értékét a háború elején 66 millió pengőre becsülte,² vagyis kevesebbre, mint amennyi az a 281 millió forint értékű gép és szerszám, amit a legközelebbi három év folyamán akarunk a magyar parasztság rendelkezésére bocsátani. Az MKP hároméves tervjavaslata nemcsak azért irányoz elő ilyen jelentős beruházásokat a falu céljaira, mert szívünkön fekszik a parasztság és elsősorban az új gazdák és a mezőgazdasági munkások jóléte, hanem azért is, mert a magyar demokrácia egyik döntő feladata: véget

² Lásd *dr. Báró Malcomes Béla: Magyar mezőgazdaság I. köt. Szerző kiadása. Budapest, 1942. 214. old.*

vetni a falu elmaradottságának, megteremteni hazánkban a virágzó mezőgazdaságot.

Nem kevésbé jellegzetesek a hároméves terv ipari és bányászati beruházásai sem. Vörös fonalként húzódik rajtuk végig az a két alapvető törekvés, hogy egyrészt szilárd energiagazdálkodási alapot teremtsünk a magyar nemzetgazdaság számára (szén-, nyersolaj-, földgáz- és elektromosáram termelésre 964 400 000 forint értékű beruházást irányoz elő tervjavaslatunk) és hogy másrészt kifejlesztjük azoknak a készárúknak a gyártását, amelyek termelése főként magyarországi nyersanyagokkal történik és amelyeket idáig sokszor külföldről szereztünk be (ezt a célt szolgálja az úrkuti mangánkohó, valamint az új paraffin- és olajdesztilláló üzemek és az ózdi ércelőkészítő felépítése, a timföld- és alumíniumgyártás kibővítése, a malom-, konzerv- és tejipar korszerűsítése és a mélyhűtés bevezetésének előkészítése stb.).

A szociális és kulturális beruházások, amelyek jellegzetesen vezető helyet foglalnak el a befektetési programban, jelentősen megváltoztatják a nép anyagi és kulturális helyzetét. Nemcsak a háború folyamán leromlott intézmények helyreállításáról van szó, hanem olyan intézmények létesítéséről vagy hatalmas fokú kibővítéséről, amelyek a magyar élet olyan már rég égető sebeit vannak hivatva behegeszteni, mint amilyen az analfabetizmus, a tüdővész pusztítása, a gyermekhalálozás, a falusi orvos- és tanítóhiány. E területeken a terv előírányzata beszédesen bizonyítja, hogy a magyar nemzetgazdaság fejlesztése nemcsak nem jelent kevesebb gondoskodást a dolgozó magyar emberről, hanem ellenkezőleg: a közérdeket szolgáló gazdasági beruházások szükségképpen együtt járnak legfőbb érdekeink, a magyar városok, falvak és tanyák népének haladó szellemű szociális és kulturális intézményekkel való ellátásával. A gazdasági fellendülés szempontjából is égetően szükséges a kultúrszínvonal emelése, a közoktatás kiterjesztése, a tudomány és a technika a mostaninál jóval magasabb fokra való emelése. Ezért fordít a terv több mint 159 millió forintot a népoktatásra és 116 milliót a főiskolai oktatás és a tudomány céljaira.

Megvalósítható-e ez a kétségkívül hatalmas beruházási program? Nem kell-e majd népünk elől elvenni a falatot, hogy fedezni tudjuk az általunk javasolt beruházások több mint 6 milliárdos költségeit? Nem lenne-e jobb a külföldi tőke beözlését kivárni, és addig minden anyagi eszközünket fogyasztási célokra fordítani? Ezek a kérdések ismételten felmerülnek hároméves tervünkkel kapcsolatban.

Ezekre a kérdésekre részint már válaszoltunk. Hároméves tervünket és annak beruházási programját is kizárólag hazai erőforrásokra alapozzuk. Minél gyorsabban fejlesztjük ki tervszerű gazdaságunkat, minél gyorsabban lendítjük fel a termelést, annál valószínűbb külföldi hitelekhez is jutnunk, amelyek kétségkívül megkönnyítenék és meggyorsítanák hároméves tervünk végrehajtását.

A beruházásokat a saját erőforrásainkból, vagyis végső fokon üzemünk és földünk hozadékából kell fedeznünk. A beruházások azonban a hároméves terv keretei között nem vezetnek a nép életszínvonalának csökkenésére. Ellenkezőleg, az előirányzott, gyorsan ható beruházások teszik jórészt lehetővé a termelés emelkedését, ami viszont előfeltétele a dolgozók életszínvonala gyors emelkedésének. Ha csökkentenénk a beruházások összegét, ebből csak látszólag fakadna több jólét, több „fogyasztás”; ténylegesen a beruházások nyomában csökkenne csakhamar a termelés és a termeléssel a lakosság döntő rétegeinek a keresete is. Tervünk termelési és fogyasztási része a beruházási programra van felépítve, anélkül nem lenne megvalósítható.

Honnan vesszük a beruházásokhoz szükséges tetemes összegeket? Tervjavaslatunk szerint a nemzeti jövedelem körülbelül 11⁰/₀-át kell évente beruházásokra fordítani. A beruházásra szánt összeg növelése a népi fogyasztást abban az esetben szűkítené, ha 1. a nemzeti jövedelem változatlan maradna és ha 2. a nemzeti jövedelem megoszlása a lakosság különböző rétegei között változatlan maradna. Tervünk azonban előirányozza 1. a nemzeti jövedelem évről évre való gyors emelkedését és 2. a nemzeti jövedelem megoszlásának a dolgozó rétegek javára való megváltoztatását. Míg a folyó évben a nemzeti jövedelem alig haladja meg a 12 milliárd forintot, 1947–1948-ban a termelés emelkedése alapján 15 200 millió forint nemzeti jövedelmet várunk, 1948–1949-ben 18 000 millió forintot és 1949–1950-ben már 21 200 millió forintot. Ezek a számok megfelelnek az ipari és mezőgazdasági termelés előirányzott növekedésének. Ha a nemzeti jövedelemből minden egyes évben kivonjuk a beruházási költségeket, a következő kép tárul elénk:

	1947–1948	1948–1949	1949–1950
nemzeti jövedelem	15 200	18 000	21 200
beruházási költség	1 634	2 037	2 443
fennmarad más célokra	13 566	15 963	18 757

A beruházások levonása után tehát a nemzeti jövedelemnek egyre növekvő összegét lehet más célokra: főként belső fogyasztásra, kisebb részben külföldi tartozások fedezésére és jóvátételi fizetésekre fordítani. A beruházásokkal párhuzamosan nő a belső fogyasztás, a lakosság széles rétegeinek életszínvonala.

Másrészt a hároméves terv végrehajtása során már a dolgozók keresetének emelésével, a nagytőkés harácsolás korlátozásával kapcsolatban is, a dolgozók javára változik meg a nemzeti jövedelem megoszlása. Ugyanilyen irányban hat a hároméves terv pénzügyi programja is, amely az emelkedő beruházási költségek és államháztartási kiadások jelentős részét jövedelem- és vagyonadók formájában a vagyonos rétegekre hárítja. Másrészt a beruházások és az államháztartási kiadások egyre inkább növekvő részét kulturális és szociális intézményekre fog-

ják fordítani (tervjavaslatunk szerint a három év alatt az összes államháztartási kiadások 20⁰/₀-át fordítanánk kulturális és szociális kiadásokra, szemben a jelenlegi 13,5⁰/₀-kal), ami közvetlen vagy közvetve a dolgozó rétegek jólétét emeli.

Az igazságosabb jövedelemmegoszlás tehát újabb biztosítékot nyújt arra, hogy a széles dolgozó tömegek életszínvonala emelkedni fog a beruházási terv végrehajtása mellett és nagy részben éppen a beruházási terv végrehajtásának eredményeként.

A hároméves tervjavaslatnak végrehajtása lényeges változásokra fog vezetni az egész magyar életben és elsősorban a magyar nemzetgazdaság szerkezetében. A termelési és beruházási program megvalósításával országunk nagy lépést tesz előre a korszerű iparosítás útján. Míg a háború előtt az ipar és a bányászat együttes arányszáma a jószágtermelés egészéhez kb 48⁰/₀-ot tett ki, a terv megvalósítása után ez az arányszám hozzávetőlegesen 53⁰/₀-ra fog rúgni. Az iparon belül viszont növekedni fog a termelési eszközöket gyártó iparágak, a vas-, fém-, gép- és vegyészeti iparok súlya. Ez lehetővé fogja tenni az összes termelési ágaink nagyobb fokú gépesítését, természeti kincseink teljes kiaknázását és nagy részüknek hazánkban való feldolgozását. Anélkül, hogy az autarkia útjára térne, nemzetgazdaságunk függetleníteni fogja magát a késztermékek jó részének külföldről való behozatalától. A hároméves terv így megteremti az előfeltételt annak, hogy Magyarország a modern nagyipari országok sorába emelkedjék.

Az iparral párhuzamosan és nagyrészt az iparra támaszkodva ugyanakkor meg fog erősödni a magyar mezőgazdaság. A jobb talajművelés, a növekvő állattenyésztés, a belterjes gazdaságra való áttérés, az egy holdra eső termésátlagok növekedése a mezőgazdaság felvirágzásának új korszakát fogják megnyitni, bőséges munkát és rendes keresetet fognak juttatni a falu egész lakosságának.

A hároméves terv végrehajtása változásokra vezet nemcsak az ország gazdasági, hanem szociális szerkezetében is. A hároméves terv nem szocialista terv; nem tűzi ki célul a szocializmus megvalósítását Magyarországon. Megvalósítása nemcsak nem fosztja meg magántulajdonunktól a magángazdaságok tulajdonosait, hanem ellenkezőleg, megjavítja sok százezer kisbirtokos, kisiparos és kiskereskedő helyzetét. Kétségtelen azonban, hogy a nagytőke uralkodó szerepét és kizsákmányolási és harácsolási lehetőségeit a terv végrehajtása korlátok közé fogja szorítani. Az új beruházások legnagyobb része, 87⁰/₀-a, az állam, a közületek és a szövetkezetek között oszlik meg. Következésképp az állami, közületi és szövetkezeti szektorok további államosító intézkedésektől függetlenül is ki fognak szélesedni a terv három éve folyamán, és egyre inkább döntő szerepet fognak játszani a gazdasági életben.

Az ország gazdasági és szociális szerkezetében beálló változások vissza fognak tükröződni a dolgozó néprétegek gyors felemelkedésében. *A hároméves terv végrehajtása folyamán teljesen meg fog szűnni a munkanélküliség, az ipari és*

mezőgazdasági munkásságnak ez a félelmetes ostroma. Míg a Horthy-rendszer 25 esztendeje alatt a szakmunkások arányszáma több mint 30%-kal esett, a hároméves terv végrehajtása lényegesen növelni fogja a szakmunkások és technikuskok arányszámát, és új perspektívákat nyit meg a dolgozók fiatal nemzedéke előtt.

Az életszínvonal általános emelkedése, a nemzeti jövedelemnek a dolgozók javára való új megoszlása, a szociális és kulturális intézmények erőteljes fejlesztése jólétet, egészséget és műveltséget biztosít több millió keserves megpróbáltatásokat átélt magyar család számára.

A hároméves terv tehát nemcsak a háborús károk helyreállításának, a termelés újjáépítésének a terve. A hároméves terv az erős és jómódú, új Magyarország alapjait veti meg, a szebb magyar jövő útját egyengeti.

Már csak ezért is a terv megvalósítása meghalad minden pártkeretet; a hároméves terv nem egy pártnak, hanem az egész nemzetnek az ügye. A terv végrehajtása hatalmas erőfeszítést, sok következetes és kitartó munkát, merész kezdeményezéseket követel. Mindezt csak a dolgozók széles tömegeinek cselekvő és odaadó támogatása, a terv kidolgozásában és végrehajtásában való aktív részvétele adhatja meg. Népünknek a történelem folyamán ismételten bebizonyosodott alkotóereje a legfőbb biztosítéka annak, hogy tervjavaslatunk a nép akaratából és a nép javára valósággá váljon.

A TERMELÉS EMELÉSE A DOLGOZÓK JAVÁRA

1. BÁNYÁSZAT ÉS KOHÁSZAT

A mi hároméves tervünknek az a célja, hogy a magyar dolgozóknak táplálóbb legyen az étele, több a ruhája, szebb és melegebb az otthona. Ez pedig csak úgy lehet, ha a földek dolgozói és a gyárak munkásai a mainál többet termelnek, ennek pedig előfeltétele, hogy a bányák is több szénat adjanak.

A magyar bányák dolgozói – akik a felszabadulás után vízzel elárasztott aknákat, felrobbantott tárnákat találtak, akik a bányafát maguk termelték ki az erdőn, és német aknákat szereltek szét, hogy robbanóanyaghoz jussanak, s a termelést 1945 májusától októberig így is napi 1055 vagonról 1696 vagonra emelték – most, a bányák államosítása után, az előttünk álló három esztendőben, amikor munkájuk gyümölcsét már mind nagyobb mértékben élvezhetik, a termelést kétségtelenül jelentős mértékben fogják emelni.

Az utolsó békeévben, 1938-ban a széntermelés 9 340 000 tonna volt. A terv azt tűzi ki célul, hogy

az első évben	9 840 000 tonna
a másodikban	10 440 000 tonna
és a harmadikban	12 000 000 tonna

legyen a termelés. Azt jelenti ez, hogy míg 1946 végén és 1947 elején az átlagos napi termelés 2500–2600 vagon volt, addig

a terv első esztendejében	3280 vagon
a másodikban	3480 vagon
és a harmadikban	4000 vagon

lesz a napi átlagos termelés.

Nem könnyű feladat ez, de megvalósítható! Mert a terv nemcsak kér, hanem ad is. Célul tűzi ki, hogy a magyar bányászatot kiemelje elmaradt, főleg kézi-erővel folyó termelési módjából. Mialatt a magyar bányák dolgozói még ma is túlnyomórészt csákánnyal törik a szénfalat, addig a Szovjetunióban s a világ más, műszaki tekintetben fejlett országaiban egy-egy bányász korszerű, nagy teljesítményű fúrógépek segítségével, kisebb erőfeszítéssel a hazai termelés sokszorosát hozza ki a föld mélyéből.

A magyar szénbányákban az egy munkásra eső termelési hányad egy műszak alatt a felszabaduláskor 4,7 métermázsát tett ki. Célul tűztük ki, hogy ezt a mennyiséget 8,6 métermázsára emeljük. Könnyíteni akarunk az egy-egy dolgozóra súlyosodó terhen, s ennek megfelelően, míg a termelés növekedése 1938-hoz képest a harmadik év végéig 128,5⁰/₀-ot tesz ki, addig a munkáslétszám növekedése 144,4⁰/₀ lesz.

A hároméves terv során a bányásznak több lesz a bére, könnyebb a munkája. Automatikus fúró- és fejtőkalapácsok, fúrógarnitúrák beszerzésére, kompresszorok, szivattyúk, csővezetékek, szellőztető-készülékek szerelésére, vasutak, szállítóberendezések, rázócsúzdák, osztályozók építésére, vastámok, csillék és kötelek vásárlására – általában pótlásra, gépesítésre és racionalizálásra a három év alatt a terv szerint 115 600 000 forintot kell fordítani. De nemcsak a termelés közvetlen érdekében kerül sor nagyarányú beruházásokra. Munkásfürdők létesítése, meglevő kórházak rendbehozása mellett egyedül bányászkolóniák létesítésére 90 000 000 forintot irányoz elő a terv, ami annyit jelent, hogy 3750 család fog új, a mai kor követelményeinek megfelelő lakáshoz jutni.

A magyar földnek nem egyetlen kincse a szén – olyan gazdagság fölött rendelkezünk, mely az elsők közé emel bennünket a világon: 1943-ban hazánk második helyen állt a világon az alumíniumérc, a bauxittermelés terén. Bauxittermelésünket szinte korlátlanul fokozhatnánk, de ennek előfeltétele, hogy a kitermelt ércet fel is tudjuk dolgozni, mert ércalakban való értékesítésének szállítási nehézségek szabnak korlátokat. Míg alumíniumérc termelésében a második, addig alumínium feldolgozásában utolsó helyen állt hazánk. A háború előtt úgyszólván egész bauxittermelésünk a német hadigépezetet szolgálta – a magyar földön termelt bauxitot Németországban dolgozták fel s német gyárakban német hadirepülőgépet gyártottak belőle. A mi feladatunk, hogy ennek a fémnek a békecélok szolgálatába állítását a legszelesebb körre kiterjesszük, s a hazai feldolgozás feltételeit megteremtjük. Bauxittermelésünket a jelenlegi kb 100 000 tonnáról a harmadik év végéig 400 000 tonnára fogjuk emelni, s megvetjük az

alapját annak, hogy a jövőben a Duna völgyi demokratikus országok szoros gazdasági egységének keretében virágzó hazai alumíniumipart építsünk ki.

Még egy értékes kincs rejtőzik a magyar föld mélyében: az olaj. Közép-Európában, tőlünk nyugatra, sehol sincs számottevő olaj. A német rablógazdálkodás óriási károkat okozott az ország olajtermelésének. A demokrácia jó gazda módjára akar bánni természeti kincseivel. Ezért a hároméves terv keretében a jelenlegi szinthez képest nem irányozunk elő számszerű emelkedést, de az előirányzat így is mintegy a tizenháromszorosa az 1938. évi termelésnek. Egyébként egészen új területek feltárása most van folyamatban, s azoknak hozama egészen megváltoztathatja, jelentősen felül is múlhatja a kitűzött célt. Sok ezer traktor indulhat majd munkára a magyar mezőgazdaságban, lesz benzin gépkocsijaink számára, kenőolaj gépeink számára, petróleum motorjaink számára. S amit nélkülözni tud a magyar ipar, az aranyunkká fog válni – megvásároljuk érte külföldön azt, amit hazánkban előállítani nem tudunk és azokat a nyersanyagokat, melyek nemzetgazdaságunk számára múlhatatlanul szükségesek.

A terv az 1938-as termeléshez viszonyítva a mangánérc kitermelés megduplázását, a vasérc-termelés megközelítését 1938. évi szintjének s az egyéb fémek bányászatának ugyancsak 1938-hoz képest 120%-os emelkedését irányozza elő. A bányászat egészének termelési értékét az 1938. évi 148 667 000 P-höz képest

a terv első évében	184 040 000 P-ben
a második évben	193 815 000 P-ben
és a harmadik évben	220 110 000 P-ben irányoztuk elő.

Ahogy az ipar alapja a bánya, úgy függnék az egyes iparágak a vas- és acél-ipar teljesítőképességétől. Önálló, nagyvonalú gazdasági fejlődés alapja az önálló vasipar. A vasipar két legfontosabb alapanyaga közül a vasérc csak kis mértékben, kohókokszt pedig egyáltalán nem áll belföldön rendelkezésre; így ezen a téren a bennünket körülvevő, szénben és ércben gazdag demokráciákkal való szoros gazdasági együttműködésre vagyunk utalva. Az imperialista politika által létrehozott autarkia törekvések szerencsére már a múlt emlékei csupán, s így nyersanyaghelyzetünk nem jelent végzetes korlátokat hazai vasiparunk fejlődése számára. A Jugoszláviával nemrég megkötött kereskedelmi egyezmény értelmében máris igen értékes nyersanyagokat – vasércet, piritet, ferroötvözeteket, ólmot és rezet kapunk.

Vasműveink, nagyolvasztóink, martin- és elektroacélkemencéink hiánytalanul megvannak és a vas- és acélgyártás terén hároméves tervünk azt tűzte ki célul, hogy a terv harmadik esztendejében – most már nem a háború, hanem a béke szolgálatában – elérjük az 1943. évi csúcsteljesítményt. Azt jelenti ez, hogy öt évvel a háború befejezése után 37,5%-kal fogjuk túlhaladni a béketermelést, míg 8 évvel az első világháború után a vasművek még el sem érték a béketer-

melés mérvét. De nemcsak mennyiségi, komoly minőségi változást is hoz nemzetgazdaságunk számára ez a termelés. A háború alatt bombát és lángszórót, ágyút és repülőgépet gyártottunk, most traktort fogunk előállítani, ekét, boronát és vetőgépet. Lesz vas az építkezésekhez, lesz gép a termeléshez, de lesz használati eszköz – több százezer kerékpár, varrógép, főzőedény és ezer más – az egyes ember számára is. Kétségtelen, hogy komoly megterhelést jelent vasiparunk számára a jóvátétel, de ez meg sem közelíti a háborús szükségletet, s a legfontosabb vasipari üzemek állami kezelésbe vétele útján (ami már megtörtént) biztosítani lehet, hogy – a fennmaradó kapacitás ésszerű kihasználásával, a termelés jobb megszervezésével – a termelés és vele együtt a dolgozók életszínvonala is emelkedjék.

Az izzó kemencék dolgozói megérdemlik, hogy munkájuk a demokráciában könnyebb legyen, mint volt azelőtt. Annak dacára, hogy jobb szervezés, racionalizálás folytán a munkateljesítmény emelkedni fog, az egyesre eső munka könnyítése érdekében ebben a termelési ágban a munkáslétszám emelkedését a termelés emelkedésénél nagyobb mértékben irányoztuk elő. Egészséges otthonok létesítésére, kohászkolóniákra is volt gondunk, erre a célra 6 000 000 forintot irányoztunk elő. Nyersvastermelésünket a terv harmadik évének végéig

az 1938. évi	335 000 tonnáról	432 000 tonnára
martinacél-termelésünket	603 000 tonnáról	765 000 tonnára
és elektroacél-termelésünket	44 500 tonnáról	65 000 tonnára

akarjuk emelni.

A meglevő berendezések kihasználása, a termelés emelése, a munkaviszonyok javítása – ezek a terv célkitűzései. A hároméves terv meg fogja teremteni a vasalapot ahhoz, hogy az utána következő évek terveinek keretében megvalósíthassuk azokat a nagyszabású lehetőségeket, melyek vasiparunk előtt állanak.

2. AZ IPARI TERMELES FELLENDÍTÉSE

A magyar gyáripari termelés az első világháború utáni fellendülés során, 1928-ban 2877 millió pengőt ért el. A Horthy-rendszer nem tudta megóvni az országot az 1929–1933. évi világgazdasági válságtól, és a termelés súlyos visszaesés után csak 1936–1937-ben érte el újból az 1928-as színvonalat. A második világháború előtti utolsó békeévben a gyáripari termelés értéke 3022 millió pengő volt.

Az ipar fejlődése azonban nem szolgálta a magyar nép érdekét és jólétét. Évről évre nagyobb mértékben vált a fasiszta tengelypolitika eszközévé, és háborúba, a voronyezsi pusztulásba torkollott. Az országon átvonuló vihar gyáripari berendezésünk igen jelentős hányadát megsemmisítette, termelésünket katasztrófába sodorta. Csak a fasiszta elnyomásból felszabadult munkásság páratlan erőfeszítése és a demokratikus erők összefogása tette lehetővé, hogy ipari termelésünk ma már meghaladja az 1938. évi termelés 65%-át.

Hároméves tervünk úgy szabja meg az ipari termelés fejlesztését és ütemét, hogy a terv első évében a gyáripari termelés értéke 90,5⁰/₀-a, a második évben 108,4⁰/₀-a, a harmadik évben pedig 127,7⁰/₀-a az 1938. évi termelésnek. (Lásd a mellékelt táblázatot.)

A bányászat és ipar termelésének előirányzata
(1938-as értékű pengőben)

Termelési ág	1938. évi termelés értéke ezrekben	1947—1948		1948—1949		1949—1950	
		termelés értéke ezrekben	1938. évi termelés %-ában	termelés értéke ezrekben	1938. évi termelés %-ában	termelés értéke ezrekben	1938. évi termelés %-ában
Bányászat	148 667	184 040	123,8	193 815	130,4	220 110	148,0
Kohászat	222 400	209 330	94,1	249 135	112,0	305 940	137,5
Összesen:	371 067	393 370	106,0	442 950	119,4	526 050	141,7
Gyáripar:							
Vas- és fémipar	310 600	281 900	90,7	376 400	121,2	477 100	153,6
Gépgyártás	390 000	358 360	91,9	459 650	117,8	559 950	143,6
Villamos energia	139 900	170 000	121,5	180 000	128,7	206 000	147,2
Építőanyag-ipar	110 957	95 650	86,2	121 700	109,7	141 400	127,4
Faipar	70 747	63 600	89,9	74 800	105,7	82 600	116,8
Textilipar	466 110	376 000	80,7	501 000	107,5	566 800	121,6
Papíripar	56 133	43 000	76,6	60 000	106,9	68 500	122,0
Bőripar	90 786	42 100	46,4	63 000	69,4	93 000	102,4
Ruházati ipar	80 656	49 050	60,8	64 400	79,8	84 860	105,2
Élelmezés	950 299	911 800	95,9	967 260	101,5	1 098 460	115,6
Vegyészet	305 653	308 880	101,0	363 926	119,0	429 040	140,0
Sokszorosítóipar	50 533	35 375	70,0	45 500	90,0	54 000	106,9
Gyáripar összesen:	3 022 374	2 735 715	90,5	3 277 636	108,4	3 861 710	127,7
Kisipari termelés							
Összesen:	636 000	510 000	80,0	600 000	94,3	700 000	110,0

Az 1938. évi adatok az 1938. évi Statisztikai Évkönyv adataira támaszkodnak. Az azóta történt átcsoportosításokat a fa-, gumélelmezési és vegyeszeti ipar között 1938-ra is visszavettük.

A bányászat, kohászat és gyáripar együttes termelési értéke összeállításunkban nagyobb a Statisztikai Évkönyvben közölt adatnál, mert a vas- és gépipar bér munkájában végzett termelése ott csak bér munkadíjba van felvéve, mi pedig teljes értékkel vettük fel.

Célkitűzésünk azt jelenti: gyorsítani akarjuk a termelés fejlesztését, hogy minél előbb felszámoljuk a háború nyomasztó gazdasági következményeit, hogy lehetővé tegyük a tervben előirányzott valamennyi beruházás megvalósítását, s ugyanakkor a fogyasztási célra dolgozó iparágak termelésének fokozásával a dolgozó nép életszínvonalának állandó emelkedését is biztosítsuk. A háborút megelőző öt év alatt, 1933–1938-ig, amikor pedig iparunk fellendülésben volt, az ipari termelés értéke évente átlagosan mintegy 250 millió P-vel növekedett. Az általunk előirányzott növekedés – a kedvezőtlenebb előfeltételek ellenére – el fogja érni évente az 550 millió 1938-as értékű pengőt. A terv szerint nagyobb mértékben

növeljük az ún. nehézipar termelését, vagyis az elektromos energia, a vas- és gépipar, továbbá a vegyészeti ipar fejlesztésének üteme meghaladja az átlagot. Ettől függ mezőgazdaságunk, iparunk és közlekedésünk helyreállítása és a szükségletnek megfelelő kifejlesztése; végül ezt az iparcsoportot terheli a jóvátételi kötelezettség túlnyomó része is. Ugyanakkor azonban jelentős termelésemelkedést irányoztunk elő a könnyűiparban is, különösen az élelmezés- és a textiliparban.

A vas- és fémipar által előállított termékek értéke 1938-ban 310 millió P volt, melyet a szükségletnek megfelelően, már a második évben túl kell haladnunk s 1949–1950-re 477 millió 1938-as értékű P-re, azaz 153,6%-ra kell fokoznunk. E program teljesítéséhez a szükséges nyersanyagot kohászati kapacitásunk teljes kihasználása és alumíniumiparunk kifejlesztése útján fogjuk biztosítani. Vas- és acéláruban az 1938. évi 400 000 tonnával szemben a harmadik évre 540 000 tonnát, ezenfelül vasöntvényből 45 000 tonnával szemben 60 000 tonnát és acélöntvényből 12 000 tonnával szemben 22 000 tonna termelést irányoztunk elő. Alumíniumtermelésünk 1300 tonnáról 14 000 tonnára emelkedik, ami félkész- és készáruban jelentős kivitelt tesz lehetővé.

A gépiparra hárul elsősorban az a nagy feladat, hogy kielégítse a mezőgazdaság szerszám- és gépszükségletét, előállítsa a terv végrehajtásához szükséges gépeket és berendezéseket és emellett teljesítenie kell a jóvátételi kötelezettség viszonylag legsúlyosabb szállításait is. E hatalmas program megvalósításához a három év alatt 60 millió Ft értékű különleges szerszámgép behozatalát és kb. 3300 db összesen 160 millió Ft értékű, nagyrészt a gépiparban maradó szerszámgép hazai gyártását irányoztuk elő.

A gépipar termelési értéke 1938-ban 390 millió P volt, amelyet a terv harmadik évére 560 millió P-re kívánunk fokozni. Ezzel lehetővé válik, hogy három év alatt előállíthassunk többek között 14 700 vagont és 440 mozdonyt. Előírányoztuk továbbá 260 000 kerékpár, valamint 4,5 millió P értékű motorkerékpár és 100 000 db varrógép készítését, mintegy 65 millió P értékben. A mezőgazdasági gépek és szerszámok gyártását 1938-hoz képest két- és félszeresére növeljük, s három év alatt a jóvátételi és exportszállítások mellett mintegy 70 millió P értékben juttatjuk a falu részére.

Elektromos gépek termelését a harmadik évben az 1938. évi termelés 124⁰/₀-ára (31 millió P értékben) tervezzük. Elektrotechnikai cikkekben és készülékekben termelésünket az 1938. évi 86,3 millió P-ről 95 millióra kívánjuk emelni, hogy minden szükségletnek megfeleljünk. Ennek keretén belül eleget teszünk a MÁV és a posta beruházási tervének és előírányoztuk három évre többek között 150 000 új telefonkészülék, 90 000 db, nagyrészt olcsó néprádió és 65 000 db exportrádió-vevőkészülék előállítását.

A villamosenergia-termelésben évente kb. 10⁰/₀ emelkedést irányoztunk elő, és a fejlesztett áram mennyisége a terv harmadik évében az 1938. évinek 147,2⁰/₀-

ára: 2060 millió kW-ra emelkedik. Számoltunk a jelenlegi fogyasztás mértékével és az elektromos energia felhasználásának gyors kiterjesztésével. Beruházási tervünk és annak időbeosztása gondoskodik arról, hogy a várható fogyasztási igény-nyel párhuzamosan fellépő csúcsterhelések idejére is elegendő kapacitás álljon rendelkezésre. Ezt a célt szolgálják a különböző erőművek, elsősorban a Mátra-vidéki Erőmű gyors ütemben való felépítése és kooperációs rendszerünk végleges kialakítása.

Valamely ország technikájának, kultúrájának fejlettségét bizonyos tekintetben villamosításának fokán lehet lemérni. Az elektromos áram a kis hatásfokú kézi-erőt százszorosra fokozza, világosságot gyújt a falvak sötétségébe, s a rádió-keresztül a világ eseményeit közvetíti a legtávolabbi tanyába is. Tervünknek az a célja, hogy az adott lehetőségek között a lehető legnagyobb mérvben fokozzuk az ország villamosítását. Célunk, hogy a falu dolgozóit közelebb emeljük a városi dolgozók életszínvonalához, s a villamos áram elterjedése mindennél többet fog tenni ennek érdekében.

Tervünk szerint három év alatt 250 000 új fogyasztót kapcsolunk be az elosztó-hálózatba. Míg 1938-ban az országban levő 3400 közületből csak 875 volt bekapcsolva, addig ez a szám a terv utolsó évében 1900-ra, több mint kétszeresére emelkedik. Az áramfejlesztés emelkedése párhuzamos lesz a termelés racionalizálásával, és ennek következtében a termelés olcsóbbodásával. Tervünk szerint az áramszolgáltatásnak a harmadik év végén olcsóbbnak kell lennie, mert jól tudjuk, hogy egyedül ez biztosítja azt, hogy a „fehér szén” valóban széles tömegek közkincsévé legyen – ne csak bevezessék, hanem valóban használják is.

Építőanyag-iparunk aránylag kevés kárt szenvedett a háború alatt és az építkezési programból folyó anyagszükségletet teljes egészében el tudja látni. Előirányzatunk szerint a harmadik évben elérjük az 1938. évi termelés 127,4%-át, s ez lehetővé teszi, hogy 1938-hoz viszonyítva téglagyártásunkat a terv harmadik évében 580 millió darabbal 106%-ra emeljük, cementtermelésünket 400 000 tonna mennyiséggel 118%-ra, tetőfedő anyagainkat 20 millió m²-rel 143%-ra és tábla-üveggyártásunkat 5 millió m²-rel 312%-ra növeljük. A termelés ilyen mérvű emelése megengedi, hogy elsősorban üvegből, cementből, egészségügyi áruból és tűzálló anyagokból jelentékeny kivitelt vegyünk tervbe. Ezzel a kivitellel az építőanyag-ipar megszerezheti a számára szükséges külföldi nyersanyagokat.

Faiparunk termelését az 1938. évi 70 747 000 P-ről a terv szerint 116,8%-ra, vagyis 82 600 000 P-re kívánjuk fokozni. Iparunk ehhez elegendő kapacitással rendelkezik. Ebben az iparágban jelentős szerepet visz a kisipar, amely 1938-ban az összes termelési érték 45%-át állította elő. Tervünk szerint elsősorban az épületesztalos és bútortasztalos kisiparosokra jelentős feladat vár. A kisipar részese-
dését tervünkben a három év alatt összesen 160 millió P-vel, vagyis a gyáripari termelés több mint 70%-ával irányoztuk elő. Előirányzatunk lehetővé teszi, hogy

az építkezési szükségletet ellássuk, és a harmadik évben többek között mintegy 50 000 szobabútort készítsünk.

Bőriparunk termelésének fejlesztését korlátozza a világpiacon hosszú időre állandósult nyersbőrhiány és állatállományunk nagymértékű háborús pusztulása. Ezért bőr- és szőrmefeldolgozó iparunk termelése a terv harmadik évében csak az 1938-as termelés 102,4⁰/₀-át éri el, és ezzel előreláthatólag mintegy 12 000 tonna súlyú, különböző minőségű készbőrt és mintegy 1 500 000 db szőrmét tudunk előállítani. A harmadik év alatt előállítandó 41,5 millió pengő értékű szőrméből kb. 60⁰/₀-ot – úgy, mint a háború előtt is – kivitelre szántunk a nyersbőr megszerzésének elősegítésére.

Textiliparunk termelése már a második évben túlhaladja az 1938-as termelést s fejlődését 121,6⁰/₀-ra terveztük, hogy fontos fogyasztási cikkei elegendő mennyiségben kaphatók legyenek. Különösen emelni kívánjuk a szegény néprétegek számára fontos flanell, karton, inganyag, általában a pamutáruk gyártását. 120 000 új pamutfonó orsó beállítása és a szövőgépek automatizálásának kiterjesztése lehetővé teszi, hogy az 1938. évi 190 millió méter helyett 250 millió métert gyártsunk (132⁰/₀). Fokozzuk a többi textilipari áru termelését is s a terv harmadik évében gyapjúsövetből 18 millió méter helyett 21 millió métert (116,5⁰/₀); selyemsövetből 11,5 millió métert (104,2⁰/₀); len- és kendersizövetből 12,7 millió métert (115,5⁰/₀); selyemharisnyából 840 000 tucatot (100⁰/₀); pamutharisnyából 3 millió tucatot (120⁰/₀); kötöttáruból 5 250 000 kg-ot (118⁰/₀) irányoztunk elő. Lehetővé teszi ez a program, hogy a textilipari termelés több mint 15⁰/₀-át exportáljuk, s emellett a fogyasztási fejadag is a háború előttinél nagyobb maradjon. Míg 1938-ban 1 lakosra 24 m pamutszövet, illetve 2,93 kg pamut jutott, addig 1949–1950-ben a fejadag 27 m lesz.

A mennyiség növelése mellett mintegy 10⁰/₀-kal előirányoztuk a népruházati cikkek, elsősorban a gyapjú- és pamutáruk gyártásának minőségi feljavítását. Ezzel megszüntetjük éppen a legszegényebb néprétegek károsodását, s tervünk gondoskodik arról, hogy pénzükért tartós és tetszetős, kultúremberhez méltó ruházathoz jussanak.

Ruházati iparunk előirányzata a bőr- és textilipar adottságaihoz igazodik. A termelés 105,2⁰/₀-os fejlesztése azt jelenti, hogy a gyáripari konfekció termelése 50 millió P-re növekszik, s cipőtermelésünk 1949–1950-ben majdnem 7 millió pár lesz, amelyből a kisipar 2 millió párt fog előállítani. Ebből egyedül bőrtalpú cipő 5,6 millió párral van előirányozva.

Papirosiparunk termelési előirányzatából kiemelkedik a cellulózgyártás megindítása, amely 1949–1950-ben, évi 10 000 tonna lesz. Tervezetünk a hazai gyártás és a belföldi fogyasztás növelését és a készárubehozatal csökkentését tűzi ki célul.

Élelmezési iparunk termelése már a terv első évében fontosságának megfele-

lően 95,9%, s a harmadik évben 115,6%-ra emelkedve, 1 098 460 P-vel az egész gyáripari termelés 28,4%-át képviseli. A mezőgazdasági előirányzattal összhangban termelésünk, a kis malmokat is beleszámítva, 14,7 millió q búza- és rozslisztre növekedik az 1938-as 12,9 millió q-ról. Az összes malmi őrlemények értéke 676 millió P-ről 763 millióra növekszik, amelyből a nagyüzemi termelés 493 millió. Ez az előirányzat teljesíti mezőgazdaságunk régi kívánságát. Nem növeljük ugyan gabonatermelésünket, de növeljük liszttermelésünket – megszüntetjük a búza, általában a nyerstermény exportját, s irányt veszünk a teljes hazai feldolgozásra, kész élelmiszerek kivitelére.

Keményítő és melléktermékeinek termelését kétszeresére, cukortermelésünket 1 450 000 q-val 147%-ra, a szesz és az alkohol termelését 450 000 hl-rel 129%-ra, konzerv és húsfeldolgozó iparunkat pedig 103 millió P értékre (129%) növeljük. Sörtermelésünket az 1938-as színvonallal irányoztuk elő, míg a növényolaj termelése a zsírhelyzet javulásával évenként csökken, de 1949–1950-ben 390 000 q-val még mindig jelentős mennyiség.

Vegyészeti iparunknak sokrétű igényt kell hároméves tervünk szerint kielégítenie. Már az első évben nagyobb lesz termelésünk az 1938-asnál és évenként 18%-os növekedéssel 140%-ra emelkedik.

Timföldtermelésünk az 1938. évi 5000 tonnáról a terv harmadik évében 38 000 tonnára (7,6-szeres), benzin 70 000 tonnáról 170 000 tonnára (2,5-szeres), petróleum 95 000 tonnáról 143 000 t-ra (1,5-szeres), gázolaj 49 000 t-ról 73 000 t-ra (1,5-szeres), kenőolaj 18 000 tonnáról 45 000 t-ra (2,5-szeres), végül paraffin-termelésünk 6200 t-val közel hétszeresére emelkedik.

Jelentős mértékben növelni kívánjuk a mezőgazdaság céljait szolgáló vegyi anyagok, elsősorban a műtrágya gyártását, amelyből 1938-cal szemben 80 000 t helyett a harmadik évben több mint 180 000 t-t (2,25-szeresét) irányoztunk elő, s a három év alatt összesen 430 000 t-t fogunk előállítani, tehát évi átlagban majdnem kétszeresét a háború előtti mennyiségnek.

Hasonlóképpen fokozzuk egyéb vegyi anyagok gyártását. Gumiiparunk túlhaladja a háború előtti termelést, és festékiparunk, 150%-ra fejlődve, elsősorban textiliparunk ellátására 18 millió P értékű termelést ér el.

Vegyészeti iparunk előirányzatában általában növelni kívánjuk a magyar nyersanyagforrások minél teljesebb mértékű hazai feldolgozását s elsősorban készárúk kivitelét vettük tervbe.

A kisipari termelés fejlesztésére tervünkben külön gondot fordítottunk. Az 1940. évi statisztika alapján 1938-ban kb. 636 millió P-re becsülhetjük a kisipari termelés értékét, az építkezési és a szolgáltatásokat végző ipar nélkül. Tervünk előirányozta, hogy a kisipar már az első évben ennek a termelésnek 80%-át, a harmadik évben pedig 110%-át állítsa elő 700 millió 1938-as P értékben. A már külön említett faiparon kívül a vas- és fémipar az építkezésben jelentős részt fog

venni, a lakosság ellátására dolgozó ruházati ipar 200 millió P értékű termeléssel szerepel 1949–1950. évi előirányzatunkban; az építkezési iparban tevékeny kisiparosságnak pedig egészen nagyarányú foglalkoztatását biztosítja az építési program végrehajtása. A kisiparos dolgozók foglalkoztatottsága és életszínvonala jobb lesz, mint a háború előtt volt, s fokozottan részt fog kapni a kisipar a kivitelben is.

Az ipari terv megvalósítása nehéz feladat, de reálisan lehetséges. Ha általános gazdasági helyzetünk nem szabna pénzügyi korlátokat, a műszaki lehetőségek még ennél magasabb termelési előirányzatot is megengednének.

Hároméves ipari tervünkben nemcsak a békeszínvonal elérését, a régi állapot egyszerű visszaállítását tűztük magunk elé. Hároméves tervünkben lerakjuk alapjait annak, hogy az utána következő évek tervgazdálkodása során megvalósíthassuk egész termelésünk korszerűbbé tételét – irányt vegyünk majd technikai berendezésünk alapos korszerűsítésére, nagyüzemeink gyors kifejlesztésére és a vezető ipari államokban elért termelékenység megközelítésére, az ország, a nép jólétének még gyorsabb növelése érdekében.

3. A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS FEJLŐDÉSE ÉS A FALU FELEMELKEDÉSE

A hároméves terv mezőgazdasági része virágzó mezőgazdaság és jómódú parasztság megteremtésének vonalán halad. Mezőgazdasági termelési tervünk célja, hogy a terv harmadik évében termelt javak összes értéke elérje az 1931–1940. évek közötti átlagtermelés értékét, és ami az igazi demokráciában ezzel egyet jelent, a dolgozó parasztság életének könnyebbé és szebbé tételét. A terv két szempontot tart szem előtt: az egyik a mezőgazdasági termelés megreformálása, illetve belterjessé tétele, a másik a parasztság életszínvonalának erőteljes felemelése, ami nem egyéb, mint a demokratikus földreformmal megindult agrárátalakulás továbbfejlesztése.

A terv egyéb termelési ágakra vonatkozó részeitől eltérően a mezőgazdasági termelés csak a harmadik évben éri el a békeszínvonalat, aminek legfőbb oka, hogy a mezőgazdaság, illetve állattenyésztés fokozása ütemének megvannak a maga természetes feltételei (trágyázás, állatszaporítás, gyümölcsfák termővé tétele). A terv segítségével azonban nem csupán a termelés növelését akarjuk elérni, hanem ezen túlmenően meg akarjuk indítani egész mezőgazdaságunk gyökeres átalakítást is.

A gép most már nem ellensége a parasztságnak, mint a múltban volt, amikor kenyerétől fosztotta meg, hanem segítő barátja, küzdőtársa a természettel folytatott nehéz harcban. Az úri Magyarországon kevés volt a gép, mert a nagybirtokosnak rendelkezésére állott az olcsó emberi munkaerő. A nagybirtok még a meglévő gépeket sem használta ki. 1935-ben 7014 traktorból mindössze 3600 volt üzemben, és azokat sem használták ki teljesen. A hároméves terv gyökerében vál-

toztatja meg ezt a helyzetet. A terv szerint az első évben 900, a második évben 3600, a harmadik évben 4500 új traktor kerül a mezőgazdasági géptelepeken keresztül használatba. Ezen traktorok üzembe helyezése által az első évben 360 000, a második évben 2 160 000, a harmadik évben pedig összesen 4 400 000 hold traktor-többletszántást fogunk elérni. A beállításra kerülő cséplőgépek munkájának következtében a cséplési szemvesztéséget tudja majd elkerülni a gazda. Az 1800 db vetőmagtisztító gép munkája lehetővé teszi, hogy a vetőmag szelektálva kerül majd felhasználásra. A jó vetőmag közvetlen termésfokozó hatásán felül tekintélyes mennyiségű abraktakarmánynak kiválóan alkalmas csíráképtelen magot menthetünk meg, amely óvatos becslés szerint a felhasznált vetőmagmennyiségnek 50%-át teszi ki. A fogatos ekék, boronák, kapálógépek, takarmányelőkészítők, rosták, boronák üzembe helyezése nagymértékben növeli majd a terméseredményeket. Az ipari munkásság segítségével ekevas, ásó, villa, kapa, szekérvasalás, drót, szög stb. fog végre a parasztságnak jutni.

Részletezve a tervet, a termelés újjászervezésénél három fő szempontra kell tekintettel lenünk. Az első a termelés belterjesebbé tétele, ami által jobban használható ki a földreform folytán megsokasodott kisparaszti üzemek nagyobb termelőképessége. A belterjes mezőgazdaságra való áttérést segíti elő az öntözés kiterjesztése 30 000 holdról 160 000 holdra.

A második szempont a mezőgazdasági termelés gépesítésének nagyfokú elősegítése. A gépesítés a termelőkenység növelését, a parasztság életszínvonalának erőteljes emelkedését jelenti, mert a gép, mint az ember segítőtársa, könnyíti a robotolás terhén. A gépesítéshez kapcsolódik a mélyhűtőknek, silóknak, szárítókknak, aszalóknak stb. építése, valamint a szállítás kifejlesztése a kisvasutaktól kezdve a különleges vasúti kocsikig és hajókig.

A harmadik szempont a magyar mezőgazdaság újjászervezése, tekintettel a külföldi piacokon elkövetkező versenyre, ami ugyancsak szükségessé teszi a gabona-vetésterület bizonyos fokú csökkentését, ezzel szemben az ipari és kapásnövények termőterületének kiszélesítését és terméshozamának növelését.

A szántóföldi termelés újjászervezésénél a belföldi szükségletek biztosításán kívül a kiviteli lehetőségekre is figyelemmel kell lenni, ennél fogva a terv olyan növények termelését irányozza elő, amelyek egyfelől a hazai közellátás szempontjából fontosak, másfelől pedig a tengerentúli versennyel szemben nem érzékenyek. Elsősorban is a gabonatermelés túlsúlyától kell mezőgazdasági termelésünket megszabadítani, de ugyanakkor annyit termelni, hogy az a belföldi fogyasztást feltétlenül kielégítse. Ez a szempont érvényesül a búzánál, rozsnál, zabnál, ellenben árpából 90%-kal többet fogunk termelni, mint békében, a maláta és sörárpa kiviteli lehetőségeire való tekintettel. Tengeri- és burgonyatermelésünket a háború előtti mértéken felül is fokozni kell – a megnövekedett sertésállomány takarmányszükségletének biztosítása érdekében azonban a tengeritermelés fokozá-

sát a kapálógépek nagyarányú munkába állításával akarjuk elérni és nem a vetésterület növelésével. Cukorrépa-vetésterületünket a háború előtti területtel szemben 37 576 holddal emeljük, és célul tűztük ki, hogy a terméshozamot 52,8 q-ról 103,5 q-ra emeljük, ami 1 450 000 q cukrot jelent. A hároméves terv végén tehát országunk minden lakosára 15 kg cukorfejadag jut, szemben a régi úri Magyarország 10 kg-os fejadagjával, mely a válság éveiben 8¹/₂ kg-ra esett.

Dohánytermelésünket 10 000 holddal fogjuk emelni a nagy kiviteli lehetőségekre való tekintettel. A háború előtti olajosnövény-termőterület hatalmasan kiszélesedik. Megmutatkozik ez főleg a napraforgónál, amelynek termőterülete hússzorosát teszi ki a békebelinek (200 000 kat. h.). Ha azonban a tavaly leartott 441 000 kat. h. termőterületet nézzük, úgy itt nagyarányú csökkenés mutatkozik. Ennek oka abban keresendő, hogy zsirellátásunkat a jövőben ismét sertézsírra alapítjuk; a fent említett termőterületet is csupán a mezőgazdasági iparra való tekintettel hagytuk meg. A máktermelés 120%-os emelkedését a hazai morfiungyártáshoz való nyersanyagszükséglet és a kiviteli lehetőségek indokolják. A rosnövények termelésének növelését azért irányoztuk elő, hogy len- és kenderiparunkat hazai nyersanyaggal tudjuk ellátni, és hogy parasztságunk jövedelme erőteljesen emelkedjék. Ugyanezt a célt szolgálja a fűszer- és illatosnövények (paprika, kömény, menta), valamint zöldségfélék és gyógynövények (digitalis, belladonna stb.) nagyobb arányú termesztése is. A szálas takarmánynövények termesztésének keretében főleg a lucerna-termőterületet kívánjuk kiterjeszteni mintegy 30 000 h.-dal, hogy parasztságunk állatállománya zöldtakarmánnyal bőségesen el legyen látva, a magtermesztés fokozásával pedig komoly jövedelmi többlet jusszon. A kerti és fűszernövények termőterülete is ugrásszerűen növekedni fog 101 150 h.-ról 165 000 h.-ra. Főzelékféléket fogunk termelni az öntözött területeken, és kifejlesztjük rizstermelésünket ugyanitt annyira, hogy a harmadik évben már 22 000 h. területen lesz rizsültetvényünk. Remélhető, hogy a következő években népünk rizsfogyasztását hazai termelésből fedezhetjük (lásd a következő oldalon levő táblázatot).

A vetésforgó átalakításán felül nagyarányú trágyatelep-akció lebonyolítását irányozza elő a terv, amelynek eredményeképp 1950-ben mintegy 320 000-rel növekszik meg azoknak a parasztgazdaságoknak a száma, amelyeknek trágyakezelése mintaszerűnek mondható majd, s ezáltal az istállótrágyát 25%-kal kedvezőbb hatásfokkal adhatjuk vissza a termőtalajnak. Többek között így akarjuk megszüntetni azt a rablógazdálkodást, amit a nagybirtokos Magyarországon oly kíméletlenül folytattak a termőtalajjal évtizedeken át. A nemesített vetőmagellátást ki fogjuk terjeszteni, ennek érdekében minden vármegyében állami mintagazdaságot kell kifejleszteni, ami a helyi viszonyoknak leginkább megfelelő fajtájú vetőmagot lesz hivatva előállítani, és ezzel parasztságunk minőségi termelését, valamint többtermelését fogja szolgálni.

A mezőgazdaság termelésének előirányzata

Szántóföldi növény	1931—1940. évi átlagos		1947—1948. évre		1948—1949. évre		1949—1950. évre	
	előirányzott							
	vetésterület kat. h.	termés 1 kat. h.-q	vetésterület kat. h.	termés 1 kat. h-on q	vetésterület kat. h.	termés 1 kat. h-on	vetésterület kat. h.	termés 1 kat. h-on
Búza	2 791 257	7,9	2 482 716	7,1	2 508 883	7,4	2 535 000	7,6
Rozs	1 101 839	6,5	999 866	5,6	1 029 932	5,8	1 060 000	6,1
Kenyérgabona	3 893 096	—	3 482 582	—	3 538 815	—	3 595 000	—
Árpa	806 947	7,8	765 133	6,8	820 066	6,9	875 000	7,1
Zab	400 549	7,1	365 066	6,5	377 532	6,6	390 000	6,7
Takarmánygabona	1 207 496	—	1 130 199	—	1 197 598	—	1 265 000	—
Kukorica	2 028 156	10,8	2 027 134	10,0	2 026 068	10,7	2 025 000	11,3
Burgonya	504 608	39,5	514 733	35,0	524 866	38,0	535 000	41,1
Cukorrépa	82 424	118,3	120 000	94,5	120 000	97,0	120 000	103,5
Takarmányrépa	236 061	128,0	127 666	110,8	137 332	119,6	147 000	128,5
Kapásnövények	2 851 249	—	2 789 533	—	2 808 266	—	2 827 000	—
Hüvelyesek	71 356	—	70 864	—	70 432	—	70 000	—
Dohány	29 217	7,9	34 666	6,6	36 832	7,2	39 000	7,7
Olajos növények	61 068	—	499 666	—	386 831	—	274 000	—
Rostos növények	29 906	—	36 666	—	38 332	—	40 000	—
Lucerna	355 700	23,2	356 133	20,0	374 566	21,9	384 000	23,2
ebből magnak	(66 872)	1,5	(80 118)	1,2	(76 657)	1,2	(73 207)	1,2
egyéb szálas takarmánynöv.	771 694	—	694 396	—	704 196	—	714 000	—
ebből magnak	(132 636)	—	(154 309)	—	(147 064)	—	(139 891)	—
Szálastakarmány- növények	1 127 394	—	1 059 529	—	1 078 762	—	1 098 000	—
ebből magnak *	(199 508)	—	(234 427)	—	(223 721)	—	(213 098)	—
Kerti- és fűszer- növények	101 150	—	122 000	51,84	143 600	51,84	165 000	51,84
Rizs	—	—	15 333	14,0	18 666	14,0	22 000	14,0
Egyéb növények **	134 357	—	104 495	—	110 732	—	117 000	—
Ugar	243 711	—	404 267	—	321 134	—	238 000	—
Összesen:	9 750 000	—	9 750 000	—	9 750 000	—	9 750 000	—

* Az átlagos adatok nem az 1931—1940, hanem csak az 1935—1938-as évekről valók.

** Cukorcirok, seprőcirok, gyógynövények, illatos növények, komló stb.

A hároméves terv ideje alatt nem feledkezünk meg a tájtermelés megszervezésének szempontjáról sem. Tudott dolog, hogy a növények terméseredménye bizonyos talajokon meghaladja az átlagot, vagy alul marad ezen, aminek oka a talaj-

minőség és éghajlati viszonyok eltéréseiben rejlik. A tájszervezés feladata ezek tekintetbevételével mindenütt az optimális növényzet kultiválását segítené elő, vagyis az egyes tájakon belül megkezdeni a nagyobb arányú talajművelési „kiköztölásokat” víz- és nitrogéntartalom, sav, mész, kötöttség, humusz és sziktartalomra nézve.

A szőlők és gyümölcsösök helyreállítása terén a gyümölcsösök regenerálása a fő feladat. Három év alatt legalább 100 gyümölcsüzemet akarunk részben kijavított, részben új, motoros permetezőgépekkel ellátni. Ugyanezt a célt fogja szolgálni mintegy 2000 db háti magas nyomású permetezőgépnek a népi termelésbe való beállítása is. A terv folyamán minden erővel igyekezni fogunk a gyümölcsösök szövetkezeti keretben való művelésére.

A hároméves tervnek sarkalatos pontja az állattenyésztés fejlesztése. A fasiszta dúlás és a magyar vagyonnak Nyugatra való elhurcolása során legértékesebb állataink külföldre kerültek, elsősorban nagyértékű és nehezen pótolható apaállataink. Az állattenyésztési beruházásokból elsősorban ezeket kell külföldről pótolnunk, hogy parasztságunkat hozzájuttassuk a nélkülözhetetlen tenyészanyaghoz. Az állattenyésztés minőségi színvonalának helyreállítása érdekében tehát apaállatok behozatala feltétlenül szükséges. A földreform végrehajtása során 600 000 földhöz juttatott újjazda egy része önerejéből képtelen beszerezni a tejtermelő és egyszersmind igavonó és trágyatermelő jószágot. Erre való tekintettel a tervbe felvettük a legértékesebb újjazdák állattal való ellátását. A háború dúlása egyes vármegyékben különösképpen sújtotta az állattenyésztést, ennél fogva a juttatások egyik célja az állatállomány arányosítása.

A szarvasmarha-állomány 1 900 000-ről 1 100 000 darabra csökkent. Részben céltudatos állattenyésztési politikával, részben a behozatal révén a szarvasmarha-állományt 1947–1948 folyamán 1 265 000-re, 1948–1949-ben 1 455 000-re, a terv utolsó évében pedig 1 750 000-re növeljük. (A békebeli állomány 90⁰/₀-ára.)

A terv további célkitűzése tejtermelő övezetek létesítése az ipari központok körül, hogy olcsó és friss tejjel láthassuk el ipari munkásságunkat. A hároméves terv végén az ipari központok dolgozói számára naponta 500 000 liter tejjel juttathatunk többet, mint ma. Országos viszonylatban a közellátás céljaira bocsátunk a terv végén naponta 1 millió liter tejet, 25 000 kg vaját, 75 000 kg sajtot és 125 000 liter tejszínt és tejfölt. Ennek előfeltétele egész tejiparunk újjáépítése és racionalizálása.

Minőségileg lótenyésztésünk szenvedett legtöbbet. Ennél fogva a szaporítás üteme aránylag alacsony. Elsőrendű feladat: megfelelő állategészségügyi intézkedésekkel biztosítani a lóállomány gyorsabb ütemű szaporítását, amit három év alatt meg is fogunk valósítani. Míg 1938-ban 813 000 lovunk volt, ma csak 372 000-rel rendelkezünk. Ezt a számot a terv utolsó évében 566 000-re fogjuk emelni. Igen lényeges feladat megfelelő lótipus kitenyésztése. A parasztságnak

erős, szántásra és piaci járásra alkalmas lovakra van szüksége. Háttérbe fogjuk szorítani az úri Magyarországon divott sport- és luxuslőtenyésztést, amely csak egy keskeny réteg úri passzióját szolgálta.

A parasztság érdekében való beruházás a szövetkezeti juhászatok létesítésére fordított 8 millió forintos összeg. A nagybirtok felosztása ugyanis nehezzé tette a gyapjútermelést, és így textiliparunk csak rendkívül korlátozott mértékben van ellátva hazai gyapjúval. A szövetkezeti juhtenyésztés ezt van hivatva megszüntetni, és egyben megerősíti a szövetkezeti fejlődést. Juhállományunk, amely 1938-ban 1 629 000-et tett ki, jelenleg 412 000-re csökkent. A már említett beruházás segítségével a terv utolsó évében 905 000-re akarjuk emelni.

Az ország sertésállománya tért leghamarabb magához úgy, hogy a hároméves terv végén az 1938-as 3 110 000 helyett 4 500 000-re, azaz majdnem 150%-ra emelkedik az állomány, amelyből 1949–1950-ben 720 000 q zsiradék és 1 080 000 q hús várható.

Az ugyancsak jó fejlődésnek indult baromfitenyésztés érdekében szaporítani akarjuk a keltető állomásokat úgy, hogy baromfiállományunk lényegesen meghaladja már a terv első évétől kezdve a háború előtti állományt.

A paraszti állattenyésztés fellendítése érdekében mintalegelőket kívánunk létesíteni, hogy megtanítsuk parasztságunkat az ésszerű rét- és legelőgazdálkodásra. A legelő eddig a senki földje volt, és ezt kisparasztjaink érdekében mindenki földjévé kell tenni.

A hároméves terv átalakítja a parasztság egész életét, a régi nehéz sorból a könnyebb és jobb élet felé. A nagybirtokos Magyarországon a háborút megelőző 10 esztendőben a 30 holdon felüli parasztgazdaságok holdankénti átlagos kölcsönterhe meghaladta a 700 pengőt. Ez az összeg, a földárakat figyelembe véve, 70–80%-os megterhelést jelentett. Ezért perdült meg oly gyakran a magyar falvakban a dob: évente 16–18 000 parasztbirtok került elárverezésre. Az úri Magyarországon állandó volt a „menekülés a faluból”. A megélni nem tudó, koldusbotra jutott nép a városokba tódult, hogy itt növelje a munkanélküliek számát, vagy vándorbotot volt kénytelen kezébe venni. A háborút megelőző 10 év alatt a kivándorlás 246 000 főt tett ki, vagyis a falu természetes szaporodásának nem kevesebb, mint 36–37%-át.

A hároméves terv alapján változtatja meg a falu helyzetét. Míg eddig – dacára a kedvező természeti adottságoknak – Magyarország tizennegyedik, de egyes terményeknél tizenharmadik helyen állt Európa mezőgazdasági termékhozami statisztikájában, addig most a belterjesebb gazdálkodás, az agrotechnika és agrokémia eredményeinek felhasználásával ez a helyzet erőteljesen javulni fog, és ugrásszerűen fogja emelni dolgozó parasztságunk életszínvonalát. A látástól való szakadatlan verejtékezés nemcsak felőrölte a paraszt erejét, nemcsak akadályozta kulturális felemelkedését, hanem hatalmas munkaerő-felesleget idé-

zett fel a faluban, ahol a munkáskezeknek csak 60⁰/₀-át tudták foglalkoztatni, míg 40⁰/₀, azaz 240 millió munkanap kihasználatlanul maradt. Így keletkezett egy bérleenyomó „tartalékhadserég”, mely állandóan duzzasztva a városi munkástömeget, ott is nyomta a béreket. Ez persze megfelelt az uralkodó osztályok céljainak.

Az ipari munkásság most segítségére jött a parasztságnak. Segített eldönteni az ezeréves pert, ami által a parasztság hozzájut ősi jussához, a földhöz. Ma a paraszt saját földjén gazdálkodhat és munkaerő többletét saját életszínvonalának emelésére fordíthatja. A hároméves terv lehetővé teszi az intenzív gazdálkodást, a gazda többlet és jobban termelhet, gyarapodhat és a megváltozott osztályviszonyok eredményeként kialakuló népi demokrácia állami hitelekkel siet segítségére. Szabad idejét szakképzettségének emelésére fordíthatja, mert a hároméves terv gondoskodik a falusi szakoktatásról is.

A nagyszabású és reális alapokon nyugvó hároméves terv egy új Magyarországot segít megteremteni, olyant, amely többé már nem a nemzetközi imperialisták és itteni szövetségeseik vadászterülete, hanem valóban a nép hazája. A termelés intenzívebbé tétele a cél, és pedig nem a keskeny uralkodóréteg jólétének szolgálatában, hanem a dolgozók javára.

Természeti adottságainál fogva, valamint parasztságunk és ipari munkásságunk szakképzettségének segítségével Magyarország az elsők közé küzdheti fel magát Európában a népek békés versenyén. A falusi és városi dolgozók összeműködése le fogja rakni egy boldog Magyarország alapjait. Ezt kívánja szolgálni a hároméves terv mezőgazdasági részében is.

4. KÖZLEKEDÉS — FORGALOM — POSTA

A fasiszták és nyilas bérenceik legnagyobb mértékben közlekedésünket pusztították el. A felszabadulás után vasutaink teljesítőképessége az 1938. évinek 30⁰/₀-át alig érte el, hajóinkat, gépjárműveinket csaknem kivétel nélkül nyugatra hurcolták, hidaink nagy részét felrobbantották. A felszabadulás óta eltelt idő alatt a közlekedés újjáépítése óriási léptekkel haladt előre. A vasút teljesítőképessége 1946-ban már megközelítette az 1938. évinek 65⁰/₀-át, a Dunán 4, a Tiszán 5 híd épült újjá.

A hároméves terv ipari termelésünk nagyfokú emelését, mezőgazdasági termelésünk békeszintjének elérését tűzte ki célul s ez a közlekedésre is nagy feladatot ró. Ahhoz, hogy a magyar föld termése eljusson a város dolgozóihoz, hogy a magyar gyárak termékei eljussanak a távoli falvakba, hogy a nyersanyagok és késztermékek egészséges áramlása kellő mérvet érjen el, a közlekedésnek is el kell érnie, sőt egyes területeken túl is kell szárnyalnia az 1938-as teljesítményt. Ez megszabja a közlekedés hároméves tervének feladatát.

A vasút teljesítőképességét egyrészt a forgalom gyorsításával, másrészt a jár-

műállomány növelésével lehet emelni. Az első cél eléréséhez a felépítmények helyreállítása és korszerűsítése szükséges – második sínparók helyreállítása, illetve újak építése, rendezőpályaudvarok létesítése. Tervbe vettük új központi rendezőpályaudvar építését, továbbá a budapesti Keleti, Déli és Nyugati pályaudvarok átépítését, s itt elsőrendű szempont a munkásvonatok forgalmának gyökeres megjavítása.

A nagy kerülők kiküszöbölésére szükséges számos felrobbantott vasúti híd helyreállítása. A terv szerint már az első évben meg kell építeni végleges formában a szolnoki vasúti Tisza- és Zagyva-hidat s 1950-re a szegedi, tokaji és kiskörei vasúti Tisza-hidakat is. A három év alatt sor kerül a végleges kétvágányú budapesti déli vasúti összekötő Duna-híd megépítésére, míg a jelenlegi híd vaszerkezetének felhasználásával Baján létesül majd vasúti összeköttetés a Dunán. Az ideiglenes vasúti hidak nagyrészt három év alatt végleges hidakkal kell kicserélni.

A vasút bevételei szempontjából igen fontos az áruk megfelelő raktározása, ezért a hároméves tervbe felvettük a budapesti és a fontosabb vidéki állomások raktárainak helyreállítását. De nemcsak a forgalom, hanem a forgalmat lebonyolító dolgozók körülményeinek megjavítását is célul tűztük ki, ezért előirányoztuk a vasutas lakóépületek és laktanyák helyreállítását és megjavítását is.

Járműállományunk növelése céljából a terv előirányozta 161 gőzmozdony, 13 villamosmozdony, 40 motorkocsi, 567 személykocsi, 140 kalauz- és poggyászkocsi, továbbá 5000 teherkocsi helyreállítását, míg új járművek beszerzése takarékosági okokból szűk keretek között mozog. Tervbe vettük a Budapest–Hatvan vonalszakasz villamosításának megkezdését és az első évben a Budapest–Hegyeshalom vonal villamos berendezésének teljes helyreállítását. A terv végrehajtása után a vasút teljesítőképessége 120%-kal fogja meghaladni az 1938. évi szintet, vagyis a vasutak több mint 26 millió tonna áruforgalmat tudnak majd lebonyolítani egy esztendőben.

A BSZKRT hároméves tervének keretében célul tűztük ki, hogy megszűnjenek a jelenlegi közlekedési nehézségek. A villamoskocsipark, a vontatójárművek és az autóbuszállomány fejlesztését vettük tervbe, hogy megszűnjön végre a kocsik túlszűfolttsága, hogy nagyobb legyen a munkába siető dolgozók kényelme, könnyebb az alkalmazottak munkája.

A közlekedés második legfontosabb ágazata a hajózás. A magyar hajózás 1938-ban 900 000 tonna forgalmat bonyolított le; a terv harmadik évének végéig ezt a teljesítményt 1 500 000 tonnára akarjuk felemelni. Célunk, hogy főleg a tömegcikk teheráru-forgalmát hajón bonyolítsuk le, s ezzel is tehermentesítsük a vasutat. A szükséges hajóparkot elsősorban a felső Dunáról visszaérkező hajók kijavításával s az elsüllyesztett hajók kiemelésével kívánjuk biztosítani. Tervbe vettük a Nemzeti Szabadkikötő és más magyar kikötők helyreállítását és fej-

lesztését. A terv megvalósítása 120 millió forintot igényel, de a terv befejezése után évente 40 millió forint megtakarítás fog jelentkezni.

Korszerű közlekedés nem képzelhető el megfelelő úthálózat nélkül. A terv keretében 225 kilométer új betonút építését irányoztuk elő hat méter széles útpályával, főleg olyan szakaszokon, melyek az ország területén áthaladó nemzetközi forgalom szempontjából is fontosak. A demokrácia közlekedéspolitikája alapvetően különbözik az elmúlt időkétől. Míg azelőtt utak építése és vasutak bekötése választási kortesfogások eszköze volt, vagy egy-egy nagybirtokos érdekét szolgálta, addig mai célkitűzésünket egyedül az irányítja, hogy mennél szélesebb területeket kapcsoljunk be a forgalomba, minél nagyobb tömegeket részesítsünk a gazdasági vérkeringés jólétemelő áramlásában. Hazánkban 800 község, tanya-központ és új település még nincs bekötve az úthálózatba. Azt jelenti ez, hogy sáros időben 600 000 lélek van teljesen elvágyva a külvilágtól, annak lehetőségétől, hogy termékeit értékesíthesse, hogy iparcikkeket kaphasson. A tervben összesen 1400 km hosszú, három méter széles makadám kőpályával ellátott bekötőút építését és 30 000 km hosszú úthálózat jókarba helyezését irányoztuk elő. Az útépitési célokra fordítandó 206 millió forintból több mint a fele, 116 millió, a falu érdekében levő bekötőutak építését szolgálja.

A közúti bekötő úthálózattal párhuzamban 3000 km hosszú keskeny nyomközű vasút üzembehelyezését tűztük ki célul, melyet nagyrészt újjagzádkból, kis- és középparasztokból alakult szövetkezetek fognak kezelni.

A közúti hídépítés terén arra vesszünk irányt, hogy a hároméves terv végén a hidaknak csak 20⁰/₀-a maradjon ideiglenes jellegű. Megépül Budapesten a Margit-híd 1948. december 31-ig, a Boráros téri híd 1948–1949-ben és a Lánchíd 1949 novemberére. A terv folyamán sor kerül többek közt Baján a végleges közúti híd felépítésére, a Tiszán elsősorban a szegedi és vásárosnaményi közúti hidak felépítésére, majd a polgári közúti Tisza-híd helyreállítására.

A közutak és közúti hidak helyreállítása megteremti a gépjármű-közlekedés fejlesztésének előfeltételeit, de természetesen gondoskodnunk kell a gépkocsi-állomány megfelelő szaporításáról is. Erre a célra 144 millió forint van előirányozva.

A légi közlekedés az ország felszabadítása után nem egészen másfél évvel új életre kelt. A Magyar–Szovjet Légiforgalmi Rt. utasszállító repülőgépei több belföldi vonalunkon közlekednek, s a közeljövőben nemzetközi viszonylatokban is megindul a forgalom. A hároméves terv keretében legfontosabb a Ferihegyi repülőtér kiépítése, hogy az az időjárástól függetlenül alkalmas legyen a leszállásra.

A közlekedés hároméves tervének végrehajtása után az 1938. évi teljesítményt 15⁰/₀-kal fogjuk felülmúlni, és ez a közlekedés többé nem egy idegen, háborús gépezet célját fogja szolgálni, hanem a dolgozó parasztság termékeit, a gyárak

iparikkait fogja a népiélet emelése érdekében, meghatározott terv szerint, közvetíteni.

A gazdasági és kulturális élet egyik ütőere a távíró-, távbeszélő- és rádiószolgálat. Az a célunk, hogy a postaszolgálat terén az 1938. évi színvonalat elérjük, és emellett bekapcsolódjunk a nemzetközi távkábelhálózatba. Az utóbbi célt szolgálja egy kelet-nyugat és egy észak-déli irányú, korszerű kábelrendszer felépítése, mely jelentős devizajövedelmet fog az ország számára biztosítani. Hasonlóképpen kiépítésre kerül a nemzetközi távíróforgalom. A terv keretében Budapesten megépülő gépi kapcsolású távíróközpont egyike lesz az európai távgepíró-szolgálat négy gyűjtőközpontjának. A budapesti és vidéki távbeszélő-szolgálat javítását új gépi kapcsolású központ létesítése biztosítja. 11 gépkapcsolású központ építését vettük tervbe, amivel hozzávetőleg 60%-os gépesítés lesz elérhető. Jelentős eredmény ez, mert csak a gépesítés teszi lehetővé az olcsó szolgáltatást, ami pedig alapja annak, hogy a távbeszélő szélesebb rétegek közkincsévé legyen. Azt akarjuk, hogy a terv végrehajtása során új, széles rétegek kapcsolódjanak be a távbeszélő használatába. A távbeszélő el fog jutni a ma még elhagyatott vidékekre is, és veszély, betegség vagy más sürgős ügy esetén áthidalja a távolságot, meggyorsítja a segítséget.

A hároméves terv keretén belül a rádiószolgálat is jelentősen fejlődni fog. Belföldi adás céljaira két középhullámú, tengerentúli adásra pedig két rövidhullámú, nagy teljesítményű műsorszóró építését irányoztuk elő. Az a célunk, hogy három éven belül megteremtünk műszaki előfeltételeit annak, hogy egy valóban demokratikus magyar rádiószolgálat hazánkban és a nagyvilágban a lehető legszélesebb rétegeket ölelje fel.

A hároméves terv eredményeképpen a magyar közlekedés, a magyar forgalom, a magyar posta gyors, pontos és olcsó lesz – az egész népe lesz!

5. AZ ÉPÍTKEZÉS PERSPEKTÍVÁI

A több hetes ostrom után a pincékből és óvóhelyekről előjött emberek elé felgyújtott házak, tönkrement lakások, földig lerombolt épületek siralmas látványa tárult. A dolgozó nép hozzálátott a romok eltakarításához, a munkakészség azonban egymagában nem elég. A külvárosok papírral beragasztott vagy deszkázott ablakai, a hevenyészve betapasztott repedések nem nevezhetők a károk kijavításának. A háztulajdonosok alig tettek valamit a házak helyreállításáért, sőt még üzemek is vannak ma is szép számmal, ahol ablak és tető nélküli munkahelyeken folyik a termelés. Az ostrom és a háború következtében tönkrement lakások száma csak növelte a háború előtt is meglevő nagy lakáshiányt: Budapesten jelenleg legalább 50 000 lakás hiányzik.

Hároméves tervünkben az építkezésekre rendkívüli gondot fordítottunk, mert tudjuk, hogy a magyar munkásság csak úgy tudja a rá váró feladatokat elvégezni,

ha magának és családjának megfelelő lakást tud biztosítani. A terv a hatmilliárdot kitevő összberuházásnak több mint harmadrészét, 2181 millió forintot, kizárólag építkezésre irányozza elő. Ebből a magasépítkezésekre 60–70% esik, míg a többi főleg közlekedésünk újjáépítésénél játszik szerepet. Az épületkárok legnagyobbak Budapesten – míg itt az összes lakóházakat ért károk összegéből egy lakosra 4620, addig a vidéki városokban 572, a községekben pedig 176 forint esik. Budapesten a legégetőbb tehát a lakáskérdés megoldása. A terv harmadik évében itt az 1938-as szint 20%-kal való meghaladását tűztük ki célul. A terv első évében 7350, a másodikban 12 100 és a harmadikban 22 550 lakás építését irányoztuk elő, amelyekből Budapesten 14 000, vidéki városokban 6000, községekben és bányavidékeken pedig 22 000 fog elkészülni. Ezekben a számokban nemcsak az új építkezések vannak benne, hanem Budapesten és a vidéki városokban a háborús károk helyreállítása is, az előbbieken 63, az utóbbiakban 37%-ig. A helyreállítandó lakások száma 11 015, az újonnan építendő 30 985.

A termelendő lakások összterfoglata kerekén 14 700 000 m³ lesz s bennük kb. 170 000 embert lehet elhelyezni, ami a jelenlegi lakásínséget erősen enyhíteni fogja. Hazánkban igen egészségtelen a lakástípusok megoszlása. Budapesten 1938-ban az egyszobás lakások száma az összes lakások számához viszonyítva 54% volt. Tervünkben a széles néprétegek számára nagyobb lakótér biztosítására törekedtünk.

Az építkezések terén az életszínvonal emelkedésének csak egy vonalát jelenti a lakáskérdés. Tervünk nagymértékben gondoskodik közoktatásügyi és kulturális életünk, valamint szociális intézményeink fejlesztéséről. Építési vonalon ez az iskolák, kórházak, menhelyek, csecsemő- és napközi otthonok építésére, illetve újjáépítésére szánt beruházási összegeknél mutatkozik. Tanintézetekink számát szaporítani kell – világos, tiszta, tágas iskolákra van szükség. Új iskolákat akarunk építeni 5000 osztályteremmel, kb. 55 000 gyermek számára. Munkás- és parasztifjúságunk továbbképzésének céljából tanonciskolákat (4000 tanuló részére) és mezőgazdasági iskolákat (2000 tanuló részére) létesítünk. Újjáépítjük európai hírű műegyetemünket, valamint többi főiskoláinkat. A terv ezekre az építkezésekre összesen 208 000 000 forintot szán.

A csecsemő- és napközi otthonok ügye nálunk ez ideig igen elhanyagolt kérdés volt, pedig jelentősége rendkívüli. A hároméves terv keretén belül összesen 15 000 gyermek és 15 000 csecsemő részére létesül óvoda, illetve csecsemőotthon. Meg akarjuk tenni legalább az első lépést a proletárlakásokba bezárt vagy az utca porában hempergő gyermekek egészség- és nevelésügyi ellátása terén. Gondoskodni kell ezenkívül a háborúban tönkrement, ellátatlan katonák felsegítéséről – ezek részére hadigondozó telepek építését tervezzük. Tervünk mindezekre 64 800 000 forintot, továbbá kórházaink újjáépítésére 56 000 000 forintot irányoz

elő. A Margitsziget többé nem kiváltságosok szórakozóhelye, nem luxusszállodák zárt szigete lesz, hanem népüdültetési célokat fog szolgálni.

Az elmúlt rendszerben lakások, csecsemőotthonok és óvodák építésére az állam jelentős összegeket nem adott. Csecsemőotthonok alig épültek, a lakásépítkezés pedig a magántőke kezében, a magas lakbérjövdelem útján, a munkanélküli-megélhetés egyik eszköze volt. Előbb az infláció, később a demokrácia által szabott korlátozások következtében csökkent jövedelmezőség, valamint tőkehiány miatt a magántőke az építkezéseket a mai napig úgyszólván nem indította meg – jóformán csak saját drága lakásainak helyreállítása, valamint a legszükségesebb javítások történtek meg. A demokratikus államnak nem lehet mindegy, hogy dolgozói milyen körülmények között laknak, és ezért az államnak a múlttal szemben most közvetve vagy közvetlenül magának kell belenyúlania ezekbe a kérdésekbe. Hároméves tervünk szerint a lakásépítkezés költségeiben az állami részesedés kerekén 60⁰/₀ lesz; a községi és szövetkezeti rész 27⁰/₀, a magánépítkezése 13⁰/₀.

Hároméves tervünk megvalósításának egyik feltétele: közlekedési hálózatunk újjáépítése. A közlekedés céljaira szánt 1 474 780 000 forintos összberuházásból 737 384 000 forint szolgálja ennek építési részét, melyben bennfoglaltatnak a csatornák, bekötőutak, közutak, közúti hidak, vasúti hidak, hajóállomások, és kikötők, vasúti műhelyek, repülőtér, valamint távkábelek építése, ezenkívül a BSZKRT, a közforgalom, a keskeny nyomtávú gazdasági vasutak és a vasútvonalak újjáépítése.

Tervünk rendkívüli súlyt helyez mezőgazdaságunk fejlesztésére, ennek megvalósításához építési vonalon a keskeny vágányú vasutak újjáépítésével, a falusi lakásépítéssel, valamint falusi és mezőgazdasági iskolák és óvodák létesítésével, silók építésével, trágyatelepek és öntözőcsatornák építésével stb. járul hozzá.

A 108 000 000 forintban előirányzott ipari építési beruházás főleg az ipartelepek háborús kárának helyrehozásához, valamint műhelyek és esetleg kisebb gyári épületek emeléséhez szükséges.

A hároméves építési terv egyik előfeltétele az ésszerű anyaggazdálkodás és a költségek 1938-as szint alá szorítása. Fel kell használnunk a romtörmelékekből előállítható anyagokat (kő, téglá, fa, vas, kötőanyagpótló), a természetes állapotukban felhasználható anyagokat (tufa, pala) és a helyszínen szén nélkül préselhető anyagokat (vertfödém-beton, cementárukészítmények). Az építőanyag-termelés fő szempontjai: a szénfelhasználás és a szállítási távolságok csökkentése, a természetes és hidegúton kevert anyagok fokozott felhasználása, a fának és vasnak lehetőleg más anyaggal történő pótlása (alumínium, könnyűbeton), valamint az előgyártás fokozatos bevezetése és elterjesztése (fa, födém és tetőelemek). A fenti módszerek megvalósításával elérhető lesz, hogy az építési költségek az első esztendőben átlag 3⁰/₀-kal, a másodikban 10⁰/₀-kal, a harmadikban pedig

15/0-kal csökkenjenek. Arra törekszünk, hogy az építési vállalkozást a társadalmasított szektorban növeljük, mert ez biztosítékot nyújt a nyereszkeskedéssel szemben, de ugyanakkor tág teret kívánunk biztosítani a kisvállalkozóknak és minden tisztességes szakembernek.

Az építkezések ilyen nagyfokú megindulásával az építőiparban a munkanélküliség nemcsak megszűnik, hanem munkaerőhiány fog fellépni. A nagyarányú építkezési terv megvalósulása kihatással lesz a kisipar egészére. Az építkezés több mint 25 szakma dolgozóinak biztosít foglalkoztatást és az építkezések céljaira előirányzott hatalmas összegek széles dolgozó rétegek felemelkedését fogja szolgálni.

Az első magyar gazdasági terv nemcsak a termelést fogja újjászervezni, hanem az embereket is újjá fogja teremteni. A termelés emelése során tehetségek ezrei fognak kibontakozni, és eddig elnyomott dolgozókból saját erejük, tehetségük tudatában levő, jólétben élő emberek lesznek. Hatalmas tanúságtétele lesz a terv annak, milyen óriási lehetőségek rejlenek a nép fiaiban és leányaiban, akik magukért, népükért dolgoznak, akik maguknak, nem a tőkéseknek építik az országot. Ez hatalmas lendületet fog adni a munkának, kitartást a nehézségekhez, büszkeséget az eredményekhez, akaraterőt a terv végrehajtásához.

A HÁROMÉVES TERV BERUHÁZÁSAI

A hároméves terv gerincét a beruházások alkotják. A terv beruházásainak olyanoknak kell lenniük, hogy biztosítsák a terv fő céljának megvalósítását: a magyar dolgozó milliók életszínvonalának gyors és hatékony emelését.

Ezért a beruházások kérdésénél döntő szempont, hogy mekkora ezeknek a termelékenységet fokozó hatása, hogy ez a hatás milyen gyorsan érvényesül és hogy milyen megtakarítást és a termelési költségek milyen csökkenését lehet elérni a beruházások segítségével.

Másik döntő szempontunk a beruházásoknál az, hogy a múlthoz képest meg kell növelnünk a falut szolgáló beruházásokat, melyek révén a faluban gazdasági, egészségügyi, kulturális szempontokból már a legközelebbi években döntő javulás fog beállani.

Harmadik fő szempontunk az, hogy oktatási és népművelési rendszerünket szilárd anyagi alapokra kell helyezni. Népegészségügyünket ki kell emelnünk jelenlegi nehéz helyzetéből és a dolgozó tömegeknek olcsó, egészséges üdülést és pihenési lehetőséget kell biztosítanunk.

Mindezekon felül: a beruházási tervnek a jövőbe mutatónak kell lennie. A dolgozók életszínvonalának emelésével és a termelőeszközöknek – a termelési tervnek megfelelő – helyreállításával és kibővítésével a termelő erőknek hazánkban sohasem látott kifejlődésére és ezáltal az általános életszínvonal további fokozására kell alapot teremtenie.

A hároméves terv alatt összesen 6 114 180 000 Ft-ot irányozunk elő beruházásokra. Ez az összeg a három évben arányosan emelkedően oszlik meg. A második évben kerekén 25⁰/₀-kal, a harmadik évben pedig kerekén 50⁰/₀-kal többet fordítunk beruházásokra, mint az első évben.

1. A BÁNYÁSZAT ÉS KOHÁSZAT BERUHÁZÁSAI

A bányászattal és kohászattal szemben a hároméves terv igen jelentős termelési követelményeket támaszt. Érthető, indokolt és szükséges, hogy a hároméves terv összes beruházásainak több mint 10⁰/₀-át, összesen 626,4 millió forintot fektessünk be a bányászat és kohászat fejlesztésére. Ennek a beruházásnak több mint 70⁰/₀-át a terv első két évére irányozzuk elő, mert az ipar és a mezőgazdaság fejlesztésének alapjai a szén és a vas.

A háború alatt és a két világháború között a szénbányákban embert és bányát kizsákmányoló rablógazdálkodást folytattak a magyar bánya-bárók. Új aknák nyitásával nem törődtek. A berendezéseket nem korszerűsítették. A szénbányászat termelési terve: napi 4000 vagon termelés elérése megköveteli, hogy a szénbányászat fejlesztésére a bányászat és kohászat teljes beruházásának több mint 60⁰/₀-át, közel 377 millió forintot fordítsunk. Az új aknák nyitási, fúrási, kutatási és építési munkálatai és a meglevő aknák mélyépítései éveket vesznek igénybe. Ezekre a célokra a szénbányászat beruházásának több mint egyharmadát, 130 millió forintot irányozunk elő. Az új tárnák gépi felszerelésére 30⁰/₀-ot, közel 113 millió forintot adunk. Gépesítésre, gépészeti racionalizálásra, villamos energiával, sűrített levegővel működő fúrógépek, fejszék, kalapácsok, kompresszorok és csővezetékek és hasonló, a termelést növelő, ésszerűbbé tevő és a bányász nehéz munkáját megkönnyítő beruházásokra több mint 30⁰/₀-ot, közel 116 millió forintot irányoz elő tervünk.

Nagy jelentőségű és már a hároméves terv utáni idők fejlődésének előkészítésére mutat az a közel 18 millió forint, amit a szénbányászatnál a szén vegyi melléktermékeinek gyártási kifejlesztésére irányoztunk elő. Szenünk a jövőben vegyiparunknak lesz értékes nyersanyaga!

A kohászat a magyar nehézipar vezető iparága. A hároméves tervben a kohászat kapacitását a szűk keresztmetszetek kiküszöbölésével és az állami kezelésbe vett vállalatok intenzív együttműködésének kifejlesztésével növeljük meg. Különösen erőfeszítéseket kell tennünk nemzetgazdaságunk egyik legszűkebb keresztmetszetének, az acélöntödék kapacitásának bővítésére. Tervünkben vaskohók kibővítésére 50 millió forintot fordítunk. Egyik legfontosabb beruházásunk: Ózdon a nagyolvasztó ércelőkészítőjének 10 millió forintos építése. Ennek feladata, hogy az egy mázsa vashoz jelenleg szükséges 125–135 kg koksz mennyiségét segítse 90–100 kg-ra csökkenteni. A MÁVAG-ban, Diósgyőrött a martinkohhoz a keverőkemencéket 12 millió forinttal alakítjuk át. Csepelen a WM-ben

24 millió forintot ruházunk be az új villamos acélkemence építésébe. A keverőkemence és az új villamoskemencék az adagidőknek egyharmaddal való csökkenését fogják eredményezni. A vaskohók kibővítésére előirányzott beruházások az ipar, a mezőgazdaság és a közlekedés alapját képező vas- és acéltermelést növelik, a termelési költségeket csökkentik, tehát a magyar nemzetgazdaság hasznos és halaszthatatlan beruházásai.

Kevesen tudnak arról, hogy Úrkuton jelentős mangánérckincsünk van. A mangán értékes vas- és acélnemesítő. A hazai mangánbányászatnak és -kohászatnak kifejlesztése a magyar népi demokrácia komoly sikere lesz, és ezt az úrkuti mangánércbánya racionalizálása és a ferromangánkohó építésére előirányzott 20 millió forint teszi lehetővé.

Az elmúlt rendszer pazarló gazdálkodására jellemző, hogy szerte az országban földgázkincsünk kárbavész. Csak Lispén naponta – óvatosan számolva – 120 vagon tatabi szénnek megfelelő fűtőértékű földgáz megy haszontalanul a levegőbe. Földgázkincsünk felhasználására első jelentős lépés a Lisper–Budapest földgázvezeték megépítése. Ez a 260 km hosszú és 12 000 tonna súlyú vezeték 1949 nyaratól naponta legalább 200 000 m³ gázt fog felhozni Budapestre a lispei olaj- és gázmezőkről. Ezért irányoz elő tervünk 88 millió forintot földgáz távvezeték és a fővárosi gázgyár kibővítésére.

A magyar föld méhének értékes kincse az ásványolaj. Az ásványolaj további kutatására és az olajmezők felszerelésére több mint 61 millió forintot ruházunk be. Ezek a milliók olajkincsünk további feltárásával és gazdaságos termelésének biztosításával hajtanak hasznát.

Alumíniumkohóink kiegészítésére és alumínium-hengerművek bővítésére összesen 30 millió forint az előirányzat. De ebből 28 millió a terv harmadik évében kerül felhasználásra, amidőn alumíniumgyártásunk gazdaságos kifejlesztéséhez szükséges olcsóbb villamos energia a kohók rendelkezésére fog állani.

2. IPARI BERUHÁZÁSOK

Hároméves tervünkben az iparra hatalmas feladatok hárulnak. Komoly erőfeszítéseket kell tennünk iparunk megtartására, korszerűsítésére és növelésére.

Ipari beruházási politikánk fő vonala kitűnik abból, hogy az ipar korszerűsítésére és újjáépítésére 883 millió forintot ruházunk be közel egyenlő évi részletekben.

A hároméves terv teljesítményeit csak akkor tudjuk elérni, ha biztosítjuk a szükséges villamosenergia-termelést. Ezért fordítjuk az ipari beruházások több mint egyharmadát – 303 millió forintot – a villamosenergia-termelés és -elosztás fejlesztésére. A hároméves terv során az államosítás lehetővé teszi az egységes villamosítási terv megvalósítását, új villamosenergia-termelő központok és a távvezeték-hálózat tervszerű kiépítését és így elegendő és olcsó áram termelését.

A termelési terv parancsoló erővel írja elő, hogy a Mátra-vidéki Erőműre 100 millió forintot, a WM csepeli erőműre 32 milliót és több erőműre (Komló, László stb.) 50 milliót adjunk.

E beruházások produktivitására jellemző, hogy a Mátra-vidéki Erőmű elkészülte évente 12 500 vagon jóminőségű szénnek megtakarítását teszi lehetővé. A 20 000 kW-os csepeli erőmű pedig a villamos energia termelési költségét a WM-ben a jelenlegi ár egyötödére kell hogy csökkentse.

Az ipar legdöntőbb része a gépgyártás, ezért gépgyártásunk fejlesztésére terveink több, mint 200 millió forintot irányoz elő.

A gépgyártás központi kérdése a szerszámgépek. Iparunk e téren a nagy ipari államokhoz képest jelentősen visszamaradt már a háború előtt is. A háború alatt a leromlás fokozódott. Ezért a gépgyártás fejlesztéséből a legnagyobb hányad, közel 30% – 60 millió forint – szerszámgép-berendezésre jut. A gépgyártás fejlesztésének keretében 46 millió forintot fordítunk a magyar villamos ipar újjáépítésére, elsősorban a Ganz Villamossági Gyár talpraállítására.

Megmunkáló gépeink mellett legszűkebb keresztmetszetei iparunknak az acélöntödék és a mozdonyok, vasúti kocsik, kerékpárok gyártásának kapacitása. A kerékpárgyártásra mint szűk keresztmetszetre jellemző, hogy ha csak tehervagont gyártanánk, akkor a gyártás egyéb részeiben elkészülő vagonok 60%-ához tudunk csak jelenleg időben kerékpárt készíteni. Ezért az acélöntödék (WM, Ganz, Győr, MÁVAG stb.) kibővítésére 24 millió forintot és a Diósgyőri mozdony- és vasútkocsi-, kerékpárgyártásra és a kovácsműhely bővítésére közel 15 millió forintot fordítunk.

A Ganz Hajógyár kibővítésére hároméves tervünk 16 millió forintot irányoz elő. Ebből elsősorban a hajóépítő munkahelyek száma növelendő meg.

Jelentős tételek még a mezőgazdasági gépek és traktorok gyártásának bővítésére előirányzott 18 millió forint, a mezőgazdaság villamosításához szükséges villamos ipari cikkek gyártásának bővítésére szánt 10 millió, a WM Csőgyárának újjáépítésére előirányzott 8 millió forint. Ez utóbbi tétellel a WM Csőgyár berendezésének felújítását és kb. kétszeresére való bővítését tervezzük. További 1,2 millió forint a győri vagonszerelő újjáépítésével teszi lehetővé Győrről évente 2000 vagon helyett 3000 vagon gyártását.

A beruházási terv hozzásegíti gépiparunkat a hároméves tervben reá rótt feladatok teljesítéséhez.

Vegyiparunk részesedése az ipar össztermelésében a hároméves terv megvalósítása során megnő. Ezt csak jelentős beruházásokkal érhetjük el. Ezért a vegyészeti ipar beruházási előirányzata, 196 millió forint, majdnem eléri a gépgyártás fejlesztésének 202 milliós beruházását. Ez jól mutatja, hogy vegyészeti iparunknak milyen döntő jelentőséget tulajdonítunk. A hatalmas összegből 80 millió, műtrágyagyár újjáépítésével a falut szolgálja. 38 millióval a timföldgyártást

bővítjük ki. 16–16–16 millió forintot szuperfoszfát-, marónátron- és kénsavgyártás bővítésére, paraffingyárra és a fűzfői olajdesztilláló torony építésére fordítunk. Alumíniumiparunk szükségletének kielégítésére szolgál a 10 milliót igénylő anódamasszagyár.

Textiliparunk 84 millió forintos beruházással szerepel tervünkben, ami az egész ipari beruházás 10⁰/₀-át éri el. Textiliparunk legszűkebb keresztmetszete a fonókapacitás, ezért 120 000 fonóorsó beállítását irányozzuk elő. A termelés előírt emelkedésének biztosítására újjáépítjük a viszkózaggyártást.

Jelentős összeggel, 60 millió forinttal, szerepel a beruházások között az élelmezési ipar. Ebből elsősorban szövetkezeti üzemek újjáépítése, a malom-, konzerv- és tejipar korszerűsítése és a mélyhűtés bevezetése valósul meg évről évre fokozódó mértékben.

Az ipari beruházások között 16 millióval szerepel a papíripar. Itt a cellulózaggyártást és a facsiszolókat építjük fel és bővítjük ki. A faiparban és a bőriparban 8–8 milliót, az építőiparban 6 milliót kell beruházni. Utóbbi területen elvégzendő a lábatlani és bélapátfalvi kemencék, továbbá 6 kőbánya újjáépítése és a felsőgallai mészkemencék korszerűsítése.

Az ipari beruházásoknak az előirányzatunk szerint több mint egynegyedét magánberuházások teszik. Az állami beruházások nem érik el a háromötöd részt.

Összefoglalva, az ipari újjáépítés és korszerűsítés beruházási terve a szükséges bővítéseket megvalósítva lehetővé teszi ipari termelési kapacitásunk teljes és gazdaságos kihasználását, és így biztosítja a hároméves terv termelési előirányzatának teljesítését, de egyben alapot nyújt az ipar jövőbeni fejlesztésére is.

3. A MEZŐGAZDASÁG BERTUHÁZÁSAI

A hároméves terv mezőgazdasági beruházási tételeinek meghatározásánál elsősorban figyelembe kellett venni, hogy a háború előtti tíz esztendő átlagában a mezőgazdasági célokat szolgáló beruházások az összes beruházásoknak csak 6¹/₂⁰/₀-át képezték. Ez azt jelenti, hogy csak minden tizenhatodik beruházott pengő szolgált mezőgazdasági célokat. Ebből az következett, hogy mezőgazdaságunk és általában a falu termelési, de minden egyéb szempontból is elmaradt.

Az évszázados elmaradottságot egyik napról a másikra, de három év alatt sem lehet a mezőgazdasági termelés területén behozni. Már a három év alatt is hatalmas ugrást fogunk tenni előre, de a beruházási tételek között – helyesen – számos olyan kiadás van, amelyeknek gyümölcse 6–8–10 év múlva fog csak igazán jelentkezni. Számol a terv azzal, hogy az egész mezőgazdaság, de különösen és elsősorban az újjazdák, igen jelentős támogatásra szorulnak. Ezért annak ellenére, hogy a mezőgazdaság túlnyomórészt a magánbirtokosok kezén van, és azon is fog maradni, a mezőgazdaság megsegítését szolgáló beruházásoknak mégis több

mint 70⁰/₀-át az állam vállalja magára. A magángazdasági kezdeményezést az állam támogatásával kívánjuk meggyorsítani és elősegíteni.

A három év alatt az egész mezőgazdaságba beruházandó kereken 6 milliárd forintból mintegy 2 milliárd forint közvetlenül a falut szolgálja. A 2 milliárd forint háromötöd része közvetlenül a mezőgazdaság fejlesztésére szolgál.

Közvetlenül a falu célját szolgálja a mezőgazdaság fejlesztésére fordított közel 1,2 milliárd beruházáson kívül a műtrágyagyártást fokozó 96 millió, a mezőgazdasági gép- és traktorgyártást fejlesztő 18 millió, a falusi lakásépítés 360 milliós beruházása, amiből a mezőgazdasági munkásság és az újjagzdák jelentős mértékben fognak részesedni. A falu részére épített gyengeáramú távvezetésekre 80 millió, a falusi iskolák, óvodák és csecsemőotthonokra 180 milliós beruházás járul még ehhez.

A falut szolgáló beruházások összege a terv első évében több mint 510 millió, a harmadik évben pedig már közel 750 millió!

A mezőgazdaság fejlesztésére fordított összeg évről évre erősen emelkedik. A mezőgazdaság fejlesztésére a terv harmadik évében 51⁰/₀-kal többet ruházunk be, mint az első évben, míg az ipar újjáépítésére és korszerűsítésére fordított beruházások nem növekednek.

A Magyar Kommunista Párt hároméves terve szakítást jelent a múlttal abban az értelemben, hogy a legközelebbi esztendőekben a falu többet fog kapni az államtól, mint amennyit a falu az államnak ad.

A mezőgazdaság fejlesztésére fordított tételeket nézzük meg közelebbről. Az állami mezőgazdasági birtokok fejlesztésére tervünk 40 millió forintot irányoz elő. Ez az összeg az állami birtokok termelésének emelkedésén kívül, ami az államnak közvetlenül hajt hasznot, azáltal is hasznos lesz, hogy a gazdák szakszerűbb gazdálkodása következtében a termelés országosan növekedni fog.

15 új növénynemesítő telepet akarunk létesíteni a hároméves terv megvalósítása során. A növénynemesítés munkája és gyakorlati hatása többnyire csak hosszú évek, 8–10 év múlva jelentkezik átütő erővel. Mégis e célra 6 millió forintot irányoztunk elő.

Döntő jelentőségű az a 40 millió forint, amit a gazdák nemesített vetőmaggal való ellátására beruházásként irányoztunk elő. A háború utáni nagyarányú termésvisszaesésnek egyik oka az, hogy főleg az újjagzdák nem rendelkeztek elegendő s megfelelő minőségű vetőmaggal. Ez a beruházás lehetővé teszi a gazdák nemesített vetőmag használatát. Ez pedig a holdankénti termésátlag emelkedését fogja még a terv évein belül eredményezni.

Az intenzív talajművelés emeli a termésátlagokat. Intenzív talajműveléshez gépesítés, traktorok és szerszámok kellenek. A hároméves terv végén traktorállományunk 1938-hoz képest megkétszereződik. Ugyanis 153 millió forint beruházásával – 9000 traktorral, 200 modern cséplőgéppel, 1800 szelektorral és

más szükséges gépekkel felszerelten – 200 járási géptelep létesítését irányoztuk elő. Egy-egy traktorra még 1950-ben is kerekén 500 kat. h. mezőgazdasági szántóföld fog esni. Ez a szám a gépesített mezőgazdaságú országokhoz viszonyítva még mindig nagy (pl. a Szovjetunióban ez a szám 250), de már hatalmas lépés előre az intenzív talajművelés terén. Mindez a szántóföldi össztermelést lényegesen emeli.

A beruházások között további 128 millió forintot irányoz elő tervünk a mezőgazdaság gépekkel és szerszámokkal való ellátására. Tehát a mezőgazdaság géppel és eszközzel való ellátásának összberuházási összege – a járási géptelepeket beleértve – több mint 280 millió forint. Ez hatalmas segítséget jelent földművelésünknek.

A terv 6 millió forint értékben 150 000 köbméter takarmánysiló építését irányozza elő, ami a helyes takarmányozást fogja biztosítani.

Az ország termőtalajának tápanyagerő mérlege ijesztő hiányt mutat. Egyrészt községenként létesítendő minta trágyatelekkel kívánjuk kiküszöbölni a hiányt. Az előirányzat erre 42 millió forint. Másrészt feltétlenül szükségesnek tartjuk a műtrágyázás minél szélesebb körű és általánosabb elterjesztését. A műtrágyázás a mezőgazdasági termelés évenként jelentkező kiadása, mégis a műtrágyaellátásra 40 millió forint beruházást vettünk fel tervünkbe. A műtrágya széles körű használatát és kipróbálását hosszú lejáratú hitellel vagy jelentős kedvezménnyel adott műtrágya juttatásával lehetővé tesszük.

Öntözőgazdálkodásunkat 130 000 kat. h.-ra kívánjuk felemelni. Ez a rizstermelésünkben, minőségi takarmánytermelésünkben, azonkívül konyhakerti növénytermelésünkben jelentős termésemelést fog eredményezni. Öntözőgazdálkodásra 80 millió forintot irányoztunk elő, amiből 50 milliós beruházás a Duna-Tisza-csatorna első 30 km-es szakaszának megépítésére esik. Így ez az olyan régen vajdó terv, amiről a régi rendszerek annyit beszéltek, de nem tudták megoldani, a megvalósulás útjára kerül.

A háborús pusztítások következtében állatállományunkban komoly hiányok vannak. Ezért tervünk 120 millió forintot fordít szarvasmarha és ló tenyészállat beszerzésére és az új gazdák állattal való ellátására. A szövetkezeti juhtenyésztésre annak fontossága miatt 8 millió forintot vettünk fel beruházási tervünkbe.

A szőlők és gyümölcsösök megújítására, túlnyomó részben a terv első felében, előirányoztunk 28 millió forintot. A savanyú és szikes talajok megjavítására 80 milliós beruházást irányoztunk elő. Ezzel az összeggel mintegy 200 000 kat. h.-at tudunk mezőgazdasági művelésbe beállítani. Ez a tétel új honfoglalást indít meg.

Szükségesnek tartjuk a tagosításnak mielőbbi megindítását. Az ország 6 millió kat. h.-at kitevő tagosítatlan határából egyelőre csak egymillió holdon tudunk tagosítást végrehajtani. A tagosításra 40 millió forint a beruházási előirányzat.

Mezőgazdasági termelésünk még számottevő tőkebefektetés nélkül is pusztán a szaktudás emelése és a gazdálkodás tervszerűbbé tétele által jelentősen növelhető, ezért a mezőgazdasági szakoktatás fejlesztésére 24 millió forintot irányoztunk elő. Ebből újjáépítjük az agrártudományi egyetemet, felépítjük kollégiumát, kifejlesztjük tangazdaságát, kibővítjük alsó- és középfokú mezőgazdasági iskoláinkat, gazdasági nevelőképzőt létesítünk, vándorkönyvtárak, filmvetítők stb. felállításával a mezőgazdasági ismeretek fejlesztését előmozdítjuk.

Erdőgazdaságunk fejlesztésére 40 milliót, a falu villamosítására, negyedmillió falusi fogyasztónak – különösen Somogy, Borsod, Csongrád és Zala megyében – az áramszolgáltatásba való bekapcsolására 135 millió forintot, 600 községet és tanyaközpontot a közvetlen országúti forgalomba bekapcsoló 1400 km bekötő út megépítésére 116 milliót, 3000 km hosszú keskeny nyomtávú gazdasági vasút fejlesztésére és újjáépítésére pedig 54 milliót javasol beruházni a Magyar Kommunista Párt 3 éves tervének beruházási programja.

A szövetkezeteket erősíti az 500 tejgyűjtő telep létesítésére előirányzott 4 millió forint. Ez a beruházás az élelmezési iparban történő beruházással együtt tejiparunkat és tejgazdálkodásunkat a kívánatos magas színvonalra fogja emelni.

Összefoglalva: a Magyar Kommunista Párt hároméves tervének mezőgazdasági beruházásait a mezőgazdaság valódi érdekeinek figyelembevételével állapította meg. A falu céljait szolgáló beruházások alkalmasak a mezőgazdaság termelésének minden ágában a termelés fokozására és gazdaságossá tételére.

4. A KÖZLEKEDÉS ÉS POSTA BERUHÁZÁSAI

A háború pusztításai közlekedésünkben hatalmas károkat okoztak. Közlekedésünk újjáépítése, színvonalának emelése, gyorsá, pontossá és olcsóbbá tétele mindenkinek, városi és falusi lakosnak egyaránt érdeke.

A hároméves terv időtartama alatt a közlekedés újjáépítésére összesen 1 474 780 000 forintot fordítunk. Megjegyezzük, hogy a csehszlovák kétéves terv a közlekedésre a beruházások 30%-át irányozza elő, és hasonlóképp nagy hányada esik a beruházásoknak a közlekedésre még olyan országokban is, ahol nem volt akkora háborús pusztítás, mint nálunk.

Megfelelően annak a ténynek, hogy a szállítás túlnyomó részét a vasút végzi, a közlekedési beruházásoknak több mint a fele: 742,8 millió Ft a MÁV-nak jut. Ebből kereken 181 milliót a nagy vasúti hidakra, 106 milliót távközlő és biztosító berendezésekre, 90 milliót vasúti vonalakra, 74 milliót műhelyek újjáépítésére, 74 milliót vontatási telepekre, 72 milliót jármű-újjáépítésre, 59 milliót új jármű beszerzésére, 43 milliót villamosításra és 42 milliót áruforgalmi berendezésekre fordít a MÁV.

A közlekedés újjáépítése során a BSZKRT és más közforgalmi vasutak fejlesztésére 192 millió forintot, a háború rombolta közúti hidak újjáépítésére 146 mil-

liót, a közutak építésére – nem számítva a falusi bekötő utakat – 90 milliót, és a légiforgalom fejlesztésére 40 milliót fogunk a hároméves terv alatt beruházni. A hajózás újjáépítésére 120 millió forintot irányoztunk elő. Ebből az összegből hajóállomásainkat és kikötőinket kell helyreállítani, és ki kell egészíteni uszályparkunkat. Igen nagy jelentőségű az a 144 millió forint, amit 6300 gépjármű beszerzésére fordítunk a hároméves tervben.

A Horthy-rendszer alatt a Darányi-féle ún. győri program az 1 milliárdból 19⁰/₀-ot irányzott elő a közlekedés fejlesztésére, de ebből a magyar népnek semmi haszna nem volt, hiszen pl. Erdélyben csak a Déda–Szeretfalva stratégiai vasútra mai pénzben kb. 300 millió forintot költöttek el, helyesebben dobtak ki az ablakon. Az MKP hároméves államgazdasági tervében nem imperialista stratégiai szempontok szerint építjük ki vasutainkat és állítjuk helyre hídjainkat és útjainkat, hanem azokat a vonalakat, hidakat és utakat építjük fel, amelyekre a magyar népnek legnagyobb szüksége van, amiknek a legtöbb hasznát vesszük.

A posta az ország ideghálózata. Megfelelő összeköttetés nélkül korszerű gazdaság nem élhet meg, ezért a posta és rádió újjáépítésére és fejlesztésére összesen 232 millió forintot vettünk fel tervünkbe. Ez az összeg nyilvánvalóan elégtelen, mert meg kell építenünk a nagy távkábeleket, melyekre ebből az összegből nem futja és az erre szükséges eszközöket más úton kell előteremtenünk.

A postai beruházásokból 96 millió forint távkábelekre, 80 millió forint távbeszélő központokra, 36 millió forint légi hálózatra és 20 millió forint a rádió újjáépítésére és fejlesztésére jut.

Ezekkel a beruházásokkal egyrészt fokozzuk a posta nemzetközi jövedelemszerzési lehetőségeit, másrészt Budapest egy kelet–nyugati és észak–déli irányú korszerű távkábel-hálózatrendszer egyik középpontjába kerül. A vidéknek a távbeszélő hálózatba való gyors és intenzív bekapcsolását eredményezi a vidéki nagy, gépkapcsolású korszerű távolsági berendezésekkel is felszerelt központok építése, továbbá a gépkapcsolású faluközpontok létesítése.

5. SZOCIÁLIS ÉS KULTURÁLIS CÉLÚ BERUHÁZÁSOK

A szociális és kulturális intézmények fejlesztésére hatalmas összegeket fordít a hároméves terv mint beruházásokat, a három év alatt összesen kereken 1 milliárd 600 millió forintot. Ez az összeg hároméves tervünk alap gondolatának: az élet-színvonal fokozatos emelésének megfelelően, évről évre fokozódó mértékben kerül beruházásra.

A szociális és kulturális célok beruházásainak több mint négyötöde, közületi és állami, tizede szövetkezeti és tizede egyéb (magán-) beruházás.

Közelebbről vizsgálva ezeknek a beruházásoknak a megoszlását, láthatjuk, hogy lakásépítésre a három év alatt összesen 876 millió forintot fordítunk. Ebből 42 000 lakás építését – részben újjáépítést – irányozunk elő, és ebből 24 000

lakás építése falun és vidéki városokban történik. A bányász- és kohászkolóniákon 4000 lakást építünk fel, és a leggyorsabb ütemben ezeket tervezzük megépíteni. Lakásépítésre a harmadik évben közel háromszor annyit fordítunk, mint az első évben. Ezt nemzeti jövedelmünk fokozódása, a mindjobban helyreálló iparunk és közlekedésünk teszi lehetővé.

A szociális és kulturális célú beruházások között egészségügyi intézményekre, gyermekvédelemre és hadigondozásra összesen 362 millió forintot fordítunk.

A Horthy-rendszer a harmincas években három év alatt a felsorolt célokra összesen csak kerekén 2 millió pengőt ruházott be.

Pártunk hároméves tervében nagy súlyt fektetünk közoktatásunk megjavítására, iskolák építésére, az ipari és mezőgazdasági dolgozók oktatására, népi kolégiumok kiépítésére, a városi, falusi és tanyai lakosság kulturális színvonalának felemelésére. Igen nagy összegeket irányoztunk elő fenti célok mellett az egyetemek, főiskolák, továbbá a szellemi és műszaki tudományos intézetek és gyűjtemények helyreállítására, kibővítésére és új létesítményekhez szükséges beruházásokra. Kulturális célokra összesen 332 millió forint beruházást irányoz elő a terv.

Összefoglalva: összehasonlítva a kulturális és szociális célokra a három év alatt fordítandó kerek 1 milliárd és 600 millió forintot a Horthy-rendszer alatt a célokra jutó néhány tízmillióval, és figyelembe véve, hogy a terv első évében az összberuházásból csak minden ötödik forint, a terv második évében már minden negyedik forint és a terv harmadik évében közel minden harmadik forint beruházás szociális és kulturális célokat szolgál, a számok bizonyítják, hogy a Magyar Kommunista Párt által javasolt hároméves tervnek valóban a magyar dolgozó milliók életszínvonalának állandó és fokozódó emelése a feladata.

6. BERUHÁZÁS A NÉP KÁRÁRA, VAGY A NÉP JAVÁRA

A beruházási terv ismertetésének befejezésekor vessünk egy pillantást a Horthy-rendszer beruházásaira. Az elmúlt rendszer évtizedei alatt a beruházásokat csak néhány „szakember”, a fináncióke és a feudalizmus vezetői ismerték.

A Horthy-rendszer beruházásairól maguk a polgári közgazdászok egyhangúan megállapítják, hogy azok túlnyomórészt pazarlók, értelmetlenek és improduktívak voltak. A külföldről felvett igen jelentős kölcsönöket nem produktív célokra használták fel. A kölcsönök pazarló elköltéséből egy vékony réteg, egy szűk klikk jól élt. A kölcsönökből felesleges munkák, luxusépítkezések: Lillafüred, lovaspólópályák stb. készültek, és nem a magyar nemzetgazdaság halaszthatatlan feladatainak megoldására fordították azokat.

Jellemző a Bethlen–Nagyatádi-korszakra, a kézfogás utáni időkre, hogy 1924–1925-től 1928–1929-ig az állam 606,9 millió pengő gazdasági célú beruházásaiból csak 90,7 milliót, nem is egészen 15%-ot fordítottak a mezőgazdasági termelés előmozdítására.

A Bethlen-korszak beruházási politikájában a nemzetközi reakció és a nyugati finánc-tőke teljes befolyása érvényesült. Látszólag függetlenek voltunk, a valóságban azonban teljesen ki voltunk szolgáltatva. A harmincas években a német nagytőke és fasizmus gazdasági és politikai befolyása erősödött meg hazánkban, és ez a beruházási politikában a győri programban öltött testet.

A Horthy-rendszer „tervének” alap gondolata az volt, hogy az ország gazdasági erőforrásait gátlás nélkül a fasiszta háború szolgálatába állítsa, továbbá eközben a magyar nagytőkéseknek és feudalistáknak minden mértéket meghaladó hasznot biztosítson.

Igen érdekes képet kapunk, ha az MKP hároméves országépítő államgazdasági tervének beruházási megoszlását összevetjük a Horthy-fasizmus Darányi-féle győri programjával, az ún. öt éves tervvel, „Magyarország öt éves pusztulásának” tervével. Az MKP terve a bányászat és kohászat fejlesztésére 10,2⁰/₀-ot, a győri program 1⁰/₀-ot, közlekedésre a hároméves terv 24,1⁰/₀-ot, a győri program 19⁰/₀-ot, a posta céljaira a hároméves terv 3,8⁰/₀-ot, a győri program 2⁰/₀-ot, a falu számára a hároméves terv 31,4⁰/₀-ot, a mezőgazdaság fejlesztésére 19,4⁰/₀-ot, a győri program 7,5⁰/₀-ot, szociális és kulturális célokra a hároméves terv 26,1⁰/₀-ot, Horthy programja 3⁰/₀-ot, egyéb célra a hároméves terv 1,9⁰/₀-ot, a győri program 7,5⁰/₀-ot, honvédség céljaira a hároméves terv semmit sem irányoz elő, míg Horthy országveszejtő terve 60⁰/₀-ot irányzott elő.

Ezt a győri programot, melynek lényege a fentiekből is világosan kitűnik, és melynek megvalósítása a magyar munkások, parasztok, értelmiségiek és a kisemberek millióinak pusztulását és nyomorát okozta, merészelte Darányi, Horthy lakája, a magyar parlamentben a következő szavakkal bejelenteni: „a győri program vezető gondolata a magyar falunak, a magyar gazdának talpraállítása, megerősítése és fejlesztése. A következő 5–10 esztendőben a magyar falunak kell az ország gondoskodásának előterébe állania.” Ezek a hazug, álnok szavak, összehasonlítva a számokkal és tettekkel, bizonyítják, hogy a Horthy-rendszer beruházási politikájával hogyan csalta meg a magyar népet és elsősorban a magyar parasztságot.

Az MKP hároméves államgazdasági tervének beruházásait összehasonlítva az ellenforradalom, Horthy és a fasizmus beruházásaival és „terveivel”, közvetlenül világossá válik pártunk országépítő akarata, ereje és az egész magyar nép felemelkedése érdekében vitt meg nem alkuvó, következetes és eredményes harca.

A HÁROMÉVES TERV ÉS A SZÖVETKEZETEK

Magyarországon, ahol a földművelés, az ipar s az áruforgalom minden területén kisbirtokosok, kisiparosok, kiskereskedők széles rétegei vesznek részt, a gazdasági életben a szövetkezeteknek különös jelentőségük van. Ezekben a rétegekben általános a függetlenségre való törekvés, de mert tőke, nyersanyag és segéd-

eszköz terén egyaránt hátrányosabb helyzetben vannak, a tőkés országokban és így Magyarországon is mindinkább a nagytermelők függvényeivé váltak. Termelési módjuk kevésbé hasznosító, mint a gépesített, racionalizált nagyüzemeké. A kistulajdon megtartása mellett a nagyüzemi termelőmód hozamát elérni vagy legalábbis megközelíteni, egyedül a kistermelők és kisfogyasztók önkéntes szövetkezésén keresztül lehet.

Hazánkban a földreform következtében mintegy 300 000 új kisgazdaság létesült. Így rendkívül megnövekedett a kistermelők száma, s előtérbe került a földművesszövetkezetek ügye. A felszabadulás után a Földművelésügyi Minisztérium rendeletére 1800 földművesszövetkezet alakult. Ezek ma még messze vannak attól, hogy egészükben kihasználják mindazokat a lehetőségeket, melyeket a törvény számukra nyújt, jóllehet az újonnan földhöz juttatottak széles rétegei csakis szövetkezeti alapon, a közösség erejére támaszkodva képesek kapott földjeiket igazán birtokba venni, ésszerűen használni, művelni és belőle megfelelő jövedelemhez jutni. Aláhúzza a szövetkezetek jelentőségét az is, hogy a földbirtokreform során igen sok, fel nem osztható volt uradalmi berendezés, felszerelés vagy üzem került a szövetkezetek birtokába, melyet szintén csak a közösség tud gyümölcsoztatni.

A megalakult földművesszövetkezetek ma óriási vagyonnal rendelkeznek. Vannak mezőgazdasági gépeik és felszereléseik, épületeik és üzeimik. Ez a vagyon azonban egyelőre nem jelent azzal arányos jövedelmet is. Kétségtelen, hogy legnagyobb mértékben az úgazdáknak van szükségük a közösség segítő erejére. De alig kisebb ez a szükség a kisbirtokos parasztságunknál, mely eddig a nagybirtok árnyékában sohasem tudott munkájának megfelelő részt kapni az árutermelésből. A földművesszövetkezetek igazi hivatásukat akkor fogják tudni betölteni, ha úgy az új, mint a régi kisbirtokosok túlnyomó részét aktív tagjaik körébe sorolják.

A hároméves terv célul tűzi ki, hogy a földművesszövetkezetek az egész országban virágzásnak induljanak: járuljanak hozzá a demokrácia gazdasági és politikai megszilárdításához, emeljék a nemzeti jövedelmet, emeljék saját tagjaik jólétét. A falunak úgy termelő, mint értékesítő szövetkezetekre szüksége van, a földművesszövetkezeteknek tehát egyesítenie kell magukban ezeket. Kétségtelen, hogy a szövetkezeteknek az eddiginél nagyobb anyagi támogatást kell kapniuk, de pillanatnyilag sem szabad szem elől téveszteni, hogy a jól működő szövetkezeteknek csak egyik feltétele a tőke, s legalább ugyanannyi szerepe van a tagok közös erőfeszítésének, áldozatkészségének.

A földművesszövetkezetek anyagi alapjainak biztosítására hároméves tervünk részben azok saját erejéből, részben pedig külső támogatásból, a következő főbb beruházásokat irányozza elő: 24 millió forintot a szövetkezeti termelőeszközök vásárlására és javítására, ugyanígy 37 millió forintot nemesített vetőmagvak vá-

sárlására, 60 millió forintot tenyészállatok vásárlására és 8 millió forintot juh-vásárlásra.

Ezek a beruházások csak egy részét képezik az anyagi segítségnek, mert ezenkívül rövid- és középlejáratú hitelek nyújtása révén a beruházásokat jóval meghaladó összeg felett rendelkeznek majd a szövetkezetek. A hároméves terv előirányzata szerint a szövetkezetek tulajdonában levő, jelenleg használaton kívüli, javításra szoruló 3000 traktor már a terv első esztendejében üzembe kerül, ami- nek azért van fokozott jelentősége, mert a hároméves terv keretében gyártandó traktorok csak a terv második és harmadik évében fognak nagy tömegben elkészülni. A 3000 traktor egymagában biztosítja az úgazdák földjeinek 61%-ban való felszántását. Tekintetbe véve a létesítendő állami gépállomások traktorait is, melyek a szövetkezetek számára kedvező feltételeket fognak szabni, a harmadik év végére számolni lehet az igaerővel nem rendelkező összes úgazdák földjeinek korszerű megmunkálásával és ezáltal a termés hozam jelentős emelkedésével.

Ugyanezt a hivatást fogják a szövetkezetek a nemesített vetőmagelosztás terén is betölteni. Ez a célra előirányzott beruházás, a még nyújtandó rövid lejáratú hitelösszegekkel együtt, lehetővé fogja tenni elsősorban a szövetkezeti tagságnak, de túl ezen a magyar gazdatársadalom túlnyomó többségének nemesített vetőmaggal való ellátását, a termésátlag további emelését. A vetőmag nem lesz többé új személyi függés, egyéni kiszolgáltatottság eszköze, hanem amellest, hogy igazi rendeltetési helyére fog jutni, a közvetítésen keresztül a szövetkezetek s így a dolgozó parasztság megerősödését fogja szolgálni. A vagyoniilag megerősödött szövetkezetek fogják eleinte jelentős állami hitelek segítségével a falu műtrágyaszükségletének egy részét is ellátni, ami szintén lényegesen hozzá fog járulni további megerősödésükhöz.

A tenyészállat-vásárlásra előirányzott összegeknél hasonló a helyzet. A szövetkezetek révén a leginkább rászoruló és legérdemesebb rétegek fognak megfelelő tenyészállathoz jutni, s a parasztságot kiuzsorázó kupecsek helyett a közvetítés tisztességes, megengedett hasznát a szövetkezetek fogják élvezni. A háború előtti 1,9 millióra becsült állatállomány alig több, mint 1 millióra esett vissza, melynek az úgazdák talán csak 15%-át mondhatják magukénak. Az előirányzott összeg felhasználásával, tekintetbe véve a behozandó tenyészállattörzs szaporulatát is, a harmadik év végére, ha nem is minden úgazdának, de legalább nagyobb részének (egyharmada helyett kétharmadának) lehet már tehene. Az a tény, hogy a talajművelés, a vetőmagellátás, a tenyészállat és műtrágyaellátás terén a szövetkezetek döntő feladathoz jutnak, egyrészt meg fogja erősíteni őket, másrészt biztosítékot fog nyújtani arra, hogy a jelenlegi alacsony holdankénti hozam a harmadik év végére elérje a békeszínvonal mérvét, amit pedig a nagybirtokok holdankénti 9 q-s átlaga emelt az országos 7 q-s szintre.

Jelentős segítséget fog hozni a falusi gazdálkodók számára a szövetkezeti terv keretében létesülő tejközpont és gyűjtőhálózat kiépítése, amire 4 millió forintot irányoztunk elő. Jogos sérelme a falu dolgozóinak az OMTK és a többi tőkés érdekeltség üzletpolitikája, mely 70 fillérért vásárolja és Budapesten 1,60 forintért árusítja a tejet. A szövetkezeti hálózat a fogyasztás jelentékeny olcsóbbítása mellett is megérdemelten nagyobb részt fog juttatni maguknak a termelőknek.

17,6 millió forintot irányoz elő a terv szövetkezeti keretek között a gyümölcs- és szőlőtermelés feljavítására, amivel lehetővé válik a háború során kárt szenvedett, elhanyagolt gyümölcs- és szőlőállomány helyreállítása. A beruházásból kétmillió új gyümölcsfa-csemete kiültetését vettük tervbe, míg a gyümölcsösök védőszerekkel való ellátásáról és karbantartásáról rövid lejáratú hitelek révén fog gondoskodás történni.

Jelentős számú mezőgazdasági ipari üzem van a földművesszövetkezetek birtokában. Ezek üzembe helyezésére és kijavítására 22 millió forintot irányoz elő a terv. Ez a beruházás, valamint a már üzemben levő vállalatok hozama lehetővé teszi, hogy 45 mezőgazdasági szeszgyár, 20 bor- és gyümölcsfőzde, 50 malom, 7 gyümölcskonzerveyár, 2 húskonzerveyár, 5 szárító, 20 rostfeldolgozó, 3 keményítőgyár, 20 faipari üzem, összesen 172, jelenleg nem működő üzem lépjen üzembe, és hogy új üzem – köztük bor- és gyümölcsfőzde, konzerveyár, húsfeldolgozó, 3 rostfeldolgozó, 3 hűtőház, 3 tésztaüzem s egy-egy paprikamalom, növényolaj- és szappangyár, rum- és likörgyár, valamint ecetgyár – létesüljön. Ezzel megnyílnék a lehetőség arra, hogy a szövetkezetek tulajdonában levő hatalmas vagyonkomplexumnak ez a része kellő jövedelmet is nyújtson – számítások szerint a termelési érték a jelenlegihez képest az első esztendőben 67,2, a másodikban 130,8 és a harmadikban 209,9 millióval, összesen több mint 400 millió forinttal fog növekedni.

Szikes és savanyú talajok feljavítására a szövetkezetek útján hároméves terünk 48 millió forintos beruházást szán. Végül 280 millió forintot irányoz elő a terv a szövetkezetek falusi lakásépítkezései céljára. A szövetkezeteken keresztül olyan rétegek számára válik majd lehetővé saját otthon teremtése, melyeknek az eddig elérhetetlen vágya volt csupán.

A hároméves terv beruházási tételei megadják a segítséget ahhoz, hogy a szövetkezetek tulajdonában levő nagy vagyon és a nép szövetkezésében rejlő hatalmas, szubjektív erőteljesítő együttesen meg hozza kellő gyümölcsseit. A traktorok közös használata, az olcsó talajmunka, az állatállomány szaporítása, a vetőmaghitel s az üzemek talpraállításából származó jövedelem minden propagandánál jobb, gyakorlati értelmét fogja adni a szövetkezésnek. A szétszórt kisüzemi termelési mód mellett az 5 holdas átlaggazda jelenleg piacra vihet 5 q gabonát és fél holdon termelt kereskedelmi növényt. Három év múlva a gazdák 75%-ának

lesz szarvasmarhája, két sertése, ami mellett 2,5 q kukoricája marad baromfitartásra és piacra vihet 5,5 q búzát, egy hizott sertést, baromfit, 140 liter tejet és 0,85 holdon termelt ipari és kereskedelmi terményt. A földművelésszövetkezetek erős pillérei lesznek a demokráciának, a magyar gazdaság korszerű fejlődésének és útmutatói az egész parasztság gazdasági és kulturális felemelkedésének.

Nem kisebb feladat vár az ország gazdaságának keretében a fogyasztási és kisipari szövetkezetekre. Gondoskodnunk kell arról, hogy amit a dolgozók munkájukkal előállítanak, abból elsősorban a dolgozók szükségleteit elégítsék ki, s kapcsoljuk azt az egészségtelenül felduzzadt közvetítő kereskedelmet, mely indokolatlanul drágítja az árakat. Az áruelosztás terén a fogyasztási szövetkezeteknek nagy feladataik vannak, de, hogy komoly ellenőrzést gyakoroljanak az árupiacon, az áruforgalomnak legalább 25–30%-át nekik kellene lebonyolítaniuk. Egyelőre igen messze vagyunk ettől. Azt mindenesetre el lehet érni, és hároméves tervünk ezt tűzte ki célul, hogy a szövetkezetek legalább a legfontosabb közszükségleti cikkekben elérjék ezt a mérvet. Ahhoz, hogy a fogyasztási szövetkezetek feladatukat betölthessék, meglevő tagszervezeteik és tagjaik számát jelentősen fel kell emelniük, mert csak így érhető el a forgalom és ezzel párhuzamosan a nyereség jelentős növekedése, a rezsi csökkenése. A szövetkezeti szektor megnövekedése nem irányul a kiskereskedők ellen.

A kiskereskedők egyébként úgy védhetik meg legjobban saját érdekeiket, ha maguk is szövetkezetbe tömörülnek a nagykereskedők harácsolásával szemben. Komoly hivatás vár a szövetkezetekre a külkereskedelmben is, mely eddig úgyszólván teljesen egyes bankok és az általuk finanszírozott külkereskedelmi vállalatok kezében volt, s melyek gyakran 5–6-szoros hasznót húztak mezőgazdasági cikkeink külföldi elhelyezéséből, egyes külföldi áruk hazai eladásából. A Hangya által 1938-ban lebonyolított 116 millió pengő értékű áruforgalmat figyelembe véve, a terv a szövetkezeti áruforgalomnak legalább 600 millió forintra (ami kb. 150 millió pengőnek felel meg) való emelését irányozza elő.

A kiskereskedőknek az olcsóbb szövetkezeti ellátásba való bekapcsolása mellett jelentős mértékben ki kell fejleszteni a szövetkezeteket a kisiparosok körében is. 1938-ban Magyarországon mintegy 530 000 dolgozót foglalkoztatott a kisipar, tehát többet, mint az egész gyáripár, ugyanakkor termelésének értéke alig egyharmada volt a gyáripárénak. Ennek csak egyik oka a kisebb termelékenység, szerepe van ebben a nyersanyagellátás bizonytalanságának, a teljesítőképesség rosszabb kihasználásának is. A hároméves terv keretében szükség lesz a kisipari munkaerő teljesítőképességének legjobb felhasználására, ami csak szövetkezeti úton érhető el. A szövetkezetek tudják egyedül biztosítani a kisipar jobb s olcsóbb anyagellátását, a jó munkamegosztást, a hitelezést. Ehhez természetesen fejlett kisiparos-szövetkezetekre van szükség, a jelenlegi tagság tízenötszörösére, legalább 130–150 000 főnyi taglétszámra. Külön kell megemlékezni az építőszövet-

kezetekről. E szövetkezeteknek hazánkban már eddig is komoly hagyományai voltak, de az előttünk álló nagyszabású építkezések mellett az eddiginél még nagyobb feladat vár rájuk. Tervünk előíranyozza, hogy a lakások nagy részét szövetkezetek építsék fel. A szövetkezetek megerősödése természetesen nem jelenti az azon kívül dolgozó kisiparosok érdekeinek háttérbe szorulását, mert a hároméves terv olyan hatalmas követelményeket állít az egész dolgozó társadalom elé, hogy a munkának, keresetnek bő tere lesz a szövetkezeteken kívül is.

A hároméves terv, mely a magyar demokrácia nagy erőpróbája, egyben a szövetkezetek erőpróbája is. A nagy cél: a dolgozók életszínvonalának felemelése és a demokratikus Magyarország gazdasági alapjainak újjáépítése csak a szövetkezetek céltudatos és nagyarányú fejlesztésével érhető el.

MAGYARORSZÁG NYERSANYAGELLÁTÁSA A HÁROMÉVES TERVBEN

A nyersanyagellátás mindig komoly gondot okozott a természeti kincsekben nem gazdag, iparosodó Magyarországnak. A nehézségek oka részben valóban tárgyi adottságokban rejtett, hiszen az országnak jelentős nyersanyagmennyiségek csupán barnaszénből, bauxitból és ásványolajból állanak rendelkezésére, egyéb nyersanyagokat kisebb-nagyobb mértékben külföldön kell beszerezniünk. Súlyos nehézségeket okozott azonban, hogy a tőkés gazdálkodás keretében a nyersanyagpolitikát országos és világviszonylatban nem a társadalom szükségletei, hanem a kartellekben tömörülő tőke profitszerzési törekvései irányították.

Hároméves gazdasági tervünk figyelembe veszi a reális adottságokat, és tisztában van a nyersanyagellátás terén fennálló nehézségekkel. Azonban azt is tudjuk, hogy a demokratikus kormányzattal irányított tervgazdaság és ennek keretében a tervszerű anyaggazdálkodás hatalmas előnyöket nyújt a monopolkapitalista nyersanyagpolitikával szemben.

A nyersanyagokat ésszerűen fogjuk elosztani és felhasználni; fokozni fogjuk az országban található nyersanyagok feldolgozását, hogy minél kevesebb nyersanyagot és minél több félkész- és készterméket szállíthassunk külföldre; az üzemek kapacitását jobban ki fogjuk tudni használni, minthogy a nyersanyagellátásra pontos részletterveket állíthatunk fel, és csökkenthetjük a raktárkészleteket is. Mindez nem csekély mértékben olcsóbbítani fogja a termelést.

Legfontosabb elsődleges energiaforrásunk a *barnaszén*, amely a három év alatt a hazai széntermelésnek általában 90⁰/₀-át szolgáltatja. A fennmaradó hányadot alkotó *kőszén*, amelyhez még csekély behozatal is járul, tüzelésen kívül a kokszt és gázgyártás alapanyagát képezi.

A szénfogyasztás tervezett megoszlását a következő táblázat tünteti fel:

Megnevezés	1938	1946	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	ezer tonnákban				
Összes széntermelés	9348	6340	9 840	10 440	12 000
Behozatal	196	120	200	220	240
Összesen	9544	6460	10 040	10 660	12 240
<i>Felhasználás</i>					
Közlekedés céljaira	1680*	1300	1 725	1 800	1 900
Ipar és bányászat céljaira	4460*	3620	4 540	4 800	5 340
Közhasználatú villamos áramtermelő üzemek céljaira	1290*	920	1 900	2 040	2 250
Háztartások és közművek céljaira	1930*	320	1 375	1 520	2 000
Kivitelle, jóvátételre és egyéb célokra	590*	300	500	500	750

Százalékban

Közlekedés céljaira	16,9	20,3	17,3	16,8	15,5
Ipar és bányászat céljaira	44,6	55,9**	45,0	45,0	43,6
Közhasználatú villamos áramtermelő üzemek céljaira	13,0	14,0	19,0	19,3	18,5
Háztartások és közművek céljaira	19,5	5,0	13,7	14,2	16,3
Kivitelle, jóvátételre és egyéb célokra	6,0	4,8	5,0	4,7	6,1

*A bányák szállítási alapján a fennmaradt készletek nélkül

**Ebből 5,9% illetményesén.

A szén gazdaságosabb felhasználását mutatja, hogy a villamos művek szén-fogyasztása közel kétszeresére, százalékos arányában pedig 13⁰/₀-ról 19⁰/₀-ra emelkedik a háború előttihez képest. A háztartások ellátása is állandóan javul, és az utolsó évben meghaladja a háború előtti mértéket. A szénbányák államosítása nemcsak a termelést, de az elosztást és a tárolás körülményeit is megjavította. Gazdaságos tüzelési módszerekkel, jó hatásfokú racionális tüzelőberendezésekkel további jelentékeny megtakarítások érhetők el.

Kokszellátásunk nem mutat vigasztaló képet. A nyersvasgyártás, valamint az öntödék keretében szükségelt olvasztó és öntödei koksz teljes mennyiségét behozatal útján kell megszerezniünk, ez a három év során 460 000, 505 000 és 545 000 tonnát tesz ki. A fűtési célokat szolgáló gázkokszból nem tervezünk behozatalt. A hazai kőszénfajták sajnálatos módon kevésbé alkalmasak kokszolásra, de a komlói szénrel folytatott kísérletektől komolyabb eredményeket várhatunk.

Villamosenergia-termelésünket erősen igénybe veszi az alumíniumgyártás nagy áramszükséglete, úgyhogy különösen a terv második esztendejében, amikor számba vehető tartalékképzésre nem látszik lehetőség, a legtakarékosabb áramhasználatra kell törekedni. Az erőművek szoros kooperációjának kiépítése módot fog adni a legracionálisabb áramtermelési és elosztási tervek megvalósítására. Az ipar áramfogyasztása a második év folyamán el fogja érni az 1938. évi szintet,

míg magán- és közvilágítási célokra már az első esztendőben 15⁰/₀-kal több fordítható, mint a háború kitörése előtt.

A nehézipar alapanyaga javarészen a vas és az acél. Míg vas- és acéltermelésünk nagy általánosságban ki fogja elégíteni a különböző iparágak szükségleteit, addig a vas- és acélgyártáshoz elengedhetetlen nyersanyagok nagy részét külföldről kell beszerezni. Kivételt képez a ferromangán, amelyből aránylag nagy mennyiségeket tudunk előállítani a hazai mangánérctermelés és az urkúti mangánkohó üzembe helyezése révén.

A nyersvastermelés anyagszükséglete
(1000 tonnában)

	1947—1948	1948—1949	1949—1950
vasérc	850	985	1080
ebből behozatal	680 (79%)	785 (80%)	800 (74%)
ócskavas	350	285	320
ebből behozatal	170 (68%)	205 (72%)	223 (71%)
ferromangán	6	7,2	8,6
ebből behozatal	1,5 (25%)	1,2 (17%)	1,4 (17%)

Bauxittermelésünk 1937. évben a világtermelés 13,7⁰/₀-át tette ki. Míg a háború előtt és alatt a bauxit java részét külföldre szállítottuk, addig a jövőben a timföld- és alumíniumgyártást fogjuk fokozni.

A bauxitfelhasználás tervét a következő táblázat tünteti fel:

	1947—1948		1948—1949		1949—1950	
	1000 t	%	1000 t	%	1000 t	%
bauxittermelés	200	100,0	300	100,0	400	100
felhasználás timföld- gyártásra	45	22,5	75	25,0	95	23,8
kivitelre kerül	155	77,5	225	75,0	305	76,2
timföldgyártás	18	100,0	30	100,0	38	100,0
timföld felhasználás alum. gyártásra	12	66,7	24	80,0	28	74,0
kivitelre kerül	6	33,3	6	20,0	10	26,0
alumíniumtermelés	6	100,0	12	100,0	14	100,0

Az ország egyik legfontosabb természeti kincse az ásványolaj. A termelt mennyiséget teljes egészében feldolgozta az ipar, úgyhogy benzin- és petróleumellátásunk mindenképpen biztosítva van, sőt ezekből az anyagokból jelentős kivitelre

is számíthatunk. A motorhajtásra és fűtésre alkalmas gázolaj, továbbá a fűtési célokat szolgáló, de emellett a kenőolaj és paraffingyártás alapanyagát képező pakura felhasználásánál nem mutatkozik felesleg, mert a terv szerint a pakurának mind nagyobb hányada kerül további feldolgozásra. Ennek következtében a háború előtt jelentős mennyiségben importált kenőolaj és paraffinszükségletünk a termelésből fedezhető lesz, sőt a második évtől kezdődően felesleg is fog mutatkozni mindkét anyagból.

A faellátás terén nagy nehézségek előtt állunk, mert az erdőállomány a reakciós korszak rablógazdálkodása, továbbá a felszabadulás utáni fokozott rendszertelen felhasználát folytán jelentékenyen megcsappant, és minősége leromlott. Az erdőterület 80⁰/₀-ának állami kezelésbe vétele tervszerű erdőgazdálkodást tesz lehetővé.

A hazánkban kitermelhető bányafa, talpfa és az iparban felhasználható gömbfa az első évben a teljes szükséglet 67⁰/₀-át, a második évben 56⁰/₀-át, a harmadik évben 48⁰/₀-át fedezi, a hiány behozatallal pótlendő. A második esztendő behozatali szükséglete csaknem azonos az 1938. évben ténylegesen behozott mennyiséggel.

Textil- és bőriparunk nyersanyagellátását igen súlyosan érinti az állatállomány pusztulása, úgyhogy az állattenyésztés tervszerű feljavítása szükségszerűen ezen iparágak fellendülését fogja eredményezni.

Textiliparunk nyersanyagszükségletét a következő táblázat tünteti fel:

	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	1000 tonnában		
pamutszükséglet	27	32	37
gyapjuszükséglet	7,1	7,2	7,2
rongyhulladék-szükséglet	2,4	3,1	3,1
műrostsükséglet	2	2,9	2,9
műselyemfonal	1,3	2,1	2,9
lenkóró	6	8	10
kenderkóró	43	49	60,5
jutarost	2,3	2,5	3

A pamut és a juta teljes mennyisége külföldi eredetű, míg len- és kenderellátásunkat a mezőgazdaság, a műrostsükségletet pedig az ipar teljes egészében biztosítja. Külföldről kell beszerezni a gyapjút 70⁰/₀-át, a rongyhulladék 75–80⁰/₀-át és a műselyemfonal 60–70⁰/₀-át.

A cellulóz a műrost- és a papírgyártás alapanyaga. A hazai termelés nem fedezi a három év folyamán rendre 22 000, 31 000 és 44 000 tonnát kitevő szükségletet, úgyhogy ennek 74–82⁰/₀-a importálandó, a felhasználandó faköszörület 27–33⁰/₀-ával együtt.

Vegyészeti nyersanyagokkal, eltekintve az ásványolajtól, igen kevésé vagyunk

ellátva. Nyersfoszfátot, kálisót a műtrágyagyártáshoz, piritet a kénsav-, valamint a papírgyártáshoz, kősót számtalan vegyianyag előállításához, nyersgumit, szódát, számos egyéb anyagot kell külföldön megszerezni. A marónátron-szükséglet egy részét a hazai ipar fogja szolgáltatni. Fedezni tudjuk a teljes kénsav-, sósav- és salétromsav-szükségletet is. A növényolajipar nyersanyagellátása biztosítva van, a hazai olajtermelés 20, 50 és 70⁰/₀-át veszi majd igénybe.

A legfontosabb építési anyagok belföldi termelése bőven kielégíti a hároméves terv folyamán fellépő szükségleteket. Így a téglá, cserép, cement előállítható kellő mennyiségben, sőt cementből, az első esztendőől eltekintve, még kivitelre is marad. Hiányoznak azonban az országban igen fontos nyersanyagok, így gipsz, gipszkő, azbeszt, a tűzálló téglák s edények előállításához szükséges agyag, magnezit és kvarcit, továbbá a papírgyártásnál is nélkülözhetetlen kaolin és a vegyészeti iparon kívül az üveggéztés során is fontos szerepet játszó szóda.

Országunk vázolt nyersanyaghelyzetéből azt a következtetést kell levonnunk, hogy a tervgazdálkodás biztosítja egyedül a fennálló nyersanyagkeretek ésszerű kihasználását. Ezeket a kereteket csakis a közép- és kelet-európai nemzetekkel való együttműködés tájíthatja. Európának ez a része nyersanyagokban, különösen szénben, ásványolajban, ércekben, fában és egyes vegyianyagokban gazdag terület, azonban a természeti kincsek elosztása igen egyenlőtlen.

Kíváncsú, hogy a tervgazdálkodás útjára lépő népi demokráciák államgazdasági terveiket összeegyeztessék, és olyan politikai és gazdasági együttműködést létesítsenek, amely lehetővé teszi természeti kincseik legcélszerűbb kiaknázását és elosztását. A Duna völgyi államok szoros együttműködése így lényegesen előmozdítaná és megkönnyítené Magyarország és a szomszéd országok nyersanyagellátását, gazdasági fejlődését.

KÜLKERESKEDELMÜNK TERVSZERÜSÍTÉSE

A külkereskedelem gazdasági életünknek az a területe, ahol a tervszerűség megvalósítása érdekében különösen nagy nehézségeket kell leküzdeni. Ezek a következők: a) Az egyes termékek ára országoként nagyon különböző. Ennek az az eredménye, hogy az érdekeltek azokat az árukat igyekeznek kivinni vagy behozni, melyeknek kivitele, illetőleg behozatala az árkülönbözet folytán a legnagyobb hasznot biztosítja számukra, noha ez gyakran homlokegyenest ellenkezik az ország gazdasági érdekeivel. b) A demokrácia ellenségei lépten-nyomon megpróbálják tőkéjüket lopva kijuttatni az országból. A kivittelt is, a behoztatalt is felhasználják erre a célra és a cél érdekében igyekeznek áttörni minden tervszerűséget. c) A külső piacok helyzetét nem a mi elhatározásaink szabják meg. A világpiac uralkodó rendszertelenség, melyet a gazdasági válságok fokoznak, komoly nehézségeket gördít a külkereskedelem tervszerű folytatása elé.

Mindezek az akadályok azonban legyőzhetők, ha erélyesen kézbe vesszük a

külkereskedelem irányítását, ha piacainkat helyesen választják meg és rugalmasan hajtjuk végre terveinket.

Minden ország igyekszik külkereskedelmi politikája és devizagazdálkodása útján irányt szabni a külkereskedelem alakulásának. Ez azonban még nem tervszerű külkereskedelem. Nincs tervszerű külkereskedelem a termelés, a beruházás, a fogyasztás tervszerű irányítása nélkül. Hiába volt a háború előtti Magyarországon szigorú devizagazdálkodás, olyan áruk nagy tömege jött be az országba, amelyekre nem volt szükség, amelyek csak a spekulánsok érdekeit, az uralkodó osztályok kényelmét és fényűzését szolgálták a dolgozó nép rovására. Így pl. a gyümölcsben bővelkedő Magyarországra 1938-ban 20 millió pengő értékű gyümölcsöt, déligyümölcsöt és zöldségfélét hoztak be, többet, mint amennyit kivittek. Jóllehet nincsen olyan textiláru, amit a magyar ipar ne tudna előállítani, 29 millió pengő értékű textilipari terméket importáltak. Ha alaposan átnézzük háború előtti külkereskedelmünk adatait, megállapíthatjuk, hogy behozatalunknak legalább egyötöde felesleges volt. Amikor külkereskedelmünket újjáépítjük, nem ezen a nyomon kívánunk haladni.

Külkereskedelmünk talpraállítását tekintetében 1946-ban, de főként augusztus 1-e óta nagy lépéssel haladtunk előre. Az infláció alatt 1946 júliusában volt a legnagyobb külkereskedelmi forgalmunk; behozatalunk ebben a hónapban csaknem ötször akkora volt, mint 1946 januárjában, kivitelünk pedig közel kétszer akkora. Júliustól decemberig behozatalunk több mint megkétszereződött, kivitelünk pedig csaknem megháromszorozódott. Külkereskedelmünk fejlődését 1946 augusztusától decemberig a következő számok mutatják:

	Behozatal	Kivitel
	millió forint	
1946 augusztus	25,2	32,1
1946 szeptember	25,9	36,1
1946 október	56,5	60,7
1946 november	53,1	81,5
1946 december	59,—	93,8

Bármennyire erőteljes is ez a fejlődés, behozatalunk térfogata 1946 decemberében csak 45⁰/₀-a, kivitelünké pedig 35⁰/₀-a volt az 1938-as behozatal, illetve kivitel havi átlagának. Idényszerű ingadozásoktól eltekintve, kivitelünk további emelkedésére számíthatunk, mert iparunk nyersanyagellátása javul és ipari termelésünk emelkedik, mezőgazdasági termelésünk növekvőben van, és külföldi kereskedelmi kapcsolataink fokozatosan kiépülnek. A növekvő kivitel biztosítja, hogy többet tudunk behozni, mert a behozatalra kerülő árukért fizetni tudunk, és így alapos megfontolás alapján irányozzuk elő, hogy már az 1947. augusztus 1-én

kezdődő gazdasági évben be fogjuk hozni mindazokat a nyersanyagokat és termelőeszközöket, melyek a termelési és beruházási terv megvalósításához szükségesek.

Vannak olyan áruk, melyekből többet kell behoznunk, mint a háború előtt: állatállományunk pusztulása következtében tenyészállatokat kell importálni; juhállományunk erősen csökkent, ezért nagyobb gyapjúbehozatalra vagyunk ráutalva. Másrészt ma már nincs szükségünk arra, hogy az ásványolajat és származékait külföldről hozzuk be.

Gondosan mérlegelve az összes körülményeket, arra az eredményre jutottunk, hogy 1947–1948-ban behozatalunk térfogata kereken 10⁰/₀-kal kisebb lehet, mint 1938-ban volt, és ezzel a behozattal a tervben előirányzott termelési színvonalat biztosítani tudjuk. Tudunk-e annyit exportálni, hogy ilyen méretű behozatal költségeit fedezzük? Számításaink azt mutatják, hogy közepes mezőgazdasági termést feltételezve, ez lehetséges. Óvatosak voltunk számításainkban, és arra az eredményre jutottunk, hogy kivitelünk 1947–1948-ban az 1938-as kivitel 73⁰/₀-át, nem egészen 3/4 részét éri el.

Abszolút számokban külkereskedelmünk előirányzata a hároméves terv idejére a következő:

	Behozatal	Kivitel
	1938-as árakon millió pengőben	
1938	411	522
1947—1948	380	379
1948—1949	461	492
1949—1950	547	580

Mint látható, a behozatalunk a terv második és még inkább harmadik évében a háború előtti behozatalt meg fogja haladni. Ezt indokoltta teszi először az a tény, hogy a háborúban elpusztult gazdaságunkat kell újjáépíteni, másodsor pedig az a körülmény, hogy ipari termelésünk a háború előtti színvonalat meg fogja haladni. Kivitelünk csak a terv harmadik évében emelkedik az 1938-as színvonal fölé.

A behozatal közel 80⁰/₀-a nyersanyag és félgyártmány lesz; a legnagyobb tételek a textilipar, a vas- és fémipar nyersanyagai, valamint a fa. Az előirányzott kivitelnek kereken 40⁰/₀-át adják a mezőgazdaság és a mezőgazdasági ipar termékei; kivitelünknek több mint 50⁰/₀-a ipari termék lesz. Tehát a terv szerint viszonylag több nyersanyagot hozunk be és lényegesen több ipari terméket viszünk ki, mint a háború előtt.

Amint a fenti számok mutatják, 1947–1948-ban kivitelünk éppen csak arra elég, hogy belőle a behozatalt megfizessük. Egyéb külföldi fizetési eszközt kö-

vetelő kiadásainkat a nem külkereskedelmből eredő devizabevételeinkből kell fedezni; külföldi adományokból, pénzküldeményekből, szállításokból, idegenforgalomból stb. származó bevételekből. A külföldi adományok ma és még egy ideig elég jelentős összeget tesznek ki, de előreláthatóan fokozatosan csökkenni fognak. Ezt a kiesést azonban 1948–1949-től kezdve már kiegyenlíti külkereskedelmi mérlegünk aktívuma. Annyi azonban világos, hogy a hároméves terv éveiben külföldi adósságainkra csak abban az esetben tudunk fizetést teljesíteni, ha számottevő külföldi hitelt kapunk. Lehetségesnek tartjuk, hogy erre sor kerül, de egyelőre a külkereskedelmünkre és fizetési mérlegünkre vonatkozó előirányzatot úgy kellett felépítenünk, hogy a terv végrehajtásánál kizárólag saját erőnkre támaszkodunk.

Fentebb már említettük, hogy a hároméves terv szerint külkereskedelmünk áruösszetétele más lesz, mint a háború előtt volt. A tervszerűségből következik, hogy a behozatalban a nyersanyagok és félgyártmányok részesedése növekszik. Mezőgazdaságunk nagy háborús vesztesége eredményezi, hogy csökkent mezőgazdasági (gabona-, élőállat-) kivitellel kell számolni. Az ipari termékek előnyomulása kivitelünkben azokból a mélyreható változásokból is következik, melyek külkereskedelmünk földrajzi irányában mennek végbe. A háború előtti külkereskedelmi forgalmunk kereken fele Németországgal, Ausztriával és Olaszországgal bonyolódott le. Ez a helyzet gyökeresen megváltozott, már csak azért is, mert ezek a piacok összezsugorodtak. Magyarországnak legfontosabb piacai – úgy behozatal, mint a kivitel tekintetében – a szomszédos és a határainktól nem távol fekvő országok. A jövőben Német- és Olaszország külforgalmunkban való részesedése igen nagy mértékben megcsökken, ezzel szemben a Szovjetunió, Lengyelország és a Duna völgyi országok: Jugoszlávia, Románia, Csehszlovákia és Bulgária részesedése erősen növekszik.

A háború előtt Anglia és az Egyesült Államok csak nagyon kis mértékben vettek részt a magyar külkereskedelmi forgalomban. A két angolszász hatalom szerepe külkereskedelmünkben a hároméves terv szerint, a háború előtti állapothoz viszonyítva, növekedni fog, de tévedés azt hinni, hogy lehetséges volna Anglia és az Egyesült Államok piacát a magyar külkereskedelem bázisának tekinteni. Külkereskedelmünkben előreláthatóan a svájci piac jelentősége lényegesen nagyobb lesz, mint a háború előtt volt.

Különböző okok indítanak arra, hogy külkereskedelmi tervünkben elsősorban a határainkhoz közel fekvő országokra vegyünk irányt. Ez nemcsak a földrajzi helyzetből adódik, hanem abból is, hogy gazdaságilag, azokat az árukat tekintve, amelyeket be akarunk hozni és ki akarunk vinni, Magyarország és az említett országok kiegészítik egymást. Ezekkel az országokkal a legszorosabb baráti viszonyt kívánunk fenntartani, és ezt gazdaságilag is szilárd alapokra akarjuk helyezni. Ez annál könnyebb, mert ezek az országok maguk is tervszerű gazdálko-

dást folytatnak (Szovjetunió), vagy legalábbis hozzáálltak a tervszerű gazdálkodás megvalósításához (Jugoszlávia, Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország). Gazdasági terveiket a külkereskedelem terén össze lehet egyeztetni a mi hároméves tervünkkel. Ha külkereskedelmünk jelentős része olyan országokkal bonyolódik le, amelyek tervszerűen gazdálkodnak, ez a körülmény komoly biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a fenyegető gazdasági válságot sikerül elhárítanunk.

Külkereskedelmünknek új piacokra való átállítása komoly feladatot ró gazdasági életünkre. Közben úgy kivitelünket, mint behozatalunkat 1947–1948 folyamán az 1946 decemberében elért térfogatnak kétszeresére kell emelnünk. Külkereskedelmi tervünk megvalósítása az egész hároméves terv végrehajtásának egyik legnagyobb körülményeként igénylő fejezete. Minthogy a terv szerint kivitelünk éppen fedezi behozatali szükségleteinket, nyersanyagellátásunk csak akkor biztosítható, ha a terv végrehajtásánál ingadozást nem ismerünk. Vonatkozik ez behozatalunkra, ahol a legnagyobb takarékosagra van szükség, de vonatkozik a kivitelünkre is, és éppen ezért nem szabad eltérni, hogy kivitelünk magára hagyva, ötletszerűen, irányítás nélkül bonyolódjék.

Szükség van tehát külkereskedelmünk fokozott ellenőrzésére és központosított irányítására. Ez az irányítás nem egyértelmű a külkereskedelem államosításával. Kíváncsnak tartjuk, hogy a magánkezdeményezés érvényre juthasson úgy a behozatal, mint a kivitel terén. Ezzel egyidejűleg a nemzetgazdaság állami szektorának teljes erővel be kell kapcsolódnia külkereskedelmi feladataink megoldásába és erőteljesebben kell kiépítenünk az állami kézben levő export–import vállalkozásokat. Fokozottabban be kell kapcsolnunk a külkereskedelembé a szövetkezeteket. Hangsúlyoznunk kell, hogy sem az állami irányítás, sem az állami vállalkozások bekapcsolódása a külkereskedelembé nem jelentheti azt, hogy az export vagy import lebonyolítása bármilyen vonatkozásban is a kincstárt terhelje és külön állami kiadásokat eredményezzen.

Ha kellő időben foganatosítjuk azokat a szervezési rendszabályokat, melyek az itt említett feladatok megoldását lehetővé teszik, akkor a külkereskedelmi tervet az előirányzat szerint meg tudjuk valósítani.

„ITT MOST MÁR A MI KEZÜNK ÉPÍT”

A háború előtti félféudális Magyarország nem tudta dolgozóinak munkaerőjét az ország gazdasági felemelkedésének szolgálatába állítani. A gazdasági fellendülés legjobb éveiben is munka nélkül állott – hivatalosan csak kis részükben kimutatva – közel 80 000 ipari munkás, több ezer értelmiségi dolgozó, a gazdasági válság idején és az azt követő években még sokkal több; munka nélkül állott az év legnagyobb részében a magyar falvak „hárommillió koldusa”. Ez az ipari munkásság, az értelmiség nem kis részének deklasszálódását, süllyedését vont maga után, és még nagyobb mértékben játszódtott le ez a folyamat falun.

A háború némileg megváltoztatta a lakosság foglalkoztatásának megoszlását. A fasiszta háború következtében elpusztult az országnak legalább háromszázezer dolgozója. A háború alatt és az azt követő inflációs időkben jelentősen megnőtt a közvetítő kereskedők és bizonytalan foglalkozásúak, improduktív munkával jövedelemre szert tevők száma is. A háborús károk miatt lecsökkent ipari termelés következtében az iparban dolgozók egy része a falun keresett megélhetést, és erre a földreform fokozott lehetőséget nyújtott. Mégis az iparban mintegy 30 000 ember áll munka nélkül, a mezőgazdaságban pedig még több. A földreform döntő lépés volt a parasztság nagyobb mérvű foglalkoztatása felé, de még mindig több százezer a mezőgazdaságban a nem kellőképpen foglalkoztatottak száma.

1. A HÁROM ÉV MUNKAERŐGAZDÁLKODÁSA

A hároméves terv az ország összes dolgozóinak munkaerejére épít. A termelés növekedése és a beruházások a dolgozók számának közel 180 000-es emelkedését teszik szükségessé. A növekvő munkaerő-szükséglet szempontjából mindenekelőtt számításba kell venni – részben még a terv megkezdése előtt hazatérő – hadifoglyaink nagy részét. Növelni fogják ezenkívül a dolgozók számát a keresőképes kort elérő fiatalok, valamint a ma még munka nélkül állók munkába állása is.

A hároméves terv munkaerő-gazdálkodásának alapvonalai a következők:

1. Az 1949–1950. évben elérjük a mezőgazdaság nem kellőképpen foglalkoztatott dolgozóinak az év legnagyobb részében való teljes foglalkoztatottságát, és ezzel a mezőgazdaság munkaerő feleslegének megszűnését. (Áttérés belterjesebb földművelésre, az állattenyésztés növekedése, az öntözőgazdálkodás nagymérvű fokozása, az idénymunkák, pl. út-, csatornaépítés jelentős emelkedése, több lehetőség időszaki munka vállalására az iparban stb.) A mezőgazdasági dolgozók teljes foglalkoztatottsága hatalmas lépést jelent a parasztság életszínvonalának emelkedése szempontjából.

2. Az ipari munkanélküliség a terv első évének végére teljesen megszűnik. A gyáripár termelési tervének végrehajtása azonban összesen 83 000 új dolgozót igényel, a nagyarányú építkezések és mindezzel kapcsolatosan különböző kisipari ágak fejlődése további 99 000-et. Ennek következtében a terv második évében az ipar munkaerő-szükségletét részben más foglalkozási ágaknak kell fedezniük (bizonyos elvándorlás az őstermelésből, a kereskedelemről, a bizonytalan foglalkozásúak csökkenése); a még fennmaradó munkaerőhiányt pedig mintegy 22 000 nő munkába állása révén lehet pótolni.

Figyelembe kell természetesen venni, hogy az ipar, a bányászat és kohászat, a közlekedés munkaerő-szükséglete nem növekszik a termelés és forgalom emelkedésének arányában, minthogy a terv a munka termelékenységének jelentős emelkedésére számít.

3. A kereskedelemben feleslegesen foglalkoztatottak és improduktív munkát

végzők száma csökkenni fog. (A kereskedelemben dolgozók arányszáma a háború előtt 5,7⁰/₀ volt, ma 7,3⁰/₀, a terv végére 6⁰/₀-ra csökken.)

4. Közoktatásunk és népegészségügyünk fejlődésének biztosítása szempontjából a három év alatt 18 000-rel kell növelni kulturális és szociális intézmények által alkalmazott szakemberek számát (5500 pedagógus és 12 500 orvos, egészségügyi alkalmazott). A közigazgatás egyéb munkaerő-szükségletét a közigazgatás reformja és racionalizálása folytán felszabaduló munkaerő fogja fedezni.

Mindent összevéve: a hároméves terv végrehajtása megszünteti a mezőgazdasági és ipari munkanélküliséget, biztosítja a hatalmasan fejlődő gyáripár, bányászat, közlekedés, építkezések, mezőgazdaság előirányzott terveinek munkaerő-elosztását; egyszóval az ország munkaerejének teljes és tervszerű felhasználását.

2. A DOLGOZÓK SZAKKÉPZÉSE

A dolgozók szakképzettségének fokozása, a szakképzett munkások és műszaki értelmiség arányszámának emelése döntő feltétele a hároméves terv megvalósításának.

Az ipar egyes területein jól képzett szakmunkások hiánya már ma is érezhető, és az iparban a három év alatt 32 000 új szakmunkásra lesz szükség. Az építkezési program végrehajtása mintegy 5000 új szakmunkást igényel; a bányákban több ezer új vájárt és elővájárt kell majd munkába helyezni; a mezőgazdaság gépesítésének terve közel 15 000 új traktorvezetőre és egyéb gépkezelőre épít; a belterjes gazdálkodásra való áttérés új mezőgazdasági szakismereteket követel; a közlekedés fejlesztése is komoly szakmunkás-szükséglettel jár a MÁV műhelyei-

A dolgozók létszámának alakulása
(ezreken)

	1938 %	1946— 1947	%	1947— 1948	%	1948— 1949	%	1949— 1950	%
Östermelés	48,5	2089	50,90	2122	50,28	2125	50,07	2128	49,68
Bányászat	1,0	62	1,51	70	1,66	70	1,65	70	1,63
Kohászat	0,1	5	0,12	5	0,12	5	0,12	5	0,12
Gyáripár	7,9	331	8,07	360	8,54	390	9,19	414	9,67
Kis- és háziipár	15,3	478	11,65	537	12,73	554	13,05	577	13,47
Kereskedelem	5,7	298	7,26	295	6,99	283	6,67	260	6,07
Közlekedés	3,0	168	4,09	170	4,03	173	4,07	176	4,11
Közszolgálat, véderő	7,6	216	5,26	221	5,24	227	5,35	234	5,46
Szabadfoglalkozásúak		49	1,19	52	1,23	55	1,30	58	1,36
Cseléd	3,7	59	1,44	60	1,42	60	1,41	60	1,40
Egyéb	7,2	349*	8,51	327**	7,76	302	7,12	301	7,03
Keresők összesen:		4104		4218		4244		4283	

* Ebben a számban benne van 30 000 ipari munkanélküli.

** Ebből még 10 000 ipari munkanélküli, akik azonban a terv második évében már elhelyezkednek.

ben és az építkezéseknél egyaránt. A terv három éve alatt tehát összesen legalább 60 000 új szakmunkás kiképzéséről kell gondoskodnunk, és több tízezerrel kell ugyancsak emelnünk a szakképzett mezőgazdasági dolgozók számát.

A szakképzett munkaerők számának növelésénél egyik legfontosabb forrás a meglevő munkaerő jobb feltárása lesz. Igen sok jól képzett magyar munkás, technikus, mérnök és paraszt szaktudása kallódik ma még el, marad kihasználatlan a nemzet szempontjából. Az ilyen parasztokat, munkásokat, mérnököket – ez mindenekelőtt a szakszervezetek feladata – fel kell kutatni, ki kell emelni, és oda kell őket állítani, ahol legtöbbet tudnak használni az ország gazdasági felemelkedése ügyének.

Ugyanakkor azonban a hároméves terv lerakja a munkásság és parasztság komoly, széles keretekben történő szakképzésének alapjait is.

Az ipari szakmunkás kiképzésének első biztosítéka a tanoncoktatás jelentős fejlesztése. A tanonciskolák száma is emelkedni fog (279-ről 295-re), de ennél is lényegesebb a tanoncoktatás színvonalának nagymérvű emelése a vállalati tanonciskolák állami ellenőrzése, valamint a tanonciskolák mellett korszerű tanoncműhelyek létesítése révén. A hároméves terv a szükséges beruházások előirányzásával és az állami költségvetés megfelelő tételeinek emelésével lehetővé teszi a tanoncoktatás fejlődését. A szakmunkások számát azonban komoly mértékben fogja emelni a betanított munkások továbbképzése is. Ennek lehetőségét biztosítják részben az esti ipari középiskolák, de mindenekelőtt – főleg a nagyüzemekben – a széles körben szervezendő más esti szakmai tanfolyamok.

A szakképzett mezőgazdasági dolgozók számának komoly növekedését teszik lehetővé az alsó- és középfokú mezőgazdasági iskolák és mezőgazdasági-ipari szakiskolák (pl. tejipari szakiskola) fejlesztése, az iskolákhoz tartozó tangazdaságok bővítése, gazdasági tanfolyamok szervezése. Jelentős mértékben fognak részt venni a parasztság szakszerű oktatásának hatalmas munkájában a parasztság szövetségei is. A mezőgazdasági ismereteknek az iskolákon kívül is széles körben való terjesztésére tervünk jelentős beruházásokat irányoz elő (vándorkiállítások, falurádió, sorozatos kiadványok, népkönyvtárak stb.).

A szakmunkásokénál is nagyobb szükség lesz a műszaki értelmiségiek számának növelésére. A gyáriparban a műszaki értelmiség aránya a munkásokéhoz képest nem haladja meg az 5,5%-ot. Ez az arányszám a gazdaságilag fejlettebb országokban ennél lényegesen magasabb; a technika fejlődése, a termelés tervszerűbbé tétele mindenképpen indokolja a műszaki értelmiség arányszámának növelését. A gyáripar, a bányászat, a közlekedés, a mezőgazdaság fejlődését és a gyáriparban dolgozó műszaki értelmiség arányának 6%-ra való növelését alapul véve, a három év alatt mintegy 5000 új technikai értelmiségi dolgozóra lesz szükség.

A műszaki értelmiség képzésének alapja az ipari középiskolák számának nö-

velése, ipari főiskolák létesítése, a mezőgazdasági főiskolák, a Műegyetem és az Agrártudományi Egyetem helyreállítása és fejlesztése lesz.

A hároméves ipari középiskolák számának növelése (részben nappali iskolák, technikumok, részben esti „dolgozók ipari középiskolái”) biztosítja a magasabb fokú, alapos és gyakorlati képzés lehetőségét a tanulóknak és dolgozóknak egyaránt. A hároméves ipari középiskolák eleinte 800, később 2000 új technikust fognak képezni. A széles körű felsőfokú szakoktatás alapjait az iparban – a mezőgazdasági főiskolák mintájára – a hároméves ipari főiskolák alkotják, eleinte évi 200, később évi 300 új hallgatóval (részben dolgozók számára, szintén esti tanfolyamokon). A felállítandó ipari főiskolák, mindenekelőtt vas-, fém-, gép- ipari és textilipari – gyakorlati tudás szempontjából a műegyetemi képzettséggel egyenlő – szaktudást fognak hallgatóiknak nyújtani.

A felsőfokú műszaki képzés alapja a Műegyetem fejlesztése. Ezért a hároméves terv biztosítja a Műegyetem teljes újjáépítését és felszerelésének bővítését, korszerűsítését. A mérnökképzés színvonalának emelése céljából a Műegyetemen fejleszteni kell a gyakorlati oktatást és a fokozott specializálódást, különösen olyan területeken, ahol máris erős hiány érezhető szakképzett mérnökökben (főleg alumínium-, olajkutatás, optika, konzerv-, üveg-, műtrágyagyártás). A felsőfokú szakképzés színvonalának emelését szolgálja a felállítandó 4 új műszaki tudományos intézet is.

A Műegyetemhez hasonlóan döntő fontosságú a mezőgazdaság fejlesztése szempontjából az Agrártudományi Egyetem előirányzott teljes helyreállítása, színvonalának emelése és a nagybirtokra alapozott tanítási, kutatási módszereinek átállítása a kisbirtokos, szövetkezetekbe tömörülő parasztság szükségletének megfelelően.

3. A MUNKA TERMELÉKENYSÉGÉNEK EMELESE

A hároméves terv végrehajtásának feltétele nemcsak a munkáskezek számának növelése, hanem a munka termelékenységének emelése is. A munka produktivitása Magyarországon a háború előtt igen kis mértékben növekedett; a gyáriparban a munka termelékenységének emelkedése évente 2–3⁰/₀ körül mozgott. A háborús pusztítások és részben a háború utáni infláció következtében a munka termelékenysége igen nagy mértékben esett vissza, és az utolsó hónapok fejlődése ellenére nem magasabb a háború előtti kétharmadánál.

A munkateljesítmények vizsgálatánál tekintetbe kell venni, hogy a háború előtt és alatt a dolgozók kizsákmányolásának foka a bányászatban és a gyáripar igen sok ágában olyan nagyfokú volt, hogy annak megváltoztatása demokratikus be rendezkedésünk első cselekedetei közé tartozott. A papírgyári munkások nem fognak többet napi 12 órát dolgozni; megszűnt a textilipar, bőripar, vaskohók,

szénbányák dolgozóinak embertelen munkafeltételek elfogadására való kényszerítése, hallatlan kizsákmányolása.

Ezzel szemben a háború előtt alig fordítottak gondot a munka termelékenységének növelésére. A dolgozók a tőkés kizsákmányolás magas foka következtében nem érezték, nem érezhették magukénak a munkateljesítmény emelésének ügyét. Ma a helyzet megváltozott. A munka termelékenységének növeléséért vívott harcban a hároméves terv a dolgozók teljes részvételére számít.

A munka termelékenységének növelése céljából:

1. Jelentősen emelkednie kell az egyéni munkateljesítménynek. Az egyéni teljesítmény emelésének legfőbb eszköze az akkordbérek további kiterjesztése. Több és jobb munkáért több bér jár, a teljesítmény emelkedésének megfelelő arányban. Az akkordban dolgozó gyáripari munkások mai 36⁰/₀-os aránya a terv végére 60⁰/₀-ra fog emelkedni. Teljesítménybéreket kell bevezetni a közlekedés, építőipar, egyes kisipari ágak minél szélesebb területén, sőt bizonyos munkáknál a mezőgazdaságban is.

Munkaversenyek szervezése, a legjobban dolgozók kitüntetése és jutalmazása, a jó munkamódszerek széles körű elterjesztése, a dolgozók általános és szakképzése és nem utolsósorban az életszínvonalnak a három év alatt 80⁰/₀-os emelkedése jelentős tényezői lesznek az egyéni teljesítmény emelésének.

2. A munka termelékenységének emelésénél döntő szerep vár a munka ésszerű megszervezésére, a termelés racionalizálására. Ennek érdekében:

a) Minden rendelkezésre álló termelési eszközt a többtermelés szolgálatába kell állítani. Az üzemekben a kapacitás teljes kihasználását kell elérni.

b) Fokozni kell a termelésben a munkaerővel és anyaggal való takarékoskodást.

c) Növelni kell a produktív munkások arányszámát az improduktív és rezsi-munkások arányszámának rovására. A gyáripari tisztviselők és egyéb alkalmazottak létszáma emelkedni fog, de arányszámuk a mai 21,5⁰/₀-ról (1938-ban 18,4⁰/₀ volt) 20⁰/₀-ra fog csökkenni. A szénbányászatban a föld alatti munkások aránya túl fogja szárnyalni a háború előtti arányszámot.

d) Meg kell valósítani az ipari termelés komoly mérvű standardizálását, bizonyos ágakban a termelés fokozott specializálását.

e) Az iparban és közlekedésben foglalkoztatott műszaki értelmiség százalékos aránya növekedni fog.

3. A munka termelékenységének emelésére szolgál az előirányzott beruházások túlnyomó hányada. Ilyen különösen az ipari beruházások legnagyobb része, de ilyenek sok tekintetben a közlekedési, mezőgazdasági beruházások is (pl. gépek beszerzése, helyreállítása, a közlekedési jelzőberendezések automatizálása, a mezőgazdasági gépállomány növelése, öntözőgázdálkodás, elektrifikálás stb.).

Mindennek eredményeként a munka termelékenysége a gyáriparban a terv

első évének végére 87,9, a második év végére 96,8, a harmadik év végére 106,3⁰/₀-át fogja elérni a háború előttinek, tehát 61⁰/₀-kal fog a három év alatt emelkedni. A szénbányászat termelékenysége a három év alatt 48,6⁰/₀-kal fogja a mait túlhaladni: az egyéni munkateljesítmények következtében 17,2⁰/₀-kal, a racionalizálás folytán 14,8⁰/₀-kal, a gépészeti és egyéb berendezések javítása, beruházásai folytán 16,6⁰/₀-kal. A föld alatt dolgozó munkások teljesítménynövekedése 51,1, a produktív munkásoké 54,4⁰/₀-ot fog elérni. Az építkezési munka termelékenységében a három év alatt 50⁰/₀-os emelkedés várható. A közlekedés legfontosabb ágában, a vasútnál az összteljesítmény 12⁰/₀-kal fogja a háború előtti teljesítményt a harmadik év végére – évi átlagban – meghaladni.

A munka termelékenységének emelése a termelés lényeges olcsóbbítását jelenti. A bányászati és gyáripari munka termelékenységének előirányzott, mintegy 61⁰/₀-os emelkedése jelentős árleszállítást tesz lehetővé a három év alatt az iparban és bányászatban egyaránt. A munka termelékenységének emelése tehát (az 1938-ashoz képest) az agrárrolló megszűnését, a reálkeresetek emelését teszi lehetővé.

A munka termelékenységének előirányzott emelését, a nagyarányú racionalizálást, az egyéni teljesítmények fokozását a beruházások ésszerű felhasználását csak a dolgozók széles tömegeinek aktív részvétele biztosíthatja. A termelés olcsóbbítása, ésszerűsítése, a háború előtti teljesítmények mielőbbi elérése és szárnyalása az a front, amelyen az ország egész dolgozó népének kell majd küzdenie a hároméves terv megvalósításáért, az életszínvonal növeléséért és az ország gazdasági felemelkedéséért.

A HÁROMÉVES GAZDASÁGI TERV FINANSZÍROZÁSA

A hároméves gazdasági terv központi feladatainak megvalósításához, a széles dolgozó réteg életfeltételeinek a békeszínvonal fölé való emeléséhez, a termelés fokozásához, a szociális és kulturális feladatok megvalósításához beruházásokat kell eszközölnünk, melyeket finanszírozni kell. A beruházási tökeszükséglet mellett jelentékeny összegű forgótőkéről is gondoskodnunk kell, mert a növekvő termelés és az új létesítmények üzemben tartása megnövekedett személyi és dologi kiadások teljesítését igényli.

Honnan vehetjük a terv megvalósításához szükséges tőkéket? Ha a finanszírozásnál a belső erőkre támaszkodunk, akkor erre a célra azok a tőkék vehetők igénybe, melyek a társadalom múltban keletkezett és a jövőben keletkező megtakarításaiból rendelkezésünkre állhatnak. A megtakarítások viszont a fogyasztás korlátozását jelentik, és így a finanszírozás döntő kérdése: a terv beruházásainak teljesítése mellett a nemzeti termelésből jut-e a fogyasztásra annyi, hogy a tervben előirányzott életszínvonal-emelkedés bekövetkezzék?

A számítások azt mutatják, hogy a hároméves terv a problémát helyesen oldja meg.

A beruházások a terv három évében a következőképpen oszlanak meg:

	1947—1948	1948—1949	1949—1950	Összesen
millió forint				
1. Állam	1166	1341	1569	4076
2. Közületek és társadalombiztosítási intézmények	249	315	352	916
3. Magyar—szovjet közös vállalatok	36	36	29	101
4. Szövetkezetek	36	84	141	261
5. Magánosok	147	261	352	760

1. AZ ÁLLAMI FINANSZIÁLIS SZÜKSÉGLET ÉS ANNAK FEDEZÉSE

a) A szükséglet

A közigazgatási és az állami üzemek vonalán a következő beruházási szükségletek jelentkeznek:

1947—1948-ban 1170 millió Ft,

1948—1949-ben 1340 millió Ft,

1949—1950-ben 1570 millió Ft.

Ezekben az összegekben a szorosan vett állami beruházásokon kívül bennfoglaltatnak azok a beruházások is, melyek szövetkezeti vonalon jelentkeznek ugyan, de a szövetkezetek önfinanszírozási lehetőségeit túlhaladják, és így hosszú lejáratú állami hitel rendelkezésre bocsátása útján találnak fedezetre. Ugyancsak bennfoglaltatik a közös magyar—szovjet vállalatok beruházásainak az államot terhelő 50%-os hányada.

A beruházási szükségleten kívül jelentékeny forgótőkeszükséglet is felmerül. Állami vonalon ez — éppügy, mint a beruházás — a költségvetés kereteit tágitja, és részben mint dologi többletkiadás, részben a személyi kiadások növekedésében jelentkezik.

A dologi kiadások növekedését a három év alatt a következő összegekre becsüljük:

1947—1948-ban 600 millió Ft,

1948—1949-ben 800 millió Ft,

1949—1950-ben 1000 millió Ft.

A személyi kiadások növekedésénél természetesen nem annyira a létszámszaporítás okoz emelkedést, hanem a közalkalmazottak életszínvonalának emelésével kapcsolatos többletkiadás. A kulturális és szociális feladatok kiterjesztése azonban természetszerűleg maga után vonja a különleges képzettségű közalkalmazottak létszámszaporítását is. mert hiszen a kórházak felállítása, orvosok és

ápolószemélyzet felvételével, az iskolák, óvodák és egyéb kulturális intézmények létesítése, pedagógusok alkalmazásával jár. A két tényező (illetmények felemelése, létszámszaporítás) együttesen a következőképpen növeli meg az állam személyi kiadásait:

1947–1948-ban 1000 millió Ft,

1948–1949-ben 1200 millió Ft,

1949–1950-ben 1400 millió Ft.

Fenti adatok ismeretében a költségvetés várható alakulását a következő táblázat szemlélteti:

	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forint		
Személyi kiadások	1000	1200	1400
Dologi kiadások	600	800	1000
Beruházások	1170	1340	1570
Jóvátétel	1200	1400	1600
Békeszerződési terhek	200	200	200
Összesen	4170	4940	5770

Ha a terv három évének állami költségvetési számaint akár a stabilizációs költségvetéssel, akár a legutolsó békeév költségvetésével összehasonlítjuk, a kiadási keretek erőteljes emelkedését figyelhetjük meg.

Számos bíráló megnyilatkozás hangot adott annak, hogy ezek a keretek túlságosan tágra vannak méretezve. A bírálók szerint az így méretezett költségvetés is fedezhető bevételekkel, de ez a nemzeti jövedelem olyan megterhelését eredményezné, mely mellett a tervezett életszínvonal-emelkedés már nem következhetne be.

A költségvetés kereteinek tágítása nem jelenti azt, hogy ezzel egyidejűleg az életszínvonalnak csökkennie kell. Életszínvonal-csökkenés állott be a háború alatt, amikor az állami kiadások a legimproduktívabb cél: a hadviselés érdekében emelkedtek. Az ágyúkra, bombákra, laktanyákra és repülőterekre fordított milliárdok tényleg olyan kiadást jelentettek, melyet csak a dolgozó tömegek életszínvonalának leszorításával lehetett fedezni.

De amikor a személyi kiadások növekedése fizetésemelést jelent, akkor azok az adóbevételek, melyek a nagyjövedelműek fogyasztását korlátozzák, egyidejűleg életszínvonal-emelkedést jelentenek a közalkalmazottaknál.

Amikor a dologi kiadások emelkednek, ennek nyomán jobb orvosi ellátás, kötszer, gyógyszer, egészségvédelem biztosítható, emelkedik a legelmaradottabb rétegek kultúrszínvonala: iskolák, üdülők, sportpályák létesülnek; ami fogyasztáskorlátozás az egyik oldalon, szociális és kulturális emelkedés a másik oldalon.

És a beruházásokra fordított kiadások? A tervben úgyszólván kizárólag olyan beruházások szerepelnek, melyek közvetlenül és rövid idő alatt emelik a nemzeti jövedelmet és ezáltal a lakosság gazdasági és kulturális életszínvonalát. Tévedés tehát úgy felállítani a tételt, hogy: ha sok a beruházás, akkor alacsony marad az életszínvonal. Az igazság ennek éppen ellenkezője: csak úgy emelkedhetik az életszínvonal, ha végrehajtjuk a beruházásokat! Minél több a hasznos beruházás, annál gyorsabb ütemű az életszínvonal-emelkedés; ezért tudunk már a második évben többet, a harmadik évben még többet beruházni, mert akkorra már érvényesül az első év beruházásainak termelésfokozó és életszínvonal-emelő hatása.

b) A szükséglet fedezése

Hogyan fedezzük a jelentkező állami szükségletet? Hogyan alakul a terv három évében a költségvetés bevételi oldala?

1. *Adó- és jövedéki bevételek.* A költségvetés kiadásainak fedezésére mindekelőtt a normális állami bevételek szolgálnak, melyek a nemzeti jövedelem emelkedésével – különösebb rendszabályok nélkül is – emelkedni fognak a terv három éve alatt.

Az állami költségvetésben jelenleg is tekintélyes összegű (mintegy 400 millió forint értékű) beruházás szerepel. A tárcaberuházások mellett az üzemek beruházása is a közigazgatási kiadásoknál szerepel, mint az üzemeknek nyújtandó deficittérítés. Az 1946–1947-es költségvetésben előirányzott kiadások átlagosan havi 250 millió Ft-ra rúgnak, évi átlagban 3000 millió Ft, normális költségvetési kerettel számoltunk, melyet ma már több mint 90⁰/₀-ban adókból és jövedéki stb. bevételekből tudunk fedezni. Az állami költségvetésnek az adókkal fedezett része a 12 000 millió Ft-ra becsült nemzeti jövedelemnek mintegy 22⁰/₀-át veszi igénybe. A nemzeti jövedelem emelkedésével és az áruforgalom kiszélesítésével ez az arányszám némileg növelhető. Minthogy a terv első évében 15 200 millió Ft nemzeti jövedelemmel számoltunk, az adóbevételek 23⁰/₀-kal (tehát 1⁰/₀-kal növelt mértékben) számolva 3500 millió forintot tesznek ki. Ilyen számítások alapján állítottuk be a költségvetésbe normál állami bevételként (adók, illetékek, jövedékek)

1947–1948-ban 3490 millió Ft-ot,

1948–1949-ben 4040 millió Ft-ot,

1949–1950-ben 4620 millió Ft-ot.

Ezek az összegek a költségvetés kiadási szükségleteit

1947–1948-ban 83,7⁰/₀-ban,

1948–1949-ben 81,8⁰/₀-ban,

1949–1950-ben 80,0⁰/₀-ban, tehát csökkenő mértékben fedezik. A különbözet fedezéséről egyéb úton kell oly módon gondoskodni, hogy a terv három évében a bevételek évről évre fokozódjanak és az államháztartás deficitmentes legyen.

2. *Rendkívüli adóbevételek.* A terv végrehajtása szükségessé teszi, hogy az állam új bevételi forrásokról is gondoskodjék. Minthogy azonban a széles dolgozó tömegek további megterhelése veszélyeztetné az életszínvonal-emelkedést, mely pedig a terv integráns része, olyan új bevételi forrásokról kell gondoskodni, melyeknek terhe nem a széles néprétegekre, hanem elsősorban a tehetősekre nehezedik.

Feltétlenül szükséges, hogy az állam a terv végrehajtása érdekében a vagyonsokat terhelő, rendkívüli adóbevételekről is gondoskodjék. Amikor 1938-ban a Horthy-Magyarország a fasiszta hadviselés érdekében nagy hadfelszerelési programot állított fel, rendkívüli bevételeket irányozott elő az 1 milliárdos program keretében. Az akkor végrehajtott rendkívüli intézkedések 1 milliárdot biztosítottak az államnak. Kétségtelen, hogy az a rendkívüli megterhelés olyan időszakban történt, amikor a vállalatok tekintélyes mobiltőkével rendelkeztek, és így a beruházás öt éve alatt a rájuk kirótt terhet könnyen megfizethették. Ha ma a terv érdekében a nagyobb vagyonok megadóztatására tervezetet dolgozunk ki, ennek várható eredményét természetesen lényegesen kisebb összegben kell megállapítani. A vállalatok egy része forgótőke híján van, az ingatlan vagyon tekintélyes része súlyosan sérült.

A rendkívüli adóbevételek hozamát a következőképpen becsüljük:

1947–1948-ban 480 millió Ft,

1948–1949-ben 540 millió Ft,

1949–1950-ben 600 millió Ft. Összesen 1620 millió Ft.

3. *Tervkölcson.* A betétképződés normális fejlődését fokozni kell és el kell érni, hogy a lakosság széles rétegei megtakarításaikat úgy fektessék be, hogy ezek előmozdítsák a terv megvalósítását. Ezért iktatódik be a finanszírozási tervbe egy állami tervkölcson, mely a vagyonosabb rétegek mellett, ha szerény keretekben is, a széles dolgozó rétegek (munkások, parasztok) megtakarításait is igénybe veszi. Éppen azért, mert ez – mint önkéntes, nemzeti mozgalom – erősen támaszkodik a széles dolgozó rétegekre is, kellett itt az első évben viszonylag szerényebb összeget beállítani és a későbbi években, amikor már az életszínvonal-emelkedés erősebb ütemű, nagyobb fokozatokkal előrehaladni.

A tervkölcson bevételeit a következőképpen vettük számításba:

1947–1948-ban 200 millió Ft,

1948–1949-ben 300 millió Ft,

1949–1950-ben 400 millió Ft.

4. *Üzemek feleslegei.* A hároméves terv fokozatos végrehajtása során az állami és állami kezelésben levő üzemek racionalizálása messzemenően előrehalad. Minthogy ezeknek az üzemeknek a teljes beruházási szükségletét a költségvetésbe kiadásként beállítottuk, indokolt, hogy az üzemek racionálisabb működéséből eredő megtakarítások bevételként szerepeljenek.

Mivel pedig a jövedelmezőség csak a beruházások végrehajtása után jelentkezik, ezen a címen az első évben semmit,

az 1948–1949 évben 60 millió Ft-ot,

az 1949–1950 évben 150 millió Ft-ot állítottunk be.

A felsorolt négy forrásból származó bevételek összesítése alapján az állami beruházási és költségvetési szükséglet a következőképpen fedezhető:

	1947–1948	1948–1949	1949–1950
	millió forint		
1. Adók és jövedékek	3490	4040	4620
2. Rendkívüli adó-bevételek	480	540	600
3. Tervkölcson	200	300	400
4. Üzemek feleslegei	—	60	150
Összesen	4170	4940	5770

2. A KÖZÜLETI FINANSZÍROZÁSI SZÜKSÉGLET ÉS ANNAK FEDEZÉSE

Ebben a csoportban a városok, községek és a társadalombiztosítási intézmények által eszközrendő beruházásokat, ezeknek álló- és forgótőke-szükségletét kellett számításba venni. A közületek háztartási helyzetének vizsgálata arra mutat, hogy a beállított összegek kölcsönműveletek nélkül, a normális bevételekből fedezhetők.

3. A MAGYAR — SZOVJET KÖZÖS VÁLLALATOK TŐKESZÜKSÉGLETE ÉS ANNAK FEDEZÉSE

A magyar–szovjet közös vállalatoknál az 50%-os tőkerészesedésnek megfelelően, szovjet részről teljesítendő beruházások fedezéséről a Szovjetunió gondoskodik, akár tőkebehozatal, akár jóvátételi teljesítések áttétele útján. A magyar államot az 50%-os részesedés alapján terhelő beruházások a költségvetésben már számításba vették.

4. A SZÖVETKEZETI FINANSZÍROZÁSI SZÜKSÉGLETE ÉS ANNAK FEDEZÉSE

Annak megállapításánál, hogy a beruházásokból a szövetkezetek mily részt vállalhatnak, abból indultunk ki, hogy a szövetkezetek az első időben, komoly pénzügyi felkészültséggel nem rendelkeznek, tehát tekintélyes állami kölcsönre van szükségük. Azok az összegek, amelyeket a pénzügyi tervben a szövetkezetek rovata alatt vettünk fel, azt a részt jelzik, amelyet a szövetkezetek a három év alatt tagjaik befizetéséből fedezni tudnak, míg a szövetkezeteknek nyújtandó állami hitelek az állami költségvetésben vannak fedezve. A szövetkezetek saját eszközeiből befektethető összeget évről évre növekvő százalékban vettük szá-

mításba. A szövetkezeteket terhelő 260 millió forint beruházásból hozzávetőleg 170 millió esik lakásépítésre, ezek tehát olyan összegek, amelyek közvetlenül az építetőköt terhelik. A földművesszövetkezetek részéről a terv első évében mindössze 8 700 000, második évében 19 500 000, harmadik évében pedig 32 500 000 forint saját beruházásra számítunk, amely összegek a nekik nyújtandó állami hiteltámogatásnak csekély töredékét képezik.

5. A MAGÁNGAZDASÁG FINANCIALIS SZÜKSÉGLETÉNEK FEDEZÉSE

A hároméves beruházási terv magángazdasági beruházási szükséglete a következő:

1947–1948 147 millió Ft,

1948–1949 261 millió Ft,

1949–1950 352 millió Ft, a három évre 760 millió Ft.

Ezek az összegek – amelyekben a magángazdaságnak a házépítkezésekhez való hozzájárulása is bennfoglaltatik – oly alacsonyak, hogy a szükséges tőkék előteremtésének kérdésével nem érdemes külön foglalkozni. Inkább azt a kérdést próbáljuk megvizsgálni, vajon a magángazdaság forgótőke-szükséglete fedezhető-e a rendelkezésre álló forrásokból.

A hitel igények kielégítésére a következő eszközök állanak rendelkezésre:

1. *Bankjegyemisszió.* A terv három esztendeje alatt az áruforgalom lényegesen megnő. A megnövekedett áruforgalom lebonyolítása pénzeszközöket igényel, a jegybank tehát inflációs veszély nélkül – az áruforgalom növekedése által indokolt keretben – tágíthatja az emisszió kereteit. Ha a nemzeti jövedelem várható emelkedésének arányában emeljük a jegyforgalmat így,

1947–1948-ban 300 millió Ft-tal,

1948–1949-ben 400 millió Ft-tal,

1949–1950-ben 450 millió Ft-tal, a terv három éve alatt összesen 1150 millió Ft-tal növelheti a jegybank a hitelnyújtás kereteit, anélkül, hogy pénzünk érték-állandóságát veszély fenyegetné.

2. *Betétképződés.* Jelenleg a betétképződés – a postatakarékpénztári betétek figyelmen kívül hagyásával, melyek az állami forgótőke-szükséglet céljaira szolgálnak – havi 60–70 millió Ft-ra tehető. Nagyobb nemzeti jövedelem mellett nagyobbak a megtakarítások és így a terv három éve alatt emelkedő összegeket lehet számításba venni. Minthogy azonban a megtakarításokat részben külön tervekölcsön keretében is számításba vettük, továbbá minthogy bizonyos hitelek a terven kívül is jelentkeznek, óvatos becsléssel a következő betétemelkedést vetjük számításba:

1947–1948-ban 600 millió Ft,

1948–1949-ben 800 millió Ft,

1949–1950-ben 1000 millió Ft. Összesen 2400 millió Ft.

3. *Biztosítási díjtartalékok.* A biztosítási üzlet most kezd talpraállni. A fejlődés itt lassan indul meg. Ezért a terv első évében e címen semmit sem vettünk számításba, a második és harmadik évben is csak szerény összegekkel (30, illetőleg 50 millió Ft, összesen 80 millió Ft) számolunk.

A fenti adatok összefoglalásából a következő kép alakul:

	1947—1948	1948—1949	1949—1950	Együtt
	millió forint			
1. Bankjegyzaporulat	300	400	450	1150
2. Betérképződés	600	800	1000	2400
3. Biztosítási díjtartalékok	—	30	50	80
Összesen:	900	1230	1500	3630

Mivel az állami investíciókkal kapcsolatos forgótőke-szükségletet és általában az állami üzemek forgótőke-szükségletét részben a költségvetés, részben pedig a postatakarékpénztár itt figyelembe nem vett betétszaporulata biztosítja, a hároméves terv során együttesen jelentkező, kereken 3,6 milliárd forint keretében kell fedezni úgy a termelés növekedésével, mint az áruforgalom fejlődésével fellépő forgótőke-szükségletet. A jelentkező igények kielégítésére ez a keret bőségesen elegendőnek látszik.

EGÉSZSÉGES, MŰVELT NÉPET!

1. SZOCIÁLPOLITIKA ÉS EGÉSZSÉGÜGY

A hároméves terv fő gondolata és alapvető célja: a magyar dolgozó nép élet-színvonalának emelése. Ezt a célt szolgálják az ipari és mezőgazdasági beruházások. Ezt a célt szolgálja a reálbérek és fizetések, valamint a dolgozó parasztság jövedelmének emelése. Az állami szociálpolitika ugyanezt a célt szolgálja. A szociálpolitikára fordított kiadások a demokráciában a dolgozó emberek keresetének kiegészítő részét alkotják. A népi demokrácia állami és társadalmi rendje a dolgozó embert állítja gondoskodásának homlokterébe: a dolgozó ember gyermekét, egészségét, munkaképességét óvja, védelmezi.

Ebben különbözik a Horthy-korszaktól, melynek az ún. „szociálpolitikája” csak arra szolgált, hogy a kizsákmányolás félig-meddig normális feltételeit biztosítsa. A legkirívóbb bizonyíték erre, hogy az elmúlt negyedszázadban a társadalombiztosítás intézményeit nem maguk a dolgozók igazgatták, hanem egy felülről kinevezett, a dolgozókkal legtöbbször ellenségesen szemben álló bürokrácia.

A hároméves terv alapgondolata, hogy a demokrácia legnagyobb értéke, a termelés legfontosabb tényezője: maga a dolgozó ember. Ez a szellem hatja át a hároméves terv szociálpolitikai részét is. Kifejezésre jut ez mindenekelőtt a szo-

ciálpolitikai és egészségügyi kiadásokra szánt összegek arányában: a jelenlegi állami költségvetés 180 millió forintos előirányzatával szemben 1949–1950-ben, tehát a hároméves terv utolsó évében, a szociálpolitikai kiadások 415 millióra, tehát 140⁰/₀-kal emelkednek. A szociálpolitikai és egészségügyi beruházások pedig a három év alatt a közületek és a társadalombiztosító intézmények beruházásával együtt: 362 millió Ft-ot tesznek ki.

Ezekkel az összegekkel persze még nem fogjuk elérni, hogy Magyarország évtizedes szociálpolitikai elmaradottságát egy csapásra felszámoljuk. De azt el fogjuk érni, hogy a háború ütötte sebek begyógyításán, szociálpolitikánk 1938-as színvonalának elérésén túl komoly lépést tegyünk előre olyan modern szociálpolitika felé, mely egyedül méltó a demokráciához.

A hároméves szociálpolitikai terv mindenekelőtt eléri azt, hogy a szociálpolitikai feladatok túlnyomó részét kiemeli a társadalmi gondoskodás köréből és újra állami feladattá teszi. És a társadalmi segéllyel és jótékonyssággal foglalkozó szervezetek munkáját is beilleszti az állami terv kereteibe az Országos Szociálpolitikai Központ megszervezésével, melynek feladata, hogy a társadalmi segélyezést összhangba hozza a nagy állami szociálpolitikai célokkal.

A hároméves szociálpolitikai tervnek négy fő gondolata van:

1. Közelebb hozni a szociálpolitikát az ipari munkássághoz, tehát az üzemekhez.

2. A falu egészségügyi elmaradottságán változtatni, megkezdeni a városi és falusi szociálpolitika „ollójának” összecsuksását.

3. Megszervezni a betegellátást minden dolgozó számára és végül

4. Megoldani a hadigondozottak járadék-, munka- és egészségügyi problémáit. Ezekben a fő feladatokon kívül a hároméves terv természetesen nem hanyagolja el az egyéb fontos szociálpolitikai feladatokat sem, mint pl. a gyermekvédelmet, a népbetegségek elleni fokozott küzdelmet stb.

Az ipari munkásság számára a demokrácia biztosította az évenkénti fizetett szabadság nagy szociálpolitikai vívmányát. Hála az üzemi bizottságoknak, egyes nagyobb üzemekben napközi otthonok, óvodák, bölcsődék létesültek.

A hároméves terv az üzemi szociálpolitikának ezt a fejlődését meggyorsítja és tervszerűbbé teszi. Üzemi orvosi rendelők, gyári napközi otthonok, bölcsődék, szoptató és női szobák, üzemi konyhák, üzemi zuhanyozók egész sorát állítják fel a három esztendő alatt, részben az állam, részben a munkáltatók, részben pedig a társadalombiztosító intézetek költségére.

A falu egészségügyét szolgálja az új típusú járási egészségügyi központok szervezése. Három év alatt 100 ilyen járási központot fogunk létesíteni, melyben a hatósági orvosi hivatal mellett tudógondozó, nemibeteg gondozó, szülőotthon, poliklinikai rendelőintézet fog működni. Ezzel javulni fog a vidéki orvosellátás is. A falu orvosellátását szolgálja ezenkívül a hatósági orvosok számának fel-

emelése a jelenlegi 1730-ról 1930-ra, valamint a falusi orvoslakásépítő akció is, és egyre több vidéki orvos ellátása gépkocsival. A falu anya- és csecsemővédelme érdekében a falusi egészségházak hálózatát építjük ki. A falu egészségügyi kultúrájának emelésére a hároméves terv – első lépésként – 50 községben mintanépfürdő létesítését irányozza elő. A hároméves terv megvalósításával a dolgozó parasztság nem lesz többé a magyar állam szociálpolitikai mostohagyermeké!

Betegellátást minden dolgozónak! E cél megvalósítására a hároméves terv egyedül beruházás formájában (kórházak rendbehozása és építése, szanatóriumok létesítése stb.) 280 800 000 forintot fordít. A Mecsekben és a Mátrában új tüdőszanatóriumok fognak épülni, a vidék földesúri kastélyainak egy részét munkások és parasztok számára üdülőtelepekké fogják átalakítani. A népbetegségek, elsősorban a gümőkór leküzdésére a tüdőgondozók számát 114-ről 175-re növeljük, amivel az ország valamennyi járási és megyei városa tüdőgondozóhoz jut.

A magyar demokrácia a hároméves terv megvalósításával teljesíti azt a becsületbeli kötelességét is, hogy a lehetőséghez képest emberséges ellátást biztosít a hadigondozottaknak, akiket Horthy és társai idegen érdekekért kergettek a nemzetellenes háború vágóhídjára. A hadirokkantak járadékelleget és önállósítási kölcsönöket kapnak, egészségügyi ellátásuk lényegesen megjavul (felépül a második állami művétaggyár), átképzőtanfolyamokat és iskolákat szervez az állam, a hadirokkantak és hadiárvaik járadékát pedig lényegesen felemeli. A keresetképtelen hadirokkant jelenlegi 90 forint helyett 1949–1950-ben 240 forint járadékot fog kapni, az apátlan-anyátlan hadiárva pedig a jelenlegi 18 forint helyett havi 40 forintot. Tudjuk, hogy még ez sem sok, de az eredeti összegnek több, mint 250%-ra való felemelése mutatja, hogy demokráciánk megteszi a tőle telhetőt a háború szerencsétlen áldozatainak megsegítésére.

Hogy egy társadalmi közösség mennyire veszi komolyan dolgozó tagjai iránti kötelezettségeit, azt talán elsősorban azon lehet mérni, mennyire gondoskodik a jövő nemzedékéről, elsősorban a gyermekekről. A hároméves terv komolyan veszi a magyar demokráciának ezt a kötelességét: a gyermekvédelemre szánt összeget a jelenlegi költségvetésben előirányzott 17 millió forintról közel ötszörösére, 84 740 000 forintra emeli fel, három év alatt pedig összesen 190 milliót fordít gyermekeink életének, egészségének, fejlődésének védelmére, és ezt még növelik a gyermekvédelemre szánt beruházások összegei. Az elmúlt korszak „gyermekvédelme” lényegében kimerült az elhagyott gyermekekről való zsugori „gondoskodásban”, abban, hogy állami menhelyeken koplaltatták vagy „nevelőszülőknél” helyezték el őket. A hároméves terv ezen gyökeresen változtat. A gyermekvédelem súlypontját a megelőzésre, tehát valóban a gyermekgondozásra helyezi a családban, az iskolában. A harmadik évben 15 000 csecsemő számára lesz új férőhely a csecsemőotthonokban, a napközi otthonokban 171 000 gyermeket és 13 500 iskolásgyereket fognak gondozni. 4 millió forintot fordítunk

gyermeküdülők létesítésére, 1500 új óvodát alapítunk. A gondozott gyermekek létszáma ma 90 000, három év múlva 239 000 lesz.

A hároméves terv szociálpolitikai céljainak mintegy jelképe: a Margitsziget átalakítása a főváros dolgozóinak nagy üdülőtelepévé; 24 millió forintot fordít a hároméves terv erre a célra. A Margitszigeten játékkaszinót, luxusszállókat, mulatókat épített a letűnt rendszer a gazdagok számára. Mi a dolgozók számára fogunk üdülőket, a munkásság gyermekei számára játszótereket, sportpályákat, fürdőket építeni. A Margitsziget strandján Budapest dolgozói fognak pihenni, nem Budapest henyélői.

Ez is jelképezni fogja a nagy átalakulást: a magyar demokráciában az öröm, a szórakozás nem a gazdagok kiváltsága, hanem a dolgozók osztályrésze lesz. A hároméves terv megvalósításával Magyarország vidámabb, egészségesebb, boldogabb hazája lesz a magyar népnek.

2. KULTÚRÁT A NÉPNEK

Az ember nemcsak kenyérből él, hanem igéből is. A népi demokrácia csak akkor érdemli meg nevét, ha nemcsak magasabb anyagi életszínvonalat biztosít a dolgozó népnek, hanem lehetővé teszi számára a kulturális felemelkedést is.

Az ország gazdasági életének újjáépítése, termelőerőinek fejlesztése, az ipar, a mezőgazdaság, a közlekedés átszervezése és fellendítése arra való, hogy a magyar nép élete gazdagabb, szebb, sokoldalúbb, egészségesebb legyen. De az élet gazdagságába, szépségébe, sokoldalúságába szervesen beletartozik a magasabb kultúra, a nép részvétele a kultúra javainak élvezetében és termelésében. A szebb és gazdagabb élet nemcsak több kenyeret, több ruhát, szebb lakást jelent, hanem több könyvet, több színházat, több és jobb iskolát, művészetet, végső soron: nagyobb műveltséget a nép számára.

E felé a cél felé indul el jelentős lépésekkel a hároméves terv.

Célja: megszüntetni a vagyonos osztályok műveltségi monopóliumát!

Ezért a kultúra építését nem felülről kezdi, hanem alulról. Nem az elmúlt reakciós rendszer kulturális kirakatpolitikáját, a Klebelsberg-féle „fenn az ernyő, nincsen kas” kultúrpolitikát folytatja, hanem a magas kultúrát is a népi műveltség széles alapjaira akarja építeni.

A hároméves terv tehát célul tűzi ki az analfabetizmus felszámolását Magyarországon. Az írni-olvasni nem tudók számára három esztendő alatt 20 000 tanfolyamot létesítünk 12 millió forint költséggel, úgy, hogy a terv megvalósításával a felnőtt lakosság írni-olvasni nem tudó mai 8⁰/₀-a 2⁰/₀-ra fog csökkenni.

De a döntő rendszabály a népi műveltség emelésére a 6–14 évesek számára az általános iskola megvalósítása három esztendő alatt. Ezzel a rendszabállyal elérjük, hogy az iskolába járó tanköteles gyermekek száma a jelenlegi 1,1 millióról 1,4 millióra emelkedik. Elérjük, hogy a dolgozó osztályok, elsősorban a mun-

kasság és a parasztság gyermekei több tudással hagyják el az iskola padjait, mert nem 4, hanem 8 évet fordítanak majd a kultúra alapelemeinek elsajátítására. Elérjük, hogy az osztályválaszfallak a gyermekek iskolai nevelésénél jelentős mértékben leomlanak, mert az eddig a vagyonos osztályok monopóliumát alkotó középiskolák alsó osztályainak tananyagát kivétel nélkül és egyformán hozzáférhetővé tesszük minden iskolaköteles gyermek számára.

Az általános iskola a demokrácia közoktatásának kiindulópontja. Erre az alapra kell ráépülnie három esztendő alatt az egész magyar közoktatásügynek! Ez az első komoly lépés a nép kultúrájának emelésére. Az általános iskola maradtalan megvalósítása nélkül a magyar népi demokrácia nem győzhet a közoktatásügy frontján. Ezért a hároméves kulturális terv megvalósításának – csak úgy, mint az egész terv megvalósításának – feltétele: a kultúrreakció legyőzése, az általános iskola megvalósításával szemben álló reakciós ellenzék felszámolása.

Az általános iskola megvalósítására a hároméves terv 5000 új iskolai osztályterem építését irányozza elő, a hozzá tartozó tanítói lakásokkal együtt 159 millió forint költséggel. Ezzel a hatalmas beruházással megszűnik az osztályok eddigi túlsúfoltsága: az eddig túlnyomóan egy tantermes iskolák két tantermes iskolákká alakulnak át.

Az általános iskola megvalósításának feltétele, hogy az 1–2 tanerős iskolák egybeolvadjanak. Ez vonatkozik az egyházi iskolákra is, melyeknek elzárkózását meg kell szüntetni, külön érdekeiket alá kell rendelni a demokratikus közoktatás általános érdekeinek. A demokratikus állam nem mondhat le arról, hogy a magyar nép gyermekeinek oktatását egységes szellemben irányítsa, éppen ezért a hároméves terv célul tűzi ki a tankönyvkiadás egységesítését az állam kezében.

A közoktatás demokratizálása, a dolgozók kultúrájának emelése elképzelhetetlen a pedagógusok létszámának növelése, tudásának, megbecsülésének gyarapítása nélkül. A tanítói és tanári karra bízunk a nemzeti közösség legföltettebb kincsét: gyermekeink lelkét; pedagógusainknak tehát olyan embereknek kell lenniük, akiknek anyagi létét és szellemi fejlődését az állam – a lehetőségekhez képest – bőkezűen biztosítja.

Az általános iskola megvalósításával párhuzamosan a hároméves terv 4000 új tanítónak és 1200 óraadónak alkalmazását irányozza elő, továbbá 1000 új tanítói lakás építését.

A nagybirtokosok és nagytőkések uralma alatt a tanítói kar a magyar értelmiség soraiban mostohagyermek volt, olyanféle alárendelt inferiórus szerepük volt a „tanult” emberek társadalmában, mint a segédmunkásoknak vagy betanított munkásoknak a szakmunkásokkal szemben. A magyar és az emberi műveltség alapismereteinek terjesztése a dolgozó osztályok gyermekei közt a reakció uralmának évtizedei alatt másodrendű feladatnak számított: az uralkodó osztályok tehát nem is vetettek súlyt a tanítóság kultúrsvonalának emelésére.

A demokráciának ezen változtatnia kell: le kell bontania azt a szinte osztálykülönbségszerű válaszfalat, mely tanítók és tanárok között fennáll: egységesíteni kell a nevelőképzést. A hároméves terv egységes hároméves nevelőképző főiskolák kiépítésére vesz irányt: az eddig középiskoláknak számító tanítóképzőket főiskolákká szervezi át. Három esztendő alatt 10 állami nevelőképző főiskolát fogunk szervezni, és ugyancsak 10, egyenként 250 személyes főiskolai internátust állítunk fel, 24 millió forint költséggel.

Az általános iskola megvalósítását jelentő rendszabályok értelme: a nemzeti és emberi műveltség alapelemeiben részesíteni a dolgozó osztályok gyermekeit, de ezen az általános célon belül az általános iskola külön gondoskodást jelent a falu kultúrszínvonalának emelése szempontjából. A falu elmaradottságát a várossal szemben a hároméves terv a kultúra területén is elkezdi felszámolni. Az általános iskola megvalósításának egyik legnagyobb nehézsége a falun abban áll, hogy csak nagyobb községekben lehet több tantermes és több tanerős iskolákat létesíteni, ahová a távolabb eső falvakból és tanyavilágból az iskolaköteles gyermekek, különösen télvíz idején, nehezen járhatnának. Ennek a nehézségnek a leküzdésére a hároméves terv falusi tanulóotthonok létesítését irányozza elő.

A falu kultúrájának emelését szolgálja a falusi és tanyai tanítóság anyagi és szellemi helyzetének megjavítása: a tanítói lakásépítés és a tanítóképzés reformja mellett a hároméves tervnek az az intézkedése, hogy a falusi és tanyai tanítók számára külön 10–30⁰/0-os működési pótlékot irányoz elő.

A falu kultúrájának emelése és általában az egészségtelen kulturális centralizáció felváltása kulturális decentralizációval; egyik központi gondolata a hároméves tervnek. Több millió forintot fordítunk a falusi kultúra támogatására a népkönyvtárak, vándorkönyvtárak, a keskenyfilmmozgalom felkarolása útján. 20 vidéki kultúrházat fogunk építeni 10 400 000 forint költséggel. A város és a falu, a főváros és a vidék közötti kulturális „olló” megszüntetésére mindez persze csak kezdetnek számít, de kezdetnek jelentős, és mutatja a magyar demokráciának azt az elhatározott szándékát és komoly akaratát, hogy az eddigi helyzeten változtat.

A kulturális decentralizáció elve nemcsak a népnevelés és a falusi tömegek szabad művelődése területén fog érvényesülni, hanem a magas kultúra területén is. A vidéki kultúrházak központjai lesznek a vidék kultúréletének: a kulturális népi szövetkezetekkel karöltve közönséget fognak teremteni a művészet és a tudomány minden ága számára. A hároméves terv „vidéki kultúrhét” rendezését intézményesíti, minden évben Szent István napján. A vidéki kultúrközpontok fejlesztésére 1 millió forintot fordítunk.

A népi demokrácia kultúrpolitikájának középponti gondolata: szabad utat a dolgozó osztályok gyermekeinek az értelmiségbe való felemelkedésre! Jól tudjuk, hogy ezt a feladatot csak a kultúrpolitika eszközeivel nem lehet megvalósítani.

A vagyonos osztályok műveltségi monopóliumának megtöréséhez a dolgozók anyagi helyzetének általános emelése szükséges, aminek biztosítása a demokrácia egész politikájának a hivatása. De a kultúrpolitika előmozdíthatja vagy hátráltathatja e cél elérését.

A hároméves terv e cél elérését előmozdítja nemcsak az általános iskola teljes megvalósításával, nemcsak a dolgozók középiskolájának kiépítésével, hanem az eddigi középiskolák gyökeres újjászervezésével. A középiskolai reform célja: megnyitni a középiskolák kapuit a munkások és parasztok gyermekei számára! A középiskolát a szakemberképzés, tehát az ország felvirágoztatásának szolgálatába állítani! A középiskolák ne a néptől elszakadó bürokráciát, értelmiségi kasztot neveljenek, melynek tagjai szinte kizárólag a vagyonos osztályok gyermekeiből toborzódnak, hanem népi szakembereket, akik tudásukkal szolgálják a nemzet anyagi és szellemi felemelkedését.

Ezt a célt szolgálja a hároméves terv a középiskolák átszervezésével szakirányú középiskolákká. A terv humanisztikus gimnázium típusát korántsem szünteti meg, csak korlátozza, és azt, ami a humanisztikus nevelésben progresszív és általános érvényű, átviszi a létesítendő szakirányú középiskolákba is. A középiskolai reform végrehajtásával 60 000 középiskolai tanuló lesz az országban, akiknek megoszlása a következőképpen alakul: 20⁰/₀ gimnáziumokban fog tanulni, 30⁰/₀ természettudományos középiskolákban, 17⁰/₀ ipari középiskolákban, 17⁰/₀ mezőgazdasági középiskolákban, 6⁰/₀ szociálpolitikai és közigazgatási középiskolákban, 10⁰/₀ kereskedelmi és szövetkezeti középiskolákban.

A dolgozó osztályok gyermekei kulturális felemelkedésének, népi értelmiség kifejlődésének támogatására a hároméves terv messzemenően felkarolja a népi kollégiumokat. Három év múlva a munkás- és parasztszármazású közép- és főiskolai tanulók aránya a jelenlegi 3⁰/₀-ról 25⁰/₀-ra fog emelkedni! Három év alatt az állam beruházások és költségvetési kiadások címén 24 millió forintot fordít a népi kollégiumok kiépítésére, 10 000 új közép- és főiskolai ösztöndíjat létesít 11 430 000 forint összegben.

Ezeket a széles, demokratikus, népi alapokon lát hozzá a hároméves terv a magyar magas kultúra ügyének felkarolásához. A demokráciának nem az a célja, hogy a kultúrát alacsonyabb átlagon nivellálja, hanem az, hogy az általános kultúrszínvonalat felemelve a magyar tudományt, művészetet, irodalmat a legmagasabbrendű teljesítményekre sarkallja, olyanokra, melyek a világkultúra legmagasabb értékeivel egyenrangúak.

Az egyetemek újjáépítésére és fejlesztésére a hároméves terv 62 millió forintot szán, egyedül a Műegyetem újjáépítésére és korszerűsítésére 37 milliót. A Műegyetemről való különleges gondoskodásban is már kifejeződik a tervnek az az alapirányzata, hogy a tudományt az ország termelőerőinek kifejlesztésének szolgálatába állítsa. Négy új műszaki kutatóintézet létesül három esztendő alatt: olaj-

kutatási intézet, alumíniumkutatási intézet, barnaszénkémiai intézet és a mezőgazdasági kísérleti állomás, összesen 16 millió forintos befektetéssel. Az ország természeti kincseinek feltárásában és a nemzet számára való hasznosításában kell a magyar természettudományoknak segíteniük!

De a hároméves terv nemcsak a természettudományokra nézve valósítja meg azt az elvet, hogy a tudománynak nem öncélúnak kell lennie, hanem az ország, a nemzet, a nép érdekeit és szükségleteit kell szolgálnia! A terv tudatosan igyekszik befolyásolni a magyar tudományos gondolat fejlődését a társadalomtudomány irányában, tehát azoknak a tudományágaknak az irányában, melyek a gazdasági élet és a társadalmi közösség fejlődéstörvényeivel foglalkoznak. Nem véletlen, hogy a reakció tudománypolitikája elhanyagolta a társadalomtudományokat: tartania kellett a társadalmi igazság feltárásától. A demokráciának ettől nincs mit tartania, ellenkezőleg: érdeke, hogy a társadalomtudományok segítségével a magyarság megismerje történeti fejlődésének igazi mozgatóerőit és való helyét a kultúrnemzetek, elsősorban szomszédai közt.

Ezeknek a céloknak az előmozdítására a hároméves terv 4 társadalomtudományi kutatóintézet felállítását irányozza elő, 6 400 000 forint költséggel: az országos társadalomtudományi intézet, az általános neveléstudományi intézet, az országos gazdaságkutató intézet és végül a világpolitikai és dunatáji intézet felállítását.

A magyar demokrácia a nemzetvesztő Horthy-rendszertől gazdasági zűrzavart, pusztulást, szegénységet kapott örökségbe. Mindmáig alig tudott gondot fordítani a kultúra és tudomány intézményeinek és munkásainak támogatására. Figyelmét a nemzeti lét elemi anyagi feltételeinek biztosítására kellett fordítania. A demokrácia ellenségei ebből azt a hazug vádat kovácsolták, hogy a demokrácia nem törődik a nemzeti kultúra fejlesztésével. A hároméves terv bizonyíték az ellenkezőjére! Elesett, szegény ország vagyunk, de nem volt még rendszer, mely ekkora szegénység mellett ennyi áldozatra lett volna kész a magyar kultúra érdekében. A népi demokrácia gondoskodását a magas kultúráról szinte jelképezi a hároméves tervnek az az intézkedése, hogy országos tudományos tanács létesítendő, melynek feladata a tudományos újjáépítés irányítása és a tudományos intézetek egységes vezetése. Ebben a legmagasabb tudományos szervben megvalósul egyrészt a tudomány önkormányzatának, másrészt a tudomány és a nemzet egységének gondolata. A tudomány fejlődése a tudósok ügye, de a nemzet ügye is, ezért kell a tudomány irányítására egy olyan szervet létesíteni, mely a kormányzat mellett a legmagasabb tekintéllyel intézi az egész nemzet érdekében a magyar tudomány dolgait.

Nem zárhatjuk le a hároméves kulturális terv ismertetését annak megemlítése nélkül, hogy ez a terv egyben a magyar ifjúság újjanévelésének, harmonikus szellemi és testi fejlődésének terve. A terv gondoskodik az ipari szakmunkás-

utánpótlásról és a tanoncnymor megszüntetéséről: 10 millió forintot fordít tanonciskolákra.

A terv gondoskodik a magyar ifjúság egészséges testi fejlődéséről: messze-menően felkarolja a sportot, nem utolsósorban a dolgozó rétegek sportmozgalmát. Valóban tömegmozgalommá igyekszik fejleszteni a városi és a falusi fiatalság testedzését, azt akarja, hogy ép testben ép lélek lakozzék! 6 millió forintot irányoz elő 160 vidéki sportpálya létesítésére és a költségvetés keretei között sok százezer forintot a testedzés minden ágának támogatására. A hároméves terv megvalósítja a magyar sportemberek régi álmát: 10 millió forint költséggel Budapesten meg fog épülni a 60 000 nézőt befogadó nemzeti sportstadion.

A hároméves terv kulturális része mutatja, hogy a terv nemcsak anyagilag, hanem szellemileg is újjá fogja építeni az országot. Nemcsak új országot, új gazdaságot akarunk, hanem új szellemű, új arculatú magyarságot is. El akarjuk juttatni a haladó magyar kultúra kincseit a dolgozó néphez és meg akarjuk teremteni a magyar nemzeti kultúra új fellendülésének feltételeit. Ennek az új fellendülésnek döntő feltétele: nép és kultúra eleven kölcsönhatása. A magyar tudomány, irodalom, művészet az életszínvonalban emelkedő magyar dolgozóknak fogyasztóközönséget kap, de egyben maga is a nép szolgálatába áll.

Ez az útja nép és értelmiség egymásra találásának, eggyé olvadásának is. A hároméves terv megszünteti a műveltek elszigeteltségét és elzárkózását, felszámolja a nép és az értelmiség ellentétét. Újjanéveli a régi értelmiséget és új értelmiséget nevel. Új országot teremt: a népnek élő értelmiség és az értelmes nép országát. Gazdagabb és műveltebb Magyarországot.

Megjelent: Népünk felemelkedésének hároméves terve. Szikra 1947.

Az MKP-nak a hároméves tervről szóló javaslata az MKP III. kongresszusának határozata alapján került kidolgozásra. A tervjavaslatot az MKP Politikai Bizottsága 1946. december 19-i ülésén vitatta meg. Ennek alapján tartotta meg Gerő Ernő 1946. december 20-i előadását a Politikai Akadémián a hároméves tervről. (Lásd *Gerő Ernő: Magyarország hároméves gazdasági tervének alapjai*. Szikra. 1947.) A Politikai Bizottság 1946. december 30-i ülésén hozott határozatot arról, hogy miután a Központi Vezetőség 1947. január 11-12-i ülésén a javaslatot elfogadták, a tervet könyvalakban is nyilvánosságra kell hozni. A könyv 1947. január 30-án az MKP sajtófogadásán került nyilvánosságra elé. Az itt közölt szöveg a megjelent könyv szövegét követi.

BERUHÁZÁSOK ÖSSZESÍTŐ TÁBLÁZATA

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év alatt összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
Bányászat és kohászat fejlesztése	229,2	230,6	166,6	626,4	10,25
Az ipar újjáépítésére és korszerűsítésére	301,6	294,0	287,4	883,0	14,44
A közlekedés újjáépítése	382,8	493,66	598,32	1474,78	24,12
A posta és rádió fejlesztésére	58,0	74,0	100,0	232,0	3,80
A mezőgazdaság fejlesztésére	315,0	393,6	475,4	1184,0	19,36
Beruházások a falu számára*	(531,2)	(599,4)	(787,4)	(1918,0)	(31,37)
Szociális és kulturális intézmények fejlesztésére	327,3	511,4	755,3	1594,0	26,07
Egyéb	20,0	40,0	60,0	120,0	1,96
Beruházások összesen:	1633,9	2037,26	2443,02	6114,18	100,00

* Összegezésnél nem veendő figyelembe.

I. A BANYÁSZAT ÉS KOHÁSZAT FEJLESZTÉSE

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
Szénbányászat					
új aknák nyitása	36,0	50,8	44,0	130,8	34,7
új aknák gépi felszerelése	23,6	41,6	47,6	112,8	29,9
fennálló aknák gépesítése és racionalizálása	47,6	42,0	26,0	115,6	30,7
vegyszer melléktermékek gyártásának ki-fejlesztése	4,0	11,2	2,4	17,6	4,7
					100,0
Szénbányászat összesen	111,2	145,6	120,0	376,8	60,2
Úrkúti mangánércbánya racionalizálása és ferromangánkőbő építése	10,0	10,0	—	20,0	3,2
Ásványolajforrás kutatásokra és új olajmező felszerelésére	32,0	22,0	9,6	63,6	0,8
Budapest—lisperi földgázvezeték és a Fővárosi Gázgyár kibővítésére	40,0	40,0	8,0	88,0	14,0
Vaskobók kibővítésére					
ércelőkészítő építése Ózdon	10,0	—	—	10,0	20,0
keverőkemence átalakítása Diósgyőrött	12,0	—	—	12,0	24,0
új elektromos acélkemence építése a WM üzemben	12,0	12,0	—	24,0	48,0
kis elektrokemencék építése	2,0	1,0	1,0	4,0	8,0
					100,0
Vaskobók bővítésére összesen	36,0	13,0	1,0	50,0	8,0
Alumíniumkobók kiegészítése	—	2,0	20,0	22,0	3,5
WM alumíniumhengermű bővítése	—	—	8,0	8,0	1,3
Bányászat és kohászat összesen	229,2	230,6	166,6	626,4	100,0

II. AZ IPAR ÚJJÁÉPÍTÉSÉRE ÉS KORSZERŐSÍTÉSÉRE

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
<i>Villamosenergia-termelés és -elosztás fejlesztésére</i>					
Mátra vidéki erőmű	40,0	40,0	20,0	100,0	33,0
WM csepeli erőmű	8,0	16,0	8,0	32,0	10,5
egyéb erőművek (Komló, Lispe stb.)	16,0	19,0	15,0	50,0	16,5
távvezetékek	32,0	25,0	35,0	92,0	30,4
egyéb	14,0	15,0	—	29,0	9,6
					100,0
<i>Villamos energia összesen</i>	<i>110,0</i>	<i>115,0</i>	<i>78,0</i>	<i>303,0</i>	<i>34,3</i>
<i>Gépgyártás fejlesztésére</i>					
szerszámgép-berendezésekre	24,0	16,0	20,0	60,0	29,7
győri vagon szerelő újjáépítésére	1,2	—	—	1,2	0,6
diósgyőri mozdony- és vasútikocsi, kerékpárgyártás és a kovácsműhely bővítése	4,0	5,0	5,8	14,8	7,3
Ganz hajógyár kibővítése	—	6,0	10,0	16,0	7,9
Ganz villamossági gyár újjáépítése és egyéb villamosipari újjáépítések ..	12,0	16,0	18,0	46,0	22,8
mezőgazdasági gépek és traktorok gyártásának bővítésére	7,2	4,8	6,0	18,0	8,9
villamosipari cikkek gyártásának bővítésére	2,6	3,4	4,0	10,0	5,0
WM csőgyár újjáépítésére	2,0	2,0	4,0	8,0	4,0
acélöntödék kibővítésére	6,4	6,6	11,0	24,0	11,9
vasöntödék kibővítésére (Ganz, Győr, Mávag, Diósgyőr stb.)	1,2	1,2	1,6	4,0	1,9
					100,0
<i>Gépgyártás fejlesztésére összesen</i>	<i>60,6</i>	<i>61,0</i>	<i>80,4</i>	<i>202,0</i>	<i>22,9</i>
<i>Vegyeszeti ipar fejlesztésére</i>					
Péti Nitrogéngyár újjáépítésére	56,0	16,0	8,0	80,0	40,8
Hungária bővítése szuperfoszfát és marónátrongyártás növelésére	6,0	4,0	6,0	16,0	8,2
timföldgyártás bővítésére	25,0	10,0	3,0	38,0	19,4
anódmasszaggyár építése	0,0	10,0	—	10,0	5,1
olajdesztilláló torony építése Fűzfőn .	8,0	8,0	—	16,0	8,2
paraffingyár építése	—	4,0	12,0	16,0	8,2
egyéb	4,0	6,0	10,0	20,0	10,1
					100,0

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
<i>Vegyészeti iparra összesen</i>	99,0	58,0	39,0	196,0	22,2
<i>Építőipar fejlesztésére</i> lábatlani és belpátfalvi kemencék és 6 kőbánya újjáépítése, felsőgallai mészkemencék modernizálása	2,0	2,0	2,0	6,0	0,7
<i>Faipar fejlesztésére</i>	2,0	2,0	4,0	8,0	0,9
<i>Bőripar fejlesztésére</i>	—	4,0	4,0	8,0	0,9
<i>Textilipar fejlesztésére</i> : 120 000 fonóórás beszerzése, viszkózágyár újjáépítése ..	10,0	32,0	42,0	84,0	9,5
<i>Élelmiszeri ipar fejlesztésére</i> : szövetkezeti üzemek újjáépítése, malom, konzerv, tejipar korszerűsítése, mélyhűtés be- vezetése	14,0	16,0	30,0	60,0	6,3
<i>Papírosiparra</i> : cellulózgártás újjáépítése és facsiszoló felépítése	4,0	4,0	8,0	16,0	1,8
<i>Ipar fejlesztésére összesen</i>	301,6	294,0	287,4	883,0	100,0

III. A KÖZLEKEDÉS ÚJJÁÉPÍTÉSE

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
MAV					
vasúti vonalak	19,6	34,0	36,8	90,4	12,2
hidak	73,0	57,5	50,8	181,3	24,4
távközlő és biztosító berendezések ..	24,0	38,0	43,6	105,6	14,2
jármű-újjáépítés	13,2	23,9	35,1	72,2	9,7
új jármű beszerzése	6,0	14,6	38,6	59,3	8,0
villamosítás	12,0	18,2	12,6	42,7	5,8
műhelyek újjáépítése	18,8	25,4	30,5	74,8	10,1
áruforgalmi berendezések	4,7	18,1	19,7	42,5	5,7
vontatási telepek	18,1	21,2	34,8	74,0	9,9
					100,0
<i>MAV összesen</i>	189,4	250,9	302,5	742,8	50,4
<i>BSZKRT és más közforgalmú vasutak</i> ...	52,0	60,0	80,0	192,0	13,0
<i>Hajózás</i>	33,4	39,76	46,82	119,98	8,1
<i>Légiforgalom</i>	10,0	13,0	17,0	40,0	2,7
<i>Közművi hidak</i>	36,0	50,0	60,0	146,0	9,9
<i>Közművek építése</i>	22,0	32,0	36,0	90,0	6,1
<i>Gépjárművek beszerzése</i>	40,0	48,0	56,0	144,0	9,8
2000 teherkocsi	64 millió				
4000 személykocsi	40 millió				
300 autóbusz	30 millió				
<i>Közlekedés újjáépítésére összesen</i>	382,8	493,66	598,32	1474,78	100,0

IV. A POSTA CÉLJAI RA

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
Távkaptelek	24,0	32,0	40,0	96,0	41,4
Távbeszélő központok	20,0	24,0	36,0	80,0	34,5
Légi bázisok	10,0	10,0	16,0	36,0	15,5
Rádió	4,0	8,0	8,0	20,0	8,6
A posta fejlesztésére összesen	58,0	74,0	100,0	232,0	100,0

V. A MEZŐGAZDASÁG FEJLESZTÉSÉRE ÉS BERUHÁZÁSOK A FALU RÉSZÉRE

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
15 új növénynevelő telep létesítése	1,6	2,0	2,4	6,0	0,5
Nemesített vetőmaggal való ellátása	10,0	14,0	16,0	40,0	3,4
150,000 m ³ takarmánysilo építése	1,6	2,0	2,4	6,0	0,5
Községi trágyatelepek létesítése	12,0	14,0	16,0	42,0	3,5
Műtrágyaelőállítás	12,0	14,0	14,0	40,0	3,4
Öntözögzádkodásra 130 000 hold öntözhetővé tétele Duna—Tisza csatorna első szakasza ... egyéb	10,0 14,0	16,0 10,0	24,0 6,0	50,0 30,0	62,5 37,5
Öntözögzádkodásra összesen	24,0	26,0	30,0	80,0	6,8
Szikes és egyéb savanyú talajok meliorációjára	20,0	25,0	35,0	80,0	6,8
Szőlők és gyümölcsök megújítására	14,0	10,0	4,0	28,0	2,4
Allami mezőgazdasági birtokok fejlesztésére	10,0	14,0	16,0	40,0	3,4
200 járási géptelep felszerelésére 9000 traktor	10,8	43,0	54,2	108,0	70,6
200 cséplőgép	1,3	1,9	3,2	6,4	4,2
1300 szelektor	2,6	3,0	3,0	8,6	5,6
egyéb	6,3	12,1	11,6	30,0	19,6
200 járási géptelep összesen	21,0	60,0	72,0	153,0	12,8
Egyéb gép- és szerzőmberendezésre	36,0	44,0	48,0	128,0	10,3
Szarnasmarha és lótenyésztés beszerzése és sürgősség állattal való ellátása	58,0	37,0	25,0	120,0	10,0
Szövetkezeti jubitenyésztésre	2,0	3,0	3,0	8,0	0,7
500 tejgyűjtőtelep létesítése	0,8	1,6	1,6	4,0	0,3
Fásításra és erdőültetésre	8,0	12,0	20,0	40,0	3,4
1,000,000 hold tagosítására	3,0	13,5	23,5	40,0	3,4
A falu elektrifikálására 250 000 fogyasztó bekapcsolása, külön- ösen Somogy, Borsod, Csongrád, Zala és Nógrád megyékben	35,0	40,0	60,0	135,0	11,4
1400 km bekötőút építése					
600 község- és tanyaközpont kiszolgálá- sára	28,0	40,0	48,0	116,0	9,8

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
3000 km bosszú; keskeny nyomtávú gazdasági vasút fejlesztésére és újjáépítésére...	13,0	14,0	27,0	54,0	4,6
Mezőgazdasági szakoktatás fejlesztésére					
Agrártudományi Egyetem újjáépítése, kollégium építésével és tangazdaság fejlesztésével	3,0	5,0	8,0	16,0	66,7
alsó- és középfokú mezőgazdasági iskolák bővítése	0,8	1,0	1,4	3,2	13,3
vándorkönyvtárak, filmvetítők stb. mezőgazdasági ismeretek fejlesztésére	1,0	1,2	1,8	4,0	16,7
gazdasági nevelőképző létesítésére ...	0,2	0,3	0,3	0,8	3,3
					100,0
Mezőgazdasági szakoktatás fejlesztésére összesen	5,0	7,5	11,5	24,0	2,0
A mezőgazdaság fejlesztésére összesen	315,0	393,6	474,4	1184,0	100,0
Beruházások a falu számára					
Mezőgazdaság fejlesztésére	315,0	393,6	475,4	1184,0	61,9
Műtrágyagyártás fokozására	62,0	20,0	14,0	96,0	5,0
Mezőgazdasági gép- és traktorgyártás fejlesztésére	7,2	4,8	6,0	18,0	0,9
Gyengeáramú távvezetékek a falu számára ..	27,0	23,0	30,0	30,0	4,0
Falusi lakásépítés	60,0	118,0	182,0	360,0	18,8
Falusi iskolák, óvoda és csecsemőotthonok létesítésére	40,0	50,0	90,0	180,0	9,4
Beruházások a falu számára összesen	511,2	609,4	747,4	1918,0	100,0

VI. A SZOCIÁLIS ÉS KULTURÁLIS INTÉZMÉNYEK FEJLESZTÉSÉRE

Megnevezés	1947—1948	1948—1949	1949—1950	A 3 év összesen	
	millió forint	millió forint	millió forint	millió forint	%
14 000 lakás építésére és újjáépítésére (Budapesten)	50,0	94,0	136,0	280,0	17,6
6000 lakás építésére és újjáépítésére vidéki városokban	22,0	40,0	78,0	140,0	8,8
18 000 lakás építésére falun (ebből 1000 falusi tanítói és 500 falusi orvosi lakás)	60,0	118,0	182,0	360,0	22,6
4000 lakás építésére bányász- és kohász-kolóniákban	20,0	26,0	50,0	96,0	6,0
Gyermekvédelem: csecsemőotthonok (15 000 csecsemő számára) és napközis újjáépítésére 1500 új óvoda, 400 ágyas gyermekgyógyintézet	16,0	24,0	40,0	80,0	5,0
Egészségügyi intézményekre	64,0	96,0	120,0	280,0	17,6
Telepek hadigondozottak számára	0,3	0,4	1,3	2,0	0,1
Margitsziget üdülőteleppé való átalakítására	8,0	8,0	8,0	24,0	1,5
Új tanonciskolák létesítésére	3,0	3,0	4,0	10,0	0,6
5000 új iskolai osztályterem építésére ...	40,0	48,0	71,0	159,0	10,0
A Műegyetem újjáépítésére és népi kolégiumai fejlesztésére	12,0	12,0	13,0	37,0	2,3
Alumíniumkutatási, olajkutatási, szénkéniai és mezőgazdasági kísérleti intézet létesítésére	4,0	6,0	6,0	16,0	1,0
Egyetemek újjáépítésére és népi kollégiumaik fejlesztésére	5,8	6,9	12,3	25,0	1,6
Neveléstudományi, társadalomtudományi, tervgazdaságkutató és világpolitikai tudományos intézetek felállítására	2,0	2,0	2,4	6,4	0,4
10 nevelőképző főiskola és hozzá tartozó kollégium felállítására	8,0	8,0	8,0	24,0	1,5
Tudományos intézetek és gyűjtemények helyreállítására	2,0	2,4	3,6	8,0	0,5
Művészeti létesítmények helyreállítására	1,0	1,5	1,7	4,2	0,3
20 kultúrház, színház és kiállítási teremmel ellátott kultúrház létesítésére	1,2	1,2	8,0	10,4	0,6
A filmgyártás fejlesztésére	2,0	3,0	3,0	8,0	0,5
Új keskenyfilm-közvetítők berendezésére	2,0	3,0	3,0	8,0	0,5
Népstadion építésére	3,0	7,0	—	10,0	0,6
Vidéki kis sportpályák létesítésére	1,0	1,0	4,0	6,0	0,4
<i>Szociális és kulturális intézmények fejlesztésére összesen</i>	<i>327,3</i>	<i>511,4</i>	<i>755,3</i>	<i>1594,0</i>	<i>100,0</i>

2. A Bányászat és a Gyártás Termelése

Megnevezés	1938		1947—1948		1948—1949		1949—1950	
	menyiség	érték	menyiség	érték	menyiség	érték	menyiség	érték
Bányászat								
vasérc, 28%-os t	297,5	3 502	180	2 100	200	2 350	280	3 300
bauxit t	540	6 659	200	2 460	300	3 400	400	4 840
mangánérc t	15,9	599	18	680	24	905	32	1 210
szén:								
barnaszén t	8300	112 353	8 840	120 000	9 340	124 900	10 800	146 000
feketeszen t	1040	21 049	1 000	21 000	1 100	23 100	1 200	25 200
foldgáz m ³	8103	121	100 000	1 500	175 000	2 060	175 000	2 660
ásványolaj t	42,8	2 816	540	35 100	540	35 100	540	35 100
egyéb t		1 568		1 200		1 400		1 800
		148 667		184 040		193 815		220 110
Kőbányák								
nyersvas, fehér t	310	32 000	320	33 000	365	37 600	400	41 200
nyersvas, szürke ... t	25	3 000	25	3 000	28	3 300	32	3 840
martinacél t	603	120 600	596	119 200	680	136 000	765	153 000
elektroacél t	44,5	66 800	35	52 500	45	70 000	65	105 000
ferromangán t			4,5	1,630	6	2,175	8	2,900
		222 400		209 330		249 135		305 940
Vas- és fémipar								
hengereit- és kovács- áru, cső stb. t	400	133 500	380	126 800	450	150 200	540	180 200
vasontvény t	45	27 000	40	24 000	50	30 000	60	36 000
acélontvény t	12	18 000	15	22 500	18	27 000	22	33 000
használati tárgyak vasból és fémből . t		25 750		15 000		20 000		25 000
alumínium t	1,3	3 380	6	15 600	12	31 200	14	36 400
alumínium otv. áruk t	1,7	9 000	7	37 000	14	64 000	17	90 000
rézárak t		40 355		26 000		34 000		45 000
egyéb t		53 615		15 000		20 000		31 500
		310 600		281 900		376 400		477 100
Gépgyártás								
1. szerszámgép .. db		1 176	800	9 760	1 000	12 200	1 500	18 100
2. közlekedési esz- kozok								
vagon db		26 000	4 500	67 500	4 800	72 000	5 400	81 000
mozdony- és szerkocsi db		8 800	120	36 000	150	45 000	170	51 000
teherautó, autó- busz db		22 000	600	9 000	1 000	15 000	1 200	18 000
kerékpár (38-ban)db	60 000	11 130	70 000	12 600	90 000	16 200	100 000	18 000
motorkerékpár db		1 020		1 000		1 500		2 000
3. mezőgazdasági gépek és szer- számok db		16 500						
traktor db			1 000	3 000	4 000	12 000	5 000	15 000

(Minden egység 1000-ban értendő. Érték 1938-as pengő.)

Megnevezés	1938		1947—1948		1948—1949		1949—1950	
	menyiiség	érték	menyiiség	érték	menyiiség	érték	menyiiség	érték
cséplőgép db			100	800	150	1 200	200	1 600
vetőgép db			1 000	700	1 500	1 050	1 500	1 050
szelektor db			600	720	700	840	700	840
fogatos eke db			25 000	2 250	25 000	2 250	25 000	2 250
traktoreke db			500	500	1 000	1 000	1 500	1 500
fogatos borona db			10 000	800	10 000	800	10 000	800
traktorborona . db			500	500	1 000	1 000	1 500	1 500
kapálógép db			15 000	1 050	15 000	1 050	15 000	1 050
egyéb gép db				5 200		6 800		7 500
kézi szerszám ekevas, ásó, kapa, székérvás stb.) db				6 480		7 010		7 500
4. elektromos gépek (dinamó, trafó, motor stb.) . . . db		25 000		20 000		25 000		31 000
elektrotechnikai cikkek (incl. gyengeáramú cikkek) db		86 300		55 000		70 000		95 000
5. munkagépek és berend db		192 074		118 500		158 750		194 000
egyéb gépek . . . db				7 000		9 000		11 260
		390 000		358 360		459 650		559 950
<i>Villamos energia</i> (millió kWó-ban)								
fejlesztett vill. energia közhazsnálatú	1109	110 900	1400	140 000	1 500	150 000	1 700	170 000
ipari (közhazsnálatú árának alapulvételeivel)	290	29 000	300	30 000	300	30 000	360	36 000
	1399		1700		1 800		2 060	
<i>Távvezetők</i>								
100 kV és annál na- gyobb feszülts. (veze- ték hossza km)	160		170		215			225
60 és 90 kV közt	213		213		241		241	
5 és 59 kV közt	8953		9900		10 500		11 300	
<i>Áramelosztás</i>								
bekapcsolt közületek száma (3400-ból)	875		1550		1 770		1 900	
bekapcsolt fogyasztók száma ezekben	700		1150		1 250		1 350	
		139 900		170 000		180 000		206 000

Megnevezés	1938		1947—1948		1948—1949		1949—1950	
	menyiség	érték	menyiség	érték	menyiség	érték	menyiség	érték
Építőanyagipar (incl. kő, föld. üveg stb.):								
cserép, pala, téglá db	547 870	15 500	410 000	13 000	500 000	15 850	580 000	18 400
fedéllemez m ²	14 000	13 240	11 700	10 300	16 000	14 000	20 000	17 600
cement t	339	18 870	200	11 000	300	16 500	400	22 000
szanitár áru,								
csempé, edény ... t	10	11 000	6	6 600	10	11 000	11	12 100
tűzálló téglá t	40	8 500	24	5 000	40	8 500	45	9 500
táblaüveg m ²	1 600	4 400	4 000	14 000	4 500	15 750	5 000	17 500
öblösüveg t	14	10 000	15	10 750	17	12 100	20	14 300
egyéb (mész, eternit, cső, kavics, kő stb.)		29 447		25 000		28 000		30 000
		110 957		95 650		121 700		141 400
Fajpar								
fűrészipar.....		26 100		20 800		26 000		31 200
furnérgyártás.....		6 056		6 000		7 800		7 800
épületasztalos-ipar ...		6 250		6 250		6 900		7 250
bútorasztalos-ipar ...		14 750		14 750		15 800		16 850
hajlított-bútoripar ...		1 700		1 500		2 500		3 000
parkettgyártás t		1 481		1 800		2 300		2 500
egyéb t		14 410		12 500		13 500		14 000
		70 747		63 600		74 800		82 600
Bőripar								
bőrfeldolgozás t		65 617		29 000		44 500		65 800
szőrme t		12 040		9 600		13 700		18 200
egyéb t		13 129		3 500		4 800		9 000
		90 786		42 100		63 000		93 000
Textilipar								
pamutszövet m	190 000	176 000	200 000	180 000	225 000	208 000	250 000	232 000
gyapjúsövet m	18 000	90 000	15 000	75 000	21 000	120 000	21 000	120 000
műselyemszövet .. m	11 000	33 000	7 000	21 000	10 000	30 000	11 500	34 500
len, kender m	11 000	45 000	4 278	17 600	9 900	41 000	12 700	52 500
juta, zsákszövet .. m	6 000	12 400	2 200	4 600	2 500	5 200	3 000	6 400
Kötött szövöttáru								
selyemharisnya . tucat	840	16 800	500	10 000	600	12 000	840	16 800
pamutharisnya . „	2 500	20 000	2 500	20 000	2 600	22 800	3 000	24 000
kötöttáru kg	4 440	30 100	3 480	22 000	4 200	26 500	5 250	35 600
egyéb t		42 310		25 800		35 500		45 000
		466 110		376 000		501 000		566 800
Papíripar								
papírfeldolgoz. t	49 540	30 000	38 000	23 000	50 000	32 000	60 000	38 500
papírfeldolgoz. t		26 133		20 000		28 000		30 000
		56 133		43 000		60 000		63 500

Megnevezés	1938		1947—1948		1948—1949		1949—1950	
	menyiiség	érték	menyiiség	érték	menyiiség	érték	menyiiség	érték
Ruházati ipar								
cipők								
bőrcipő (ebből átlag 10% gumitalpú) pár	3500	27 500	1400	11 000	2500	18 800	3700	29 200
szandál pár	700	3 500	550	2 750	700	3 500	700	3 500
gumitalpú vászon- cipő pár	500	2 000	450	1 800	500	2 000	540	2 160
	4700		2400		3700		4940	
egyéb (textília) .. pár		47 656		33 500		40 000		50 000
		80 656		49 050		64 400		84 860
Mezőgazdasági ipar								
Malomipar:								
búza liszt q	8412	280 227	7500	249 850	8000	266 500	10 000	333 100
rozsliszt q	1476	42 985	1400	40 800	1400	40 800	1 550	45 150
egyéb malmi								
termék q		101 046		104 000		108 000		115 000
nővényolajipar ... q	194	17 571	600	54 300	445	40 300	390	35 300
keményítőipar és melléktermékei .. q		4 801		9 500		9 500		9 500
cukoripar q	999	50 504	900	45 500	1000	50 660	1 450	73 310
konzervipar és ... q	262		759		921		1 102	
húsfeldolgozás ... q	298	80 453	219	75 500	263	88 500	298	103 000
szesz és hl	353	11 865	330	28 850	390	34 100	450	39 300
fogyasztási alkohol hl		18 991						
sőr hl	500	19 298	350	13 500	400	15 500	500	19 300
egyéb hl		322 518		290 000		313 500		325 500
		950 299		911 800		967 260		1098 460
Vegyipar								
timföld t	5	3 000	18	10 500	30	18 000	38	28 800
benzin t	40	27 860	170	67 660	170	67 660	170	67 660
petróleum t	95	21 850	140	32 200	140	32 200	143	32 860
gázolaj t	49	9 800	73	14 600	73	14 600	73	14 600
kenőolaj t	18	7 200	24,5	9 800	30	12 000	45	18 000
paraffin t	0,91	765	2,2	1 870	3	2 550	6,2	5 270
marónátron t	2,7	1 180	4,5	1 960	6	2 610	6	2 610
szappan t	20	22 000	10	10 930	18	19 730	22,5	24 560
szuperfoszfát t	43	3 630	40	3 380	70	5 950	100	8 450
pétisó t	37	5 770	30	4 680	80	12 480	80	12 480
csontliszttrágya ... t	0,35	50	0,3	43	0,3	43	0,35	50
sósav t	7,4	925	5,5	687	6,5	813	7,6	950
kénsav t	45	5 000	26	2 860	38	4 180	50	5 500
salétromsav t	3	1 800	1	600	3	1 800	3,3	2 000
festékipar t		11 940		12 900		14 000		18 000
világítógáz t		32 721		22 900		27 810		32 720
gumiipar t		28 124		18 280		22 500		29 530
egyéb t		122 038		92 680		105 000		125 000
		305 653		308 880		363 926		429 040
Sokszorosítóipar.....		50 533		35 575		45 500		54 000

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT, A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA ÖSSZVEZETŐSÉGI ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA

(1947 JANUÁR 18)

A Szakszervezeti Tanács, a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt január 18-án megtartott összvezetősegi ülése helyesléssel veszi tudomásul a Szakszervezeti Tanácsnak és a két munkáspárt vezetőségének döntését, az üzemi bizottságok választásának elhalasztására ¹ A foldalatt szervezkedő fasiszta reakció szétzuzására most inkább, mint valaha szükség van a munkásság erőinek összefogására, a munkásegység megszilárdítására

Az összvezetősegi ülés felhívja a kommunista és szociáldemokrata üzemi és szakszervezeti bizalmiakat, az ub-tagokat, a partszervezetek tagjait, a munkásegység és a demokrácia minden hívét, hassanak oda, hogy a munkásegység az üzemekben, az irodákban, és a szakszervezetekben még szilárdabba valjek, a két munkáspárt együttműködése még testvériesebb legyen A kölcsönös bizalom szellemében kell végrehajtani a kölcsönös serelmek orvoslasat

Az összvezetősegi üles a leleplezett reakcios, horthysta összeesküvessel kapcsolatban kifejezésre juttatja a magyar munkásosztály mélyseges felhaborodasat, de egyben harci elszántsagat is A foldalatti összeesküvők, cinkosaik es tamogatóik a Horthy-rendszert, a nagybirtokot es a nagytoke munkas- és parasztellenes

¹ Az üzemi bizottsági választások elhalasztasat az MKP javasolta azzal az indokolással, hogy a választási harc – ha atmenetileg is – de akadályozza a munkásosztály erőinek összefogását, amelyre a kóztarsasagellenes összeesküves leleplezést követő feszult helyzetben fokozottan szukseg van Az SZDP ragaszkodott a választások megtartasához Ilyen körülmények között a Kommunista Part mindent megtett üzemi bizottsági pozícióinak megszilárdítása érdekében, a választásokon a döntő többség megszerzesere torckedett A Szociáldemokrata Part Politikai Bizottsaga 1947. január 8-i ülesen kimondotta, hogy az üzemekben „a Kommunista Part eroszakossagara hasonló keménységgel válaszoljunk”, de ugyanakkor a Kommunista Parttal való tárgyalások folytatasa, bekes megegyezés megteremtése mellett foglalt állast (PI Archivum 2/19-4) A január 14-e előtt megtartott üzemi bizottsági választások során az MKP nagyarányu győzelmet aratott Ekkor az SZDP, elfogadva a korábbi javaslatot, az MKP-val es a SZOT-tal január 13-an megallapodast kötött a további üzemi bizottsági választások elhalasztasara A megallapodasrol kiadott közlemeny a következőképpen hangzik „A Szakszervezeti Tanács kezdemenyezésere heffőn delelőtt összeultek a Szakszervezeti Tanacs es a két munkáspárt képviselői A Szakszervezeti Tanacs javaslatara elhatároztak, hogy a reakcios összeesküves hatasosabb lekuzdesere es abból a célból, hogy a dolgozok erejet egységesen a reakció elleni harcra összpontosithassak az üzemi bizottsági választásokat elhalasztják” A közlemeny Rakosi Matyas, Szakasits Árpád, Kishazi Ödon es Kossa Istvan irtak ala Az értekezlet egyuttal elhatározta, hogy az üzemi bizottságok, valamint egyes szakszervezeti vezetőségek összetételének felulvizsgalatara paritasos bizottsagot kuld ki (Nep-szava, 1947. január 14. 1. old) A bizottsag 1947. január 17-én kezdte el munkajat

uralmának „jogfolytonosságát” akarták visszaállítani, a dolgozó magyar népet újra az ezerholdasok és bankárok jogtalan, kizsákmányolt igavonójává akarták tenni. A magyar dolgozó nép, az úri Magyarország visszaállításának minden kísérletét kíméletlenül elfojtja, és minden eszközzel megvédi a demokratikus köztársaságot.

Az összvezetőségi ülés követeli, hogy az összeesküvők elleni vizsgálatot és eljárást az illetékes hatóságok következetesen, erélyesen és gyorsan vigyék végig. Nincs helye kíméletnek és elnézésnek senkivel szemben, akinek köze volt az összeesküvéshez.

Követeljük a köztársaság védelméről szóló törvény teljes szigorának alkalmazását a bűnösökkel szemben!

Követeljük az összeesküvésben való részvétellel gyanúsított köztisztviselők azonnali elbocsátását!

Követeljük, hogy a Kisgazdapárt szakítson azzal a módszerrel, mely a Kisgazdapárt reakciós jobboldalának tűrésével és fedezésével arra vezetett, hogy a Kisgazdapárt legális fedezékévé vált a horthysta reakcióknak.

Az összvezetőségi ülés üdvözli a Kisgazdapárt őszinte demokratáinak és parasztképviselőinek azt a törekvését, hogy a pártjukba beférkőzött reakcióval leszámoljanak. A munkáspártok továbbra is szövetségesnek tekintik a Kisgazdapárt mögött álló paraszti tömegeket, a magyar demokrácia felépítésének és az ország felvirágoztatásának nagy munkájában.

Az összvezetőségi ülés üdvözli az államvédelmi szerveket, amelyek leleplezték és ártalmatlanná teszik a köztársaság ellenségeit, és a dolgozók teljes bizalmáról és támogatásáról biztosítja Rajk László elvtárs belügyminisztert és Ries István elvtárs igazságügyminisztert, aki biztosítani fogja, hogy a bűnösök elnyerjék megérdemelt büntetésüket.

Az összvezetőségi ülés demokratikus éberségre, a reakció elleni harci készenlétre hívja fel a munkásságot és a demokrácia minden hívét.

Le a horthysta összeesküvőkkel, nyílt és titkos támogatóikkal!

Éljen a magyar demokrácia biztosítóka, a munkássegység!

Éljen a magyar köztársaság!

Megjelent: Szabad Nép, 1947. január 19. 2. old.

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

KÖZPONTI VEZETŐSÉGE

POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK

A DEMOKRÁCIAELLENES ÖSSZEESKÜVÉSSEL

FOGLALKOZÓ ÜLÉSÉRŐL

(1947. JANUÁR 30)

Az MKP Politikai Bizottsága január 30-i ülésén foglalkozott a horthysta összeesküvéssel és ennek kapcsán a belpolitikai helyzettel.

1. Üdvözlí az államvédelmi szervek sikeres munkáját, követeli a nyomozás erélyes folytatását, az összeesküvés teljes felderítésére, hogy a bűnösöket minél gyorsabban bíróság elé lehessen állítani.

A Politikai Bizottság megállapítja, hogy az összeesküvés komoly kísérlet volt a magyar köztársaság megbuktatására, amit ma már a Kiszgazdapárt hivatalos nyilatkozatai is elismernek. Ennek ellenére az összeesküvés jelentőségének el-tussolását célzó törekvések ma sem szűntek meg, és azt a célt szolgálják, hogy megakadályozzák az összeesküvők még felderítetlen kapcsolatainak leleplezését.

2. A magyar demokratikus erők idestova négy hét óta türelmesen várták, hogy e politikai következtetéseket az összeesküvésből a Független Kiszgazdapárt le- vonja. Mind ez ideig azonban komoly lépések ez irányban nem történtek. Ellen- kezőleg, újra jelentkezik az a huzavona, amelynek az eddigi koalíciós válságok megoldásánál is tanúi voltunk és amelynek célja: lehetővé tenni, hogy a most megzavart reakciós elemek újból magukhoz térhessenek és szervezkedhessenek.

3. A Politikai Bizottság megütközéssel állapítja meg, hogy a Kiszgazdapárt vezetősége még azokat a letartóztatott képviselőket sem zárta ki, akik ellen a nyomozás súlyos terhelő adatokat szolgáltatott.

A Kiszgazdapárt Politikai Bizottsága, ahelyett, hogy nyíltan leszögezné a párt főtitkárának, *Kovács Bélának* döntő felelősségét azért, hogy a Kiszgazdapárt a magyar parasztság esküdt ellenségeinek menedékévé vált, és ezzel indokolná a párt főtitkári tisztségétől való eltávolítását, eltitkolja az igazságot a Kiszgazda- párt tömegei előtt.

4. A Politikai Bizottság megállapítja, hogy a Független Kiszgazdapárt egyes vezetőit súlyos felelősség terheli azért, hogy óvások és figyelmeztetések ellenére a Kiszgazdapártban a magyar parasztság érdekeivel és törekvéseivel szemben ellenséges elemek komoly, sokszor döntő politikai befolyásra tehetek szert.

A demokrácia megszilárdítása érdekében sürgős és halaszthatatlan ezeknek az elemeknek – személyekre való tekintet nélkül – maradéktalan eltávolítása a Kisgazdapárt képviselői csoportjából, törvényhatósági és községi képviselleteiből, szervezeteiből és sajtójából, valamint a kormányzatból.

A Politikai Bizottság változatlan bizalmáról és szövetségi hűségéről biztosítja a Független Kisgazdapárt parasztjait és többi demokratáit, akikkel tartósan együtt akar működni az ország felvirágoztatása érdekében.

5. A Politikai Bizottság felhívja a párt tagjait, a munkásságot és a dolgozó parasztságot, a demokrácia minden hívét, hogy a Kommunista Párttal együtt törekedjenek a köztársaságellenes összeesküvés teljes felszámolására és az összeesküvésből folyó politikai következtetések gyors és határozott levonására.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. január 31. 1. old.

76

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA PEYER KÁROLY ÉS TÁRSAI ÜGYÉBEN

(1947. FEBRUÁR 1—3)

A Szociáldemokrata Párt XXXV. pártgyűlése mély felháborodással és megütözéssel visszautasítja Peyer Károlynak és társainak öntudatos szocialistákhoz nem méltó, a munkásosztály legszentebb érdekeit sértő és pártunk háromnegyed évszázados hagyományaival mindenben ellentétben álló akcióját, amely az úgynevezett memorandumban jutott kifejezésre. Ez az emlékirat, amely alkalmas lehetett volna arra, hogy pártunkat belföldön és külföldön egyaránt diszkreditálja, politikai értelmét és célkitűzéseit tekintve, az ország szomorú és nehéz gazdasági és politikai helyzetének minden ódiumával, pártunk rovására történt ferdítésekkel pártunkat kívánta megterhelni. Ezen irat káros és illojális szellemet áruul el a szocialista dolgozókkal szemben, s csak arra alkalmas, hogy a munkásosztály felemelkedéséért, valamint az ország demokratizálásáért élethalálharcban álló Szociáldemokrata Párt ország-világ előtt nagyrabecsült és értékelte törekvéseit hazug beállítással hamis színben tüntesse fel.

Peyerék akciója arra is alkalmas, hogy biztatást és reménykedést nyújtson olyan elemeknek, amelyeknek legfőbb célja a munkásmozgalom, a demokrácia és a szocialista törekvések megbuktatása, amelyek ellenforradalmi hangulat szításá-

val és összeesküvésekkel akarják a demokráciát, a dolgozók új Magyarországot aláaknázni.

Mindezeket figyelembe véve és tekintettel arra, hogy Peyerék az akciót cinikus számítással, közvetlenül a szocialista pártegység jegyében összehívott pártgyűlés előtt, az ellenforradalmi hangulat és az összeesküvések fellángolása idején indították meg, tehát olyan időpontban, amikor a világ nemzetközi forradalmi szociáldemokrata pártjai feszült figyelemmel kísérik a magyar szocialista dolgozók súlyos küzdelmeit: a Szociáldemokrata Párt XXXV. kongresszusa egyhangúan a leghatározottabban elítéli és megbélyegzi Peyer Károly, dr. Valentiny Ágoston, Pozsgai Gyula és dr. Györki Imre káros és bűnös akcióját. Megállapítja, hogy ez az eljárás nemcsak a Szociáldemokrata Párt ellen irányult, sőt veszélyeztette a két munkáspárt együttműködését is, holott ennek fenntartása mindennemű ellenforradalmi megnyilvánulással szemben a demokrácia legbiztosabb harci eszköze.

A pártgyűlés utasítja a pártvezetőséget, hogy a párt politikáját és küzdelmeit ilyen módon károsan befolyásoló vagy hasonló természetű akciók kezdeményezői vagy megismétlői ellen, személyre való tekintet nélkül haladéktalanul alkalmazza a pártszervezeti szabályzatban meghatározott legszigorúbb és legkíméletlenebb megtorlást.

Megjelent: Népszava, 1947. február 2. 1. old.

A határozatot a január 31-én tartott kongresszusi előértekezleten Böhm Vilmos terjesztette elő a pártvezetőség megbízásából. Az előadó megállapította, hogy a párt tradícióit figyelembe véve Peyer kizárása lett volna „egyedül helyes”, a kizáráshoz azonban az egyhangúságot nem lettek volna képesek biztosítani. Ezért javasolja a pártvezetőség ezt a határozatot elfogadásra. Nyomatékosan hangsúlyozta: „... ennek a határozati javaslatnak csak akkor van értelme, hogyha azt az előértekezlet és a kongresszus is szinte minden vita nélkül egyhangúlag magáévá teszi” „... az egyhangú határozat – folytatta – nagyobb érték, mint hogyha egy kizárás történnék, amely nem nyugodnék egyhangú határozaton... A mi legfontosabb gondolatunk, amikor ebben a határozati javaslatban megállapodtunk, az volt, hogy az egyhangú határozat dokumentálja ezekben a nehéz időkben a Szociáldemokrata Pártnak az egységét kifelé...” Ezt az álláspontot támogatta a jobboldal részéről felszólaló Szélig Imre is. Ennek megfelelően mind az előértekezlet, mind a kongresszus vita nélkül, egyhangúan fogadta el a határozatot. (PI Archívum. 253/1.)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRT POLITIKAI VONALÁRÓL

(1947. FEBRUÁR 1—5)

A XXXV. pártgyűlés behatóan megvizsgálta a felszabadulás óta, de különösen az 1945. augusztus 20-án zárult pártgyűlés óta eltelt idő politikai eseményeit, a párt politikai munkásságát és megállapítja, hogy a Szociáldemokrata Párt által követett kül- és belpolitikai irányt egyaránt helyesnek tartja. Megállapítja továbbá, hogy példátlan feladatok elvégzése hárult a pártra, amely a kormányzás életfontosságú problémái mellett saját szervezeteink kiépítését és megerősítését is kénytelen volt egyidejűleg ellátni. E kedvezőtlen körülmények között is sikerült pártunk proletár osztályalapját megszilárdítani, forradalmi szocialista jellegét félre nem érthető módon kinyilatkoztatni, és ez biztatást, reménységet jelent a hallatlan áldozatok közepette is helytálló dolgozó tömegek számára.

A párt igazi feladatai azonban csak most következnek. A nagytőke szemérmetlen támadása az újjáépítés ellen, alattomos mesterkedése a stabilizáció meggátolására már nyíltan mutatják, hogy a Horthy-ellenforradalom urai sem az ország pusztulásából, sem a nép mérhetetlen szenvedéseiből nem tanultak semmit. Mit sem törődve a nemzet létérdekével, a dolgozó tömegek sanyarú életével, galád és aljas összeesküvéseket szőnek, s kihasználva a nagy nélkülözésekből fakadó nyugtalanságot, tudatosan szítják és ellenforradalmi törekvések céljaira akarják felhasználni az elégedetlenséget. Ezzel a szándékkal szemben pártunk nyíltan és bátran szembeszáll, és teljes erejét harcba viszi minden ilyen kísérlet ellen. Pártunk hagyományaihoz híven a forradalmi szociáldemokrácia útját, az osztályharc útját követi és ennek megfelelően vallja, hogy át kell alakítanunk az ország gazdasági szerkezetét, a dolgozók ellenőrzése alá kell helyezni a bankokat és nagyvállalatokat, mert a demokrácia keretét csak így tudjuk eleven tartalommal megtölteni. Emberi életet élő, művelt és szabad, osztálytudatos és termelő munkát végző tömegekre kell és akarjuk felépíteni a demokráciát.

A pártgyűlés ennek szellemében utasítja az új pártvezetőséget, hogy

1. tegyen meg minden lehető a még nem osztálytudatos dolgozó tömegek, elsősorban a mezőgazdasági dolgozók öntudatosítására, szocialista nevelése és megszervezése érdekében;
2. az ipari és a mezőgazdasági dolgozók mellé a demokrácia megszilárdításának és a szocializmus előkészítésének nagy munkájába vonja be a szellemi dolgozókat is, gyűjtse maga köré a szabad értelmiség legjobbjait;

3. a párt megsokszorozott erejével, forradalmi szellemben folytassa és kíméletlen erővel harcolja végig a küzdelmet az ellenforradalom, a reakció és a fasiszmus maradványai ellen;

4. a dolgozók mozgósítható tömegerejével vívja ki, hogy a demokratikus magyar köztársaság politikai rendszere a munkásság, parasztság és haladó értelmiség igaz szövetségére épüljön. Vessen véget a hamis koalíciónak, amely a szocialista dolgozókat arra kényszerítette, hogy a nagytőkével s annak zsoldjában álló kurzus-gyilkosokkal és ellenforradalmi összeesküvőkkel legyenek szövetségben, és valósítsa meg a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front eredeti koalíciós elvét, amely szerint a demokráciában csak a demokratákat illetik meg a jogok, és csak őszintén demokratikus pártok vehetnek részt a hatalomban;

5. állapítsa meg újra a pártnak a Kisgazdapárthoz való viszonyát annak az elvnek alapján, amelyen a két párt háború alatti szövetsége létrejött, és ezen az úton is kísérelje meg egy egységesebb és tisztább kormányzati koalíció létrehozását a mennyiség és minőség értékviszonyának megállapításával az állandó koalíciós válság kiküszöbölését. Ha ez nem sikerülne, akkor törekedjék arra, hogy az alkotmányos jogokkal fölruházott nép dönthessen a magyar politika sorskérdései felől olyan választójogi törvény alapján, amely kizárja a választók és választhatók sorából a demokratikus köztársaság ellenségeit és a fasiszmus bűnöseit;

6. dolgozza ki és valósítsa meg a tervszerű termelést, hogy a magántőke profitja helyett a dolgozó tömegek érdeke szabjon irányt a termelésnek. Gondoskodjék a fokozódó nemzeti jövedelem és a közterhek igazságos elosztásáról;

7. szilárdítsa meg és biztosítsa Magyarország őszinte baráti kapcsolatait a világ minden haladó népével, elsősorban a Szovjetunió népével, valamint a szomszéd államokkal és a világ minden demokratikus hatalmával és szociáldemokrataival;

8. a nagy harcokra felkészülve tegye megbonthatatlanul egységessé a munkásosztály harci frontját, s pártunk szellemi, politikai önállóságának meg függetlenségének megőrzése mellett szilárdítsa meg a másik munkáspárttal fennálló szövetséget, küszöböljön ki mindent, ami az együttműködést zavarja vagy nehezíti;

9. szilárdítsa meg a forradalmi proletár politika nagy hagyományait hordozó pártunk világnézeti és politikai egységét, s tisztítsa meg pártunkat minden olyan elemtől, amely az új idők szellemét meg nem értve, akarva vagy akaratlanul nehezíti a munkásosztály nagy harcát, s így végső soron az ellenforradalom érdekeit szolgálja.

Éljen a nemzetközi forradalmi szociáldemokrácia!

Éljen a proletárok nemzetközi szolidaritása!

Éljen a munkásegység!

Éljen a demokratikus magyar köztársaság!

Megjelent: Népszava, 1947. február 2. 1-2. old.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT GAZDASÁGI TERV

(1947. FEBRUÁR 1—3)

A XX. század eddig eltelt majdnem öt évtizede megmutatta, hogy a termelés irányítása nem bízható sem az egyes termelő egyedek vak szeszélyére, sem az egyes tőkésosztályok önzésére. A liberális termelés válságokat, munkanélküliséget, mindezek nyomában kirobbanó elégtelenséget, szociális földcsuszamlást, diktatúrát, háborút és az ennek nyomában fellépő szörnyű nyomott idézett elő. Ha mindezekről a világot meg akarjuk kímélni, gazdálkodásunkat tervszerűvé kell tennünk. A tervszerűsítésnek is többféle célja lehet. A kapitalizmus elgondolásában a gazdálkodás célja a profit, a szocialista gazdálkodásban a tervszerű gazdálkodás célja az ember, tehát a gazdasági erők összhangba hozatala és azok fejlesztése, arra a célra, hogy optimális erő kifejtés esetén maximális legyen az életszínvonal emelkedése, a jövedelmek igazságosabb megoszlása mellett.

A SZOCIÁLDEMOKRATA TERV

Magyarországot a háború és a fasiszta rendszer gazdaságilag is teljesen tönkretette. Az összeomlás után Magyarország sorsának intézését a demokratikus pártok vették át. Ezek között a pártok között történelmi gyökere a Szociáldemokrata Pártnak van, tömegei a demokrácia legrégebbi harcosai, felelőssége tehát a legnagyobb.

A felelősség ösztönözte a Szociáldemokrata Pártot arra, hogy legjobb erőit latba vetve, tervet dolgozzon ki Magyarország gazdasági életére vonatkoztatva.

HÁROMÉVES ÚJJÁÉPÍTÉSI PROGRAM

A tervnek két része van: Az első rész a háború okozta pusztítások helyreállítására vonatkozó hároméves felépítési program, amelynek végrehajtása után Magyarország túljut az 1938. évi gazdasági szinten, de nemcsak túljut rajta, hanem bizonyos olyan szerkezeti változások alapjait rakja le, amelyek azután lehetővé teszik, hogy a terv második szakaszában előirányzott nagy gazdasági fejlődés alapjai készen álljanak.

TIZENÖTÉVES TERV

A terv második szakasza hosszabb időtartamot ölel fel. Ebben már nem a háborús rombolások helyreállítása a cél, hanem a gazdasági életnek olyan rend-

szerbe fogása, átállítása és kifejlesztése, amely a dolgozó nép számára kb. tizenöt év alatt az eddigi életszint többszörösét kívánja biztosítani. E korszak végén – mert bátran mondható korszaknak is – Magyarország ipari és mezőgazdasági proletariátusa, szabad értelmisége, dolgozó kisiparosai és kereskedői olyan életszintre tesznek szert, amely egyenlő a leghaladottabb nyugati államok hasonló osztályainak akkorra kialakuló életszintjével, ami azt jelenti, hogy elmúlik Magyarországnak az az állapota, amelyben a szegénység, nyomorúság, a gazdasági válságok, a népbetegségek, az alacsony kultúra és ennél fogva a politikai kalandok és kalandorok hazája volt.

A tizenöt éves tervnek három alapgondolata van:

1. A mezőgazdaság átállítása. Mezőgazdaságunk ma meg nem felelő módon, meg nem felelő eredménnyel, meg nem felelő termékeket termel. E hármas megállapításból adódik a hármas átállítás is. Új munkamódszerek, intenzív termelőmód és olyan növények termelése, amelyek egyfelől a belföldi szükségletet jobban kielégítik, másfelől exportra alkalmas félések, mégpedig olyanok, amelyek – szemben a gabonatermeléssel – nagyobb ellenállást tanúsítanak a világpiac esetleges krízisei ellen. Nem ábránd, hanem józan mérlegelés, ha azt reméljük, hogy tizenöt év múlva Magyarország kertország lesz, dús öntözőművekkel, nagy hozammal: független lesz a szárazság szeszélyeitől, és az agrárlakosság életszintjének emelése a parasztsorsot nemcsak elviselhetővé, de kívánatossá is teszi azon keresztül, hogy a paraszt a közlekedés és a technika kiterjesztése révén a városi kultúra teljes részesévé lesz.

A jelenlegi állapotban különösen, de az átállás teljes sikere után is mutatkozik majd egy bizonyos rejtett munkanélküliség, mert a mezőgazdaságban több ember van kényszerűen foglalkoztatva, mint ahány foglalkoztatására ott a modern termelő módszerek és a dolgozók szociális védelme ellenére is szükség volna. Ez a munkaerőtöbblet a magyar gazdasági élet szempontjából kárbavész, nem termel, nem szaporítja a nemzet jövedelmét és megtakarításán keresztül a nemzeti vagyont. Ezt a munkaerő-mennyiséget át kell vezetni az iparba és ezért szükséges elengedhetetlenül:

2. az ipari termelés legnagyobb mértékű kifejlesztése. Anélkül, hogy e helyütt még számszerűségeket közölnénk, utalunk arra, hogy az ipar fejlődését két körülmény is biztosítja. Az egyik az, hogy újabb munkászekek tömegét állítjuk az ipar szolgálatába, a másik pedig az, hogy mind a régi, mind a leendő ipari munkáshadsereg egyéni teljesítményét a munkamódszerek megváltoztatásával, új munkagépek beállításával és a termelés teljes racionalizálásával, az egyén kizsákmányolása nélkül annak többszörösére fokozzuk, ez tehát eddig soha nem ismert fellendülést jelent majd ipari téren.

A termelés azonban csak eszköz a fogyasztásra. Ezt a fogyasztást Magyarország népe egymagában felvenni nem tudja, de nem tudja megtermelni azokat a nyers-

anyagokat sem, amelyek e feldolgozóipar céljaira szükségesek. Ezért alappillére e tizenöt éves tervnek:

3. a nemzetközi együttműködés. Az itt közrebocsátott szociáldemokrata terv Magyarország nemzeti jövedelméből, az ebből elérhető megtakarításból, a jelenlegi termelőerőkből, a nyersanyagkészletből és importlehetőségből indul ki. A tizenöt éves terv magától értetődőleg nem lehet Magyarország körülhatárolt terve. A magyar termelőerők kifejlesztése megfelelő külföldi fogyasztást és ugyanakkor megfelelő külföldről való importlehetőséget feltételez. Hogy a magyar termékeket ott fogyasszák, ahol ezek fogyasztása a legolcsóbb és a legcélszerűbb, hogy a magyar gazdasági élet nyersanyagait, szükséges félkész- és készgyártmányait onnan szerezzé be, ahol azok beszerzése a leggazdaságosabb, ahhoz nemzetközi együttműködésre van szükség.

E nemzetközi együttműködésben, amely felé a világ népei minden akadály ellenére szemmel láthatólag törekednek, és amelynek hatékony kifejlesztése az új háború elkerülésének legerősebb biztosítéka, magától értetődően minden országnak minden országgal együtt kell működnie. De a földrajzilag egymáshoz közel fekvő és a gazdasági szerkezetükben egymást kiegészítő államoknak egy ilyen együttműködésben, egymás felé döntő szerepük van. Ezért van döntő jelentősége a Duna-medence szempontjából Magyarországnak és Magyarország szempontjából a Duna-medence államainak. A tizenöt éves gazdasági terv sikerének feltétele a Duna-medence különböző államai gazdasági tervének összehangolása, ez országok gazdasági életének egymás felé való fordulása. Természetesen ez korántsem jelenti azt, hogy ipari fejlődésünkkel ne kerüljünk egyre szorosabb összeköttetésbe a hatalmas Szovjetunióval már régóta tervekkel dolgozó gazdasági életével is, hiszen szovjet nyersanyagok behozatalával és a Szovjetunió felé irányuló ipari kivitelünkkel hathatósan segíthetjük elő a magyar gazdasági élet felendítését.

Egy ilyen gazdasági terv végrehajtása egyben a világválság elleni védekezés legjobb módszere. Ha a termelőerőinket úgy fejlesztjük, hogy a fejlesztés iránya egyszersmind biztosítja a fogyasztópiacot is, megvédjük gazdaságunkat a válság ellen.

Egy ilyen terv megjelöli, hogy minden ország azt az iparágat fejlessze ki, amelynek telephely-adottságai nála a jobbak, úgyhogy a különféle államok termelése egymást egészíti ki, és ezzel az exportfeleslegek elhelyezését biztosítja.

E tizenöt éves terv kidolgozása megkezdődött, és szándékunk, hogy részeredményeit időről időre a párt és az ország közvéleménye elé bocsássuk. A feltételét jelentő hároméves tervet azonban kidolgoztuk már és irányzata és összesített eredményei alább következnek.

A HÁROMÉVES TERV

E terv vezérgondolata a következő volt: A meglevő technikai és gazdasági adottságokból kiindulva az elkövetkezendő három év alatt úgy kell felfejlesztenünk elsősorban kulcsiparunkat, hogy ez egyfelől a könnyűipar gyors növelésére szükséges alapot biztosítsa, másfelől a mezőgazdaság átállításához nélkülözhetetlen ipari termékeket kellő mennyiségben rendelkezésre tudja bocsátani. Ugyanekkor pedig teljesítse az erre a három évre eső jóvátételi szállításokat is, amelyek megtermelése ellenérték nélküli exportot jelent, tehát a magyar gazdasági életnek egy olyan – egyáltalán nem jelentéktelen – megterhelését, amelyet technikailag az ipar felfejlesztéséből, gazdaságilag a fogyasztásban mutatkozó megtakarításból kell pótolnunk.

E számvetések kiindulópontja mindenütt Magyarország nemzeti jövedelme és az abból elérhető megtakarítások nyomán keletkező beruházás volt. Akadtak azonban a tervben olyan részek is, ahol a terv végrehajtása belföldi gazdasági erőkből azért nem lehetséges, mert egy-egy termelési szakaszban a többi termelési szakasz produktivitása érdekében olyan mennyiségek előállítására van szükség, amelyeket a belföldi termelés produkálni nem tud, és így e tekintetben külföldi támogatásra, olyan importra van szükségünk, amellyel szemben, éppen a végrehajtás érdekében, áruexportot állítani nem fogunk tudni.

KÜLFÖLDI KÖLCSÖN

Következésképpen az importlehetőség másik formájára, a kölcsönre kell gondolnunk – amely kölcsön lehet közvetlen árukölcsön is –, és meggyőződésünk, hogy azok az erőfeszítések, amelyek a magyar gazdaság felfuttatását célozzák, a világ-gazdaság rendbehozatalának részei lévén, kellő érdeklődés lesz a világpiacon kölcsönigényeink iránt.

Hangsúlyozzuk azonban, hogy a külföldi kölcsön nem alapja, csak egyik kiegészítő része hároméves gazdasági tervünknek. Az alább következő nagyságrendek mutatják majd, hogy aránylag nem túl nagy hányada a termelésnek az, amelyhez külföldi segítségre van szükség.

A DOLGOZÓK ÉLETSZINTJE

A nehéziparok felfejlesztésének vezérgondolata nem hajtható végre anélkül, hogy ne gondoljunk azokra, akik ezt a tervet valóban végrehajtják: Magyarország dolgozóira. A dolgozó társadalom vérzett és elvérzett a háborúban. Vérzett és elvérzett az infláció alatt, és viseli a stabilizáció minden terhét. Magyarország dolgozóinak életszínvonalát a központi cél szolgálata mellett is emelni kell, lakás-termeléssel, kórházzal, iskolával, szociális ellátással és mindenekelőtt és mindenekfelett magasabb munkabérrel. A terv ezt is magában foglalja. És amikor egyfelől gondoskodik a beruházások és a jóvátétel teljesítéséről, a fogyasztási

javak mennyiségének emelésével és e több jószág valóságos elfogyasztásának lehetővé tételével emeli a dolgozó magyar nép életszintjét.

A Szociáldemokrata Párt vezetősége a gazdasági szakemberekkel egyetértésben meghatározta a hároméves terv gerincét alkotó iparfejlesztés irányait, tehát azt, hogy mely iparokat kíván elsősorban felfuttatni. Ezután az illető iparágak részletszakértői kaptak utasítást arra, hogy a meglevő technikai adottságokból kiindulva állapítsák meg, hogy három egymás után következő gazdasági esztendő alatt milyen termelés kibővítési és racionalizálási lehetőségek és szükségletek merülnek fel, és hogy ezek milyen munkaerőket és milyen tőkeberuházásokat igényelnek.

Magától értetődik, hogy valamely ipar kifejlesztése ugyanakkor más iparágak kapacitását terheli meg, következésképpen a részletmunkák végén meg kellett állapítani azt is, hogy hogyan hozhatók összhangba az egyes iparágak felfejlesztési igényei, illetve, hogy mennyire befolyásolja egyik igény a másikat. Ezt az összhangba hozatalt a túloldali táblák érzékeltetik. Kiemeljük, hogy e táblák csak végső számokat tartalmaznak és mögöttük – később nyilvánosságra hozandó – részletszámok állanak.

Elgondolásunkban az állam tulajdonában vagy kezelésében levő iparágak beruházásait az állam fedezi, míg a magánipar beruházási tőkéit maga e magánipar bocsátja túlnyomólag rendelkezésre. Ott, ahol kiegészítésre szükség van, az állam áll a magángazdaság rendelkezésére. E beruházási terv és annak eredményei biztosítására az állam megállapodik az egyes iparágakkal abban, hogy mit és mire fognak beruházni, kizárja a más irányú és a terv szempontjából téves beruházások lehetőségét, kötelezi az iparágakat az általa szükségesnek tartott racionalizálási rendszabályok végrehajtására. A magániparnak ezek a terhei a magánipar jövedelmezőségét fokozzák. Az állam e jövedelem egy részét igénybe veszi, adópolitikáját felfejleszti, és ezzel teremti meg a beruházási terv végrehajtásának lehetőségét.

A terv irányának meghatározásánál természetesen máris tekintettel voltunk a különféle államok importigényeire, amelyek részben a velünk kötött kereskedelmi szerződésekből már foglaltatnak, részben az illető államok általános importtendenciájából levont következtetések.

Termelési ág	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forint		
I. Mezőgazdaság:			
Mezőgazd. gépszukséglet	105,6	147,—	183,5
Állattenyésztés	15,—	15,—	15,—
Öntözés	25,—	35,—	40,—
Összesen:	145,6	197,—	238,5
II. Bányászat és energiatermelés:			
Szénbányászat	146,6	175,6	164
Ércbányászat	3,—	—	—
Olajtermelés és finomítás	70,—	50,—	50,—
Villamos energia	100,—	200,—	100,—
Összesen:	319,6	425,6	314
III. Ipar:			
Vas- és acéltermelés	50,—	75,—	75,—
Fém művek	13,—	12,—	—
Ált. gépgyártás	46,5	51,—	55,5
Vagongyártás	17,—	24,—	30,—
Kazán- és vasszerk. gyártás	2,5	5,—	5,—
Hajóépítés	30,—	—	—
Malomgépipar	2,—	2,—	2,—
Mezőgazd. gépgyártás	8,5	—	—
Autógyártás	7,—	—	—
Traktorgyártás	16,—	28,—	13,—
Szerszámgépgyártás	10,—	5,—	2,5
Szállítóberend.-gyártás	40,—	10,—	10,—
Villamosipar	240,—	60,—	30,—
Mozdonygyártás	9,—	4,—	4,—
Úvegipar	5,—	8,—	8,—
Faipar	1,—	1,—	1,—
Textilipar	12,—	36,—	102,—
Papíripar	5,—	7,—	8,—
Sokszorosítóipar	2,—	3,—	4,—
Élelmiszeripar	3,—	—	—
Vegyszeripar	200,—	200,—	160,—
Szénlepirás	4,5	12,1	0,5
Építőanyagipar	20,—	30,—	40,—
Összesen:	744,—	573,1	550,5
IV. Közlekedés			
Vízépités	40,—	94,—	94,—
Útépités	53,—	88,—	93,—
Hídépítés (vasúti hidak nélkül)	55,—	82,5	87,5
Vasútépités:			
a) MÁV	90,2	155,7	199,2
b) BSZKRT	49,6	58,7	78,6
Posta, távirda, rádió	104,8	133,2	162,—
Összesen:	392,6	612,1	714,3

Termelési ág	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forint		
V. Építkezés:			
Kórházak	60,9	69,5	97,5
Iskolák	30,4	69,5	97,5
Munkásjóléti intézm.	15,—	46,5	65,—
Közületi építkezések	45,9	46,5	32,5
Falusi lakóházak	30,5	46,5	65,—
Kislakások	30,5	69,5	97,5
Városrendezés	15,1	23,—	65,—
Bérházak	60,9	30,—	16,2
Társasházak	20,3	39,5	40,6
Szállodák	30,4	39,5	48,8
Családi házak	10,1	20,—	24,4
Összesen:	350,—	500,—	650,—
Összesítés:			
I. Mezőgazdaság	145,6	197,—	238,5
II. Bányászat	319,6	425,6	314,—
III. Ipar	744,—	573,1	550,5
IV. Közlekedés	392,6	612,1	714,3
V. Építkezés	350,—	500,—	650,—
Összes beruházás:	1951,8	2307,8	2467,3

* Az itt feltüntetett összegek magukban foglalják mind a bővítést, mind az újítást fordított állami és magán beruházásokra.

** A beruházási év augusztus 1-től július 31-ig terjed.

Mint az I. számú tábla mutatja, a beruházási terv az 1947. augusztus 1-től kezdődő három év alatt összesen 6727 millió forint értékű beruházást irányoz elő. Ebben az összegben nemcsak a bővítés, de az időközben elavulttá váló vagy régebben elavulttá vált és eddig ki nem cserélt gépiberendezések stb. felújítása is benne foglaltatik. Nem foglaltatik azonban ebben az összegben a XIV. táblában feltüntetett és az első évben 2091 millió, a második évben 2475 millió és a harmadik évben 1971 milliót kitevő készletgyarapodás (a közgazdasági értelemben vett tulajdonképpeni forgótőkeszükséglet), amely elengedhetetlenül feltétele mind a jelenleg elégtelen raktárkészletek feltöltésének, mind a termelés fokozott biztosításának. Félreértések elkerülése végett ki kell emelnünk, hogy az I. táblában a beruházások kapacitása nem tünteti fel az egyes termelő ágak javára szolgáló összes tételeket. Hogy csak néhány példát mondjunk: a mezőgazdaság beruházásában nem szerepel a műtrágyagyártás fejlesztése, mert ez a vegyészeti iparnál jelentkezik és nem szerepel a bekötő utak létesítése, amellyel a közlekedés beruházásait terheltük meg. A mezőgazdaság céljaira felvett beruházási összeg helyes érzékeltetésére az I. táblában kivontuk az iparból a mezőgazdasági célzatú beruházásokat és így jelentkezik, hogy a mezőgazdaság beruházására 1468,5 millió forintot, az összes beruházások 21,8 százalékát irányoztuk elő.

MEZŐGAZDASÁG

I/A TÁBLA

A mezőgazdasági lakosság igényeit szolgáló beruházások

	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forintban		
1. Műtrágyagyártás	60,0	40,0	—
2. Vegyi ipar egyéb mezőgazdaságot érintő beruházásai, ú. m. növény- és állatvédőszerek, csávázóanyagok, talajjavítószerek gyártásának növelése	6,0	6,0	4,0
3. Mezőgazdasági gépszükséglet, traktor	105,6	147,0	183,5
4. Vas- és acélipar, általános gépgyártás, mezőgazdasági gépgyártás, teherautó, és traktor-gyártás, valamint a villamosipar beruházásai közül a mezőgazdaság részére szükséges gépek, szerszámok termelését előmozdító beruházások	38,0	29,5	18,0
5. Villamosenergia-termelési beruházásunkból a mezőgazdaságot érintő létesítmények összege	20,0	40,0	20,0
6. Tenyészállat behozatal	15,0	15,0	15,0
7. Talajjavítás, talajvédelem	3,2	20,0	20,0
8. Öntözőcsatornák	12,0	24,0	24,0
9. Ivóvízellátás	0,2	2,0	2,0
10. Árvíz- és belvízmentesítés	8,0	16,0	16,0
11. Patakszabályozás	1,0	2,0	2,0
12. Bekötőutak kiépítése, törvényhatósági utak építése és helyreállítása	13,5	22,0	23,5
13. Törvényhatósági utak hídjainak helyreállítása	5,5	8,2	8,8
14. Falusi lakóházak és gazdasági épületek	30,5	46,5	65,0
15. Kórházépítési beruházásból a mezőgazdasági lakosságot szolgáló rész	24,0	28,0	38,0
16. Iskolák építését szolgáló beruházásból falusi iskolák, óvodák, mezőgazdasági iskolák és tanulóotthonok	15,0	34,0	48,0
17. Munkásjóléti intézmények c. beruházásból a mezőgazdasági munkásság jóléti beruházását szolgáló hányad	8,0	26,0	35,0
18. Közületi építkezések c. beruházásból (vágóhidak, hűtőházak, magtárak, trágyatelepek, növénynemesítő-állomások; traktor- és gépállomások)	15,0	15,0	10,0
19. Családi házak	2,0	4,0	5,0
20. Szállodák építését célzó beruházások közül mezőgazdasági munkásszálló	6,0	7,0	10,0
Összesen:	388,5	532,2	547,8

Mezőgazdaságunknak a szükséges gépekkel való ellátására a hároméves tervben 436,1 millió forintot irányoztunk elő. Ezen beruházás keretén belül 5600 db traktor, 159 000 db normáleke, 42 000 db fogas borona, 9000 db simahenger, 20 000 db fogatos sorbavetőgép, 55 000 db egység kapálógép, 1800 db motoros cséplőszekrény, 8500 db szelelőrosta, 28 000 db kézi kukoricamorzsoló, 28 000 db kézi daráló, 47 000 db répavágó, 47 000 db szecskavágó és 84 000 db permetező, ezen felül további 30 millió forint értékben itt külön fel nem sorolható speciális mezőgazdasági és tejgazdasági gép kerülne a mezőgazdaság kezébe.

Állattenyésztésünk feljavításának céljaira, amire a három évben 45 millió forintot irányoztunk elő, a külföldről kb. 12 000 db tenyész-szarvasmarhát és 3000 db egyéb tenyészállatot hoznánk be.

Az öntözési program keretén belül csak a három év alatt megvalósítható tervezetet vettük fel 100 millió forint összeg erejéig. Ezen munkálatok főbb pontjai a hódmezővásárhelyi szivattyútelepes öntözőrendszer kiépítésének befejezése 22 km csatornabővítéssel és 19 km új csatornával (az öntözhető terület 14 000 kat. hold), a Körös vidéki öntözési munkák befejezése (öntözhető terület 22 000 kat. hold) és végül a tiszafüredi szivattyútelepes öntözőrendszer kiépítésének befejezése kb. 25 000 kat. hold öntözhetőségére.

BÁNYÁSZAT ÉS ENERGIATERMELÉS

A szénbányászat terén a termelés fokozása és a szénminőség javítása és osztályozhatósága érdekében 486,2 millió forintot irányoztunk elő a három évben.

Ezen beruházásokból a borsodi kerületben megvalósulna a lyukóvölgyi, bánfalvai, ormospusztai, barátvölgyi, kurittyáni, sajókazai, alberti és Rudolf-aknak kimélyítése, a csermelyi, somsányi és borsodnádasi aknak zsompvágata és szivattyúttere, 9000 fm kutatófúrás, a kondói és alacscai termelés koncentrációja, a sajószentpéteri osztályozás, valamint a borsodi kerület igazgatásának központosítása. A nógrádi kerületben a kisterenyei és rózsaszentmártoni alagút meghosszabbítása, a tari és ujlaki lejtős akna mélyítése és szivattyúkamrája, a Rajk-akna feltáró vágata, 6000 fm kutatófúrás és 6000 fm feltáró vágatok és a rózsaszentmártoni fősíkló újraindítása. A dorogi kerületben a XIV. és XV. akna mélyítése, a csolnoki II. akna feltárása, VI. akna víztelenítése és helyreállítása, az ebszönyi akna mélyítése, Mogyorós-bánya beszálló légaknája és szivattyúttere, a pilisszentiványi és nagykovácsi feltáró vágatok, kutató és cementáló fúrások. A tatabányai kerületben a XVII. légakna mélyítése, rakodórész kiépítése, a vadaskerti függőleges légakna mélyítése, homokkutató és szénkutató fúrások és irányvágatok a kerület különböző üzemeinél. A dunántúli kerületben a várpalotai főszállító irányvágat-biztosító falazása, légműakna és szivattyúkamra kiépítése, üzemfejlesztéshez szükséges meddővágatok, 220 fm-es Ship-akna, Dudaron, a pusztavámi „B” víztelenítése és továbbmélyítése, rakodójának kiépítése, 4 km normál-

vasút, sikárosi lejtőakna bekapcsolása, 4000 fm meddővágat, kisgyóni és bodajki bányavasút karbahelyezése, 12 000 fm kutatófúrás Kisgyónon. A kisgyóni bánya északi részének feltárása, ajkai bányában 170 fm zsompvágat, kihajtás kifizalazása, 1200 fm meddővágat a padragi aknánál, 500 fm kutatófúrás, 500 fm meddővágat a brennbergi bányában, 15 000 fm fúrás Toronyon. A mecseki kerületben légakna továbbmélyítés a Komlón, 600 fm szállítóakna és 600 fm beszálló légakna mélyítése, akna külszíni bekapcsolása, 2 db mélyfúrás, akna összekötése, 600 fm vég nélküli kötelpálya létesítése. A nagymándoki vakakna továbbmélyítése, valamint aknahajtás a keleti mezőben, rakodóval és főharánttal, kutató és feltáró vágatok. Kutatófúrások és vágatok, keleti mező határainak megépítése, a déli elszakadt rész felkutatása, valamint a hidasi lignit-terület megállapítása. A szászvári II. és III. vakakna továbbmélyítése, feltáró és kutató fúrása 600 fm hosszban. A beruházások keretében igen nagy figyelmet kívánunk fordítani a védőberendezések tökéletesítésére, hogy az üzemi balesetek lehetőségét a minimálisra csökkentsük.

Az ércbányászatra előírányzott kb. 3 millió Ft kizárólag a recski bányában található arzén, antimon és szelén kinyeréséhez szükséges. A bányaberendezés modernizálása lényeges termelési feljavítást eredményezhetne, de tekintettel a bánya érckészletének csekély voltára, a bánya öt éven belül kimerülne, és így a beruházás nem rentábilis.

Nyersolajtermelésünkre a három elkövetkező évben előírányzott 170 millió Ft beruházásból a feldolgozó- és finomítóiparunk bővítését és korszerűsítését valószínűsítanánk meg, aminek következtében termelésünk gazdaságos lenne és a termelt áru minősége megfelelné a világpiaci minőségnek. A lispe-budapesti gázvezeték megépítésének költségei meghaladják a hároméves terv anyagi kereteit és így annak megvalósítása csak később jöhet szóba.

Villamosenergia-termelésünknek az iparban és mezőgazdaságban, valamint a közlekedésben tervbe vett fejlesztése folytán előálló igények kielégítésére igen nagy összegre van szükség a beruházási terv keretében. Ennek folytán 400 millió Ft beruházását vettük tervbe. Ezen összegekből megvalósulna a Mátra-vidéki erőtelep, a salgótarjáni új erőtelep, a komlói erőtelep, a Weiss Manfréd-gyár magas nyomású erőtelepe, a barcikai erőtelepnek új kazánnal való felszerelése, a tatabányai-dorogi kooperációval kapcsolatos berendezések és távvezetékek, valamint a veszprémi transzformátorállomás kicserélése, a tatabányai, ajkai, veszprémi 100 kW-os távvezeték kiépítése (amely távvezeték lehetővé tenné a dunántúli erőtelepek összedolgozását), a dorogi erőtelep tartalékkazánjának beszerzése, az ország elosztó hálózatának teljes rendbehozatala, valamint a bánhidai és kelenföldi erőtelepek kazánjainak kicserélése. A beruházások következtében villamosenergia-termelésünk kb. 55 százalékkal, 1280 millió kWó-ról 1950 millió kWó-ra emelkednék.

A vas- és acélgégyártásnál a beruházásokból legelsősorban a hengerművek fejlesztését és modernizálását vinnénk keresztül, új kohóberendezéseket létesítenénk a termelés növelésére, az ipar gépi berendezéseinek és elektromos készülékeinek szükségletét látnánk el, mely a többtermelés és racionalizálás szempontjából válnék szükségessé.

A fémkohászati berendezések felújítása és kibővítése 25 millió Ft-ot igényel. Ezen beruházással javítani tudnánk a jelenleg szűk keresztmetszetként jelentkező fémhúzó és hengerlő iparunkat és jelentékeny mértékben kibővítenénk rézgálic-termelő kapacitásunkat is.

Gépgyártóiparunk, mely magában foglalja az összes erőgépek, szivattyúk, kompresszorok és speciális ipari gépek, szerszámgépek, közlekedési eszközök, szerszám- és mezőgazdasági gépek gyártását, hároméves tervünkben 439,5 millió forintos beruházással vétetett tervbe. Az ipar ezen ágának megújítására és bővítésére különös gondot fordítottunk, minthogy gépgyártásunk termelésének növelésétől függ mind a mezőgazdasági, mind az ipari életszínvonal emelkedése, ami a jövőbeni fejlődés alapját képezi. Ezen összeg kisebbik része a megrongált gépek, berendezési tárgyak kijavítását és a megsérült épületek helyreállítását tenné lehetővé, míg a nagyobbik része a termelés fokozásához további műhelyek és raktárak építését, azok berendezését tartalmazza, és magában foglalja az új szerszámgépek beszerzését. Számításba vettük ezen iparág szerszámgép-szükséglete egy lényeges részének külföldről való beszerzését azon célból, hogy a gyártás és a műszaki tapasztalatok kiegészítéséhez nagy teljesítményű és nagy pontosságú gépek álljanak rendelkezésre. A beruházások végrehajtása után általános gépiparunk kapacitása az utolsó békeévekhez viszonyítva 26,5, vagongyártásunk 123,7, kazán- és vaszerkezetiparunk 100, hajóépítési iparunk egy új gyár létesítése mellett 200, malomgépiparunk 125, mezőgazdasági gépgyártóiparunk 285,9, teherautógyártásunk 111,4, traktorgyártó iparunk 194,1, szerszámgépgyártó iparunk 125, szállítóberendezést gyártó iparunk 49,1%-kal emelkednék.

Villamosiparunk, mely mind a gazdasági terv fejlesztési részének, mind a jóvátételnek igényeit lesz hivatva kielégíteni, az elkövetkező három évben 330 millió forint beruházást igényel. Ennek az összegnek jelentős része a súlyos háborús kárt szenvedett Ganz Villamossági Rt., Felten és Guillaume Rt., Engel Károly Rt., Agrolux Rt. és az Elektromos Mérőműszerek Gyára Rt. tönkrement épületeinek helyreállítására lenne fordítandó, míg a hátralevő része a Ganz Rt., AEG., Egyesült Izzó, Szabó és Mátéffy Erőátviteli Rt., Engel Károly Rt., Laubmotorgyár és Agrolux Rt. elvesztett kapacitásának helyreállítását szolgálná. Ezen iparág beruházásának elengedhetetlen szükségességét a múltban az exportpiacon elfoglalt jelentékeny helyzetének megtartása és a kiesett német ipar folytán előállott lehetőségek kihasználhatósága is indokolja.

Táblaüvegiparunk a háború befejezése óta már igen tetemes beruházást hajtott végre, ami által termelését a belföldi szükséglet teljes kielégítésére állította be, és ezért itt további beruházásra szükség nincsen. Öblösüvegiparunk kapacitása kielégítő a belföldi szükséglet és egy komoly export lebonyolítására, csupán a finom üvegáruk, valamint az ampullák és fiolák gyártása igényel további beruházást. Ezen beruházás körülbelül 21 millió forintot tenne ki. Ebből az összegből új kemencék építését kellene megvalósítani, az ehhez szükséges tűzálló anyagokat – melyek igen komoly értéket képviselnek – külföldről kellene behozni.

Textiliparunk fonó- és szövőkapacitását az elkövetkező három évben – túlnyomórészt a belső fogyasztás terén fennálló nagy hiányok kielégítésére és komoly részben az exportlehetőségek kihasználása céljából – erősen fejleszteni kívánjuk. Ezen fejlesztés folyamán körülbelül 250 000 új fonóorsó felállítására kerül sor, továbbá szövőszékállományunknak a háború folyamán külföldön nagymértékben tökéletesített szövőszékekkel való kiegészítése nyerne megvalósulást. Fenti beruházások céljaira összesen 150 millió forintot irányoztunk elő.

A háborús cselekmények folytán elveszített vegyészeti, nagyipari és középipari gyárak sürgős újjáépítésére és a kiesett behozatali lehetőségek pótlására komoly beruházási programot irányoztunk elő, melynek keretén belül fokozott mértékben fognak előállítani a mezőgazdaság részére elengedhetetlenül szükséges műtrágyát, növényvédőszeret és oltóanyagokat. Ezen elsőrendű feladatán kívül az ipar vegyi anyag-szükségletének kielégítését tűztük ki célul, továbbá tervbe vettük oly iparágak meghonosítását, melyek eddig Magyarországon nem voltak, hogy ezzel gazdasági életünket a külföldtől függetleníteni tudjuk. E beruházási program céljaira összesen 560 millió Ft-ot irányoztunk elő a terv keretén belül. Első legfontosabb feladatunk a Péti Nitrogénművek újjáépítése, mely a mezőgazdaság műtrágyaproblémáját lenne hivatva részben megoldani. A Péti Nitrogénművek újjáépítésével még számtalan ipari anyagszükséglet nyerne megoldást, melyek közül a legfontosabbat – a salétromsavat – emeljük ki. A nagy fontosságú marónátroniparunkat – mely súlyos háborús károkat szenvedett – 2,7 millió Ft-os befektetéssel kell rendbehozni. A meghonosítandó anilinfesték-gyártásunk kénnátrium-szükségletének fedezésére új kénnátriumüzemet kell létesíteni. Ezen nyersanyagokat a múltban külföldről való behozatallal fedeztük. Oxigéngyártó üzemünk berendezésének pótlására 1 millió Ft-ot szándékozunk fordítani, és a háborús cselekmények folytán elpusztult acéltartályok pótlására, 5,5 millió Ft-ra van szükség. Az elpusztult acéltartályok pótlása a szénsav gyártásánál is elengedhetetlen, miért is ezen iparágnál e hiányok pótlására 5,4 millió Ft-ot irányoztunk elő. Belső derítőföld-szükségletünk fedezésére, valamint ezen anyagban elérhető komoly exportlehetőségek kihasználására derítőföldiparunk fejlesztése válik szükségessé, amely fejlesztés 10 millió Ft investálását teszi szükségessé. Timföldtermelésünk kapacitását – tekintettel az országban előforduló komoly bauxitmennyiségekre s

az ennek folytán adódó nagymértékű exportlehetőségekre – az elkövetkező három évben erősen fokozni fogjuk, és e bővítés maga 280 millió Ft beruházást igényel. Az üvegipar, a vegyipar és a textilipar súlyos szódagondjainak megoldására egy szódagyár létesítését teszi szükségessé 150 millió Ft beruházással, mely üzem, ha időben hozzákezdünk, 80 000 tonnás kapacitással és valószínűleg 60 000 tonnás gyártással már 1949-ben üzembe helyezhető is lenne.

Barnaszénleparlásból keletkező igen fontos ipari anyagok gyártásának fedezésére a Dorogon és Felsőgallán működő szénleparló berendezések korszerűsítése válik szükségessé, melyhez laboratórium létesítése, fejlesztése is járul. Ezen költségek 14,6 millió Ft beruházását teszik szükségessé. Ugyanezen telepeken kalciumkarbid és ferroszilícium gyártását vezetnénk be, mely gyártási ágak beruházása 2,5 millió Ft-ot tenne ki.

KÖZLEKEDÉS

Vízépítési célokra összesen 228 millió Ft-ot irányoztunk elő. Ezen munkák keretén belül a Duna-szakasz Budapest feletti és alatti részének szabályozása, a soroksári Duna-ág, a Dráva és Mura szabályozása, a Tisza és a Maros szabályozása valósulna meg. Kisebb folyók, patakok és vízmosások keretében a Hernád, Sajó, Rába stb. szabályozása van tervbe véve. Kivitelezésre kerülne a dunai és balatoni kikötők és rakodók kiépítése és ezek felszerelése, a Sió, a Tisza, a Berettyó és a Sajó csatornázása és a Duna-Tisza-csatornának egy része. A dunai és tiszai védőgátak és a határmenti gátak kiépítése, továbbá a belvízrendezés fejlesztése. Megépülne a soroksári Duna-ág és a Sió torkolati vízi erőtelepe.

Útépítés céljaira 234 millió Ft beruházást irányoztunk elő. Ezen program keretén belül kiépülnének a falusi bekötő utak, melyek a mezőgazdaság közlekedési és szállítási problémáit erősen megkönnyítenék. A beruházás többi része az állami és törvényhatósági utak elpusztult részének újjáépítésére és fenntartására, valamint a megrongálódott műutak jó karba helyezésére fordíthatnák. Ugyanezen beruházás keretén belül valósulna meg egy útépítési laboratórium felszerelése a Műgyetem keretén belül.

Hídépítési célokra 225 millió Ft beruházást irányoztunk elő. Ezen program keretén belül több nagy híd, mint a Margithíd, vásárosnaményi Tisza-híd. Lánc-híd, bajai Duna-híd, szegedi Tisza-híd, a Sió-csatorna hídja, a Boráros téri híd és a polgári Tisza-híd épülne fel, azonkívül felépülne 7 kisebb híd. Igen komoly tétel fordíthatnák az állami, törvényhatósági utak megrongált hídjainak helyreállítására, úgyhogy a harmadik év végére az összes megrongált ilyen hidak felépülnének. Ezen beruházás keretén belül dotálnánk a szükséges hídfenntartási költségeket és a háború szomorú emlékeként reánk maradt roncskiemelési munkálatokat.

A MÁV beruházásaira 1947-ben 90,2, 1948-ban 155,7 és 1949-ben 199,2 mil-

lió Ft-ot vettünk tervbe. Ezen beruházás keretén belül történnék meg az elpusztult vasútvonalak és pályaudvarok helyreállítása, az elpusztult vasúti hidak helyreállítása, melyek közül mint legfőbbeket kiemeljük a szolnoki Tisza-hidat, a budapesti összekötő Duna-hidat és az újpesti Duna-hidat, valamint a bajai Duna-hidat. Ugyancsak ezen beruházás keretén belül valósulna meg a hidműhely és mozgóhidjavító szerelvények felszerelése, forgókorongok rendbehozatala, távközlő- és biztosítóberendezések kiépítése, az áruforgalommal kapcsolatos építmények létesítése, vontatási telepek vízvételvezési berendezéseinek, szertárainak megvalósítása, a járművek újjáépítése és új járművek beszerzése, műhelyek újjáépítése és a MÁV villamosító programjának végrehajtása.

Tervünkben a BSZKRT beruházási programja összesen 186,9 millió forintot igényel. Ezen beruházási terv keretén belül rendbehozná a BSZKRT a pálya- és hidépítési hiányosságait, továbbá részben kiegészítené a hiányzó motoros kocsit, villamosmozdony- és pótkocsiállományát, hogy a zavartalan közúti forgalmat akadálymentesen le tudja bonyolítani.

Beruházási tervünkben a posta összesen 404 millió Ft-tal szerepel. Ezen beruházás keretén belül új kábelek, központok létesülnének, a posta telefon- és távíróhálózata rendbehozatala valósulna meg, műszaki rendeltetésű építkezéseket hajtának végre, és kiegészítenék a posta hiányos gépkocsiállományát. Komoly rétekként szerepel ezen beruházásban rádióberendezések létesítése és fejlesztése is.

ÉPÍTKEZÉS

Az építkezési program 1500 millió Ft beruházással nagyméretű szociális célokat szolgáló építkezéseket hajtana végre, amelyben munkásjóléti intézmények, falusi lakóházak, kislakások, kórházak és iskolák foglalnék el a legjelentősebb tételeket. A továbbiakban a terv kiterjed a lakáshiány kiküszöbölésének problémájára is és jelentékeny mennyiségű lakás építését vette tervbe.

II. TÁBLA

*A termelt javak értéke a beruházási terv megvalósulása esetén
(1947 januári drakon, millió forintban)*

Termelési ág	1938	1946—1947	1947—1948 ^a	1948—1949	1949—1950
I. Mezőgazdaság					
Szántóföldi termelés	5 857	2 949	3 854	4 370	4 934
Állattenyésztés	4 156	2 155	2 580	3 243	3 708
Kert, szőlő	607	571	607	607	607
Erdőgazdaság	233	213	209	209	209
Egyéb	579	255	317	382	465
Összesen:	11 432	6 142	7 567	8 811	9 924
II. Bányászat és energiatermelés					
Szénbányászat	540	448	510	605	662
Ércbányászat	46	11	29	34	40
Vaskohászat	176	100	141	160	183
Olajtermelés és -finomítás	103	220	289	378	508
Villamosenergia-termelés	224	248	285	328	377
Összesen:	1 089	1 027	1 255	1 505	1 770
III. Gyáripár					
Vas- és acélgyártás	1 073	571	855	942	1 036
Vasárúk	474	132	160	220	284
Fém művek	270	112	150	168	186
Általános gépgyártás	255	200	235	287	322
Vagongyártás	190	190	250	325	425
Kazán- és vasszerkezet	30	8	30	50	60
Hajóépítés	30	30	30	90	90
Mozdonygyártás	235	107	121	168	224
Malomgépipar	12	3	8	18	27
Mezőgazdasági gépgyártás	22	22	44	61	85
Téherautógyártás	29	21	31	44	61
Traktorgyártás	34	3	25	50	100
Szerszámgyépgyártás	40	50	60	70	90
Szállítóberendezések gyártása	35	35	41	45	52
Villamosipar	380	250	365	472	540
Úvegipar	84	33	132	160	170
Faipar	445	228	361	486	570
Bőripar és cipőipar	600	231	289	462	693
Gumiipar	150	50	80	100	120
Textilipar	2 480	1 650	1 952	2 887	3 352
Papír- és sokszorosítóipar	1 739	990	1 130	1 304	1 390
Élelmiszeripar	4 284	2 820	3 400	3 650	4 070
Vegyipar	947	673	814	966	1 110
Építőanyagipar	400	100	200	300	400
Összesen:	14 238	8 489	10 764	13 325	15 458

III. TÁBLA

A termelés nettó értéke

(A felhasznált nyers- és üzemanyagok értékének levonása után)

(1947 januári áron, millió forint)

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
I. Mezőgazdaság	6729	4067	4707	5531	6216
II. Bányászat és energiatermelés					
Szénbányászat	386	320	364	432	473
Ércbányászat	31	8	20	23	27
Vaskohászat	63	36	51	58	66
Olajtermelés és -finomítás	42	90	118	155	208
Villamosenergia	86	95	109	125	144
Összesen:	608	549	662	793	918
III. Gyárilpar					
Vas- és acélgyártás	454	241	362	398	438
Vasárúk	276	77	93	128	166
Fém művek	122	50	68	76	84
Általános gépgyártás	149	117	137	168	188
Vagongyártás	69	69	91	119	155
Kazán- és vasszerkezet	11	3	11	19	22
Hajóépítés	15	15	15	44	44
Mozdonygyártás	96	44	49	68	91
Malomgépipar	6	2	4	9	14
Mezőgazdasági gépgyártás	12	12	24	33	46
Teherautógyártás	11	8	12	17	24
Traktorgyártás	13	1	10	20	39
Szerszámgyártás	24	30	36	42	58
Szállítóberendezések gyártása	20	20	24	26	30
Villamosipar	217	142	208	269	308
Üvegipar	38	15	59	72	76
Faipar	241	124	196	264	309
Bőripar és cipőipar	208	80	100	160	240
Gumiipar	52	10	28	35	42
Textilipar	1535	1021	1208	1787	2075
Papír- és sokszorosítóipar	783	445	508	587	625
Élelmiszeripar	1885	1241	1495	1606	1791
Vegyipar	426	303	366	435	499
Építőanyagipar	260	65	130	195	260
Összesen:	6923	4135	5234	6577	7624
IV. Kisipar	3738	2082	2457	2936	3706

IV. TÁBLA

A termelt javak értéke indexszámokban
a: 1938 = 100; b: 1946—1947 = 100

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
I. Mezőgazdaság					
Szántóföldi termelés	a 100,0 b 198,6	50,3 100,0	65,8 130,7	74,6 148,2	84,2 167,3
Állattenyésztés	a 100,0 b 192,9	51,9 100,0	62,1 119,7	78,0 150,5	89,2 172,1
Kert, szőlő	a 100,0 b 106,4	94,0 100,0	100,0 106,4	100,0 106,4	100,0 106,4
Erdőgazdaság	a 100,0 b 109,5	91,3 100,0	90,0 98,6	90,0 98,6	90,0 98,6
Egyéb	a 100,0 b 227,1	44,0 100,0	54,7 124,2	65,9 149,8	80,4 182,5
Mezőgazdaság összesen	a 100,0 b 186,1	53,7 100,0	66,2 123,2	77,1 143,5	86,8 161,6
II. Bányászat és energiatermelés					
Szénbányászat	a 100,0 b 120,5	83,0 100,0	94,5 113,9	112,0 135,0	122,6 147,8
Ércbányászat	a 100,0 b 413,4	24,2 100,0	63,3 261,6	74,1 306,2	86,6 358,0
Vaskohászat	a 100,0 b 176,0	56,9 100,0	80,1 141,0	90,9 160,0	104,0 183,0
Olajtermelés és -finomítás	a 100,0 b 46,8	213,6 100,0	280,6 131,4	367,0 171,8	493,2 230,9
Villamos energia	a 100,0 b 90,2	110,8 100,0	127,2 114,9	146,4 132,1	168,4 152,0
Bányászat és energiatermelés összesen	a 100,0 b 106,0	94,3 100,0	115,2 122,1	138,2 146,5	162,5 172,5
III. Ipar					
Vas- és acélgyártás	a 100,0 b 187,9	53,2 100,0	79,7 149,8	87,8 165,0	96,6 181,5
Vasárúk	a 100,0 b 358,5	27,9 100,0	33,8 121,0	46,4 166,4	60,0 215,1
Fém művek	a 100,0 b 241,5	41,4 100,0	55,6 134,2	62,1 150,1	69,0 166,7
Általános gépgyártás	a 100,0 b 127,5	78,4 100,0	92,2 117,5	112,7 143,7	126,5 161,2
Vagongyártás	a 100,0 b 100,0	100,0 100,0	131,6 131,6	171,1 171,1	223,7 223,7
Kazán- és vasszerkezet	a 100,0 b 352,9	28,3 100,0	100,0 352,9	166,7 588,2	200,0 705,9
Hajóépítés	a 100,0 b 100,0	100,0 100,0	100,0 100,0	300,0 300,0	300,0 300,0
Mozdonygyártás	a 100,0 b 218,6	45,7 100,0	51,4 112,5	71,5 156,5	95,3 208,4

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
Malomgépipar	a 100,0 b 400,0	25,0 100,0	66,7 266,7	150,0 600,0	225,0 900,0
Mezőgazdasági gépgyártás	a 100,0 b 101,9	98,2 100,0	201,8 205,6	275,5 280,6	385,9 393,1
Teherautógyártás	a 100,0 b 138,1	72,4 100,0	105,5 145,7	151,0 208,6	211,4 291,9
Traktorgyártás	a 100,0 b 1030,3	9,7 100,0	73,5 757,6	147,1 1515,2	294,1 3030,3
Szerszámgyártás	a 100,0 b 80,0	125,0 100,0	150,0 120,0	175,0 140,0	225,0 180,0
Szállítóberendezések gyártása	a 100,0 b 100,0	100,0 100,0	119,9 119,9	129,8 129,8	149,1 149,1
Villamosipar	a 100,0 b 152,0	65,8 100,0	96,1 146,0	124,2 188,8	142,1 216,0
Üvegipar	a 100,0 b 251,5	39,3 100,0	157,1 400,0	190,5 484,8	202,4 515,2
Faipar	a 100,0 b 195,0	51,3 100,0	81,2 158,3	109,4 213,3	128,2 250,0
Bőripar és cipőipar	a 100,0 b 259,7	38,5 100,0	48,1 125,0	77,0 200,0	115,5 300,0
Gumiipar	a 100,0 b 500,0	20,0 100,0	53,3 266,7	66,7 333,3	80,0 400,0
Textilipar	a 100,0 b 150,3	66,5 100,0	78,7 118,3	116,4 174,9	135,2 203,2
Papír- és sokszorosítóipar	a 100,0 b 175,7	56,9 100,0	65,0 114,1	75,0 131,7	79,9 140,4
Élelmiszeripar	a 100,0 b 151,9	65,8 100,0	79,4 120,6	85,2 129,4	95,0 144,3
Vegyipar	a 100,0 b 140,7	71,1 100,0	86,0 121,1	102,1 143,6	117,2 165,0
Építőanyagipar	a 100,0 b 400,0	25,0 100,0	50,0 200,0	75,0 300,0	100,0 400,0
Ipar összesen:	a 100,0 b 167,7	59,6 100,0	75,6 126,8	93,6 157,0	108,6 182,1

Az I. táblában feltüntetett beruházások megvalósítása esetén az új ipari termelés értékét a II. számú tábla tünteti fel. Ebben a táblázatban nemcsak a beruházások, de a racionalizálás eredményei is benne foglaltatnak.

A II. számú tábla úgynevezett bruttóértékelés alapján készült, ami azt jelenti, hogy minden egyes termelési ágazatban és ezen belül minden egyes iparágban a termelés értéke termelői áron van számba véve. Ez a tábla nem veszi tekintetbe azt, hogy egyes iparágak termelési értékeiben más iparágak termelési értékei már benne foglaltatnak, mert valamely iparág nyersanyaga egy másik – megelőző fázisú – iparág készgyártmánya. Az egyes iparágakban felhasznált nyers üzem- és segédanyagok levonása mellett előálló nettóértékeket a III. számú tábla tünteti fel.

A IV. számú tábla a bruttó termelési értékek százalékos megoszlását mutatja. Kiindulása kétféle: egyfelől az 1938. évi állapot, másfelől a jelenlegi 1946–1947. termelési év termelésének állása. A mezőgazdaságnak mind a bruttó, mind a nettó termelési eredményénél a háború előtti átlagos időjárási viszonyokat vettük számításba, de számot vetettünk a mezőgazdasági termelést befolyásoló, azóta bekövetkezett strukturális változásokkal is.

Mint a fenti táblák mutatják, a hároméves terv befejező évében a mezőgazdasági termelés nem fogja a háború előtti még teljesen elérni, de azt nagyjában megközelíti. A bányászat és az energiatermelésnél azonban még a háború előttihez képest is igen jelentős emelkedés mutatkozik, melyben nyersolaj- és olajfinomító iparunk termelésének közel ötszörös emelkedése és a villamosenergia-termelés 68⁰/₀-os emelkedése a szembeszökő. A szénbányászat emelkedésénél, mely a háború előttihez képest 22,6⁰/₀-os és a jelen év termeléséhez képest 47,8⁰/₀-os emelkedést mutat, megemlítendő, hogy ezek a számok nem mennyiségre, hanem fűtőértékre vonatkoznak. Az ipari termelés fejlesztésénél egyes iparágak feltűnő

V. TÁBLA
Egyes fontosabb cikkek termelésének alakulása

	Egység	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
Mezőgazdaság					
Búza	millió mázsa	9,9	13,8	16,7	19,6
Napraforgómag	millió mázsa	1,9	1,8	1,6	1,2
Kender	millió mázsa	0,5	0,64	0,74	0,84
Baromfi	millió darab	64,4	72	82,5	94,2
Toll	1000 mázsa	32	42	52	59
Tojás	millió darab	700	790	875	960
Gyümölcs	millió mázsa	1,3	1,8	1,8	1,8
Bányászat és energiatermelés					
Szén	vagon/nap	2 375	2 700	3 200	3 500
Nyersolaj	1000 tonna	660	660	660	700
Villamosenergia-termelés	millió kW/ó	1 200	1 480	1 700	1 950
Ipar					
Nyersvas	1000 tonna	290	325	440	440
Acél	1000 tonna	452	647,5	700	784
Vagon	Izk darab*	3 500	4 800	6 000	8 000
Mozdony	darab	96	110	160	220
Traktor	darab	150	1 000	2 000	4 000
Teherautó	darab	400	500	600	800
Pamutszövet	1000 méter	100 000	160 000	180 000	240 000
Műselyemszövet	1000 méter	5 000	20 000	40 000	80 000
Gyapjúsövet	1000 méter	4 000	8 000	16 000	24 000
Bőrcipő (gyári)	1000 pár	1 680	2 016	3 524	4 954
Táblaüveg	1000 m ²	4 000	4 600	5 000	5 500
Papír	tonna	22 000	43 000	60 000	80 000

* Vagonmennyiség, Izk típusú, db-okban kifejezve.

erős fejlesztése érdemel figyelmet. Ilyen pl. a traktorgyártás, mely a jelen helyzethez képest harmincszoros, a háború előtti termeléshez képest háromszoros emelkedést mutat, míg a mezőgazdasági és gépipari termelés mind a jelenlegi, mind a háború előtti helyzethez képest négyszeresen emelkedik.

Gépiparunk, különösen szerszámgépiparunk nagymértékű fejlesztése a jövő ipari fejlődésének alapja. A vagon- és mozdonygyártás fejlesztésénél sürgős közlekedési szükségleteinket és a békeszerződés következtében előálló helyzetet vettük alapul. A hajóépítés kapacitásának kiterjesztésénél a jóvátételi kötelezettségünket, míg a villamosipar és az üvegipar nagyarányú fejlesztésénél az exportlehetőséget vettük számba. A vegyipar fejlesztésénél a műtrágyatermelés kiterjesztése játssza a vezető szerepet. A fogyasztási célokat szolgáló iparok, így elsősorban a bőr- és cipőipar, a textilipar és az élelmiszeripar fejlődése e három év keretén belül kisebb mértékű, de itt is a textil- és cipőipar esetében a háború előtti termelést a terv befejező évében elérjük, sőt a textiliparnál körülbelül 35%-kal túl is haladjuk. Az ipari termelés összértéke az 1938-as termeléshez képest 8,6%-kal, míg a jelen 1946–1947. évi állapothoz képest 82%-kal emelkedik majd.

Az előbb említett összegbeli és százalékos változásokat mennyiségileg az illető jószág mértékegységében az V. számú tábla mutatja.

A javaknak az előbb írt táblázatokban foglalt termelése a nemzeti jövedelemből kerül ki, fordítva viszont a nemzeti jövedelem nagyságát határozza meg.

NEMZETI JÖVEDELEM

VI. TÁBLA

*A nemzeti jövedelem alakulása a beruházási terv megvalósulása esetén
(1947 januári drakon, millió forintban)*

	1938 pengő forint		1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
Mezőgazdaság	1 745	6 729	4 067	4 707	5 531	6 216
Bányászat és energia- termelés	134	608	549	662	793	918
Gyáripár	1 524	6 923	4 135	5 234	6 577	7 624
Kézműipar	694	3 738	2 082	2 457	2 936	3 706
Kereskedelem	463	2 210	1 408	1 704	2 056	2 394
Szállítási tevékenység	154	728	463	560	676	787
Árnövelő adók	368	1 546	1 350	1 634	1 971	2 295
Lakáshasználat	451	674	650	682	715	741
Egyéb tételek	103	220	102	115	128	142
A nemzeti jövedelem a le- írások levonása nélkül	5 636	23 376	14 806	17 755	21 383	24 823
Indexszámokban:						
1938 = 100		100	63,3	76,0	91,5	106,2
1946—1947 = 100		157,9	100	119,9	144,4	167,7

A nemzeti jövedelem termelési ágankénti, illetve jövedelemforrásonkénti megoszlását mutatja a VI. sz. tábla, amelyben minden megadott évre a nemzeti jövedelem értéke a tőkeállag amortizációjára leírt összegek levonása nélkül szerepel, mivel a beruházási tervben is az összberuházások (tehát az újításra és nemcsak a bővítésre szolgáló (beruházások) szerepelnek. A nemzeti jövedelem értéke e leírások levonása után kb. évi 500 millió Ft-tal kisebb, mint azt a VI. és későbbi táblákban feltüntetett számok mutatják.

Ebből a táblából kiderül az, hogy a hároméves terv végére az 1938. évi nemzeti jövedelmet 6,2%-kal meg is fogjuk haladni, ami azt jelenti, hogy a jelenlegi állapothoz képest az emelkedés 67,7%-os lesz.

Jelentősebben növekedik a hároméves terv végére a nemzeti jövedelem a bányászat és energiatermelés terén, kisebb mértékben az iparnál és a kereskedelemnél, számottevően az árnövelő adóknál, ami a terv következtében megnövekedett árumennyiség utáni adóztatásban leli magyarázatát, azonos adókulcsok feltételezése mellett.

Szemben azzal az elmélettel, amely a gyáripár fejlesztése esetén a kézműipart

AZ EGYES IPARÁGAK MEGTERHELÉSE

VII. TÁBLA

Az egyes iparágak termeléséből beruházásra fordítandó termelés értéke

	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forint		
III. Ipar			
Vas- és acélgyártás	74,19	74,44	98,19
Fém művek	13,10	18,10	22,90
Ált. gépgyártás	162,30	190,07	176,95
Vagongyártás	3,70	18,20	32,20
Kazán- és vasszerkezet	129,31	189,20	160,01
Hajóépítés	1,00	4,00	4,00
Mozdonygyártás	2,50	7,30	18,40
Mezőgazdasági gépgyártás	82,00	99,80	112,30
Autógyártás	25,10	50,70	76,20
Szerszámgépgyártás	79,15	55,79	62,39
Szállító berendezések gyártása	28,70	33,35	31,58
Villamosipar	298,77	383,35	359,74
Faipar	39,50	53,60	63,10
Vegyipar	3,04	4,52	4,52
Építőanyagipar	123,96	170,70	198,20
Építkezés	523,57	662,38	770,27
Egyéb	14,28	32,10	30,90
Összesen:	1604,45	2047,60	2221,85
Import:	347,35	260,20	245,45
Mindössze:	1951,80	2307,80	2467,30

elsorvaszthatónak tartja, a tapasztalat azt bizonyítja, hogy a gyáripár mellett és azt kiegészítőleg, részben mint kvalitásipár, részben mint javító, részben mint alvállalkozó fejlődik a kisipár is, és ez a magyarázata annak, hogy a kézműiparból eredő nemzeti jövedelem is nagyjából eléri a termelési terv végén az 1938. évi szintet.

Ahhoz, hogy az I. sz. táblában írt beruházások az egyes iparágakban végrehajthatók legyenek, természetesen, hogy az illető iparágak minden olyan más iparágak adnak fel megrendelést, amelynek produktumai az illető iparágak beruházásához szükségesek. A VII. sz. tábla az I. sz. táblában kimutatott beruházási összegeket felosztja belföldön előállítható és külföldről behozandó áruk között, és megmutatja, hogy a különböző iparágak beruházási szükségleteiből megrendelés formájában egy-egy iparágnál mi gyűlik össze. E szempontból érdekes, hogy legnagyobb szerepe az építkezésnek van, mert hiszen minden iparágnak van építkezési szükséglete. Ha az építkezésre e táblán felvett összeget az I. táblában építkezés céljaira felvett összeggel összehasonlítjuk, azt látjuk, hogy a VII. sz. táblában foglalt összeg nagyobb, azért, mert ebben a táblában a gyári építkezések benne foglaltatnak.

Külön figyelmet érdemel a villamosipár hatalmas megterhelése, a mezőgazdasági gépgyártás, a kazán- és vasszerkezetgyártás és az általános gépgyártás nagy igénybevétele.

A tábla végén „import” cím alatt feltüntetett összegek azon készárúk ellenértékét tartalmazzák, amelyeket a honi gyártás előállítani nem tud és amelyek ennél fogva behozatal útján fedezendőek.

A VII. tábla felsorolta azokat az iparokat, amelyeken a hároméves terv nyugszik. Ez iparok valódi megterhelését azonban csak akkor látjuk tisztán, ha ismerjük azokat a jóvátételi kötelezettségeket, amelyek a fegyverszüneti szerződés és az azzal azonos párizsi békeszerződés alapján az elkövetkező években a magyar iparra hárulnak. Ezeknek részletezését tartalmazza a VIII. tábla. Ebben a táblában összevontan szerepel a szovjet, jugoszláv és csehszlovák jóvátétel, és a jóvátételi szállítási terv alapján oszlanak meg az egyes iparágak között a megfelelő ezres egységben számított dollárösszegek. E dollárösszegeket minden egyes iparágnál külön-külön kellett ugyancsak ezres egységben forintra átszámítani, mert a győztes hatalmakkal kötött fegyverszüneti szerződés, illetve annak függeléke értelmében az egyes javak jóvátételi értéke az illető jószág 1938. évi világpiaci ára dollárban, ami az akkori nyomott világpiaci árakat tekintve, a dollár átszámítási árfolyamánál egyes helyeken lényegesen, más helyeken lényegtelenül magasabb forintösszeget eredményez.

VIII. TÁBLA¹

*A Szovjetuniónak, Csehszlovákiának és Jugoszláviának szállítandó jóvátétel
az 1947., 1948. és 1949. években*

	1947		1948		1949	
	1000 \$	1000 Ft	1000 \$	1000 Ft	1000 \$	1000 Ft
Szénbányászat	300	12 960	700	30 240	750	32 400
Olajtermelés	900	23 220	1 680	46 200	1 700	46 600
Vas- és acélgyártás	5 340	133 500	5 560	139 000	11 030	275 750
Fémkohászat	600	15 000	820	20 500	1 630	40 750
Ált. gépgyártás	3 920	119 210	5 270	168 540	4 670	148 960
Vagongyártás	3 900	244 200	3 950	249 050	4 430	280 700
Kazán- és vasszerkezet	340	14 620	730	31 390	670	28 810
Hajógyártás	1 220	25 000	2 500	72 500	3 330	97 400
Szerszámgyártás	1 250	56 500	2 090	97 300	1 330	65 700
Szállító berendezések gyártása	620	41 300	1 300	86 500	1 170	78 150
Villamosipar	2 750	103 400	3 490	129 800	3 550	133 150
Mozdonygyártás	3 180	102 400	4 040	130 090	4 620	148 770
Malom- és mezőgazdasági gépgyártás	460	15 180	910	30 030	560	18 480
Összesen:	24 780	906 490	33 040	1 231 140	39 440	1 395 620
Mezőgazdaság	4 980	136 930	5 370	183 651	5 820	197 669
Különféle	1 250	47 400	1 500	55 100	2 710	90 980
Összesen:	31 010	1 090 820	39 910	1 469 891	47 970	1 684 269

¹ A táblázat adatai a nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségek alapján vannak kiszámítva. A gyakorlatban azonban ezek a számok lényegesen csökkentek elsősorban azért, mert a Szovjetunió hozzájárult a jóvátételben szállított áruk árának felemeléséhez, majd elengedte a hátralevő szállítások felét (több mint 65 millió dollár értékben), és egyéb kedvezményeket is nyújtott. Nagymértékben megváltozott a szállítások ágazati aránya is, annak következtében, hogy a magyar gazdaságnak jobban megfelelő cikkeket szállíthattunk. (Földi Tamás-Ránki György: A Szovjetunió gazdasági segítsége az újjáépülő Magyarországnak 1945–1948. Tanulmányok a magyar népi demokrácia történetéből. Akadémiai Kiadó 1955. 394. old.)

IX. TÁBLA

Egyes iparágak termelése és megterhelése

Iparágak		Termelés jóvátételi beruházási szükséglet			Fennmarad
		millió forint			
Vas- és acélgyártás	1947—1948	855,0	133,50	74,19	647,31
	1948—1949	942,0	139,00	74,44	728,56
	1949—1950	1036,0	275,75	98,19	662,06
Féművek	1947—1948	150,0	15,0	13,1	121,9
	1948—1949	168,0	20,5	18,1	129,4
	1949—1950	186,0	40,75	22,90	122,35
Ált. gépgyártás	1947—1948	235,0	119,21	162,38	—46,59
	1948—1949	287,0	168,54	190,07	—71,61
	1949—1950	322,0	148,96	176,95	—3,91
Vagongyártás	1947—1948	250,0	244,20	3,7	2,1
	1948—1949	325,0	249,05	18,2	57,75
	1949—1950	425,0	280,70	32,2	112,1
Kazán- és vasszerkezet	1947—1948	30,0	14,62	129,31	—113,93
	1948—1949	50,0	31,39	189,20	—170,59
	1949—1950	60,0	28,81	160,01	—128,82
Hajóépítés	1947—1948	30,0	25,0	1,0	4,0
	1948—1949	90,0	72,50	4,0	13,5
	1949—1950	90,0	97,40	4,0	—11,4
Mozdonygyártás	1947—1948	121,0	102,40	2,5	16,1
	1948—1949	168,0	130,09	7,3	30,61
	1949—1950	224,0	148,77	18,4	56,83
Mezőgazdasági gépgyártás	1947—1948	44,0	7,59	82,0	—45,59
	1948—1949	61,0	15,02	99,8	—53,82
	1949—1950	85,0	9,24	112,3	—36,54
Malomgépipar	1947—1948	8,0	7,59		0,41
	1948—1949	18,0	15,01		2,99
	1949—1950	27,0	9,24		17,76
Teherautó- és traktorgyártás	1947—1948	56,0		25,1	30,9
	1948—1949	94,0		50,7	43,3
	1949—1950	161,0		76,2	84,8
Szerszámgépgyártás	1947—1948	60,0	56,50	79,16	—75,66
	1948—1949	70,0	97,30	55,79	—83,09
	1949—1950	90,0	65,70	62,39	—38,09
Szállítóberendezések gyártása	1947—1948	41,0	41,30	28,96	—29,26
	1948—1949	45,0	86,50	33,35	—74,85
	1949—1950	52,0	78,15	31,58	—57,73
Villamosipar	1947—1948	365,0	103,40	298,77	—37,17
	1948—1949	472,0	129,80	383,35	—41,15
	1949—1950	540,0	133,15	359,74	47,11

A fenti táblázat az egyes iparágaknak a II. táblában feltüntetett bruttó termelését, továbbá ebből a VIII. táblában foglalt jóvátételi termelést és azt a szükségletet mutatja, amelyet a többi iparágak a maguk beruházási szükségletének kielégítése érdekében az illető iparággal szemben a VII. tábla szerint támasztanak. A termelésnek és a jóvátételi és beruházási szükségletnek különbözete adja azt a termelési értéket, amely egyéb célokra, tehát az egyéni és az ipari fogyasztás, valamint az export céljaira fennmarad.

E táblából kitűnik, hogy az egyes iparágakban a jóvátételi kötelezettségek és a beruházási terv együttes végrehajtása mellett bizonyos, ún. „szűk keresztmetszetek” állnak elő, azaz a termelési igények felülmúlják a termelési lehetőségeket. A IX. tábla utolsó rovatában feltüntetett negatív (– előjelű) számok azt mutatják, hogy a szükséglet mennyivel haladja meg a termelés lehetőségeit. Ezek a hiányok az általános gépgyártásnál, a kazán- és vasszerkezeti gyártásnál, a mezőgazdasági gépgyártásnál, a szerszámgépgyártásnál, a szállítóberendezéseknél és a villamosiparban mutatkoznak, és fedezetükről ugyancsak import útján kell gondoskodni.

IMPORTSZÜKSÉGLETÜNK

X. TÁBLA

A beruházási terv importszüksége

Termelési ág	1947—1948		Összesen	1948—1949		Összesen	1949—1950		Összesen
	Belföldön elő nem állítható	A belföldi termeléssel nem fedezhető		Belföldön elő nem állítható	A belföldi termeléssel nem fedezhető		Belföldön elő nem állítható	A belföldi termeléssel nem fedezhető	
	beruházási javak értéke millió forint								
Általános gépgyártás	106,10	46,59	152,69	124,80	71,61	196,41	140,00	3,91	143,91
Kazán- és vasszerkezet	20,00	113,93	133,93	20,00	170,59	190,59	—	128,82	128,82
Hajóépítés	—	—	—	—	—	—	—	11,40	11,40
Mezőgazd. gépgyártás	—	46,59	46,59	—	53,82	53,82	—	36,54	36,54
Szerszámgépgyártás	179,45	75,66	255,11	74,70	83,09	157,79	55,75	38,09	93,84
Szállítóberendezések gyártása	—	29,26	29,26	—	74,85	74,85	—	57,73	57,73
Villamosipar	26,80	37,17	63,97	25,70	41,15	66,85	34,70	—	34,70
Állattenyésztés	15,00	—	15,00	15,00	—	15,00	15,00	—	15,00
Összesen:	347,35	348,20	695,55	260,20	495,11	755,31	245,45	276,49	521,94

A X. sz. tábla importszükségletünket tartalmazza, iparágak szerinti csoportosításban. Az importszükséglet mindenütt két részre oszlik. A VII. sz. tábla szerint belföldön elő nem állítható áruk importjára és a IX. sz. tábla szerint belföldi termeléssel az előbb említett szűk keresztmetszet folytán nem fedezhető áruk im-

portjára. Ez a tábla mindenütt csak készáruimportot tartalmaz. A nyersanyagimportot nem vettük számba, még pedig azért nem, mert kereskedelmi mérlegünk eddigi alakulása és háború előtti tapasztalataink azt mutatják, hogy a folyó termelés exportfeleslegei fedezik a nyersanyagimportot. A terv elkészítésénél ezért azt feltételeztük, hogy az elkövetkező három évben kivitelünk fedezni fogja a termelés szükségleteit szolgáló nyersanyag- és a fogyasztás céljait szolgáló készárubehozatalt, és csupán a beruházási terv készárubehozatalának fedezetére válik külföldi kölcsön felvétele szükségessé. Ez a kölcsönszükséglet a X. táblában közölt adatok alapján a három évben együttesen 1 972 800 000 Ft-ot tesz ki.

Mint az a későbbi táblákból, különösen pedig a XIV. sz. táblából kitűnik, ez a feltételezés igen óvatos, mert termelésünk a terv megvalósítása esetén gyors ütemben emelkedik, és ha exportlehetőségeink megjavulnak, könnyen lehetséges, hogy az importszükséglet egy részét a folyó termeléshez szükséges nyersanyag behozatalán kívül a készgyártmányok terén is fedezni tudjuk, a belső fogyasztás túlzott megterhelése nélkül.

MUNKÁSLÉTSZÁM

Az előirányzott termelés természetesen csak a munkáslétszám emelésével érhető el. Ez az emelés nem mechanikus, nem arányos a termelés növekedésével, mégpedig két okból: elsősorban azért nem, mert a termelés növekedése bizonyos, az alap termelési processzusok mellett foglalkoztatott munkaerők számát nem szaporítja, vagy nem szaporítja arányosan, de másfelől időközben racionalizálási intézkedések is tervbe vannak véve, amelyek a termelékenységet, tehát az egy munkásra eső termékértéket növelik. A XI/A tábla a munkaerők létszám-szükségletét iparáganként abszolút számban, a XI/B tábla ugyanezt az 1938-as évből kiindulva viszonyzámban, a XI/C tábla az 1946-os alaptól kiindulva viszonyzámban tartalmazza.

A fenti táblákból kitűnik, hogy bár a bányászatban és energiatermelésben már 1946-ban is túlhaladtuk az 1938-as lélekszámot, az iparban e lélekszámnak csak 76,7⁰/₀-át értük el; 1949-re viszont elérjük az 1938. évi lélekszám 115,8⁰/₀-át. Ez a fejlődés nem állítja az ipari munkaskádert megoldhatatlan feladatok elé, mert nem több az ipari munkáslétszám normális fejlődésénél, és mert a jelen pillanatban még van bizonyos, bár nem számottevő munkanélküliség az iparban. A hároméves terv végén az ipari munkanélküliség megszűnik, és helyet ad a teljes foglalkoztatottnak. E teljes foglalkoztatottság azonban nem foglalja magában a mezőgazdaságban mutatkozó, e füzet elején már említett, úgynevezett rejtett munkanélküliséget, tehát a mezőgazdasági munkáslétszámnak nem kellő kihasználását. A fölös mezőgazdasági munkaerőnek az iparba való átvétele a tizenöt éves terv feladata.

XI/A TÁBLA
Munkaerőszükséglet

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	munkás létszám				
Bányászat és energiatermelés:					
Szénbányászat	40 000	50 000	52 500	47 250	47 250
Ércbányászat	400	380	380	380	380
Olajtermelés és -finomítás	2 900	7 700	7 500	7 000	6 000
Villamosenergia-termelés	7 000	10 000	10 500	11 000	11 500
Összesen:	50 300	68 080	70 880	65 630	65 130
Ipar:					
Vas- és acélgégyártás	28 000	30 000	31 000	33 000	35 000
Fém művek	2 450	1 840	2 020	2 130	2 350
Általános gépgyártás	11 500	12 500	13 600	15 000	15 600
Vagongyártás	1 800	2 500	2 950	3 430	4 100
Kazán- és vasszerkezet	2 500	2 500	3 500	3 800	4 500
Hajóépítés	1 400	1 500	1 500	2 300	2 300
Mozdonygyártás	3 500	3 300	3 500	4 600	5 100
Malomgépipar	450	300	450	600	800
Mezőgazdasági gépgyártás	2 000	3 000	3 500	4 700	6 000
Autógyártás	3 000	4 500	4 800	5 200	5 500
Traktorgyártás	2 000	850	2 500	4 000	7 000
Szerszámgépgyártás	1 300	3 300	3 600	3 900	4 100
Szállítóberendezések gyártása	920	1 720	1 900	1 960	2 150
Villamosipar	20 000	16 000	20 000	22 000	25 000
Üvegipar	4 000	3 700	4 000	4 800	5 050
Faipar	14 000	8 000	10 000	12 000	14 200
Bőripar	5 100	3 800	4 000	4 200	4 600
Cipőgyár (gyári munkások)	5 000	3 800	5 000	6 000	6 000
Gumiipar	3 500	2 700	3 500	4 000	4 000
Textilipar	70 000	50 000	57 000	82 500	90 000
Papír- és sokszorosítóipar	16 700	10 100	10 900	11 450	12 100
Élelmiszeripar	80 000	60 000	70 000	75 000	80 000
Vegyipar	35 000	18 000	20 000	23 000	25 000
Szénlepirálás	—	440	520	625	830
Építőanyagipar	28 000	18 000	21 000	28 000	35 000
Összesen:	342 120	262 350	300 740	358 195	396 280
Építés:					
Hídépítés	—	2 200	2 600	5 000	4 600
Útépítés	8 000	5 000	6 800	9 200	10 200
Vasútépítés MÁV	30 560	45 320	42 000	52 000	51 000
Vízépítés	7 500	1 000	15 000	36 000	36 000
Építkezés	21 000	25 000	20 000	25 000	29 000
Összesen:	67 060	78 520	86 400	127 200	130 800
Bányászat és energiatermelés, ipar és építés együtt	459 480	408 950	458 020	551 025	592 210

XI/B TÁBLA

Munkaerőszükséglet indexszámaiban
1938 = 100

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
Bányászat és energiatermelés					
Szénbányászat	100,0	125,0	131,2	118,1	118,1
Ércbányászat	100,0	95,0	95,0	95,0	95,0
Olajtermelés és -finomítás	100,0	265,5	258,6	241,4	206,9
Villamosenergia-termelés	100,0	142,9	150,0	157,1	164,3
Bányászat és energiatermelés	100,0	135,3	140,9	130,5	129,5
Ipar					
Vas- és acélgégyártás	100,0	107,1	110,7	117,9	125,0
Fém művek	100,0	75,1	82,4	86,9	95,9
Ált. gépgyártás	100,0	108,7	118,3	130,4	135,7
Vagongyártás	100,0	138,9	163,9	190,6	227,8
Kazán- és vasszerkezet	100,0	100,0	140,0	152,0	180,0
Hajóépítés	100,0	107,1	107,1	164,3	164,3
Mozdonygyártás	100,0	94,3	100,0	131,4	145,7
Malomgépipar	100,0	66,7	100,0	133,3	177,8
Mezőgazdasági gépgyártás	100,0	150,0	175,0	235,0	300,0
Autógyártás	100,0	150,0	160,0	173,3	183,3
Traktorgyártás	100,0	42,5	125,0	200,0	350,0
Szerszámgépgyártás	100,0	253,8	276,9	300,0	315,4
Szállítóberendezések gyártása	100,0	187,0	206,5	213,0	233,7
Villamosipar	100,0	80,0	100,0	110,0	125,0
Üvegipar	100,0	92,5	100,0	120,0	126,2
Faipar	100,0	57,1	71,4	85,7	101,4
Bőripar	100,0	74,5	78,4	82,4	90,2
Cipőipar (gyári munkások)	100,0	76,0	100,0	120,0	120,0
Bőr- és cipőipar	100,0	69,1	81,8	92,7	96,4
Gumiipar	100,0	77,1	100,0	111,3	114,3
Textilipar	100,0	71,4	81,4	117,9	128,6
Papír- és sokszorosítóipar	100,0	60,5	65,6	68,6	72,5
Élelmiszeripar	100,0	75,0	87,5	93,7	100,0
Vegyipar	100,0	51,4	57,1	65,7	71,4
Szénlepirás	—	—	—	—	—
Építőanyagipar	100,0	64,3	75,0	100,0	125,0
Ipar	100,0	76,7	87,9	104,7	115,8
Építés					
Hidépítés	100,0	242,4	126,4	64,3	62,5
Útépítés	100,0	62,5	85,5	115,0	127,5
Vasútépítés, MÁV	100,0	148,3	137,4	170,2	166,9
Vízépítés	100,0	13,3	200,0	480,0	480,0
Építkezés	100,0	119,0	95,2	119,0	138,1
Építés	100,0	117,1	128,8	189,7	195,0
Bányászat és energiatermelés, ipar és építés együtt	100,0	89,0	99,7	119,9	128,9

XI/C TÁBLA

Munkaerőszükséglet indexszámaiban
1946 = 100

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
Bányászat és energiatermelés					
Szénbányászat	80,0	100,0	105,0	94,5	94,5
Ércbányászat	105,3	100,0	100,0	100,0	100,0
Olajtermelés és -finomítás	37,7	100,0	97,4	90,9	77,9
Villamosenergia-termelés	70,0	100,0	105,0	110,0	115,0
Bányászat és energiatermelés	73,9	100,0	104,1	96,4	95,7
Ipar					
Vas- és acélgyártás	93,3	100,0	103,3	110,0	116,7
Féművek	133,2	100,0	109,8	115,8	127,7
Általános gépgyártás	92,0	100,0	108,8	120,0	124,8
Vagongyártás	72,0	100,0	118,0	137,2	164,0
Kazán- és vasszerkezet	100,0	100,0	140,0	152,0	180,0
Hajóépítés	93,3	100,0	100,0	153,3	153,3
Mozdonygyártás	106,1	100,0	106,1	139,4	154,5
Malomgépipar	150,0	100,0	150,0	200,0	266,7
Mezőgazdasági gépgyártás	66,7	100,0	116,7	156,7	200,0
Autógyártás	66,7	100,0	106,7	115,6	122,2
Traktorgyártás	235,3	100,0	294,1	470,6	823,5
Szerszámgépgyártás	39,4	100,0	109,1	118,2	124,2
Szállítóberendezések gyártása	53,5	100,0	110,5	114,0	125,0
Villamosipar	125,0	100,0	125,0	137,5	156,2
Úvegipar	108,1	100,0	108,1	129,7	136,5
Faipar	175,0	100,0	125,0	150,0	177,5
Bőripar	134,2	100,0	105,3	110,5	121,1
Cipőipar (gyári munkások)	131,6	100,0	131,6	157,9	157,9
Bőr- és cipőipar	132,9	100,0	118,4	134,2	139,5
Gumiipar	129,6	100,0	129,6	148,1	148,1
Textilipar	140,0	100,0	114,0	165,0	180,0
Papír- és sokszorosítóipar	165,3	100,0	107,9	113,4	119,8
Élelmiszeripar	13,33	100,0	116,7	125,0	133,3
Vegyi ipar	194,4	100,0	111,1	127,8	138,9
Szénlepárlás	—	100,0	118,2	142,0	188,6
Építőanyagipar	155,6	100,0	116,7	155,6	194,4
Ipar	130,4	100,0	115,8	137,0	151,0
Építés					
Hídépítés	—	100,0	118,2	227,3	209,1
Útépítés	160,0	100,0	136,0	184,0	204,0
Vasútépítés, MÁV	67,4	100,0	92,7	114,7	112,5
Vízépítés	750,0	100,0	1500,0	3600,0	3600,0
Építkezés	84,0	100,0	80,0	100,0	116,0
Építés	85,4	100,0	110,0	162,0	166,6
Bányászat és energiatermelés, ipar és építés együtt	112,4	100,0	112,0	134,7	144,8

XII/A TÁBLA

Munkateljesítmény változása
1938 = 100

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
Bányászat és energiatermelés					
Szénbányászat	100,0	66,4	72,0	94,8	103,8
Ércbányászat	100,0	25,5	66,6	78,0	91,2
Olajtermelés és -finomítás	100,0	80,5	108,5	152,0	238,4
Villamosenergia-termelés	100,0	77,5	84,8	93,2	102,5
Bányászat és energiatermelés	100,0	69,7	81,8	105,8	125,5
Ipar					
Vas- és acélgégyártás	100,0	49,7	72,0	74,5	77,3
Féművek	100,0	55,1	67,5	71,5	71,9
Ált. gépgyártás	100,0	72,1	77,9	86,4	93,2
Vagongyártás	100,0	72,0	80,3	89,8	98,2
Kazán- és vasszerkezet	100,0	28,3	71,4	109,7	111,1
Hajóépítés	100,0	93,4	93,4	182,6	182,6
Mozdonygyártás	100,0	48,5	51,4	54,4	65,4
Malomgépipar	100,0	37,5	66,7	112,5	126,5
Mezőgazdasági gépgyártás	100,0	65,5	115,3	117,2	128,6
Autógyártás	100,0	48,3	65,9	87,1	115,3
Traktorgyártás	100,0	22,8	58,8	73,6	84,0
Szerszámgépgyártás	100,0	49,3	54,2	58,3	71,3
Szállítóberendezések gyártása	100,0	53,5	58,1	60,9	63,8
Villamosipar	100,0	82,2	96,1	112,9	113,7
Üvegipar	100,0	42,5	157,1	158,8	160,4
Faipar	100,0	89,8	113,7	127,7	126,4
Bőr- és cipőipar	100,0	55,7	58,8	83,1	119,8
Gumiipar	100,0	25,9	53,3	58,4	70,0
Textilipar	100,0	93,1	96,7	98,7	105,1
Papír- és sokszorosítóipar	100,0	94,0	99,1	109,3	110,2
Élelmiszeripar	100,0	87,7	90,7	90,9	95,0
Vegyipar	100,0	138,3	150,6	155,5	164,1
Szénleptárlás	—	—	—	—	—
Építőanyagipar	100,0	58,9	66,7	75,0	80,0
Ipar	100,0	77,7	86,0	89,4	93,8

A XII/A és B tábla a racionalizálás eredményeit tükrözi vissza. Szocialista racionalizálás alapelve nem a maximum, hanem az optimum, tehát a munkaerők olyan kihasználása, amely a munkás erejét nemcsak az eddiginél fokozottabban nem veszi igénybe, de megfelelő munkamódszerekkel a produktivitás fokozása el- lenére és jobban kiméli.

Mégis egészen számottevő a munkateljesítmény változása az 1946. évi mélyponthoz képest, amely az 1938. évhez viszonyítva a bányászatban 43,4⁰/₀-os, az iparban 28,6⁰/₀-os csökkenést jelent.

Ehhez az 1938. évhez képest a bányászatban és energiatermelésben – ahol a

XII/B TÁBLA
Munkateljesítmény változása
1946 = 100

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
Bányászat és energiatermelés:					
Szénbányászat	150,6	100,0	108,5	142,9	156,4
Ércbányászat	392,6	100,0	261,6	306,2	358,0
Vaskohászat	—	—	—	—	—
Olajtermelés és -finomítás	124,1	100,0	134,9	189,0	296,4
Villamosenergia-termelés	128,9	100,0	109,4	120,1	132,2
Bányászat és energiatermelés	143,4	100,0	117,3	152,0	180,0
Ipar:					
Vas- és acélgégyártás	201,4	100,0	145,0	150,0	155,5
Fém művek	181,3	100,0	122,2	129,6	130,5
Ált. gépgyártás	138,6	100,0	108,0	119,7	129,2
Vagongyártás	138,9	100,0	111,5	124,7	136,4
Kazán- és vasszerkezet	352,9	100,0	252,1	187,0	392,2
Hajóépítés	107,2	100,0	100,0	195,7	195,7
Mozdonygyártás	206,0	100,0	106,0	112,1	134,9
Malomgépipar	266,7	100,0	177,8	300,0	337,5
Mezőgazdasági gépgyártás	152,8	100,0	176,2	179,1	196,5
Autógyártás	207,0	100,0	136,6	180,4	238,9
Traktorgyártás	437,9	100,0	257,6	322,0	368,0
Szerszámgépgyártás	203,0	100,0	110,0	118,4	144,9
Szállítóberendezések gyártása	186,9	100,0	108,5	113,9	119,3
Villamosipar	121,6	100,0	116,8	137,3	138,3
Úvegipar	235,4	100,0	370,0	373,8	377,4
Faipar	111,4	100,0	126,6	142,2	140,8
Bőr- és cipőipar	195,4	100,0	105,6	149,0	215,1
Gumiipar	385,8	100,0	205,8	225,1	270,1
Textilipar	107,4	100,0	103,8	106,0	112,9
Papír- és sokszorosítóipar	106,3	100,0	105,7	116,1	117,2
Élelmiszeripar	114,0	100,0	103,3	103,5	108,3
Vegyipar	72,4	100,0	109,0	112,4	118,8
Szénlepárlás	—	—	—	—	—
Építőanyagipar	257,1	100,0	171,4	192,8	205,8
Ipar	128,6	100,0	109,5	114,6	120,6

munkamódszerek elavultak – az emelkedés a hároméves terv végén 25,5% lesz, főleg a nyersolajtermelés és olajfinomítás munkamódszereinek változása következtében, mert itt a magyar ipar 1938-ban még igen kezdetleges állapotban volt. Az iparban az 1938-as állapotokhoz képest még mindig 6,2%-os csökkenés mutatkozik, ami arra mutat, hogy az 1938. év kizsákmányoló és tisztán a háborút előkészítő termelés eredményeit szem előtt tartó munkamódszereket és munkateljesítményeket e hároméves terv a tökéletesebb berendezések és tökéletesebb munkamódszerek ellenére sem igényli a dolgozóktól.

Eddig a beruházási terv termelési és a nemzeti jövedelemre kiható eredményeit, munkaerő-szükségletét és a készgyártmányokra vonatkozó behozatali szükségletét állapítottuk meg. Nem beszéltünk azonban arról, hogy a terv végrehajtása milyen finansziális módozatokat igényel és hogy a terv tartama alatt és a terv keretében a fogyasztási életszínvonal mennyivel emelkedik.

Mielőtt ezeket a kérdéseket megválaszolhatjuk, szükséges megállapítani azt, hogy a hároméves terv keretében a jelen viszonyokhoz képest hogyan változnak az egyéni pénzjövedelmek és azok viszonya a nemzeti jövedelemhez. Amint ismeretes, a nemzeti jövedelem, melynek alakulását a VI. tábla mutatta, a materiális jószágtermelésnek és ezekkel hasonnemű szolgáltatásoknak a fogyasztói, illetőleg a végső vásárló által fizetett áron való értékelése. A nemzeti jövedelem nem azonos az egyéni jövedelmek összegével, annál egyfelől kisebb, másfelől nagyobb. Kisebb azért, mert egyéni jövedelmekben szerepelnek bizonyos származékos jövedelmek, mint pl. az állami és önkormányzati, közigazgatási tisztviselők fizetése és az orvosok, ügyvédek stb. (szabad foglalkozásúak) bizonyos jövedelmének egy része, a nemzeti jövedelem megállapításánál számba vett jószágok és szolgáltatások értékének. Ezzel szemben nagyobb a nemzeti jövedelem az egyének jövedelménél azért, mert a nemzeti jövedelemben vannak bizonyos tételek, mint pl. a közületek nem közjogi természetű jövedelmei, az ipari és kereskedelmi vállalatok ki nem osztott jövedelmei (tehát a vállalatban, illetőleg az üzletben bennhagyott nyereség) és az általuk fizetett egyenes adók és szociális terhek, amelyek nem jelennek meg fogyasztási célokra rendelkezésre álló egyéni jövedelmekben. Ugyanez áll a mezőgazdasági népesség önfogyasztására is, ami a mezőgazdasági népesség fogyasztásának az a része, amelyet az általuk termelt termékekből elfogyasztanak, és nem pénzbevételeik kiadása útján elégitenek ki. Ilyen tétel végül az árban bennfoglalt fogyasztási és forgalmi adók (az ún. árnövelő adók) összege, amelyet a fogyasztók egyéni jövedelmükből fizetnek ugyan, de amelynek nincs az egyéni jövedelemképződés terén ellentétele.

Igy adódik az, hogy az 1946–1947. évi 14,8 milliárd Ft-os nemzeti jövedelemhez viszonyítva az egyéni pénzjövedelmek összege csak 8,3 milliárd; ebből 2040 millió munkabérek, 2286 millió a köz- és magántisztviselők fizetése, míg a többi rész a XIII. táblában foglalt többi tétel között oszlik meg.

XIII. TÁBLA

Egyéni pénzjövedelmek összege és ennek viszonya a nemzeti jövedelemhez

	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forint			
A) Egyéni pénzjövedelmek összege:				
1. Munkabérek	2 040	2 881	3 619	4 197
2. Közületi alkalmazottak fizetése				
a) állami	1 260	1 350	1 465	1 575
b) önkormányzati	239	260	280	299
3. Magántisztviselők fizetése	787	980	1 160	1 230
4. Szabadfoglalkozásúak jövedelme	300	350	400	450
5. Vállalkozók, kisiparosok és kiskereskedők egyéni pénzfelhasználásai	1 600	1 904	2 300	2 688
6. A mezőgazdaság pénzbevétele	1 611	1 864	2 199	2 439
7. Házbérfjövedelmek összege	426	447	469	486
8. Biztosítóintézetek által kifizetett járadékok	100	140	195	260
9. Egyéni pénzjövedelmek összege	8 363	10 176	12 087	13 624
B) Az egyéni pénzjövedelmek viszonya a nemzeti jövedelemhez:				
10. A nemzeti jövedelem összege (VI. tábla)	14 806	17 755	21 383	24 823
11. Közületi és magánforrásból eredő származékos jövedelmek	1 134	1 225	1 315	1 417
12. A nemzeti jövedelem összege a származékos jövedelmekkel együtt	15 940	18 980	22 698	26 240
Ebből levonandók az egyéni pénzjövedelmekben nem szereplő tételek:				
13. A közületek nem közjogi természetű jövedelmei	700	600	750	1 000
14. Az ipar és kereskedelem ki nem osztott nyereségei, leírásai, egyenesadói és szociális terhei	3 071	3 727	4 558	5 544
15. Árnövelő adók	1 350	1 634	1 971	2 295
16. A mezőgazdasági népesség önfogyasztása	2 456	2 843	3 332	3 777
17. Egyéni pénzjövedelmek összege (lásd a 9. tételt)	8 363	10 176	12 087	13 624

A XIII. tábla az egyéni jövedelmeknek a három év alatt tervbe vett változásait is mutatja. A munkabérek összege eszerint 106⁰/₀-kal emelkedik, ami a foglalkoztatott munkások számának 44,8⁰/₀-os emelkedéséből és a munkateljesítmény fokozódásából adódik. Itt azt vettük fel, hogy 20⁰/₀-os munkateljesítmény-emelkedés mellett a harmadik év végén a fejenkénti munkabérek 45⁰/₀-kal emelkednek. A közületi és magánalkalmazottak fizetésének végösszegénél 35,8⁰/₀-os emelkedést vettünk fel, amely a köztisztviselők létszámának csökkenéséből, a magántisztviselők létszámának emelkedéséből és mindkét kategória fizetésének feljavításából adódik. Az egyéni pénzjövedelmek többi tételeinél a nemzeti jövedelem vonatkozó tételeivel arányos javulást vettünk fel.

XIV. TÁBLA

A nemzeti jövedelem és a behozatali többlet megoszlása rendeltetés szerinti

	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forint			
1. Nemzeti jövedelem a tokeállag megőrzését szolgáló beruházási jószágmenyiség értékének levonása nélkül (VI. tábla)	14 806	17 755	21 383	24 823
2. Kulkereskedelmi egyenleg (behozatali többlet) (X. tábla)	—	695	755	521
3. A rendelkezésre álló jószágok és szolgáltatások értéke A rendelkezésre álló jószágok és szolgáltatások rendeltetés szerinti megoszlása:	14 806	18 450	22 138	25 344
4. Kozületi beruházások osszege }				
5. Magánberuházások osszege }	250	1 952	2 408	2 467
6. Beruházási terven kívüli beruházások osszege	750	238	276	356
7. Készletek emelkedése (forgótőkeszukséglet)	841	2 091	2 475	1 971
8. A kozuletek beruházási jellegű jószágfogyasztása*	1 541	1 650	1 800	2 000
9. Jóvátétel és egyéb nemzetközi kotelezettségek	1 404	1 199	1 470	1 684
10. A belföldi szukséglet kielégítésére rendelkezésre álló fogyasztási jószágmenyiség értéke	10 020	11 320	13 709	16 866
11. A mezőgazdasági népesség onfogyasztása	2 456	2 843	3 332	3 777
12. A belföldi szukséglet kielégítésére forgalomba kerulo fogyasztási jószágmenyiség értéke	7 564	8 477	10 377	13 089

* Üzemi hiannyal és egyéb kiadásokkal együtt

A nemzeti jövedelemnek a termelés oldaláról vett rendeltetés szerinti megoszlását a XIV. tábla tuntueti fel. A nemzeti jövedelemből és a kulföldi kolcsonból fedezendő beruházási többletből rendelkezésre álló javak mennyiségét e tábla 3. tétele mutatja. Ez az a jószágmenyiség, amelyből minden szukséglet fedezendő — tehát az egyéni fogyasztáson kívül az osszes álló- és forgótőke-beruházások, az állam és egyéb kozuletek rendes és rendkívüli kiadásai, a jóvátétel és egyéb nemzetközi kotelezettségek. A jelen gazdasági évre (amelyre felvettuk, hogy a gazdasági év végéig, tehát 1947. június 30-ig behozatalunk és kivitelunk úgy alakul, hogy kulkereskedelmi mérlegunk az egész évre egyensúlyban lesz) rendelkezésre álló 14,8 milliárdot kitevő jószágmenyiség úgy oszlik meg, hogy ebből a mezőgazdasági és városi népesség fogyasztási céljaira osszesen 10 milliárd marad, amiből viszont kereken 7,5 milliárd kerül piaci forgalomba. A 4,8 milliárdot kitevő kulonbozet az ez évi magán- és kozületi beruházások, jóvátételi és egyéb nemzetközi kotelezettségek kozott oszlik meg. A beruházási terv három évére előíranyoztuk a jóvátétel és egyéb nemzetközi kotelezetség ama részének teljes mér-

tékü teljesítését, amely e három évre esik. Az állami és közületi dologi kiadásoknak (nagy részt népi jóléti célokat szolgáló) kb. 25%-os emelkedését. Előirányoztunk ezenkívül további 868 millió Ft álló-tőke-beruházást olyan kisebb jelentőségű tételre, amelyeket a terv keretében nem vehettünk figyelembe. Előre láttuk továbbá a nyersanyagoknak, a gyártási eljárásokkal kapcsolatos félkészgyártmányoknak és a készgyártmányok készleteinek igen nagymértvű emelkedését, amelyre, mint fentebb említettük, a termelési folyamat zavartalan biztosítására és annak kiszélesítésére mulhatatlanul szükségünk lesz. E készletek emelkedésére (és ez a tulajdonképpeni forgótőke-szükséglet) 6539 millió Ft-ot irányoztunk elő a három éves terv keretében.

FOGYASZTÁS ÉS ÉLETSZÍNVONAL

XV. TÁBLA

Az életszínvonal emelkedése a hároméves terv megvalósulása esetén

	1938	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
--	------	-----------	-----------	-----------	-----------

A) A fogyasztási jószágmenyiség értéke millió forintban

1. A mezőgazdasági népesség önfogyasztása	3 227	2 456	2 843	3 332	3 777
2. A mezőgazdasági népesség pénz-jövedelemből fedezett fogyasztása	2 034	854	991	1 219	1 612
3. A mezőgazdasági népesség összes fogyasztása	5 261	3 310	3 834	4 551	5 389
4. A városi népesség fogyasztása	10 806	6 710	8 266	9 819	10 840
5. Az összlakosság életszínvonalának alakulása	16 067	10 020	12 100	14 370	16 229

B) A fogyasztási jószágmenyiség értéke indexszámokban

a) 1938 = 100; b) 1946—1947 = 100

1. A mezőgazdasági népesség önfogyasztása	a 100	76	88	103	117
	b 131	100	116	136	154
2. A mezőgazdasági népesség pénz-jövedelemből fedezett fogyasztása	a 100	42	49	60	79
	b 238	100	116	143	189
3. A mezőgazdasági népesség összes fogyasztása	a 100	63	73	87	102
	b 159	100	116	137	163
4. A városi népesség fogyasztása	a 100	62	76	91	100
	b 161	100	123	146	162
5. Az összlakosság életszínvonalának alakulása	a 100	62	73	89	101
	b 100	162	121	143	161

Az előbbieken részletezett szükségletek levonása után fennmaradó jószágok jelentik a fogyasztás kielégítésére rendelkezésre álló jószágmenyiséget, amelyet a

XIV. tábla 10., 11. és 12. tétele tüntet fel. Az utolsó tétel adja meg az összlakosság életszínvonalának a XV. táblában feltüntetett emelkedést. Amint e táblából kitűnik, az összlakosság életszínvonala a terv utolsó évében eléri, sőt valamivel túlhaladja a háború előtti szintet és a jelen életszínvonalhoz képest 62⁰/₀-kal emelkedik. A mezőgazdasági népesség fogyasztása valamivel jobban növekszik, mint a városi népessége, ami főleg a földreform következtében előáll igazságosabb jövedelemeloszlásnak és ebből kifolyólag a mezőgazdasági népesség önfogyasztásának nagyobb mérvű emelkedéséből következik.

A TERV PÉNZÜGYI FEDEZETE

A XIII. és XIV. táblában feltüntetett adatok most már lehetővé teszik, hogy a hároméves terv pénzügyi feltételeit megvizsgáljuk. A beruházási terv végrehajtásának pénzügyi problémája tulajdonképpen az, hogy a jószágtermelésből elő-

XVI. TÁBLA

Magyarország közgazdasági mérlege az 1946—1947. gazdasági évben:

A fogyasztás rendelkezésére álló jószágmenyiség		A fogyasztás fedezésére rendelkezésre álló vasarloerő	
	Millió forint		Millió forint
1. A nemzeti jövedelem a tőkeállag megőrzését szolgáló beruházási jószágmenyiség értékének levonása nélkül (VI. tábla)	14 806	1. Egyéni pénzjovelmek összege (XIII. tábla)	8 363
2. Kulkereskedelmi egyenleg		Ebből levonandók a nem magánfogyasztási célokra felhasznált tételek:	
3. A rendelkezésre álló jószágok és szolgáltatások értéke	14 806	2. Az egyéni jövedelmeket terhelő egyenesadók	479
Ebből levonandók a nem magánfogyasztási célokra felhasznált tételek: (XIV. tábla)		3. Az egyéni megtakarítások összege	100
4. Kozuleti beruházások	250	4. Az egyéni jövedelmekből a nemzeti jövedelemben nem szereplő szolgáltatások fedezésére fordított összeg	220
5. Magánberuházások	750		
6. Raktárkészletek emelkedése	841		
7. A kozuletek nem beruházási jellegű jószágfogyasztása	1 541		
8. Jóvátétel és egyéb nemzetközi kotelezettségek	1 404		
9. A belföldi szukséglet kielégítésére rendelkezésre álló fogyasztási jószágmenyiség értéke	10 020		
10. A mezőgazdasági népesség önfogyasztása	2 456		
11. A belföldi szukséglet kielégítésére forgalomba kerülő fogyasztási jószágmenyiség értéke	7 564	5. Fogyasztási jószágvásárlásra fordítható összeg	7 564

allo egyeni es egyéb jovedelmeket olyan celokra forditsuk, amelyek a nemzeti jovedelem materialis rendeltetese szerinti megoszlasanak megfelelnek. Ez azt jelenti, hogy a fizetett adoknak, az egyeni es vallasati megtakaritasoknak osszege ne legyen kisebb, mint az allami es kozveti dologi kiadasokra es allami, valamint maganberuhazasokra es forgotoke emelkedeseire fordított jöszágmennyiség értéke, a fogyasztási celokra kiadandó osszegek pedig nem haladják túl a fogyasztási celokra rendelkezésre álló jöszágmennyiség értékét. Ha e tételek kozott nincs egyensúly es az adók es megtakaritasok vagy a fogyasztási célra kiadandó osszegek nagyobbak, mint elobb írt ellentéteik, infláció, ha kisebbek, defláció keletkezik, es nemzetgazdasági szempontból az egyensúly az áremelkedések (illetőleg árcsökkenések) kényszerhatása segítségével áll helyre.

Az 1946. augusztus 1-én életbe lépett stabilizációs terv éppen azt kívánta elérni, hogy a gazdasági mérlegnek ezt az elengedhetetlen egyensúlyát stabil pénzérték mellett biztosítsa. A stabilizáció sikeres volt, es amint a XVI. tábla mutatja, számításaink szerint Magyarország gazdasági mérlege a folyó gazdasági évben egyensúlyban marad. E mérleg baloldala a fogyasztás rendelkezésre álló jöszágmennyiséget mutatja, es ennek tételei a XIV. táblában feltüntetett osszegek. A mérleg másik oldala a fogyasztás fedezésére rendelkezésre álló vásárlóerőt tünteti fel, amely nem más, mint az egyeni pénzjovedelmek osszege, a fogyasztás céljaira rendelkezésre nem álló osszegek (tehát az egyeni jovedelmekből fizetett adók, az egyeni megtakaritasok es az egyeni jovedelmekből a nemzeti jovedelemben nem szereplo származékos jovedelmek, tehát orvosokra, ügyvédekre fordított osszegek) levonása után.

XVII. TÁBLA

A fogyasztási celokra rendelkezésre álló vásárlóerő es fogyasztási jöszágmennyiség értéke

	1946—1947	1947—1948	1948—1949	1949—1950
	millió forint			
1. Egyeni pénzjovedelmek osszege (XIII. tábla) Ebbol levonandok az egyeni pénzjovedelmekbol fogyasztási jöszágvásárlásra rendelkezésre nem álló tételek	8 363	10 176	12 087	13 624
2. Az egyeni jovedelmeket terhelő egyenesadók	479	520	560	600
3. Az egyeni megtakaritasok osszege	100	125	160	200
4. Az egyeni jovedelmekből a nemzeti jovedelemben nem szereplo szolgáltatások fedezésére fordított összeg	220	274	329	372
5. Fogyasztási jöszágvásárlásra fordítható összeg	7 564	9 257	11 038	12 452
6. A belföldi szukséglet kielégítésére forgalomba kerülő jöszágmennyiség értéke	7 564	8 477	10 377	13 089
7. Fedezetlen vásárlóerő (+), illetőleg fogyasztási jöszágtöbblet (—)	—	+780	+661	—637

A hároméves terv finansziális és a forint stabilitásának biztosítása melletti megvalósítására éppen azt kell megvizsgálnunk, hogy a három év alatt e mérleg két oldala a tervbe vett jövedelemeloszlás és a jelen adózási rendszer mellett hogy alakulna. Ezt a XVII. tábla mutatja. E táblában ismét az egyéni pénzjövedelmek összegéből indulunk ki, és abból levonjuk a fogyasztási célokra rendelkezésre nem álló tételeket, ugyanúgy, mint a XVI. táblában közölt mérleg jobb oldalán. Itt az előírányzott egyéni jövedelmek alapján levontuk többek között azokat az összegeket, amelyek a jelenleg érvényben levő adóztatási kulcsok mellett az egyéni jövedelmeket terhelik. (Megjegyezzük, hogy a vállalatok által fizetett adók és szociális terhek megállapításánál, amelyek a XIII. tábla 14. tételében és az árnövelő adók megállapításánál, amelyek ugyanezen tábla 15. tételében szerepelnek, ugyanezt a feltételezést vettük alapul.) Amint a XVII. tábla mutatja, a fogyasztásra rendelkezésre álló vásárlóerő a terv első két évében e feltételezések mellett jobban emelkedik, mint a rendelkezésre álló fogyasztási jószág-mennyiség: a terv első évében például a tényleges fogyasztás csak 12,1⁰/₀-kal emelkedhetik, míg a vásárlóerő e feltételezések mellett 22,4⁰/₀-kal emelkednék, azaz a vásárlóerő a rendelkezésre álló jószág-mennyiséget a jelen árak mellett 780 millió Ft-tal felülmúlná. Ez, amint az előbbieken elmondottuk, ugyanakkor azt is jelenti, hogy a meglevő árak mellett az állami és közületi kiadásokra és az állami és magánberuházásokra 780 millió Ft-tal kisebb összeg állna rendelkezésre, mint amennyi az előírányzott terv megvalósításához szükséges. Ebből az következik, hogy a terv finansziális megoldása a stabil pénz biztosítása mellett azt kívánja, hogy az egyéni jövedelemből lehetséges fogyasztási kiadások összegét ezzel az összeggel csökkentjük, hogy ez az összeg a beruházások céljára rendelkezésre álljon.

Ez a probléma többféleképpen oldható meg. Megoldható pl. az összes árnövelő adóknak (tehát a forgalmi és fogyasztási adóknak) megfelelő emelésével, vagy az egyéni megtakarításoknak önkéntes vagy kényszerű belső kölcsön kibocsátása révén való igénybevitelével és a tehetősebb osztályokat terhelő jövedelmi és vagyonadók felemelésével.

Hogy az imént említett megoldások közül melyiket válasszuk, vagy a módszerek milyen kombinációját alkalmazzuk, ez egyrészt attól függ, hogy az igazságos tehermegoszlás követelményének melyik felel meg legjobban, másrészt, hogy az adott körülmények között, az állami adózási adminisztráció jelen állapotának figyelembe vételével melyik megoldás a legcélszerűbb. Valószínű az, hogy a gyakorlatban a különböző módszerek kombinációja lesz a legcélravezetőbb, és szükségessé válik a tehetősebb osztályok fokozottabb megadóztatása (esetleg vagyon-dézsma formájában), a fölös jövedelmeknek belföldi kölcsön kibocsátásával való igénybevétele és esetleg egyes árnövelő adók emelése. A felsorolt módszerek közötti választásra a Szociáldemokrata Párt nem kíván jelenleg konkrét javas-

latot tenni. Itt csupán azt jegyezzük meg, hogy ha a XVII. tábla eredményeképpen mutatkozó fölös vásárlóerő lefölözését kizárólag az adók emelésével érjük el, úgy a terv első évében az egyéni jövedelmeket terhelő összes adók kulcsát $36,2\%$ -kal kellene emelni. A terv második évében azonban már az adók kulcsának 8% -os csökkentése válnék lehetővé, a terv harmadik évében pedig az egyéni jövedelmekre eső adók kulcsának további $61,7\%$ -os csökkenésére nyílnék lehetőség, és ez az adók százalékos terhét a jelen helyzethez képest 22% -kal csökkentené.

A fölös vásárlóerő lefölözése automatikusan biztosítja, hogy a beruházás céljaira megfelelő jószágmenyiség álljon rendelkezésre. Hogy ezt a jószágmenyiséget azonban valóban a terv céljaira vegyük igénybe, ahhoz az is szükséges, hogy e jószágmenyiség ellentételeképpen a vállalatoknál és egyéneknél mutatkozó megtakarításokat ténylegesen a tervben előírányzott célokra fordítsák. Más szóval a hitelek olyan ellenőrzése szükséges, amellyel biztosan elérjük egyfelől azt, hogy a magán- és állami vállalatok saját fölöslegeiket a tervben előírt módon használják fel, másfelől, hogy ahol a vállalatok fölöslegei a rájuk eső beruházásokat meghaladják, az ebből eredő hitelforrás a terv központi pénzügyi irányítóinak rendelkezésére álljon és harmadszor, hogy mindazokban az esetekben, amelyekben a terv végrehajtásához központi szerv hitelfolyósítására van szükség, e hiteleket valóban a tervben előírányzott célokra fordítsák. A probléma hitelpolitikai részénél természetesen tekintetbe kell venni azt, hogy a tervben előírányzott termelés zavartalan és folyamatos biztosításához a termelés emelkedésével kapcsolatban a pénzforgalom megnövekedésére lesz szükség, ami finaciális szempontból ugyanakkor hitelforrást is jelent. A háború előtti évek tapasztalataiból kiderül az, hogy a termelés zavartalan lefolyása olyan pénzforgalmat tesz szükségessé, amely a mindenkor rendelkezésre álló jószágmenyiség 9% -át teszi ki. Ennek megfelelően a jelen gazdasági évben a normális pénzforgalom az előbbi tételekben megadott adatok alapján kb. 1300 millió Ft-ot tesz ki. Az elkövetkező évben (tehát a terv első évében) a szükséges pénzmennyiség ezen számítás szerint 1675 millió Ft-ot tenne ki, amely a terv második évében 1975 millióra és a terv utolsó évében 2260 millió Ft-ra emelkedne.

Mindezek összefoglalásaként a hároméves terv fő eredményeit a következő számok szemléltetik:

A jelen gazdasági évhez képest

1. a nemzeti jövedelem növekedése	67,7 ⁰ / ₀
2. a mezőgazdasági termelés emelkedése	61,6 ⁰ / ₀
3. az ipari termelés emelkedése	82,1 ⁰ / ₀
4. a foglalkoztatott munkások létszámának emelkedése	44,8 ⁰ / ₀
5. az egy ipari munkásra eső teljesítmény növekedése	20,6 ⁰ / ₀
6. a mezőgazdasági lakosság összefogyasztásának emelkedése	63,0 ⁰ / ₀
7. a városi lakosság összefogyasztásának emelkedése	62,0 ⁰ / ₀
8. a munkabérek emelkedése	105,7 ⁰ / ₀
9. a magán- és köztisztviselői fizetések emelkedése	35,8 ⁰ / ₀

A fentiekben megkíséreltük, hogy a kongresszus résztvevői számára vázlatát adjuk a Szociáldemokrata Párt hároméves gazdasági tervének és a részletszámítások alapján kiértékelt táblázatokban egyúttal érzékeltessük azokat az adatszerűségeket is, amelyeken a párt hároméves terve felépült. A tervet teljes részleteiben kellő időben nyilvánosságra fogjuk hozni, és a politikai pártok hasonló célú terveivel egyeztetni igyekszünk azt. Meggyőződésünk szerint e terv elfogadása és végrehajtása létfontosságú az ország számára és a hároméves korszak befejezése egy gazdaságilag megerősödött, a szocializmus felé irányt vevő országot mutat majd.

ÁLLAMOSÍTÁS

Amit itt javasolunk, nem szocializmus, hanem szocialista terv egy vegyes gazdálkodású államban. Nem kétséges, hogy a terv sikere annál bizonyosabb, mennyél szélesebb ebben a vegyes gazdálkodású államban az államosított szektor. Ebből következik, hogy az államosítás eddigi eredményeinél nem állhatunk meg és az ipar további államosítására van szükség. Ugyanekkor szükség van a mezőgazdaságnak a terven kívüli, de a tervvel összhangban levő megerősítését is. Ilyen megerősítést jelent a szövetkezeti gazdálkodás kifejlesztése, traktorállomások létesítése, a mezőgazdasági üzemanyagok központos beszerzése és szétosztása, a tagosítás stb.

A KISIPAR TÁMOGATÁSA

Ugyanekkor szocialista kötelességünk az is, hogy kellő védelemben részesítsük a kisipart és hozzájáruljunk életképessé tételéhez. Ennek útja a standardizálás és tipizálás és a munkafolyamatok megosztása, úgy, hogy ne egymással versengő, egymást alákináló, a kisiparosnak saját munkáját értékként számba nem vevő,

nyomorgó kisiparos réteggel, hanem egészséges és az ország gazdasági és ennél fogva politikai életében szerepet játszó kisiparos társadalommal számoljunk. Ennek útja többek között a kisiparosságnak a tömegfogyasztás céljait szolgáló típusmunkákkal olyként való ellátása, hogy a nyersanyagot valamely közös központi szerv szolgáltatja, és ugyanez a szerv gondoskodik a kész gyártmány fix felvételéről és piacra hozataláról is. Ez megint csak a szövetkezeti hálózatnak kisipari vonalon való kiterjesztését teszi szükségessé.

ÚJ ADÓPOLITIKA

A dolgozó társadalmi osztályok életszintjének felemelése nemcsak a nemzeti jövedelem emelkedését, hanem a nemzeti jövedelem igazságosabb megoszlását teszi szükségessé. Ennek útja adópolitikánk gyökeres reformja. E reform eredményeként a kevésbé teherbíró rétegek közterhei csökkennének és a gazdagok közterhei emelkednének. Szükség van, mégpedig sürgősen, komoly vagyondézmára mint egyszeri kincstári bevételre és komoly vagyondóra mint állandó bevételi forrásra. Ez adónemek hatékonyságának feltétele a részvényjog olyan reformja, amely megszünteti a bemutatóra szóló részvényekben rejlő névtelenséget és a névre szóló részvények és kötvények tulajdonosainak vagyonát nyilvánossá, elérhetővé és megfoghatóvá teszi.

A BÜROKRÁCIA LEBONTÁSA

Nem vitás senki előtt, hogy a magyar köztisztviselői kar fizetése a létminimumot sem éri el, ennek ellenére a XIII. számú táblázat szerint a köztisztviselői fizetések aránytalan súllyal jelentkeznek a nemzeti jövedelem személyes megoszlásában, annyira, hogy egymagukban kiteszik az összes munkabérek kb. 80%-át. Ez azt jelenti, hogy az állami apparátus túl van méretezve, és ezt semmiféle ország, legkevésbé olyan sokat szenvedett és olyan tökeszegény ország, mint Magyarország, tartósan nem bírhatja el. A köztisztviselői létszám lebontása annál kevesebb zökkenővel és rázkódtatással jár, minél sikeresebb a hároméves terv végrehajtása és ezzel kapcsolatban minél nagyobb a produktív munkaerő-szükséglet.

A Szociáldemokrata Párt hároméves tervének végrehajtásához az a jószándék, munka és szocialista meggyőződés kell, amellyel a rombadöntött országot eddig építettük, és ezután is építeni, nagygyá, erőssé fejleszteni akarjuk.

Megjelent kéziratként: A Szociáldemokrata Párt gazdasági terve.
Világosság ny. 1947.

A gazdasági tervet a kongresszusi küldöttek nyomtatásban kapták meg. A tervjavaslat a „Népszava” közlése szerint 1947. január 31-én jelent meg. (Lásd Népszava, 1947. január 31. I. old.) A javaslat a kongresszuson felolvasásra nem került, azt Szakasits Árpád az első napirend – „Jelentés a párt 1945–1946. évi működéséről, belpolitikai és külpolitikai problémák, a párt akcióprogramja és gazdasági terve” – keretében terjesztette a kongresszus elé, majd a kongresszus által kiküldött tervgazdálkodási bizottság jelentése alapján fogadták el. A terv teljes szövegét a kongresszus után – bár arra a kongresszuson ígéret hangzott el – nem hozták nyilvánosságra. Az itt közölt szöveg a kongresszus elé terjesztett javaslat szövegét követi, de a tervgazdálkodási bizottság által a kongresszusnak javasolt két módosítást – értelmzavaró hibák kijavítására – figyelembe vettük. (PI Archívum. 253/1.)

79

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A TERVGAZDÁLKODÁSRÓL

(1947. FEBRUÁR 1–3)

Az országos pártgyűlés utasítja a pártvezetőséget, hogy pártunk hároméves tervét a Magyar Kommunista Párt tervével egyeztesse, majd tegye az egyeztetett közös tervet kormányzati programmá, gondoskodjék annak végrehajtásáról és biztosítsa az eredményes végrehajtást megfelelő szervezet útján. Az eredményes végrehajtás, valamint a magyar dolgozók érdekeinek megvédése céljából az országos pártgyűlés feltétlenül szükségesnek tartja, hogy a szóban forgó tervezetben, valamint annak vezetésében a szociáldemokraták abban az arányszámban vegyenek részt, mint amilyen arányban szociáldemokrata elvtársaink a termelőmunka minden ágazatában kiveszik részüket. Ugyancsak szükségesnek tartja, hogy e szervezet vezetésében kizárólag átfogó közgazdasági és technikai képzettséggel rendelkező szakemberek működjenek közre.

A pártvezetőség hasson mindenekelőtt oda is, hogy a hároméves terv, valamint a későbbi tervek (így a 15 éves terv is) mindenkor összhangba hozassanak a velünk szomszédos országok, elsősorban a Szovjetunió gazdasági terveivel. A pártnak a kormányban részt vevő képviselői hassanak oda, hogy ez a törekvés jusson az összes nemzetközi tárgyalásokon, így a Szovjetunióval küszöbönálló kereskedelmi tárgyaláson is kifejezésre.

Intézkedjék a pártvezetőség az iránt, hogy az országos gazdaságpolitikai bizottság, a párt gazdaságpolitikai osztálya és tervgazdasági csoportja folytassák a

tervek beható kidolgozását, valamint a 15 éves terv kimunkálását. Gondoskodjék a kormányzaton belül mindazon feltételek megvalósításáról, melyek a gazdasági terv végrehajtásához szükségesek, vagy amelyeknek szükségessége a végrehajtás során jelentkezik. Ezzel kapcsolatban az országos pártgyűlés kimondja, hogy a bankok állami irányító ellenőrzésére vonatkozó, a pártok között már régen létrejött megállapodás¹ haladéktalanul végrehajtandó.

Végül, nem utolsósorban felhívja az országos pártgyűlés a pártvezetőség figyelmét arra, hogy az eredményes termunka érdekében kellő statisztikai adatok felvétele nélkülözhetetlenül szükséges. Ezért utasítja a pártgyűlés a pártvezetőséget, hasson oda, hogy a kormány még a folyó, 1947. esztendőben, lehetőleg az új költségvetési év, tehát augusztus elseje előtt olyan általános népszámlálást és mindenre kiterjedő statisztikai adatfelvételt hajtasson végre, mint amilyen a múltban általában minden tizedik esztendőben volt. Semmi esetre sem hozható azonban junktimba ezen népszámlálás a hároméves tervvel, mert ennek végrehajtását elodázni nem szabad, tehát azt a szóban forgó népszámlálástól függetlenül meg kell indítani.

80

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRTSZERVEZÉS PROBLÉMÁIRÓL

(1947. FEBRUÁR 1—3)

A jelentés meghallgatása és elfogadása után a pártgyűlés megállapítja, hogy a pártnak a magyar dolgozók érdekében mindent el kell követnie, hogy erejét és akcióképességét megsokszorozza. Céltudatos, tervszerű munkával kell folytatnia harcát a dolgozó nép minél szélesebb rétegeinek megnyeréséért és fokozottabb központi útmutatással kell erőteljesen növelnie a mozgalom szocialista szellemi egységét.

A fenti cél elérése érdekében a pártgyűlés utasítja a pártvezetőséget, hogy:

1. a következő mozgalmi évben az ipari munkásság mellett fordítson fokozottabb gondot a parasztság, értelmiség, nők és ifjúság jobb megszervezésére és erre

¹ Az 1946. november 15-i pártközi értekezleten történt megállapodásról van szó. Lásd a 478. oldal jegyzetét.

vonatkozó részletes javaslatát és tervét terjessze a legközelebbi pártválasztmányi ülés elé;

2. a párt működésében az egész vonalon minden párttagtól követeljen felelősségteljes, fegyelmezett pártmunkát, és a vállalt, de el nem végzett munka esetében éljen szankciókkal;

3. a következő pártgyűlés elé terjessze be a párttagok fegyelmi és a pártalkalmazottak személyzeti szabályzatára vonatkozó javaslatát;

4. egységes politikai és gazdasági irányítás érdekében a párt összes sajtóorgánumait egy sajtókonzszernbe vonja össze;

5. szervezzen tudományos, irodalmi és művészeti tanácsadó testületeket;

6. szervezzen paraszt agitátorképző pártiskolát a központban és lehetőleg állandósított vezetőképző tanfolyamokat minden megyében.

Megjelent: Népszava, 1947. február 2. 5–6. old.

81

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI KÉRDÉSEKRŐL

(1947. FEBRUÁR 1—3)

A javak és jövedelmek igazságos elosztása, a demokrácia gazdasági alapjának megteremtése és a dolgozók érdekeinek hathatósabb megvédése érdekében mondja ki a kongresszus, hogy követeli:

1. A földreform sürgős és végleges befejezését. Mezőgazdasági termelési reformot kell végrehajtani a minőségi többtermelés és a mennyiségi jobbtermelés érdekében. Csak ez biztosíthatja az ország összes dolgozóinak megélhetését és jobb életét, mezőgazdaságunk helyreállítását a kialakuló nemzetközi versenyben.

2. A mezőgazdasági többtermelés érdekében követeljük:

a) a minőségi vetőmag kérdésének mielőbbi megoldását, növénynemesítő telepek létesítésével,

b) a tenyészállat-behozatal fokozását, a tenyészállat-forgalom igazságos megszervezését, a szérumelosztás gazdaságos keresztülvitelét az állattenyésztés föllendítése érdekében,

c) a talajjavítási, folyamszabályozási, öntözési és hajózási csatornázási munkálatoknak, bekötő- és országutak építésének, valamint a fásításnak haladéktalan megindítását,

d) mezőgazdaságunk korszerű gépesítését közhasznú gépállomások létesítésével.

3. A kidolgozás alatt álló tervgazdasági programban a mezőgazdaság újjáépítésének és fejlesztésének feltétlen érvényesítését.

4. Követeljük a jól megszervezett szövetkezeti hálózat kiépítését, mert a módszeres, célszerű és biztosított tervgazdálkodás csak annak segítségével valósítható meg gyorsan és eredményesen.

5. A szövetkezeti hálózat megfelelő kiépítése érdekében követeljük az egységes szövetkezeti központ létesítését és a szövetkezeti törvénynek a beterjesztett formában való azonnali életbe léptetését és a legsürgősebb végrehajtását.

6. Követeljük a mezőgazdasági termelési feladatoknak szövetkezeteken keresztül történő megoldását.

7. A tervgazdaságban szereplő állami beruházási tőkének, továbbá az állami termelési és forgótőkehitelnek – a szövetkezeti központ ellenőrzése és szavatossága mellett – szövetkezetek számára való biztosítását.

8. A beszolgáltatási kötelezettségek igazságos arányosítását, a földbirtok nagyságával és teljesítőképességével arányban álló, emelkedő beszolgáltatási kulcs segítségével.

9. Követeljük a díjtalan mezőgazdasági és szövetkezeti szakoktatás, a mezőgazdasági minta- és iskolagazdaságok minél sűrűbb hálózatának kiépítését. A gyakorlati és elméleti szövetkezeti nevelés országos megszervezését.

10. Követeljük a korszerű mezőgazdasági munkástörvényt, a falvak egészségügyi színvonalának emelését, a betegségek elleni tervszerű küzdelmet, valamint a munkára képtelen mezőgazdasági dolgozóknak és hozzátartozóiknak minden viszontagság ellen védelmet nyújtó társadalmi biztosítást.

KIEGÉSZÍTŐ JAVASLAT A NAPIREND 4. PONTJÁHOZ BETERJESZTETT HATÁROZATI JAVASLATHOZ

5. pont helyett. Követeljük a szövetkezeti törvénynek a beterjesztett formában való azonnali életbe léptetését és a szövetkezeti hálózat kiépítése érdekében egy Szövetkezeti Központ létesítését, s ennek megvalósítása céljából megfelelő jogszabály megalkotását.

7. ponthoz.

A kongresszus szükségesnek tartja egy egységes központi hitelszövetkezetnek mint szövetkezeti banknak felállítását.

9. ponthoz.

Szükségesnek tartja a kongresszus, hogy a szövetkezeti oktatás már az elemi iskolában kezdődjék, mégpedig a szövetkezetügyi minisztérium által szövetkezeti szakemberek bevonásával kidolgozott egységes tanítási terv alapján, amely terv egyaránt kötelező úgy az iskolai, mint az iskolán kívüli, a szövetkezeti központok és szövetkezeti intézmények által létesített oktatási tanfolyamokra.

Szükségesnek tartja a kongresszus a szövetkezésnek a tanító- és tanítónőképzők tananyagába kötelező szaktantárgyként való felvételét.

Megjelent: Népszava, 1947. február 4. 4. old.

A határozatot a kongresszus negyedik, „Szövetkezeti mozgalom és agrármozgalom” című napirendi pontjához fogadták el. A „Népszava” a dokumentumot tévesen „Határozati javaslat a demokrácia gazdasági alapjának megteremtéséről” címmel közölte.

A kiegészítő javaslatot a kongresszuson választott szövetkezeti bizottság – Rónai Sándor referátumára hivatkozva – terjesztette elő. Átdolgozott – egységes határozatot nem találtunk, ezért a „Népszavá”-ban megjelent szöveget közöljük.

82

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT MEZŐGAZDASÁGI AKCIÓPROGRAM

(1947. FEBRUÁR 1—3)

ELVI NYILATKOZAT

1945. március 15-én, a 48-as magyar forradalom évfordulóján, megjelent a fel szabadulás után alakult ideiglenes magyar kormány 600/1945. számú rendelete, amely átadta a magyar földet azoknak, akik azt megművelik.

Sok évszázados pörben mondott végső és megfellebbezhetetlen ítéletet ez a rendelet. A magyar föld művelőinek, a magyar nyelv és kultúra hűséges őrzőinek pöre volt ez. Az ellenfél és a történelmi vádlott az osztályérdekeit és egy idegen uralkodóház érdekeit védő nagybirtokos osztály. Most, hogy ez a pör befejeződött, minden akaratunkkal és elszántságunkkal állunk a végső döntés mellett, és azt valljuk, hogy semmiféle módon nem kerülhet többé sor – perújításra.

Igazságot szolgáltatott ez a rendelet a Szociáldemokrata Pártnak is, a mezőgazdasági, ipari és értelmiségi dolgozók pártjának. Hetvenöt éven át megalkuvás

nélkül vezettük a küzdelmet az osztályuralom minden formája ellen. Különösen agrármozgalmunk hozott felmérhetetlenül sok áldozatot a mezőgazdasági népeségért, számtalan szociáldemokrata szenvedett mártírhálált a magyar paraszt sorsának megjavításáért. E mártírok most történelmi elégtételt nyertek. Mély tisztelettel hajlunk meg emlékükhöz, köszöntjük őket sírjukban is bátorságukért, lelkesedésükért, nagyszerű önfeláldozásukért.

Magyarország mezőgazdasági szerkezete a földosztással döntő átalakuláson ment keresztül. Ez a változás a legutolsó történelmi pillanatban jelentkezett Magyarország életében. A mezőgazdasági népesség fizikai és lelki ereje, ellenállóképessége az osztályuralom által rájuk kényszerített méltatlan életforma következtében már-már a megsemmisülés határára került.

A feudális nagybirtok, a kizsákmányolás szabadságát politikai elvként valló nagytké és a néptől idegen bürokrácia hatalmi hármasa belefutott abba a vértengerbe, amelyet történelmi haláltusájuk tartamának meghosszabbítására gonoszul és felelőtlenül felidéztek. A magyar történelemben már régen kiérett annak az ideje, hogy a mezőgazdaság művelői érvényesíthessék igényüket a magyar földhöz. De nemcsak igényüket nem vitathatja ma már senki, hanem történelmi jogukat sem. Ez a jog már a múltban is megvolt, mert a nagybirtok nem vállalta és a dolgozókra hárította azokat a kötelezettségeket, amelyek címén egykor a földet adományozták nekik. Nem gondoskodtak sem az ország, sem a munkaerő védelméről, sem a népoktatásról. De a jobbágyfölszabadítást követő száz év alatt a földhöz való jogukat még jobban eljátszották, mint az előző korokban.

Valamilyen termelési rend hatalmának kettős jogcímét állapítja meg még a polgári közgazdász és társadalomtudós is. Az egyik, hogy a rendszer urai és vezetői figyelemre méltatják a technikai fejlődést és a termelésben alkalmazzák azokat az új eszközöket és módszereket, amelyek a munka könnyítésére és a termelési eredmény fokozására szolgálnak. A másik jogcím, hogy a hatalmuk alatt élő népesség emberi ellátásáról gondoskodnak. A magyar nagybirtok, a feudalizmus csökevénye, amelyhez hasonló a huszadik század bevezető évtizedeiben már sehol a világon nem volt, hatalmának ezt a kettős jogcímét már régen elvesztette, mert egyik feladatát sem teljesítette.

A magyar nagybirtok elavult termelőeszközökkel, extenzív műveléssel dolgozott. A gépesítésről alig vett tudomást, sőt törvényekkel és rendeletekkel akadályozta meg a mezőgazdasági gépek alkalmazását. Kihasználta a félelmetesen olcsó emberi munkaerőt, amelyet a legridegebb osztálytörvényekkel megfosztott az ellenállás lehetőségétől. A „cseleedtörvénytől” az ellenforradalom legutolsó törvényalkotásáig a mezőgazdasági népesség életére vonatkozó minden törvény a védekezés megbénítását, a tiltakozás elnémítását jelentette.

Hárommillió koldus embertelen élete bizonyította, hogy a nagybirtok a második feladatot, a népesség ellátásának kötelezettségét sem teljesítette. A mezőgaz-

dasági népesség a jobbágyszabadítást és a szabad költözés jogát biztosító 48-as törvényeket követő évtizedekben százezres tömegekben menekült tengerentúlra. Az elviselhetetlen sanyargatás, az éhezés, a népbetegségek, a megtagadott iskoláztatás, az elavult paraszti életforma reménytelensége kényszerítette őket arra, hogy ősi foglalkozásukat elhagyva, kitörjenek a körből. A magyar kormány a kivándorlás okainak vizsgálata helyett vérdíjat szedett a hajóstársaságoktól minden menekülőért. Százezrek tódultak a városokba is, ahol az ipar munkanélküli tartalékserégét duzzasztották. A legértékesebb, legegészségesebb elemek hagyták el a falvakat, mert csak így szabadulhattak a szolgabírókon és csendőrökön keresztül érvényesülő földesúri hatalom alól. A falvak lakóinak megrázó fizikai nyomorúságát bizonyítják a hivatalos statisztikai felvételek, amelyek beszámolnak arról, hogy a többségében mezőgazdasági népesség fogyasztása milyen megdöbbentően alacsony.

A felszabadult jobbágyra a kiegyezés utáni korban megalkotott törvények újból rákényszerítették a jobbágyrabszolgaságot, rejtett formákban. A nagybirtokrendszer szétzúzásával végre megsemmisült az a gazdasági hatalom, amely a törvények megalkotásához és végrehajtásához szükséges politikai hatalmat alátámasztotta. Ez a kettős hatalom a földreform végrehajtásával immár a magyar nép kezébe került. A mezőgazdaság dolgozói a demokratikus magyar köztársaság többi dolgozójával együtt most már részt vehetnek saját sorsuk intézésében. Falusi és városi dolgozók történelmünk ez új korszakában együtt építik fel és fejlesztik tovább a demokrácia intézményeit és szerveit. Együtt töltik be a termelés tökéletesítésének és a dolgozó nép ellátásának kettős feladatát, amelyre az uralkodó osztályok általában, a magyar nagybirtokos osztály különösen képtelenné és alkalmatlanná vált.

A mezőgazdasági népesség saját mesterségének, e fontos termelési ágak vezetéséről ezután saját maga gondoskodik. Tudjuk azt, hogy a mezőgazdaság helyes irányításától, a föld belterjes művelésétől és korszerű felszerelésétől függ az ország minden dolgozójának kenyege. A demokratikus szocializmus értelmében a mezőgazdasági termelésben is új rendet és új rendszert teremtünk. A formai demokrácia helyett azonban korszerű gazdasági demokráciát is alkotunk, hogy ennek eredményeivel emeljük fel az elviselhetetlen és méltatlan sorban kínlódó dolgozókat. A földreform befejezésével, a földnek a dolgozók kezére juttatásával megnyitottuk az utat az új rend és új intézmények megalkotásához. A mezőgazdasági népesség anyagi, lelki és kulturális felszabadításának munkája erre az alapra épül és most kezdődik.

A Szociáldemokrata Párt 1930-ban megalkotta agrárprogramját. E program elvi irányvonalát figyelembe véve, de a változott időkkal, a háborús pusztítás következményeivel számolva, állítottuk össze újból azokat a gyakorlati követeléseket, amelyekre ma szükség van. Ez az agrárprogram még nem az osztálymentes,

kizsákmányolás nélküli szocialista társadalom mezőgazdasági feladatainak összefoglalása. A Szociáldemokrata Párt nem álmodozók pártja, hanem komolyan számot vet a való tényekkel. A mai lehetőségeket és a ma élő embereket kell számításba vennünk, amikor mai programot készítünk. Sokan vannak, különösen a mezőgazdasági népesség soraiban, akik, bár osztálynézetük szerint hozzánk tartoznának, mégsem értik meg, hogy a demokrácia léte és a dolgozók boldogulása szorosan egymásba kapcsolódik. Új agrárprogramunk tehát józan meggondolásokból ered, és minden követelése megvalósítható. A követelt intézkedések nyomán jelentkező termelési eredmények könnyebbé és teljesebbé teszik az ország minden dolgozójának ellátását. De ezen rendkívül fontos cél elérésén kívül agrárprogramunk végrehajtásával meg is akarjuk erősíteni mezőgazdasági népességünket a később valószínűleg jelentkező agrárválság veszedelmével szemben. Kapitalista társadalomban élünk. Nem felejtettük el azokat a tanulságokat, amelyeket polgári forradalmakban végrehajtott agrárrendezések sorsából nyerünk. E forradalmak eredményeit a kapitalizmus általános gazdasági és különleges mezőgazdasági válságai később megsemmisítették. A mezőgazdasági dolgozók anyagi, szellemi és kulturális erőfeszítései elmerültek ezekben az összeomlásokban. A Szociáldemokrata Párt agrárprogramjában megállapított követelések a kapitalista gazdálkodás eme földrengéseivel szemben való ellenállóképesség növelését is szolgálni kívánják. Különös nyomatékka emeljük ki ebben a vonatkozásban a szövetkezeti mozgalmat, amelynek keretében összefoglalhatjuk, tudatosíthatjuk és megtörhetetlenné alakíthatjuk azokat az erőket, amelyek agrárválság idején védőgátat jelentenek a földreform eredményeinek megsemmisítésével szemben.

Agrárprogramunk végrehajtása végső következményeként az ország minden termelési ágához tartozó dolgozóját megtölti a demokrácia alkotóképességébe vetett bizalommal, e rendhez való közösségünk tudatával és a szabad köztársaság megvédésének akaratával. A demokratikus szocialisták pedig, figyelmüket az egyre közelebb kerülő végcél felé irányítva, jól tudják, hogy a szabadságra, felelősségre és munkára nevelt nép a szocialista társadalom legjobb úttörője.

Mindezek megállapítása után a Szociáldemokrata Párt a következőkben foglalja össze általánosságban és részleteiben a mezőgazdaság területén elvégzendő teendőket:

1. A földreformot, amelyért a Szociáldemokrata Párt hosszú évtizedeken keresztül szívós küzdelmet folytatott, befejezettnek tekintjük, az újonnan földhözjuttatottakat birtokaiban megerősítjük, a mezőgazdasági termelés újjászervezésének és továbbfejlesztésének útjában álló akadályokat elhárítjuk.

2. Tervszerű termeléssel és értékesítéssel, a tudomány és modern technika alkalmazásával, valamint belterjes műveléssel fokozzuk a mezőgazdasági munka eredményét.

3. Az egész dolgozó parasztságot, a mezőgazdasági munkásokat, a régi és új birtokosokat, valamint a kisbérllőket megvédelmezzük minden kizsákmányolással szemben.

4. A dolgozó mezőgazdasági népesség gazdasági, politikai és kulturális felemelkedését az önkéntes társuláson alapuló szervezetek megalakításával, fejlesztésével és támogatásával biztosítjuk.

5. A mezőgazdasági népesség általános műveltségét és szakoktatását fejlesztjük, s ennek minden előfeltételét megteremtjük.

6. Legsürgősebb feladatunknak tartjuk a mezőgazdasági munkások életviszonyainak megjavítását.

7. Eltüntetjük a különbséget városi és falusi dolgozók életszínvonala között, tovább harcolunk mindkét dolgozó réteg anyagi és szellemi felemelkedéséért és szociális védelméért.

8. A falvak és tanyák közegészségügyét intézményesen és gyökeresen megjavítjuk.

9. E követelések megvalósításával akarjuk a mezőgazdasági népességet gazdaságilag erősíteni, politikailag öntudatosná, demokratikus szelleművé tenni, hogy ne a nagytőke rabszolgája, ne a nyomorúság és népbetegségek áldozata, hanem a többi dolgozóval együtt a magyar demokráciának és társadalmi haladásnak szilárd pillére legyen.

A Szociáldemokrata Párt a következő feladatok elvégzését tartja szükségesnek a fent felsoroltak gyakorlati megvalósítása, a demokratikus köztársaság megszilárdítása és a szocializmus előfeltételeinek megteremtése érdekében:

I. A FÖLDREFORM BEFEJEZÉSE

1. A földreform befejezése a mezőgazdasági termelés nyugalma érdekében.

Az új földhözjutottak birtokait minél előbb telekkönyvezni kell. A még elosztási viták alatt álló területek birtokviszonyát záros határidőn belül el kell dönteni.

Az Országos Földbirtokrendező Tanácsnál olyan tárgyalási szabályzatot kell készíteni, amely biztosítja az ügyek mielőbbi letárgyalását és befejezését.

2. A földreform befejezése után rendelkezésre álló tartalékbirtokokból mintabirtokokat, kísérleti telepeket és a mezőgazdasági szakoktatás céljait szolgáló tangazdaságokat kell létesíteni.

A községekkel összefüggő kiosztatlan területekből kertes házhelyeket kell létesíteni, ugyancsak házhelyeknek kell kiosztani a község belterületén fekvő, gazdaságilag eddig ki nem használt területeket.

3. A felosztott birtokok gazdasági épületeit és felszereléseit a földműves-szervezetek használatába kell adni és ezek jó karbantartásáról rendelet útján kell gondoskodni.

4. Új haszonbérleti törvényt kell alkotni a kishaszonbérlok védelmére.

5. A telepítési törvényt a termelés érdekeinek megfelelően tervszerűen minél előbb végre kell hajtani.

a) Gondoskodni kell arról, hogy a telepések a gazdálkodáshoz szükséges élő és holt felszerelésekhez mielőbb hozzájuthassanak;

b) a telepéseket segíteni kell abban, hogy a lakóházaikat és gazdasági épületeket mielőbb felépíthessék;

c) a telepes községek és csoportok élére gazdasági szakértőket kell állítani.

II. A MEZŐGAZDASÁG FEJLESZTÉSE

1. A mezőgazdaság irányítására megfelelő szervezetet kell kiépíteni:

a) Újjáépítési tanácsot kell felállítani a mezőgazdasági termelés átszervezésére és irányítására, valamint a közhivatalok, érdekképviselői szervek és földművelőszövetkezetek közötti összhang biztosítására;

b) községenként, körzetenként mezőgazdasági tanácsadó hálózatot kell kiépíteni;

c) a gazdasági felügyelői hálózatot fokozottabban kell kiépíteni.

2. A belterjes termelés érdekében:

a) általános termelési katasztert kell felvenni;

b) országos termelési tervet kell készíteni a gazdaságos termelés helyi lehetőségeinek figyelembevételével, különös tekintettel a külföldi piacok igényeire. Szorgalmazni kell a külföldi magtermelési szerződések kötését;

c) községenként, körzetenként szaktanácsadó alkalmazásával olyan központokat kell létesíteni, melyek a körülöttük fekvő törpe- és kisbirtokosok termelésének kedvező irányt szabnak, megfelelő ipari berendezésekkel a terményeket feldolgozzák, piacra előkészítik;

d) fenti tényezők segítségével a gyümölcs- és szőlőterületeket növelni kell. Fokozni kell a kereskedelmi, ipari és gyógynövények, aprómagvak (takarmány, konyhakerti és virágmagvak) termelését;

e) a korszerű trágyakezelés elterjesztése érdekében nagyszabású felvilágosító propagandát kell kifejteni. A törpe- és kisbirtokosok részére a megfelelő trágyatelepek létesítéséhez állami segítséget kell nyújtani;

f) a községi, állami és szövetkezeti kézben levő réteket és legelőket javítani kell. A takarmány- és silőgazdálkodást széles körű állami támogatással kell kiépíteni;

g) állami mintabirtokok és bértermelési szerződések útján biztosítani kell a mezőgazdaság minőségi vetőmagszükségletét.

3. Az állattenyésztés fejlesztése érdekében:

a) különös tekintettel a kisbirtokrendszerre, az állatállomány feljavítását külföldi tenyészállatok behozatalával kell előmozdítani;

- b) állami támogatással kisállattenyésztést kell indítani;
- c) a vármegyei állattenyésztési alapokat anyagilag meg kell erősíteni;
- d) széles körű baromfitenyésztő hálózatot kell kiépíteni;
- e) újja kell szervezni a selyemhernyó- és méhtenyésztési szervezetet;
- f) a védőoltásokat kötelezővé kell tenni, és az oltóanyagok árának leszállítása céljából az oltóanyag-termelést államosítani kell;

g) a halászatot a hivatalos halászokból alakult szövetkezeteknek kell juttatni. A halastavakat helyre kell állítani és újakat kell létesíteni. A természetes vizek halállományának megőrzése érdekében szigorú rendszabályokat kell alkalmazni.

4. Államosítani és fokozni kell a műtrágyatermelést; a műtrágya árát le kell szállítani.

5. Meg kell indítani a csatornázási és talajjavítási munkálatokat:

a) öntözőhajózási csatornahálózat építésével ki kell alakítani az öntözőgazdálkodást;

b) a szikes és egyéb terméketlen területeket alkalmassá kell tenni mezőgazdasági termelésre;

c) duzzasztóművek építésével lehetővé kell tenni az olcsó villamosenergia-termelést a mezőgazdaság részére;

d) az ármentesítést, valamint az árvízvédelmet tovább kell fejleszteni.

6. A mezőgazdaság gépesítése érdekében:

a) a mezőgazdasági népesség szerszám- és gépellátásának biztosítása céljából a nagy mezőgazdasági gépgyárakat államosítani, a gyártmányokat a nyersanyaggal való takarékoskodás érdekében szabványosítani kell. Eme típusok termelését minden módon növelni kell.

7. A fásítás és erdőgazdálkodás területén:

a) a tanyák környékét és az útszegélyeket fásítani kell, a futóhomokot meg kell kötni, a háború következtében elpusztult erdőket újra kell telepíteni;

b) ésszerű erdőgazdálkodást kell folytatni az arra alkalmas területeken;

c) az erdővédelmi rendelkezéseket meg kell szigorítani, végrehajtásukat biztosítani kell.

8. A mezőgazdaság iparosítása érdekében:

a) a nem működő mezőgazdasági ipari üzemeket haladéktalanul üzembe kell helyezni. A meglevő mezőgazdasági ipari üzemeket több irányú munka elvégzésére alkalmassá kell tenni;

b) községenként, illetve körzetenként a vidék szükségletének megfelelően gyümölcsaszalókat és térszaszárítóüzemeket kell létesíteni, lehetőleg szövetkezeti alapon;

c) a konzervipart tovább kell fejleszteni. Ki kell bővíteni a hűtőházakat, tekintettel az eddiginél nagyobb baromfitenyésztésre és konyhakerti növénytermelésre;

d) vidékenként meg kell szervezni a lakosság hajlamának és a helyi adottságoknak legjobban megfelelő háziipari szövetkezeteket.

9. A szőlő- és kertgazdálkodás fejlesztése érdekében:

a) a minőségi szőlőtermelést elő kell mozdítani állami akció útján;

b) a növényvédelmi szerek olcsóbbá tétele érdekében az ezeket előállító nagyüzemeket államosítani és a gyártást fokozni kell;

c) az állami faiskolák számát szaporítani kell. A táj követelményeinek megfelelő gyümölcsfacsemete akciókat kell szervezni kedvezményes áron;

d) a kertgazdálkodás népszerűsítése érdekében körzeti kiskert-mintagazdaságokat és nagyobb állami mintagazdaságokat kell szervezni;

e) a kivitel céljára termelt konyhakerti veteményeknél megfelelő magellátással egységes típusú minőségi termelést kell előmozdítani.

10. Korszerűsíteni kell az állami mintagazdaságokat. Új kísérleti telepeket kell létesíteni. Támogatni kell a törpe- és kisbirtokok növényi és állatnemesítési munkáját.

11. A mezőgazdaságfejlesztő tudományos intézményeket fokozott támogatásban kell részesíteni.

12. Le kell szállítani a mezőgazdasági üzemanyagok, a műtrágyák és a mezőgazdaságban fogyasztott villamos energia árát.

III. A MEZŐGAZDASÁGI TERMÉNYEK ÉRTÉKESÍTÉSE

1. Az elsőrendű élelmiszerekre mindaddig, amíg a háború utáni állapot szükségessé teszi, a teljes kötöttség rendszerét fenn kell tartani. A beszolgáltatási rendszert, mielőtt a viszonyok lehetővé teszik, meg kell szüntetni. A tervszerűséget és irányítást a demokratikus kormányzatnak a szövetkezeti hálózaton keresztül kell érvényesítenie.

2. A mezőgazdasági termények értékesítésére, a termelés irányítására, a közelítés biztosítására, az exportképes termények értékesítésére a szövetkezeti hálózat bevonásával a termelők, fogyasztók és az állam képviselőiből központi szervezetet kell létesíteni.

3. A termelő- és fogyasztószövetkezeteket továbbfejlesztteni és legmesszebbmenően támogatni kell. Az ilyen szövetkezetek közötti közvetlen árucserét ki kell építeni.

4. Olyan gazdaságpolitikát kell folytatni, amely a mezőgazdasági termények értékesítését megkönnyíti.

a) A magyar mezőgazdasági termékek számára széles körű nemzetközi propagandára van szükség.

b) Külképviselőink kereskedelmi szerveit a belterjes gazdálkodás terményeinek megismertetésére és elhelyezésére külön ki kell képezni és megfelelő utasításokkal ellátni.

c) Meg kell szervezni az eddiginél szélesebb körű belföldi és külföldi piacutatást, különös tekintettel a kereskedelmi, ipari és gyógynövénytermelés fokozására.

5. Állami és szövetkezeti közraktárakat kell létesíteni.

6. Meg kell szervezni a törpe- és kisbirtokosok piaci eladásra vagy exportra szánt terményeinek elkészítését, válogatását és csomagolását (márkázás).

7. Ésszerű tarifapolitikával kell a mezőgazdaság termelő- és exportképességeit fokozni.

8. Fokozatosan meg kell szüntetni a mezőgazdasági és ipari árak közötti aránytalanságot.

IV. MEZŐGAZDASÁGI HITEL

1. A bankokat állami ellenőrzés alá kell helyezni. Ennek megfelelően kell szabályozni a bank- és kereskedelmi tőke hitelfeltételeit. Szövetkezeti bankot kell felállítani.

2. Hitelakciót kell szervezni:

a) az új földhözjutottak élő és holt felszerelésének beszerzésére,

b) kislakások építésére,

c) mezőgazdasági ipari üzemek, traktorállomások felállítására, e célból alakult szövetkezetek támogatására és a mezőgazdasági ipar fejlesztésére.

3. A hitelszövetkezeti szervezetet a földreform szolgálatába kell állítani

4. A mezőgazdasági hitelforrások biztosítása érdekében szükségesnek tartjuk:

a) a mezőgazdasági biztosítási ágazatok államosítását és annak kötelezővé tételét,

b) a felhalmozódó tőkék kihelyezését mezőgazdasági kötvényekben,

c) a pénzüintézetek és a posta-takarékpénztár kötelesek a mezőgazdaság hitel-ellátásához a lehetőségekhez képest hozzájárulni,

d) a textilgyárakat kötelezzék rosnövények szerződéses termeltetésére és ennek finanszírozására.

V. ADÓPOLITIKA

1. Adómentes létminimumot kell megállapítani.

2. A földkatasztert helyesbíteni kell.

3. Progresszív adórendszert kell bevezetni.

4. Az új földhözjuttatottaknak a szükséghez képest adókedvezményt kell juttatni.

VI. MEZŐGAZDASÁGI SZAKOKTATÁS

1. A szociális iskolareform megalkotására és fejlesztésére van szükség.
 - a) Az általános iskolaadó bevezetésével ingyenes állami népoktatást és ingyenes tankönyv- és tanszerjuttatást kell biztosítani.
 - b) Biztosítani kell a földműves lakosság iskolába járó gyermekeinek ruha- és cipő ellátását.
 - c) A tanulóifjúság részére tanyai internátusokat kell szervezni.
 - d) Ingyenessé kell tenni a mezőgazdasági középiskolai oktatást.
 - e) A földműves ifjúság egyetemi képzését kollégiumokkal és ösztöndíjakkal kell előmozdítani.
2. Kötelező téli tanfolyamokat kell rendezni az írni-olvasni nem tudók számára.
3. Szaporítani kell a kötelező mezőgazdasági továbbképző iskolák számát.
4. Az iskolán kívüli mezőgazdasági népoktatás továbbfejlesztése érdekében:
 - a) szakismeretterjesztő népies tanfolyamokat kell rendezni, vetített- és mozgóképes előadásokkal.
 - b) Községenként és körzetenként könyvtárakat és kultúrházakat kell létesíteni.
5. A földműves nép részére magasabb fokú mezőgazdasági szakoktatást kell biztosítani.
6. A földműves ifjúság számára külföldi tanulmányutakat kell szervezni.
7. A felosztott birtokokon levő kastélyokat elsősorban a mezőgazdasági szakoktatás szolgálatába kell állítani.
8. A földműves nép szegénysorsú és tehetséges gyermekeinek tanulását jutalmazással kell előmozdítani.

VII. A FÖLDMŰVES NÉP VÉDELME ÉS ÉLETSZÍNVONALÁNAK EMELÉSE

1. A földműves nép számára meg kell adni a lehetőséget, hogy a városi lakossággal azonos életszínvonalon élhessen, életkörülményeit azzal együtt javíthassa.
2. A mezőgazdasági munkajog területén:
 - a) korszerű munkafeltételekre, a fölmondás és végkielégítés elvének érvényesítésére van szükség;
 - b) A munkások és munkáltatók között felmerülő ügyekben a munkaügyi bíróság ítéljen, amelyben a munkásszervezetek is legyenek képviselve.
3. Kötelezővé kell tenni a mezőgazdasági munkások betegség, baleset, aggkor, rokkantság és munkahiány esetére szóló biztosítását.
4. A törpe- és kisbirtokosokat az ipari, kereskedelmi és banktőke, valamint a tőzsdeszpekuláció kizsákmányolása ellen meg kell védeni.

5. Jóléti intézményeket kell felállítani és fenntartani (anya- és csecsemővédő helyek, napközi otthonok stb.).

6. Emelni kell a falvak közegészségügyi színvonalát:

- a) közegészségügyi intézmények létesítésével;
- b) orvosi segítség és ingyenes gyógyszer biztosításával;
- c) egészséges ivóvizet kell biztosítani minden községben és településnél;
- d) a legerőteljesebben meg kell indítani a modern egészségügyi követelményeknek megfelelő falusi kislakás-építkezést. Az időszaki munkások lakóhelyeiket egészségügyi követelmények szempontjából a legsürgősebben ellenőrizni kell;
- e) az iskolaegészségügyi intézményeket a falvakra és tanyákra is ki kell terjeszteni;
- f) meg kell szervezni a pályaválasztási tanácsadást.

Ezeknek az azonnal megvalósítható követeléseknek kiharcolására hívjuk az ország egész dolgozó népét. Mindenekelőtt a dolgozó parasztságot, a mezőgazdasági munkásokat, a kisbérloket, a régi és új kisbirtokosokat. Nekik is meg kell tanulniuk azt a könyörtelen törvényt, amely sok harcban, győzelmekben, vereségekben, vérrel, verejtékkel és könnyel íródott be a szocialista munkásmozgalom ragyogó történetébe: felszabadulásukat, emberi életüket csak a saját maguk szervezett, öntudatos, harcra és áldozatra kész erejével vívhatják ki.

Ám a mezőgazdasági dolgozók felemelkedése nemcsak a dolgozó parasztság ügye, hanem az ország egész népéé. A szocialista ipari munkásság, amely már elnyomottsága idején is elsőnek és hosszú időn át egyedül állt ki a magyar parasztság nagy ügyéért, a földreformért, ennek a földreformnak folytatását, a mezőgazdasági termelés modernizálását, a termelőszövetkezetek kiépítését, a mezőgazdasági dolgozók gazdasági, szociális és szellemi körülményeinek gyors és gyökeres megjavítását szintén legsajátabb ügyének tudja. Mezőgazdasági, ipari és szellemi dolgozók megbonthatatlan szövetségének, a még öntudatlanok és félrevezetettek öntudatosná nevelésének, tehát a mi pártunk évtizedek óta hirdett és gyakorolt politikájának kell a magyar mezőgazdaság nagy és sorsdöntő problémáit is megoldani. Ezért kell a Szociáldemokrata Pártnak külön parasztiskolákkal öntudatosná, harcossá, gerincessé, vezetésre képessé nevelnie a mezőgazdasági dolgozók legjobbjait, hogy azután az egész és osztatlan magyar munkásosztály minden szervezett erejével indíthassa meg a nagy, a döntő harcot a szocializmusért!

Megjelent kéziratként:

A Szociáldemokrata Párt mezőgazdasági akcióprogramjának tervezete,
Világosság ny. 1947.

A mezőgazdasági akcióprogram első tervezete a „Föld és Szabadság” 1946. november 10-i számában jelent meg. Ennek átdolgozott szövege került kinyomtatva a kongresszus elé. A kongresszus az első és a negyedik napirend keretében vitatta meg a

tervezetet, és az agrárpolitikai akcióprogramot készítő bizottság javaslatára fogadta el. Egyben felhatalmazást adott az állandó agrárpolitikai bizottságnak a szöveg stiláris módosítására. A módosított szöveg azonban nem jelent meg, kéziratát sem sikerült megtalálni. Ezért a kongresszushoz nyomtatásban benyújtott tervezet szövegét közöljük.

83

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRT NEMZETKÖZI KAPCSOLATAIRÓL

(1947. FEBRUÁR 1—3)

A Szociáldemokrata Párt XXXV. kongresszusa jóváhagyta és elégtétellel veszi tudomásul azt a magatartást, amelyet a párt a szociáldemokrata pártok nemzetközi együttműködése tekintetében eddig követett. Helyesli, hogy minden nehézséggel szembeszállva, anyagi áldozatot nem kímélve azon munkálkodott, hogy a háború után a szocialista pártok nemzetközi kapcsolatai mielőbb helyreálljanak, s meglelégedéssel állapítja meg, hogy ez a nemzetközi szolidaritás – bármily kezdeti állapotban legyen is ma még a működése – az egyetlen hathatós eszköz volt a magyar nemzet egyetemes érdekeinek jó képviseletére. A mi munkánk hívta fel a világ dolgozóinak figyelmét arra a példátlanul álló hatalmas teljesítményre, amire a magyar dolgozók visszatekinthetnek, s a mi világjárásunknak tudható be, hogy a világ lassanként elfelejtve a sötét és gonosz múltat, megbecsüléssel és figyelemmel kíséri a magyar dolgozók hősi küzdelmét egy új ország, a dolgozók demokratikus Magyarorszáának felépítéséért.

Ebben a tudatban a Szociáldemokrata Párt XXXV. pártgyűlése utasítja az új pártvezetőséget, hogy

1. továbbra is mindent kövessen el annak érdekében, hogy a szociáldemokrata pártok nemzetközi kapcsolata minél erőteljesebb és szorosabb legyen;
2. használja fel a szocialisták elvközösségét annak érdekében, hogy a Duna-völgyében leküzdv minden sovinizmust, az egyetemes béke érdekében az igazság, az emberiesség, a kölcsönös megbecsülés és bizalom szelleme legyen úrrá;
3. foglaljon nyíltan állást a világ dolgozóit magában foglaló internacionálé mellett;
4. pártunk hagyományos alapelveinek szellemében, az egyetemes munkásosztály érdekeinek szem előtt tartásával munkálkodjék azon, hogy a magyar demok-

rácia támogatását a világ valamennyi munkáspártja tekintse saját ügyének, s érezze, hogy itt a nagy nemzetközi osztályharc egy döntő frontszakaszának védelméről van szó.

Éljen a dolgozók nemzetközi szolidaritása!

Éljen a világ dolgozóit magába foglaló internacionálé!

Megjelent: Népszava, 1947. február 4. 6-7. old.

84

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A KÖZIGAZGATÁSI REFORM IRÁNYELVEIRŐL

(1947. FEBRUÁR 1-3)

A Szociáldemokrata Párt XXXV. pártgyűlése megállapítja a közigazgatás korszerű megreformálásának halaszthatatlan szükségességét. Másrészt mérlegelte és közigazgatási bizottságának mellékletében megállapította azokat az átmeneti nehézségeket, amelyek hátráltatják a közigazgatás reformját. Ehhez képest a pártgyűlés felkéri az új pártvezetőséget, kövessen el minden lehetőt az iránt, hogy a közigazgatási reformjavaslat minél előbb elkészüljön és megvalósuljon a következő elvek figyelembevételével:

1. A közigazgatást elsősorban demokratizálni kell, minél közelebb vinni a néphez, egyrészt, hogy kényelmes és segítő rendelkezésére álljon, másrészt, hogy a nép maga is minél hatékonyabban vehessen részt a közigazgatásban, tehát a lehető legtökéletesebb módon és legteljesebb mértékben megvalósuljon az önkormányzat.

2. Az önkormányzatnak lehetőségig teljes kiépítésével egyensúlyba kell állítani a központi kormányzat befolyását, egyrészt hogy a közigazgatás egységes gyakorlata biztosítassék, másrészt, hogy a törvények egységes megvalósításával a dolgozók egyetemes érdekei megvédhetők legyenek esetleges partikuláris törekvésekkel szemben.

3. Annak ellenére, hogy jelenleg még szükségképpen kapitalista termelési és társadalmi rendben élünk, a közigazgatási reformjavaslat megalkotásánál irányadó szempont az legyen, hogy már a demokráciában is minden jog alapja csakis a társadalomra nézve hasznos munka végzése lehet. Ennek az elvnek a szellemét

a lehetőségig érvényesíteni kell, különösen az önkormányzati testületek megszerzése tekintetében, hogy a közigazgatás irányítása a dolgozók kezébe kerüljön.

4. A reform keretében intézményesen biztosítani kell, hogy a szakképzettség mellett érvényesüljön a szakképzettség nélküli rátermettség is, természetesen a közigazgatási szolgálat érdekeinek sérelme nélkül.

5. A közigazgatási reformra vonatkozó határozatok kapcsán utasítja a pártgyűlés a pártvezetőséget, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel, elsősorban parlamenti képviselőtünk révén, akadályozzon meg olyan törvényalkotást, amely a lakosság egy részének, illetőleg egyes foglalkozású csoportok részére olyan különleges országos közigazgatási szerveket létesíthessen, amely újszerű osztálykiváltságot teremthetne egy társadalmi réteg előnyére, és ezáltal új osztályképződés alapját vethetné meg. Ilyen kísérlet ellenkezik a szocialisták ama törekvésével, amely az osztálytalan társadalmi rend megvalósítására irányul.

6. Utasítsa a pártgyűlés végül az új pártvezetőséget, hogy vizsgálja meg kiküldött közigazgatási bizottsága által elfogadott közigazgatási reformtervezetet¹, és amennyiben azt helyesnek találja, igyekezzék annak tartalmát érvényesíteni az új közigazgatási törvény megalkotásánál és ez ügyben tegyen előterjesztést a pártválasztmánynál.

¹ A reformtervezetet a kongresszuson időhiányra hivatkozva nem ismertették. A kongresszus által kiküldött közigazgatási bizottság előadója közölte azonban, hogy a tervezetet a kongresszusi anyag mellé helyezik el. A tervezet az „Irányelvek a közigazgatás egyszerűsítéséhez” címet viseli, és bevezető része a következőképpen hangzik: „A magyar közigazgatás korszerűsítésére már közel fél évszázada különböző kísérletek történtek, amellyel a jó, gyors és olcsóbb közigazgatást lettek volna hivatva biztosítani. Az ország demokratikus átalakítása során azonban nem technikai javításról van szó, hanem a sok rendi és kapitalista elemmel átütött közigazgatás elvi felépítettségén való változtatásról is. Kétségtelen az, hogy a demokratikus közigazgatásnak az önkormányzati elven kell felépülnie, de viszont a ma célkitűzéseinek megvalósíthatása érdekében egyes állami tevékenységi köröket esetleg még hosszabb időn át centralisztikusan kell ellátni. A demokratikus átalakulást úgy lehet a legsikeresebben biztosítani, ha az autonómia és az állami igazgatás egyensúlyi helyzetét a társadalom fejlődési állapotának megfelelően állapítjuk meg.

Az önkormányzati igazgatás részére átengedett jogterületen a további probléma az, vajon csupán a helyhatóságok, illetőleg a járási hatóságok gyakorolják-e az autonómiai jogkört, avagy a középfokú közigazgatás szervei is önkormányzati alapon működjenek-e. Bárha a törvényelmi fejlődés szempontjai a középfokú (vármegyei) önkormányzati szervek fenntartását esetleg indokolhatóvá tennék, mégis a nagyobb szervezeti egységet alkotó, állami szervként működő másodfokú közigazgatási hatóság mellett szólnak nemcsak szakigazgatási, tehát adminisztratív szempontok, hanem a gondozásra bízott népesség szociális, kulturális és egészségügyi érdekei is.

A közigazgatás átszervezése során a helyhatóságok és a járásek területi beosztását is módosítani kell a népességi, gazdasági, közlekedési, kulturális stb. viszonyok figyelembevételével.” A továbbiakban a tervezet a közigazgatási beosztással foglalkozik, kimondva, hogy a járási, illetve városi hatóság felett „kerületi hatóság áll, amely állami szerv”. Ezután a tervezet a község, a járás és a kerület hatáskörét ismerteti, valamint részletesen tárgyalja azok testületi szerveinek és tisztségeinek megválasztását, összetételét, hatáskörét. (PI Archivum. 233/1-136.)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A SZERVEZETI SZABÁLYZAT MÓDOSÍTÁSÁRÓL

(1947. FEBRUÁR 1-3)

A Szociáldemokrata Párt XXXV. pártkongresszusa a pártszervezeti szabályzat egyes rendelkezéseit kiegészítette, módosította és új rendelkezéseket is vett fel a szervezeti szabályzatba. Ezek a következők:

A 14. §. (Pártszervezeti csoportok) második bekezdését így módosította:

A pártszervezetek területén üzemi pártszervezeti csoportok és üzemi pártszervezetek alakítandók.

A 15. §. (Pártszervezeti végrehajtó bizottság) második bekezdését kiegészíti a következőkkel:

A végrehajtó bizottság ülésein teljes joggal részt vesz a kerületi üzemi választmány elnöke és titkára.

A 18. §. (Pártszervezeti összehívás) első bekezdésének harmadik sorába pótlólag felvette a következőket:

a kerületi üzemi választmány.

A 19. §. (Pártszervezeti elnökök és titkárok értekezlete) első mondata után pótlólag beiktatta a következőket:

Az értekezleten tanácskozási joggal részt vesz az üzemi központi üzemi pártvezetőségek 1-1 tagja.

A 19. §. után a következő §-t fogadta el:

ÜZEMI KÖZPONTI VEZETŐSÉG

20. §. Az olyan üzemek, amelyeknek csoportjai vagy szervezetei több pártszervezet területére esnek (MÁV, BSZKRT, Posta) az üzemi csoportok és szervezetek évi küldöttközgyűlésén 11 tagú üzemi központi pártvezetőséget választanak, amelyek saját kebelükből elnököt, alelnököt, titkárt, jegyzőt választanak.

Az üzemi központi pártvezetőség irányítja és ellenőrzi az ország területén az üzeméhez tartozó dolgozók politikai szervezését Budapest székhellyel.

A 26. §. (Fővárosi és környéki pártértekezletek) ülésein tanácskozási joggal résztvevők közé be kell venni j) pont alatt:

j) az üzemi központi pártvezetőségek 1-1 tagja.

A 35. §. (Pártszervezeti összehívás) első bekezdésének második sora után a következőket kell pótlólag felvenni: az üzemi szervező bizottság egy tagja, az

üzemi csoport elnöke és titkára, az üzemi szervezet elnöke, titkára, pénztárosa és az üzemi ellenőrző bizottság elnöke.

A régi 63., 64., 65. §-ok (pártválasztmány) összevonva 65. §. számot kapják. A pártszervezeti szabályzat 48. §-a helyett a következőképpen fogadta el az új 48. §-t:

48. §. A pártvezetőségnek hivatalból, tanácskozási joggal tagjai:

- a) az ellenőrző bizottság tagjai,
- b) a főtítkár vagy annak helyettese,
- c) a parlamenti csoport elnöke vagy titkára,
- d) a párt központi közlönyének szerkesztője,
- e) a fővárosi végrehajtó bizottság 1 tagja,
- f) a környéki végrehajtó bizottság 1 tagja,
- g) a szakszervezetek 1 szociáldemokrata küldötte,

b) a vezető titkárok közül azok, akiknek az üléseken való részvétel jogát a pártvezetőség esetenként megállapítja azzal a megszorítással, hogy csak az osztályukat érintő kérdésekben szólalhatnak föl.

A pártszervezeti szabályzat 69. §-át oly értelemben módosította, hogy a pártválasztmány üléseit negyedévenként tartja.

A pártvezetőség elnökségét kiegészítette (55. §.) a c) ponttal: a párt központi közlönyének szerkesztője.

VI. FEJEZET ELŐTT.

PÁRTTANÁCS

63. §. A párttanács a párt tanácskozó testülete. A pártvezetőség a párttanács útján tartja fenn a közvetlen kapcsolatot a párt vezető testületeivel, mozgalmi intézményeivel és funkcionáriusaival.

Üléseit havonta tartja – kivéve azokat a hónapokat, amikor a pártválasztmány ülést tart –, a szükség szerint gyakrabban is, amelyen a párt főtítkára vagy annak helyettese ismerteti a pártvezetőség fontosabb határozatait. A párttanács megvitatja a párt politikai és elvi magatartását és javaslatokat tesz a pártvezetőségnek.

64. §. A párttanács tagjai:

- a) a pártvezetőség választott tagjai,
- b) az ellenőrző bizottság tagjai,
- c) a főtítkár és annak helyettesei,
- d) a parlamenti csoport elnöke és titkára,
- e) a párt napilapjainak egy-egy szerkesztője,
- f) a párt tudományos lapjának szerkesztője,
- g) a vezető titkárok közül azok, akiknek az ülésen való részvétele jogát a pártvezetőség megállapítja,

- b)¹ a fővárosi végrehajtó bizottság tagjai,
- j) a környéki végrehajtó bizottság tagjai,
- k) a vármegyei titkárok,
- l) a 42-es szakszervezeti bizottság 10 küldötte,
- m) a párt gazdasági hivatalának vezetője,
- n) a párt miniszterei,
- o) a párt államtitkárai s főispánjai közül azok, akiknek részvétele jogát a pártvezetőség megállapítja,
- p) a fővárosi községi frakció 2 tagja,
- r) az Országos Községpolitikai Bizottság 2 tagja,
- s) az Országos Oktatásügyi Bizottság 2 tagja,
- sz) az Országos Gazdaságpolitikai Bizottság elnöke és titkára,
- t) a Külpolitikai Bizottság elnöke és titkára,
- u) a szövetkezeti bizottság elnöke és titkára,
- v) az üzemi központi pártvezetőség elnöke és titkára,
- x) az értelmiségi mozgalom központi csoportjának 2-2 tagja,
- y) az Országos Nőbizottság 3 tagja,
- z) a SZIM központi vezetőségének 3 tagja.

A 66. §. 2. pontját (a pártválasztmánynak hivatalból tagjai tanácskozási joggal) kiegészítette a következőkkel:

- l) az üzemi központi pártvezetőségek 1-1 tagja,
- m) az Országos Gazdaságpolitikai Bizottság elnöke.

A 79. §. 2. pontját (a pártgyűlésnek hivatalból tagjai tanácskozási joggal) kiegészíti a következőkkel:

- j) az üzemi központi pártvezetőségnek 1-1 tagja,
- k) az Országos Gazdaságpolitikai Bizottság elnöke.

A régi 20. és 21. §-ok ezután a 21. §. számot kapják.

Megjelent: Népszava, 1947. február 16. 6. old.

A kongresszus a határozat elfogadásakor megbízta a pártvezetőséget, hogy a szervezeti szabályzatot – stiláris változtatásokkal – újra kinyomtathassa és életbe léptethesse. A módosított szabályzat külön brosúrában jelent meg: A Szociáldemokrata Párt szervezeti szabályzata. (Függelék: Választott bírósági ügyrend.) Egyes rendelkezéseit módosította az 1947. évi XXXV. pártgyűlés. Világosság ny. 1947.

¹ Az i pont az eredetiben kimaradt.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA

(1947. ÁPRILIS 4)

I. A stabilizáció kezdete óta eltelt 8 hónap tapasztalata bebizonyította, hogy a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetőségének politikája helyes volt, mikor közel egy évvel ezelőtt határozottan irányt vett az infláció megszüntetésére és az értékálló forint megteremtésére az ország saját erőforrásaira támaszkodva. A földreform mellett a stabilizáció a Kommunista Párt és a magyar demokrácia eddigi legnagyobb sikere. Az értékálló pénzt az MKP és a demokratikus erők a magyar reakció ellenállásával szemben harcban vívták ki és biztosították. A stabilizáció eredményeinek megszilárdítása sem tisztán gazdaság feladat, hanem politikai harc kérdése is. A stabilizáció az első nyolc hónap alatt a próbát kiállotta annak ellenére, hogy úgy az árak, mint a bérek területén voltak kisebb-nagyobb eltolódások. Elsősorban pártunk helyes és következetes gazdasági politikájának köszönhető, hogy az 1946. évi aszály és az ezzel összefüggő rossz termés dacára sikerült megőrizni a stabilizáció vívmányait, biztosítani általában a forint értékállandóságát, fenntartani a dolgozók számára a stabilizáció kezdetekor elért életszínvonalat, növelni az ipari termelést és ezen belül a széntermelést és a fogyasztási javak termelését, fokozni a vasút teljesítőképességét, továbbfejleszteni és erősíteni egész nemzetgazdaságunkat.

Ugyancsak helyes volt pártunk politikája akkor is, amikor a stabilizáció első eredményeinek alapján a szükséges előrelátással kezdeményezte a hároméves terv kidolgozását és kimunkálta a tervet, és ezzel irányt mutatott a többi demokratikus pártnak, a demokratikus erőknek, hogy milyen úton kell gazdaságilag megalapozni a népi demokráciát Magyarországon.

Azonban a stabilizáció általános sikere ellenére gazdasági életünkben igen komoly nehézségek mutatkoznak, melyeknek megszüntetése elengedhetetlen ahhoz, hogy a stabilizációt véglegessé tegyük s hogy eredményesen foghassunk hozzá a hároméves terv megvalósításához. Bár az állam bevételei a kiadásoknak mintegy nyolcvan százalékát fedezik, az államháztartás hiánya jelentékeny. A Nehézipari Központ és a Magyar Állami Szénbányászat vállalatainak hiánya és szükségletei felemésztik az állami bevételek jelentékeny részét. Jóllehet 1946 augusztus óta az agrárróló valamelyest összeszűkült, még mindig jelentékeny. A munkanélküliség különösen az építőiparban és mezőgazdaságban komolyan megnövekedett, és a tavasz beköszöntésével csak lassan csökken. Egyes dolgozó rétegek és csoportok bére elmaradt az általános bérszínvonal mögött, és ennek

következtében az aránytalanság a béreknél fokozódott. A racionalizálás terén lényegileg egy helyben topogunk. Már is késedelem mutatkozik a hároméves tervnek állami vonalon való előkészítésében, ami veszélyezteti a terv megvalósításának sikeres indulását.

Mindezeknek a nehézségeknek a leküzdése annál szükségesebb, mert a reakció ki akarja használni őket a stabilizáció aláásására az államosítás gazdaságpolitikájának kompromittálására és így a demokrácia lejáratására. A demokrácia gazdaságpolitikájának csődjére spekulálva, a reakció a nyugati imperialista nagytőke szálláscsinálójaként lép fel és az ő segítségével akar nyeregbe jutni. Ezért a gazdasági nehézségek megoldása a reakció elleni harc egyik döntő fegyvere és ugyanakkor a gazdasági nehézségek megoldásának e harc sikeres folytatása a feltetele.

II. A Központi Vezetőség gazdasági és pénzügyi téren a következő rendszabályok megvalósítását tartja szükségesnek:

1. Az államháztartásban, a maximális takarékoság szem előtt tartásával, az állami bevételeket a költségvetési év még hátralevő négy hónapja alatt oly módon kell növelni, hogy 200–220 millió forint többletbevételt érjünk el. Ennek elérésére alaposabban ki kell munkálni az érvényben levő adókat, sürgősen el kell kezdeni a jövedelemtöbblet-adó és a vagyoadó beszedését, állami monopólium-má kell tenni a gyarmatárúk behozatalát, be kell vezetni a gyermektelenek adóját, meg kell adóztatni a Magyar Nemzeti Bankot, meg kell változtatni az állam javára a főváros és a közületek adórészesedését, és fel kell kutatni és igénybe kell venni minden más olyan bevételi forrást, mely alkalmas arra, hogy fokozzuk az állam jövedelmét, mindenekelőtt a vagyonosabb rétegek terhére.

2. Meg kell szüntetni 1947. augusztus elsejéig a NIK és a MÁSZ, valamint egyéb állami és állami érdekeltségű vállalatok hiányát. Ebből a célból megegyezésre kell jutnunk a Szociáldemokrata Párttal.

3. A Gazdasági Főtanács kebelében racionalizálási osztályt kell létesíteni, melynek feladata javaslattétel a gazdaságosság javítására oly módon, hogy a Gazdasági Főtanács által elfogadott javaslatok kötelezők legyenek és végrehajthatassanak.

4. Június elején közzé kell tenni az új mezőgazdasági árakat, melyek megállapításánál figyelembe kell venni a várható terméseredményt és a világpiaci árak alakulását is. Közepes vagy jó termés esetén a búza árát a jelenleginek mintegy ötven százalékaival kell emelni, az egyéb gabonafélék áránál valamivel kevesebb, míg a többi mezőgazdasági termék árát lehetőleg szabadon kell hagyni.

Általában arra kell irányt venni, hogy az áruforgalomban csökkentsük, sőt a legtöbb területen teljesen megszüntessük a jelenleg még fennálló kötöttséget. A búzaár emelésével egyidejűleg – mindenekelőtt a fölös közvetítők kikapcsolásával – arra kell törekedni, hogy az élelmiszerárak ne vagy csak minimális mér-

tékben emelkedjenek. Azoknak az ipari nyersanyagoknak az árát, melyeket teljesen vagy jelentős részben külföldről hozunk be, a világpiaci színvonalra kell emelni, hogy ezáltal mentesítsük az államot az árkülönbözet fedezésétől, másrészt pedig, hogy az áremelésből eredő többlethasznát az állam fölözhesse le. Ugyanakkor törekedni kell arra, hogy a nyersanyag-áremelések egyáltalán ne vagy csak csekély mértékben vezessenek a tömegfogyasztási cikkek drágulására.

5. Június elején el kell kezdeni az új kollektív szerződések kimunkálását, melyeknek augusztus elsejével kell életbe lépnie és a dolgozók számára nemcsak névleges javulást, hanem a reálbér emelkedését kell hozniuk. Az új kollektív szerződéseknél – figyelembe véve az eddigi tapasztalatokat – revízió alá kell venni a helytelenül megállapított normákat és progresszivitást. Már a legközelebbi hetekben gondoskodni kell a munkabéreknél mutatózó kirívó aránytalanságok és igazságtalanságok megszüntetéséről.

6. A hároméves terv előkészítése és anyagi biztosítása érdekében augusztus elsejéig mintegy kétszáz millió forintnyi állami tartalékot kell összegyűjteni. Ebből a célból sürgősen ki kell róni a vagyondézmát, melyet három éven keresztül havi egyenlő részletekben forintban kell fizetni oly módon, hogy a háborús és inflációs nyereségeket lehetőleg száz százalékban igénybe vegyük. Ennek a tartaléknak az előirányzott 200 millió forintba való kiegészítése érdekében le kell kötni a Nemzeti Banknál felveendő 90–120 millió forintnyi államkölcsön megfelelő részét.

A hároméves terv időben való megvalósítása érdekében egy hónapon belül állami tervhivatalt kell felállítani, melyet miniszterelnökségnek kell alárendelni, és amelynek szorosan együtt kell működni a Gazdasági Főtanáccsal. Gondoskodni kell arról, hogy a felállítandó állami tervhivatalban a Magyar Kommunista Párt megfelelő súllyal legyen képviselve.

III. A világpolitika fő kérdése a Szovjetunió által vezetett demokratikus erők és az Egyesült Államok által vezetett imperialista erők ellentéte. Az Egyesült Államok a Szovjetuniót és a kelet-európai demokráciákat igyekeznek elszigetelni. Gazdasági hatalmukkal mindenütt a belső reakciót támogatják, független országokat imperialista politikájuk támaszpontjaivá igyekeznek tenni. Ez az egyre agresszívebb imperialista politika világszerte kiváltja a szabad népek, a demokratikus erők ellenállását a világuralmi törekvésekkel szemben, demokratikus fejlődésük és nemzeti önállóságuk védelmében.

Az angol, de főként az amerikai imperializmus arra törekszik, hogy a magyar reakcióra támaszkodva, Magyarországot is a maga támaszpontjává tegye. A magyar demokratikus erőknek viszont azért kell küzdeniük, hogy a magyar demokráciát és függetlenséget a külföldi reakciós beavatkozással szemben védelmezve, Magyarországot a világ imperialistaellenes erőinek, a kelet-európai demokráciákak, a Szovjetuniónak szilárd szövetségésévé tegyék.

Az összeesküvés kísérlet volt arra, hogy a külföldi reakció aktív támogatásával visszaállítsák a nagybirtok és a nagytőke régi uralmát. Az összeesküvők a Kisgazdapártot a maguk szolgálatába állítva és ugyanakkor fegyveres felkelést előkészítve akartak hatalomra jutni. Az összeesküvésben a Kisgazdapárt vezetőségének jelentékeny része – közvetlenül vagy közvetve – részes volt. Az összeesküvéssel kapcsolatban nyilvánvalóvá vált, hogy az angol és amerikai imperializmus egyik fontos támasza Magyarországon a Független Kisgazdapárt.

Az összeesküvés bűnügyi és politikai felszámolásáért vívott harcban a párt célja volt: a reakció fedezékévé vált Kisgazdapárt befolyását a tömegekre, elsősorban a paraszti tömegekre, megingatni, a Kisgazdapártot mint a horthysta reakció fészket leleplezni, szakadást előidézni reakciós és demokratikus elemei közt és egy valóban demokratikus kormányt létrehozni, mely új választásokat tart, és biztosítja az 1945-ös választásokon kialakult erőviszonyok megváltozását a demokrácia javára.

Bár ezeket a célokat a pártnak nem sikerült teljesen elérnie, a harc első szakasza jelentős eredményekkel zárult.

A reakció által megfertőzött Kisgazdapárt tekintélye, politikai súlya jelentősen csökkent, zavaros erjedés állt be táborában. A parasztság egy része kiábrándult abból a pártból, mely a parasztság legádázabb ellenségeinek céljait mozdította elő.

A rendre és nyugalomra vágyódó középrétegek egy része az összeesküvés leleplezésének hatása alatt eltávolodik a Kisgazdapárttól.

A reakció egysége megbomlott. A klerikális reakció kezd bizalmatlanná válni a Kisgazdapárt iránt. A reakciós nagytőkések egy része, a városi kispolgárság és középpolgárság fasiszta és horthysta elemei elfordulóban vannak a Kisgazdapárttól, mely a demokratikus erőkkel szemben nem bizonyult eléggé szilárd gátnak.

A Kisgazdapárt összeesküvő képviselőinek letartóztatása, a legagresszívabb jobboldali vezetők kiszorulása a pártból, hozzájárult a Nagyatádi-útra tért Kisgazdapártnak a néptömegek előtt való leleplezéséhez.

A Kisgazdapárt vezetésében előrenyomultak a demokratikus elemek.

A kormány összetétele megváltozott a demokratikus erők javára. A Baloldali Blokk tekintélye, befolyása nőtt, a Baloldali Blokkon belül visszaszorultak a reakció nyílt szövetségesei.

A Nemzeti Parasztpártban a vezetés a baloldal kezébe ment át.

A Szociáldemokrata Párt munkástömegeiben megerősödött a munkásegység gondolata, ami ellensúlyozta a szociáldemokrata vezetőségben megnyilvánuló tendenciákat a Kommunista Párttól való eltávolodásra és a reakcióval való egyezkedésre.

A Kommunista Párt tekintélyben, befolyásban gyarapodott. Pártkádereink öntudata megnőtt, falusi szervezeteink aktivizálódtak. A párt viszonya a reakció

által befolyásolt paraszti tömegekhez javult. Befolyásunkat a városi kispolgárságra kiterjesztettük. A Szociáldemokrata Párt ingadozásainak hatása alatt számos régi szociáldemokrata munkás lépett át pártunkba. Pártunk befolyásának emelkedését tükrözi a pártsajtó elterjedtségének javulása.

A magyar demokrácia megíúsította az amerikai imperializmus beavatkozási kísérletét az ország belügyeibe. Megnőtt a magyar demokrácia és pártunk nemzetközi tekintélye, a magyar demokrácia ereje és jövője iránti bizalom.

Az elért eredmények mellett nem szabad szem elöl téveszteni, hogy kitűzött céljainkat csak részben értük el. Ennek okai:

az összeesküvés szervezése aránylag kezdeti állapotban volt, tehát nem váltotta ki a legszélesebb néptömegekben a közvetlen veszély érzését,

a válság elhúzódása, amelyet a Kiszgazdapárt ellenállása idézett elő, csökkentette a tömegek harcckészsgét,

a Szociáldemokrata Párt ingadozásai erősítették a Kiszgazdapárt ellenállását, és lefegyverzően hatottak a szociáldemokrata tömegek egy részére,

az angol és amerikai jegyzékek¹ megmerevítették a Kiszgazdapárt vezetőinek magatartását.

Ehhez járult, hogy pártunk Kovács Béla kiadatásának és letartóztatásának ki-harcolására összpontosítva figyelmét, nem vetette fel kellő következetességgel a Kiszgazdapárt vezetősége politikai felelősségét.

Az összeesküvés felszámolása nemcsak a reakció egységének megbomlására vezetett, hanem a reakciós erők átcsoportosítását is előidézi. A Kiszgazdapárt vál-sága nemcsak a demokratikus erők javára vált, hanem a magyar reakció szélső-jobboldali pártjának, a Sulyok-pártnak a javára is. Ez a párt egyre nagyobb mértékben vonzza magához a Kiszgazdapártból kiábránduló reakciós elemeket, hódítja el a fasiszta érzelmű kispolgári rétegeket, sőt kezd behatolni a Kiszgazda-párt falusi tömegei közé is. De a Sulyok-párt igyekszik befolyást szerezni a város és a falu dolgozó rétegeire is, hogy szembefordítsa őket a demokráciával. A Su-lyok-párt a demokráciához kénytelenségből alkalmazkodó, lényegében fasiszta párt. Veszélyességét növeli, hogy szövetségesei a Kiszgazdapártban ma is komoly

¹ A magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság amerikai missziójának elnöke Weems dan-dártábornok március 5-én, illetve március 17-én jegyzéket küldött Szviridov altábornagynak, a SZEB vezetőjének, amelyben a köztársaságellenes összeesküvés leleplezése kapcsán a magyar kommunistákat és a Baloldali Blokkot azzal vádolja, hogy a „kisebbség uralmát” alkotmányel-lenés eszközökkel igyekszik megvalósítani, a szovjet hatóságokat pedig a magyar belügyekbe való beavatkozással rágalmozza, és háromhatalmi bizottság felállítását javasolja a „nemzetgyűlés megválasztott többségére újabb gyakorolt nyomásból eredő fenyegetés” kivizsgálására. Szviri-dov altábornagy válaszában a rágalmakat – mint alaptalanokat – visszautasította, megállapítva, hogy az összeesküvés kivizsgálása a magyar alkotmánynak és törvényeknek megfelelő módon fo-lyik. Elutasítja a háromhatalmi kivizsgálásra irányuló törekvést, „mivel az a magyar köztársaság belügyébe és a magyar népbíróság törvényes jogaiba való durva beavatkozás lenne”. (Népszava, 1947. március 9. és 20.)

befolyással bíró reakciós elemek, hogy a Kisgazdapárt vezetősége következetlen és jobb felé ingadozik, és hogy a klerikális reakció egyre inkább támogatja. Ezért a Sulyok-párt elleni fokozott harc politikáját össze kell kapcsolni a Kisgazdapárt reakciós elemei elleni harc folytatásával.

Az összeesküvés felszámolásáért folytatott küzdelem első szakaszát lezáró pártközi egyezményt¹ csak fegyverszünetnek tekintik, melyet a Kisgazdapárt reakciós elemei a magyar nagybirtokosok és nagytőkés reakció ösztönzésére, a külföldi imperialisták bátorítására meg fognak szegni. A pártnak tehát tudnia kell, hogy a harc folytatása elkerülhetetlen, ezért készenlétre és éberségre kell nevelnie a dolgozó tömegeket.

Az új harci szakaszban a cél: demokratikus vezetés alatt álló kormány, mely új választásokat tart. A pártnak arra kell irányt vennie, hogy a választások még ez évben, lehetőleg ne később, mint az ősszel, meglegyenek.

IV. A választásokra előkészülve a párt legfontosabb feladatai:

Előmozdítani a reakciós egységfront további bomlását, ennek érdekében nemcsak a Kisgazdapárton belül kell kimélyíteni a demokratikus és reakciós elemek ellentétét, hanem ki kell élezni a Kisgazdapárt és a Sulyok-párt közti ellentéteket is, a Sulyokék elleni harcba be kell vonni a Kisgazdapárt vezetőségét és vidéki szervezeteit.

A fasiszta Sulyok-párt elleni harcban össze kell kapcsolni a közvetlen tömegakciók módszerét a Sulyok-párt politikai leleplezésének, megtévesztett dolgozók felvilágosításának módszereivel. Ezt a harcot a kommunisták ne egyedül vívják, hanem együtt a többi demokratikus párttal.

A Sulyok-féle fasiszta előretörés veszélye aktivizált széles munkásrétegeket (nyomdászsztrájk),² és javította a munkás-egységfront megerősítésének lehetőségeit. A párt feladata ezeket a lehetőségeket következetesen kihasználni és megszilárdítani a Szociáldemokrata Párttal való együttműködést.

Ehhez azonban az is szükséges, hogy leküzdjük saját sorainkban, nemcsak alsó pártszervezeteinkben, hanem néha egyes vezető elvtársaknál is tapasztalható meg nem értést a munkásegység gyakorlati megvalósítása iránt.

A párt feladata a stabilizáció eredményeit védelmezve, a hároméves terv végrehajtásának megkezdését biztosítva, a Sulyok-pártban, de egyebütt is fellépő szociális demagógiát visszaverve, síkraszállni a városi és falusi dolgozó tömegek életszínvonalának emeléséért.

A kommunistaellenes uszítást, melyet a reakció folytat az országban, sőt a

¹ Lásd a 634. oldal jegyzetét.

² A „Holnap”, a Szabadságpárt lapja 1947. március 29-től nem jelent meg, mert a Légrády-nyomda személyzete megtagadta a munkát, kijelentve, hogy fasiszta lapot, amely sorozatosan támadja a munkásságot és a szakszervezeteket, nem nyomnak ki.

demokratikus pártok soraiban is, le kell leplezni, mint a fasiszmus ideológiai fegyverét a demokrácia ellen.

A választásokra való előkészület döntő kérdése a párt tömegbefolyásának megerősítése. Ezalatt nemcsak a párt taglétszámának növelését kell érteni. A döntő az, hogy a munkások, parasztok, az értelmiség, a dolgozó kispolgárság mindennapi kis és nagy kérdéseivel való állandó foglalkozás révén pártunk összeforrjon a néppel és a dolgozó tömegek saját tapasztalataik alapján győződjenek meg arról, hogy érdekeik legjobb védelmezői a kommunisták.

III. kongresszusunk óta a pártban nőtt a megértés a tömegmunka iránt, a falujárás eredménye, az UFOSZ-nak mint tömegszervezetnek a megszilárdulása, a vidéki népnevelőgardák sikeres munkája, a városi kispolgárság között elért bizonyos eredmények stb. bizonyítják, hogy a széles tömegek között végzett szervező és agitációs munkánk javult, de még komoly hiányosságai vannak.

Pártszervezeteink munkájában még mindig észlelhető az egyoldalú és túlzott foglalkozás a „nagy politika” kérdéseivel, a dolgozók mindennapi életének apró kérdéseivel való törődés rovására.

A párt tömegmunkájának egyik legkomolyabb hiányossága a szakszervezeti munka elhanyagolása. A kommunista funkcionáriusok legtöbbszörre nem végeznek aktív szakszervezeti munkát. Nem tagjai a szakszervezeti vezetőségnek, vagy nem fordítanak kellő gondot a szakszervezeti munkában való jártasság elsajátítására. Ezen sürgősen változtatni kell. A legfontosabb feladat ezen a téren a kommunisták munkájának megjavítása és megerősítése a Vas- és Fém munkások Szakszervezetében.

A nők, különösen a falusi nők közt végzett munkát sürgősen meg kell javítani. A reakció befolyása a parasztasszonyokra, különösen a fakultatív vallásoktatás kérdésében végzett agitáció révén megerősödött. Az a veszély fenyeget, hogy pártunknak aránylag gyenge befolyása a falusi nők tömegeire tovább gyengül. Ezért ki kell dolgozni a falusi nőmunka különleges módszereit. A kommunistáknak a falun még inkább el kell oszlatniuk azt a tévhitet, hogy a vallás, az egyház ellenségei.

A szabad vallásoktatásért folyó harcban a pártnak nem szabad hangoskodni és előreszaladni. Hangsúlyozni kell azt a segítséget, melyet pártunk a földreform, a falujárás során az egyházaknak, az alsó papságnak nyújtott.

A párt falusi szervezeteinek munkája, a tömegmunka a parasztság közt javul. Ezzel szemben bizonyos elernyedés tapasztalható nagy-budapesti szervezetünk-nél. Le kell küzdeni azt a tévhitet, hogy pártunk tömegbefolyása és vezető szerepe az ipari munkásságnál egyszer s mindenkorra biztosítva van, hogy nincs szükség állandó, szívós tömegmunkára, pártszervezeteink teljes aktivitására, a gyárakban, a nagyüzemekben, az ipari munkásság tömegei közötti befolyásunk és vezető szerepünk megszilárdítására és kiterjesztésére.

Csak tömegmunkánk e hiányosságainak kiküszöbölésével aknázhadjuk ki a reakció elszenvedett vereségét, készíthetjük elő és vívhatjuk meg sikerrel a választási harcot, változtathatjuk meg döntően az erőviszonyokat pártunk és a demokrácia javára.

87

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT EGYEZTETETT HÁROMÉVES TERVJAVASLATÁRÓL

(1947. ÁPRILIS 27)

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt által a hároméves terv egyeztetésére kiküldött bizottság a következőkben közli a munkáspártok egyeztetett tervjavaslatára vonatkozó legfontosabb adatokat.

Az egyeztetett hároméves terv meghatározza az ország gazdasági, szociális és kulturális felemelkedéséhez szükséges beruházásokat, és ezekre támaszkodva előirányozza az ipar és a mezőgazdaság gyors ütemben szélesedő termelési programját. Az egyeztetett terv egyszersmind feltünteti az anyaggazdálkodásra, a külkereskedelemre és az erősen növekvő munkaerő-szükségletre vonatkozó irányszámokat, valamint a tervgazdálkodás pénzügyi programját és ennek keretében a beruházások finanszírozásának módzatait.

Két megoldás.

Az egyeztetett terv beruházási programja két részre oszlik. Az egyik arra az esetre vonatkozik, ha a teljes terv végrehajtásánál mindvégig saját erőnkre lennénk utalva; a másik abban az esetben válik időszerűvé, ha megfelelő külföldi kölcsönben is részesülnénk. Az első lehetőség az amortizációs tételek be nem számításával összesen 6316,5 millió Ft beruházást irányozna elő a 3 esztendőben. Ha a második lehetőség is megvalósulna, további 1291,5 millió Ft-os beruházással számol a terv.

Négy ágazat.

A teljes beruházás négy ágazat javára szolgál. Ezekből a mezőgazdaság céljára jutna 1942,8 millió Ft; a bányászat és ipar céljaira 1460 millió Ft; közlekedés és

posta céljaira 1718,7 millió Ft; végül építkezésre, valamint szociális és kulturális intézmények céljaira 1195 millió Ft, a három év folyamán.

Külföldi hitel esetén a mezőgazdasági beruházások 300 millió Ft-tal, a bányászat és ipar 621,9 millió Ft-tal, a közlekedés és posta 219,6 millió Ft-tal, az építkezések, szociális, valamint kulturális intézmények beruházásai pedig 150 millió Ft-tal növekednének.

A termelés növelése.

Részint a felsorolt beruházások, részint a termelés racionalizálása és a munka termelékenységének ezzel kapcsolatos fokozása folytán a bányászat és kohászat termelése 35⁰/₀-kal, a gyáripari termelés 27,4⁰/₀-kal fogja meghaladni a háború előtti és a mezőgazdasági termelés is el fogja érni a háború előtti évek átlagát. Magyarország nemzeti jövedelmét az első tervesztendőben az 1938. évi nemzeti jövedelem 78⁰/₀-ára, a második tervesztendőben annak 95⁰/₀-ára, a harmadik tervesztendőben pedig 113⁰/₀-ára fokozzuk. A három esztendő alatt összes nemzeti jövedelmünk kereken 60 milliárd Ft-ot képvisel. Ugyanezen idő alatt a terv 4300 millió Ft-ban irányozza elő jóvátételi kötelezettségeinket. Teljes külkereskedelmi forgalmunk a terv egész ideje alatt a globális nemzeti jövedelem 27,2⁰/₀-a lesz.

Az államháztartás a három év alatt összesen 16 milliárd Ft-ot, tehát az egész nemzeti jövedelem 27⁰/₀-át fogja igénybe venni. Ebből egy jelentős összeget a nagyvagyonok megadóztatása útján teremtyük elő. Az állami üzemek is jövedelmezővé fognak válni, és hozzá fognak járulni a hároméves terv finanszírozásához.

Munkáslétszám, munkateljesítmény, reálbér.

A bányászatban és a gyáriparban foglalkoztatott munkások létszáma az 1938. évihez viszonyítva 25,6⁰/₀-kal, a jelenlegihez viszonyítva pedig 28,2⁰/₀-kal növekszik meg, míg a munkateljesítmények átlagban 50⁰/₀-kal fogják meghaladni a mostaniakat és 5⁰/₀-kal a háború előttiéket. A reálbérek és fixfizetések a terv harmadik évének végére – amikor is a jelenlegi agráröllő szárai az 1938-as állapothoz képest becsukódnak – 15⁰/₀-kal múlják felül az 1938. évi színvonalat, azaz a három tervesztendő alatt a mai bérekhez, illetve fizetésekhez képest 80⁰/₀-kal emelkednek.

A felsorolt legfontosabb számadatok mutatják, hogy a hároméves terv be fogja tölteni alapvető feladatát: a dolgozók életfeltételének gyors megjavítását, a széles néprétegek szociális és kulturális felemelkedését, a demokrácia gazdasági alapjainak megszilárdítását.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. április 27. 2. old.

A két párt által kiküldött tervegyeztető bizottság 1947. február 21-én kezdte el és március 29-én fejezte be munkáját. Az erről kiadott közlemény a következőképpen hangzik: „A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt tervbizottsága március 29-én ülést tartott. Ezen az ülésen befejezték a két terv egyeztetését. A közös terv a két párt vezetősége elé kerül, és ezek jóváhagyása után mint a munkáspártok közös terve lesz a pártközi megállapodások alapján kiindulópontja a hároméves állami tervnek.” (Népszava, 1947. április 1. 5. old.) A hároméves tervet ezután pártközi értekezletek során vitatták meg és június 9-én fogadták el. Az erről szóló közlemény a következőket mondja: „Az értekezlet megszövegezte a hároméves tervre vonatkozó törvényjavaslat, valamint az országos tervgazdasági tanács és az országos tervhivatal szervezetére és hatáskörére vonatkozó kormányrendelet tervezetét. Meghallgatta a szerkesztő bizottság jelentését és felhatalmazta, hogy a hároméves tervet ismertető pártközi kiadvány szövegét végleges fogalmazásban a pártok vezetői elé terjessze.” (Szabad Nép, 1947. június 11. 3. old.)

88

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÉS TERVBIZOTTSÁGÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA A HÁROMÉVES TERV PÉNZÜGYI FELADATAINAK MEGOLDÁSÁRÓL

(1947. MÁJUS 11)

Rövid napok kérdése már, hogy a négy párt egyesített terve elkészüljön és az állami ügyvitel megtegye a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy a hároméves terv, amelytől a termelőképesség fejlődését, a termelési eredmények gyarapodását, de elsősorban és mindenekfelett a dolgozó nép jólétének emelkedését várjuk és várja az ország minden polgára, valósággá váljék.

Érthető, hogy a párt tervbizottsága ülések sorozatában vitatta meg a terv minden egyes részletét, és felkészül arra, hogy a végrehajtásban a párt súlya és felelőssége arányában vegyen részt.

Ha egyszerűsíteni akarjuk a tervgazdálkodás kérdéseit, két nagy csoportot különböztetünk meg: az egyik a műszaki, tehát a termelési rész, a másik a termelés lehetővé tételére szükséges pénzeszközök előteremtése és annak a szervezetnek a megteremtése, amely a megszerzett pénzeszközöket rendeltetési helyére eljuttatja, és öröködik afelett, hogy minden fillér a terv beruházási programja szerint használdjék fel. A hároméves gazdasági terv 6,3 milliárd forint tőkeberuházást tesz szükségessé. Ezt a tőkét az ország belső erejéből kell előteremtenünk. Magától

értetődik, hogy az másként, mint adózás segítségével nem lehetséges. A különbség az elmúlt rendszer és a magyar demokrácia között éppen az, hogy azokat a terheket, amelyeket az ország érdekében és nem fegyverkezés és háborús kalandok számára viselni kell, a teherbíró rétegekre és osztályokra kívánjuk és fogjuk áthárítani.

A 6,3 milliárdos összeget a következő forrásokból teremtyük elő:

Folyó állami adóbevételekből és vagyondézsmből 4,2 milliárdot. A vagyondézsma olyan lesz, hogy a dolgozó kisember teljesen mentesül alóla, a kisvagyonok csak igen korlátozott mértékben és úgy kerülnek megadóztatásra, hogy a vagyon tulajdonosa folyó jövedelmeiből viselheti a vagyondézsma, ezzel szemben komolyan igénybe vesszük azokat a nagy vagyonokat, amelyek valamennyien a háború előtti idők kizsákmányolásából, háborús, vérrel szerzett nyereségből és háború utáni – a munkásság és alkalmazotti réteg kifosztásából eredő – inflációs nyereségből alakultak.

Az erősen progresszív kulcsú vagyondézsma hozamára 1,6 milliárd forintot irányoztunk az előbb említett 4,2 milliárdon belül elő.

Közel egymilliárdot remélünk – és számításainkat óvatosan ejtettük meg – az önkormányzatok adóbevételeinek fokozódásától. Ez a fokozódás részben csak mint közvetlen állami adóbevételek fokozódása a hároméves terv végrehajtása folyamán jelentkező magasabb keresetek és vállalkozói jövedelmek megadóztatásából, részben pedig adórendszerünk átépítéséből ered.

A még hiányzó összegeket a magángazdaság és a szövetkezeti hálózat fogja a maga nyereségeiből a saját javára előteremteni.

Ezt akarjuk és ennek végrehajtásában fogunk munkálkodni.

Felmerül a kérdés: milyen eszközökkel biztosítjuk ennek a nagyszabású teke-mozgásnak a helyes irányítását?

Egészen bizonyos, hogy a magántőke szervezeteire ezt a fáradságos, sok önzet-lenséget és a profitszemponatok elhanyagolását igénylő feladatot rá nem bízhatjuk. Szükség van egy olyan állandó apparátusra, amely a megalkotandó tervhivatal mellett a tervhivatal elgondolásai érdekében a pénzszolgáltatást kezében tartja.

A Szociáldemokrata Párt tervbizottsága és központi vezetősége az adott hely-zettel számot vetve megjelölte azt a szervet, amely e feladatok ellátására szerke-zeténél fogva alkalmas és amelyben az államérdek a legmesszebbmenően bizto-sítva van, ugyanekkor biztosítéka annak is, hogy a hároméves tervet a legjobban és a legpontosabban lehet pénzügyi oldalról kivitelezni.

A tervgazdaság és pártvezetőség elgondolása az, hogy a PK¹ vezetése és irá-nyítása alatt a magánpénzintézetek és hitelszövetkezetek bevonásával a PK ke-

¹ PK – Pénzintézeti Központ. A Pénzintézeti Központ ebben az időben szociáldemokrata ve-zetés alatt állt.

belén belül létesüljön olyan szerv (szövetkezeti vagy munkaközösség), amely a hároméves terv egész pénzügyi lebonyolítását a tervhivatallal és a kormánnyal való szoros összhangban elvégzi. Ez azonban nem elegendő! Szükség van arra is, hogy a bankellenőrzés sokat vajúdó ügye most már nyugvópontra jusson és a vonatkozó rendelet¹ a változott politikai helyzetnek megfelelően megváltozott formában a legjobb személyi kiválasztás mellett, rövidesen megjelenjék. A hároméves terv olyan, mint egy műtét. Minden eszköznek és minden személynek minden pillanatban a helyén kell lennie, mással nem foglalkozhatik, következképpen szükség van arra, hogy a hároméves terv megkezdésének pillanatában már minden bankügylet és minden hitelmozgás a legszorosabb állami ellenőrzés alatt legyen. Csak ha ezeket a feltételeket így teljesítjük, látjuk a hároméves terv sikerét biztosítottnak.

Magától értetődik, hogy a Szociáldemokrata Párt gazdasági programja nem végződik a hároméves tervvel. A Szociáldemokrata Párt elsősorban és minde- nekfelett szocializmust akar, és sohasem téveszti szem elől, hogy a szocializmus útja az államosításon keresztül vezet. Ezért volt az, hogy a párt 1945. évi fel- szabadulás utáni első kongresszusa nyomban határozottan és félreértést kizáró módon állást foglalt az egész hitelügy államosítása mellett, és a pártvezetőség és tervgazdasági bizottság elérkezettnek látja az időt arra, hogy az elvileg hangoz- tatott követelést most már közelebbről megvizsgálja és a megvalósítás felé irá- nyuló lépéseket megtegye. Ehhez szükséges – és amint a hároméves terv előké- szítő munkálatai befejeződtek, ez meg is kezdődik –, hogy a kérdést annak jogi, technikai, nemzetközi és egyéb hatásai tekintetében behatóan megvizsgálja és az ország közvéleménye elé olyan javaslatot tegyen, amely alkalmas gyakorlati átül- tetésre és alkalmas ennek a nagy horderejű problémának végleges, gyökeres és egyetemes rendezésére.

Természetes, hogy a tőke a maga pozícióiból nem vonul majd ki önként. Ért- hető, hogy harcok lesznek, kemény és keserves harcok, amelyek a politikai élet számos fordulatát rejthetik magukban. A mai szövetségesek talán holnap ellen- felekké válhatnak, a mai ellenfelekből ellenségek lehetnek.

A harcot mégis végigharcoljuk. Mögöttünk áll – és itt bátran mondhatjuk, hogy pártkülönbség nélkül – az egész magyar nép, mögöttünk állnak az ipari, értelmiségi és mezőgazdasági dolgozók százezrei és milliói és mögöttünk áll az az akarat, hogy a magyar tőkegyűjtés, a kisember takarékosága, vagy beszéljünk a magunk nyelvén, az értéktöbblet ne a magyar fináncőke várait erősítse, ha-

¹ A pártok képviselői az 1946. november 15-i pártközi értekezleten lényegében megállapodtak annak a rendeletnek szövegében, amely bankellenőrző tanács felállításáról és bankellenőrök ki- küldéséről intézkedik. (PI Archivum. 1/8–4.) A rendelet kiadására azonban nem került sor. Ezzel szemben – újabb pártközi megállapodás alapján – június elsején megjelent a 6850/1947. Me. számú rendelet (Magyar Közlöny, 1947. június 1.), amely a pénzügyminiszter által a nagybankokhoz ki- küldendő miniszteri biztosokról intézkedik.

nem nagyobb jólétnek, nagyobb prosperitásnak, a demokrácia gazdasági alapjai kiszélesítésének legyen a biztosítéka.

A Szociáldemokrata Párt ennek érdekében mozgósítja tömegeit, ennek a feladatnak állítja szolgálatába erejét és minden lehetségest megtesz annak érdekében, hogy a hároméves terv a legteljesebb sikerrel valósuljon meg.

Megjelent: Népszava, 1947. május 11. 1. old.

A Kommunista Párt az 1947. május 9-i pártközi értekezleten, majd ugyanaznap tartott angyalfüldi nagygyűlésén követelte a Nemzeti Bank, valamint a három legnagyobb bank államosítását a hároméves terv sikeres megvalósításának előfeltételként. Ez a dokumentum a Szociáldemokrata Párt válaszát tartalmazza a Kommunista Párt követelésére. A dokumentumot a „Népszava” cikk formájában, de „A pártvezetőség és tervbizottság állásfoglalása” alcímmel közölte. A pártvezetőség a cikket közlés előtt nem tárgyalta, egy napra rá (május 12-én) azonban hasonló értelemben foglalt állást. (PI Archívum. 2/19-5.), és 1947. május 23-i határozatában a pártvezetőség hivatalos dokumentumaként ismerte el. Az erről szóló közleményben a következőket olvashatjuk: „Napirendre került a bankok ügyvitelének a hároméves terv keretébe történő beillesztése és a pártnak ezzel kapcsolatos állásfoglalása. A pártvezetőség az ismeretes „Népszava”-cikkben foglalt álláspontját erősítette meg, és változatlanul az egész hitelélet teljes államosítását vagy teljes állami felügyelet alá helyezését kívánja a hároméves terv sikere érdekében, mert a részleges államosítást nem tartja célravezetőnek. A párt hangsúlyozza, hogy az államosítást megfelelően elő kell készíteni.” (Népszava, 1947. május 25. 2. old.)

89

KÖZLEMÉNY

A KÉT MUNKÁSPÁRT

ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1947. MÁJUS 22)

A két munkáspárt összekötő bizottsága május 22-én ülést tartott. Megtárgyalta az időszerű politikai kérdéseket, és megállapította a két munkáspárt álláspontjainak teljes egyöntetűségét.

Behatóan foglalkozott a dolgozó tömegek számára mind elviselhetetlenebbé váló drágaság kérdésével. A helyzet megjavítására a két munkáspárt olyan további intézkedéseket tart szükségesnek, amelyek kedvező hatásukat azonnal érzetik. Ezek között első helyen áll az élelmiszer-felhozatal fokozása. Ennek érde-

kében a munkáspártok a szövetkezetek és a községi élelmiszerüzem számára azonnali hitel folyósítását javasolják, ami jelentős mennyiségű élelmiszer felhozatalát teszi lehetővé. Ezt az élelmiszer-mennyiséget legalább 10 százalékkal a napi ár alatt tartozzanak a szövetkezetek és a községi élelmiszerüzem fiókjai forgalomba hozni.

A két munkáspárt összekötő bizottsága – megértve a drágaság ellen fellépő munkásság jogos elégedetlenségét – sürgős intézkedéseket javasol a legfontosabb típusruházati és háztartási cikkek nagy tömegben, olcsó áron történő előállítására és forgalomba hozatalára.

Az üzemi bizottságokat és a szakszervezeteket felszólítja, hogy kísérik figyelemmel és ellenőrizték a típusgyártmányok minőségét, nehogy a jó minőségű nyersanyagokat fényűzési cikkek gyártására fordítsák és a silány anyagokat használják a típuscikkek előállítására.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. május 23. 3. old.

90

KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1947. MÁJUS 27)

1. Az MKP Politikai Bizottsága május 27-i ülésén újból foglalkozott a drágaság kérdésével. Helyesli a szakszervezetek és a munkástömegek fellépését, mely a dolgozók életszínvonalát és a stabilizációt veszélyeztető árdrágítás elleni erélyes és haladéktalan rendszabályok szükségességére figyelmeztette a kormányhatóságokat. A Politikai Bizottság üdvözli a Gazdasági Főtanács intézkedéseit a drágaság ellen, de hangsúlyozza, hogy az árdrágító spekuláció letörésére további erélyes rendszabályokra van szükség. Az MKP tovább folytatja harcát a drágaság ellen, a dolgozó nép életszínvonalának védelmére, és erre vonatkozólag további javaslatokat terjeszt az illetékes kormánytényezők elé.

2. A Politikai Bizottság megállapítja, hogy az MKP-nak a három nagybank és a Nemzeti Bank államosítására vonatkozó javaslatát a dolgozó tömegek, munkások és parasztok, pártkülönbség nélkül örömmel fogadták. A Politikai Bizott-

ság megállapítja, hogy a drágaság ellen és a nagybankok államosításáért folytatott harcban az üzemek kommunista és szociáldemokrata munkásai még szorosabb egységben forrtak össze és léptek fel. A Politikai Bizottság üdvözlí, hogy a Nemzeti Parasztpárt vezetősége a nagybankok államosítása mellett foglalt állást, a dolgozó parasztság érdekében.

3. A Politikai Bizottság megállapítja, hogy a hitelek és befektetések állami irányítása, tehát a magyar hitelszervezet döntő részének államosítása nélkül a hároméves terv sikeres végrehajtása lehetetlen. A három nagybank és a Nemzeti Bank államosítása viszont elegendő ahhoz, hogy a kormányzat döntő befolyást szerezzen a hiteléletre. Minden olyan javaslat, mely az MKP javaslatán látszólag túlmenően az egész hitelszervezetet akarja államosítani, csak az azonnal szükséges és augusztus 1-ig végrehajtható rendszabályok elodázását célozza. Az egész hitelszervezet államosítása bürokratikus feladatokkal terhelne túl az államot, és felesleges nyugtalanságot váltana ki. Az MKP szerint a hároméves terv végrehajtásához a magyar finánc-tőke legnagyobb szervezeteinek, a három nagybanknak és a Nemzeti Banknak azonnal államosítása elengedhetetlenül szükséges, de egyben elégséges is.

4. A Politikai Bizottság megállapítja, hogy a bankok állami ellenőrzésére vonatkozó kisgazdapárti javaslat csak a nagybankok államosításának megíúsítását célozza. A pusztai állami ellenőrzéssel nem lehet a nagybankokat a hároméves terv szolgálatába állítani. Az MKP a leghatározottabban ellenez minden olyan javaslatot, mely a hitelszervezet és a bankok állami ellenőrzésével akarja helyettesíteni a nagybankok államosítását. Ugyanakkor természetesen szükségesnek tartja a nem államosított magánbankoknak és pénzintézeteknek állami ellenőrzését és támogat minden ilyen javaslatot.

5. A Politikai Bizottság sajnálattal állapítja meg, hogy a Szociáldemokrata Pártnak a nagybankok és a Nemzeti Bank államosításának kérdésében vagylagos álláspontja van: vagy az egész hitelszervezet államosítását, vagy állami ellenőrzését követeli.¹ A Politikai Bizottság kijelenti, hogy abban az esetben, ha a Szociáldemokrata Párt a vagylagos álláspont helyett egyértelműen az egész hitelszervezet államosításának álláspontjára helyezkednék és harcot indítana megvalósításáért, az MKP kész lenne teljes erejével támogatni, azzal a feltétellel, hogy a bankok döntő részének államosítása augusztus 1-ig megtörténjék.

6. A Politikai Bizottság foglalkozott a vagyondézsma kérdésével, és tekintetbe véve a parasztság, a kisiparosok és kiskereskedők jogos kívánalmait, valamint azt a szempontot, hogy a vagyondézsma valóban csak a gazdagokat sújtsa, elhatározta, hogy az illetékes kormányzerveknél javasolni fogja a vagyondézsma alól

¹ Lásd e kötet 88. sz. dokumentumát.

mentesülő földbirtokok határának 15-ről 25 holdra való felemelését, valamint az 50 000 forintos határ felemelését 75 000 forintra.

7. A Politikai Bizottság felhívja a dolgozó nép figyelmét a dolgozók életszínvonalára, a hároméves terv elleni gazdasági összeesküvésre, mely szorosan összefügg a Kisgazdapárton belül működő kettős vezetés, az újra fellépő és a külföldi nagytőkés körökkel szövetkező reakciók politikai üzelmeivel. A Politikai Bizottság felhívja a város és a falu dolgozó tömegeit, hogy a belső béke és a hároméves terv politikai feltételei biztosítása érdekében kövessék az MKP-t, mely el van szánva a magyar demokrácia elleni gazdasági és politikai összeesküvés megghiúsítására.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. május 28. 1. old.

91

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT

POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1947. MÁJUS 29)

A Szociáldemokrata Párt Politikai Bizottsága csütörtökön délután négy órakor tartott ülésén nagyon behatóan megvizsgálta az ország belpolitikai helyzetét, megvitatta a szükséges intézkedéseket és tökéletes egyöntetűséggel kialakította határozott állásfoglalását.

Foglalkozott a Politikai Bizottság a dolgozó tömegek gazdasági helyzetével, és ebben a vonatkozásban is konkrét intézkedésekre irányuló fontos határozatokat hozott.

A Politikai Bizottság meglelégedéssel fogadta az első kúriába tartozó nagybankok állami ellenőrzés alá helyezését, mint az egész magyar hitelszervezet államosítása felé tett első lépést. Ez az intézkedés pártunk négy évtizedes követelésének megvalósulása felé vezet. A továbbiak tekintetében arra az álláspontra helyezkedett a Politikai Bizottság, hogy haladéktalanul meg kell kezdeni a hároméves terv szempontjainak szem előtt tartásával az első kúriába tartozó nagybankok, majd az egész magyar hitelszervezet államosítására irányuló munkálatokat. Örömmel fogadta a Politikai Bizottság a Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottságának ismeretes ajánlatát,¹ amely szerint testvérpártunk kilátásba helyezte

¹ Lásd az előző dokumentumot.

az egész hitelszervezet államosítására irányuló harcunk támogatását, és számít is erre a támogatásra.

Az ülés a késő esti órákban ért véget.

Megjelent: Népszava, 1947. május 30. 1. old.

92

KÖZLEMÉNY A KÉT MUNKÁSPÁRT ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1947. MÁJUS 30)

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt összekötő bizottsága f. hó 30-án, délelőtt 10 órakor ülést tartott. Megtárgyalta a politikai helyzetet és egységes álláspontot foglalt el.

A miniszterelnök ellen felmerült vádak kapcsán, melyek szerint a leleplezett összeesküvésben részes volt, a magyar demokrácia érdekében elengedhetetlen Nagy Ferenc sürgős hazatérése és azonnali lemondása.¹ A két munkáspárt egységes abban a véleményében, hogy a koalíció fenntartása és a válság gyors megoldása szükséges a kormányzati feladatok zökkenőmentes ellátása, a hároméves terv megkezdését szolgáló előkészületek elvégzése, a dolgozó nép helyzetének megjavítása érdekében.

Az összekötő bizottság elhatározta, hogy a politikai helyzetre való tekintettel a két munkáspárt jövő hét elején Pesten és vidéken közös taggyűléseket rendez.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. május 31. 1. old.

¹ A közlemény e részéhez a „Népszava” zárójelben a következő megjegyzést fűzte: „Ez a határozat még Nagy Ferenc válaszána megérkezése előtt történt.” A Svájcban tartózkodó Nagy Ferencet a Minisztertanács 1947. május 28-i ülése szólította fel hazatérésre. Nagy Ferenc május 30-án délután a svájci magyar követségen jelentette be lemondását.

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1947. JÚNIUS 16)

A Szociáldemokrata Párt Politikai Bizottsága hétfői ülésén foglalkozott a legutóbb nyilvánosságra került diplomácia jegyzékek tartalmával.¹ A Politikai Bizottság kijelenti: nem tartaná szerencsésnek, ha magyar részről beavatkoznának a nagyhatalmak között felmerült vitákba. Így a bizottság kizárólag arra szorított, hogy a magyar belpolitikai életre vonatkozó egyes állításokkal foglalkozzék, amelyeket a diplomáciai jegyzékek érintenek: elsősorban az összeesküvéssel és az abban résztvettek őrizetbe vételének kérdésével.

Megállapította a Politikai Bizottság, hogy a bűncselekménnyel vadolt egyének – akár képviselők, akár más funkciókat betöltők – a rendőri és igazságügyi hatóságok vizsgálata és jelentése alapján az összeesküvésben való részvétellel alaposan gyanúsíthatók voltak, amint ez már az eddigi bírósági tárgyalások alapján is kétségtelenül bebizonyult. Egyesek letartóztatása azért történt, mivel korábbi tapasztalatok alapján szökésüktől indokoltan tartani lehetett, és a letartóztatás elmulasztásával módot nyújtottunk volna nekik, hogy cselekményük következménye alól mentesüljenek.

A válság megoldásával kapcsolatban megállapítja a Politikai Bizottság, hogy az új kormány megalakulása a magyar törvények szerint, alkotmányos úton, idegen beavatkozás nélkül történt. A koalíciós pártok közötti hatalmi megosztás, valamint a miniszteri tárcák elosztása ügyében az eddigi számarányon semmiféle változás nem következett be.

¹ 1947. június 15-én jelent meg Weems dandartabornoknak, a Szovetséges Ellenőrző Bizottság amerikai missziója elnökének Szviridov altabornagyhoz, a Szovetséges Ellenőrző Bizottság elnökéhez intézett június 11-én kelt levele és Szviridov altabornagynak erre adott válasza. Az amerikai jegyzék ismételten szorgalmazza háromhatalmi bizottság felállítását allitologos szovjet beavatkozás a „demokratikus módszerek és eljárások” megsértésének kivizsgálására, valamint azzal vadolja a szovjet felet, hogy megsértette a Szovetséges Ellenőrző Bizottság alapokmányát. Szviridov altabornagy válaszában – mint alaptalant – elutasította az amerikaiak vádjait, megállapította „nem nehéz észrevenni azt a kísérletet, mely arra irányul, hogy a magyar demokrácia védelmének látszatát keltve, segítséget nyújtson egyes olyan személyeknek, amelyek belezavarodva az összeesküvőkkel való összeköttetésekbe, saját nepük elől külföldre szöktek”. (Szabad Nep, 1947. június 15. 1. old.) A Magyar Kommunista Part külön határozatot nem tett közbe a jegyzékvaltasról, hanem Rakosi Mátyás nyilatkozatában utasította vissza a személyet, miniszterelnök-helyettesi tevékenységét illető, valamint a demokrácia megsértésére vonatkozó ragalmakat. (Szabad Nep, 1947. június 17. 1. old.)

A Szociáldemokrata Párt összeköttetéseinek és tekintélyének teljes latbavetésével mindent el fog követni, hogy a tévesen tájékoztatott külföldi közvélemény helyes megvilágításban ismerje meg a magyar helyzetet.

Megjelent: Népszava, 1947. június 17. 1. old.

94

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VÁLASZTÁSI PROGRAMJA

(1947. JÚLIUS 18)

Köztársaságunk elnöke feloszlatta a nemzetgyűlést. A pártok a nemzet elé járnak, hogy a dolgozók bizalmával, a választók szavazataival megerősödve lássanak neki az új feladatok megoldásához.

A Szociáldemokrata Párt is szavazatokat, tehát bizalmat kér és demokratikus hagyományaihoz híven közzéteszi választási programját, amelynek végrehajtásáért a most megválasztandó országgyűlésen akar sikraszállni.

Elsősorban arra kell válaszolnunk, hogy miért választunk idő előtt, a nemzetgyűlés megbízatásának lejárta előtt. Kettős oka van ennek az elhatározásnak: 1. a feloszlátott nemzetgyűlés, bár nagy hivatást töltött be, az új és mélyreható feladatok megoldására alkalmatlanná lett és munkaképtelennek bizonyult; 2. mert megfelel a demokrácia szellemének, hogy ilyen nagy feladat előtt, mint a hároméves terv megvalósítása, a kormány mintegy népszavazás alá bocsássa terveit, s a nép dolgozó millióinak döntésétől tegye függővé, hogy kire bízza a nagy munka elvégzését.

Munkaképtelen lett az a nemzetgyűlés, mert a közeli hónapok és esztendők óriási erőfeszítéséhez, a hároméves gazdasági terv megvalósításához szükséges légkört nem tudta sem megérteni, sem megteremteni. A magunk elé tűzött feladatok a nemzet minden egyes munkaképes tagjának cselekvő részvételét követelik, és hitetlenség, közöny vagy ellenséges, bizalmatlan érzés nem szolgálja a teljes erőlkifejtést. Meg kell érteni és meg kell értetni a nemzet dolgozó millióival, hogy e hároméves alkotómunka meghozza politikai és gazdasági biztonságukat, felemeli életszínvonalukat, és végleg mentesíti őket az inség, a létbizonytalanság veszedelmeitől.

A magyar demokrácia az elmúlt két és fél év alatt bebizonyította alkotóképességét, és így bizvást számíthat arra, hogy további új feladatait is sikerrel oldhatja

meg. A hároméves tervet a Szociáldemokrata Párt legjobb szakértői állították össze és a végrehajtásban fenntartás nélkül minden erővel részt akarunk venni. Ahhoz, hogy jól dolgozzunk, hogy elérjük a jólétnek, a biztonságnak azt a fokát, amit ígérünk, a folytonos politikai válságok helyett nyugalomra és politikai biztonságra van szükség. Akár nyílt összeesküvést szerveznek, akár a demokrácia jelszavait emlegetve támadják az új Magyarországot, hamis kritikájukkal, ferdítésekkel és gúnyolódásaikkal egyrészt az ellenforradalom visszatérését készítik elő, másrészt sokszor rendkívül megnehezítik és meglassítják az építőmunkát. Ezt tapasztaltuk akkor, amikor a stabilizációra készültünk, amikor a múlt urai nem rettentek vissza attól a gonosz eszköztől sem, hogy a város és a falu dolgozói között szítva ellentétet, elgáncsolják az egyetemes nemzet ügyét.

A demokrácia ellen szervezett és egyre kihívóbb orvtámadások elvonták a demokratikus erők figyelmét és erejét az elsőrendűen fontos gazdasági feladatoktól. A magyar parasztot, az ipari munkást és a szabad értelmiségi dolgozót keserves és véres történelmi emlékek készítetik óvatosságra, és ezért történt meg gyakran, hogy a munka rovására is a demokrácia intézményeit, a dolgozók pusztta létét kellett a reakciós erők jelentkezésével szemben megvédeni. Amikor mi építünk, amikor mi államosítunk bányákat és bankokat, hogy védjük a dolgozók érdekét – ők felgyújtják az alig helyreállított üzemeket¹ és gyújtogatják a még alig megbékélt lelkeket is.

Rendet és nyugalmat kell tehát teremteni, hogy zavartalanul végezhesük gazdasági, szociális és kulturális feladatainkat. Rend és nyugalom mellett kell hitet tenni a magyar népnek, amikor választ.

A Szociáldemokrata Párt mélységes hittel bízik a dolgozó magyar nép politikai érettségében, nyugodtan bízza sorsát a párt tagjaira és a szociáldemokrata mozgalom barátaira. 75 éven át harcoltunk a magyar uralkodó osztály ellen, amely kegyetlen és véres fegyverekkel, saját törvényeit is semmibe véve védelmezte kiváltságos helyzetét. A mi 75 éves munkánk, harcaink, szenvedéseink és demokratikus tanításaink nem veszték kárba, mert kialakult az új Magyarország, a magyar demokrácia alapja, a demokratikus dolgozók hatalmas tömege.

Most, amikor a demokrácia intézményeinek megteremtése után nem fenyeget bennünket sem csendőrszurony, sem rendőrkardlap, még fokozottabb erővel harcolunk a dolgozók igazságáért, a független és szabad Magyarországért, a belső békén keresztül a világ békéjéért.

A Szociáldemokrata Párt politikai, gazdasági, szociális és kulturális terveit a következőkben foglalja össze:

¹ Június 10-én nagy tűz volt a Ganz Hajógyár Váci úti telepén. (Lásd Népszava, 1947. július 11. 1. old. és Szabad Nép, 1947. július 16. 1. old.)

Gazdaságpolitikánk alapja a hároméves terv, amelynek körvonalait 1945. évi pártgyűlésünk munkaterve¹ határozta meg. Akkor követeltük:

1. az ország valamennyi termelőerejének egyesítését a gazdasági élet újjáépítésére, a dolgozó nép érdekeinek szolgálatára;
2. pontos adatfelvételt az ország nyersanyagkészleteiről és ipari termelőképességünkről;
3. a bányák, majd a villamosáram-szolgáltatás és a távvezetékek államosítását;
4. tervszerű munkaerő-gazdálkodást az életfontosságú iparok érdekében, a luxusiparok terhére;
5. a kis- és kézműipar tervszerű bekapcsolását az újjáépítés feladataiba;
6. állatállományunk tervszerű kifejlesztését külföldi behozatal révén is;
7. a mezőgazdaság ellátását olcsó gépi berendezéssel, mélyszántó gépekkel, traktorokkal, arató- és cséplőgépekkel, megfelelő állami gépi állomások létesítésével az ország minden részében;
8. olcsó műtrágyaakciót a műtrágyázás népszerűsítésére;
9. ipari növények és olajmagvak termelésének tervszerű fokozását, kertgazdaságok létesítését és fejlesztését az ipari gócpontok és nagyvárosok övezetében;
10. a szövetkezeti tevékenység előmozdítását, anyagi és erkölcsi támogatással;
11. a hitelintézetek állami ellenőrzését.

E követelések jelentős része vagy már megvalósult, vagy megvalósulása folyamatban van. A még hátralevő és a további feladatok megoldása már a hároméves terv megvalósítására tartozik. Két és fél év alatt túljutottunk a gazdasági zűrzavaron, az infláció nyomorán, földhöz juttattuk a földtelen parasztot, államosítottuk a bányákat s a nehézipar legfontosabb üzemait. A hitelélet már állami ellenőrzés alatt áll, most készül a nagybankok államosítása. Megalkottuk a szövetkezeti törvényt² és a szövetkező kisembereknek ma százezrei, holnap már milliói lesznek büszke építői annak a nagy demokratikus épületnek, amely az államosított nagyipar mellett az új Magyarország egyik gazdasági nagyhatalma lesz.

E feladatok teljesítése emberfeletti áldozatokkal jár. De legyőztük az akadályokat és a most induló munka már nem nagybirtokosok és nagytőkések kedve szerint irányítja gazdasági életünket, hanem az államhatalmat kezében tartó dolgozó nép tervei nyomán a közösség érdekét szolgálja.

E nagy erőfeszítés célja, hogy a hároméves terv befejezésével elérjük és túlzárnyaljuk az utolsó békeév életszívonát. A terv alkotóinak különös figyelme fordul a földműves nép nagyon elmaradott életszívonának emelésére, amit első-

¹ Lásd e kötet 27. sz. dokumentumát.

² Az 1947. évi XI. törvénycikk a szövetkezetekről. Kihirdetve 1947. április 24. Az 1947. év hatályos jogszabályai (Budapest 1948.) 8-12. old.

sorban a termelés fokozásával érhetünk el. Elsősorban be kell fejezni a földreformot, s a szétosztott földet telekkönyvileg is az új tulajdonosok részére kell biztosítani. A hároméves terv kétezer millió Ft beruházást irányoz elő mezőgazdaságunk fejlesztésére és korszerűsítésére. A Szociáldemokrata Párt teljes súlyával és szakértőinek teljes felkészültségével irányítja és ellenőrzi a hiánytalan végrehajtást. Korszerű gépek állnak majd a magyar gazda rendelkezésére. További 7750 traktort, 200 cséplőgépet, 2000 vetőmagtisztító gépet, 10 000 vetőgépet, 30 000 fogatos boronát, 80 000 lókapát és 50 millió Ft értékű ekevasat, ásót, kapát stb. irányoz elő a hároméves terv, 15 új növénynemesítő telepet és községenként műtrágyatelepeket létesítünk, 6 millió Ft értékű takarmánysilót, 100 000 kat. h. öntözésére szolgáló öntözőcsatornát, továbbá az öntözésre és hajózásra szolgáló Duna-Tisza-csatornát, tárházakat és hűtőket, 1400 km hosszú bekötőutat és 250 000 fogyasztó számára villamos vezetékeket építünk. Falusi iskolákat, továbbképzőket, egészséges lakásokat, egészségügyi intézményeket teremtünk 440 millió Ft értékben, hogy a magyar falu népe kiemelkedjék régi elesettségéből, lépést tarthasson a világ fejlődésével, egészségben és vidáman élvezhesse a szebb és biztonságosabb életet, amelyet a demokrácia teremt meg számára. Ha mindezt, a falu népének szociális biztosítását megvalósítjuk, csak akkor lesz igazán úrrá azon a földön a magyar paraszt, amelyet megművel.

Gépeket és gyárakat, ipartelepeket és lakásokat építeni csak iparral és megfelelő közlekedéssel lehet. Az ipar alapjainak kiszélesítésére, a közlekedési hálózat helyreállítására és korszerűsítésére a hároméves terv 3500 millió Ft-ot irányoz elő. Három év múlva, mire tervünket megvalósítottuk, ipari termelésünk értéke megkétszereződik és jelentősen túlszárnyalja az utolsó békeév termelési értékét. A beruházások, a korszerű munkateljesítmény és a magasabb fokú munkaszervezés eredményeként 73⁰/₀-kal haladja majd meg nemzeti jövedelmünk a most befejeződő gazdasági év jövedelmét, és egyben 13⁰/₀-kal szárnyalja túl az utolsó békeévéét.

A nagyobb nemzeti jövedelmből aránytalanul több jut a dolgozóknak, mint a múltban s a dolgozók átlag-életszínvonala a hároméves terv befejezésekor 20⁰/₀-kal szárnyalja túl a békebeli átlagszínvonalat. Egy átlagos jövedelmű munkás havi béréből a hároméves terv végén 8–9 pár bőrcipőt vagy két öltözet gyapjúruhát vásárolhat, ugyanígy a parasztság is mezőgazdasági terményeiért ebben az arányban szerezheti majd be iparcikk szükségleteit.

A hároméves terv összesen 6500 millió Ft-ot irányoz elő mezőgazdasági, ipari, kulturális és szociális beruházásokra. Jut ebből az összegből az ipar és a bányák helyreállítására, amit a múlt vesztüket érző urai elmulasztottak végrehajtani. De jut a városi hajléktalanok lakásépítésére, iskolák és kórházak létesítésére, tehát mindazon feladatok teljesítésére, amelyek elmulasztásával együtt a múltban csendőrt, fegyverkezést, az elnyomatás nagy gépezetét tartották fenn. A hírhedt

1938. évi győri program egymagában egymilliárd P-t, tehát közel 4000 millió Ft-ot fordított Horthy fasiszta hadseregének felszerelésére, s az ő befektetésük az ország pusztulását, a mi befektetésünk az élet javulását, szebbé tételét hozza el.

Az ipari munkások az üzemi alkotmány révén tovább fogják ellenőrizni a gazdasági program végrehajtását, és ennek nyomán nemcsak szociális igényeinek fokozott kielégítése, nemcsak a munkafeltételek megjavítása, a női és a gyermekmunka nyitott kérdéseinek rendezése, hanem bére vásárlóértékének emelkedése is biztosítva lesz. A termelőmunka legnehezebb részét vállaló bányászok életbiztonságának fokozása, a szükséges befektetések révén megtörténik, s így a dolgozók legáldozatosabb rétege mentesül attól az állandó veszedelemtől, amelyet a múlt urainak fukarsága idézett elő.

Áldoz a hároméves terv a tudományos haladásra, kutatóintézetek létesítésére, az értelmiségiek életszínvonalának és munkafeltételeinek megjavítására. Megszabja a kisiparosok és kiskereskedők szerepét és gondoskodik biztos és gondtalan ellátásukról. Számol a köztisztviselők nehéz helyzetével és gondoskodik róla, hogy a fokozódó nemzeti jövedelemből fokozott rész jusson nekik is. Számot vet a hadigondozottak, rokkantak, özvegyek és árvák jogos igényeivel, s a dolgozókkal együtt javítja meg az ő életfeltételeiket is.

Az elmúlt két és fél év megtanított bennünket arra, hogy mennyi erő és teljesítőképesség van a magyar népben. Ha ezekkel az értékekkel tervszerűen és jól dolgozunk, úgy népünk hamar és bőségben visszanyeri mindazt, busásan, amit most a közösség számára áldozatként igényel tőle a demokrácia.

Hároméves tervünk azonban nemzetközi gazdasági kapcsolatainkat is érinti. A közelmúltban a Szociáldemokrata Párt meghívására egybegyűlt dunai országok budapesti konferenciáján egyeztették a gazdasági terveket.¹ Össze fogjuk kövacsolni gazdasági erőinket és így biztos alapokra fektetjük a béke kapcsolatait, megvédjük a magyar gazdaság fejlődését a kapitalista termelés nyomorba döntő válságai ellen. A válságok megelőzésének szándéka indokolja gazdasági kapcsolataink ápolását leghatalmasabb szomszédunkkal, a szocialista tervgazdálkodás hazájával, a Szovjetunióval. Istápoljuk nyugati gazdasági kapcsolatainkat is, annak tudatában, hogy a gazdag Nyugat és a tengerentúli világ ipari kultúrájára, valamint nyersanyagkincseire számíthatunk, ha mezőgazdasági és ipari feleslegeinket felajánljuk nekik. Részesei kívánunk lenni a világ nemzetközi munka-

¹ A közép- és kelet-európai országok szociáldemokrata partjainak tanácskozással van szó amelyet 1947. május 17–19-én tartottak Budapesten Ausztria, Csehszlovákia, Bulgária, Románia, Lengyelország és Magyarország szocialista partjainak részvételével. A konferencián a gazdasági terveket nem egyeztettek. A konferencia gazdasági bizottságának határozata azonban utal az autarkias gazdaságfejlődés káros következményeire és kimondja: „A konferencia... mulhatatlanul szükségesnek iteli, hogy minden gazdasági program e terület országai együttműködésének szellemében tervzessék és hajtassék végre.” (Népszava, 1947. május 21. 1–2. old.)

megosztásának, a világ minden demokratikus erejével együtt akarjuk megteremteni a szilárd békére épülő új világ igazabb gazdasági alapjait.

S ha a hároméves terv feladatait megvalósítottuk, készülünk az új további munkára, amely újabb tervek alapján a már újjáépült és fejlődő termelőeszközök birtokában még tovább fejleszti, javítja és emeli a dolgozók életszínvonalát, mert a magára talált dolgozó magyar nép megerősödve, biztonságban soha többé nem engedi magát eltéríteni a fejlődés útjáról.

BELPOLITIKAI FELADATAINK

A Szociáldemokrata Párt a hároméves terv gazdasági, szociális és kulturális tartalmának megvalósításához elengedhetetlen feltételnek tartja a politikai nyugalmat, amelynek kiegyensúlyozott és munkaképes országgyűlés az alapja. Az új országgyűlés feladatait csak akkor valósíthatja meg, ha abban a demokrácia alkotó erői vannak többségben s a terv részleteinek végrehajtásához megadják a segítséget.

Fiatal köztársaságunk fejlődését csak a demokrácia erőinek összefogása, ezen belül a két munkáspárt együttműködésének további kifejlesztése és elmélyítése hozhatja meg. Csak ez teheti eredményessé és munkaképossé a magyar demokrácia új parlamentjét, csak ez biztosítja a demokrácia eddigi vívmányait, s csak ez nyithatja meg az utat a demokrácia teljes kiépítése felé. Amint minden eddigi eredményünk alapja és pillére a két munkáspárt együttműködése volt, úgy a jövőben is ez legyen belpolitikánk az eddiginél is mélyebb, őszintébb és szilárdabb alapja. De együttműködést és egységet akarunk minden demokratikus párttal, ezért létesítettük a választási szövetséget, hogy az egymás ellen folytatott harc helyett együtt küzdjünk és dolgozzunk a magyar demokrácia érdekében.

Jó, gyors és egyszerű kormányzást, igazságos és kemény bíraskodást, radikális szociálpolitikát, közoktatási rendszerünk alapvető demokratikus reformját követeljük.

Jó az a kormányzás, amely biztosítja a törvények teljes és igazságos végrehajtását, a belső rendet és fegyelmet, a lelkiismereti szabadságot, s mindazoknak a jogoknak gyakorlását, amelyeket alkotmányunk megadott. A jó kormányzás feladata az is, hogy a demokrácián belül ne csak jogokat biztosítson, hanem a kötelességek teljesítésére is ügyeljen. Olyan közigazgatási reformot akarunk, amely a helyi önkormányzatokon keresztül gondoskodni tud a központi kormányzat rendelkezéseinek pontos végrehajtásáról. Az egyéni szabadság elválaszthatatlan az egyéni felelősségtől is, és azt vállalnia kell mindenkinek, bármi helyre is állítja a magyar demokrácia.

Kíméletlen és kegyetlen harcot hirdetünk a demokrácia legfenyegetőbb veszedelemé, a korrupció ellen. Bárki legyen is az, bármily magas rangban legyen is, kérlelhetetlen szigorral üldözzük azt, aki önző anyagi érdekből aláássa a magyar

demokrácia hitelét. Ha kell, tartson az állam kevesebb, de jobban fizetett alkalmazottat, akitől megköveteli a legteljesebb erkölcsi tisztaságot. A közélet makulátlanágát drákói törvényekkel kell biztosítani, s a bűnösök felett ítélkezzen a demokrácia véglegesítendő népbírósága.

Kívánjuk és megteremtjük az új demokratikus jogrendszert, a múlt osztálybíráskodás maradványainak eltörlését. A jogszolgáltatásban is érvényesülnie kell az egyforma jogok és egyforma kötelezettségek elvének és a bíráskodást át kell hatni a demokrácia védelmének szellemével. A bíróság legyen független, de védje a demokráciát, a törvényes rendet. Büszkén mutatunk rá azokra az egész világ előtt példát mutató reformokra, amelyeket szociáldemokrata irányítás alatt az igazságügyi kormányzat megvalósított, de tudjuk, hogy jogrendszerünk teljes átépítése még hátra van és az új országgyűlés feladata lesz annak megvalósítása.

Közoktatásunk gyors ütemű átalakítása nem szenvedhet további késedelmet. Demokráciánk létét és jövőjét veszélyezteti a régi feudális szellemű tanítási rendszer. Az egységes alsó fokú oktatás kiterjesztése az ország valamennyi iskolájára, az egységes állami tankönyvkiadás teljes végrehajtása tovább nem halasztható feladat. Az oktatószemélyzet demokratikus átképzése és a felsőbb oktatás megkönnyítése minden társadalmi osztály gyermekei számára törvényhozási úton biztosítandó s közelítenünk kell a végső cél felé az ingyen iskola és az ingyen tanter rendszer felé.

Vallási téren a teljes lelkiismereti szabadságot követeljük, és nem tűrjük, hogy vallása szabad gyakorlásában bárkit gátoljanak, vagy vallása miatt bárki bármilyen hátrányt szenvedjen.

Ezekkel az intézkedésekkel kívánjuk a hároméves terv végrehajtásának belpolitikai feltételeit, demokráciánk további megszilárdításának alapjait lefektetni.

KÜLPOLITIKAI FELADATAINK

Igazán demokratikus belpolitika elválaszthatatlanul összefügg a demokratikus külpolitikával is. A gazdasági újjáépítés végrehajtásának alapfeltétele a nyugalom és a biztonság, tehát olyan külpolitikára van szükség, amely ezeket a feltételeket megteremti.

Mikor mi külpolitikánk első és legfontosabb alapját a Szovjetunióval való őszinte barátság keresésében látjuk, nem érzelmek vezetnek, hanem a természetes érdekek. Újjáépítésünk nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy közvetlen szomszédunk Európa egyik legnagyobb nyersanyagtermelő és egyben legnagyobb készárfogyasztó birodalma, amellyel a lehető legszorosabb gazdasági kapcsolatot kell keresnünk. A mi célunk, hogy gazdasági életünket mentessük a tőkés rend törvényszerűen bekövetkező válságától, mert a dolgozó tömegek életszínvonalának fokozatos és állandó javítása csak így lehetséges. Ez a szükségszerűség a válságmentes Szovjetunióval való szoros kapcsolatra utal bennünket. Tudjuk, hogy

gazdasági kapcsolatok csak őszinte politikai barátság mellett képzelhetők el, s így külpolitikánk feladata e barátság megteremtése és elmélyítése.

Külpolitikánk másik nagyfontosságú iránya a jó viszony további, még fokozottabb kiépítése az új kelet-európai demokráciákkal. Az elmúlt harminc esztendő bebizonyította, hogy az egymásra utalt Duna völgyi országokban csak együttműködő és egymásban bízó népek biztosíthatják a békét, óvhatják meg magukat az egyre ismétlődő háborús veszedelmektől. A Szociáldemokrata Párt régi nemzetközi kapcsolatai kihasználásával teljes erejével azon dolgozott, hogy ezt a jó viszonyt kiépítse, és legelsősorban a gazdasági kapcsolatokat mélyítse ki. Ezzel együtt építjük ki a kulturális együttműködést is, és tudjuk, hogy e két tényező nemcsak a bizalmatlanságot oszlatja el, hanem a demokrácia megszilárdításával az elválasztó sovíniszta gyűlölködés helyett megértést és megbecsülést, kölcsönös segítséget és támogatást hoz a sokat szenvedett Duna völgyébe. Gyakran nem is népszerű szerepet vállaltunk, amikor a közeledés útját kerestük, de tudtuk, hogy felelős szocialista pártnak nem a napi sikerre, hanem a végső célra kell tekintenie.

Ezen az úton tovább akarunk és tovább fogunk menni, mert ezzel nemcsak a békét segítjük elő, hanem a határon túl élő magyarság életfeltételeit, szabad kulturális fejlődését és teljes nemzeti egyenjogúságát tudjuk az új szocialista demokráciában szolgálni.

Végül belpolitikánk, demokratikus meggyőződésünk szellemében őszinte és teljes barátságot keresünk a távolabbi országok demokratikus, elsősorban szocialista erőivel. Mély és kitörülhetetlen tisztelet él bennünk a nagy nyugati népek demokratikus intézményei iránt, nem felejtjük a tőlük nyert nagy tanulságokat. A demokrácia hordozóival, a dolgozó tömegekkel, szocialista munkáspártjaikkal a legszorosabb baráti viszonyt akarjuk fenntartani. Élesen harcolunk minden olyan irány ellen, amely Európát ketté akarja szakítani. A felszabadulás után mi, szociáldemokraták mentünk ki először a világba, hogy régi kapcsolatainkat felújítva, azokat az egész magyar demokrácia számára értékesítsük. Sem áldozatot, sem fáradságot nem kíméltünk ennek érdekében s bátran hivatkozhatunk rá, hogy nemzetünk hírnevének megjavításáért, demokráciánk iránti rokonszenv felkeltéséért és nagy teljesítményeink elismeréséért senki annyit nem tett, mint mi.

Tovább és még fokozottabban akarjuk ezt a munkánkat folytatni, és minél nehezebbé válik ez a feladat a világpolitika hullámválása közben, annál nagyobb erővel fogunk harcolni azért, hogy a világ demokratikus akaratának összefogásából, a béke megszilárdításából kivehessük részünket. Tudjuk, hogy a világpolitika alakulásába nem tudunk beleszólni. De a magunk erejével a demokrácia oldalán állunk, és demokratikus politikánkkal kifelé és befelé egyaránt a békét és a megbékélést akarjuk szolgálni.

A Szociáldemokrata Párt az elmúlt korszakok súlyos és gyakran életveszélyes harcaiban sem tett felelőtlen ígéreteket, és nem hangoztatott teljesíthetetlen követeléseket. Történelmi felelősségünk tudatában számolunk vele, hogy azért, amit ma mondunk, holnap, holnapután és esztendőök múltán is helyt kell állni. Hirdetjük, hogy van mód a dolgozó tömegek életszínvonalának emelésére, szabadságuk és békéjük, anyagi és kulturális felemelkedésük biztosítására. Van lehetőség országunk felépítésére, van mód a szocializmus előfeltételeinek megteremtésére.

Mindehhez politikai és gazdasági hatalomra van szükségünk, mert a Szociáldemokrata Párt ereje annyi, amennyit a dolgozó tömegektől, a magyar néptől kap.

A mostani választás nemcsak képviselőjelöltek és pártok között dönt, hanem állást foglal két világ között.

A demokrácia rendje – vagy az ellenforradalom polgárháborúja!

Béke – vagy háború!

Demokrácia – vagy visszazuhanás a nagybirtokosok és nagytőkések rabságába!

Tervszerű termelés – vagy a kapitalizmus anarchiája!

Jómódú parasztság – vagy a kartellek és bankok rémuralma!

Szabad dolgozók – vagy bérrabszolgák!

Demokratikus szocializmus – vagy a nagytőke kíméletlen imperializmusa!

Ezen a választáson állunk. Döntsön úgy a magyar nép, hogy eljövendő nemzedékek előtt büszkén mondhassuk: megteremtettük a szabad magyarok független demokratikus Magyarországot!

Megjelent külön broszúrában:

A Szociáldemokrata Párt választási programja.

Világosság ny. 1947.

A programot a Szociáldemokrata Párt vezetőségének 1947. július 18-i ülése tárgyalta. Az ülésen bizottságot küldtek ki a program részletes kidolgozására. (PI Archivum. 2/19-4.) A program szövege a sajtóban nem került közlésre. A „Népszava” 1947. július 27-i száma „Mit akarunk?” címmel a Szociáldemokrata Párt jelszavairól – Béke, Jólét, Biztonság – közölt cikket.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS VÁLASZTÁSI NYILATKOZATA

(1947. JÚLIUS 27)

A nemzetgyűlést feloszlatták. Augusztus 31-én a magyar nép, alkotmányos jogait szabadon gyakorolva, megválasztja az új országgyűlést.

A nemzetgyűlést fel kell oszlatni, mert a magyar demokrácia előtt álló feladatok elvégzésére egyre kevésbé bizonyult alkalmasnak. A demokratikus kormánynak a magyar nép érdekében folytatott munkáját sokszor csak a törvényhozó testület jelentékeny részének ellenzését leküzdve, állandó harcok és válságok közepette lehetett folytatni. A nemzetgyűlés többségi pártjában fedezéket találtak a köztársaság ellen összeesküvők, akik ki akarták szorítani a munkáspártokat a hatalomból, hogy semmivé tehessék a demokrácia nagy vívmányait és visszaállíthassák a népellenes régi rendet. A nemzetgyűlésen sokszor hangadó szerepet játszottak a nép ellenségei, akik a külföldi reakció támogatásában bízva, az alkotó munka megakadályozásán, polgárháború felidőzésén fáradoztak. Kétszínű külpolitikájuk Magyarország függetlenségét kockáztatta. Hazánkat a világpolitika ütközőpontjává akarták tenni, szembe akarták fordítani demokratikus szomszédainkkal.

A választásoknak olyan országgyűlést kell eredményezni, amelynek többsége nem akadályozza, hanem elősegíti az építőmunkát. A választásoknak meg kell szilárdítaniuk a magyar demokráciát, biztosítaniuk kell vívmányait, továbbá fejlődését és nemzetközi megbecsülését.

Ehhez elsősorban az kell, hogy a két munkáspárt együttműködése a választásokon ne károsodjék. A munkáspártok jártak elől eddig is a magyar demokrácia nagy alkotásainak kezdeményezésében és végrehajtásában. Mi viseltük a munka és a felelősség oroszlánrészét. Az ország békéjének és nyugodt fejlődésének biztosítása, a 3 éves terv végrehajtása elsősorban miránk hárul, kommunisták és szociáldemokraták szoros együttműködését követeli meg. Minél erősebb a munkásegység, annál erősebb a nemzet demokratikus erőinek szövetsége, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front.

Ezért a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt kijelentik:

1. A választási küzdelmet a munkásegység szellemében fogják megvívni nem egymás, hanem a közös ellenség ellen: leküzdve és kiküszöbölve a választási harcban sokszor elkerülhetetlen súrlódásokat. A választási agitációban a két párt

központi és helyi szónokai hangsúlyozni fogják a közös választási célokat, a munkásegység és a demokratikus választási szövetség jelentőségét.

2. A választási agitációban szem előtt fogják tartani a demokrácia, a stabilitás nagy érdekeit és a dolgozó nép egészének és egyes rétegeinek életszínvonal-emeléséért síkraszállva, nem fognak egymás túlszárnyalására törekedni.

3. Nem fognak elveik elhomályosításával a munkásegység szellemének megsértésével, az egyik vagy a másik munkáspárttal szemben jelentkező ellenszenv kihasználásával reakciós szavazatok megnyerésére törekedni.

4. A magyar demokrácia ellenségeinek a munkásegység megbontásához fűzött reménysegei és várakozásai hiú ábrándok. A magyar munkásság egységét, a két munkáspárt szoros szövetségét sem a választások alatt, sem a választások után nem fogják sem belföldi, sem külföldi reakciós erők és befolyások megbontani.

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt felszólítja és utasítja tagjait, szervezeteit, funkcionáriusait és szónokait, hogy a választási küzdelmet a megbonthatatlan munkásegység szellemében, a demokratikus pártok választási szövetségének jegyében folytassák, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, első sorban a munkáspártok választási győzelméért.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. július 27. 1. old.

96

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT VÁLASZTÁSI FELHÍVÁSA

(1947. JÚLIUS 31)

A magyar néphez!
Választópolgárok!

Új törvényhozást választ az ország. A szavazópolgárokon múlik, milyen lesz az új népképviselő? A sok szenvedés után népünk végre békére, nyugalomra, jobb életre vágyik. Élvezhesse mindenki munkája gyümölcsét. Ne zavarja senki a magyart új, demokratikus otthonának építésében. Elég volt a válságokból, az összeesküvésekből! A dolgozókon élőködők, a régi rend emberei, ellenséges idegenek zsoldosai ne gyűjthassák az építőmunkában szorgoskodó magyar népre a tetőt! A reakció belső bitangjainak és külföldi gazdáiknak a választáson szegezzük szembe: ne bánts a magyart! Független hazában, jólétben, félelem nélkül akaruk élni! Ezt kell biztosítania az országgyűlésnek.

A magyar béke, a magyar munka, a magyar felemelkedés pártja a Magyar Kommunista Párt.

Mi, kommunisták, mindig vállaltuk a munka dandárját. Nélkülünk a magyar paraszt sohasem kapta volna meg ősi jussát: a földet. A porba hullt magyar államiság feltámasztásánál, a romba dőlt magyar gazdaság talpraállításánál nem hátul kullogtunk, hanem ott voltunk az első sorokban. Elismeri barát és ellenség, hogy népünk megmentésében a pénzromlás ostorcsapásaitól derekasan kivettük a részünket. A nemzet életerejét kifejező, jobb jövőjét építő hároméves terv kezdeményezése pártunk nevéhez fűződik. Nem eredmény nélkül emeltünk szót hadifoglaink hazatéréséért, hogy felszárítsuk anyák, feleségek, gyermekek könnyeit. Mindenki szeme láttára dolgoztunk és küzdöttünk, sohasem magunkért, mindig a népért! Cselekedeteink fényénél ország-világ ítélhet rólunk. Íme, nem azok vagyunk, akiknek népünk ellenségei híreszteltek és rágalmaztak, hanem, akiknek az életben bizonyultunk: dolgoz, jó magyarok, népünk hű fiai, jóban-rosszban egyek a nemzettel.

A választási ígéreték évadján mi csak egyet ígérünk: maradunk, akik vagyunk, munkát, fáradságot nem kímélve dolgozunk tovább népünk boldogulásáért.

Tennivaló van ebben az országban éppen elég! A demokrácia még igen sokkal adósa a dolgozóknak!

Nincs rendjén, hogy míg a munkásoknak, parasztoknak, tisztviselőknek legfeljebb a mindennapos szűkös kenyérre telik, addig régi és új milliomosok dúslakodnak az élet javaiban. A demokrácia jogokat adott, de társadalmi igazságot még nem tett.

Nincs rendjén, hogy a dolgozók élete csigalassúsággal javul, mert a demokrácia gyenge a gazdasági kártevők, a nagy árdrágítók üldözésében.

Nincs rendjén, hogy a demokrácia még mindig szemet huny a közéletben elburjánzó korrupció felett, eltűri a politikai befolyásukat egyéni meggazdagodásra felhasználó gazok büntetlen terpeszkedését. A köztársaságnak még nem a tiszta erkölcs a talpköve.

Nincs rendjén, hogy a demokrácia kesztyűs kézzel bánik saját ellenségeivel, az összeesküvőkkel, a dologtalan harácsolókkal.

Nincs rendjén, hogy igazságszolgáltatásunk szeme még mindig be van kötve, amikor a törvény teljes szigorát kellene alkalmaznia a demokrácia minden rendű és rangú ellenségei ellen.

Igazságos, feddhetetlen, erős demokráciát akarunk.

Erős kommunista párt: erős demokrácia!

Erős demokrácia: jólét, rend, függetlenség!

A Kommunista Párt a magyar nép jólétéért küzd.

Követeli:

A hároméves terv megvalósítása során mindenekelőtt azoknak a munkáknak a végrehajtását, amelyek a tömegfogyasztási javak termelését fokozzák, és lehetővé teszik fél esztendő alatt a munkanélküliség teljes megszüntetését.

A nagybankok államosításának sürgős végrehajtását a kistermelők védelmére, a hároméves terv sikeres megvalósítására, a demokrácia gazdasági megszilárdítására.

A nemzeti jövedelem igazságos elosztása érdekében a hároméves terv első évében a munkabérek és fizetések 35⁰/₀-os emelését, az árak emelésének megakadályozását, a drágaság letörését, a nagyjövedelmek és vagyonok fokozott megadóztatását. Fizessenek a gazdagok!

A földreform, a telekkönyvezés befejezését ez év október 1-re, a földműves hadifoglyok földhöz juttatását; a sváb kitelepítés erélyes folytatását s a felszabaduló földön további 50 000 magyar parasztcsalád telepítését; a hároméves terv keretében elsősorban azoknak a mezőgazdasági beruházásoknak a végrehajtását, amelyek az új gazdák és kisbirtokosok gazdaságát megszilárdítják. Jómódú, művelt parasztságot – virágzó mezőgazdaságot!

A Kommunista Párt a demokrácia rendjéért küzd.

Követeli:

A törvény szigorú alkalmazását a gazdasági kártevők, az ország békéjét megbontó reakciók ellen.

A köztársaság törvényeinek hajthatatlan és pártatlan érvényesítését. Kemény megtorlást a vesztegetők és megvesztegetettek ellen. Vizsgálják meg a közéleti szereplők vagyonának eredetét a felszabadulás óta. Az állam és gazdaság vezetésében a megfelelő embert a megfelelő helyre! Félre a sógorság-komaság, a kézkezet mos rendszerével az állások betöltésénél! Döntsön a szakértelem és a hűség a néphez. Az állam ne legyen a pártok hitbizománya. Közérdek a pártérdek előtt!

A Kommunista Párt a magyar függetlenségért küzd.

Követeli:

A külföldi imperialistákkal titkon összejátszó néparulók ártalmatlanná tételét. Véget kell vetni a júdasok üzelmeknek, akik áruba bocsátják Rákóczi, Kossuth, Petőfi örökét, a magyar függetlenséget. Az ezeréves, független Magyarország nem eladó! Belügyeinket magunk intézzük, senki más!

A Magyar Kommunista Párt vallja,

hogy a kisemberek tulajdona szent és érinthetetlen, a magánkezdeményezés és magánvállalkozás a közérdek határain belül szabad;

hogy a magyar mezőgazdaság felvirágzásának útja a paraszti tulajdon és magángazdaság megerősítése, a földművesszövetkezeti mozgalom erőteljes fejlesztése;

hogy tiszteletben tartja a magyar nép vallásos hitét, elismeri az egyházak ebből eredő feladatkörét. Szükségesnek tartja a demokratikus állam és az egyházak barátságos együttműködését, a függő kérdések mielőbbi rendezését az illetékes egyházi hatóságokkal;

hogy meg kell nyitni a kapukat a nép fiai számára az államigazgatásba, a gazdasági élet vezető szerveibe, a magasabb iskolákba. Munkásokat és parasztokat a közigazgatásba! Munkásokat az államosított üzemek igazgatásába! Az üzemi bizottságok jogkörének kiterjesztését, üzemi alkotmányt!

A Magyar Kommunista Párt híveinek milliós táborával, egységes akaratral, kemény céltudatossággal áll helyt ezért a programért. Ellenségeink sokszor vesz-tünket jósolták. És itt állunk erőben, tekintélyben meggyarapodva! Munkások és parasztok, értelmiségiek és dolgozó polgárok, a fiatalság és az asszonyok mind nagyobb tömegei bíznak a Kommunista Pártban, mert mindjobban bíznak ön-magukban.

A tétovázók és ingadozók ébredjenek rá, hol a helyük! Álljanak a Magyar Kommunista Párt mellé!

Erős Kommunista Párt: szilárd munkásegység!

Erős Kommunista Párt: megbonthatatlan munkás- és parasztszövetség!

Erős Kommunista Párt: boldog nép, erős nemzet!

Jólétért, rendért, függetlenségért:

Szavazzatok a Magyar Kommunista Pártra!

Megjelent: Szabad Nép, 1947. augusztus 3. 1. old.

A választási felhívást a Központi Vezetőség 1947. július 29-i ülésén kapott felhatal-mazás alapján a Politikai Bizottság 1947. július 31-i ülésén fogadta el.

97

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT

ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1947. AUGUSZTUS 7)

A Szociáldemokrata Párt országos választmánya a közelgő országgyűlési vá-lasztások képviselői jelölésének megejtésére augusztus 7-én összeült. Az országos választmány tanácskozásait Kisházi Ödön elvtárs elnöklése mellett kezdte meg.

A jelölésekre vonatkozó javaslatokat külön kiküldött bizottság dolgozta ki, a kerületek küldöttjeinek bevonásával.

A bizottság megválasztása után Tóth Benő elvtárs a választmány egyhangú helyeslése mellett mélyen megbélyegző nyilatkozatot tett Peyer Károly és társainak pártatlanságáról, s leszögezte, hogy ezzel a lépésükkel végleg elidegenítették maguktól a magyar dolgozókat, kiközösítették önmagukat a munkásosztályból.¹

Ezután a küldöttek nagy ünneplése közepette a betegségéből felgyógyult Szakasits Árpád elvtárs tartotta meg rövid politikai beszámolóját. Ebben ismét kifejtette azokat az okokat, amelyek az új választásokat szükségessé tették, amelyek felismerése arra vezetett, hogy a Szociáldemokrata Párt elsőként, már hónapokkal ezelőtt követelte a nemzetgyűlés feloszlását. Kifejtette a párt programját, amelynek középpontjában a hároméves terv minél sikeresebb és eredményesebb végrehajtása áll. Rámutatott arra, a hatalmas munkára, amelyet a Szociáldemokrata Párt az ország újjáépítésében végzett, s amire hivatkozva mindenki számára világossá lett, hogy a Szociáldemokrata Párt a magyar demokrácia legbiztosabb, legszilárdabb pillére. Erejének tudatában kötötte meg a párt a koalíciós pártok választási szövetségét, amelyet maga, bár eddig csak egyedül, betart, és ragaszkodik hozzá, hogy a többiek is betartsák. Ezen a szövetségen belül áll szilárdan és megbonthatatlanul a két munkáspárt – de a két önálló és függetlenségére féltékenyen őrködő munkáspárt – harci egysége. Erre az egységre épült eddig a demokrácia, ennek az egységnek köszönhetjük az eddigi eredményeket, s ez lesz az alapja a további fejlődésnek is. Hogy így legyen, ehhez mindkét fél egyforma akarata szükséges, de szükséges az is, hogy két erős, biztos és szocialista szellem-től áthatott osztályharcos párt szövetsége legyen a magyar demokrácia vezetője és építője.

Szakasits Árpád elvtárs jelentését a választmány egyhangú helyesléssel vette tudomásul, s ezzel hitet tett a párt osztályharcos politikája, a munkásegység és a magyar demokrácia nagy vállalkozása, a hároméves terv mellett.

Ezután Böhm Vilmos elvtárs fejtette ki a jelölések elvi szempontjait. Hangoztatta, hogy mint a dolgozó osztályok pártja, a Szociáldemokrata Párt parlamenti képviselőtételének magában kell foglalnia az üzemek munkásait, a parasztságot, a dolgozó értelmiséget, a művészeket, a kultúra munkásait, írókat, az ifjúság kép-

¹ Peyer Károly 1947. augusztus 3-án bejelentette, hogy kilép az SZDP-ből, és a választásokon a Radikális Párt jelöltjeként vesz részt. A Szociáldemokrata Párt vezetősége augusztus 6-án tartott ülésén egyhangúlag megbélyegzte Peyer és társai eljárását. „Megállapította a pártvezetőség, hogy párt- és osztályárulást követtek el, a munkásosztály és a demokrácia érdekeinek igyekeznek ártani. Azzal, hogy polgári párthoz csatlakoztak, önmaguk felett mondtak ítéletet, és maguk rekesztették ki magukat a proletariátus soraiból” – mondja az erről kiadott közlemény. (Népszava, 1947. augusztus 7. 1. old.) Az MKP az ügygel kapcsolatban a „Szabad Nép” 1947. augusztus 7-i számában szerkesztőségi cikkben foglalt állást. Ebben felveti a kérdést, helyes volt-e, hogy Peyer Károly hagyta ott az SZDP-t, nem lett volna-e helyesebb, ha az SZDP zárja ki Peyert és levonja a következtetést: „a jobboldali politika képviselőivel szemben a munkáspárt soraiban nincs helye elnézésnek”. (Szabad Nép, 1947. augusztus 7. 3. old.)

viselőit, megerősítve az idősebbek tapasztalataival, kisiparosokat és kiskereskedőket. Rámutatott az asszonyok szerepének fontosságára, és arra, hogy milyen szükséges a magyar nő megfelelő helyét biztosítani az új országgyűlésen. A Szociáldemokrata Pártnak, mint az ország legrégebb demokratikus pártjának, az új országgyűlésen minden szempontból a legjobb, legalkalmasabb parlamenti frakcióval kell felvonulnia. Böhm elvtárs befejező szavaiban nyomatékkal tett hitet a Szociáldemokrata Párt választási programja mellett, s felhívta mindenki figyelmét a magyar választások nagy külpolitikai jelentőségére. Béke! Jólét! Biztonság! Ennek a három jelszónak jegyében kell dolgozniuk azoknak, akiket a párt parlamenti képviseletével megbíz.¹

Megjelent: Népszava, 1947. augusztus 8. 1. old.

98

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS NYILATKOZATA A GYÁRIPAROSOK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE BURKOLT ÁREMELÉSI AKCIÓJÁRÓL

(1947. AUGUSZTUS 13.)

A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt vezetősége foglalkozott a Szakszervezeti Tanács augusztus 12-i határozatával² a GYOSZ bérsegélybe burkolt áremelési politikájával kapcsolatban.

A két munkáspárt helyesli a Szakszervezeti Tanács elutasító álláspontját, és egyetért ennek indokaival. A stabilizáció, az értékálló forint megteremtése a magyar demokrácia eddig elért egyik legnagyobb vívmánya, melyet a két munkáspártnak őriznie kell, mint a szemefényét. A termelés fokozásával és a gazdagok

¹ Ezután a „Népszava” a Szociáldemokrata Párt listavezető képviselőjelöltjeinek névsorát közli.

² A Szakszervezeti Tanács 1947. augusztus 12-én tartott ülésén elutasította a Gyáriparosok Országos Szövetsége körlevelével megindított akciót, amely a Gazdasági Főtanács által engedélyezett 15/0-os béremelésen felül külön egyheti segély kifizetésére irányult. Megállapította: ez az akció folytatása a GYOSZ azon törekvésének, hogy a kollektív szerződés szerinti béremelést az árak emelésével kapcsolják egybe, és ezzel a reálbérek csökkentését érik el. A Szakszervezeti Tanács az engedélyezett béremelésen felüli segélyek helyett az árak leszállítása mellett foglalt állást. (Népszava, 1947. augusztus 13. 3. old.)

megadóztatásával a magyar demokrácia a hároméves terv útján biztosítja a dolgozók életszínvonalának szerves és állandó emelkedését.

A bérek névleges emelése azon a mértéken felül, amelyet a termelés növekedése és a fogyasztási javak szaporodása megenged, nem javítja, hanem rontja a dolgozók életszínvonalát. A GYOSZ kezdeményezését a 15⁰/₀-os munkabér-emelésen felül egyheti segély kifizetésére a két munkaspárt ürügynek, átlátszó kísérletnek tekinti arra, hogy éppen a választások előtt áremelést és ezzel elégedetlenséget keltsen a dolgozók között.

A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt felhívja üzemi szervezeteit és tagjait, hogy karöltve a szakszervezetekkel, szálljanak szembe a GYOSZ áremelésre irányuló kísérletével és közös erővel hiúsítsák azt meg.

Megjelent: Népszava, 1947. augusztus 13. 3. old.

99

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1947. AUGUSZTUS 31)

A Szociáldemokrata Párt vezetősége vasárnap éjszakai ülésén a választás lefolyása körül észlelt és egyelőre nem teljesen tisztázott zavaró jelenségekkel foglalkozott, amely jelenségek a névjegyzékkivonatokkal történt visszaélésekkel¹ kapcsolatosak. A pártvezetőség alapos vizsgálat alá vette a kérdést és a körülmények végleges tisztázásának időpontjáig elhalasztotta a határozathozatalt.

¹ A választási törvény végrehajtási utasítása (310 005/1947. BM sz. rendelet. Lásd Magyar Közlöny 1947. július 30.) azok számára, akik a választás napján nem tartózkodnak állandó lakóhelyükön, lehetőséget nyújtott arra, hogy ideiglenes tartózkodási helyükön – névjegyzékkivonattal – szavazzanak. Az ezzel kapcsolatos visszaélésekre vonatkozóan Rákosi Mátyás, az MKP főtitkára szeptember 2-i nyilatkozatában a következőket mondotta: „A külföldi sajtó nagy lármát csap az-
zal kapcsolatban, hogy a szavazásoknál az úgynevezett névjegyzékkivonattal helyenként apróbb visszaélések történtek, amelyekben sajnos kisebb-nagyobb mértékben – amennyiben ma már megállapítható – a választáson részt vevő legtöbb párt helyi emberei részt vettek.

A visszaéléseket természetesen meg kell torolni. De, mint az eddig befutott adatok mutatják, hogy ilyen névjegyzékkivonattal – amelyeket külön számoltak össze – összesen körülbelül 63 000-en (későbbi hivatalos adatok szerint számuk alig haladta meg a 63 000-et. Lásd PI Archivum. 1/13–200. – Szerk.) szavaztak, és ha feltételezzük, hogy ennek fele visszaélő, akkor az alig érinti a szavazatok fél százalékát.” (Szabad Nép, 1947. szeptember 2. 1. old.)

A pártvezetőség fenntartja magának a döntés és a szabad cselekvés jogát a helyzet végleges felderítésének időpontjáig.

Megjelent: Népszava (Rendkívüli különkiadás),
1947. szeptember 1. 1. old.

100

KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1947. SZEPTEMBER 1)

A Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottsága szeptember 1-én délelőtt 11 órakor ülést tartott. Foglalkozott az országgyűlési választások eredményeivel.

Elégtétellel állapította meg, hogy az ország népének többsége a Függetlenségi Front választási szövetségébe tömörült négy demokratikus párt mögött áll. Örömmel üdvözli, hogy a munkáspártok együttesen az 1945-ös választások eredményéhez képest jelentékenyen megnövelték szavazataik számát, és ezzel szilárdabb alapot helyeztek a magyar demokráciát.

A választások eredményei azt mutatják, hogy a dolgozó nép egyre szélesebb tömegei fordulnak bizalommal a Magyar Kommunista Párt felé. Pártunk lett az országgyűlés legerősebb pártjává, az ország legnagyobb munkás- és paraszt-pártjává, mely a magyar értelmiség, a dolgozó kisemberek tekintélyes részének bizalmát is elnyerte.

A néptömegeknek a választáson pártunk iránt megnyilvánult bizalma egyben kötelez is bennünket. A Magyar Kommunista Párt a választási győzelem után még nagyobb eréllyel és odaadással fog síkraszállni a dolgozók életszínvonalának emeléséért, a drágaság letöréséért, a hároméves terv megvalósításáért.

A demokratikus alkotómunkával azonban – mint a választási eredmények is mutatják – számottevő reakciós erők állnak szemben. A Pfeiffer Zoltán vezetése alatt álló párt¹ Sulyok Dezső fasiszta pártjának örököse és folytatója, melynek demokráciaellenes aknamunkáját meg kell és meg fogjuk hiúsítani.

A Barankovics István vezetése alatt álló Demokrata Néppárt jelentkezését a

¹ A Magyar Függetlenségi Párt.

politikai életben minden magyar demokrata fenntartással fogadja, melyet indokol e pártnak a választások alatt a Pfeiffer-párttal sok helyütt létrejött együttműködése. Csak e párt jövőbeli magatartása alapján lehet majd véglegesen eldönteni, vajon a demokratikus építőmunka útján akar-e járni, vagy a reakcióval akar-e együttthaladni?

A Politikai Bizottság a leghatározottabban megbélyegzi azt a rágalomhadjáratot, melyet a Pfeiffer-párt sugalmazására külföldön a magyar választások ellen folytatnák az ország jó hírvének bemocskolására. A reakció szándékosan fel-fújja a választásokon szórványosan előfordult visszaéléseket. A Politikai Bizottság a visszaéléseket elítéli, – tekintet nélkül arra, hogy kik követték el és követeli a legszigorúbb kivizsgálásukat.

A Politikai Bizottság továbbra is szükségesnek tartja a koalíció fenntartását és a munkásegység megszilárdítását. Ezek a szempontok fogják vezérelni pártunk képviselőit az új kormány megalakításáról meginduló tárgyalásokon.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. szeptember 2. 3. old.

IOI

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1947. SZEPTEMBER 3)

A Szociáldemokrata Párt vezetősége szerdán délután 2 órai kezdettel ülést tartott. A pártvezetőség napirend előtt fogadta a nagyüzemek munkásságának képviselőit, és meghallgatta véleményüket az időszerű politikai kérdésekről. Az ülés napirendjén a közvetlen teendőknek megvitatása szerepelt. Az elnöklő Böhm Vilmos elvtárs bejelentette, hogy Szakasits Árpád elvtárs kéri a pártvezetőséget, hogy betegsége idejére helyettesítéséről gondoskodják. A pártvezetőség egyhangúlag Ries István és Bán Antal elvtársat jelölte ki a teendők ellátására. A pártvezetőség utasította a párt minisztereit, hogy a csütörtöki minisztertanácson jelenjenek meg.¹ Elhatározta a pártvezetőség, hogy hétfőn reggel 9

¹ A Szociáldemokrata Párt az 1947. augusztus 31-i országgyűlési képviselőválasztások előtt nagy magabiztossággal és – részben mesterségesen felfokozott – várakozással nézett a választások elé. Azt várták, hogy a Szociáldemokrata Párt lényegesen megerősödik, és az ország legnagyobb pártjává válik. Ezzel szemben a választásokon számszerűleg is, arányát tekintve is kevesebb szavazatot kapott, mint 1945-ben. Ennek következtében a pártban mély megrendülés, sőt sok helyütt

órára összehívja az országos pártválasztmány ülését. Megállapította a pártvezetőség, hogy a kibontakozáshoz csak az az út vezet, ha a múlt éjszaka született pártközi megállapodást¹ végrehajtják, megszűnik minden ellenséges cselekedet a szociáldemokraták felé, a második lépés pedig a hatalmi pozíciókban való nem kielégítő részvételünk helyébe a hatalomnak a Szociáldemokrata Párt erejének megfelelő tényleges hatalmat jelentő elosztása legyen. A pártvezetőség szilárdan elhatározta magát követeléseinek érvényesítésére, és ehhez igényt tart az egyre jobban megmutatkozó szervezett és öntudatos tömegeiről támogatására. A pártvezetőség köszönetet szavazott Bán Antal és Kisházi Ödön elvtársaknak a nagyüzemi munkásság értekezletén végzett pártmunkájukért.

Megjelent: Népszava, 1947. szeptember 4. 1. old.

102

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KORMÁNYPROGRAM-JAVASLATA

(1947. SZEPTEMBER 4)

A választásokon a magyar nép többsége az országépítő munka, a belső rend és a demokratikus erők egysége mellett döntött. E döntés értelmében sürgősen véget kell vetni a céltalan és meddő politikai viszálynak, amely jogos visszatetszést szül a legszélesebb dolgozó rétegekben, és rá kell térni a népet valóban közvetlenül érintő gazdasági, pénzügyi és politikai kérdések rendezésére, az alkotómunkára.

A Magyar Kommunista Párt a következő legsürgősebb kormányzati feladatok megoldását tartja szükségesnek:

pánikhangulat volt tapasztalható. Ebben a helyzetben Ries István szociáldemokrata igazságügy-miniszter benyújtotta lemondását a pártvezetőségnek – arra hivatkozva, hogy más minisztériumok (itt a Belügyminisztériumra gondolt) akadályozzák a választási visszaélések kivizsgálására tett intézkedéseit. (Lásd Népszava, 1947. szeptember 2. 1. old.) A többi szociáldemokrata miniszter nem mondott ugyan le, de a Ries Istvánnal vállalt szolidaritás kifejezésekként nem jelent meg hivatalában. Ezt az ún. „ministersztrájkot” szüntette meg ez a határozat. Az igazságügyminiszter lemondásának okaival kapcsolatban 1947. szeptember 2-án tárgyalások voltak Ries István és Rajk László között. Az erről kiadott közlemény a következőket mondja: „Megállapították a kölcsönös jóhiszeműséget, és azt, hogy az ellentétes intézkedések egy törvényhely eltérő magyarázatából származnak.” (Népszava, 1947. szeptember 3. 3. old.)

¹ A két munkáspárt összekötő bizottsága szeptember 2-án ülést tartott, amelyen megállapították, hogy a magyar politika kérdéseiben, elsősorban a reakció elleni harc kérdésében nézeteik azonosak és elítélték az erőszakos tagtoborzást. (Lásd Népszava, 1947. szeptember 3. 2. old.)

I. A hároméves terv végrehajtására:

1. A Magyar Nemzeti Bank és a nagy magánbankok államosítását az országgyűlésen hozott törvény útján 1947. október 31-ig.

2. Az igazságos köztelherviselés érdekében kormányrendelet kibocsátását, amelynek értelmében el kell kobozni annak a vagyont, aki hamis forintmérleget nyújtott be, vagy aki vagyont egészben vagy részben külföldre próbálja csempészni, hogy kijátssza a vagyon- és vagyonszaporulati dézsmáról¹ szóló rendelkezéseket.

3. A hároméves terv idejére senkinek se lehessen összesen 3000 forintnál nagyobb havi jövedelme. Az ezt meghaladó összeg zárolt számlára fizetendő be, amit az állam kényszerkölcsönként vesz igénybe, a hároméves terv beruházásaira.

4. A külföldre távozott hazaárulók és szökevények vagyonának elkobzását és a hároméves terv népjóléti beruházásaira való igénybevételét.

5. A legszigorúbb takarékossgot az állam és a közületek háztartásaiban. A minisztériumok számának 18-ról 12-re, az államtitkárok számának felére csökkentését. A hivatalos lepelbe burkolt külföldi kéjutazások megszüntetését és a valóban szükséges külföldi kiküldetéseknél szerény napidíj megállapítását. Külképvisleteknél a fizetések és a reprezentációs költségek leszállítását, mert a szegény, háborúvesztés Magyarországnak nem fizetheti bőkezűbben diplomatait, mint a gazdag, háborúnyertes országok. A közpénzen történő fényűzésnek, bankettezésnek megszüntetését, az állami és közületi gépkocsik számának szigorú korlátozását és használatuk oly módon való szabályozását, hogy csakis hivatalos célokra lehessen őket igénybe venni.

6. Az állami üzemek és szövetkezeti szervek vízfűző központi igazgatásának ésszerű csökkentését. A NIK, MÁSZ és MALLERD-hez tartozó, állami kezelésbe vett és állami vállalatok ráfizetésének 1948. május 1-ig való megszüntetésére az üzemvezetés és az igazgatás racionalizálását, a munkafegyelem megszilárdítását, üzemvezetésben az egyéni felelősség elvének érvényesítését.

7. Az állami és közérdekű vállalatoknál a mammutigazgatóságok megszüntetését, a nem dolgozó, de fizetést és tantiémet húzó igazgatók és igazgatósági tagok leépítését. Hasonló takarékosági rendszabályok kötelező keresztülvitelét a nagy magánvállalatoknál.

8. A munkanélküliség megszüntetésére a hároméves terv keretében elsősorban olyan munkák megindítását (öntözőművek, bekötőutak, csatornák, vízszabályo-

¹ A 10 130/1947. korm. sz. rendelettel a kormány egyszeri vagyondézmát és egyszeri vagyonszaporulati dézsmát vetett ki. A vagyondézmát azok a természetes és jogi személyek, részvénytársaságok, vállalatok stb. fizették, akiknek vagyona 1947. január 1-én a 75 000 Ft-ot meghaladta. A dézsma kulcsa a vagyon értékének növekedésével progresszíven változott 60%-tól 250%-ig. (Szövetkezetek és érdekképviselői szerveknek 3-60%.)

A vagyonszaporulati dézsma azok a természetes és jogi személyek fizették, akiknek vagyona 1939 és 1947 között 50 000 Ft-ot meghaladó mértékben nőtt, szintén progresszív alapon – a növekedés 25-től 750%-ig terjedő összegben. (Lásd Magyar Közlöny, 1947. augusztus 20.)

zások, kislakások stb.), amelyeknél a felhasznált összegeknek legalább 50%-a munkabér.

9. A kollektív szerződések megkötésének biztosítása október 15-ig, a köztisztviselők státuszrendezésének végrehajtása 1948. január 1-ig.

II. A közellátás biztosítása és a drágaság elleni küzdelem terén:

1. A város és a falusi ellátatlanok szükségleteinek biztosítására állami készletek gyűjtését.

2. Az aszálysújtotta vidékeknek megfelelő vetőmag-, takarmány- és tengeri mennyiséggel való megsegítését.

3. A legfontosabb élelmiszereknél és ruházati cikkeknél a kettős árrendszer bevezetését: a gazdagok drágábban, a dolgozók olcsóbban vásárolhassák azonos minőségben ezeket a közszükségleti cikkeket.

4. A jó minőségű, olcsó típusáruk (textil, lábbeli, háztartási cikkek, bútorok stb.) gyártásának és forgalomba hozatalának kiterjesztését.

5. Árdrágítás és lánckereskedelem leküzdésére dolgozókból álló bíróság létesítését, amely 14 nap alatt köteles ítéletet hozni.

III. A demokrácia erkölcsi tisztasága érdekében:

1. 1947. december 31-ig meg kell szüntetni és fel kell számolni a politikai pártoknak és társadalmi szervezeteknek – akár nyíltan, akár burkoltan – tulajdonában levő gazdasági vállalatokat. Kivételek csak olyan vállalatok lehetnek, amelyeknek közvetlen kapcsolata van az illető szervezetek politikai felvilágosító munkájával (újságok, könyv- és folyóiratkiadás, nyomda stb.).

2. Köztisztletben álló személyekből bizottságot kell alakítani, amelynek feladata megvizsgálni közéleti szereplők vagyoni helyzetét és megállapítani, hogy szereztek-e és milyen úton vagyont az utolsó három évben? Aki nem tudja igazolni, hogy tisztességes úton jutott vagyonához, attól el kell kobozni, őt pedig eltávolítani a közéletből.

3. A pártarányszám és pártigények kielégítésére feleslegesen teremtett vezetőállásokat meg kell szüntetni.

IV. Az általános politikai feladatok terén:

1. A közigazgatás reformját, az önkormányzati élet fejlesztését. Új községi választójogi törvényt, amelynek országgyűlési letárgyalása és elfogadása után meg kell tartani a községi választásokat.

2. Demokratikus mezőgazdasági érdekképviselő megteremtését törvényhozási úton 1947. december 31-ig.

3. Az egyházakkal való függő kérdések, tárgyalások és megegyezés útján való rendezését.

4. Külpolitikai téren: barátsági szerződés előkészítését demokratikus szomszédainkkal. Tárgyalások megindítását Csehszlovákiával a szlovákiai magyarság demokratikus jogainak biztosítására.

E feladatok megvalósítására szükség van a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kormányának, a munka kormányának, erélyes, demokratikus kormánynak a megalakítására.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. szeptember 7. 1. old.

A kormányprogram-javaslat szövegét az MKP Központi Vezetősége Politikai Bizottsága fogadta el 1947. szeptember 4-i ülésén, és jóváhagyta a Központi Vezetőség 1947. szeptember 11-i ülése.

103

KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYÁNAK ÜLÉSÉRŐL¹

(1947. SZEPTEMBER 8)

A Szociáldemokrata Párt országos választmánya hétfőn egész napos ülést tartott. Az ülést Kisházi Ödön elvtárs, a Szakszervezeti Tanács elnöke nyitotta meg, és a többi között a következőket mondta:

- A pártvezetőség, a pártválasztmány és az egész párt nevében köszönetet mondunk a névtelen tizezreknek, az üzemek és a föld dolgozóinak, akik napi munkájuk, kenyérkeresetük rovására áldozatkészen dolgoztak a párt választási eredményeiért. Külön köszönet azoknak, akik a falvakba és a járásokba mentek és önzetlenül segítettek vidéki elvtársainknak a munkában. A szociáldemokraták munkája nem volt hiábavaló, köszönet érte minden elvhű szociáldemokratának.

A köszönet kifejezését a pártválasztmány egyhangú határozattal támasztotta alá.

Az országos pártválasztmány ezután határozatot hozott a kettős és többes mandátumok ügyében, és megállapította a párt országgyűlési képviselőinek végleges névsorát. Utána minden részletre kiterjedő vita során megvizsgálta a belpolitikai helyzetet, az abból folyó feladatokat, a munkáspártok együttműködésének problémáját, a koalícióban való részvétel feltételeit és megállapította a Szociáldemokrata Párt követendő magatartását. A pártválasztmány két szavazat

¹ Az ülést megelőzően közleményt adtak ki a pártvezetőség szeptember 6-i üléséről, amelyben közlik, hogy a pártválasztmány elé terjesztendő határozati javaslatot egyhangúlag elfogadták. (Lásd Népszava, 1947. szeptember 7. 2. old.)

ellenében bizalmáról biztosította Szakasits Árpád elvtárs főtítkárt¹ és ezután a következő határozati javaslatot fogadta el:

„A Szociáldemokrata Párt 1947. szeptember 8-án összeült országos pártválasztmánya attól a felelősségérzettől áthatva, amely Magyarország e legrégibb pártjának politikáját mindig jellemezte és amelyet az egész dolgozó magyar nép iránt érez, történelmi felelősségének tudatában behatóan megvitatta a felszabadulás óta követett politikáját, annak eredményeit, a választások folytán előállott helyzetet és megállapította a következőket:

A Szociáldemokrata Párt a múltban rendkívül nehéz körülmények között, a legsúlyosabb áldozatok árán is mindig hűséges maradt ahhoz a két nagy gondolathoz, amelyet nevében hordoz: a demokráciához és a szocializmushoz. A felszabadulás óta eltelt két és fél esztendő alatt mind belföldön, mind külföldön, mind a kormányban, mind a pártépítésben ezt szolgálta egész erejével. Ez idő alatt folytatott gyakorlati politikájában az összes demokratikus erők összefogásának munkájában állandóan alárendelte a szűkebb pártérdekeket a dolgozó nép egyetemes érdekeinek; egyre világosabbá válik azonban, hogy erős, öntudatos, önálló szociáldemokrata párt nélkül nincs szilárd demokrácia, nincs gazdasági felemelkedés és nem lehet eredményes a reakció elleni küzdelem. A választások eredménye megmutatta, hogy a reakciót, megrögzött hívein kívül félrevezetettek jelentős száma is támogatja.

A reakciós veszély elkerülésére a Szociáldemokrata Párt továbbra is el van szánva minden erejét harcba vinni. Eddig követett politikájának irányvonala helyes; emellett meg kell állapítanunk, hogy a politikai gyakorlat hibáiból eredő következmények levonása tovább nem halasztható, mert enélkül a két munkáspárt együttműködése és a demokrácia jövője forog veszedelemben. Ezért:

1. Meg kell szüntetni azokat az akadályokat, amelyek üzemekben, a mezőgazdasági dolgozók között, hivatalokban, közigazgatásban, hatalmi szerveknél a szociáldemokrata mozgalom szabad fejlődését és egyenrangúságát korlátozzák. Ilyenek az erőszakos átléptetések, áthelyezések, felfüggesztések, elbocsátások vagy az ezekkel való fenyegetődzés.

2. Biztosítani kell a párt súlyával, jelentőségével és felelősségével arányban álló részesedést a közhatalom gyakorlásában. Világosan körül kell határolni az egyes közigazgatási ágak hatáskörét.

¹ A választmányi ülésen a jobboldal heves támadást intézett a Szociáldemokrata Pártnak egész addigi politikai irányvonala és gyakorlati tevékenysége – különösen a Kommunista Párttal való együttműködése – ellen. A felszólalók egy része követelte a koalícióból, a kormányból való kilépést (vagy legalábbis az ezzel való fenyegetőzést), valamint kongresszus összehívását új pártvezetőség megválasztása céljából. A támadások középpontjában a munkásegység híveinek személye (elsősorban Szakasits Árpád és Marosán György) állott. A párt politikáját, a pártvezetőséget és a személynét érintő támadások hatására Szakasits Árpád az ülésen bejelentette lemondását. A választmány a lemondást nem fogadta el. (PI Archivum. 233/1–138.)

3. Ugyanezt az elvet kell érvényesíteni az üzemi bizottságokban, szakszervezetekben, önkormányzati szervezetekben és minden más területen.

4. A hároméves terv sikere a demokrácia megerősítésének legfőbb biztosítéka. Ezért pártunk minden erejét mozgósítja. Továbbra is érvényes elhatározásunk: a szociáldemokraták többet termelnek. Múlhatatlanul szükséges az ország egész gazdasági életének racionalizálása teherbíró képességének megfelelően, valamint a munkafegyelem helyreállítása és a munkateljesítmény növelése. Csak ez biztosíthatja a dolgozók életszínvonalának emelését.

5. Sürgősen elő kell készíteni – a másik munkaspárttal együtt – az új választójogi törvényt, amelynek ki kell küszöbölnie az észlelt hibákat és hiányosságokat.

6. A Szociáldemokrata Párt rendíthetetlenül kitart eddigi külpolitikája mellett, amelynek tengelyében a Szovjetunióval való őszinte barátság áll.

A pártválasztmány felhívja a pártvezetőséget fenti követelések legsürgősebb megvalósítására. Csak így lehet megbonthatatlanul szilárd a munkaspártok szövetsége, csak ezek az előfeltételek biztosíthatják az ország gazdasági felemelkedését, a demokratikus erők alkotó összefogását a kormányzatban, a reakció megsemmisítését, a munkások, parasztok, értelmiségiek, tehát az egész dolgozó magyar nép békéjét, jólétét és szabadságát.

Megjelent: Népszava, 1947. szeptember 10. 1–2. old.

A választmány ezenkívül elfogadta az elnök azon indítványát: „fogadják el a határozati javaslatot és a pártvezetőség azon sorrendi előterjesztését, hogy a politikai kérdéseket kell elsődlegesen megoldani, melyek összefüggnek a koalícióval és az együttműködéssel, mert a kettőt különválasztani nem lehet. Ha nincs megegyezés, nincs koalíció és nincs együttműködés. Azután pedig azonnal vizsgálat tárgyává kell tenni a párt eddigi működését, magatartását, felépítését, kibővítve azzal, hogy a pártvezetőség gondoskodik a pártválasztmány hat héten belüli újabb összehívásáról.” (PI Archívum. 253/1–138.)

A „NÉPSZAVA” VEZÉRCIKKE: A KIBONTAKOZÁS ÚTJA

(1947. SZEPTEMBER 11)

Magyarország népe, sőt túlzás nélkül mondhatjuk, hogy az egész világ feszült figyelemmel kíséri, hogy a választások után kialakult politikai helyzetből hová fejlődnek tovább az események, hogyan találja meg a megoldást a magyar demokrácia.

Számunkra, a Szociáldemokrata Párt számára pártválasztmányunk hétfői határozatai megadták az irányt, ezt kell követnünk kemény határozottsággal és politikai bölcsességgel, szem előtt nem tévesztve pártunk, a magyar munkásosztály és az egész magyar dolgozó nép döntő fontosságú érdekeit.

A követendő irány figyelembevételével kialakítandó országos politika életének egészséges irányba terelésére, a demokratikus politikai élet alapfeltételeinek kimunkálására tanácskozásokat kezdett a két munkáspárt összekötő bizottsága, az első ülésről rövid jelentést már közöltünk a „Népszava” szerdai számában. Az összekötő bizottság kiértékelte a politikai helyzetet és megállapította: pártválasztmányunk arra az alapelvre helyezkedett, hogy a Szociáldemokrata Párt igényt tart az ország politikai életének öt megillető részben való irányítására, meghatározta azokat a szempontokat, amelyek alapján a kormányzásnak működnie kell, amely szempontok a hatalom tényleges birtoklásához és gyakorlásához nélkülözhetetlenek és amelyek elengedhetetlen feltételei a kormányzásban való alkotó részvételünknek.

Követeléseink között élen áll az, hogy országunkban mindenkinek le kell vonnia a gyakorlati következtetéseket abból a meggondolásból, hogy a Szociáldemokrata Párt 75 éven át üldözött vad volt ebben az országban, mert rendíthetetlenül küzdött a dolgozó nép jogaiért és jövőjéért; a Kommunista Párt negyed százada nem kevésbé szörnyű üldöztetések jegyében zajlott le, ugyanazon okból. Ennek a ténynek meggondolása és súlyának lemerése alapján joggal követeli tehát a magyar munkásosztály, hogy senkit országunkban szociáldemokrata vagy kommunista meggyőződéséért üldözni ne lehessen, munkahelyéről eltávolítani párttagsága és meggyőződése miatt ne legyen szabad, erkölcsi vagy anyagi kényszer senkit ne érjen azért, mert valamelyik munkáspárt meggyőződéses és hűséges tagja. Az a tény, hogy pártunk háromnegyed évszázadon át harcolt, vállalva súlyos szenvedéseket, gyötörtetéseket, véres és halálos áldozatok ezreit, ad ma jogot a munkáspártoknak, hogy a minőségi szempontok figyelembevételével a kormányzásban is az élen haladhassanak, mint haladtak az elnyomatás

idején a szabadságharc első vonalában. Jogot szereztünk arra, hogy jelentős szerepünk legyen a demokrácia formálásában.

Közös harcunk alapfeltételeinek tisztázása során megállapították a tanácskozás szociáldemokrata és kommunista résztvevői teljes egyetértésben és összhangban, hogy minden erőszakos átléptetés, a kényszerszertoborzás bármilyen eszközének igénybe vétele a legsúlyosabb bűn, amit a mai helyzetben el lehet követni, ezért mindkét párt a legerőteljesebben odahat, hogy ezek a módszerek egyszer s mindenkorra és gyökeresen irtassanak ki a politikai gyakorlatból. A munkáspártok ne egymástól szedjék el tagjaikat, hanem igyekezzenek olyan új tagokat szerezni, nevelni és megtartani, akik még nem jutottak el az öntudatosuláshoz és akiknek a szocializmusért való küzdelemben kapcsolása új értékeket szerez a magyarországi munkásmozgalom számára.

De ez kevés! Mi, szociáldemokraták, továbbmegyünk és kimondjuk: olyanok, akik egyéni érvényesülésük kedvéért léptek be pártunkba vagy a Kommunista Pártba, nem ismerhetők el egyenértékű párttagoknak azokkal, akik egy küzdelmes életet, halálos kockázatokkal járó esztendőket töltöttek el sorainkban, vagy akik a demokrácia két és fél esztendeje alatt félreérthetetlen bizonyítékát adták meggyőződésük tisztaságának. Nem ismerhetők el egyenértékű tagoknak – és akik csak karrierizmusból csatlakoztak, azokat előbb-utóbb ki kell vetniük magukból a munkáspártoknak. Szorosan ehhez a kérdéshez kapcsolódik annak megállapítása is, hogy a tagkönyvek jutalmazása nem egyéb, mint káros, veszedelmes és elvetendő megterhelése az ország gazdasági helyzetének. Márpedig felelősek vagyunk az ország gazdasági életéért mi – és felelős a Kommunista Párt is. Ennek a felelősségnek felismeréséből származó konzekvenciák levonását is szükségesnek és elengedhetetlennek tartjuk.

Az összekötő bizottság megegyezett abban, hogy mindkét részről a legerélyesebb eszközöket alkalmazza azok ellen, akik hatósági vagy szervezeti úton vagy mint funkcionáriusok erőszakos átléptetéseket eszközölnek valamelyik munkáspártból a másikba. Nem szabad megengedni semmi olyan törekvést, hogy a munkahelyeken politikai szempontok szerint alkalmazzanak vagy ne alkalmazzanak különben megfelelő és demokratikus szempontból megbízható személyeket. Ki kell küszöbölni az agresszív pártpolitikát, mert ez a nyugodt termelést is gátolja.

Szükségesek ezek az elhatározások és pontos végrehajtásuk azért, hogy a reakció elleni harc megvívható és eredményes legyen. Az ellenforradalom ellen csak a demokratikus erők, elsősorban a két munkáspárt együttese harcolhat sikerrel. De suta és eredménytelen lenne ez a harc, ha közben testvérháború lazítja a sorainkat. Ha a reakció azt hiszi, hogy antiszociáldemokrata vagy antikommunista jelszavak által felkeltett közhangulat keltésével ismét a nyeregbe ülhet, lejárathatja a demokráciát, és így antiszovjet légkör teremtésével országunkat

külpolitikai tévútra, majd katasztrófába sodorhatja, ezt a hitvány igyekvését a magyarországi munkásosztály öntudatos szervezettsége erejével és tömegeinek harckészségével csírájában elfojtja. A volt nemzetgyűlés munkaképtelenné válása bebizonyította, hogy – amint szociáldemokraták és kommunisták egyaránt hangoztatták – a parlamenti aritmetika holt számai nem dönthetik el a súlyos és életbe vágó problémákat: népünk érdeke és demokráciánk fejlődése megköveteli a minőségi demokratikus erők hatalomra jutását. Ha például Ausztriában 540 000 ember nem kapott választójogot, mert részese volt a náci banditizmusnak, nekünk is jogunk van védekezni és védeni demokráciánkat. Ennek tudatában követeljük az új választójogi törvényt, amelyet a két munkáspárt szakértői kidolgoznak és a többi koalíciós párt elé terjesztenek. Semmi körülmények között sem engedjük, hogy a fasiszták, a múlt korszak bűnősei, szerepet játszhassanak a magyar köztársaság politikai életében. Természetes, hogy a dolgozó és demokratikus személyekre nézve, akiket az elmúlt választásokkal kapcsolatban tévedés vagy rosszindulat következtében politikai vagy erkölcsi szempontból becsmérlésbe vágóan minősítettek, azokra nézve fenntartjuk a gyors és teljes rehabilitáció követelését.

A hatalom tényleges gyakorlásának részletei dolgában álláspontunk változatlan. A Szociáldemokrata Párt nem pozíciókra tör, hanem olyan hatalmat követel, amely biztosítja demokratikus erőnknek eredményes kibontakozását olyan módon, hogy mindkét munkáspárt a maga hatalmi területein belül a törvény keretei között szabadon gyakorolhassa hasznos és építő tevékenységét. A közhatalomban feladatot vállaló elvtársaink tényleges hatáskörrel ruháztassanak fel, és mindkét párt hatalmi pozícióiban részesedjék a másik is olyaténképpen, hogy a másik párt hatalmi köreibe az együttműködés szellemében, tényleges hatáskörrel beleszólása legyen. A részletek megállapítására az összekötő bizottság mindkét pártból paritásos alapon bizottságot küldött ki, amely bizottság tíz napon belül tartozik a részletes megállapodástervezetet a két párt elé terjeszteni.

A szakszervezetek és üzemi bizottságok kérdésében is egyöntetű álláspont alakult ki. Ebben a tekintetben a Szakszervezeti Tanács és a szakszervezetek autonóm joga a rendezés, de mindkét párt felkéri a szakszervezeti mozgalom területén működő tagjait, hogy ezt a rendkívül fontos kérdést rövid határidőn belül, a két párt jelentőségéhez mérten és az egyenrangúság elve alapján rendezék.

Nem feledkezünk meg arról, hogy a koalíció és ezen belül a munkáspártok együttműködése nem öncél, hanem az igazi cél a demokrácia kiépítése, amely pedig a megfelelő erős gazdasági alap nélkül nem lenne lehetséges. Ezért rendkívüli fontosságot tulajdonít mindkét párt a gazdasági újjáépítés és a hároméves terv munkálatainak, kötelezi tagjait, hogy ezeknek a munkáknak végzésére minden erejüket vessék be. Nem bírjuk elviselni, hogy gazdasági téren a pártok

számaránya legyen irányító szempont, elengedhetetlen, hogy a demokratikus megbízhatóság fő követelménye mellett a szakértelem szempontjai teljes mértékben érvényesüljenek. Csak így végezhetünk eredményes munkát gazdasági életünk kiépítése terén és így érhetjük el a dolgozók életszínvonalának állandó és zökkenőmentes emelését. Ez is megköveteli, hogy a két munkáspárt együttműködése minden bizalmatlanságtól mentes legyen. A gazdasági problémák rendezésének tekintetében az összekötő bizottság megbízta a két gazdasági minisztert, hogy sürgősen állapítsák meg azokat az alapelveket, amelyeknek érvényesítésével és alkalmazásával életbe vágó fontosságú céljaink elérhetőek.

E megállapodások alapján ezeknek továbbfejlesztésével és megvalósításuk határozott szándékával kell kidolgoznunk a kormányprogramot, és ezt a programot azután együttesen képviseljük. Elengedhetetlen előfeltétele ennek a kölcsönös bizalmatlanság teljes megszüntetése. Nem együttműködés az, ha a pártvezetők és összekötő bizottságok megállapodnak, és ezek a megállapodások papíron maradnak meg csupán. Az együttműködést alulról kell kiépíteni, a tömegek között, ott kell megszűnnie a bizalmatlanságnak és versengésnek is. Elismertük és elismerjük a Kommunista Pártnak az ország érdekében végzett eredményes munkáját, joggal elvárjuk, hogy elismerjék a mi munkánkat s eredményeinket is.

A versengés és bizalmatlanság megszüntetésén túl, a sikeres és jó együttműködés a határozatok kétoldalú becsületes végrehajtásán múlik. Nem elég, ha megállapodásokat kötünk és határozatokat hozunk, a cselekedetek a döntők nem a kimondott és leírt szavak. Ha az együttműködés beszédek helyett tettekben fejeződik ki, ha a hatalommegoszlás nem címekben, hanem hatáskörökben érvényesül, ha a tagszerzés területén versengésünk új hívek szerzésében és nem egymástól való elhódításában mutatkozik meg, ha tehát józan elhatározások helyes cselekedeteket szülnek, akkor lesz a munkáspártok együttműködése szilárd és rendíthetetlen alapja a magyar demokráciának. És kell is, hogy legyen! Különben a végzet sötét útjára kerül az ország is, a munkásosztály is.

Népszava, 1947. szeptember 11. 1. old.

A két munkáspárt összekötő bizottsága szeptember 9-én ülést tartott. Erről a következő közlemény jelent meg: „A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt összekötő bizottsága kedden délután és este folytatta tárgyalásait, és több kérdésben konkrét megegyezést létesített. A tárgyalásokat a legközelebbi napokban folytatják.” (Népszava, 1947. szeptember 10.) Az összekötő bizottsági ülésen megállapodtak, hogy a két párt álláspontját a vitatott kérdésekben ugyanazon napon – hasonló szellemben – a „Népszava”, illetve a „Szabad Nép” vezércikkben fejti ki. Az itt közölt cikk szövegét – éles vita után – az SZDP vezetőségének szeptember 10-i ülésén hagyták jóvá. (Lásd PI Archivum. 2/19–6.) A munkásegységgel foglalkozó vezércikk a „Szabad Nép” szeptember 11-i számában is megjelent. E cikk szövegének az MKP valamely vezető szerve által történt elfogadására azonban nincs adatunk. A vezércikk megállapítja, hogy a munkásegység ügye a magyar demokrácia központi kérdése,

majd így folytatja: „Igaz, a súrlódások, sőt ellentétek a két munkaspárt között a választási küzdelem közben és a választás után komolyan kiéleződtek. Nincs okunk ezzel a ténnyel szemben homokba dugni a fejünket. A munkásmozgalom erejének egyik forrása, hogy nem szépíti a dolgokat, hanem kimondja az igazat, azt, ami van. Szociáldemokrata testvérpártunkban a választási kudarc egy bizonyos idegességet és megrendülést váltott ki. Mi ezt megértjük, csak azt nem helyeseljük, hogy a bűnbakot bennünk, kommunistákban keresik. A hiba inkább az volt, hogy a választási harcot bizony elég jelentős mértékben egymás ellen vívtuk, és közben kölcsönösen lebecsültük a közös ellenséget. De ezt a hibát nem tetézni kell, hanem jóvá kell tenni.” Megállapítja: „Senki, aki a magyar demokráciáért felelősséget érez, nem akarhatja a Szociáldemokrata Párt birtokállományát a 75 000-es szavazatsökkenés miatt kisebbiteni. Ellenkezőleg! A Magyar Kommunista Párt az ország legerősebb pártja, természetesen nem járulhat hozzá semmiféle olyan tervhez vagy szándékhoz, amely saját birtokállománának, hatalmi súlyának kisebbitését célozza. Mi, kommunisták, pártunk megnövekedett súlyának megfelelő mértékben tartunk igényt a kormányzatban és a hatalomban való részesedésre. De azt hisszük, hogy ez az álláspontunk nincs elmenthetően szociáldemokrata elvtársaink jogos és ésszerű igényeinek kielégítésével.” A továbbiakban a cikk elítéli a hatalom és az igazgatás tagsági könyvek szerinti felparcellálását, a pártok mértéktelen taglétszámversengését és erőlyesen fellép a mindkét pártban helyenként tapasztalható erőszakos tagtoborzás ellen. Megállapítja: „A jövőben nem fordulhat elő, hogy egyes nagyüzemekbe kommunista munkást nem vesznek fel, hogy egyes szakszervezeti csoportok, kommunistát nem követhetnek. És megfordítva: nem fordulhat elő, hogy egyes túlbuzgó kommunisták – félreértve a párt igazi érdekeit – kényszerrel növeljék a Kommunista Pártnak minden kényszer nélkül is egészségesen és rohamosan gyarapodó táborát.” „Nem kommunista álláspont az, hogy aki nem akar hozzánk tartozni, az már ellenségünk. Legutolsó országos értekezletünkön léptünk fel nyíltan és határozottan az ellen a nézet ellen, amely itt-ott jelentkezett pártunk soraiban és amely egyszerűen „peyeristának”, „jobb-oldalinak” bélyegzett minden szociáldemokratát. Ilyen nézetek pártunk soraiban helyenként ma is fellelhetők. Le kell küzdeni őket” – írja a cikk.

Megállapítja egyúttal: „Ne forgassuk ki a tételt, amely így hangzik: jó demokrata lehet az is, aki nem kommunista és nem ért egyet elveinkkel; de nem lehet jó demokrata az, aki kommunistaellenes, és vagy halkan, vagy hangosan szítja a kommunistaellenes tüzet. Erről van szó! A kommunistaellenesség végső soron demokráciaellenesség: erre tanít a nemzetközi munkásmozgalom története és a mai nemzetközi politika alakulása is.” A cikk a következő szavakkal fejeződik be: „A Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt együttműködését és szövetségét parancsolóan megköveteli a magyar helyzet és a nemzetközi helyzet. Nélkülünk senki sem oldja meg a nemzetközi imperialista erőkkal szemben való helytállásnak, a magyar függetlenség megvédésének feladatát. Nélkülünk senki sem zúzza szét a külföldi reakció zsoldjába szegődött, még mindig erős magyar reakciót, senki sem nyeri meg a félrevezetett tömegeket. Nélkülünk senki sem dolgozza ki és valósítja meg az ország felépítésének, nem csekély gazdasági nehézségek leküzdésének, a magyar demokrácia erkölcsi megtisztításának kormányzati programját. Nélkülünk senki sem valósítja meg a háborús sebek begyógyításának, a népjólét emelésének, a nemzet újjászületésének nagy, hároméves tervét. Nélkülünk senki sem teszi Magyarországot a szomszédainkkal való barátság, a világbéke, a Duna völgyi béke örvé és támaszává. Ezért kell munkás-egység. Ezért lesz munkáségység!” (Szabad Nép, 1947. szeptember 11. 1. old.)

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT
KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1947. SZEPTEMBER 11)

A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége szeptember 11-én ülést tartott. A választások utáni politikai helyzetről és a párt feladatairól Rákosi Mátyás elvtárs tartott beszámolót. A kommunista parlamenti csoport összetételének véglegesítéséről Olt Károly elvtárs terjesztett elő javaslatot. A Központi Vezetőség a Politikai Bizottság mindkét napirendi pontra vonatkozó előterjesztését egyhangúlag elfogadta és jóváhagyta a Magyar Kommunista Pártnak a Politikai Bizottság által kidolgozott kormányzati programját.¹

A Központi Vezetőség melegen üdvözli a párt minden szervezetét, funkcionáriusát és tagját, akiknek odaadó, lelkes munkája eredményezte pártunk választási győzelmét.

Üdvözli a Kommunista Párt több mint 1 100 000 választóját, és biztosítja őket, hogy a párt, amelyet szavazatukkal támogattak, méltónak fog bizonyulni az iránta megnyilvánult bizalomra.

A Központi Vezetőség felhívja a pártszervezeteket és párttagságot, hogy a meggyőzés, felvilágosítás és a nép érdekében kifejtett önzetlen munka példaadásával tovább erősítsék a Magyar Kommunista Pártot. A Magyar Kommunista Párt soraiba hív minden becsületes, meggyőződéses dolgozót: munkásokat, parasztokat, értelmiségieket, kisembereket.

A választási eredmények pontos elemzésével minden kommunista pártszervezet kötelessége felfedni és kiküszöbölni a pártmunkában mutatkozó hiányosságokat, elsősorban a tömegmunka terén.

A Központi Vezetőség megállapítja, hogy a Magyar Kommunista Párt a munkásegység, a szociáldemokrata testvérpárttal való szoros együttműködés politikáját folytatja, és szükségesnek tartja, hogy a munkásegység megszilárdítását gátló okokat kölcsönösen megszüntessék.

A Központi Vezetőség megállapítja, hogy a Magyar Kommunista Párt változatlanul a munkásság és parasztság szövetségének politikáját vallja, és ennek szellemében támogatja a dolgozó parasztság jogos követeléseit.

A Központi Vezetőség felhívja minden őszinte demokrata figyelmét arra, hogy a demokratikus erők kétségtelen választási sikere mellett a választáson a jobboldali reakciós pártok jelentékeny tömegeket tudtak maguk mögé állítani. Ezért

¹ Lásd e kötet 102. sz. dokumentumát.

továbbra is egyik legfontosabb feladata marad a reakció által félrevezetett dolgozó tömegek felvilágosítása és megnyerése, hogy a népellenes reakciót el lehessen szigetelni és szét lehessen zúzni.

A nyíltan fellépő reakciót erősítik a demokratikus táborban jelentkező jobboldali törekvések, amelyek a demokratikus erők egységének megbontására irányulnak. Vannak olyan csoportok is, amelyek színleg a koalíciós kormányzás fenntartása mellett nyilatkoznak, a valóságban azonban a demokratikus együttműködést őszintén valló elemek elleni harcukkal, jobboldali elemek előtérbe tolásával a reakció szálláscsinálóit próbálják becsempészni a koalícióba.

E törekvések célja: a választások nyilvánvaló eredményének, a többség akaratának meghamisításával vagy megghiúsítani, vagy legalábbis elodáztatni a demokratikus koalíciós kormány létrejöttét, vagy pedig kiforgatni azt eredeti jellegéből, és így jobb felé való eltolódást kikényszeríteni a kormányzatban. A jobboldali elemeknek ez az aknamunkája máris komoly kárt okozott az országnak, mert bizonytalanságot vált ki a közéletben, lazítja az államszervezet fegyelmét, felbátorítja az árdrágítókat.

A Magyar Kommunista Párt el van szánva rá, hogy ezekkel a törekvésekkel, amelyek közvetve vagy közvetlenül a belföldi és külföldi reakció céljait szolgálják és akadályozzák a nyugodt, békés, alkotómunkára való áttérést, a leghatározottabban szembeszáll. A Központi Vezetőség kijelenti, hogy a Magyar Kommunista Párt csakis őszinte demokratákkal hajlandó kormányzati koalíciót alkotni, és nem hajlandó a kormányban együttműködni koalíciós mezben fellépő, valójában jobboldali elemekkel.

A Központi Vezetőség felhatalmazza a Politikai Bizottságot, hogy a kormány megalakításáról meginduló tárgyalásokat a fenti szempontok figyelembevételével folytassa és biztosítsa az új kormányban a Magyar Kommunista Párt megnövekedett erejének és súlyának megfelelő képviselését.

Az ország érdeke a Függetlenségi Front kormányának, a munka kormányának gyors megalakítását követeli meg. A Magyar Kommunista Párt kész minden erejével előmozdítani ennek a kormánynak a megalakulását. Ha azonban a magyar nép többségének várakozása ellenére, a demokratikus koalíció fenntartása mellett szavazó, több mint hárommillió magyar választópolgár akarata ellenére ennek a kormánynak a megalakítása az építőmunka komoly kárára mégis elhúzódna, a Magyar Kommunista Párt ezért a felelősséget a koalíció ellen, a demokratikus táborban áskálódó jobboldalra hárítja.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. szeptember 12. 1. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS KORMÁNYPROGRAM-JAVASLATA

(1947. SZEPTEMBER 28)

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt figyelembe véve, hogy a választásokon a nép többsége az országépítő munka és a demokratikus erők egysége mellett döntött; figyelembe véve továbbá, hogy a demokratikus erők egységének alapja a munkásegység; figyelembe véve végül az ország nehéz gazdasági és közellátási helyzetét, amelyet elsősorban az aratás előtt bekövetkezett és az aratás után folytatódott szárazság s ezzel a várt terméseredmények komoly csökkenése okozott, ami igen feszültté tette az államháztartás helyzetét is, az új koalíciós kormány működésének alapjául a legsürgősebb kormányzati teendőkre nézve a következő javaslatot terjesztik elő:

I. ÁLLAMHÁZTARTÁS ÉS STABILIZÁCIÓ

Minden erővel arra kell törekedni, hogy az államháztartás egyensúlyát a leg-rövidebb idő alatt megteremtsük, s ezzel megvédjük a magyar demokrácia egyik legnagyobb vívmányát, a hároméves terv végrehajtásának és az életszínvonal emelésének feltételét: a pénz értékállóságát.

Ehhez mulhatatlanul szükséges az állami bevételek növelése mindenekelőtt a gazdagok terhére s a legszigorúbb takarékoság az állami és közületi kiadásoknál.

1. El kell kobozni az állam javára annak a vagyonát, aki hamis forintmérleget nyújtott be, hogy kijátssza a vagyondézmáról szóló rendelkezéseket, vagy aki vagyonát részben vagy egészben külföldre próbálja csempészni.

2. Új, magas fényűzési adókat kell bevezetni luxusgépkocsikra, luxuséttermekre, luxusszállodákra, mulatókra és luxusfogyasztási cikkekre.

3. Az állami és állami kezelésbe vett üzemeknél a ráfizetést meg kell szüntetni 1948. május 1-ig a túlméretezett központi igazgatás kisebbitése, az üzemvezetés és igazgatás racionalizálása, a munkafegyelem megszilárdítása, az egyéni felelősség elvének a vezetésben való gyakorlati érvényesítése útján.

4. Az állami és közérdekű vállalatoknál le kell építeni a mammutigazgatóságokat és a nem dolgozó, de fizetést, tantiémet húzó igazgatókat és igazgatósági tagokat. Hasonló takarékosági rendszabályokat kell végrehajtani a nagy magánvállalatoknál is.

5. A minisztériumok és államtitkárok számát jelentősen csökkenteni kell. A felesleges intézményeket és vezető állásokat meg kell szüntetni, az azonos feladatokat végző hivatalokat össze kell vonni.

6. Külképviseleteinknél a fizetéseket és reprezentációs költségeket le kell szállítani. A hivatalos lepelbe burkolt külföldi kéjutazásokat meg kell szüntetni, s a valóban szükséges külföldi utazásoknál szerény napidíjat kell megállapítani.

7. A minisztériumokban és közületekben a fényűző reprezentációt és bankettezést el kell törölni. Az állami és közületi gépkocsik számát szigorúan korlátozni kell és ezeket csakis hivatalos célokra használni.

II. A HÁROMÉVES TERV VÉGREHAJTÁSA

A stabilizáció megóvása mellett a hároméves terv megvalósításának kell alkotnia az új koalíciós kormány gazdaságpolitikájának a gerincét.

Ezért szükséges:

8. A Magyar Nemzeti Bank és a legnagyobb magánbankok államosításának végrehajtása 1947. október 31-ig a törvényhozás útján s oly módon, hogy az államosítás még kezdetileg se jelentsen újabb terhet az államra.

9. Rendelet kibocsátása, amelynek értelmében a hároméves terv idejére senkinek se lehessen összesen 3000 Ft-nál nagyobb havi jövedelme: a 3000 Ft-ot meghaladó összeget külön zárolt számlára kelljen befizetni, s ezt az állam kölcsönként vegye igénybe a hároméves terv beruházásaira.

10. A külföldre távozott hazaárulók, összeesküvők és szökevények vagyonának elkobzása és igénybevétele a hároméves terv népiéleti beruházásaira.

11. A munkanélküliség csökkentése és megszüntetése érdekében a hároméves terv keretében olyan munkák megindítása és előtérbe helyezése, amelyeknél a felhasznált összegeknek legalább 50%-a munkabér (öntözőművek, bekötőutak, csatornák, vízszabályozások, árvízvédelmi munkák, kislakások stb.).

12. A kollektív szerződések megkötése 1947. október 15-ig és a köztisztviselők státusrendezésének végrehajtása 1948. január 1-ig.

III. KÖZELLÁTÁS ÉS DRÁGASÁG

A szárazság okozta közellátási nehézségek és az újjáéledő spekuláció és árdrágítás erélyes kormányzati intézkedéseket követelnek, amelyeknek legfontosabbjai a következők:

13. Állami készletek gyűjtése a város és a falu ellátatlanjainak egész évi biztosítására.

14. Kettős árrendszer bevezetése a legfontosabb élelmiszereknél és ruházati cikkeknél oly módon, hogy a gazdagok drágábban, a dolgozók olcsóbban vásárolhassák azonos minőségben ezeket a közszükségleti cikkeket.

15. A jó minőségű és viszonylag olcsó típusáruk (textil, lábbeli, háztartási cikkek, bútorok stb.) gyártásának és forgalomba hozatalának kiterjesztése. Vendéglőkben, éttermekben kizárólagosan típusmenük kiszolgálása.

16. Árdrágítás és lánckereskedelem leküzdésére dolgozókból álló bíróság létesítése, amely 14 nap alatt köteles ítéletet hozni.

17. Az aszálysújtotta vidékek megsegítése vetőmaggal, tengerivel és takarmánnyal a jövő évi termelés biztosítása és az állatállomány megóvása érdekében.

IV. A DEMOKRÁCIA ERKÖLCSI TISZTASÁGA

Határozott és hathatós rendszabályok szükségesek a demokrácia erkölcsi tisztaságának a biztosítására, tekintet nélkül minden párt- vagy személyi érdekre. Ezért javasoljuk:

18. Olyan szigorú fegyelmi szabályzat létesítését, amelynek alapján korrupcióval gyanúsított köztisztviselők ügyében záros határidőn belül le kell folytatni és véghatározattal le kell zárni a vizsgálatot, s azonnali hatállyal el kell bocsátani a korrupcióban elmarasztalt tisztviselőt.

19. A politikai pártok és társadalmi szervezetek tulajdonában levő vagy részvételükkel működő gazdasági vállalatok megszüntetését.

Kivételt csak olyan vállalatok jelenthetnek, amelyeknek közvetlen kapcsolatuk van az illető szervezetek felvilágosító munkájával (újságok, könyv- és folyóirat kiadás, nyomda stb.).

20. Köztisztletben álló személyekből bizottságot kell alakítani, amelynek feladata felülvizsgálni közéleti szereplők vagyoni helyzetét és megállapítani, hogy szereztek-e és milyen úton vagyont az utolsó három évben. Aki nem tudja igazolni, hogy tisztességes úton jutott vagyonához, attól el kell kobozni, őt pedig eltávolítani a közéletből.

21. Rendkívül szigorú törvényt kell hozni a közvagyon és a közérdek védelmére, és gondoskodni kell arról, hogy ezt a törvényt minden esetben gyorsan és hatékonyan alkalmazzák.

V. ÁLTALÁNOS KORMÁNYZATI FELADATOK

22. A békeszerződés hatályba lépésével és az ország demokratikus rendjének megszilárdulásával a rendeleti úton való kormányzás leépítése olyan mértékre, amelyet az államháztartás egyensúlyának és a közellátás zavartalan biztosításának érdekei megengednek.

23. A közigazgatás reformja, az önkormányzati élet fejlesztése, új községi választójogi törvény, amelynek országgyűlési letárgyalása és elfogadása után községi választások kiírása.

24. Az országgyűlési választások választói névjegyzékének helyesbítése, az előfordult igazságtalanságok jóvátetele és a törvényellenesen a névjegyzékbe bekerült fasiszták törlése és ily módon végleges, mindenki által ellenőrizhető névjegyzék összeállítása. A választójogi törvény reformjának előkészítése.

25. Demokratikus mezőgazdasági érdekképviselőt megteremtése törvényhozási úton 1947. december 31-ig. A földbirtokreform és a telekkönyvezés teljes befejezése 1947. december 31-ig: a kiosztott földek újrafelosztásának legszigorúbb megtiltása.

26. Az egyházakkal való függő kérdések rendezése tárgyalások és megegyezés útján.

27. Elő kell készíteni az intézményes szociálpolitikára való áttérést, külön szem előtt tartva a hadigondozottak ügyét.

28. A hatósági jogköröket törvénnyel kell megállapítani. Meg kell valósítani a NOT és a népbíróságok reformját, oly módon, hogy ezek a szervek teljes mértékben megfeleljenek a demokrácia követelményeinek és hathatósabban szolgálják a dolgozók és a demokrácia védelmét.

29. A gazdasági élet regenerálódása és a hároméves terv érdekében törekedni kell politikai feltételek nélküli külföldi kölcsönök szerzésére.

30. Külpolitikai téren: barátsági szerződés előkészítése demokratikus szomszédainkkal. Tárgyalások megindítása Csehszlovákiával, a szlovákiai magyarság demokratikus jogainak biztosítására.

Nyilvánosságra hozva kormányprogram-javaslatukat, a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt ezt a javaslatot megvitatásra és hozzászólásra ajánlják a velük szövetséges többi kormányzati pártnak, hogy ily módon valamennyi koalíciós párt közreműködésével létrejöjjön a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kormányának, a munka kormányának programja.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. szeptember 28. 1. old.

A tárgyalások a két munkáspárt közös kormányprogram-javaslatának létrehozására 1947. szeptember 11-én kezdődtek. A tárgyalások menetéről közlemények nem jelentek meg a sajtóban. A program kidolgozása közben azonban a „Népszava” hasábjain megjelent egy felhívás az SZDP főtítkárságának aláírásával, a következő szöveggel:

„Az üzemekben, szakmai, szakszervezeti és egyéb cím alatt »röpgyűléseket« tartanak, amelyeken az MKP előadói ismertetik pártjuk kormányprogramját, és határozati javaslatokat terjesztenek elő, amelyekben az össz munkásság nevében követelik a kormány haladéktalan megalakítását, munkáskormány létesítését és az MKP kormányprogram megvalósítását. Miután a főtítkárság utasítása, hogy az ilyen megmozdulásokban nem veszünk részt, s miután az említett határozati javaslatokat a gyári össz munkásság nevében akkor is továbbítják, ha azokhoz nem járultunk hozzá vagy nem is tudtunk róla, újlag figyelmeztetjük üzemi elvtársainkat, hogy ez az eljárás pártunk intencióinak nem felel meg.” (Népszava, 1947. szeptember 23.) Ez nem zavarta meg a tárgyalásokat, amelyek a szeptember 28-án közzétett programjavaslat kidolgozásához vezettek. A két munkáspárt javaslata alapján készült el a magyar köz társaság kormányának programja, amelyet október 21-én hoztak nyilvánosságra. (Lásd Szabad Nép, 1947. október 21. 1. old.)

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1947 OKTÓBER 9)

A Szociáldemokrata Párt vezetősége csütörtökön délután 2 orai kezdettel ülést tartott. A pártvezetőség foglalkozott a kilenc kommunista párt lengyelországi értekezletén kiadott nyilatkozattal¹ és az alábbi álláspontot foglalta el:

A Szociáldemokrata Párt behatóan, a kérdés jelentőségét megillető komolysággal és felelősségérzettel tanulmányozta a lengyelországi értekezletnek a béke biztosítására és a nemzetközi reakció leküzdésére vonatkozó határozatait, és megállapította, hogy ezek a határozatok következményei annak a politikai, gazdasági és diplomáciai hadjáratnak, amelyet az imperializmus nemzetközi erői indítottak a dolgozó tömegeket szolgáló, új gazdasági rendet építő demokráciák és elsősorban a Szocialista Szovjet Köztársaságok Szövetségének békepolitikája ellen.

A Szociáldemokrata Párt önállóságának és függetlenségének sértetlen fenntartása mellett, nagy hagyományainak szellemében, a múltban is mindig követett politikájának megfelelően, tekintettel a májusi Duna volgyi konferencia megállapo-

¹ A kommunista és munkaspártok értekezletet 1947 szeptember végén tartottak. Az erről kiadott közleményt, az ott elfogadott nyilatkozatot a nemzetközi helyzetről és a határozatot az értekezleten képviselt pártok tapasztalatainak kísérléséről és tevékenységük koordinálásáról a „Szabad Nép” 1947 október 5-1 száma közölte.

Az MKP a kommunista és munkaspártok lengyelországi értekezletéről külön határozatot nem közölt. Az MKP Politikai Bizottsága október 2-1 ülésén döntött a konferencia anyagának nyilvánosságra hozásáról és arról, hogy a határozatok ismertetése céljából október 15-én budapesti partaktíva-értekezletet kell összehívni. A konferencián részt vett magyar delegáció munkáját és beszámolóját a PB október 9-1 ülésén tárgyalták. A beszámoló az alábbi fontos következtetéseket vont le a magyar párt számára: az MKP politikai irányvonala a felszabadulás után helyes volt, a pártnak nem kell fordulatot végrehajtania politikájában. A párt vezetőségének feladata azonban, hogy a konferencia határozatainak alapján, a nemzetközi tapasztalatokat figyelembe véve kidolgozza a legközelebbi teendőket, tisztazza a magyar demokrácia fejlődésének perspektíváit. Ez azért is fontos – szól a beszámoló –, mert a párt politikájában sokszor a praktikizmus lett urra, nem történt meg a politika kellő elméleti megalapozása, s érezhető – bár a párt szűkebb esetén nem riadt vissza a tömegek mozgósításától – a partközi tárgyalások, a felső parlamenti kombinációk bizonyos tulbecsülete. Különösen fontos az új koalíció kialakítására irányuló politika végrehajtásának meggyorsítása, a gazdaságpolitika felülvizsgálata a burzsoázia fokozatos kiszorítása szempontjából. Felül kell vizsgálni a parttagság növekedésének módszereit, valamint a párt munkáját a tomeszervezetekben, a fegyveres erőknél és az államapparátusban. A beszámoló végül megállapítja: fordulatot kell végrehajtani az elméleti munkában, mind a párt előtt álló feladatok elméleti vonatkozásainak kidolgozása, mind pedig a magyar demokrácia egész fejlődésének elméleti altalánosítása tekintetében. A Politikai Bizottság jóváhagyta a delegáció beszámolóját és három bizottságot küldött ki a párt politikájának, gazdaságpolitikájának, valamint a párt és a tomeszervezetek munkájának a megvizsgálására. (Lásd PI Archivum 1/2–110.)

dásaira és a szocialista pártok nemzetközi szolidaritására is, változatlanul a szocializmus és a béke frontján sorakozik fel, és szoros együttműködésben a munkásształy másik nagy pártjával, a Kommunista Párttal, ereje teljességével harcol a háború ellen a békéért, az imperialista reakció ellen a szocialista demokráciáért, a kiéheztetés politikája ellen a népek jólétéért.

A Szociáldemokrata Párt Magyarországon ebben a szellemben, a forradalmi baloldali gondolat jegyében szervezi és vezeti a tömegeket a szocializmus győzelméhez vezető úton, de elhárítja magától az ítélőbíró szerepét más országok rendkívül nehéz körülmények között küszködő szocialista pártjai felett és az az álláspontja, hogy ezt a szerepet a kommunista pártok sem igényelhetik maguknak. Ellenkezőleg, a munkáspártoknak az a feladatuk, hogy minden erőt egyesítsenek a közös cél érdekében. Meggyőződésünk, hogy a Szocialista Munkáspártok Tanácskozó Bizottságának e hó végén tartandó értekezlete¹ is munkájával, az általunk képviselt szellemben, a világbéke ügyét fogja szolgálni.

Behatóan foglalkozott a pártvezetőség az ország döntő jelentőségű gazdasági problémáival, amelyek feltétlenül sürgős megoldást követelnek. Gyors és célravezető intézkedések megtételére szólítja fel a kormányt azoknak a határozatoknak alapján, amelyeket a párt gazdaságpolitikai bizottsága kidolgozott és a pártvezetőség már jóváhagyott.²

A fenti problémák megoldásához a termelés fokozása és rentabilitása is szükséges. Ennek érdekében tartja kívánatosnak a pártvezetőség azoknak a függő kérdéseknek sürgős rendezését, amelyek az üzemekben, a szakszervezetekben, a hivatalokban és a két párt együttműködésében okoznak zavarokat.

Ezért utasította a tárgyaló bizottságokat a függő kérdések sürgős rendezésére, hogy ezek eredményéről a legközelebb összeülő pártválasztmánynak a párt nagy tömegeit megnyugtató jelentést tehessenek.

A pártvezetőség ülése a késő éjszakai órákban ért véget.

Megjelent: Népszava, 1947. október 10. 3. old.

¹ Itt valószínűleg az október 28–november 1. között Brüsszelben tartott értekezletre gondolnak, amely a javaslatokat kidolgozta, az 1947. november 28–december 1-én tartott antwerpeni szocialista konferencia előkészítését szolgálta. Az antwerpeni konferencián éles összeütközés történt a jobboldal és baloldal között. Szakasis Árpád a magyar Szociáldemokrata Párt küldöttségének vezetője erről a következőket mondotta: „Az antwerpeni konferencián, mindenekelőtt bebizonyosodott, hogy nincsenek keleti és nyugati szociáldemokraták, de vannak forradalmi szocialisták és reformisták.” (Világosság, 1947. december 25. 11. old.)

² A határozatok a kötött gazdálkodás és a kettős árrendszer bevezetésével kapcsolatosak. Nyilvánosságra kerültek Révész Mihálynak a kormányprogram vitájában elmondott parlamenti beszédében. (Lásd Országgyűlési Napló, 1947. 223–238. old.)

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYÁNAK HATÁROZATA

(1947. OKTÓBER 25—26)

A Szociáldemokrata Párt országos választmánya 1947. október 25-én és 26-án megtartott ülésén behatóan megvitatta a bel- és külpolitikai kérdéseket, valamint az ország és a dolgozó tömegek gazdasági helyzetét, nemkülönben azokat az irányelveket, amelyeket a Szociáldemokrata Párt mindezekben a kérdésekben követ és a jövőben is követni akar, s a következőket jelentette ki:

A REAKCIÓ ELLEN

1. A demokrácia és a dolgozó magyar nép jövőjének érdekében szükségesnek és elkerülhetetlennek tartja a legélesebb s megalkuvást nem ismerő küzdelmet az országban bárhol fellelhető jobboldali reakciós, az ország békéjét és a demokratikus fejlődést veszélyeztető és hátráltató törekvésekkel és kísérletekkel szemben. A pártvezetőséget ebben a harcában minden erejével támogatja.

2. A párt egész tömegét mozgósítja a hároméves gazdasági terv sikere érdekében, és harcba szólítja az üzérek, spekulánsok, csempészek és árdragítók ellen, s a szociáldemokrata mozgalom legsürgősebben megvalósítandó céljául tűzi ki a dolgozó tömegek életlehetőségének biztosítását nemcsak a termelés fokozásával s a munkafegyelem növelésével, hanem a korrupció eltíráásával, a fényűzés megszüntetésével, az árak letörésével, készletek gyűjtésével és a rendelkezésre álló élelmiszerek s közszükségleti cikkek egyenlő elosztásával, kötött gazdálkodás bevezetésével, egyszóval a társadalmi igazságosság érvényesítésével.

Az országos pártválasztmány helyesli a párt gazdaságpolitikai bizottságának a pártvezetőség által jóváhagyott és a drágaság letörésére s a reálbérek, a dolgozó tömegek életszínvonalának biztosítására irányuló programját,¹ amelyet a kormány is magáévá tett.

SZOLIDARITÁS A SZOVJETUNIÓVAL

3. Az országos pártválasztmány fenntartás nélkül egyetért a pártvezetőségnek a kongresszus által is megszabott külpolitikai irányvonalával, amely különösen most bizonyult helyesnek, amikor a nemzetközi imperializmus új meg új támadásra indul a demokráciát és békét építő népek és nemzetek ellen. A pártválasztmány mint a párt tömegeinek képviselője testvéri szolidaritását fejezi ki a szo-

¹ Lásd az előző oldal 2. sz. jegyzetét.

cialista Szovjetunió és mindazon népek, nemzetek, szocialista pártok és demokratikus mozgalmak iránt, melyek készek harcolni a háború ellen, a békéért, a reakció ellen a szabadságért, a kiéheztetés ellen a népek jólétéért, a kapitalista kizsákmányolás ellen a szocializmusért. Ebből a felfogásból önként adódik, hogy helyeslően tudomásul veszi a pártvezetőségnek a lengyelországi kommunista konferenciával kapcsolatban kiadott deklarációját.

PÁRTEGYSÉG

4. Kijelenti az országos pártválasztmány, hogy mindenek fölé helyezi a párt ideológiai, szervezeti és cselekvésbeli egységét és éppen ezért felhívja a pártvezetőséget, hogy minden eszközzel védje meg pártunk egységét és állítsa helyre az itt-ott meglazult pártfegyelmet.¹ Éppen ez biztosítja a párt függetlenségének és egyenjogúságának fenntartását, valamint az ország közéletére eddig is gyakorolt befolyásának további hatékonyságát.

RENDEZNI KELL A KÉT MUNKÁSPÁRT VISZONYÁT

5. Az országos pártválasztmány mind a belpolitikai, mind pedig a nemzetközi helyzetre, de az ország gazdasági viszonyaira való tekintettel is – anélkül, hogy a jövő fejlődést egy pillanatra is szem elől tévesztené, a demokrácia létérdekének tartja a két munkáspárt közötti tárgyalások sürgős és eredményes befejezését. Szükségesnek tartja minden olyan zavaró körülmény, félreértés és erőszakosság kiküszöbölését, amely a két nagy munkáspárt együttműködését gyengíthetné és megbonthatná a mai történelmi helyzetben olyannyira szükséges munkásegységet, a munkások, parasztok, értelmiségiek harcos szövetségét – a reakcióval, a háborús uszítókkal, a nyomorral és a monopoltőke kizsákmányolásával szemben. Ez kötelesség! Ennek a kötelességnek maradéktalan teljesítésére, az országos pártválasztmány határozatainak megfelelő cselekvésre készüljön fel minden öntudatos, harcos és áldozatkész szociáldemokrata!

Megjelent: Népszava, 1947. október 28. 3. old.

¹ A Szociáldemokrata Párt jobboldalának egy kisebb csoportja 1947. október 15-én a „buda-pesti üzemek, Pest környéki és pesti pártszervezetek szocialista tömegeinek nevében” beadványt intézett a pártvezetőséghez. A memorandum a választmány ülésén is szóba került. A beadvány a XXXV. kongresszus politikai vonalának helyeslése, a szovjetbarátság, a Kommunista Párttal való együttműködési hajlam és minden ország szociáldemokratái iránti szolidaritás hangoztatása után a felelősséget a párt súlyos helyzetéért azokra hárítja, akik – szerintük – az SZDP politikai gyakorlatát a Magyar Kommunista Párt érdekeinek megfelelően folytatták. A memorandum a pártvezetőséget megalkuvással vádolja, és azt állítja, hogy a meggyőződésük mellett kitartó szocialisták üldöztetéseknek vannak kitéve, követeli annak az „aránylag kis klikknek” a leváltását, amelyik az SZDP-n belül a jobboldaliak ellen harcol. A jobboldali, antikommunista, stb. vádakat egyértelműen és általában visszautasítja, ezek hangoztatását rágalmazásnak, denunciaciónak bélyegzi. Ugyanakkor védelmére kel Peyer felszabadulás előtti politikájának. A memorandum a baloldali szociáldemokratákra hárítja a teljes felelősséget a párt bomlásáért, és felveti a Szociáldemokrata Párt demonstratív feloszlásának lehetőségét. (Lásd PI Archivum. 2/19–10.)

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A TAGKÖNYVCSERÉRŐL

(1947. NOVEMBER 20)

1. A tagsági könyv cseréjét pártunk politikai továbbfejlődésének biztosítása és a tagsági könyv 1947 december hónapban való lejárása teszi szükségessé.

A tagsági könyv cseréjének célja: pártunk ideológiai és szervezeti egységének megszilárdítása, a pártfegyelem, pártmorál, a pártszerű munka stb. megjavítása, pártunk ütőerejének fokozása. A tagkönyvcseré elsősorban nem adminisztratív feladat. Ez a munka pártunk politikai és szervezeti erejének fokozását, tekintélyének a tömeg előtt való megnövelését célozza.

2. A tagkönyvcseré nem jelent párttisztítást. Nem veszünk irányt a tagság tömeges kihagyására. Fő feladat: *a)* tagságunk személyes felkeresése, megismerése, leellenőrzése, az eddig semmiféle pártmunkát nem végző passzív tagok aktivizálása, tagsági díj rendezése, *b)* a pártaktívák kiszélesítése, *c)* a korrupt, erkölcstelen, pártunkat kompromittáló elemek, a javíthatatlan frakciók eltávolítása, *d)* a központi nyilvántartásunk megszervezése. Pártunk szervezeti erejének, taglétszámának, szociális összetételének pontos megállapítása.

3. Tagsági könyv cseréjének előkészítését és végrehajtását nagyszabású politikai, felvilágosító munkával kell összekapcsolni. Aktíván, taggyűlésen, pártnapokon, gyűléseken, sajtóban a tagság és pártokon kívül álló tömegek között foglalkozni kell a tagsági könyv cseréjének jelentőségével. Népszerűsíteni kell pártunkat. Ismertetni kell ki lehet párttag, a párttag jogait és kötelességeit és tagságunk között a szervezeti szabályzatot. Foglalkozni kell a pártmunka, pártfegyelem, párhűség, pártmorál és a pártszerű munka fontosságával.

A felvilágosító politikai kampányt úgy kell megszervezni, hogy megszüntessük a párton belül levő lazaságot, felrázzuk, aktivizáljuk tagjainkat, szorosabbra zárjuk pártunk sorait és megnöveljük tagjaink és a párton kívül álló tömegek között is a párttagság becstét és pártunk vonzóerejét.

4. A politikai felvilágosító munkával párhuzamosan a következő szervezési feladatok állnak pártunk előtt:

a) Január 4-én és 5-én Budapesten össze kell hívni a pártfunkcionáriusok III. országos értekezletét¹ két napirendi ponttal:

¹ Az MKP III. országos funkcionárius értekezletét 1948. január 10–11-én tartották meg. Az értekezleten külön határozatot nem fogadtak el.

1. A politikai helyzet és a párt feladatai. Előadó: Rákosi elvtárs.
2. Feladataink a tagsági könyv cseréjével kapcsolatban. Előadó: Farkas elvtárs.

Az országos értekezleten megbeszéljük a cserével kapcsolatos konkrét tennivalókat, és elindítjuk a tagkönyvcseré kampányt az egész országban.

b) A tagkönyvcserét összekapcsoljuk a 10-es munkacsoportok megszervezésével. A 10-es csoport nem jelent újabb változást pártunk szervezeti felépítésében. Az alapszervek továbbra is az üzemi, falusi és körzeti pártszervezetek maradnak. Az alapszervek belül minden 10-15 párttaghoz egy-egy aktivistát erősítünk, és ebből alakítjuk meg a 10-es munkacsoportot. A tagság regisztrálásánál (kérdőívek kitöltésénél) egy aktív párttagot hozzáerősítünk 10-12 párttaghoz, aki felkeresi őket, személyesen beszél minden párttaggal, megvizsgálja mióta párttag, milyen pártmunkát végzett, fizet-e tagdíjat, ha nem, miért nem fizet és miért nem végzett pártmunkát, ha pártmunkát végez, megvizsgálja, megfelelő helyen van-e. Megvizsgálja magánéletét, magatartását. Méltó-e arra, hogy pártunk tagja legyen. E feladat elvégzésénél munka közben megszervezzük az állandó 10-es csoportokat, a csoport vezetője a jövőben is rendszeresen felkeresi a hozzáerősített párttagokat, foglalkozik velük, beszedi a tagdíjakat, gondoskodik arról, hogy a taggyűlésre, pártnapra eljárjanak és konkrét pártmunkába vonja be, aktivizálja az eddig passzív tagokat.¹

¹ A határozat ezután a tagkönyvcseré lebonyolításának adminisztratív feladataival, a párttagság nyilvántartásának módszerével foglalkozik.

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT
VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1947. DECEMBER 25.)

A Szociáldemokrata Párt vezetőségi ülése foglalkozott az időszerű bel- és külpolitikai eseményekkel. Megvizsgálta a londoni konferencia² sikertelensége után előállott világpolitikai helyzetet és annak Magyarországra jelentkező következményeit is, amelyek az eddiginél is parancsolóbban írják elő a Szociáldemokrata Párt számára, hogy a béke megóvása, a demokrácia megvédése és a szocializmus megvalósítása céljából a pártkongresszus által lefektetett elveket minden forradalmi erő latba vetésével valósítsa meg. Megállapította azt is, hogy a magyar demokrácia biztosítása és a hároméves terv sikere érdekében az önálló, független Szociáldemokrata Párt forradalmi erejére és munkájára történelmi feladatok várnak. Tudatában van annak, hogy a nehéz feladatok csak a két munkáspárt szoros, baráti és megbonthatatlan együttműködésével oldhatók meg. Éppen ezért az együttműködés útjából minden akadályt el kell távolítani, és minden olyan probléma felvetését ki kell kapcsolni, amely a jó együttműködést zavarná, és arra kell törekedni, hogy a két párt ideológiai és cselekvésbeli együttműködése minél teljesebb legyen.

A pártvezetőség felhívja a Szociáldemokrata Párt tagjait, hogy az ország újjáépítése érdekében, a jelentkező reakciós és imperialista erők elleni kíméletlen harcban egységesen álljanak a párt építő politikája mellett.

Megjelent: Népszava, 1947. december 25. 7. old.

¹ A pártvezetőség ülése december 20-án kezdődött. (Lásd Népszava, 1947. december 21. 3. old.)

² A külügyminiszterek tanácsának 5. ülészakát Londonban 1947. november 25-e és december 15-e között tartották. Az ülészakon az amerikai, angol és francia külügyminiszter elutasította az össznémet kormány megalakítására, Németország gazdasági egységének helyreállítására vonatkozó javaslatokat. Kifejezésre juttatták, hogy Németország feldarabolása mellett vannak. Az ülészakot – bár bizonyos ügyrendi kérdésben megegyezés született – eredménytelenül elnapolták, újabb időpont kitűzése nélkül.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FŐVÁROSI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA

(1947. DECEMBER 31.)

„A fővárosi végrehajtó bizottság a centenáriumi év kezdetén, átérezve a magyar szociáldemokrata dolgozók pártjának nagy történelmi hivatását, mint a magyarországi munkásmozgalom legnagyobb szervezetének és mindenkor legszilárdabb alapjának képviselője, szükségét látja annak, hogy leszegezze álláspontját a közeljövő politikai feladataival, a nemzetközi, az országos és a párt belső életét illető problémákkal kapcsolatban.

A fővárosi végrehajtó bizottság 1947. december 31-én tartott rendkívüli ülésén álláspontját a következőkben foglalta össze:

1. A szociáldemokrácia nagy történelmi hivatásának csak akkor tud megfelelni, ha élesen és minden kétséget kizáróan helyezkedik szembe a nemzetközi nagytőke bármilyen jelentkezésével, és éles elutasításával világosan és tisztán elhatárolja magát tőle. Sem taktikai, sem egyéb megfontolások nem tehetik lehetővé számunkra, hogy a munkásosztály ellenségeivel vagy akárcsak ellenfeleivel is olyan időleges vagy tartós megegyezést kössünk, amely elhomályosíthatná munkáspártjellegünket és a munkásosztály egységének gondolatát. Szövetségesünk a nemzetközi politikában, csak úgy, mint a belső politikában, maga a szocialista proletariátus, mégpedig pártállásra való tekintet nélkül. A szociáldemokrata pártok nemzetközi együttműködésében nem az a feladatunk, hogy minden körülmények között és minden áron védelmezzük a szociáldemokraták politikáját, hanem az, hogy a magunk szocialista magatartására támaszkodva, szigorú elvi kritikát gyakorolva, hozzájáruljunk ahhoz, hogy a világ szociáldemokratái ne a katasztrófába vezető közvetítő »harmadikutas« politikáját kövessék, hanem álljanak a nemzetközi osztályharc élére. Ne azt tekintsék feladatuknak, hogy segédkezet nyújtsanak a kapitalizmus restaurálásához, hanem építsék a szocializmus nemzetközi győzelmének útját.

2. Ennek a politikának érdekében a Magyar Szociáldemokrata Párt fűzze szorosra kapcsolatait azokkal a szociáldemokrata és kommunista pártokkal, amelyek a munkásosztály akcióegységére építik a maguk politikáját, így elsősorban a lengyel és olasz szocialista pártokkal. Pártunk igyekezzék befolyását a többi szociáldemokrata pártokban abban az irányban érvényesíteni, hogy az egységesen jelentkező nemzetközi kapitalista ellenforradalommal szemben a szocialista munkásság minden országban minél szorosabb egységben vonulhasson fel.

3. Ennek a külpolitikai helyzetnek megfelelően alakítsa a párt itt benn az országban is politikai magatartását. Álljon a demokrácia megszilárdításáért és továbbfejlesztéséért folytatott harc élére, lépjen fel kezdeményezően mindenütt, ahol a demokráciát erősíteni és javítani lehet, és ugyanakkor kíméletlen erővel és határozottsággal szálljon szembe minden megbontó, gyengítő befolyással. Vesse latba erejét, hogy a háromesztendő újráépítés mérhetetlen áldozata után a dolgozó milliók, elsősorban az ipari munkásság életszínvonalának emelése kerüljön a magyar közélet központjába. A becsületes és szükséges közvetítő munkát végző kiskereskedő és kisiparos védelmére is követeljük a haszontalan, az életet drágító spekuláns nagykereskedelem kikapcsolását. Szorgalmazza a párt a kongresszusi államosítási program keresztülvitelét és kiterjesztését.

4. Pártunk haladéktalanul indítsa meg a küzdelmet az ország agrártermelésének megreformálásáért, hogy a földhöz juttatott parasztság kis földjein ne nélkülözzön, hanem ésszerű gazdálkodással az ország egyetemes érdekeit szolgálva, önmaga sorsán is javítani tudjon.

Álljon végre a párt a valódi szocialista szellemű parasztszervezés élére a gazdasági támogatással, politikai neveléssel hódítsa meg a magyar föld dolgozóinak millióit a demokrácia számára.

5. Vizsgálja felül a párt minden egyes pártalkalmazott, valamint minden köz- vagy magánfunkcióba és szakszervezetbe kihelyezett párttag eddigi magatartását, és személyekre vagy pozícióra való tekintet nélkül állapítsa meg, hogy azon a helyen a párt, de elsősorban a demokrácia és a munkásosztály szempontjából jó munkát végzett-e. Vizsgálja felül azt is, hogy a mindenkire kötelező közéleti morálon túlmenően közszereplésével és magánéletében mindenki megfelel-e a magasabb szocialista morálnak is. Mert aki ellen ilyen kifogás emelhető, az a párt tekintélyének és becsületének van ártalmára.

Aki nem felelt meg a szocialista igényeknek, azt haladéktalanul vissza kell hívni, és helyébe mást állítani, elsősorban a szocialista üzemi munkások sorából, mert a pozíció nem egyes személyek privilégiuma, hanem a szociáldemokrata munkásság harci eszköze céljai megvalósításáért. A szociáldemokrata munkás-ságnak nem nagy nevek, hanem nagy teljesítményekre van szüksége. A párt erejét és befolyását nemcsak a pozíciók száma dönti el, hanem elsősorban az a munka, amit a hatáskörök birtokában a demokráciáért, a szocializmusért valóban el tudunk és el tudunk végezni.

6. Állítsa helyre a pártvezetőség a sokszor hirdetett pártegységet, de nem értéktelen kompromisszumok árán. A pártegység csak akkor jelent erőt, ha azt a szocialista osztályharc szelleme tölti el s ebből bármifajta opportunistáé engedmény csak aláássa és csökkenti a párt, a mozgalom erejét.

7. Állítsa helyre a pártvezetőség a legszigorúbb pártfegyelmet és ne tűrje azt, hogy egyesek a pártszervezetet szektorokra bontva, a maguk számára kiváltsá-

gos területeket és jogokat igyekezzenek biztosítani. Senki se lépjen fel sem azal az igénnyel, hogy ő a párt lelkiismerete, se ne érezze jogosítottnak magát arra, hogy a proletariátus kizárólagos képviselőjének tartsa magát. Ha van mozgalmunknak élő lelkiismerete, úgy az elsősorban a főváros proletariátusa lehetne, és tiltakozunk ellene, hogy szűk látókörű és kicsinyes érdekek, személyi érvényesülések szolgálatában bárki szembeállíthassa egymással a főváros és a környék szociáldemokrata munkásságát.

8. Szűnjék meg a pártban az a helyzet, hogy döntő mozgalmi és pártérdekek háttérbe szorulhassanak személyi szempontok mögött, s a problémákat ne az döntse el, hogy mi az érdemi részük, hanem az, hogy azokat ki vetette fel.

9. Szüntesse meg végre a pártvezetőség az ifjúsági mozgalomban mutatkozó veszedelmes bomlási folyamat okát, állítsa helyre szocialista szellemben az SZIM egységét azzal, hogy eltávolítja azokat, akik a szocialista fiatalságot kompromitálva, súlyos veszedelmet hoztak magára az egész mozgalomra. Ugyancsak veszen véget a pártvezetőség annak a túrhetetlen és veszedelmes állapotnak, hogy az üzemszervezési osztály a pártszervezeti szabályzat semmibevevésével a szervezet egységét megbontja.

10. A Fővárosi Végrehajtó Bizottság egyhangúan teljes bizalmatlanságát fejezi ki Szélig Imre elvtárrsal, mint a szervezési főosztály vezetőjével szemben, aki elfogultan, a párt és az egyetemes munkásosztály érdekeinek hamis félremagyarázásával, diktatórikus módszerekkel ébren tartja és éleszti az elégedetlenség szelíemét s magatartásával bátorítja, védelmezi a pártbontó elemek tevékenységét.

11. Teremtsen rendet a pártvezetőség a pártsajtó területén és kötelezze a párt központi lapját arra, hogy ne ötletszerű és személyi politikát, hanem a párt kongresszusi politikáját, a szocialista osztályharc és munkásegység politikáját képviselje.¹

12. Ezek a kívánságok, amelyeknek teljesítésétől pártunk és a magyar demokrácia jövője függ, ellentétben állnak a jelenlegi pártvezetőség nagy részének magatartásával. A 35. kongresszuson választott kompromisszumos pártvezetőség nem tudja történelmi hivatását teljesíteni, ezért a főváros közel 200 000 dolgozója nevében kérjük, hogy a pártalkotmánynak megfelelően a legsürgősebben hívják össze az évi rendes pártgyűlést, amelytől azt várjuk, hogy teljesítve hiva-

¹ A határozat e részére a „Népszava” szerkesztősége 1948. január 6-án nyílt levélben válaszolt, amelyben a felvetett hibákat azzal magyarázza, hogy az SZDP-ben hosszabb idő óta nem volt „teljes egyöntetűség” és ezért – mondja a „Népszava” – „tudomásul véve a nézetkülönbségeket, gondosan örködni igyekeztünk azon, hogy kifelé, a nagy nyilvánosság felé erről a pártunk sajátosságából eredő állapotról hamis következtetésekre alkalmat adó képet ne nyújtsunk. Azon igyekeztünk, hogy a »Népszava« a Szociáldemokrata Párt egészének szócsöve legyen”. A fővárosi végrehajtó bizottság által felvetett kérdésre a „Népszava” válasza: „szocialisták vagyunk, eddig is azok voltunk és azok is maradunk, marxista politikát követünk, amíg élünk...” (Népszava, 1948. január 6. 3. old.)

tását, biztosítani fogja pártunk jövőjét, a demokrácia és a szocialista fejlődés megerősödését. Pártunk önállóságát és függetlenségét nem azok védik meg, akik e szavakat üres frázisként hangoztatják, hanem csakis azok a forradalmi szocialisták, akik szervezetileg még erősebbé, szellemében még szocialistábbá akarják és tudják tenni, akik el vannak szánva a könyörtelen harcra minden és mindenki ellen, ami és aki ennek útjában áll.

Megjelent: Vörös Könyv. Világosság R. T. Budapest, 1948.

Megjegyezzük, hogy az itt közölt – a Szociáldemokrata Párton belüli harcra legnagyobb befolyást gyakorló – dokumentumot megelőzően a budapesti kerületi és üzemi szociáldemokrata szervezetek 1947. december 9-i összevont pártnapjukon már elfogadtak egy hasonló szellemű határozatot, amelyet röpiratban is terjesztettek. A határozat szövege a következő:

„1. A budapesti szervezetek a nemzetközi politikai helyzetben és a munkásmozgalom nemzetközi helyzetében az egyre fokozódó imperialista támadás leküzdésére szükségesnek tartják a munkásosztály erőinek szoros összefogását, hogy az ellenforradalmi-nagytokés reakció minden maradványát, a neofasizmus minden gyökerét kiirtsák.

2. Ebben a történelmi hivatásban külön nagy feladat vár a szociáldemokrata munkásságra, amelynek nemes hagyományai szellemében a demokrácia védelmében és építésében az élen kell haladnia. Ennek felismerésében aggodalommal látja, hogy egyes nyugati országok szociáldemokratái, így elsősorban a francia párt miniszterei, szembehelyezkedve a munkásosztály nagy érdekeivel, megkönnyítik az imperializmus európai térhódítását. A budapesti üzemek és szervezetek szociáldemokratái mélyen elítélik ezt a magatartást, és annál inkább tiltakoznak ellene, mert felismerik, hogy ebből nemcsak a francia, hanem az egész európai szociáldemokráciára súlyos veszelmek származnak.

3. Felkéri a pártvezetőséget, hogy erről értesítse a francia pártot, a szociáldemokrata pártok Nemzetközi Tájékoztatási Irodáját és szólítsa fel őket, hogy a nemzetközi szolidaritás szellemében, haladéktalanul vonják le katasztrófapolitikájuk következményeit, és ne adják oda magukat eszközül ahhoz, hogy az ellenforradalom szocialisták mögé bújva vívhassa meg gyilkos harcát a munkásosztály ellen.

4. A franciaországi tragikus fejlemények helyes értelmezésében végre szerezzen érvényt, kemény kézzel és maradék nélkül pártunk két kongresszuson jóváhagyott és kialakított politikájának, ne tűrje tovább, hogy osztályidegen elemek kísérletet tegyenek a magyar demokrácia legszilárdabb alapjának, a munkáspártok együttműködésének megbontására. Aki hamis demagógiával, terméketlen ellenzékieskedéssel, józan és építő kritika helyett az elégedetlenségre építi a maga politikáját, az árt a demokráciának, árt a magyar munkásosztálynak, akarva-akaratlanul az osztályellenességnek használ, és akadályozza a Szociáldemokrata Pártot nagy történelmi hivatásának teljesítésében.

5. Követeljük, hogy pártunk hagyományai szellemében álljon élére annak a harcnak, amely a kiskereskedelem és kisiparosság védelmében is, a felesleges és élősdiközvetítés kikapcsolásával jobba és olcsóbbá teszi a dolgozók életét, kemény rendszabályokkal és tervszerű intézkedéssel szembeszáll a fenyegető munkanélküliség veszedelemével, és az ország agrártermelését a hároméves terv szellemében a dolgozók életszínvonalának javítása érdekében megreformálja.

6. Pártunk a nemzetközi munkásmozgalomban is álljon élére annak a küzdelemnek, amely a nemzetközi nagytőkés imperializmus támadásaival szemben az egész munkásosztály erejét vonultatja fel, hogy megingathatatlan szolidaritásban a szocialista Szovjetunióval és minden igazi demokratikus erővel, minden országban győzelmesen vívhassa meg nagy harcát a békéért, jólétért és szabadságért, a szocialista demokráciáért.” (PI Archívum. Röpgy. V/1/1947/8390.)

1948

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT PEST KÖRNYÉKI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

(1948. JANUÁR 7)

Pest környéki vörös övezet öntudatos szociáldemokrata dolgozói, akik szocialista múltjuknál és harcos tevékenységüknel fogva jogos és méltó képviselői a szocialista eszmének, amelyért folytatott évtizedes harcaikban mindenkor maguk mellett tudták a főváros és a vidék szocialista dolgozóit, szükségét látják annak, hogy a fővárosi végrehajtó bizottság határozatával kapcsolatban állást foglaljanak. Éppen ezért a Pest környéki végrehajtó bizottság ez évi január hó 7-én tartott ülésén a következőket határozta el:

1. A Pest környéki végrehajtó bizottság mélységes felháborodással ítéli el a fővárosi végrehajtó bizottság eljárását, hogy immár másodszor¹ lépte túl a párt-szervezeti szabályzatban megszabott jogkörét, és illetéktelenül foglalt állást a pártvezetőség megkerülésével és ellenére olyan kérdésekben, amelyekben a döntés joga egyedül a pártvezetőséget illeti meg.

2. A fővárosi végrehajtó bizottság eljárásának vizsgálata kapcsán a környéki végrehajtó bizottság megállapítja, hogy a pártban nincsen olyan törekvés, amelynek célja a kapitalizmussal való kiegyezés volna. A felszabadulás után a párthoz

¹ Az utalás a fővárosi végrehajtó bizottság december 31-i határozatára (lásd az előző dokumentumot), valamint arra vonatkozik, hogy a fővárosi végrehajtó bizottság 1947. december 4-én a következő határozatot hozta: „Budapest 200 000 szervezett szociáldemokrata dolgozója nevében mély megdöbbenésének és felháborodott tiltakozásának ad kifejezést a francia munkásellenes, jogfosztó rabszolgatörvény megszavazása miatt. Töretlen szocialista együttérzéséről és szolidaritásáról biztosítja a hősi küzdelmet, önmaga és az egész világ munkásságának szabadságáért áldozatkészen vállaló francia munkáستestvéreit.

Mély megdöbbenéssel értesült róla, hogy a francia szocialisták ezt a durva jogsértést megszavazták, s minisztereikkel részt vesznek abban a kormányban, amely a „harmadik úton” járva a fasizmus felélesztését szolgálja. A fővárosi végrehajtó bizottság felszólítja a pártvezetőséget, hogy ezzel az egész európai szocialista mozgalom tekintélyét és becsületét sértő eljárással szemben az egész párt nevében tiltakozását jelentse be, és szólítsa fel a francia szocialistákat, hogy haladéktalanul lépjenek ki a kormányból.

A fővárosi végrehajtó bizottság felkéri a Pest környéki és a vidéki végrehajtó bizottságokat, hogy csatlakozzanak a kezdeményezéshez, és tiltakozó szavukkal erősítsék hősi küzdelmükben a francia munkásosztályt.” (PI Archívum. 2/19-7. A határozatot lásd Népszava, 1947. december 5.)

csapódó osztályidegen elemeknek a párt eszmei és taktikai állásfoglalását befolyásolni nem áll módjukban.

3. A környéki végrehajtó bizottság őszinte proletárszeretetét és teljes bizalmát küldi a tiszta lelkű szocialistának, Szélig Imrének.

Megjelent: Népszava, 1948. január 11. 3. old.

113

KÖZLEMÉNY

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL

(1948. JANUÁR 10)

A Szociáldemokrata Párt vezetősége 1948. január 10-én tartott ülésén foglalkozott az aktuális bel- és külpolitikai kérdésekkel és a párt belső problémáival, és elhatározta, hogy március 6–7–8-ra összehívja az országos pártgyűlést. A pártvezetőség kifejezte azt a felfogását, hogy a nemzetközi politikai helyzet és a belső politika nagy feladatai egyaránt azt követelik a párttól, a párt minden tagjától, hogy következetesen és ingadozás nélkül kövesse azt a politikát, amely egyfelől a dolgozó tömegek politikai és gazdasági érdekeinek, másfelől a béke biztosítására és a nemzetközi imperialista reakció ellen folytatott harc követelményeinek megfelelő, különös tekintettel a munkásegység nagy horderejű fontosságára.

A pártvezetőség foglalkozott a különböző pártfórumok, így a fővárosi végrehajtó bizottság és a környéki végrehajtó bizottságnak ezzel vitázó határozatával, és ezekre vonatkozóan azt az álláspontot foglalta el, hogy a bennük fölmerült problémák végső megoldása a pártkongresszus feladata, addig pedig egyetlen irányadó szempont lehet csak a párt és a pártszervezetek előtt és az a legutóbbi kongresszus határozata, amely a párt politikai irányvonalát megszabta.

Megjelent: Népszava, 1948. január 11. 3. old.

IRÁNYELVEK A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁHOZ

(1948. FEBRUÁR 12)

1. Az ország felszabadulása óta a magyar nemzetgazdaság szerkezetében lényegbevágó változások történtek, melyek – a bekövetkezett politikai változásokkal egyetemben – megváltoztatták a magyar nemzetgazdaság jellegét.

a) A földreform útján a magyar demokrácia szétzúzta a mezőgazdaságban addig uralkodó nagybirtokrendszert, megfosztva ezzel a legreakciósabb feudális nagybirtokos réteget anyagi erőforrásainak döntő részétől. Közel 600 000 mezőgazdasági munkás, cseléd, zsellér, törpe- és kisbirtokos földhöz juttatásával megteremtette az ország demokratikus átalakulásának egyik legfontosabb előfeltételét.

b) Az ipar, a bányászat, a közlekedés döntő pozícióinak, valamint a nagybankok államosításával megteremtettük nemzetgazdaságunk állami és általában társadalmi, lényegileg szocialista szektorának szilárd alapjait. A nagyipari termelésben, a közlekedésben és a hitelszervezetben túlsúlyra jutott az állami és általában a társadalmi szektor.

c) A Gazdasági Főtanács, a Tervhivatal és az Anyag- és Árhivatal, valamint a bank intézőbizottság megszervezésével, továbbá a hároméves terv kidolgozásával és megvalósításának megkezdésével komoly lépéseket tettünk nemzetgazdaságunk állami irányítása és fejlesztése útján a nép érdekeinek megfelelően.

d) A stabilizáció révén szilárd gazdasági és pénzügyi alapot biztosítottunk az ország újjáépítése és további gazdasági fejlődése számára.

2. A magyar nemzetgazdaságban jelenleg lényegileg négyféle társadalomgazdasági képződményt kell megkülönböztetni, melyek egymás mellett léteznek és amelyek között formája szerint változó, de állandó küzdelem folyik. Nemzetgazdaságunkban meg kell különböztetni:

a) Az egyszerű árutermelő gazdaságot. Ide tartoznak mindenekelőtt, a kulákgazdaságok kivételével, az összes parasztgazdaságok, tehát a parasztgazdaságok túlnyomó többsége; továbbá a nem kizsákmányoláson alapuló kisipari termelés.

b) A tőkés magángazdaságot. Ide tartoznak a kapitalista rendszerű ipari üzemek, továbbá a mezőgazdaságban a kulákgazdaságok.

c) Az államkapitalista gazdaságot. Ide tartoznak azok a magánkapitalista üzemek, melyeket az állam közvetlen, állandó jellegű ellenőrzésnek vet alá, vagy amelyekben az állam részesedik anélkül, hogy a részesedés nagysága teljes rendelkezési jogot biztosítana az állam számára.

d) Nemzetgazdaságunk szocialista szektorát. Ide tartoznak az állami és állami kezelésbe vett üzemek, továbbá a közületi és szövetkezeti üzemek, amennyiben ezek valódi szövetkezetek, nem pedig szövetkezeti formában vezetett kapitalista vállalkozások.

Nemzetgazdaságunk szocialista szektora azonban nem következetesen szocialista, mert még államhatalmunk sem az, és mert úgy az államhatalomra és az állami gépezetre, mint az állami, közületi és szövetkezeti üzemekre jelentékeny befolyást gyakorol a nagytőkések osztálya.

Nemzetgazdaságunk négyféle társadalomgazdasági képződménye közül súlyban és jelentőségben a legfontosabb a szocialista szektor, mely már rányomja bélyegét az egész magyar nemzetgazdaságra. Ez azt jelenti, hogy a magyar nemzetgazdaság letért a kapitalizmus útjáról, és folytonos, szakadatlan harcban a még igen jelentékeny kapitalista szektorral, fokozatosan a szocialista termelő viszonyok megvalósítása felé fejlődik.

3. Nemzetgazdaságunknak ebből az átmeneti jellegéből következik, hogy sem a földreform, sem a stabilizáció kimenetele nincs még teljes mértékben biztosítva. A nagybirtokok felosztása és több százezer paraszt kisbirtokhoz való juttatása lehetővé teszi a mezőgazdaság szövetkezeti alapon való újjászervezését és a kapitalista elemek fokozatos kiküszöbölését, amennyiben azonban a mezőgazdasági ártermelés továbbra is kapitalista gazdálkodás keretében történne, a földreform kiinduló pontjává válhat a mezőgazdaság amerikai vagy francia típusú kapitalista fejlődésének.

Ami a stabilizációt illeti, sikerét nem lehet teljes mértékben biztosítottnak tekinteni, ameddig a demokratikus államhatalom nem képes megfelelő hatállyal szabályozni és ellenőrizni az árak alakulását.

A felszabadulás óta gazdasági téren elért vívmányok fenntartását és továbbfejlesztését csak úgy lehet tartósan biztosítani, ha az ország politikai és gazdasági függetlenségét az imperialista erőkkal szemben megvédjük, és ha a népi demokrácia az ország kormányzatában teljes mértékben érvényesül, vagyis, ha a munkáosztály és a Magyar Kommunista Párt egyre növekvő befolyást tud gyakorolni az államhatalomra és a nép millióira.

4. Nemzetgazdaságunk átmeneti jellegéből folynak azok a kedvezőtlen jelenségek is, amelyekre különös figyelmet kell fordítanunk gazdaságpolitikánk további irányítása szempontjából.

a) Minthogy az államosítás az ipar legkevésbé jövedelmező és legtöbb beruházást igénylő ágaira terjed főleg ki, új tőkefelhalmozás az államosított ipar szektorában csak kismértékben jött létre, sőt az állami vagy állami kezelésbe vett vállalatok nagy része veszteséges. Ugyanakkor a magángazdasági szektorban jelentékeny tőkefelhalmozás történt, amelynek nagy része spekulációs célokat szolgál.

b) A magántőke uralkodó szerepe az áruforgalomban és különösen a nagykereskedelemben akadályozza a piac- és árviszonyok, valamint a közellátás kielégítő rendezését, az árak felhajtasával veszélyezteti a stabilizáció érdekeit és állandóan megbontja az egyensúlyt az árak és bérek között.

c) A demokratikus államhatalom rendszabályokat léptetett életbe az úgazdák és általában a szegényparasztság rétegeinek védelmére. Mindazonáltal a magánkereskedelem és a kulákság befolyása alatt különösen a sorozatos aszályok által teremtett helyzetben megindult a parasztság differenciálódásának egy új – a háború előttinél jelentékenyen lassúbb és sokszor más formákat öltő – folyamata, amelyet nem ellensúlyoz eléggé az eddig gyengén fejlett szövetkezetek munkája. Míg a falu keskeny, tehetős rétege különösen az aszályok által nem sújtott megyékben gyorsan gazdagodik, s míg a régi és új kisbirtokosok többsége az utóbbi 2–3 évben gazdaságilag megerősödött, a szegényparasztnak és az úgazdák egyes rétegeiben az elszegényedés némi jelei mutatkoznak. A feketekereskedelemnek, a kötöttség megszüntetésének stb. hasznát elsősorban a falu árutermelő, vagyis jómódú elemei élvezik, a szegényparasztság viszont sokszor maga is szenved miatta. A differenciálódási folyamat ténye megnyilvánul a falusi munkanélküliek aránylag jelentékeny számában is, s ez nemcsak a földhöz nem juttatottakra terjed ki, hanem az aszálysújtotta vidéken felöleli a törpe- és kisparasztnak ezreit is.

d) Viszonylagos erős pozícióinak birtokában a magántőkés szektor visszaél a neki tett engedményekkel, főként a kereskedelmi forgalom részleges felszabadításával, felhasználja a demokratikus állami gépezet bürokratikus gyengeségeit, és szívós ellenállást fejt ki a tervszerű gazdálkodás megvalósításával szemben.

5. Népi demokráciánk gazdasági rendszerének megszilárdítása érdekében alapvető feladat az összes nagy fontosságú gazdasági pozíciók birtokbavétele a demokratikus államhatalom által és a nagytőke teljes kiszorítása ezekből a pozíciókból, hogy az áruk termelése és elosztása ne anarchikusan, a kapitalista gazdaság törvényei szerint, hanem a nép szükségleteinek megfelelően, a demokratikus kormányzat által megszabott módon, tervszerűen történjék. Új intézkedések egész rendszere szükséges, hogy a magyar nemzetgazdaságot a népi demokrácia érdekeinek és a hároméves terv céljainak megfelelően a szocializmus útján továbbfejlesszük. Ezeknek az intézkedéseknek célja:

a) a lehető legszűkebb korlátok közé szorítani és végső fokon kiszorítani a magántőkét;

b) kiterjeszteni, megerősíteni és rentábilissá tenni az állami szektort úgy az iparban, mint a bel- és külkereskedelemben és a hitelszervezet terén.

c) hathatósabb támogatást nyújtani és kifejleszteni a tagok tényleges öntevékenységén alapuló szövetkezeti mozgalmat, s ennek segítségével mezőgazdaságunkat átvezetni a kapitalizmus vágányáról a szocializmus vágányára.

d) biztosítani a gazdasági élet összes ágainak tervszerű állami irányítását és így a hároméves terv végrehajtását.

Ezeknek az intézkedéseknek olyanoknak kell lenniük és úgy kell őket végrehajtani, hogy lehetőleg ne idézzenek elő éles összeütközéseket a kormánykoalícióban és nagyobb zökkenőket a gazdasági életben.

Következésképp általában nem annyira egységes és átfogó jogszabályokra, mint inkább egyes területeket érintő részletrendszabályokra van szükség, amelyek azonban együttesen mélyreható változást hoznak gazdasági rendszerünkben.

A fent mondottakból kiindulva a következő intézkedések jöhetnek számításba:

I. A HITELSZERVEZET TERÉN

a) A nagybankok és a Nemzeti Bank belföldi tulajdonú részvényeinek állami tulajdonba vétele és hitelszervezetünk kulcspozícióinak tényleges államosítása gyors ütemben végrehajtandó. A hitelszervezet kulcspozícióinak állami kézbe való juttatása és a hitelnyújtás hathatós irányítása és ellenőrzése azért is döntő jelentőségű, hogy a nagybankok érdekeltségét képező ipari és kereskedelmi vállalatokat kivegyük a magántőke befolyása alól.

b) Az államosított nagybankokat specializálni kell gazdasági ágak szerint, ami lehetővé teszi egy egységes állami hitelszervezet kialakítását. Az államosított nagybankok jogi önállóságának fenntartása mellett szükség van egy specializálódott, a jelenlegi párhuzamosságot kizáró bankszervezet kialakítására, amely központi irányítás alatt biztosítja a hitelek felhasználásának tényleges ellenőrzését. Evégett: egy év leforgása alatt a Hitelbankot át kell alakítani specializálódott, csak ipari hiteleket nyújtó bankká. A Kereskedelmi Bankot specializálni kell a külkereskedelem, továbbá a belkereskedelem nagyobb tranzakcióinak finanszírozására, a Leszámítoló Bankot a közületek és szükség esetén a fennmaradó kis- és középbankok hitelműveleteinek intézésére, míg a mezőgazdasági hitelek folyósítására egyedül az Országos Szövetkezeti Hitelintézet lesz hivatott. Szükség van továbbá a beruházások finanszírozásának a forgótőke hitelnyújtásától való elválasztására és ennek a funkciónak mint egyedüli feladatnak egyik államosított bankra való ruházására.

c) Az államosított bankszervezet központi irányítására alakított intézőbizottság útján biztosítani kell egységes irányvonal megállapítását és betartásának ellenőrzését, valamint az államosított bankok vezetésének demokratizálását, az új vezetők kijelölését és a racionalizálási és specializálási intézkedésekkel kapcsolatban a tisztviselők esetleges áthelyezését és nyugdíjazását is.

Az államosított nagybankoknak, a Pénzügyi Központnak és a Nemzeti Banknak a továbbra is magántulajdonban maradó kis- és középbankok hitelezését és működését úgy kell korlátozniuk, hogy ezek aránylag rövid időn belül vagy

felszámolásra, vagy az államosított nagybankokba való beolvadásra kényszerüljenek, ellenkező esetben a magánbankok a speciális tevékenység és az ellenőrizhetetlen tőkefelhalmozás gócpontjaivá válnának.

II. AZ IPAR ÉS BÁNYÁSZAT TERÉN

a) A már régebben elhatározott és eddig még végre nem hajtott államosítások (nevezetesen a bauxit, timföld, alumíniumipar, valamint a még magántulajdonban levő elektromos erőművek államosítása) gyors ütemben végrehajtandók.

b) A nagybankok államosítása révén az állami befolyás alá kerülő iparvállalatokat állami irányítás alá kell venni és az állam számára jövedelmezővé kell tenni egyelőre az egyes vállalatok önállóságának fenntartása mellett. Az állami szektor kiterjesztése szempontjából döntő jelentősége van annak a mintegy száz iparvállalatnak, amelyben az állam átveszi a nagybankok érdekeltségeit és túlnyomó befolyását. Ezek közé az iparvállalatok közé tartoznak az élelmiszeripar, a faipar, a papírosipar és részben a textilipar jelentős vállalatai, amelyek jövedelmezősége meghaladja a nehéziparét. Az állam irányító szerepét egyelőre az államosított nagybankok, illetve azok osztályai útján gyakorolja, azonban fokozatosan meg kell szervezni az egyes iparágakban az összes állami és állami befolyás alatt álló vállalatok trösztszerű, kis apparátussal rendelkező munkaközösségét, ami lehetővé tenné az egyes vállalatok között a munkák és rendelések helyes megszólását, a beszerzés és az értékesítés központi irányítását, szükség esetén a rokonüzemek egységesítését.

c) Ami a többi magánvállalatot illeti, az állami befolyás kiterjesztése érdekében széles mértékben fel kell használni azt a körülményt, hogy e vállalatok nagy része állami hitelt vett igénybe (Egyesült Izzó, Hungária stb.) vagy kénytelen lesz ilyen hitelt igénybe venni. Ezeket a vállalatokat csődbe jutás veszélye alatt kényszeríteni kell, hogy a hitelnyújtás vagy a hitelprolongálás feltételeként részvényeik jelentős és – ahol csak lehet – döntő részét engedjék át az államnak, illetve az államosított nagybankoknak. Ezeknek a vállalatoknak állami irányítását ugyancsak a b) pont alatt mondottak szerint kell megvalósítani.

d) Az állami szektornak az építőiparra való kiterjesztése érdekében létesíteni kell egy állami mélyépítő vállalatot a már létesített állami érdekeltségű vállalatok beolvasztásával, és egy állami magasépítési vállalatot. Az állami építkezéseket és az állami érdekeltségű összes építkezési munkákat egyenlő feltételek mellett ezeknek a vállalatoknak kell kiadni.

e) Az államosított iparban biztosítani kell a vállalatvezetők személyi felelősségét és az egyes vállalatok rentabilitását szigorú önköltségszámítás alapján, minden túlságba vitt centralizálás kiküszöbölésével.

f) Az egyelőre nem államosított, kapitalista jellegű iparvállalatoknak, amennyiben hasznos termelő funkciót töltenek be, a tervgazdálkodás keretén belül

megfelelő helyet kell biztosítani. Ugyanakkor az anyagelosztás, az ármegállapítás, a hitelnyújtás és az adópolitika eszközeivel, valamint megfelelő ellenőrző intézkedésekkel erősen korlátozni kell a magánkapitalista vagy államkapitalista vállalatok nyereségeit és el kell érni, hogy a magánipar alkalmazkodjék a három-éves terv termelési és beruházási előirányzataihoz, és tartsa be az előirányzott bérszínvonalat.

g) Addig is, amíg sor kerül az eddig még nem államosított, magánkapitalista vállalatok államosítására, az állami ellenőrzést annyira folyamatossá, közvetlenné és szorossá kell tenni, hogy ezek jelentékeny részét lényegileg államkapitalista vállalatokká változtassuk át. Különösen vonatkozik ez a könnyűipar két legfontosabb ágára, a textil- és a bőriparra és a vegyi iparra.

b) A kisipart és a kisiparosok egyéni kezdeményezését fel kell karolni. Ebből a szempontból nagy fontossága van a kisiparosok beszerzési, értékesítő és termelési szövetkezetekben való tömörülésének, ami megkönnyíti a kisiparnak a tervgazdálkodásba való bekapcsolódását.

III. A KERESKEDELEM ÉS AZ ÁRUFORGALOM TERÉN

a) A döntő fontosságú élelmiszerek, közszükségleti cikkek és nyersanyagok forgalmát, árát és elosztását fokozatosan meg kell kötni, vagyis különböző módszerekkel, de államilag kell irányítani és szabályozni, függetlenül attól, hogy ezekben a cikkekben milyen árumennyiség áll rendelkezésre. Erre a kötöttségre szükség van azért,

1. hogy ezek az áruk kellő időben és megfelelő áron ott használtassanak fel, ahol erre az állami tervek értelmében szükség van,
2. hogy a dolgozó lakosság élelmiszerekkel és közszükségleti cikkekkel való ellátását ne veszélyeztethessék a spekuláció üzelmiei,
3. hogy a jó termés vagy kedvező piaci konjunktúra esetén állami készleteket lehessen gyűjteni, és így biztosítani lehessen a jövőre is a lakosság ellátását és az állami tervek végrehajtását.

A kötött áruforgalom ilyen szellemben való kifejlesztése lehetővé fogja tenni az árak egységes szabályozását és ezzel a kettős árrendszerrel jelenleg foganatosított átmeneti jellegű intézkedések leépítését is.

b) Irányt kell venni a külkereskedelem állami monopóliumának és a belkereskedelemben a nagykereskedelem államosításának megvalósítására még 1948 folyamán. Ezt a célt egyelőre fokozatosan, részletintézkedések útján kell megközelíteni. Amennyiben azonban a bel- és külpolitikai helyzet megengedi vagy megköveteli, taktikát változtatva, egyszeri rendszabállyal kell a nagykereskedelem államosítását végrehajtani. A külkereskedelemben és a belföldi nagykereskedelemben biztosítani kell az állami szektor egyeduralmát nemcsak a magánkapitalista szektorral szemben, hanem fokozatosan vissza kell fejleszteni a szövet-

kezeti szektor szerepét is, és nem szabad a szövetkezeti szektornak a kül- és nagykereskedelemben újabb területeket átengedni.

Ennek megfelelően:

1. A külkereskedelmet fokozatosan állami egykezek monopóliumává kell tenni. Evégett áruk behozatalát, illetve kivitelét, különösen azokat, amelyek nagyobb hasznot biztosítanak, a Gazdasági Főtanács fokozatosan a Külforgalmi Rt-ra és az államosított bankok nagykereskedelmi vállalataira bízva kizárólagossági joggal. Ezeknek a külkereskedelmi állami szerveknek központi irányítását a Kereskedelmi Minisztériumon kívül a külkereskedelmre specializálódott államosított nagybankok útján is lehet biztosítani.

2. A belföldi nagykereskedelemben fokozatosan el kell sorvasztani a magánvállalatok működését, és a nagykereskedelmi forgalom lebonyolítását állami kereskedelmi vállalatokhoz kell átvinni. Egyes monopóliumszerű belkereskedelmi funkciókat (pl. cukor-, élesztőelosztás a kiskereskedők között) a GF vagy más szerv intézkedésével lehet állami vállalatokra átruházni. A központilag elosztott közszükségleti cikkek (pl. textil típusanyag) egyre nagyobb része a szövetkezetek útján bocsátandó forgalomba. Az államosított vagy állami befolyás alatt álló iparvállalatok legfontosabb termékeit állami vagy szövetkezeti vállalatok közvetítésével hozzák forgalomba, illetőleg a kiskereskedők bevonásával építsék ki saját bizományosi hálózatukat. A kiskereskedők árubeszerzését a kiskereskedők beszerző szövetkezetei útján kell lehetőleg lebonyolítani, ami feltételezi a szövetkezetek fejlesztését és támogatását. Ahol ezek az eszközök nem mutatkoznak elégségesnek, a nagykereskedelem befolyását fiskális, gazdasági és rendőrségi intézkedésekkel lehet csökkenteni és megszüntetni abban a mértékben, amelyben az állami és szövetkezeti kereskedelem képes lesz a magánkereskedelem helyét betölteni.

IV. A MEZŐGAZDASÁG TERÉN

a) A kulákok ellen nem időszerű általános jellegű intézkedések alkalmazása, amelyek földtulajdonukat érintenék, vagy az árutermelést számukra érdektelenné tennék. Az ilyen intézkedések megrázkódtatnák mezőgazdasági árutermelésünket és a középparasztság egy részét a kulákság oldalára állítanák. Szükség van azonban a kulákréteg gazdagodásának és a falu többi rétegére gyakorolt befolyásának korlátozására:

1. a feketézésen és uzsoraüzleten ért kulákelemek szigorú megbüntetésével;
2. a kulákok nagyobb méretű megadóztatásával, többek között a földadó progresszívvá tétele útján;
3. a kulákoknak nyújtandó hitelek magas kamatlábhoz és egyéb szigorú feltételekhez való kötésével;
4. annak megakadályozásával, hogy kulákok új traktorokat és motoros gépe-

ket szerezhessenek be; ilyen gépeket csak az állam, a közületek és a szövetkezetek vásárolhatnak;

5. a föld adásvételének olyan megszorításával, hogy a zsirosparasztok számára új földtulajdon megszerzése lehetetlenné váljék.

b) A kulákság gazdasági terjeszkedésének korlátozását célzó intézkedésekkel párhuzamosan adó- és hitelkedvezményekkel meg kell védeni az elszegényedéstől az úgazdák erre rászoruló részét, valamint általában a szegényparasztokat, és biztosítani kell a középparasztok jólétét, főként a belterjes gazdálkodásra való áttérésük támogatásával.

c) Meg kell valósítani állami érdekeltségű biztosító társaság útján a gazdák aszály és jégkár elleni kötelező biztosítását differenciált díjtételek mellett, amelyek a terhek jelentős részét a kulákokra hárítják.

d) Növelni kell a mezőgazdasági állami szektor jelentőségét és a parasztságra való befolyását. Evégett a mezőgazdasági beruházások megfelelő részét kell az állami gazdaságok fejlesztésére fordítani, és az állami birtokok területét a lehetőség szerint meg kell növelni, hogy ezek tényleg a parasztságot nevelő mintagazdaságokká váljanak, másrészt meg kell kezdeni az állami traktor- és géptelepek szervezését.

V. A SZÖVETKEZETI MOZGALOM MEGERŐSÍTÉSE ÉS KITERJESZTÉSE TERÉN

a) A kisparaszti gazdaságok (elsősorban az úgazdák, de a régi törpeparasztok tömegei is) egyéni gazdálkodás alapján nemcsak megerősödni nem tudnak, de gazdaságukat fenntartani sem lesznek tartósan képesek. Ezek a rétegek csakis a szövetkezetekben találják meg felemelkedésük lehetőségét. A szövetkezetekre döntő szerep vár a faluban a magánkereskedelem és a kulákok befolyásának visszaszorítására, a közép- és kisgazdaságoknak racionális, a modern technika felhasználását lehetővé tevő újjászervezése terén.

Szükség van a falusi beszerző- és termelőszövetkezetek kiszélesítésére és megerősítésére, részint tagjaik fokozott öntevékenysége alapján, részint hathatós állami támogatásuk segítségével. A szövetkezeteknek mindinkább ki kell terjeszteniük a parasztság termelésének előzetes szerződéses lekötését, aminek fejében a szövetkezet a szerződő parasztnak az áruellátás, a géphasználat, a hitelnújtás stb. terén bizonyos előnyöket biztosít.

A szövetkezeti szervezetnek olyan formájára kell irányt venni, amely alkalmas arra, hogy a parasztság egyéni érdekeit és tulajdonát összeegyeztesse a szövetkezeti termelés kifejtésével. A földművesszövetkezeti mozgalmat ki kell terjeszteni nemcsak az úgazdákra és a szegényparaszti rétegekre, hanem a középparasztságra is, amelyet a szövetkezetek felvirágoztatásának alapján fokozatosan

meg kell barátkoztatni a szövetkezeti termelés gondolatával. A beszerzési és értékesítési tevékenységet, amely a legközelebbi időben még a falusi szövetkezeti mozgalom középpontjában fog állni, egyre inkább össze kell kapcsolni a termelés megszervezésével úgy, hogy a mezőgazdasági eszközök és gépek közös használata, valamint a parasztok magántulajdonát képező földek közös megművelése fokozatosan tért hódítson.

b) A szövetkezeti mozgalomnak másik feladata a falu és a város közötti áru-forgalom egyre nagyobb mértékben való lebonyolítása és a kapitalista elemeknek az áruforgalomból való fokozatos kiszorítása. E célból különösen fokozott áru-kiutalással támogatni kell a fogyasztási szövetkezetek megerősödését és különösen az Általános Fogyasztási Szövetkezet bolthálózatának az összes városokra való kiterjesztését.

c) A szövetkezeteket rendeltetésük, feladatkörük szerint a jelenleginél jóval nagyobb mértékben kell specializálni és biztosítani kell az ugyanazt vagy rokonfeladatot betöltő szövetkezetek tevékenységének koordinálását és egységes irányítását.

d) Központi feladatnak kell tekinteni a sok helyt fennálló kapitalista befolyás kiszorítását a szövetkezetekből, valamint a szövetkezeti szervezet jelenlegi, gyakran bürokratikus eltorzított formáinak kiküszöbölését és különösen a tagszövetkezetekben igazi, demokratikus szövetkezeti mozgalom kialakítását, amelyben biztosítani kell a szegény- és középparasztok, valamint a városban és faluban egyaránt az asszonyok széles rétegeinek aktív részvételét.

VI. A TERVSZERŰ GAZDÁLKODÁS MEGSZERVEZÉSE TERÉN

a) A hároméves terv végrehajtásának biztosítása érdekében véget kell vetni annak, hogy a nyers- és fűtőanyagokat a tervtől függetlenül és azzal gyakran ellentétesen osszák fel, s másrészt annak, hogy az ármegállapítások ugyancsak tervszerűtlenül, megbízhatatlan kalkulációs számításokból kiindulva történjenek. Evégett az Anyag- és Árhivatalt a Tervhivatalnak alá kell rendelni.

b) A termelés előirányzott emelése és a termelési költségek leszorítása szükségessé teszi a munkabérek tervszerű szabályozását és az e téren mutakozó aránytalanságok fokozatos leépítését, hogy így a munkabér tényleg az elvégzett munka mennyiségének és minőségének feleljen meg. E célból szükség van arra, hogy az akkordbérek alapját képező normákat minden évben az elért termelési és technikai fejlődési foknak megfelelően revideáljuk, hogy az egyéni munkateljesítményeket és azok elszámolását ténylegesen és rendszeresen ellenőrizzük. Ugyanakkor a rendkívüli munkateljesítményekért jelentős prémiumokat kell biztosítani.

c) Ki kell dolgozni és meg kell valósítani az állami, gazdasági és politikai rendszabályok olyan egységes rendszerét, melyek együttvéve alkalmasak arra, hogy megszilárdítsák a munkafegyelmet, és a munka termelékenységét Magyar-

országban a kapitalista–nagybirtokos uralom idején elért színvonal fölé emeljük. Be kell vinni a dolgozók tudatába a munkához, a termeléshez való új viszony szükségességét. Munkaversenyeket kell szervezni. Ki kell alakítani az átlagon felüli eredményeket elérő rohammunkások rétegét, s ezt a réteget anyagi és erkölcsi megbecsülés tekintetében előtérbe kell helyezni. A legkiválóbb teljesítményt elérő munkásokat, parasztokat, műszaki embereket, szervezőket, ésszerűsítőket, újtókat, feltalálókat jelentékeny anyagi jutalomban kell részesíteni, nevüket ismertté kell tenni a nép előtt, és a népi demokrácia élgárdáját belőlük kell kinevelni.

d) Minthogy az ipar döntő részének államosítása és a tervgazdálkodás bevezetése folytán az állami feladatok ezen a téren lényegesen kiszélesedtek, indokolt az Iparügyi Minisztériumot két részre, egy nehézipari és egy könnyűipari részre osztani, hogy feladatukat szervezettebben tudják betölteni.

e) Az állami szektor szélesedése szükségessé teszi egy központi ellenőrzési és revizori szervezet kiépítését, amelynek hatásköre kiterjedne az összes állami és állami érdekeltségű vállalatokra. Ezt legcélszerűbben ellenőrzési minisztérium létesítésével lehet elérni. Addig is, amíg egy ilyen minisztérium politikai előfeltételeit meg lehet teremteni, az állami vállalatok hathatós ellenőrzése érdekében szükség van:

1. egységes revizori szervezet alakítására a Gazdasági Főtanács mellett,
2. minden állami vállalatnak a minisztériumból vagy egyéb állami hatóságokból való kikülönítésére,
3. minden állami vállalat és részlegüzem, bármilyen jogi formát ölt is, legyen köteles önálló mérleget készíteni és önálló vállalatként működni.

f) Szükség van a magyar magán- és kereskedelmi jog revíziójára a tervszerű gazdálkodás követelményei szerint, valamint az igazságszolgáltatás átszervezésére, különös tekintettel gazdaságpolitikánk irányvonalára.

VII. KÁDEREK

Egész gazdaságpolitikánk sikere és a felsorolt intézkedések megvalósítása szempontjából döntő jelentősége van annak, hogy megfelelő szakképzettséggel bíró, a népi demokrácia szempontjából megbízható gazdasági vezető kádereket neveljünk ki. Hogy ezt elérjük, szükség van:

1. a meglevő gazdasági káderek értékesebb részének a népi demokrácia és az új gazdasági feladatok szellemében való átképzésére, tanfolyamok, olvasmányok stb. segítségével;
2. munkások, parasztok és alkalmazottak erre alkalmas elemeinek gazdasági vezető állásokba való előléptetésére, ha csak lehet, rövid tanfolyamokon való kiképzés biztosításával;
3. a fiatalság köréből nagyszámú értékes diák iskolaszerű kiképzése gazdasági

pályakörre. E célból egy önálló (közvetlenül a Közoktatásügyi Minisztérium alá rendelt) lényegileg marxista-leninista gazdasági főiskolát szervezni, amelybe be kell olvasztani a Műegyetem jelenlegi közgazdasági fakultását, és amelynek ipari, szövetkezeti és kereskedelmi fakultással kell rendelkeznie. Ugyanakkor meg kell erősíteni a gazdasági sajtót, és biztosítani kell a népi demokrácia szellemének megfelelő gazdasági szakirodalom kiadását, valamint a marxista szellemű tudományos gazdasági kutatómunkát is.

VIII. A NÉPI DEMOKRÁCIA ORSZÁGAIVAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS KIÉPÍTÉSE TERÉN

A szomszédos, tervgazdálkodást folytató országokkal való gazdasági együttműködést meg kell erősíteni, már csak azért is, hogy nemzetgazdaságunkat minél nagyobb mértékben megóvjuk a közeledő kapitalista gazdasági válság kihatásaitól. E célból törekedni kell arra, hogy külkereskedelmi forgalmunk 75⁰/₀-át a Szovjetunió és a népi demokrácia országai felé tereljük. Másrészt irányt kell venni az ezekkel az országokkal kötendő olyan együttműködési megállapodásokra, amelyek a minél gazdaságosabb termelés érdekében munkamegosztást létesítenek az országok különböző termelési ágai között, és biztosítják a technikai és tudományos kutatások együttes erővel való folytatását.

Az Irányelveket az MKP Politikai Bizottsága által 1947. október 9-én kiküldött bizottság dolgozta ki. A bizottság vitái során Nagy Imre, a marxizmustól idegen nézeteket hangoztatva fellépett az Irányelvekben foglalt alapvető megállapítások, az államhatalom és a nemzetgazdaság jellegének értékelése ellen. (Lásd Párttörténeti Közlemények, 1963. 4. sz. 177–180. old.) Az Irányelvek szövege a korabeli sajtóban nem jelent meg, de legfontosabb megállapításait Gerő Ernő, a Politikai Bizottság megbízása alapján 1947. december 19-i politikai akadémiai előadásában ismertette. (Lásd Nemzetgazdaságunk szerkezete és jövője. Szikra 1948.) Az itt közölt végleges szöveget az MKP Politikai Bizottsága 1948. február 12-i ülésén fogadta el. Ugyanazon ülésén hozott határozatot a Politikai Bizottság az MKP elméleti munkájának megjavításáról, amelyben megállapítja:

„Pártunkban az elméleti munka terén komoly hiányosságok és mulasztások mutatkoznak. Maga a Politikai Bizottság nem dolgozta fel marxista-leninista szemszögből a magyar demokrácia fejlődésének elméleti problémáit és a népi demokrácia kérdéseit. Ennek következtében a párt soraiban, sőt magában a Politikai Bizottságban is helytelen nézetek jutottak kifejezésre a népi demokrácia jelentőségéről és Magyarország gazdasági szerkezetében végbement minőségi változások lényegéről.

Az elméleti munka terén mutatókozó mulasztások és hiányosságok azzal a veszéllyel fenyegetik pártunkat, hogy további tevékenységében éppen az elméleti problémák feldolgozásának a hiányában komoly politikai hibákat követhet el.”

A Politikai Bizottság oktatási tanácsot és bizottságokat küldött ki egyes elméleti kérdések kidolgozására, határozatot hozott elméleti vitacikkek megjelentetésére.

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT NAGY-BUDAPESTI ÖSSZVEZETŐSÉGI ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA

(1948. FEBRUÁR 18.)

A Szociáldemokrata Párt 1948. február 18-án a Sportcsarnokban megtartott nagy-budapesti összvezetőségi ülése egyhangúlag kimondja, hogy:

1. a Szociáldemokrata Pártnak – mint a munkásosztály forradalmi, elméletileg és gyakorlatilag maradéktalanul marxista pártjának – a fejlődés jelenlegi szakaszában történelmi jelentőségű feladatai vannak. A párt egyes tagjának minden legkisebb részletmunkájában is a napirendre került szocializmus előfeltételeinek megteremtésére kell törekednie. A szocializmus felé Magyarországon a demokrácián keresztül vezet az út. Ez a demokrácia nem lehet formális, az imperializmus szövetségesévé züllött polgári demokrácia, hanem csak népi demokrácia, amelynek lényege a dolgozó tömegek gazdasági és politikai hatalmának állandó növelése. Pártunk elsőrangú feladata, hogy minél szélesebb demokratikus egységfront kialakulását segítse elő. A demokratikus front feladata nemzetközileg az imperialista monopoltőke erőivel szemben a Szovjetunió vezetése alatt álló békétábor erősíteni, országunkon belül pedig a jobboldaliság, a reakció, az ellenforradalom minden maradványát vagy feltámadási kísérletét megsemmisíteni;

2. a Szociáldemokrata Párt feladata a béke, a haladás, az igazi demokrácia e frontjára minél nagyobb tömegerőket felvonultatni, természetesen nem úgy, hogy forradalmi elveiből a legcsekélyebb engedményt is tenné nem szocialista tömegek megnyerése érdekében, hanem úgy, hogy biztosítsa a céltudatos szocialista pártvezetést, és osztálytudatosná neveli a ma még szervezetlen dolgozó tömegeket is. A Szociáldemokrata Párt e történelmi és senki más által el nem végezhető munkáját minden igazi, demokratikus erővel együttműködve, a Magyar Kommunista Párttal különösen szoros szövetségben fogja végrehajtani. Ezt jelenti számunkra a munkásegység, amely a közös harcokban egyre szorosabbá válik és a szükséges előfeltételek megteremtésén át az egységes forradalmi munkaspárt kialakulása felé mutat;

3. nagy történelmi feladat megoldásához a Szociáldemokrata Pártnak az eddigi ingadozóval homlokegyenest ellentétes, egységes, tiszta, töretlen pártpolitika biztosítékát kell megteremtenie. Nagy-Budapest pártszervezeti és üzemi szocialista funkcionáriusai, valamint az összvezetőségi ülésen megjelent vidéki veze-

tők¹ a párt ennek megfelelő megtisztítását az imperialista behatás, az osztályidegen befolyás lehetőségeinek egyszer s mindenkorra való megsemmisítését követelik. Helyeslően tudomásul veszik az összvezetőségi ülésnek bejelentett személyi változásokat², mert a súlyos tévedéseket elkövető vagy egyenesen félrevezető vagy ingadozó jobboldali vezetők helyett megbízható, kipróbált, nem szavaikban, de cselekedeteikben baloldali szocialisták élreállítását nélkülözhetetlen és halaszthatatlan előfeltételnek tekintik a párt megújódásához és megerősödéséhez;

4. a fővárosi végrehajtó bizottság 1947. december 31-i határozata értelmében felszólítja a rövidesen összeülő pártkongresszust, hogy szentesítse a dolgozó tömegek akarataából és érdekében beállított változásokat, jelölje ki félreérthetetlenül a további utat, válasszon olyan pártvezetőséget, amely személyileg is biztosítja a munkásosztály szocialista irányítását, a jobboldal végleges megsemmisítésével teremtsen meg a párt egységét, és szilárdítsa meg a pártfegyelmet. A párt rendkívül komoly helyzetére való tekintettel utasítsa a párt jelenlegi tényleges vezetőit, hogy a kongresszus összeüléséig is a legszigorúbb pártfegyellemmel, minden más szempont alárendelésével biztosítsa pártunk elvi tisztaságát, politikai akcióképességét, szervezeti megerősödését, küszöbölje ki az ingadozásokat, semmisítse meg a munkásosztálytól idegen hatásokat, hívja vissza a megbízásukra méltatlanokat a demokratikus szocialista gondolat és a mozgalom érdekében.

Megjelent: Népszava, 1948. február 19. 4. old.

116

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A TAGFELVÉTELI ZÁRLATRÓL

(1948. FEBRUÁR 21)

A Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottsága a Szociáldemokrata Párton belül a jobboldal ellen folyó harccal kapcsolatban megállapítja, hogy a testvérpártban az osztályellenség ügynökségét képviselő, reakciós jobboldal elleni harc komoly eredményt ért el, és a Szociáldemokrata Párt fővárosi összvezetőségének

¹ Az összvezetőségi ülésen a nagy-budapestieken kívül Diósgyőr, Sopron, Tatabánya, Dorog, Szombathely, Győr, Pécs, Szeged, Salgótarján, Veszprém, Várpalota képviselői is részt vettek. (Lásd Népszava, 1948. február 19. 3. old.)

² Az összvezetőségi ülésen Marosán György jelentette be Kéthly Anna és társai lemondását a pártban viselt tisztségükről, valamint Kelemen Gyula és társai kizárását a pártból.

legutóbbi határozatával¹ a jobboldal szervezeti felszámolása terén is megtörténtek az első lépések.

A Politikai Bizottság üdvözli azokat az osztálytudatos munkásokat – kommunistákat és szociáldemokratákat – akiknek harcos fellépése eredményezte, hogy a szociáldemokrata jobboldal lelepleződött és politikailag vereséget szenvedett. A szociáldemokrata jobboldal veresége komolyan hozzájárult a munkásegység megerősítéséhez és jelentős sikere a magyar népi demokráciának.

Üdvözljük azokat a dolgozókat, elsősorban munkásokat, akik felismerve a Magyar Kommunista Párt szerepét és érdemeit a demokrácia alkotó munkájában és győzelmeinek kivívásában a belső reakció és a külső imperialisták mindenfajta ügynökei fölött, meggyőződésük szavát követve beléptek pártunkba; megerősítve ezzel a magyar demokrácia legbiztosabb támaszát, a magyar dolgozók nagy pártját, a Magyar Kommunista Pártot.

Mivel azonban fennáll az a veszély, hogy pártunkba nemcsak meggyőződéses dolgozók lépnek be, hanem olyanok is beférkőznek, akik méltatlanok a Kommunista Párt tagságára, a Politikai Bizottság elhatározza:

a mai naptól kezdve 1948. március 15-ig általános tagfelvételi zárlat lép életbe. 1948. február 22-től 1948. március 15-ig belépési nyilatkozatot csak a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége adhat ki, és csak ő határozhat el tagfelvételt egyéni esetekben.

Megjelent: Szabad Nép, 1948. február 22. 1. old.

II7

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXVI. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA

(1948. MÁRCIUS 6—8)

A Szociáldemokrata Párt XXXVI. kongresszusa megbélyegzi és elítéli mindazokat, akik az elmúlt hónapok és esztendőök során a párt kongresszusi politikájával szembehelyezkedve osztályidegen érdekek szolgálatában a magyar munkáosztály felszabadítása helyett az imperialisták munkásellenes és demokráciaellenes politikáját követték. A XXXVI. kongresszus elismerését és köszönetét fejezi ki a fővárosi végrehajtó bizottságnak azért a kemény és határozott, ön-

¹ Lásd az előző dokumentumot.

tudatos, forradalmi magatartásáért, amellyel utat nyitott az osztályárulók leleplezése és ezzel együtt a párt és a mozgalom megtisztítása felé.

A XXXVI. kongresszus tudomásul veszi és jóváhagyja az intézkedéseket, amelyeket a főtitkárság január 1-től a pártgyűlés összeüléséig a párt megtisztítása érdekében tett, és az ez idő alatt fogatosított kizárásokat helybenhagyja és megerősíti. Utasítja az új pártvezetőséget továbbá arra, hogy a legnagyobb eréllyel folytassa tovább a megkezdett tisztogatási akciót, és szabadítsa meg a pártot a jobboldali befolyás minden maradványától és – minden mellékkörülményre való tekintet nélkül – forradalmi szellemben, kíméletlenül távolítsa el azokat, akik bűnösök a dolgozó tömegek ideológiai és politikai félrevezetésében, és így nem alkalmasak arra, hogy a szocialista munkásság soraiban részt vegyenek felszabadító harcainkban.

A pártvezetőség mindent tegyen meg annak érdekében, hogy a félrevezetett dolgozó tömegek teljes és tiszta képet kapjanak a múlt hibáiról, világosítsa fel a dolgozókat arról, hogy kik és milyen módon cselekedtek nevükben, de érdekeik ellen, és ezzel a felvilágosító munkával is járuljon hozzá a munkásosztály ideológiai, politikai és cselekvésszerű egységének megteremtéséhez.

A XXXVI. pártgyűlés a történelmi helyzet felismerése alapján megállapítja, hogy azok a feltételek, amelyeket a két munkáspárt földalatti vezetősége 1944-ben körvonalazott¹ mint az egységes munkáspárt megteremtésének feltételeit, nagyrészt bekövetkeztek. A XXXVI. pártgyűlés tehát ennek felismerésében és attól a vágytól vezettetve, hogy három évtizedes kettészakadás után az egy és oszthatatlan munkásosztály politikai és szervezeti egysége is helyreálljon, felhatalmazza az új pártvezetőséget arra, hogy haladéktalanul kezdjen tárgyalásokat a Magyar Kommunista Párt vezetőségével az egységes munkáspárt megalakításához még szükséges ideológiai, politikai, szervezeti feltételek megteremtése céljából. E tárgyalások eredményeképpen gondoskodjék az új pártvezetőség arról, hogy mielőbb rendkívüli kongresszus hívassék össze a munkásosztály egységes pártjának megalakítására.

A párt politikája a tárgyalások ideje alatt is szolgálja az egység szellemében töretlen erővel a magyar demokrácia megszilárdítását, a termelés fokozásával a hároméves terv végrehajtását és a dolgozók életszínvonalának emelését, a szomszéd népekkel, elsősorban a Szovjetunió népeivel való szoros barátságot és ezzel az európai béke biztosítását, az imperializmus elleni, megalkuvást nem ismerő, kíméletlen harcot.

A XXXVI. pártgyűlés a küzdelem e szakaszában is – felismerve a történelmi helyzetet – elutasít és megtagad minden opportunist, reformista hagyományt és az igazi marxizmus, a nemzetközi és magyar munkásmozgalom igazi, nagy for-

¹ Lásd e kötet 3. sz. dokumentumát.

radalmi hagyományait követi és magáénak vallja a marxizmus-leninizmus, Lenin és Sztálin világraszóló nagy tanításait.

Megjelent: Népszava, 1948. március 7. 11. old.

A kongresszus a közölt határozaton kívül elfogadta azt az indítványt, amely felhatalmazást adott a pártvezetőségnek a szervezeti szabályzatnak – a rendkívüli feladatok által szükségessé váló – módosítására, illetve kiegészítésére, valamint jóváhagyta a Kéthly-Szedler-frakciónak a pártból történt kizárását. (Lásd Népszava, 1948. március 9. 7. old.)

II 8

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A PÁRT AKTIVISTÁINAK SZERVEZETT ÖSSZEFOGÁSÁRA

(1948. MÁRCIUS 9)

I. Pártunk az elmúlt hónapokban nagyobb szociáldemokrata tömegek beáramlása következtében méreteiben és összetételében jelentős változáson ment át, és a tagfelvételi zárlat után, valamint a Szociáldemokrata Párttal való egyesülés következtében ez a változás még fokozódik. A párt ezáltal a munkásosztálynak nemcsak legharcosabb, legöntudatosabb részét foglalja magába, hanem csaknem az egész munkásosztályt. Ez azzal a veszéllyel jár, hogy pártunk az élcsapat szerepét nem minden tekintetben tudja betölteni.

Ezért szükséges, hogy a párton belül létrehozzuk a marxista-leninista neveléssel bíró, széles vezető gárdát.

Ezt a vezető gárdát pártunk eddigi aktivistáinak szervezettebb és szorosabb összefogása által, valamint az aktivisták számának növelése és tervszerű fokozott oktatásuk és nevelésük útján kell létrehoznunk.

Minden pártszervezetben belül a pártszervezet vezetőségének irányítása mellett aktivista csoportokat¹ kell létesíteni, amelyek nem képeznek külön szervezetet a pártszervezeteken belül, nem jelentenek pártot a párton belül, se nem kommu-

¹ A Politikai Bizottság 1948. március 18-án az aktivista csoportok nevét pártmunkás csoportra változtatta.

nista frakciót az egyesült pártban. Az aktivisták szervezett összefogása nem jelent mást, mint széles vezető gárdánk létesítését, melyen keresztül biztosítjuk:

- a) a párt politikai és szervezeti egységét,
- b) központosított vezetést,
- c) hogy a párt betöltse a munkásosztály, az egész dolgozó nép politikai vezetőjének szerepét,
- d) a munkásosztály hegemoniáját a munkás-paraszt szövetségen, a demokratikus népfronton belül és a demokratikus államhatalomban,
- e) a küzdelmet osztályidegen ideológiák ellen,
- f) hogy biztosítsuk tagságunk összefogását és irányítását, színvonalának állandó emelését, új aktivisták kiemelését.

II. Az aktivista csoportokat a párttagság következő tevékeny tagjaiból állítjuk össze:

- a) a választott vezetőség tagjaiból,
- b) a választott választmány tagjaiból,
- c) pártbizalmiak,
- d) a központi apparátusban dolgozókból,
- e) azokból az elvtársakból, akiket a párt felelős tömegszervezeti, szakszervezeti, állami vagy közigazgatási funkcióval bíz meg,
- f) felelős gazdasági funkcióba helyezett elvtársakból, amennyiben politikai megbízhatóságukhoz kétség nem fér,
- g) az agitátorgárdák tagjaiból,
- b) a rendezőgárdák funkcionáriusaiból,
- i) a falujáró csoportok állandó tagjaiból,
- j) az egyes reszortvezetők mellé beosztott állandó segítőkből,
- k) a pártmunka valamely fel nem sorolt területén rendszeres állandó munkát végző elvtársakból.

Az aktivistákat az illető pártszervezet vezetőségének javaslatára az aktivisták értekezlete egyéni elbírálás alapján veszi fel. Az aktivista értekezletnek jogában áll a pártszervezet vezetőségének javaslata alapján megszüntetni azoknak az elvtársaknak az aktivista csoporthoz való tartozását, akik rájuk bízott és vállalt feladatukat nem végzik el. Már most, de különösen az egyesülés után a legfeljebb szociáldemokrata munkás elvtársakat fel kell venni az aktivisták közé.

III. Az aktivisták kötelessége:

Az aktivisták a párt legtevékenyebb, legodaadóbb és a párthoz feltétlenül hű tagjaiból kerülnek ki. A nagyobb kötelesség vállalása és a marxista-leninista tanítás nagyobb méretű elsajátítása teszi méltóvá tagjainkat, hogy az aktivisták soraiba kerülnek.

Az aktivista köteles:

a) a pártszervezet vezetőségének irányítása mellett rendszeres pártmunkát végezni,

b) a marxizmus-leninizmus tanításainak elsajátításával politikai és elméleti színvonalát emelni, részt venni esti tanfolyamokon, szemináriumokon, vagy azokon mint előadó tevékenykedni,

c) éberén és állandóan őrködni a párt politikai és szervezeti egysége felett, és harcolni osztályidegen elemek és nézetek behatolása ellen a pártunkba,

d) szigorúan betartani a pártfegyelmet, pártszerűen cselekedni, pártszerűségre nevelni a párttagságot,

e) magánéletben és közfunkciójának ellátásában erkölcsileg kifogástalan magatartást tanúsítani,

f) a termelőmunkában fegyelmezettséggel és kiemelkedő teljesítménnyel kitűnni, munkájának technikáját elsajátítani, és szakképzettségét szüntelenül növelni.

g) a harci fegyelem, tervszerűség, szervezettség, állhatatosság és áldozatkészség szellemét képviselni és erre nevelni a párttagságot,

b) állandóan erősíteni kapcsolatait a tömegekkel, amelyek között él és tevékenykedik, megmagyarázni a tömegeknek a párt politikáját és döntéseit, a tömegek tanácsadója és önfeláldozó vezetője lenni.

IV. Az aktivisták munkájának irányítása:

Az egyes alapszervezetekhez tartozó aktivisták munkáját a pártszervezet titkára a vezetőség segítségével irányítja. Kéthetenként aktívaértekezletet tartanak, amelyet a párttitkár vezet. Ezeken az értekezleteken kapják meg az aktivisták mindenkori feladataikat és ellenőrzik a feladatok végrehajtását.

Az aktivista csoportoknak nincs külön vezetősége.

Az aktivistákat központilag kell nyilvántartani.

V. Javasoljuk:

a) az aktivisták külön aktivista igazolványt kapjanak,

b) a „Pártmunka” alakuljon át „Aktivista” címen az aktivisták folyóiratává, amelyet a szerkesztő bizottság és külön függetlenített szerkesztő szerkeszt.

c) a PB utasítja az Oktatási Tanácsot, hogy dolgozzon ki tervet az aktivisták marxista-leninista kiskönyvtárának füzeteire vonatkozólag,

d) az Oktatási Tanács dolgozzon ki tervet az aktivisták külön oktatására vonatkozóan az alábbi szempontok figyelembevételével: pártiskolai oktatásra első sorban aktivistákat kell küldeni. El kell érniünk, a lehető leggyorsabban, hogy megyei és kerületi titkár csak olyan elvtárs legyen, aki elvégezte a hathónapos pártiskolát, járási, körzeti, nagyobb városi, nagyobb üzemi és nagyközségi titkár, megyebizottsági tagok olyanok, akik elvégezték a háromhónapos iskolát, alapszervezeti titkárok (körzeti, kisebb üzemi, községi) csak olyanok, akik elvégezték a háromhetes iskolát,

e) az aktivisták rendszeres aktivista értekezleten vegyenek részt.
Az előkészítésért és végrehajtásért a Szervező Bizottság felelős.
Határidő: május 15.

119

KÖZLEMÉNY

A KÉT MUNKÁSPÁRT

ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1948. MÁRCIUS 10)

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt összekötő bizottsága folyó évi március 10-én ülést tartott.

A Szociáldemokrata Párt XXXVI. kongresszusa határozatának értelmében az összekötő bizottság megkezdte a tárgyalásokat az egyesült munkáspárt létrehozására. Megállapodott abban, hogy az egyesülést folyó évi július hó 1-ig megvalósítja.

Az összekötő bizottság elhatározta:

1. Az egységes politika kidolgozására és megvalósítására állandó közös politikai bizottságot létesít, amelynek tagjai: Farkas, Gerő, Marosán, Rajk, Rákosi, Révai, Rónai, Szakasits és Vajda elvtársak.¹

2. Az egyesülés gyakorlati előkészítésére és végrehajtására állandó szervező bizottságot létesít, amelynek tagjai: Apró, Farkas, Harustyák, Kádár, Kovács, Marosán és Révész elvtársak.

3. Falvakban, járási székhelyeken, megyei székhelyen, városokban, kerületekben és üzemekben egységbizottságokat létesít, melyeknek feladata a Szociáldemokrata Pártból a jobboldali elemek, továbbá mindkét pártba befurakodott idegen, ellenséges és korrupt elemek eltávolítása. Az egységbizottságok irányítják az átmenet ideje alatt a pártszervezetek politikáját, és előkészítik a két párt-szervezet egyesülését.

Az összekötő bizottság üdvözli a csepeli munkások országos munkaverseny-

¹ A közös politikai bizottság elnökévé a március 19-i ülés Rákosi Mátyást, alelnökévé Szakasits Árpádot választotta. Ez az ülés küldött ki bizottságot az egyesült párt programtervezetének kidolgozására is, és határozta el, hogy az egyesülési kongresszust június 12-14-én tartják meg. (Lásd Népszava, 1948. március 20. 3. old.)

kezdeményezését¹ és felhívja az ország dolgozóit, hogy csatlakozzanak, és minden erejükkel vegyenek részt ebben az ország talpraállítását meggyorsító mozgalomban.

Megjelent: Szabad Nép, 1948. március 11. 1. old.

120

KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL

(1948. MÁRCIUS 11.)

A Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottsága március 11-én tartott ülésén megtárgyalta a belpolitikai helyzetet.

A Politikai Bizottság üdvözlí a szociáldemokrata testvérpárt XXXVI. kongresszusának nagy jelentőségű határozatát,² amely kimondja a két munkáspárt sürgős egyesülésének szükségességét. A Magyar Kommunista Párt a maga részéről mindent megtesz, hogy az egyesülés minél egészségesebben, az összekötő bizottság által megállapított időpontig, 1948. július 1. napjáig a munkásosztály és a magyar demokrácia érdekének megfelelően végbemenjen.

Ez a határozat lehetővé teszi, hogy megszüntessük a magyar munkásmozgalomban azt a szakadást, amelyet a nemzetközi és magyar jobboldali szociáldemokraták osztályáruló politikája idézett elő. Valóra válik most az a nagy eszme, amelyért évtizedeken keresztül a magyar munkásmozgalom legjobbjai harcoltak: egy munkásosztály, egy munkáspárt.

A Politikai Bizottság megállapította, hogy a tagfelvételi zárlat óta a magyar dolgozó nép áramlása a Kommunista Párt felé öröndetesen megnövekedett. Nemcsak szervezett munkások, hanem falvak parasztsága, dolgozó kisemberek és haladó értelmiségiek tízezrei kérik felvételüket a Magyar Kommunista Pártba.

A Politikai Bizottság ezért elhatározta, hogy a február 22-én elrendelt tagfel-

¹ A március 10-i lapokban jelent meg a csepeli munkások felhívása az országos munkaversenyre, az 1948–1949-i forradalom és szabadságharc százéves, valamint a hároméves terv megindításának egyéves évfordulója megünneplésére 1948. március 15. és augusztus 1. között. (Lásd Szabad Nép, 1948. március 10. 1. old.)

² Lásd e kötet 117. sz. dokumentumát.

vételi zárlatot megszünteti, s március 15-től kezdve újra lehetővé teszi minden becsületes demokratikus munkás, paraszt, értelmiségi és városi kisembernek, hogy a Magyar Kommunista Párt tagja lehessen.

A Politikai Bizottság megállapítja, hogy a Szociáldemokrata Párt XXXVI. kongresszusának fentemlített határozata új helyzetet teremt a két munkáspárt viszonyában. Új helyzetet teremtett ez a határozat a szociáldemokrata párttagoknak a Magyar Kommunista Pártba való átlépésének kérdésében is. Ennek megfelelően a szociáldemokrata pártszervezetekkel kapcsolatban most nem az a cél, hogy minél több tagot hozzanak át a Szociáldemokrata Pártból a Kommunista Pártba, hanem elsősorban az a feladat, hogy biztosítsák az egyesülés jó végrehajtásának politikai és szervezeti előfeltételeit.

A Politikai Bizottság ismételten nyomatékosan hangsúlyozza, hogy a Magyar Kommunista Pártba kollektíven belépni nem lehet, csak egyéni jelentkezés alapján. Ezért a Politikai Bizottság a jövőben elutasítja a Szociáldemokrata Pártból vagy más szervezetből való kollektív átlépéseket. A Magyar Kommunista Pártba csak azt lehet felvenni, aki meggyőződését követve, önként jelentkezik, s ezért a Politikai Bizottság a leghatározottabban elítél és megtorol minden erőszakos tagtoborzást.

Megjelent: Szabad Nép, 1948. március 12. 3. old.

121

IRÁNYELVEK A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT EGYSÉGBIZOTTSÁGAI SZÁMÁRA

(1948. MÁRCIUS 23)

A Magyar Kommunista Párt és a baloldali szociáldemokrata elvtársak harca a szociáldemokrata jobboldal ellen a két munkáspárt egymáshoz való viszonyának rendezéséhez vezetett. A Szociáldemokrata Párt történelmi jelentőségű XXXVI. kongresszusa az egyesült párt létrehozása mellett foglalt állást, és annak megvalósítását az új vezetőség feladatává tette.

A magyar dolgozó tömegek egyesült pártot akarnak, amely szellemében, vezetésében, fegyelmében egységes és kipróbált győzedelmes forradalmi elmélettel rendelkezik. Marxista-leninista ideológiájú pártot, mely nem tűr meg soraiban

népellenes, korrupt, erkölcstelen elemeket. Harcos pártot, amely kérlelhetetlen keménységgel száműz soraiból minden ingadozást, minden megalkuvást.

Az egységesítés szervezeti feladatainak végrehajtására megalakult a két párt közös Központi Szervező Bizottsága. A közös Szervező Bizottság az alábbiakban közli a közös Politikai Bizottság megbízásából azokat az irányelveket, amelyek alapján a megalakítandó egységbizottságoknak meg kell kezdeniük az egységesítés politikai és szervezeti feladatainak végrehajtását.

A pártszervezetek egyesítését a központi szervek kivételével még az egységesítő kongresszus előtt kell végrehajtani. Az egyesítő kongresszus már az egységes párt kongresszusa lesz. A kongresszus időpontja június 12. Az egyesülést első sorban az üzemekben, másodsorban a nagyobb városokban, harmadszor nagyközségekben és végül a kisközségekben hajtjuk végre az egységbizottságok segítségével.

1. AZ EGYSÉGBIZOTTSÁGOK ÖSSZETÉTELE

Az egységesítést megelőző feladatok végrehajtására április 1-ig hozzuk létre a megyei, a városi, megyeszékhelyeken a központi járási, a járási és üzemi egységbizottságokat. Az egységbizottságok a két párt funkcionáriusaiból általában $\frac{2}{3}:\frac{1}{3}$ arányban alakulnak meg. Tagjaikat közös megegyezés alapján hívják be. A megyei egységbizottságokban 4 kommunista, 2 szociáldemokrata elvtárs, az üzemi és városi egységbizottságokban 6 kommunista, 3 szociáldemokrata elvtárs vesz részt. Az egységbizottságoknak jobboldali elem tagja nem lehet.

Falvakban egyelőre nem hozunk létre egységbizottságokat. A járási egységbizottságok feladata a kis taglétszámú falusi szervezetek egységesítése. Az egységesítés falun is az egységes párt erejének, tekintélyének növekedését kell, hogy eredményezze. A falu dolgozó parasztságának zöme az egységes párt harcos hívévé kell, hogy szegődjék. Az egységesítés falun az üzemek és városok egységesítésétől eltérő módszereket kíván. Ezeket a módszereket a közös Központi Szervező Bizottság külön dolgozza ki.

2. AZ EGYSÉGBIZOTTSÁGOK HATÁSKÖRE

A helyi egységbizottságok kidolgozzák a két párt egységesítésének közös tervét. Az egységbizottság döntései mindkét pártra kötelezőek.

Az egységbizottságok megalakítása után átmenetileg megmarad még mindkét helyi pártszervezet külön vezetősége is. Amikor a szociáldemokrata pártszervezetet megtisztították a jobboldali elemektől és az egységesítés jól elő van készítve, az alapszervek taggyűlésén vagy küldöttközgyűlésén formálisan is egyesül a helyi pártszervezet, és megválasztja az új, most már közös vezetőséget. A vezetőség megválasztása után megszűnik az egységbizottság és a két párt külön vezetőségei.

Az egységbizottságok illetékességi területükön összefogják, irányítják az egységbizottságok szervező munkáját, kidolgozzák az egyesülés helyi szervezeti problémáit, és biztosítják annak gyakorlati végrehajtását. A szervezetek egységesítését azonban a közös Központi Szervező Bizottság jóváhagyása nélkül ne hajtsák végre.

Illetékességi területükön a megyei egységbizottságok összetételét megváltoztathatják, azok határozatait módosíthatják. A megyei egységbizottságok határozatait a közös Központi Szervező Bizottság változtathatja meg.

A Szociáldemokrata Párt jobboldali elemeinek kizárásával felmerülő káderproblémákban a közös Központi Szervező Bizottság dönt: a központi apparátus, az összes pártszervezetek függetlenített funkcionáriusai, minisztériumokban az osztályvezetők és magasabb tisztségek, közigazgatásban főispán, alispán, vármegyei és járási főjegyző, városi polgármesterek, gazdasági életben munkásigazgatók, vállalati vezetők, megyei titkárok és helyetteseik, szakszervezeti vezető funkcionáriusok, tömegszervezetek központjaiban dolgozó vezető tisztségek betöltéséről. Az összes többi káderek kérdésében a megalakítandó helyi közös kádertanácsok javaslatai alapján az illetékes egységbizottságok (megyei, városi, járási stb.) döntenek.

3. AZ EGYSÉGBIZOTTSÁGOK FELADATAI

a) Az egységbizottságoknak biztosítaniuk kell az egyesült párt politikai egységét, szervezeti szilárdságát. Ennek döntő előfeltétele, hogy a Szociáldemokrata Párt soraiból eltávolítson minden jobboldali elemet. Még az egységesítés előtt ki kell zárni a Szociáldemokrata Pártból mindazokat: akik pártjukat és az egész magyar munkásosztályt ki akarták szolgáltatni az osztályellenségnek, a korrupt, a népellenes, az erkölcstelen elemeket, mindazokat tehát, akik reakciós erőkkel szövethettek a dolgozó rétegek érdekei ellen, akik a két munkáspárt együttműködésének ellenségei voltak és akik funkcióikat egyéni haszonszerzésre használták fel. Ezekről az elemektől kell megtisztítani a Szociáldemokrata Pártot, a magyar közélet minden területén: az országgyűlésben, az államapparátusban, a közigazgatásban, a törvényhatóságokban, falusi képviselőtestületekben, a gazdasági életben. Az egységbizottságok javaslatot tehetnek a Magyar Kommunista Párt egyes tagjainak eltávolítására is.

A közös Szervező Bizottság a jobboldal teljes felszámolásában a szociáldemokrata pártszervezetektől kíméletlen, megalkuvást nem ismerő erélyt vár. Ne befolyásolja a baloldali szociáldemokrata elvtársakat sem a régi kapcsolat, sem személyi barátság, sem a szociáldemokrata régi párttagság, sem más szentimentális szempont.

b) A kizárásokat politikailag meg kell indokolni és indokaival együtt nyilvánosságra hozni. A kizárások politikai megindokolásával ideológiai harcot vígyünk

a jobboldal ellen. Ezen keresztül vonjuk be a tömegeket a jobboldal elleni harcba. A pártsajtóban, a pártnapokon, az összvezetőségi üléseken nyilvánosságra hozott és a politikailag megindokolt kizárásokkal tegyük a szociáldemokrata tömegeket a jobboldal elleni harc részesévé. A kizárások kötelező politikai megindokolása egyben megakadályozza azt is, hogy a kizárásoknál egyesek személyi szempontokat (harag, pozícióra törés) érvényesíthessenek.

c) Zárja ki a Szociáldemokrata Párt április 1-ig tagjai sorából mindazokat, akiket a Magyar Kommunista Párt politikai okokból vagy frakciós magatartás miatt vagy korrupciós okokból kizárt.

Kíméletlen eréllyel kell eljárunk azokkal a nép- és osztályellenes elemekkel, akik a maguk területén a vezetők táborához tartoztak. De türelemmel kell viseltetnünk, türelmes felvilágosító munkával nyerjük meg az egyesült párt számára a jobboldal által félrevezetett, jóhiszemű dolgozókat.

A jobboldal folytatja aknamunkáját: azt terjeszti, hogy az új pártba a szociáldemokratáknak csak egy negyedét veszik fel. Ezzel szemben az az igazság, hogy az egyesült pártnak minden becsületes dolgozó egyenjogú tagja lesz. Az új pártban senkit sem ítélnék meg volt pártállása után, hanem magatartása és munkája alapján. A jobboldal azt is terjeszti, hogy az új pártban a Szociáldemokrata Párt tisztségviselői nem kapnak helyet. Ezzel szemben az az igazság, hogy a baloldali szociáldemokrata funkcionáriusok az új pártnak munkájuk és képességüknek megfelelő tisztségviselői lesznek.

Kutassuk fel a Szociáldemokrata Pártban eddig elnyomott baloldali, forradalmi magatartása miatt félreállított becsületes és tehetséges elvtársakat, s állítsuk azokat képességeiknek megfelelő pozíciókba.

A kizárásoknál az egységbizottságok határozatait pártvonalon járási titkári funkcióig, közigazgatási vonalon polgármesterig a Szociáldemokrata Párt megyei, illetve járási vezetőségei hajtják végre. Járási titkár, polgármester és ennél magasabb funkcionáriusok kérdésében a megyei közös kádertanácsok javaslatot tesznek, és ezek alapján a Szociáldemokrata Párt Központi Vezetősége dönt.

d) A jobboldali, reformista, opportunistista ideológia felszámolására fokozni kell az oktatási munkát, ki kell építeni a marxista-leninista iskolák hálózatát. Meg kell ismertetni a szociáldemokrata elvtársakkal és a kommunista párttagokkal a leninista párt elméletét, a pártfegyelmet, a pártszerűséget.

Ezeknek a feladatoknak a megoldására az egységbizottságok szervezzék meg a közös esti szemináriumokat, a közös háromhetes iskolákat. A Szociáldemokrata Párt összes szervezeteiben dolgozzák fel a Szociáldemokrata Párt XXXVI. kongresszusának anyagát, Leninnek és Sztálinnak a pártról, a pártépítésről szóló tanításait, Kuusinen brosúráját.

e) Az egységbizottságoknak már április 1-től rendszeresíteniük kell a közös összejöveteleket: közös aktívákat, közös pártnapokat, közös összvezetőségi ülése-

ket. Az előadók az időszerű témákat a közös Szervező Bizottság sillabusza alapján dolgozzák fel.

f) Az idei május 1-i ünnepséget a két párt közös Politikai Bizottsága határozatának megfelelően, széles alapon, népies jelleggel kell megrendezni, a szónokokat a szakszervezetek és a Nemzeti Bizottságok adják, az egységbizottságok a május 1-i ünnepséget olyan módon szervezzék meg a tömegszervezetek és a demokratikus pártok bevonásával, hogy az a munkáspártok vezetése alatt az egész magyar nép ünnepe legyen. Az idei május 1. domborítsa ki a magyar munkásosztály egységét, az egységes munkásosztály és a dolgozó parasztság hűsleges szövetségi viszonyát, a munkaversenyek fontosságát. A népi jellegű felvonuláson a munkaverseny hősei járjanak az élen. A tüntető felvonulás juttassa kifejezésre a magyar nép békeakarátát, az imperializmussal való szembenállását.

Minden kommunista, minden szociáldemokrata elvtársat hassa át az a tudat, hogy a szociáldemokrata jobboldal elleni harccal, az egyesült párt megteremtésével osztályával és népével szemben történelmi feladatot teljesít: a magyar dolgozó tömegek akaratát önti formába.

Megjelent: Pártmunkás, 1948. április 10. 90-94. old.

Az Irányelveket, amely nyomtatott körlevél formájában is megjelent, a közös Szervező Bizottság elnöke, Farkas Mihály és elnökhelyettese, Marosán György írták alá. A közös Szervező Bizottság 1948. április 12-i üléséről körlevelet adott ki a két párt egységbizottságaihoz és alapszervezeteinek vezetőségeihez, amelyben kimondja, hogy az alapszervezetek egyesítését 1948. április 20-a és május 22-e között kell végrehajtani, és intézkedik az egyesülés végrehajtásának technikai-szervezeti módjáról. (Lásd PI Archivum. Röpgy. IV/3/1948/8413.)

122

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT LEVELE A SZOCIALISTA PÁRTOK TÁJÉKOZTATÓ IRODÁJÁHOZ

(1948. MÁRCIUS 17)

Igazoljuk március hó 22-én kelt táviratunkat, melyben közöltük Önökkel, hogy pártvezetőségünk egyhangú határozata értelmében megszakitjuk eddigi kapcsolatainkat az Önök Irodájával. Elhatározásunk részletes indokolását a következőkben közöljük:

A nemzetközi munkásmozgalomnak nincs egyetlen pártja sem, amely oly sokat szenvedett volna az ellenforradalomtól, a fasiszta üldözéstől, mint a mi pártunk. Éppen ezért, nekünk van a legtöbb okunk rá, hogy elszántan védekezzünk a múlt visszatérésének veszedelme ellen, s a mi kötelességünk, hogy dolgozó tömegeinket ne az ellenforradalom karjába, hanem a felszabadulás útjára vezessük. Ezen az úton csak előre akarunk haladni, mert minden megállás valójában visszaesést jelent, s átláthatatlan veszedelmeket idézne fel.

1946 tavaszán, a második világháború után Clactonban megtartott első nemzetközi értekezleten és az ezt követő három konferencián¹ is megállapíthattuk, hogy most az angol Munkáspárt vette át azt a szerepet, amelyet korábban, a két világháború között a Scheidemann, Ebert és Noske opportunistá és osztályáruló szellemében vezetett Német Szociáldemokrata Párt töltött be.

Az angol Munkáspárt azonban a nemzetközi munkásmozgalom számára még terhesebbé tette ezt a szerepet azzal, hogy a brit világbirodalom kormányhatalmának súlyával és az angol imperializmus érdekeinek képviselésével lépett fel a nemzetközi szocialista mozgalomban. 1945 nyarán minden európai szocialista reménykedve fordult a választásban győztes brit Munkáspárt felé. A fasiszmus és a második világháború megpróbáltatásai után azt várták, hogy az angol Munkáspárt győzelmét a béke megszilárdítására, a nemzetközi imperializmus elleni harcra és a szocialista Szovjetunióval együttműködve a haladás, a demokrácia és a szabadság szolgálatára fogja felhasználni. Az azóta eltelt 30 hónap bebizonyította, hogy a brit Munkáspárt és az ő politikáját követő francia, holland, osztrák stb. szociáldemokrata pártok minden olyan kérdésben, ahol imperialista hódítás vagy igazi demokrácia között kellett választani, a demokrácia ellen foglaltak állást, még akkor is, ha ezzel a nyílt fasiszta diktatúrát segítették uralomra.

A brit Munkáspárt kormánya felelős legelső sorban azért a görög politikáért, amely a mai véres szabadságharchoz vezetett, de őt terheli a felelősség azért is, hogy Spanyolországban Franco ma is uralmon lehet. A brit politika okozza a palesztinai válságot, és ismét szolgálja ezzel az angolszász olajkapitalizmus érdekeit. Segítőkezet nyújt Németországban a hitlerizmus maradványainak konserválásához. Olaszországban a reakciós szervezkedés megerősítéséhez. A francia dolgozók súlyos gazdasági és politikai helyzetéért a brit és francia szociáldemokrata pártokat csaknem egyforma felelősség terheli.

Önök a magyar munkásosztály akaratára hivatkozva bíráltak és támadtak bennünket. Ám a magyar munkás jól emlékszik arra, hogy Önök gondolkozás nélkül segítették és támogatták a hazaáruló Nagy Ferenc megmentésére indult

¹ A szocialista pártok clactoni nemzetközi konferenciáját 1946. május 17–20-án tartották. Ilyen konferencia volt még 1946. november 8. és 10. között Bournemouthban, 1947. június 7. és 9. között Zürichben és 1947. november 28. és december 1. között Antwerpenben.

amerikai akciót¹ és arra is emlékszik, hogy milyen magatartást tanúsítottak akkor, amikor Magyarország UNO-tagságáról kellett dönteni.² Azt sem felejtjük el, hogy milyen úton segítették és támogatták Peyer Károly áruló, mégpedig a munkásosztályt és az egész nemzetet egyformán eláruló politikáját, és éppen ezért a magyar munkásosztály felháborodással és megvetéssel tagadja meg az Önök módszereit. Sokkal elevenebben élnek emlékében az ellenforradalom és a munkáselnyomás ellen folytatott kétségbeesett küzdelmek, semhogy fel ne ismernék az Önök útját.

Önöket nemzetközi tevékenységükben a Szovjetunió és a másik munkáspárt, a kommunista párt iránti gyűlölet vezeti. A brit Munkáspárt vezetői nyíltan megmondták nekünk, hogy az ellenséget nem az ellenforradalmi veszélyben, hanem a kommunista párt politikájában látják. Az SFIO³ ma már de Gaulle-t támogatja a francia proletariátus többségét jelentő Kommunista Párt és a szakszervezetek ellen. Hollandiában a magát szocialistának nevező párt reakciós alapon álló burzsoá pártokkal egyesült.

Mindezzel szemben az Önök részéről nem hallottunk kritikát a nemzetközi konferenciákon, de mélyen elítéltek bennünket és azokat a szocialistákat, akik komolyan vették a munkásosztály egységének helyreállítását. Az utolsó, az antwerpeni konferencián világosan kiütköztek az elvi ellentétek, s pártunk a cseh, a lengyel és az olasz szocialistákkal azonos álláspontra helyezkedett. Ezen az állásponton nem változtatunk, és nem vagyunk hajlandók a nagytőkével szövetkezni vagy azt kiszolgálni. Nem vagyunk hajlandók támogatni vagy fedezni a háborús uszítás politikáját.

A szocializmus útjáról nem mi tértünk le, hanem Önök. Nem mi, hanem Önök lettek eszközei – tudatosan vagy öntudatlanul – az antidemokratikus nagytőkés imperializmusnak és ilyen eszközzé akarták tenni a nemzetközi együttműködés szervét is. A szakadásért a felelősség Önöket terheli, akik nem tanultak a Noskék és Scheidemannok, a MacDonaldok és Paul Faure-ok, a Hendrik De Manok és Marcel Deat-k példájából, sőt utódaikkal, a Saragatokkal, Peyerekkel, Topalovicokkal és Villimekkel dolgoznak együtt.

A történelem fejlődése az Önökével szemben a mi politikánkat fogja igazolni. Az opportunisták és megalkuvók semmilyen erőfeszítése sem állíthatja meg azt a folyamatot, amely a nemzetközi munkásosztály erőinek egyesítése, a háborúra uszító imperializmus teljes bukása, de a szabadság és a demokrácia, a szocializmus győzelme felé mutat.

Megjelent: Népszava, 1948. március 27. 1. old.

¹ Lásd e kötet 86. és 93. sz. dokumentumainak jegyzetét.

² Az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése 1947. október 2-án elutasította Magyarország felvételét az ENSZ tagjai közé.

³ SFIO – Parti Socialiste (Section Française de l'Internationale Ouvrière). – a Francia Szocialista Párt nevének rövidítése.

A Szociáldemokrata Párt politikai bizottsága 1948. március 22-i ülésén határozta el, hogy megszakítja kapcsolatait a Nemzetközi Szocialista Irodával. Erről a döntésről az alábbi táviratban értesítették az irodát: „A magyar Szociáldemokrata Párt vezetősége alapos megfontolás után úgy döntött, hogy megszakítja kapcsolatait a londoni Nemzetközi Szocialista Irodával, mert semmi közösséget nem hajlandó vállalni azzal a politikával, amely a munkásosztály érdekeit alárendeli a háborúra uszító imperia-
lizmusnak, az Európát gyarmatosítani szándékozó monopolkapitalizmusnak, és szem-
befordul a népeket felszabadító és a világbékét védelmező igazi demokráciával. A pártvezetőség elhatározásának részletes indokait levélben közli az irodával.” (Népszava, 1948. március 23. 3. old.) Mind a táviratot, mind a levelet Szakasits Árpád főtitkár írta alá. A pártvezetőség április 1-i ülésén helyeslően vette tudomásul az SZDP kilépését a londoni Szocialista Irodából. (Lásd Népszava, 1948. április 2. 30. old.)

123

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT SZÖVETKEZETI IRÁNYELVEI

(1948. ÁPRILIS 22.)

I. A szövetkezet szerepe és jelentősége a népi demokráciában:

1. A népi demokráciában a munkásosztály szükségképpen szívós és állandó harcot folytat a burzsoáziával, hogy a burzsoázia befolyását a gazdasági életre minél szűkebb körre korlátozza.

2. Ebben a küzdelemben a szövetkezet a munkásosztály harci fegyvere, amelynek társadalmi szerepe ma egészen más, mint amikor a gazdasági és politikai hatalom a nagybirtokos osztály és a burzsoázia kezében volt.

3. A népi demokráciában megvan annak a lehetősége, hogy a dolgozó nép államának segítségével, a nemzetgazdaság államosított szektorára támaszkodva, olyan szövetkezeti rendszert építsünk ki, mely a burzsoáziának az áruforgalomból való kiszorításával, a mezőgazdaságban az egyéni gazdálkodásról a szövetkezeti gazdálkodásra való fokozatos áttérése keresztül, a mezőgazdasági termelés átszervezésével – nemzetgazdaságunkban általában a tőkés befolyás és kizsákmányolás visszaszorítását, különösen pedig a mezőgazdaság szocialista fejlődését szolgálja.

4. A népi demokratikus Magyarországon a mezőgazdaság szocialista fejlődése a termelőszövetkezeteken keresztül visz. Nálunk ma még nincsenek meg a feltételei annak, hogy az egyéni gazdálkodás helyébe általánosan a termelőszövetkezetek lépjenek. De a mi viszonyaink között az egyéni gazdálkodás is, ha az egy-

szerű szövetkezeti mozgalom széles hálózatra támaszkodik. a mezőgazdaság szocialista fejlődését mozdíthatja elő, termelőszövetkezetek létesüléséhez vezethet.

5. Az átmenet az egyéni gazdálkodásról a szövetkezeti gazdálkodásra lassú folyamat, mely a parasztság önkéntes elhatározását, továbbá türelmes átnevelését követeli meg. Gyorsítani ezt az átmenetet most elsősorban azáltal kell, hogy az értékesítési és fogyasztási szövetkezeti tevékenységet az általános falusi szövetkezeteken belül összekapcsoljuk a szövetkezeti termeléssel, s hogy az állam különböző előnyökben részesíti a szövetkezetet.

6. A termelőszövetkezetek kifejlődése lehetővé teszi a nagyüzemi termelést. Különösen a mezőgazdaság technikai bázisának kiszélesítését, a mezőgazdasági termelőrők fejlődésének meggyorsítását, a kibővített újratermelést, a tervgazdálkodás szempontjainak fokozott érvényesítését, s megveti az alapját a mezőgazdaság szocialista fejlődésének.

7. Az általános falusi szövetkezet és ezen belül a szövetkezeti termelés kifejlesztése kiélesíti az osztályellentétet a falun, és a falusi osztályharc fő frontját fogja képezni. A népi demokratikus szövetkezeti mozgalom elszigeteli a kulákot a falun, kivonja a középparasztot a kulák befolyása alól, a középparasztot a dolgozó kisparaszt és a munkásosztály oldalára állítja. A szövetkezet meggyőzi a dolgozó kis- és középparasztot, hogy a népi demokráciában felemelkedhetnek anélkül, hogy kulákká, kizsákmányoló paraszttá legyenek.

8. Népi demokráciánkban a szövetkezet a demokratikus nemzeti egység egyik bázisa lesz. A szövetkezet nemcsak az áruforgalom, hanem a termelés terén is olyan kapcsolatot létesít a város és falu között, amely új alapját képezi a munkás-paraszt szövetségnek, kiszélesíti és megerősíti a szocializmushoz való fejlődés bázisát falun.

II. A szövetkezeti mozgalom jelenlegi állása:

1. A szövetkezet a felszabadulás után mint gazdasági szervezet és mint mozgalom is elmaradt az általános gazdasági fejlődés mögött. Közgazdaságunk egyik jellegzetes vonása, hogy a környező népi demokratikus országok közgazdaságával, főképpen Jugoszlávia és Bulgária közgazdaságával szemben, a szövetkezetek fejlődése terén messze mögöttük maradtunk.

2. Szövetkezeti hálózatunk súlypontja a falun van. A mintegy 7540 szövetkezet közül kb. 6600 községben és mezőgazdasági jellegű városban van. A szövetkezeti tagságnak pedig kb. 70%-a kerül ki a községek és mezőgazdasági jellegű városok parasztságából.

3. Szövetkezeteinknek 2,5 millió tagja van (becslési adatok). A legnagyobb taglétszámú szövetkezeteknek azonban (Héngya 770 000, Földművelőszövetkezet 603 000, Hitelszövetkezetek 598 000, Népi Szövetkezet 200 000, MSZK parasztszövetségi szövetkezetek 190 000, Tejszövetkezetek 100 000) többnyire ugyan-

azon személyek tagjai. Ha figyelembe vesszük, hogy a földművesszövetkezeteknél az újbirtokosok a rendelet erejénél fogva tagjai a szövetkezetnek, azoknak a túlnyomó többsége üzletrészt nem jegyzett, a szövetkezeti mozgalomban részt nem vesz, úgy mintegy 1 000 000 fő lehet szövetkezeti tag, ami népességünknek, de még a parasztságunknak is kisebb része. Ezzel szemben Jugoszláviában a kereső lakosság 80%-a tagja valamely szövetkezetnek.

4. A szövetkezetek jelentős része egyáltalán nem funkcionál. Így van ez elsősorban a földművesszövetkezeteknél, melyeknek többsége csak üres keret. A működő szövetkezetek sem fejtenek ki figyelembe vehető tevékenységet a termelés vonalán. Az értékesítés, beszerzés és a fogyasztás vonalán is a szövetkezetek tevékenysége korlátozott jelentőségű. A mezőgazdasági termelés a tőkés termelési viszonyokat konzerváló egyéni gazdálkodás formájában, tehát szövetkezeti kereten kívül folyik. A parasztság túlnyomórészt a nemzetgazdaság kapitalista szektorain keresztül szerzi be szükségleteit és értékesíti a beszolgáltatáson felüli termelvényeit.

5. Szövetkezeteink közül néhány Hangya és Hitelszövetkezet kivételével csupán a felszabadulás után létesült földműves- és népi szövetkezetek igazgatása és vezetése van a dolgozó kisparasztok kezében, miután a régi szövetkezetek többségében a vezetés demokratizálása a felszabadulás után nem történt meg. A Hangya, hitel-, tej- és parasztszövetségi szövetkezeteket túlnyomó többségükben kulák és más antidemokratikus elemek vezetik. Ez a helyzet az MSZK és Hangya megyei kirendeltségeinél is.

Az OSZH központban a demokratikus vezetés van túlsúlyban, a tagszövetkezetek demokratizálása is folyamatban van. De még nem értük el, s a hitelkeretek is túl szerények ahhoz, hogy a szövetkezeti hitelintézeteken keresztül az állam irányító szerepét érvényesítsük a mezőgazdasági termelésben és politikai befolyást gyakoroljunk a parasztságra.

A MOSZK túlméretezett, bürokratikus szervezet, vezetésében messzemenően érvényesül a demokráciaellenes és kapitalista elem; jelenlegi szervezeti felépítésénél és személyi összetételénél fogva sem alkalmas, hogy népi demokratikus szövetkezeti rendszerünk központja legyen.

6. Mindebből következik:

a) Nemzetgazdaságunkban a termelés terén a szövetkezetek nem töltenek be komoly szerepet, s az áruforgalom terén is a kapitalista szektor van túlsúlyban.

b) Csak kismértékben szolgálják a kapitalista befolyás és kizsákmányolás kiküszöbölését, mert többségüket kapitalista szellemben vezetik, s így szövetkezeteinket még számtalan szál köti nemzetgazdaságunk kapitalista szektorához.

c) Szövetkezeteink tevékenysége csak részben segíti elő a falu szocialista fejlődését. Szövetkezeteink működése elsősorban alátámasztja és kiegészíti a tőkés termelési viszonyokat erősítő egyéni paraszti gazdálkodást.

III. A szövetkezeti mozgalom elmaradottságának okai:

1. A felszabadulás előtt Magyarországon nem volt nagyarányú, a gazdasági élet különböző ágazataira kiterjedő, és széles néprétegeket felölelő szövetkezeti mozgalom. A falunak nincsenek demokratikus szövetkezeti hagyományai, a városi munkásság demokratikus szövetkezeti mozgalmát pedig a reakció szétzúzta, szövetkezeteit kisajátította (ÁFOSZ).¹

2. A falun a szövetkezetek fejlődését a felszabadulás után hátráltatta az a körülmény, hogy nálunk a feudalizmus felszámolása volt napirenden, s az állam, a párt és a parasztok százezreinek erejét, a nagyszabású birtokreform végrehajtása kötötte le.

Az infláció ugyancsak akadályozta a szövetkezetek fejlődését, sőt deformálta, a feketekereskedelem irányába terelte, korrumpálta a meglevő szövetkezeteket.

3. Az államhatalom és közgazdaságunk vezető szerveinél a felszabadulást követő első időszakban, mintegy az 1947-es választásokig nagykapitalista befolyások érvényesültek, amelyek tőkés vállalkozásokat és nem a szövetkezeti mozgalmat támogatták.

4. Pártunk késlekedett a magyar szövetkezeti kérdés elméleti és gyakorlati tisztázásával, annak ellenére, hogy a III. pártkongresszuson erre kifejezett utalás történt és emellett közgazdaságunkban végbemenő változások, valamint az ország egész gazdasági fejlődésének perspektívája ezt múlhatatlanul szükségessé tették. Ebből komoly hibák és mulasztások származtak:

a) Nem tisztáztuk a szövetkezet helyét, szerepét és feladatát, a megváltozott viszonyok között.

b) Nem folytattunk elvi harcot a szövetkezeti mozgalom lényegének kispolgári és szociáldemokrata elferdítői ellen.

c) Elhanyagoltuk a szövetkezeti mozgalom propagandáját és szövetkezeti vezető emberek képzését, a káderek megfelelő átcsoportosítását a szövetkezeti frontra úgy a párt, mint állami vonalon.

d) Átvettük a régi szövetkezeti szervezetet anélkül, hogy lényeges politikai és szervezeti változtatásokat eszközöltünk volna, s ezeket tettük meg demokratikus rendszerünkben a szövetkezeti mozgalom alapjává.

e) A szövetkezeti központ megszervezésénél az 1945-ös választásokon alapuló hatalmi viszonyok érvényesültek. Belementünk egy olyan kompromisszumba, amelynek következtében a MOSZK egyre jobban akadálya lett annak a szövetkezeti fejlődésnek, amely a gazdasági és hatalmi viszonyok terén időközben beállott és amely kompromisszum a földművesszövetkezetek szempontjából lépést jelentett visszafelé.

¹ ÁFOSZ – Általános Fogyasztási Szövetkezet. 1904-ben alakult, 1938-ban a kormány feloszlatta, vagyónát a Hangya szövetkezetbe olvasztotta.

IV. Kétféle veszély a szövetkezeti mozgalomban:

A városi és falusi burzsoázia megkísérli, hogy a szövetkezetekben kiépítse a maga hadállásait, a szövetkezeteket kapitalista jellegű vállalkozásokká formálja át, s ilyen módon megakadályozza, hogy a szövetkezet a népi demokrácia gazdasági megerősödését, a falu szocialista fejlődését mozdítsa elő.

A szövetkezetekben a fő veszély a kapitalista veszély, amely mindaddig fennáll, amíg nemzetgazdaságunkban a tőkés termelési viszonyok feltalálhatók. Elsősorban áll ez a falura, ahol a föld és a termelési eszközök magántulajdona újra és újra szüli a kapitalizmust, és ahol ennek következtében a kapitalista ideológia állandóan fertőzi a dolgozó parasztságot.

A kapitalista veszély a szövetkezetekben úgy jelentkezik, hogy

1. a szövetkezet vezetésébe kulák és más burzsoá elemek furakodnak be, akik a szövetkezetet lassan vagy gyorsabban kapitalista vállalattá alakítják át;
2. álszövetkezetek alakításában, amelyek a tőkéseknek a szövetkezeti mozgalom mögé bujtatott kapitalista vállalkozásai;
3. a szövetkezetek kapitalista vállalkozókkal kötött gazdasági kapcsolatok révén tőkés vállalkozássá lesznek;
4. a szövetkezeti tagok szövetkezeti üzemüket nem elsősorban a tagok munkájára, hanem bér munkások alkalmaztatására építik;
5. a földművesszövetkezetekben a kapitalista veszély ma elsősorban úgy jelentkezik, hogy

a) az ügyvezetés spekuláns elemek kezébe kerül, akik a hiányos ellenőrzést, a szövetkezetbe tömörült parasztok tapasztalatlanságát és gazdasági ügyekben való járatlanságát a maguk meggazdagodására kihasználják és a szövetkezetet kapitalista irányba viszik;

b) burzsoá és kulák elemek a szövetkezetnek nyújtott kölcsön ellenében kikötik, hogy a szövetkezet vezetésében helyet kapjanak, ahol azután az irányítást magukhoz ragadják;

c) a szövetkezet tagjai gyors vagyonosodásuk és a kapitalista környezet hatása alatt, részben vagy teljesen kiválnak a szövetkezetből.

A földművesszövetkezetekben jelentkező kapitalista veszély ellen állandó, éber küzdelmet kell folytatni. A szövetkezetek még népi demokratikus viszonyok között sem fejlődnek spontán olyan gazdasági szervezetekké, amelyek a szocializmus felé való haladást segítik elő. Ezért megfelelő jogszabályokkal, szervezeti intézkedésekkel, a pártnak a kulákok, burzsoá elemek kiszorítására, a burzsoá ideológia fertőzése ellen folytatott szívós harcával kell legyőzni a kapitalista veszélyt a szövetkezetekben.

Népi demokráciánkban a szövetkezetek fejlődésének másik veszélye a szövetkezeti szektarianizmus. A szövetkezeti szektarianizmus megbénítja a szövetkezeti mozgalom lendületét, megakadályozza a dolgozó nép széles tömegeinek

bevonását a szövetkezetekbe, a szövetkezetet kis csoportok gazdasági tevékenységére szűkíti le, s így alkalmatlanná teszi, hogy betöltse szerepét a népi demokráciánkban.

1. A szövetkezeti szektarianizmus elsősorban olyan formában jelentkezik, hogy olyan szövetkezeti típust, a szövetkezeti gazdálkodásnak olyan formáját akarják megvalósítani, amelyet a parasztság nagy tömegei még nem értenek meg és nem fogadnak el.

2. A földművesszövetkezeteknél a szektarianizmus különböző megnyilatkozásaival találkozunk:

a) az újbirtokosok nem hajlandók a régi birtokos kisparaszságot a szövetkezetekbe felvenni,

b) csak ugyanahhoz a párthoz tartozó parasztokat hajlandók felvenni a földművesszövetkezetekbe,

c) a szövetkezeti tagok kisebb csoportja vagy az ügyvezetés a szövetkezet ügyeinek intézésétől távoltartja a szövetkezeti tagok többségét.

3. A szövetkezeti mozgalomban mint döntő szempontot kell szem előtt tartani, hogy ne csak a parasztság legelőrehaladottabb rétegei kövessenek bennünket, hanem karöltve együtt tudjunk haladni a dolgozó parasztság egész tömegével a szocializmus felé.

V. Hogyan kell legyőzni elmaradottságunkat?

1. Ki kell építeni a kapcsolatokat nemzetgazdaságunk szövetkezeti és állami szektora között. Minél számosabb és erősebb szálak fűzik a szövetkezeteket a népi demokrácia államához és nemzetgazdaságunk államosított szektorához (hitel, gépszolgálat stb.) annál kisebb lesz a tőkés befolyás a szövetkezetekre, annál inkább töltik be szerepüket a kapitalizmus felszámolása, különösen a falu szocialista fejlődése terén.

A szövetkezetek alakításánál és működésüknél érvényt kell szerezni a népi államhatalom kezdeményező és irányító szerepének. A szövetkezetek alakítását ellenőrizni kell, nehogy álszövetkezetek vagy kulák szövetkezetek keletkezzenek.

2. A szövetkezeti törvényt, amely akadályozza szövetkezeti politikánk végrehajtását, meg kell reformálni. Törvényjavaslatot kell készíteni, amely a törvényből hatályon kívül helyezi a fejlődést gátló rendelkezéseket, és felhatalmazást ad a kormánynak, hogy a szövetkezeti mozgalom szükségleteit figyelembe véve rendeletileg szabályozza egyébként a törvényhozás számára fenntartott kérdéseket.

3. Demokratizálni kell meglevő szövetkezeteinket.

a) A Hangya és más kulák-burzsoá vezetés alatt álló szövetkezetek mielőbbi demokratizálása érdekében jogszabályt kell hozni, mely kimondja, hogy bizonyos kivételektől (kisiparosok, bizonyos értelmiségi kategóriák) eltekintve a falusi szövetkezetek vezetésébe csakis földműveléssel élethivatásszerűen foglalkozók

vehetnek részt. A vezetőségben (igazgatóságban, felügyelőbizottságban) a dolgozó parasztság a birtokmegosztás országos arányszámának megfelelően nyer képviselést.

b) A demokratizált Szövetkezeti Központ számára intézményesen biztosítani kell azt a jogot, hogy a nem megfelelő ügyvezetőket és más szövetkezeti alkalmazottakat elmozdíthassa, az ügyvezetőség és más tisztviselők alkalmazásához a központ hozzájárulását kell kikötni, mely működésüket is ellenőrzi.

4. Át kell szervezni szövetkezeti rendszerünket a bürokratizálás elleni harc, a rentabilitás, a falun az egységes szövetkezeti típus felé vezető fejlődés szempontjainak figyelembevételével.

A szövetkezeti típusok kialakításánál népi demokráciánk fejlődési szakaszainak megfelelő szövetkezeti formákat kell kialakítani, nem ragaszkodva a régi formákhoz, általános, egységes típusok létrehozására kell törekedni.

a) Az első lépés ezen a téren a MOSZK átszervezése. A Szövetkezeti Központot szövetkezeti rendszerünk irányító és szakellenőrző szervévé kell átalakítani.

A szövetkezetek áruellátását decentralizálni kell, ki kell emelni a MOSZK közvetlen tevékenységi köréből. Ennek megfelelően le kell építeni a MOSZK túlméretezett bürokráciáját, és meg kell szüntetni a Szövetkezeti Központnak kapitalista vállalati jellegét. A Szövetkezeti Központban a fenti szempontokkal megfelelő és egész szövetkezeti rendszerünket átfogó főosztályokat kell szervezni. A Szövetkezeti Központ mellé fel kell állítani mint népi szervet a földművesszövetkezetek országos választmányát, melynek állandó jellegű titkársága működik.

b) A jelenlegi megyei kirendeltségek átszervezésével ki kell alakítani a szövetkezetek megyei központjait. Ezeknek a megyei központoknak az élére politikailag megbízható szövetkezeti szakembereket kell állítani. A megyei központok szövetkezeti ágazatonként tagolódnak (beszerzési, fogyasztási, értékesítési, termelési stb. osztály), s emellett általános szövetkezeti politikai tevékenységet végeznek. A szövetkezeti áruraktárakat, árumintaraktárakat – amilyen mértékben azt a szövetkezetek fejlődése megkívánja – a megyei központok mellé kell felállítani.

c) A megyei központok mellé a földművesszövetkezetek választmányát kell felállítani, a helyi földművesszövetkezetek küldötteiből.

d) A földművesszövetkezeteket általános falusi szövetkezetekké kell kifejleszteni.

1. Az első lépés ezen a téren a földművesszövetkezetekről szóló jogszabályok oly irányú módosítása, amely lehetővé teszi, hogy a földművesszövetkezetek általános falusi szövetkezetekké fejlődhessenek.

2. A földművesszövetkezeteket megfelelő szövetkezeti vezetőkkel, fokozottabb

áruellátással, az értékesítésbe való bekapcsolással és más módon meg kell erősíteni, és talpra kell állítani.

3. Elő kell mozdítani az egyéb falusi szövetkezeteknek (a hitelszövetkezetek kivételével) a földművesszövetkezetekbe való fokozatos beolvadását, illetve megszűnését.

A) Részben vezetőségük demokratizálásán keresztül, részben pedig azáltal, hogy az áruellátást a Hangyától a földművesszövetkezetek felé tereljük, ki kell kényszeríteni a Hangya fogyasztási szövetkezetek beolvadását a földművesszövetkezetekbe. A beolvadást elő kell segíteni megfelelő jogszabályalkotással.

B) A tejszövetkezeteket – melyek többségükben kulák vezetés alatt álló szövetkezetek – mindaddig, amíg a városok tejellátását a földművesszövetkezetek tehenészetein keresztül megszervezzük, fenn kell tartani. Különböző intézkedésekkel elsősorban a földművesszövetkezetek tejgazdálkodásának a fejlesztésével (erőtakarmány-ellátás terén biztosított privilégiumokkal, az államosított nagyüzemek által beruházási kölcsönökkel egybekötött tejellátási szerződésekkel stb.) ezt a folyamatot siettetni kell. Addig is a tejszövetkezetek központját, a jobboldali befolyás alatt álló Tejtermelők és Tejszövetkezetek Országos Szövetségét (TETEOSZ) föl kell oszlatni, és feladatát rá kell bízni az illetékes minisztériumokra. Lehetővé kell tenni, hogy a földművesszövetkezetek tejgyűjtéssel foglalkozzanak és ott, ahol a feldolgozó állomásra való tejszállítás nem kifizetődő, a tejet fel is dolgozhassák. Azokban a községekben, ahol a földművesszövetkezetek jól működnek, a takarmány kiosztását is ezekre kell bízni.

C) Az MSZK parasztszövetségi szövetkezeteket – melyek csaknem kivétel nélkül kulák szövetkezetek – áruelvonással és más rendszabállyal meg kell szüntetni, vagy demokratizálás után be kell olvasztani a földművesszövetkezetekbe.

D) A demokratikus jellegű és vezetésű falusi Népi Szövetkezeteknek egybeolvadását a földművesszövetkezetekkel elő kell mozdítani.

E) A hitelszövetkezetek, amelyek egy ideig a mezőgazdaság és különösen a szövetkezetek hitelellátásának szervei lesznek, s amelyek a mezőgazdaság fejlődési irányának kialakítása és a falusi osztályharc szempontjából a népi demokratikus államhatalom számára nagy jelentőségűek, önálló szervezetként fenn kell tartani, demokratizálni és racionalizálni kell. A hitelszövetkezeteknél a dolgozó kis- és középparasztság, ezeken belül a földművesszövetkezetek képviselői számára kell a döntő befolyást biztosítani. A hitelszövetkezetek számát (960) csökkenteni kell, a súlypontot a járás központjában levő hitelszövetkezet fejlesztésére kell helyezni, s ügyvezetésüket megbízható, lehetőleg kommunista káderekre kell bízni.

F)¹ A kisipari szövetkezeteket – amelyeknek feladata, hogy több mint 200 000 kisiparos munkáját a tervgazdálkodás keretébe beillessze, állami megrendelések-

¹ A G pont az eredetiben kimaradt.

kel támogatni kell. Előnyben kell részesíteni azokat a kisipari szervezeteket, amelyekben a tagok közös műhelyben, közös munkaeszközökkel végzik munkájukat.

H) A kiskereskedői szervezetek fenntartandók mindaddig, míg a nagykereskedelem elleni harcban szükségeseek.

I) A lakásépítő szervezeteket – melyeknek hivatása, hogy a házhelyben részesültek nagyrészt önerejükől építsenek családi házat – fejleszteni kell.

J) A városi, területi fogyasztási szervezetek működését koordinálni kell az ÁFOSZ és Községi Élelmiszerüzem egyesítésével létrejött államosított fogyasztási hálózattal.

K) Meg kell teremteni a mezőgazdasági munkások bérlőszövetkezeti mozgalmát. Ezek a bérlőszövetkezetek, mert tagjainál nem érvényesül a földtulajdon kötöttsége, s mert a kollektivitás a mezőgazdasági munkásoknál fejlettebb, és így a szövetkezeti munkaszervezet náluk könnyebben megvalósítható, a termelőszövetkezetek fejlettebb típusát fogják képezni mezőgazdaságunkban.

A mezőgazdasági munkások bérlőszövetkezeteinek az állam részéről való különleges támogatását indokolja, hogy e szövetkezetek:

a) a mezőgazdasági munkások számára munkát és magasabb életszínvonalat biztosítanak;

b) a kuláktól a bérleteket elvonják, így a kulákgazdálkodást visszaszorítják;

c) segítenek a mezőgazdasági munkanélküliség megszüntetésében, a megállapított mezőgazdasági munkabérek betartásában, ezen keresztül a kuláknak a mezőgazdasági munkásokra gyakorolt befolyásának megszüntetésében, a kulák vagyonosodásának megakadályozásában;

d) a bérlőszövetkezetek által bérelt gazdaságokat később nacionalizálni kell.

Jogszabállyal biztosítani kell, hogy a szövetkezetek elsőbbséget élvezzenek a nem házilag kezelt ingatlanok bérbevételére. A kulák politikai és gazdasági befolyása visszaszorításának, a középparasztságnak a népi demokrácia és a szövetkezés oldalára állásának, a bérlőszövetkezeti mozgalom fejlődésének bizonyos fokán meghatározott birtokmaximumot meghaladó összes mezőgazdasági ingatlant a bérlőszövetkezeteknek kell átadni.

A régi kisbérlők szövetkezeti tömörítése ugyancsak a bérlőszövetkezeti mozgalom feladata. Ki kell dolgozni a termelőszövetkezésnek azt a viszonylag kezdetleges típusát, amely megfelel az egyéni gazdálkodáshoz szokott, leginkább az Alföld tanyavilágában szétszórtnan élő, rendszerint élő és holt felszereléssel is rendelkező kisbérlők szövetkezeti tömörítésére.

VI. Hol képezzük a súlypontot a szövetkezeti rendszerünkben?

1. A szövetkezetek áruforgalmát lebonyolító tevékenységet a falun össze kell kapcsolni a mezőgazdasági termelés megszervezésével, mégis szem előtt tartva, hogy szövetkezeti mozgalmunk központi feladata a kisparaszti gazdaságok

százazeinél a termelésnek olyan szövetkezeti megszervezése, mely lehetővé teszi a modern technika felhasználásával magasabb mezőgazdasági kultúra megteremtését, a termelés hozamának gyors emelkedését. Ezért népi demokráciánk szövetkezeti rendszerének kiépítésénél, a földművesszövetkezetnek általános falusi szövetkezetté való fejlesztésére kell helyezni a súlypontot. Az általános falusi szövetkezeten belül viszont arra kell vinni az irányt, hogy az értékesítési és elosztási tevékenység hathatós támogatása mellett minden módon előmozdítsuk a termelés szövetkezeti megszervezését.

2. A mezőgazdasági termelés minél gyorsabb és nagyobb mérvű fejlődése szükséges, mert

a) a nagybirtokrendszer megszüntetése következtében a piacra termelő mezőgazdasági szektor jelentősen összeszűkült;

b) az ország dolgozóinak életszínvonala állandóan emelkedni fog;

c) az iparosítás révén az ipar szükséglete mezőgazdasági nyersanyagokban növekszik;

d) emelni kell a mezőgazdasági kivittelt, hogy növekvő ipari termelésünk nyersanyagszükségletét fedezzük.

3. Éppen ezért egyelőre változatlanul támogatni kell a dolgozó kisparaszság egyéni termelését is, miután a mezőgazdasági termelésben a szövetkezeti szektor még jó ideig nem játszhat döntő szerepet.

4. Erőfeszítéseinket azonban a mezőgazdasági termelés szövetkezeti megszervezésére kell összpontosítani, mert csak a szövetkezeti termelés biztosíthatja a terméshozam gyors emelkedését, a kisparaszság széles tömegeinek gazdasági és kulturális felemelkedését, az államosított ipar és az egyszerű árutermelő mezőgazdaság közötti társadalmi és gazdasági ellentmondás veszélyének kiküszöbölését.

5. Parasztságunkban mély gyökeret vert a magántulajdonon alapuló egyéni gazdálkodás. Ezért a szövetkezeti termelés megszervezése során az irányt nem a termelőszövetkezetek magasabb formáira való gyors áttérésre kell venni, hanem a szövetkezeti termelés alsó fokú, egyszerű formáinak minél szélesebb arányú megszervezésére.

6. Mezőgazdaságunkban kivételesen alakultak olyan fejlett termelőszövetkezetek, amelyekre az a jellemző, hogy a parasztok a ház körüli gazdaság kivételével egész gazdaságukat szövetkezeti üzemben egyesítették, a föld magántulajdonának fenntartásával. A földet közösen művelik meg egységes irányítás és egységes termelési terv alapján, a szövetkezeti tagok termelőeszközeinek és munkájának megszervezésével. A szövetkezeti termelés eredményéből a tagok végzett munkájuk és a beadott föld arányában részesülnek.

Ezekre a parasztság kezdeményezésével alakult fejlett típusú szövetkezetekre nagy gondot kell fordítani, támogatni kell őket, eredményeiket népszerűsíteni

kell. A mi viszonyaink között azonban a termelőszövetkezeteknek ez a fejlettebb formája ma még nem alkalmas arra, hogy a dolgozó kis- és középparasztság általános termelőszövetkezeti típusa legyen.

7. A szövetkezeti termelés egyszerű, a kisparasztság tömegeinek a szövetkezetbe való bevonására alkalmas formája, midőn a parasztek egyéni gazdaságuk fenntartása mellett (nem adják át termelési eszközeiket a szövetkezetnek) termelésük egy-egy mozzanatára szövetkezetbe tömörülnek, de földjeiket egyénileg, családi munkaerővel művelik.

A mai körülmények között a termelési szövetkezésnek ez az egyszerű formája a legalkalmasabb a kisparasztság tömegeinek a szövetkezetbe való bevonására. Egyben ez a terméshozam emelésének a legalkalmasabb formája is, midőn a dolgozó parasztek szövetkezetbe tömörülnek abból a célból, hogy az állami gépállomások vagy gépszövetkezetek segítségével kedvezményesen végezzék el a talajművelő munkálatokat.

8. A termelési szövetkezésnek már fejlettebb foka az ún. táblásművelés, amely azonban még szintén a családi munkaszervezeten alapul. A dolgozó parasztek földjüket vagy földjük egy részét előre megállapított vetésterv alapján táblásan művelik meg. A talajművelő munkálatokat gépi erővel végezhetik el, egyéb munkálatokat családi munkaerővel végzik a táblának annyiad részén, amekkora földterülettel a vetéstervben részt vesznek. A táblás művelés lehetővé teszi a modern vetésforgó alkalmazását.

9. A termelési szövetkezés még fejlettebb típusa az ún. táblás művelés szövetkezeti munkaszervezettel. A dolgozó parasztek egy-egy termelési ág folytatására egységes irányítás mellett szövetkezetbe tömörülnek. A termés eredményét a végzett munka és a föld tulajdoni aránya szerint osztják meg.

VII. Az állam szerepe:

A népi demokrácia szövetkezeti rendszere nem alakulhat ki s főleg nem erősödhet meg a demokratikus államhatalom hathatós támogatása nélkül.

Ezen a téren a legsürgősebb és legfontosabb feladatok: 1. Állami mezőgazdasági gépüzemek hálózatának kiépítése, 2. az állami termelési szerződési rendszer kimunkálása és egyre szélesebb körben való alkalmazása, 3. állami segítséggel megfelelő szövetkezeti káderek kinevelése.

1. Az iga hiányát szenvedő szegényparasztság szövetkezeti mozgalmának fejlesztése, az egész mezőgazdaság új technikai bázisának megteremtése szempontjából a legdöntőbb feladat az állami mezőgazdasági gépüzemek felállítása. A traktor és egyéb mezőgazdasági nagygépek (cséplőgarnitúra, szelektor) elosztását magánosok részére meg kell tiltani.

2. A termelési szerződéses rendszer kiépítésénél az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

a) A terméshozam felemelése szempontjából fontos nemesített vetőmag után-

szaporítást, államosított iparunk nyersanyagszükségletét képező ipari növényeket, mezőgazdasági kivitelünkben fontos mezőgazdasági termelvényeket az állam fokozatosan és egyre nagyobb mértékben földművesszövetkezetekkel kötött termelési szerződéssel biztosítsa.

A termelési szerződés lényeges kelléke, hogy a termelőszövetkezetekben tömörült parasztok számára olyan előnyöket ad és feltételeket szab meg, amelyek a paraszt számára kedvezőbbé teszik a szövetkezeti termelést az egyéni gazdálkodásnál. (Állami gépállomások kedvezményesen végzik el a talajmunkálatokat, a termelőszövetkezetek elsőbbséget élveznek a műtrágyaellátás terén stb.)

b) Az államosított mezőgazdasági ipari üzemek (feldolgozó ipar) nyersanyag-szükségletüket szövetkezetekkel kötött termelési szerződéssel biztosítsák (konzerv, cukor, szesz, kender, keményítőipar stb.).

c) A hároméves terv mezőgazdasági beruházási programjának végrehajtásánál előtérbe kell helyezni a termelőszövetkezeteket.

d) A vetőmagakció és szántási hitel mai rendszere helyett olyan rendszert kell életbe léptetni, hogy ezekben az akciókban elsősorban azokat a parasztokat kell részesíteni, akik termelőszövetkezetbe tömörültek.

e) Az államosított nehézipar, a közlekedés, a bányák dolgozóinak ellátását lehetőleg termelőszövetkezetekkel kötött szerződés alapján kell biztosítani.

3. Megfelelő szövetkezeti káderek nélkül a szövetkezeti mozgalmat az a veszély fenyegeti, hogy politikailag nem megfelelő, alapismeretekkel nem rendelkező vagy korrupt helyi vezetők a mozgalmat kompromittálják, s mindjárt a kezdetnél a szövetkezetek fejlődését visszavetik.

A demokratikus állam feladata ezen a téren, hogy elősegítse a szövetkezeti oktatás megteremtésével és kiépítésével, szövetkezeti tanfolyamok, speciális szövetkezeti iskolák létesítésével, szövetkezeti vezetők kinevelését.

4. Mezőgazdaságunk állami szektorát tovább kell fejleszteni a szövetkezeti téren mutatkozó feladatok figyelembevételével. Az állami mezőgazdasági birtokok területét növelni kell a földalap kezelésében levő tartalékterületek és az ellenállási érdem címen mentesített birtokok felülvizsgálata során nyert területek felhasználásával. Az állami birtokokból elsősorban a szövetkezetek kapjanak nemesített vetőmagot, tenyészállatokat és más segítséget.

5. A demokratikus állam feladata, hogy gazdaságilag egész sor privilégium biztosításával támogassa a szövetkezeteket, különösen a dolgozó parasztság termelőszövetkezeteit. Elsősorban adókedvezménnyel, a beszolgáltatásnál és a kötelező biztosításnál nyújtott kedvezménnyel, kedvező feltételű hitelekkel (hitelkedvezményt a szövetkezeti tagok is kapjanak), az áruellátás (nemesített vetőmag, műtrágya, mezőgazdasági gépek) és árufelvásárlás terén biztosított privilégiumokkal, a termelőszövetkezeteket és a szövetkezetben dolgozók egyéni teljesítményét is jutalmazó prémiumrendszer kiépítésével.

6. A jogszabályok módosításával és új jogszabályok hozásával elő kell mozdítani a népi demokratikus szövetkezeti rendszer kialakulását. E követelménynek megfelelően módosítani kell a szövetkezeti törvényt. Amikor a szövetkezeti mozgalom fejlesztése megköveteli, és a politikai feltételek megvannak, olyan új jogszabályt kell alkotni, amely lehetővé teszi a termelőszövetkezetbe tömörülni nem akaró parasztok földjeinek a határ olyan részébe való kiadását, ahol nem akadályozzák a nagy többségnek termelőszövetkezetbe való tömörülését.

VIII. A párt szerepe:

1. A pártnak mint a magyar demokrácia vezető erejének döntő szerepe van a szövetkezeti téren mutatkozó elmaradottságunk legyőzésénél. A szövetkezeti téren előttünk álló feladatokkal csak úgy tudunk megbirkózni, ha a szövetkezeti kérdést a pártmunka első vonalába állítjuk, és mozgósítjuk pártszervezeteinket a szövetkezeti mozgalom feladatainak megoldására.

Ennek előfeltétele, hogy kiépítsük a párt szövetkezeti osztályát. A megyei bizottságok mellett meg kell szervezni a megyei szövetkezeti bizottságokat és járási titkárságoknál szövetkezeti felelőst kell beállítani.

2. Fel kell venni a harcot a szövetkezeti kérdés kispolgári és szociáldemokrata elméletével szemben és marxista-leninista szakirodalmunk megteremtésével elő kell segítenünk marxista-leninista szövetkezeti káderek kinevelését.

3. A konkrét magyar viszonyokat figyelembe vevő propagandisztikus tevékenységet kell kifejtenünk, hogy a dolgozó nép, elsősorban a kis- és középparaszt-ság minél nagyobb tömegét bevonjuk a szövetkezetekbe és aktivizáljuk őket.

4. Befolyásunkat az államhatalomra és a gazdasági életre latba kell vetni, hogy ne csak alulról, a tömegek aktivitásával, hanem felülről, az államhatalom és a gazdasági élet döntő pozíciójából is elősegítsük népi demokráciánknak megfelelő szövetkezeti rendszer kiépítését.

5. Szövetkezeti feladataink megoldása szempontjából azonban most az a döntő feladat, hogy a káderek megfelelő átcsoportosításával megtaláljuk és kineveljük azokat a kádereket, akiknek segítségével lendületbe hozzuk a szövetkezeti mozgalmat, és biztosítjuk a párt irányító szerepét és befolyását a szövetkezeti mozgalomban. Szövetkezeti kádereinket a munkásosztály és a kisparasztság soraiból kell merítenünk, s ezeket a kádereket a párt által rendezendő rövid tanfolyamokon kell előkészíteni.

A közölt szöveget az MKP Központi Vezetősége Politikai Bizottsága 1948. április 22-i ülésén fogadta el. A tervezet elfogadásakor a Politikai Bizottság hangsúlyozta a beszerző, értékesítő és fogyasztási szövetkezetek jelentőségét, azt, hogy az adott körülmények között ezek a szövetkezeti típusok alkalmasak elsősorban a parasztság nagy tömegeinek szövetkezetekbe való bevonására.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT MÁJUSI KIÁLTVÁNYA

(1948. ÁPRILIS 29)

Május elsején, a munkásság világünnepén, mi, magyar kommunisták és szocialisták, büszkén és boldogan hirdetjük, hogy Magyarországon is, miként a Szovjetunióban és a népi demokrácia országaiban, május elseje immár nemcsak a munkásosztály, hanem az egész dolgozó nép egyetemes ünnepe.

A népi egység, a népek békéjének, jólétének és elvitathatatlan szabadságának ünnepe. Hosszú és küzdelmes út vezetett idáig azóta, hogy a munkásosztály legöntudatosabb serege először bontotta ki május elseje szabadságlobogóját. Mindenütt a munkásosztály járt elől a népek igazi szabadságáért, az igazságért, a jogért és kenyérért való harcban. Május elseje minden esztendőben, évtizedeken át a munkásmozgalom nagy seregszemléje volt, és évről évre nagyobb tömegek sorakoztak fel a májusi gondolatok jegyében. A munkásosztály ereje a harcokban növekedett meg. A magyar munkásság is mindig ott menetelt a májusi seregben.

Ezen a május elsején most már az egész magyar dolgozó nép együtt ünnepel a munkásosztállyal, amelynek legjobbjai testvéri közösségben a dolgozó parasztság legöntudatosabb rétegeivel, szakadatlan harcot vívtak a kizsákmányolás és elnyomatás feudális kapitalista társadalmi és gazdasági rendszere ellen, az egész nép szabadságáért és jogaiért.

Küzdelmünket sok siker koronázta. Céljainkat a magyar nép legszélesebb rétegei is megértették, a kételyek, a bizalmatlanság oszlik. Ugyanakkor a demokratikus szabadság és a népi demokrácia ellenségei még nem semmisültek meg. Sötét rejtekeikből gyalázkodó kirohanásokkal, háborúra spekuláló rémhírterjesztéssel próbálkoznak.

A városok és falvak népe azonban lépésről lépésre megteremti a nemzet egységét.

A magyar nép felismerte, hogy ebben az egységben rejlik az az erő, amely biztosíthatja hazánk gazdasági és társadalmi újjáépítését, a népjólét növekedését, a magyar dolgozó milliók anyagi, szellemi és szociális fejlődését. Nem akarjuk, hogy országunk koldusok országa legyen, hogy szegénysége, elesettsége, népének nyomora és kultúrátlansága következtében függőségbe, lealacsonyító szolgáltatásba kerüljön. Nem akarjuk, hogy a magyar nép életereje elherdálódjon, tehetsége elsorvadjon.

Boldog, egészséges, szellemi és anyagi javakban gazdag népet akarunk hazánk földjén.

Ezért fáradoztunk s fáradozunk, a nép teljes egységének megteremtéséért és fenntartásáért.

Nagy öröm a számunkra, hogy megépíthettük ennek az egységnek szilárd alapját, a munkásegységet. A két nagy munkáspárt felülemelkedvén a pártönzésen, eltökélte, hogy erőit közös, nemzetépítő, népet szolgáló munkára egyesíti, és a két pártot egy párttá, a Magyar Dolgozók Pártjává alakítja, hogy így, az egész népnek példát mutasson és a dolgozók millióinak önzetlen, erős, igazságra, békére és biztonságra törekvő vezetője legyen.

Megnyugvással állapítjuk meg azt is, hogy a Nemzeti Függetlenségi Front másik két pártja, a Független Kisgazdapárt és a Nemzeti Parasztpárt komoly megértéssel és lelkes együttérzéssel követték a két munkáspártot a népi egység felé vezető úton, és most már semmi akadályja sincs annak, hogy népi demokráciánk meglegelje a népi crök egyesítését legjobban és legsikeresebben biztosító politikai és társadalmi szervezetét. Ez a közös szervezet, az új Függetlenségi Front, kétségkívül alkalmasnak bizonyul majd arra, hogy őre és védelmezője legyen a zavartalan belső békének, az alkotó együttműködésnek, erőforrása az újjáépítésnek, népünk haladásának.

Hisszük, hogy ez a május elseje, amelyen először forr össze igazán a magyar nép, komoly fordulópont lesz a magyar nemzet történetében és népünk életében.

Most már még fokozottabb eltökéltséggel és lendülettel láthatunk neki feladataink teljesítésének.

Mik ezek a feladatok?

Mindenekelőtt és elsősorban hároméves államgazdasági tervünk teljes és gyorsított végrehajtása.

Gyarapítanunk kell termelőeszközeinket és energiaforrásainkat. Úgy kell termelni, oly értelmes előrelátással és tervszerűséggel, hogy a számunkra mindenél értékesebb emberi munkaerő és a nemzet vagyonát jelentő gépek lelkiismeretes megóvásával mégis a lehető legnagyobb eredményeket érhessük el, mennyiségben és minőségben egyaránt. Ugyanezeket az elveket akarjuk követni a mezőgazdasági termelés területein is, ahol az elavult módszerek kiküszöbölésével tág teret akarunk nyitni a gépesítésnek, a belterjes gazdálkodásnak, az öntözőművek áldásának.

A lehetőségek erre nyitva állnak előttünk. A népi egység megteremtésével, a gazdasági erők egyesítése is lehetővé vált. A földreformmal hatszázezer nincstelen vagy törpebirtokost tettünk érdekeltté abban, hogy a magyar föld az egész nép eltartó édesanyjává váljék. A nagyüzemek, a bányák, az energiagazdálkodás, a nagybankok és legutóbb a száz főnél több alkalmazottat foglalkoztató üzemek államosításával az ipari munkások, mérnökök, tisztviselők és egyéb alkalmazot-

tak százazrei számára vált valósággá a jelmondat: „Tiéd az ország, magadnak építél!”

A gyáripár döntő része a demokratikus népállam dolgozóinak tulajdonába került, ezzel a földreform után a magyar nép megvalósította második nagy, demokratikus célkitűzését, az államosítást, amely kiűzi a gyáripari termelés területéről a kizsákmányolás néprontó erőit, és a közös munka, közös erőfeszítés eredményét a közjó, a dolgozó tömegek életszínvonalát megjavító intézkedések szolgáltatába állítja. Ugyanakkor a kisemberek munkájával szerzett munkájuk és így életük alapját tevő magántulajdonát a népi demokrácia ereje oltalmazza. A földtulajdonban és az ipari termelőeszközök tulajdonviszonyaiban beállott változások a magyar társadalom szerkezeti átalakulása széles fejlődési utat nyit a paraszti szövetkezeti mozgalomnak is. Az önkéntes szövetkezők százazrei számára vált lehetővé erőik egyesítése, fogyasztásuk, beszerzéseik, munkájuk értelmes és gazdaságos megszervezése, anyagi jólétük fejlődése érdekében.

Ezek a mélyreható változások, demokráciánk kétségtelenül nagy és mindenütt elismert eredményei váltották ki a dolgozó milliőkből azt a meggyőződést, hogy érdemes dolgozni, mert maguknak dolgoznak. Megszületett a munkaverseny gondolata, amely oly nagy tömegeket hódított meg, hogy ma már biztosra vehető, hogy a hároméves tervet két és fél esztendő alatt teljesítjük. Az élmunkásban él a legtisztábban a munka új öntudata. Ő ismerte fel legvilágosabban, hogy a munka és a munkás viszonyában egészen új kapcsolat keletkezett, ő tudja legjobban, hogy az országért végzett jó és sikeres munka elválaszthatatlan a dolgozó milliők jólététől.

Mélységes megbecsülésünk és szeretetünk szálljon az élmunkások, a munkaverseny hősei felé, a győzedelmes munka májusi ünnepén.

Százazreknek kell követni példájukat városokban és falvakban egyaránt, hogy sokat szenvedett hazánk jólétben és szellemi kincsekben is gazdag nép viruló hazája lehessen, hogy az anyák milliői békeességben és boldogan bocsáthassák majd gyermekeiket az élet útjára.

Ezt akarjuk! Azért tervezünk, dolgozunk, harcolunk, hogy így legyen. Ezért törekszünk népünk egységére és összhangjára, ezért erősítjük kapcsolatainkat a Szovjetunió népeivel, ezért fűzzük egyre szorosabbá barátságunkat a népi demokráciák országaival.

Ezen a negyedik szabad május elsején örömteljes megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy ezen az úton is, a szomszédos népekkel való barátság útján is, nagy előrehaladást tettünk, s ezzel hozzájárultunk a béke frontjának megszilárdításához. Eltökélt szándékunk, hogy ez úton továbbhaladunk, hogy fokozzuk fáradozásainkat a békéért és a nemzetek szabadságának megvédelmezéséért. Jó munkásai leszünk annak a békeműnek, amelynek megteremtéséért oly hatalmas erőfeszítéseket tesz a Szovjetunió, hogy a világ népei végre hozzájuthassanak a

termékeny béke áldásaihoz. Ugyanakkor jól tudjuk, hogy a béke óhajta kevés. A béke védelmében nemcsak szomszédaink és szövetségeseink, hanem a magunk erejére is támaszkodni akarunk. Újjászülető demokratikus honvédségünk erősítése elengedhetetlen szabadságunk és munkánk eredményeinek védelmében.

Tudjuk, hogy a világ minden nemzetének népe éppen úgy, mint mi, békét akar, a munka és a szellem szabadságát, országának függetlenségét és minden más néppel való testvériséget, s ennek nem is áll útjában semmi más, csak a monopolizáló imperializmusa. Ezt az erőt, az imperializmus, a reakció erőit kell megfékezniük a népeknek, hogy elkerüljék az újabb háborút.

A haladó és szabadságszerető népek minden erőfeszítését arra kell most összpontosítani, hogy a nemzetközi imperializmus háborús uszító frontjával szemben megszervezzék a béke, a nemzeti függetlenség és a szabadság frontját. Csak így lehetünk úrrá az imperialista háborús uszítók és csatlósai, közöttük a jobboldali áruló szociáldemokraták felett, csak így menthetjük meg a világot a gyarmatosítás átkától, a kapitalista önkénnytől, a gazdasági zűrzavartól és a pusztító nyomor veszedelmeitől. Csak így védhetjük meg a népek függetlenségét. Szabad májusunk nagy ünnepén mi a békéért kiáltunk, a népek egységét és testvériségét hirdetjük! A két munkáspárt egyesülését, a kibontakozó népi egységet ünnepeljük, és magasra emeljük a demokrácia, a szocializmus győzelmes lobogóját.

Magyar dolgozók! Gyülekezzetek valamennyien zászlóink alá! Tüntessetek a béke, a jólétet teremtő munka és az emberiséget felszabadító szocializmus mellett! Tüntessetek a magyar népi demokrácia mellett a munkásság egysége és a nép egysége mellett! Tüntessetek a Szovjetunióval és a népi demokráciákkal való őszinte barátságunk mellett.

Megjelent: Szabad Nép, 1948. április 29. 1. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT

IV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA

(1948. JÚNIUS 12)

A Magyar Kommunista Párt IV. kongresszusa helyesli és jóváhagyja azt a politikai irányvonalat, melyet a Párt Központi Vezetősége a Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa határozatainak értelmében követett, valamint azokat az intézkedéseket, amelyeket a Központi Vezetőség e határozatok végrehajtására foganatosított.

A kongresszus megállapítja, hogy a Központi Vezetőség helyes politikájának eredményeképpen

gazdasági téren: a hároméves terv sikeres végrehajtásával megszilárdítottuk a magyar népi demokráciát, az államosítással jelentős mértékben kiszorítottuk a tőkésosztályt a gazdasági életből, megvetettük a szocializmus felé való haladás alapjait. Megvalósítottuk a III. kongresszus jelszavát: nem a tőkéseknek, a népnek építjük az országot.

Belpolitikai téren: lelepleztük és kiszorítottuk a kormányzatból a nagybirtokosoknak és nagytőkéseknek a demokratikus pártokba befurakodott ügynökeit, sorozatos vereségeket mértünk a reakcióra, megszilárdítottuk a munkásegységet és a munkás-paraszt szövetséget, őszinte szövetségi viszonyt alakítottunk ki a demokratikus pártok között. Megvalósítottuk a III. kongresszus jelszavát: ki a nép ellenségeivel a koalícióból! A magyar népi demokráciában a munkásság és a vele szövetséges dolgozó parasztság került hatalomra.

Külpolitikai téren: Magyarország a nemzetközi békefrontot alkotó demokratikus államok egyenrangú szövetségesevé lett, nemzetközi súlya megnőtt.

A IV. kongresszus megállapítja, hogy a Magyar Kommunista Párt Központi Vezetőségének a munkás-egységfront megszilárdítására, majd a két munkáspárt egyesülésére irányuló politikáját teljes siker koronázta. A Magyar Kommunista Pártnak kemény harcban sikerült megghiúsítani a jobboldali szociáldemokratáknak a munkásegység aláaknázására, a Magyar Kommunista Párt elszigetelésére, a nagybirtok és a nagytőke uralmának visszaállítására irányuló politikáját. A kongresszus üdvözlí a baloldali szociáldemokrata elvtársakat, akik a demokrácia és a munkásosztály jobboldali szociáldemokrata árulói ellen a Kommunista Pártnal vállvetve küzdöttek. A jobboldali szociáldemokraták politikai és szervezeti vereségével elhárult a munkáspártok egyesülésének fő akadályá.

A kongresszus helyesli és jóváhagyja a Párt Központi Vezetőségének mind-

azokat az intézkedéseit, amelyeknek eredményeképpen a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt pártszervezeteinek tényleges egyesülése már ez év április, május és június folyamán megtörtént.

A kongresszus büszke örömmel állapítja meg, hogy azok az elvek, melyekért a párt 30 esztendő óta küzdelmet folytatott és legjobbjai adták oda életüket, a marxizmus-leninizmus tanításai diadalmaskodtak a magyar munkásmozgalomban és az egyesült párt elméletének és gyakorlatának alapját fogják alkotni.

A Magyar Kommunista Párt IV. kongresszusa felhatalmazza küldötteit, hogy az egyesülési kongresszuson a Szociáldemokrata Párt küldötteivel közösen alkítsák meg a Magyar Dolgozók Pártját.

Megjelent:

A Magyar Kommunista Párt

és a Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusának jegyzőkönyve.

Szakra 1948. 339. old.

126

A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXVII. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA

(1948. JÚNIUS 12)

A Szociáldemokrata Párt 1948. június 12-én megtartott XXXVII. pártgyűlése megállapítja, hogy a pártvezetőség mindenben eleget tett a március 6., 7., 8. napján Budapesten megtartott XXXVI. pártgyűlés határozatának.

A határozatnak megfelelően megtisztította a pártot a jobboldali befolyás minden maradványától és minden mellékkörülményre való tekintet nélkül eltávolította azokat, akik árulóivá lettek a munkásmozgalomnak, akik ideológiailag és politikailag félrevezették a tömegeket, akik súlyosan vétettek a munkásegység ellen, és ezzel gátolták a dolgozó tömegek felszabadító küzdelmét. A pártvezetőség minden tőle telhető módon és minden rendelkezésére álló eszközzel arra törekedett, hogy a félrevezetett és tévutakra került tömegeket tájékoztassa a múlt hibáiról, a peyerizmus kártevéseiről, az opportunisták árulásokról és veszedelmeiről és föltárja előttük azoknak tévedéseit, lelkiismeretlenségét és bűneit, akik nevükben, de érdekeik ellen cselekedtek.

A pártvezetőség ezzel a tevékenységével is hozzájárult a munkásosztály ideológiai, politikai és cselekvésbeli egységének megteremtéséhez.

A pártgyűlés megállapítja, hogy a Magyar Kommunista Párt a szociáldemok-

rata tömegek helyes tájékoztatására, fölvilágosítására és ideológiai nevelésére irányuló szociáldemokrata erőfeszítéseket fölbecsülhetetlen értékű baráti támogatásával előmozdította és mindenben segítette.

Megállapítja a pártgyűlés azt is, hogy a pártvezetőség a XXXVI. kongresszust követően haladéktalanul felvette a kapcsolatot a Magyar Kommunista Párttal a két párt egyesülésére vonatkozó tárgyalások megkezdése érdekében és ezek a tárgyalások mindvégig az egyetértés és baráti együttműködés szellemében folytak, szem előtt tartván azt a célt, hogy a két nagy munkáspárt tömegei átérezzék az egyesülés történelmi jelentőségét és szükségességét, s hogy a szociáldemokrata tömegek érintetlen önbecsüléssel és büszke öntudattal léphessenek az egyesülés útjára, és teljes összhangban a kommunista tömegekkel, folytathassák tevékenységüket a két párt egyesüléséből létrejött nagy pártban. A pártgyűlés éppen ezért teljes megnyugvással és örömmel veszi tudomásul a tárgyalásokról szóló főtitkári jelentést. Tudomásul veszi és jóváhagyja a pártvezetőségnek a két kongresszus között eltelt időben hozott határozatait és összes intézkedéseit, valamint az egységbizottságoknak működésük során végrehajtott döntéseit és határozatait. Végül tudomásul veszi a pártgyűlés, hogy a Szociáldemokrata Párt központi közlönye, a 75 esztendőös „Népszava”, amelyet az osztályharcos szervezett munkás-ság áldozatkészsége teremtetett és tartott meg, 1948. június 13-tól kezdődően a Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége (Szaktanács) hivatalos lapja lesz, s mint ilyen szolgálja tovább a magyar munkásmozgalmat.

A pártgyűlés helyesli és üdvözlí az egyesült párt nevére vonatkozó közös határozatot, és a maga részéről is javasolja, hogy a két munkáspárt egyesüléséből keletkező új párt neve: Magyar Dolgozók Pártja legyen. Ugyanígy helyesléssel fogadja a pártjelvényre vonatkozó javaslatot is.

A pártgyűlés tagjai behatóan és lelkiismeretesen tanulmányozták a Magyar Dolgozók Pártjának programnyilatkozat-tervezetét és éppen ezért a pártgyűlés felelőssége tudatában jelentheti ki teljes egyetértését a programnyilatkozat-tervezettel, amely határozattá emelése után szilárd ideológiai alapja s a gyakorlati mozgalom és politikai irányvonal tekintetében biztos iránytűje lesz a Magyar Dolgozók Pártjának és tömegeinek. Ez a programnyilatkozat, ha a párttagok el-sajátítják és rendíthetetlenül követik, valóban élcsapattá teszi a Magyar Dolgozók Pártját, vezetőjévé az egész magyar népnek.

A Magyar Dolgozók Pártjának szervezeti szabályzat-tervezete ugyanígy találkozik a XXXVII. pártgyűlés egyetértésével. Éppen ezért a pártgyűlés, tudatában annak, hogy mit jelent a demokratikus centralizmus elve és hogy a Magyar Dolgozók Pártjára nagy és súlyos történelmi feladatok várnak, teljes egyértelmű-séggel helyezkedik a szervezeti szabályzat alapjára, és rajta lesz, hogy elfogadása után ennek elvei minden tekintetben és minden területen maradéktalanul érvényesüljenek.

A pártgyűlés büszke orommal állapítja meg, hogy a Szociáldemokrata Párt XXXVI. pártgyűlésének határozata, amely döntő lépést jelentett az organikus munkásegység felé, nyomban éreztette termékenyítő hatását a magyar gazdasági, politikai és társadalmi élet fejlődésére. A száz főnél több alkalmazottat foglalkoztató üzemek gyors és sikeres államosításának keresztülvitele¹ is nem utolsósorban e határozatnak tulajdonítható, aminthogy a dolgozó nők és az ifjúsági mozgalom egységét² is ez a határozat mozdította elő és a munkásegység tette lehetővé nemcsak a Függetlenségi Front megteremtésére és így a népi erők egyesítésére irányuló kezdeményezést,³ hanem azt a küzdelmet is, amely most oly sikeresen folyik az iskolák államosításaért.⁴

Az ország fölemelkedését biztosító hároméves terv gyorsabb ütemű végrehajtásának, a munkaversenyeknek az ipar, mezőgazdaság, kereskedelem jobb megszervezésének is hatékony osztonzést adott a XXXVI. pártgyűlés történelmi jelentőségű határozata.

Mindezek alapján és áthatva attól az akarattól, hogy a magyar dolgozó tömegek soha többé ne kerüljenek olyan végzetes helyzetbe, hogy egymás ellen harcoljanak, hogy megbonthatatlan egységben és tévedhetetlenul haladjanak Marx, Engels, Lenin és Sztálin hatalmas útján teljes felszabadulásunk felé, a XXXVI. pártgyűlés testvéri üdvözlét küldi a Magyar Kommunista Párt IV. kongresszusának és kéri, hogy ebben a szellemben nyújtsa kezét a Szociáldemokrata Pártnak testvéri egyesülésre: pecsételje meg az egyezséget, amelynek alapján az egységesítés tulajdonképpen már végbement, hogy a közös, nagy egyesítő kongresszuson a legteljesebb összhangban és őszinte lelkesedéssel gyülekezhessünk a Magyar Dolgozók Pártja lobogója alatt. A pártgyűlés, amikor most utoljára tanácskozik mint a Szociáldemokrata Párt legfelsőbb fóruma, hálás kegyelettel gondol azokra a szocialistákra, akik háromnegyed évszázaddal ezelőtt a magyar munkásmozgalmat megteremtették és mindazokra, akik e hosszú történelmi úton forradalmi szellemben, megalkuvást nem ismerő céltudatossággal szolgálták a magyar munkáosztály felszabadításának ügyét. Szeretetteljes tisztelgéssel gondol a pártgyűlés a szociáldemokrácia mártírjaira és mindazokra a szocialistákra és kommunisztákra, akik a forradalmi harcokban elestek; ismert és ismeretlen sírjaik felé meg-

¹ A száz főnél több alkalmazottat foglalkoztató ipari, banya- és kohászati vállalatokat 1948 március 25-én államosították.

² A Szociáldemokrata Párt és Kisgazdapárt képviselői az MNDSZ II országos találkozóján, 1948 április 17-én jelentették be a külön nőmozgalom feloszlátását és – a Szakszervezeti Nőmozgalommal együtt – csatlakozásukat az MNDSZ-hez. A két munkáspárt ifjúsági bizottságai 1948 március elsején hoztak határozatot a Magyar Ifjúság Nemzeti Szövetsége megalakulásáról és március 12-én Magyar Ifjúság Népi Szövetsége néven alakult meg az egységes ifjúsági szervezet.

³ A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front atszervezéséről, kormányzati koalíció helyett a népi egység politikai tomegszervezetének megteremtéséről van szó. (Lásd Szabad Nép, 1948 április 1. 3. old.)

⁴ Az iskolák államosítást kimondó törvenyt 1948 június 16-án fogadták el.

hajtja a munkásmozgalom forradalmi lobogóját. Testvéri köszönetét és elvtársias szolidaritását fejezi ki a pártgyűlés mindazoknak az elvtársaknak, akik az elmúlt évtizedekben és különösen az utolsó esztendőben akár mint egyszerű párttagok, akár mint kötelességüket hiven teljesítő funkcionáriusok becsületesen munkálkodtak és sikeresen tevékenykedtek a magyar munkásmozgalom megerősítése és az egész dolgozó magyar nép jobb sorsa és fölszabadulása érdekében. Az a büszke tudat élhet bennük, hogy jó ügyet szolgáltak, és most azt a mindannyiunk számára oly nagy és szent ügyet még céltudatosabban és még eredményesebben szolgálhatják a két munkáspártot egyesítő Magyar Dolgozók Pártjában anélkül, hogy fáradságos, áldozatteljes munkájuk eredményét megalkuvás és árulás veszedelmbe sodorhatná vagy megsemmisíthetné.

A Szociáldemokrata Párt XXXVII. kongresszusának szilárd meggyőződése, hogy most, amikor három évtizedes kettészakadás után az egy és oszthatatlan munkásosztály szellemi, politikai és mozgalmi egysége újra helyreáll, hogy soha többé megbontható ne legyen, a dolgozó milliók nagyobb biztonsággal, gyorsabban és sikeresebben haladhatnak a fölszabadulás útján a szocializmus felé.

Megjelent:

A Magyar Kommunista Párt

és a Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusának jegyzőkönyve.

Szakra 1948. 340–341. old.

127

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT EGYESÜLÉSI KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA

(1948. JÚNIUS 12–14)

A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusa megállapítja, hogy a magyar munkásosztály soraiban három évtized óta fennállott szakadás megszüntetése, a munkásosztály szervezett politikai egységének megteremtése a népi demokrácia hatalmas győzelme, a reakciós erők súlyos veresége.

A két munkáspárt egyesülését előkészítette a Kommunista Párt hosszú éveken át lankadatlanul folytatott harca a magyar munkásosztály forradalmi egységéért; a kommunisták és baloldali szociáldemokraták együttműködése még a Horthy-

rendszer idején; a két párt egységfrontja az ország német fasiszta megszállása alatt és azután, hogy hazánkat a dicsőséges szovjet hadsereg felszabadította és megindulhatott a két párt közös harca a népellenes, reakciós belső és külső erők ellen és a népi demokratikus Magyarország megteremtéséért. Döntő előfeltétele volt a két munkáspárt egyesülésének a Magyar Kommunista Párt és a baloldali szociáldemokraták együttes harca az osztályáruló jobboldali szociáldemokraták ellen, akik a belső reakció és a külső, imperialista erők ügynökeivé váltak a magyar munkásmozgalomban, s akiknek leleplezése, elszigetelése és eltávolítása a munkásmozgalomból szabaddá tette az utat a magyar munkásosztály politikai egységének megvalósítására.

Az egyesülési kongresszus megállapítja, hogy a két munkáspárt egyesülése elodázhatatlanná vált akkor, amikor a magyar demokrácia népi demokráciává fejlődött és amikor ez a fejlődés napirendre tűzte a szocializmushoz való haladás feladatait, milliós dolgozó tömegeket magában foglaló Nemzeti Függetlenségi Front létrehozását, nemzeti függetlenségünk fokozott védelmének szükségességét, a béke biztosítását az imperialista, békebontó törekvésekkel szemben.

A kongresszus jóváhagyja a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt szervezeteinek már április, május és június hó folyamán ténylegesen megtörtént egyesülését, mely az egyesülési kongresszus határozatainak szilárd alapjául szolgál.

Az egyesülési kongresszus leszögezi, hogy az egyesülés útján keletkező pártot programjában, politikájában, szervezeti felépítésében, egész munkájában Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanításai vezérlik, hogy a Párt ideológiája a marxizmus-leninizmus, mely Magyarországon is győztesen került ki a reformizmussal, az opportunizmussal, a munkásosztály és a demokrácia árulóival vívott küzdelemből.

Mindezek alapján a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusa megalakítja a Magyar Dolgozók Pártját.

A kongresszus kijelenti, hogy a most megalakított Magyar Dolgozók Pártja a kilenc kommunista és munkáspárt Tájékoztató Irodájához tartozónak tekinti magát.

Megjelent:

A Magyar Kommunista Párt

és a Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusának jegyzőkönyve.

Szika 1948. 342. old.

A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK PROGRAMNYILATKOZATA

(1948. JÚNIUS 12—14)

I. A tőkés termelési rend, amely a hűbéri termelési renddel szemben történelmi haladást jelentett, túlélte magát.

A tőkés társadalomban a döntő termelőeszközök egy szűk réteg magántulajdonában vannak, a népesség egyre növekvő része pedig kizsákmányolt bér munkásokból áll. Ez az ellentét a tőkés társadalom alapellentéte. A termelőerők fejlődése kielezi az ellentétet a nagytőkések és a kistermelők között is. A nagyüzemek fejlődése egyre inkább függő helyzetbe hozza és kiszorítja a kistermelőt.

A tőkés társadalomban kiéleződik a verseny a piacokért. A termelés anarchiája pusztító válságokhoz vezet, melyek milliókat tesznek munkanélkülivé, juttatnak koldusbotra, és meggyorsítják a termelőeszközök mind nagyobb részének összpontosítását mind kevesebb kézben.

A tőkés társadalomban a termelőerők fejlődése politikai, társadalmi, kulturális, nemzeti egyenlőtlenségre vezet, a kizsákmányolók szűk rétege számára nyomorúságot és létbizonytalanságot teremt. A tőkés társadalom nemcsak a dolgozó tömegek egyre növekvő elégedetlenségét váltja ki, hanem kitermeli a saját sírásóját, a munkásosztályt is. Az öntudatban gyarapodó munkásság önálló osztállyá szerveződik, képessé válik arra, hogy vezesse az elnyomorodás és lesüllyedés ellen lázongó dolgozó rétegeket, és forradalmi harcban megbuktassa a tőkés társadalmi rendet.

E harc győzelmének feltételeit a kapitalizmus imperialista szakasza végleg megérleli. Az imperializmusban a szabad versenyt felváltja a tőkés monopóliumok, a finánc-tőke uralma. A monopoltőke szervezetei, a nemzetközi trösztök felosztják egymás közt a piacokat, a nyersanyag-lelőhelyeket, a tőkeexport területeit. A földkerekség felosztása a leghatalmasabb tőkésállamok között befejeződött. De a tőkés termelő rend egyenlőtlen fejlődése állandóan felborítja az egyensúlyt az egyes imperialista államok között, és eszeveszett harcra vezet a gyarmatokért, a föld újrafelosztásáért, a világalumomért.

Az imperializmusban a mindenható monopóliumok a termelés és elosztás összpontosításának, szabályozásának és társadalmazásának tőkés tulajdonviszonyok között lehetséges legmagasabb fokát érik el. Az ellentét a termelés társadalmi jellege és a termelőviszonyok tőkés jellege között a legélesebbé válik. Az imperialista kapitalizmus a termelőerők, az egész társadalom fejlődésének akadályává

lesz. Az imperializmus elősdi, rotható kapitalizmus, a tőkés termelési rend utolsó szakasza s egyben egy új, magasabb társadalmi rendbe való átmenet küszöbe.

Az imperializmus a végsőkéig kiélezi a tőkés társadalom minden ellentmondását: a tőkésállamok versenye imperialista háborúkban robban ki, a gyarmati és függő népek elnyomása nemzeti felkelésekre vezet, a munkásosztály kizsákmányolásának és elnyomásának súlyosbodása az osztályharc forradalmi kiéleződését eredményezi. A munkásosztály növekvő erejétől való félelmében a tőkésosztály egyre inkább a demokratikus szabadságjogok ellen fordul. Az imperializmus a gazdasági, társadalmi, politikai, kulturális élet minden területén reakciót jelent.

Az imperialista rothadás mérge a munkárisztokrácia útján behatol a munkásmozgalomba is. Az opportunizmus, a reformizmus, mely a tőkés társadalomhoz való alkalmazkodásnak a gyakorlata és elmélete, az első világháború idején szociálsovinizmussá, szociálimperializmussá fajult: a szociáldemokrata pártok többsége az imperializmus ügynökségévé vált. Árulásuk az első világháború alatt és az azt követő forradalmi mozgalmakban vezetett a munkásosztály szakadására. Az imperialisták szociáldemokrata ügynökei elleni harcban Lenin és Sztálin, a Bolsevik Párt elméleti és gyakorlati útmutatása alapján alakultak meg világszerte az új forradalmi munkáspártok.

A nagy szocialista forradalom győzelmével az emberiség történelmének új korszaka kezdődött. A Szovjetunió munkásosztálya, szövetségben a szegényparasztsággal, megvalósította a tudományos szocializmus tanításait, áttörte a világ-imperializmus frontját, és a polgárháborúban az imperialista beavatkozásokon, minden nehézségen és akadályon diadalmaskodva, a földkerekség egyhatodán felépítette a szocialista társadalmat. Ezzel megerősítette a világ munkásosztályának hitét saját erejében, beoltotta a dolgozó tömegekbe azt a meggyőződést, hogy tőkések és nagybirtokosok nélkül egy új, jobb, kizsákmányolástól mentes társadalmat tudnak felépíteni. A szocialista Szovjetunió megszületése és fennállása az elnyomott gyarmati népek és függő országok szabadságmozgalmainak is hatalmas buzdítást és lökést adott. A Szovjetunió lett a világ minden imperialistaellenes erejének fő támasza.

A tőkés társadalmi rend általános válsága, mely az első imperialista világháborúban jutott kifejezésre, az októberi szocialista forradalom győzelmével kiéleződött és állandósult. Míg a tőkés világot gazdasági válságok, állandó tömegmunkanélküliség, gyarmati háborúk, forradalmi mozgalmak, nemzeti felkelések rázkódtatták meg, a Szovjetunióban felszámolták a kizsákmányoló osztályokat, a parasztság részesévé lett a szocialista építésnek, megvalósították a nemzetek egyenjogúságát és testvéri együttélését, hatalmas kultúrforradalmat hajtottak végre, felvirágoztatva a formájában nemzeti, tartalmában szocialista kultúrát és felemelve az egész nép műveltségi színvonalát. A sztálini öt éves tervek révén a

cárizmus alatt elmaradt, gyenge ország ipari és mezőgazdasági téren élenjáró, hatalmas állammá fejlődött. A dolgozó osztályok közötti különbségek elmosódásával létrejött a nép morális és politikai egysége, megvalósult az egész népet felölelő szocialista demokrácia.

Ugyanakkor, amikor a Szovjetunióban felszámolták a tőkés és nagybirtokos reakció erőit, az imperializmus mindenfajta segédcsoportját, a tőkésországokban a polgári demokrácia, a jobboldali szociáldemokraták buzgó támogatásával, a nagytőkés, nagybirtokos reakció szálláscsinálójává vált, és számos országban helyet adott a monopoltőke legreakciósabb rétegei nyílt terrorisztikus uralmának, a fasiszta zsarnokságnak, mely a demokratikus szabadságjogok megsemmisítésével, nemzeti és szociális demagógiával, a faji gyűlölködés szításával a barbárságba való visszasüllyedést jelentette.

A tőkés társadalmi rend általános válsága idején az imperialista államok állandó törekvése, hogy a Szovjetunió rovására összeegyeztessék ellentéteiket, s a szocialista és demokratikus mozgalmak megsemmisítésére minden reakciós erőt összefogjanak.

A német fasizmus nemcsak a német monopoltőkéseknek, a porosz nagybirtokos és militarista kasztnak, a reakciós weimari demokráciának köszönhetette győzelmét. Köszönhetette annak a támogatásnak is, amelyben az amerikai, angol és francia imperialisták részesítették, abban a reményben, hogy a nemzetközi reakció páncélos ökleként használhatják fel a Szovjetuniót, a nemzetközi munkásmozgalom és a világ demokratikus mozgalmait ellen. A fasiszta zsarnokság elleni harcban a munkásosztály igyekezett maga köré tömöríteni a népek minden demokratikus és antifasiszta erejét, egyes országokban megteremtette a népfrontot, a demokratikus szabadságjogok és a nemzeti függetlenség védelmének fegyverét.

Amikor a német fasizmus világhuralomra törve mégis kirobbantotta a második világháborút, létrejött a német fasizmus ellen a demokrácia helyreállításáért és kivívásáért, a népek függetlenségének biztosításáért a szabadságszerető népek szövetsége. Az Egyesült Államok és Anglia imperialistái viszont világgpiaci versenytársaiktól akartak megszabadulni, saját uralkodó helyzetüket akarták biztosítani, egyben meg akarták akadályozni, hogy a fasizmus leverése a demokratikus népi erők győzelméhez, a tőkés imperialista rendszer további gyengüléséhez vezessen.

A második világháborút elsősorban a Szovjetunió döntötte el a demokrácia, a társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség ügye javára. A német fasizmus szétzúzásában, az emberi és nemzeti szabadság, a kultúra és civilizáció megmentésében az oroszlánrész a szovjet hadseregé, mely mérhetetlen áldozatok árán viselte a fasizmus elleni háború fő terheit.

A második világháború mérlege:

A legreakciósabb imperialista államok, a fasiszta Németország, Japán és Olaszország katonai vereséget szenvedtek, letűntek mint önálló világpolitikai tényezők.

A Szovjetunió megerősödött, tekintélye és súlya a világpolitikában megnőtt. A Szovjetunió szocialista társadalmi és állami rendje diadalmasan kiállt oly súlyos megpróbáltatásokat, melyeket semmiféle más állam nem állt volna ki.

A kapitalizmus általános válsága kimélyült: a szovjet hadsereg összetörte a német fasizmus csatlósállamainak reakciós uralmi rendszerét; ennek következtében Kelet-Európa népeinek egész sora léphetett a társadalmi fejlődés új útjára, a Szovjetunióban győztes szocializmusra támaszkodva; a népi demokráciák kiszakadtak az imperializmus világrendszeréből; a munkásmozgalom, a szakszervezetek, a kommunista pártok, a demokratikus és haladó nemzeti mozgalmak világszerte megerősödtek.

Ugyanakkor a kapitalista államok közötti erőviszonyok megváltozásának eredményeképpen az Amerikai Egyesült Államok lett a vezető imperialista nagyhatalommá, mely a leverte német fasizmus világuralmi törekvéseinek örökébe lépett.

Két tábor alakult ki a nemzetközi politikában:

Az imperialistaellenes, demokratikus tábor, élén a Szovjetunióval. Ehhez a táborhoz tartoznak a népi demokratikus államok, a társadalmi haladás, nemzeti függetlenség és a béke minden híve a nyugati tőkés országokban, gyarmati és függő országokban.

Az imperialista, demokráciaellenes tábor, élén az amerikai imperializmussal. Ehhez a táborhoz tartoznak az angol és francia imperialisták, a demokrácia és a társadalmi haladás ellenségei világszerte. Az amerikai imperializmus mindenütt a népellenes, reakciós társadalmi rétegeket és politikai csoportokat támogatja, újraéleszti és segíti a fasiszta erőket, beavatkozik szuverén államok belügyeibe. A gazdasági segítség köntösében a népcik függetlenségére tör, kihasználva az egyes országok nagytőkés csoportjainak népellenes politikáját, nemcsak kis népeket és gyarmati országokat, hanem régi, nagy civilizált államokat hoz gazdaságilag és politikailag függő helyzetbe. A demokrácia védelmének álarca alatt a világ demokratikus és haladó mozgalmait igyekszik letörni, háborúra uszít a Szovjetunió, a népi demokráciák ellen.

A demokratikus tábor fő erejének, a munkásosztály egységének megbontására és öntudatának megmérgezésére az imperialisták elsősorban a jobboldali szociáldemokratákat (Bevin, Blum, Saragat, Peyer stb.) használják fel, akik a „harmadik utat” hirdetve, valójában az imperializmus hűséges székértelői.

Okulva a munkásosztály szakadásának, a fasizmus elleni harcnak, a második világháborúnak tapasztalatain, a szociáldemokrata pártokban baloldali irányzatok alakultak ki, amelyek az imperializmus szolgálatába szegődött jobboldali szo-

ciáldemokraták elleni harcban közelednek a kommunista pártokhoz, és készek közreműködni a munkásosztály szakadásának felszámolásában.

A Magyar Dolgozók Pártja tudatában van annak,

hogy a munkásság harca a tőkésosztály ellen, ma inkább, mint valaha, összefonódik a demokratikus fejlődésért, a társadalmi haladásért, a nemzeti függetlenség megvédéséért, a béke biztosításáért vívott imperializmusellenes küzdelemmel,

hogy az imperializmus elleni harcot össze kell kapcsolni a jobboldali szociáldemokraták elleni harccal,

hogy az imperializmus elleni harc fő ereje, a munkásosztály, nincs egyedül: vele vannak a parasztság milliói, a demokrácia, a haladás, a nemzeti függetlenség, a béke minden híve szerte a világon,

hogy a demokratikus és imperialistaellenes tábor erői, ha összefognak és helytállanak, hatalmasabbak, mint az imperialista tábor erői,

hogy ezért a demokrácia, a haladás, a nemzeti függetlenség és béke ügyét meg lehet védelmezni, az imperializmus erőit meghátrálásra kényszeríteni.

A Magyar Dolgozók Pártja tudatában van annak, hogy a magyar béke, a magyar demokrácia, a magyar haladás, a magyar függetlenség elválaszthatatlan a világ demokratikus és imperialistaellenes erőinek összefogásától, helytállásától és győzelmétől, ezért a magyar dolgozó nép minden erejét latba veti a nemzetközi imperialistaellenes tábor támogatására és erősítésére.

II. A tőkés társadalom kifejlődésére Magyarországon a feudalizmus gazdasági, társadalmi és politikai maradványai nyomták rá bélyegüket: a nagybirtok (latifundiumok, hitbizományok, egyházi birtokok) döntő súlya, az Ausztriától való gyarmati függés, az országban élő nem magyar népek elnyomása.

A feudális úri osztály, a magyar nép és a nemzetiségek fölötti hatalmának fenntartása érdekében, az idegen Habsburg-uralkodóház szolgálatába szegődött, elárulva a magyar állami és nemzeti függetlenséget.

A magyar tőkésosztály zöme haszonélvezője volt a dolgozók feudális módszerekkel történő kizsákmányolásának és elnyomásának, az ország gyarmati helyzetének. Ezért támogatta a nagybirtokos osztályt, amellyel egyre inkább osztozott a hatalomban. A magyar finánctóke a félf feudális magyar államban, a német imperializmussal szövetséges Habsburg-monarchiában saját imperialista törekvéseinek legjobb képviselőjét látta. A „történelmi Magyarország” sovíniszta jelszava mögött a nagybirtok és a finánctóke uralma, a magyar munkások és parasztok gazdasági és politikai kisemmizése rejtőzött, az országban élő nem magyar népek erőszakos visszatartása a magyar államban, valamint a magyar állam kiszolgáltatása a Habsburg-imperializmusnak, majd a német hódítóknak.

Mindebből Magyarország gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális elmaradottsága következett.

Az ország polgári demokratikus átalakulása az 1848–1849-es forradalom bukásával félbemaradt. A polgári demokratikus átalakulás befejezése az imperializmus korszakában került újra napirendre. A feladatot ezért csak a magyar munkásosztály vállalhatta, szövetségben a parasztsággal, harcban a nagybirtokosokkal és nagytőkéskekkel.

A nagybirtok, a feudális maradványok felszámolására irányuló polgári demokratikus forradalom 1918-ban és az 1919-es hősiesszocialista forradalom a kapitalizmus megdöntésére sikertelen maradt, nemcsak a kedvezőtlen nemzetközi erőviszonyok, hanem a magyar munkásosztály politikai és ideológiai felkészületlensége miatt is.

A Magyar Dolgozók Pártja büszkén vallja magát a háromnegyed évszázados magyar munkásmozgalom dicső, harcos hagyományai örökösének és folytatójának. De ugyanakkor okulni is akar a magyar munkásmozgalom hibáiból.

Az első világháborút megelőző évtizedekben a Szociáldemokrata Párt a magyar munkásságot osztállyá szervezte, szocialista osztályöntudatra nevelte. A Szociáldemokrata Párt nagy érdeme, hogy megteremtette a magyar munkásosztály tömegszervezeteit, a munkásmozgalom kádereit, és részleges gazdasági és politikai célokért harcba vezette a dolgozó tömegeket.

A Szociáldemokrata Párt döntő hibája viszont abban állt, hogy nem demokratikus népforradalomra vett irányt, melynek a parasztsággal szövetséges munkásosztály a vezető ereje, hanem a polgársággal szövetségben végrehajtandó demokratikus reformokra, és feladta a forradalmi munkásosztály önálló célkitűzéseit. Túrte és tenyésztette soraiban az opportunizmust és annak centrista válfaját. Az opportunizmus az első világháborúban a párt vezető irányzatává lett, amely ellen akkor kezdett szerveződni a baloldal. A magyar munkásmozgalom szakadásának ugyanaz az oka, mint a nemzetközi munkásmozgalomé: a jobboldali szociáldemokraták árulása.

A három évtizede küzdő Kommunista Párt történelmi érdeme, hogy felvette a harcot a szociáldemokrata opportunizmussal, tudatosította a magyar munkásságban az 1917-es nagy szocialista forradalom világtörténelmi jelentőségét, belevitte és meggyökerezettette a magyar munkásmozgalomban a marxizmus-leninizmus forradalmi tanításait, a magyar munkásosztályt a hataloméért vívott győzelmes harcba vezette. Az 1919-es forradalom veresége után ébren tartotta a munkásmozgalomban a forradalmi szellemet, a reakció üldözésével és terrorjával dacoló, önfeláldozó, forradalmi kádereket nevelt, támaszt nyújtott a peyerizmus árulásával szemben szervezkedő, a kommunistákkal együttműködő, a demokratikus nemzeti egység útját egyengető szociáldemokrata baloldalnak, fáradhatatlanul hirdette és szervezte a demokratikus hazafias erők összefogását, és ezzel megmutatta a nemzetnek a kivezető utat a háborús összeomlásból. A felszabadulás óta a demokratikus fejlődés fő mozgó erejévé lett: a néptömegeket

mozgósító bátor és következetes harcával a reakció ellen, az országépítés, valamint a döntő kormányzati feladatok kezdeményezésével és megoldásával.

A Kommunisták Pártja fő hibája a múltban viszont az volt, hogy nem küzdött eléggé a szektaszellelem ellen saját soraiban, és sokáig szűkkeblűen elzárkózott a magyar polgári demokratikus átalakulás megoldatlan feladatai elől.

Az 1918–1919-es forradalom bukása után, Magyarországon visszaállították – még brutálisabb és kíméletlenebb formában, mint azelőtt – a nagybirtok és nagytőke uralmát. A Horthy-rendszer a félf feudális és nagytőkés kizsákmányolás és elnyomás régi módszereit a fasiszta terror és demagógia módszereivel egyesítette, a forradalmi munkásmozgalmat törvényen kívül helyezte, de a rendszer lojális ellenzékét képező peyerista szociáldemokrata jobboldalt felhasználta a forradalmi munkásság üldözésére, a munkásság szakadásának elmélyítésére. A munkásság és a parasztság korlátlan kizsákmányolására és kíméletlen elnyomására irányuló politikáját sovíniszta jelszavakkal leplezte. A Horthy-rendszert a magyar és a nemzetközi szocialista és demokratikus törekvések iránt táplált gyűlölete, a magyar nép felemelkedésétől való féltelme, az idegen népeket elnyomó Nagy-Magyarország visszaállítását célzó imperialista politikája vitte rá az olasz, majd a német fasizmussal való szövetkezés, a nemzeti függetlenség feladása, a szabad népek elleni háború útjára. Ezért játszotta a hatalmat Hitler magyar ügynökeinek kezére, tartott ki a német fasizmus utolsó csatlósaként a háborúban. A magyar nagybirtokos és nagytőkés osztályok képteleneknek bizonyultak az ország vezetésére: egy emberöltő alatt másodszor vitték bele a nemzetet – reakciós, imperialista erők oldalán – háborús katasztrófába.

A magyar munkásmozgalom szakadása, a Szociáldemokrata Párt áruló peyerista vezetése, a sovínizmus mérge volt a döntő oka a paraszti és kispolgári tömegek tértelenségének és ingadozásának, a demokratikus erők gyengeségének és elkésett szervezkedésének a nemzetellenes háború és a hazaáruló Horthy-rendszer ellen. A Szociáldemokrata Párt balszárnya és a Kommunisták Párt közötti egységfront, a demokratikus pártok által megalkotott Függetlenségi Front, a magyar ellenállási mozgalom egyes hősie tettei sem változtathattak azon, hogy az ország felszabadításához a német elnyomók és magyar zsoldosaik uralma alól a magyar nép csak kevéssé járult hozzá. A magyar felszabadulást a szovjet hadsereg fegyverei hozták meg. A szovjet hadsereg nemcsak a német hódítókat űzte ki a magyar földről, csapásai alatt nemcsak a népelelnyomó magyar államgépezet omlott össze: a szovjet hadsereg egyben szabaddá tette az utat a magyar demokratikus átalakulás végrehajtására hivatott népi erők számára. Nyitva állt az út 1848–1849 félbemaradt művének folytatására és az új helyzetnek megfelelő továbbfejlesztésére.

III. A magyar demokrácia hároméves fejlődése alatt az ország politikai, gaz-

dasági és társadalmi szerkezetében alapvető változások történtek. A változások végrehajtásával a magyar nép újra a haladó népek sorába emelkedett.

Az ország felszabadításával, a demokrácia győzelmével megbukott a nagybirtok és a nagytőke osztályszövetségének hatalmi rendszere. Hatalomra került a munkásosztály, az egész parasztság, valamint a polgárságnak az a része, mely a német imperializmus ellen foglalt állást, és hajlandó volt közreműködni a feudális maradványok bizonyos fokig terjedő felszámolásában.

A német veszedelem háttérbe szorulásával, a feudális maradványok felszámolása, a nagytőke elleni harc feladatainak lépésről lépésre való megoldása közben, a reakció elleni harc során, a nemzetközi ellentétek kiélesedésével kiszorultak a hatalomból és a kormányzatból a tőkésosztály képviselői, valamint jórészt a falu kizsákmányoló rétegeinek képviselői is.

Ma Magyarországon a munkásosztály és a vele szövetséges dolgozó parasztság van hatalmon. A munkásosztály, amely bebizonyította képességét a kormányzásra, a nép többsége által elismert vezető és döntő erő.

A dolgozó osztályok hatalomra jutása ellenére azonban még mindig vannak nagytőkés, sőt feudális és fasiszta maradványok a gazdasági, politikai és kulturális életben, az államgépezetben, a gondolkodásban.

A hatalmi viszonyok döntő megváltozása a dolgozó nép javára tette és teszi továbbra is lehetővé a tőkés termelés ellenőrzését, korlátozását, a tőkés elemek kiszorítását és jelentős mértékben felszámolását a magyar nemzetgazdaságban. Ugyanakkor a nemzetgazdaság fejlődése érdekében továbbra is szükséges a magánkezdeményezés a népi demokrácia érdekeinek megóvása mellett.

A kis árutermelők, kisemberek munkáját hasznosítani kell az egész nemzetgazdaság érdekében: ezért a népi demokrácia nem érinti termelőeszközeiket, műhelyeiket, üzleteiket.

A nagybankok, a gyáripár, a közlekedés és bányászat legnagyobb részének államosításával a népi demokrácia által a magyar nemzetgazdaság e döntő fontosságú ágai szocialista jellegűekké váltak, bár még nem következetesen, mert a tőkés elemek viszonylag még jelentékeny helyet foglalnak el a nemzetgazdaságban, elsősorban az áruforgalomban és a mezőgazdaságban, és befolyásuk nyíltan vagy burkoltan bizonyos mértékig még érvényesül az állami életben.

A mezőgazdaságban a demokrácia felszámolta a feudális maradványokat, felosztotta a nagybirtokot, demokratizálta a földbirtokmegosztást. Ugyanakkor azonban még nem vetett gátat a falu tőkés fejlődésének.

A földreformmal a demokrácia megvédte a szegény- és középparaszt egyéni gazdaságát, magántulajdonát a nagybirtokosok nyomásával szemben, a nagybankok és a gyáripár államosításával pedig megvédte a nagytőke kizsákmányolásával szemben. A további feladat: fokozottan védeni a dolgozó parasztságot a falu kizsákmányoló elemeivel szemben is, a kizsákmányolók korlátozásával, ter-

jesztkedésük meggátolásával. A népi demokrácia a minden kényszertől mentes, a teljes önkéntességen alapuló mezőgazdasági szövetkezetek támogatásával megakadályozza a szegény- és középparasztság romlását és lesüllyedését, lehetővé teszi gazdasági és társadalmi felemelkedését.

Ily módon új munkásosztály, új parasztság, új értelmiség van kialakulóban.

A munkásság nem elnyomott osztály többé, és többsége, mely a népi demokratikus állam üremeiben dolgozik, nincs többé kizsákmányolva, bár az állami üzemekben termelt értéktöbbletből is még aránytalan részesedéshez jutnak a magánkereskedelem révén a tőkés elemek. Viszonya a termeléshez, az államhoz megváltozott. A munkát egyre inkább a demokratikus népi állam iránti becsületbeli kötelességének, saját életszínvonala emelkedése feltételének tekinti. Munkásigazgatói, üzemi bizottságai, szakszervezetei, politikai pártja révén részt vesz a gazdasági élet irányításában, a kormányzásban. Egyre inkább tudatában van vezető szerepének, tehát fokozott felelősségének a gazdasági és politikai életben, az egész nemzeti fejlődésben.

Megváltozott a magyar parasztság is. A földreform eltüntette a nincstelenek zömét, megnőtt a kis- és középparasztság birtokállománya. A munkássággal való szövetség gondolata a dolgozó parasztságban mély gyökeret vert. Egyre inkább tudatában van annak, hogy a munkássággal szövetségben részes a politikai határlomban.

Az értelmiség zöme egyre inkább rátér a munkássággal és a parasztsággal való együttműködés útjára, segíteni akar a műszaki és gazdasági vezetésben, a közigazgatásban, a művészi, tudományos és nevelő munkában, részt akar venni az új népi Magyarország felépítésében, szolgálni akarja a nemzetet. Sorai kezdenek felfrissülni a munkásságból és parasztságból származó új elemekkel.

Mindezek alapján a Magyar Dolgozók Pártja a magyar népi demokráciát sajátos, viszonylag békés átmenetnek tekinti a szocializmusba. Ugyanakkor a párt tudatában van annak, hogy a tőkés elemek békés belenövése a szocializmusba lehetetlen, hogy a kizsákmányolók korlátozása, kiszorítása és fokozatos felszámolása múlhatatlanul kiváltja és fokozza ellenállásukat, tehát kiélezi az osztályharcot. Minél inkább vesztik el a nagybirtokosok és nagytőkések gazdasági erőforrásait, társadalmi és politikai hátvédjüket, annál inkább nyúlnak a szabotázs, a kémkedés, a földalatti összeesküvés, a demokrácia elleni fegyveres fellépés eszközeihez. A dolgozó nép a munkásosztály vezetésével a népellenes reakció elleni harcot az államhatalom birtokában vívhatja meg.

A Magyar Dolgozók Pártja tudatában van annak, hogy a küzdelem a szocializmus felé fejlődő népi demokrácia erői és a tőkés rend visszaállítására törekvő reakciós erők között nem tekinthető végleg eldöntöttnek addig, amíg a tőkés elemek gazdasági és politikai felszámolása meg nem történt és amíg a nemzetközi imperializmus erői segítséget nyújthatnak a belső reakciónak.

Ezért a népi demokrácia biztonsága érdekében az államvédelmi szervek erősítésére a nép, a munkásosztály, a párt állandó éberségére és harci készenlétére van szükség.

IV. A Magyar Dolgozók Pártja a népi demokrácia politikai és gazdasági megszilárdítása, a dolgozó nép életszínvonalának emelése, a szocializmushoz való fejlődés érdekében a következő alapelveket vallja és célokat tűzi ki:

Politikai téren:

A népi demokrácia a népszuverenitáson alapuló demokratikus parlamentarizmusra épül, biztosítja a demokratikus szabadságjogokat az ország minden polgára számára, nemre, fajra, osztálykülönbségre való tekintet nélkül, de nem ad teret a demokrácia ellenségeinek, nem engedi, hogy a szabadságjogokkal népellenes csoportok és politikai irányzatok visszaéljenek. A népi demokráciában szükséges és kívánatos a bírálat és önbírálat a közélet minden területén, de ez nem jelentheti a demokratikus rend aláadását, a nép félrevezetését, öntudatának megmérgezését.

A népi demokráciában a nép részvétele a közügyek intézésében nem korlátozódhatik a parlamenti és önkormányzati választásokban való részvételle; a nép egyre szélesebb rétegeit kell bevonni az állam, önkormányzati és gazdasági élet ellenőrzésébe és irányításába.

A Magyar Dolgozók Pártja síkraszáll az államgépezet teljes demokratizálásáért, a közigazgatás oly reformjáért, mely végleg megszünteti a feudális maradványokat, tanyaközpontok teremtésével bevonja a tanyai lakosságot az állami és kulturális életbe, megerősíti az önkormányzatokat, egyben biztosítja a demokratikus központi hatalom irányító szerepét: népi jellegűvé teszi közigazgatásunkat. Munkásokat és parasztokat minél nagyobb számban kell bevonni a központi és helyi közigazgatásba, és gondoskodni kell a szakszínvonal állandó emeléséről. A párt küzd a népellenes elemek, a bürokratizmus teljes kiküszöböléséért az államgépezetből.

A párt síkraszáll az igazságszolgáltatás és a jogrendszer gyökeres, demokratikus reformjáért a termelési és társadalmi rend változásainak megfelelően. Küzd a laikus bíraskodás elvének kiterjesztéséért, a népellenes elemek kiküszöböléséért a bírói karból, a népi demokrácia érdekeinek és jogelveinek érvényesítéséért az igazságszolgáltatásban.

A párt szükségesnek tartja a népi demokrácia alaptörvényeinek megalkotását, hogy az állampolgárok jogait és kötelességeit, az állami, gazdasági és társadalmi rend alapvető változásait, a magyar köztársaság népi jellegét a törvény erejével, alkotmányban szentesítsük.

A párt szükségesnek tartja a kormányzat szerkezetének és módszereinek megváltoztatását, tekintettel arra, hogy a gazdasági élet döntő ágazatait immár az állam irányítja, és arra, hogy a népi demokratikus állam feladatai gyökeresen

megváltoztak és megszaporodtak. A minisztériumok szakbeosztását és belső szerkezetét egyes kormányzati területek összefüggése szerint kell megváltoztatni, hogy az állami, gazdasági és kulturális életet szakszerűen és tervszerűen vezethessék.

A népi demokrácia megszilárdítása és fejlesztése, a nagybirtokos, nagytőkés és klerikális reakció, valamint a fasiszta maradványok elleni harc, a magyar függetlenség megvédése, megköveteli a demokratikus erők szövetségének szorosabbra fűzését. A Magyar Dolgozók Pártja a demokratikus pártok eddigi többé-kevésbé laza koalíciója helyett a népi egység politikai tömegszervezetének, az új Függetlenségi Frontnak megteremtéséért száll síkra. Az egymással versenyző pártok laza koalíciójának rendszere a népellenes erőknek kedvez, amelyek a pártversengést az egyes demokratikus pártokba való behatolásra használják fel, és ezzel hátráltatják a demokratikus együttműködést, az építőmunkát. Ezért van szükség a pártok laza együttműködése helyett a demokratikus erők összefogására a Függetlenségi Front egységes tömegszervezetében. Ebben a szervezetben, melynek a népi demokrácia legátfogóbb politikai erejének kell lennie, a népért végzett közös munka mögött fokozatosan háttérbe kell szorulnia a pártversengésnek. A Függetlenségi Front: a munkásság, parasztság, értelmiség, dolgozó kisemberek, Magyarország minden haladó, hazafias eleme szoros harci és építő szövetségének egységes tömegszervezete. A Függetlenségi Frontban ezért nemcsak a demokratikus politikai pártoknak, hanem a magyar nép nagy társadalmi szervezeteinek, a szakszervezeteknek, a szövetkezeteknek, a nők és az ifjúság egységes szervezeteinek is méltó helyet kell biztosítani.

Gazdasági és pénzügyi téren:

A Magyar Dolgozók Pártja a dolgozó nép életszínvonalának állandó és rendszeres emeléséért küzd, az ország termelőerőinek fejlesztése, a munka termelékenységének fokozása és mezőgazdasági termelés növelése, a kizsákmányolásból eredő jövedelem további csökkentése és megszüntetése útján. A dolgozók keresetének (bérek, fizetések stb.) emelését a közszükségletek kielégítésével összhangban kell végrehajtani.

A Magyar Dolgozók Pártja síkraszáll a tervgazdálkodás megszilárdításáért és kiterjesztéséért, tervgazdasági együttműködésért a demokratikus, baráti országokkal. A hároméves terv gyorsított megvalósítása után új öt éves terv segítségével Magyarország további iparosításáért, a közlekedési hálózat kiépítéséért és korszerűsítéséért. A magyar gazdaság termelőerőinek általános fejlesztése az ország villamosenergia-termelésének növelését követeli meg. Ezért ki kell dolgozni az ország villamosításának tízéves tervét. A nehézipar kiépítése mellett elsősorban a minőségi ipari munka fejlesztése szükséges, tekintettel a magyar műszaki és szakmunkásképzettség jelentős színvonalára.

A párt az államosított üzemek jövedelmezőségének biztosítása és növelése, az

életszínvonal emelése érdekében a munka termelékenységének fokozásáért, az ésszerűsítés és a takarékoság következetes megvalósításáért, az önköltségi árak csökkentéséért küzd.

A párt síkraszáll a munkafegyelem, a munkaerőkölcs további megszilárdításáért, a munkaverseny módszerének egyre szélesebb alkalmazásáért a termelés fokozása érdekében és azért, hogy a dolgozó osztályokban egyre inkább tudatossá válják új viszonyuk a gazdasághoz és az államhatalomhoz.

A párt síkraszáll azért, hogy a több és jobb munkáért több bért kapjanak a dolgozók, hogy a szakképzettebb munka nagyobb anyagi és társadalmi elismerésben részesüljön, mint a kevésbé szakképzett.

A párt teljes támogatást nyújt a szakszervezeteknek, a dolgozók gazdasági és szakmai érdekeit védő munkájukban éppúgy, mint a termelés emelésére, a munkafegyelem erősítésére, a munkaverseny szervezésére irányuló tevékenységükben, valamint osztályöntudatot ébresztő és megszilárdító nevelőmunkájukban. A szakszervezetek egyik fontos feladata az értelmiség és a munkásság baráti együttműködésének biztosítása.

A párt a tervgazdálkodás sikere, a munkáshiány leküzdése, a szakmunkásutánpótlás biztosítása, valamint a gazdasági élet egyes területein jelentkező munkanélküliség leküzdésére a szakszervezetek tevékeny közreműködésével tervszerű munkaerő-gazdálkodást tart szükségesnek.

A mezőgazdaság területén a döntő feladat a paraszti kisbirtokra épülő mezőgazdaság számára lehetővé tenni a technika és a tudomány alkalmazását. Csak így valósítható meg az elmaradt magyar mezőgazdasági termelés korszerű reformja az ipar és a mezőgazdaság közötti aránytalanság kiküszöbölése, a mezőgazdasági árutermelés növelése, a városi dolgozók növekvő fogyasztásának kielégítése és a dolgozó parasztság jólétének emelése érdekében.

Ezért a Magyar Dolgozók Pártja síkraszáll a mezőgazdaság gépesítéséért, állami mezőgazdasági gépüzemek széles hálózatának létesítéséért, e célból a traktor- és mezőgazdasági gépgyártás nagyarányú fejlesztéséért. Az állami mezőgazdasági gépüzemek feladata: a mezőgazdaság gépesítésén túl a dolgozó parasztságnak támogatást kell nyújtani a szakszerű és tudományos gazdálkodásban.

A dolgozó parasztság védelmében a város és a falu kizsákmányoló rétegeivel szemben gazdasága fejlesztésénél döntő szerep jut a falu beszerzési, értékesítő, termelő és egyéb szövetkezeteinek. Segítséget kell nyújtani az állami birtokoknak is, melyeket ezért mintagazdaságokká, a parasztság valóságos iskoláivá kell építeni.

A tervgazdálkodás legfontosabb feladata a mezőgazdaságban: a terméshozam fokozása trágyázás, talajjavítás, a föld jobb megművelése révén. Irányt kell venni a belterjesebb mezőgazdaságra, az állattenyésztés és takaránytermelés fejlesztésére, állati termékek fokozott feldolgozására, ipari növények vetésterületének növelésére, hogy kielégítsük a növekvő városi fogyasztást, az ipar nyersanyagszük-

ségletét, biztosítsuk a dolgozó parasztság gazdaságának a jövedelmezőségét, fokozzuk kivitelünket, foglalkoztassuk a mezőgazdaság fölös munkaerejét.

A párt elsőrendű nemzeti feladatnak tekinti tízéves öntözési terv kidolgozását és megvalósítását. A népi demokrácia hivatása, hogy véget vessen a százados bajnak, az olyan gyakran ismétlődő és elsősorban a Nagy Magyar Alföldet sújtó aszálynak. Ugyanebből a célból és részben az ország faellátásának biztosítására tervszerű erdőgazdálkodást és nagyarányú erdősítést kell megvalósítani.

A párt védi a paraszti magántulajdont, éppen ezért ellenzi a kisbirtokok további elaprózását, és síkraszáll tervszerű állami birtokpolitika keretében a föld adásvételénél az állam elővételi jogának gyakorlásáért a dolgozó parasztság javára.

A mezőgazdasági munkanélküliség megszüntetésének fontos eszköze a vidék iparosítása, továbbá nagybérleteknél a bérlet kötelező felajánlása mezőgazdasági munkásokból és kisparasztokból alakuló bérlőszövetkezeteknek.

A pénzügyek terén a párt síkraszáll az állami költségvetés egyensúlyának következetes megóvásáért, a pénz értékállandóságának biztosításáért, szigorú takarékoságért az államháztartásban. Küzd az államigazgatás olcsóbbá tételéért, a köztisztviselők életszínvonalának egyidejű emelésével, a közpénzek pocsékolóinak felelősségre vonásáért és szigorú megbüntetéséért.

A párt az adórendszer egyszerűsítését, a progresszív adózás következetesebb kiépítését, a városi és falusi kizsákmányoló rétegek jövedelmeinek fokozott megterhelését követeli. Az állami bevételeknél egyre nagyobb súllyal kell jelentkeznük az államosított üzemek nyereségeinek.

A párt síkraszáll a kisipar bekapcsolásáért a tervgazdaságba, ezért a kisipar megrendelésekkel, nyersanyaggal és hitellel való ellátását tartja szükségesnek.

Az áruforgalom terén a párt küzd a fogyasztók olcsó és jó ellátásáért, a felesleges és élősdű közvetítő kezek kiküszöböléséért, a termelői és fogyasztói ár közötti gyakran indokolatlan nagy rés szűkítéséért. A szövetkezeti és közületi kereskedelem támogatása mellett a párt szükségesnek tartja a népi demokrácia érdekeit szolgáló és törvényeit betartó magánkereskedelem felhasználását a nemzetgazdaság keretében.

Szociálpolitikai téren:

A szociálpolitika nagyarányú fejlesztésének alapja a termelés, a nemzeti jövedelem fokozása.

A népi demokráciában megvalósult a munkásság évtizedes szociálpolitikai programjának legtöbb követelése: a 48 órás munkaidő, a fizetett szabadság, a nő és gyermekmunka törvényes védelme, egyenlő munkáért egyenlő bér, a tanonc-munka törvényes rendezése stb.

A Magyar Dolgozók Pártja szükségesnek tartja a dolgozók egészségvédelmének és szociális biztonságának fokozására:

a betegségi, öregségi, rokkantsági és balesetbiztosításnak további kiépítését és az ehhez szükséges anyagi alapok megteremtését,

a társadalombiztosítás fokozatos kiterjesztését a dolgozók minden rétegére.

A társadalombiztosítás intézményeiből ki kell küszöbölni a bürokratizmust, a dolgozókkal szemben megnyilvánuló lélektelen közömbösséget. Hatékonnyá kell tenni az ellenőrzést a társadalombiztosítás önkormányzata és a szakszervezetek útján. Ugyanakkor az üzemi bizottságoknak és a szakszervezeteknek kötelességük megszüntetni a biztosítottak közérdeket sértő visszaéléseit.

Szükséges, hogy az ipari és bányamunkások egészségvédelmi intézményeit (orvosi rendelők stb.) egyre inkább az üzemekhez kapcsolják. A párt irányt vesz arra, hogy a szociálpolitikai intézmények irányításában döntő befolyást nyerjenek a szakszervezetek.

A dolgozók üdülését, gyermekeik nyaraltatását állami segítséggel minél nagyobb arányban kell megvalósítani; a balatoni üdülőket, a Mátra, Bükk és Mecsek, valamint a budai hegyek üdülőhelyeit és más gyógy- és üdülőhelyeket jó részt erre a célra kell felhasználni.

Tovább kell fejleszteni az anya- és csecsemővédő intézményeket, a napközi otthonok hálózatát, különös figyelemmel az e téren elmaradt falu szükségleteire.

Fokozni kell a harcot a népbetegségek (tüdőbaj, nemi betegségek, stb.) leküzdésére.

A párt küzd a dolgozók lakásviszonyainak gyökeres megjavításáért, a nyomor-negyedek megszüntetéséért, állami, községi lakásépítésért, e feladatok megoldásához anyagi eszközök biztosításáért.

A párt síkraszáll a hadirokkantak munkába helyezéséért, átképzéséért, fokozottabb gondozásáért és megsegítéséért.

A párt a munkanélküliség teljes felszámolásáért küzd a termelőerők fejlesztése, a tervgazdálkodás, a kapitalista elemek kiszorítása útján.

A köznevelés, művelődés és közzerkölc terén:

A Magyar Dolgozók Pártját a köznevelés kérdéseiben a következő fő elvek vezérlik:

a) az általános műveltség, a szaktudás, a haladó nemzeti és emberi kultúra kincseit hozzáférhetővé kell tenni a dolgozó nép legszélesebb rétegei számára, megszüntetve a vagyonos osztályok műveltségi monopóliumát;

b) az iskola minden fokozatának – a népiskolától és általános iskolától a főiskoláig – az egész magyar nép, de elsősorban a jövő nemzedék demokratikus szellemű és munkára való nevelését, a reakciós közszellem és előítéletek maradványainak leküzdését kell szolgálnia;

c) a demokratikus nevelés egységes szellemének biztosítására van szükség.

A vagyonos osztályok műveltségi monopóliumának megszüntetésére a párt követeli:

az általános iskolakötelezettségről szóló törvényes intézkedések következetes végrehajtását; az analfabétizmus megszüntetését;

az általános iskola rendszerének megszilárdítását és kiépítését, iskolatermek és épületek, tanítói lakások építését, a tanulók olcsó és később az állam teherbíró képessége szerint ingyenes ellátását iskolaszerekkel és tankönyvekkel;

a népi kollégiumok legmesszebbmenő támogatását, kollégiumok széles hálózának és az ösztöndíjrendszernek kiépítését.

Lehetővé kell tenni, hogy a dolgozók a termelőmunka megszakítása nélkül közép- és főiskolai képzettséghez jussanak: a dolgozók iskoláinak széles körű kiépítése útján;

az iskolán kívüli népoktatás és népművelés messzemenő állami támogatását, szaktanfolyamok, kultúrhetek, népkönyvtárak, téli és esti iskolák, előadássorozatok, munkásakadémiák, parasztfőiskolák stb. szervezését, szakszervezetek és más társadalmi tömegszervezetek oktató munkájának felkarolását.

A nevelés demokratikus szellemének biztosítására a párt követeli:

a társadalom igazi szerkezetének és fejlődésének oktatását az iskolában;

a középiskolai és főiskolai oktatás reformját; nagyobb teret a természettudományok oktatásának; valóban tudományos alapon működő közgazdasági főiskola létesítését; a magyar kultúra és történelem haladó és demokratikus hagyományainak és szellemének az egész köznevelés központjába helyezését, ugyanakkor a sovinizmus, a nemzeti gyűlölködés szellemének leleplezését és száműzését az iskolából;

az oktatás összekapcsolását a munkára való neveléssel;

az általános műveltség és a műszaki műveltség összeegyeztetését;

a szakmunkásképzés és a mezőgazdasági szakoktatás kiépítését: a munkásság és a parasztság szakképzettségének emelését;

a szülők széles körű bevonását az iskolák ellenőrzésébe, a szakszervezetek és a dolgozók egyéb társadalmi szervezeteinek bekapcsolását a nevelés irányításába és ellenőrzésébe az iskolák egységes pedagógiai vezetésének sérelme nélkül;

az iskolai rend és fegyelem, a tanulmányi előmenetel, a nevelők tekintélyének biztosítását; ebből a célból a fegyelem önkéntességének előmozdítására a tanuló ifjúság egységes, demokratikus szellemű, nevelői felügyelet alatt működő szervezeteinek messzemenő állami támogatását;

a pedagógusok demokratikus és szakszerű továbbképzését, anyagi helyzetük javítását, társadalmi megbecsülésük fokozását.

A demokratikus nevelés egységének biztosítására a párt követeli:

egységes állami tankönyvek bevezetését valamennyi iskolában, valamennyi fokozatban;

a tanügyigazgatás egységesítését és korszerű reformját, az egyházi iskolák ál-

lamosítását, az egyház hitoktatási jogának és a papnevelő iskolák egyházi jellegének csorbítása nélkül.

A párt síkraszáll a teljes vallásszabadságért, tiszteletben tartja a vallásos értezt, felhívja az egyházakat a bukott nagybirtokos és nagytőkés renddel való szakításra, a népi demokrácia vívmányainak elismerésére, a demokratikus állammal való békés együttműködésre. Ugyanakkor a párt kijelenti, hogy erélyesen fellép az egyház palástja mögé bújó reakciós irányzatok ellen, és kíméletlenül leleplezi a vallásos érzéssel visszaélő népellenes politikát.

A párt új demokratikus közérkölc és közszellem kialakítását szorgalmazza; a közösség, a nép, a haza önzetlen szolgálatának, a munka szeretetének és megbecsülésének, a nemzeti függetlenség, a nép érdekében való önfeláldozásnak és bátorságnak szellemében. A párt arra nevel, hogy a közérdeket a magánérdek fölé kell helyezni. A párt a korrupció kíméletlen üldözését követeli, tekintet nélkül személyekre és kapcsolataikra. A népi demokrácia közéletében érvényesülnie kell az elvnek: a megfelelő embert a megfelelő helyre!

A tudomány és művészet kérdéseiben a párt álláspontja:

a tudományos kutatást és művészi alkotást fel kell szabadítani a tőkétől való függés alól és a nép szolgálatába kell állítani. Csak így lehet biztosítani a kutatás és az alkotás szabadságát.

A természettudományos kutatást össze kell kapcsolni az ország termelőerő fejlesztésének, természeti kincsei feltárásának feladataival, az állam messzemenő anyagi segítsége mellett. Az eredményes tudományos kutatás biztosítására meg kell szervezni a tudományos munka tervszerűségét. Meg kell teremteni a magyar tudomány legfelsőbb irányító szervét.

A párt elutasítja a „művészetet a művészetért” reakciós polgári elvét, magas színvonalú, a valóságot, tehát a nép életét és harcait ábrázoló, az igazságot kereső, a demokratikus népi eszmék győzelmét hirdető optimista művészeket kíván. Csak ilyen művészet teljesítheti nagy feladatát, a nép, elsősorban az ifjúság nevelését.

A tudomány és művészet kiváló munkásait anyagi gondoktól mentesíteni kell.

Az ifjúság egészséges nevelése érdekében a párt a testedzés tömegmozgalommá fejlesztéséért, a munkás- és paraszti ifjúságra való kiterjesztéséért, messzemenő állami támogatásért és irányításért száll síkra.

Az országban élő nemzetiségek (délslávok, románok, szlovákok stb.) számára a párt teljes állampolgári egyenjogúság biztosítása mellett, haladó nemzeti kultúrájuk szabad fejlesztéséért, anyanyelvükön történő oktatásért, demokratikus, kulturális, társadalmi és politikai szervezkedésük teljes szabadságáért, a szomszéd országokban élő anya-nemzeteikkel való kultúracsere és érintkezés szabadságáért száll síkra.

A honvédelem területén:

A Magyar Dolgozók Pártja a magyar állam területi épségének megvédésére, nemzeti függetlenségünk biztosítására minden esetleges imperialista támadással szemben, a demokratikus országokkal kötött barátsági és kölcsönös segélynyújtási szerződéseinkben vállalt kötelezettségek teljesítésére erős, demokratikus néphadsereg kiépítését és korszerű felszerelését szorgalmazza.

A magyar honvédségből gyökeresen ki kell irtani a régi hadsereg népellenes szellemét, le kell dönteni a régi válaszfalat nép és hadsereg között, a dolgozókat, elsősorban az ifjúságot arra kell nevelni, hogy a katonai szolgálat dicsőség és állampolgári kötelesség.

A honvédségben a katonai kiképzést az állampolgári neveléssel kell összekötni: a honvédséget a demokrácia iskolájává kell fejleszteni. Fokozni kell a fegyelmet, a feljebbvalók tekintélyét, a katonai szaktudást.

A honvédség tiszthelyettesi és tiszti kádereit elsősorban új, demokratikus népi elemekből kell meríteni, elő kell segíteni a legénység és a tiszthelyettesek sorából való előlépést a tisztikarba. Ugyanakkor a honvédség kiépítésénél igénybe kell venni a régi hadsereg tisztikarából a szakképzett, a hazához hű, demokratikus gondolkodású vagy átnevelhető elemeket.

Külpolitikai téren:

A Magyar Dolgozók Pártjának céljai: a békének, a népi demokrácia vívmányainak, a magyar nemzeti függetlenségnek védelme és biztosítása.

Ezért a párt külpolitikájának alapja: szövetség a Szovjetunióval, az imperialistaellenes és demokratikus tábor vezető szocialista nagyhatalmával, a béke, a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás őrével.

Szoros együttműködés és barátság a népi demokráciákkal, Jugoszláviával, Romániával, Lengyelországgal, Bulgáriával.

Megegyezés, együttműködés és barátság a népi demokratikus Csehszlovákiával a szlovákiai magyarság helyzetének a lenini–sztálini nemzetiségi politika elveinek megfelelő rendezése alapján.

A párt emellett rendezett és békés gazdasági és politikai kapcsolatok szükségességét vallja minden országgal, ha azok nem avatkoznak belső ügyeinkbe, és nem támogatják demokratikus rendünk ellenségeit.

Végül: a párt a magyar népi demokrácia szolidaritását vallja az imperializmus ellen szabadságukért és függetlenségükért harcoló népekkel.

V. A népi demokrácia gazdasági és politikai megszilárdításának, a szocializmus felé haladó fejlődésnek döntő tényezője a Magyar Dolgozók Pártja, mely egyesíti a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt erőit, és ezzel megszünteti a magyar munkásosztály évtizedes szakadását.

A KMP és a SZDP egyesülését kommunistáknak és baloldali szociáldemokratáknak már a Horthy-rendszer alatt kiépülő együttműködése, a második világ-

háború alatt és a felszabadulás után a két párt egységfrontja, a reakció ellen vitt közös harc, az új Magyarország felépítése érdekében kifejtett közös munka, a munkásosztály jobboldali árulói elleni közös fellépés készítette elő.

Az egyesülés halaszthatatlan szükségességgé vált, amikor a magyar demokrácia fejlődése során a szocializmushoz való haladás feladatai kerültek napirendre, amikor a kiélesedő nemzetközi helyzetben az imperialista támadással szemben való védekezés a munkásság erőinek szervezeti egyesítését és az imperializmus munkásmozgalmi ügynökségének felszámolását követelte meg. A demokratikus népi egység, a Függetlenségi Front demokratikus tömegszervezete megteremtésének is a munkáspártok közötti versengés teljes kiküszöbölése, a két párt egyesülése a feltétele.

A Magyar Dolgozók Párja a marxizmus-leninizmus ideológiáját vallja, Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanítását alkalmazza és fejleszti tovább a magyar viszonyoknak megfelelően.

A Magyar Dolgozók Pártja elsősorban az egyetlen következetesen szocialista osztály, a munkásosztály pártja, élcsapata. Ugyanakkor a párt a parasztság, valamint a dolgozó értelmiség legjobbjait egyesíti soraiban: a dolgozók pártja. Széles, dolgozó tömegeket magában foglaló tömegpárt, amely az egész dolgozó nép demokratikus és szocialista nevelésén munkálkodik, sorait az egész dolgozó népből egészíti ki, össze van forrva a dolgozókkal.

A Magyar Dolgozók Pártja védelmezi és képviseli a magyar nép mindennapi és történelmi érdekeit, folytatja és fejleszti a magyar történelem haladó hagyományait, Magyarországot a dolgozó nép hazájává építi, ezért: nemzeti párt. Ugyanakkor: a munkásosztály és a dolgozó nép alapvető érdekeinek, törekvéseinek és céljainak közösségét, a népek testvériségét vallja, szolidáris a szocializmusért és a demokráciáért harcoló erőkkel világszerte, ezért: nemzetközi párt.

A Magyar Dolgozók Pártja szervezeti téren a demokratikus centralizmus alapján áll. Politikai irányvonalát szabad megvitatás útján alakítja ki. A párt vezető szerveinek határozatait azonban az alsóbb szervek és a párttagság köteles végrehajtani, a kisebbség a többségnek aláveti magát. A párt: harci párt, szigorú fegyelemmel, egységes politikai irányvonallal, egységes ideológiával, egységes vezetéssel. Nem tűr soraiban frakciózást, opportunistá megalkuvást a munkásosztály és a népi demokrácia ellenségeivel. Következetesen küzd a marxizmus-leninizmus világnézetétől, elvi politikájától való bármely elhajlás, a reakciós töltés ideológia mindenfajta behatolása ellen a párt, a munkásosztály, a dolgozók soraiba. Megköveteli tagjaitól a példaadó erkölcsi magatartást, megtisztítja sorait a korrupt, önérdéküket hajhászó, a néptől idegen elemektől. A párt a munkásosztály és a dolgozók legmagasabb szervezeti formája.

A Magyar Dolgozók Pártjának nincsenek külön érdekei a munkásosztály, a nép érdekével szemben. A párt a nép többségének meggyőződésével, a dolgozók

érdekeinek felkarolásával, a nemzet javát szolgáló munkával érdemli ki és biztosítja vezető szerepét a kormányzatban, a Függetlenségi Frontban.

VI. A Magyar Dolgozók Pártja a szocialista társadalomért küzd, melyben megszűnnek a kizsákmányoló osztályok, megszűnik embernek ember által való kizsákmányolása, elmosódnak a szövetséges dolgozó osztályok különbségei, az egyének boldogulása a közjó feltétele, a közérdek szolgálata az egyéni boldogulás útja, és a fejlődés a kommunizmus felé vezet.

Megjelent:

A Magyar Kommunista Párt

és a Szociáldemokrata Párt egyesülési kongresszusának jegyzőkönyve.

Szikra. 1948. 342-355. old.

FÜGGELIK

A MAGYAR FRONT MEMORANDUMA

A KORMÁNYZÓHOZ

(BUDAPEST, 1944. SZEPTEMBER)

Azonnal átállni a szövetségesek oldalára. A Vörös Hadsereggel katonailag együttműködve kiverni vagy lefegyverezni a nálunk állomásozó vagy Romániából ide menekülő német haderőt.

E feladat szükséges és elodázhatatlan voltáról bizonyára felesleges vitázni. Hasonlóképpen szükségtelen belemenni a helyzet katonai és politikai elemzésébe. Nyilvánvaló, hogy a németekkel való minden további katonai együttműködés vagy a várakozás is lehetetlenné vált.

A kérdés, amelyben haladéktalanul dönteni kell, a következő: együttműködhet-e a magyar uralkodó osztály a Szovjetunióval, melyet német érdekből és oktalan gyűlölettel megtámadott? Együttműködhet-e a magyar néppel, amelyet Európa legrégibb ellenforradalmi terrorja sújtott?

A Szovjetunió magatartása világos. A Romániának nyújtott szovjet feltételek ismét döntően bebizonyították, hogy nem akar területi hódítást, nem változtatja meg erőszakkal más országok társadalmi rendszerét, és hajlandó együttműködni és támogatni kapitalista kormányokat is, ha demokratikus berendezésükkel és fasisztaellenes, elszánt katonai fellépésükkel bebizonyították békés szándékukat a Szovjetunióval és saját népükkel szemben. Ha a reakciós román és bolgár uralkodó osztály vezetői át tudtak állni, akkor Magyarország vezetői is megtalálhatják a Szovjetunióval való együttműködés módját. Még akkor is, ha ez bizonyos előjogokról való lemondással jár is. Habozásuk már idáig is Erdély feláldozását jelentette. További várakozásuk elsősorban saját pusztulásukat és azon túl az ország szörnyű megpróbáltatásait vonná maga után.

A magyar munkásosztály állásfoglalása nem kevésbé világos. A magyar nép előtt egyre nyilvánvalóbbá válik a szövetségesekhez való átállás sürgető szüksége. De gúzsba kötve, nyakán a németekkel és a 25 éves ellenforradalmi reakcióval, idáig csak passzív ellenállással, szabotázzsal, elszigetelt akciókkal tudott védekezni. Mindez azonban reménytelenül kevés a hazánk sorsát eldöntő történelmi pillanatban. A helyzet kulcsa ma még az uralkodó osztály, elsősorban a katonai vezetők kezében van.

A munkásosztály tehát a saját és az egész ország érdekét követi, amikor együtt akar harcolni az ország vezetőivel, a hatalom birtokosaival, a németek ellen. A munkásosztály reméli, hogy az uralkodó osztály is hamarosan felismeri életérképét, és részt fog venni a harcban. A megegyezés csak a közös érdekek figye-

lembevételével, a legteljesebb őszinteség jegyében lehetséges. Éppen ezért a németekkel való azonnali szakításon túlmenően, vázoljuk további célkitűzéseinket is. A munkásságnak a jelenlegi uralkodó osztályhoz való viszonyát elsősorban nem az elmúlt 25 év rossz tapasztalatai fogják megszabni, hanem, hogy egymás mellett vagy egymás ellen kell-e megvívni a fasizmus elleni harcot.

A magyar népnek, elsősorban a magyar munkásosztálynak eltökélt szándéka, hogy a fasiszta terror legyőzésével, a 25 éves ellenforradalmi kormányzat után, nálunk is – mint egész Európában – megteremti a demokráciát. Csak ez a biztosíték a fasizmus újjászületése és a háborús kalandorpolitika ellen.

A fönt elmondottak alapján tehát világos, hogy mind a Szovjetunióval, mind a munkásosztállyal való együttműködés lehetséges. Sőt, csak ez lehetséges. Ha azonban a magyar uralkodó osztály úgy kívánná, hogy a szegedi rendszerből ne csak Európa legelső, hanem legutolsó ellenforradalmi irányzata váljon, hogy ne csak a fasizmus őse, hanem utóda is legyen, akkor minden együttműködés lehetetlen. Akkor a bevonuló Vörös Hadsereg és a magyar nép csak ugyanolyan ellenséget láthatna a hatalmon levőkben, mint a német háborús bűnösökben.

A németek kiverése és az ország demokratikus átalakítása elodázhatatlanul napirendre kerül országunkban. A Szovjetunió és szövetségesei, belülről a magyar munkásság, parasztság és a nemzet érdekeit szíven viselő polgárság el fogja végezni ezt a feladatot. A magyar uralkodó osztálytól függ, hogy ez könnyebben vagy nehezebben, saját részvételével vagy pusztulásával fog-e lezajlani.

Az idő sürget. Nem elégedhetünk meg álláspontunk elvi rögzítésével, sem elhúzódo tárgyalásokkal. Tehát néhány konkrét javaslatot teszünk:

Nem kötjük semmiféle feltételhez a német megszállók elleni harcban való legaktívabb részvételt. Ha az ország vezetői vállalják a harcot, akkor előzetes megállapodás és szervezeti kapcsolatok nélkül is számíthatnak teljes támogatásunkra. A harc sikere érdekében azonban fontosnak tartjuk az ország vezetőivel politikai kapcsolatok kiépítését. A siker legfőbb belső feltételét az ellenállás széles népi alapokra való helyezésében látjuk. Ennek a hiánya buktatta meg a németországi Hitler-ellenes puccsot, és ennek segítségével vívták ki a franciák Párizs és többi nagyvárosuk felszabadítását. Aktivizáljuk tehát a nyílt küzdelmekről 25 év alatt elszokott magyar munkásságot és parasztságot a következő intézkedésekkel:

1. Alakítsunk demokratikus kormányt a munkásság és parasztság igazi képviselőinek bevonásával.
2. Azonnal szüntessük be a német és magyar Gestapo működését.
3. Bocsássuk szabadon a munkásmozgalom, általában a németellenes harc le-tartóztatottjait.
4. Az államhatalom ne akadályozza a tömegek demokratikus, németellenes mozgósítását célzó szervező és agitációs tevékenységet.

5. A párizsi tapasztalatok alapján fegyverezzük fel a magyar munkásságot.

6. A siker legfőbb feltétele a Vörös Hadsereggel való katonai együttműködés.

A kormány demokratikus átalakítása nemcsak a nép harckészségét, hanem a Szovjetunió bizalmát is fokozná, s a katonai együttműködés révén elérhetnénk, hogy a Szovjetunió ellenségéből függetlenségünk legfőbb biztosítója legyen.

Megjelent Darvas József: Város az ingoványon.

Szakra 1947. 112–115. old.

A Magyar Front a kommunisták kezdeményezésére a Békepárt, a Szociáldemokrata Párt, a Független Kisgazdapárt és a legitimisták egy csoportja összefogásából jött létre 1944 májusában. A Nemzeti Parasztpárt 1944 szeptemberében csatlakozott. A memorandumot – amely már a Magyar Front második ilyen dokumentuma volt (az elsőt még az ország felszabadításának megkezdése előtt juttatták el a kormányzóhoz) – 1944 szeptember utolsó napjaiban készítették el a Magyar Front vezetői, és október első napjaiban juttatták el Horthyhoz. A dokumentum eredetije elkallódott. Az itt közölt szöveget Darvas Józsefnek „Város az ingoványon” című könyvéből vettük át, és csak egy részét tartalmazza a memorandumnak.

2

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A NEMZETI PARASZTPÁRT ÉS A FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT KÉPVISELŐINEK MEGÁLLAPODÁSA AZ ÁLTALUK KÖZÖSEN LÉTESÍTETT DÉLMAGYARORSZÁG CÍMŰ NAPILAP POLITIKAI IRÁNYVONALÁRÓL

(SZEGED, 1944. NOVEMBER 21)

Alulírott dr. Balogh István r. k. plébános, Berey Gézáne sz. Csányi Piroska hírlapíró, szegedi lakosok a Független Kisgazdapárt képviselőjében, Erdei Ferenc kertész, szegedi és Erdei Sándor kertész, makói lakosok a Nemzeti Parasztpárt képviselőjében, végül Dénes Leó városi tisztviselő és Koncz László lapkiadó, szegedi lakosok a Magyar Kommunista Párt képviselőjében – valamennyien mint a Hírlapkiadó KFT tagjai –, hivatkozással a közöttünk mai napon

megkötött KFT társasági szerződés 9. pontjában foglaltakra,¹ az általunk közösen kiadandó „Délmagyarország” című napilap politikai irányára vonatkozóan a következő különmegállapodást létesítettük:

1. A lap a demokratikus, független, népi Magyarorszáért küzd. Éppen ezért fő ellenségnek a németeket és nyilas bérenceiket tekinti, de következetes kritikát gyakorol a 25 éves Horthy-rendszer fölött is. Elismeri, hogy Horthy fegyverszüneti kérése alkalmas lett volna az ország helyzetének enyhítésére, de nem áll a Horthy-legitimitás álláspontján. A lap Horthy Miklós személyével szemben a bírálóban tapintatos lesz anélkül, hogy a tárgyilagos kritikáról lemondana. Különbséget tesz a Szálasi féle banditauralom és a Horthy képviselte magyar reakció között.

2. A lap a Vörös Hadsereggel való feltétlen együttműködést, az orosz hadsereg támogatását hirdeti mint magyar nemzeti érdeket. Az az álláspontja, hogy az orosz hadsereg ténylegesen felszabadítja az országot a német elnyomás alól. Ugyanakkor a lap ki fogja fejteni, hogy a magyar németbarát körök, elsősorban pedig Szálasiék, bűnösök abban, hogy az orosz hadsereg Magyarországra nem fegyvertársként jött, hanem a németek oldalán álló Magyarországgal hadat viselő ország hadseregeként.

3. A lap küzd a magyar sovinizmus, a „Nagy-Magyarországról” szóló reakciós ábrándok, a magyar „birodalomról”, a magyarság „vezető szerepéről” stb. szóló elméletek és törekvések ellen, melynek köszönhető, hogy Magyarország Németország zsoldosává lett, és szembekerült a Duna völgyi népekkel, és egy emberöltő alatt másodízben érte háborús vereség és nemzeti összeomlás. A lap a szomszéd népekkel való jó viszonyt, a nagy demokratikus hatalmakkal való barátságot hirdeti. A lap azt vallja, hogy a magyar nemzeti érdekek védelmét csak ezzel a politikával lehet biztosítani.

4. A lap messzemenően földreformot hirdet, melynek révén földhöz jutnak a szegényparasztság és a mezőgazdasági munkásság széles rétegei.

5. A lap a magyar demokrácia győzelme és megszilárdítása érdekében a németellenes, demokratikus pártok összefogását hirdeti a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front keretében. Ennek a nemzeti összefogásnak az érdekében befolyásolja a közvéleményt, segít megteremteni Szegeden és az ország többi városában és községében a nemzeti bizottságokat.

6. A lap oda fog hatni, hogy Magyarországnak a németek és nyilas bérenceik uralma alatt álló részén a nép harci cselekedetekkel maga is kivegye részét az ország felszabadításában.

7. Ha a jelen megállapodást egészben vagy részben túlhaladottá teszi a helyzet alakulása, úgy ezen különmegállapodást megfelelően módosítani kell, vagy újat kell kötni.

¹ A szerződés szövegét eddig nem sikerült felkutatni.

8. Ha az itt lefektetett irányelveknek a lapban való érvényesítése körül vagy a pártokat képviselő tagok között, illetőleg a társaságon belüli egyéb természetű áthidalhatatlan ellentétek merülnének fel, valamint azon esetben is, ha ily súlyos ellentétek a pártok között a lappal szorosan össze nem függő kérdésekben jelentkeznének, úgy a társasági szerződés 9. pontjában a társaság feloszlására és megszüntetésére vonatkozó rendelkezés lesz végrehajtandó. Mindezen esetekben a felmerült konkrét ellentétnek áthidalhatatlan és a szerződés felbontása tekintetében ügydöntő jelentőségű voltát az érdekelt pártok országos vezetősége fogja megállapítani.

Ez az első átfogó politikai dokumentum, amelyet a Magyar Frontban részt vett antifasiszta, demokratikus erők képviselői írtak alá a felszabadulás után. Így ez a dokumentum tekinthető a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front néven legálisan újjászerveződő Magyar Front első politikai platformjának, program jellegű dokumentumának. A dokumentumot a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontot alkotó négy nagy politikai párt közül csak három párt képviselői írták alá. Ennek oka, hogy a Szociáldemokrata Párt ekkor még Szegeden nem szerveződött újjá. Ezt említi meg okként a „Délmagyarország” első számának vezércikke is, amely ugyanakkor leszögezi: „A »Délmagyarország« megindításában három párt vesz részt, a »Délmagyarország« mégsem csak e három párt lapja, hanem az egész Magyar Nemzeti Függetlenségi Fronté.” (Délmagyarország, 1944. november 19. 3. old.) A megállapodást a bevezetőben megnevezett személyeken kívül tanúként aláírta Révai József és még egy személy, akinek aláírása olvashatatlan.

3

A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT KIÁLTVÁNYA A MAGYAR NÉPHEZ

(DEBRECEN, 1945. JANUÁR 19)

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban egyesült demokratikus pártok és szervezetek azért szövetkeztek egymással, hogy közösen vívják a szabadságharcot a németek ellen, hogy közösen szabadítsák fel Magyarországot a nyilas, hazaárulók bitorló uralma alól, hogy közös erővel semmisítsék meg a népellenes, országvesztő reakciót, hogy egyesült erővel építsék fel a háborús romokból a független, demokratikus, népi Magyarországot. A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt, a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt, a Polgári Demokrata Párt, a szabad szakszervezetek és

más demokratikus szervezetek véd- és dacszövetségét megkötöttük jóval az ideiglenes nemzetgyűlés összehívása előtt, a nemzetgyűlésen megerősítettük és az új magyar nemzeti kormányzat alapjává tettük.

Még nem oldottuk meg azokat a feladatokat, amelyeknek elvégzésére összefogtunk. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kötelezettséget vállalt a haza megmentésére, az új, demokratikus, független Magyarország felépítésére és a magyar népnek adott szavát becsülettel be akarja, be fogja váltani! Elszámítja magát az, aki a demokratikus pártok és szervezetek egységének megbomlására számít!

A fasiszta és feudális reakció egyetlen reménysége megbontani a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front sorait, egyenletlenséget szítani a szövetséges demokratikus pártok és szervezetek között. Nyilas banditák levetik a zöld inget, levitézlett reakciósook álarcot öltenek, hogy befurakodhassanak a demokratikus pártokba és egymásra uszítsák őket! Arra számítanak, hogy a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front egységének megbontásával elkerülhetik, hogy a magyar nép leszámoljon velük, a nemzeti katasztrófa okozóival!

Keresztül kell húzni számításaikat! Demokratikus éberségre van szükség, hogy megakadályozzuk sötét aknamunkáját! Nem szabad tűrni, hogy a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban egyesült demokratikus szervezetekbe volt nyilasok belopózhassanak, hogy a demokratikus pártok németbarát, népellenes clemek számára menhelyül, rejtékhelyül szolgálhassanak!

De a nyilas hazaárulók, a levitézlett reakciósook malmára hajtják a vizet a demokratikus pártoknak azok a tagjai is, akik túlbuzgóságból vagy meg nem értésből akadályozzák a többi demokratikus párt szabad szervezkedését, akik a szűk értelemben vett pártérdekeket a magyar demokrácia, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front közös érdekeinek fölébe helyezik.

Kijelentjük, hogy elítéljük ezeket a túlkapásokat! Kijelentjük, hogy azok, akik nem tisztelik a demokratikus pártok kölcsönös szervezkedési szabadságát, valamennyi demokratikus párttal, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front egészével kerülnek szembe!

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front helyi szerveiben, a nemzeti bizottságokban a demokratikus pártok és szervezetek szilárd egységben akarnak és fognak küzdeni a régi országvesztő rendszer híveinek eltávolításáért, az új, demokratikus önkormányzatok megteremtéséért. A nemzeti bizottságok megszilárdításáért és kiépítéséért szállunk síkra! Aki a nemzeti bizottságoknak a haza és a magyar demokrácia üdvére kifejtett munkáját gátolja, az a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front egészével kerül szembe!

Aki a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontot meg akarja bontani, az összefogja magát a demokratikus nemzeti egység kőszikláján!

A fentiek alapján a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban tömörült demokratikus pártok és szervezetek a következőket jelentik ki:

1. A volt nyilasok sem a nemzeti bizottságokban, sem a demokratikus pártok bármelyikében még egyszerű tagok sem lehetnek, ha pedig már tagok volnának, azonnal ki kell onnan zárni őket.

2. Akik az elmúlt évek kormánypártjaiban vezető szerepet vittek, még ha nyilasok nem voltak is, a nemzeti bizottságokban még egyszerű tagok sem lehetnek, a demokratikus pártok bármelyikében pedig vezető szerepet be nem tölthetnek.

3. A pártok a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban békés együttműködésre szövetkeztek, és egymás szervezkedési szabadságát kölcsönösen tiszteletben tartják és biztosítják. Ennek helyi szervezeteikben is érvényt szereznek, és eljárnak mindazok ellen, akik a szabad szervezkedést gátolják.

Éljen a demokratikus pártok és szervezetek egysége!

Éljen a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front!

Éljen a független, demokratikus Magyarország!

Megjelent: Néplap, 1945. január 25. 1. old.

A dokumentumot a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front nevében az ideiglenes nemzeti kormányban képviselt pártok: a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a Független Kisgazdapárt írták alá. A Polgári Demokrata Párt, amely szintén részt vett az MNFF megalakításában, igen elenyésző tömegbefolyásra tett szert, gyakorlatilag szerepet nem játszott, s később ki is maradt a Függetlenségi Frontból. A fenti kiáltvánnyal egyidőben jelent meg az MNFF első felhívása Budapesten. A felhívás tudatja, hogy a felszabadított kerületekben megalakultak vagy megalakulóban vannak a demokratikus pártok, amelyek a társadalmi szervezetek képviselőivel együtt megalakították a Függetlenségi Frontot. A Függetlenségi Front „a kormány és a nemzetgyűlés Budapestre jöveteléig átveszi a közigazgatás, a rendfenntartás és a helyreállítási munkálatok vezetését.” Felhívja a lakosságot, hogy haladéktalanul jöjjön elő a pincéből, takarítsa el a romokat, kezdjen az építómunkához. (Lásd Szabadság, 1945. január 19. 2. old.)

A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRTJAINAK ÁLLÁSFOGLALÁSA A NEMZETI BIZOTTSÁGOK KÉRDÉSÉBEN

(DEBRECEN, 1945. MÁRCIUS 19)

A nemzeti bizottságok működésére nézve tervbe vett kormányrendelettel¹ kapcsolatban a Kommunista Párt véleménye:

A Kommunista Párt határozottan ellenzi, hogy a nemzeti bizottságok működésének szabályozásáról kormányrendelet gondoskodjék. A nemzeti bizottságok a nép demokratikus szervei, politikai eszközökkel kell tehát hatni rájuk, és a négy demokratikus pártnak közösen kell elérnie, hogy ne lépjék túl feladat-körüket.

A Kommunista Párt javasolja, hogy a demokratikus pártok sürgősen létrehozandó Országos Vezérő Bizottsága felhívással forduljon a nemzeti bizottságokhoz, vagy ha ez nem volna elég, a demokratikus pártok aláírásával jelenjék meg ez a felhívás, amely tartalmazná

1. annak leszögezését, hogy a nemzeti bizottságok nem hatóságok, nem avatkozhatnak be a közigazgatásba, és elítélné az ilyen irányú túllépéseket. A nemzeti bizottságok nem alkothatnak a kormányhatóságok mellett második hatalmi szerveket.

2. A felhívásnak hangsúlyoznia kellene, hogy a nemzeti bizottságok tanácsadó és ellenőrző szervek (természetesen egy ellenőrző szerv minden jogával, tehát a

¹ A rendelettervezetet Miklós Béla utasítása alapján készítették és Balogh István államtitkár ismertetette a pártközi értekezleten. A tervezet hangsúlyozza a nemzeti bizottságok közigazgatási szerepének ideiglenességét. Állást foglal a nemzeti bizottságok és a közigazgatás, a kormány viszonyának kérdésében, kimondva: „A nemzeti bizottságok jogköre az államigazgatással szemben a politikai ellenőrzésre és javaslatok tételére terjed ki. Ehhez képest, ha a nemzeti bizottság úgy találja, hogy valamelyik közigazgatási vagy állami hatóság működésében a demokratikus elvek megsértésével jár el, úgy ezt az illetékes miniszternek tudomására hozza. Javaslatait, amelyek a fennálló törvény vagy rendelet módosítására vagy új rendelet alkotására irányulnak, ugyancsak az illetékes miniszterhez terjeszti fel.” A rendelettervezet lényegét mutatja, hogy a törvény szigorával, feloszlattal fenyegeti a forradalmibb eszközöket használó vagy éppen csak öntevékenyebb nemzeti bizottságokat és azok tagjait: „A nemzeti bizottságnak azok a tagjai, akik valamely állami vagy önkormányzati hatóság hatáskörébe tartozó kérdésekben határozatot hoznak és e határozat végrehajtását követelik, úgyszintén azok a nemzeti bizottsági tagok, akik valamely fennálló törvényt vagy kormányrendeletet önhatalmúlag hatályon kívül helyeznek, módosítanak vagy megváltoztatnak, törvényes rendeleteknek és határozatoknak ellenszegülnek, illetve azok végrehajtását megakadályozzák – cselekményeikért a törvények szerint felelnek. A kormány a közrendet és jogbiztonságot veszélyeztető nemzeti bizottságot elkerülhetetlen szükség esetén feloszlatja és a pártokat új nemzeti bizottságok felállítására hívja fel” – írja a tervezet. (PI Archivum. 285/2-18. 121. old.)

szükséges betekintési joggal) és a nép politikai mozgatásának a szervei a reakció elleni harcra.

3. A felhívásnak állást kellene foglalnia minden kísérlet és tendencia ellen, amely arra irányul, hogy a nemzeti bizottságok feladatkörét megszüktse és őket pusztá panaszshivatalokká degradálja.

A Szociáldemokrata Párt csatlakozik minden olyan javaslatához vagy elgondoláshoz, amely a nemzeti bizottságok dolgában rendet kíván teremteni, hogy az eddigi túlkapások megszűnjenek.

Helyesli azt, hogy az országos nemzeti bizottság alakuljék meg, és bocsásson ki ilyen irányú elveket a nemzeti bizottságok számára mihez tartás végett. Hozzájárul ahhoz, hogy a Magyar Függetlenségi Frontba tömörült politikai pártok egy felhívással szögezzék le a nemzeti bizottságok feladatkörét és kötelességét. Ennek azonban olyannak kell lenni, hogy ne akadályozhassa meg a fasiszták és a nyilasok ellen való és a reakció ellen való eljárásokat.

A Szociáldemokrata Párt ezen a téren világos és tiszta helyzetet kíván teremteni.

A Nemzeti Parasztpárt álláspontja az, hogy a nemzeti bizottságok nem hatóságok, hanem részben többek, részben kevesebbek. Több mint hatóság annyiban, hogy népi politikai szervek, amelyek hatósági szervek felé is politikai kereteket és ellenőrzést és ha kell beavatkozást gyakorolnak. Kevesebbek pedig annyiban, hogy maguk nem hatóságként járnak el.

A nemzeti bizottságok működésével kapcsolatos panaszok általában abból erednek, hogy a nemzeti bizottságok részben a közigazgatásban, részben a rendészeti ügyben hatósági jogokat gyakorolnak.

Ezen a helyzeten kétségtelenül segíteni kell, és e vonatkozásban a nemzeti bizottságok működése rendezésre szorul.

Álláspontunk az, hogy ezt a rendezést kétféleképpen lehet és kell megvalósítani.

1. Politikai úton úgy, hogy a demokratikus pártok közös megállapodással hozzanak határozatot a nemzeti bizottságok működési határaitra nézve. Ez a Függetlenségi Front pártjainak a dolga, és ennek megvalósítását azon a módon, ahogy a többi pártok javasolták, helyeseljük. Nem helyeseljük tehát azt, hogy ezt a rendezést kormányrendelet hajtsa végre.

2. Van azonban a megoldásnak egy másik nagyon fontos útja is. Az, nevezetesen, hogy azon a két területen, tehát a közigazgatásban és a közrendészetben, ahol a nemzeti bizottságok túlkapásai megtörténtek, a kormány minél sürgősebben hajtson végre valóban demokratikus rendezést, hogy ne álljanak elő olyan esetek, amikor lehetetlen nem fellépni a politikai szerveknek a visszasságok ellen.

Meggyőződésünk, hogy ha ez a gyökeresen demokratikus szervezés a közigaz-

gatásban és a közrendészetben végbe megy, akkor a nemzeti bizottságok nem ezekkel a kérdésekkel foglalkoznak, hanem azokkal, amelyek ezen túl is politikai kérdései az országnak.

A Független Kisgazdapárt elismeréssel van a nemzeti bizottságok eddigi működése iránt és teljes bizalommal az ő jövőbeli tevékenységük iránt is. Megérti, hogyha hibák történnek, mert új fogalmak, új viszonyok közé került emberek könnyen tévedhetnek. Ezeknek a tévedéseknek csökkentésére és végül teljes kiküszöbölésére elsősorban a pártok országos vezetőit tartja illetékeseknek. Itt természetesen a pártoknak nemcsak joguk, de kötelességük a velük ellenkező tagok leváltása. Másrészt kötelessége – amennyiben a belső rendet sérti a nemzeti bizottság működése – a belügyminiszternek közvetlenül és erélyesen beavatkozni.

A nemzeti bizottságok feladatát megállapítva elsősorban kezdeményezési és a közigazgatási hatóságoknak politikai ellenőrzését tartja fontosnak. A közigazgatási hatóságok élén a kormány áll. Jogában áll tehát a kormány intézkedéseit vagy mulasztásait kritika tárgyává tenni, és a szükséghez képest a kormányt akár a mulasztásra, akár az elkövetett tévedésekre felhívni. Amennyiben a kormány akár a kritika jogát kétségbe vonni akarná, akár elzárkózik minden jogos politikai követelés elől, abban az esetben a nemzeti bizottságnak jogában áll – de csak ebben az esetben – még a néphez is apellálni.

1945. március 19-én értekezletet tartottak Debrecenben. Az értekezletről jegyzőkönyv nem készült, határozatot nem fogadtak el. Erről Marosán György az SZDP budapesti vezetőségének Debrecenbe küldött megbízottja 1945. március 20-i jelentésében a következőket írja: „A pártközi konferencia azzal az eredménnyel zárult, hogy egy jegyzőkönyvszerű feljegyzést készítettünk, amelyet én mellékelten küldök.” (PI Archívum. 253/1–1. 143. old.) Ezt a feljegyzést közöljük itt.

A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRTJAINAK FELHÍVÁSA A MAGYAR NÉPHEZ AZ ORSZÁGGYŰLÉSI VÁLASZTÁSOK ALKALMÁBÓL

(1943. OKTÓBER 23.)

Hazánk helyzete rendkívül súlyos. A gyalázatban összeomlott reakciós rendszer szörnyű örökséget hagyott a fiatal magyar demokráciára. A felszabadulása óta eltelt néhány hónap alatt az elpusztult és a németek által mindenéből kifosztott ország még nem tudta begyógyítani sebeit. A nyári szárazság következtében még inkább megromlott az élelmezés. Hiányzik a dolgozók asztaláról a mindennapi kenyér. Nincs zsír, cipő, ruha, tüzelő. A drágaság nőttön nő. Nehéz tél előtt áll a magyar nemzet.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártok tudják, hogy csakis az összes demokratikus erők szoros összefogása után lehetünk úrrá a mai nehézségeken. Csakis akkor kerülhetjük el a fenyegető katasztrófát, ha ebben az országban minden becsületes magyar ember vállvetve küzd, hogy kenyeret, rendet, biztonságot adjunk a népnek. Éppen ezért törekedtek a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült pártok saját kezdeményezésükből arra, hogy a küszöbönálló nemzetgyűlési választásokon az összes demokratikus pártok kapcsolják listáikat és így elejét vegyék a demokratikus erők széthúzásának. Az általános listakapcsolásra mostani demokratikus választójogi törvényünk módot adott, az erre irányuló kísérlet azonban meghiúsult amiatt, hogy nem sikerült e kérdéseken valamennyi párttal egységes álláspontra jutni. Ennek következtében a november 4-i választáson minden párt saját listával indul.

Ennek ellenére a Nemzeti Függetlenségi Front négy vezető pártja, az ország súlyos helyzetét tartva szem előtt, kijelenti, hogy függetlenül a választások kimenetelétől, a nemzeti egységre múlhatatlanul szükség lesz a jövőben is. A nemzet előtt álló feladatokat egyetlen párt sem képes megoldani, hanem csakis együttesen az összes nagy demokratikus pártok, amelyek a magyar nép túlnyomó többségét képviselik. Ezekből a pártokból alakuló koalíciós kormány az egyedüli biztosítéka az ország gazdasági talpraállításának és a magyar demokrácia további megerősödésének. Ezért az új kormány, amely lehetőleg mielőbb, de legkésőbb a választások után azonnal átveszi az ország ügyeinek intézését, csakis a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front négy nagy pártjának kormánya lehet.

Ennek a kormánynak feladata lesz:

1. Biztosítani a dolgozó nép számára a kenyeret és a legfontosabb, az élethez nélkülözhetetlen élelmiszereket és iparcikkeket. Megszervezni és minden esz-

közzel biztosítani az élelmiszerek kötelező beszolgáltatását, állami készletek gyűjtését és ezek igazságos elosztását, az úgazdák földjének telekkönyvi biztosítását, az őszi szántás minden erővel való elvégzését, hogy a jövő évi kenyeret biztosíthassuk.

2. Kíméletlen eréllyel letörni a feketézőket, árdragítókat, élelmiszercsempészeket, spekulánsokat, mindazokat, akik a nép szerencsétlenségét és nyomorát meggazdagodásukra használják ki.

3. Megfékezni a pénz további romlását, mindenekelőtt a gazdaságokra kivetett fokozott adózás, az állami jövedelmek emelése, a kiadások csökkentése, a szűkségleti cikkek nagyobb mérvű termelése és a fényűzési cikkek termelésének beszüntetése útján.

4. Államosítani a föld méhének kincseit, valamint az erőműtelepeket, hogy biztosítsuk iparunk számára a legfontosabb anyagokat és ezeknek leggazdaságosabb felhasználását a nemzet javára.

5. Vaskézzel végigvinni a harcot a reakció ellen. Csírájában elfojtani a reakció minden próbálkozását. Megtisztítani az egész államgépezetet azoktól a reakciósoktól, akik az igazolások ellenére ott maradtak, és hanyagságból vagy szánt szándékkal akadályozzák a nép akaratának érvényesülését.

6. Megszilárdítani a rendet, fegyelmet, biztonságot az egész országban. Biztosítani a kormány rendeleteinek és utasításainak gyors és pontos végrehajtását, kíméletlen megtorlást azok ellen, akik a helyi és egyéni érdekeket fölébe helyezik az országos érdekeknek.

E programot, amely a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front követelményeit tartalmazza, minden becsületes demokratikus hazafi a magáénak vallhatja, s mert a program közös, felhívunk minden szavazót, minden választót, hogy tartózkodjék a pártviszályok kiélezésétől, a megfélemlítéstől, a rendzavarástól és minden olyan cselekménytől, amely megbonthatná azt az egységet, amelyre az országnak ma oly nagy szüksége van. A nemzet érdeke ma fegyelmezett magatartást, szendélyektől mentes, tiszta, szabad választásokat követel.

Az ország helyzete súlyos, de tőlünk függ, hogy kivezessük a nemzetet a szakadékból, amelybe a reakció és a fasizmus döntötte. Már ráléptünk a fölemelkedés útjára. A megkezdett úton tovább kell haladnunk abban a biztos tudatban, hogyha megőrizzük és szorosabbra fogjuk a demokratikus erők egységét, és egyesült erővel megteesszük mindazt, amit hazánk helyzete megkövetel, akkor az elkövetkező évben jobb napok virradnak sokat szenvedett nemzetünkre.

Megjelent: Szabad Nép, 1945. október 25. 3. old.

A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT, A NEMZETI PARASZTPÁRT ÉS A SZAKSZERVEZETI TANÁCS NYILATKOZATA AZ ELŐRETÖRŐ REAKCIÓ ELLENI KÖZÖS HARCÉRÓL

(1946. MÁRCIUS 5)

A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt képviselői 1946. március 5-én közös megbeszélést tartottak a politikai helyzetről és a következőkben állapodtak meg:

1. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt együttes erővel veszi fel a harcot az előretörő reakcióval szemben, amely elsősorban a Független Kisgazdapárt jobbszárnyán gyülekezik, és amely a magyar demokrácia vívmányait veszélyezteti, továbbfejlődését akadályozza, az ország gazdasági talpraállását hátráltatja, és hazánk elszigetelésével demokratikus szomszédjaitól a béketárgyalások küszöbén mérhetetlen károkat okoz a nemzet külpolitikai érdekeinek. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt kijelenti, hogy a Független Kisgazdapárt reakciós jobbszárnyával nem hajlandó együttműködni, de továbbra is állja a szövetséget a Független Kisgazdapárt demokratikus elemeivel.

2. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt együttes erővel veszi fel a harcot minden kísérellettel szemben, amely a földreform reakciós revízióját célozza és kész a munkás-ság és parasztság egész tömegerejét mozgósítani a magyar demokrácia legnagyobb vívmányának, a földreformnak megvédésére.

3. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt az ország gazdasági talpraállítása érdekében a nagytőke reakciós szabotálasának leküzdésére a következő rendszabályokat tartja szükségesnek, amelyeknek végrehajtásáért közös erővel küzd:

a) A közigazgatás megtisztítását a reakciós közhivatalnokoktól. A tisztogatást végző bizottságokban részt kell venniük a Szakszervezeti Tanács képviselőinek.

b) A szénbányák államosítása mellett a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt ragaszkodik a Függetlenségi Front teljes államosítási programjának végrehajtásához, tehát a

bauxitbányák, olajforrások és energiatelepek államosításához. Ezenfelül a reakciós nagytőkés szabotázs letörésére, a termelés fokozása és jóvátételi kötelezett-ségeink teljesítése érdekében szükségesnek tartja a magyar nehézipar legfontosabb üzeleinek (csepeli Weiss Manfréd, Rimamurányi Vasmű, a Ganz-konszern) sürgős állami kezelésbe vételét.

c) A pénzügyi téren folyó reakciós aknamunka és a spekuláció elleni harc feltetele: a bankok egész ügyvitelének állami ellenőrzése.

Mindezek a gazdasági rendszabályok elválaszthatatlanul összefüggnek a politikai reakció elleni erőyes harccal. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt megállapodik abban, hogy a gazdasági és politikai reakció elleni harcot a magyar dolgozó nép tömegeire támaszkodva, közösen vívja meg, és felszólítja a Kiszgazdapárt demokratikus elemeit, hogy a nemzetmentő harcból ők is teljes erővel vegyék ki részüket.

Ennek a közös harcnak a jegyében a fenti követelések kivívására a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt 1946. március 7-re, csütörtökre tömegtüntetésre szólítja fel Budapest dolgozó népét.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. március 6. 1. old.

A nagygyűlésre közel 400 000 budapesti dolgozó vonult fel és tüntetett a reakció ellen. A nagygyűlés határozatot fogadott el, melyben hitet tesz a Baloldali Blokk követelései mellett. A határozat többek között leszögezi: „megköveteljük, hogy a Független Kiszgazdapárt taszítsa el magától és rekessze ki sorai közül mindazokat a reakciós, jobboldali elemeket, amelyek a demokratikus haladásnak és ezzel az ország újjáépítésének is ellenségei”. Végül kimondja, hogy „a munkáspártok, a Szakszervezeti Tanács és a Nemzeti Parasztpárt követeléseihez határozottan ragaszkodjik, és visszautasít minden olyan kísérletet, mely hazug félmegoldásokkal, a reakció ügynökeinek a nemzeti egységből való eltávolítása nélkül igyekszik leszerelni a városi és paraszti dolgozó tömegek harcos mozgalmát”. (Szabad Nép, 1946. március 8. 2. old.) A Független Kiszgazdapárt elfogadta a Baloldali Blokk követeléseit, és kizárta a legkompromitáltabb reakciós képviselőit. A Baloldali Blokk a Kiszgazdapárt választ kielégítőnek tartotta, de leszögezte: „A három demokratikus párt és a Szakszervezeti Tanács elégtétellel fogadja a Kiszgazdapárt vezetőségének rendszabályait a párt jobboldali elemeinek kizárásáról abban a reményben, hogy ha a jövőben a Kiszgazdapártban akadnak olyanok, akik a párt demokratikus irányvonalát keresztezik és a demokratikus összefogást megnehezítik, ellenük a Kiszgazdapárt vezetősége maga fog eljárni.” (Szabad Nép, 1946. március 13. 1. old.)

A BALOLDALI BLOKK NYILATKOZATA A NÉPI ERŐK ÖSSZEFOGÁSÁNAK MEGSZILÁRDÍTÁSÁRÓL ÉS CÉLJAIRÓL

(1946. MÁJUS 26.)

A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a Szakszervezeti Tanács 1946 márciusában megalakította a magyar demokrácia Baloldali Blokkjának végrehajtó bizottságát, mely harcba szólította a dolgozó tömegeket a reakció visszaverésére, a demokrácia további fejlődésének biztosítására. A Baloldali Blokk követeléseit a Független Kisgazdapárt elfogadta, ami bizonyítja, hogy azok a nemzeti összesség érdekét juttatták kifejezésre.

De a kormányprogram végrehajtása körüli huzavona, a politikai élet eseményei mutatják, hogy a magyar demokrácia Baloldali Blokkjára nagyobb szükség van, mint valaha. A reakció a márciusban elszenvedett kudarc után újra előretört. A Független Kisgazdapárt belső egyenetlensége és politikai ingadozásai folytán nem tekinthető a magyar demokrácia feltétlenül megbízható, szilárd támaszának. A Kisgazdapártban a márciusban elkezdett tisztogatás nem ment elég messze, megállt félúton. A Kisgazdapárt jobboldali elemei védik a reakciót, nem riadnak vissza attól sem, hogy fedezzék a fasiszta összeesküvéket. A Kisgazdapárt belső egyenetlensége veszélyezteti a demokratikus kormányzat szilárd bel- és külpolitikai vonalvezetését.

Ezért van szükség arra, hogy a Függetlenségi Fronton belül a magyar demokrácia baloldali erői szilárd egységbe, blokkba tömörüljenek. A Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a Szakszervezeti Tanács ezért elhatározta, hogy a Baloldali Blokk márciusban megalakult végrehajtó bizottsága állandó szervként fog működni.

A Baloldali Blokk örömmel halad együtt a Kisgazdapárt őszinte demokrataival, paraszti tömegeivel és vezetőikkel a magyar demokratikus rend megszilárdításáért, a parasztság politikai és gazdasági érdekeinek védelmére.

A Baloldali Blokk célja:

1. Biztosítani akarjuk a magyar demokrácia gazdasági megszilárdulását és ennek feltételét: a jó pénzt. Ez ma a kérdések kérdése, az ország és a kormányzat előtt álló legfontosabb feladat. Örködni fogunk afelett, hogy huzavona, erélytelenség, sabotálás, a jó pénz és a szilárd gazdasági rend ellenségei iránti engedékenység ne veszélyeztesse az infláció elleni harc sikerét. A pénzügyi szanálás végrehajtásánál, a terhek elosztásánál örködni fogunk a dolgozó nép érdekei fő-

lött, küzdeni fogunk a valóban egyenlő teherviselésért, tehát azért, hogy a szanálás elkerülhetetlen áldozatait elsősorban azokat terheljék, akik könnyebben tudják viselni őket: a vagyonos osztályokat.

Minthogy a legközelebbi hónapokban a kormányzatnak minden figyelmét és erőfeszítését a fő dologra, a jó pénz megteremtésére kell összpontosítani, fellépünk minden olyan törekvés ellen, mely új, vitás kérdéseket vet be a politikai életbe, és így veszélyezteti a szanálás végrehajtásához szükséges belső egységet.

2. Jó békét akarunk elérni Magyarország számára. Minden rendelkezésre álló eszközzel, minden nemzetközi fórum előtt fel fogunk lépni jogos nemzeti igényeink kielégítéséért. Épp ezért öröködünk a magyar külpolitika demokratikus irányvonalán és visszaverünk minden kísérletet, mely szomszédainkkal való megértés, a szovjet–magyar barátság külpolitikájának megváltoztatására irányul. A jó magyar béke feltétele: demokratikus belpolitika, visszaverése azoknak a frakciós próbálkozásoknak, melyek jobbfelé igyekeznek tolni demokráciánk belpolitikáját. A reakciós belpolitikai mozgolódásoknak köszönhető elsősorban, hogy a moszkvai siker után Párizsban a magyar ügy nem érte el a kívánt eredményt.¹ A béketárgyalások küszöbén minden reakciós támadás belpolitikánk szilárd demokratikus iránya ellen hazaárulással határos.

3. Nyugalmat, rendet, belső békét akarunk. Éppen ezért követeljük, hogy kiérettel eréllyel sújtsanak le a fasiszta összeesküvőkre és felbujtóikra, alkalmazzák teljes szigorral a köztársaság védelméről szóló törvényt azok ellen, akik orvul le akarják döfni a magyar demokráciát, veszélyeztetik a magyar nép békéjét, a termelőmunka nyugalmit, a pénzügyi szanálás sikerét.

4. A két nagy dolgozó néposztály a munkásság és a parasztság testvéri szövetségéért szállunk síkra. Szembefordulunk mindazokkal, akik a parasztságot szembeállítják az ipari munkássággal. Valljuk a parasztegységet a munkás- és parasztszövetség keretében. Védelmezzük a parasztság jogos érdekeit, de elsősorban a segítségre leginkább rászoruló szegényparasztság és újjazdák boldogulásának feltételét akarjuk biztosítani.

5. A magyar demokrácia végleges megszilárdításáért, a reakció teljes megsemmisítéséért küzdünk. A magyar munkásság, parasztság és a haladó értelmiség demokráciáját akarjuk felépíteni, demokráciát a dolgozó nép, nem pedig a nagytőkések számára. Népi demokráciát akarunk, mely lehetővé teszi, hogy haladjunk előre a dolgozók gazdasági felszabadulása felé. Ehhez kell, hogy a demok-

¹ A „moszkvai siker” arra utal, hogy 1946. április 9–18-a között magyar kormányküldöttség látogatott a Szovjetunióba, ami a Magyar Köztársaság nemzetközi tekintélyének megszilárdulása mellett gazdasági vonatkozásban is kedvező eredményekkel zárult. (Lásd Szabad Nép, 1946. április 19. 1. old. és május 3. 5. old.) A párizsi kudarc a külügyminiszterek tanácsának párizsi üléséig tartott, ahol a magyar békeszerződés előkészítését is megtárgyalták. (Lásd Szabad Nép, 1946. május 9. 1. old.)

rácia Baloldali Blokkjának befolyása az ország politikai életében, az államban, a kormányzásban növekedjék.

Felhívjuk a munkásságot, a parasztságot, a haladó értelmiséget, a dolgozó kisembereket: álljanak mellénk, támogassák törekvéseinket és juttassuk győzelemre a népi demokrácia ügyét.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. május 28. 1. old.

A nyilatkozatot 1946. május 26-án olvasták fel a Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt és a Parasztpárt közös kaposvári nagygyűlésén. A nyilatkozat kiadását több értekezlet előzte meg a Baloldali Blokk pártjainak vezetői között. Tárgyalások folytak a Baloldali Blokk és a Kisgazdapárt vezetői között is. Ezzel kapcsolatban két kommüniké is megjelent. (Lásd Népszava, 1946. május 9. A baloldali pártok tanácskozása, továbbá ugyanott 1946. május 15. Pártközi tanácskozás a miniszterelnök-nél a közelmúlt politikai jelenségeiről.)

8

A BALOLDALI BLOKK NYÍLT LEVELE A FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT TAGJAIHOZ

(1946. JÚNIUS 23)

Az aggodás szerencsétlen hazánk sorsáért késztet bennünket arra, hogy hozzá-
tok forduljunk.

Magyarok, dolgozó emberek vagytok, mint mi. Békét, újjáépítést, Magyaror-
szág felvirágzását akarjátok, mint mi. Ti is azt valljátok, amit mi: az ország fel-
építéséhez testvérjobbot kell nyújtanunk egymásnak, félre kell tennük azt, ami
magyart a magyartól elválasztja.

Az ország gazdasági helyzete súlyos. A pénzromlás leküzdése, a jó pénz, az
értékálló forint megteremtése augusztus elsejére: létérdeke a dolgozó népnek.
Ennek a feladatnak a megoldására kell összefognunk, hogy megmentsük Ma-
gyarországot a gazdasági összeomlástól.

A béke megkötése küszöbön áll. Csak egységes nemzet, egységes ország léphet
a nagyhatalmak elé a magyarság jogos igényeivel. Ha a nemzetet megbontja a
pártviszály, a belső meghasonlás: lemondhatunk a jó magyar béke utolsó re-
ményességéről is.

A pénzügyi rendcsináláshoz, a jó magyar békéhez szükséges nemzeti egység
érdekében emeljük fel szavunkat. Nem lehet megengedni, hogy épp most, ami-

kor leginkább volna szükség a magyar nép egységére, az ország két ellenséges táborra szakadjon.

A Független Kisgazdapárt vezetőségével azért kötöttünk egyezményt, hogy ki-
elégítsük a Kisgazdapárt paraszti, demokratikus tagjainak és vezetőinek jogos
kívánságait, s így megakadályozzuk a nemzet két táborra szakadását.

Június 5-én megegyeztünk az önkormányzati választások mielőbbi megtartá-
sában az új választójogi törvény alapján, olyan időpontban, amelyben a válasz-
tásokat az ország gazdasági érdekeinek károsítása nélkül meg lehet tartani.
A Baloldali Blokk kötelezettséget vállalat, hogy a Független Kisgazdapártnak
átenged meghatározott számú közigazgatási és rendőrségi állást.

A Független Kisgazdapárt vezetősége viszont kötelezettséget vállalt arra, hogy
beszünteti a támadásokat a demokratikus rendőrség ellen, továbbá arra, hogy
nem védi a Független Kisgazdapárthoz tartozó reakciós elemeket, hanem eltávo-
lítja őket a közigazgatás vezető állásaiból, a párt parlamenti csoportjából és szer-
vezeteiből.

Az ország érdeke, a koalíciós kormány érdeke az egyezmény becsületes két-
oldali betartását követeli meg. A Baloldali Blokk kész arra, hogy vállalt kötele-
zettségeit maradéktalanul teljesítse.

De az egyezmény becsületes végrehajtását és így az ország belső békéjét, a
kormányzás annyira szükséges egységét újra veszély fenyegeti. A négytagú párt-
közi bizottság, amelynek feladata lett volna az egyezmény végrehajtása, mind a
mai napig nem ült össze. A Baloldali Blokknak kellett sürgetnie az egyezmény
végrehajtásának megkezdését.

A Kisgazdapárt egyes jobboldali elemei megegyezés helyett győzelemről be-
széltek, amivel elárulták, hogy nem a nemzeti egység megóvására, hanem felbo-
rítására, a kormányzati válság állandósítására törekedtek. Ezek az elemek az
egyezmény ellenére folytatták felelőtlen és demagóg uszításukat. Népgyűléseken
féktelen izgatásba kezdtek az ország belső rendje, a koalíciós kormányzás ellen, a
falut a város ellen lázították, becsmérelték a Baloldali Blokk pártjait, súlyosan
sértették az ország életbevágó külpolitikai érdekeit, hogy aláássák a bizalmat az
új pénz iránt.

A Kisgazdapárt jobboldalának uszítása a demokrácia ellen felbátorítja a régi
rend visszaállítására törekvő reakciósoakat, megteremti a kedvező talajt a fegy-
veres fasiszta terrorszervezetek számára, elhinti a polgárháború magvait, a rend-
re, nyugalomra áhító országban.

A Kisgazdapárt jobboldali elemei kétszínű játékot folytatnak!

A központban kormánypártiak, a vidéken ellenzékiek. A kormány a Kisgazda-
párthoz tartozó miniszterek hozzájárulásával egyhangú határozatokat hoz az új
pénzről, a kisgazda jobboldal mégis aláassa a bizalmat az új pénz iránt. A köz-

pontban az antiszemitizmus ellen beszélnek, a vidéken szítják a fasiszta fajgyűlöletet. A központban bólogatnak a kormány politikájának, a vidéken aláássák.

A Kisgazdapárt tagjait, parasztjait, vidéki szervezeteit és demokratikus vezetőit kérdezzük: helyeslik-e ezt a kétkulacos politikát, mely veszélyezteti a belső békét, a gazdasági rendcsinálás munkáját, az ország egységes külpolitikáját?

A Baloldali Blokknak a Kisgazdapárt paraszti tömegeivel nincs baja. A Baloldali Blokkban tömörült pártok mögött közel egymillió paraszt áll, akiknek gondja-baja ugyanaz, mint a Kisgazdapártban tömörült parasztoké.

Tudjuk, hogy a parasztság sok mindennel elégedetlen. Hibák vannak a beszo-
gáltatási rendeletben. A parasztság nem kap termékeiért cserébe kellő mértékben iparcikket. Túl súlyosnak érzi az adóterhet. Türelmetlen, mert a paraszti érdekképviselőt megalkotása késik. Mindezeket a bajokat és panaszokat a lehetőség határain belül orvosolni kell és lehet. Jöjjünk hát össze és tárgyaljuk meg őket! Segítsünk egymáson és az országon kölcsönösen és jóakarattal! Bizonyos, hogy a Baloldali Blokk és a Független Kisgazdapárt tagjai meg tudják érteni egymást.

De óva intünk benneteket, ne higgyetek az uszító demagógoknak, akik a parasztok elégedetlenségét arra akarják felhasználni, hogy a maguk szekerébe fogják és a demokrácia ellen fordítsák őket! Azt hiszitek, a ti paraszti érdeketeket tartják szem előtt azok a reakcióso-
k, akik a beszo-
gáltatás ellen izgatnak? Kisebb gondjuk is nagyobb ennél! Ha nincs beszo-
gáltatás, nincs jó pénz! Ha nincs jó pénz, tovább tart a paraszt nyomorúsága! Az uszítóknak nem az fáj, ami a parasztnak fáj! Ők mindenáron zűrzavart akarnak, hogy halászhasanak a zavarosban. A parasztokat megnyergelik, hogy a nyeregbe ők ülhessenek. A népuralmat, a demokráciát akarják lejáratni, hogy újra a régi rend urai, a nagybirtokosok, szolgabírák, bankárok kerekedhessenek felül. Azt kérdezzük a Kisgazdapárt tagjaitól, paraszti tömegeitől, demokratikus vezetőitől: az urak számára akarják-e kikaparni a gesztenyét a parázsból?

Tudjuk, hogy sok a panasz a rendőrséggel szemben is. Elismerjük, hogy a rendőrségben még sok a hiba és a fogyatékos-
ság. De lehet-e hibátlan egy fiatal, alig egyéves intézmény, mely a legnehezebb viszonyok között teljesítette feladatát? El kell ismernie mindenkinek, mint ahogy a Kisgazdapárt vezetői pártközi tárgyalásokon el is ismerik, hogy az áldatlan körülmények ellenére a rendőrség munkája javul, fegyelme megszilárdul. Hát akkor miért uszít a jobboldal a rendőrség ellen? Neki nem a rendőrség hibái fájnak, hanem az, hogy a rendőrség a demokrácia őre és védelmezője. Azt akarják, hogy a karhatalom az urak kiszolgálója és védelmezője legyen.

A parasztok sokszor jogos bírálatát a rendőrséggel szemben meg kell szívlelni. A Baloldali Blokk fontolóra veszi, nem volna-e helyes a rendőrbiztosságokat a falvakban megszüntetni? A parasztságban az állam megbízhat annyira, hogy a

demokratikus rend fenntartását a falvakban magának a parasztságnak fegyelmezettségére, demokratikus érzésére és rendszeretetére bízta. Kíváncsi az is, hogy a rendőrség állományát paraszttal frissítsük fel. Minél több parasztember lesz a rendőrség szervezetében, a parancsnoki és az alsóbb állásokban egyaránt, annál jobb, igazságosabb, fegyelmeztebb, megbízhatóbb lesz a demokrácia rendőrsége. A parasztság előtt ki kell tártani a rendőrség kapuit, de be kell zárni a reakciók előtt!

A Baloldali Blokk éppen így kész arra, hogy minden eszközzel előmozdítsa a parasztság érvényesülését az önkormányzatokban. Ezért javasoljuk a közigazgatás reformját, amely az úri vármegye helyére paraszti önkormányzatot állít. Így egyengetjük a paraszti demokrácia útját.

A Kisgazdapárt tagjai sokszor kifogásolják, hogy a demokráciában nem érvényesül kellő mértékben és minden téren a többségi elv. Mi is valljuk, hogy a demokráciában a többség akaratának kell érvényesülnie. De kié a többség Magyarországon? A parasztoké, és a munkásoké együtt. Hol van ez a paraszt- és munkástöbbség? A Független Kisgazdapártban és a Baloldali Blokkban. A többséget nem a Kisgazdapárt parasztjai alkotják különös ellentétben a Baloldali Blokk munkásaival és parasztjaival. A demokratikus többséget Magyarországon a Kisgazdapárt parasztjai alkotják együtt a Baloldali Blokk munkásaival és parasztjaival. Ennek az igazi többségnek kell érvényesülnie, ha azt akarjuk, hogy Magyarországon valódi demokrácia legyen!

A jobboldaliak másfajta „többség” érvényesülését szeretnék. A Kisgazdapárt parasztjait a reakció szekerekébe akarják fogni és a Baloldali Blokk, a munkáspártok ellen fordítani. Ezt meg kell hiúsítani. A Kisgazdapárt parasztjai ne a reakcióval alkossanak többséget a Baloldali Blokk munkásai és parasztjai ellen, hanem a Baloldali Blokk munkásaival és parasztjaival együtt alkossanak többséget a reakciók ellen.

Valljuk, hogy a Független Kisgazdapárt paraszti tömegei nélkül vagy ellenükre nincs és nem lehet Magyarországon gazdasági talpraállás, egészséges alapokon nyugvó demokratikus kormányzás. De vegye mindenki tudomásul, hogy nélkülünk sem! A Független Kisgazdapárt paraszti tömegeinek joguk van az őket megillető részt követelni a magyar élet irányításából, az önkormányzatokból, az ország kormányzásából. De ezt a jogot nem lehet a jobboldallal szövetségben érvényesíteni, csak velünk, a Baloldali Blokk munkásaival és parasztjaival szövetségben.

Kisgazdapárti magyarok, paraszttok, demokraták! Azért fordulunk hozzátok, hogy segítségteket kérjük a jobboldal ellen, melynek féktelen uszítása, kétkulacsossága, politikai felelőtlensége azzal fenyeget, hogy felborul a pártközi béke, a koalíció egysége, és ezzel veszélybe kerül a jó pénz megteremtéséhez szükséges belső rend. Vádoljuk a reakciós jobboldalt, hogy demagóg izgatásával a földalatt szervezkedő fasisztáknak nyújt segítséget! Vádoljuk, hogy a Kisgazdapárt demok-

ratikus köpenyével takaródzva, ténylegesen a fasisztákat bujtogatja fegyveres harcra, merényletekre a magyar köztársaság ellen!

A jobboldal aknamunkája nemzeti függetlenségünket is veszélybe sodorhatja. Olyan aljas merényletekkel az orosz hadsereg tisztjei és katonái ellen, mint a gyöngyösi, a kamaraerdői, a budapesti, ki tudja nem játsszuk-e el a Szovjetunió és a többi demokratikus hatalom bizalmát a magyar demokrácia iránt? Ne fedjük, az ország még nem nyerte vissza teljes szuverenitását, még csak fegyverszünetet kötöttek velünk. Ha a jobboldal aknamunkája, a fasiszták felbujtása tovább folyik, ha nem vetünk gátat ennek a nemzetellenes kártékony politikájának, akkor elvesztjük azt is, amit egy esztendő nehéz munkájával sikerült kivívnunk.

A magyar nép jövőjéről van szó!

A Baloldali Blokk hajthatatlan szilárdsággal állja a harcot az országrontó reakciókkal. De veletek, a Kisgazdapárt tagjaival, kisgazdapárti magyarokkal, parasztokkal, a ti demokratikus vezetőitekkel együtt akarunk haladni, a ti jogos kívánságaitokat egyetértésben akarjuk rendezni!

Fogadjátok el testvéri jobbunkat!

Ne engedjétek, hogy a jobboldal ellenünk uszíthasson benneteket!

Ne engedjétek, hogy a reakciók elgáncsolhassák a jó pénzt, a magyar békét, a demokrácia megszilárdulását, a nemzet felemelkedését!

Megjelent: Szabad Nép, 1946. június 23. 1. old.

9

KÖZLEMÉNY

A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRTJAINAK TÁRGYALÁSAIRÓL

(1946. JÚLIUS 16)

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front koalícióban tömörült pártjai a nemzet e sorsdöntő napjaiban szükségesnek látták a politikai és gazdasági helyzet alapvető tisztázását.

A Tildy Zoltán köztársasági elnök vezetésével több napon át tartó pártközi értekezlet egyetértett abban, hogy a most következő hónapokban minden egyéb szempontot alá kell rendelni a stabilizáció, a jó pénz megteremtése és megszilárdítása, valamint a magyar béke érdekeinek.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjai felismerték, hogy a reakció és a fasiszta múlt erői az utolsó hónapok gazdasági és politikai nehézségeinek lelkiismeretlen kihasználásával nyílt támadást kezdtek a magyar demokrácia és a nemzet életérdekei ellen. Ahogy a felszabadulás után a háború által elpusztított országban a demokrácia erői összefogtak a végpusztulás szélére sodródott nemzet felemelésére, úgy most újból összefognak az igazi demokraták, hogy a földreform megvalósítása, a köztársaság megalkotása, a demokrácia megalapozása után megszilárdítsák a magyar demokrácia gazdasági alapjait is. Ennek érdekében elszánt és kíméletlen harcot indítanak mindazok ellen, akik ezt a munkát veszélyeztetik vagy akadályozzák.

A reakció elleni közös front megszilárdítása és munkaképességének biztosítása érdekében a pártok megállapodtak abban, hogy a júniusi egyezményben vállalt kétoldalú kötelezettségeiket kölcsönösen lojálisan és sürgősen végrehajtják.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front négy pártja helyesli Nagy Ferenc miniszterelnök bajai beszédének szellemét.¹ A legélesebb harcot hirdeti a Kisgazdapártból kiszorult s most olcsó demagógiával támadó ellenzékieskedők és a Kisgazdapártba befurakodott reakciós elemek ellen. Ugyanilyen kíméletlen harc szükséges bármely más pártban vagy a közélet egyéb területein jelentkező reakció ellen.

A nemzet, a magyar nép ellensége mindenki, aki a stabilizációt gyengíti, hitelét aláássa, aki lázít a beszolgáltatás ellen; aki mezőgazdasági vagy ipari áruk rejtetetésével nehezíti az igazságos elosztást; aki szembehelyezkedik a demokrácia külpolitikájával; aki a koalíció támadásával az erők széthúzására tör; aki nyílt vagy burkolt formában antiszemizmust terjeszt; aki éket verve a dolgozók közé, ellentétet akar szítani falu és város között.

Mindez elemek ellen csakúgy, mint a demokrácia erkölcsét és tekintélyét romboló korrupció ellen a pártok egyöntetű és kíméletlen harcot indítanak, hogy a nemzet s a demokrácia nagy érdekeit egyesült erővel megvédjék.

A pártok egyhangúan megállapodtak abban, hogy a községi választásokat mielőbb meg kell tartani. Megállapodtak abban is, hogy a közigazgatás szervezetének demokratikus reformja, a koalíció egyik legfontosabb programpontja s a magyar nép elsőrangú érdeke. A belügyminiszter tehát haladéktalanul hozzálát a közigazgatási reform és a községi választójogi törvények előkészítéséhez, hogy a községi választások lehetőség szerint mielőbb, de mindenesetre még ez év őszén megtarthatók legyenek.

¹ Nagy Ferenc 1946. július 14-én mondott beszédet Baján. Ebben többek között kijelentette, hogy a stabilizáció a nemzet minden dolgozó rétegének érdeke. Állást foglalt a pártok további együttműködése, a koalíciós kormányzás fenntartása mellett. Figyelmeztette a Kisgazdapárt nevében nyilatkozó képviselőket, hogy fellépésük mértéktartó legyen, ne veszélyeztessék a koalíciót és külpolitikai érdekeinket. (Lásd Kis Újság, 1946. július 16.)

E megállapodások végrehajtásában mindenkor elsősorban a stabilizáció biztonságának és zavartalanságának érdekeit kell szem előtt tartani.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front a megállapodások gyakorlati végrehajtására állandó négytagú bizottságot létesített, amely munkáját haladéktalanul megkezdi.

Megjelent: Szabad Nép, 1946. július 17. 1. old.

IO

A BALOLDALI BLOKK

VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK LEVELE

A FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT VEZETŐSÉGÉHEZ

(1946. OKTÓBER 19)

A Baloldali Blokk pártjai a koalíció válságának megoldására a politikai feszültség levezetésére és a kormányzat zavartalan építő munkájának biztosítására a következőket tartják elengedhetetlenül szükségesnek:

1. A munkásság és a dolgozó parasztság megsegítése érdekében:

Az ipari árak leszállítását 25 százalékkal, a kartellek áruzsorájának letörésére minden magánérdekeket szolgáló kartellalakulat felosztatását.

Az üzemi bizottságok jogkörének kiterjesztését, illetőleg az üzemi alkotmány törvénybe iktatását.

A szakszervezet jogainak törvénybe iktatását. Munkaközvetítés, kollektív szerződések kötése jogával csak a Szakszervezeti Tanácshoz tartozó szakszervezetek legyenek felruházva.

A paraszt- és munkásszövetkezetek, valamint a kisbirtokosok hitelezésének biztosítását legalább olyan mértékben, mint a nagyiparét.

A szövetkezeti törvényre a sürgősség kimondását és elfogadását a nemzetgyűlésen.

A parasztság olcsóbb ellátásának biztosítására műtrágyával, oltóanyaggal, védekező szerekkel, mezőgazdasági gépekkel és szerszámokkal: a vegyészeti ipar és a mezőgazdasági gépipar nagyüzemeinek államosítását.

A malomzúsora letörésére a nagymalmok államosítását, a kismalmok községi ellenőrzését.

A földalapba befolyó összegeknek elsősorban nem a régi birtokosok kártalanítására, hanem az új gazdák megsegítésére fordítását.

Az öt holdon aluli gazdák ideiglenes mentesítését a földadó alól.

A dolgozó parasztság érdekeinek védelmére demokratikus mezőgazdasági érdekképviselőket.

2. A bankok állami ellenőrzését, mégpedig az ügyvitel folyamatos ellenőrzése, a bankok igazgatóságaiba kiküldött állami megbízottak útján.

3. A közigazgatás demokratikus reformját, a községi önkormányzat kiépítését, hatáskörének kiterjesztését, valamint a demokratikus központi igazgatás megerősítését.

A közigazgatási állások betöltésénél a közigazgatási tanfolyamok elvégzését egyenértékűnek kell tekinteni a törvényes képesítéssel. A parasztság képviselőinek fokozottabb bevonása érdekében a közigazgatásba országszerte közigazgatási tanfolyamok megszervezése. A köztisztviselői kar demokratizálása, eddigi eredményeinek biztosítása.

A választójog reformja; a demokrácia érdekeinek megfelelően a reakciós és fasiszta elemek ideiglenes kizárása a választójogból.

4. A tankönyvek kiadásának állami monopóliumát és kötelező használatát az összes iskolákban.

5. Közös harcot a Baloldali Blokkal a reakció ellen. Tiltsa meg a Kiszgazdapárt politikai bizottsága, hogy a Kiszgazdapárt vezető funkcionáriusai és képviselői a sajtóban vagy népgyűléseken a demokrácia és annak intézményei ellen izgassanak, nyíltan vagy burkoltan a baráti hatalmak ellen lépjenek fel és jobboldali ellenzékkel fogjanak össze. Azokat a képviselőket, akik sértették vagy sértik a koalíciós fegyelmet, a demokráciát és intézményeit rágalmazták, ártanak a magyar demokratikus külpolitika érdekeinek, el kell távolítani a nemzetgyűlésből.

Csak ezen az úton, a reakciós jobboldal elleni közös harcban lehet megoldani a koalíció válságát, összefogni a demokrácia minden egészséges építő erejét és megteremteni az állandó, egységes, munkaképes, demokratikus kormányzat új alapjait.

A Baloldali Blokk felhívja a Kiszgazdapártnak mindazokat a demokratáit, akiknek a magyar demokrácia megszilárdulása, a magyar nép boldogulása, a demokrácia reakciós ellenségeinek szétzúzása, hazánk felemelkedése velünk közös gondja, hogy azzal a hazafias felelősségérzettel foglaljanak állást fenti kívánságainkhoz, amely kidolgozásuknál bennünket vezérelt.

A Független Kiszgazdapárt t. vezetőségét felkérjük, hogy kívánságainkat sürgősen megtárgyalni és állásfoglalásáról bennünket minél előbb értesíteni szíveskedjék.¹

Megjelent: Szabad Nép, 1946. október 19. 1. old.

¹ A Kiszgazdapárt válaszára vonatkozóan lásd a kötet 68. sz. dokumentumát.

A BALOLDALI BLOKK VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK NYILATKOZATA

(1947. MÁRCIUS 9)

A Baloldali Blokk végrehajtó bizottsága felhívja a demokratikus közvélemény figyelmét arra, hogy az összeesküvés politikai felszámolása és a válságból való kibontakozás kérdésében folyó pártközi tárgyalásokat – a Kiszgazdapárt részéről a legutolsó napokban jelentkező megmerevedés következtében – megghiúsulás fenyegeti.

Immár bírósági tárgyalás adatai tanúskodnak amellett, hogy az újjáépítés gáncsvetői, az állandó belső válságok felidézői ugyanazok az összeesküvők voltak, akik meg akarták dönteni a köztársaságot, megsemmisíteni a földreformot, visszaállítani a régi úri rendet, és ezzel mérhetetlen anyagi és politikai kárt okoztak hazánknak. Éppen ezért ragaszkodott és ragaszkodik a Baloldali Blokk az összeesküvés teljes bűnügyi és politikai felszámolásához,¹ a belőle folyó politikai következtetések maradéktalan levonásához mint a zavartalan és nyugodt építőmunka, a kormányzati állandóság döntő feltételéhez.

A Baloldali Blokk az ország jövőjéért, a belső békéért való felelőssége tudatában három hónapig türelemmel és mértéktartással várt arra, hogy a Kiszgazdapárt vezetősége politikai, szervezeti és személyi téren levonja az összeesküvésből folyó összes tanulságot. De a Kiszgazdapárt vezetősége, amelynek ingadozó és erélytelen politikája maga is hozzájárult ahhoz, hogy a Kiszgazdapárt horthysta összeesküvők fedezékévé vált, amelyet tehát a történekleért politikai felelősség terhel, ígéretei ellenére nem tett olyan lényeges intézkedéseket, amelyek arra valószínűsítik, hogy komoly szándéka az összeesküvés tanulságainak teljes levonása. Ellenkezőleg, határozott ígéretei ellenére vonakodik folytatni a párt megtisztítását az összeesküvők védelmezőitől és a demokráciaellenes szellemtől.

A Baloldali Blokk nem áldozatokat kíván a Kiszgazdapárttól. A Kiszgazdapárt megtisztítása a demokrácia ellenségeitől nem áldozatot jelent, nem engedményt a Baloldali Blokknak, hanem a magyar demokrácia szolgálatát.

A Baloldali Blokk a demokrácia érdekeinek rovására nem tesz engedményeket. A válságból való békés kibontakozás azon múlik: felismeri-e a Kiszgazdapárt vezetősége a ránehezedő felelősséget, rászánja-e magát a Kiszgazdapártban mű-

¹ Ezzel kapcsolatban a Baloldali Blokk végrehajtó bizottsága 1947. február 8-án közleményt adott ki, amelyben elutasítja azt a kiszgazda-követelést, hogy az összeesküvés kivizsgálására parlamenti bizottságot küldjenek ki, és követeli az összeesküvők megbüntetését személyekre, származásra és állásra való tekintet nélkül. (Lásd Szabad Nép, 1947. február 9.)

ködő demokráciaellenes elemekkel való szakításra, és kész-e – nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is – közös harcra a Baloldali Blokkal a reakció erői ellen.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. március 9. 3. old.

A nyilatkozatot követően pártközi értekezletre került sor. Ezen a pártok állást foglaltak az összeesküvés gyors felszámolása mellett. Az értekezlet munkaprogramot fogadott el. „A pártközi értekezlet – szól a tárgyalások után kiadott kommuniké – a kormány munkaprogramját a következő elvek alapján állapítja meg:

1. Hároméves gazdasági tervet fogad el, amelynek kiindulópontja a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesített gazdasági programja, és amelybe beépül a Független Kisgazdapárt és a Nemzeti Parasztpárt gazdasági terve is. Elfogadja a szövetkezeti kérdés végleges rendezését az egységes szövetkezeti központ alapján. Gazdaságpolitikájának lényeges célkitűzése az agrárrolló leszűkítése és megszüntetése.

2. A szociális biztosítást továbbfejleszti, különös tekintettel a falvak lakosságára.

3. Demokratikus köznevelési tervet készít, amelyben gondoskodik az általános iskola, az egységes tankönyv és a lelkiismereti szabadságot biztosító fakultatív hitoktatás bevezetéséről. Kívánatosnak tartja a demokrácia és az egyházak viszonyának közös tárgyaláson való rendezését.

4. A fenti megállapodás megvalósításáért a koalíciós pártok minden erejükkel küzdeni készek. A Kisgazdapárt vezetősége a maga részéről véget vet annak a pártra és országra nézve káros helyzetnek, hogy a Kisgazdapártot különféle népellenes elemek fedezékül használhassák fel a demokrácia elleni támadásra. Az eddig megtett és a most folyamatban levő szervezeti és személyi intézkedések mellett gondoskodik arról, hogy akik a pártközi megállapodást nem tartják be, azokat haladéktalanul eltávolítsák.” (Szabad Nép, 1947. március 13. 2. old.)

I 2

A BALOLDALI BLOKK MÁJUSI KIÁLTVÁNYA

(1947. ÁPRILIS 27)

Magyarország dolgozó népéhez! Munkások! Parasztok! Értelmiségiek!

Május elseje a szabadság, a béke és a munka ünnepe!

Ezen a napon a magyar dolgozó nép együtt ünnepel a világ szervezett munkásságával, felszabadult parasztjaival, a szabad népekkel, a demokrácia hatalmas táborával szerte a világon, mindazokkal, akik a népek testvériségéért, demokratikus egyetértéséért szállnak síkra.

A magyar népnek mindenekelőtt békére van szüksége, hogy teljes erejét a fasiszta háborútól feldúlt ország újjáépítésének, a dolgozók életszínvonalának emelésének szentelhesse.

Ezért május elsején a magyar dolgozók szolidaritásuknak adnak kifejezést azokkal, akik világszerte az imperialista reakció békebontó törekvéseivel szemben a béke biztosításáért, a demokrácia megszilárdításáért szállnak síkra.

Szolidárisak vagyunk a nagy Szovjetunióval, amely a német fasizmus elleni győzelmes háborúban élen járt, s ma is élen jár a béke, a nemzetek függetlensége és a demokrácia megszilárdításáért folytatott harcban.

Szolidárisak vagyunk a demokratikus szomszédnépekkel, elsősorban a hősi jugoszláv néppel! A Duna völgye népeinek sorsközösségét valljuk minden külső hódító törekvessel szemben. Szembeszállunk azokkal a sötét erőkkel, amelyek Magyarországot ugródeszkanak akarják felhasználni a Duna völgye demokráciája és békéje ellen! Együtt kell védenünk szabadságunkat, békénket és függetlenségünket!

Szolidárisak vagyunk Anglia, Amerika, Franciaország, a nyugati államok szervezett munkásságával, demokratikus erőivel. Üdvözlétünket küldjük az amerikai szakszervezeteknek, amelyek kemény harcban védelmezik jogaikat. Üdvözlétünket küldjük a köztársasági Spanyolországnak! A világ demokratikus erőivel együtt követeljük: szüntessék be Franco véres zsarnokságának támogatását! Üdvözlétünket küldjük a görög szabadságharcosoknak, a hősi görög népnek, amelynek nemcsak a görög reakció, hanem a segítségére siető világreakcióval szemben kell helytállnia!

A magyar dolgozó nép boldogulása, a magyar demokrácia megszilárdulása elválaszthatatlan a világ dolgozóinak boldogulásától, a világbéke és a világszabadság ügyének győzelmétől.

De a magyar népnek saját dolgait magának kell rendeznie!

Legfontosabb feladatunk: a háború okozta nyomorúság felszámolása. A magyar demokrácia a gazdasági újjáépítés terén már eddig is nagy munkát végzett. A földreformmal megteremtette a paraszti mezőgazdaság felvirágzásának feltételét. A jó pénz megvalósításával véget vetett a gazdasági zűrzavarnak, a dolgozók végzetes elnyomódásának. A bányák és energiaforrások államosításával, a nehézipar állami kezelésbe vételével lehetővé tette a közérdek érvényesítését a nagytőke önző érdekeivel szemben. A stabilizációval népünk életszínvonala emelkedett. Az elmúlt két esztendő alatt a magyar dolgozók emberfeletti, hősi munkájukkal kivívták a világ megbecsülését. De az elért eredményekkel még nem lehetünk megelégedve! A demokráciának nemcsak szabadságot, hanem jólétet, kultúrát, felemelkedést is kell biztosítani a dolgozóknak.

Ennek a nagy feladatnak a megoldására kell összpontosítani a nemzet erőit! Az ország erőforrásait, népünk szorgalmát, földünk gazdagságát a háború ütött sebek begyógyítására, a magyar nép életszínvonalának emelésére kell felhasználni. Ezért kell a hároméves terv! A nemzet munkáját tervszerűen kell irányítani a nagy cél érdekében! A nép munkájának gyümölcse ne az élősködőknek,

hanem a dolgozóknak jusson! A hároméves terv közös érdeke a város és a falu dolgozóinak! A hároméves terv a városi és falusi nép életszínvonalát a békebeli fölé emeli! Jómódú parasztságot, virágzó mezőgazdaságot teremtet! A nemzeti kultúrát a nép közkincsévé teszi!

Május elsején a hároméves terv megvalósításáért küzdünk! Félre a hároméves terv szabotálói, a kishitűekkel és gáncsoskodókkal! Követeljük, hogy a hároméves tervet emeljék haladéktalanul kormányprogrammá és megvalósítását kezdjék meg augusztus elsején! A magyar nép kíméletlenül leszámol mindenkivel, aki gátolni meri a magyar jólét és felemelkedés feltételét: a hároméves tervet!

Aki a hároméves tervért küzd: a munkásság, a parasztság, az értelmiség, a kisemberek megsegítéséért küzd! Május elsején síkraszállunk a termelés fokozásáért, a munkások és tisztviselők reálbérének emeléséért! A parasztság jogos követeléseinek kielégítéséért: az újgazdák számára a telekkönyvezés befejezéséért, olcsó iparcikkéért, az agrárrolló megszüntetéséért!

Polgártársak! Elvtársak!

A termelőmunkának, az életszínvonal emelésének feltétele: a belső béke és nyugalom. A nép rendet akar, hogy építhessen! A nép ellenségei pártviszályt, zűrzavart akarnak, hogy megakadályozzák a népi Magyarország felépítését. A régi rend hívei lesik az alkalmat, hogy a munkásokat és parasztokat külső segítséggel kisémmizzék a politikai hatalomból, és újra ők ülhessenek az ország nyakára.

A magyar demokrácia lesújtott a köztársaság elleni összeesküvőkre, de az aknamunka a demokrácia ellen folyik tovább! A nagybirtok és nagytőke ügynökei nem nyugszanak bele vereségükbe!

Magyarországon újra felütötték fejüket a fasiszmus sötét erői! Az ezerholdasok, az iparmágnások megbízottai, a munkás és a paraszt esküdt ellenségei, a magyar nép farkasai most a népbártság báránybőrébe bújnak, hogy a népet megtevesztve szembefordítsák saját uralmával: a demokráciával!

A demokratikus álarcot öltött fasiszták és nyílt vagy rejtett szövetségeseik ellenségei a hároméves tervnek, mert állandósítani akarják a nyomorúságot! Ellenségei a földreformnak, mert a nagybirtokosokat akarják visszahozni a paraszt nyakára! Ellenségei az államosításnak, mert a nagytőke korlátlan uralmát és kizsákmányolását akarják visszaállítani!

A demokrácia ellenségei a munkásegységet akarják megbontani, mert tudják, hogy a munkásegység a magyar jövő bástyája!

A demokrácia ellenségei a munkásság és parasztság szövetségét akarják szétzúzni, mert tudják, hogy a város és a falu testvéri egyetértése a magyar boldogulás alapja!

A nép ellenségei visszaélnék a szabadsággal, a demokrácia intézményeit használják fel a demokrácia ellen!

Május elsején megmutatjuk, hogy a nép ellenségeinek sötét tervei homokra épülnek!

Május elseje a megbonthatatlan munkásegység hatalmas seregszemléje lesz!

Május elsején a munkásság és parasztság testvéri szövetsége, a demokratikus erők egysége mellett tüntetünk!

Május elsején odakiáltjuk a reakciónak: a demokrácia intézményei nem lesznek fegyverré a nép ellenségeinek kezében! A nemzetgyűlés a nép parlamentje lesz és nem a demokrácia ellenségeinek gyülekezőhelye!

Május elsején kíméletlen harcot hirdetünk a demokrácia nyíltan és titokban szervezkedő ellenségei ellen! Megvédjük a demokrácia belső rendjét, leszámolunk az összeesküvőkkel és cimboráikkal! Szétzúzzuk a hazaárulókat, akik a nemzet függetlensége, a nép boldogulása ellen, a külső reakcióval szövetkeznek! Követjük Kossuth, Petőfi és Táncsis útmutatását!

A magyar szabadságharc 100. esztendejében a magyar dolgozók nagy és szent kötelessége, hogy 1848 örökségét, a népszabadság és nemzeti függetlenség eszméjét valóra váltsák.

Éljen május elseje, a város és a falu dolgozó népének ünnepe!

A hároméves tervvel a gazdag és erős Magyarországért!

Félre a demokrácia útjából a nép ellenségeivel, az építőmunka akadályozóival!

Éljen a munkásság megbonthatatlan egysége!

Éljen a munkások és parasztok testvéri szövetsége!

Éljen a népek testvéri összefogása!

Megjelent: Szabad Nép, 1947. április 27. 1. old.

A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRTJAINAK KÖZÖS VÁLASZTÁSI NYILATKOZATA

(1947. JÚLIUS 30)

A Független Kisgazdapárt, a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt és a Nemzeti Parasztpárt, amelyek az ország felszabadítása, a magyar demokrácia megszületése óta együtt viselték a kormányzati felelősséget – önállóságuk fenntartásával és külön lajstrom felállításával – választási szövetséget kötöttek a küszbönálló országgyűlési választásokra.

Eddig is együtt dolgoztunk hazánk talpraállításán, ezután is közösen akarjuk elvégezni az előttünk álló nagy, országepítő feladatokat.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült koalíciós pártok szövetségén azonban rést ütöttek a demokrácia soraiba befurakodó, a régi rend visszaállítására törekvő reakciószok, az összeesküvők, akiknek aknamunkája veszélyeztette a demokrácia vívmányait, megbénította a nemzetgyűlés és a kormányzat működését. A Kisgazdapárt összeesküvő és az országból elmenekült régi vezetőinek tevékenysége válságok sorozatát idézte elő a Kisgazdapártban és a koalíciós együttműködésben. El vagyunk szánva, hogy az összeesküvés tapasztalatait hiánytalanul levonjuk, és nem engedjük, hogy a nép ellenségei újra éket verjenek a városi és falusi dolgozók túlnyomó többségét képviselő demokratikus pártok közé.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front választási szövetségét alkotó demokratikus pártok közös programja:

1. Kérlelhetetlen harc a régi rend, a nagybirtok és nagytőke uralmának visszaállítására törekvő reakció ellen, bármilyen köntösben jelentkeznek is a politikai életben. A magyar nép felvilágosítása az összeesküvők népellenes, galád terveiről, az összeesküvés maradványainak teljes bűnügyi és politikai felszámolása.

2. A magyar demokrácia nagy vívmányainak közös védelme. Közösen fejezzük be, védjük és szilárdítjuk meg a földreformot. Közösen védjük és fejlesztjük tovább az üzemi bizottságok intézményét, amely biztosította a munkásság számára az ipari termelés igazgatásában való részvétel jogát.

3. A közösség érdekében szükséges államosítás és állami kezelésbevétele (a szénbányák, az energiatelepek, a föld mélyében rejlő kincsek, nehézipari üzemek) közös védelme. A nagybankok államosításának közös és sürgős végrehajtása.

4. A hároméves terv közös végrehajtása. A magyar gazdasági élet fellendítése, a dolgozók életszínvonalának, kultúrájának, anyagi és szellemi jólétének emelése érdekében.

5. A közigazgatás demokratikus reformja, az önkormányzatok erőteljes kifejlődésének biztosítása a demokrácia elveinek és szellemének megfelelően.

6. A mezőgazdasági érdekképviselő megvalósítása a demokratikus alapelvek, a parasztság dolgozó többségének érdekei alapján és érvényesítésével.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front választási szövetségét alkotó pártok ünnepélyesen kijelentik, hogy közösen biztosítják a magyar nép természetes és elidegeníthetetlen állampolgári jogát: vallásos hitének és meggyőződésének szabad gyakorlását; hogy közösen öröködnék a magyar nemzeti és állami függetlenség csorbitatlansága felett, közösen utasítanak vissza minden idegen beavatkozást Magyarországra belügyeibe; hogy közösen vallják a gazdasági életben való magánkezdemenyezés szabadságának, a munkából eredő magántulajdon érintetlenségének elvét, a kisemberek tulajdonának védelmét; hogy a mezőgazdaság fejlődését

a paraszti magángazdaság kereteiben és alapján a paraszti magántulajdon megerősítésével kell előmozdítani.

Ezért megengedhetetlen, hogy bármelyik párt a vallás, a nemzeti függetlenség és magántulajdon védelmét a választási agitáció közben önmaga számára igyekezzék kisajátítani, és a többi demokratikus pártot nyíltan vagy burkolt célzásokkal azzal vádolja, hogy törekvéseik a vallást, a magántulajdont, a nemzeti függetlenséget veszélyeztetik.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front választási szövetségébe tömörült pártok a választási agitációban a fenti közös programban foglalt elveket hangsúlyozzák, gondosan ügyelve arra, hogy külön pártálláspontjuk kifejtése közben se intézzenek egymás ellen nyílt vagy burkolt támadást.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front választási szövetségébe tömörült pártok mindent elkövetnek a választás szabadsága és tisztasága érdekében, hogy a magyar nép szabadon gyakorolhassa alkotmányos jogait és fejezhesse ki akarátát.

A magyar demokrácia fejlődésének, megszilárdulásának, a demokratikus kormányzatnak alapja a parasztság, a munkásság és a haladó értelmiség együttműködése, szoros szövetsége. Ezért kijelentjük, hogy a munkásság, a parasztság és a haladó értelmiség szövetsége, a demokratikus nemzeti egység szellemében a választás után is fenntartjuk a kormányzati koalíciót, együtt vállaljuk a magyar nép nyugodt fejlődése, jólétének emelése, az ország boldogulása érdekében a kormányzati felelősséget.

Megjelent: Szabad Nép, 1947. július 31. 1. old.

A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front pártjainak közös választási nyilatkozata az MKP javaslata alapján készült. A Kommunista Párt Központi Vezetősége 1947. június 26-án levélben fordult a kormánykoalíció többi pártjához, amelyben többek között leszögezte: „A reakciós és fasiszta erők a választásokat is fel akarják használni demokráciánk gyengítésére és aláaknázására, hogy megakadályozzák a demokrácia nyugodt alkotómunkáját a nép jólétének emelésére. A Magyar Kommunista Párt azért azt javasolja, hogy a demokratikus koalíció négy pártja kössön egymással választási szövetséget, újítsa fel a reakció és a fasiszmus elleni közös harc, valamint a hároméves terv nagy országépítő feladatának közös vállalása jegyében a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontot. A demokratikus pártok választási szövetsége parancsoló szükségesség, valóban nemzeti érdek, amelynek alá kell rendelni a szűk pártérdeket. E választási szövetség nélkül a demokratikus pártok – a reakció elleni közös harc helyett – egymással versengenek. Az 1945-ös választás és az azóta eltelt idő tapasztalatai bebizonyították, hogy az a demokratikus párt, mely reakciós szavazatok elnyerésére vesz irányt, hogy az a reakció elleni közös harc helyett a szövetséges demokratikus pártok ellen folytatja a választási harcot, multhatatlanul arra a sorsra jut, hogy reakciós elemek furakodnak soraiba, a reakció eszközévé válik. Aki a demokratikus pártok választási szövetségét visszautasítja, felidézi a népi erők testvérharcát, megbontja a nemzeti egységet, amely népünk felemelkedésének döntő feltétele.

Az általunk javasolt választási szövetség természetesen nem érinti az egyes pártok önállóságát és külön jelölőlistáit, valamint azt az elvet, hogy a választási szövetségben részt vevő pártok mandátumaikat listáikra külön leadott szavazatok arányában nyerik el.” (Szabad Nép, 1947. július 1. 1. old.) Az MKP javaslata alapján a választási szövetséget az 1947. július 29-i pártközi értekezleten alakították meg. (Lásd Népszava, 1947. július 30.) A Szociáldemokrata Párt az MKP fent idézett levelében felvetett kérdésekkel kapcsolatban határozatot nem hozott nyilvánosságra. Az 1947. június 28–29-én tartott választmányi ülésen – amelyet a „Népszava” bőven ismertetett – azt hangsúlyozták, hogy az SZDP önállóan, külön listával indul a választásokon, és célja, hogy a Szociáldemokrata Párt legyen az ország legerősebb pártja. A választási szövetségről a tudósításban a következő áll: „a választási szövetség csupán annyit jelent, hogy közösen folytatunk propagandát a reakció ellen.” (Népszava, 1947. július 1. 2. old.)

ELŐSZÓ	5
--------------	---

1944

1. A KOMMUNISTA PÁRT KIÁLTVÁNYA A MAGYAR NÉPHEZ (Budapest, 1944 szeptember)	19
2. A KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK PROGRAM-TERVEZETE A HÁBORÚ UTÁNI IDŐKRE (Budapest, 1944 október)	25
3. A KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT HATÁROZATA A FASISZTÁK ELLENI KÖZÖS HARCRÓL ÉS A MUNKÁSOSZTÁLY EGYSÉGÉNEK MEGTEREMTÉSÉRŐL (Budapest, 1944. október 10)	30
4. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE ÁLTAL ELFOGADOTT IDEIGLENES SZERVEZETI SZABÁLYZAT (Szeged, 1944. november 12)	34
5. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK PROGRAMJAVASLATA A KÖZVETLEN POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI FELADATOK MEGOLDÁSÁRA (Szeged, 1944. november 30)	37
6. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT SZERVEZŐ BIZOTTSÁGÁNAK FELHÍVÁSA (Szeged, 1944. december 5)	42
7. A KOMMUNISTA PÁRT FEGYVERES FELKELÉSRE HÍVJA FEL NAGY-BUDAPEST NÉPÉT (Budapest, 1944. december 10).....	43

1945

8. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (Debrecen, 1945. január 5)	49
9. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÁLLÁSFOGLALÁSA A FÖLDREFORM KÉRDÉSÉBEN (Debrecen, 1945. január 18)	50

10. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT FELHÍVÁSA BUDAPEST FELSZABADULT LAKOSSÁGÁHOZ (Budapest, 1945 január)	52
11. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VEZETŐSÉGÉNEK MEGÁLLAPODÁSA A KÉT MUNKÁSPÁRT EGYÜTTMŰKÖDÉSÉRŐL (Debrecen, 1945. január 21)	53
12. A FELSZABADÍTOTT TERÜLETEK ORSZÁGOS SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRTVEZETŐSÉGÉNEK ÉS A „NÉPSZAVA” SZERKESZTŐSÉGÉNEK NYILATKOZATA A „NÉPSZAVA” ÚJRAMEGJELENÉSE ALKALMÁBÓL (Debrecen, 1945. január 26)	55
13. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FELHÍVÁSA MAGYARORSZÁG DOLGOZÓ NÉPÉHEZ (Budapest, 1945 január)	59
14. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FELHÍVÁSA A FÖLDREFORM VÉGREHAJTÁSÁRA (Budapest, 1945. február 23)	63
15. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA A DEBRECENI ÉS BUDAPESTI VEZETŐSÉGEK EGYESÜLÉSÉRŐL ÉS A PÁRT SZERVEZETI FELADATAIRÓL (Budapest, 1945. február 23—24)	64
16. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK IRÁNYELVEI A PÁRTSZERVEZETEK SZÁMÁRA A FÖLDREFORM VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN (Debrecen, 1945. március 22) ...	66
17. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (Budapest, 1945. április 13)	72
18. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK GAZDASÁGI PROGRAMJAVASLATA (1945. április 20)	74
19. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT NYÍLT LEVELE VALAMENNYI SZERVEZETÉHEZ ÉS TAGJAIHOZ (1945. április 27).....	77
20. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÉRTÉKELÉSE A MÁJUS ELSEJEI Tüntetésekről (1945. május 4)...	80
21. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA A POLITIKAI HELYZETRŐL ÉS A PÁRT FELADATAIRÓL (1945. május 20—21)	81
I. (A nemzeti egység politikája)	81
II. (Az újjáépítés)	82
III. (A párt helyzete)	83
IV. (A munkádszövetség vezető szerepe)	86

22. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA A KOMMUNISTÁK FELADATAIRÓL A SZAKSZERVEZETEK BEN (1945. május 20—21)	87
23. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS ÉRTEKEZLETÉN ELFOGADOTT SZERVEZETI SZABÁLYZAT (1945. május 20—21).....	90
24. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KIBŐVÍTETT PÁRTVEZETŐSEGI ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA (1945. május 10—17—24)	93
25. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1945. július 5)	95
26. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1945. július 7)	96
27. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT AKCIÓPROGRAM (1945. augusztus 18—20)	99
Elvi nyilatkozat	99
Magyarország gazdasági és politikai, társadalmi és szellemi újjáépítésének munkaterve	105
I. Alkotmány, politika, karbatalom	106
II. Önkormányzat, közigazgatás, bíráskodás	106
III. Külpolitika	107
IV. Közvétségpolitika	108
V. Mezőgazdaság	108
VI. Ipar, közlekedés, bányászat	109
VII. Kereskedelem	110
VIII. Pénzügy	111
IX. Szakszervezetek, üzemi bizottságok	111
X. Szövetkezési mozgalom.....	112
XI. Szociálpolitika	112
XII. Társadalombiztosítás	113
XIII. Lakáskérdés	114
XIV. Anya- és gyermekvédelem	114
XV. Köznevelés, népi nevelés	114
XVI. Értelmiség és munkásmozgalom	116
XVII. Szellemi élet	117
28. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A „MUNKÁSSÁG, PARASZTSÁG, ÉRTELMISÉG ÉS A MAGYAR DEMOKRÁCIA” CÍMŰ NAPIRENDDEL KAPCSOLATBAN (1945. augusztus 18—20)	118

29. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRTOKTATÁSRÓL SZÓLÓ NAPIRENDDEL KAPCSOLATBAN (1945. augusztus 18—20)	120
30. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA AZ „ÚJ MAGYAR KÜLPOLITIKA ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT” CÍMŰ NAPIRENDDEL KAPCSOLATBAN (1945. augusztus 18—20)	121
31. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXIV. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT SZERVEZETI SZABÁLYZAT (1945. augusztus 18—20).....	122
I. A párt tagjai	122
II. Kilépés és kizárás a pártból	123
III. Pártjdrulék	123
IV. A párt szervezeti tagozódása	124
V. A párt vezetése	131
VI. Országos Pártudlarszrmány.....	133
VII. Országos pártgyűlés	134
VIII. Parlamenti csoport	137
IX. Törvényhatósági szervezet	138
X. Köz- és párttisztviselők	139
XI. A visszahívás joga	140
XII. Nőmozgalom	141
XIII. Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom.....	142
XIV. Nemzetiségi mozgalom.....	144
XV. Országos Oktatásügyi Bizottság	145
XVI. Pártajtó	146
XVII. Párttagok és pártiszervek gazdasági tevékenysége	147
XVIII. Pártalkalmazottak	147
XIX. Választott bírósági eljárás.....	148
XX. Pártiszervezeti szabályzat módosítása	149
XXI. Általános rendelkezések	149
XXII. Záró rendelkezések	150
32. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK DÖNTÉSÉRŐL A KÖZÖS LISTA TÁRGYÁBAN (1945. augusztus 29)	150
33. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK A KÖZELLÁTÁSSAL FOGLALKOZÓ ÜLÉSÉRŐL (1945. szeptember 13)....	151
34. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT VÁLASZTÁSI PROGRAMJA (1945. szeptember 22)	153
A demokrácia megszilárdítása	153
Az újjáépítés hároméves terve.....	154

Az infláció megszüntetése	154
A közellátás biztosítása	156
A mezőgazdaság talpraállítása	156
Demokratikus nemzeti külpolitika	157
Biztos többséget a reakció megsemmisítésére	158

35. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS VÁLASZTÁSI KIÁLTVÁNYA NAGY-BUDAPEST NÉPÉHEZ (1945. szeptember 26)	160
36. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK FELHÍVÁSA A PÁRTSZERVEZETEKHEZ ÉS A PÁRTTAGOKHOZ AZ ORSZÁGOS VÁLASZTÁSOK ALKALMÁBÓL (1945. október 22)	164
37. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK JAVASLATAI AZ INFLÁCIÓ MEGFÉKEZÉSÉRE (1945. október 23).....	166
1. Őstermelés	166
2. Ipar	166
3. Közlekedés	167
4. Kereskedelem	167
5. Pénzügy	168
38. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK NYILATKOZATA MINDSZENTY JÓZSEF HERCEGPRÍMÁS PÁSZTORLEVELÉRŐL (1945. november 2)	169
39. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FŐTITKÁRSÁGÁNAK NYILATKOZATA A PEYER KÁROLYT ÉRT TÁMADÁSRÓL (1945. november 4)....	170
40. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK A VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYÉVEL FOGLALKOZÓ ÜLÉSÉRŐL (1945. november 21—22)	172
41. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA AZ ORSZÁGGYÜLÉSI VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYEIRŐL ÉS A PÁRT ELŐTT ÁLLÓ FELADATOKRÓL. (1945. december 1)....	173
42. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK JAVASLATAI AZ ORSZÁGOT FENYEGETŐ GAZDASÁGI KATASZTRÓFA ELHÁRÍTÁSÁRA (1945. december 1)	178
I. Pénzügyi rendszabályok	179
II. Rendszabályok a közellátás biztosítására	181
III. Rendszabályok a széntermelés fokozására	183
IV. Egyéb rendszabályok	184
43. A SZABAD SZAKSZERVEZETEK SZOCIÁLDEMOKRATA FRAKCIÓJÁNAK HATÁROZATA (1945. december 1)	185

44. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A PÁRTBÍRÓSÁGOKRÓL (1945. december 10).....	186
45. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA A PÁRT SZERVEZETI KÉRDÉSEIRŐL (1945. december 15)	188

1946

46. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT NAGY-BUDAPESTI PÁRTÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA (1946. január 5—6)	195
47. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÉS A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSÁNAK KIÁLTVÁNYA A DOLGOZÓKHOZ AZ ÜZEMI BIZOTTSÁGI VÁLASZTÁSOK ALKALMÁBÓL (1946. január 12)	203
48. A KOMMUNISTA PÁRT JAVASLATAI AZ ORSZÁG GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI HELYZETÉNEK RENDEZÉSÉRE (1946. február 11)	204
I. Pénzügyi téren	205
II. Az anyaggazdálkodás, az ellátás és az árpolitika terén	209
III. A jövedélteli szállítások terén	210
IV. A termelés, szállítás és kereskedelem terén.....	211
49. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT JAVASLATAI AZ ORSZÁG GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI HELYZETÉNEK RENDEZÉSÉRE (1946 február)...	213
50. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1946. február 14).....	220
51. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A NÉPI MEGMOZDULÁSOKRÓL (1946. március 12).....	221
52. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ORSZÁGOS FUNKCIONÁRIUS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA (1946. március 24—25)	223
53. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS FUNKCIONÁRIUS ÉRTEKEZLETÉNEK HATÁROZATA (1946. április 27)	227
54. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÁLLÁSFOGLALÁSA A KÉT MUNKÁSPÁRT EGYESÜLÉSÉNEK ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK KÉRDÉSÉBEN (1946. április 30)	229

55. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT TERVEZETE AZ ÉRTÉKÁLLÓ PÉNZ MEGTEREMTÉSÉRE (1946. május 8)	233
I. <i>A stabilizáció időpontja</i>	233
II. <i>Az állambiztartás egyensúlyának helyreállítása</i>	234
III. <i>A valuta- és árutartalék</i>	236
IV. <i>Előkészítő intézkedések</i>	236
V. <i>Politikai előfeltételek</i>	238
56. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK KONGRESSZUSI VERSENYFELHÍVÁSA (1946. június 9)	239
57. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK IRÁNYELVEI A KÖZSÉGPOLITIKAI PROGRAM ELKÉSZÍTÉSÉHEZ (1946. június 24)	241
Munkaterv	241
Az önkormányzatok kérdése	242
Az önkormányzatok háztartása	243
Költségvetés	244
Takarékosság	244
Meglevő jövedelemforrások	245
Új jövedelemforrások	246
Gazdasági feladatok	246
Szövetkezetek	246
Mezőgazdaság	247
Kereskedelem és ipar	248
Közlekedés	248
Közellátás	249
Szociálpolitika	249
Közegészségügy	250
Községfejlesztés	250
Kulturális kérdések	251
Általában	251
58. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT NAGY-BUDAPESTI PÁRTBIZOTTSÁGÁNAK ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FŐVÁROSI ÉS KÖRNYÉKI TITKÁRSÁGAINAK KÖZÖS FELHÍVÁSA A JÓ PÉNZ MEGTEREMTÉSÉRE (1946. július 5)	252
59. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÁLLÁSFOGLALÁSA A MISKOLCI ESEMÉNYEKSEL KAPCSOLATBAN (1946. augusztus 3)	254
60. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1946. szeptember 4)	256
61. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK FELHÍVÁSA FALUJÁRÓ MOZGALOM SZERVEZÉSÉRE (1946. szeptember 20)	257

62. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLD- DEMOKRATA PÁRT ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1946. szeptember 20)	260
63. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT III. KONGRESSZUSÁNAK KIÁLT- VÁNYA A MAGYAR NÉPHEZ (1946. szeptember 28—október 1)	262
64. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT III. KONGRESSZUSÁNAK HATÁ- ROZATA (1946. szeptember 28—október 1)	265
I. (<i>A párt politikája a háború idején</i>)	265
II. (<i>A népi demokrácia fejlődése a felszabadulás után</i>)	265
III. (<i>Nem a nagytőkének, a népnek építjük az országot!</i>)	267
IV. (<i>Ki a nép ellenségeivel a koalícióból!</i>)	271
V. (<i>A párt helyzete és a pártmunka feladatai</i>)	272
VI. (<i>A népi demokrácia út a szocializmushoz</i>)	275
65. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT III. KONGRESSZUSÁN ELFOGA- DOTT PROGRAMTERVEZET A MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS FEJ- LESZTÉSÉRE ÉS A DOLGOZÓ PARASZTSÁG HELYZETÉNEK MEG- JAVÍTÁSÁRA (1946. szeptember 28—október 1)	276
I. <i>A földbirtokviszonyok végleges rendezése és a kisparaszti földtulajdon meg- szilárdítása</i>	277
II. <i>A mezőgazdasági termelés fejlesztése és átszervezése</i>	278
III. <i>Gépesítés</i>	282
IV. <i>Mezőgazdasági szakoktatás</i>	283
V. <i>Szövetkezetek</i>	284
VI. <i>Hitel</i>	285
VII. <i>Értékesítés</i>	285
VIII. <i>Beszolgáltatás</i>	286
IX. <i>A mezőgazdasági munkásság helyzetének megjavítása</i>	287
X. <i>Legsürgősebb feladatok</i>	288
66. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT III. KONGRESSZUSÁN ELFOGA- DOTT SZERVEZETI SZABÁLYZAT (1946. szeptember 28—október 1)...	290
I. <i>A párt neve</i>	290
II. <i>A párttagok jogai és kötelességei</i>	290
III. <i>A párt szervezeti felépítése</i>	291
IV. <i>Alapszerv</i>	294
V. <i>Nemzetgyűlési, törvényhatósági és községi frakciók</i>	295
VI. <i>Pártfegyelem</i>	295
67. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE SZER- VEZŐ BIZOTTSÁGÁNAK KÖRLEVELE A PÁRTSZERVEZETEK VEZE- TŐSÉGEIHEZ A PÁRTTAGGYŰLÉSEK SZEREPEÉRŐL (1946. október 17)	296

68. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ÁLLÁSFOGLALÁSA A BALOLDALI BLOKK KÖVETELÉSEIRE ADOTT KISGAZDAPÁRTI VÁLASSZAL KAPCSOLATBAN (1946. október 25)	298
69. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1946. november 14)	301
70. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT NYILATKOZATÁVAL ÉS NAGY FERENC MINISZTERELNÖK HOZZÁFÜZÖTT BESZÉDÉVEL KAPCSOLATBAN (1946. december 4)... ..	302
71. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÁLLÁSFOGLALÁSA A PEYER KÁROLY ÉS TÁRSAI ÁLTAL BENYÚJTOTT MEMORANDUMHOZ (1946. december 14).....	304

1947

72. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1947. január 10—12)	311
73. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT HÁROMÉVES TERVJAVASLATA (1947. január 11—12)	312
Népünk felemelkedésének hároméves terve.....	312
A termelés emelése a dolgozók javára	322
1. Bányászat és kohászat	322
2. Az ipari termelés fellendítése	325
3. A mezőgazdasági termelés fejlődése és a falu felemelkedése	331
4. Közlekedés — forgalom — posta	337
5. Az építkezés perspektívái.....	340
A hároméves terv beruházásai	343
1. A bányászat és kohászat beruházásai	344
2. Ipari beruházások	345
3. A mezőgazdaság beruházásai	347
4. A közlekedés és posta beruházásai	350
5. Szociális és kulturális célú beruházások	351
6. Beruházás a nép kárára, vagy a nép javára	352
A hároméves terv és a szövetkezetek	353
Magyarország nyersanyagellátása a hároméves tervben	358
Külkereskedelmünk tervszerúsítése.....	362
„Itt most már a mi kezünk épít”.....	366
1. A három év munkaerőgazdálkodása	367
2. A dolgozók szakképzése	368
3. A munka termelékenységének emelése	370

A hároméves gazdasági terv finanszírozása	372
1. Az állami pénzügyi szükséglet és annak fedezése	373
2. A közvetített finanszírozási szükséglet és annak fedezése	377
3. A magyar—szovjet közös vállalatok tőkeszükséglete és annak fedezése	377
4. A szövetkezetek finanszírozási szükséglete és annak fedezése	377
5. A magángazdaság pénzügyi szükségletének fedezése	378
Egészséges, művelt népet!	379
1. Szociálpolitika és egészségügy	379
2. Kultúrát a népnek	382
Táblázatok	388
 74. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT, A SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA ÖSSZEVEZETŐSÉGI ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA (1947. január 18)	398
 75. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐ- SÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK A DEMOKRÁCIAELLENES ÖSSZEESKÜVÉSEL FOGLALKOZÓ ÜLÉSÉRŐL (1947. január 30).....	400
 76. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁ- ROZATA PEYER KÁROLY ÉS TÁRSAI ÜGYÉBEN (1947. február 1—3)	401
 77. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁ- ROZATA A PÁRT POLITIKAI VONALÁRÓL (1947. február 1—3)	403
 78. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁN ELFOGA- DOTT GAZDASÁGI TERV (1947. február 1—3)	405
Tizenötéves terv	405
A hároméves terv	408
Külföldi kölcsön	408
A dolgozók életszintje	408
Beruházások	410
A beruházási terv rövid ismertetése	412
Mezőgazdaság	412
Bányászat és energiatermelés	413
Ipar	415
Közlekedés	417
Építkezés	418
Az ipari termelés értéke	419
Nemzeti jövedelem	424
Az egyes iparágak megterhelése	425
Jóvátétel	427
Szűk keresztmetszetek	428
Importszükségletünk	429
Munkáslétszám	431
Munkateljesítmény	434
Az egyéni jövedelmek	436

A nemzeti jövedelem felhasználása	438
Fogyasztás és életszínvonal	439
A terv pénzügyi fedezete	440
Összefoglaló számok	444
Államosítás.....	444
A kisipar támogatása	444
Új adópolitika	445
A bürokrácia lebontása	445

79. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A TERVGAZDÁLKODÁSRÓL (1947. február 1—3)	446
80. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRTSZERVEZÉS PROBLÉMÁIRÓL (1947. február 1—3)....	447
81. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI KÉRDÉSEKRŐL (1947. február 1—3).....	448
82. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁN ELFOGADOTT MEZŐGAZDASÁGI AKCIÓPROGRAM (1947. február 1—3).....	450
Elvi nyilatkozat	450
I. <i>A földreform befejezése</i>	454
II. <i>A mezőgazdaság fejlesztése</i>	455
III. <i>A mezőgazdasági termények értékesítése</i>	457
IV. <i>Mezőgazdasági hitel</i>	458
V. <i>Adópolitika</i>	458
VI. <i>Mezőgazdasági szakoktatás</i>	459
VII. <i>A földművelés nép védelme és életszínvonalának emelése</i>	459
83. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A PÁRT NEMZETKÖZI KAPCSOLATAIRÓL (1947. február 1—3)	461
84. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A KÖZIGAZGATÁSI REFORM IRÁNYELVEIRŐL (1947. február 1—3)	462
85. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA A SZERVEZETI SZABÁLYZAT MÓDOSÍTÁSÁRÓL (1947. február 1—3)	464
86. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK HATÁROZATA (1947. április 4).....	467
I. <i>(A stabilizáció megszüldésének és a reakció)</i>	467
II. <i>(Gazdasági és pénzügyi követelések)</i>	468
III. <i>(A nemzetközi helyzet és a belpolitika)</i>	469
IV. <i>(A párt feladatai a választások előkészítésében)</i>	472

87. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT EGYEZTETETT HÁROMÉVES TERVJAVASLATÁRÓL (1947. április 27)	474
88. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÉS TERVBIZOTTSÁGÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA A HÁROMÉVES TERV PÉNZÜGYI FELADATAINAK MEGOLDÁSÁRÓL (1947. május 11).....	476
89. KÖZLEMÉNY A KÉT MUNKÁSPÁRT ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. május 22)	479
90. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. május 27).....	480
91. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. május 29)	482
92. KÖZLEMÉNY A KÉT MUNKÁSPÁRT ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. május 30)	483
93. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. június 16)	484
94. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VÁLASZTÁSI PROGRAMJA (1947. július 18)	485
Gazdasági terveink	487
Belpolitikai feladataink	490
Külpolitikai feladataink	491
95. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS VÁLASZTÁSI NYILATKOZATA (1947. július 27).....	494
96. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT VÁLASZTÁSI FELHÍVÁSA (1947. július 31)	495
97. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. augusztus 7)	498
98. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS NYILATKOZATA A GYÁRIPÁROSOK ORSZÁGOS SZÖVETSEGE BURKOLT ÁREMELESI AKCIÓJÁRÓL (1947. augusztus 13)	500
99. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1947. augusztus 31)	501
100. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. szeptember 1)	502
101. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1947. szeptember 3)	503

102. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KORMÁNYPROGRAM-JAVASLATA (1947. szeptember 4)	504
I. A hároméves terv végrehajtása	505
II. A közellátás biztosítása és a drágaság elleni küzdelem	506
III. A demokrácia erkölcsi tisztasága	506
IV. Általános politikai feladatok	506
103. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1947. szeptember 8).....	507
104. A „NÉPSZAVA” VEZÉRCIKKE: A KIBONTAKOZÁS ÚTJA (1947. szeptember 11)	510
105. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1947. szeptember 11)	515
106. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZÖS KORMÁNYPROGRAM-JAVASLATA (1947. szeptember 28).....	517
I. Állambiztonság és stabilizáció	517
II. A hároméves terv végrehajtása	518
III. Közellátás és drágaság	518
IV. A demokrácia erkölcsi tisztasága	519
V. Általános kormányzati feladatok	519
107. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1947. október 9)	521
108. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYÁNAK HATÁROZATA (1947. október 25—26)	523
109. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A TAGKÖNYVCSERÉRŐL (1947. november 20)	525
110. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1947. december 25).....	527
111. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT FŐVÁROSI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA (1947. december 31)	528

1948

112. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT PEST KÖRNYÉKI VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA (1948. január 7)	535
---	-----

113. KÖZLEMÉNY A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT VEZETŐSÉGÉNEK ÜLÉSÉRŐL (1948. január 10)	536
114. IRÁNYELVEK A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT GAZDASÁGPOLITIKÁJÁHOZ (1948. február 12)	537
(A nemzetgazdaság szerkezete és jellege)	537
I. <i>A hitelszervezet terén</i>	540
II. <i>Az ipar és bányászat terén</i>	541
III. <i>A kereskedelem és az áruforgalom terén</i>	542
IV. <i>A mezőgazdaság terén</i>	543
V. <i>A szövetkezeti mozgalom megerősítése és kiterjesztése terén</i>	544
VI. <i>A természetgazdálkodás megszervezése terén</i>	545
VII. <i>Kérdések</i>	546
VIII. <i>A népi demokrácia országaival való együttműködés kiépítése terén</i>	547
115. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT NAGY-BUDAPESTI ÖSSZVEZETŐSÉGI ÜLÉSÉNEK HATÁROZATA (1948. február 18)	548
116. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A TAGFELVÉTELI ZÁRLATRÓL (1948. február 21)	549
117. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXVI. KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA (1948. március 6—8)	550
118. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK HATÁROZATA A PÁRT AKTIVISTÁINAK SZERVEZETT ÖSSZEFOGÁSÁRA (1948. március 9)	552
119. KÖZLEMÉNY A KÉT MUNKÁSPÁRT ÖSSZEKÖTŐ BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1948. március 9)	555
120. KÖZLEMÉNY A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT KÖZPONTI VEZETŐSÉGE POLITIKAI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉRŐL (1948. március 11)....	556
121. IRÁNYELVEK A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT EGYSÉGBIZOTTSÁGAI SZÁMÁRA (1948. március 23)	557
122. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT LEVELE A SZOCIALISTA PÁRTOK TÁJÉKOZTATÓ IRODÁJÁHOZ (1948. március 27)	561
123. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT SZÖVETKEZETI IRÁNYELVEI (1948. április 22)	564
I. <i>A szövetkezet szerepe és jelentősége a népi demokráciában</i>	564
II. <i>A szövetkezeti mozgalom jelenlegi állása</i>	565
III. <i>A szövetkezeti mozgalom elmaradottságnak okai</i>	567

IV. Kétféle veszély a szövetségi mozgásban	568
V. Hogyan kell legyőzni elmaradottságunkat?	569
VI. Hol képezzük a súlypontot a szövetségi rendszerünkben?	572
VII. Az állam szerepe	574
VIII. A párt szerepe	576

124. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT MÁJUSI KIÁLTVÁNYA (1948. április 29)	577
125. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT IV. KONGRESSZUSÁNAK HATÁ- ROZATA (1948. június 12)	581
126. A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT XXXVII. KONGRESSZUSÁNAK HATÁ- ROZATA (1948. június 12)	582
127. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT ÉS A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT EGYESÜLÉSI KONGRESSZUSÁNAK HATÁROZATA (1948. június 12— 14)	585
128. A MAGYAR DOLGOZÓK PÁRTJÁNAK PROGRAMNYILATKOZATA (1948. június 12—14)	587
I. (A kapitalizmus válsága, a két tábor kialakulása és barca)	587
II. (A társadalom fejlődése és a munkásmozgalom)	591
III. (A magyar népi demokrácia három éve)	593
IV. (Az MDP célkitűzései:)	596
Politikai téren	596
Gazdasági és pénzügyi téren	597
Szociálpolitikai téren	599
A köznevelés, művelődés és közérkölcsterén	600
A honvédelem területén	602
Külpolitikai téren	603
V. (A párt ideológiája és szervezete)	603
VI. (A kommunizmus felé)	605

Függelék

1. A MAGYAR FRONT MEMORANDUMA A KORMÁNYZÓHOZ (Budapest, 1944 szeptember)	609
2. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A NEMZETI PARASZTPÁRT ÉS A FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT KÉPVISELŐINEK MEGÁLLAPODÁSA AZ ÁLTALUK KÖZÖSEN LÉTESÍTETT „DÉLMAGYARORSZÁG” CÍMŰ NAPILAP POLITIKAI IRÁNYVONALÁRÓL (Szeged, 1944. novem- ber 21)	611

3. A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT KIÁLTVÁNYA A MAGYAR NÉPHEZ (Debrecen, 1945. január 19)	613
4. A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRTJAINAK ÁLLÁSFOGLALÁSA A NEMZETI BIZOTTSÁGOK KÉRDÉSÉBEN (Deb- recen, 1945. március 19)	616
5. A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRTJAINAK FEL- HÍVÁSA A MAGYAR NÉPHEZ AZ ORSZÁGGYÜLÉSI VÁLASZTÁSOK ALKALMÁBÓL (1945. október 25)	619
6. A MAGYAR KOMMUNISTA PÁRT, A SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT, A NEMZETI PARASZTPÁRT ÉS A SZAKSZERVEZETI TANÁCS NYI- LATKOZATA AZ ELŐRETÖRŐ REAKCIÓ ELLENI KÖZÖS HARCRÓL (1946. március 5)	621
7. A BALOLDALI BLOKK NYILATKOZATA A NÉPI ERŐK ÖSSZEFOGÁ- SÁNAK MEGSZILÁRDÍTÁSÁRÓL ÉS CÉLJAIÓRÓL (1946. május 26).....	623
8. A BALOLDALI BLOKK NYÍLT LEVELE A FÜGGETLEN KISGAZDA- PÁRT TAGJAIHOZ (1946. június 23)	625
9. KÖZLEMÉNY A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRT- JAINAK TÁRGYALÁSAIRÓL (1946. július 16).....	629
10. A BALOLDALI BLOKK VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK LEVELE A FÜGGETLEN KISGAZDAPÁRT VEZETŐSÉGÉHEZ (1946. október 19)	631
11. A BALOLDALI BLOKK VÉGREHAJTÓ BIZOTTSÁGÁNAK NYILAT- KOZATA (1947. március 9)	633
12. A BALOLDALI BLOKK MÁJUSI KIÁLTVÁNYA (1947. április 27).....	634
13. A MAGYAR NEMZETI FÜGGETLENSÉGI FRONT PÁRTJAINAK KÖZÖS VÁLASZTÁSI NYILATKOZATA (1947. július 30)	637

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

Athenaeum Nyomda, 79.1201 – Budapest, 1979 – Íves ofsetnyomás
Felelős vezető Soproni Béla vezérigazgató

Szerkesztette Kukk Györgyné – A kötéstervező Szántó Tibor munkája
Műszaki vezető Mózes Tibor – Műszaki szerkesztő Székffy Gyula
Terjedelme 57,4 (A/5) ív